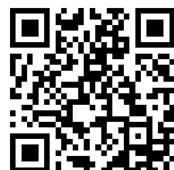

C

Johannes
Climacus

Klimax tou paradeisou

[Scala paradisi]

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ
ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΣΙΝΑ ΟΡΕΙ ΜΟΝΑΧΩΝ.
ΚΛΙΜΑΞ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ, Η ΛΟΓΟΙ

ἀσκητικοὶ, μὲ τοὺς ὁποίους διδάσκεται κάθε εἷς χρι-
στιανὸς πῶς χρεωστεῖ νὰ πολιτεύεται, διὰ νὰ
ἀνέβη εἰς τὴν τελειότητα τῆς μοναχικῆς,
καὶ χριστιανικῆς ζωῆς, νῦν πρῶτον εἰς
ὠφέλειαν τοῦ Χριστωνύμου λαοῦ,
ἐκ τῆς ἑλληνικῆς διαλέκτου εἰς κοινὴν φράσιν μεταγλωττισθέν-
τες παρὰ Μαξίμου τοῦ Μαργουνίου, ταπεινοῦ
Ἐπισκόπου Κυθήρων.

ΜΑΞΙΜΟΥ.

Οὐρανίης κλίμακος τὴν δ' ἀτραπὸν ἀνέρες ἁγνοὶ
Βαίνετε προφρονέως ἅρματι κουφοτάτῳ.
Ἀλλ' ἀνὰ δ' αὖ νοεροῦ πολυδέγμονοι ὄμματος, ὄγκον
Ἀψόρρον σαρκὸς καλλίπετ' εὐθενέως.
Τοῖον δ' ἀμπετάσαντες εὔδρομον ἅλμα νόοιο,
Ἄντυγος αἰθερίης ἕξετε χαρμοσύνην.

CON PRIVILEGIO.

IN VENETIA, Appresso Francesco de' Giuliani, ad instantia del Reuerendissimo Vescouo di Cerigo, & di Misier Manoli Glinzoni. 1590.

ΠΙΝΑΞ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΤΩ͂ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ΄ΤΩ, ἈΡΧΙΕΠΙΣΚΟ΄ΠΩ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟ΄ΛΕΩΣ, ΚΑῚ

οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, κυρίῳ κυρίῳ ἹΕΡΕΜΙ΄Α,

ΜΑ΄ΞΙΜΟΣ ΤΑΠΕΙΝΟ΄Σ ἘΠΙ΄ΣΚΟΠΟΣ ΚΥΘΗ΄ΡΩΝ, μακαρίως ἀπολάττειν.

ΤΗ͂Ν τῆς ἱερᾶς [illegible] τῆς φιλοσοφίας ἀπόκτη-
σιν, διὰ πε[illegible] ...ικοῦ νοὸς ἡμῖν παρα-
γίνεσθαι, ἢ [illegible] ἐνεργεῖσθαι ὀφείλουσα
πίστις, κα[illegible] ...αὖλον, σαφῶς ἡμᾶς ἐκ-
διδάσκει. [illegible] ...δέχονται. τὴν γὰρ ἡμετέραν
ψυχὴν ἀγαθοειδῆ [illegible] ...ν, καὶ μέσην τινὰ τάξιν εἰλη-
φυῖαν, ῥέψασάν ποτε, τῇ τοῦ αὐτεξουσίου παρατροπῇ εἰς τὸ χεῖρον, ὁ παρακλη-
τὸς νοῦς διὰ τῶν πολιτικῶν, καὶ τελεστικῶν ἀρετῶν, καὶ τῶν ἱερῶν ἐπὶ ταύ-
ταις μεθόδων, ἀναδεχόμενος, τῆς ἐνσκήψεως ὁπωσδήποτε ἀλογίας
ἀποκαθαίρειν, καὶ τῶν κηλίδων ἀπολούειν, καὶ τέλος αὐτὴν πρὸς ἑαυτὴν
ἐπανάγειν μεμυσταγώγηται. ἐπειδὴ δὲ τοῖς ἐν οὐρανοῖς τὸ πολίτευμα
ἔχουσιν, οὐ τοῦτο καὶ μόνον ἀπόχρη, τὸ μὴ πρὸς τοὔδαφος κεκυφέναι, καὶ
τῆς ὑλικῆς ἀπηλλάχθαι προσπαθείας, ἀλλὰ καὶ θεοὺς προσήκει τρόπον
τινὰ τῇ πρὸς τὸ θεῖον ἐξομοιώσει ἀποκαθίστασθαι, προσδεῖ τινος αὐτοῖς
παρὰ τοῦτο πάντως ἀναγωγῆς, ὥστε πρὸς τῷ ἀπεστράφθαι τὸ σῶμα, καὶ
ὅσα τοῦ σώματος, καὶ ἐπιστρέφεσθαι συνεχῶς πρὸς θεόν, καὶ συνεῖναι αὐτῷ
νοερῶς. νοῦς δ' ἂν εἴη δήπου καὶ ταύτης τῆς ἐπὶ τἀγαθὸν ἀναδύσεως καὶ ὁρ-
μῆς συνεργός τε καὶ συναγωγός, ὑπὸ τῆς θεϊκῆς ἀκτῖνος προειλημ-
μένος, ὥστε τοῦτον μὲν ἐν τῇ τοιαύτῃ νοερᾷ καὶ θεωρητικῇ ἐνεργείᾳ
ἀναλογίαν ὀφθαλμοῦ ἀποσώζειν, ἅτε δὴ σύζυγόν τι ὄμμα καθεστῶτα
τῶν νοητῶν. τὰς δὲ πολιτικὰς καὶ τελεστικὰς τῶν ἀρετῶν, τάς τε ἐν τῷ νό-
μῳ κειμένας, καὶ τὰς δι' ἀγωγῆς ὁσίας τοῖς θείοις ἐξησκημένας ἀν-
δράσι, χειρός τε καὶ ποδὸς χώραν ἀναπληροῦν, αἱρετάς τε οὔσας καθ'
ἑαυτάς, καὶ δι' αἴρειν καὶ μετεωρίζειν πρὸς οὐρανὸν τοὺς ἔχοντας δυνα-
μένας, διὰ τὸ τὴν πρὸς τὴν ἀνάτασιν συνδρομὴν παρεχούσης. τοῖς ἐν οἷς

χάριν, ὅσοι τοὺς εὐσεβέστερον διακειμένους, πρὸς τὴν ἐκεῖ-
θεν ὁρμωμένην ῥοπὴν ἀναφέρειν τὰ κατορθούμενα.

Οὐδὲ γὰρ ὄψις ἔμφιγε μόνη θηήσατο λευκά,
οὐδ᾽ ἄρα ἠέρος ἐκτὸς ἴδον πωτώμενον ὄρνιν,
οὐδὲ μὲν ὕδατος ἐκτὸς ἁλίδρομος ἔπλατο ἰχθύς,

ὡς οὐδὲ Χριστοῖο δίχα βροτὸς ἴχνος ἀείρει, καθὼς ὁ τῆς θεολογίας γεί-
τονος νοῦς ὁ θεολογικώτατος Γρηγόριος ἀποφαίνεται. οὕτω δ᾽ ἄρα ταῦτα πρὸς ἄλληλα πάντα συντέτακται, ὡς ἀτελὲς ὁ ποιούμενον καθ᾽ ἑαυτό, εἰ μὴ καὶ τῆς τῶν λοιπῶν συνεργίας ἐπιτύχοι. τοῦτο δὴ τῆς κατὰ χριστιανοὺς φιλοσοφίας τὸ πέρας, ὅπου δι᾽ ὅλων ὑποπτέρους πρὸς τὴν τῶν θείων ἀγαθῶν ἔφεσιν, καὶ [...]ιν γίγνεσθαι, ὡς ἂν τὴν τῆς θνητῆς σώματος φύσιν ἀποδυσά[...] λοιπὸν πρὸς τὴν εἰς οὐρανοὺς φέρουσαν ἀναβαίνοιεν οἱ τ[...]ρας αἵ τε καὶ ἀθληταὶ, καὶ θεοπειθεῖς πρὸς δυνάμ[...] φιλοσοφίας ἐστὶν ὅρος (ὡς ὁ ἐμὸς λόγος) ὁ τελεώτατ[...]τὸν προφήτην ἅπαντα ἐν ὀλίγοις ὑπαινίξασθαι ῥήμασι, [...]οντα, μακάριος ἄνθρωπος, ᾧ ἐστιν ἀντίληψις αὐτοῦ πρὸ[...]βάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθετο. ταύτης οὖν σύμμικτόν τινα καὶ παράλληλον μέθοδον ἡ τῆς ἱερᾶς Κλίμακος πραγματεία ἐμπεριέχει, καὶ ἐπαγγέλλεται, δι᾽ ὅσων τινῶν νοερῶν βαθμῶν, ἐκ τῶν ἐπιγείων διαβιβάζουσα τοὺς προαιρουμένους εἰς τὰ οὐράνια, καὶ ἐκ τῶν ὑλικῶν, εἰς τὰ ἄϋλα. οὕτω τε τὰς βάσεις αὐτῶν τῆς ψυχῆς καταρτίζουσα, ὡς καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἱστᾶν, καὶ ὧν οὐδὲν ὑψηλότερον, καὶ ὥσπερ τισὶ δυναμικαῖς πτέρυξι, ταῖς τῆς πρακτικῆς καὶ θεωρητικῆς ζωῆς ὑποθήκαις, πρὸς οὐρανὸν ἵπτασθαι, καὶ καταπαύειν παρασκευάζουσα. ἣν ἡμεῖς τοῦτε καθόλου ταῖς τῶν εὐσεβῶν ψυχαῖς, καὶ ἰδιαίτερον τοῖς τὸν μονήρη βίον ἐπανῃρημένοις, συμφέροντος ἕνεκα, εἰς φῶς ἐκδοῦναι προεθυμήθημεν, συνεργῷ χρησάμενοι τῇ Μανουήλου τοῦ Γλυνζωνίου ἐπιμελείᾳ, ἀνδρὸς τά τε ἄλλα καλοῦκἀγαθοῦ, καὶ οὐδενὸς δευτέρου τῶν τὴν τοῦ ἡμετέρου γένους ἐπὶ τοῖς καλοῖς ποθουμένων βελτίωσιν. ταύτην δέ σοι προσηκόντως προσφωνῆσαι προῃρήμεθα πανατιμώτατε δέσποτα, ὡς τῶν ἡμετέρων ψυχῶν ἀρίστῳ φροντιστῇ τε καὶ κηδεμόνι, καὶ τῆς πρὸς τὰ ἄνω πορείας συλλήπτορι, καὶ ποδηγῷ τῶν πρὸς τὴν ἡμῶν σωτηρίαν μυστικώτερον γιγνομένων ἀναβαθμῶν, ἣν προσηνῶς οἷά σοι σύνηθες, καὶ φαιδρῷ τῷ προσώπῳ ἀποδεχθῆναι καταξιώσαις δέομαι, οὐ τοσοῦτον σοὶ, καὶ γὰρ αὐτὸς τῶν καθαρότητι τῶν τρόπων, καὶ τῇ κατὰ χριστὸν ζωῇ, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν τῶν ἀρετῶν ἤδη ἀκρώρειαν ἔφθασας,

ἔφθασας ἤδη τῇ ἐν ἀδύτοις περιπολαύσει, τῇ πρὸς τὴν ἀπάθειαν ἐπιδόσει, καὶ τῇ ὁλικῇ τῆς ἐν σοὶ κρείττονος καὶ συντόνῳ ἀγαπητικῇ πρὸς τἀγαθὸν ἀνατάσει, τελούμενος τὰ ἀπόρρητα, ὅσον τοῖς ὑπὸ σοὶ ποιμαινομένοις, καὶ αὐτῷ οὐρανίῳ ἐκτρεφομένοις, ἢ δυσμάτι ἐπιδέπνιον, καὶ ψυχωφελὲς γινόμενον. Ἐρρωμένην διαφυλάττοι ὁ κύριος τὴν σὴν παναγιότητα ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς τὴν τῆς ἱερᾶς τοῦ χριστοῦ ἐκκλησίας διόρθωσιν. Ἐνετίῃσι πυανεψιῶνος τετάρτῃ ἐπὶ δεκάτῃ, κατὰ τὸ ͵α φ ϙ΄. ἔτος τὸ σωτήριον.

Τοῦ αὐτοῦ Μαξίμου ταπεινοῦ Ἐπισκόπου Κυθήρων, εἰς τὸν αὐτὸν παναγιώτατον Πατριάρχην.

Νεκταρέης πίδακος προχοὰς μάκαρ οὐρανολαμπεῖς
Δέχνυσο, θεσπεσίων δράγματα μυστοπόλων.
Δαιτυμόνες τὰ κράτιστοι ἀπέτμαγον ἐκ παραδείσου
Τερπνῆς φυταλιῆς, δῶρον εὐφρόσυνον.
Τοῖς δ' ἄρα γηπονίης μελεδήματα ἔνθεο σεῖο,
Καρπὸν ὅπως προφέρῃ ἐργατίναις τρόφιμον.
Ναὶ πάτερ, ἠδ' ἀρόζοιο τεχνήμενος ἀμετέρας γᾶς
Αὔλακα ἐκτέμνοις νεύσεσιν ἐξυδρόμοις.
Ἐνσπείροις δὲ σίτοιο καλὸν σπόρον, ὄφρ' ἀποθήκαις
Εὐστάχυον οὐρανίαις σοῦ κάματον πορίσῃς.
Ἔνθα χοροστασίῃσιν ἐπούρανος ἀγγελικῇσιν,
Ἀθανάτου δ' αὐτὸς τεύξεαι ἀγλαΐης.

Εἰς τὸν θεοφιλέστατον, καὶ σοφώτατον κύριον Μάξιμον τὸν Μαργούνιον, Κωνσταντίνου τοῦ Λουκαρέως.

Ὀρθοτάτην πορέην κλίμακος νοερᾶς ἀναβαίνειν
Μάξιμος ὀρθοβάτης πρὸς θεὸν ἰθυβάταις.
Ἄλλοις τ' εὐσεβίας τὴν βήμεναι ἠδὲ γ' ὁδεῦσαι
Ὀτρυνεῖ, βίβλον τήνδε χαριζόμενος.
Ἧς πρόγραμμα κλίμαξ, προσαθήσω δ' ὅττι καὶ ἱρά.
Ἡρμήνευσεν γὰρ Μάξιμος ἱρότατος.

ΤΟΙΣ ΚΑΤΑ ΘΕΟΝ ΠΟΛΙΤΕΥΟΜΕΝΟΙΣ, ΚΑΙ ΕΥΣΕΒΕΣΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙΣ.

Μάξιμος ταπεινὸς Ἐπίσκοπος Κυθήρων, σωτηρίαν παρὰ θεοῦ σωτῆρος.

Ὅτι μὲν πολὺ τὸ χρήσιμον καὶ ψυχωφελὲς τοῦ παρόντος συγγράμματος, τὸ ὁποῖον ἐξεπόνησεν ὁ μακάριος ἐκεῖνος καὶ ἱερὸς ἄνθρωπος, ὁ Καθηγούμενος τοῦ ἁγίου, καὶ θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ, πατέρες, καὶ ἀδελφοὶ ἐν χριστῷ καὶ μόνον αὐτὴ ἡ τοῦ τῆς Κλίμακος ὀνόματος κατανόησις, φθάνει νὰ δώσῃ καθ' ἑνὸς νὰ τὸ καταλάβῃ, σημαδεύοντας μίαν ἀναχώρησιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἀπὸ τὰ γήϊνα πράγματα, καὶ ἀνάβασιν νοερὰν εἰς τὰ οὐράνια. ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ πεῖρα καὶ δοκιμὴ θέλει τὸ διδάξει καθ' ἕνα ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν, ἐπειδὴ τὸ βιβλίον περιέχει μίαν καί ποιαν μέθοδον τεχνικὴν, διὰ νὰ φεύγῃ καθ' ἕνας τὰ πάθη, καὶ νὰ ἀποκτᾶται τὰς ἀρετάς. φέρνει εἰς τὸ μέσον θεοφιλῆ τινα ἁγίων ἀνδρῶν διηγήματα, μυστικὰς ἑρμηνείας τῆς ἱερᾶς γραφῆς, γνώμας, καὶ παραδείγματα σωτηριώδη, καὶ ὅλως εἰπεῖν, δείχνει ὥσπερ μίαν εἰκόνα ἔμψυχον πάσης τῆς χριστιανικῆς πολιτείας, καὶ μάλιστα δίδει εἰς τοὺς μοναχοὺς ὁποῦ ἢ ἀναχωρητικὰ, ἢ εἰς τὰ κοινόβια γυμνάζονται εἰς τὴν κατὰ θεὸν ζωὴν, ὑποθήκας, καὶ παραινέσεις τινὰς θαυμαστὰς, τὰς ὁποίας βάλλοντάς τας εἰς ἔργον, δύνανται νὰ ἐργάζονται θεάρεστα τῶν ἐπαγγελμάτων, εἰς δόξαν θεοῦ, καὶ εὐλαβείας παρακίνησιν τῶν λοιπῶν χριστιανῶν εἰς τὴν ἰσάγγελον πολιτείαν. ὅτι δὲ παρακινημένοι καὶ ἀπὸ ἄλλους θεοφιλεῖς ἄνδρας, καὶ ἀπὸ τὸ χρέος ὁποῦ ἔχομεν τοῦ ταλάντου, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐχαρίσθη ἀπὸ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ θεοῦ, ἠθελήσαμεν κατὰ τὴν ὀλίγην μας δύναμιν νὰ ὑπακούσωμεν εἰς τοῦτο τὸ θεάρεστον ζήτημα, καὶ νὰ πληρώσωμεν καὶ μικρὸν μέρος τοῦ χρέους μας, μηδὲ τοῦτο σᾶς γένῃ ἀμφίβολον. ἀποδεχθῆτε λοιπὸν παρακαλῶ τὸ μικρὸν τοῦτο δῶρον, ὁποῦ σᾶς ἐχάρισεν ὁ θεὸς δι' ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ, συνεργήσαντός μοι καὶ τοῦ κυρίου Μανουήλου τοῦ Γλυνζωνίου, καὶ ἀντὶ τούτου ὑπερεύχεσθε ἡμῶν ἐν ταῖς πρὸς θεὸν εὐπροσδέκτοις ὑμῶν δεήσεσι.

Ἔρρωσθε ἐν θεῷ.

ΒΙΟΣ

ΒΙΟΣ ἘΝ ἘΠΙΤΟΜῌ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ἸΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ

Καθηγουμένου τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ, τοῦ λεγομένου Σχολαστικοῦ, τοῦ καὶ συγγραψαμένου τὰς πνευματικὰς ταύτας πλάκας, ἤγουν τὴν ἁγίαν Κλίμακα.

Συγγραφεὶς παρὰ Δανιὴλ ταπεινοῦ μοναχοῦ Ῥαϊθοῦ.

ΠΟΙΑ πόλις νὰ ἔδωκεν εἰς τὸν κόσμον καὶ νὰ εὔγαλεν τοῦτον τὸν θεῖον ἄνδρα, ἢ ποία τὸν ἀνέθρεψε, πρὶν τῆς ἀθλητικῆς καὶ ἀσκητικῆς του πολιτείας τῆς οὐρανίου στρατείας, δὲν δύνομαι νὰ εἰπῶ μὲ καλὸν στοχασμὸν ἢ κατὰ ἀκρίβειαν καὶ ἀλήθειαν. μὰ ποία πόλις νὰ τὸν ἔχει τὴν σήμερον καὶ νὰ τὸν τρέφη μὲ τροφὴν ἀθάνατον καὶ ἀδάπανον, ὁ μέγας Παῦλος τὸ ἐγνώρισε πρὶν παρὰ ἡμᾶς, διατὶ καὶ αὐτὸς κατὰ ἀλήθειαν ἐγίνηκε πολίτης ἐκείνης τῆς ἐπουρανίου ἱερουσαλήμ, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται ἡ συνάθροισις τῶν πρωτοτόκων, τὸ πολίτευμα τῶν ὁποίων καθὼς λέγει ὁ αὐτὸς μακάριος Παῦλος, εἶναι εἰς τοὺς οὐρανούς. ὅπου μὲ καθαρωτάτην αἴσθησιν πνευματικὴν καὶ χωρισμένην ἀπὸ κάθε ὕλην χορταζόμενος τὰ θεῖα πράγματα ὁποῦ δὲν ἔχουσι ποτὲ χορτασμόν, καὶ στοχαζόμενος ταῖς ἀθεώρηταις εὐμορφίαις, πέρνει ταῖς ἀξίαις ἀνταμοιβαῖς τῶν ἱδρώτων του, καὶ πέρνωντας ἀντὶ τῶν κόπων του ἀμοιβὴν ἐστερημένην ἀπὸ κόπους, τὴν ἐκεῖ κληρονομίαν, χορεύει μετ' ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκονται ἐκεῖ διαπαντὸς καὶ αἰώνια, τῶν ὁποίων οἱ πόδες λοιπὸν ἐβεβαιωθήκασι καὶ ἐσταθήκασιν εἰς τὴν εὐθύτητα. μὰ μὲ τίνα τρόπον νὰ ἐπέτυχε τὴν μακαριότητα ὁ ἀοίδιμος οὗτος πατήρ, τοῦτο θέλω τὸ εἰπεῖ τώρα. ἐτοῦτος ἔστωντας νὰ εὑρίσκεται δεκαέξη χρόνων σχεδὸν ὅσον εἰς τὴν σωματικὴν ἡλικίαν, μὰ ὅσον εἰς τὴν νουμένην καὶ πνευματικήν, χιλίων χρόνων, προσέφερε τὸν ἑαυτόν του εἰς τὸν χριστόν, θυσίαν εὐάρεστον καὶ δεκτήν, βάνωντας τὸν λαιμόν του ὑποκάτω εἰς τὸν ζυγὸν τῆς μοναδικῆς ζωῆς εἰς τὸ ὄρος τὸ σίναιον, ἰθύνωντας καὶ ὁδηγῶντας τὸν ἑαυτόν του, καθὼς λογιάζω, πρὸς τὸν ἀόρατον θεόν, καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν διατριβὴν ἢ κατοικίαν ἐκείνου τοῦ βλεπομένου τόπου. καὶ πρῶτα ἀπ' ἀρχῆς ἠγάπησε τὴν ξενιτείαν, ὡσὰν φύλακα καὶ

προστάτην τῶν νοερῶν κορασίδων, ἤγουν τῶν ψυχικῶν καταστάσεων. καὶ ὡς διδάσκαλον τῶν ἀρετῶν. τὴν ὁποίαν ξενιτείαν διώχνωντας ἀπὸ λόγου του πᾶσαν λογῆς ἄσεμνον καὶ ἄπρεπον παρρησίαν καὶ θάρρος, καὶ πέρνωντας μίαν κυρίαν καὶ εὐπρεπῆ ταπείνωσιν, ὑβρίζει λοιπὸν ἀπ' ἀρχῆς ἀπὸ τὸ ἐσώτερον τῆς καρδίας του ἐκεῖνον τὸν δαίμονα ὁποῦ μᾶς ἀπατᾷ καμίαν φορὰν νὰ ἀρέσωμεν τοῦ ἑαυτοῦ μας, θαρρεύοντας καὶ πιστεύοντας εἰς τὴν δύναμίν μας καὶ τὴν γνῶσιν μας, καὶ κλίνοντας τὸν λαιμόν του, καὶ πιστεύωντας μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ ἐκείνου τοῦ πατρὸς ὁποῦ τὸν ὑποδέχθηκεν, ὡσὰν ἑνὸς καλωτάτου κυβερνήτου, ἐπέρνα καὶ ἐταξίδευεν ἀκινδύνως τὸν βαθὺν καὶ χαλεπὸν κλύδωνα ἐτούτης τῆς ζωῆς: καὶ τέτοιας λογῆς ἦτον τελείως ἀπεθαμένος καὶ νεκρωμένος εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἰς τὰ θελήματά του, ὁποῦ ἐφαίνετον καὶ εἶχε μίαν ψυχὴν κατὰ ἀλήθειαν χωρὶς θέλημα, καὶ χωρὶς κανένα λόγον καὶ ὁμιλίαν, καὶ παντελῶς ἀλλοξίαν ἀπὸ πᾶσαν λογῆς φυσικὴν ἰδιότητα, καλὰ καὶ πρὶν παρὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τούτην τὴν ὡραῖον διαγωγὴν καὶ ἰδιωτείαν, νὰ ἦτον ἔμπειρος καὶ πεπαιδευμένος τὴν κοσμικὴν σοφίαν, τὴν ἐγκύκλιον, τὸ ὁποῖον εἶναι παράδοξον. διατὶ τὸ φρύαγμα καὶ ἡ ὑπερηφάνεια τῆς κοσμικῆς φιλοσοφίας ταῖς πλεῖα φοραῖς εἶναι πολλὰ ξένον καὶ ἀλλότριον ἀπὸ τὴν ταπείνωσιν ὁποῦ ἔχει τινὰς σιμὰ εἰς τὸν Χριστόν. Λοιπὸν ἔσωντας νὰ πολιτευθῇ τοιουτοτρόπως δεκαεννέα χρόνους, καὶ ἔσωντας νὰ στεφανωθῇ μὲ τὰ ἄθλα τῆς μακαρίας ὑποταγῆς, μισεύωντας ἀπὸ τούτην τὴν ζωὴν πρὸς τὸν Χριστὸν ἐκεῖνος ὁ ἅγιος γέρων ὁποῦ τὸν εἶχε τοιουτοτρόπως γυμνασμένον εἰς τὴν ὑποταγήν, εὐγαίνει καὶ ἐτοῦτος εἰς τὸ στάδιον τῆς ἡσυχίας, βαστῶντας εἰς ταῖς χεῖραις του ὡσὰν ἄρματα δυνατὰ ταῖς θείαις εὐχαῖς ἐκείνου τοῦ γέροντος, εἰς χαλασμὸν καὶ ξολόθρευσιν τῶν σατανικῶν ὀχυρωμάτων, καὶ πειρασμῶν. καὶ φθάνωντας εἰς ἕνα μονώτατον κελλίον τῆς πνευματικῆς του παλαίστρας, ὁποῦ ἔλειπε μακρὰν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου πέντε μίλια, ὁ ὁποῖος τόπος ὠνομάζετον Θολᾶς, ἔκαμεν ἐκεῖ σαράντα χρόνους χωρὶς καμίαν ὀλιγωρίαν καὶ ὀκνηρίαν, θερμαινόμενος πάντοτε μὲ ἕνα ἔρωτα διακαῆ, καὶ καιόμενος μὲ τὸ πῦρ τῆς θεϊκῆς ἀγάπης. Μὰ τίς ἤθελεν εἶσται δυνατὸς καὶ ἀρκετὸς νὰ φανερώσῃ μὲ λόγια, καὶ νὰ ἐπαινέσῃ τοὺς κόπους ὁποῦ ὑπέμεινεν ἐκεῖ; πῶς θέλει ὁμιληθῆ τοῦτο φανερά, ἐπειδὴ πᾶσα λογῆς του κόπος ἐστέκετον καὶ ἐτελειώνετον κρυφά, καὶ χωρὶς κανένα μάρτυρα; ὅμως ἀπὸ κάποιαις ἀρχαῖς, καὶ ὡσὰν μικραῖς ἀφορμαῖς τῶν ἔργων του ἂς ἀκούσωμεν τὴν πανοσίαν διαγωγὴν καὶ ἀναστροφὴν τοῦ τρισοσίου τούτου ἀνδρός.

διὰ νὰ ἐποίησεν χάριν λόγου τὸν λύχνον εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ἡγουμενι-
κὴν λυχνίαν οἱ καλοὶ τῶν ὡραίων πραγμάτων δοκιμασταί. εἰς τρόπον
ὅπου ἐκεῖνοι ὅπου εἴχασι τέτοιαν γνώμην διὰ τοῦ λόγου του, δὲν ἠπατή-
θησάν ποτε ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τως. διατὶ καὶ αὐτὸς προσέρχεται εἰς τὸ ὄρος, Ἔξ. κδ΄.
καὶ ἐμπαίνοντας εἰς τὸν ἄδυτον γνόφον, δέχεται τὴν ἐκ θεοῦ τετυπωμέ-
νην νομοθεσίαν καὶ θεωρίαν, καὶ ἀναβαίνοντας μὲ νοεροὺς καὶ πνευμα- Λουκ. ς΄.
τικοὺς βαθμοὺς, ἀνοίγει τὸ στόμα του εἰς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ πέρνωντας Ψαλ. μδ΄.
εἰς τοῦ λόγου του τὴν χάριν τοῦ παναγίου πνεύματος ἀπὸ τὸν καλὸν θη-
σαυρὸν τῆς καρδίας του, ἔπεμψεν ἔξω καὶ ἐρεύχθηκε λόγον ἀγαθόν. τέ-
τοιας λογὴς λοιπὸν τελειώνει τὸ τέλος τῆς ὁρωμένης ζωῆς εἰς τὴν φρον-
τίδα καὶ ὁδηγίαν τῶν ἰσραηλιτῶν μοναχῶν, διαφέροντας μόνον εἰς τοῦτο
τὸ πρᾶγμα ἀπὸ τὸν μωσέα, διότι ἐκεῖνος ἀνέβηκεν ἀσφαλῶς καὶ βε- Ἰωάν. α΄.
βαίως εἰς τὴν ἄνω ἱερουσαλὴμ, διατὶ δὲν ηὑρίσκω πῶς ἐκεῖνος ἐστερεύ-
θηκε τὴν εἴσοδον ἑτούτης τῆς κάτω καὶ γηΐνης, μαρτυροῦσι δὲ εἰς ἐκεῖ- Δευτ. λδ΄.
να ὅπου λέγομεν, ὅσοι ἀπολαύσασι διὰ λόγου του τὰ ἀπηχήματα καὶ
τὰς διδασκαλίας τοῦ παναγίου πνεύματος, καὶ πολλοὶ ὅπου μὲ τὸν λό-
γον τῆς διδασκαλίας του ἐσώθηκασι, καὶ σώζουνται καθημερινὸν ἕως
τὴν σήμερον. μάρτυς ἄριστος τῆς τοῦ σοφοῦ τούτου σωτηρίας ὁ μάδι καὶ
σοφίας, ὁ νέος δαβίδ. μάρτυς εἶναι ἀκόμι καὶ ὁ καλός ἡμῶν ποιμὴν
καὶ καθηγούμενος Ἰωάννης, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔστωντας νὰ παρακαλεθῇ
ὁ μέγας οὗτος, συγκαταβαίνοντας μὲ τὸν λογισμὸν ἀπὸ τὸ σίναιον ὄρος,
ὡσὰν ἄλλος νέος μωσῆς θεωρὸς τοῦ θεοῦ, μᾶς ἔδειξε τὰς θεογράφους του
πλάκας, αἱ ὁποῖαι ἀπ' ἔξω περιέχουσι τὰ διδάγματα καὶ μαθήματα
τῆς πρακτικῆς ζωῆς, καὶ ἀπὸ μέσα τὰ μαθήματα τῆς θεωρητικῆς ζωῆς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ἈΒΒΑ ἸΩΑΝΝΟΥ,

ἡγουμένου τῆς Ῥαϊθοῦ πρὸς Ἰωάννην τὸν ἀξιάγαστον τοῦ Σινᾶ ὄρους ἡγούμενον, τὸν ἐπίκλην Σχολαστικὸν, ὕστερον δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ συγγράμματος ὀνομασθέντα, τῆς Κλίμακος.

ΤΩ ὙΠΕΡΦΥΕΣΤΑΤΩ, ΚΑΙ ἸΣΑΓΓΕΛΩ,

πατρὶ πατέρων, καὶ διδασκάλῳ τῶν ὑπερλίαν, ὁ ἁμαρτωλὸς Ἰωάννης τῆς Ῥαϊθοῦ ἡγούμενος, ἐν κῷ χαίρειν.

Ἐνωρίζοντες ἡμεῖς οἱ ἀτελεῖς τὴν ἐν κῷ ἀδιάκριτον καὶ ἀναμφίβολόν σου πρὸς ὅλα ὡσὰν καὶ εἰς ὅλαις ταῖς ἀρεταῖς κατακεκο-

σμημέ

σμικρυμένην ὑπακοήν, καὶ μάλιστα ὅπου ἤθελε κάμει χρείαν νὰ κά-
μῃς τίποτας περισσότερον κέρδος εἰς τὸ τάλαντον καὶ τὸ χάρισμα ὁποῦ
σοῦ ἐδόθη ἀπὸ τὸν θεόν, ἠθελήσαμεν νὰ κάμωμεν τοῦτο τὸ παρακάλιον εἰς
Δευτ. λβ΄. ἐσένα, βάνοντας εἰς τὸν νοῦν μας ἐκεῖνον ὁποῦ λέγει ἡ γραφή, ἐρώτησον
τὸν πατέρα σου, καὶ θέλει σοῦ ἀναγγείλη, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους σου, καὶ θέ-
λουν σοῦ εἰπεῖ. Διὰ τούτην τὴν αἰτίαν προσπίπτομεν εἰς ἐσένα μὲ τὰ
παρόντα μας γράμματα, ὡς κοινὸν πάντων πατέρα, καὶ πρεσβύτερον
ὁποῦ περισσεύεις ὅλους εἰς τὴν ἄσκησιν, καὶ εἰς τὴν ὀξύτητα τοῦ νοός, καὶ
ὡς εἰς διδάσκαλον ἄριστον, καὶ παρακαλοῦμεν τὴν ἀκρότητα τῶν ἀρε-
τῶν σου, νὰ στείλῃς εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀμαθεῖς ἐκεῖνα ὁποῦ ἐθεώρησες εἰς
τὴν θεωρίαν τοῦ θεοῦ, κατὰ τὸν πάλαι μωυσέα, εἰς τὸ αὐτὸ ὄρος τὸ σίναιον.
καὶ νὰ φέρῃς εἰς τὸ μέσον εἰς διδασκαλίαν τοῦ νέου ἰσραήλ, ἐκείνων λέ-
γω ὁποῦ νεωστὶ ἐβγήκασιν ἀπὸ τὴν νοητὴν αἴγυπτον, καὶ ἀπὸ τὴν θά-
λασσαν τῆς κοσμικῆς ζωῆς, ὡσὰν πλάκας τινὰς θεογράφους, τὸ τίμιον
βιβλίον ὁποῦ πέμπεται ἀπὸ ἐσένα πρὸς ἡμᾶς. καθὼς λοιπὸν δουλευό-
μενος μὲ τὴ ῥάβδου τινὸς τὴν θεορρήμονά σου γλῶτταν, ἐθαυματούργη-
σες εἰς τὴν θάλασσαν ἐτούτης τῆς ζωῆς, τοιουτοτρόπως καὶ κατὰ τὸ παρόν,
μὴν ἀπαξιώσῃς παρακαλούμενος ἀπὸ ἡμᾶς, νὰ ἀνατάξῃς καὶ νὰ συγ-
γράψῃς ὡς μέγας τῷ ὄντι καθηγητὴς καὶ διδάσκαλος, χωρὶς κανένα
ὄκνον καὶ καθαρῶς τὰ πρέποντα καὶ ἁρμόζοντα εἰς τὴν μοναδικὴν πολι-
τείαν, πρὸς σωτηρίαν ἐκείνων ὁποῦ ἐδιαλέξασι τοιαύτην ἀγγελικὴν πο-
λιτείαν, δὲν λογαριάζοντας θωπείαν τινὰ ἢ κολακείαν ἐκεῖνα ὁποῦ
λέγουνται ἀπὸ ἡμᾶς, διότι καλὰ ἠξεύρεις ὦ ἱερὰ κεφαλή, πῶς τὰ
τοιαῦτα εἶναι ἀλλότρια ἀπὸ ἡμᾶς, ἀλλὰ βάνοντας εἰς νοῦν σου ἐκεῖνον
ὁποῦ βλέπεται φανερὰ καὶ νοεῖται, καὶ λέγεται ἀπὸ ὅλους. Διὰ τοῦτο
ἐλπίζομεν εἰς τὸν κύριον, πῶς ὀγλίγορα θέλομεν δεχθῆ, καὶ θέλομεν ἐναγ-
καλισθῆ τὰ τίμιά σου ἐν πλαξὶν ἐγχαράγματα, ὁποῦ ἡμεῖς ἐλπίζομεν,
τὰ ὁποῖα ἔχουσι νὰ καθοδηγοῦσιν ἀληθῶς ἐκείνους ὁποῦ θέλουσι νὰ τὰ
ἀκολουθοῦσι χωρὶς καμίαν πλάνην, καὶ ὡσὰν μιᾶς σκάλας ἐστηριγμένης
ἕως εἰς τὰς πύλας τοῦ οὐρανοῦ, ὁποῦ ἀναβάζει ἐκείνους ὁποῦ θέλουσι χωρὶς
κανένα βλάψιμον καὶ ζημίαν, περνῶντας ἀπαραποδίστως τὰ ἐνδυματι-
κὰ τῆς πονηρίας, καὶ τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους, καὶ τοὺς ἄρχοντας
Γεν. κη΄. τοῦ ἀέρος. Διὰ τί ἂν εἶναι καὶ ὁ Ἰακὼβ ἔσωντας καὶ νὰ εἶναι ποιμὴν τῶν
προβάτων, ὅμως ἐσοχάστηκεν εἰς τὴν κλίμακα ἐκείνην τὴν τοιαύτην
φοβερὰν ὀπτασίαν, πόσω περισσότερον ὁ λογικῶν θρεμμάτων προεστώς,
καὶ διδάσκαλος, ὄχι μόνον μὲ ὀπτασίαν, ἀμὴ καὶ μὲ ἀλήθειαν, ἤθελε
δυνηθῆ

δυνηθῇ νὰ δείξῃ μίαν ἄνοδον καὶ ἀνάβασιν χωρὶς καμίαν πλάνην καὶ ἀπάτην πρὸς τὸν θεόν; ἔρρωσο ἐν κυρίῳ τιμιώτατε πάτερ.

Ἐπιστολὴ ἀμοιβαία. Ἰωάννης Ἰωάννῃ, χαίρειν.

Ἀπεδέχθηκα ὡς πρέπουσαν εἰς τὸν σεμνόν σου βίον τὸν ἀπαθῆ, τὸν εἰς τὴν καθαράν, καὶ καταπεφρονημένην σου καρδίαν, τὴν τιμίαν σου ἐπιστολήν, μᾶλλον δὲ πρόσταξιν, τὴν ὑπὲρ τὴν δύναμίν μας κέλευσιν, ὁποῦ ἔπεμψες εἰς ἡμᾶς τοὺς ταπεινούς, καὶ πτωχοὺς ἀπὸ ἀρετάς. διατί ἔργον ἐδικόν σου κατὰ ἀλήθειαν, ἔργον ἐδικόν σου, καὶ ἴδιον τῆς ἱερᾶς σου ψυχῆς ἦτονε, νὰ θελήσῃς νὰ ζητήσῃς ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἀπαιδεύτους, καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀμαθεῖς, διδασκαλίας, τὸν νουθεσίας λόγον. διατί συνήθειά σου εἶναι πάντοτε νὰ φέρνῃς εἰς τὸ μέσον ἀπὸ λόγου σου εἰς ἡμᾶς ταπεινοφροσύνης ὑποδείγματα. ἀλλ᾽ ὅμως ἡμεῖς θέλομεν εἰπεῖ ἐκεῖνο, πῶς ἂν δὲν ἦτονε φόβος, καὶ πολὺς κίνδυνος, νὰ ῥίψωμεν ἀπὸ πάνω μας τὸν ζυγὸν τῆς ὁσίας ὑπακοῆς τῆς μητρὸς ἁπασῶν τῶν ἀρετῶν, δὲν ἐθέλαμεν ἀποκοτήσει ἀλόγως εἰς ἐκεῖνα τὰ πράγματα, ὁποῦ περνοῦσι τὴν δύναμίν μας. διατί ἔπρεπεν ὦ θαυμάσιε πάτερ, ἔπρεπε, ἐρωτῶντας ταῦτα νὰ τὰ μανθάνῃς ἀπ᾽ ἐκείνους ὁποῦ ἠξεύρουσι καλά, διατί ἡμεῖς εὑρισκόμεσθαν ἀκόμη εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔχουσι τάξιν μαθητῶν. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ οἱ θεοφόροι πατέρες ἡμῶν, τῆς ἀληθοῦς γνώσεως μύσται ἀποφασίζουσι δογματικῶς, πῶς τοῦτο εἶναι ἡ ὑπακοή, νὰ καταπείθεταί τινας καὶ νὰ ὑπακούῃ δίχως καμίαν ἀμφισβήτησιν καὶ ἀμφιβολίαν ἐκείνων ὁποῦ τὸν προστάσσουσι, διατοῦτο ἰδοὺ καταφρονῶντας εὐσεβῶς ἡμεῖς ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι κατὰ τὴν δύναμίν μας, ἐκάμαμεν τολμηρῶς τὴν ἐγχείρησιν ἐκείνων ὁποῦ περνοῦσι τὴν δύναμίν μας, ὄχι ὡσὰν νὰ ἐμέλλαμεν νὰ διηγηθοῦμεν τίποτας ὁποῦ νὰ ἔχῃ νὰ δώσει μεγάλην τινὰ ὠφέλειαν εἰς τινάς, ἢ νὰ ξεκαθαρίσωμεν καὶ νὰ φανερώσωμεν ἐκεῖνον ὁποῦ σὺ ὦ θεία καὶ ἱερὰ κεφαλὴ δὲν γνωρίζεις περισσότερον παρὰ ἡμᾶς. διατί ἐγὼ εἶμαι βέβαιος, τάχα δὲ καὶ καθ᾽ ἕνας τῶν φρονίμων ἀνδρῶν, πῶς ὁ τῆς διανοίας σου ὀφθαλμὸς καθαρεύει ἀπὸ πᾶσαν γεώδη καὶ σκοτεινὴν τῶν σκοτεινῶν παθῶν ἐπίχυσιν, καὶ πῶς χωρὶς κανένα ἐμπόδιον κατασοχάζεται τὸ θεϊκὸν φῶς, καὶ καταλαμπρύνεται ἀπ᾽ αὐτό, ἀλλὰ καθὼς εἶπα, φοβούμενος τὸν θάνατον ὁποῦ γεννᾶται ἀπὸ τὴν παρακοήν, καὶ ὡσὰν συνωθούμενος καὶ βιαζόμενος ἀπ᾽ αὐτὸν πρὸς τὴν ὑπακοήν, ὡς εὐγνώμων ὑπήκοος, καὶ ταῖς ἀχρείοις ἀρί-

στον

σου ζωγράφου, μὲ φόβον, καὶ μὲ πόθον ἦλθα εἰς τὴν παρουσίαν σου προστάξιν, συσκιάζοντας μὲν ἁπλῶς τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ λόγια διὰ μέλανος μόνου μὲ τὴν γυμνὴν καὶ οὐδαμινὴν καὶ δυσκαταφρόνητόν μου γνῶσιν, καὶ μὲ τὴν ἰσχνόφωνον καὶ εὐτελῆ καὶ ἄκομψον προφορὰν τῶν λόγων μου, ἀφίνοντας δὲ λοιπὸν εἰς τὴν ἐξουσίαν σου ὦ διδασκάλων ἔξαρχε καὶ ταξίαρχα, ὡσὰν εἰς πληρωτὴν τοῦ πνευματικοῦ νόμου νὰ τὰ κατακοσμήσῃς καὶ νὰ τὰ ξεκαθαρίσῃς, καὶ νὰ ἀναπληρώσῃς τὰ ἐλλείποντα. ὅμως ἡμεῖς δὲν ἐστείλαμεν ταύτην μας τὴν ἐγχείρησιν εἰς ἐσένα ὦ διδασκάλων ἄριστε, μὴ γένοιτο, διατὶ τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι ἔργον ἐσχάτης ἀνοίας, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐσὺ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ χριστοῦ ἔσαι ἱκανὸς καὶ δυνατὸς ὄχι μόνον ἄλλους, ἀμὴ καὶ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους νὰ μᾶς στηρίζῃς καὶ νὰ μᾶς βεβαιώνῃς εἰς τὰ θεῖα ἤθη, καὶ διδάγματα, ἀλλὰ τὴν ἐστείλαμεν εἰς τὴν συνοδίαν τῶν ἀδελφῶν τὴν ἐκ θεοῦ καλεσμένην, ἡ ὁποία διδάσκεται καὶ μαθητεύεται ἀπὸ ἐσένα ὁμάδι μετ' ἐμᾶς, μὲ τῶν ὁποίων ταῖς εὐχαῖς ὡσὰν μὲ κάποιαις νοεραῖς ἐλπίδες ἐλαφρυνόμενος ἀπὸ τὴν ἀμαθίαν μου, καὶ ξαπλόνοντας τὸ ἄρμενον τοῦ καλάμου, καὶ παραδίδωντας μὲ πᾶσαν λογῆς τὸ πηδάλιον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ καλοῦ ἡμῶν κυβερνήτου, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ τιμόνι τοῦ λόγου μου, τὸν ἀρχίζω λοιπὸν πρὸς αὐτοὺς διὰ μεσιτείας σου. Παρακαλῶ ὅμως ὅλους ἐκείνους ὁποῦ θέλουν ἀκούσει καὶ ἀναγνώσει τοῦτον τὸν λόγον, ἂν εὕρῃ τινὰς καμίαν φορὰν τίποτας πρᾶγμα εἰς τοῦτον, ὁποῦ νὰ δίδῃ ὠφέλειαν, νὰ ἀναφέρῃ καὶ νὰ ἀποδώσῃ τὸν καρπὸν τοῦ ἑτοίμου ὡς εὐγνώμων καὶ εὐχάριστος εἰς τὸν ἄριστον ἡμῶν ἐπιστάτην καὶ διδάσκαλον, καὶ εἰς ἡμᾶς πάλιν νὰ παρακαλέσῃ τὸν θεὸν νὰ χαρισθῇ ἡ ἀντάμειψις τῆς ἐγχειρήσεως καὶ μόνης ἑτοιμῆς τοῦ ἔργου. δὲν στοχαζόμενος ἐκεῖνα ὁποῦ λέγονται, ἀλλὰ ἐπειδὴ κατὰ ἀλήθειαν εἶναι εὐτελῆ, καὶ γεμάτα πάσης ἀγνωσίας καὶ ἁπλότητος, καὶ ἰδιωτείας, ἀμὴ ἀποδεχόμενος τὴν προαίρεσιν τὴν πτωχὴν τοῦ προσφέροντος, καθὼς τὰ δύο λεπτὰ ἐκείνης τῆς χήρας τῆς εὐαγγελικῆς. διατὶ ὁ θεὸς, δὲν ἀποδίδει τοὺς μισθοὺς εἰς τὸ πλῆθος τῶν δώρων, καὶ τῶν κόπων, ἀμὴ εἰς τὴν θερμότητα, καὶ προθυμίαν τῆς καλῆς προαιρέσεως :-

Λόγος ἀσκητικός.

Τί ἡ ὠφέλεια τῆς Κλίμακος.

Η παροῦσα βίβλος δ' εἶχε μὲ μεγάλην σοφίαν καὶ ἀκρίβειαν ἐκείνων ὁποῦ θέλουσιν, ὅ ἐπιθυμοῦσι νὰ γράψουσι τὰ ὀνόματά των εἰς τοὺς οὐρανοὺς εἰς τὴν βίβλον τῆς ζωῆς, μίαν στράταν καλωτάτην τοῦ δρόμου τως, διὰ νὰ θέλουσι πρὸς τὸν θεόν. Διὰ τὶ παγαίνοντας καὶ περνῶντας ἀπ' αὐτήν, θέλομεν τὴν εὕρη νὰ βαστᾶ ἀπὸ τὸ χεῖρα, καὶ νὰ σύρνη ἐκείνους ὁποῦ τῆς ἀκολουθοῦσι χωρὶς καμίαν πλάνην, καὶ παρασφάλισμα, καὶ νὰ τοὺς φυλάγη ὁλοτελῶς ἀβλάβωτους ὅ ἀζημιώτους ἀπὸ καθε λίθον προσκόμματος, καὶ ἀπὸ καθε πτῶμα ἁμαρτίας. εἰς τὴν ὁποίαν στράταν ἀκόμι θέλομεν εὕρη νὰ μᾶς δείχνη ἔμπροσθέν μας μίαν σκάλαν ὁποῦ ἀνεβάζει ἀπὸ τὰ γήϊνα πράγματα, καὶ στηρίζη εἰς τὰ ἅγια καὶ οὐράνια ἐκείνους ὁποῦ ἐπιθυμοῦσι νὰ ἀνεβαίνουσι, καὶ φανερώνει μας τὸν θεὸν ἐστηριγμένον ἐπάνω εἰς τὴν κορυφήν της. τὴν ὁποίαν σκάλαν βέβαια λογιάζω καὶ εἶδε ὁ ὁ ἀπτερνιστὴς, καὶ νικητὴς τῶν παθῶν Ἰακὼβ, ὁπόταν ἀναπαύετον εἰς τὸ στρῶμα τὸ ἀσκητικὸν, καὶ γυμναστικὸν τῶν ἀρετῶν. Διὰ τοῦτο ἂς ἀνέβωμεν καὶ ἡμεῖς προθύμως καὶ πιστῶς παρακαλῶ τὴν ἄνοδον καὶ ἀνάβασιν τῆς νοερᾶς ταύτης κλίμακος, ὁποῦ ἔχει τὸν δρόμον της πρὸς τὸν οὐρανόν. τῆς ὁποίας ὁ πρῶτος βαθμὸς, καὶ ἡ ἀρχὴ εἶναι, ἡ ἀπάρνησις καὶ ἀποταγὴ ὁλονῶν τῶν γηΐνων πραγμάτων, καὶ ὁ ὕστερος, καὶ τὸ τέλος, ὁ τῆς ἀγάπης θεός.

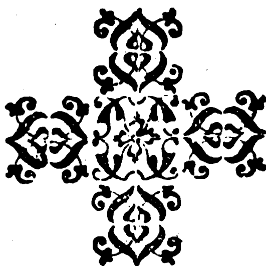
Προθεωρία τῆς ἁγίας Κλίμακος.

Καλώτατα κατὰ ἀλήθειαν ἐσκόπησεν ὁ ἅγιος Ἰωάννης, ὁποῦ ἐκατασκεύασε τὴν ἰσάριθμον ταύτην ἀνάβασιν τῆς τοῦ χριστοῦ κατὰ σάρκα ἡλικίας, ἐπειδὴ ἐδημιούργησε μίαν σκάλαν συμβολικὴν ὁποῦ περιέχει τὴν τελειότητα τῶν τριάκοντα χρόνων αὐτοῦ τοῦ σωτῆρος, τῆς ὁποίας φθάνοντας καὶ ἡμεῖς τὸν καθολικὸν χρόνον, θέλομεν εὑρεθῆ ἀληθῶς νόμιμοι καὶ ἄπταιστοι. ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔφθασεν ἀκόμι εἰς τοῦτον τὸν χρόνον, θέλει εὑρεθῆ ἀκόμι νήπιος καὶ μικρὸς εἰς τὴν πνευματικὴν ἡλικίαν, καὶ εἰς πᾶσαν μαρτυρίαν τῆς καρδίας του ἀδόκιμος. ἡμεῖς ὅμως ἐλογιάσαμεν νὰ εἶναι ἀναγκαῖον πρᾶγμα ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν τριάκοντα προεκτεθειμένων βαθμῶν τῆς νοε-

ρᾶς

ρᾶς καὶ θείας κλίμακος, νὰ φέρωμεν πρῶτον εἰς τὸ μέσον, καὶ νὰ πε-
τάξωμεν τὸν βίον τοῦ πανσόφου ταύτης δημιουργοῦ, διὰ νὰ μὴν ἀπα-
σούμεν εἰς τὰ γεγραμμένα, βλέποντες τὸν κόπον του. μετὰ
ταῦτα ἀφοῦ φέρωμεν εἰς τὸ μέσον καὶ τὰς ἱερὰς ἐπιστολὰς
ἔτζη τοῦ ἁγίου πατρὸς, ὁποῦ ἐπρόσταξε ἀ γένη
ἡ παροῦσα νοερὰ κλίμαξ, ὁμοῦ καὶ τοῦ
ὑπακούσαντος, λοιπὸν θέλομεν
δώσει ἀρχὴν καὶ τῶν λό-
γων ταύτης τῆς ἱερᾶς
κλίμακος.

Πίναξ τῶν βαθμῶν τῆς ἱερᾶς Κλίμακος.

Ἐκεῖνος ὁποῦ πιάση τὴν πρώτην, καὶ ἀπακουμβίση τὸν πόδα του εἰς τὴν ὑστέραν βαθμίδα, μακάριος.

ΠΕΡΙ' ΤΗ'Σ ΤΟΥ' ΜΑΤΑΙ'ΟΥ ΒΙ'ΟΥ ἀποταγῆς λόγος, ἢ βαθμὸς πρῶτος.

Λόγος ἀσκητικὸς τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου, καθηγουμένου τῶν ἐν τῷ Σινᾶ ὄρει μοναχῶν, τὸν ὁποῖον ἔστειλεν εἰς τὸν ἀββᾶν Ἰωάννην τὸν καθηγούμενον τῆς Ῥαϊθοῦ, διηρημένος εἰς τριάκοντα κεφάλαια, τὰ ὁποῖα καθ' ὁμοίωσιν τῶν βαθμῶν μίας σκάλας ἀναβάζουσι τοὺς ἀκολουθοῦντας ἀπὸ τὰ χαμηλότερα εἰς τὰ ὑψηλότερα. διὰ τὴν ὁποίαν αἰτίαν ὠνομάσθη καὶ κλίμαξ τὸ βιβλίον.

ΑΠΟ' ὅλα τὰ λογικὰ ποιήματα καὶ πλάσματα, ὁποῦ ἔκτισεν ὁ ἀγαθὸς, καὶ ὑπεράγαθος, καὶ πανάγαθος θεὸς, καὶ βασιλεὺς ἡμῶν, καὶ τὰ ἐτίμησε μὲ τὴν τιμὴν, καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ αὐτεξουσίου (διατὶ καλὸν εἶναι νὰ κάμωμεν ἀρχὴν ἀπὸ τὸν θεὸν, ὁμιλῶντας πρὸς τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ) ἄλλοι εἶναι φίλοι του. ἄλλοι, γνήσιοι καὶ καθολικοί του δοῦλοι. ἄλλοι, δοῦλοί του ἀνωφελεῖς. ἄλλοι καθόλου ξένοι ἀπὸ τοῦ λόγου του, καὶ ἄλλοι, καλὰ καὶ ἀδυνάτοι, ὅμως ἀντίδικοι, καὶ ἐναντίοι του. καὶ φίλους, ὦ ἁγία κεφαλὴ, καθολικὰ λογιάζομεν ἡμεῖς σιμὰ εἰς τὸν θεὸν, ἐκείνας τὰς νοερὰς καὶ ἀσωμάτους οὐσίας, ὁποῦ εἶναι τριγύρου του, ἤγουν τοὺς ἁγίους ἀγγέλους. καὶ ὅλαις ταῖς ψυχαῖς τῶν μακαρίων, καθὼς αὐτὸς ὁ σωτὴρ καὶ δεσπότης λουκ. ιε. ἡμῶν μᾶς διδάσκει εἰς τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον, ὁμιλῶντας διὰ τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ εἶχεν εὕρη τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον, λέγωντας πῶς ἔκραξε τοὺς φίλους του, καὶ τοὺς γειτονάς του νὰ συγχαροῦσι μὲ τοῦ λόγου του, συμπεραίνωντας καὶ ἀποδείχνωντας, πῶς οἱ φίλοι καὶ οἱ γείτο-

νὲς ἦσαν οἱ ἅγιοι ἄγγελοι, καὶ αἱ ψυχαὶ αἱ μακάριαι. Γνησίους καὶ καθολικούς του πάλιν δούλους, ἐκείνους ὁποῦ χωρὶς καμίαν ῥαθυμίαν, δίχως κανένα ὄκνον ἀπαραβάτιστα ἐκάμασι καὶ κάμνουσι τὸ πανάγιόν του θέλημα. μὰ ἀνωφελεῖς δούλους, ὅσοι ἀξιωθήκασι νὰ λάβουσι τὸ θεῖον βάπτισμα, μὰ δὲν ἐφυλάξασι καθολικὰ καὶ τέλεια τὰς συνθήκας ὁποῦ ἐκάμασι μὲ τὸν θεὸν εἰς τὸ βάπτισμα. Ξένους πάλιν καὶ ἐχθροὺς τοῦ θεοῦ θέλομεν νοήσει ἐκείνους, ὅσους θεωροῦμεν καὶ εὑρίσκουνται ἀβάπτιστοι, ἢ πιστεύουσι κακά. Μὰ πολέμιοι, καὶ ἀντίδικοι εἶναι ἐκεῖνοι, ὁποῦ ὄχι μόνον ἐδιώξασι, καὶ ἐρρίψασιν ἀπὸ λόγου των τὰ παραγγέλματα τοῦ θεοῦ, δὲν θέλωντας νὰ ὑπακούσουσιν εἰς ἐκεῖνα, μὰ ἀκόμη πολεμοῦσι δυνατὰ καὶ ἐναντιώνονται ἐκείνων ὁποῦ τὰ κάμνουσιν. Ἐπειδὴ λοιπὸν καθένας ἀπὸ τοὺς προειρημένους ἔχει τὸν ἴδιόν του καὶ πρεπούμενον λόγον, καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀμαθεῖς δὲν ὠφελεῖ διὰ τὸ παρὸν νὰ ὁμιλήσωμεν διὰ τούτους ὅλους, ἂς ὁμιλήσωμεν μόνον πρὸς ἐκείνους τῆς δευτέρας τάξεως, τοὺς γνησίους τοῦ θεοῦ δούλους, ἐξαπλόνοντας τὴν ἀναξίαν μας χεῖρα μὲ ὑπακοὴν ἀδιάκριτον δίχως ἄλλην ἐξέτασιν ἢ ἔρευναν δυνάμεως, πρὸς ἐκείνους ὁποῦ κινούμενοι ἀπὸ τὴν εὐσέβειάν τως καὶ τὴν πίστιν τως, μᾶς ἐσύρασιν εἰς τοῦτο καὶ ἀναγκάσασί μας, καὶ βάφοντας τὸν κάλαμον τοῦ λόγου μας ὁποῦ ἐδεχθήκαμεν ἀπὸ τὴν γνῶσίν τως εἰς τὴν σκυθρωπὴν καὶ περίλυπον, μὰ λαμπρὰν ταπεινοφροσύνην, καὶ ἀναπαύοντάς τον καὶ ἐγγίζοντάς τον εἰς ταῖς λαμπραῖς καὶ καθαραῖς τως καρδίαις ὄχι ἀπάνω εἰς χαρτία, μᾶλλον δὲ ὡσὰν εἰς πνευματικαῖς ταύλαις, καὶ ζωγραφίζοντας εἰς ἐκείναις τὰ θεῖα λόγια, λέγοντας οὕτως. Ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι στολισμένοι μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ αὐτεξουσίου, μετέχουσι καὶ κοινωνοῦσι τῆς θεϊκῆς χάριτος, ὅσοι μὲ τὸ θελήματος καὶ μὲ τὸ αὐτεξούσιον διαλέγουσι τὸν θεὸν διὰ ζωήν τως, καὶ σωτηρίαν τως, ἢ πιστοὶ εἶναι ἢ ἄπιστοι. ἢ δίκαιοι, ἢ ἄδικοι. ἢ εὐσεβεῖς, ἢ ἀσεβεῖς, ἢ μὲ πάθος, ἢ χωρὶς πάθος. ἢ μοναχοὶ, ἢ κοσμικοὶ. ἢ σοφοὶ, ἢ ἰδιῶται. ἢ ὑγιεῖς, ἢ ἀσθενεῖς, ἢ νέοι, ἢ γέροντες. καθὼς ἀπὸ καθένα μετέχεται κοινῶς ἡ χύσις τοῦ φωτὸς τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἡ θεωρία τοῦ ἡλίου, καὶ τὰ ἐναλλάγματα τῶν ὡρῶν, καὶ τῶν καιρῶν. καὶ ἀλλοιοτρόπως ὄχι, διὰ τὶ σιμὰ εἰς τὸν θεὸν δὲν εἶναι προσωποληψία, καὶ καμία διαφορὰ προσώπων. Ἀσεβὴς εἶναι ἐκείνη ἡ λογικὴ φύσις, καὶ θνητὴ ἡ ὁποία θεληματικῶς ἀποφεύγει τὴν ζωὴν, καὶ χωρίζεται ἀπὸ τὸν θεὸν, λογαριάζοντας τὸν ποιητήν της ὁποῦ εἶναι πάντοτε, ὡσὰν νὰ μὴν ἦτον. Παράνομος

εἶναι

τοὺς μοναχοὺς τοῦ κοινοβίου τῆς ραιθοῦ νοεῖ, οἱ ὁποῖοι τὸν ἀναγκάσασι μὲ εὐσεβῆ ἀνάγκην νὰ γράψῃ τὸ παρὸν σύνταγμα.

γρηγο. τοῦ θεολόγου.

παύλου.

εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ μὲ καλὴν ἔννοιαν κρατεῖ τὸν νόμον τοῦ θεοῦ, σύρνοντάς τον εἰς καλὸν νοῦν, καὶ ὅσαν αἱρετικὸς γνωρίζοντας καὶ θέλοντας τὸ ἐναντίον ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ θέλει ὁ θεὸς, τοῦ φαίνεται, καὶ λογιάζει νὰ πιστεύῃ εἰς τὸν θεόν. Χριστιανὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ μὲ λόγια καὶ μὲ ἔργα, καὶ μὲ ὅλην τὴν ἔννοιαν τῆς ψυχῆς του, βιάζεται ὅσον εἶναι δυνατὸν τοῦ ἀνθρώπου, νὰ μιμᾶται τὸν χριστὸν, πιστεύοντας ὀρθὰ καὶ ἀμέμπτα εἰς τὴν ἁγίαν τριάδα. Θεοφιλὴς ἤγουν ἀγαπῶν τὸν θεὸν εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ μετέχει ἀπὸ ὅλα τὰ φυσικὰ πράγματα, ὁποῦ εἶναι χωρὶς ἁμαρτίαν, καὶ συγχωρημένα ἀπὸ τὸν νόμον, καὶ ὁποῦ δὲν ἀμελεῖ νὰ ἐργάζεται ὅλον ἐκεῖνο τὸ καλὸν ὁποῦ δυνάται. Ἐγκρατὴς εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ στέκοντας καὶ εὑρισκόμενος εἰς τὸ μέσον τῶν πειρασμῶν καὶ τῶν παγίδων, μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν ἀναγκάζεται νὰ μιμᾶται, καὶ νὰ ἀποκτήσῃ τοὺς τρόπους, καὶ τὰ ἤθη τὰ ἥσυχα καὶ ἐλεύθερα ἀπὸ πᾶσαν σύγχυσιν, ἐκείνων ὁποῦ εἶναι ἐλευθερωμένοι ἀπὸ τοὺς θορύβους τοῦ κόσμου. Μοναχὸς εἶναι τάξις καὶ κατάστασις ἀγγελικῶν δυνάμεων, ἐργαζομένη καὶ τελειουμένη εἰς κορμὶ ὑλικὸν καὶ ῥυπαρόν. Μοναχὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἶναι δοσμένος μὲ ὅλον του τὸν σκοπὸν καὶ τὸν νοῦν εἰς τὰ πράγματα τοῦ θεοῦ, προσκολλώμενος εἰς ἐκεῖνα, εἰς κάθε καιρὸν, καὶ τόπον, καὶ εἰς πᾶσα πρᾶγμα. Μοναχὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀναγκάζει παντοτινὰ τὴν φύσιν του, τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὸ θέλημά του, ἔχοντας παντοτινὴν, καὶ ἄγρυπνον φύλαξιν ὅλων του τῶν αἰσθήσεων. Μοναχὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ ἔχει τὸ κορμίτου καθαρισμένον, καὶ ἡγιασμένον. τὸ στόμα ἀπαστρεμμένον, καὶ τὸν νοῦν ἀπὸ τὸ θεϊκὸν φῶς πεφωτισμένον. Μοναχὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ ἔχει τὴν καρδίαν του λυπημένην εἰς λύπαις καὶ εἰς κλαυθμοὺς, καὶ πάντοτε ἢ ἀγρυπνῶντας, ἢ κοιμώμενος, γυμνάζει τὸν ἑαυτόντου μὲ τὴν παντοτινὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου, καὶ τῆς μελλούσης κρίσεως. Ἡ ἀναχώρησις καὶ ὁ μισεμὸς ἀπὸ τὸν κόσμον, εἶναι ἕνα θεληματικὸν μῖσος, καὶ μία ἄρνησις τῶν φυσικῶν πραγμάτων, γεννημένη ὅσαν ἀπὸ μίαν ῥίζαν, ἀπὸ τὴν ὄρεξιν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐπιτυχίας καὶ τῆς ἀπολαύσεως τῶν οὐρανίων πραγμάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι ὑπὲρ φύσιν. Ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ θεληματικῶς τως καὶ προθυμερὰ ἀφίνουσι ταῖς ἀνάπαυσες ἐτούτης τῆς ζωῆς, δίχως καμίαν ἀμφιβολίαν τὸ κάμνουσιν, ἢ διὰ νὰ ἀπολαύσουσι τὴν μέλλουσαν βασιλείαν. ἢ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτημάτων, φοβούμενοι ταῖς τιμωρίαις ὁποῦ ἔχουσι νὰ λάβουσιν. ἢ διὰ τὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχουσιν εἰς τὸν θεόν. μὰ ἂν εἶναι καὶ τινὰς τὸ ἐκα-

ὁρισμὸς τοῦ χριστιανοῦ.

Πέντε ὁρισμοὶ τοῦ μοναχοῦ ἴδε καὶ εἰς τὸν κβ βαθμόν.

Τί πρᾶγμα εἶναι ἀναχώρησις ἀπὸ τὸν κόσμον.

Τρεῖς αἰτίαις νὰ ἀναχωρίζῃ τινὰς ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου καὶ πόσον

μένη. δίχως νὰ ὁδηγᾶται ἀπὸ κανένα, ἀπὸ τούτους τοὺς ἕξι σκοπούς, ἐτούτη ἤγουν ἡ ἀναχώρησις τοῦ κόσμου καὶ ἡ καταφρόνησις, ἐγίνηκε δίχως λογαριασμόν, ὅμως ὁ καλός μας ἀγωνοθέτης, καὶ ἀνταμοιβευτὴς μεγαλόδωρος τῶν κόπων μας, ὁ ἰησοῦς χριστὸς, θέλει κρίνει, ἐπαινῶντας καὶ ἀποδεχόμενος τὸ τέλος τοῦ δρόμου τῆς ζωῆς καθ' ἑνὸς κατὰ πῶς τὸ θέλει εὕρῃ. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀναχώρησεν ἀπὸ τὸν κόσμον διὰ νὰ σκορπίσῃ ἀπὸ πάνω του τὸ φορτίον καὶ τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν του, ἀσμιμᾶται ἐκείνους, ὁποῦ κάθουνται ἔμπροσθεν εἰς τοὺς τάφους ἔξω ἀπὸ τὴν χώραν, καὶ κλαίουσι τοὺς ἀπεθαμένους των, καὶ μὴν παύῃ νὰ κλαίῃ τὸν θάνατον τῆς ψυχῆς του, καὶ νὰ χύνῃ θερμοὺς καὶ διαπύρους σταλαγμοὺς τῶν δακρύων, καὶ νὰ εὐγαίνῃ ἔξω ὀλοφυρμοὺς χωρὶς φωνὴν τῆς καρδίας, ὥστε νὰ ἰδῇ μὲ τὴν παρηγορίαν ὁποῦ γεννᾶται μέσα του, νὰ ἔλθῃ καὶ εἰς τοῦ λόγου του ὁ χριστὸς, νὰ τοῦ ἀποκυλίσῃ καὶ νὰ τοῦ εὐγάλῃ ἀπὸ τὴν καρδίαν του τὴν πέτραν τῆς τυφλώσεως καὶ τῆς σκληρότητος, καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν λάζαρον, ἤγουν τὸν νοῦν του ἀπὸ τοὺς δεσμοὺς τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ νὰ προστάξῃ τῶν ἀγγέλων τῶν ὑπηρετῶν του, λέγοντάς των, λύσετέ τον ἀπὸ τοὺς δεσμοὺς τῶν παθῶν, καὶ ἀφήσετέ τον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν μακαρίαν ἀπάθειαν. μὰ ἂν ἐκεῖνος δὲν κάμῃ ἔτζη, δίχως καμίαν ἀμφιβολίαν, δὲν ἐπρόκοψεν, οὐδὲ ὠφελήθη πώποτες. Ὅλοι ὅσοι ἐπιθυμοῦμεν νὰ εὔγωμεν καὶ νὰ φύγωμεν ἀπὸ τὴν αἴγυπτον, καὶ ἀπὸ τὴν τυραννίδα τοῦ φαραὼ, ἀπὸ τὸ σκότος τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ διαβόλου, ἔχομεν χωρὶς ἄλλο χρείαν ὕστερα ἀπὸ τὸν θεὸν, ἀπὸ κανένα μωσέα ὁποῦ νὰ γίνεται μεσίτης μας πρὸς τὸν θεόν. ὁ ὁποῖος στέκωντας ἀναμεταξὺ τῆς πράξεως καὶ τῆς θεωρίας, ἤθελεν ξαπλώνει τὰ χέρια του μὲ τὴν προσευχὴν πρὸς τὸν θεὸν διὰ λόγου μας, διὰ νὰ μποροῦμεν ὁδηγούμενοι ἀπὸ τέτοιον ὁδηγὸν, νὰ περάσωμεν τὴν θάλασσαν τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ νὰ νικήσωμεν τὸν ἀμαλὴκ τὸν ἄρχοντα τῶν παθῶν, καὶ τῶν ἀλόγων κινήσεων. καὶ διὰ τοῦτο ἠπατηθήκασιν ἐκεῖνοι ὁποῦ θαρῶντας εἰς τοῦ λόγου των, ἐλογιάσασι νὰ μὴν ἔχουσι χρείαν ἀπὸ κανένα, ὁποῦ νὰ τοὺς ὁδηγᾷ εἰς τὴν στράταν τοῦ θεοῦ. Μὰ ἂς ἐνθυμούμεθα, πῶς ἐκεῖνοι ὁποῦ εὐγήκασιν ἀπὸ τὴν αἴγυπτον, εἴχασι τὸν μωσέα διὰ ὁδηγόντως. καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐφύγασιν ἀπὸ τὰ σόδομα, εἴχασι τὸν ἄγγελον τοῦ θεοῦ. Οἱ πρῶτοι ὁποῦ εὐγήκασιν ἀπὸ τὴν αἴγυπτον, σημαδεύουσιν ἐκείνους, ὁποῦ μὲ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ συμπάθειαν τῶν πνευματικῶν ἰατρῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἰατρεύωνται καὶ νὰ ἐλευθερώνουνται ἀπὸ τὰ πάθη,

καὶ

καὶ ἀπὸ τὴν ἀσθένειαις ὁποῦ ἔχουν αἱ ψυχαῖς τως, ὡσὰν ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν, ἀπὸ τὴν ὑπερηφανίαν, ἀπὸ τὴν ὀργὴν, ἀπὸ τὴν λύπην, ἀπὸ τὸν φθόνον, ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν, ἀπὸ τὴν ἔπαρσιν, ἀπὸ τὴν βλασφημίαν, ἀπὸ τὴν ἀκηδίαν, ἀπὸ τὸ μῖσος, καὶ ἀπὸ ἄλλα ὅμοια πάθη. Μὰ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐφύγασιν ἀπὸ τὰ σόδομα, σημαδεύγουσιν ἐκείνους, ὁποῦ μὲ ὅλην τως τὴν ὄρεξιν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐγδυθοῦσι τὴν ἀκαθαρσίαν καὶ τοὺς μολυσμοὺς τοῦ ταλαιπώρου τως κορμίου, καὶ τὰ πάθη τὰ σαρκικὰ, ὡσὰν γαστριμαργίαν, λαιμαργίαν, πορνείαν, φιλαργυρίαν, καὶ τὰ ὅμοια. οἱ ὁποῖοι ἔχουσι χρείαν ἀπὸ ἕνα πλέα αὐστηρὸν καὶ σκληρὸν βοηθὸν, ἄγγελον, ἢ ὅμοιον τῶν ἀγγέλων, ἤγουν νὰ εἶναι ἄνθρωπος εἰς τὴν σάρκα, χωρὶς σάρκα. διατὶ κατὰ τὴν μεγαλότητα τῶν λαβωματίων, ἔτζη τῶς κάμνει χρείαν καὶ ὁ τεχνίτης καὶ ὁ ἰατρὸς πλέα πρακτικὸς καὶ προκομμένος. Πολλὴν ἀνάγκην κατὰ ἀλήθειαν, καὶ μεγάλους καὶ ἀπαύστους πόνους καὶ ὀδύναις ἔχουσι χρείαν, μάλιστα εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναχωρήσεώς τως, καὶ τοῦ χωρισμοῦ ἀπὸ τὸν κόσμον, ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀναγκάζουνται καὶ πολεμοῦσι, θέλωντας νὰ σύρουσι τὸ κορμὶ τὸ γαστρίμαργον καὶ τὸ πορνικὸν εἰς ἐγκράτειαν καὶ σωφροσύνην, διατὶ νὰ ἀναβοῦσι μετ' ἐκεῖνο εἰς τὸν οὐρανὸν, ὥστε ὁποῦ τὰ ἤθη τως ὁποῦ ἦσανε δοσμένα εἰς ταῖς ἡδοναῖς, καὶ ἡ καρδία τως ἡ ἄπονος ὁποῦ ἐχαίρετονε εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, νὰ στραφοῦσιν καὶ νὰ κατασταθοῦσιν εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὸν καθαρισμὸν τῶν μολυσμῶν τως μὲ τὸ διηνεκὲς καὶ ἀκατάπαυστον κλαῦμα, διὰ τὶ ἀληθινὰ κόπος μεγάλος εἶναι, καὶ πολλὴ καὶ ἀόρατος πίκρα μάλιστα εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ὀκνηροὶ καὶ ἀμελεῖς, καὶ ὁποῦ ἐζήσασιν ἄτακτα, ὥστε ὁποῦ νὰ καταστήσουσι τὸν ἐμπαθῆ τως νοῦν (ὁποῦ εὑρίσκεται ἐπιθυμητικὸς εἰς τοὺς ἀκαθάρτους λογισμοὺς τῆς γαστριμαργίας καὶ τῆς πορνείας, ὡσὰν ἕνας σκύλος συνειθισμένος εἰς τὸ μακελλιὸν, διὰ τὴν λαιμαργίαν ὁποῦ ἔχει πρὸς τὰ ἀκάθαρτα φαγητὰ καὶ τὰ κρέατα) ἀγαπητικὸν τῆς φύλαξίς του, καὶ φίλον τῆς καθαρότητος μὲ τὴν ἁπλότητα, καὶ σβέσιν τῆς ὀργῆς παντελῆ, καὶ ἐπιμέλειαν. Ὅμως ὅλοι ἡμεῖς ὁποῦ εὑρισκόμεθα χωρὶς ἀρετὴν, καὶ νικημένοι ἀπὸ τὰ πάθη, ἂς ἔχωμεν θάῤῥος, καλὰ καὶ νὰ μὴν ἔχωμεν ἀποκτισμένην εἰς ἡμᾶς τὴν ἀρκοῦσαν δύναμιν ἐναντίον τως, καὶ μὲ πίστιν βεβαιοτάτην καὶ ἀναμφίβολον ἂς ἐξομολογούμεθα εἰς τὸν χριστὸν ταπεινὰ τὴν ἀσθένειαν καὶ τὴν ἀδυναμίαν μας, φέρνωντάς του τήνε μὲ τὴν προαίρεσίν μας ὡσὰν μὲ τὰ χέρια ὀμπρόστου, ἢ καὶ μὲ τὰ ἴδια χέ-

ρία, ξαπλόνωντάς τα εἰς τὴν προσευχήν μας, διὰ τί ἂν ἡμεῖς παντοτινὰ θέλομεν ῥίπτει τοὺς ἑαυτούς μας εἰς τὸν βυθὸν τῆς ταπεινώσεως, δίχως καμίαν ἀμφιβολίαν θέλομεν πάρη καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν ἀξίαν μας τὴν βοήθειάν του. Ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ θέλουσι νὰ ἔλθουσι καὶ νὰ εἰσέβουσιν εἰς τοῦτον τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς ἀπαρνήσεως τοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος εἶναι σκληρὸς καὶ στενὸς, σκληρὸς διὰ τὴν φύλαξιν ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχει τῶν αἰσθητηρίων, στενὸς, διὰ τὴν στενοχωρίαν καὶ ταλαιπωρίαν τῆς σαρκὸς, καὶ τὴν νέκρωσιν τῶν πεπαλαιωμένων ἐθῶν, μὰ ἐλαφρὸς, διὰ τὴν ἐλπίδα ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχουσιν εἰς τὸν θεὸν, καὶ διὰ τὴν ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, ἂς γνωρίζουσι πῶς ἦλθασι νὰ πηδήσουσι μέσα εἰς τὸ πῦρ, καὶ νὰ πολεμοῦσι μὲ τὸν φλογμὸν τῶν πειρασμῶν τοῦ διαβόλου, τοῦ κόσμου, καὶ τῆς σαρκὸς, ἀνίσως καὶ ἐκδέχουνται νὰ κατοικήσῃ πῦρ ἄϋλον τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ εἰς τοῦ λόγου τως. Καὶ καθ' ἕνας ὁποῦ θέλει νὰ ἔλθῃ εἰς τοῦτον τὸν πόλεμον ὁποῦ εἶναι ἐναντίον τῆς φύσεώς του, καὶ ἐναντίον τῶν ἀοράτων δυνάμεων, τῶν δαιμόνων, ἂς δοκιμάζῃ τὸν ἑαυτόν του, ἐξετάζωντας τὴν δύναμίν του, καὶ οὕτως ἂς τρώγῃ μὲ ἀληθινὴν ταπείνωσιν ἀπὸ τὸν ἄρτον τὸν κοπιασμένον ἐτούτης τῆς πολιτείας, μὲ τὰ πικρὰ καὶ ἄγρια χόρτα τῆς ἐπιπόνου πικρότητος τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς νεκρώσεως τῆς σαρκὸς, καὶ τοῦ θελήματός του, καὶ ἂς πίνῃ ἀπὸ τὸ ποτήριον τῶν κατηγοριῶν, τῶν ὕβρεων, τῶν ἐντροπῶν, συγκερασμένον μὲ τὰ δάκρυα, διὰ νὰ μὴν εἰσέβῃ εἰς τὸν πόλεμον ἐτοῦτον εἰς κατάκρισίν του καὶ εἰς κίνδυνον. μὰ ἂς στρατεύεται ἀνδρωμένα εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ἐνδυμένος μὲ τὰ ἅρματα τῆς τελείας ἐλπίδος μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ἰησοῦ χριστοῦ ἂς πολεμᾷ μὲ ὅλαις του ταῖς δυνάμεις. Καθὼς δὲν σώνεται κάθε εἷς ὁποῦ βαπτίζεται, ἂν δὲ φυλάττῃ τὰ παραγγέλματα τοῦ θεοῦ, ἔτζη καὶ καθ' ἕνας ὁποῦ λαμβάνει τὸ μοναχικὸν σχῆμα, καὶ ὁποῦ κουρεύεται, ἂν δὲν φυλάσσῃ τὴν ἐγκράτειαν, καὶ τὰ ἄλλα ὁποῦ πρέπουσι τῶν μοναχῶν, καὶ σιωπῶ ἐκεῖνο, ὁποῦ ἀκολουθᾷ. Ἐκεῖνοι ὁποῦ προσέρχουνται νὰ δουλεύσουσι τοῦ θεοῦ, διὰ νὰ κάμουσι καλὸν θεμέλιον εἰς τοῦτο τὸ ἔργον, κάμνει χρείαν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν νὰ ἀπαρνηθοῦσι κάθα τως θέλημα, καὶ κάθε πρᾶγμα, νὰ καταφρονήσουσιν ὅλα. νὰ καταγελάσουσιν ὅλα, Καλὸν τρίδομον, καὶ τρίστυλον θεμέλιον εἶναι ἀκακία, νηστεία, καὶ σωφροσύνη. Ὅλοι ἐκεῖνοι, ὁποῦ εἶναι νήπιοι καὶ μικροὶ εἰς τὸν χριστὸν, ἤγουν οἱ ἀρχάριοι, ἂς ἀρχίζουσιν ἀπὸ τοῦτα τὰ τρία πράγματα, πέρνωντας παράδειγμα ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ νήπια, ἀπὸ τὰ μικρὰ βρέφη, τὰ ὁποῖα

ἔχουσιν εἰς τοὺς λέγοντας τοῦτα τὰ ξύλα, διατὶ εἰς ἐκεῖνα δὲν εὑρίσκει κακία καμία, οὐδεμία ὑπουλότης καὶ ἀπάτη. δὲν εὑρίσκεται εἰς ἐκεῖνα καμία ἐπιθυμία ἀκόρεστος, κοιλία ἀχόρταστος. δὲν ἄφτει εἰς τὸ κορμί τως κίνησις φλογώδης ἡδονική, μὰ ἴσως κατὰ τὴν αὔξησιν τῆς ποσότητος τῆς τροφῆς αὐξαίνωντας, πέρνουσιν καὶ ἀποσώνουσι καὶ τῆς ἐπιθυμίας τὴν πύρωσιν. Πρέπει λοιπὸν νὰ στέκει βέβαιος εἰς τοῦτο τὸ θεμέλιον, ὅποιος θέλει νὰ ἔμπη εἰς τὸν πόλεμον ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὴν στράταν τοῦ θεοῦ. διατὶ κατὰ ἀλήθειαν μισητὸν πρᾶγμα εἶναι, καὶ γεμάτον κινδύνου, παραυτας εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου νὰ ἀχαμνίζῃ ὁ ἀγωνιστής, δίδωντας μὲ τοῦτον τὸν τρόπον σημάδι πῶς εὔκολα μπορεῖ νὰ σφαγῇ. Εἶσαι θέλει εἰς ἡμᾶς μὲ κάθε τρόπον πολλὴ ὠφέλεια, κάμνωντας μίαν βεβαίαν καὶ στερεὰν ἀρχὴν τῆς ἀπαρνήσεως, καὶ καταφρονήσεως τῶν γηΐνων πραγμάτων, ἀκομὴ καὶ ὕστερα νὰ ἤθελε τύχη νὰ ψυχρανθοῦμεν, καὶ νὰ ἀχαμνίσωμεν, διατὶ ἡ ψυχὴ ὁποῦ θέλει ἀρχήσει νὰ πολεμᾶ ἀνδρωμένα, καὶ ἔπειτα νὰ ἀχαμνιασθῇ ἀπὸ ἀμέλειαν, καὶ ἀφήσει νὰ πολεμᾶ, ἔχει συνήθειαν νὰ λαβώνεται ὡσὰν ἀπὸ μίαν μάστιγα, ἀπὸ τὴν ἐνθύμησιν τῆς παλαιᾶς της σπουδῆς καὶ προθυμίας, διατοῦτο πολλάκις φοραῖς τινὲς κινούμενοι ἀπὸ τούτην τὴν ἀφορμὴν ἀνεπιάσασι τὴν πρώτην τως δύναμιν καὶ ἐπιμέλειαν, καὶ ἐξανακαινουργιώσασι τὰ πεσμένα τως πτερὰ ὡσὰν κάμνει ὁ ἀετός, καὶ ἐπετάξασι. Ὁπόταν ἡ ψυχὴ προδίδωντας τὴν ἑαυτήν της μὲ τὴν εὐκαιρίαν ἐπίδειξιν καὶ κενοδοξίαν, θέλει χάσει ἐκείνην τὴν ἀγαπητικὴν καὶ μακαρίαν θερμότητα τοῦ πνεύματος, ἂς ζητήση ἐπιμελῶς ἀπὸ ποίαν ἁμαρτίαν τὴν ἐστερεύθηκε, καὶ ἂς ξαναπιάση πάλιν μὲ ὅλην της τὴν δύναμιν καὶ τὴν σπουδὴν ὅλον τὸν πόλεμον ἐναντίον ἐκείνης τῆς αἰτίας, διατὶ δίχως ἄλλο δὲν θέλει εἶσαι δυνατὸν νὰ κάμη νὰ μαγύρη πάλιν ἐκείνη ἀπὸ ἄλλην πόρταν, παρὰ ἀπὸ ἐκείνην ὁποῦ εὐγῆκε καὶ ἐμίσευσεν. Ὁ ὁποῖος ἀποτάσσεται τοῦ κόσμου μοναχὰς ἀπὸ τὸν φόβον τῶν μελλουσῶν κολάσεων, ὁμοιάζει σχεδὸν τοῦ θυμιάματος ὁποῦ καίεται, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἀρχὴν ἀρχίζει ἀπὸ εὐωδίαν καὶ μυρωδίαν, μὰ εἰς τὸ ὕστερον καταντᾶ καὶ τελειώνει εἰς καπνόν. ἔτζη καὶ ἐτοῦτος ἀρχίζωντας μὲ θερμότητα, στρέφει ὕστερα εἰς καπνὸν τῆς ἀμελείας καὶ ψυχρότητα. Μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀφίνει καὶ ἀπαρνᾶται τὸν κόσμον διὰ ἐλπίδα μισθοῦ, εἶναι ὡσὰν τὴν πέτραν τοῦ μύλου, ἡ ὁποία ὁπόταν στραφῇ τριγύρου, πάντοτε γυρίζει, καὶ κινᾶται εἰς ἕνα τρόπον. Μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ κινούμενος ἀπὸ τὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχει εἰς τὸν

θεὸν ἀναχωρίζει ἀπὸ τὸν κόσμον, τὸ ζημίον ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἠξιώθηκε νὰ λάβη τὸ πῦρ τῆς θερμότητος, τὸ ὁποῖον πάντοτε αὐξαίνει, ὡσὰν κάμνει ἡ ὀλίγη φωτία ὁπόταν ῥιφθῆ εἰς τὸ δάσος, ὁποῦ πάντοτε κάμνει τὴν πυρὰν μεγαλυτέραν. Εἶναι τινὲς οἱ ὁποῖοι κτίζουσιν ἀπάνω εἰς ταῖς πέτραις πλίνθους. καὶ εἶναι ἄλλοι, ὁποῦ ἐβεβαιώσασιν ἀπάνω εἰς τὴν γῆν ξύλους. καὶ εἶναι ἄλλοι οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ ἐπεριπατήσασιν καμπόσον πεζοί, θερμαινόμενα τὰ νεῦρα τως καὶ οἱ ἁρμοί τως ἐπεριπατήσασιν ὕστερα πλέα ὀγληγορώτερα. Οἱ πρῶτοι εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποταγῆς ὁποῦ ἐκάμασι τοῦ κόσμου, κρατοῦσι καὶ κάμνουσι θεμέλιον μεγάλων ἀρετῶν, μὰ δίχως ὑποταγὴν καὶ ὑπακοήν. καὶ διὰ νὰ μὴν ἔχουσι δοκιμὴν τῶν πειρασμῶν καὶ τοῦ πολέμου, ὡσὰν ἔχουσιν οἱ ταπεινοὶ καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ὑποτάσσονται, γίνονται ὀγλήγορα ἀσθενεῖς, καὶ ἄκαμνοι. Οἱ δεύτεροι εἶναι ἐκεῖνοι, ὁποῦ εὐθὺς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν προσέρχονται εἰς τὴν ζωὴν τὴν ἀναχωρητικήν, πρὶν παρὰ νὰ καθαρισθοῦσιν ἀπὸ τὰ πάθη. καὶ διὰ τί δὲν ἔχουσι τὸ θεμέλιον τῆς ὑποταγῆς, πέφτουσιν ὀγλήγορα, καὶ ἀκαμνίζουσιν. οἱ τρίτοι εἶναι ἐκεῖνοι, ὁποῦ χωρὶς τύφον τῆς ὑπερηφανίας παίρνουσι τὸν ζυγὸν τῆς ὑποταγῆς, καὶ μὲ εὐλάβειαν περιπατοῦσι τὴν ἀσφαλῆ στράταν τῆς ὑπακοῆς, οἱ ὁποῖοι ἀγάλι ἀγάλι ἐνδυναμωμένοι, καὶ ἀνάφτωντας μὲ τὴν θερμότητα τοῦ ἁγίου πνεύματος, γίνονται ἀκούρασοι, καὶ ἀνίκητοι. καὶ ἔχοντας πεῖραν καὶ δοκιμὴν τῶν πολέμων, μὲ τὴν θεϊκὴν βοήθειαν ἐλαφρὰ καὶ ὀγλήγορα, καὶ δίχως κανένα ἐμπόδιον περνοῦσιν ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς τως.

Διάφοροι διδασκαλίαι, καὶ ὡραῖαι ὁμοιώσεις.

Ἐπειδὴ ἡμεῖς ἐκαλέσθημεν ἀπὸ τὸν θεὸν καὶ βασιλέα μας τὸν ἰησοῦν χριστὸν εἰς τοὺς γάμους του, ἂς τρέχωμεν μετὰ χαρᾶς καὶ προθυμερά, δὲν ἀνιμένοντας καιρόν, μήπως καὶ ἔχοντας νὰ ζήσωμεν ὀλίγον, εὑρεθοῦμεν εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου ἄκαρποι ἀπὸ καλὰ ἔργα, καὶ ἔτζη ἀποθαίνωμεν ἀπὸ τὴν πεῖναν διὰ τὸ λείψιμον τῶν ἀρετῶν. Ἂς προθυμήσωμεν νὰ εὐαρεστήσωμεν τοῦ θεοῦ τοῦ βασιλέως μας καθὼς κάμνουσιν οἱ στρατιῶται εἰς τὸν βασιλέα τως, πολεμῶντας ἀνδρειωμένα, διὰ τὶ ἀφοῦ πολεμήσουσιν ἀνδρειωμένα, τῶς χαρίζει μεγάλαις δωρεαῖς καὶ χαρίσματα, ἔτζη καὶ ἡμᾶς ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς στρατείας μας, μᾶς θέλει ζητηθῆ τέλος πάντων ἀπὸ τὸν θεὸν ἡ μεγάλη καὶ ἐμπιστικήμας δούλευσις. Ἂς φοβηθοῦμεν τὸν θεὸν ὡσὰν φοβούμεσθαν τὰ θηρία, διὰ τί εἶδα ανθρώπους ὁποῦ ἐπήγασι διὰ νὰ κλέψουσιν, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐφύγασι τὸ κακὸν ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ θεοῦ, μὰ ἀκούωντας τὴν φωνὴν τῶν σκύλων τοῦ τόπου, πάραυτας ἐγυρίσασιν ὀπίσω. καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἐκάμαμεν ὁ

φόβος τοῦ θεοῦ, ἐσυνήθησε νὰ τὸ κάμη ὁ φόβος τῶν σκυλιῶν. Ἄς ἀγαπήσωμεν τὸν κύριον ὡς ἀγαποῦμεν τοὺς φίλους μας καὶ σεβόμεθά τους. διατὶ εἶδα πολλαῖς φοραῖς κάποιους ὁποῦ μὲ ταῖς κακίαις τως ἐπαραπικραίνασι τὸν θεὸν, καὶ δὲν ἐννοιάσθηκασι νὰ διαλλαχθοῦσι μετ᾽ ἐκεῖνον. μὰ παροργίζωντας τοὺς φίλους τως, ἀκομὴ καὶ εἰς μικρότατον βλάψιμον, ἐκάμασι πᾶσαν λογῆς μηχανὴν καὶ τρόπον, δείχνωντας μὲ πᾶσαν λογῆς νόημα τὴν θλῖψιν τῆς ψυχῆς τως, καὶ ὁμολογῶντα στὸ σφάλματως μὲ τοῦ λόγου τως, μὲ φίλους τως, μὲ συγγενεῖς τως, διὰ νὰ μπορέσουν νὰ ἐπιστρέψουσιν εἰς τὴν πρώτην ἀγάπην μετ᾽ ἐκείνους. Χωρὶς ἄλλο εἰς ταῖς ἀρχαῖς τῆς ἀποταγῆς μας μὲ μεγάλον κόπον, καὶ ἀνάγκην καὶ πικρότητα, ἐργαζόμεθα ταῖς ἀρεταῖς, διατὶ ἡ κακή μας συνήθεια, εἶναι σχεδὸν γυρισμένη εἰς φύσιν. μὰ σὰν κάμωμεν καμπόσον καιρὸν, καὶ ἀρχήσωμεν νὰ πηγαίνωμεν ὀμπρὸς, τότε χωρὶς λύπην, ἢ μὲ ὀλιγώτατην εὑρισκόμεθα εἰς αὐταῖς, καὶ τοῦτο γίνεται διὰ τὴν ἐλευθερίαν ἀπὸ ταῖς ἁμαρτίαις, ἀλλάσσωντας ἐκείναις εἰς ταῖς ἀρεταῖς καὶ εἰς τὰ καλὰ ἔργα, καὶ αὐξαίνωντάς τα ἐτοῦτα. μὰ μοναχὰς ἡ ψυχή μας ἀπομένει καμπόσον λυπημένη, διὰ τὴν μεγάλην ἐπιθυμίαν ὁποῦ ἔχει νὰ ἔλθη εἰς τελειότητα, φοβουμένη νὰ μὴν προσκόψη, φέρτωντας καὶ ἄλλην φοράν. μὰ ὁπόταν ὁλοτελῶς καταπεσθῆ καὶ νικηθῆ τὸ θέλημά μας καὶ τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ὁποῦ γεννᾶ τὸν θάνατον εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὴν χαρὰν, καὶ τὴν θέρμην, καὶ τὴν προθυμίαν μας, ἀπ᾽ ἐκεῖ καὶ ἐκεῖθεν λοιπὸν ἐργαζόμεθα ταῖς ἀρεταῖς μὲ πᾶσαν λογῆς χαρὰν, καὶ ἐπιμέλειαν, καὶ ἐπιθυμίαν, καὶ θέρμην τῆς καρδίας, καὶ φλόγα τῆς ἀγάπης.

Ὅσον εἶναι ἄξιοι ἐπαίνων ἐκεῖνοι ὁποῦ εὐθὺς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιστροφῆς τως, μὲ χαρὰν καὶ προθυμίαν πιάνουσι καὶ ἐργάζουνται ταῖς ἀρεταῖς καὶ κάμνουσι τὰ θεῖκὰ προστάγματα, καὶ τῶν καθηγουμένων τως, τόσον εἶναι ἐλεεινοὶ καὶ ἄθλιοι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι κάμνωντας πολὺν καιρὸν εἰς τὴν ἄσκησιν καὶ εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ θεοῦ, εὑρίσκουνται νὰ ταῖς κάμνουσιν ἀκομὴ μὲ κόπον καὶ μὲ βαρεσίαν, ἂν ταῖς κάμνουν καὶ ὅλως. Μηδὲν συγχύνωμεθα μηδὲ κατακρίνωμεν, μηδὲ καταφρονοῦμεν μηδὲ ἐκείναις ταῖς ἀποταγαῖς, ὁποῦ γίνουνται καμίαν φορὰν κατὰ τύχην ἀπὸ καμίαν μανίαν, ἢ ὀργὴν, δίχως πρόθεσιν καὶ γνώμην καλὴν, διατὶ ἐτούταις αἱ ἀποταγαῖς καμίαν φορὰν ἔχουσι καλλίτερον τέλος παρὰ ἐκείναις ὁποῦ ἐγίνηκασι μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν. Εἶδα τινὰς ὁποῦ ἐφύγασιν ἔσωντας νὰ εἶναι ἐξορισμένοι

ρισμένοι

κισμένοι, καὶ συναντῶντας μὲ τὸν βασιλέα στανικῶς τως ὅπου ἐβγῆκεν ἔξω, τοῦ ἀκολουθήσασι, καὶ ἐγένηκασι δορυφόροι καὶ στρατιῶταί του, καὶ ἐμπήκασιν εἰς τὸ παλάτι μετ' ἐκεῖνον, καὶ τόσον τοῦ ἀρέσασιν, ὅπου ἐγίνηκασι καὶ συντράπεζοί του, καὶ ἐνδύθηκασι μὲ τοῦ λόγου του. Εἶδα σπόρον νὰ πέση εἰς τὴν γῆν στανικῶς ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ σπορέως ἐκεῖ ὅπου δὲν ἐλόγιαζεν ἐκεῖνος, καὶ νὰ κάμη πολλαῖς φοραῖς πλέα μεστὸν καὶ πολλὴν καρπὸν παρὰ ἐκεῖνον ὅπου ἐσπάρθηκε μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν, ὁ ὁποῖος τὸ ἐναντίον ἠστόχησεν. Εἶδα ἀκόμη ἕνα ὅπου ἔβλεπε κακά, ἔχωντας πόνον εἰς τὰ ὀμμάτια, νὰ πηγαίνη εἰς ἕνα ἐργαστήριον ἰατροῦ διὰ ἄλλην του χρείαν, ὁ ὁποῖος ἔστωντας νὰ κρατηθῆ ἀπὸ τὴν καλοσύνην καὶ ἐπιτηδειότητα τοῦ ἰατροῦ, καὶ νὰ καθαρισθῆ ἀπ' ἐκεῖνον. καὶ νὰ βγάλη τὸ σκότος ὅπου ἐκείτετονε εἰς τὰ ὀμμάτια του, ἐγιατρεύτηκε τελείως. Εἶδα ὁμοίως τινὰς ὅπου ἐπήγασιν εἰς τὸ μοναστήριον ὄχι μὲ λογισμὸν διὰ νὰ γενοῦσι καλόγηροι, μὰ διὰ ἄλλαις τως χρείαις, καὶ ἔστωντας νὰ πιασοῦσιν ἀπὸ τὴν μεγάλην φρόνησιν καὶ ἐπιτηδειότητα τοῦ ἡγουμένου, καὶ ἀπὸ τὴν ταπεινὴν καὶ εὐλαβῆ ἀναστροφὴν τῶν μοναχῶν, ἐπομείνασι μετ' ἐκείνους, καὶ ἐπήρασιν ἀπὸ τὸν Θεὸν φῶς τῆς χάριτος, καὶ ἐφθάσασιν εἰς ὑψηλὸν μέτρον τῆς ἀρετῆς. Εἰς τρόπον ὅπου συμβαίνει καὶ πολλαῖς φοραῖς εἶναι, πλέα στερεὰ καὶ βέβαια τὰ πράγματα ὅπου γίνονται δὲν θέλωντας καὶ στανικῶς, ἢ δὲν τὰ λογιάζωντας, παρὰ ἐκεῖνα ὅπου γίνουνται μὲ τὸ θέλημά μας, καὶ μὲ ἐπιμέλειαν. Μὴν προφασίζεται μηδὲ τινὰς λέγωντας πῶς εὑρίσκεται νὰ ἔχει πολλαῖς καὶ βαραῖς ἁμαρτίαις, καὶ διὰ τοῦτο νὰ κρίνη ἀνάξιον τὸν ἑαυτόντου τῆς μοναχικῆς πολιτείας. μηδὲ ἐξαπατᾶ τὸν ἑαυτόντου, λογιάζωντας νὰ λείψη διὰ ταπείνωσιν νὰ ἀφίση ταῖς ἡδοναῖς καὶ ταῖς ἁμαρτίαις, καὶ νὰ πιάση τὴν στενὴν στράταν τῆς ἀρετῆς, μακρυνώντας ἄτυχα καὶ πονηρὰ ταῖς προφάσες εἰς ταῖς ἁμαρτίαις, μάλιστα τυχαίνει πλέα ὀγληγορώτερα νὰ ἐπιστρέψη, ὅσον πλέα ἁμαρτωλότερος γνωρίζει καὶ εἶναι. διὰ τὶ ἐκεῖ ὅπου εἶναι περισσότεραις πληγαῖς, καὶ πλέα χαλασμέναις ἀπὸ τὸ σάπημα, ἐκεῖ κάμνει χρείαν καὶ πλέα περισσότερης ἐπιστήμης τοῦ ἰατροῦ διὰ νὰ ταῖς καθαρίση, καὶ νὰ ταῖς ὑγιαίνη. διὰ τὶ ἐκεῖνοι ὅπου εἶναι γεροὶ καὶ ὑγιεῖς δὲν πηγαίνουσι συχνὰ οὐδὲ ξετρέχουσι ταῖς κατοικίαις καὶ τὰ ἐργαστήρια τῶν ἰατρῶν. Ἂν ἕναι καὶ κράζωντάς μας ἕνας βασιλεὺς θνητὸς καὶ γήινος, ἤθελε μᾶς προστάξη νὰ πολεμήσωμεν διὰ δουλείαν του ἔμπροσθέν του, δὲν ἐθέ-

λαμεν

λαμεν ἀναβολὴν καὶ ἀργὴ, οὐδὲ ἐθέλαμεν προφασίζεσθαι, μὰ ἀφίνοντας κάθε πρᾶγμα, ἐθέλαμεν τοῦ ὑπακούσει μὲ μεγάλην προθυμίαν, καὶ ἐθέλαμεν τρέχει εἰς ἐκεῖνον, ἂς προσέχωμεν μήπως καὶ κράζοντάς μας εἰς τούτην τὴν ὡραῖον τάξιν ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλέων, καὶ κύριος τῶν κυρίων, καὶ θεὸς τῶν θεῶν, ἀπὸ ἀμέλειαν μας καὶ ῥαθυμίαν μας, παραιτήσωμεν νὰ τοῦ ὑπακούσωμεν, διατὶ ὕστερα εἰς ἐκεῖνο τὸ φρικτὸν καὶ φοβερόν του βῆμα καὶ κριτήριον θέλομεν εὑρεθῆ ἀναπολόγητοι. Δυνατὸν εἶναι καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι δεμένος εἰς ταῖς δουλείαις τοῦ κόσμου, καὶ εἰς ταῖς δυναταῖς καὶ μεγάλαις φροντίδες τῆς κοσμικῆς ζωῆς, νὰ ἠμπορῇ νὰ περιπατῇ καὶ νὰ ἐργάζεται τὸ καλὸν, μὰ μὲ δυσκολίαν, διατὶ καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουσι τὰ πόδια τως σφαλισμένα μὲ ταῖς καδέναις, πολλαῖς φοραῖς περιπατοῦσι, μὰ συχνὰ σκοντάφτουσι, καὶ λαβώνουνται μὲ τὸ συχνόντως πέσιμον. Ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ δὲν ἐπανδρεύθηκεν εἰς τὸν κόσμον, μὰ εἶναι μοναχὰ δεμένος ἀπὸ ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν γηΐνων πραγμάτων, εἶναι ὅμοιος ἐκείνου ὁποῦ ἔχει τὰ χέρια του δεμένα μὲ τὰ σίδερα. διατὶ τοῦτο ὁπόταν θέλῃ νὰ δράμῃ εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, δὲν ἐμποδίζεται. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι πανδρεμένος, ὁμοιάζει ἐκείνου ὁποῦ ἔχει δεμένα καὶ τὰ χέρια, καὶ τὰ πόδια του. Ἤκουσα κάποιων κοσμικῶν ἀνθρώπων, ὁποῦ ἐζοῦσαν ἀμελῶς καὶ ἀνέννοιασα, οἱ ὁποῖοι μὲ ἐρωτήσασι λέγοντάς μου, πῶς θέλομεν μπορέσει ἡμεῖς νὰ ξεξέξωμεν τὴν μοναχικὴν ζωὴν, συζῶντας μὲ ταῖς γυναῖκές μας, καὶ ἐστῶντας νὰ περικυκλώνωμεσθαν ἀπὸ καθημεραν ἀπὸ ταῖς ἔννοιαις ταῖς κοιναῖς καὶ τοῦ κόσμου; πρὸς τοὺς ὁποίους ἀποκρίθηκα. κάμνετε ὅλα ἐκεῖνα τὰ καλὰ ὁποῦ μπορεῖτε νὰ κάμετε, μὴν ὑβρίσετε κανένα, μὴν ψωματεύσετε κανενός. μὴν κλέψετε, μὴν θέλετε νὰ ἦστε ἀποπάνωθιον εἰς κανένα ὑπερηφανευόμενοι, μὴν μισήσετε κανένα. συχνάζετε εἰς ταῖς ἐκκλησίαις. μὴν χωρίζεσθε ἀπὸ τὴν ἁγίαν σύναξιν τῆς ἀκολουθίας. συμπάσχετε μὲ τοὺς χρειαζομένους, καὶ ἐλεημονᾶτε ἐκείνους ὁποῦ σᾶς ζητοῦσι. μὴ σκανδαλίσετε κανένα. μὴ προσεγγίσετε εἰς ξένην μερίδα, μηδὲ ἐπιθυμήσετε γυναῖκα ἢ πρᾶγμα ξένον, καὶ ἀρκεῖσθε εἰς ταῖς γυναῖκές σας. ἂν κάμετε ἔτζη, δὲν θέλετε εἶσθε μακρὰ ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἂς δράμωμεν μὲ χαρὰν καὶ μὲ φόβον εἰς τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς δουλεύσεως τοῦ θεοῦ. μὲ χαρὰν, βάνοντας εἰς τὸν νοῦν μας τὴν θεϊκὴν βοήθειαν. μὲ φόβον, ἐνθυμούμενοι τὴν ἀσθένειάν μας, δίχως νὰ φοβούμεσθαν τοὺς ἐχθρούς μας. διατὶ ἐκεῖνοι, κα-

Λυκ. γ'. Ἔξοδ. κ'. Δ'ευτερ. ε. Λευιτ. ιθ'.

λὰ

λα καὶ νὰ μὴν βλέπουνται ἀπὸ ἡμᾶς, βλέπουσιν ὅμως εἰς τὸ πρόσωπον τῆς ψυχῆς μας, ἤγουν τὴν ψυχικὴν διάθεσιν καὶ δύναμιν. στοχαζόμενοι εἰς ἐκείνην τὴν κατάστασιν καὶ τὴν ἀπομέσα διάθεσιν, καλὰ καὶ νὰ μὴν δύνουνται νὰ τὴν ἰδοῦσι καθαρία, παρὰ αἰνιγματωδῶς, καὶ μὲ στοχασμοὺς σημαδίων εὑρεμένους καὶ γνωρισμένους ἀπὸ τὴν λεπτοτάτην κατανόησιν, καὶ μακρὰν πεῖραν καὶ δοκιμήν. καὶ ἂν στοχασοῦσι τὸ πρόσωπον νὰ μαζώνεται καὶ νὰ ζαρώνῃ, ἢ νὰ ἀλλοιώνεται ἀπὸ τὸν φόβον, τότε πλέα πικρότερα καὶ δυνατώτερα ἁρματώνουνται ἐναντίον μας, νοῶντας, οἱ δόλιοι καὶ πονηροὶ πῶς νὰ ἐφοβηθήκαμεν. Ἂς ἁρματωθοῦμεν λοιπὸν μὲ μεγάλην ψυχὴν ἐναντίον τως, διὰ τὶ οὐδένας μάχεται μετὰ χαρᾶς, οὐδὲ μπορεῖ νὰ ἀντισταθῇ ἐναντίον ἐκείνου ὁποῦ πολεμᾶ ἀνδρειωμένα, καὶ προθυμερά. Μὲ μεγάλην οἰκονομίαν καὶ πρόνοιαν ἐλάφρωσε τοὺς πολέμους ὁ κύριος ἀπὸ τοὺς ἀρχαρίους, καὶ νέους στρατιώτας, διὰ νὰ μὴν ἔχουσιν ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν παρευθὺς διὰ τὴν μεγαλότητα καὶ ὀξύτητα τοῦ πολέμου, νὰ ἐπιστρέψουσιν εἰς τὸν κόσμον. διὰ τοῦτο χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε ὅλοι οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ, γνωρίζωντας τοῦτο τὸ πρῶτον σημάδι τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ πρὸς ἐσᾶς, καὶ πῶς αὐτὸς σᾶς ἐκάλεσε. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο γνωρίζεται καὶ κάμνει ὁ θεὸς πολλαῖς φοραῖς, διὰ τὶ ὅταν γνωρίσῃ ψυχαῖς ἀνδρειωμέναις, παίρνωντας ἀπὸ τὴν ἀρχὴν συγχωρᾶ νὰ πολεμοῦνται αὐταῖς μὲ δυνατοὺς πολέμους, θέλωντας νὰ ταῖς στεφανώσῃ τὸ γλυγορώτερον. Ἔκρυψεν ὁ κύριος ἐκεινῶν ὁποῦ εὑρίσκουνται εἰς τὸν κόσμον τὴν δυσκολότητα τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος καὶ πολέμου καὶ εὐκολότητα. ἡ ὁποία ὅσον εἰς τὸ φαινόμενον σιμᾶ εἰς τοὺς σαρκικοὺς φαίνεται δυσκολότης, μὰ ὅσον εἰς τὴν ἀλήθειαν, καὶ σιμᾶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ δέχουνται τὰ τοῦ πνεύματος, εἶναι εὐκολότης. διὰ τὶ ἂν ἐκεῖνοι ἀποβλέπασι μόνον εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ φαίνεται δύσκολον εἰς τοὺς σαρκικοὺς, καὶ ἂν δὲν ἐκαλοῦνταν ἀπὸ τὴν χάριν καὶ τὸν φωτισμὸν τοῦ θεοῦ, δὲν ἐθέλασιν ἀποταχθῇ ταῖς κοσμικαῖς ἡδοναῖς, καὶ μάλιστα οἱ κατὰ τὸν κόσμον πολιτευόμενοι, καὶ ἡδονικοί. Δίδε προθυμερὰ τοὺς κόπους τῆς νεότητός σου τοῦ χριστοῦ, καὶ εἰς τὰ γερατειάσου θέλεις χαρῇ διὰ τὸν πλοῦτον τῶν τελείων ἀρετῶν, καὶ τῆς ἀπαθείας. διὰ τὶ ἐκεῖνα ὁποῦ συνάζουνται εἰς τὴν νεότητα, θρέφουσι καὶ παρηγοροῦσιν ἐκείνους ὁποῦ ἐξαδυνήσασιν εἰς τὰ γηρατεῖα. Καὶ διὰ τοῦτο ἡμεῖς οἱ νέοι ἂς κοπιάσωμεν μὲ θερμότητα, ἂς δράμωμεν ἄγρυπνα καὶ προθυμερά, διὰ τὶ ὁ θάνατος δὲν γνωρίζομεν πότε ἔρχεται. Πονηροὺς ἀληθινὰ καὶ χαλεποὺς, καὶ πανούργους καὶ δολίους, καὶ δυνατοὺς, καὶ ἀγρύ-

πολεμῶντας.

καὶ ἀσωμάτους, καὶ ἀοράτους, καὶ ἀΰλους ἐχθροὺς ἔχομεν, οἱ ὁποῖοι κρατοῦσιν εἰς τὰ χάριατά τως, ἤγουν εἰς ταῖς φυσικαῖς τως ἐνεργητικαῖς δύναμες, τὸ πῦρ τῆς μανίας, τοῦ φθόνου, τῆς ἐπιθυμίας, τῶν ἡδονῶν. τὸ πῦρ τῶν πειρασμῶν, καὶ τῶν θλίψεων, ἐπιθυμῶντας νὰ καύσουσι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ ὁποῦ εἶναι εἰς ἡμᾶς μὲ τὴν φλόγα ὁποῦ εἶναι εἰς τοῦ λόγου τως, θέλωντας νὰ μᾶς προσκινήσουσι νὰ κάμωμεν συγκατάθεσιν εἰς ταῖς σαρκικαῖς καὶ βοσκηματώδεις πράξαις, καὶ ἔτζη νὰ μᾶς καύσουσι τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχήν. Καὶ διὰ τοῦτο μηδεὶς ὁποῦ νὰ εἶναι νέος ἂς ἀποδέχεται τοὺς ἐχθρούς του τοὺς δαίμονας, ὁπόταν τοῦ λέγουσι, μὴν θέλῃς νὰ ταλαιπωρᾶς καὶ νὰ χαλᾶς τὴν σάρκα σου, διὰ νὰ μὴν πέσῃς εἰς ἀρρωστίαν καὶ ἀσθένειαν. διατὶ μετὰ βίας θέλει μπορέσει νὰ εὑρεθῇ τινὰς εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν, καὶ τὴν γενεὰν, ὁποῦ νὰ θελήσῃ νὰ τὴν θανατώσῃ, καλὰ καὶ νὰ στερήσῃ τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τὰ πολλὰ καὶ ἡδονικὰ φαγητά. καὶ εἶναι ἐτοῦτος ὁ σκοπὸς τοῦ δαίμονος, διατὶ μηχανᾶται μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν νὰ κάμῃ τὴν ἀρχὴν τῆς εἰσόδου μας εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀρετῆς ἀχαμνισμένην, καὶ γεμάτην ῥᾳθυμίας, καὶ ἀπ᾽ ἐδῶ καὶ τὸ τέλος ὅμοιον τῆς ἀρχῆς. Ἐκεῖνοι ὁποῦ ὀρέγονται νὰ δουλεύσουσιν ἀληθινὰ τοῦ Χριστοῦ, πρῶτον ἀπὸ ὅλα πρέπει νὰ νὰ γυρεύσουσι καὶ νὰ κάμουσιν ἐτοῦτο, ἤγουν νὰ διαλέξουσι καὶ μὲ βουλὴν πνευματικῶν τως πατέρων, καὶ μὲ γνῶσιν ἐδικήν τως, καὶ τοὺς τόπους, καὶ τοὺς τρόπους, καὶ τὰ καθίσματα, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα, ἤγουν τὰ ἐπιχειρήματα ὁποῦ τῶς πρέπουσι, καὶ ἁρμόζουσιν εἰς τοῦ λόγου τως. Διατὶ δὲν ὠφελοῦσιν εἰς καθένα τὰ κοινόβια, μάλιστα ὁπόταν εὑρεθῇ τινὰς λαίμαργος, οὐδὲ πάλιν ὠφελοῦσι καθαένα τὰ ἡσυχαστήρια, μάλιστα ὁπόταν εὑρεθοῦσι τινὲς ὁποῦ νὰ κλίνουσιν εὔκολα εἰς μανίαν καὶ εἰς θυμόν. διὰ τοῦτο καθένας ὑμπορεῖ νὰ στοχασθῇ εἰς ποίαν κατάστασιν εὑρίσκεται πλέα ἐπιτήδειος, ἢ καὶ εἰς τί πάθος κλίνει περισσότερον, διὰ νὰ ξετρέχῃ τὸν τόπον του.

Ὅλη ἡ μοναχικὴ πολιτεία περιέχεται εἰς τρεῖς γενικωτάταις καταστάσεις καὶ τάξεις καθισμάτων, ἤγουν εἰς τὴν ἀναχώρησιν καὶ μοναξίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει νὰ ἀγωνίζεται ὅποιος εὑρίσκεται ἐκεῖ, καὶ νὰ πολεμᾷ μὲ τοὺς ἀοράτους ἐχθρούς. ἢ νὰ ἡσυχάζει μὲ ἕνα, ἢ καὶ μὲ δύο συντροφιασμένος, ὑποτασσόμενος τοῦ ἡγουμένου, καὶ τοῦ πνευματικοῦ πατρός. ἢ νὰ κάθεται εἰς τὸ κοινόβιον μὲ ὑπομονὴν. μὴν κλίνῃς λέγει ὁ ἐκκλησιαστὴς εἰς τὰ δεξιὰ, ἢ εἰς τὰ ἀριστερά. μὰ περιπάτησε τὴν στράταν τὴν βασιλικὴν, διατὶ ἡ μέση ἀπὸ ταῖς προειρημέναις τρεῖς τά-

ξαις ἐγίνηκε καὶ εἶναι ἁρμόδιος εἰς πολλούς, καὶ ὄχι ἡ πρώτη, ἡ ὁποία εἶναι μὲ μεγάλα κίνδυνα κατὰ πῶς λέγει ἡ γραφή. ταλαίπωρος ἐκεῖνος ὁποῦ στέκει μοναχός του, διατὶ ἂν τύχη καὶ πέση εἰς ἀκηδίαν, ἢ ὕπνον, ἢ ῥαθυμίαν, ἢ ἀπόγνωσιν, δὲν ἔχει κανένα ἄνθρωπον ὁποῦ νουθετῶντας τον καὶ διορθόνοντάς τον, ἤθελε δυνηθῆ νὰ τὸν σηκώση. μὰ ὅπου θέλουσιν εἶσται δύο ἢ τρεῖς μαζωμένοι εἰς τὸ ὄνομά μου, ἐγὼ θέλω εἶσται εἰς τὴν μέσην τως, εἶπεν ὁ χριστός. Ποῖος εἶναι λοιπὸν ὁ πιστὸς καὶ φρόνιμος μοναχός, ὁποῦ ὑποτασσόμενος, κοπιάζωντας, καὶ θλίβωντας τὴν σάρκα του, ἐφύλαξε τὴν θέρμην τῆς προθυμίας του ἄσβεστην, καὶ ὁποῦ νὰ μὴν ἔπαυσεν ἕως τὴν ὥραν τοῦ θανάτου του νὰ ἀποσώνη καθημερνὸν φωτίαν εἰς φωτίαν, καὶ θέρμην εἰς θέρμην, καὶ πόθον, εἰς πόθον. καὶ σπουδὴν εἰς σπουδήν; ἐτοῦτος βέβαια θέλει συναριθμηθῆ ἀνάμεσα εἰς τὰ σεραφίμ, καὶ εἰς τὰς νοερὰς καὶ ἀγγελικὰς δυνάμεις. Σὺ ὁποῦ ἀνέβηκες εἰς τοῦτο τὸ πρῶτον σκαλόνι τῆς ἁγίας σκάλας, βλέπου νὰ μὴν στραφῆς πλέα εἰς τὰ γήϊνα πράγματα, ὁποῦ εἶναι ὀπίσω σου.

Λόγος β', ἤτοι βαθμὸς β'.

Περὶ ἀπροσπαθείας, ἤγουν, πῶς πρέπει τὸν μοναχὸν νὰ μὴν εὑρίσκεται νὰ ἔχη πάθος ἄτακτον εἰς κανένα πρᾶγμα.

Κεῖνος ὁποῦ ἀγαπᾶ κατὰ ἀλήθειαν τὸν θεόν, ἔχωντάς τον πάντοτε εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ ὑποτασσόμενος εἰς τὰς ἐντολάς του, καὶ ὁποῦ ζητᾶ καὶ γυρεύγει ἀληθινὰ νὰ ἀπολαύση τὴν μέλλουσαν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπῆρεν ἀληθινὰ λύπην καὶ πόνον εἰς τοῦ λόγου του διὰ ταῖς ἁμαρτίαις ὁποῦ ἔκαμεν, ἐκεῖνος ὁποῦ ἀληθινὰ ἐνθυμήθηκε μέσα του τὴν αἰώνιον κόλασιν, καὶ τὴν κρίσιν τὴν μέλλουσαν. ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπῆρε φόβον ἀληθινὰ εἰς τοῦ λόγου του ἐνθυμούμενος τὸν θάνατόν του, δὲν θέλει ἀγαπήσει πλέα κανένα πρᾶγμα ἐτουτουνοῦ τοῦ κόσμου. δὲν θέλει ἐγνοιασθῆ, δὲν θέλει μεριμνήσει, οὔτε διὰ χρήματα, οὔτε διὰ κτήματα, οὔτε διὰ γονεῖς, οὐδὲ διὰ δόξαν τοῦ κόσμου, οὐδὲ διὰ φίλους. οὐ διὰ ἀδελφούς, οὐδὲ διὰ κανένα πρᾶγμα γήϊνον παντελῶς. μὰ διώχνωντας ἀπὸ λόγου του, καὶ λιάνωντας καὶ μισῶντας πᾶσαν λογῆς φροντίδα καὶ ἔγνοιαν ἐτουτωνῶν τῶν πραγμάτων, καὶ περισσότερα ἀπὸ αὐτά, μισῶντας ἀκόμη καὶ τὴν ἰδικήν του σάρκα, γυμνός, καὶ ἀμέριμνος, καὶ δίχως κα-

μίαν

μίαν ὀκνηρίαν ἀληθεῖ τοῦ χριστοῦ, στοχαζόμενοι πάντοτε εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἀγκαλιάζοντας ἀπὸ ἐκείνην βοήθειαν, καὶ τὰ λόγια τοῦ δαβὶδ, ὁποῦ ἔλεγεν. ἐκολλήθη ἡ ψυχή μου ὀπίσω σου. καὶ κατὰ τὸν λόγον ἐκεῖνον τοῦ Ψαλ. ξβ. ἄλλου τοῦ ἀειμνήστου τοῦ ἱερεμίου τοῦ προφήτου ὁποῦ εἶπε. κύριέ μου ἐμένα Ιερ. ιζ. δὲν μοῦ ἐγίνηκε κόπος νὰ σοῦ ἀκολουθῶ, καὶ ἡμέραν, ἢ ἀνάπαυσιν ἀνθρωπίνην δὲν ἐπεθύμησα. Μεγαλωτάτη εὐκοπή εἶναι, ἀφίνωντας καὶ καταφρονῶντας ὅλα τὰ προειρημένα, ὕστερα ἀπὸ τὸ κάλεσμα ὁποῦ μᾶς ἐκάλεσεν ὁ κύριος, καὶ ὄχι ἄνθρωπος, νὰ φροντίζωμεν πάλιν κανένα ἄλλο πρᾶγμα, ὁποῦ νὰ μὴν ἠμπορῇ νὰ μᾶς εὐεργετήσῃ μηδὲ νὰ μᾶς ὠφελήσῃ εἰς τὴν ὥραν τῆς ἀνάγκης μας, καὶ τοῦ θανάτου μας. διὰ τί τοῦτο εἶναι ἐκεῖνον ὁποῦ εἶπεν ὁ κύριος, νὰ στραφῇ τινὰς καὶ νὰ ἰδῇ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ νὰ μὴν εἶναι ἄξιος νὰ ἀπολαύσῃ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ κύριος Λουκ. θ. γνωρίζωντας πῶς ἡ στράτα ἡμῶν τῶν ἀρχαρίων, ὁποῦ ἀρχίζομεν νὰ περιπατοῦμεν τὴν στράταν τοῦ θεοῦ, εἰς τὴν ἀρχὴν εὑρίσκεται πολλὰ δύσκολη εἰς τὸ πίστιμον, καὶ εἰς ταῖς γλύσσαις, καὶ πῶς ὁπόταν ἀνακατόνωμεθα, ἢ καὶ συνομιλοῦμεν μὲ τοὺς κοσμικοὺς, εὔκολα πάλιν στρεφόμεθα εἰς τὸν κόσμον, εἶπεν εἰς ἐκεῖνον τὸν νέον ὁποῦ τὸν ἐκάλεσε διὰ μαθητήν του, ὁπόταν τὸν ἐρώτησε νὰ τοῦ δώσῃ θέλημα νὰ πάγῃ νὰ θάψῃ τὸν πατέρα του, τοῦτα τὰ λόγια, ἄφες τοὺς νεκροὺς νὰ θάψουν τοὺς νε- Ματθ. η. κροὺς των. Συνήθειαν ἔχουσιν οἱ δαίμονες, ἀφ' οὗ ἀφήσωμεν τὸν κόσμον, νὰ μᾶς βάνουσιν εἰς τὸν νοῦν μας νὰ ἐπαινοῦμεν τοὺς κοσμικοὺς ὁποῦ κάμνουσιν ἐλεημοσύνην, καὶ συμπάσχουσιν εἰς τοὺς πτωχοὺς, καὶ νὰ ταλανίζωμεν, καὶ νὰ καταφρονοῦμεν τοὺς ἑαυτούς μας, ὡσὰν ὁποῦ τοὺς ἐστερήσαμεν κάθ' ὅλου τέτοιαν ἀρετὴν. καὶ δὲν εἶναι ἄλλος ὁ σκοπός τως αὐτῶν τῶν ἐχθρῶν μας, παρὰ διὰ νὰ μᾶς κάμουσι μὲ τούτην τὴν ψεύδισιν καὶ νόθον ταπείνωσιν ἢ νὰ στραφοῦμεν εἰς τὸν κόσμον, ἢ στέκωντας μοναχοὶ, νὰ μᾶς καταποντίσουσιν εἰς τὴν ἀπόγνωσιν. Εἶναι τινὲς ὁποῦ μὲ τὴν οἴησιν καὶ τὸν ὑπερήφανόν τους λογισμὸν, καταφρονοῦσι τοὺς κοσμικοὺς καὶ τοὺς ἀπελπίζουσι ποῦ, καὶ ἄλλοι πάλιν τοὺς ἐξουθενίζουσι καὶ καταφρονοῦσιν τους, διὰ νὰ φύγουσι τὴν ἀπόγνωσιν, καὶ νὰ πάρουσι μεγαλυτέραν ἐλπίδα. Ἂς ἀκούσωμεν ἐκεῖνον ὁποῦ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς ἐκεῖνον τὸν νέον ὁποῦ εἶχε σχεδὸν φυλαγμέναις καὶ πληρωμέναις ὅλαις ταῖς ἐντολαῖς. ἕνα πρᾶγμα ἀκόμι σοῦ λείπει, ἂν θέλῃς νὰ εἶσαι τέλειος, ἄμε καὶ πώλησε ὅλα σου τὰ καλὰ, καὶ δός τα τῶν πτωχῶν, καὶ γίνου πτωχὸς καὶ χρειαζόμενος νὰ ἐλεημονᾶσαι ἀπὸ ἄλλους. Ὅσοι θέλομεν νὰ φύγωμεν ὀγλήγορα καὶ προθυμερὰ, ἂς στοχαστοῦμεν μὲ προσοχὴν τοῦ κόσμου μας, καὶ φρόνιμα πῶς ὁ κύ-

ριος

ριος ὅλους ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκουνται καὶ ζοῦσιν εἰς τὸν κόσμον, τοὺς ἐκαταδίκασεν λέγοντάς τους νεκροὺς, ὁπόταν εἶπε τοῦ προειρημένου νέου, ἄφες τοὺς κοσμικοὺς νεκροὺς, νὰ θάψουσι τοὺς ἀποθαμμένους εἰς τὸ κορμί. δὲν ἐμποδίζει τὸν νέον ἐκεῖνον ὁ πλοῦτος νὰ μὴν λάβῃ τὸ χάρισμα τοῦ βαπτίσματος. ἐσφάλασι λοιπὸν τινὲς λέγοντας πῶς ὁ κύριος τὸν ὥρισε νὰ πουλήσῃ τὸν πλοῦτον του, διὰ ὄνομα τοῦ βαπτίσματος. ἂς μᾶς σώνει ἡμᾶς ἐτούτη ἡ μαρτυρία τοῦ χριστοῦ διὰ μεγαλωτάτην πληροφορίαν τῆς δόξης καὶ τῆς τελειότητος τῆς τάξεώς μας καὶ τοῦ ἐπαγγέλματός μας. Ἐκεῖνοι ὁποῦ πολιτεύονται εἰς τὸν κόσμον, καὶ ταλαιπωροῦσι τοὺς ἑαυτούς των μὲ ἀγρυπνίαις μὲ νηστείαις, μὲ κόπους, μὲ κακοπάθειαις, ὁπόταν μισεύγοντας ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, εἰς τὴν μοναχικὴν ζωὴν, ὥσαν εἰς ἕνα ἐργαστήρι δοκιμῆς, καὶ τόπον τοῦ πολέμου, ἐργάζονται πλέα τὴν ψάλσιν καὶ πλατυτέρως περισσοτέραν ἄσκησιν, ἡ ὁποία εἶναι τοιαύτη συγκρινομένη πρὸς ἐκείνην τῆς μοναχικῆς ζωῆς, ἔτζη διὰ τὸν ἔπαινον καὶ τὴν κενοδοξίαν ὁποῦ παίρνει ἡ κοσμικὴ ζωὴ, ὥσαν διατί πληρώνει καὶ τὸ θέλημά της. Καὶ τοῦτο δὲν εἶναι νὰ τὸ θαυμάζεται τινὰς, διατί ἐγὼ εἶδα πολλὰ καὶ διάφορα φυτὰ ἀρετῶν, φυτευμένα ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ ζοῦσιν εἰς τὸν κόσμον, τὰ ὁποῖα ἐποτίζονται ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν, ὥσαν ἀπὸ κόπρον καὶ βοῦρκον. καὶ ἐσκαλίζονται ἀπὸ τὴν ἔνδειξιν καὶ τὴν ἀποφαίνησιν, καὶ θεωρίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐκοπρίζονται μὲ τοὺς ἀνθρωπίνους ἐπαίνους. καὶ ὅμως μεταφυτευθέντα εἰς τὴν μοναξίαν, καὶ εἰς γῆν ἔρημον καὶ ἀδιάβατον, ὁποῦ δὲν ἐπατήσασιν ἄνθρωποι κοσμικοὶ, καὶ ἄνυδρον, ἀπὸ κενοδοξικὸν καὶ βρωμερὸν νερὸν εὐκαιρίαν, πάραυτα ἐξεραθήκασι, διατί τὰ φυτὰ καὶ τὰ δένδρα ὁποῦ εἶναι τὸ συνήθειό τως νὰ εὑρίσκουνται σιμὰ εἰς τὰ νερὰ, δὲν ἔχουσι φύσιν νὰ καρποφοροῦσιν εἰς τόπους καὶ γυμναστήρια σκληρὰ καὶ ἄνυδρα. Ὅποιος ἐμίσησε παντελῶς τὸν κόσμον, ἐκεῖνος ἔφυγε τὴν κοσμικὴν λύπην. μὰ ὅποιος εὑρίσκεται νικημένος μὲ προσπάθειαν ἀπὸ τὴν ἀγάπην κανενὸς πράγματος ὁποῦ βλέπεται, δὲν ἐδυνήθηκεν ἀκόμι νὰ φύγῃ τὴν λύπην καὶ νὰ ἐλευθερωθῇ, διατί πῶς δὲν θέλει λυπηθῇ ἐκεῖνος ὁποῦ στερεύγεται ἐκεῖνον ὁποῦ ἀγαπᾷ. Εἰς ὅλα τὰ πράγματα βέβαια, ὁποῦ μποροῦν νὰ λάχουσι, μᾶς κάμνει χρείαν πολλὴ νῆψις καὶ προσοχὴ, μὰ περισσότερον ἀπὸ τὰ ἄλλα εἰς τοῦτο κάμνει χρείαν νὰ προσέχωμεν, καὶ νὰ ἔχωμεν τὴν ἔννοιάν μας. Διατί εἶδα πολλοὺς εἰς τὸν κόσμον, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ ταῖς μέριμναις, καὶ φροντίδαις, καὶ δουλείαις καὶ ἀγρυπνίαις βιαστικαῖς, ἐφύγασι τὴν μανίαν τοῦ

κοσμίου

κορμίου τως, καὶ τοὺς σαρκικοὺς ἔρωτας, ἔπειτα ἐλευθερωμένοι ἀπὸ
ὅλαις ἐτοῦταις ταῖς φροντίδαις τοῦ κόσμου, καὶ ἐρχόμενοι εἰς τὴν μονα-
χικὴν ζωήν, ἐρυπωθήκασιν ἐλεεινά, καὶ ἐμολεύθησαν ἀπὸ τὰ κινήματα
τῆς σαρκός. Ἂς προσέχωμεν εἰς ἡμᾶς τοὺς ἰδίους, μήπως καὶ πλα- Ματθ.ζ'.
νούμεθα εἰς τοῦτο, καὶ λογιάζωντας καὶ λέγωντας νὰ περιπατοῦμεν Λουκ.ιγ'.
τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην στράταν, ὁποῦ μᾶς φέρνει εἰς τὴν ζωήν, Ἡ στενὴ στρά-
ἀπατούμεθα, περιπατῶντας τὴν πλατεῖαν, καὶ εὐρύχωρον, ὁποῦ τα ὁποῦ φέρ-
μᾶς σύρνει εἰς τὸν θάνατον. τὴν στενὴν στράταν σοῦ θέλει φανερώσει, νει εἰς τὴν
θλίψις τῆς κοιλίας, στάσις ὁλονύκτιος εἰς τὴν προσευχήν, μέτρον νε- ζωήν.
ροῦ. ψωμίου ἐλλείψιμον καὶ χρεία. ποτὸν ἀτιμίας καὶ ὕβρεων, καὶ
ὀνειδισμῶν σωτηριῶδες, καὶ καθαρτικόν. ἀναγελασμοί, καταγέλω-
τες, ἐμπαιγμοί, κόψιμον τῶν θελημάτων. ὑπομονὴ τῶν προσκρούσεων,
τῆς καταφρονήσεως ἀγογγυσία. βία καὶ ἀνάγκη ὑπομονητικὴ τῶν ὕβρεων.
ὁπόταν ἀδικεῖται, νὰ ὑπομένῃ δυνατά. ὁπόταν καταλαλῆται, νὰ μὴν
σκανδαλίζεται. ὁπόταν ἐξουθενῆται καὶ καταφρονῆται, νὰ μὴν ὀργίζε-
ται. ὁπόταν κατακρίνεται, νὰ ταπεινώνεται. μακάριοι εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ
περιπατοῦσι τὴν προειρημένην στράταν, διατὶ θέλει εἶσαι ἐδικήτως ἡ
βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Οὐδένας θέλει εἰσέβη στεφανωμένος εἰς τὸν Τρεῖς ἀπο-
οὐράνιον νυμφῶνα ἔμπροσθεν τοῦ νυμφίου, ἂν δὲν πληρώσῃ τὴν πρώτην, ταγαί.
καὶ τὴν δευτέραν, καὶ τὴν τρίτην ἀποταγήν, ἤγουν πρῶτον νὰ ἀποτα-
χθῇ, καὶ νὰ καταφρονέσῃ ὅλα τὰ γήινα πράγματα, ἀνθρώπους, γονεῖς. δεύτε-
ρον, νὰ ἀποταχθῇ εἰς τὸ θέλημά του, κόπτωντάς το. καὶ τρίτον εἰς τὴν κενο-
δοξίαν ὁποῦ ἀκολουθᾷ τῆς ὑπακοῆς. Εὐγῆτε ἀπὸ τὴν μέσην τως, καὶ χω- Ἡσαΐ.λβ.
ρισθῆτε ἀπ' αὐτούς, καὶ μὴν θελήσετε νὰ ἐγγίσετε τῆς ἀκαθαρσίας τοῦ κό-
σμου, ἤγουν τῶν κοσμικῶν ἀνθρώπων, ὁποῦ εἶναι γεμάτοι πάθη, λέγει
ὁ κύριος διὰ τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς δούλους του. Διατὶ ποῖος ποτὲ σιμᾶ
εἰς ἐκείνους ἔκαμε θαύματα, ποῖος ἤγειρε νεκρούς. ποῖος ἔδιωξε δαίμο-
νας. οὐδεὶς ἕνας. διατὶ τοῦτα εἶναι τὰ σημεῖα οἱ στέφανοι, καὶ τὰ ἀξιώ-
ματα ὁποῦ δίδει ὁ θεὸς τῶν ἁγίων καὶ τελείων μοναχῶν, ὁποῦ κατα-
φρονοῦσιν ἀληθινὰ τὸν κόσμον, τὰ ὁποῖα οἱ κοσμικοὶ ἄνθρωποι καὶ ἄδι-
κοι δὲν μποροῦσι νὰ τὰ χωρήσουσι, καὶ νὰ τὰ λάβουσι, διατὶ ἂν ἐκεῖνοι
ἐδυνόσουνταν νὰ ἐργάζουνται τέτοια πράγματα, περισσὸν ἤθελεν εἶσαι
ἡ ἄσκησις, καὶ ἡ ἀναχώρησις ἀπὸ τὸν κόσμον. Ὁπόταν οἱ δαίμονες ὕστε-
ρα ἀπὸ τὴν ἀποταγὴν τοῦ κόσμου, ἀρχίζουσι νὰ μᾶς θερμαίνουσι, καὶ νὰ
κάμνουσι νὰ βράζῃ ἡ καρδία μας, ἀνάφτωντάς την μὲ τὴν ἐνθύμη-
σιν τῶν γονέων μας, καὶ τῶν ἀδελφῶν μας, καὶ τῆς πατρίδος μας, τότε
ἡμεῖς ἂς ἁρματώνωμεθα ἐναντίοντως μὲ τὸ ὅπλον τῆς προσευχῆς, καὶ

ἂς πυρώνωμεν τοὺς ἑαυτούς μας μὲ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ αἰωνίου πυρός, διὰ νὰ μποροῦμεν μὲ τὴν ἐνθύμησίν του ἐτούτου νὰ σβέσωμεν τὸ ἄκαιρον καὶ ἄπρεπον, καὶ πονηρὸν πῦρ τῆς καρδίας μας. Ἂν εἶναι καὶ τινὰς λογιάζει καὶ θαρεῖ νὰ μὴν ἔχῃ καμίαν προσπάθειαν εἰς ὅ,τι πρᾶγμα καὶ ἂν εἶναι, καὶ ὅμως ὁπόταν τὸ στερεῦεται, λυπᾶται ἡ καρδία ε
του, ἐτοῦτος εἶναι τέλεια ἠπατημένος καὶ πλανεμένος. Ὅσοι καὶ εὑρίσκουνται δοσμένοι ἀλήθεια μαινόμενοι εἰς τοὺς ἔρωτας τοὺς σαρκικοὺς, καὶ εἰς τὴν ζωφίαν καὶ μετανοῶντας, θέλουσι νὰ σιμώσουν εἰς τὴν μοναδικὴν ζωὴν καὶ πολιτείαν, ἂς σπουδάζουσι μὲ ὅλην τὴν ἔννοιαν τῆς ψυχῆς καὶ μὲ πᾶσαν λογῆς ἐπιμέλειαν ἄχρυσπνον νὰ γυμνάζουν ι
τοὺς ἑαυτούς των εἰς τοὺς κόπους καὶ εἰς ταῖς λύπαις, ἐγκρατευόμενοι μὲ πᾶσαν λογῆς αὐστηρότητα ἀπὸ ὅλαις ταῖς ἡδυπάθειαις, καὶ ἡδοναῖς, καὶ ἀπὸ τὴν πονηρίαν ὅλων τῶν παθῶν, διὰ νὰ μὴν γίνεται εἰς αὐτοὺς χειρότερη ἡ ὑστέρα κατάστασις τῆς πρώτης, καὶ νὰ μὴν γίνουνται χειρότεροι εἰς τὸ μοναστήρι, παρὰ ὅταν εὑρίσκουνταν, εἰς τὸν κόσμον. διατὶ ὁ λιμιώνας τοῦ μοναστηρίου εἶναι ἐτζῆ ἀφορμὴ τῆς σωτηρίας, ἀλήθεια καὶ αἰτία πολλῶν κινδύνων καὶ κολάσεων, διὰ τὴν αὔξησιν καὶ τὸν πλεονασμὸν τῶν παθῶν, καὶ τοῦτο τὸ γνωρίζουσι καλὰ ἐκεῖνοι ὁποῦ πλέουσι καὶ ταξιδεύουσι τούτην τὴν νοητὴν θάλασσαν, καὶ ὁποῦ ἔχουσι γνώραν τῆς πνευματικῆς ζωῆς. καὶ κατὰ ἀλήθειαν, ἐλεεινὸν θέαμα εἶναι, κ'
νὰ ἰδῇ τινὰς νὰ κλυδωνίζουνται καὶ νὰ πάσχουσι σάλον καὶ τζακισμὸν τοῦ καραβίου των εἰς τὸν λιμιώνα, ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐκατεβοδώθηκασι καὶ ἐπεράσασι χωρὶς κανένα κίνδυνον τὸ μεγάλον πέλαγος. Ἐτοῦτος εἶναι ὁ δεύτερος βαθμὸς, καὶ ἡ δευτέρα ἀνάβασις τῆς ἁγίας κλίμακος. ἐσὺ ὁποῦ ξεύχεις, ἀκολούθα, καὶ φεῦγε μιμούμενος τὸν ἅγιον Λὼτ ἐκεῖ- κβ
νον, καὶ ἄφες τὴν γυναῖκα του ὁποῦ ἀπέμεινεν εἰς τὴν στράταν.

ΒΑΘΜΟ'Σ ΤΡΙ'ΤΟΣ.

Περὶ τῆς ἀληθινῆς ξενιτείας, ἤγουν πῶς πρέπει νὰ λογαριάζωμεσθα καὶ νὰ ἤμεσθα πάντοτε ξένοι εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἀγαπῶντας καὶ ἐκκαιόμενοι εἰς τὸν πόθον τῆς ἄνω Ἱερουσαλήμ, τῆς οὐρανίου μας πατρίδος. λ'

λϛ

Η ξενιτεία, εἶναι μία βεβαία καὶ ἀγύριστη ἐγκατάλειψις καὶ καταφρόνησις

νησις ὅλων ἐκείνων ὁποῦ εὑρίσκουνται εἰς τὴν πρόσκαιρην μας πατρί-
δα ἐτούτου τοῦ κόσμου, τὰ ὁποῖα μᾶς ἐμποδίζουσιν ἀπὸ τὸν σκοπὸν τῶν
ἔργων τῆς εὐσεβείας, καὶ τῆς στράτας τῆς σωτηρίας μας. ἤγουν συγ-
γενῶν, κτημάτων, βρωμάτων, παθῶν, μετεωρισμῶν, τόπων, δόξης, καὶ
κε τῶν λοιπῶν. Ἡ ξενιτεία εἶναι μία ἀναχώρησις, καὶ ἕνας μισεμὸς ἀπὸ ὅ-
λαις ταῖς ἐπιθυμίαις, ταῖς ἡδοναῖς, καὶ τὰ ἔργα τῆς κακίας. διατὶ μὲ
τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τὰ πάθη, γινώμεθα ἀχώριστοι ἀπὸ τὸν Θεόν, τὰ ὁποῖα
ὁπόταν εἶναι παρόντα, δὲν μποροῦμεν νὰ τελειώσωμεν κανένα πρᾶγμα
μὲ ὄφελος. Ἡ ξενιτεία εἶναι ἕνα ἦθος ἐστερημένον ἀπὸ κάθε λογῆς παρ- Δεύτερος
κϛ ρησίαν, καὶ θάρρος. μία σοφία ἄγνωστος. μία ἐγκροίκησις καὶ φρονιμά- ὁρισμὸς
δα ἀφανέρωτη εἰς τοὺς πολλούς. μία ζωὴ χωστὴ καὶ ἀπόκρυφος, ἤγουν τῆς ξενι-
ἀποκρυφὴ τῆς ζωῆς, τῆς καταστάσεως, τῆς ἐννοίας, καὶ τοῦ ἰδίου λογι- τείας.
σμοῦ. ἕνας σκοπὸς ἀθεώρητος. ἕνας λογισμὸς ἀφανέρωτος, ὄρεξις σμικρό-
τητος καὶ ταπεινότητος. ἐπιθυμία στενοχωρίας. ὑπόθεσις καὶ ἀφορμὴ
κζ τοῦ θεϊκοῦ πόθου. πλῆθος τῆς ἀγάπης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν ἱερῶν ἐπι-
θυμιῶν. ἄρνησις τῆς κενοδοξίας, μῖσος τοῦ ὀνόματος τῆς ἀγνωσιμότης,
τῆς ἐπιστήμης, καὶ ἕνας βυθὸς σιωπῆς. Συνήθειαν ἔχει καὶ ἐτοῦτος
ὁ λογισμὸς τῆς ξενιτείας, καὶ ἐτοῦτος ὁ τρόπος τῆς ζωῆς, νὰ θορυβῇ καὶ
νὰ ἐνοχλῇ εἰς ταῖς ἀρχαῖς συχνία καὶ μεγάλα τοὺς δούλους καὶ ἀγαπητι-
κη κοὺς τοῦ Κυρίου, ὡσὰν μὲ πῦρ θεϊκὸν καὶ μὲ θερμότητα διὰ νὰ ἀρέσουσιν
τοῦ Θεοῦ, ὁ μακρυσμὸς λέγω ἀπὸ τοὺς ἐδικούς τως καὶ ἀπὸ τὴν πατρί-
δα τως, παρακινῶντας τους ἐρασταὶς τοῦ τοιούτου καλοῦ εἰς τοῦτον τὸν μα-
κρυσμὸν καὶ τὴν ἀναχώρησιν μὲ σκοπὸν διὰ νὰ ὑπομένουσιν εὐτέλειαν καὶ
θλίψιν καὶ καταφρόνησιν. ὅμως ὅσον εἶναι μεγάλος καὶ ἄξιος ἐπαίνων,
κθ τόσον πλέα ἔχει χρείαν ἀπὸ μεγάλην διάκρισιν καὶ ἐξέτασιν. Διατὶ
πᾶσα ξενιτεία ὁποῦ νὰ γίνεται ἄκαιρος καὶ ἄπρεπα, δὲν εἶναι καλή. διατὶ
ἂν εἶναι καὶ κάθε εἷς προφήτης εἶναι δίχως τιμὴν εἰς τὴν πατρίδα του,
καθὼς λέγει ὁ Κύριος, ἂς στοχαστοῦμεν μήπως καὶ ἡ ξενιτεία μᾶς γένη
ὑπόθεσις καὶ ἀφορμὴ κενοδοξίας, θέλοντας νὰ φανερώνωμεν τὴν εὐ-
λ γένειαν μας, ἢ νὰ τιμούμεθα διὰ ἄλλην καμίαν μας ἀρετὴν εἰς τὴν
ξένην πατρίδα. Διατὶ ἡ ξενιτεία εἶναι ὁ ἀληθινὸς καὶ ὁλόκληρος χωρι- Λουκ. δ'.
σμὸς ἀπὸ τὴν καρδίαν, καὶ ἀπὸ τὴν κορμὴν ὅλων τῶν πραγμάτων ὁποῦ
μᾶς βλάπτουσι, καὶ τῶν κακῶν λογισμῶν, καὶ τῶν παθῶν ὁποῦ εὑρίσκουνται
εἰς ἡμᾶς, τὴν ὁποίαν ξεζέχομεν μὲ τέτοιον σκοπόν, διὰ νὰ μὴν εἶναι
λα ποτὲ ὁ λογισμός μας χωρισμένος ἀπὸ τὸν Θεόν. Ξενιτεύων εἶναι ἐκεῖνος,
ὁποῦ εἶναι ἐπιθυμητικὸς ἑνὸς πένθους καὶ κλαυθμοῦ παντοτινοῦ καὶ ἀξελη-

σμόνισον, ἡ ὄχι μόνον ἐπιθυμητὴς, μὰ καὶ ἐργάτης. ξένος ἀληθινὸς εἶναι
ἐκεῖνος, ὁποῦ φεύγει καὶ χωρίζεται ἀπὸ πάντων λογῆς σχέσιν καὶ ἀγά-
πην ἐμπαθῆ καὶ τῶν ἰδικῶν του, ἤγουν τῶν συγγενῶν του καὶ τῶν θελη-
μάτων του, καὶ τῶν ἀλλοξένων, ἤγουν χρημάτων καὶ κτημάτων. Ἐσὺ
ὁποῦ σπουδάζεις νὰ πάγης εἰς τὴν ξενιτείαν, καὶ τὴν μοναξίαν καὶ τὴν κε
ἐρημίαν, μὴν ὑπομένης νὰ στέκει, ἢ νὰ εἶναι συγκάτοικος μὲ τοὺς λόγουσου
τινὰς φιλόκοσμος ἄνθρωπος. διατὶ ὁ κλέπτης ἔρχεται ἄξαφνα δίχως
νὰ τὸν βλέπωμεν εἰς νοῦν μας, ἢ νὰ τὸν λογιάζωμεν. διατὶ πολλοὶ δοκι-
μάζωντας νὰ σώσουσιν ὁμάδι μὲ τοὺς λόγουτως τοὺς ῥαθύμους καὶ ὀ-
κνηρούς, ἐσυναπωλέσθηκασι μετ' ἐκείνους, σβίνωντας ἀγάλι ἀγάλι τὸ κϛ
πῦρ καὶ ἡ προθυμία ἡ θερμὴ τοῦ καλοῦ, ὁποῦ εὑρίσκετον εἰς ἐκείνους.
Εὐθὺς ὁπόταν δεχθῆς τὴν φλόγα τῆς θεϊκῆς χάριτος τῆς ἐμπνεύσεως
εἰς τὸ καλόν, σύντρεχε προθυμερὰ καὶ συνεργάζου μετ' αὐτήν. διατὶ
δὲν γνωρίζεις πόσον ἔχει νὰ κρατῆ ἐτούτη ἡ σπούδα, μήπως καὶ ἀπὸ τὴν
Ῥωμ. ιδ. ὀκνηρίαν σου σβίνωντας καὶ μισεύγωντας, σὲ ἀφήση εἰς τὸ σκότος. Δὲν κζ
Ῥωμ. β. ζητᾶται ἀπὸ ὅλους μας, νὰ σώνωμεν ἄλλους, διατὶ λέγει ὁ θεῖος ἀπό-
στολος. λοιπὸν ἀδελφοὶ καθ' ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς, θέλει ἔχει νὰ δώσῃ ἀπολο-
γίαν τοῦ θεοῦ διὰ τὸν λόγου του. καὶ πάλιν. ἐσὺ ὁποῦ διδάσκεις ἄλλον, δὲν
διδάσκεις τὸν ἑαυτόν σου; μὰ ναὶ ζητοῦμεθα ὅλοι νὰ σώνωμεν τοὺς
ἑαυτούς μας. Ἐσὺ ὁποῦ εὑρίσκεσαι εἰς τὴν ξενιτείαν, ἁρματώσου κα- κη
λά, καὶ βλέπου ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς πλάνης καὶ τῆς φιληδονίας. ὁ ὁποῖος
σὲ καταπείθει καὶ πειράζει σε νὰ παγαίνης εἰς διαφόρους τόπους νὰ πλα-
νᾶσαι καὶ νὰ γυρίζης, διὰ νὰ δοκιμάζης εἰς ἐκείνους ταῖς ἀνάπαυσαις
τοῦ κοσμίου, διατὶ ἡ ξενιτεία δίδει ἀφορμὴν τοῦ δαίμονος νὰ σὲ πει-
ράζη εἰς τέτοια πράγματα, λέγωντάς σου πῶς εἰς τὸν ἕνα τόπον ἔχεις κθ
τὸ ἴδιον ὁποῦ ἔχεις καὶ εἰς τὸν ἄλλον, καὶ πῶς τυχαίνει νὰ φεύγης τοὺς
κοπιαστικοὺς τόπους, καὶ νὰ ἀγαπᾶς ἐκείνους ὁποῦ δίδουσι χαρὰν καὶ
ἡδονήν. Καλὸν καὶ σωτηριῶδες πρᾶγμα εἶναι, νὰ μὴν ἔχη τινὰς προ-
σπάθειαν εἰς κανένα πρᾶγμα φθαρτόν, ἡ ὁποία τούτη ἀρετὴ ἡ ἀπρο-
σπάθεια λεγομένη, γεννᾶται ἀπὸ τὴν ξενιτείαν. Ἐκεῖνος ὁποῦ διὰ λ'
τὴν ἀγάπην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξενιτεύθη, κάμνει χρείαν νὰ εὐγάλη ἀπὸ
τὸν λόγου του ὅλαις ταῖς συνήθειαις, καὶ ἐπιθυμίαις τοῦ κόσμου, διὰ νὰ
μὴν φανῆ πῶς διὰ τὰ πάθη, παγαίνει παραδέρνωντας καὶ πλανώμενος,
ξεζεύχωντάς τα πάλιν ἐκεῖνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐμάκρυνε. Ἐκεῖνος
ὁποῦ ἐξενιτεύθη ἀπὸ τὸν κόσμον, μηδὲν προσψαύση πλέον διὰ κα- λα
νένα τρόπον, μηδὲ σιμώση εἰς τὸν κόσμον, διατὶ τὰ πάθη τὰ κοιμισμέ-
να,

να, ἔχουσι συνήθειαν νὰ ξυπνοῦσι, καὶ νὰ ξαναζῶνται δοιοὶ πάλιν, καὶ
ἀγαποῦσι νὰ στρέφουσιν εἰς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους πρότερα ἐμολύ-
νασιν. Ἡ Εὔα φανερῶς της ἐξωρίσθηκεν ἀπὸ τὸν παράδεισον. καὶ ὁ μο- Ὁ μοναχὸς
ναχὸς θεληματικῶς του ἐξορίζεται ἀπὸ τὴν γονικήν του πατρίδα. ἀλλὰ ὁμοίασε
ί τι ἐκείνη, ἂν ἤθελεν ἀπομείνη εἰς τὸν παράδεισον, ἤθελε συρθῆ πάλιν τῆς Εὔας.
μὲ τὴν παρακοὴν νὰ ἐπιθυμήση τὸν καρπὸν τῆς γνώσεως καλόν, καὶ πο- Γεν. γ'.
νηρόν· καὶ ὁ μοναχὸς στέκωντας, ἢ γυρνῶντας πάλιν εἰς τὴν πατρίδα
τὴν γονικήν, δίχως ἄλλο ἤθελεν ὑπομείνη κίνδυνον ἀπὸ τοὺς κατὰ
σάρκα του συγγενεῖς. Φεῦγε λοιπὸν ἀπὸ ῥαβδὶ καὶ μάστιγα χαλασμοῦ,
ι τοὺς τόπους ἐκείνους, εἰς τοὺς ὁποίους εὑρίσκονται αἱ ἀφορμαῖς καὶ αἱ
ἄδειαις, καὶ αἱ συντροφίαις ὁποῦ παρακινοῦσιν εἰς τὰ πτώματα, καὶ εἰς
ταῖς ἁμαρτίαις. ἀλλὰ τι ὁπόταν δὲν ἔχομεν ἔμπροσθέν μας κανένα καρ-
πόν, δὲν τὸν ὀρεγόμεθα συχνία. Μὴν σὲ λανθάνη μηδὲ ἐτοῦτος ὁ τρό- φευκτικὴ
πος καὶ δόλος καὶ ἐπιβουλία τῶν κλεπτῶν τῶν δαιμόνων, ἀλλὰ τι πολ- βουλή.
ιέ λαῖς φοραῖς μᾶς ὑποβάλλουσι λογισμόν, νὰ μὴν χωρίζωμεθα ἀπὸ
τοὺς κοσμικούς, λέγωντάς μας πῶς ἔχομεν μεγάλον μισθόν, ἂν ἴσως καὶ
θεωρῶντας ταῖς γυναῖκας, καὶ πολεμῶντας φυλάξωμεν τοὺς ἑαυτοὺς
μας σώφρονας, καὶ κυριεύσωμεν τὴν κακήν μας ὄρεξιν. τῶν ὁποίων δὲν
πρέπει νὰ πειθώμεθα ἀλλὰ κανένα τρόπον, μάλιστα μὲ κάθε τρόπον
κ' πρέπει νὰ κάμνωμεν τὸ ἐναντίον. Ὁπόταν ἀναχωρῶντας χρόνον, ἢ χρό-
νους ἀπὸ τὴν πατρίδα μας, καὶ τοὺς συγγενεῖς μας, ἀποκτήσωμεν μι-
κρὰν εὐλάβειαν, ἢ κατάνυξιν, ἢ ἐγκράτειαν, τότε λοιπὸν ἐπιβαίνων-
τάς μας οἱ ἄτυχοι λογισμοὶ τοῦ δαίμονος τῆς ματαιότητος τῆς φαντα-
σίας μου καὶ τῆς κενοδοξίας, μᾶς ὑποβάλλουσι καὶ πείθουσι νὰ στραφοῦ-
κί μεν πάλιν εἰς τὴν πατρίδα μας, ἀλλὰ οἰκοδομὴν πολλῶν καὶ τύπον καὶ
ὠφέλειαν ἐκεινῶν ὁποῦ γνωρίζουσι ταῖς πρότεραίς μας κακαῖς καὶ ἀτυ-
χαις πράξαις. καὶ ἂν λάχη νὰ ἔχωμεν ἀποκτημένα κάποιαν μικρὰν
γνῶσιν, ἢ χάριν λόγου πνευματικοῦ, τότε λοιπὸν μᾶς παρακινοῦσι νὰ
ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸν κόσμον, ὡσὰν ἐπιτήδειοι διὰ νὰ ἔχωμεν ἔννοιαν
λ' ψυχῶν νὰ ταῖς σώνωμεν, καὶ ὡσὰν διδασκάλους, διὰ νὰ χάσωμεν κα-
κὰ καὶ νὰ σκορπίσωμεν, εἰς τὸ κινδυνῶδες πέλαγος ἐκεῖνον ὁποῦ ἐμα-
ζώξαμεν καὶ ἀποκτήσαμεν καλὰ μὲ κόπον εἰς τὸν ἥσυχον λιμένα. Γεν. ιθ'.
Ἂς σπουδάξωμεν νὰ ἀκολουθήσωμεν καὶ νὰ μιμηθοῦμεν τὸν Λώτ,
καὶ ὄχι τὴν γυναῖκα του, ἡ ὁποία ἐναντίον τοῦ προστάγματος τοῦ ἀγγέλου,
λέ ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω. ἀλλὰ τι ἡ ψυχὴ ἐκείνη ὁποῦ ἀναστρέψη εἰς ἐκεῖνον
τὸν τύπον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐβγῆκε, θέλει ἀφανισθῆ, καὶ θέλει μωρανθῆ

ἂς τ' ἄλλας, καὶ θέλει γένη ἀκίνητη, ὡσὰν μία στήλη ἁλὸς, καὶ δὲν θέλει μπορέσει πλέα νὰ ξαναγυρίσῃ. Φεῦγε τὴν αἴγυπτον, ἤγουν τὸ σκότος ἐτοῦτο τοῦ κόσμου, καὶ φεῦγε τὴν τέτοιας λογῆς, ὁποῦ νὰ μὴν γυρίσῃς πλέα εἰς αὐτήν, διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ μὲ τὴν καρδίαν καὶ μὲ τοὺς λογισμοὺς ἐγυρίσασιν εἰς τὴν αἴγυπτον, δὲν ἠξιώθησαν νὰ ἰδοῦσι καὶ νὰ ἀπολαύσουσι τὴν γῆν τῆς ἀπαθείας, τὴν ἱερουσαλήμ. Συμβαίνει ὅμως καμίαν φορὰν, καὶ εἶναι ἄδεια, καὶ οὐδὲ ἄπρεπον εἶναι, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιστροφῆς τως, διὰ φύλαξιν τῆς συνδυαστικῆς τως νηπιότητος, ἀφήκασι τὴν πατρίδα τως, καὶ ὅλα τως τὰ πράγματα, ἀφοῦ καθαρισθοῦσι τέλεια, μποροῦσι νὰ γυρίζουσιν εἰς ἐκείνην μὲ ὄφελος, μὲ σκοπὸν διὰ νὰ γένουσι καὶ εἰς ἄλλους ἀφορμὴ καὶ αἰτία ἐκείνης τῆς σωτηρίας, ὁποῦ ἐκεῖνοι ἀπεκτήσασι διὰ λόγου τως. Καλὰ καὶ ἐκεῖνος ὁ θεόπτης μωϋσῆς ἔσωντας νὰ πεμφθῇ ἀπὸ τὸν θεὸν διὰ σωτηρίαν τοῦ ὁμοφύλου του τοῦ ἰσραηλιτικοῦ γένους, νὰ ὑπέμεινε πολλοὺς κινδύνους εἰς τὴν αἴγυπτον, ἤγουν πολλοὺς σκοτασμοὺς εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἀπὸ τὸν λαὸν ἐκεῖνον, καὶ ἀπὸ τὸν φαραώ. Κάλλιον εἶναι νὰ λυπήσῃ τινὰς τοὺς γονεῖς του, καὶ ὄχι τὸν κύριον. Διατὶ ἐκεῖνος μᾶς ἔπλασε, καὶ ἔσωσέ μας. μὰ οἱ γονεῖς πολλαῖς φοραῖς ἀπωλέσασιν ἐκείνους ὁποῦ ἀγαπήσασι, καὶ ἐπαραδώκασίν τους εἰς τὴν κόλασιν. Ξένος εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εὑρισκόμενος ἀνάμεσα εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι τῆς ἰδίας γλώσσης μὲ τοῦ λόγου του, στέκει ἥσυχος καὶ σιωπᾷ ὡσὰν νὰ ἦτον ἐκεῖνοι ξένης γλώσσης, καὶ νὰ μὴν τοὺς ἐγροίκα. Δεῖ ἀναχωροῦμεν ἡμεῖς ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς μας καὶ ἀπὸ τὴν πατρίδα μας, διατὶ τοὺς μισοῦμεν, μὴ γένοιτο, μὰ διὰ νὰ φεύγωμεν τὴν βλάβην καὶ τὴν ζημίαν ὁποῦ ἤθελε μπορέσῃ νὰ μᾶς συνέβῃ ἀπὸ λόγου τως. εἰς τὸ ὁποῖον πρᾶγμα, ὡσὰν καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα, ὁ κύριος ἡμῶν ἐγίνηκε διδάσκαλος, ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸς φαίνεται πολλαῖς φοραῖς καὶ ἀφῆκε τοὺς κατὰ σάρκα συγγενεῖς. Καὶ διὰ τοῦτο ἀκούωντας τινῶν νὰ λέγουσιν, ἡ μήτηρ σου

Ματθ. ιβ

καὶ οἱ ἀδελφοί σου σὲ ζητοῦσιν ἔξω, παρευθὺς ὁ καλὸς ἡμῶν διδάσκαλος ἔδειξεν εἰς ἡμᾶς τὸ ἀπαθὲς μῖσος καὶ ἐπαινετὸν, λέγωντας. ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου εἶναι ἐκεῖνοι, ὁποῦ κάμνουσι τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ἔχε διὰ πατέρα σου ἐκεῖνον ὁποῦ θέλει καὶ δύναται νὰ κοπιάσει ὁμάδι μετὰ σένα διὰ νὰ βγάλῃς ἀπὸ πάνω σου τὸ φορτίον καὶ τὸ βάρος τῶν ἁμαρτημάτων σου. Καὶ μητέρα σου ἂς εἶναι ἡ κατάνυξις ἡ ὁποία δύναται νὰ σὲ πλύνῃ ἀπὸ τὸν ῥύπον καὶ τὸν μολυσμὸν τῶν παθῶν. Καὶ ἀδελφός σου ἂς εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ κοπιάζει ὁμάδι μετὰ

Ποίους πρέπει νὰ ἔχωμεν διὰ ἐδικούς.

μετ' ἐσένα καὶ πολεμᾷ καὶ φιλονεικᾷ διὰ νὰ τελειώσῃς τὸν δρόμον τῆς σωματικῆς ζωῆς, μὲ τὴν ὁποίαν ἀναβαίνει τινὰς εἰς τὴν αἰώνιον ζωήν. Ζήτησε ἀκόμι νὰ ἀποκτήσῃς διὰ γυναῖκά σου ὁποῦ νὰ ζῇ μετὰ σένα καὶ νὰ μὴν χωρίζεται οὐδέποσῶς ἀπὸ τοῦ λόγου σου, τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου. Πάλιν παιδία σου ἠγαπημένα ἂς εἶναι, οἱ ἀναστεναγμοὶ τῆς καρδίας: δοῦλον ὁποῦ νὰ σοῦ ὑποτάσσεται ὅλως διόλου, ἔχε τὸ κορμί σου. Οἱ φίλοι σου ἂς εἶναι αἱ ἅγιαι καὶ ἀγγελικαὶ δυνάμεις, ταῖς ὁποίαις, ἀνίσως καὶ εἰς τὸ πρὶν ταῖς κάμῃς φίλους, θέλουν δυνηθῆ νὰ σὲ ὠφελήσουσιν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου σου. Τούτη εἶναι κατὰ ἀλήθειαν ἡ γλυκεά καὶ ἡ συγγένεια ἐκείνων ὁποῦ ἐπιμελοῦνται νὰ σιμώσουν τοῦ θεοῦ. Ψαλ. κγ'.

Ὁ πόθος, καὶ ἡ ἀγάπη ὁποῦ ἔχει τινὰς εἰς τὸν θεὸν, ἔσβησε καὶ ἐνίκησε τὴν σαρκικὴν ἀγάπην τῶν γονέων, μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ λογιάζει νὰ ἔχῃ καὶ τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο, ἐπλάνεσε τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἀπατᾶται ἀκούοντας τοῦ χριστοῦ νὰ λέγει. οὐδὲ τινὰς δύναται νὰ δουλεύει δύο ἀφεντῶν ὁποῦ νὰ εἶναι ὁμάδι τελείως ἐναντίοι. Ματθ. ϛ. ὁ ὁποῖος ἀκόμι λέγει, δὲν ἦλθα νὰ βάλω ἀγάπην ἀπάνω εἰς τὴν γῆν, Ματθ. ι. ἤγουν τὴν σαρκικὴν ἀγάπην τῶν γονέων εἰς τὰ παιδία, οὐδὲ τῶν παιδίων εἰς τοὺς γονεῖς, εἰς ἐκείνους ὁποῦ προαιροῦνται νὰ μοῦ δουλεύουσιν, μάλιστα ἦλθα νὰ βάλω ἀνάμεσά τως μάχην καὶ πόλεμον, καὶ μάχαιραν, ἤγουν μίαν καλὴν ἀσυμφωνίαν καὶ χωρισμόν, διατὶ ἦλθα νὰ χωρίσω ἐκείνους ὁποῦ ἀγαποῦσι τὸν θεὸν, ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ ἀγαποῦσι τὸν κόσμον. καὶ τοὺς γνησίους καὶ ὑλικούς, ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ ἐνικήσασι καὶ ἐκαταφρονήσασιν ὅλα τὰ γήϊνα πράγματα, καὶ κάθε λογῆς ὕλην κοσμικήν. καὶ τοὺς ταπεινοὺς, ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἀγαποῦσι τὴν δόξαν καὶ τὸν ἔπαινον. Διατὶ ὁ κύριος εὐφραίνεται καὶ χαίρεται εἰς τούτην τὴν ἀμφιβολίαν καὶ τὸν σαρκικὸν χωρισμὸν, ὁπόταν γίνεται διὰ τὴν τελείαν ἀγάπην ὁποῦ ἔχομεν εἰς αὐτόν. Βλέπε βλέπε καλὰ σὲ παρακαλῶ, στοχάζου, μήπως καὶ διὰ τὴν σαρκικὴν ἀγάπην καὶ προσπάθειαν ὁποῦ ἔχεις εἰς τοὺς ἐδικούς σου, σοῦ φανοῦσι καὶ ἐκεῖνοι, καὶ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου ὁποῦ ἀφῆκες, νὰ εἶναι περικυκλωμένοι, καὶ γεμάτοι ἀπὸ τὰ νερὰ τῶν θλίψεων, καὶ νὰ εὑρίσκουνται εἰς μεγάλην χρείαν καὶ πτωχείαν, ἢ εἰς κίνδυνον τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ κορμίου, καὶ νὰ στέκουνται εἰς κίνδυνον νὰ βυθισθοῦσιν εἰς κανένα θεϊκὸν κατακλυσμὸν, ἂν δὲν κινηθῇς ἀπὸ εὔλογον συμπάθειαν εἰς ταῖς βαραῖς τως λύπαις νὰ τοὺς βοηθήσῃς μὲ τὴν κιβωτὸν τῆς βουλῆς καὶ τῆς συνδρομῆς. Διατὶ δὲν σοῦ εἶναι ἄδεια οὐδὲ εἰς τρόπον διδαχῆς, οὐδὲ βοηθείας σωματικῆς ἢ ψυχικῆς, νὰ στραφῇς ὀπίσω εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ κόσμου, καὶ εἰς τὴν διοί

κησιν τῶν γονέων σου. τὰ ὁποῖα τοῦτα ὅλα σὲ κάμνει νὰ θεωρῇς καὶ νὰ συμ-
φαίνουνται ὁ διάβολος, διὰ νὰ σὲ κάμῃ νὰ πνιγῇς ὁμάδι μετ' ἐκεί-
νους εἰς τὸν κατακλυσμὸν τῆς ἐμπαθοῦς ἀγάπης τοῦ κόσμου. βλέπε
λοιπὸν μὴ μισεύσῃς ἀπὸ τούτην τὴν ζωὴν ὁμάδι μετ' ἐκείνους μὲ τὸν
κατακλυσμὸν τῆς φιλοκοσμίας. Μὴν λυπηθῇς μηδὲ προσπαθήσῃς [illegible]
εἰς τὰ δάκρυα τῶν γονέων σου, ἢ τῶν φίλων σου, εἰδὲ μή, θέλεις κλαύσει
αἰώνια. Ὁπόταν οἱ ἐδικοί σου σὲ περιτριγυρίζουν ὡσὰν μέλισσαις, ἢ
νὰ εἰπῶ καλλίτερα ὡσὰν σφῆκες, καὶ ἀρχίζουσι νὰ κλαίουσι διὰ λόγου
σου, τότε προσεκτικὰ στοχάζου μὲ τὸ ὄμματι τῆς ψυχῆς καὶ ἀτένισε ἀγύ-
ρισα εἰς ταῖς ἁμαρτίαις σου, καὶ εἰς τὸν θάνατόν σου, καὶ τὴν ἡμέραν τῆς [illegible]
φοβερᾶς κρίσεως, καὶ ἐξετάζοντάς τα ἐτοῦτα μὴν παύσῃς ἀπὸ τέτοιον
λογισμόν, ἀλλὰ νὰ δυναμωθῇς νὰ διώξῃς μὲ τὸν ἕνα πόνον τὸν ἄλλον.
Τάσσουσί μας μὲ δόλον καὶ ἐπιβουλίαν οἱ συγγενεῖς μας κατὰ τὴν σάρ-
κα, μὰ ὄχι ἐδικοί μας κατὰ τὸ πνεῦμα, καὶ κατὰ τὸ θεαρεστόν μας σκο-
πόν, νὰ μᾶς κάμνουσιν ὅλα ἐκεῖνα ὅσα ἀγαποῦμεν, ἂν δὲν μισήσωμεν ιθ
ἀπὸ λόγου τως. μὰ τοῦτο τὸ κάμνουσι μὲ ἔννοιαν καὶ σκοπὸν ἀλλὰ νὰ ἐμ-
ποδίσουσι τὴν καλὴν μας στράταν τὴν πνευματικήν, καὶ νὰ μᾶς σύρουσιν
εἰς τὸ θελημάτως, ἀλλὰ νὰ μᾶς κάμουσι νὰ ἀπομένωμεν εἰς τὸν κόσμον
μετ' ἐκείνους. Ὁπόταν ἀναχωροῦμεν ἀπὸ τοὺς πρώτους μας τόπους καὶ
κατοικίαις, ἂς πηγαίνωμεν πάντοτε εἰς τόπους πλέα πτωχοὺς καὶ ταπει- κ'
νοὺς καὶ ἀκενοδόξους, καὶ ἐστερημένους παρηγορίας, καὶ κοσμικῆς ἀπάτης,
καὶ ἐπαίνων ἀνθρωπίνων, καὶ θορύβων κοσμικῶν. διατὶ ἂν κάμωμεν ἀλλέ-
ως, θέλουν τρέχει καὶ πέτεσθαι ὁμάδι μετ' ἐμᾶς τὰ πάθη, καὶ αἱ ἄλογοί μας
κινήσεις εἰς κίνδυνον τῆς σωτηρίας μας. Ὅσον δύνεσαι, κρύπτε μέ-
σα σου καὶ μὴν φανερώνῃς τὴν εὐγένειάν σου, καὶ μὴν δημοσιεύῃς μὲ κα
πομπὴν τὴν καλήν σου φήμην, διὰ νὰ μὴν δείξῃς νὰ εἶσαι ἄλλος
εἰς τὰ λόγια, καὶ ἄλλος εἰς τὰ ἔργα, νὰ λογιάζεσαι ἡσυχαστής, καὶ νὰ
γνωρίζεσαι φλύαρος, ἢ νὰ ἦσαι μὲ τὰ λόγια ταπεινὸς πλαστός, καὶ
μὲ τὰ ἔργα ὑπερήφανος. Οὐδεῖς ποτὲ ἐδόθηκεν εἰς τὴν ξενι-
τείαν ὡς ἔπρεπεν, ὡσὰν ἔκαμεν ἐκεῖνος ὁ μέγας πατριάρχης ὁ Ἀβρα- λ'
Γεν. ιβ. ἀμ, ὁ ὁποῖος ἤκουσεν ἀπὸ τὸν κύριον. ἔβγα ἀπὸ τὴν γῆν σου, καὶ ἀπὸ τὴν
συγγένειάν σου, καὶ ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ πατρός σου, διατὶ ἐκεῖνος ἐκαλέ-
σθη εἰς ἀλλόγλωσσον γῆν, καὶ ἔθνος βάρβαρον τῶν Χαναναίων. Κα-
μίαν φορὰν ὁ κύριος ἐδόξασε πολλὰ τινὰ ὁποῦ ἐξενίτευσε, καθὼς καὶ
ἐτοῦτος ὁ μέγας Ἀβραάμ, καὶ καλὰ καὶ ἡ δόξα νὰ δίδεται ἀπὸ τὸν θεόν, λα
ὅμως καλόν, καὶ πρέπον εἶναι νὰ τὴν ἀποστρεφώμεθα μὲ τὸ σκουτάρι τῆς
ταπει-

τὲ τῆς γνώσεως. Ὁπόταν οἱ ἄνθρωποι, ἢ οἱ δαίμονες μᾶς ἐπαινοῦσι διὰ
τὴν ξενιτείαν ὡσὰν νὰ ἐκατορθώναμεν τίποτας μεγάλον πρᾶγμα. καὶ
ἀρετὴν, τότε ἡμεῖς ἂς ἐνθυμούμεθα ἐκεῖνον ὁποῦ διὰ ἡμᾶς ἐκατέβηκεν
ἀπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν γῆν νὰ ξενιτευθῇ, καὶ θέλομεν εὕρει, πῶς ποτὲ
ι ὥστε ὁποῦ νὰ ζοῦμεν εἰς τούτην τὴν σάρκα, οὐδὲ εἰς τὸν αἰῶνα θέλομεν
μπορέσει νὰ ἀναπληρώσωμεν εἰς τόσην καὶ ἔτζη ἀξίαν ξενιτείαν ὁποῦ
ἐγένηκε διὰ λόγου μας. Πολλὰ εἶναι κακὴ καὶ χαλεπὴ ἐκείνη ἡ προ-
σπάθεια, ἐκείνη ἡ ἀγάπη ἡ ἀλόγιστος ὁποῦ ἔχομεν πρὸς τινὰ ἀπὸ τοὺς
συγγενεῖς μας ἢ ξένους, διατὶ δύναται κατὰ μικρὸν νὰ μᾶς σύρη εἰς
ι τὸν κόσμον, καὶ νὰ μᾶς σβέση παντελῶς τὸ πῦρ τῆς κατανύξεώς μας.
Καθὼς εἶναι ἀδύνατον εἰς μίαν φορὰν ὁμάδι νὰ θεωρῇ τινὰς εἰς τὸν
οὐρανὸν μὲ τὸ ἕνα ὀμμάτι, καὶ μὲ τὸ ἄλλο, εἰς τὴν γῆν, ἔτζη εἶναι ἀδύ-
νατον νὰ μὴν κινδυνεύσῃ εἰς τὴν ψυχὴν ἐκεῖνος, ὁποῦ δὲν ξενιτεύ-
σῃ τελείως καὶ μὲ τὸν νοῦν καὶ μὲ τὸ κορμὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἰδικούς καὶ
ιέ ξένους, ἀφ' οὗ κραχθῇ εἰς τοῦτο. Μὲ μεγάλον κόπον καὶ μόχθον κατορ-
θώνεται εἰς ἡμᾶς ἦθος καλὸν, καὶ καλὰ κατασταμένον. καὶ δυνατὸν εἶν
νὰ χαθῇ εἰς μίαν καιροῦ ῥοπὴν ἐκεῖνον ὁποῦ μὲ πολὺν κόπον ἐκατορθώ-
σαμεν. διατὶ καθὼς ἔλεγεν ὁ ἱερὸς παῦλος, αἱ κακαῖς συνομιλίαις χα- ά. κορ. ιέ.
λοῦσι τὰ καλὰ ἤθη, ἔτζη αἱ κοσμικαῖς ὡσὰν καὶ αἱ ἄλλαις καὶ κακότρο-
κ΄ ποις. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀφ' οὗ ἀναχώρησεν ἀπὸ τὸν κόσμον, συναναστρέφε-
ται καὶ ἀνακατώνεται ἀκόμι μὲ κοσμικοὺς, ἢ κατὰ κοσμικοὺς τρόπους, δίχως
ἄλλο ἔχει νὰ πέσῃ εἰς ἕνα ἀπὸ τούτους τοὺς τρεῖς δεσμοὺς καὶ βρόχους.
ἢ εἰς ταῖς ἄτυχαις καὶ κακότατες τως ἐργασίαις. ἢ θέλει μολύνει τὴν
καρδίαν του μὲ τὸν λογισμὸν καὶ τὴν ἔννοιαν τῶν κακῶν τως πράξεων.
κέ ἢ ἂν δὲν μολυνθῇ μὲ τούτην τὴν στράταν, θέλει μολυνθῇ μὲ ὑπερη-
φανίαν καὶ κενοδοξίαν, κατακρίνωντας ἐκείνους ὁποῦ μολύνουνται.

Περὶ ἐνυπνίων ἤγουν ὀνείρων, ὁποῦ συμβαίνουσι καὶ ἀκολουθοῦσι
τῶν εἰσαγωγικῶν, ἤτοι τῶν ἀρχαρίων.

λ΄

Πῶς ὅρους τῆς γνώσεώς μας εἶναι καθόλου ἀτελὴς, καὶ πάσης
ἀγνωσίας γεμάτος, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ κρύψωμεν. διατὶ
κατὰ πῶς ὁ λάρυγγας διακρίνει καὶ δίδει νὰ γνωρίσωμεν τὰ βρώ-
ματα. καὶ ἡ ἀκοὴ, τὰ νοήματα ὁποῦ εὑρίσκουνται εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν
λέ αἴσθησιν τῶν ὀμματίων, ἐφανέρωσεν ὁ ἥλιος, ἔτζη καὶ τὰ λόγια δείχ-
νουσι τὴν ἀγνωσίαν τῆς ψυχῆς. ὅμως ὁ νόμος τῆς ἀγάπης βιάζει κα-
μίαν

μίαν φοραὶ καὶ εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ περνοῦσι τὴν δύναμιν. λογιάζω λοιπὸν, μὰ δὲν ἀποφασίζω, νὰ εἶναι ἀκόλουθον καὶ εὔλογον, ὕστερα ἀπὸ τὸν λόγον τῆς ξενιτείας, μᾶλλον δὲ εἰς αὐτὸν νὰ βάλλω καὶ νὰ ἀποσώσω ὀλίγα λόγια διὰ τὰ ὄνειρα, διὰ νὰ μὴν ἀπομένωμεν ἀμαθεῖς ἐτουνοῦ τοῦ δόλου τῶν πονηρῶν δαιμόνων. Ὁρισμὸς τοῦ ὀνείρατος. Τὸ ὄνειρον εἶναι μία κίνησις ἐνδοτέρα τῆς ψυχῆς, τῆς καρδίας, καὶ τοῦ νοός, στέκωντας τὸ κορμὶ ἀκίνητον καὶ ἀναπαυμένον. Ἡ φαντασία εἶναι μία ἀπάτη τῶν ὀμματίων, ὁπόταν ὁ νοῦς καὶ ἡ διάνοια κοιμᾶται. ὁρισμὸς τῆς φαντασίας. Ἡ φαντασία εἶναι μία ἔκστασις τοῦ νοός, στέκωντας ἄγρυπνον καὶ ἐξυπνητὸν τὸ κορμί. Ἡ φαντασία εἶναι μία θεωρία ἀνυπόστατος, ἡ ὁποία παραυτα γίνεται, καὶ παραυτα χάνεται καὶ ἀφανίζεται. Ἡ αἰτία διὰ τὴν ὁποίαν ἠθελήσαμεν, ὕστερα ἀπὸ τὴν περασμένην τάξιν νὰ ὁμιλήσωμεν διὰ τὰ ὄνειρα, εἶναι φανερά. Ὁπόταν ἀφίνωντας ἡμεῖς διὰ τὸν κύριον τὰ σπήτια μας, καὶ τὸν ἐδικόν μας, πωλήσωμεν καὶ δώσωμεν τοὺς ἑαυτούς μας διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ εἰς τὴν ξενιτείαν, τότε οἱ δαίμονες δοκιμάζουσι νὰ μᾶς πειράζουσι, καὶ νὰ μᾶς θορυβοῦσι μὲ τὰ ὀνείρατα, δείχνωντάς μας, πῶς οἱ ἐδικοί μας κλαίουσι καὶ δέρνουνται, ἢ ἀποθένουσιν, ἢ εὑρίσκουνται ἀνακατωμένοι καὶ συγχυμένοι μὲ ἄλλην καμίαν ταλαιπωρίαν καὶ πίκραν διὰ λόγου μας. Ἐκεῖνος λοιπὸν ὁποῦ πιστεύει εἰς τὰ ὄνειρα, εἶναι ὅμοιος ἐκείνου ὁποῦ ξετρέχει τὴν ἀσκιάν του, καὶ δοκιμάζει νὰ τὴν πιάση. Οἱ δαίμονες τῆς κενοδοξίας, μᾶς δείχνουνται εἰς τὸν ὕπνον πῶς νὰ εἶναι προφῆται, διατί ἔστωντας καὶ νὰ εἶναι πονηροὶ καὶ πανοῦργοι, μανθάνουσι καὶ νοοῦσι μὲ κάποιον εἰκασμὸν τὰ τεκμήρια, τὰ πράγματα ὁποῦ μέλλουσι νὰ συμβοῦσι, καὶ δείχνουσί μας τα καὶ προλέγουσί μας τα, καὶ κάμνουσι νὰ τὰ γροικήσωμεν εἰς τὸν ὕπνον, διὰ νὰ θαυμάζωμεθα, καὶ νὰ ἐκθαμβούμεθα, θεορῶντας νὰ πληρώνουνται τὰ πράγματα ὁποῦ ἐβλέπαμεν εἰς τὸν ὕπνον μας. καὶ τέτοιας λογὶς νὰ ἀρχίζωμεν νὰ ὑψώνωμεν τὸν λογισμόν μας, καὶ νὰ πρακινούμεθα, εἰς ὑπερηφάνειαν, λογιάζωντας πῶς νὰ ἤμεθα σιμὰ εἰς τὸ χάρισμα τῆς προφητείας καὶ τῆς προγνώσεως. Ὁ δαίμων σιμὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν πιστεύουσι, πολλαῖς φοραῖς ἐγίνηκε καὶ ἐλογαριάσθη προφήτης. μὰ σιμὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν καταφρονοῦσι καὶ ἐξευθενοῦσί τον, πάντοτε ἐφάνηκε ψεύστης.. Ὁ τρόπος διὰ τὸν ὁποῖον ὁ διάβολος γνωρίζει πολλὰ πράγματα ὁποῦ μέλλουσι νὰ συμβοῦν, εἶναι ἐτοῦτος. διατί ἔστωντας νὰ εἶναι πνεῦμα, βλέπει καὶ γνωρίζει ὅλα τὰ πράγματα ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς τὸν ἀέρα. καὶ ὅταν γνωρίση πῶς μέλ-

λει

λει τινὰς νὰ ἀποθάνῃ, τὸ φανερώνει ἐτοῦτο καὶ προφητεύει εἰς τὸν ὕπνον ἐκείνου ὁποῦ εἶναι ἐλαφρὸς εἰς τὸν νοῦν. δὲν δύνουνται μὲ κανένα τρόπον οἱ δαίμονες νὰ προγνωρίσουσι καθαρῶς τὰ μέλλοντα, πρὶν παρὰ νὰ ἔλθουσι, παρὰ μόνον τὰ καταλαμβάνουσιν ἀπὸ ταῖς αἰτίαις ὁποῦ βλέπουσι. διατὶ μὲ τοῦτον τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ὁ ἰατρὸς καὶ οἱ φαρμακοὶ δύνουνται νὰ μᾶς προείπουσι τὸν θάνατον, καὶ ἄλλα πολλὰ πράγματα, πρὶν παρὰ νὰ ἔλθουσι. Πολλαῖς φοραῖς οἱ δαίμονες, οἱ ἄγγελοι τοῦ σκότους μετασχηματίζουνται εἰς ἄγγελον φωτὸς, καὶ εἰς εἶδος μαρτύρων, καὶ ἁγίων, καὶ δείχνουσιμας εἰς τὸν ὕπνον πῶς ἔρχουνται πρὸς ἡμᾶς, διὰ νὰ μᾶς κρημνίζουν ὕστερα ἀφοῦ ἐξυπνίσωμεν, καὶ μὲ τὴν οἴησίν μας νὰ μᾶς κάμουν νὰ πέσωμεν εἰς τὴν χαρὰν τῆς ὑπερηφανίας. καὶ τοῦτο ἔχε διὰ σημάδι τῆς δολιότητός τους καὶ τῆς πλάνης τους. Οἱ ἄγγελοι οἱ καλοὶ μᾶς δείχνουσι τιμωρίας, κολάσεις, κρίσεις, καὶ χωρισμοὺς ἀπὸ τούτην τὴν ζωήν. καὶ καλαῖς ἐμπνεύσεις, καὶ ὁπόταν ἐξυπνίσωμεν, μᾶς κάμνουσιν ἔντρομους καὶ σκυθρωπούς καὶ περιλύπους. Ὁπόταν ἀρχήσωμεν νὰ καταπειθώμεθα τῶν δαιμόνων εἰς τὸν ὕπνον μας, τότε εὑρισκόμενοι καὶ ἄγρυπνοι θέλομεν ἀπατηθῆ καὶ ἐμπαιχθῆν ἀπὸ ἐκείνους. Ἐκεῖνος ὁποῦ πείθεται καὶ πιστεύει εἰς τοῦτα τὰ ὄνειρα, εἶναι ὁλοτελῶς ἄφρων καὶ ἀδόκιμος. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν πιστεύει κανένα, ἐτοῦτος ἔχει νὰ λογαριάζεται ἀληθ. νὰ φιλόσοφος. Πίστευε μόνον ἐκείνων τῶν πνευμάτων ὁποῦ σοῦ δείχνουσι καὶ προμηνοῦσι κόλασιν, καὶ κρίσιν. μὰ ἀνίσως καὶ διὰ ταύταις ταῖς κόλασες καὶ ταῖς κρίσες σὲ θορυβεῖ καὶ σὲ ὀχλεῖ ἀπόγνωσις, κατέχε βέβαια, πῶς τοῦτο ἦτονε ἔργον, καὶ πλάνη τῶν δαιμόνων. Ἐτοῦτος εἶναι ὁ τρίτος βαθμὸς, μὲ τὸν ὁποῖον τρέχομεν καὶ φθάνομεν εἰς τὴν ἰσάριθμον καὶ μακαρίαν τριάδα. Σὺ ὁποῦ ἀνέβης ὡς ἐδῶ, ἀκολούθα ἀναβαίνωντας ὀρθῶς, δὲν ἀποβλέπωντας, οὐδὲ κλίνωντας οὔτε δεξιὰ, οὔτε ἀριστερά.

ά. Κορ. ιά.

Σημάδια τῶν ἀληθινῶν, καὶ ψευδῶν ὁράσεων.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

Περὶ τῆς μακαρίας καὶ ἀειμνήστου ὑποταγῆς.

ΜΕ λογαριασμὸν λοιπὸν, καὶ μὲ πρέπουσαν τάξιν ὕστερα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐπροείπαμεν, πηγαίνοντας ὀμπρὸς ὁ λόγος μας, ἐκατήντησε καὶ ἔφθασεν εἰς τοὺς ἀγωνιστὰς καὶ ἀθλητὰς τοῦ χριστοῦ, οἱ ὁποῖοι καρτερῶντας ὡς τὸ τέλος καὶ νικῶντας τὸν ἐχθρὸν, στεφανώνουν-

ται

τὰ ὁ ἐφυλάξαμεν τούτην τὴν τάξιν διλόγους ὁ πρεπόντως, διὰ τὶ καθὼς κάθε ἄνθος εἶναι πρωτίτερον ἀπὸ τὸν καρπὸν, τοιουτοτρόπως προηγεῖται καὶ πρωτερεύει πάσαν λογὴς ὑπακοὴν ἡ ξενιτεία τοῦ κορμίου, καὶ τοῦ θελήματος. διὰ τὶ μὲ τούταις ταῖς δύο ἀρεταῖς, ὡσὰν μὲ δύο πτερούγαις χρυσαῖς ἡ ὁσία ψυχὴ δίχως καμίαν ὀκνηρίαν, μὰ μὲ μεγάλην θερμότητα ἀναβαίνει εἰς τὸν οὐρανόν. ὁ ἴσως διὰ τούτην

ψαλ. νδ'. ἐμελώδησεν εἰς τὸν ψαλμὸν ὁ δαβὶδ, δεδεγμένος τὴν χάριν τοῦ παναγίου πνεύματος, ὁπόταν εἶπε. τίς μοῦ θέλει δώσει πτερούγαις ὡσὰν περιστεραῖς, ὁ θέλω πετάξη μὲ τὴν πρακτικὴν ζωὴν, ὁ μὲ τὴν θεωρητικὴν καὶ μὲ τὴν ταπείνωσιν, νὰ ἀναπαυθῶ. Μηδ' αὐτὸ τὸ σχῆμα καὶ τὴν φορεσίαν τῶν ἀνδρειωμένων τοῦ χριστοῦ στρατιωτῶν καὶ πολεμιστῶν παραβλέψωμεν, ἂν φαίνεται, μὰ ἂς τὸ φανερώσωμεν μὲ τὸν λόγον μας, ὁ μὲ τὶ τρόπον κρατοῦσι τὸ σκουτάρι τῆς πίστεως ὁποῦ ἔχουσι πρὸς τὸν θεὸν, ὁ πρὸς τὸν ποιμένα τους ὁ διδάσκαλον τῆς γυμνασίας τους, διώχνωντας μετ' αὐτὸ πάσαν λογὴς λογισμὸν ἀπιστίας, ἢ μεταβάσεως τοῦ τόπου ἢ τοῦ θελήματος τοῦ ἀρχηγοῦ τους ὁ τοῦ ποιμένος τους, ὁ πῶς πάντοτε κρατοῦσι ξαπλωμένην εἰς τὴν χέρα τους τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ἤγουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, θανατόνωντας πάσαν λογὴς τους θέλημα ὁποῦ νὰ τοὺς ἤθελε σιμώση. καὶ πῶς ἐνδυμένοι μὲ σιδερένιους θώρακας ὑπομονῆς ὁ ταπεινώσεως καὶ πραότητος, ἀποκρούουσι καὶ διώχνουσι μετ' ἐκείνους εἰρηνικὰ πάσαν λογὴς ὕβριν ὁ ἀτιμίαν, καὶ κέντησιν καὶ κτύπημα λόγου φαρμακεροῦ ὁ ταραχώδους. ἀλλὰ καὶ φοροῦσιν ἀκόμη εἰς τὴν κεφαλήν τους ὡς περικεφαλαίαν σωτηρίας, τὴν βοήθειαν καὶ σκέπην τῆς εὐχῆς τοῦ προεστῶτος καὶ ἡγουμένου τους. ἔξω ἀπὸ ταῦτα, δὲν στέκουνται μὲ τὰ πόδια διπλωμένα ὁ κολλημένα ἀνέτοιμοι καὶ ἀμέριμνοι μὰ ἔχουσίν τα διαμοιρασμένα καὶ χωρισμένα, τὸ ἕνα ξαπλόνωντας εἰς διακονίαν καὶ ὑπηρεσίαν τῶν ἀδελφῶν, καὶ τὸ

ὁρισμὸς τῆς ὑπακοῆς. ἄλλο κρατῶντας ἀμετακίνητον εἰς ταῖς προσευχαῖς. Ἡ ὑπακοὴ εἶναι μία τελεία ἄρνησις τῶν φυσικῶν θελημάτων, ὁ τῆς ψυχῆς ἤγουν τῆς σωματικῆς ζωῆς, ἡ ὁποία δείχνεται φανερὰ μὲ τὰ ἔργα τοῦ κορμίου. ἢ τάχα τὸ ἐναντίον. ἡ ὑπακοὴ εἶναι μία νέκρωσις τῶν μελῶν τοῦ κορμίου εἰς ἕνα νοῦν ζωντανόν. ἡ ὑπακοὴ εἶναι μία κίνησις ἁπλῆ εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ προστάγματος τοῦ καθηγουμένου πρὸς, δίχως καμίαν ἐξέτασιν τῆς κρίσεως ἐκείνου. Ἡ ὑπακοὴ εἶναι ἕνας θάνατος θεληματικὸς. μία ζωὴ, ὁποῦ δὲν περιεργάζεται οὐδὲ γυρεύει νὰ κατέχη τὴν αἰτίαν τῆς ὑποταγῆς ὁποῦ ἔχει νὰ κάμνη εἰς τὰ παραγγέλματα τοῦ ποιμένος τοῦ πνεύ.

πνευματικοῦ. Ἕνας κίνδυνος κοσμικὸς ἀμέριμνος, τὸν ὁποῖον δὲν βάνει εἰς νοῦν του ὁ ἀληθὴς ὑπήκοος, ἢ πλέοντας θάλασσαν, ἢ πέφτοντας εἰς λῃστὰς διὰ τὴν ὑπακοήν, γνωρίζοντας πῶς ἂν τοῦ λάχῃ θάνατος, τοῦ λογαριάζεται εἰς μαρτύριον. Ἀμελέτητος ἀπολογία πρὸς τὸν θεόν, διατὶ δὲν ἔχει νὰ μελετᾷ πῶς νὰ ἀπολογηθῇ τοῦ θεοῦ, ὁπόταν ὅ,τι κάμνει, τὸ κάμνει διὰ τὴν ὑπακοήν. Ἡ ὑπακοὴ εἶναι μία ἀφοβία θανάτου, ἕνα πλεύσιμον χωρὶς κίνδυνον, μία ὁδοιπορία κοιμωμένη καὶ ἀμέριμνος. Ἡ ὑπακοὴ εἶναι ἕνα μνῆμα τοῦ θελήματος, καὶ ἕνα παρακίνημα τῆς ταπεινώσεως. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνέκρωσε τὸ θέλημά του μὲ τὴν ὑπακοήν, οὔτε ἀντιστέκεται, οὔτε ἀντιλογεῖται, οὔτε ἐξετάζει ποσῶς εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ ὁρίζουνται ἢ καλὰ νὰ εἶναι, ἢ ὅσον εἰς τὸ φαινόμενον πονηρά, διατὶ ἐκεῖνος ὁ ἡγούμενος ὁποῦ τοῦ ἐθανάτωσε τὴν ψυχὴν καὶ τὸ θέλημά του εὐσεβῶς καὶ διακριτικῶς, θέλει ἔχει νὰ ἀπολογηθῇ τοῦ θεοῦ διὰ ὅλα ἐκεῖνα εἰς τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος ὑποτάσσεται. Ἡ ὑπακοὴ εἶναι μία ἀπόθεσις καὶ ἕνα ῥίψιμον τῆς διακρίσεως, εἰς τὸ πλοῦτον τῆς διακρίσεως. διατὶ ὁ ἀληθινὸς ὑποτακτικὸς χρεωστεῖ νὰ δέχεται ὅλα τὰ προστάγματα τοῦ ποιμένος του δίχως καμίαν ἐξέτασιν καὶ διάκρισιν, καὶ νὰ τοῦ ὑπακούει ὡσὰν εἰς καλά, εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ φαίνουνται κακά. καὶ νὰ ῥίπτῃ τὴν διάκρισίν του, εἰς τὸν πλοῦτον τῆς διακρίσεως τοῦ πνευματικοῦ του πατρός. καθὼς ὁ Ἀβραὰμ ὁπόταν ἐπροστάχθη νὰ σφάξῃ τὸν υἱόν του, ἔρριψε τὴν διάκρισίν του εἰς τὸν πλοῦτον καὶ τὸ πλῆθος τῆς διακρίσεως τοῦ θεοῦ. Ἡ ἀρχὴ τῆς νεκρώσεως καὶ τῶν μελῶν τοῦ κορμίου, καὶ τῶν θελημάτων τῆς ψυχῆς, εἶναι πόνος καὶ λύπη. ἡ μεσότης, καμίαν φοράν, πόνος καὶ λύπη, καὶ καμίαν φοράν, ἀλυπία. μὰ τὸ τέλος, εἶναι μία τελεία ἀνάπαυσις τοῦ νοός, δίχως κανένα κίνημα παντελῶς λύπης, καὶ δίχως καμίαν αἴσθησιν καὶ ἐγροίκησιν πόνου. Τότε μόνον φαίνεται καὶ πονεῖ καὶ λυπᾶται ἐτοῦτος ὁ μακαρίτης ὁ ζῶν νεκρός, ὁποῦ ζῇ εἰς τὸν θεόν, καὶ εἶναι ἀπεθαμμένος εἰς τοῦ λόγου του, ὁπόταν στοχασθῇ καὶ κάμνει τὸ θέλημά του, φοβούμενος τὸ βάρος τοῦ θελήματός του, ἤγουν τοῦ πλάσματος ὁποῦ ἔκαμεν, ἀποφασίζοντας νὰ κάμνῃ τὸ θέλημά του εἰς τίποτας ἔργον. Ὅσοι ἠσχήσετε νὰ ἐκδυθῆτε ἀπὸ τὰ ἐμποδίσματα τῆς πνευματικῆς ἐπαγγελίας, ἐπιθυμῶντας νὰ εἶστε πλέα ἐπιτήδειοι καὶ ἐλεύθεροι, διὰ νὰ ἐμπορῆτε νὰ δράμετε εἰς τὸ στάδιον τοῦ πολέμου τῆς μοναδικῆς ζωῆς. ὅσοι θέλετε νὰ ἁρματωθῆτε διὰ νὰ ἐμπῆτε εἰς τὸν πόλεμον τοῦ πνευματικοῦ μαρτυρίου τῆς νεκρώσεως τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς φύσεως. ὅσοι θέλετε νὰ σηκώσετε τὸ ζυγὸν τοῦ χριστοῦ ἀπάνω εἰς τὸν αὐχένα σας,

ἤγουν

ἤγουν τὴν μέχρι θανάτου ὑπακοὴν, ὅσοι σπουδάζετε καὶ ἐπιμελεῖσθε
νὰ βάλετε τὸ φορτίον τῆς διοικήσεώς σας, ἀπάνω εἰς ζάχηλον ἀλλο-
νοῦ, ἀλλὰ νὰ δίδῃ ἐκεῖνος ἀπολογίαν διὰ λόγουσας, ὅσοι σπουδάζετε
θεληματικῶς σας νὰ γραφθοῦσιν αἱ ἀγορασίες σας εἰς τὴν ὁμολογίαν
ὁποῦ κάμνετε διὰ νὰ δουλεύσετε τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ ἡγουμένου σας, καὶ θέ- ι
λετε αὐτὶς ἐκείνων νὰ γραφθῆτε εἰς τὴν παντοτεινὴν καὶ οὐράνιον ἐλευ-
θερίαν. ὅσοι συκωνόμενοι μὲ τὰ χέρια ἀλλονῶν, τῶν ἡγουμένων σας,
καὶ κολυμπῶντας, θέλετε νὰ περάσετε δίχως κίνδυνον τοῦτο τὸ με-
γάλον πέλαγος τῆς ταλαιπώρου ζωῆς, γνωρίσετε πῶς ἠρχίσετε νὰ
περιπατήσετε μίαν σύντομον, μὰ σκληρὰν στράταν, ἡ ὁποία εὑρί- γ
σκεται καὶ ἔχει μίαν καὶ μοναχὴν πλάνην, καὶ ἐτοῦτη κράζεται ἰδιορ-
ρυθμία, ὁποῦ θέλει νὰ σημαδεύσει μίαν ἀγάπην ἄτακτον ὁποῦ ἔχει
εἰς τὸν ἑαυτόν του καθ᾽ ἕνας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν γίνεται μία αὐτοκινησία
τοῦ θελήματος, νὰ ἔχει τινὰς τάξιν ἐδικήν του, καὶ νὰ πληρώνῃ τοῦ θελή
ματου. εἰς τὸ ὁποῖον ὁποῦ τοῦ φαίνεται νὰ δύναται νὰ κυβερνᾷ, καὶ νὰ δια- ιε
τάσσῃ, καὶ νὰ κανονίζῃ ἀτός του τὸν ἑαυτόν του, διὰ τὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχει
τοῦ θελήματός του. τὴν ὁποίαν πλάνην καὶ ἀπάτην τῆς ἰδιορρυθμίας
ὅποιος τὴν ἀρνηθῇ ὁλοτελῶς καὶ παντελῶς εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ φαίνονται
καλὰ καὶ πνευματικὰ καὶ θεάρεστα, ἔφθασε πρὶν νὰ περιπατήσῃ. διὰ τί ὁ
πονηρὸς πολλαῖς φοραῖς πειράζει ἐκείνους, ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς ὑπα- κ
κοὴν, βάνοντας εἰς τὸν νοῦν τους πῶς κοπιάζουσιν εἰκαῖα, δὲν κάμνον-
τας μήτε νηστείαν, μήτε ἄσκησιν, μήτε προσευχὴν καθαρὰν, μήτε τὰ
ἄλλα ὁποῦ ἔχουσιν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἡσυχάζουσιν. ὁ ὑποτασσόμενος λοιπὸν
πρέπει νὰ φεύγῃ τοῦτον τὸν πειρασμὸν, λογιάζων τας πῶς τοῦτα ὅλα
εἶναι οὐδὲ τίποτας πρὸς τὴν ἀληθινὴν ὑπακοὴν, καὶ πῶς ἐτοῦτη ἀναπλη- κε
ρώνει τὸν τόπον τους ἐκείνων, ὁπόταν λάχῃ νὰ μὴν γίνονται καθὼς
πρέπει ἀπὸ ἐμπόδισμα τῆς ὑπακοῆς. διὰ τί ἡ ὑπακοὴ εἶναι ἐτοῦτο,
ἤγουν νὰ μὴν θαρρεύεται τινὰς τοῦ ἑαυτοῦ του εἰς ὅτι καλὸν ἔργον καὶ
ἂν εἶναι ἐκεῖνον ὁποῦ κάμνει ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του. καὶ ἐκείνη εἶναι
τελεία, καὶ ἀληθινὴ ὑπακοὴ ὄχι μόνον νὰ λείπῃ κατὰ τὴν συμβουλὴν λ
τοῦ προεστῶτος ἀπὸ τὰ κακὰ καὶ ἄτοπα ἔργα, μὰ μηδὲ αὐτὰ τὰ καλὰ
νὰ ἐργάζεται χωρὶς τὴν γνώμην ἐκείνου. καὶ νὰ στέκει πάντοτε τὸ θε-
λήματου εἰς τὴν κρίσιν τοῦ πνευματικοῦ του πατρὸς, ὄχι εἰς τὴν ἐδι-
κήν του. Ἡμεῖς λοιπὸν ὁποῦ ἀποφασίσαμεν μέσα εἰς τὴν καρδίαν
μας, καὶ μέλλομεν νὰ κλίναμεν τὸν αὐχένα μας εἰς τὸ θέλημα τοῦ κυ- λε
καὶ εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ προεστῶτος, καὶ νὰ θαρρεύσωμεν, καὶ νὰ πιστεύ-

σωμεν

σωμεν ἀλλονῶν τοῦ ἑαυτοῦ μας μὲ σκοπὸν διὰ νὰ κατορθώσωμεν ταπεινοφροσύνην, καὶ νὰ κερδήσωμεν τὴν καθολικήν μας σωτηρίαν, πρὶν παρὰ νὰ ἐμπῶμεν εἰς τούτην τὴν στρατείαν καὶ τὸν ἀγῶνα, ἂν ἔχωμεν φρόνησιν καὶ νοῦν, ἂς ἐξετάσωμεν μὲ μεγάλην φροντίδα καὶ ἔννοιαν τὸν κυβερνήτην καὶ προεστῶτα, ἐρωτῶντας καὶ ἀνακρίνοντας διὰ τὴν ζωήν του, παίρνοντας δοκιμὴν ἀπὸ τὰ ἔργα του τῆς ἀγάπης ὁποῦ ἔχει πρὸς τὸν θεόν, τῶν ἠθῶν του τῶν καλῶν, τῆς γνώσεως τῶν θείων γραφῶν. Τῆς φήμης ὁποῦ ἔχει, διὰ νὰ μὴν ἀπατηθοῦμεν, διαλέγοντας διὰ κυβερνήτην μας καὶ ὁδηγόν μας εἰς τὴν κατὰ θεὸν πορείαν, ἕνα ὁποῦ ἀκόμη εἶναι ναύτης. καὶ ἕνα ἄρρωστον, καὶ ὁποῦ κλίνει εἰς τὰ πάθη, λογιάζοντας νὰ ἔχωμεν ἕνα ἰατρόν. καὶ ἕνα ἐμπαθῆ, δέσμιον εἰς τὰ κακά, ἀντὶ ἑνὸς ἀπαθοῦς καὶ γεμάτου ἀρεταῖς. διατὶ τέτοιας λογῆς διαλέγοντάς τον ἄγνωστα, ἐθέλαμεν πέσει ὡσὰν εἰς λιμιῶνα, εἰς τὸ πέλαγος, καὶ ἐθέλαμεν ζημιωθῆ, τζακίζοντας τὸ καράβι μας, καὶ χάνοντας τὴν ψυχήν μας ἀντὶ νὰ τὴν κερδέσωμεν. μὰ ὁπόταν ἔπειτα ἔμπωμεν εἰς τὸ στάδιον τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ὑποταγῆς, εἰς τὸ ὁποῖον ἐνεργοῦνται τὰ ἔργα τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ὑπακοῆς, μὴν θέλωμεν πλέα νὰ ἀνακρίνωμεν εἰς κανένα πρᾶγμα παντελῶς τὸν καλόν μας ἀγωνοθέτην, καὶ ὁδηγόν, καὶ διδάσκαλον, ἀκόμη καὶ ἂν ἐθέλαμεν στοχάζεσθαι εἰς αὐτὸν ὡσὰν εἰς ἄνθρωπον κάποια μικρὰ σφάλματα. διατὶ ἂν κάμωμεν ἀλλέως, δὲν ὠφελούμεθα τίποτας ἀπὸ τὴν ὑποταγήν, ὅσοι θέλομεν ἀνακρίνει, καὶ ἐξετάζει τὸν ἡγούμενον. Ἀναγκαῖον πρᾶγμα εἶναι, καὶ ὅποιοι ἐπιθυμοῦσι καὶ θέλουσι νὰ ἔχουσι πίστιν βεβαίαν καὶ ἀναμφίβολον, καὶ εὐλάβειαν, πρὸς τοὺς προεστῶτας τους καὶ ἡγουμένους, νὰ φυλάττουσι πάντοτε μέσα εἰς τὴν καρδίαν τους ἀλησμόνιστα καὶ ἄλιωστα τὰ καλά τους ἔργα καὶ ταῖς διδασκαλίαις καὶ νουθεσίαις τους, διὰ νὰ δύνουνται ὁπόταν τοὺς σπέρνουσι μέσα τους οἱ δαίμονες καμίαν ἀπιστίαν ἐναντίον ἐκείνων, νὰ τοὺς ἐπιστομίζουσι καὶ νὰ τοὺς ἀποκρούουσι μὲ τὰ καλὰ ξόμπλια καὶ παραδείγματα τους ὁποῦ ἐνθυμοῦνται. διατὶ πόσον αὐξάνει ἡ πίστις εἰς τὴν καρδίαν μας πρὸς τὸν ἡγούμενόν μας, τόσον καὶ τὸ κορμί μας θέλει εἶσται προθυμότερον καὶ ὑπήκοον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, καὶ εἰς ὅ,τι ἐκεῖνος μᾶς ἤθελε προστάξη διακόνημα. μὰ ὅποιος προσκόψη καὶ πταίση ἀνακρίνοντας τὸν προεστῶτα του, ἔπεσεν εἰς τὸ κρίμα τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς ἀπειθείας, καὶ χωρὶς καμίαν ἀμφιβολίαν πᾶσα πρᾶγμα τοῦ ὁποίου λείπει τὸ θεμέλιον τῆς πίστεως, εἶναι ἁμαρτία. ῥωμ. ιδ'. Ὁπόταν ὁ λογισμός σου ὑποβάλη νὰ ἐξετάζης, ἢ νὰ κατακρίνης τὴν ζωήν, τὰ

ἤθη,

ἤθη, καὶ τοὺς τρόπους τοῦ ἡγουμένου σου, φεύγει ἀπὸ τοῦτον τὸν λογισμὸν,
ὡσὰν ἀπὸ τὸν λογισμὸν τῆς πορνείας. Μήτε δώσῃς καθόλου ἄδειαν
εἰς ἐσένα, μὴ τόπον, μὴ ἀρχὴν, μὴ ἐμβασίαν ἐτουοῦ τοῦ ὄφεως, ἐτουοῦ
τοῦ πονηροῦ καὶ φαρμακεροῦ λογισμοῦ. μάλιστα ἐναντιούμενος εἰς τοῦτον
τὸν δράκοντα ὁποῦ σοῦ βάνει τέτοιον λογισμὸν, ἀποκρίσου του ἀπόκοτα ι
τέτοιας λογῆς. ὦ πλάνε καὶ ἀπατεὼν, δὲν ἐδέχθηκα ἐγὼ ἀπάνω μου
νὰ κρίνω τὸν ἡγούμενόν μου, μὰ ἐκεῖνος ἀνεδέχθηκε νὰ μὲ κρίνῃ ἐμένα.
Ψαλμοὶ προσευ-χή. δὲν ἐγίνηκα ἐγὼ κριτής του, μὰ ἐκεῖνος ἐμένα. Οἱ πατέρες μας εἴπασι
καὶ ἀποφασίσασι πῶς ἡ ψαλμωδία, εἶναι τὸ ἅρμα τῆς ψυχῆς τῶν νέων
ἐναντίον τῆς ἀτάκτου λύσης τοῦ νοός. τὴν προσευχὴν λέγουσι πῶς εἶναι γ
τὸ τειχίον ἐναντίον πάντων τῶν πειρασμῶν. καὶ λουτῆρα λέγουσι τὰ κα-
θαρὰ δάκρυα, ὁποῦ καθαρίζουσι τὸν νοῦν ὡσὰν ἕνα κάποιον βάπτισμα.
καὶ τὴν μακαρίαν ὑπακοὴν, ἔκριναν πῶς εἶναι ὁμολογία, χωρὶς τὴν
ὁποίαν οὐδὲ τινὰς ἀπὸ τοὺς ἐμπαθεῖς θέλει ἀξιωθῇ νὰ ἴδῃ τὸν θεόν. καὶ
καλὰ ἔκριναν τὴν ὑπακοὴν, ὁμολογίαν οἱ πατέρες. διατὶ ὄχι μόνον ιϛ
ἐκεῖνοι ὁποῦ παίρνουσι θάνατον διὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως, εἶναι μάρτυ-
ρες, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀποθαίνουσι καὶ νεκρώνουσι τὴν σάρκα, διὰ νὰ φυ-
λάξουσι τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ. δίχως τὴν ὁποίαν ὑποταγὴν ἐτούτην, ὁποῦ ὑπο-
τάσσεται ἡ σάρκα τοῦ πνεύματος, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μπορέσῃ νὰ ἴδῃ
τινὰς τὸν θεόν, καλὰ καὶ νὰ μὴν ἔχῃ τὴν σωματικὴν ὑποταγὴν καμίαν φο- κ
ράν. Ὁ ὑποτακτικὸς αὐτὸς ἀποφασίζει ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ ἐπαι-
νεῖται ἢ κατακρίνεται. διατὶ ἂν ἴσως καὶ διὰ ἀγάπην τοῦ κυρίου ὑπακούσῃ
τελείως, ὅσον τοῦ εἶναι δυνατὸν, καλὰ καὶ νὰ μὴν φανῇ πῶς ὑπακούει τε-
λείως, ὅμως ἐκαθάρισε ἀπὸ τὸ κρίμα, καὶ ἐλευθερώθη ἀπὸ τὴν κόλασιν τῆς
ἀνυποταξίας. μὰ ἂν ὑποταχθῇ εἰς κάποιον πρᾶγμα ὁποῦ νὰ τοῦ προσα- κϛ
χθῇ, ὄχι νὰ τοῦ εἶναι προσταγμένον, μὰ ἀρέσωντάς του νὰ τὸ κάμνῃ ἐκεῖ-
νο τὸ πρᾶγμα, καὶ κάμνει τὸ θέλημά του εἰς ἐκεῖνο, καλὰ καὶ θέλει φανῇ
πῶς ὑπακούει, ὅμως διατὶ κάμνει καθὼς τοῦ ἀρέσκει, ὁποῦ ἴσως ἄλλως
δὲν ἤθελεν ὑπακούσῃ, θέλει στερηθῇ τὸν καρπὸν τῆς ὑπακοῆς, καὶ θέλει
βαστᾶ τὴν κόλασιν καὶ τὸ φορτίον τῆς ἁμαρτίας του. ὅμως ἂν ὁ καθηγού- λ
μενός του δὲν ἔπαυσε νὰ τὸν ἐλέγχῃ διὰ τοῦτο τὸ σφάλμα του, κα-
λῶς ἔχει, καὶ τοῦτος ὁ τρόπος θέλει ὠφελήσει καὶ τὸν ἕνα, καὶ τὸν ἄλλον.
μὰ ἂν ὁ ἡγούμενος σιωπήσῃ, δὲν ἔχω τι ἄλλο νὰ εἰπῶ, παρὰ πῶς καὶ
ὁ ἀνυπότακτος μαθητὴς, καὶ ὁ μὴ ἐλέγχων ἡγούμενος θέλει εἶσθαι ἄξιος
τιμωρίας, καὶ θέλουν ζημιωθῇ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ οἱ δύο. Ἐκεῖνοι ὁποῦ λϛ
δίχως ἄλλην ἐξέτασιν, μόνον κατέχοντας πῶς τελειώνουσι τὸ θέλη-

μα

μα τοῦ κυρίου, ὑποτάσσουνται μὲ ἀπλότητα τοῦ ἡγουμένου τους, τελειώνουσι καλὸν δρόμον, καὶ θέλουσι φθάση μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ κυρίου εἰς τὴν τελειότητα, δὲν κινῶντας εἰς τοῦ λόγου τους τὴν πανουργίαν τῶν δαιμόνων, μὲ τὸ, νὰ θέλουσι νὰ ἀκριβολογοῦνται, καὶ νὰ ἐξετάζουσι ταῖς πράξεις τοῦ ποιμένος τους διστάζοντας, ἢ θέλοντας νὰ γνωρίζουσι πλέα καὶ καλλίτερα ἀπὸ λόγου τους, παρὰ ὁποῦ γνωρίζουσιν οἱ ἡγούμενοί τους, ἢ χώνοντας τοὺς λογισμούς τους, καὶ δὲν τοὺς φανερόνοντας εἰς αὐτούς, διατὶ καθ᾽ ἕνα ἀπὸ τοῦτα, εἶναι ἀρχὴ, καὶ σημάδι ἀνυποταξίας. Πρῶτα ἀπάνω εἰς ὅλα ἂς ἐξομολογούμεσθα ὅλαις μας ταῖς ἁμαρτίαις κρυφὰ τοῦ καλοῦ μας διδασκάλου καὶ ἰατροῦ τοῦ ἡγουμένου μας μοναχοῦ. μὰ ἂν μᾶς προστάσση, ἂς ἐξομολογούμεσθα φανερὰ καὶ εἰς ὅλους. διατὶ αἱ πληγαῖς ὁποῦ φανερόνουνται, καὶ δημοσιεύουνται, δὲν χειροτερεύουσι, μὰ πλέα ὀγλιγορώτερα, ἰατρεύονται. καὶ εἰς τοῦτο ἐγὼ ἐπῆρα μεγάλην πληροφορίαν. διατὶ ἔσωντας νὰ πάγω εἰς ἕνα μοναστήρι κοινόβιον εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν, εἶδα καὶ ἐγνώρισα μίαν κρίσιν φοβερὰν ἑνὸς καλοῦ κριτοῦ, τοῦ ποιμένος. διατὶ ἔσωντας καὶ νὰ εὑρίσκωμαι ἐκεῖ, ἔτυχε καὶ ἦλθεν ἐκεῖ κάποιος ληστὴς, διατὶ νὰ σιμώση εἰς τὴν μοναδικὴν πολιτείαν, καὶ νὰ λάβη τὸ σχῆμα. τὸν ὁποῖον ὁ καλὸς ἐκεῖνος ἰατρὸς ὁ ποιμὴν ἄριστος τῶν ψυχῶν, ἐπρόσταξε νὰ ἀπολαύση κάθε λογῆς ἀνάπαυσιν ὡς ἑπτὰ ἡμέραις, διατὶ νὰ θεωρήση μόνον τὴν κατάστασιν τῶν μοναχῶν, καὶ τὸν τρόπον τοῦ μοναστηρίου. καὶ ὕστερα ἀπὸ ταῖς ἑπτὰ ἡμέραις κράζοντάς τον ὁ ποιμὴν χωριστὰ τὸν ἠρώτα, ἂν τοῦ ἤρεσε νὰ ζήση συγκάτοικος μετ᾽ αὐτούς. ὁ ἀφοῦ τὸν εἶδε πῶς μὲ πᾶσαν ἀλήθειαν ἐσυμβιβάσθηκε νὰ ἀπομείνη, τὸν ἠρώτα πάλιν, νὰ μάθη ὅ,τι κακὸν εἶχε καμωμένον εἰς τὸν κόσμον. ἀφοῦ λοιπὸν τὸν εἶδε πῶς εὐθὺς σὺν τῷ λόγῳ ἐξομολογήθηκε κάθε πρᾶγμα προθυμερὰ, θέλοντας πάλιν νὰ τὸν δοκιμάση ὁ σοφὸς ποιμὴν, τοῦ ἔλεγε, θέλω νὰ φανερώσης ἔμπροσθεν ὅλης τῆς ἀδελφότητος ταῦτα ὅσα μοῦ ἐξομολογήθηκες ἐμένα. καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ καθολικὰ εἶχε μισημένην καὶ ἐσυγχύνετο τὴν ἁμαρτίαν του, καταφρονῶντας πᾶσαν λογῆς ἐντροπὴν, ἔταξεν ἀναμφιβόλως νὰ τὸ κάμη, λέγοντας, ὄχι μόνον ἔμπροσθεν ὅλονῶν τῶν μοναχῶν, μὰ ἂν θέλης, θέλω ταῖς φανερώση καὶ εἰς τὴν μέσην τῆς ἀλεξανδρείας. Ὕστερα ἀπὸ τοῦτο, συναθροίζει ὁ ποιμὴν τὴν κυριακὴν ἡμέραν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὅλα τὰ λογικὰ πρόβατα, τοὺς μοναχοὺς, ὁποῦ ἦσαν τριακόσιοι τριάντα τὸν ἀριθμὸν, καὶ γινομένης τῆς θείας συνάξεως, ἐπειδὴ ἦτονε κυριακὴ ἡμέρα, ὕστερα μετὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ εὐαγγελίου, φέρνεται

> Σολομῶντος.

> Θαυμαστὴ ὑπομονὴ ἑνὸς ληστοῦ, ὁποῦ ἐγίνηκε μοναχός.

λοιπὸν

λοιπὸν εἰς τὸ μέσον ἐκεῖνος ὁ κατάδικος, ὁ ὁποῖος σχεδὸν ἤτονε καθαρισμένος καὶ ἄμεμπτος ἀπὸ πᾶσαν ἁμαρτίαν μὲ τὴν κατάνυξιν ὁποῦ εἶχε, συρνόμενος ἀπὸ κάποιους ἀδελφοὺς καὶ δερνόμενος καμπόσον, δεμένος ὀπίσω τὰ χέρια του, ἐνδυμένος μὲ ἕνα τρίχινον σάκκον, καὶ σποδιασμένος εἰς τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ ὁποῦ θαυμάζοντας ὅλοι καὶ ἐκπληττόμενοι ἀπὸ τέτοιας λογῆς θέαμα, ἀρχήσασι μὲ κλαυθμὸν καὶ ὀδυρμὸν παρευθὺς καὶ ἐφωνάζασι, δὲν γνωρίζοντας τινάς των διατὶ ἐγίνετο τοῦτο τὸ πρᾶγμα. ἔπειτα ἀφοῦ ἔφθασεν ἐκεῖνος ὡς εἰς τὴν πόρταν τῆς ἐκκλησίας, ἐκείνη ἡ ἱερὰ κεφαλὴ τοῦ φιλανθρώπου κριτοῦ τοῦ φωνάζει μὲ μεγάλην φωνήν, καὶ λέγει του, στάσου, διατὶ δὲν εἶσαι ἄξιος νὰ εἰσέβης, οὐδὲ νὰ σιμώσης εἰς τοῦτον τὸν ἅγιον τόπον. λοιπὸν ἔσωντας νὰ θαυμάξη ἀπ᾽ ἐκείνην τὴν φωνὴν τοῦ ποιμένος ὁποῦ τοῦ ἐφώναξεν ἀπὸ τὸ ἱερατεῖον, διατὶ ἐλόγιαζε, (κατὰ πῶς μᾶς ἐβεβαίωνε μὲ ὅρκους καὶ ἐπληροφόρα μας ὕστερα) πῶς δὲν ἤκουσεν ἀνθρώπου φωνήν, μὰ βροντήν, ἔπεσε πάραυτας κατὰ πρόσωπα θαυμασμένος εἰς τὴν γῆν, καὶ τρέμοντας ὅλος ἀπὸ τὸν φόβον, καὶ κείμενος χάμαι, καὶ βρέχοντας μὲ τὰ δάκρυά του τὸ ἔδαφος, προστάσσεται πάλιν ἀπ᾽ ἐκεῖνον τὸν θαυμαστὸν ἰατρόν, ὁποῦ ἐξέτρεχεν εἰς κάθε πρᾶγμα τὴν σωτηρίαν του, καὶ ὁποῦ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἔδιδεν ὅλων τῶν μοναχῶν τύπον καὶ παράδειγμα σωτηρίας, καὶ φανερᾶς ταπεινώσεως, νὰ εἰπῇ φανερὰ ὅλα ὅσα εἶχε καμωμένα κατὰ μέρος ἔμπροσθεν εἰς ὅλους. καὶ τοῦτος μὲ τρόμον τὰ ἐξωμολογᾶτον ὅλα ἕνα καὶ ἕνα, λέγοντας πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐξεπλήζουνταν ὅλοι ἀκούοντάς τα, ὄχι μόνον ὁποῦ εἶχε καμωμένα σωματικὰ ἔξω ἀπὸ τὴν φύσιν, καὶ κατὰ φύσιν μὲ λογικὰ ζῶα καὶ ἄλογα, μὰ ἀκόμη καὶ μαγείαις, καὶ φόνους καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι πρέπον νὰ τὰ ἀκούη τινάς, οὐδὲ νὰ τὰ βάλη εἰς γραφήν. ἔσωντας λοιπὸν νὰ ἐξομολογηθῇ, προστάσσει παρευθὺς νὰ κουρευθῇ καὶ νὰ συναριθμηθῇ μὲ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς. καὶ ἐγὼ θαυμάζοντας τὴν σοφίαν ἐκείνου τοῦ ἁγίου, τὸν ἠρώτουν χωριστά: διατὶ ποίαν ἀφορμὴν εἶχε κάμει τὸ τοιοῦτον ἀσυνήθες καὶ παράδοξον σχῆμα τῆς κρίσεως. καὶ ἐκεῖνος ὁ ἀληθῶς ἰατρός, διὰ τούταις λέγει ταῖς δύο αἰτίαις, πρῶτον, διατὶ νὰ ἐλευθερώσω τὸν ἐξομολογησάμενον μὲ τὴν πρόσκαιρον ἐτούτην ἐντροπήν, ἀπὸ τὴν μέλλουσαν καὶ αἰώνιον, τὸ ὁποῖον ἔγινε καὶ ὅλως, διατὶ ἐκεῖνος, ὦ ἀδελφέ μου Ἰωάννη, δὲν ἐσηκώθηκεν ἀπὸ τὸ ἔδαφος τῆς γῆς, ὥστε ὁποῦ ἐπῆρε τὴν τελείαν ἄφεσιν ὅλων τῶν του τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ μὴν ἀπιστήσης εἰς τοῦτο. διατὶ κάποιος ἀπ᾽ ἐκείνους τοὺς ἀδελφοὺς ὁποῦ ἤτανε ἐκεῖ μου ἐθάρρυνε, λέγοντάς μου, πῶς ἔβλεπεν ἕνα φοβερὸν ἄνθρωπον, ὁ

ὁποῖος ἐκράτει ἕνα χαρτὶ γεγραμμένον, καὶ ἕνα κάλαμον, καὶ ὅταν
ἔλεγεν καμμίαν του ἁμαρτίαν ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκείτετον εἰς τὴν γῆν, ἐκεῖ
νος μὲ τὸν κάλαμον ὁποῦ ἐκράτειε, τὴν ἔλιονε, καὶ πρεπόντως, κατὰ τὰ
λόγια τοῦ προφήτου ὁποῦ εἶπεν. εἶπα πῶς θέλω ἐξαγορευθῆ τὴν ἀνομίαν
ε' μου ἐναντίον μου εἰς ἐσένα κύριε, καὶ σὺ θέλεις ἀφήσει τὴν ἀσέβειαν τῆς
καρδίας μου. ἡ δεύτερη αἰτία εἶναι, διατὶ ἔχω κάποιους μοναχούς, οἱ
ὁποῖοι δὲν ἐξαγορευθήκασιν ὡς ἐδὰ ἀκόμη ταῖς τως ἁμαρτίαις, μὲ τοῦτον
λοιπὸν προσκυνῶ καὶ ἐκείνους εἰς ἐξομολόγησιν. χωρὶς τὴν ὁποίαν, οὐδὲ
τινὰς θέλει ἐπιτύχη ἄφεσιν καὶ συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν του. καὶ ἄλ
ι' λα πολλὰ ἄξια θαύματος, καὶ ἄξια ἐνθυμήσεως εἶδα ἐγὼ καὶ ἐγνώ
ρισα, εἰς ἐκεῖνον τὸν ἀείμνηστον ποιμένα, καὶ εἰς τὸ ποίμνιόν του, τὸ
πλέα μέρος τῶν ὁποίων θέλω δοκιμάσει νὰ τὰς φανερώσω, διατὶ ἔμει
να πολλὴν καιρὸν μετ' αὐτούς, ἐξετάζοντας καὶ γυρεύοντας νὰ καταμά
θω τὴν πολιτείαν τως, καὶ τὸν τρόπον τῆς ζωῆς τως, καὶ θαυμάζοντας
ιε' μεγάλα, πῶς ἐκεῖνοι οἱ γήινοι ἄνθρωποι ἐμιμοῦνταν τὴν κατάστασιν
τὴν οὐράνιον, καὶ τὴν ἀγγελικήν. ἦσαν δεμένοι ἐκεῖνοι μὲ δεσμὸν
ἄλυτον τῆς ἀγάπης, καὶ τὸ πλέα θαυμασιότερον, ἔσωντας νὰ εἶναι μὲ
τόσην ἀγαπητικὴν διάθεσιν ἑνωμένοι καὶ δεμένοι, δὲν εὑρίσκετο σι-
μὰ εἰς τοὺς λόγους τως καμμία ἄπρεπον θάρρος καὶ περπερίς, οὐδὲ ἀργο
κ' λογία. καὶ ἀπάνω εἰς ὅλα ἐβλέπουνταν καὶ ἐπολιτεύουνταν εἰς τοῦτο,
νὰ μὴν σκανδαλίζουν εἰς οὐδὲ καμμία πρᾶγμα τὸ συνειδὸς τοῦ ἀδελ
φοῦ τως. μὰ ἀνίσως καὶ ἤθελεν εὑρεθῆ καὶ φανῆ τινὰς ἀνάμεσά τως
νὰ μισᾶ ἄλλον, ὁ ἡγούμενος τὸν ἔδιωχνεν ἀπὸ τὸ μοναστήριον, καὶ ἐξώ
ριζέ τον ὡς κατάκριτον εἰς ἕνα τόπον ὡρισμένον καὶ μοναστήριον, εἰς τὸ
κε' ὁποῖον ἐπέμπουνταν οἱ μετανοοῦντες κατάδικοι. καὶ ἔσωντας νὰ τύχη
μίαν φορὰν νὰ ὑβρίση ἕνας ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς τὸν πλησίον του ἔμπρο
σθέν του, παρευθὺς ἐκεῖνος ὁ πανόσιος ποιμὴν τὸν ἔδιωξεν ἀπὸ τὸ μο-
ναστήριον, λέγωντας, πῶς δὲν εἶναι πρέπον καὶ δίκαιον νὰ συγχωρᾶ τι-
νὰς καὶ νὰ ὑποφέρη νὰ εὑρίσκεται εἰς τὸ μοναστήριον, ἕνας διάβολος ὁποῦ
λ' βλέπεται, ἤγουν ὁ καταβάλτης καὶ ὑβριστὴς μοναχός, καὶ ἕνας ἅρ-
παξ. Εἶδα ἐγὼ σιμὰ εἰς ἐκείνους τοὺς ὁσίους μοναχοὺς ὠφελιμώτατα
κατὰ ἀλήθειαν καὶ ἀξιοθαύμαστα πράγματα, ἀδελφότητα κατὰ θεὸν
συμμαζωμένην καὶ συνδεδεμένην, ἡ ὁποία εἶχε θαυμαστὴν καὶ τὴν ἐρ
γασίαν, καὶ τὴν θεωρίαν. διατὶ τέτοιας λογῆς ἐγυμνάζασι τοὺς ἑαυ-
λ' τούς τως ἀλλήλως τως εἰς τὰ θεῖα κατορθώματα, καὶ εἰς τὴν πνευ-
ματικὴν ἄσκησιν, εἰς τόσον ὁποῦ σχεδὸν δὲν ἐχρειάζουνταν τὴν νουθέ-

Ὁ μοναχὸς ὁποῦ μισᾶ πῶς τιμωρᾶται.

τησιν τοῦ προεστῶτος καὶ προκίνησιν εἰς τοῦτο, μὰ αὐτοί τως καὶ αὐτοπροαι-
ρέτως ἐξυπνοῦσαν ἀλλήλως τως εἰς τὴν θεϊκὴν ἐγρήγορσιν. Διὰ τὶ διώρι-
σκουνταν εἰς ἐκείνους κάποια ἅγια καὶ θεϊκὰ γυμνάσματα ὡρισμένα
καὶ μεμελετημένα, καὶ ἀμετάθετα, καὶ βέβαια, τὰ ὁποῖα ἐφυλάσασι
μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν καὶ εὐλάβειαν. Διὰ τὶ ἂν ποτὲ ἤθελε συμ-
βῆ μὴ παρόντος τοῦ καθηγουμένου, νὰ ἀρχήσῃ τινὰς ἀπ' αὐτοὺς ἢ νὰ
ὑβρίσῃ κανένα, ἢ νὰ καταχρίνῃ, ἢ νὰ ἀργολογήσῃ, τότε ἄλλος ἀπὸ τοὺς
ἀδελφοὺς ἐνθυμίζοντάστον μὲ ἕνα νεῦμα κρυπτὸν, τὸν ἐκατάπαυε,
κάμνοντάστον νὰ γνωρίζῃ τὶ ἐφανέρωνε ἐκεῖνο τὸ σημάδι, καὶ ἂν ἔναι
καὶ ἐκεῖνος ὁ μοναχὸς δὲν τὸ ἐγροίκα, οὐδὲ ἔβανέτο εἰς νοῦντου, ἢ δὲν ἐν-
θυμᾶτον ἐκεῖνο τὸ σημάδι, καὶ δὲν ἤθελε παύσει ἀπὸ τέτοιαις ὁμι-
λίαις, ἐκεῖνος ὁ ἀδελφὸς ὁποῦ τὸν ἐνθύμιζε, κάμνοντάστου μετά-
νοιαν, ἐμίσευε, διὰ νὰ νοήσῃ ἐκεῖνος μὲ τοῦτο τὸ ἄλλο σημάδι τὸ λεί-
ψιμόν του καὶ τὸ σφάλματου. εἴχασιν ἀκόμι καὶ τούτην τὴν συνή-
θειαν, ὁπόταν ἤθελε κάμη χρείαν νὰ συνομιλήσουν ἐμάδι, δὲν ἔπαυε
σιμάτως ἡ ἐνθύμησις τοῦ θανάτου, καὶ ἡ ἔννοια τῆς μελλούσης κρί-
σεως. Δὲν θέλω νὰ περάσω μὲ σιωπὴν, μὰ θέλω νὰ σᾶς διηγηθῶ
τὴν μεγάλην ἀρετὴν, καὶ τὸ θαυμαστὸν κατόρθωμα τοῦ μαγείρου
ἐκείνου τοῦ μοναστηρίου. Διὰ τὶ θεορῶντας τον ἐγὼ εἰς τὴν διακονίαν του
νὰ εἶναι πάντοτε συννοητικὸς, γεμάτος μίαν ἁγίαν λύπην, καὶ νὰ εὐ-
γαίνῃ ἄπαυστον τὸ δάκρυον, τὸν ἐπαρακάλεσα νὰ μοῦ εἰπῇ ἀπὸ ποίαν
αἰτίαν ἠξιώθη τέτοιαν χάριν, καὶ μετὰ βίας ἀναγκαζόμενος ἀπ' ἐμέ-
να, μοῦ ἀποκρίθηκε. κάτεχε πῶς ποτὲ δὲν ἔβαλα εἰς νοῦν μου πῶς νὰ
δουλεύω ἀνθρώπους, μὰ τοῦ θεοῦ, καὶ κρίνοντας τὸν ἑαυτόν μου ἀνάξιον πά-
σα λογῆς ἀναπαύσεως, βλέποντας τούτην τὴν θέαν τοῦ ὑλικοῦ πυ-
ρὸς, πέρνω ἐνθύμησιν πάντοτε εἰς τὸν λόγον μου τῆς μελλούσης ἐκεί-
νης αἰωνίου φλογὸς. Ἂς ἀκούσωμεν καὶ ἄλλο παράδοξόντως κατόρ-
θωμα. διὰ τὶ καὶ καθεζόμενοι εἰς τὴν τράπεζαν, δὲν ἐπαύουνταν ἀπὸ
τὴν νοερὰν ἐργασίαν, μὰ μὲ κάποιον ἦθος σημειωμένον, καὶ νεῦμα
ἄγνωστον, ἐνθυμίζασιν ἀλλήλους τως τὴν κατὰ ψυχὴν προσευχὴν οἱ
μακάριοι. καὶ δὲν ἐφαίνουνταν νὰ τὸ κάμνουσι τοῦτο μόνον εἰς τὴν τράπε-
ζαν, μὰ καὶ εἰς κάθα τως συναπάντησιν καὶ σμίξιν. Καὶ ἀνίσως καὶ
καμίαν φορὰν τινὰς ἀπ' αὐτοὺς ἤθελε κάμει τίποτας παράπτωμα, ἐθεώ-
ρεις πολλοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπαρακαλοῦσαν τον πολλὰ νὰ τοὺς ἀφήσῃ τὴν
φροντίδα καὶ τὴν ἀπολογίαν πρὸς τὸν ποιμένα διὰ τέτοιαν παράβα-
σιν, καὶ νὰ δεχθοῦσιν ἐκεῖνοι τὴν ἐπίπληξιν καὶ τὴν ὀφειλομένην κατη-
γορίαν

γορίαν εἰς τοῦτο ἀπ' ἐκεῖνον. διὰ τοῦτο ὁ μέγας ἐκεῖνος γνωρίζωντας εἰς τοὺς μαθητάδες τούτην τὴν ἐργασίαν, καὶ τὸν τρόπον, ἔδιδεν ἐλαφρότερα καὶ τὰ ἐπιτίμια, γνωρίζωντας πῶς ἐκεῖνον ὁποῦ ἐπιτίμα, ἤτονε ὁ πταίστης, ἀλλὰ οὐδὲ ὕστερα ἐγύρευε ποῖος νὰ ἤτονε καθολικὰ ὁποῦ εἶχε καμωμένον τὸ σφάλμα. Ποῦ ἐπολιτεύετον ποτὲ σιμὰ εἰς ἐκείνους, ἢ ἐλέγετον λόγος ἀργὸς, καὶ ὁποῦ νὰ ἤθελε κινᾷ γέλωτα ἢ μετεωρισμὸν, μὰ ἂν τινὰς ἤθελεν ἀρχήσῃ καμίαν ἀμφιβολίαν ἢ μάχην πρὸς τὸν πλησίον του, ἄλλος περνῶντας, καὶ ἀκούωντάς τους, κάμνοντας μετάνοιαν εὐθὺς ἀπροσδοκήτως, ἐδιασκόρπα καὶ ἐχάλα τὴν μάνιτάν τως. μὰ ἂν ἤθελε νοήσῃ νὰ ἐνθυμᾶται τινὰς τὴν κακίαν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ νὰ εἶναι μνησίκακος, συλλάγωντας καιρὸν διὰ νὰ ἐκδικηθῇ, παραυτα ἐφανέρωνε τὸ τοιοῦτον ἐκεινοῦ ὁποῦ ἤτονε δεύτερος ἀπὸ τὸν καθηγούμενον, ὁ ὁποῖος κράζωντάς τους τοὺς ἔκαμνε νὰ εὑρίσκουνται μὲ καλοσύνην ἀλλήλως τως πρὶν παρὰ νὰ βασιλεύσῃ ὁ ἥλιος. μὰ ἀνίσως καὶ ἀπὸ τὴν σκληρότητά τως δὲν ἐθέλασι θελήσει νὰ λάβουσι διόρθωσιν, καὶ νὰ φιλιωθοῦσιν, ἢ εἴχασι τοῦτο τὸ ἐπιτίμιον, νὰ μηδὲν δοκιμάσουσι φαγητὸν, ὥστε νὰ κάμουσι καλοσύνην, ἢ ἐδιώχνουνταν ἀπὸ τὸ μοναστήριον. Καὶ τούτη ἡ ἀξιέπαινος μελέτη καὶ ἐπιμέλεια δὲν ἐγίνετον ἄκαιρα καὶ χωρὶς ὄφελος σιμάτως, μὰ ἔκαμνε καὶ ἐφαινέρωνε πολλὺν τὸν καρπὸν, καὶ τὴν ὠφέλειαν. διὰ τί πολλοὶ σιμὰ εἰς ἐκείνους τοὺς ὁσίους, ἐφανερώθηκασι θαυμαστοὶ εἰς τὴν πρακτικὴν καὶ θεωρητικὴν ζωὴν, καὶ εἰς τὸ, νὰ διακρίνουσι τοὺς λογισμοὺς, καὶ εἰς τὴν ταπείνωσιν. Ἐμπόρει τινὰς νὰ θεωρῇ εἰς τούτους ἕνα θέαμα φοβερὸν καὶ πρέπον τοῖς ἀγγέλοις, γέροντας μὲ τὴν πολλὴν ἀξίους πάσης εὐλαβείας, καὶ ἱεροὺς, νὰ τρέχουσιν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὡσὰν νέοι πρόθυμοι εἰς τὴν ὑπακοὴν, καὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, καὶ νὰ ἔχουσι μεγάλην καύχησιν καὶ δόξαν καὶ ἔπαινον, τὴν ταπείνωσίν τως. Εἶδα εἰς ἐκεῖνο τὸ μοναστήριον ἄνδρας οἱ ὁποῖοι εὑρίσκουνταν σχεδὸν πενήντα χρόνους εἰς τὴν ὑπακοὴν, τοὺς ὁποίους ἐπαρακάλουν νὰ μάθω, ποίαν παρηγορίαν ἢ ὠφέλειαν εὑρήκασιν ἀπὸ τὸν τόσον τως κόπον. ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἄλλοι μοῦ εἴπασι, πῶς ἦσαν σιμωμένοι σχεδὸν εἰς τὸ βάθος τῆς ἀβύσσου τῆς ταπεινοφροσύνης, μὲ τὴν ὁποίαν λοιπὸν ἐδιώχνασι καὶ ἐνικοῦσαν πᾶσαν λογῆς πόλεμον. ἄλλοι ἐλέγασι πῶς εὑρίσκουνταν εἰς τόσην ἡμερότητα καὶ εἰρήνην τῆς καρδίας τως, ὁποῦ εὑρίσκουνταν τελείως ἀναίσθητοι ἀπὸ κάθε λογῆς αἴσθησιν πόνου καὶ τιμωρίας καὶ λύπης, διὰ ὅ,τι κακὸν, καὶ ὑβρισίαν, ἢ λοιδωρίαν τοὺς εἴχασιν εἰπεῖ, ἢ καὶ κάμουσι. Εἶδα κά-

Τρόπος νὰ διαλλάττῃ τινὰς τοὺς ἐναντίους.

ποιοὺς ἄλλους ἀπ' ἐκείνους τοὺς ἁγίους ἀνθρώπους, καὶ ἄξιους παντοτι-
νῆς ἐνθυμήσεως. οἱ ὁποῖοι ἔχοντας ἕνα εἶδος καὶ μίαν πρόσοψιν ἀγ-
γελικὴν, καὶ μίαν πολιὰν αἰδέσιμον, μὲ τοῦτα ἤτανε φθασμένοι εἰς μίαν
ἀκακίαν βαθυτάτην καὶ μεγαλωτάτην, καὶ εἰς μίαν ἁπλότητα ἐπι-
τετηδευμένην γινομένην ἐκ προαιρέσεώς τως, καὶ ἀρχὴ φυσικὴν, μὰ θε- ε'
λημματικὴν καὶ εὐοδουμένην καὶ κατορθωμένην ἀπὸ τὴν βοήθειαν τοῦ
θεοῦ, ὄχι χωρὶς λογαριασμὸν, καὶ ἄφρονα, καθὼς συμβαίνει τῶν γερόν-
των τῶν κοσμικῶν, τοὺς ὁποίους ἔχουσι συνήθειαν νὰ τοὺς κράζουσι παρά-
φρονας καὶ μωρολόγους. ἐκεῖνοι ἀπ' ἔξω ἤτανε ὅλοι ἥμεροι, καλοσυνά-
ζοι, πασίχαροι, ἔχοντας καὶ τὰ ἤθη τως, καὶ τὰ λόγια τως ἄπλαστα καὶ ι'
ἀπονήρευτα, καὶ ἀνόθευτα. πρᾶγμα ὁποῦ εἰς ὀλίγους ἀπὸ τοὺς γέροντας
εὑρίσκεται, μὰ ἀπὸ μεσωθιόν τως ἐπεθυμοῦσασι καὶ ἐζητοῦσασι παντο-
τινὰ μὲ τὴν ψυχὴν ὡσὰν ἄκακα βρέφη, τὸν θεὸν, καὶ τὸν προεστῶτά τως,
καὶ εἴχασι τὸ ὄμμα τοῦ νοός τως ἀπήκοτον καὶ ἀδιάκοπον καὶ στερεὸν
ἐναντίον τῶν δαιμόνων, καὶ τῶν παθῶν. Ἀφήσει μὲ ἤθελεν ὁ χρόνος ιε'
τῆς ζωῆς μου, ὦ ἱερὰ κεφαλὴ, καθηγούμενε, καὶ ὦ ἀγαπητικὴ τοῦ θεοῦ
ἀδελφότης καὶ συνάθροισις, ἂν ἐγὼ ἤθελα θελήσει νὰ διηγοῦμαι
τὴν ἀρετὴν ἐκείνων τῶν μακαρίων, καὶ τὴν ἁγιότητα τῆς ζωῆς τως, ἡ
ὁποία μὲ τὴν ὑψηλοτάτης ἐμιμᾶτον τὸν οὐρανὸν. ὅμως καλλίτε-
ρον εἶναι καὶ πλέα ὠφέλιμον, νὰ καλλωπίσωμεν, καὶ ἡμεῖς τὸν λόγον μας κ'
ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ ἱδρῶτας τως ἐκεινῶν, καὶ νὰ τὰς παρακινήσω ἐσᾶς εἰς
μίμησιν ἀγαπητικὴν τοῦ θεοῦ, παρὰ ἀπὸ ἐδικαῖς μας καὶ εὐτελεῖς νου-
θεσίαις καὶ παραίνεσες. διατὶ χωρὶς καμίαν ἀπολογίαν, ἀλήθεια εἶναι,
πῶς τὸ μικρότερον καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι ὀλίγον ὠφέλιμον, καλλωπί-
ζεται καὶ στολίζεται ἀπὸ τὸ καλλιώτερον καὶ μεγαλύτερον. μὰ παρακα- κε'
λῶ σας νὰ μηδὲν λογιάσετε πῶς ἡμεῖς νὰ γράφωμεν τίποτας πλαστὸν
καὶ ψεῦδες πρᾶγμα. διατὶ συνήθεια εἶναι τῆς ἀπιστίας, νὰ χαλᾷ καὶ
νὰ φθείρῃ τὴν ὠφέλειαν ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ εὑρίσκῃ τινὰς, ὁπόταν πιστεύῃ.
πάλιν λοιπὸν ἂς ἀκολουθοῦμεν εἰς τὰ προειρημένα μὲ τὸν λόγον μας.

Ὠφέλιμα παραδείγματα καὶ διδασκαλίαι.

Κάποιος ἄνθρωπος, Ἰσίδωρος τὸ ὄνομα, ἀπὸ τοὺς πλέα μεγάλους καὶ λ'
εὐγενεῖς τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀποτασσόμενος τοῦ κόσμου, εἶχεν εἰσέβη
πρὸ τούτων τῶν χρόνων εἰς τὸ εἰρημένον κοινόβιον, τὸ ὁποῖον καὶ ἐγὼ
ἀκόμη ἔφθασα ἐκεῖ. τοῦτον ἀποδεχόμενος ὁ θαυμασὸς καὶ πανόσιος
ἐκεῖνος ποιμὴν, καὶ βλέποντάς τον πῶς ἦτον δύσκολος καὶ αὐθάδης, καὶ

Ἐπιστροφὴ τοῦ μεγάλου Ἰσιδώρου.

πολλὰ σκληρὸς, καὶ θρασὺς, καὶ ὑπερήφανος, τί κάμνει ὁ πάνσοφος, νικᾷ λε'
καὶ κατασοφίζεται τὴν πανουργίαν καὶ ὑπερηφάνειαν ἐκείνην τῶν δαιμό-
νων.

τόν, μὲ μίαν τέχνην καὶ ἐπίνοιαν, καὶ τὸ στρεμα ἀνθρώπινον. καὶ ἔλεγε πρὸς
τὸν Ἰσίδωρον. ἂν ἴσως καὶ ἐπροφάσισες καὶ ἐδιάλεξες μέσα σου νὰ βαστά-
ξῃς ἀπάνω σου τὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ ὦ Ἰσίδωρε, πλὴν παρὰ νὰ κάμνῃς κα-
νένα ἄλλο πρᾶγμα, θέλω νὰ γυμνασθῇς, νὰ κάμνῃς ὑπακοήν. καὶ ἐκεῖ-
ε' νος τοῦ ἀπεκρίθηκε. καθὼς τὸ σίδηρον δίδεται εἰς τὰ χέρια τοῦ χαλ-
κέος, νὰ κάμνῃ καὶ μὲ τὴν φωτίαν, καὶ μὲ τὸ σφυρὶ ὅ,τι ἔργον θέλει, καὶ
τοῦ ἀρέσῃ, τοιουτοτρόπως καὶ ἐγὼ ὦ ἁγιώτατε πάτερ, δίδω τὸν ἐμαυ-
τόν μου εἰς ὑπακοὴν εἰς τὰς ἁγίας σου χεῖρας. καὶ ἐκεῖνος ὁ μέγας ἔστον-
τας νὰ θεραπευθῇ ἀπὸ τοῦτον τὸν λόγον, καὶ τὸ παράδειγμα ὅπου τοῦ
ι' εἶπε, παρευθὺς δίδει τὴν ἐργασίαν τοῦ σιδερένιου καὶ δερματοῦ Ἰσι-
δώρου, λέγοντάς του. θέλω ἀδελφέ μου νὰ παραστέκῃς εἰς τὴν θύραν τοῦ
μοναστηρίου, καὶ νὰ προσπέφτῃς, καὶ νὰ κάμνῃς μετάνοιαν εἰς καθένα
ὅπου νὰ ἐμπαίνῃ, καὶ ὅπου νὰ εὐγαίνῃ, λέγοντας, παρακάλεσαι δι᾽ ἐμένα
πατέρα μου. διατὶ εἶμαι ἀσθενὴς ἢ ἁμαρτωλός. τοῦ ὁποίου ἐκεῖνος τέ-
ιε' τοιας λογῆς ὑπήκουσεν, ὡσὰν οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ. προσμένοντας λοι-
πὸν ἐτοῦτος ἑπτὰ χρόνους εἰς τὴν τοιαύτην ὑπακοήν, καὶ φθάνοντας εἰς
βαθυτάτην ταπείνωσιν καὶ κατάνυξιν, ἠθέλησεν ὁ ἐπαινετὸς καθη-
γούμενος ὕστερα ἀπὸ τὴν διορίαν τὴν νομικὴν τῶν ἑπτὰ χρόνων, καὶ τὴν
ἀσύγκριτον ὑπομονὴν τοῦ ἀνδρός, νὰ τὸν συναριθμήσῃ ἐτοῦτον ὡς ὑπο-
κ' ράξιον ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἄλλους ἀδελφούς, ἔτι δὲ καὶ νὰ τὸν χειροτο-
νήσῃ. μὰ ἐκεῖνος ἔκαμε πολλὰ παρακάλια καὶ μετ᾽ ἐμένα τὸν ἀσθενῆ
καὶ μὲ ἄλλους πρὸς τὸν ποιμένα, νὰ τὸν ἀφήσῃ ἐκεῖ νὰ τελειώσῃ τὸν
δρόμον του εἰς τὴν ἰδίαν ὑπηρεσίαν, ὁ ὁποῖος μὲ τὰ λόγια του ἔδειξε νὰ
γροικήσῃ καθεῖς αἰνιγματωδῶς ἢ ἀπόκρυφα, πῶς ἔσμιγε τὸ τέλος
κε' τῆς ζωῆς του, καὶ τὸ κάλεσμα ἀπὸ τὸν θεόν. τὸ ὁποῖον καὶ ἔγινε. διατὶ
ἀφίνοντάς τον ὁ προεστὼς καὶ διδάσκαλος εἰς τέτοιας λογῆς τάξιν, ὕστε-
ρα ἀπὸ δέκα ἡμέρας μὲ τὴν ἀδοξίαν καὶ ἐξουδένωσιν ὅπου ὑπέμεινεν, ἐμι-
σεύσεν ἀπὸ τούτην τὴν ζωὴν μὲ μεγάλην δόξαν, πηγαινάμενος πρὸς
τὸν κύριον, σύρνοντας μὲ τοῦ λόγου του εἰς ἑπτὰ ἡμέρας τῆς κοιμήσεώς
λ' του καὶ τὸν πορτάρην τοῦ μοναστηρίου, τοῦ ὁποίου εἶχεν εἰπεῖ ὁ μακάριος,
ὅτι ἂν ἀξιωθῶ νὰ ἔχω παρρησίαν καὶ θάρρος πρὸς τὸν θεόν, τὸ ὀγλυγορώ-
τερον θέλεις εἶσαι καὶ ἐκεῖ ἀπὸ ἐμένα ἀχώριστος. τὸ ὁποῖον ἐγίνηκεν,
εἰς μεγαλωτάτην πληροφορίαν καὶ βεβαιότητα τῆς ἀκαταισχύντου
του ὑπακοῆς, καὶ θεομιμήτου ταπεινώσεως. Ἠρώτησα ἐγὼ ἐτοῦτον
λε' τὸν μέγαν Ἰσίδωρον, ὁπόταν ἔζη, τί λογῆς ἐργασίαν, καὶ ποῖον ἔργον
εἶχεν ὁ νοῦς του, ὁπόταν εὑρίσκετον εἰς τὴν πόρταν, καὶ δὲν μοῦ τὸ

ἤκουσε, θέλοντας νὰ μὲ ὠφελήσῃ ἐκεῖνος ὁ ἀείμνηστος. εἰς ταῖς ἀρχαῖς λέγει, τῆς ἐπιστροφῆς μου ἐλόγιαζα ἐτοῦτο, πῶς διὰ ταῖς ἁμαρτίαις μου ἤμουν πουλημένος, καὶ διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ κάμνω ἐκείνην τὴν μετάνοιαν νὰ πέφτω εἰς τὰ πόδια καθ᾿ ἑνός, τὴν ὁποίαν ὅμως ἔκαμνα μὲ μεγάλην πίκραν καὶ ἀνάγκην καὶ σχεδὸν μὲ τὸ αἷμά μου. μὰ περνῶντας ἕνας χρόνος, εὑρίσκουμουν λοιπὸν δίχως καμίαν λύπην τῆς καρδίας, ἀναμένοντας μισθὸν τῆς ὑπομονῆς μου ἀπὸ τὸν θεόν. πάλιν περνῶντας καὶ ἄλλος ἕνας χρόνος, ἐλογάριαζα μέσα εἰς τὴν καρδίαν μου ἀνάξιον τὸν ἐμαυτόν μου καὶ τῆς κατοικίας ἐκείνου τοῦ μοναστηρίου, καὶ τῆς θεωρίας καὶ συνομιλίας ἐκείνων τῶν πατέρων. καὶ τῆς κοινωνίας τῶν θείων καὶ ἀχράντων μυστηρίων, καὶ τῆς θεωρίας τινὸς κατὰ πρόσωπον. διὰ τὴν ὁποίαν ἀφορμὴν, νεύοντας κάτω εἰς τὴν γῆν τὰ ὀμμάτιά μου, καὶ πλέα κάτω τὸ φρόνημα, καὶ τὸν λογισμόν, ἐπαρακάλουν καὶ ἐκείνους ὁποῦ ἐμπαίνασι, καὶ ἐκείνους ὁποῦ εὐγαίνασι, νὰ εὔχουνται τὸν θεὸν διὰ λόγου μου. Συγκαθεζόμενοι ἡμεῖς ὁμάδι μίαν φορὰν εἰς τὴν τράπεζαν, ὁ μέγας ἐκεῖνος ἐπιστάτης καὶ καθηγούμενος κλίνοντας τὸ ἅγιόν του στόμα εἰς τὸ αὐτί μου, μοῦ εἶπε. θέλεις νὰ σοῦ δείξω εἰς μίαν ἐσχάτην καὶ βαθυτάτην πολιάν, εἰς γηραρτερὸν ἄνδρα ἕνα θεϊκὸν φρόνημα, καὶ μίαν γνώμην ἀγίαν. καὶ ἐγὼ παρακαλῶντας τον πολλά, κράζει ὁ μέγας ἐκεῖνος ἀπὸ τῆς δευτέρας τράπεζαν ἕναν μοναχὸν λαυρέντιον τοὔνομα, ὁ ὁποῖος εὑρίσκετον εἰς τὸ μοναστήριον σαρανταοκτὼ χρόνους, καὶ ἦτον δεύτερος πρεσβύτερος τῆς ἱερατείας, καὶ τοῦ ἁγίου βήματος. ἔσωντας νὰ ἔλθῃ λοιπόν, καὶ νὰ κάμη μετάνοιαν γονατιστῶς τοῦ ἡγουμένου, πέρνει εὐλογίαν ἀπ᾿ ἐκεῖνον, καὶ ἀφ᾿ οὗ ἐγέρθη, δὲν τοῦ εἶπε τίποτας ὁ ἡγούμενος, μὰ ἀφῆκέν τον καὶ ἔστεκεν ἔμπροσθεν τῆς τραπέζης, καὶ δὲν ἔτρωγε, καὶ ἦτον τότε ἀρχὴ τοῦ γεύματος. ἔστεκε λοιπὸν ἔτζη ὀρθὸς δίχως νὰ κινᾶται μίαν μεγάλην ὥραν ἢ καὶ δύο, εἰς τρόπον ὁποῦ ἐγὼ ἐντρέπουμουν κἂν νὰ στοχασθῶ εἰς τὸ πρόσωπον ἐκείνου τοῦ καλοεργάτου, βλέποντάς τον ὅλον ἄσπρον μὲ τὴν πολιάν, ἄνθρωπον ὀγδοήντα χρόνων, καὶ ἔτζη στέκοντας ἐκεῖνος δίχως ἄλλην ἀπόκρισιν ὡς τὸ τέλος τοῦ φαγητοῦ, ἀφ᾿ οὗ ἡμεῖς ἐσηκωθήκαμεν, πέμπεται ἀπ᾿ ἐκεῖνον τὸν ὅσιον καθηγούμενον εἰς τὸν προειρημένον μέγαν ἰσίδωρον, νὰ τοῦ εἰπῇ τὴν ἀρχὴν τοῦ τριακοστοῦ ἐννάτου ψαλμοῦ. μὰ ἐγὼ ὡς πονηρότατος ὁποῦ ἤμουν δὲν ὤκνησα νὰ δοκιμάσω τὸν γέροντα διὰ τὶ ἐρωτῶντάς τον, τί ἐλόγιαζε τότε στέκοντας ἐκεῖ, μοῦ ἀπεκρίθη λέγοντας, βάνοντας τρογύρου εἰς τὸν ποιμένα μου τὴν εἰκόνα τοῦ χριστοῦ, δὲν ἐλόγιασα οὐδὲ ποσῶς πῶς νὰ ὁρίζουμουν τίποτας πρᾶγμα ἀπ᾿

ἐκεῖνον

Ἡ ὑπακοὴ καὶ ταπείνωσις τοῦ μοναχοῦ λαυρεντίου.

Τὸ προμέναν ὑπομεῖναι τὸν θεόν.

ἐκεῖνον, μὰ ἀπὸ τὸν θεόν, καὶ διὰ τοῦτο ὦ πάτερ ἰωάννη, δὲν ἔστεκα ἄξιος
ἔμπροσθεν τραπέζης ἀνθρωπίνης, μὰ ἐλόγιαζα πῶς ἔστεκα ἔμπροσθεν
τοῦ θείου θυσιαστηρίου, καὶ ἔκαμνα τὴν προσευχήν μου. δὲν ἀφίνοντας,
οὐδὲ παραχωρῶντας διὰ κανένα τρόπον νὰ δεχθῇ ἡ ψυχή μου τινὰ κακὸν
ε' λογισμὸν, οὐδὲ καμίαν κακὴν ἔννοιαν ἐναντίον τοῦ καθηγουμένου μου,
διὰ τὴν εἰλικρινῆ μου καὶ καθαρὰν πρὸς αὐτὸν καὶ πίστιν καὶ ἀγάπην,
διὰ τὶ εἶπεν ὁ ἀπόστολος, πῶς ἡ ἀγάπη δὲν λογαριάζει τὸ κακόν. ὅμως ά. πρὸς
κάτεχε καὶ τοῦτο ὦ πάτερ, πῶς ὁπόταν τινὰς δώσῃ τὸν ἑαυτόν του εἰς κορ. ιγ.
ἁπλότητα καὶ ἀκακίαν θεληματικήν, δὲν δίδει πλέα τόπον ἢ καιρὸν
ι' τοῦ πονηροῦ ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ του. Καθὼς ἀληθινὰ ἦτον ἐκεῖνος ὁ δί-
καιος ὁ σωτὴρ καὶ ποιμὴν τῶν λογικῶν προβάτων διὰ τῆς τοῦ θεοῦ βοη-
θείας, τέτοιον εἶχεν ἀπὸ τὸν θεόν, καὶ τὸν οἰκονόμον τοῦ μοναστηρίου, σώ-
φρονα ὡσὰν κάθε ἄλλον, πρᾶον, καὶ ἥμερον, τὸ ὁποῖον ἔχουσι πολλὰ ὀλί-
γοι. Ἐ'τοῦτος ὁ μέγας ἀββᾶς πρὸς ὠφέλειαν πολλῶν ἄλλων, δίχως κα-
ιε' μίαν αἰτίαν ἐπαρακινήθη εἰς ὀργὴν ἐναντίον ἐτούτου τοῦ οἰκονόμου μίαν
τῶν ἡμερῶν, ὁρίζοντας νὰ διωχθῇ ἄκαιρα, μὰ ἐγὼ γνωρίζοντας πῶς
ἐκεῖνος ἦτον ἄμεμπτος καὶ χωρὶς πταίσιμον εἰς ὅ,τι τὸν ἐκατηγόρα
καὶ ἐκατάβαλεν ὁ ποιμὴν, ἀπολογούμενος πρὸς τὸν μέγαν ἐκεῖνον χω-
ρισὰ, συνηγορῶντας, καὶ βοηθῶντας τοῦ οἰκονόμου, καὶ ἐκεῖνος ὁ σοφὸς μοῦ
κ' ἀπεκρίθη λέγοντας, καὶ ἐγὼ πατέρα μου τὸ γνωρίζω, πῶς δὲν ἔχει πταί-
σιμον, ὅμως καθὼς εἶναι λυπητερὸν πρᾶγμα καὶ ἐλεεινὸν, νὰ ἁρπάσῃ
τινὰς τὸ ψωμὶ ἀπὸ τὸ στόμα ἑνὸς βρέφους πεινασμένου, τέτοιας λογῆς
ἀδικεύει καὶ τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὸν ἐργάτην ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρίσκεται καὶ ἔχει
ἔννοιαν καὶ φροντίδα ψυχῶν, δὲν τοῦ δίδοντας κάθε ὥραν στεφάνους
κε' ὅσους τὸν γνωρίζει καὶ μπορεῖ νὰ ὑπομείνῃ, ἢ μὲ ὑβρισίαις, ἢ μὲ ἀτιμίαις,
ἢ μὲ ἐξουθενισμοὺς, καὶ ἐμπαιγμούς. Διὰ τὶ ἀλλεστρόπως ἀδικεύεται
εἰς τρία μεγάλα πράγματα. πρῶτον, διὰ τὶ στερεύεται τὸν μισθὸν ὁποῦ
ἤθελε λάβῃ ἀπὸ τὴν ἐπιτίμησιν καὶ κατηγορίαν. δεύτερον, διὰ τὶ ἐμπο-
ρῶντας νὰ ὠφελῇ καὶ ἄλλους ἀπὸ τὴν ἀρετὴν ἄλλου τινὸς, δὲν τὸ ἔκαμε.
λ' τὸ τρίτον, καὶ τὸ βαρύτατον εἶναι, διὰ τὶ πολλαῖς φοραῖς ἐκεῖνοι ὁποῦ φαί-
νονται δοκιμώτατοι καὶ τέλειοι καὶ ὑπομονητικοὶ τῶν κόπων, ἀμελούμενοι
καμπόσον, καὶ μηδὲ ἐλεγχόμενοι λοιπὸν, μηδὲ ὀνειδιζόμενοι ἀπὸ τὸν
προεστῶτα ὡσὰν ἐνάρετοι, ἐστερήθηκασι καὶ τὴν ὑπομονὴν καὶ πραότητα. Ὡραῖον
ὁποῦ εἶχασι. διὰ τὶ καλὰ καὶ νὰ εἶναι ἡ γῆ καλὴ καὶ καρποφόρος καὶ πα- παράδειγ
λε' χεία, ὅμως τὸ ἐλλείψιμον τοῦ νεροῦ κατέχει καὶ κάμνει τὴν καὶ πολυ- μα τῆς
πλασιάζει τὸ χορτάρι, καὶ ἀγκάθαις, τοιουτοτρόπως λείποντας γῆς.

καὶ τὰ κέρατα τῆς ἀτιμίας καὶ τῆς ὑβρισίας, ἡ ψυχὴ ἐκείνη ὁποῦ ἦτον ποζίτρας καλή, θέλει βλαστάνει εἰς τὸν λόγον της ἀκάνθαις ὑπερηφανίας καὶ πορνείας, καὶ ἀφοβίας. καὶ τοῦτο γνωρίζοντας ἐκεῖνος ὁ μέγας ἀπόστολος ἔγραψε πρὸς τὸν Τιμόθεον, λέγοντας. στάσου ἐμπροσθέντως: παρακινήσου ἐναντίως, καταδίκασέ τους καὶ εἰς καιρὸν καὶ ἔξω ἀπὸ τὸν καιρόν. μὰ ἐγὼ φιλονεικοῦντας, μὲ ἐκεῖνον τὸν ἀληθινὸν ὁδηγόν, καὶ φέροντάς του ἔμπροσθεν τὴν ἀσθένειαν τῆς ἰδικῆς μας γνώμης, καὶ τῶν καιρῶν μας, καὶ πῶς οἱ πολλοὶ τάχα μὲ τὴν ἄκαιρον καὶ ἀνάξιον ἐπίπληξιν καὶ κατηγορίαν, ἴσως δὲ καὶ μὲ τὴν ἔγκαιρον καὶ πρέπουσαν, χωρίζουνται ἀπὸ τὴν ὑπακοήν καὶ ἀπὸ τὴν ποίμνην, καὶ τὸ μοναστήριον, ἐκεῖνος πάλιν ὁποῦ ἦτον καθικητήριον τῆς σοφίας, μοῦ ἔλεγεν. ἡ ψυχὴ ὁποῦ διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἐδέθη καὶ ἐπροσδέθη μὲ πίστιν, καὶ μὲ ἀγάπην εἰς τὸν πνευματικὸν ποιμένα, ἀκόμη καὶ νὰ πάσχῃ μέχρις αἵματος, δὲν χωρίζει ποτὲ ἀπ' ἐκεῖνον, καὶ τόσον πλέα ἂν ἤθελε τύχῃ νὰ ὠφεληθῇ, καὶ νὰ εὐεργετηθῇ πρότερα ἀπ' ἐκεῖνον μὲ πνευματικαῖς εὐεργεσίαις εἰς τὴν θεραπείαν τῶν μωλώπων καὶ τῶν λαβωματιῶν τῶν ἁμαρτιῶν της, ἐνθυμουμένη τὰ λόγια ἐκείνου ὁποῦ εἶπεν, ὅτι πῶς οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαί, οὔτε δυνάμεις, οὐδὲ ἄλλη καμία κτίσις ἐδυνήθη νὰ μᾶς χωρίσῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ποιμένος. μὰ ἐκείνη ἡ ψυχὴ ὁποῦ δὲν θέλει εἶσαι ἔτζη βεβαιωμένη, καὶ δεδεμένη, καὶ κολλημένη, πολλὰ θαυμάζομαι, ἂν δὲν πηγαμένη εἰς τὸ μοναστήριον εὔκαιρα καὶ ἄκαρπα, καὶ ἀδιάφορα. διὰ τί εἶναι ἑσμιμένη καὶ ἀνακατωμένη μὲ μίαν πλαστὴν καὶ ψεύστικην ὑποταγήν. καὶ κατὰ ἀλήθειαν ὁ μέγας ἐκεῖνος δὲν ἠπάτησε τὸν ἑαυτόν του, οὐδὲ ἐψεύσθη, ἀλλὰ καὶ ὡδήγησε καὶ ἐτελείωσε, καὶ ἔφερεν εἰς τὸν Χριστὸν ἀμώμαις καὶ καθαραῖς θυσίαις τῶν ὑπηκόων του. ἂς ἀκούσωμεν σοφίαν θεοῦ, καὶ ἂς θαυμάσωμεν πῶς εὑρίσκεται εἰς σκεύη γήϊνα καὶ ὀστράκινα. θαυμάζοντας ἐγὼ (εὑρισκόμενος εἰς ἐκεῖνο τὸ μοναστήριον) τὴν πίστιν, καὶ τὴν ὑπομονήν, καὶ τὴν ἀδάμαστον καρτερίαν εἰς τὰ ἐπιτίμια τοῦ προεστῶτος καὶ ταῖς ὑβρισίαις, καὶ τοὺς διωγμοὺς ὁποῦ ἐπάσχασιν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἦσαν ἐκεῖ νέως ἐρχόμενοι ἀπὸ τὸν κόσμον καμίαν φοράν, καὶ ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν προεστῶτα, μὰ καὶ ἀπὸ τοὺς κατωτέρους μοναχούς, ἠρώτησα διὰ οἰκοδομὴν καὶ ὠφέλειαν ἐδικήν μου κάποιον ἀδελφὸν ὁποῦ εὑρίσκετον δεκαπέντε χρόνους εἰς τὴν μονήν, ὄνομα ἀββάκυρον, τὸν ὁποῖον μάλιστα ἔβλεπα καὶ ἀδικοῦσί τον σχεδὸν ἀπὸ ὅλους, καὶ καμίαν φορὰν ἐδιώκετον καὶ ἀπὸ τὴν τράπεζαν ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας, τὸ ὁποῖον τοῦ ἐκάμνασι διὰ τί φυσικὰ ἦτον καμπόζον.

ὑπομονὴ τοῦ ἀββακύρου.

πόσον πολύλογος καὶ ἀκρατὴς εἰς τὴν γλῶσσαν. ἔλεγα λοιπὸν πρὸς
αὐτόν. ἀδελφὲ ἀββάκυρε ποία εἶναι ἡ αἰτία καὶ βλέπωσε καθημερι-
νὸν καὶ διώχνουσί σε ἀπὸ τὴν τράπεζαν, καὶ κοιμᾶσαι πολλαῖς φοραῖς ἄδει-
πνος. καὶ ἐκεῖνος μοῦ ἀπεκρίθη ἔτζι, πίστευσόν μοι πάτερ μου, πῶς οἱ
ε' πατέρες μου μὲ δοκιμάζουσι, ἂν κάμνω καλὸν καλόγηρον, μὰ δὲν τὸ
κάμνουσιν ὄντως ἐπιταυτοῦ, καὶ ἀληθινά, καὶ ἐγὼ γνωρίζοντας τὸν σκοπὸν τοῦ
καθηγουμένου καὶ αὐτονῶν, τὰ ὑπομένω ὅλα χωρὶς κανένα βάρος. καὶ
ἰδοὺ δεκαπέντε χρόνους τὸ διανοοῦμαι τοῦτο, κατὰ πῶς καὶ αὐτοί μου
εἴπασιν εἰς τὴν ἀρχὴν ὅπου εἰσέβηκα εἰς τοῦτο τὸ μοναστήριον, πῶς ἕως
ι' σῶζιαὶ τὰ χρόνους δοκιμάζουσιν ἐκείνους ὅπου ἀποτάσσουνται τοῦ κό-
σμου. καὶ μὲ κάθε δίκαιον τὸ κάμνουσι πάτερ ἰωάννη, διατὶ χωρὶς δοκι-
μὴν τῆς φωτίας καὶ τῆς σφύρας, δὲν τελειώνεται τὸ χρυσάφι. ὑπομένον-
τας λοιπὸν ἔτζι οὗτος ὁ γενναῖος στρατιώτης τοῦ χριστοῦ ὁ ἀββάκυρος δύο χρό-
νους ὕστερα ἀφοῦ ἐπῆγα ἐγὼ εἰς ἐκεῖνο τὸ μοναστήριον, καὶ ἐπέρασεν ἀπὸ
ιε' ταύτην τὴν ζωὴν πρὸς τὸν κύριον, λέγοντας τοῦτο πρὸς τοὺς πατέρας,
καὶ μοναχούς, εὐχαριστῶ τοῦ κυρίου μου, καὶ ἐσᾶς ὅλων σας, διατὶ διὰ νὰ
πειράζωμαι διὰ σωτηρίαν μου ἀπὸ ἐσᾶς, ἐπόμεινα ἀπείραστος δεκα-
επτὰ χρόνους ἀπὸ τοὺς δαίμονας. τὸν ὁποῖον ἀφοῦ ἀπέθανεν, ἐπρόσα-
ξεν ὁ δικαιότατος ποιμὴν καὶ καθηγούμενος, νὰ ἐνταφιασθῇ ὁμάδι
κ' μὲ τοὺς ἄλλους ἁγίους ὅπου ἐκείτουνταν ἐκεῖ ὡς ὁμολογηταῖς, καθὼς
ἦτονε ἄξιον. Ἀδικῶ χωρὶς ἄλλο τοὺς μιμητὰς τῶν καλῶν, ἂν θελήσω
νὰ θάψω εἰς τὸ μνῆμα τῆς σιωπῆς τὸ κατόρθωμα καὶ τὰ ἆθλα τοῦ μα-
κεδονίου, ὁ ὁποῖος ἦτον ὁ πρῶτος διάκονος ἀπ᾽ ἐκείνους ὅπου εὑρίσκουν- περὶ μακε-
ταν ἐκεῖ. οὗτος ὁ ἠγαπημένος ἀπὸ τὸν θεόν, τοῦ ὁποίου τῆς σωτηρίας δονίου τοῦ
κε' ἐφρόντιζεν ὁ κύριος, φθάνοντας μίαν τῶν ἡμερῶν ἡ ἑορτὴ τῶν ἁγίων θεο- ἀρχιδιακό-
φανίων, παρακαλεῖ τὸν καθηγούμενον πρότερα δύο ἡμέραις νὰ τοῦ νου.
συγχωρήσῃ νὰ πάγῃ εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν διὰ κάποιαν του χρείαν, τάσ-
σωντάς του ὅμως νὰ εὕγῃ τὸ ὀγληγορώτερον ἀπὸ τὴν χώραν διὰ τὴν
ἀκολουθίαν, καὶ ἑτοιμασίαν τῆς ἑορτῆς. μὰ ὁ διάβολος ὅπου μισᾷ τὸ
λ' καλόν, ἐμποδίζοντας τὸν ἀρχιδιάκονον, τὸν ἔκαμε λαβόντα θέλημα
ἀπὸ τὸν ἡγούμενον, νὰ μὴν φθάσῃ εἰς τὸ μοναστήριον τὴν ἡμέραν τῆς
ἁγίας ἑορτῆς, κατὰ τὴν διορίαν ὅπου εἶχε λάβη ἀπ᾽ ἐκεῖνον. λοιπὸν
φθάνοντας μίαν ἡμέραν ὑστεράτερα, ὁ προεστὼς τὸν ἐχώρισεν ἀπὸ τὴν
διακονίαν του, καὶ βάνει τον εἰς τὸν ὕστερον τόπον τῶν ἀρχαρίων. ὁ καλὸς
λε' ἀρχιδιάκονος, καὶ δυνατώτατος τῆς ὑπομονῆς ὑπηρέτης δέχεται δί-
χως καμίαν λύπην τὸν λόγον καὶ τὸν ὁρισμὸν τοῦ πατρὸς καὶ ποιμένος,
ἀζη

5

ὡσὰν νὰ ἤθελεν ἐπιτιμηθῆ ἄλλος καὶ ὄχι αὐτός. καὶ μένοντας λοιπὸν τοῦτος εἰς τὴν τοιαύτην τάξιν σαράντα ἡμέραις, τὸν ἐσέβασε πάλιν ὁ σοφὸς ποιμὴν καὶ διδάσκαλος εἰς τὸν ἴδιόν του βαθμὸν, καὶ τότε πάλιν μίαν ἡμέραν ὕστερα παρακαλεῖται ἀπὸ τὸν ἀρχιδιάκονον, νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὸ πρῶτον ἐπιτίμιον, καὶ ἀτιμίαν, λέγοντας πῶς ἔπταισεν εἰς τὴν ε'
χώραν κάποιον πρᾶγμα ἀσυγχώρητον. μὰ γνωρίζοντας ὁ ὅσιος καθηγούμενος, πῶς ἐκεῖνος δὲν ἔλεγεν ἀλήθειαν, μὰ πῶς τὸ ἐζήτα τοῦτο διὰ ταπείνωσιν, ἐκαταπείσθη, καὶ ὑπήκουσεν εἰς τὴν καλὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἐργάτου. καὶ ἔβλεπε τινὰς μίαν πολιὰν ἀξίαν πάσης εὐλαβείας καὶ ἐστέκετον εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀρχαρίων, καὶ ἐπαρακάλει ὅλους μὲ καθαρὰν ι'
καρδίαν, νὰ εὔχωνται διὰ λόγου του, λέγοντας πῶς ἤτονε πεσμένος εἰς τὴν πορνείαν τῆς παρακοῆς. μὰ ἐμένα τοῦ ταπεινοῦ ἐθαρρέθη ἐτοῦτος ὁ μέγας μακεδόνιος, διὰ ποίαν ἀφορμὴν ἔδραμε μὲ προθυμίαν θεληματικῶς εἰς τέτοιας λογῆς ταπεινὴν διαγωγὴν, λέγοντας, πῶς οὐδέποτε εἶχε γνωρισμένην εἰς τοῦ λόγου του τόσην ἐλευθερίαν, καὶ ἐλα- ιε'
φρότητα ἀπὸ πάσαν λογῆς πόλεμον, οὐδὲ τόσην γλυκύτητα τοῦ θεϊκοῦ
Γρηγόριος ὁ θεολόγος. φωτὸς, ὅσην ἐγνώρισε, καὶ ἐδοκίμαζε τότε. Ἴδιον εἶναι τῶν ἀγγέλων, νὰ μὴν πέφτουσι, καὶ ἴσως, καθὼς λέγουσι τινὲς, διὰ τί δὲν δύνανται. μὰ τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἴδιον νὰ πέφτουσι εἰς ἁμαρτίαν, καὶ νὰ ἐγέρνουνται πάλιν ὅσαις φοραῖς συνέβη τοῦτο. μὰ ἔργον εἶναι μόνον τῶν δαιμό- κ'
περὶ τοῦ οἰκονόμου τοῦ μοναστηρίου. νων, ὡσὰν πέσουν μίαν φορὰν, νὰ μηδὲν ἐγέρνουνται ποτέ. ὕστερα ἀπὸ τοῦτα, ὁ οἰκονόμος τοῦ μοναστηρίου μου ἐθάρρευσε τοῦτο. ὁπόταν ἤμουν νέος λέγει, καὶ εἶχα τὴν ἔννοιαν τῶν ζώων, μοῦ ἐσυνέβη καὶ ἔπεσα, εἰς βαρύτατον πτῶμα τῆς ψυχῆς. μὰ ἔχοντας συνήθειαν νὰ μὴ δὲν κρύπτω τίποτας κακὸν εἰς τὴν φωλεὰν, εἰς τὸ ἐνδότερον μέρος τῆς καρδίας μου, κε'
παραυτὰ δὲν πατῶντας πλέα ἔμπροσθεν εἰς τέτοιαν ἁμαρτίαν, ἐφανέρωσα τοῦ ἰατροῦ καὶ ποιμένος μου τὴν ἁμαρτίαν μου, νικῶντας τὴν οὐράν, καὶ οὐρὰν λέγω τὸ τέλος τῆς πράξεως. καὶ ἐκεῖνος μὲ περίχαρον καὶ γελαστὸν πρόσωπον μοῦ εἶπε, κτυπῶντας μου ὀλίγον εἰς τὰ μάγουλα, ἄμε τέκνον μου, καὶ δίχως νὰ φοβᾶσαι τίποτας μηδὲ ποσῶς, κάμνε τὸ διακό- λ'
6. νημά του ὡσὰν καὶ πρωτύτερα. καὶ ἐγὼ ἔσωντας νὰ καταπεισθῶ καὶ νὰ πιστεύσω μὲ μίαν πίστιν θερμὴν, εἰς ὀλίγαις ἡμέραις ἐπληροφορήθηκα πῶς ἐθεραπεύθηκα ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ πάθος, καὶ ξέροντας τὴν στράταν μου χαίροντας ὁμάδι καὶ τρέμοντας, καὶ κάμνοντας τὴν ὑπηρεσίαν μου. Πᾶσα τάξις τῶν κτιστῶν πραγμάτων, ὡσὰν λέγουσι τινὲς, ἔχει εἰς τοῦ λόγου της λε'
πολλαῖς διαφοραῖς, ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ σιμὰ εἰς ἐκείνην τὴν συνοδίαν τῶν

μοναχῶν

μοναχῶν εὑρίσκουνταν καὶ προκοπῶν καὶ γνωμῶν διαφοραῖς, ὁπόταν ἤθελε γνωρίσῃ τινὰς ἀπὸ τούτους ὁ ἰατρὸς ὁ πνευματικὸς νὰ ἀγαποῦσι νὰ ἀποφαίνουνται, ὁπόταν ἤθελε τύχῃ νὰ ἔρχουνται κοσμικοὶ εἰς τὸ μοναστήριον, τούτους τοὺς ὕβριζε μὲ μεγαλώταταις ὑβρισίαις, καὶ ἐπρόσταττέ τους ταῖς πλέα ἀτιμότεραις ὑπηρεσίαις ἔμπροσθεν ἐκείνων τῶν κοσμικῶν, εἰς τόσον ὁποῦ ἀπ᾽ ἐκεῖ καὶ ἔκεθεν ἐκρύβουνταν σπουδαιοτικοί, ὁπόταν ἐθέλασιν ἔλθῃ εἰς τὸ μοναστήριον κοσμικοί. καὶ ἐθεώρει τινὰς καὶ ἐγίνετον ἕνα πρᾶγμα μεγάλον καὶ ὑπὲρ τὴν φύσιν, πῶς αὐτὴ ἡ ἴδια κενοδοξία ἐδιάχνετον ἀπὸ λόγου της, καὶ ἔφευγε τοὺς ἀνθρώπους. Δὲν θέλωντας ὁ Θεὸς νὰ μὲ στερήσῃ τὴν εὐχὴν ἑνὸς ὁσίου πατρὸς, μίαν ἑβδομάδα πρωτίτερας ἀπὸ τὸν μισεμόν μου, ἐκάλεσεν εἰς τοὺ λόγου του ἐκεῖνον ὁποῦ ἦτον δεύτερος ἀπὸ τὸν ποιμένα, ἄνθρωπον θαυμαστὸν, ὀνομαζόμενον μηνᾶν, ὁ ὁποῖος εὑρίσκετον πενήντα ἐννέα χρόνους εἰς τὸ κοινόβιον, καὶ εἶχεν ὑπηρετήσει πᾶσαν λογῆς ὑπηρεσίαν. τὴν τρίτην ἡμέραν λοιπὸν κάμνωντας ἡμεῖς τὸν συνειθισμένον κανόνα τῆς τοῦ ἁγίου κοιμήσεως, ἐξάφνου γίνεται πλήρης εὐωδίας ὁ τόπος ἐκεῖνος εἰς τὸ ὁποῖον ἐκείτετον ὁ ὅσιος, καὶ παρακαλῶντας ἡμεῖς ἐκεῖνον τὸν μέγαν ποιμένα, ἔδωκε θέλημα νὰ ἀνασκεπάσωμεν τὸν τάφον, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον βαλμένος ὁ ὅσιος. τὸ ὁποῖον ἀφ᾽ οὗ ἐκάμαμεν, βλέπομεν ὅλοι μας καὶ ἔξεχεν ἔξω ἀπὸ ταῖς τιμίαις του πατούχαις ὡσὰν ἀπὸ δύο βρύσαις ἡ εὐωδία τοῦ μύρου. καὶ τότε λέγει εἰς ὅλους ὁ διδάσκαλος. βλέπετε, ἰδοὺ πῶς οἱ ἱδρῶτες καὶ οἱ κόποι τῶν ποδῶν του ἐφερθήκασιν εἰς τὸν θεὸν ὡς μύρον καὶ ἐπροσδεχθήκασι κατὰ ἀλήθειαν ἀπ᾽ ἐκεῖνον. ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ κατορθώματα ὁποῦ εἶχε κάμει ἐτοῦτος ὁ πανόσιος μηνᾶς μᾶς εἴπασιν οἱ πατέρες τοῦ τόπου. ἀνάμεσα εἰς τὰ ὁποῖα ἐλέγασι καὶ τοῦτο. πῶς κάποιαν φορὰν θέλωντας ὁ πρωτεστὼς νὰ δοκιμάσῃ τὴν ὑπομονὴν, ὁποῦ τοῦ ἦτονε χαρισμένη ἀπὸ τὸν θεὸν, πηγαίνωντας εἰς τὸ ἡγουμενεῖον, καὶ βάνοντα μετάνοιαν ἀφ᾽ ἑσπέρας τοῦ ἡγουμένου, καὶ παρακαλοῦντα κατὰ τὴν συνήθειαν νὰ λάβῃ εὐλογίαν, ὁ ἡγούμενος τὸν ἄφηκε καὶ ἐκείτετον ἔτζη χάμαι ἕως τὴν ὥραν τοῦ κανόνος, ἤγουν τοῦ ὄρθρου, καὶ τότε λοιπὸν εὐλογῶντας τον, καὶ ὑβρίζωντάς τον ὡς κενόδοξον καὶ ἀνυπόμονον, τὸν ἔκαμε καὶ ἠγέρθη ἀπὸ τὴν γῆν. διὰ τὶ ἐγνώριζεν ὁ ὅσιος ἐκεῖνος ποιμένας πῶς ὑπομένει ἀνδρειωμένα, καὶ διὰ τοῦτο ἔκαμε καὶ τοῦτο τὸ κάμωμα πρὸς οἰκοδομὴν καὶ νουθέτησιν ὅλονῶν. μὰ ἕνας του μαθητὴς ἐτουνοῦ τοῦ ὁσίου μηνᾶ, ὁποῦ ἐκάτεχε καλὰ τὰ ἔργα τοῦ ἁγίου του διδασκάλου, μᾶς ἐπληροφόρα λέγωντας, πῶς ἐξετάζωντάς τον ἐγὼ καλὰ καὶ ἐρωτῶντας τον,

Τρόπος τοῦ διορθοῦν τοὺς πειράζους καὶ κενοδόξους

αὐ

Περὶ τοῦ καρποῦ, καὶ τῆς τελειώσεως τῆς μοναχικῆς συνοδίας, καὶ πολλαῖς ἄλλαις ὠφέλιμαις ὑποθέσεις, καὶ παραδείγματα

αὐτὴν εἶναι καὶ εἰς ἐκείνην τὴν γονυκλισίαν ὅπου ἔκαμεν εἰς τὸν ἡγούμενον, ἀποκοιμήθη, μοῦ ἐβεβαίωνε πῶς μεταξὺ ὅπου ἐκείτετον χάμαι, ἀπεστομάτισε καὶ ἐστοιχολόγησεν ὅλον τὸ ψαλτήριον. Δὲν θέλω νὰ ἀφήσω ἀπὸ ὀκνηρίαν, νὰ μὴν στολίσω τὸν στέφανον τούτου μας τοῦ λόγου καὶ τῆς πραγματείας μὲ τὸν σμάραγδον τοῦ ἀκολουθοῦντος διδάγματος. μίαν φορὰν ἐκίνησα λόγον περὶ ἡσυχίας εἰς τινὰς ἀπ᾽ ἐκείνους τοὺς ἀνδρειοτάτους γέροντας, ἐπαινῶντας την πολλὰ, καὶ ἐρωτῶντας τους διὰ ποίαν ἀφορμὴν δὲν ἐδίδουνται εἰς τὴν ἡσυχαστικὴν ζωήν. καὶ ἐκεῖνοι μὲ πάγχαρον καὶ γελαστὸν πρόσωπον, καὶ μὲ ἦθος ἱλαρὸν, μοῦ ἀποκρίνονται, λέγοντας, ἡμεῖς ὦ πάτερ Ἰωάννη ἐσῶντας νὰ ἤμεσθαν ὑλικοὶ καὶ γήϊνοι, μετερχόμεθα καὶ πολιτευόμεθα, καὶ μίαν ἀγωγὴν καὶ πολιτείαν πλέα ὑλικὴν καὶ γήϊνην, κρίναντας μέσα μας ἐκεῖνο, δηλονότι κατὰ τὸ μέζον τῆς ἀσθενείας μας, νὰ παίρνωμεν καὶ τὸ μέζον τοῦ πολέμου, λογιάζωντας πῶς νὰ εἶναι καλλίτερον νὰ μαχώμεθα μὲ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι καμίαν φορὰν ἀγριαίνουνται, καὶ ἄλλην φορὰν μετανοοῦσιν, ἀναγνωρίζωντας τοὺς ἑαυτούς τους, παρὰ μὲ τοὺς δαίμονας, οἱ ὁποῖοι πάντοτε ἀρματώνουνται ἐναντίον μας, καὶ σκληρεύονται καὶ μαίνουνται. Ἄλλος πάλιν ἀπὸ ἐκείνους τοὺς ἀειμνήστους ἁγίους γέροντας ἔχωντας πολλὴν τὴν κατὰ θεὸν ἀγάπην, καὶ τὸ θάῤῥος πρὸς ἐμένα, μοῦ ἔλεγε μὲ καλοσύνην, ἀνίσως καὶ σὺ ὦ πάνσοφε ἐκατάλαβες μὲ ὅλην τὴν προσοχὴν τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἀπεδέχθης μέσα σου τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν δύναμιν τῶν λόγων ἐκείνου ὁποῦ εἶπε σοφώτατα. κάθε πρᾶγμα δύναμαι εἰς τὸν χριστὸν ὁποῦ μὲ ἐνδυναμώνει, ἂν εἶναι καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον μὲ τὴν δρόσον τῆς καθαρότητος κατὰ τὴν παρθένον ἦλθεν εἰς ἐσέ. ἂν ἡ δύναμις τῆς ὑπομονῆς τῆς χαρισμένης ἀπὸ τὸν ὕψιστον σὲ ἐπεσκίασε καὶ περιεκύκλωσέ σε, ζῶσαι τὴν ὀσφύν σου, καθὼς ἔκαμεν ὁ θεάνθρωπος ἰησοῦς ὁ χριστὸς μὲ τὸ λέντιον τῆς ὑπακοῆς, καὶ ἐγειρόμενος ἀπὸ τὸν δεῖπνον τῆς ἡσυχίας, καὶ ἀπὸ τὴν πνευματικὴν γλυκύτητα, νίψε τοὺς πόδας τῶν ἀδελφῶν μὲ πνεῦμα συντετριμμένον, φιλῶντας τους μὲ τὴν ἀπομεσόθεν τῆς καρδίας συντριβὴν καὶ κατάνυξιν, καὶ καθαρίζωντας πνευματικὰ τὰ πάθη των ὡς μὲ τὸ καλὸν παράδειγμα καὶ μὲ τὴν παρακίνησιν, μάλιστα κυλίου ἀποκάτωθεν εἰς τὰ πόδια τῆς συνοδίας, ταπεινούμενος μὲ φρόνησιν εἰς τόπον καὶ καιρὸν ἐπιτήδειον, δὲν θαῤῥῶντας εἰς τὸν ἑαυτόν σου, μὰ ὑποτάσσωντας τὸ φρόνημά σου καὶ τὴν γνῶσιν σου εἰς τὴν κρίσιν καὶ εἰς τὴν γνῶσιν ἄλλουνοῦ. στῆσε εἰς τὴν πόρταν τῆς καρδίας σου τοὺς σκληροὺς καὶ ἀκαταδέκτους

Φιλιππ. δ'.
Λουκ. δ'.
Ἰωάν. ιγ'.

δικτοις, καὶ ἀΰπνους φύλακας καὶ πυλωρούς, ὁποῦ εἶναι αἱ τέσσαρες γενικαὶ ἀρεταὶ τῆς ψυχῆς, ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀνδρεία, ἡ φρόνησις, καὶ ἡ σωφροσύνη. κράτει τὸν νοῦν σου τὸν ἀκράτητον εἰς τὸ κορμὶ ὁποῦ πολλὰ σπᾶται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἄπαυστα καὶ ἄτακτα. Γυμνάζου καὶ ἔχε εἰς τὰ κινήματα τῶν κινουμένων σου μελῶν καὶ σαλευομένων, τὴν ἐνδοτέραν τῆς ψυχῆς νοερὰν ἡσυχίαν, τὸ ὁποῖον πρᾶγμα ἀπὸ ὅλα εἶναι παραδοξότατον. Γίνου ἀπτόητος καὶ ἄφοβος εἰς τὴν ψυχὴν ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς θορύβους τῶν παθῶν καὶ τῶν δαιμόνων. Πνίγε καὶ κράτει τὴν γλῶσσαν σου καὶ χαλίνωνέ την ὁπόταν μαίνεται καὶ ἀναισχυντῇ, διὰ νὰ μὴν προπηδᾷ εἰς ἀντιλογίαις καὶ φιλονεικίαις. Μάχου καὶ πολέμα ἑβδομήντα φοραῖς ἑπτὰ τὴν ἡμέραν μὲ ζύτην τὴν διάσοιναν τῶν παθῶν καὶ τῶν κακῶν τὴν κοιλίαν, δὲν τῆς ὑπακούοντας εἰς τὰ θελήματά της. Ἔμπηξε καὶ κάρφωσε εἰς τὸ ξύλον τῆς ψυχῆς, ἤγουν εἰς τὸ κορμὶ τὸ νεκρωμένον καὶ σταυρωμένον, τὸν ἄκμονα, ἤγουν τὸν νοῦν τὸν ἀθορύβητον, καὶ ὁποῦ ὡσὰν ἀμόνι ἔχει νὰ εἶναι στηριγμένος καὶ βεβαιωμένος εἰς τὸ ξύλον τοῦ σταυροῦ, ἀλλὰ νὰ μπορῇ κρουόμενος μὲ ταῖς συχναῖς σφυρίαις καὶ κτύποις τῶν ἀτιμιῶν, ἐμπαιζόμενος, λοιδορούμενος, χλευαζόμενος, καὶ ἀδικούμενος, νὰ ἀπομένῃ στερεὸς καὶ ἀκλόνητος δίχως νὰ λύεται μηδαμῶς, μήτε νὰ ὑπομένῃ κανένα τζάκισμα, μὰ νὰ εὑρίσκεται ὅλος καθαρὸς καὶ ἀκίνητος εἰς τὰ πάθη. Ἐκδύσου πᾶσαν λογῆς σου θέλημα, ὡσὰν ἕνα ροῦχον αἰσχύνης καὶ ἐντροπῆς. καὶ ἔτζη γυμνὸς, ἔμπα διὰ νὰ πολεμήσῃς εἰς τὸ σκάμμα τῆς εὐσεβοῦς θρησκείας καὶ μοναδικῆς πολιτείας. πρᾶγμα ὁποῦ ἀπὸ ὀλίγους καὶ μὲ μεγάλην δυσκολότητα ἐγνωρίσθη καὶ ἀποκτήθηκε. Ἐνδύσου ἐπάνω τὸν τῆς πίστεως θώρακα πρὸς τὸν ἀγωνοθέτην τὸν καθηγούμενόν σου, δίχως νὰ ἀφίνῃς νὰ χαλᾶται ἢ νὰ λαβώνεται ἀπὸ καμίαν ἀπιστίαν, κατέχοντας βέβαια πῶς χωρὶς κανένα πάθος σὲ γυμνάζει, ξεύροντας τὴν σωτηρίαν σου, λόγιαζε εἰς καλὸν ὅλον ἐκεῖνο ὁποῦ δέχεσαι ἀπὸ λόγου του. νίκα καὶ κράτυνε μὲ τὸ χαλινάρι τῆς σωφροσύνης, τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ πίασμα καθ' ἑνὸς ἐμπαθοῦς καὶ αἰσθητοῦ ἀγγίσματος, καθ' ἑνὸς πράγματος ἡδονικοῦ καὶ σαρκικοῦ, ἡ ὁποία ἀφὴ, ἔχει συνήθειαν νὰ πεταπηδᾷ ἀδιάκοπα καὶ ἀνόητα. Συμμάζωνε τὰ ὀμμάτιά σου μὲ τὴν μελέτην καὶ ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου, τὰ ὁποῖα ὀρέγονται νὰ στοχάζονται περιέργως κάθε ὥραν ταῖς μεγαλότητες καὶ ταῖς εὐμορφίαις τῶν σωμάτων, καὶ ὅλον τῶν πραγμάτων ὁποῦ βλέπουνται, ἀλλὰ τί δὲν εἶναι συγχωρημένον νὰ στοχάζεται τινὰς περιέργως ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα ὁποῦ δὲν εἶναι συγχωρημένον νὰ

τὸ ἔχει, οὐδὲ νὰ τὸ ἐπιθυμᾷ. Χαλινώνει καὶ καταστογάζει μὲ τὴν ἐπιμέλειάν του τὸν περίεργον νοῦν ἐμποδίζοντάς τον, καὶ συσφίγγοντάς τον εἰς τὸ νὰ μεριμνᾷ τὰ ἐδικά του, ὁ ὁποῖος ὡσὰν ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς ἀμέλειαν, πάντοτε θέλει νὰ κατακρίνῃ τὸν ἀδελφόν, πῶς ἐκεῖνος ἐργάζεται ἀμελῶς. καὶ δείχνει πάντοτε πρὸς τὸν πλησίον του περισσὴν λογῆς ἀγάπην καὶ συμπάθειαν χωρὶς καμίαν πλάνην καὶ ἀπάτην. Ἰωάν. ιγ'. Ὅλοι θέλουσι γνωρίσει μὲ τοῦτα τὰ πράγματα ἀληθινὰ ὦ προσφιλέστατε πάτερ, πῶς ἡμεῖς ἤμεσθεν μαθητάδες τοῦ Χριστοῦ τότε, ἀνίσως καὶ εὑρισκόμενοι ὁμάδι ὅλοι, ἔχομεν ἀγάπην εἰς ἀλλήλους μας. Ἔλα ἔλα πάλιν μοῦ ἔλεγεν ἐκεῖνος ὁ καλός μου φίλος, ἔλα ἐδῶ, καὶ συγκατοίκησε μετ' ἐμᾶς, καὶ πολέμησον ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τῆς ψυχῆς σου, καὶ πίνε κάθε ὥραν τοὺς ὀνειδισμοὺς καὶ τοὺς γέλωτας ὡσὰν νερὸν ζωοποιόν, Ψαλ. ρλβ'. ἐπειδὴ καὶ ὁ ἅγιος Δαβὶδ ὁ προφήτης ἔστωντας νὰ ἐξετάσῃ ὅλα τὰ τερπνὰ πράγματα καὶ τὰ χαρούμενα ὁποῦ εἶναι ὑποκάτωθεν τοῦ οὐρανοῦ, τέλος πάντων ἀπορῶντας ἔλεγεν. νάτε, τί πρᾶγμα εἶναι εἰς τοῦτο τὸν κόσμον καλὸν ἢ τερπνόν; οὐδένα ἄλλο βέβαια παρὰ νὰ κατοικοῦσιν ἀδελφοὶ ὁμάδι. Μὰ ἀνίσως καὶ ἀκόμη δὲν ἠξιωθήκαμεν νὰ λάβωμεν τὸ καλὸν τῆς τοιαύτης ὑπακοῆς καὶ ὑπομονῆς, καλὸν εἶναι λοιπὸν κἂν γνωρίζοντας τὴν ἀσθένειάν μας, νὰ στέκωμεν μακρὰ κατάμονας ἀπὸ τὸ ἀθλητικὸν στάδιον τῶν τοῦ Χριστοῦ στρατιωτῶν, καὶ νὰ ἐπαινοῦμεν ἐκείνους ὁποῦ ἀγωνίζονται εἰς ἐκεῖνο, καὶ νὰ τοὺς παρακαλοῦμεν ὑπομονὴν ἀπὸ τὸν θεόν. Ἐνικήθηκα ἐγὼ ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ ἀγαθοῦ πατρὸς καὶ ἀρίστου διδασκάλου, ὁ ὁποῖος διαλεγόμενος μετ' ἐμένα μὲ ῥῆσιν εὐαγγελικωτάτην καὶ προφητικήν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν μὲ φιλικὴν ἀγάπην καὶ διάθεσιν, τόσον μοῦ ἐπαίνεσε τὴν ἐρημικὴν ζωὴν εἰς τὴν συνοδίαν τῶν ἀδελφῶν, ὁποῦ ἀπὸ τοὺς λόγους του ἀναγκαζόμενος ἐγώ, ἠθέλησα χωρὶς καμίαν ἀμφιβολίαν νὰ δώσω τὰ πρεσβεῖα καὶ τὰ νικητήρια τῆς μακαρίας ὑπακοῆς. Ἀκόμη λοιπὸν ἐνθυμούμενος μίαν πολλὰ ὠφέλιμην ἀρετὴν τῶν μακαρίων τούτων ἀνδρῶν, πάλιν ἐγυρίζωντας ὡσὰν ἀπὸ παράδεισον, θέλω σᾶς φέρει ἔμπροσθέν σας τὰ ἀκαλλώπιστα καὶ ἀνωφέλευτα ἀκανθολογήματα τοῦ λόγου μου. Στέκωντας ἡμεῖς πολλαῖς φοραῖς εἰς προσευχὴν τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας, ὁ πατὴρ καὶ ποιμὴν ἐστοχάσθη καὶ ἐσημάδευσε καὶ ποίους ὁποῦ ἐξωτύχαινασιν ὁμάδι, τοὺς ὁποίους ἐπρόσταξε μίαν ἑβδομάδα στέκωντας ἔμπροσθεν τῆς πόρτας τῆς ἐκκλησίας νὰ κάμνουσι μετάνοιαν εἰς ὅλους ἐκείνους ὁποῦ ἐμπαίνασι καὶ ἐβγαίνασι, καλὰ καὶ νὰ ἦσανε καὶ κληρικοί, ἤγουν πρεσβύτεροι. Πάλιν

ἐγὼ

ἐγὼ βλέποντας τινὰ ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς νὰ στέκει πλέα παρὰ τοὺς ἄλλους
προσεχῶς εἰς τὴν ψαλμωδίαν, καὶ μάλιστα εἰς τὴν πρωτολογίαν τῶν ὕμνων,
εἰς τόσον ὁποῦ ἐφαίνετον ὁμιλῶντας μὲ τὸ ἦθος ζωσὸ μὲ τὸ πρόσωπόν
του νὰ διαλέγεται μὲ ἄλλους, ἠρώτουν νὰ μάθω τὴν ἔννοιαν τοῦ ἤθους τοῦ
ε' μακαρίου ἐκείνου. καὶ ἐκεῖνος δὲν θέλωντας νὰ μοῦ κρύψῃ τίποτας διὰ
ὠφέλειαν μου εἶπεν. ἐγὼ ὦ πάτερ ἰωάννη ἔχω συνήθειαν κάθε φορὰν
ὁποῦ νὰ ἀρχίζῃ ἡ ἀκολουθία νὰ συμαζώνω ὅλους μου τοὺς λογισμοὺς, τὸν
νοῦν μου, καὶ τὴν ψυχήν μου, καὶ νὰ τὰ βάνω ἔμπροσθεν εἰς τὰ ὀμμάτια
μου τὰ ἐνδότερα, καὶ νὰ τοὺς κράζω, λέγωντας. ἔλθετε νὰ προσκυ-
ι' νήσωμεν, καὶ νὰ προσπέσωμεν ἔμπροσθεν τοῦ χριστοῦ τοῦ βασιλέως καὶ
θεοῦ μας. Πάλιν ἐξετάζωντας περιεργότερον ἐκεῖνον ὁποῦ ἐπιμελᾶ-
τον τὰ φαγητὰ, τὸν εὕρηκα καὶ ἔκαμεν ἐτοῦτο. διατὶ βλέποντάς του
πῶς εἶχε μίαν μικρὴν ταυλοπούλαν καὶ ἐκρέμετον εἰς τὴν ζώνην του,
ἔμαθα πῶς καθημερινὸν σημαδεύωντας τοὺς λογισμούς του, τοὺς ἐλεγχεν
ιε' ὅλους εἰς τὸν ποιμένα. καὶ δὲν ἔβλεπα μόνον τοῦτον νὰ κάμνῃ ἔτζι, μὰ
καὶ ἄλλους πολλοὺς ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκουνταν ἐκεῖ καὶ ἐκάμνασι
τὸ ὅμοιον, διατὶ καθὼς ἐγὼ εἶχα γροικήσει, καὶ τοῦτο ἦτον πρόσταγμα
καὶ ἐντολὴ τοῦ προεστῶτος. Κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς ἐδιώχθηκε περὶ ἑνὸς ὁ-
μίαν τῶν ἡμερῶν ἀπὸ τὸν ποιμένα, διατὶ εἶχε κατηγορήσει πρὸς αὐτὸν ποῦ ἐκατέ-
κ' ἄλλον ἕνα μοναχὸν, δυσφημῶντας τον καὶ λέγωντας πῶς ἐκεῖνος ἦτον κρινε.
πολλὰ λάλος καὶ φλύαρος. καὶ ἐτοῦτος ἐναπέμεινεν εἰς τὸν πυλῶνα
τῆς μονῆς ἑπτὰ ἡμέρας παρακαλῶντας νὰ συγχωρηθῇ καὶ νὰ ἀξιω-
θῇ νὰ ἔμπῃ μέσα, τὸ ὁποῖον ἀκούωντάς το ὁ φιλόψυχος ἐκεῖνος πατὴρ,
ἐξετάζωντάς του, καὶ εὑρίσκωντάς του πῶς δὲν εἶχε τίποτας φαγωμέ-
κε' νον ὅλαις ἐκείναις ταῖς ἕξη ἡμέραις, τὸν κάμνει νὰ γροικήσει, ὅτι ἂν θέ-
λει νὰ κάμῃ τὴν κατοίκησίν του εἰς τὸ μοναστήριον, πῶς εἶχε νὰ τὸν βάλῃ
εἰς τὴν τάξιν τῶν μετανοούντων. ἀφ' οὗ λοιπὸν τὸ ἐδέχθη τοῦτο με-
τὰ χαρᾶς ὁ μετανοῶν, ἐπρόσαξεν ὁ πατὴρ νὰ τὸν φέρουσιν εἰς τὸ χωρι-
στὸν μοναστήριον ἐκείνων ὁποῦ ἐκλαίγασι διὰ τὰ σφάλματά τως, τὸ ὁποῖον
λ' καὶ ἐγίνηκε. ὅμως ἐπειδὴ ἐνθυμηθήκαμεν τῆς προειρημένης μονῆς, ἂς
εἰποῦμεν ὀλίγα τινὰ διὰ λόγου της. Ἦτονε ἕνας τόπος ὁποῦ ἔλειπεν Περὶ τοῦ μο-
ἕνα μίλιον ἀπὸ τὸ μεγάλον μοναστήριον, ἀπαρηγόρητος, λεγόμενος φυ- ναστηρίου
λακὴ, εἰς τὸν ὁποῖον ποτὲ δὲν ἐφαίνετο καπνὸς, οὔτε οἶνος, οὔτε ἔλαιον τοῦ λεγο-
εἰς βρῶσιν, οὐδὲ ἄλλο τίποτας, παρὰ ἄρτος, καὶ λεπτὰ λάχανα. εἰς τοῦτον μένου φυ-
λε' τὸν τόπον ὁ πατὴρ καὶ ποιμὴν ἀγαθὸς ἔκλειεν ἐκείνους, ὁποῦ ἐθέλασι λακῆς τῶν
παρανομήσει εἰς τίποτας, ὕστερα ἀπὸ τὸ κάλεσμάτως, καὶ τὴν ἐμπασίαν, μετανοούν-
των.

εἰς

εἰς τὸ μοναστήριον, δίχως νὰ μποροῦν νὰ διέβουσι, καὶ δὲν ἐστέκασι συν-
ζοριασμένοι, μὰ χωριστὰ, ἢ δύο ὁμάδι τὸ πολλιατότερον, καὶ ἐστέκασι τό-
σον καιρὸν ἐκεῖ μέσα ἕως ὅτου ὁ κύριος νὰ ἐπληροφόρα τὸν ἡγούμενον
πῶς τοὺς εἶχε συγχωρημένους. εἶχε καὶ μοναχὸν ἢ βαλμένον ὁ ἡγούμενος
εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον καὶ ἐπιτροπευωθίον τως, ἕνα μεγάλον καὶ διακριτι- ι
κὸν ἄνθρωπον ὀνομαζόμενον ἰσαὰκ, ὁ ὁποῖος ἔδιδε καθενὸς τὸν τόπον
τους τὸ ἁρμόδιον, καὶ ἐτοῦτος ἐζήτα ἀπ᾽ ἐκείνους ὁποῦ τοὺς ἦσαν παραδεδο-
μένοι νὰ κάμουσιν παντοτεινὴν χερσὸν καὶ ἀπαραθέσμευτον τὴν προσευ-
χήν, θέλωντάς τους νὰ προσεύχουνται πάντοτε. εἶχε καὶ πολὺ πλῆ-
θος τῶν φύλλων τῆς βαγίας, διὰ νὰ ἐργάζουνται καμίαν φορὰν, καὶ νὰ ι
φεύγουσι τὸ πάθος τῆς ἀκηδίας. ἐτούτη ἦτονε ἡ κατάστασις, ἐτούτη ἦτο-
νε ἡ διαγωγὴ καὶ ἡ ἄσκησις καὶ ὁ βίος ἐκείνων τῶν μακαρίων, ὁποῦ ἐζη-
τοῦσαν κατὰ ἀλήθειαν νὰ ἰδοῦσι τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ ἰακώβ. Καὶ κα-
λὸν εἶναι βέβαια πολλὰ νὰ θαυμάζεται τινὰς μὲ εὐλάβειαν τοὺς πό-
νους καὶ τοὺς κόπους τῶν ἁγίων ἀνδρῶν. μὰ νὰ τοὺς μιμᾶται εἰς τίποτας μέ- ιθ
ρος, εἶναι αὔξησις τῆς σωτηρίας. μὰ νὰ θέλει τινὰς νὰ ἀκολουθᾶ καὶ
νὰ μιμᾶται ὁλοτελῶς τὴν πολιτείαν τους ὁλονῶν, εἶναι ἀδύνατον καὶ
ἄλογον, διὰ τὴν μεγάλην διαφορὰν τῶν βαθμῶν τῶν καταστάσεων ἐκεί-
νων ὁποῦ δουλεύουσι τοῦ θεοῦ. Ὁπόταν ἐγροικοῦμεν καὶ πικραινόμεθα
εἰς τοὺς ἐλέγχους καὶ εἰς τὰ ἐπιτίμια ὁποῦ μᾶς δίδουνται διὰ τὰ ἁμαρ- κ'
τήματά μας, τότε ἂς ἐνθυμούμεθα τῶν ἁμαρτιῶν μας διὰ νὰ μπο-
ροῦμεν σχαζόμενοι τὸ βάρος τως, νὰ ὑπομένωμεν τὴν διόρθωσιν καὶ τὸν
ἔλεγχον, ὥστε ὁποῦ βλέποντας ὁ θεὸς τὴν βίαν καὶ τὴν ἀνάγκασιν εἰς τὴν
ἀρετὴν ἡμᾶς τῶν βιαστῶν του, τὴν ὁποίαν θέλει νὰ μᾶς γίνεται, νὰ μᾶς ταῖς
λιώσῃ ταῖς ἁμαρτίαις μας, καὶ νὰ μεταβάλῃ εἰς χαρὰν, ἐκείνην τὴν λύ- κα
πην ὁποῦ μᾶς δαγκάνει τὴν καρδίαν μας, μὲ τὸ χάρισμα τῆς ἀγάπης του.
καθὼς λέγει ὁ μακάριος δαβὶδ ὁ προφήτης πρὸς τὸν θεόν, κατὰ τὸ πλῆ-
ψαλ. ϟγ'. θος τῶν ὀδυνῶν τῆς καρδίας μου, ηὐφράνασι καὶ ἐχαρίνασιν αἱ παρηγο-
ρίαι σου τὴν ψυχήν μου εἰς τὸν καιρόν τως. Μὴν λησμονήσωμεν ἐκείνου
ὁποῦ ἔλεγε πρὸς τὸν κύριον. ὦ κύριέ μου πόσαις θλίψες πολλαῖς καὶ κα- λ'
ψαλ. ο. καῖς μοῦ ἔδειξες, καὶ ἔπειτα στρεφόμενος πρὸς ἐμένα, μὲ ἐζωοποίησες
καὶ ἀπὸ τὴν ἄβυσσον καὶ τὸ βάθος τῆς γῆς ὕστερα ἀπὸ τὸ πτῶμα, πάλιν
μὲ ἐστύρες καὶ ἀνέβασές με εἰς τοὺς λόγους σου. Μακάριος εἶναι ἐκεῖνος, ὁ
ὁποῖος ὑβριζόμενος καὶ ἐξουθενούμενος διὰ τὸν θεὸν καθ᾽ ἡμέραν, ἠνάγ-
κασε τὸν ἑαυτόν του νὰ μὴν ἀποκριθῇ, μηδὲ νὰ ἐκδικηθῇ, ὑπομένων- λβ
τας κάθε πρᾶγμα διὰ τὸν θεὸν, διὰ τὶ θέλει χορεύσει ὁ τοιοῦτος μὲ τούς

μαρ-

μάρτυρας, καὶ θέλει ἀπολαύσει τὴν ἰδίαν παῤῥησίαν καὶ τὸ θάῤῥος μὲ τοὺς ἀγγέλους. Μακάριος εἶναι ἐκεῖνος ὁ μοναχὸς, ὁ ὁποῖος λογαριάζει τὸν ἑαυτόν του πῶς εἶναι ἄξιος νὰ ἀτιμάζεται καὶ νὰ ἐξουδενεῖται κάθε ὥραν. Μακάριος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐνέκρωσε τὸ θέλημά του ὡς τὸ
κε' τέλος, καὶ ἔδωκε τοῦ πνευματικοῦ του διδασκάλου τὴν ἐπιμέλειαν του καὶ τὴν φροντίδα του, διατὶ ἐτοῦτος θέλει σταθῆ εἰς τὴν δεξιὰν τοῦ σταυρωθέντος χριστοῦ. Ὅποιος ἔδιωξεν ἀπὸ λόγου του, ἢ ἀποδέχεται μὲ μαίσταν τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν ἐπιτίμησιν ἢ δικαίαν ἢ ἄδικον, ἐτοῦτος ἀρνήθη τὴν σωτηρίαν του, μὰ ὅποιος δέχεται τὸν ἔλεγχον δίχως πόνον, ἢ
κϛ' καὶ μὲ πόνον ἀπὸ μέσα του, ὀγλύγορα θέλει ἐπιτύχη τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτημάτων του. Δεῖχνε καὶ φανέρωνε τοῦ θεοῦ νοερῶς καὶ εἰς τὸ ἐνδότερον μέρος τῆς ψυχῆς σου τὴν καθαρὰν καὶ ἄδολον πίστιν καὶ ἀγάπην ὁποῦ ἔχεις πρὸς τὸν πνευματικόν σου πατέρα, καὶ ὁ θεὸς τὸν θέλει βεβαιώσει καὶ πληροφορήσει μυστικὰ καὶ ἄγνωστα τὴν ἀγάπην ὁποῦ τοῦ βαστᾶς,
κζ' διὰ νὰ τοῦ γένῃς ἔπειτα πλέα οἰκεῖος καὶ ἥμερος καὶ καλοσυνάτος. Ἐκεῖνος ὁποῦ φανερώνει τοῦ ἡγουμένου του κάθε λογισμὸν ὄφιν τῶν πειρασμῶν, καὶ τῶν κακῶν λογισμῶν, ἔδειξε τὴν φανερὰν καὶ ζωντανὴν πίστιν, καὶ τὴν βεβαιότητα ὁποῦ ἔχει εἰς τοῦ λόγου του. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν χώνει εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς καρδίας του, ἐκεῖνος πηγαίνει πλανώμενος εἰς ἀνοδίαις,
κη' καὶ εἰς κρημνούς. Ἂν ἴσως καὶ ἐπιθυμᾶ τινὰς νὰ γνωρίσῃ ἂν ἀγαπᾶ καθολικὰ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τὸν πλησίον του, καὶ τὸν ἑαυτόν του ἀκόμη, τότε θέλει εἶσται πληροφορημένος εἰς τοῦτο, ὁπόταν βλέπῃ καὶ κλαίῃ διὰ τὰ σφάλματα καὶ συμφοραῖς τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ πάλιν χαίρεται διὰ ταῖς προκοπαῖς καὶ τὰ χαρίσματα ὁποῦ ἔχει ἐκεῖνος. Ἐκεῖνος ὁποῦ συνομι-
κθ' λῶντας μὲ ἄλλον, φιλονεικᾶ νὰ βεβαιώσῃ, καὶ νὰ στήσῃ τὸν λόγον του, καλὰ καὶ νὰ λέγει τὴν ἀλήθειαν, ἂς γνωρίζῃ, πῶς ἀῤῥωστεῖ ἀῤῥωστίαν διαβολικὴν, ἤγουν ὑπερηφάνειαν. καὶ ἂν τὸ κάμνῃ ἐτοῦτο εἰς τὴν συνομιλίαν ὁποῦ κάμνει μὲ τοὺς ἴσους του, ἴσως καμίαν φοράν ἤθελε μπορέσῃ νὰ ἰατρευθῆ ὀνειδιζόμενος καὶ ἐπιτιμώμενος ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους του, μὰ
λ' ἂν ἴσως καὶ εὑρίσκεται τοιοῦτος καὶ πρὸς τοὺς μεγαλυτέρους του καὶ σοφωτέρους, τοῦτο τὸ πάθος του δὲν δύναται νὰ ἰατρευθῆ μὲ τέχνην ἀνθρωπίνην. Διατὶ βέβαια ὅποιος δὲν εἶναι ταπεινὸς εἰς τὰ λόγια, φανερὸν εἶναι πῶς οὐδὲ εἰς τὰ ἔργα θέλει εἶσται, διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν εἶναι πιστὸς εἰς τὸ ὀλίγον, ὀλιγώτερον θέλει εἶσται πιστὸς εἰς τὸ πολὺ, καὶ θέλει εἶσται καὶ
λα' ἀνυπότακτος. Διατὶ ὅποιος δὲν ὑποτάσσεται, οὐδὲ κλίνεται εἰς τὰ λόγια, οὐδὲ εἰς τὰ ἔργα θέλει ὑπακούσει, καὶ ἐτοῦτος θέλει κοπιάζει

ἐν χεῖρα, καὶ δὲν θέλει πάρη ἄλλο ἀπὸ τὴν ἁγίαν ὑποταγὴν ὁποῦ ἔταξε
νὰ κάμνη, παρὰ κρίμα καὶ ζημίαν εἰς τὸ λόγου του. Ἀνίσως καὶ τινὰς
ἐφύλαξε τὸ συνειδός του καθαρὸν καὶ ἄδολον διόλου πρὸς τὴν ὑπακοὴν
τοῦ πνευματικοῦ του πατρὸς, ἐτοῦτος ἐκδεχόμενος καθ' ἡμέραν τὸν θά-
νατον ὡσὰν ὕπνον, ἢ ὡσὰν ζωὴν, μηδὲν φοβᾶται, γνωρίζωντας βέ- ϛ
βαια πῶς εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου του δὲν θέλει ἔχει νὰ δώσῃ αὐτὸς
ἀπολογίαν τοῦ θεοῦ διὰ τὸ λόγου του, μὰ θέλει τὴν δώσει διὰ λόγου
του ὁ πνευματικός του πατέρας, τοῦ ὁποίου ἦτονε δεσμευμένος καθόλου εἰς
ὑποταγὴν. Ἐκεῖνος ὁποῦ εἰς δόξαν θεοῦ ἐπῆρε ἀπὸ τὸν πνευματι-
κόν του πατέρα μετὰ χαρᾶς καὶ χωρὶς καμίαν ἀνάγκασιν τὴν ἔννοιαν ϛ
καὶ τὴν φροντίδα καμίας ὑπηρεσίας, καὶ κανενὸς διακονήματος, δὲν προ-
φασιζόμενος εἰς τὴν ἀνεπιτηδειότητά του καὶ ἀγνωσίαν του, καὶ ἔπεσε
ἔξω ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ ἤλπιζε καὶ ἤθελεν, ἔπαθε τίποτας πρόσκομμα
ἀπὸ ἀμέλειαν του εἰς ἐκεῖνο, μὴν δίδῃ τὴν αἰτίαν τοῦ σφάλματος εἰς
ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ ἔδωκε τὸ ἅρμα, μὰ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἐδέχθηκε, διὰ ιϛ
τὶ δεχόμενος τὰ ἅρματα καὶ τὰ ὄργανα τὰ πολεμικὰ διὰ νὰ πολεμᾷ
ἀνδρειωμένα ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, καὶ χρειαζόμενος καὶ τὴν ἐξουσίαν
ὁποῦ τοῦ ἐδόθη, μετ' αὐτὰ τὰ ἅρματα ἐλάβωσε τὸν ἑαυτόν του εἰς τὴν
καρδίαν. μὰ ἂν ἐναι καὶ ἐσήκωσαν ἐκεῖνος τὸ τοιοῦτον διακόνημα, ἀναγ-
κασμένος διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ ἀπὸ τὴν ἁγίαν ὑπακοὴν, καὶ εἶχε προ- κ
σεκτὴν ἀσθένειαν του τοῦ καθηγουμένου, ἂς στέκῃ μὲ θάρρος, διατὶ
κἂν καὶ ἔπεσεν, ὅμως δὲν ἀπέθανε. Δὲν κατέχω πῶς ἐπέρασεν ἀπὸ
τὸν νοῦν μου ὦ φίλοι μου νὰ σᾶς θέσω ἀκόμη εἰς τούτην τὴν πνευμα-
τικὴν τράπεζαν ἄλλον ἕνα γλυκὺν ἄρτον τῆς ἀρετῆς, πῶς εἶδα εἰς
ἐκεῖνο τὸ μοναστήριον ὑπηκόους ἐκεῖ, οἱ ὁποῖοι ἐταλαιπωροῦσαν καὶ ἐκα- κϛ
ταπονοῦσαν τοὺς ἑαυτούς των μὲ ὑβρίσαις καὶ ἐντιμάζασι καὶ ἐκαταφρο-
νοῦσαν τοὺς κατὰ θεὸν, διὰ νὰ μποροῦσι γυμνασμένοι μὲ τέτοιαν συνή-
θειαν καὶ ἄσκησιν νὰ εἶναι παρασκευασμένοι, καὶ νὰ μὴν θορυβοῦνται,
ὁπόταν ἐξέλασιν ὑβρισθῆ καὶ ἀτιμασθῆ ἀπὸ τοὺς ἔξω, ὡσὰν συνηθισμέ-
νοι νὰ μὴν σκανδαλίζουνται οὐδὲ νὰ πικραίνουνται διὰ ταῖς ἀτιμίαις. λ
Ἡ ψυχὴ ὁποῦ πάντοτε καὶ μὲ σπουδὴν διαλογίζεται πῶς ἔχει νὰ ἐξα-
γορευθῇ ὅλαις της ταῖς ἁμαρτίαις, θέλει κρατιέσθαι ὡσὰν ἀπὸ χαλι-
νάρι ἀπὸ τοῦτον τὸν λογισμὸν, νὰ μὴν ἁμαρτάνῃ. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν λο-
γιάζει νὰ ἐξομολογηθῇ, στέκωντας πάντοτε εἰς τὸ σκότος, καὶ εἰς τὴν τυ-
φλότητα τοῦ νοὸς, δίχως κανένα φόβον, καὶ καμίαν ἐντροπὴν ἁμαρτάνει, λϛ
καὶ ἐργάζεται τὸ κακόν. Κάθε φορὰν ὁποῦ λείπωντας ὁ προεστώς μας,
εἰκονί-

ἀκονίζωντας τὸ πρόσωπόν του, λογιάζωμεν πῶς νὰ στέκει σιμᾶμας, καὶ φεύγωμεν πᾶσαν λογῆς συνομιλίαν, ἢ λόγον, ἢ ὕπνον, ἢ βρῶσιν, ἢ καὶ ἄλλο τίποτας ὁποῦ νὰ τοῦ κακοφαίνεται, καὶ νὰ μηδὲν τοῦ ἀρέσῃ, τότε γνωρίζομεν, πῶς κάμνομεν ὑπακοὴν ἀληθινὴν καὶ αὐθεντικήν. Διατὶ οἱ ὀκνηροὶ καὶ νόθοι μαθητάδες, χαίρουνται ὁπόταν λείπει ὁ διδάσκαλός τως, μὰ οἱ φρόνιμοι καὶ γνήσιοι καὶ ἐπιθυμητικοὶ νὰ μαθαίνουσι, τὸ λογαριάζουσι τοῦτο τὸ λείψιμον, διὰ μεγάλην τως ζημίαν. Ἠρώτησα κάποιαν φορὰν ἕνα ἀπ' ἐκείνους τοὺς δοκιμωτάτους μοναχούς, παρακαλῶντάς τον νὰ μοῦ δείξει μὲ τί τρόπον ἡ ὑπακοὴ ἔχει τὴν ταπείνωσιν, ἤγουν πῶς ὁ ἀληθινὸς ὑπήκοος δύναται νὰ εἶναι καὶ ταπεινός. Καὶ ἐκεῖνος μοῦ ἀποκρίθηκε λέγωντας. ἂν ὁ ἀληθινὸς ὑποτακτικὸς θέλει εἶσται φρόνιμος καὶ καλῆς γνώμης, καὶ ἐγκροικιζάμενος, ἂν ἀναστέσῃ καὶ νεκρούς, ἂν ἀποκτήσῃ καὶ δάκρυον, ἂν ἔχῃ τόσον χάρισμα νὰ νικᾶ καὶ τοὺς πολέμους καὶ τοὺς πειρασμοὺς τῆς σαρκός, καὶ τοῦ δαίμονος, λογιάζει βέβαια πῶς ἡ εὐχὴ τοῦ πνευματικοῦ του πατρὸς τὰ ἐκατόρθωσεν ἐτοῦτα, καὶ τότε ἀπομένει αὐτὸς ἐλεύθερος ἀπὸ πᾶσαν λογῆς οἴησιν, καὶ τῦφον τῆς κενοδοξίας. διατὶ πῶς θέλει μπορέσει νὰ ὑψωθῇ εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον λέγει πῶς ἔκαμεν ἀπὸ τὴν βοήθειαν τοῦ πατρός του, καὶ ἔχει ἀπὸ σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν ἐδικήν του; Μὰ ὁ ἡσυχαστὴς δὲν γνωρίζει οὐδὲ ἔχει τοῦτο τὸ χάρισμα, καὶ τούτην τὴν ἐργασίαν καὶ ταπείνωσιν εἰς τοὺς λόγους του, διατὶ δὲν στέκει ὑποκατωθιὸν εἰς ὑποταγὴν πνευματικοῦ πατρός. διατὶ ὁ τῦφος τῆς οἰήσεως τὸν κάμνει καὶ φαίνεταί του πῶς τὸ ὅλον στρέφεται εἰς ἐκεῖνον δικαίως, ὑποβάλλωντάς του πῶς ἀπὸ ἐδικήν του σπουδὴν γίνουνται ἐκεῖνα τὰ κατορθώματα, καὶ τὰ καλὰ ἔργα ὁποῦ κάμνει. Ὁπόταν ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς ὑποταγὴν τοῦ ἡγουμένου, φύγῃ καὶ νικήσῃ ἐτούτους τοὺς δύο δόλους καὶ δεσμοὺς καὶ ἀπάταις τοῦ δαίμονος, ἤγουν τὴν παρακοήν, καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν, τότε ἀπομένει παντοτινὸς ὑπήκοος καὶ δοῦλος τοῦ Χριστοῦ. Σπουδάζει καὶ πολεμᾶ ὁ διάβολος ποτὲ μὲν νὰ σύρνῃ καμίαν φορὰν καὶ νὰ καταμολύνῃ τοὺς ὑπηκόους μὲ μολυσμούς, καὶ νὰ τοὺς κάμνῃ σκληροκαρδίους, νὰ μὴν μποροῦσι νὰ εὐγάλουσι δάκρυον. ποτὲ δὲ πάλιν παρακινῶντάς τους δυναστικῶς νὰ γίνωνται ταραχώδεις ἔξω ἀπὸ τὴν συνήθειάν τως μὲ τὴν ὀργὴν καὶ μὲ τὸν θυμόν. καμίαν φορὰν τοὺς κάμνει νὰ γίνουνται ξηροὶ δίχως καμίαν εὐλάβειαν καὶ ἄκαρποι, φαγάδες, καὶ ὀκνηροὶ εἰς τὴν προσευχήν, εἰς τὰ πνευματικὰ γυμνάσια ὑπνώδεις, καὶ γεμάτοι σκότους τοῦ νοὸς καὶ τῆς διανοίας, διὰ νὰ τοὺς κάμνῃ μὲ τοῦτον

Πῶς ὁ ἀληθινὸς ὑποτακτικός, εἶναι καὶ ταπεινός.

λα

τὸν τρόπον νὰ τοὺς φαίνεται πῶς δὲν ὠφεληθήκασι τίποτας ἀπὸ τὴν ὑποταγήν τως, καὶ ἔτζη νὰ τοὺς κάμνῃ νὰ ἀφίνουν τὸν πόλεμον, καὶ νὰ στρέφουσιν ὀπίσω, διὰ νὰ τοὺς ἐβγάλῃ παντελῶς ἀπὸ τὴν ἄθλησίν τως. καὶ δὲν τοὺς ἀφίνει νὰ νοήσουσι καὶ νὰ γνωρίσουσι, πῶς πολλαῖς φοραῖς ὁ ἐπαρμὸς ὁ οἰκονομικὸς ἐκείνων ὁποῦ μᾶς φαίνουνται καλὰ, τὸν ὁποῖον προνοεῖ ὁ θεὸς, μᾶς δίδει ἀφορμὴν καὶ ὕλην βαθυτάτης καὶ μεγάλης ταπεινοφροσύνης. Ἐτοῦτος ὁ πλάνος καὶ ἀπατεὼν δαίμων, ἐδιώχθηκε πολλαῖς φοραῖς ἀπὸ κάποιους μὲ τὴν ὑπομονὴν, ἔπειτα ὁμιλῶντας μας ἀκόμι ἐτοῦτος, καὶ παρακινῶντας μας νὰ τοῦ καταπειθοῦμεν, ἄλλος ἕνας ἄγγελος σατὰν πάλιν ἀποσώνωντας ὑστερότερα, πάγει νὰ μᾶς ἐξαπατήσῃ μὲ ἄλλον τρόπον, δίδωντάς μας κάποιαις παρηγορίαις πνευματικαῖς, διὰ νὰ μᾶς κάμῃ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον νὰ συρθοῦμεν εἰς τὴν ἡσυχαστικὴν ζωήν. Εἶδα μοναχοὺς, οἱ ὁποῖοι μὲ τὴν προσευχὴν καὶ ἐπιμέλειαν τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς, ἐγένηκασιν ὑπήκοοι, συγκατάνυκτοι, καλοζωάτοι, ἐγκρατεῖς, σπουδαῖοι, ἐλεύθεροι ἀπὸ τοὺς πολέμους, καὶ θερμοὶ εἰς τὰ καλὰ ἔργα, πρὸς τοὺς ὁποίους σιμόνωντας οἱ δαίμονες, τοὺς ἐσπείρασιν εἰς τὴν καρδίαν τως, πῶς ἤθελεν λοιπὸν δυνατοὶ νὰ πάγουσιν εἰς τὴν ἡσυχίαν, καὶ εἰς τὴν ἀναχωρητικὴν ζωὴν, ὡσὰν ὁποῦ ἐδυνούσουνταν νὰ καταντήσουν εἰς ἀπάθειαν μὲ ἐκείνην τὴν ζωήν· καὶ μὲ τέτοιαις πεπλανημέναις μέθοδες καὶ ἀπάταις γελασμένοι, ἐβγαίνωντας ἀπὸ τὸν λιμένα τῆς ὑπακοῆς, ἐμπήκασιν εἰς τὸ πέλαγος τῆς ἡσυχίας. εἰς τὸν ὁποῖον τόπον ἔπειτα, φθάνωντάς τους καὶ πηδῶντας τους ἀξάφνου ἡ ζάλη τῶν πειρασμῶν, καὶ εὑρισκόμενοι μοναχοὶ, καὶ στερημένοι τὴν βοήθειαν τῶν κυβερνητῶν, καὶ τῶν πνευματικῶν πατέρων, δὲν μποροῦντας, οὐδὲ κατέχωντας νὰ φυλαχθοῦσιν ἀπὸ τέτοιας λογῆς κινδυνώδη καὶ θανατηφόρον κλύδωνα, ἐπάθασιν ἐλεεινὴν ταλαιπωρίαν. καὶ ἐβυθισθήκασιν ἀπὸ τὴν συχασερὴν καὶ ἁλμυρὰν θάλασσαν τῶν παθῶν. Κατὰ πῶς ἡ θάλασσα ἔχει συνήθειαν νὰ θολώνεται, καὶ νὰ ταράσσεται, καὶ νὰ ἀγριαίνεται, καὶ ἀπὸ τὴν μεγάλην φορτοῦναν νὰ πέμπῃ μεγάλα κύματα, διὰ νὰ διώχνῃ μὲ τὴν κίνησίν τως ἐκεῖνα καὶ νὰ εὐγαίνῃ ἔξω τὸ χόρτον, καὶ τὴν ὕλην ὁποῦ ἐσύρασιν εἰς ἐκείνην οἱ ποταμοὶ, ἔτζη εἶναι ἀναγκαῖον καὶ ἡ θάλασσα τῆς ἐμπαθοῦς διανοίας, θορυβημένη καὶ ἀνακατωμένη ἀπὸ τὰ πάθη, νὰ ἀποδέχεται ταῖς μεγάλαις ζάλαις καὶ σύγχυσες ἀπὸ τοὺς ἀμέτρους καὶ φοβεροὺς ἀνέμους τῶν πειρασμῶν τῶν πονηρῶν πνευμάτων ἀπάνω εἰς τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς, διὰ νὰ μπορῇ ὁ χόρτος τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ πᾶσα λογῆς σηπε-

δὼν

δεων τῆς ὑπερηφανίας, ὁποῦ ἐμπῆκεν εἰς αὐτὴν εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἀτυχίας τοῦ νοὸς ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς τῶν παθῶν νὰ ῥίχνεται πάλιν εἰς τὴν γῆν ἔξω, καὶ ἔτζι νὰ ἀπομένῃ ἡ ψυχὴ ταπεινὴ καὶ εἰρηνευμένη. Ἂς στοχασοῦμεν ἐπιμελῶς, καὶ θέλομεν εὕρη ὕστερα ἀπὸ τὴν μεγάλην ζάλην καὶ τὸν κλύδωνα τῆς θαλάσσης, νὰ ἀκολουθᾶ καὶ νὰ γίνεται μεγάλη γαλήνη καὶ ἠρεμία. Ἐκεῖνος ὁποῦ καμίαν φορὰν ὑπακούει τοῦ πνευματικοῦ του πατρὸς, καὶ ἄλλην φορὰν τοῦ παρακούει, εἶναι ὅμοιος εἰς ἀνθρώπου, ὁποῦ ποτὲ μὲν διὰ νὰ ὑγιαίνῃ τὰ ὀμμάτια του, βάνει ἀπάνω εἰς ἐκεῖνα τὸ κολλούριον. ποτὲ δὲ πάλιν τὼς βάνει ἄσβεστην ἄκρατον. καὶ διὰ τοῦτο ἄλλος κτίζει, καὶ ἄλλος χαλᾶ, τί ὠφέλειαν πέρνουσιν, παρὰ κόπους. Μὴν ἀπατᾶσαι ὦ υἱὲ καὶ ὑπήκοε τοῦ κυρίου ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ὑπερηφανίας, φανερόνωντας καὶ ἐξομολογούμενος ταῖς ἁμαρτίαις σου εἰς τὸν πνευματικόν σου πατέρα, ὄχι ἀπὸ προσώπου ἀλλονοῦ, διὰ νὰ ἔχῃς ὀλιγώτερην ἐντροπήν. διὰ τί δὲν θέλεις δυνηθῆ νὰ ἐλευθερωθῇς ἀπ' ἐκείνην τὴν παντοτεινὴν ἐντροπὴν καὶ σύγχυσιν, δίχως τὴν ἐντροπὴν καὶ σύγχυσιν τὴν πρόσκαιρον τῆς θεληματικῆς σου αἰσχύνης. Ἀνασκέπαζε ἀνασκέπαζε, καὶ γύμνωνε εἰς τὸν πνευματικὸν ἰατρὸν τὴν πληγὴν τῆς ψυχῆς σου, εἰπέ την παρακαλῶ, καὶ μηδὲν σε συγχίζῃ ἡ ἐντροπή. ἐδική μου εἶναι ἡ λαβωματία ὦ πατέρα μου, ἐδική μου εἶν' ἡ πληγή, ἡ ὁποία μοῦ ἐγέννηκεν ἀπὸ ῥαθυμίαν ἐδικήν μου. καὶ ὄχι ἀπὸ ἄλλον τινά. οὐδὲ τινὰς ἐγέννηκεν αἴτιος τῆς ἁμαρτίας μου, οὐδ' ἄνθρωπος οὐδὲ δαίμων, οὐδὲ τὸ σῶμα, οὐδὲ ἄλλο τίποτας, μὰ ἡ ἐδική μου ἀμέλεια. Καὶ ὁπόταν ἐξομολογᾶσαι, γίνου καὶ εἰς τὸ ἦθος, καὶ εἰς τὴν ὄψιν, καὶ εἰς τὸν λογισμὸν, ὡς κατάδικος, νεύωντας κάτω εἰς τὴν γῆν ἀπὸ τὴν ἐντροπήν, καὶ ἂν εἶναι δυνατὸν, βρέχωντας μὲ τὰ δάκρυα τὰ πόδια τοῦ ἰατροῦ καὶ διδασκάλου σου πνευματικοῦ, καθὼς ἔκαμεν εἰς τὸν χριστὸν ἡ μαγδαληνή. Συνήθειαν ἔχουσι πολλαῖς φοραῖς οἱ δαίμονες ἢ νὰ μᾶς πείθουσι νὰ μὴν ἐξομολογούμεθαν, ἢ νὰ ἐξομολογούμεθαν ὄχι ἀπὸ μέσου ἄλλου προσώπου, ἢ νὰ μέμφωμεθαν ἄλλους ὄχι αἰτίους τῆς ἁμαρτίας μας. Καθὼς εἶναι ἀλήθεια, πῶς ἡ συνήθεια δύναται πολλὰ, καὶ ὅλα τὰ πράγματα ὁποῦ ἀρχίζουν ἀπ' ἐκείνην, τῆς ἀκολουθοῦσι κιόλας, καὶ ὅλα τὰ καλὰ ἔργα κατ' ὀλίγον, κατ' ὀλίγον χάνουνται μὲ τὴν συνήθειαν τὴν ἐναντίαν, καὶ πάλιν τὰ κακὰ ἔργα μὲ τὴν ἐναντίαν συνήθειαν διώχνουσι, πόσῳ πλέον περισσότερα ἡ καλὴ συνήθεια θέλει ἀκολουθήσει εἰς τὰ ἔργα τὰ καλὰ, μάλιστα ὁπόταν ἔχουσι μεγάλην συνεργὸν καὶ βοήθειαν τὸν θεὸν, ὁ ὁποῖος ἐργάζεται

Δεῖ ἐξομολογήσεσθαι.

Λουκ. ζ'.

Φιλιπ. β'.

εἰς ἡμᾶς καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν; Δὲν θέλεις κοπιάσει πολλοὺς χρόνους ἀμέσως διὰ νὰ εὕρῃς εἰς τοὺς λόγους σου τὴν μακαρίαν ἀνάπαυσιν τοῦ νοός σου, ἀλλ' ἴσως καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιστροφῆς σου δοθῇς ὁλοψύχως νὰ ἀπὸ ἀρχῆς ἀζημίας καὶ ὑδροισίαις. Μὴν λογιάσῃς νὰ εἶναι ἀνάξιον νὰ ἐξομολογηθῇς θεληματικῶς σου ταῖς ἁμαρτίαις σου εἰς τὸν ποιμένα σου καὶ βοηθόν σου, ἀλλὰ εἰς τοῦτο μὲ ἦθος ταπεινόν. διατὶ ἐγὼ εἶδα καταδίκους δεσμίους μὲ πολλὰ δεσμὰ ἁμαρτιῶν, οἱ ὁποῖοι μὲ ἕνα καταβεβλημένον καὶ ταπεινόντως ἦθος, καὶ μὲ μίαν μεγάλην ἐξομολόγησιν, καὶ πρὸ κάλλιον ἐμαλάξασι καὶ ἁπαλύνασι τὴν σκληρότητα
καὶ ἀποτομίαν τοῦ ἀνθρωπίνου καὶ πνευματικοῦ κριτοῦ, μεταβάλλον- ι
τας τὸν θυμόν του εἰς εὐσπλαγχνίαν καὶ ἐλεημοσύνην. διὰ τοῦτο καὶ ὁ
Ματθ. γ'. ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἤθελε πρῶτα νὰ ἐξομολογοῦνται ταπεινὰ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπαγγέλλασιν εἰς τοὺς λόγους του διὰ νὰ βαπτισοῦσιν, ὄχι διὰ νὰ τὴν χρειάζεται ἐκεῖνος τὴν ἐξομολόγησιν τῶν ἀλλονῶν, μὰ ἐξεύρωντας καὶ
πονῶντας μὲ κάθε τρόπον τὴν σωτηρίαν τως. Μὴν θαυμάζωμεν μη- ιε
δὲ φοβούμεθαν ἂν εἶναι καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐξομολόγησιν πολεμούμεθα. διατὶ κάλλιον εἶναι νὰ πειράζωμεθα, καὶ νὰ πολεμοῦμεν μὲ τὸν μολυσμὸν τῆς σαρκὸς, παρὰ νὰ μὴν πειραζώμεθα, καὶ νὰ πολεμοῦμεν μὲ τὴν ὑπερηφανίαν τῆς καρδίας, καὶ μὲ τὸ ὕψωμα τοῦ νοός μας, μόνον
νὰ στέκωμεν ταπεινοὶ εἰς τὸν πειρασμὸν, καὶ νὰ γνωρίζωμεν τὴν ἀσθέ- κ
νειάν μας. Μὴν τρέχῃς μηδὲ πετᾶσαι ὑψόνωντας τὸν ἑαυτόν σου, καὶ καυχώμενος, ὁπόταν ἀκούῃς νὰ διηγᾶται τινὰς τὴν ζωὴν, τὴν κατάστασιν, καὶ τὰ θαυμαστὰ κατορθώματα τῶν ἀναχωρητῶν πατέρων, ὁποῦ ἔχουσι τὴν καρδίαν τως συγκωμένην εἰς τὸν θεὸν, διατὶ ἐδιαλέχθηκες νὰ περι-
πατῇς τὴν στράταν τοῦ πρωτομάρτυρος στεφάνου, διὰ νὰ φθάσῃς εἰς τὴν κε
συζοφίαν τῶν μαθητῶν τοῦ χριστοῦ, καὶ νὰ λιθαθῇς ἀπὸ τὰ σκληρὰ καὶ ὑβριστικὰ λόγια τῆς ἐντροπῆς καὶ τῆς ἐπιτιμήσεως. Καὶ ἂν εἶναι καὶ ἀνάμεσα ὁποῦ πολεμᾶς, ἤθελε σοῦ τύχῃ νὰ πέσῃς, ἢ νὰ λαβωθῇς, ἢ νὰ νικηθῇς, μὴν μισεύσῃς διὰ τοῦτο ἀπὸ τὸν κάμπον τῆς συζοφίας τοῦ μο-
ναστηρίου, διατὶ τότε χρειαζόμεθα πλειότερα τὸν πνευματικὸν ἰατρὸν, λ
ὁπόταν εὑρισκώμεθα λαβωμένοι. Ἂν εἶναι καὶ εὑρισκόμενος εἰς τὸ μοναστήριον εἰς τὴν συνοδίαν τῶν ἀδελφῶν, καὶ σιμὰ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἠμπορεῖς νὰ βοηθᾶσαι, περιπατῶντας ὅμως σκουντάφνεις τὸν πόδα σου εἰς τὴν πέτραν, ἂν ἤσουν στερημένος κάθε λογῆς βοή-
θειαν εἰς τὴν ἡσυχίαν, ὄχι μόνον ἤθελες σκουντάψει εἰς τὴν πέτραν; μὰ λε
ἴσως ἤθελες εἶσαι ὅλως διόλου ἀπεθαμένος. Ὁπόταν εὑρισκόμενοι εἰς

τὴν

τὴν ζωωδίαν, πειραζούμεθεν ἀπὸ κανένα πάθος, ἢ νικηθοῦμεν ἀπὸ κανένα πειρασμόν, παρευθὺς οἱ δαίμονες ἐπιπηδοῦσιν εἰς ἡμᾶς, εὑρίσκοντας ἀφορμὴν εὔλογον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἄλογον, καὶ καταπείθοντάς μας, πῶς διὰ νὰ εὑρισκώμεθαν εἰς τὴν ζωωδίαν, ἐπειραχθήκαμεν, καὶ ἐνικηθήκαμεν ἀπὸ ἀφορμὴν τινῶν μοναχῶν. καὶ ἂν ἠθέλαμεν εἶσθαι εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς ἐρήμου, δὲν ἠθέλαμεν πέσῃ. καὶ διὰ τοῦτο μᾶς παρακινοῦσι νὰ ἀφήσωμεν τὸ μοναστήριον, καὶ νὰ πᾶμεν εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς ἡσυχαστικῆς ζωῆς, καὶ τοῦτο τὸ κάμνουσι διὰ νὰ ἀποσώσουσι πτῶμα εἰς πτῶμα, καὶ ἄλλαις πολλαῖς λαβωματίαις ἀπάνω εἰς τὸν χαλασμόν μας. Ὁπόταν ὁ πνευματικός μας ἰατρὸς προφασίζεται πῶς δὲν δύναται ἢ δὲν γνωρίζῃ νὰ θεραπεύσῃ τὴν ἀρρωστίαν μας, τότε κάμνει χρείαν νὰ πηγαίνωμεν εἰς ἄλλον ἰατρόν, καὶ πατέρα ἄλλου τινὸς μοναστηρίου, διατὶ χωρὶς τὴν ἐπιστήμην τοῦ ἰατροῦ, ὀλίγοι ἄρρωστοι ἰατρεύθηκασι. Καὶ ποῖος θέλει φανῆ νὰ ἐναντιωθῆ εἰς τοῦτο ὁποῦ ἡμεῖς ὁρίζομεν καὶ ἀποφασίζομεν. πῶς κάθε καράβι ὁποῦ νὰ ἔχῃ ἕνα καραβοκύρην πεπονημένον καὶ ἔμπειρον, ἂν ἤθελε τύχῃ νὰ κινδυνεύσῃ καὶ νὰ πέσῃ εἰς τζακισμόν, δίχως τὸν καραβοκύρην κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην ἔμελλε νὰ χαλασθῆ παντελῶς. ἔτζη καὶ αὐτὸ εἶναι καὶ ὁ μοναχὸς ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὴν ὑποταγὴν τοῦ πνευματικοῦ του πατρός, πέφτει εἰς κίνδυνον, πλέα χειρότερα εὑρισκόμενος μοναχός του, δίχως πατέρα πνευματικόν, ἤθελε πέσῃ. Ἀπὸ τὴν ὑπακοὴν γεννᾶται ἡ ταπείνωσις, καὶ ἀπὸ τὴν ταπείνωσιν γεννᾶται ἡ εἰρήνη τοῦ νοός, ὁποῦ δὲν αἰσθάνεται πλέα κανένα πάθος. διατὶ ἐκεῖνοι, ὁποῦ δὲν παύουσι νὰ ταπεινώνουνται τελείως, ἀπολαύουσι καὶ παίρνουσιν ἀπὸ τὸν θεὸν τόσον πλῆθος χάριτος, ὁποῦ καθαρίζουνται ὄχι μόνον ἀπὸ κάθε λογῆς ὑπερηφάνειαν, μὰ ἀκόμη ἰατρεύουνται καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ πάθη. Διατὶ ὁ θεὸς βέβαια εἰς τὴν ταπείνωσίν μας μᾶς ἐνθυμᾶται, καὶ λυτρώνει μας ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς μας. Οὐδένα πρᾶγμα λοιπὸν μᾶς ἐμποδίζει, νὰ μὴν μποροῦμεν νὰ εἰποῦμεν, πῶς ἀπὸ τὴν ὑπακοὴν γεννᾶται ἡ ἀπάθεια, μὲ τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνομεν τὸ τέλος τῆς ταπεινώσεως. διατὶ ἡ ἀπάθεια ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ταπείνωσιν καθὼς ὁ Μωϋσῆς ἐγίνηκεν ἀρχὴ τοῦ γραπτοῦ νόμου. καὶ ἡ ἀπάθεια, ὁποῦ εἶναι θυγατέρα τῆς ταπεινώσεως, τελειώνει τὴν μητέρα της τὴν ταπείνωσιν, καθὼς ἡ Μαρία ἡ ἀδελφὴ τοῦ Μωσέως, ἡ ὁποία ἦτονε γεννημένη ἀπὸ τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, ἐτελείωσε τὴν συναγωγήν. Χωρὶς καμίαν ἀμφιβολίαν ἄξιοι πάσα λογῆς τιμωρίας εἶναι ὁμοῦ εἰς τὸν θεὸν ἐκεῖνοι οἱ ἄρρωστοι καὶ ἀτελεῖς μοναχοί, οἱ ὁποῖοι

Περὶ ὑπακοῆς, ταπεινώσεως καὶ ἀπαθείας.

ψαλ. ρλβ'.

Ἐξο. κ. ιε'.

ἀφοῦ

ἀφ' οὗ ἐδοκιμάσασι καὶ ὠφεληθήκασιν ἀπὸ τὸν πνευματικόν τους ἰα-
τρὸν, τὸν ἀφήνουσι τοῦτον, καὶ πηγαίνουσιν εἰς ἄλλον, νὰ ἰατρευθοῦσι τέλεια.
Μὴν θελήσῃς νὰ μισεύσῃς ἀπὸ τὰ χέρια καὶ τὴν κυβέρνησιν τοῦ πρώ-
του σου ἡγουμένου, ὁ ὁποῖος σὲ ἀπεδέχθηκε καὶ ἔφερέ σε εἰς τὸν δεσπό-
την σου κύριον, διὰ τίποτε εἰς τὴν ζωήν σου δὲν θέλεις εὐλαβηθῆ ἄλ-
λον ὡσὰν ἐκεῖνον. Καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν εἶναι ἔμπειρος εἰς τὰ πολεμι-
κὰ, δὲν θέλει εἶσθαι φυλαγμένος μισεύοντας ἀπὸ τὴν συντροφίαν τῶν ἀλ-
λωντου συντρόφων τῶν στρατιωτῶν, ἀλλὰ νὰ πάγῃ νὰ μονομαχήσῃ, τοιου-
τοτρόπως καὶ ὁ μοναχὸς ὁποῦ δὲν ἔχει δοκιμὴν τῶν ψυχικῶν παθῶν,
πρὶν νὰ δοκιμάσῃ καλὰ καὶ νὰ γυμνασθῇ εἰς τὸν πόλεμον τῶν παθῶν
τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ πνεύματος, δὲν μπορεῖ νὰ συρθῇ δίχως μεγάλον του
κίνδυνον εἰς τὴν ἡσυχαστικὴν ζωήν. Διατί ἐκεῖνος ὁ στρατιώτης ὁπό-
ταν λαβωθῇ, κινδυνεύει εἰς τὸ κορμί. καὶ ἐτοῦτος ὁ μοναχὸς θέλει κιν-
Εκκλ. δ'. δυνεύσει πνευματικὰ εἰς τὴν ψυχήν. Διὰ τοῦτο λέγει ἡ γραφὴ, πῶς
εἶναι καλλίτερον νὰ καθοῦσι δύο ὁμάδι, παρὰ ἕνας μόνος. ἤγουν κάλ-
λιον εἶναι καὶ πλέα σωτηριῶδες τοῦ ὑπηκόου υἱοῦ νὰ εὑρίσκεται μὲ τὸν
πνευματικόν του πατέρα, καὶ μὲ τὴν ἐνέργειαν καὶ βοήθειαν τοῦ ἁγίου
πνεύματος νὰ ἀγωνίζεται καὶ νὰ πολεμᾷ μὲ ταῖς ἐμπαθεῖς του συνή-
θειαις. Διατί ἐκεῖνος ὁποῦ στερεύει τὸν τυφλὸν τοῦ ὁδηγοῦ του, καὶ τὴν
ποίμνην τοῦ βοσκοῦ της, καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν ἠξεύρει τὴν στράταν καὶ πλα-
νᾶται, τοῦ χειραγωγοῦ του. τὸ βρέφος, τοῦ πατρός του. τὸν ἄρρωστον, τοῦ ἰα-
τροῦ του. καὶ τὸ καράβι, τοῦ κυβερνήτου του, δίδει καὶ εἰς τοὺς δύο ἐτού-
τους μεγάλον κίνδυνον. καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δίχως βοήθειαν τοῦ πνευμα-
τικοῦ του πατρὸς πάγει νὰ πολεμᾷ μὲ τὰ πονηρὰ πνεύματα τὰ ἀόρα-
τα, θανατώνεται ἀπ' αὐτά. Οἱ ἄρρωστοι ὁποῦ εἰς ταῖς ἀρχαῖς πηγαίνουσιν
εἰς τὸ σπῆτι τοῦ ἰατροῦ, ἂς λογιάζουσι καλὰ τοὺς πόνους ὁποῦ πάσχουσι τό-
τε, καὶ ἂς τοὺς σημαδεύουσι, ἀλλὰ νὰ γνωρίζουσιν ὕστερα, πόσον τοὺς ὠφέλη-
σεν ὁ ἰατρὸς, διατὶ ὅσον οἱ πόνοι λείπουσι καὶ σμικραίνουσιν, τόσον εἶναι ση-
μάδι, πῶς ἡ ἰατρεία καὶ ἡ θεραπεία τοὺς ὠφέλησε πολλά. Ὁμοίως
καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ πᾶσι νὰ ζοῦσιν ὑποκατωθέν εἰς ὑποταγὴν, ἂς λογιά-
ζουσι πόσον αὐξαίνουσι μὲ ἐκείνην τὴν ὑπακοὴν, καὶ πόσην προκοπὴν κά-
μνουσιν εἰς τὴν ταπείνωσιν, διατὶ τόσον πλέα ταπεινοὶ εἶναι, ὅσον ὑπα-
κούουσι πλέα προθυμότερα. Δίχως καμίαν ἀμφιβολίαν εἰς τοὺς ὑπη-
κόους εἶναι σημάδι βέβαιον τῆς πνευματικῆς τως ὑγείας, ἡ ταπείνωσις,
μὲ τὴν ὁποίαν καταφρονοῦσι τοὺς ἑαυτούς τως. εἰς τοὺς ἀρρώστους, ἡ ἐλα-
φρωσις τῶν πόνων. Τὸ συνειδός σου ἂς σοῦ εἶναι ἕνας καθρέφτης, εἰς

τὸν ὁποῖον δίχως κανένα σφάλμα μπορεῖς νὰ γνωρίζεις τὸν ἑαυτόν σου, καὶ νὰ θεωρεῖς, καὶ νὰ κρίνῃς πῶς εἶναι ἡ ὑπόταξή του, καὶ ἂν εἶσαι κατὰ ἀλήθειαν ὑπήκοος, καὶ τοῦτο ἀρκεῖ. Εἶναι τινὲς, οἱ ὁποῖοι στέκοντας χρόνια πολλὰ εἰς ἓν κελλὶ εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ πνευματικοῦ τους πατρὸς, καὶ δίδοντας τοὺς ἑαυτούς τους εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς ἐρημικῆς ζωῆς, πειράζονται μόνον ἀπὸ τοὺς δαίμονας. Ἄλλοι εὑρισκόμενοι εἰς τὴν συνοδίαν, πολεμοῦσι καὶ μὲ τοὺς δαίμονας, ὁποὺ τοὺς πειράζουσι, καὶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους ὁποὺ τοὺς γυμνάζουσι. καὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὴν παντοτινὴν θεωρίαν τοῦ διδασκάλου, φυλάγουσι μὲ πλέα περισσοτέραν ἐπιμέλειαν ταῖς ἐντολαῖς του, μὰ οἱ δεύτεροι διατὶ νὰ λείπῃ ἐκεῖνος καμίαν φορὰν μὲ τὸ ἀμελετήτως παραβαίνουσιν ὀλίγον εἰς κάποιον τίποτας τὰ προστάγματά του. ὅμως ἂν εἶναι σπουδαῖοι καὶ νὰ ὑπομένουσι μετὰ χαρᾶς τὸν κόπον, μὲ τὴν ὑπομονὴν τῶν προσκρούσεων καὶ τῶν πικροτήτων, μὲ ταῖς ὁποίαις γυμνάζονται συχνὰ, ἀναπληρώνουσιν ἐκεῖνο τὸ ἐλλείψιμον, κερδαίνοντας περισσότερον ἀπ' ἐκείνους ὁποὺ εἴχασι χαϊμένον, καὶ παίρνουσι διπλοῦς τοὺς στεφάνους. Ἂς φυλάττωμεν μὲ πᾶσαν λογῆς ἐπιμέλειαν τοὺς ἑαυτούς μας, νὰ μηδὲν σφάλλωμεν μὲ καμίαν μας αἴσθησιν, ἢ μὲ ἄλλην καμίαν ἀνάγκην τῆς ψυχῆς, διατὶ ὁπόταν ὁ λιμιώνας εἶναι γεμάτος καράβια, ἔχει συνήθειαν νὰ τὰ σαλεύῃ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἡ ὁρμὴ τοῦ νεροῦ, κρούοντας ἕνα τὸ ἄλλο, καὶ τζακίζοντάς τα, καὶ μάλιστα ὁπόταν εὑρίσκονται χωσὰ ἀπὸ μέσα τρυπημένα ἢ φαγωμένα ἀπὸ τοὺς σκώληκας. τοιουτοτρόπως καὶ οἱ μοναχοὶ ὁποὺ θέλοντας νὰ στρέψουσιν εἰς τὴν οὐράνιόν τους πατρίδα, γυμνάζονται μὲ ταῖς θλίψαις, ἂν δὲν βλέπουνται μὲ ἐπιμέλειαν, κινοῦνται καὶ σαλεύουσιν εὔκολα ἀπὸ τὸν θυμὸν τῆς ἀνυπομονησίας, ἢ ἀπὸ τὸν κρυπτὸν σκώληκα τῆς κενοδοξίας. Ὥστε ὁποὺ εὑρισκόμεθαν ὑποκάτω θεῖον εἰς τὸν πνευματικόν μας πατέρα, ἂς φυλάσσωμεν, ἐσχάτην σιωπὴν, δὲν λέγοντας καμίαν κατάκρισιν ἐναντίον του, οὐδὲ κἂν μιλῶντας ἔμπροσθέν του, μὰ δείχνοντας πάντοτε πῶς ἤμεθαν ἄγνωστοι. διατὶ ὁ ἄνθρωπος ὁποὺ σιωπῶντας ἐγκρατεύει τὸ στόμα του, δείχνει πῶς εἶναι ἀγαπητικὸς τῆς σοφίας, καὶ υἱός της, καὶ παντοτινὰ ἀπολαμβάνει πολλὴν γνῶσιν. Εἶδα ὑποτακτικὸν, ὁποὺ ἤρπα προσεκτικῶς καὶ ἀδιάκοπα τὴν διήγησιν καὶ τὴν ὁμιλίαν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ προεστῶτός του, καὶ ἀπελπίσθηκα εἰς τὴν ὑποταγήν του, θεωρῶντάς τον πῶς εἶχεν ἀποκτησμένα πλέα γλυκορύτερα ὑπερηφανίαν, παρὰ ταπείνωσιν. Μὲ πᾶσαν λογῆς ἀγρυπνίαν ἂς ἀγρυπνίσωμεν, καὶ μὲ πᾶσαν τήρησιν ἂς τηρήσωμεν, καὶ Παροιμ. ι.

μὲ

μὲ πᾶσαν φύλαξιν ἂς βλεπόμεθοῦμεν, πότε καὶ πῶς τὰ ἔξω γυμνάσια
καὶ αἱ ὑπηρεσίαις τοῦ μοναστηρίου, καὶ τοῦ πλησίον μας πρέπει νὰ προ-
τιμοῦνται τῆς προσευχῆς, διατὶ δὲν τυχαίνει νὰ γίνεται πάντοτε ἐτοῦ-
το, μὰ μόνον ὁπόταν προστάξῃ ὁ προεστὼς, ἢ ὁπόταν τύχῃ καμία με-
γάλη ἀνάγκη καὶ χρεία. Βλέπου καλὰ καὶ πρόσεχε τοὺς λόγους σου ὁπό- ί
ταν συνομιλῇς μὲ τοὺς ἀδελφούς σου, νὰ μὴν βλάπτῃς τὸν ἑαυ-
τόν σου, καὶ νὰ σκανδαλίζῃς τοὺς ἄλλους, σπουδάζοντας καὶ ἐπιμε-
λούμενος νὰ δείχνεται πῶς εἶσαι πλέα δικαιότερος, καὶ πλέα καλλί-
τερος ἀπ' ἐκείνους. διατὶ τέτοιους λόγους θέλεις κάμει δύο κακά. πρῶτον
θορυβῶντας τοὺς ἀδελφοὺς μὲ τοῦτην σου τὴν ψεύστικην καὶ πλαστὴν ί
ἐπίδειξιν καὶ ἀπόφανσιν, καὶ ἔπειτα εἰς τὸν ἑαυτόν σου δίδωντας μὲ
πᾶσα τρόπον ὑψηλοφροσύνην, καὶ ὑπερηφάνειαν. Σπούδαζε καὶ ἐπιμε-
λοῦ νὰ εἶσαι καλὸς πνευματικὰ εἰς τὴν ψυχήν, καὶ μυστικά, δὲν τὸ φα-
νερόνωντας τοῦτο μηδεποσῶς μὲ πράξαις, ἢ μὲ σημάδια, ἢ μὲ λόγια
τοῦ κοσμίου, ἢ μὲ σχήματα, καὶ μὲ αἰνίγματα, μὲ τρόπους ὁποῦ δὲν φαί- ιί
νουνται, μὰ νοοῦνται. καὶ τοῦτο θέλεις τὸ κάμνει, ὥστε νὰ μάθῃς νὰ
μὴν κατακρίνῃς, οὐδὲ νὰ καταφρονᾷς τὸν πλησίον σου. μὰ ἀνίσως καὶ
εἶσαι ἀκόμη πρόχειρος καὶ πρόθυμος εἰς τοῦτο τὸ πάθος τῆς κατακρί-
σεως, κάμε νὰ εἶσαι ἀπ' ἔξω εἰς ὅλα τὰ πράγματα ὅμοιος τῶν ἀδελ-
φῶν σου, μηδὲ ἔχε εἰς τὴν ψυχήν σου καμίαν ἐργασίαν περισσοτέραν κ'
ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἤγουν εὐχήν, ἢ κλαυθμόν, ἢ ἄλλον ἀγῶνα. καὶ μὴν
γίνεσαι ἀνόμοιος εἰς ἐκείνους μὲ τὴν οἴησιν, καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν. Εἶδα
πολλαῖς φοραῖς ἕνα κακὸν καὶ ἀδόκιμον μαθητὴν ὁ ὁποῖος ἐκαυχᾶτον
εἰς τὰ κατορθώματα τοῦ διδασκάλου του ἔμπροσθεν ἐκείνων αὐτῶν, καὶ λο-
γιάζοντας νὰ ἀπολαύσῃ δόξαν καὶ τιμὴν ἀπὸ τὸν ξένον κόπον, καὶ ἀπὸ κί
τὸ ξένον καλόν, ἀπέκτησε πλέα ὀγλιγορώτερα ἀτιμίαν καὶ ἐντροπήν,
λέγοντάς του ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ἀκροαταί, καὶ πῶς ἕνα δένδρον ἔτζι κα-
λὸν ἔβγαλεν ἕνα κλάδον τέτοιας λογῆς ἄκαρπον; Μὴν μᾶς φαίνεται
πῶς νὰ ἤμεσθεν ὑπομονητικοί, ὁπόταν ὑπομένωμεν ἀνδρωμένα τὴν
καταδίκασιν καὶ τὸν μυκτηρισμὸν τοῦ πνευματικοῦ μας πατρὸς, μὰ λ'
ὁπόταν καταφρονούμενοι καὶ ὀνειδιζόμενοι ἀπὸ πᾶσα ἄνθρωπον, ὑποφέρω-
μεν. διατὶ τὸν πατέρα μας καὶ ἀπὸ εὐλάβειαν, καὶ ἀπὸ χρέος ὁποῦ
τοῦ ἔχομεν διατὶ μᾶς ἔχει τὴν φροντίδα μας, τὸν βαστοῦμεν καὶ ὑπομέ-
νομεν τοῦτον. Δέχου καὶ πίνε προθυμερὰ μυκτηρισμόν, καὶ ὕβρεις, καὶ ἐν-
τροπαῖς ἀπὸ κάθε ἄνθρωπον ὁποῦ σου ταῖς δίδει, ὡσὰν νερὸν ὁποῦ εἰς τὸ λί
παρὸν σοῦ δίδει τὴν ζωὴν τῆς χάριτος, καὶ εἰς τὸ μέλλον σοῦ θέλει προ-
ξενήσει

ξενήσει τὴν ἀΐδιον δόξαν: ἀλλὰ τί ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦ ταῖς δίδει, γυρεύει νὰ σὲ ποτίσῃ ἕνα ποτὸν σωτηριῶδες, μὲ τὸ ὁποῖον καθαρίζεται πᾶσα λογῆς πορνεία, καὶ λαγνεία τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ τί τότε μὲ τὸ ποτὸν ἐκείνου τοῦ νεροῦ, θέλει ἀνατείλῃ καὶ γεννηθῇ εἰς τὴν ψυχήν σου μία μεγάλη καθαρότης, καὶ δὲν θέλει λείψει ἀπὸ τὴν καρδίαν σου τὸ φῶς τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. Μὴν καυχᾶται μηδὲ τινὰς μέσα εἰς τὴν καρδίαν του, βλέποντας ὅλην τὴν συνοδίαν τοῦ μοναστηρίου νὰ ἀναπαύεται ἀπὸ λόγου του, ἢ εἰς ὑπηρεσίαν, ἢ εἰς βουλήν, ἢ εἰς παραδείγματα καλά, λογιάζοντας τοῦτο νὰ εἶναι ἀπὸ δύναμιν τῆς ἀρετῆς του, μὰ ἂς στοχάζεται πῶς οἱ ἀόρατοι κλέπται, οἱ δαίμονες εἶναι ἐγγύς. Ἔχε εἰς τὸν νοῦν σου καὶ ἐνθυμοῦ πάντοτε ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν ὁ χριστὸς εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ὁπόταν θέλετε κάμει ὅ,τι σᾶς προστάσσεται, λέγετε, ἀνωφέλευτοι δοῦλοι ἤμεσθα, καὶ ἐκάμαμεν ἐκεῖνον ὁποῦ ἤμεσθα κρατημένοι νὰ κάμωμεν. μὰ τί λογῆς θέλουν εἶσται τὰ ἔργα μας, καὶ οἱ κόποι μας κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ θεοῦ, θέλομεν τὸ γνωρίσει εἰς τὴν ὥραν τοῦ θανάτου μας. Μὴν θέλωμεν λοιπὸν νὰ δικαιώνωμεν τοὺς ἑαυτούς μας, πρὶν νὰ γροικήσωμεν τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀπαραλογίστου κριτοῦ. Τὸ κοινόβιον εἶναι ἕνας γήϊνος οὐρανός, ἀλλὰ τοῦτο ἂς σπουδάζωμεν νὰ δουλεύωμεν τοῦ κυρίου καὶ ἂς καταπείσωμεν τὴν καρδίαν μας, νὰ εὑρίσκεται εἰς ἐκεῖνον μὲ φόβον καὶ ἀγάπην, καθὼς οἱ ἄγγελοι ὁποῦ τὸν ὑπηρετοῦσι. ἐτοῦτοι ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τοῦτον τὸν γήϊνον οὐρανόν, εὑρίσκονται καμίαν φορὰν εἰς ταῖς ἐργασίαις τως ἀναίσθητοι, καὶ σκληροὶ εἰς τὴν καρδίαν, ὡσὰν νὰ ἦσαν πέτρινοι, καὶ ἄλλην φορὰν πάλιν παρηγοριοῦνται μὲ κατάνυξιν, ἀλλὰ νὰ φεύγουσι καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν μὲ τούτην τὴν σκληρότητα, καὶ νὰ παρηγοροῦσι καὶ τοὺς κόπους τως μὲ τὰ δάκρυα τῆς κατανύξεως. Ὀλίγη φωτία, ἐμάλαξε καὶ ἔλυσε πολὺ κερί. ἔτζη πολλαῖς φοραῖς μία μικρὰ ἀτιμία καὶ ὕβρις ἐπερχομένη, ἐξάφνου ἀπάλυνε, καὶ ἐγλύκανε, καὶ ἔλιωσεν ὅλην τὴν ἀγριότητα, καὶ τὴν ἀναισθησίαν, καὶ τὴν τυφλότητα τῆς καρδίας. Εἶδα μίαν φορὰν δύο τινὰς ὁποῦ ἐπαρακάθουνται κρυφὰ νὰ ἀκούουσι καὶ νὰ τηροῦσι τοὺς ἀναστεναγμοὺς καὶ τοὺς κόπους τῶν ἀγωνιζομένων μοναχῶν. μὰ ὁ ἕνας ἀπ' ἐκείνους τὸ ἔκαμεν ἐτοῦτο, ἀλλὰ νὰ μιμηθῇ ἐκείναις ταῖς ἁγίαις πράξεις. ὁ ἄλλος τὸ ἔκαμνε, ἀλλὰ νὰ τὰ φανερώσῃ ταῦτα ἐμπαικτικῶς καὶ ὀνειδιστικῶς μὲ τὸν καιρόν, καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν ἐργάτην τοῦ θεοῦ ἀπὸ τὴν καλὴν ἐργασίαν.

Λουκ. ιζ.

Περὶ διακριτικῆς σιωπῆς.

Μὴν θέλης νὰ φυλάττης τὴν ἀδιάκριτον καὶ ἄλογον σιωπήν, ἀλλὰ νὰ μὴν δίδης τοιουτοτρόπως εἰς τοὺς ἄλλους ταραχὴν καὶ πικρίαν. μηδὲ

γίνου

γίνου νωθρὸς καὶ ἀργοκίνητος καὶ εἰς τὸ ἦθος καὶ εἰς τὸ περιπάτημα, ὁπόταν ἐπιτάσσεσαι νὰ σπουδάζῃς, ἀλλέως θέλεις εἶσαι χειρότερος ἀπὸ τοὺς μαινομένους, καὶ ταραχώδεις, ὁποῦ ταραχίζουσι καὶ τοὺς ἑαυτούς τως, καὶ ἄλλους. Εἶδα καθὼς λέγει ὁ ἰὼβ, πολλαῖς φοραῖς κάποιαις ψυχαῖς μολυσμέναις μὲ τοῦτα τὰ πάθη, νὰ εἶναι καμίαν φορὰν ἐμπαθῶς ἀργαῖς, καὶ ὀκνηραῖς, καὶ κάποιαν φορὰν νὰ φαίνουνται περίλυπαις, καὶ μὲ μίαν κάποιαν ἄλογον σιωπὴν καὶ ἀπόδειξιν τῶν ἔξω ἠθῶν, νὰ φαίνουνται καὶ νὰ ἀποδείχνουνται πνευματικαῖς. Τὸ ὁποῖον πρᾶγμα τινὲς τὸ κάμνουσι πλασῶς, καὶ ἄλλοι ἀπὸ ἰδιότητα φυσικήν. Καὶ διὰ τοῦτο κάμνουσιν ἔργα ὁποῦ φαίνουνται πνευματικὰ, μὰ χαίνουνται, διατὶ δὲν γίνουνται μὲ καλὸν καὶ ἐνάρετον θέλημα. καὶ ἐθαύμασα διὰ τούτην τὴν πανουργίαν καὶ ποικιλότητα τῆς κακίας. μὲ τὸν ὁποῖον τρόπον πολλαῖς φοραῖς τὰ πάθη χώνουνται μὲ σχῆμα ἀρετῆς, καὶ κάποιαν φορὰν φανερώνουνται καθαρία.

Περὶ προσευχῆς καὶ τῶν ψαλμῶν.

Ἐκεῖνος ὁποῦ στέκει εἰς τὸ μέσον ἀνάμεσα ἐκεινῶν ὁποῦ μάχουνται, καὶ ὁποῦ προκόπτουσι, μπορεῖ νὰ κερδαίνῃ περισσότερον ἀπὸ τὴν προσευχὴν ὁποῦ κάμνει ἀπὸ μεσωθίον του κατὰ τὴν χρείαν του, καὶ τὸν πόλεμον ὁποῦ πάσχει, παρὰ ἀπὸ τὴν ψαλμῳδίαν. Διατὶ συμβαίνει πολλαῖς φοραῖς καὶ ἐμποδίζομέθαν νὰ μὴν μποροῦμεν νὰ ἔχωμεν τὴν ἐγροίκησιν καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ψαλμοῦ διὰ τὴν διαφορότητα τῶν φωνῶν, καὶ διὰ τὴν σύγχυσιν τῶν προσώπων, καὶ τὴν βαθύτητα καὶ ὑψηλότητα τῶν νοημάτων ὁποῦ εὑρίσκουνται εἰς τοὺς ψαλμοὺς, διατὶ ἡ ψυχὴ ὁποῦ εἶναι βαλμένη ἀναμεταξὺ τῶν πολέμων, καὶ τῆς σκοτότητος, ἢ ὁποῦ εἶναι ἀμαθὴς, καὶ δὲν γροικᾷ, οὐδὲ νοᾶ ταῖς ὑψηλότητες καὶ τὰ ἀκριβὰ νοήματα τῶν ψαλμῶν, εὔκολα κλέπτεται καὶ ἀπατᾶται ἀπὸ τὴν ἀκηδίαν, καὶ ὀκνηρίαν εἰς τὸν καιρὸν τῆς ψαλμῳδίας, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τούτην εἶναι πλέα ὠφέλιμον καὶ πλέα ἐπικερδὲς, ἡ χωρισὴ προσευχὴ, παρὰ ἡ ψαλμῳδία. Πολέμα πάντοτε εἰς τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς μὲ ὅλην σου τὴν ἔννοιαν, καὶ μὲ ὅλην σου τὴν δύναμιν, καὶ συμμάζωνε τὸν ἑαυτόν σου, μέσα σου, ὁμάδι μὲ τὸν λογισμὸν, τὸν νοῦν σου, τὸν σκοπόν σου, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν σου, διατὶ ὁ νοῦς δὲν κουράζεται ποτὲ νὰ μὴν εἶναι πάντοτε θορυβημένος, καὶ νὰ μὴν ῥέμβεται καὶ νὰ πλανᾶται, καὶ διὰ τοῦτο τόσαις φοραῖς σπούδαζε νὰ τὸν συμμαζώνῃς, ὅσαις φοραῖς ξεσύρνεται καὶ ἐκκλίνει ἔξω ἀπὸ τοὺς λόγους σου, διατὶ ὁ θεὸς δὲν ζητᾶ ἀπὸ τοὺς ἀληθινοὺς ὑποτακτικοὺς τὴν προσευχὴν, ὁποῦ νὰ μὴν ξεσύρνεται ἀπὸ ἀσθένειαν, καὶ νὰ ξεκλίνῃ εἰς ἄλλους ξένους λογισμούς. Ἀλλὰ τοῦτο μὴν λυπᾶσαι, ἂν ἔναι καὶ εἰς τὴν προσευχήν σου ὁ

ἐχθρὸς

ἐχθρὸς ὁ δαίμων ἐμπαίνει κλεφτάτα καὶ ὡσὰν κλέπτης σοῦ στρέφει τὸν νοῦν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ψυχῆς εἰς ἄλλους ἐναντίους λογισμούς, μὰ στέκε μὲ καλὴν καρδίαν ἀνακαλῶντας καὶ συκώνοντας πάλιν τὸν νοῦν σου εἰς τὸν χριστόν, διατὶ μόνον τῶν ἀγγέλων, καὶ τῶν οὐρανίων πολιτῶν ἐδόθηκε νὰ μὴν μποροῦν νὰ δέχουνται, οὐδὲ νὰ πάσχουσι κλεψίαν τοῦ νοός τους. Ἐκεῖνος ὁποῦ κρυφᾶ μέσα του βεβαιωμένως εἰς τὴν θεϊκὴν ἐλπίδα, ἀποφασίζει νὰ μηδὲν ἀναχωρήσῃ ποτὲ ἀπὸ τὸ πάλαισμα καὶ τὸν πόλεμον τοῦ μοναστηρίου εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται ἕως θανάτου, μάλιστα πλέα ὁ γλυγορώτερα νὰ ὑπομένῃ χιλίους θανάτους καὶ τοῦ κορμίου καὶ τῆς ψυχῆς, διατὶ ἂν ἁμαρτάνῃ καὶ τίποτας, μπορεῖ νὰ μετανοᾷ, καὶ νὰ μὴν μισεύῃ ἀπὸ τὴν μονήν, δὲν θέλει πέσει εὔκολα εἰς κανένα ἀπὸ τὰ προειρημένα πράγματα. διατὶ ὁ δισταγμὸς καὶ ἡ ἀμφιβολία τῆς καρδίας εἰς τό, νὰ θέλει νὰ γυρεύῃ τινὰς τὴν πλέα ἀνάπαυσιν, καὶ ἡ ἀπιστία τῶν τόπων, ἤγουν τό, νὰ θέλει νὰ μεταλλάσσῃ τινὰς πολλοὺς τόπους, πάντοτε ἔχει συνήθειαν νὰ κάμνει τὰ πταίσματα καὶ ταῖς συμφοραῖς. Διὰ τοῦτο ἐκεῖνοι ὁποῦ εὔκολα μεταβαίνουσιν ἀπὸ τόπον εἰς τόπον, εἶναι παντελῶς ἀδόκιμοι καὶ ἄξιοι μέμψεως. διατὶ δὲν εἶναι πρᾶγμα κανένα νὰ στερεύῃ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοὺς καλοὺς καρποὺς τῶν καλῶν ἔργων, ὅσον ἡ ἀνυπομονησία, καὶ ἡ ἀκαταστασία. Ἂν ἐπῆγες καὶ ἐκατοίκησες εἰς ἄγνωστον μοναστήριον διὰ νὰ ἰατρεύσῃς τὴν ψυχήν σου, καὶ εὕρηκες προεστῶτα ὁποῦ δὲν τὸν γνωρίζεις, μὴν δειχθῇς παραυτά, μὰ πρόσμεινε ἐκεῖ ὡσὰν ἕνας διαβάτης, καὶ δοκίμαζε ἀπόκρυφα ὅλους ὁποῦ εὑρίσκουνται ἐκεῖ καὶ τὸν προεστῶτα καὶ τοὺς ἀδελφούς. καὶ ὡσὰν γνωρίσῃς ἀπὸ τὰ παραδείγματά τους, καὶ τὰ ἔργα τους ἐτζὴ τοῦ ἡγουμένου, ὡσὰν καὶ τῶν ὑπηρετῶν πῶς αἰσθάνεσαι καὶ χρειακὰς ὠφέλειαν εἰς ταῖς ἀρρωστίαις τῶν παθῶν ὁποῦ ἔχεις, καὶ μάλιστα εἰς τὴν ἔπαρσιν καὶ ὑπερηφάνειαν τῆς ψυχῆς σου, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ γυρεύῃς, ἀπὸ τότε ἀποφάσισε λοιπὸν νὰ ἔλθῃς σιμά τους, καὶ πούλησε τὸν ἑαυτόν σου μὲ τὸ χαρτὶ τῆς ὑπακοῆς, καὶ μὲ τὰ γράμματα τῆς ὑπηρεσίας, ἔμπροσθεν τῶν μαρτύρων τῶν ἀγγέλων, ὁμπρὸς τῶν ὁποίων ξέσκισε καὶ καταπάτησε τὸ χαρτὶ τοῦ ἰδικοῦ σου θελήματος εἰς κάθε πρᾶγμα. Διατὶ φανερὸν εἶναι, πῶς ἂν εἶσαι καὶ μὲ τὸ θέλημά σου πολυξέχης ἐδῶ ἢ ἐκεῖ, γνωρίζοντας διαφόρους τόπους, θέλεις χαλάσει τὴν σύμβασιν τῆς τιμῆς, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ χριστὸς μὲ τὸ τίμιόν του αἷμα σὲ ἠγόρασε καὶ ἠλευθέρωσε. Λοιπὸν ὁ τόπος καὶ τὸ μοναστήριον εἰς τὸ ὁποῖον ἔκαμες τὴν ἐπαγγελίαν, ἂς σοῦ εἶναι μνῆμα πρὶν τοῦ μνήματος τοῦ θανάτου τοῦ κορμίου, διὰ-

Πῶς πρέπει νὰ βεβαιώνεται τινὰς εἰς τὸ μοναστήριον.

τὶ οὐδὲ

πού ὅτι τινὰς εὐγαίνει ἀπὸ τὸ μνῆμα εἰς τὸν καιρὸν τῆς κοινῆς ἀναστάσεως. καὶ ἂν εὐγήκασι καὶ τινὲς, λόγιασε, πῶς ἐποθαίνασιν ἄλλην μίαν φοράν. ἔτζη καὶ ὁ ἀκατάστατος μοναχὸς, ὁποῦ εὐγαίνει μὲ τὸ θέλημά του, καὶ μισεύγει ἀπὸ τὸν πρῶτον του τόπον, δὲν θέλει δώσει καλὸν θάνατον τῆς ψυχῆς, τὸ ὁποῖον ἂς παρακαλοῦμεν ἡμεῖς τὸν θεὸν νὰ μὴν τὸ πάθωμεν. Ὁπόταν οἱ ὀκνηρότεροι ὑποτακτικοὶ γροικήσουσι νὰ τοὺς ἐπιτάσσουσιν οἱ καθηγούμενοί τους ἐπιτάγματα καὶ διακονήματα βαρέα, τότε διαλέγουσι πλέα ὀγλυγορώτερα νὰ στέκουνται εἰς προσευχήν, μὰ ὁπόταν προστάζουσιν ἐλαφρὰ ἐπιτάγματα, τότε φεύγουσιν ἀπὸ τὴν προσευχήν, ὡσὰν ἀπὸ φωτίαν. Εἶναι τινὲς οἱ ὁποῖοι διὰ ἀνάπαυσιν καὶ θέλημα τῶν ἀδελφῶν, ἀφίνουσι, καὶ διακόπτουσι καμίαν φορὰν τὸ ἐγχείρημα καὶ τὴν ὑπηρεσίαν ὁποῦ ἐπήρασι, διὰ νὰ δουλεύουσιν ἐκείνων τῶν ἀδελφῶν. ἄλλοι τὸ ἀφίνουσιν ἀπὸ ὀκνηρίαν καὶ ῥαθυμίαν τους. ἄλλοι δὲν τὸ ἀφίνουσιν, ἀπὸ κενοδοξίαν τους. καὶ ἄλλοι τινὲς πάλιν, ὁποῦ τὸ ἀφίνουσι, διὰ νὰ δύνουνται νὰ ὑπηρετοῦσι πλέα προθυμερὰ εἰς πάντα τόπον εἰς τὴν κοινὴν ἀγάπην καὶ ὑπακοήν. ἂν εἶναι καὶ διὰ τὸ τάξιμον τῆς ἐπαγγελίας σου, δὲν συμβουλεύωντας πρῶτα καλὰ τὸν ἑαυτόν σου, ἐκ συναρπαγῆς ἐσυμβάστηκες καὶ ἔταξες νὰ ἀπομείνης βέβαιος, καὶ ἀμετακίνητος εἰς ἕνα μοναστήριον, καὶ γνωρίζεις μὲ τὸ ὄμμα τοῦ νοός σου, καὶ βάνεις εἰς τὸν νοῦν σου, πῶς δὲν κάμνεις καμίαν προκοπὴν διὰ τὴν ψυχήν σου εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, διὰ ὅ, τι λογαριασμὸν εὔλογον ὁποῦ νὰ εἶναι, ἐπιμελοῦ καὶ σπούδαζε ὅσον γλήγορα ἐμπορῆς, μισεύωντας ἀπ᾽ ἐκεῖνον τὸν τόπον, νὰ πάγης ἀλλοῦ, ὁποῦ νὰ μπορῆς νὰ σωθῆς. μὰ στοχάζου καλὰ νὰ μὴν γίνεται τοῦτο ἀπὸ ἀφορμὴν ἐδικήν σου, διατὶ εἰς ὅποιον τόπον καὶ ἂν πάγης, θέλεις σύρνει μὲ τοῦ λόγου σου τὸν ἑαυτόν σου, διατὶ ἡ μετάλλαξις τοῦ τόπου, δὲν εἶναι μετάλλαξις τῆς καρδίας, μὰ ὅποιος εἶναι κακὸς εἰς ἕνα τόπον, θέλει εἶσται κακὸς εἰς ὅλους, κατὰ πῶς καὶ ὅποιος εἶναι δόκιμος καὶ καλὸς εἰς ἕνα τόπον, θέλει εἶσται δόκιμος καὶ καλὸς εἰς ὅλους. Αἱ λοιδορίαις, καὶ αἱ ὑβρισίαις εἰς τὸν κόσμον, ἐκάμασι πολλαῖς φοραῖς πολλαῖς μάχαις καὶ χωρισμούς. ἔτζη καὶ αἱ γαστριμαργίαις αἱ περίσσαις εἰς τὰ μοναστήρια καὶ εἰς ταῖς συνοδίαις τῶν μοναχῶν κάμνουσιν ὅλα τὰ σφάλματα, καὶ ταῖς ἀθετήσεις. διατὶ ἀπὸ τοῦτα τὰ περίσσα φαγητὰ γίνεται ἡ ἀνάλωσις τῶν πραγμάτων, αἱ μέθαις, αἱ πολυλογίαις, ἡ ἀπωλία, ἡ θρασύτης, ἡ προπέτεια, ἡ ἀποστασία, ἡ ὀκνηρία, ἡ ὑπνομαχία, αἱ σωματικαῖς ἀσθένειαις, καὶ ἡ χειρότερη ἀπὸ ὅλαις, ἡ ἀδιαντροπία, τὰ ὁποῖα ὅλα ἐτοῦτα τὰ μισᾶ πολλὰ ὁ θεός.

ὁ Θεός. Μὰ ἂν θελήσῃς νὰ ἀφεντεύσῃς καὶ νὰ ὑποτάξῃς ἐτούτην τὴν λυσσάρικην διασοῖναν, τὴν γαστριμαργίαν, θέλεις μπορέσει νὰ ἀποκτήσῃς εἰς κάθε κάθισμα, καὶ εἰς κάθε τόπον τὴν ἀπάθειαν, καὶ τὴν καθαρότητα τοῦ νοός. μὰ ἂν ἐκείνη σὲ ἀφεντεύσῃ ἐσένα, καὶ χωρὶς μνῆμα θέλεις κινδυνεύσει εἰς πολλῶν λογίων ἁμαρτίαις πανταχοῦ ἔξω ἀπὸ τὸ κελλίου. Ὁ μὲν κύριος φωτίζει καμμίαν φορὰν τὰ ὀμμάτια τὰ τυφλὰ τῶν ὑπηκόων, διὰ νὰ μποροῦσι νὰ γνωρίζουσι ταῖς ἀρεταῖς τῶν διδασκάλων τους καὶ προεστώτων, καὶ καμμίαν φορὰν τὰ τυφλώνει, ἀλλὰ νὰ μὴν βλέπουσι τὰ σφάλματά τως, μὰ ὁ διάβολος, ὁποῦ μισᾶ ὅλα τὰ καλὰ ἔργα, ἐργάζεται ὅλον τὸ ἐναντίον. Ἂς γένεται εἰς ἡμᾶς ὦ παιδία μου παράδειγμα, καὶ κανόνας τῆς τελείας ὑποταγῆς ὁ ὑδράργυρος, ὁ ὁποῖος καλὰ καὶ νὰ κυλίεται ὑποκάτω εἰς ὅλα τὰ πράγματα, ὅμως ἀπομένει πάντοτε ἀνέγγικτος ἀπὸ πᾶσαν λογῆς ῥύπον καὶ ἀκαθαρσίαν. ἔτζι καὶ ἡμεῖς μὴν θέλωμεν νὰ μολυνώμεθα μὲ καμμία πάθος ἐκεινῶν, μὲ τοὺς ὁποίους ἀνακατονόμεθα. Ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι σπουδαῖοι καὶ ἐπιμελεῖς εἰς τὸ καλόν, ἂς ἔχουσι περισσότερον παρὰ τοὺς ἄλλους τὴν ἔννοιάν τως, μήπως καὶ κατακοινώντας τοὺς ῥαθύμους, κατακριθοῦσι περισσότερα παρὰ ἐκείνους. διὰ τοῦτο λογιάζω καὶ ἐδικαιώθηκε ὁ λὼτ καὶ ἐφυλάχθηκε. διότι ἀναστρεφόμενος ἀνάμεσα εἰς τοὺς κακοὺς καὶ ἐμπαθεῖς ἀνθρώπους τῶν Σοδόμων, δὲν ἐφάνηκε νὰ τοὺς κατακοίνῃ οὐδὲ ποσῶς ποτέ. Πάντοτε μᾶς κάμνει χρείαν νὰ φυλάγωμεν τὴν ψυχήν μας καὶ τὸν νοῦν μας ἀτάραχον καὶ ἐλεύθερον ἀπὸ κάθε λογῆς πάθος, μὲ περισσότερον εἰς τὸν καιρὸν τῶν ὕμνων, καὶ τῆς προσευχῆς ὁποῦ κάμνομεν εἰς τὸν θεόν, διὰ τί σκοπὸς εἶναι ἐτοῦτος τῶν δαιμόνων, νὰ ἐμποδίζουσι καὶ νὰ ἀφανίζουσι μὲ ταραχαῖς τὴν προσευχήν μας. Ἐκεῖνος εἶναι ἀληθῶς δοῦλος καὶ ὑπηρέτης τοῦ θεοῦ, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ κορμὶ στέκεται σιμὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, μὰ μὲ τὸν νοῦν κατακρούει εἰς τὴν πόρταν τοῦ οὐρανοῦ διὰ προσευχῆς, καὶ εἰς τὰ αὐτία τῆς θεϊκῆς εὐσπλαγχνίας. Αἱ ὑβρισίες, καὶ αἱ καταφρονέσες, καὶ αἱ ἐξουδενώσες, καὶ τὰ τοιαῦτα εἶναι εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ὑπηκόου ὅμοια τῆς πικρότητος τοῦ ἀψινθίου. μὰ οἱ ἔπαινοι, αἱ τιμαῖς, καὶ ἡ καλὴ φήμη εἶναι εἰς τοὺς ἡδυπαθεῖς, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὰ ζητοῦσιν ὅμοια τῆς γλυκύτητος τοῦ μέλιτος. Μὰ ἂς σκοπήσωμεν πῶς ἡ φυσικὴ ἐνέργεια καὶ τῶν δύο ἐτουτωνῶν εἶναι ἐναντία. διὰ τί τὸ ἀψίνθιον καθαρίζει τὴν χολήν, καὶ κάθε λογῆς πικρὸν καὶ κακὸν χυμὸν τῶν ἐντὸς τοῦ στομάχου, μὰ τὸ μέλι αὐξαίνει ἐκείνους τοὺς πικροὺς χυμοὺς ὁμάδι μὲ τὴν χολήν. Κάμνει χρείαν νὰ πιστεύωμεν δίχως καμμίαν μέ-

Παράδειγμα τοῦ ὑδραργύρου.

Γεν. ιθ'.

Διὰ τί ἐδικαιώθηκε ὁ λώτ.

ριμναν καὶ ἀμφιβολίαν τῶν προεστώτων μας ὁποῦ ἀναδεχθήκασι τὴν ἔννοιάν μας τὴν κατὰ θεὸν, ἀκόμι καὶ νὰ μᾶς προστάζουσι καὶ τινὰ πράγματα ὅσον εἰς τὸ φαινόμενον ἐναντία εἰς τὴν σωτηρίαν μας, μὰ ὄχι ὅμως εἰς τὴν ἀλήθειαν. διατὶ εἰς τὰ πράγματα ὁποῦ εἶναι φανερὰ ἐναντία εἰς τὰ προστάγματα τοῦ θεοῦ, δὲν μᾶς κάμνει χρείαν καμία βουλὴ ἂν τυχαίνωμεν νὰ τοὺς ὑποτασσώμεσθαν, ἢ ὄχι, μάλιστα εἰς ἐκεῖνα δὲν πρέπει νὰ ὑποτασσώμεθα κανενός. μὰ εἰς τὰ πράγματα ὁποῦ εἶναι καὶ φαίνονται ἀμφίβολα, δοκιμάζεται ἡ πίστις μας ὁποῦ ἔχομεν πρὸς ἐκείνους, ὡσὰν δοκιμάζεται τὸ χρυσάφι εἰς τὸ χωνευτήριον τῆς ἀληθινῆς ταπεινοφροσύνης. διατὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθινὸν σημάδι τῆς ἀληθεστάτης μας πίστεως, ὁπόταν ἡμεῖς χωρὶς καμίαν ἀμφιβολίαν ὑποτασσώμεσθα τῶν προεστώτων μας, θεωρῶντας νὰ μᾶς προστάζουσι πράγματα ἐναντία ἐκείνων ὁποῦ ἡμεῖς ἐλπίζομεν. Ἀπὸ τὴν ὑπακοὴν, καθὼς εἴπαμεν καὶ προτίτερα, γεννᾶται ἡ ταπείνωσις. καὶ ἀπὸ τὴν ταπείνωσιν γεννᾶται ἡ διάκρισις, καθὼς ὁ μέγας Ἰωάννης ὁ Κασσιανὸς εἰς τὸν λόγον ὁποῦ γράφει περὶ διακρίσεως εἶπε καλλώτατα καὶ ὑψηλότατα. καὶ ἀπὸ τὴν διάκρισιν χύνεται ἕνα ἔκλαμπρον φῶς εἰς τὴν ψυχὴν, ἤγουν ἡ διόρασις καὶ θεωρία, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔπειτα γεννᾶται ἡ πρόορασις, καὶ ἡ πρόβλεψις τῶν μελλόντων. καὶ ποῖον πρᾶγμα θέλει μπορέσει νὰ ἐμποδίσῃ κανένα, νὰ μὴν δράμῃ μὲ προθυμίαν εἰς τοῦτον τὸν καλὸν δρόμον τῆς ὑπακοῆς βλέποντας ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος καὶ ἂν εἶναι τόσα καλὰ ἡτοιμασμένα ἔμπροσθέν του. διὰ τούτην τὴν μεγάλην ἀρετὴν ἔλεγεν ἐκεῖνος ὁ καλὸς ψαλμῳδὸς ὁ Δαβίδ. ἐσὺ ὦ θεέ μου μὲ τὴν ἀγαθότητά σου ἡτοίμασες τοῦ πτωχοῦ ὑπηκόου εἰς τὴν καρδίαν του τὸν ἐρχομὸν τῆς παρουσίας σου. Μὴν λησμονήσῃς εἰς ἄλλην τοῦτο τὴν ζωὴν ἐκείνου τοῦ μεγάλου ἀθλητοῦ, ὁ ὁποῖος εἰς δώδεκα χρόνους ὁποῦ ὑπηρέτησε τὸν καθηγούμενόν του, δὲν ἐγροίκησε μὲ τὰ ἔξω του αὐτία ἀπ᾽ ἐκεῖνον, νὰ τοῦ εἰπῇ, σωθείης. καὶ ὅμως μὲ ὅλον ἐτοῦτο δὲν ἄφηνε νὰ μὴν τοῦ κάμνῃ καθεκαστῆς ὑπηρεσίαν. καὶ καλὰ καὶ νὰ μὴν ἐγροίκα ἀπ᾽ ἔξω ἀπ᾽ ἐκεῖνον ἐτοῦτον τὸν λόγον, ὁ ὁποῖος εἶναι παρακαλετικὸς, μὰ δὲν εἶναι βέβαιος, ὅμως καθημερινὸν ἤκουε μὲ τὰ μέσα αὐτία τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸν κύριον, ὄχι νὰ τοῦ λέγει τὸ, σωθείης, μὰ νὰ τοῦ βεβαιώνει, καὶ νὰ τοῦ λέγῃ, τὸ, ἐσώθης. ἐσὺ εἶσαι εὐλογημένος διὰ τὴν ὑπακοήν σου. Εἶναι τινὲς ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους, οἱ ὁποῖοι εὑρίσκονται καὶ κομπωμένοι καὶ ἀπατημένοι, καὶ γροικῶντας τὴν εὐπείθειαν, ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχουσιν εἰς τοὺς προεστῶτας τους, γνωρίζοντας ἐκεῖνον ὁποῦ φαίνεται

καλὸν

Ἡ ταπείνωσις μήτηρ τῆς διακρίσεως. Ἰωάννης ὁ Κασσιανός.

Ἐ τούτῳ ὑπεί[illegible] Ἰωάννης ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ [illegible] ἡμῶν.

καλὸν καὶ εὔλογον εἰς ἐκείνους, κλίνουσιν εἰς ταῖς ὀρέξαις τως ταὶς ἐπιθυ-
μίαις καὶ τὰ προςάγματά τως ἐκεινῶν, προνοῶντας καὶ κάμνωντας νὰ
τῶς προςάσουνται ἐκεῖνα τὰ πράγματα ὁποῦ πλέα τῶς ἀρέσουν.
μὰ ἂς γνωρίζουσιν ἐτοῦτοι πῶς πληρωνῶντας τα ἀπάνωτας τοῦτα τὰ προ-
ϛ σάγματα τῶς ἐχάσασι παντελῶς καὶ ἐςερηθήκασι τὸν ςέφανον, καὶ
τὴν δόξαν τῆς εὐλογίας τῆς ὑπακοῆς τως. διὰ τὶ ἡ ὑπακοὴ εἶναι τέ-
λειος χωρισμὸς καὶ ἀλλοτρίωσις τῆς ὑποκρίσεως ἢ τοῦ ἰδικοῦ μας θελή-
ματος καὶ τῆς ὀρέξεως. Εἶναι ἄλλοι τινὲς οἱ ὁποῖοι ἀποδεχόμενοι τὴν
ἐπιταγὴν καὶ τὸν ὁρισμὸν τοῦ προεςῶτος τως, καὶ γνωρίζοντας πῶς αὐ-
ζ τη ἡ ἐπιταγὴ νὰ μὴν ἀρέτη εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ ἡγουμένου τως, τὴν ἐπα-
ρετήζουνε, καὶ δὲν ὑπακούζουνε μετὰ χαρᾶς. καὶ ἄλλοι πάλιν ὁποῦ κα-
λὰ καὶ ἐγνωρίζασι τὸν σκοπόντου, ὅμως δίχως καμίαν ἀμφιβολίαν
καὶ δισαγμὸν καὶ ἀργητὰν ὑπακοῦσιν. Ζητοῦμεν νὰ μάθωμεν ποῖος
ἀπὸ τούτους τοὺς δύο ὑπήκουσε καλλιώτερα, καὶ μὲ πλέα εὐσέβειαν. ἢ
κη ἀποκρινόμεθα πῶς καὶ ὁ ἕνας ἢ ὁ ἄλλος εἶναι ἄξιος ἐπαίνου εἰς τὸν και-
ρόν του. διὰ τὶ ὁ εἰσαγωγικὸς καὶ ἀρχάρης εἰς τὴν ὑπακοὴν μοναχὸς,
κάμνει καλλίτερα ὑπακούωντας χωρὶς ἀμφιβολίαν. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ
ἔκαμε πολλὴν καιρὸν εἰς τὴν ὑπακοὴν καὶ ἐδοκιμάσθη, κάμνει καλλί-
τερα νὰ μὴν ὑπακούσῃ εἰς τὰ λόγια τοῦ προςάγματος, μὰ εἰς τὸν σκο-
κθ πὸν τοῦ προςάσσοντος. Ἀδυνάτον εἶναι νὰ ἐναντιώνεται ὁ διάβολος τοῦ
ἑαυτοῦ του, καὶ τοῦ θελήματός του, τὸ ὁποῖον εἶναι πάντοτε πονηρὸν, καὶ
ἐπιθυμᾶ νὰ μᾶς θεωρεῖ νὰ ζοῦμεν ἀμελῶς, καὶ νὰ μὴν κάμνωμεν τὸ
θέλημα τοῦ θεοῦ. ὁπόταν εὕρη λοιπὸν τοιούτους μοναχοὺς, δὲν τῶς ἐναν-
τιώνεται. καὶ πῶς τοῦτο εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἠμποροῦν νὰ σὲ καταπείσουσιν
κϛ ἐκεῖνοι ὁποῦ ζοῦσιν ἐν ἀμελείᾳ ἢ ἀναχωρητικὰ, ἢ εἰς ἡσυχαςικὸν κελ-
λὶ, ἢ εἰς τὸ κοινόβιον. διὰ τοῦτο ἐκείνους ὁποῦ βλέπει καὶ ἀγωνίζουν-
ται καὶ κάμνουσι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχει νὰ τοὺς διώχνει ἀπὸ τὰ κελ-
λία τως, διὰ νὰ τοὺς κάμη ἀμελεῖς, καὶ νὰ τοὺς χαλᾶ. Ἡ ἀναχώρησις
ἐκείνη ὁποῦ ἀποφασίζομεν νὰ κάμωμεν ἀπὸ τοὺς τόπους μας καὶ τὰ
λ κελλία μας ὁπόταν πολεμούμεθαν, ἂς μᾶς γίνεται σημάδι καὶ ἀπό-
δειξις πῶς ςέκωντας ἐκεῖ, εὐαρεςοῦμεν τοῦ θεοῦ. διὰ τὶ ὁπόταν πολεμού-
μεθαν ἀπὸ τὸν διάβολον, εἶναι σημάδι πῶς πολεμοῦμεν καὶ ἡμεῖς,
ἢ διὰ τοῦτο ὁπόταν ἔχωμεν κανένα πειρασμὸν ἀπὸ τὸν διάβολον ὁποῦ
νὰ εἶναι διὰ ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς μας, δὲν πρέπει νὰ ἀναχωροῦμεν
λϛ ἀπὸ τὰ κελλία μας. Δὲν θέλω νὰ γλυκοχύσης ἄδικος, καὶ πλεο-
νέκτης ἀπάνθρωπος, κρατῶντας διὰ λόγου μου μόνον, καὶ σιω-

ζ ιι πῶντας,

ποῦντας εἰς ἐτοῦτα ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν εἶναι πρέπον νὰ σιωποῦνται.

Περὶ ἰωάννου τοῦ σαββαΐτου.

Ὁ Ἰωάννης ἐκεῖνος ὁ μέγας καὶ φίλος μου ὁ σαββαΐτης μοῦ ἐδιηγήθηκε πράγματα ἀξιάκουστα. καὶ ἐγὼ ὦ πάτερ ὅσιε ἐγνώρισα ἀπὸ τὴν πεῖραν καὶ δοκιμασίαν ὁποῦ ἐπῆρα ἀπὸ λόγου του, πῶς ἐκεῖνος ἦτονε ἄνθρωπος ἐλεύθερος ἀπὸ κάθε λογῆς πάθος. ξένος ἀπὸ κάθε λογῆς ψεῦδος, καὶ καθαρὸς καὶ εἰς τὰ λόγια του, καὶ εἰς τὰ ἔργα του. ἐτοῦτος λοιπὸν μοῦ ἐδιηγήθηκε τοῦτο, λέγοντάς μου. Εὑρίσκετον εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἤμουν, εἰς τὸ μοναστήριόν μου ἕνας κάποιος γέρων μοναχὸς, ἀμελὴς καὶ ἀκόλαστος ἢ ἀκρατὴς καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν, καὶ εἰς τὰ ἔργα ἀδιάκριτος. καὶ τοῦτο τὸ λέγω ὄχι διὰ νὰ θέλω νὰ κατακρίνω τὸν ἄνθρωπον, μὰ διὰ νὰ φανῶ πῶς λέγω τὴν ἀλήθειαν, ἐτοῦτος δὲν κατέχω πῶς ἀπέκτησεν ἕνα μαθητὴν νέον ὀνομαζόμενον ἀκάκιον, ἁπλοῦν εἰς τὴν γνώμην, μὰ φρόνιμον εἰς τὸν λογισμὸν καὶ εἰς τὰ ἔργα, ὁ ὁποῖος ὑπέμεινε τόσα ἀπὸ τοῦτον τὸν γέροντα, ὅσα θέλουν φανεῖ ἄπιστα σιμὰ εἰς τοὺς πολλούς. ἐπειδὴ ὄχι μόνον μὲ ἐντροπαῖς, μὰ καὶ μὲ πληγαῖς τὸν ἐβασάνιζε καθημερόν. καὶ ἐτούτη του ἡ ὑπομονὴ βέβαια δὲν ἦτονε ἔξω ἀπὸ τὸν λογαριασμόν. βλέποντάς τον λοιπὸν ἐγὼ καθ' ἡμέραν νὰ ταλαιπωρᾶται μεγάλα ὡσὰν ἕνας δοῦλος ἀγορασὸς, συχναῖς φοραῖς ἐρωτῶντάς τον, τοῦ ἔλεγα. τί κάμνεις ἀδελφὲ ἀκάκιε. πῶς ἐπέρασες σήμερον. καὶ παρευθὺς ἐκεῖνος ποτὲ μὲν μοῦ ἔδειχνε τὸ ὀμμάτι του μελανόν. ποτὲ δὲ τὸν τράχηλόν του φυσκωμένον ἀπὸ τὰ δάρματα, καὶ ἄλλοτε πάλιν τὴν κεφαλήν του πληγωμένην. γνωρίζοντας λοιπὸν ἐγὼ ἀπὸ τοῦτα πῶς ἐκεῖνος ἦτον ἐργάτης τῆς ὑπακοῆς, τοῦ ἔλεγα. καλὰ καλὰ, ὑπόμενε, καὶ θέλεις ὠφεληθῆ. κάμνοντας ἐκεῖνος λοιπὸν ἐννέα χρόνους ὑποκάτωθεν εἰς τὴν ὑπακοὴν ἐκείνου τοῦ πικροῦ καὶ ἀσπλάγχνου γέροντος, ἐπέρασεν ἀπὸ τούτην τὴν ζωὴν πρὸς τὸν κύριον. καὶ ἔστωντας νὰ θαφῆ εἰς τὸ κοιμητήριον τῶν πατέρων, ἀφ' οὗ ἐπεράσασι πέντε ἡμέραις, ἐπῆγεν ἐκεῖνος ὁ διδάσκαλος τοῦ ἀκακίου καὶ εὕρηκεν ἕνα μεγάλον γέροντα ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκουνται εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, καὶ λέγει του. πάτερ, ὁ ἀδελφὸς ἀκάκιος ἀπέθανεν. ἀφ' οὗ τὸ ἤκουσεν ὁ γέρων, τοῦ ἀποκρίνεται καὶ λέγει του, πιστεῦσέ μου γέροντα, δὲν τὸ πιστεύω. καὶ ἐκεῖνος τοῦ λέγει, ἔλα καὶ ἰδέ. ἐσηκώθηκεν ὁ γέρων τὸ ὀγλυγορώτερον, καὶ φθάνει εἰς τὸ κοιμητήριον ὁμάδι μὲ τὸν διδάσκαλον ἐκείνου τοῦ μακαρίου ἀγωνιστοῦ. φωνάζει ὡσὰν πρὸς ζωντανὸν εἰς ἐκεῖνον, ὁποῦ κατὰ ἀλήθειαν ἔζη εἰς τὴν

μακα-

μακαρίαν ἀνάπαυσιν. καὶ λέγει του, ἀδελφὲ ἀνάστα, ἀπέθανες; τότε ἐκεῖνος ὁ εὐγνώμων ὑπήκοος διάγνωντας καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατον τὴν ὑπακοήν, ἀποκρίθηκε πρὸς τὸν μέγαν ἐκεῖνον, καὶ εἶπέ του. πῶς εἶναι τοῦτο δυνατὸν πάτερ μου νὰ ἀποθάνῃ ἄνθρωπος ἐργάτης τῆς ὑπακοῆς; τότε ὁ γέρων ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκράζετο διδάσκαλός του, ἔσωντας νὰ φοβηθῇ καὶ νὰ ζομάξῃ, ἔπεσεν κατὰ πρόσωπα εἰς τὴν γῆν μὲ δάκρυα, καὶ ζητῶντας ἀπὸ τὸν ἡγούμενον τῆς λαύρας σιμὰ εἰς τὸ κοιμητήριον ἕνα κελλὶ, ἔζησεν ἐκεῖ μὲ σωφροσύνην, λέγωντας πάντοτε ἐκεινῶν τῶν πατέρων, συγχωρήσατέ μοι, διότι ἔκαμα φόνον, ταλαιπωρῶντας τόσον ἐτοῦτον τὸν ἀδελφόν. Φαίνεταί μου ὦ πάτερ ἰωάννη, πῶς νὰ ἦτονε οὗτος ὁ μέγας ἰωάννης ὁποῦ ὡμίλησε τοῦ νεκροῦ, διατὶ ἐκείνη ἡ μακαρία του ψυχὴ τοῦ ἰωάννου μοῦ ἐδιηγήθηκε καὶ ἄλλο ἕνα μεγάλον πρᾶγμα, μιλῶντας διὰ ἄλλο πρόσωπον, μὰ ἦτον ἐκεῖνος ὁ ἴδιος, καθὼς ἐβεβαιώθηκα ὕστερα καὶ ἔμαθα ἀπὸ τὰ λόγια του. Ἄλλος ἕνας νεός, ἔλεγεν, ἐγένηκε μαθητὴς εἰς τὸ ἴδιον μοναστήριον τῆς ἀσίας, κάποιου μοναχοῦ πράου καὶ καλοζωάτου, καὶ ἡσύχου, ὁ ὁποῖος βλέπωντας πῶς ἐποκραΐετον καλὰ καὶ ἐτιμᾶτον καὶ ἀναπαύετον ἀπὸ τὸν γέροντά του, εὑρίσκει μίαν σκέψιν καὶ πρόφασιν μὲ εὔμορφον τρόπον, ἡ ὁποία γίνεται εἰς πολλοὺς σφαλτὴ καμίαν φοράν. παρακαλεῖ τὸν γέροντά του νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ μισεύσῃ, διατὶ εἶχε καὶ ἄλλον μαθητήν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐμπόρει νὰ τοῦ δώσῃ λύπην ὁ μισεμός του ἐτούτου. μισεύει λοιπὸν ἀπὸ τοῦτον καὶ κατασταίνεται μὲ γράμμα τοῦ διδασκάλου του εἰς κάποιον κοινόβιον εὑρισκόμενον εἰς τὸν Πόντον. καὶ τὴν πρώτην νύκτα ὁποῦ ἐμπῆκεν εἰς τὸ κοινόβιον, βλέπει εἰς τὸν ὕπνον του, πῶς ἐζητάτονε ἀπὸ κάποιους ἀποτόμους καὶ σκληροὺς ζητητὰς νὰ δώσῃ λόγον διὰ τὰ σφάλματά του. καὶ ὕστερα ἀπ' ἐκεῖνο τὸ φοβερώτατον λογοθέσιον καὶ ἐξέτασιν, πῶς ἐλείπετο καὶ ἀπέμεινε χρεώστης ἑκατὸν λιτρῶν χρυσαφίου. ἐξυπνῶντας λοιπὸν ἔκρινεν ἐκεῖνο τὸ ὅραμα ὁποῦ εἶδε, καὶ εἶπε. ταπεινὲ ἀντίοχε, διατὶ ἔτζι ὠνομάζετο, βέβαια κατ' ἀλήθειαν πολὺ λειπομέθαν ἀκόμι διὰ νὰ πλερώσωμεν τὸ χρέος μας, ὡσὰν ἔμεινα λοιπὸν λέγει εἰς τὸ μοναστήριον τρεῖς χρόνους, ὑποτασσόμενος εἰς ὅλους δίχως ἄλλην καμίαν διάκρισιν καὶ ἐξέτασιν, εὐτελιζόμενος καὶ θλιβόμενος ἀπὸ ὅλους ὡς ξένος, διατὶ δὲν ἦτον ἄλλος μοναχὸς ξένος εἰς τὸ μοναστήριον παρὰ ἐγώ, θεωρῶ πάλιν εἰς τὸν ὕπνον μου ἕνα ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος μοῦ ἔδειχνε πῶς ἦσαν πλερωμέναις δέκα λίτραις ἀπὸ τὸ χρέος μου. καὶ ἐξυπνῶντας, ἐγνώρισα τὸ ὅραμα, καὶ λέγω, ἀκόμι

Ἰωάννης ὁ σαββαΐτης κάμνωντας πῶς ἦτον ὁ ἀντίοχος καὶ λωλὸς, ἐπλέρωσε τὸ πολύτο χρέος.

δέκα; καὶ πότε θέλω ἀποπληρώσω; τότε λέγω αὐτές μου. ταπεινὲ ἀντίοχε πολλωτοτέρου κόπου καὶ ἀτιμίας εἶναι χρεία. ἀπὸ τότε λοιπὸν ἤρχησα νὰ κάμνω τὸ λοιπὸν, καὶ νὰ μηδὲν χρεωστῶ, δὲν ἀφίνωντας ὅμως μὲ ὅλον ἐτοῦτο οὐδὲ ποσῶς τὸ διακόνημά μου. διὰ τὴν ὁποίαν αἰτίαν θεωρῶντας με εἰς τέτοιαν λογῆς τάξιν καὶ προθυμίαν οἱ ἀνελεήμονες πατέρες, μοῦ ἐπροστάξασι νὰ κάμνω ὅλαις ταῖς βαραῖς ὑπηρεσίαις τοῦ μοναστηρίου. ἀπομένωντας λοιπὸν εἰς τέτοιον τρόπον δεκατρεῖς χρόνους, εἶδα καὶ ἦλθασι πάλιν ἐκεῖνοι ὁποῦ μοῦ ἐφανήκασι, καὶ ἐγράψασί μου τὴν τελείαν ἀποπληρωμὴν καὶ ἀνεκνοιασίαν τοῦ χρέους. καὶ ὁπόταν μὲ ἐθλίβασι καὶ ἐπικράνασί με εἰς τίποτας πρᾶγμα ἐκεῖνοι τοῦ μοναστηρίου, ἐνθυμούμενος τὸ χρέος μου, ὑπέμενα ἀνδρειωμένα. ἐτοῦτα μὲ ἐδιηγήθηκεν ὦ πάτερ ἰωάννη, ἐκεῖνος ὁ πάνσοφος ἰωάννης ὡς ἀπὸ προσώπου ἀλλονοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἀλλάζωντας τὸ ὄνομά του ὠνομάσθη ἀντίοχος, μὰ ἐτοῦτος ἦταν κατὰ ἀλήθειαν, ὁποῦ μὲ τὴν τελείαν ὑπακοὴν καὶ ὑπομονήν του ἐξέσχισε μὲ μεγάλην δύναμιν τὸ χειρόγραφον τοῦ χρέους του. Μὰ τί λογῆς διακριτικὸς ἐγίνηκεν ἐτοῦτος ὁ ὅσιος ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἄκραν καὶ μεγάλην ὑπακοὴν ὁποῦ ἤκαμνε, ἂς ἀκούσωμεν. καθήμενος οὗτος μίαν φορὰν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου σάββα, ἦλθασιν εἰς αὐτὸν τρεῖς νέοι μοναχοὶ, οἱ ὁποῖοι ἐθέλασι νὰ γένουσι μαθητάδες του, τοὺς ὁποίους ἔσωντας νὰ τοὺς ἀποδεχθῇ παρευθὺς, τοὺς ἐφιλοξένησε μετὰ πάσης χαρᾶς, θέλωντας νὰ τοὺς ἀναπαύσῃ ἀπὸ τοὺς κόπους, ὁποῦ εἴχασι πάρη εἰς τὴν ὁδοιπορίαν τως. ἀφ' οὗ ἐπεράσασι λοιπὸν τρεῖς ἡμέρες, τοὺς λέγει ὁ γέρων. ἀδελφοί μου συγχωρήσατέ μου καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ κρατήξω κανένα ἀπὸ ἐσᾶς νὰ συγκατοικήσῃ μετ' ἐμένα, διατὶ εἶμαι πονηρὸς, καὶ πόρνος ἄνθρωπος. μὰ ἐκεῖνοι δὲν ἐσκανδαλισθήκασιν ἀπὸ τοῦτα τὰ λόγια τοῦ γέροντος, γνωρίζωντας καλὰ τὴν καλωσύνην του, καὶ τὰ καλά του ἔργα. Ἀφ' οὗ λοιπὸν παρακαλῶντας τον πολλὰ, δὲν ἠδυνηθήκασι νὰ τὸν καταπείσουν, τότε πέφτουσιν εἰς τὰ πόδια του, παρακαλῶντας τον νὰ κανονιασθοῦσι, καὶ νὰ ὀρδινιασθοῦσιν ἀπὸ λόγου του μὲ τί τρόπον, καὶ εἰς ποῖον τόπον ἐχρειαζοῦνταν νὰ καθίσουσιν, καὶ νὰ κατοικήσουσιν. ἐκαταπείσθηκεν ὁ γέρων, καὶ γνωρίζωντας πῶς μὲ ταπείνωσιν καὶ ὑπακοὴν ἐμέλλασι νὰ δεχθοῦσιν ἐκεῖνον ὁποῦ τοὺς ἤθελε προστάξῃ, λέγει τοῦ ἑνὸς, ὁ κύριος θέλει παιδί μου νὰ καθίσῃς εἰς ἡσυχαστικὸν τόπον μὲ ἕνα πατέρα πνευματικὸν νὰ τοῦ ὑποτάσσεσαι. ἔπειτα λέγει καὶ τοῦ δευτέρου. ἄμε καὶ πούλησε ὅλα σου τὰ θελήματα, καὶ δός τα τοῦ θεοῦ, καὶ σήκωσε τὸν σταυρόν σου, ἤγουν ἔχε

Ματθ. ι.

Λουκ. ιδ.

ὑπομο-

ὑπομονὴν τῶν ἐπερχομένων θλίψεων, καὶ πηγαίνει εἰς συνοδίαν καὶ εἰς κοινόβιον ἀδελφῶν, καὶ θέλει ἔχει βέβαια θησαυρὸν εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ ἔπειτα λέγει καὶ τοῦ ξένου. καὶ σὺ βεβαίωσε εἰς τὴν καρδίαν σου, Ματ. ξ. ι.
καὶ ἔχε εἰς τὸν νοῦν σου παντοτινὰ ὅσον ἀναπνέεις ἐκείνην τὴν παραγγε-
ϛ λίαν ὁποῦ εἶπεν ὁ χριστός. ὅποιος ὑπομείνη ἕως τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, θέλει σωθῆ. ἄμε λοιπὸν, καὶ ἂν εἶναι δυνατὸν, εὗρε τὸν πλέα σκληρὸν, τὸν πλέα βαρὺν γέροντα ὁ γυμναστὴν σου ἐν κυρίῳ, ὁποῦ νὰ εὑρίσκεται εἰς τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐκεῖνον ἔπαρε διὰ διδάσκαλόν σου, καὶ ὁδηγόν σου εἰς τὴν στράταν τοῦ κυρίου, καὶ στέκοντας πάντοτε
ϛ μὲ τοῦ λόγου του, πίνε καθ' ἡμέραν ὡσὰν μέλι καὶ γάλα μυκτηρισμὸν, καὶ χλευασμὸν, καὶ πᾶσαν λογῆς ὕβρισιν, ὁποῦ νὰ σοῦ κάμνει. καὶ ὁ ἀδελφὸς λέγει πρὸς τὸν μέγαν ἰωάννην, καὶ ἂν ζῆ ὁ τοιοῦτος μὲ ἀμέλειαν ὦ πάτερ, τί νὰ κάμω; καὶ ὁ γέρων τοῦ ἀποκρίνεται, ἂν τὸν ἰδῆς νὰ πορνεύει κιόλας, μὴν ἀναχωρήσης ἀπ' ἐκεῖνον, μὰ λέγε εἰς τὸν ἑαυτόν
κϛ σου. φίλε εἰς τί ἦλθες ἐδῶ. δὲν ἦλθες διὰ νὰ πάρης τὸ παράδειγμα καὶ διδασκαλίαν ἀπὸ τοῦτον, μὰ διὰ νὰ ὑπομένης τὴν σκληρότητά του, καὶ ταῖς ὕβρισαῖς του. καὶ ἔτζη θέλεις ἰδῆ νὰ ἀφανισθῆ καὶ νὰ χαθῆ ἀπὸ ἐσένα τὸ φύσημα τῆς ὑπερηφανίας, καὶ νὰ μαρανθῆ ἡ πύρωσις τῆς σαρκός σου. Ἂς ἀγωνιζώμεθα μὲ ὅλην μας τὴν δύναμιν ὅλοι ὁποῦ θέλομεν
κ' νὰ φοβηθοῦμεν τὸν θεὸν, νὰ πολεμοῦμεν ἐναντίον τῶν παθῶν μας, διὰ νὰ μὴν ἀποκτήσωμεν εἰς τὸ μοναστήριον ὁποῦ εἶναι γυμνάσιον καὶ φροντιστήριον τῆς ἀρετῆς πλέα ὀγλιγορώτερα πονηρίαν καὶ κακίαν, καὶ πανουργίαν, διὰ τί συμβαίνει καμίαν φορὰν, καὶ μανθάνονται εἰς τὸ μοναστήριον πλέα ὀγλιγορώτερα τὰ πάθη καὶ αἱ ἀτυχίαις, παρὰ αἱ
κϛ ἀρεταῖς, καὶ δὲν εἶναι θαυμαστὸν καὶ παράξενον ἐτοῦτο. διὰ τί ὥστε ὁποῦ εὑρίσκεται ὁ ἄνθρωπος ἰδιώτης καὶ ἄγνωστος, ἢ ἐπιτήδειος εἰς τὴν ναυτικὴν, ἢ εἰς τὴν γεωργικὴν τῆς γῆς, δὲν ἀρματώνονται τόσον ἐναντίον του, οἱ ἐχθροὶ τοῦ βασιλέως. μὰ ὁπόταν τὸν ἰδοῦσι νὰ πάρη τὴν σφραγίδα, καὶ τὸ σημάδι τοῦ βασιλέως, καὶ τὸ σκουτάρι, καὶ τὸ σπαθὶ,
λ' καὶ τὸ δοξάρι καὶ τὴν ῥομφαίαν, καὶ νὰ ἐνδυθῆ τὴν φορεσίαν τοῦ στρατιώτου, τότε καὶ αὐτοὶ τρίζουσι τὰ δόντιά τως κατὰ πάνω του, καὶ πάσχουσι μὲ κάθε τρόπον νὰ τὸν σκοτώσουσι. διὰ τοῦτο, μηδὲν κοιμούμεθα μὲ ὀκνηρίαν καὶ ἀκηδίαν. Εἶδα πολλαῖς φοραῖς παιδία μικρὰ εὔμορφότατα καὶ ἄκακα νὰ πηγαίνουσιν εἰς τὸ σχολίον διὰ σοφίαν ὁ παίδευσιν
λϛ καὶ ὠφέλειαν, καὶ νὰ μὴν μανθάνουσιν ἄλλο τίποτας, ἀπ' ἐκεῖ, παρὰ πονηρίαν ὁ κακὰ ἤθη μὲ τὴν σμίξιν, καὶ ἀνακάτωσιν τῶν λοιπῶν, ὁ ὁποῖος

Τὰ σημεῖα τῆς πνευματικῆς στρατείας.

ἔχει νοῦν θέλει νοήσει ἐτούτην τὴν παρομοίωσιν. διατί εἶναι ἐτοῦτα τὰ κακὰ ὁποῦ εἴπαμεν, συμβαίνουσιν εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ὀκνηροί. Ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴν προκόπτουσι καθημερινὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ μὲ ὅλην τους τὴν ψυχὴν καὶ τὴν προθυμίαν δίδουνται νὰ μάθουσι καμίαν τέχνην. ἔτζη καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δίδουνται μὲ ὅλην τους τὴν ὄρεξιν καὶ τὴν δύναμιν β
εἰς τὴν μελέτην τῶν καλῶν ἔργων, αὐξαίνουσι πάντοτε ἀπὸ καλὸν εἰς καλλίτερον καὶ προκόπτουσιν. ὅμως τινὲς ἀπ' αὐτοὺς γνωρίζουσι τὴν προκοπὴν ὁποῦ κάμνουσι. καὶ τινὲς πάλιν ἀπὸ οἰκονομίαν καὶ πρόνοιαν θεοῦ δὲν τὴν γνωρίζουσιν, ἴσως διὰ νὰ μὴν πέσουσιν εἰς κενοδοξίαν, καὶ νὰ χάνουσι τὸ μισθόν τους. Ἐκεῖνος εἶναι ἄριστος καὶ προκομμένος πραγματευτής, ὁποῦ β
λογαριάζει κάθε βράδυ τὸ κέρδος ἢ τὴν ζημίαν ὁποῦ ἔκαμε τὴν ἡμέραν. μὰ τοῦτο δὲν μπορεῖ νὰ τὸ γνωρίσῃ καθαρία καὶ φανερά, ἂν δὲν γράφῃ καὶ σημιαδεύῃ κάθε ὥραν εἰς τὸ κατάστιχόν του ἐκεῖνον ὁποῦ δίδει, καὶ ὁποῦ παίρνει. διατί ὁπόταν κάθε ὥραν γράφουνται εἰς τὸν νοῦν οἱ λογαριασμοὶ τῶν ἔργων μας, τότε ἔσωστα γνωρίζεται πλέα δηλώτερα ὁ λο- ιβ
γαριασμὸς ὅλης τῆς ἡμέρας. Ὁ ἄφρων καὶ λαλὸς μαθητὴς καὶ μοναχὸς κάθε φορὰν ὁποῦ ὀνειδίζεται καὶ κατακρίνεται ἀπὸ τὸν προεστῶτα του, πικραίνεται καὶ θλίβεται, καὶ δοκιμάζοντας νὰ ἀντιλογηθῇ, διὰ νὰ κάμῃ νὰ σιωπήσῃ ὁ προεστώς του νὰ μὴν τὸν ὀνειδίζῃ, πάραυτα τοῦ κάμνει μετάνοιαν μὲ ὑπόκρισιν ὄχι διὰ νὰ ταπεινωθῇ, μὰ θέλοντας νὰ παύσῃ κ
τοὺς ὀνειδισμοὺς ὁποῦ τοῦ κάμνει ἐκεῖνος. Μὰ ἐσὺ ἂν θέλεις νὰ εἶσαι τέλειος, ὁπόταν ὀνειδίζεσαι ἀπὸ τὸν προεστῶτά σου, σιώπα, ἀφήνοντάς τον νὰ λέγει ὅ,τι τοῦ φαίνεται, καὶ ἀποδέχου μετὰ χαρᾶς ἐκείνους τοὺς ὀνειδισμούς, διατί εἶναι καυτῆρες τῆς ψυχῆς, μὲ τοὺς ὁποίους καθαρίζεται καὶ ξηραίνει ἀπὸ τὴν κακοχυμίαν τῶν παθῶν της, μᾶλλον δὲ εἶναι φω- κβ
στῆρες τῆς καθαρότητος, μὲ τοὺς ὁποίους ὁ ἄνθρωπος φωτίζεται, καὶ ῥίχνει ἀπὸ πάνω του τὸ σκότος τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, ὁποῦ σκοτίζουσι τὴν ψυχήν. Ὁπόταν παύσῃ ὁ ἰατρὸς τῆς ψυχῆς σου νὰ ὁμιλῇ, τότε τὸν παρακάλεσαι μὲ ταπείνωσιν νὰ σοῦ συγχωρήσῃ, δὲν ἀφίνοντας νὰ μισεύσῃ ἀπὸ ἐσένα χολιασμένος. διατί ἴσως εἰς ἐκείνην τὴν βράσιν λ
τοῦ θυμοῦ δὲν ἤθελεν ἀποδεχθῇ τὴν μετάνοιάν σου καὶ τὴν ταπείνωσιν. Ὅλοι ἡμεῖς ὁποῦ εὑρισκόμεθα εἰς τὴν συνοδίαν τῶν ἀδελφῶν, χρεωστοῦμεν κάθε ὥραν νὰ πολεμοῦμεν μὲ ὅλα τὰ πάθη, μὰ περισσότερον πρέπει νὰ ἀγωνίζωμεθα καὶ νὰ πολεμοῦμεν ἐναντίον ἐτούτων τῶν δύο, ἤγουν τῆς κοιλιομανίας, καὶ τῆς ὀξυχολίας, νὰ μὴ δὲν θέλω- λβ
μεν νὰ κάμνωμεν τὸ θέλημα καὶ ταῖς ὀρέξαις τῆς κοιλίας μας, μηδὲ νὰ

θυμό-

θυμώνωμεν διὰ ὀλίγην ἀφορμὴν καὶ εὐκολα. Μὲ τὶ τοῦτα τὰ δύο πάθη εἰς ταῖς
συνοδίαις εὑρίσκονται εὔκολα τὴν ἀφορμήν τους καὶ ταῖς ὕλαις τους. Συ-
νήθειαν ἔχει ὁ διάβολος νὰ ὑποβάλλη εἰς ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκουνται
εἰς ὑποταγὴν, ἐπιθυμίαν τῶν ἐρετῶν ἐκείνων ὁποῦ εἰς τὸ κάθισμα ὁποῦ
ί εὑρίσκουνται, δὲν ἠθέλασι δυνηθῆ νὰ ἀποκτήσουσιν. ὁμοίως βάνει
εἰς τὸν νοῦν καὶ ἐκεινῶν ὁποῦ ἡσυχάζουσιν ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν τοὺς ἁρμό-
ζουσιν, οὐδὲ εἶναι τῆς τάξεώς τους. καὶ ἐτοῦτο τὸ κάμνει διὰ νὰ τοὺς κλέ-
πτη τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἡσυχίαν τοῦ νοός τους, μὲ κάποιον σχῆμα καλοῦ,
καὶ διὰ νὰ τοὺς κάμνη νὰ χάνουσιν ἐκεῖνον ὁποῦ ἔχουσι διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ
ί δὲν ἔχουσιν, οὐδὲ μποροῦσι νὰ τὸ ἔχουσι. Ἄνοιξε καὶ ἐξέταξε καλὰ τὴν Τὰ ἔργα τῆς ἡσυχαστικῆς ζωῆς.
διάνοιαν καὶ τὸν λογισμὸν τῶν ἀδοκίμων καὶ ἀσυςάτων ὑποτακτικῶν, καὶ
θέλεις εὕρη εἰς ἐκείνους μίαν ἔννοιαν πεπλανημένην, διὰ τὶ λογιάζουσι
νὰ μπορέσουν νὰ μιμηθοῦσι τὰ ἔργα τῆς ἡσυχίας, ἤγουν τὴν ἀκροτά-
την νηστείαν, τὴν ἀτάραχον προσευχὴν, ὁποῦ νὰ μὴν διασκορπᾶται ἀπὸ
ιέ ἄλλον κανένα λογισμόν. τὴν παντελῆ καταφρόνησιν τῆς κενοδοξίας.
τὴν ἀξελησμόνιστον ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου. τὴν παντοτινὴν κατάνυ-
ξιν. τὴν ὁλοτελῆ ἀποχὴν τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς μανίας. τὴν μεγάλην σιω-
πήν. τὴν ὑπερβάλλουσαν καθαρότητα. ταῖς ὁποίαις τούταις ταῖς ἀρε-
ταῖς δὲν μπορῶντας τινὲς νὰ ταῖς ἔχουσιν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ κάποιαν
κ' οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ ὁποῦ μετρᾷ κατὰ τὸ συμφέρον καθ' ἑνὸς, ἢ παιτηθήκα-
σιν, ἐκομποθήκασι καὶ ἐμετασαλεύσασιν ἄκαιρα καὶ μάταια ἀπὸ τὸν τό-
πον τους, καὶ ἀπὸ τὴν ἐπαγγελίαν τους. διὰ τὶ δὲν τοὺς ἐπαρακίνησεν ὁ ἐχθρὸς
ὁ διάβολος διὰ ἄλλην ἀφορμὴν, νὰ θελήσουν νὰ τὰ γυρεύσουν ἐτοῦτα
πρὶν τοῦ καιροῦ, παρὰ διὰ νὰ μὴν μπορέσουν νὰ τὰ ἀπολαύσουν καὶ τοῦτα
κά εἰς τὸν καιρὸν, δὲν ἀπομένοντας εἰς τὴν ὑποταγὴν καὶ τὴν ὑπακοὴν ὁποῦ
ἔπρεπε νὰ κατορθώσουν πρωτύτερα. Πάλιν ἐκ τοῦ ἐναντίου ὁ πικρὸς Τὰ ἔργα τοῦ μοναστηρίου τῆς συνοδίας.
ἐκεῖνος ἀπατεὼν ὁ δαίμων ὑποβάλλει εἰς τὸν νοῦν ἐκεινῶν ὁποῦ ἐδια-
λέξασι τὴν ἡσυχαστικὴν ζωὴν, νὰ ἐπαινοῦσι τῶν κοινοβιατῶν τὴν φι-
λοξενίαν. τὴν ὑπηρεσίαν, τὴν φιλαδελφίαν, τὴν χαρὰν τῆς συνδια-
λ' γωγῆς καὶ συναναστροφῆς ἀλλήλως τους. τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀῤῥώστων.
καὶ ἄλλα τοιαῦτα πράγματα, ὁποῦ ἐκεῖνοι δὲν ἔχουσι, διὰ νὰ τοὺς κά-
μη καὶ τούτους καθὼς καὶ ἐκείνους ὁποῦ σέκουνται εἰς ὑποταγὴν, νὰ
γίνουνται ἀνυπομόνητοι καὶ ἀσύστατοι ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος καὶ πονηρότα-
τος. Ὀλίγοι εἶναι κατὰ ἀλήθειαν νὰ μποροῦσι νὰ μετέχουνται μὲ
λά λογαριασμὸν τὴν ἡσυχίαν, καὶ ἐκεινῶν μόνον ὁποῦ ἠξιωθήκασι νὰ ἀπο-
κτήσουσι τὴν θεϊκὴν παρηγορίαν διὰ νὰ μποροῦσι νὰ παρηγοροῦσι τοὺς

κόπους

κόπους τας, καὶ νὰ συμβοηθοῦνται εἰς τοὺς πολέμους τας. Κατὰ ταῖς
ποιότητες τῶν φυσικῶν μας παθῶν, τυχαίνομεν νὰ διακρινώμεθα, καὶ νὰ
διαλέγωμεν προθυμερὰ τρόπους καὶ τάξες τῆς ζωῆς μας, καὶ διδα-
σκάλους ἁρμοδίους, τῶν ὁποίων νὰ ὑποτάσσωμεθα. Διὰ τοῦτο ἂν γνω-
ρίζῃς καὶ κλίνεις καὶ εἶσαι εὔκολος νὰ δίδεσαι εἰς τὸ πάθος τῆς γαστρι- β
μαργίας, γύρευε διδάσκαλον καὶ γυμνασίαν καὶ ἄσκησιν σκληρὸν ἢ
αὐστηρὸν, καὶ ὁποῦ νὰ εἶναι μεγάλος ἐγκρατὴς ἢ ἀπεράκλιτος εἰς τὰ
φαγητὰ καὶ ὄχι κανένα θαυματοποιὸς, καὶ ὁποῦ νὰ εἶναι ἕτοιμος νὰ ἀπο-
δέχεται κάθε ἕνα, ἢ νὰ στήνῃ τράπεζαν εἰς ὅλους. Πάλιν ἂν γνωρίζῃς
ἢ εἶσαι ὑπερήφανος, καὶ ἀλαζὼν, καὶ προπέτης, εὕρισκε ἕνα ποιμένα β
τῆς ψυχῆς σου, ὁποῦ νὰ εἶναι ὀξὺς καὶ ὀγλήγορος εἰς τὸ νὰ σὲ καταδι-
κάζῃ, καὶ νὰ σὲ κρατῇ ταπεινὸν, καὶ ὁποῦ νὰ μὴν σοῦ παραχωρᾷ μηδὲ
νὰ σοῦ δίδῃ θέλημα νὰ ἔχῃς τὸ θέλημά σου, μηδὲ νὰ σὲ ἀφίνῃ ἀτιμώ-
ρητον εἰς κανένα πταίσιμον, ἢ ὄχι νὰ εἶναι πρᾶος καὶ συγκαταβατικὸς
καὶ φιλάνθρωπος. Μὴν γυρεύωμεν προεστάτας ἢ διδασκάλους νὰ ιβ
εἶναι προφῆταις καὶ νὰ ἔχουσι προορατικὸν, καὶ νὰ προγνωρίζουσι τὰ μέλ-
λοντα, μὰ πλὴν παρὰ ἄλλο πρᾶγμα νὰ εἶναι ταπεινόφρονες, ἢ ἐπιτή-
δειοι νὰ μᾶς ἰατρεύουσι ταῖς ἀρρωστίαις μας ταῖς ψυχικαῖς, καὶ ἐτούτη
ἡ ἐπιτηδειότης νὰ φαίνεται ἢ ἀπὸ τὰ καλά τους ἤθη, καὶ ἀπὸ τὸν τόπον
ὁποῦ καθέζουνται. Ἂν δὲν ἠμπορῇς μὲ ἀληθινὴν ὑπακοὴν νὰ ὑπο- κ'
μένῃς ταῖς ὑβρισίαις τῶν προεστώτων σου, ἔπαρνε ξόμπλι καὶ παράδειγ-
μα μὲ τοῦτον τὸν καλὸν τρόπον πρὸς τὸ, νὰ κάμνῃς ὑπακοὴν, ἀπ᾽ ἐκεῖνον
τὸν δίκαιον Ἀββάκυρον ὁποῦ ἐπροείπαμεν, νὰ λογιάζῃς πάντοτε πῶς
σὲ δοκιμάζει ὁ προεστὼς, καὶ ποτὲ δὲν θέλεις ἀστοχήσει, οὐδὲ θέλεις σφά-
λει. Ὁπόταν ἐλεγχόμενος καὶ ὀνειδιζόμενος πάντοτε ἀπὸ τὸν προε- κβ
στῶτα σου, πονεῖς μέσα σου καὶ αὐξαίνεις περισσότερον τὴν πίστιν καὶ τὴν
ἀγάπην πρὸς ἐκεῖνον, λογιάζωντας καλὸν διὰ τοῦ λόγου του, εἶναι ση-
μάδι πῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκατοίκησεν ἀοράτως εἰς τὴν ψυχήν σου,
καὶ ἡ δύναμις τοῦ ὑψίστου θεοῦ σὲ ἐπερισκέπασε. Μὰ μὴν καυχᾶται,
μηδὲ χαίρου ὁπόταν ὑποφέρῃς ἀνδρειωμένα ταῖς ὕβρισαις, ἢ ταῖς ἀτι- λ'
μίαις, μὰ πλέα ὀγλιγορώτερα κλαῖε ἢ λυποῦ, πῶς ἔκαμες πρᾶγ-
μα ἄξιον ὕβρεως ἢ καταδίκης, καὶ ἐτάραξες τὴν ψυχὴν τοῦ προεστῶ-
Ἀριθ. ιϛ'. τος σου ἢ τοῦ πλησίον σου κατὰ πάνω σου, νὰ σὲ καταδικάσῃ. Μὴν θαυμά-
σῃς εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ μέλλω νὰ εἰπῶ, διατὶ ἔχω συνετὴν ἢ συνομο-
λογητὴν ἐτούτου τοῦ πράγματος τὸν μέγαν Μωσῆν, μὲ κάποιον τρόπον λβ
πλέα συμφέρον καὶ ὀλιγώτερος κίνδυνος εἶναι, νὰ σφάλωμεν εἰς τὸν Θεὸν,

παρὰ

παρὰ νὰ σφάλωμεν εἰς τὸν πνευματικόν μας πατέρα. διατὶ ἂν παροργίσωμεν τὸν θεὸν, ὁ ὁδηγός μας καὶ πνευματικός μας πατέρας δύναται νὰ μᾶς διαλλάξῃ πάλιν καὶ νὰ μᾶς εἰρηνεύσῃ μὲ τοῦ λόγου του. μὰ ἂν ταραχθῇ καὶ σκανδαλισθῇ αὐτὸς ὁ πνευματικός μας πατέρας ἀπὸ λόγου μας, δὲν θέλομεν ἔχει ἔπειτα κανένα ὅπου νὰ τὸν ἐξιλεώσῃ καὶ νὰ τὸν πραΰνῃ εἰς ἡμᾶς, καὶ νὰ τὸν παρακαλέσῃ νὰ μᾶς συγχωρήσῃ. τὰ ὁποῖα τοῦτα τὰ δύο πράγματα μοῦ φαίνουνται νὰ τρέχουσιν εἰς μίαν γνώμην, καὶ εἰς ἕνα λογαριασμόν. καὶ φανερὸν εἶναι τὸ παράδειγμα ἐτοῦτο ὅπου εἴπαμεν. διατὶ ὁπόταν ἐσφάλασιν εἰς τὸν θεὸν οἱ ἰσραηλῖται κάμνοντας τὸν μόσχον, καὶ ἐκαταδικάσθηκασι πανωλεθρίαν καὶ παντελῆ χαλασμὸν διὰ τοῦτο ἀπὸ τὸν θεὸν, τότε ἔσωντας νὰ παρακαλέσῃ ὁ μωϋσῆς δι' αὐτουνοὺς τὸν θεὸν, καὶ νὰ εἰπῇ, ἂν ἀφήσῃς αὐτωνῶν τὴν ἁμαρτίαν, ἄφησε, εἰδὲ μὴ, λιόσεμε καὶ ἐμένα ἀπὸ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς, πάραυτα τότε ἐξιλεώθηκεν εἰς αὐτοὺς ὁ θεὸς διὰ τὸν μωσέα, καὶ ἐφύγασι τὴν τιμωρίαν. μὰ ὁπόταν οἱ περὶ δαθὰν καὶ ἀβειρὼν καὶ ἡ μαριὰμ ἡ ἀδελφὴ τοῦ μωσέως ἐσφάλασιν εἰς αὐτὸν, ἐπομείνασι τιμωρίαν ἀπαραίτητον, καὶ ἀπεφάσιστον. Ἂς σκοπήσωμεν καὶ ἂς διακρίνωμεν, καὶ ἂς ἐξετάσωμεν νηφαλέως καὶ ἀγρύπνως καὶ ἐπιμελῶς, πότε κατηγορούμενοι ἀπὸ τὸν ποιμένα μας, χρεωστοῦμεν νὰ ὑποφέρωμεν μὲ εὐχαριστίαν καὶ μὲ σιωπὴν, δὲν ἀποκρινόμενοι τίποτας, μηδὲ ἐναντιολογούμενοι, ἢ προφασιζόμενοι. καὶ πότε χρεωστοῦμεν νὰ τὸν πληροφοροῦμεν, καὶ νὰ τοῦ ἀποδίδωμεν λογαριασμὸν διὰ τὴν ἀλήθειαν. καὶ ἐμένα μοῦ φαίνεται πῶς πρέπει νὰ σιωποῦμεν καὶ νὰ μὴν ἀποκρινώμεθα τίποτας εἰς ὅλα ἐκεῖνα ὅπου μᾶς δίδουσιν ἀτιμίαν ἡμᾶς, διατὶ τότε εἶναι καιρὸς νὰ κερδαίνωμεν τὸ καλὸν τῆς ὑπομονῆς. μὰ εἰς ἐκείναις ταῖς ἀτιμίαις, ἢ τὰ ἐγκαλέσματα ὅπου ἀποδίδουνται εἰς ἄλλο πρόσωπον τοῦ πλησίον μας πρέπει νὰ ἀπολογούμεθα, διὰ νὰ φυλάγωμεν τὸν σύνδεσμον τῆς ἀγάπης ἀδιάρρηκτον, καὶ τὴν εἰρήνην ἄλυτον. Ἐκεῖνοι ὅπου ἐμισεύσασιν ἀπὸ τὴν ὑπακοὴν, ἐτοῦτοι θέλουν σοῦ διηγηθῇ τὴν ὠφέλειάν της. διατὶ τότε ὁπόταν εὑρίσκουνταν εἰς τὴν ὑπακοὴν, ἐγνωρίσασιν εἰς ποῖον οὐρανὸν ἐστέκουνταν. Ἐκεῖνος ὅπου τρέχει μὲ θερμότητα διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀπάθειαν, καὶ εἰς τὸν θεὸν, καὶ εἰς τὴν τελείωσιν τῆς ἀρετῆς, πᾶσαν ἡμέραν εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ὀνειδίζεται, λογιάζει πῶς νὰ ἐζημιώθηκε πολλά. Κατὰ πῶς τὰ δένδρα ὅσον πλέα σείουνται καὶ κτυποῦνται ἀπὸ τοὺς ἀνέμους, τόσον πλέα βαθαίνουσι καὶ βεβαιώνουσι ταῖς ῥίζαις τως, ἔτζη καὶ ἐκεῖνοι ὅπου εὑρίσκουνται εἰς ὑποταγὴν ἀπο-

κτήζουν

κτήζουσι καὶ κάμνουσι ταῖς ψυχαῖς τους πλέα ἀνδρειωμένας, καὶ ἀσά-
λευταις ἀπὸ τοὺς ἀνέμους τῶν πειρασμῶν. Ὅποιος καθεζόμενος εἰς
τὴν ἡσυχίαν, ἐγνώρισε τὴν ἀσθένειάν του, καὶ μισεύωντας ἀπ᾽ ἐκείνην
τὴν κατάστασιν καὶ διαγωγὴν, πουλεῖ τὸν ἑαυτόν του εἰς ὑπακοὴν, ἐτοῦ-
τος ἐκεῖ ὅπου ἦτον τυφλὸς, ἀνέβλεψε χωρὶς κόπον πρὸς τὸν Χριστόν. ε
Στέκεσθε, στέκεσθε, ὦ πάλιν σᾶς λέγω, στέκεσθε, καὶ διαμένετε εἰς τὴν
ὑπακοὴν ἀδελφοὶ ἀθληταὶ, τρέχωντας μὲ προθυμίαν εἰς τὴν στράταν
τοῦ Χριστοῦ, ἀκούωντας ἐκείνου τοῦ σοφοῦ ὅπου φωνάζει, καὶ λέγει διὰ λό-
γους σας. ὁ κύριος τους ἐδοκίμασεν ὡσὰν τὸ χρυσάφι εἰς τὸ χωνευτήριον,
Σοφ. γ'. μᾶλλον δὲ εἰς τὸ κοινόβιον, καὶ εἰς τὸ μοναστήριον. καὶ ὡσὰν ὁλοκαύτω- ι
μα θυσίας τοὺς ἐδέχθηκεν εἰς ταῖς ἀγκάλαις τῆς εὐσπλαγχνίας του,
καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς.

ΒΑΘΜΟ'Σ ΠΕ'ΜΠΤΟΣ.

ιε

**Προέδραμε κάποιαν φορὰν τοῦ πέτρου ὁ Ἰωάννης, ἐπροσ-
τάχθη καὶ ἀπὸ ἡμᾶς ἡ ὑπακοὴ τῆς μετανοίας. διὰ-
τὶ ἐκεῖνος ὅπου ἐπῆγεν ὀμπρὸς, ἦτονε τύπος κ
τῆς ὑπακοῆς· καὶ ὁ ἄλλος, τῆς μετανοίας.
Περὶ μετανοίας ὅπου μεριμνᾶται καὶ μελετᾶται
πάντοτε, καὶ ὅπου ἀποδείχνεται φανερὰ, τε-
τυπωμένης εἰς τὸν μακάριον πέτρον.** κε

Η Μετάνοια εἶναι μία ἀνακάλεσις καὶ ἀνακαίνισις τῆς χάριτος
ὅπου ἔλαβε τινὰς εἰς τὸ βάπτισμα. ἡ μετάνοια εἶναι μία συμ-
βίβασις καὶ συνθήκη ὅπου κάμνει ἡ ψυχὴ μὲ τὸν θεὸν ἐπαγγελλομένη
εἰς τὸ μέλλον νὰ πιάση ἄλλην στράταν τοῦ βίου παρὰ ἐκείνην ὅπου ἐκρά- λ'
τει πρωτίτερα, ἤγουν νὰ ζῇ καλά. Ἐκεῖνος ὅπου μετανοᾶ εἶναι ἀγο-
ραστὴς τῆς ταπεινώσεως. ἡ μετάνοια εἶναι μία ἀνελπιστία παντοτινὴ
τῆς παραμυθίας, καὶ τῆς ἀναπαύσεως τοῦ κορμίου. ἡ μετάνοια εἶναι
ἕνας λογισμὸς ὅπου δὲν μεριμνᾶ, οὐδὲ φροντίζει διὰ καμίαν κοσμικὴν
ἀνάπαυσιν, μὰ φροντίζει διὰ λόγου του πῶς νὰ πληρώση διὰ τὰ σφάλ- λε
ματά του, καὶ κατακρίνει μόνον τὸν ἑαυτόν του. ἡ μετάνοια εἶναι μία
διὰ

θυγατέρα τῆς ἐλπίδος, καὶ ἄρνησις τῆς ἀπελπισίας καὶ ἀπογνώσεως. διὰ τὶ ἐκεῖνοι μόνον ὁποῦ ἔχουσι ἐλπίδα, μετανοοῦσιν. ἐκεῖνος ὁποῦ μετανοᾶ, εἶναι ἕνας κατάδικος, ὁ ὁποῖος διὰ τὶ δὲν διώχνεται ἀπὸ τὸν Θεόν, διὰ τοῦτο εἶναι ἐλεύθερος καὶ ἔξω ἀπὸ αἰσχύνην καὶ ἐντροπήν. ἡ μετάνοια εἶναι μία διαλλαγὴ καὶ ἀγάπη μὲ τὸν Θεὸν μὲ τὰ καλὰ ἔργα, ὁποῦ μάχουνται καὶ εἶναι ἐναντία εἰς τὰ πταίσματα. Ἡ μετάνοια εἶναι ἕνας καθαρισμὸς τοῦ συνειδότος. Ἡ μετάνοια εἶναι μία θεληματικὴ ὑπομονὴ ὅλων ἐκείνων τῶν πραγμάτων ὁποῦ δίδουσι θλίψιν καὶ στενοχωρίαν. Ἐκεῖνος ὁποῦ μετανοᾶ, εἶναι ἕνας τεχνίτης καὶ δημιουργὸς εἰς τοῦ λόγου του κολάσεων καὶ τιμωριῶν. Ἡ μετάνοια εἶναι μία δυνατὴ θλίψις τῆς κοιλίας μὲ τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν νηστείαν, καὶ μία σύντριψις καρδιακή, ὁποῦ πλήττει καὶ λαβώνει δυνατὰ τὴν ψυχήν. συνδράμετε καὶ συμάξετε, ἔλθετε καὶ ἀκούσετε ὅλοι ἐσεῖς ὁποῦ ἐπαροργίσετε τὸν Θεόν, συμαζωχθῆτε καὶ ἴδετε, καὶ θέλω σᾶς διηγηθῆ πόσα πράγματα ἔδειξεν ὁ Θεὸς τῆς ψυχῆς μου πρὸς οἰκοδομήν μας. ἂς προτάξωμεν καὶ ἂς προτιμήσωμεν τὸ διήγημα τῆς καταστάσεως καὶ τοῦ τρόπου ἐκείνων τῶν ἀτίμων καὶ τετιμημένων ἐργατῶν. Ἂς ἀκούσωμεν καὶ ἡμεῖς καὶ ἂς φυλάξωμεν, καὶ ἂς κάμωμεν τὸ ὅμοιον, ὅσοι ἐπάθαμεν κανένα πτῶμα καὶ πταίσιμον ἀνέλπιστον, ἐγερθῆτε ἀπὸ τὸ πτῶμα τῶν παθῶν, καὶ καθίσατε εἰς τὴν ἡσυχίαν τῶν ἐπαινετῶν ἔργων τῆς ἀρετῆς, ὅσοι κεῖσθε εἰς τὸν βυθὸν τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ εἶστε βυθισμένοι εἰς τὰ φθαρτὰ καὶ γήϊνα πράγματα, μὲ τὰ ψυχικὰ καὶ σαρκικὰ πταίσματα κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πλησίον. Ἀκούσατε ἀδελφοί μου τὸν λόγον μου. καὶ κλίνετε τὰ αὐτία σας ἐσεῖς ὁποῦ μὲ τὴν ἀληθινὴν ἐπιστροφὴν ἐπιθυμᾶτε πάλιν νὰ διαλλαχθῆτε καὶ νὰ φιλιωθῆτε μὲ τὸν Θεόν.

Ἔσωντας νὰ ἀκούσω ἐγὼ ὁ ἀσθενὴς νὰ εἶναι καὶ νὰ φυλάγεται μία κάποια μεγάλη τάξις καὶ θαυμαστή, καὶ ταπείνωσις ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἐκατοικοῦσαν εἰς ἐκείνην τὴν χωρισμένην μονήν, ὠνομασμένην φυλακήν, ὁποῦ ὑποτάσσεται τοῦ προειρημένου ἐκείνου φωστῆρος τῶν φωστήρων, τὸν ἐπαρακάλεσα αὐτὸν τὸν δίκαιον ἡγούμενον, νὰ κάμῃ νὰ πάγω ἐκεῖ, καὶ ἐκεῖνος ὁ μεγάλος πατήρ μου ἔκαμε τὸ θέλημα, καὶ ὑπήκουσεν εἰς τὸ παρακάλεσμά μου, δὲν θέλωντας ποτὲ οὐδὲ πὼς νὰ λυπήσῃ τὴν ψυχήν μου. Ἔσωντας νὰ διαβῶ λοιπὸν εἰς ἐκεῖνο τὸ μοναστήριον τῶν μετανοούντων, καὶ χώραν κατὰ ἀλήθειαν τῶν κλαιόντων. ἐστοχάστηκα ἀληθινά, ἂν δὲν εἶναι πολλὰ ἀποκοτία νὰ τὸ εἰπῶ, πράγματα ὁποῦ δὲν εἶδε ποτὲ ὀμμάτι ἀνοῦ ἀμελοῦς, καὶ αὐτὶ ῥαθύμου δὲν ἤκουσε. καὶ εἰς καρδίαν ὀκνηροῦ δὲν ἀναβήκασι, πράγματα καὶ λόγια ὁποῦ ἐδύνουνται νὰ βιάζουν τὸν Θεόν, ἔργα καὶ κινήματα

ματα, ὁποῦ ἐκλίνασι σύντομα καὶ παραυτὰ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ θεοῦ.
Εἶδα μέρος ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν περισσότερα ἁμαρτωλοί, μὰ τότε
μὲ τὴν μετάνοιαν ἦσαν χωρὶς καμμίαν πλάγιασιν, οἱ ὁποῖοι ἐστέκουνταν ὀρ
θοὶ ὅλην τὴν νύκτα ἔξω εἰς τὸν ἀέρα αἰχμαλιασοι, ἕως τὸ πρωΐ, ἔχον-
τας ἀκλόνητα τὰ πόδιά τως. καὶ κλονίζοντας ἐλεεινὰ ἀπὸ τὸν ὕπνον μὲ ε'
τὴν βίαν ὁποῦ ἐκάμνασι τῆς φύσεως, καὶ δὲν δίδοντας εἰς τοῦ λόγου τως
καμμίαν ἀνάπαυσιν, μᾶλλον δὲ κατηγορῶντας καὶ ἀτιμάζοντας καὶ ὑβρί
ζοντας τοὺς ἑαυτούς των καὶ ξυπνῶντάς τους. Ἄλλους ὁποῦ ἐστοχάζουν
ταν ἐλεεινὰ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐπεκαλοῦνταν μὲ ὀδυρμοὺς καὶ μὲ βοαῖς
τὴν βοήθειαν ἀπ' ἐκεῖ. ἄλλους ὁποῦ ἐστέκουνταν εἰς προσευχήν, ἔχον ι'
τας δεμένα ὀπίσω τὰ χέρια τως ὡσὰν κατάδικοι τοῦ θανάτου, κλίνον-
τας τὸ σκοτεινὸν καὶ χλωμόν τως πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, καὶ καταδικά-
ζοντας τοὺς ἑαυτούς τως ὡς ἀναξίους νὰ ἀναβλέπουσιν εἰς τὸν οὐρανόν, δὲν
ἔχοντας τί νὰ εἰποῦσιν ἢ νὰ παρακαλέσουσι τὸν θεὸν ἀπὸ τὴν ἀπορίαν τῶν λο
γισμῶν, καὶ τῆς συνειδήσεώς τως, μὴ δὲ ἠξεύροντας μὲ τί τρόπον, ἢ ἀπὸ ποῦ ιε'
νὰ κάμνουσι τὴν παράκλησίν τως. καὶ δίδοντας μοναχὰ τὴν ψυχήν τως
τοῦ θεοῦ χωρὶς λόγον, καὶ τὸν νοῦν τως χωρὶς φωνήν, γεμάτον σκότος καὶ
φανερὰν ἀπόγνωσιν ἀπὸ τὴν μεγάλην λύπην ὁποῦ κάποιαις φοραῖς
εἴχασι, κατανοῶντας τὴν μεγαλότητα, καὶ τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν τως.
Ἄλλους, ὁποῦ ἐκάθουνταν εἰς τὸ ἔδαφος καὶ εἰς τὴν σκόνιν τῆς γῆς, ἐν κ'
δυμένοι μὲ σάκκον, καὶ ἐσκεπάζασι τὸ πρόσωπόν τως μὲ τὰ γόνατα καὶ
ἐκρούασι τὸ μέτωπόν τως εἰς τὴν γῆν. Ἄλλους ὁποῦ ἐδέρνασι παντοτι-
νὰ τὸ στῆθος τως, καὶ ἀνεκαλοῦνταν τὴν ψυχήν τως, καὶ τὴν ζωήν τως.
καὶ οἱ μὲν ἀπ' ἐκείνους ἐβρέχασι τὸ ἔδαφος τῆς γῆς μὲ τὰ δάκρυά τως.
ἄλλοι δὲ πάλιν δὲν ἔχοντας δάκρυα, ἐδέρνασι τοὺς ἑαυτούς των. ἄλ- κε'
λοι ὡσὰν διὰ νεκροὺς ἐθρηνοῦσαν διὰ ταῖς ψυχαῖς τως, δὲν δυνάμενοι
νὰ ὑποφέρουσι τὸν στενοχωρημὸν τῆς καρδίας τως. ἄλλοι ἐβρυχοῦνταν
μὲ τὴν καρδίαν τως, καὶ ἐμποδίζασι νὰ μὴν ἐβγῇ ἀπὸ τὸ στόμα ὁ κτύ-
πος τοῦ ὀδυρμοῦ, ὅμως καμμίαν φορὰν δὲν ἠμποροῦντας πλέον νὰ κρα-
τοῦνται, ἐξαίφνης ἐφωνάζασι δυνατά. Εἶδα ἐγὼ ἐκεῖ τινάς, οἱ ὁποῖοι λ'
κατανοῶντας τὰ πράγματά τως, μὲ τὸ ἦθος ὁποῦ ἐδείχνασι, καὶ μὲ
τὸν συχνὸν λογισμόν, ἐφαίνουνταν νὰ εἶναι ὡσὰν ἔξω ἀπὸ τὸν νοῦν τως,
οἱ ὁποῖοι διὰ τὴν ἀθυμίαν καὶ τὴν θλῖψιν ὁποῦ εἴχασιν, ἐγένουνταν
ἄφωνοι, καὶ ὅλοι ἐσκοτισμένοι, καὶ ὡσὰν ἀναίσθητοι εἰς ὅλα τὰ πράγ-
ματα τῆς παρούσης ζωῆς, ἔσωντας νὰ ἔχουσι λοιπὸν τὸν νοῦν τως κατε- λε'
βασμένον καὶ ὡσὰν βυθισμένον εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς ταπεινώσεως, καὶ

καὶ

καὶ τὰ δάκρυα τῶν ὀμματίων τως ξηραμμένα, καὶ ἀποτηγανισμένα ἀπὸ τὸ πῦρ τῆς λύπης καὶ τῆς θλίψεως, διὰ τὰ πταίσματά τως. Ἄλλοι, ὁποῦ ἐκαθέζουνταν λογιάζοντας, καὶ ἐνδιάσι κάτω, καὶ ἐπροσηλώνασι τὰς ὄψεις τως εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐκινοῦσαν ἄπαυσα τὴν κεφαλήν τως, καὶ ἀγρια λεοντάρια ἐβρυχοῦνταν ἀπὸ μέσης τῆς καρδίας τως, καὶ ἀναστενάζασιν. καὶ οἱ μὲν ἀπ' ἐκείνους, ἔχοντας καλὴν ἐλπίδα διὰ τὴν μετάνοιαν ὁποῦ εἴχασι καμωμένην διὰ ταῖς ἁμαρτίαις τως, ἐζητοῦσασι, καὶ ἐπαρακαλοῦσαν τελείαν συγχώρησιν ἀπὸ τὸν θεόν. ἄλλοι μὲ μίαν ἄρρητον ταπείνωσιν καταδικάζοντας τοὺς ἑαυτούς τως, καὶ κρίνοντάς τους ἀναξίους τῆς συγχωρήσεως, ἐφωνάζασι μεγάλα, πῶς δὲν ἐδύνουνταν νὰ ἀπολογηθοῦσι τοῦ θεοῦ, οὐδὲ νὰ πληρώσουσι διὰ ταῖς ἁμαρτίαις τως. Τινὲς μὲν ἐπαρακαλοῦσασι τὸν κύριον νὰ κολασθοῦσι, καὶ νὰ παιδευθοῦσιν εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν, καὶ ἐκεῖ εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα, νὰ ἐλεηθοῦσιν. ἄλλοι ἔσωντας νὰ εἶναι συντετριμμένοι ἀπὸ τὸ βάρος τῆς συνειδήσεως ὁποῦ εἴχασιν, ἐνθυμούμενοι ταῖς ἁμαρτίαις τως, ἐλέγασι καθάρια, μήτε νὰ κολασθοῦσι. μήτε νὰ ἀξιωθοῦσι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ πῶς τῆς τοιούτους ἔτωνε. Εἶδα εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον ψυχαῖς συντετριμμέναις καὶ ταπειναῖς, αἱ ὁποίαις διὰ τὸ βαρὺ φορτίον τῆς συνειδήσεως τως, ἐνθυμένμεναι ταῖς ἁμαρτίαις τως, ἐκλίνασιν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδύνουνταν νὰ μαλάξουν, καὶ νὰ κατανύξουν καὶ αὐτὴν τὴν σκληρότητα καὶ ἀναισθησίαν τῶν λίθων, μὲ ταῖς φωναῖς ἐκείναις ὁποῦ ἐπέμπουνταν εἰς τὸν θεὸν ἀπὸ λόγου τως. διὰ τὶ νεύοντας κάτω εἰς τὴν γῆν τοὺς ὀφθαλμούς τως, ἐλέγασιν οὕτως. Ἠξεύρομεν, ἠξεύρομεν ὦ κύριε, ὅτι ἤμεσθαν λοιπὸν ἄξιοι πάσης τιμωρίας, καὶ κολάσεως, καὶ μὲ δίκαιον τρόπον. διὰ τί δὲν φθάνομεν λοιπὸν νὰ ἀπολογηθοῦμεν, οὐδὲ νὰ πληρώσωμεν τὸ πλῆθος τῶν χρεῶν μας, οὐδ' ἂν ἐθέλαμεν συγκαλέσει ὅλην τὴν οἰκουμένην νὰ κλαίῃ διὰ τ' ἐμᾶς. ὅμως ἐκεῖνο μόνον σὲ ζητοῦμεν, ἐκεῖνο σὲ παρακαλοῦμεν, ἐκεῖνο λοιπὸν ὡς δοῦλοι σὲ ἱκετεύομεν, μὴ μᾶς ἐλέγξῃς μὲ τὸν θυμόν σου, μηδὲ παιδεύσῃς μας μὲ τὴν ὀργήν σου. μηδὲ μας κολάσῃς μὲ τὴν δικαιοκρισίαν σου, μὰ ἐλεημονητικὰ καὶ σπλαγχνικά, λυπούμενός μας. καὶ ἀρκεῖ μας ἡμᾶς νὰ ἐλευθερωθοῦμεν ἀπὸ τὴν πολλήν σου ἀπειλήν, καὶ ἀπ' ἐκείναις ταῖς ἀνωνόμαστες, καὶ ἀπὸ κρυφαῖς βασάνους, καὶ τιμωρίαις αἰωνίαις. διὰ τί τελείαν συγχώρησιν δὲν τολμοῦμεν νὰ σοῦ ζητήσωμεν τῶν πταισμάτων μας. διὰ τί μὲ τί πρόσωπον, καὶ μὲ ποίαν ἀποκοτίαν θέλομεν ἀποκοτήσει νὰ τὸ κάμωμεν τοῦτο, ἡμεῖς ὁποῦ δὲν ἐφυλάξαμεν τὸ ἐπάγγελμά μας; μᾶλλον δὲ ὕστερα ἀπὸ τὴν

Ψαλ. ϛ'. λζ'.

πρώτην

πρώτην φιλανθρωπίαν καὶ ἄφεσιν ὁποῦ μᾶς ἐδόθη, τὸ ἐμολύναμεν
καὶ ἐρυπώσαμέν το; ἐδύνετο καθεὶς νὰ θεωρῇ εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον ὦ
φίλοι μου ἀληθινὰ τὰ λόγια τοῦ Δαβὶδ φανερά, ἀνθρώπους ὁποῦ ἐτα-
λαιπωροῦσαν καὶ ἔκλιναν τὰς ὄψεις τως εἰς τὴν γῆν ἕως τέλους τῆς
Ψαλμ. ζ'. ζωῆς τως, ὁποῦ ἐπορδίουνταν σκυθρωποὶ καὶ τεθλιμμένοι ὅλην τὴν
ἡμέραν, καὶ ἐβρωμοῦσασιν ἀπὸ ταῖς σάπιαις πληγαῖς τοῦ κορμίου τως, καὶ ε
εὑρίσκουνταν χωρὶς καμίαν ἐπιμέλειαν τῆς σαρκός τως. οἱ ὁποῖοι ἐλη-
σμονοῦσαν νὰ φάγουσι τὸν ἄρτον τως, καὶ ἐσμίγασι καὶ ἐκιρνοῦσαν τὸ ποτὸν
τοῦ νεροῦ ὁποῦ ἐπίνασι μὲ κλαῦμα καὶ μὲ θρῆνον. καὶ ἐτρώγασι σποδὸν
καὶ τέφραν μὲ τὸν ἄρτον τως ἔχοντας τὰ κόκαλά τως κεκολλημένα εἰς ι
τὴν σάρκα, καὶ αὐτοὶ εὑρισκόμενοι ἐξηραμένοι ὡσὰν χορτάρι. δὲν ἐδύ-
νετον νὰ ἀκούσῃ ἄλλο τινὰς σιμὰ εἰς αὐτούς, παρὰ τοῦτα τὰ λόγια. Οὐαὶ
οὐαί, οἴμοι οἴμοι, ἐλεεινὸς ἐγώ, ἐλεεινὸς ἐγώ. δικαίως δικαίως πάσχω,
λυπήσου, λυπήσου με κύριέ μου. Ἄλλοι ἐλέγασιν, ἐλέησον, ἐλέησον.
ἄλλοι ἐκράζασι πλέα ἐλεεινότερα. συγχώρησον δέσποτα, συγχώρησον, ιε
ἂν εἶναι δυνατόν. Ἴδες ἂν ἤθελες ἀνάμεσα εἰς ἐκείνους τινάς, οἱ ὁποῖοι
ἔχοντας ταῖς γλώσσαις τως φλεγομέναις διὰ τὴν δίψαν, ταῖς εὐγάνα-
σιν ἔξω ἀπὸ τὸ στόμα τως, καθὼς οἱ σκύλοι. ἄλλοι ἐζημοφροῦσαν τοὺς
ἑαυτούς τως ὑποκάτω εἰς τὸν καύσωνα τοῦ ἡλίου. ἄλλοι ἐκ τοῦ ἐναν-
τίου ἐβασανίζασι τοὺς ἑαυτούς τως εἰς τὸ ψύχος καὶ τὸ κρύος. Τινὲς κ'
δοκιμάζοντας ὀλίγον νερόν, ὅσον νὰ μὴν ἀποθαίνουσιν ἀπὸ τὴν δίψαν,
ἐπαύασιν. ἄλλοι τρώγοντας ὀλίγον ψωμί, ἐρίπτασι τὸ ἐπίλοιπον μα-
κρὰ μὲ τὸ χέρι τως, λέγοντας πῶς ἦσαν ἀνάξιοι βρώσεως λογικῆς,
ὡσὰν ὁποῦ εἴχασι καμωμένα ἔργα ἀλόγων ζώων. ποῦ ἐμπόρει νὰ ἰδῇ
τινὰς σιμὰ εἰς ἐκείνους φανέρωσιν γέλωτος; ἢ ἀργολογίαν. ἢ θυμόν, ἢ ὀρ- κε
γήν. τέτοιας λογῆς τὸ πένθος εἶχεν ἐσβημένον καὶ χαλασμένον παντε-
λῶς τὸν θυμὸν εἰς ἐκείνους, ὥστε οὐδὲ ἐγνωρίζασι λοιπὸν ἂν εὑρίσκεται
ὀργὴ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. ποῦ εὑρίσκετον σιμὰ εἰς ἐκείνους ἀντιλογία,
ἢ φιλονεικία, ἢ ἐναντίωσις; ποῦ ἡμέρα ἑορτῆς καὶ χαρμοσύνης; ποῦ
παρρησία καὶ ἐλευθερία; ποῦ καμία χαρὰ καὶ θεράπευσις τοῦ κορμίου; λ'
ποῦ τιμάδι κανένα κενοδοξίας; ποῦ ἐλπίδα τρυφῆς καὶ σπατάλης;
ποῦ ἔννοια καμία καὶ λογισμὸς οἴνου. ποῦ δοκιμασία πωρικοῦ τινός;
ποῦ τζουκαλίου παρηγορία; ποῦ γλυκασμὸς λαιμοῦ; πᾶσα λογῆς ἐλ-
πίδα τοιούτων πραγμάτων, ἦτονε ἐσβεσμένη σιμὰ εἰς ἐκείνους. ποῦ
μέριμνα καὶ φροντίδα σιμά τως κανενὸς πράγματος γηΐνου; ποῦ νὰ κα- λε
τακρίνουσι κανένα ἄνθρωπον; οὐδένα ἀπὸ τοῦτα ἐθεώρει τινὰς εἰς ἐκείνους

πούπ-

πούπεται. Ἀλλὰ τοῦτα ἐβοοῦσαν καὶ ἐλέγουσαν παντοτινὰ σιμὰ εἰς ἐκείνους πρὸς τὸν κύριον. μέρος ἀπ' ἐκείνους κρούοντας τὸ στῆθος τους δυνατὰ ἐλέγασι πρὸς τὸν θεόν, ὡσὰν νὰ ἠθέλασι πρᾶξις ἔκη εἰς τὴν πόρταν τοῦ οὐρανοῦ, ἄνοιξέ μας, ἄνοιξέ μας ὦ κριτά, ἄνοιξέ μας τὴν θύραν, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς ἐκλείσαμεν διὰ ταῖς ἁμαρτίαις μας. Ὁ ἕνας ἔλεγεν. δεῖξέ μας μόνον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ θέλομεν σωθῆ. καὶ ἄλλος πάλιν. φανερώσου, καὶ φώτισον τοὺς ταπεινούς σου δούλους, ὁποῦ καθέζουνται εἰς τὸ σκότος, καὶ εἰς τὴν σκιὰν τοῦ θανάτου. καὶ πάλιν ἄλλος. ἂς μᾶς προφθάσουσιν ὦ κέ μου τὸ ἐγλυγορύτερον οἱ οἰκτιρμοί σου, διότι ἐχαθήκαμεν. διότι εὑρισκόμεθαν ἀπεγνωσμένοι. διότι ἐφθαρθήκαμεν, καὶ ἐπτωχεύσαμεν, πολλά. Τινὲς ἔλεγον. ἐλπίζομεν ἄρα νὰ φανῆ πλέον εἰς ἡμᾶς ὁ θεός; καὶ ἄλλοι. ἄρα ἐπέρασεν ἡ ψυχή μας ἐτοῦτο τὸ χρέος τὸ ἀνυπομένητον; καὶ ἄλλοι. ἄρα λογιάζομεν πῶς ὁ θεὸς νὰ ἔχη νὰ μᾶς παρηγορήση πλέα; ἄρα δυνηθῆ θέλομεν νὰ τοῦ ἀκούσωμεν νὰ μᾶς λέγη ἡμᾶς ὁποῦ εὑρισκόμεθαν εἰς τοὺς ἀλύτους δεσμούς, ἐξέλθετε, καὶ ἐσεῖς ὁποῦ εὑρίσκεσθε εἰς τὸν ᾅδην, καὶ τὴν ἄκαντα πείνωπιν τῆς μετανοίας, συγχωρέθητε; ἄρα τις ἀλόμεν πῶς ἡ κραυγὴ τῆς προσευχῆς μας νὰ ἐμπῆκεν εἰς τὰ αὐτία τοῦ θεοῦ; ἀλλὰ καὶ ὅλοι ἐκαθέζουνταν βλέποντας πάντοτε ἔμπροσθεν εἰς τὰ ὀμμάτιά τους τὸν θάνατον, καὶ λέγοντας. Τί ἄρα μᾶς θέλει συνέβη εἰς τὸ ὕστερον; τί λογῆς ἀπόφασις θέλει εἶσται ἐκείνη; ποῖον ἄρα θέλει εἶσται τὸ τέλος μας. ἄρα νὰ ξανακραχθοῦμεν εἰς τὴν μέλλουσαν δόξαν; ἄρα νὰ συγχωρηθοῦμεν ἡμεῖς ὁποῦ εὑρισκόμεθα σκοτεινοὶ καὶ ταπεινοὶ διὰ ταῖς ἁμαρτίαις μας, ὁποῦ εὑρισκόμεθαν κατάδικοι; ἄρα ἐδυνήθηκεν ἡ παράκλεσίς μας νὰ πάγη ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου; ἢ δικαίως ἐδιώχθηκε καὶ ἐστράφηκεν ὀπίσω τε ταπεινωμένη καὶ ἐντροπιασμένη. ἢ τάχα ἂν ἐδυνήθηκε νὰ εἰσέβη, πόσον νὰ ἔλαμε καὶ νὰ ἐκατώρθωσε; πόσον νὰ ἐκαλοσύνευσε τὸν θεόν; πόσον νὰ ἐνήργησε; ἐπειδὴ ἐπέμφθηκεν ἀπὸ στόματα, καὶ σώματα ἀκάθαρτα καὶ ῥερυπωμένα καὶ διὰ τοῦτο ἔχει ὀλίγην τὴν δύναμιν; ἄρα νὰ ἡμέρωσε, καὶ νὰ ἐδιάλλαξεν ὁλοτελῶς τὸν κριτὴν εἰς ἡμᾶς, ἢ ἄρα εἰς κάποιον μέρος. ἄρα νὰ ἐπλήρωσε διὰ τὸ ἥμισυ τῶν τραυμάτων, καὶ τῶν λαβωματιῶν μας, ἐπειδὴ ἐτούταις εἶναι μεγάλαις, καὶ χρειάζουνται πολλοὺς ἱδρῶτας, καὶ πολλοὺς κόπους; ἄρα νὰ ἐσιμάσασιν εἰς ἡμᾶς οἱ φύλακές μας ἄγγελοι καὶ ἀκόμη εὑρίσκουνται μακρὰ ἀπὸ ἡμᾶς; διὰ τί δὲν μᾶς ἐγγίζοντας ἐκεῖνοι, ὅλος ὁ κόπος μας λοιπὸν εἶναι ἀνωφελὴς καὶ ἄκαρπος, καὶ ἡ προσευχή μας δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ ἔχη παρ-

ῥησίας δύναμιν, ἢ θάῤῥος κανένα, οὐδὲ περισσότερον καθαρότητος, διὰ νὰ
πατήσῃ, καὶ νὰ εἰσέλθῃ πρὸς τὸν Χριστόν, ἂν οἱ ἄγγελοι ὁποῦ ἔχουσι τὴν ἀ-
νοιάν μας, δὲν μᾶς ἐγγίσουσι, καὶ λάβουσίν την, καὶ φέρουσίν την εἰς τὸν
θεόν. ἀλλὰ καὶ τὰ λογῆς πράγματα πάλιν πολλαῖς φοραῖς ἀμφιβάλλασι
συναλλήλως τως, κι' ἐλέγασιν. ἆρα ἀδελφοὶ κάμνομεν τίποτας καρπόν; ε
ἆρα ἐπιτυχαίνομεν τὸ ζήτημά μας; ἆρα δέχεταί μας πάλιν; ἆρα ἀνοί-
Ἰωάν. γ. γει μας; εἰς τὰ ὁποῖα λόγια ἀποκρίνουνταν ἄλλοι, λέγωντας. τίς ἠξεύ-
ρει, καθὼς εἴπασιν οἱ ἀδελφοί μας οἱ Νινευῖται, ἂν εἶναι καὶ μὲ κάποιον
τρόπον μεταμεληθῇ ὁ θεός, καὶ κἂν μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν πολλὴν κόλα-
σιν; ὅμως μὴν ἐκθυμήσωμεν ἡμεῖς, μηδὲ λείψωμεν νὰ κάμνωμεν τὸ ϛ
δυνατόν μας, καὶ εἰ μὲν καὶ ἀνοίξει μας, καλῶς ἔχει. εἰ δὲ μή, εὐλο-
Λουκ. ιά. γητὸς ὁ θεὸς ὁποῦ δικαίως μᾶς ἔκλεισεν. ἀλλ' ὅμως μὴν προθεσμοῦ-
μεν μηδὲ ποσῶς νὰ κρούωμεν ἕως τέλους τῆς ζωῆς μας, καὶ ἴσως ὁ ἀγα-
θὸς θεὸς θεωρῶντας τὴν πολλήν μας ἀναίδειαν καὶ προσεδρείαν, θέλει
σπλαγχνισθῇ νὰ μᾶς ἀνοίξῃ. μὲ τέτοια λόγια διὰ τοῦτο ἐγκονῶντας καὶ κζ
προκινῶντας ἕνας τὸν ἄλλον τως, ἐλέγασιν. Ἂς δράμωμεν ἀδελφοί
μου, ἂς δράμωμεν, διὰ τὶ δρόμος μᾶς κάμνει χρείαν, καὶ δρόμος δυ-
νατός, ἐπειδὴ ἐπομείναμεν ὀπίσω ἀπὸ τὴν καλήν μας συνοδίαν. ἂς
δράμωμεν ἀδελφοὶ δίχως νὰ ἔχωμεν καμίαν λύπησιν ἐτούτης τῆς ῥυ-
παρᾶς καὶ πονηρᾶς μας σαρκός, μὰ ἂς τὴν ἀποκτείνωμεν καὶ ἡμεῖς, κή
καθὼς αὐτὴ μᾶς ἐθανάτωσε μὲ τὸν θάνατον τῆς ἁμαρτίας. καθὼς καὶ
ἐκάμνασιν ἐκεῖνοι οἱ μακάριοι κατάδικοι. Εἰς ἐκείνους ἐβλέπουνταν
γόνατα ἐσκληρυμμένα καὶ ταλαιπωρημένα ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν μετα-
νοιῶν ὁποῦ ἐκάμνασιν. ὀμμάτια ἐκπεπτηκότα καὶ χαλασμένα, καὶ κε-
χωμένα μέσα εἰς τὸ βάθος τῆς κεφαλῆς, ἐστερημένα ἀπὸ ταῖς τρίχες. κθ
καὶ ἀπὸ τὴν ζέσιν τῶν θερμῶν δακρύων εἴχασι πονεμένα τὰ μάγου-
λά τως. εἴχασι τὰ πρόσωπά τως καταμαραμένα, καὶ κίτρινα. ὁποῦ δὲν
εἴχασι διαφορὰν καμίαν ἀπὸ νεκρῶν πρόσωπα συγκρινόμενα. στήθη
ὁποῦ ἐπονοῦσαν ἀπὸ ταῖς πληγαῖς καὶ τὰ κρούσματα, πτύσματα αἱμα-
τηρά, ὁποῦ ἐπέμπουνταν ἀπὸ τὰ στήθη διὰ τὰ κρούσματα καὶ τοῦ δαρ- λ
μοῦ ὁποῦ τως ἐδίδασι. Ποῦ εὑρίσκετον εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον παρα-
σκευὴ στρωμάτων. ποῦ καθαρότης ἐνδύματος ἢ στερεότης ὅλα τως ἢ ζαν-
χισμένα καὶ εὐπάθι, καὶ ἀπὸ ταῖς φθείραις ὑπεπατημένα. τί εἶχε νὰ κά-
μῃ μετ' ἐκείνους ἡ κακοπάθεια ὁποῦ ἔχουσιν οἱ δαιμονιζόμενοι. τί ἡ λύ-
πη ἐκείνων ὁποῦ θλίβουνται καὶ δέρνουνται, διὰ τὸν νεκρόν τως. τί λά
ἡ θλίψις ἐκείνων ὁποῦ εὑρίσκουνται εἰς ἐξορίαν. τί νὰ κάμῃ μετ' ἐκεί-
νους

ται ἡ τιμωρία ὁποῦ ἔχουσιν οἱ κατάδικοι, καὶ κακοποιοὶ ἄνθρωποι διὰ τοὺς φόνους, ὁποῦ ἐκάμασιν. οὐδὲ τίποτας κατὰ ἀλήθειαν ἐδυνῶτο νὰ λογαριασθῇ ἡ σατανικὴ βάσανος καὶ τιμωρία, ὁποῦ πέρνουσιν ἐκεῖνοι πρὸς τὴν θεληματικὴν ὁποῦ εἶχασιν ἐτοῦτοι. ἀλλὰ μὴν βάνετε εἰς νοῦν σας παρακαλῶ ἀδελφοί, πῶς νὰ εἶναι μῦθοι ἐτοῦτα ὁποῦ σᾶς ἐδιηγήθηκα. Επαρακαλοῦσαν πολλαῖς φοραῖς ἐτοῦτοι ἐκεῖνον τὸν μεγάλον κριτὴν καὶ πειμένζτως, τὸν ἡγούμενον λέγω, ὁποῦ ἦτον ἀνάμεσα εἰς ἀνθρώπους ἄγγελος, νὰ τοὺς βάλῃ εἰς τὰ χέρια τως καὶ εἰς τὸν ζάχηλά τως σίδερα καὶ δεσμούς, καὶ νὰ ἀσφαλισθοῦσιν οἱ πόδες τως εἰς τοὺς κούσπους, εἰς τὸ ξύλον τῶν καταδίκων, καὶ νὰ μὴν λυθοῦσιν ἀπὸ τοῦτα τὰ δεσμὰ παρ' ὀπίσω πρὶν νὰ τοὺς δεχθῇ τὸ μνῆμα. μᾶλλον δὲ νὰ ἔμπουν εἰς τὸ μνῆμα τοιοῦτοτρόπως δεδεμένοι, ἢ μετὰ τὸν θάνατόν τως νὰ μὴν δώσῃ θέλημα νὰ ἔμπουσιν εἰς μνῆμα. Καὶ δὲν θέλω οὐδὲ ποσῶς νὰ σᾶς κρύψω οὐδὲ τούτην τὴν ἠλεημένην ταπείνωσιν καὶ ζωντεζιμμένην ἀγάπην πρὸς θεὸν καὶ μετάνοιαν ἐτούτων τῶν ἀληθῶς μακαρίων. Μέλλοντας ἐκεῖνοι οἱ καλοὶ πολῖται τῆς χώρας τῆς μετανοίας μισεύοντας ἀπὸ τούτην τὴν ζωὴν νὰ παρέλθουσι πρὸς τὸν κύριον, καὶ νὰ παρασταθοῦσιν εἰς ἐκεῖνο τὸ βῆμα τὸ ἀδέκαστον, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι καμία προσωποληψία, ἐπαρακαλοῦσαν ἐτοῦτο τὸν μέγαν ἐκεῖνον μὲ ὅρκους διὰ τοῦ προεστῶτος τως, νὰ μὴν ἀξιωθοῦσι λέγω ἀνθρωπίνης ταφῆς, μὰ ὡσὰν ἄλογα ζῶα, ἢ νὰ ῥιφθοῦσιν εἰς τὸ ῥεῖθρον τοῦ ποταμοῦ, ἢ νὰ παραδοθοῦσιν εἰς βορὰν τῶν θηρίων εἰς κανένα χωράφι. τὸ ὁποῖον πρᾶγμα τὸ ἔκαμε πολλαῖς φοραῖς, ὑπακούοντάς τως ἐκεῖνος ὁ ἀββᾶς, ὁ λύχνος τῆς διακρίσεως, προστάζοντας νὰ γίνεται τὸ ξόδιν τως ἐστερημένον ἀπὸ πάσαν λογὴς τιμὴν καὶ ψαλμωδίαν. καὶ ἀκούσετε τί λογὴς φοβερὸν καὶ ἐλεεινὸν θέαμα ἐγίνηκεν, ὁπόταν ἐσιμώσασιν εἰς τὴν ἐσχάτην ὥραν τοῦ θανάτου τως. Ὁπόταν οἱ συγκατάδικοι ἐκεῖνοι ἠθέλασι γνωρίσει πῶς ἐκεῖνος ὁποῦ ἐμίσευε παρὰ τίποτε ἄλλο τως ἀπὸ τούτην τὴν ζωὴν, ἔμελλε νὰ τελειώσῃ, ἔχοντας ἐκεῖνος ἀκόμι σῶον τὸν νοῦν του, καὶ τὰς φρένας του, τὸν ἐπεδικυκλώνασι, καὶ διψῶντας, καὶ κλαίοντας, καὶ ἐπιθυμῶντας, μὲ ἐλεεινότατον ἦθος, καὶ μὲ λυπημένον καὶ σκυθρωπὸν λόγον, σείοντας ταῖς κεφαλαῖς τως ἠρωτοῦσαν ἐκεῖνον ὁποῦ ἄφινεν ἐτούτην τὴν ζωὴν, καὶ καιόμενοι ἀπὸ τὴν συμπάθειαν ὁποῦ εἶχασι πρὸς αὐτόν, τοῦ ἐλέγασι. Τί ἔναι ὦ ἀδελφέ μου καὶ συγκατάδικε. πῶς, τί λέγεις τί ἐλπίζεις. τί λογιάζεις. ἐτελείωσες ἀπὸ τὸν κόπον σου, ἐκεῖνον ὁποῦ ἐζήτας, ἢ δὲν ἠδυνήθης; ἔφθασες, ἢ δὲν ἐπέτυχες; ἔλαβες τὴν πληροφορίαν, ἢ

ἔχεις ἄδηλον καὶ ἀβέβαιον τὴν ἐλπίδα; ἐστερεῖς τὴν ἐλευθερίαν, ἢ
κλονεῖται καὶ ἀμφιβάλλει ὁ λογισμός σου. ἐγροίκησες καμμία φωτι-
σμὸν εἰς τὴν καρδίαν σου, ἢ ἀκόμι εὑρίσκεται ἐσκοτισμένη καὶ ἠτιμωμέ-
Λουκ. ζ. νη. ἐγίνηκε καμία φωνὴ εἰς ἐσένα νὰ σοῦ λέγῃ μέσα σου, ἴδε ἐγίνηκες
Ἰωάν. γ'. ὑγιής; ἢ ἀφέθηκασί σου αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ ἔσωσέ σε ἡ πίστις σου; φαίνε- ζ
ταί σου ἀκόμι νὰ ἀκούσῃς ἐκείνην τὴν φωνὴν, ὁποῦ λέγει. ἂς στραφοῦσιν
Ψαλ. θ'. οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν ᾅδην, καὶ δένοντας τὰς χεῖρας του καὶ τοὺς πόδας
Ματ. κε'. του, ῥίψετέ τον, εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. ἢ ἂς εὕγῃ ἀπ᾽ ἔμπροσθεν ὁ ἁ-
Ψαλ. ξε'. μαρτωλὸς, διὰ νὰ μὴν ἴδῃ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ; τί λέγεις ὅλως ὦ ἀδελ-
φέ μου; εἰπέ μας παρακαλοῦμέν σε. διὰ νὰ γνωρίσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς η
τί λογῆς κατάστασιν μέλλομεν νὰ εὑρεθοῦμεν. διὰ τί ὁ καιρὸς τῆς ζωῆς
σου λοιπὸν ἐσφαλίσθη. καὶ δὲν θέλεις δυνηθῆ πλέον νὰ εὕρῃς ἄλλον
ποτέ. εἰς τοῦτα τὰ λόγια τινὲς ἀπ᾽ ἐκείνους ὁποῦ ἐκοιμοῦνται τὸν ὕπνον
Ψαλ. ρκγ'. τοῦ θανάτου, ἀποκρίνονται. δοξασμένος ἂς εἶναι ὁ κύριος, ὁ ὁποῖος
δὲν ἀπεστράφη οὐδὲ ἐδίωξε τὴν προσευχήν μας. οὐδὲ ἐστέρησέ μας τὴν ι ι
Ψαλ. ξγ'. ἐλεημοσύνην του. ἄλλοι πάλιν εὐλογητὸς κύριος, ὁ ὁποῖος δὲν μᾶς ἔδω-
κεν εἰς κυνήγι καὶ βρῶμα εἰς τοὺς ὀδόντας τῶν δαιμόνων. Ἄλλοι ἐλέ-
γασιν ἐκεῖνο μὲ ὀδύνην καὶ πόνον. ἄρα περάσει θέλει ἡ ψυχή μας
Ψαλ. ρκγ'. ἐκεῖνο τὸ νερὸν τὸ ἀνυπομόνητον τῶν πνευμάτων τοῦ ἀέρος. καὶ τοῦτο ἐλέ-
γασι, διὰ τί ἀκόμι δὲν εἴχασι θάρρος, μὰ στοχαζόμενοι τί ἔχει νὰ γένῃ κ'
εἰς ἐκεῖνο τὸ φοβερὸν κριτήριον. ἄλλοι πάλιν ἀποκρίνονται ἄλλο
πλέα λυπηρότερον ἀπὸ τοῦτο, καὶ ἐλέγασι. κακὸν τὸ ἔπαθεν ἡ ψυχὴ
ἐκείνη, ἡ ὁποία δὲν ἐφύλαξε τὸ ἐπάγγελμά της καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ ἔταξεν
καθαρὸν καὶ ἄμωμον. εἰς τούτην τὴν ὥραν μοναχὴν θέλει γνωρίσει τὸ,
τί τῆς εἶναι ἡτοιμασμένον. Ἐγὼ δὲ ἔστωντας νὰ ἰδῶ, καὶ νὰ ἀκούσω τοῦ- κε
τα σιμὰ εἰς ἐκείνους, παρ᾽ ὀλίγον ἔμελλον νὰ πέσω εἰς ἀπόγνωσιν τοῦ
ἐμαυτοῦ μου, σκοπῶντας τὴν ἀμέλειάν μου, καὶ συγκρίνωντάς την πρὸς
Σημείωσαι τὸν τόπον τῶν μετανοούντων. τὴν κακοπάθειαν τὴν ἐδικιέντως. διὰ τί τί λογῆς λογιάζετε καὶ ἦτον καὶ
ἡ κατάστασις ἐκείνη τοῦ τόπου, καὶ ἡ κατοίκησις; ὅλη σκοτεινὴ, ὅλη βρω-
μερὰ καὶ δυσώδης, ὅλη ῥυπαρὰ καὶ ξηρά. διὰ τί μὲ πᾶσα δίκαιον ἦτον λ'
ὀνομασμένη φυλακὴ καὶ καταδίκη. εἰς τόσον ὁποῦ καὶ αὐτὴ ἡ θεωρία
τοῦ τόπου ἦτον διδάσκαλος πᾶσα λογῆς μετανοίας καὶ κλαυθμοῦ. ἀλ-
λὰ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι εἰς τοὺς ἄλλους βαρέα καὶ ἀκατάδεκτα, εἰς ἐκεί-
νους ὁποῦ ἐνθυμοῦνται πῶς ἐξεπέσασιν ἀπὸ τὴν ἀρετὴν, καὶ ἀπὸ τὸν
πλοῦτον τὸν πνευματικὸν, εἶναι ἀγαπητερὰ καὶ εὐκολόδεκτα. διὰ τί λε
μία ψυχὴ ὁποῦ νὰ ἐστερήθη τὴν παῤῥησίαν, καὶ τὸ θάῤῥος ὁποῦ εἶχε πρό-
τιτερα

τύτερα μὲ τὸν θεὸν, καὶ ὁποῦ ἔχασε καὶ ἐξέπεσεν ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀπαθείας, καὶ ὁποῦ ἐτζάκισε καὶ ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς καθαρότητος, καὶ ὁποῦ ἐγδύθη ἀπὸ τὸν θησαυρὸν τοῦ πλούτου τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων, καὶ ὁποῦ ἐξενώθηκεν ἀπὸ τὴν θεϊκὴν παράκλησιν καὶ παρηγορίαν, ἀθετῶντας τὴν συνταγὴν καὶ τὴν συμβίβασιν ὁποῦ εἶχε καμωμένην μὲ τὸν θεὸν, καὶ σβήνοντας τὸ καλὸν πῦρ τῶν δακρύων, ἐτούτη πληττομένη μὲ τὴν ἐνθύμησιν τούτων τῶν χαρισμάτων ὁποῦ ἐστερήθη ἀπὸ τὴν ἀμέλειάν της, καὶ κατανυγομένη μὲ πόνον καὶ λύπην ὄχι μόνον δέχεται τοὺς προειρημένους πόνους καὶ τὴν ταλαιπωρίαν μετὰ πάσης προθυμίας, μὰ πάσχει περισσότερον νὰ θανατώνῃ τὴν ἑαυτήν της εὐσεβῶς μὲ τὴν ἄσκησιν καὶ μὲ τὴν γυμνασίαν τῶν ἔργων τῆς ἀρετῆς, μόνον ἂν ἐπόμεινεν εἰς αὐτὴν κανένα λείψανον σπίθας ἀγάπης ἢ καὶ φόβου τοῦ θεοῦ. τῆς ὁποίας διαγωγῆς καὶ τρόπου κατὰ ἀλήθειαν ἦσαν οἱ μακάριοι ἐκεῖνοι. διὰ τί ἔχοντας τοῦτα εἰς τὸν νοῦν οὕτως, καὶ λογαριάζοντας τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἦσαν ξεπεσμένοι, ἐλέγασιν. ἐνθυμηθήκαμεν παλαιῶν ἡμερῶν, καὶ ἐκείνης τῆς θερμῆς καὶ ἐμπύρου μας σπουδῆς καὶ ἐπιμελείας. Ἄλλοι ἐφωνάζασι πρὸς τὸν θεὸν, λέγοντες. ποῦ εἶναι αἱ παλαιαί σου ἐλεημοσύναι ὦ κύριε, ταῖς ὁποίαις Ψαλ. πη'.
ἔδειξες τῆς ψυχῆς μας μὲ τὴν ἀλήθειάν σου; ἐνθυμήσου τοῦ ὀνειδι- Ἰώβ, κθ'.
σμοῦ καὶ τοῦ κόπου τῶν δούλων σου. Ἄλλος ἔλεγε. ποῖος ἤθελε δυνηθῇ νὰ μὲ θέσῃ εἰς τὸν μῆνα τῶν ἔμπροσθεν ἡμερῶν. εἰς ταῖς ὁποίαις μὲ ἐφύλαξεν ὁ θεός; ὁπόταν ἔλαμπεν ὁ λύχνος τοῦ φωτός του ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τῆς καρδίας μου, καὶ τοῦ νοός μου, καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἐνθυμοῦνταν τὰ πρωτύτερά τους κατορθώματα, καὶ κλαίωντάς τα ὡσὰν μωρὰ βρέφη, ἐλέγασι. ποῦ εἶναι ἡ καθαρότης τῆς προσευχῆς μας. ποῦ ἡ παῤῥησία της. ποῦ εἶναι τὸ χάρισμα τὸ γλυκὺ τῶν δακρύων, ὁποῦ εἴχαμεν διὰ τὴν πικρότητα τῶν ἁμαρτιῶν μας; ποῦ εἶναι ἡ ἐλπίδα τῆς παντελοῦς ἁγνείας καὶ καθαρότητος. ποῦ ἡ ἀποδοχὴ τῆς μακαρίας ἀπαθείας; ποῦ ἡ πίστις ὁποῦ εἴχαμεν πρὸς τὸν ποιμένα καὶ καθηγούμενόν μας; ποῦ εἶναι ἡ ἐνέργεια τῆς προσευχῆς του ὁποῦ ἐφαίνετον εἰς ἡμᾶς; ἐχάθησαν ὅλα ἐτοῦτα, καὶ ἐλείψασιν ὡσὰν νὰ μὴν ἐθέλασι φανῇ ποτέ. καὶ ὡσὰν νὰ μὴν ἐθέλασιν εἶσται, ἠφανισθήκασι καὶ ἐδιαβήκασιν. ἐτοῦτα λέγοντας καὶ κλαίοντας, μέρος ἀπ᾽ ἐκείνους ἐπαρακαλοῦσαν νὰ δαιμονισθοῦσι, καὶ νὰ τιμωρηθοῦσιν εἰς τούτην τὴν ζωὴν, διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦσιν ἔπειτα ἀπὸ ἐκεῖνον, καὶ ἀπὸ τὰς βασάνους καὶ κολάσεις του εἰς τὴν ἄλλην ζωήν. ἄλλοι ἐπαρακαλοῦσασι τὸν κύριον, νὰ πέσουσιν εἰς ἐπιλη-

ψίαν, ἄλλοι νὰ χάσουσι τοὺς ὀφθαλμούς τως, διὰ νὰ γίνουνται θέα-
μα ἐλεεινὸν σιμᾶ εἰς ὅλους ὁποῦ τοὺς ἐθέλασι βλέπει. ἄλλοι νὰ γέ-
νουσι παράλυτοι, καὶ κλινήρεις, μόνον νὰ μὴν ἐθέλασι λάβη δοκιμὴν
τῶν ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι κολάσεων. Ἀλλ' ἐγὼ ὦ φίλοι μου συνομι-
λῶντας πολλὴν καιρὸν μὲ πολλὴν ἀγάπην μετ' ἐκείνους, ὁποῦ ἐχαί- ϛ
ρουνταν νὰ προσκαρτεροῦσιν εἰς τὴν μερίδα τοῦ πένθους, ἐλησμόνησα
τοῦ ἐμαυτοῦ μου, καὶ θαυμάζων τάς τους ἡρπάγηκα ὁλοτελῶς ἀπὸ τὸν
νοῦν μου, δὲν μπορῶντας νὰ κρατῶ τὸν ἐμαυτόν μου ἀπὸ τὴν κατάνυ-
ξιν, καὶ τὰ δάκρυα. ὅμως κάμνει χρείαν νὰ γράφουμεν εἰς τὸ πρῶτον
μας διήγημα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐμακρύναμεν καμπόσον. Ἀπομένωντας ζ
λοιπὸν ἐγὼ εἰς ἐκείνην τὴν φυλακὴν τριάκοντα ἡμέρας, ἐπαναστρέφω ὁ
ἀνυπομόνητος εἰς τὸν μέγαν ἐκεῖνον ποιμένα. ὁ ὁποῖος ἔσωντας νὰ
μὲ στοχασθῇ ὅλον ὥσπερ ἀλλοιωμένον, καὶ ἐξεστηκότα, ἐγνώρισεν ὁ πάν-
σοφος τὸν τρόπον τῆς ἀλλοιώσεως, καὶ λέγει μου. τί πρᾶγμα εἶναι τοῦτο
ὦ πάτερ Ἰωάννη; εἶδες τοὺς ἀγῶνας ἐκείνων ὁποῦ κοπιάζουσι καὶ κουρά- ιϛ
ζουνται εἰς τὴν ἄσκησιν; καὶ ἐγὼ ἀποκρινόμενος, τοῦ εἶπα, καὶ εἶδα ὦ
πάτερ μου, καὶ ἐθαύμασα. καὶ ἔκρινα πῶς νὰ εἶναι πλέα μακάριοι ἐκεῖνοι
ὁποῦ ὕστερα ἀπὸ τὸ πτῶμα, κλαίουσι καὶ μετανοοῦσι τοιουτοτρόπως, πα-
ρὰ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἐπέσασι ποτὲ, καὶ δὲν κλαίουσι. διατὶ ἐκεῖνοι μὲ τὸ
πτῶμα ὁποῦ ἐπέσασιν, ἀναστάθηκασι μίαν ἀνάστασιν, ὁποῦ δὲν ἔχει κ
πλέα κανένα κίνδυνον. καὶ ἐκεῖνος μοῦ ἐβεβαίωσε, πῶς ἔτζη εἶναι ἡ
ἀλήθεια. καὶ ἐδιηγᾶτό μου ἐκείνη ἡ ἀψευδὴς γλῶσσα, ὅτι προτίτερα
δέκα χρόνους εἶχα ἐδῶ λέγει ἕνα ἀδελφὸν πολλὰ σπουδαῖον, καὶ τέ-
τοιας λογῆς ἐργάτην καὶ ἀγωνιστήν, ὁποῦ θεορῶντας τον νὰ ἔχῃ τόσην
ζέσιν τοῦ πνεύματος, ἔτρεμα διὰ λόγου του, καὶ ἐφοβούμουν πολλὰ τὸν κϛ
φθόνον τοῦ διαβόλου, μήπως καὶ ἀπὸ τὸν πολλὴν δρόμον ὁποῦ ἔκα-
μνεν, ἤθελε προσκόψῃ τὸν πόδα του πρὸς καμίαν πέτραν, τὸ ὁποῖον
πρᾶγμα φυσικὰ συμβαίνει ἐκείνων ὁποῦ τρέχουσι καὶ πολυπταίουσιν ὀγλύ-
γορα. τὸ ὁποῖον καὶ ἔγινεν. ἔπειτα ἔρχεται πρὸς ἐμένα βαθέαν ἑσπέ-
ραν, δείχνει μου φανερὰ τὴν λαβωματίαν του, ζητᾷ ἔμπλαστρι, γυ- λ
ρεύει καυτῆρα τῆς διορθώσεως, θορυβεῖται δυνατὰ διὰ τὴν ἁμαρτίαν
του. ἔπειτα θεορῶντας τὸν ἰατρὸν, ἐμένα τὸν ποιμένα, πῶς δὲν ἤθελα
νὰ φανῶ ἀπότομος καὶ σκληρὸς πρὸς τοῦ λόγου του, ἐπειδὴ ἦτον ἄξιος
συμπαθείας, ῥίπτει τὸν ἑαυτόν του χαμαὶ εἰς τὴν γῆν, ἀγκαλίζεται
τοὺς πόδας μου, λούει τους ἀρκετῶς μὲ τὰ δάκρυά του. ζητᾷ νὰ καταδικα- λϛ
σθῇ καὶ νὰ πεμφθῇ εἰς ἐκείνην τὴν φυλακὴν ὁποῦ εἶδες. ἐφώναζεν,

Παράδειγμα ἑνὸς μοναχοῦ μετανοῦντος.

ἐδιώναζεν

ἀδημονάζον εἶναι νὰ μὴν διαβῇ ἐκεῖ. ἔπραξε τόσον ἐδυνήθη νὰ κάμῃ
μὲ τὴν βίαν του, ὁποῦ ἠνάγκασε τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ ἰατροῦ, καὶ ἐμε-
τέφερέν την εἰς ἀποτομίαν καὶ σκληρότητα, πρᾶγμα ὁποῦ ὀλίγαις φο-
ραῖς φαίνεται εἰς τοὺς ἀρρώστους, καὶ παραδοξότατον. φθάνει δὲ ὁ γλυκο-
κε ρώτερον τοὺς μετανοοῦντας. γίνεται παρευθὺς κοινωνὸς καὶ σύντροφος τοῦ
κλαυθμοῦ τους, καὶ συμμέτοχος πρόθυμος. ἔσωντας λοιπὸν νὰ πλη-
γωθῇ εἰς τὴν καρδίαν ὡσὰν ἀπὸ σπαθὶ, ἀπὸ τὴν λύπην ὁποῦ γίνεται
διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ, ὕστερα ὀκτὼ ἡμέραις, ἀφ' οὗ ἔφθασεν εἰς ἐκεῖνον
τὸν τόπον, ἐπέρασεν ἀπὸ τούτην τὴν ζωὴν πρὸς τὸν θεὸν, ζητῶντας νὰ μὴν
κς ἀξιωθῇ ταφῆς, ἀλλ' ἐγὼ τοῦτον ὡς ἄξιον καὶ ἔφεράτον ἐδῶ, καὶ ἐθα-
ψάτον ὁμάδι μὲ τοὺς πατέρας. διὰ τοῦτο καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν δουλικὴν
ἑβδόμην τῆς δουλικῆς καὶ ταπεινῆς μετανοίας, εἰς τὴν ὀγδόην ἡμέ-
ραν ἐλευθερώνεται καὶ λύεται καὶ ἀπὸ τὴν φυλακὴν τοῦ κορμίου, ἢ ἀπὸ
τὸ πτῶμα τῆς ἁμαρτίας. Ἀλλὰ καὶ εὑρίσκεται κάποιος ὁποῦ εἶν' γνώρι-
κζ σε καὶ ἐκεῖνο φανερὰ, πῶς δὲν ἐσυκώθη ἀπὸ τὰ εὐτελῆ καὶ ῥυπαρά μου
ποδάρια, πρὶν νὰ ἐξιλεώσῃ καὶ νὰ πραΰνῃ τὸν θεὸν μὲ τὴν μεγάλην τα-
πείνωσιν καὶ κατάνυξιν ὁποῦ ἔδειξε. καὶ δὲν εἶναι θαυμαστόν. διατὶ
ἐκεῖνος πόνοντας εἰς τὴν καρδίαν του τὴν πίστιν ἐκείνης τῆς πόρνης, μὲ
τέτοιας λογῆς πληροφορίαν καὶ αὐτὸς ἐκατάβρεξε τοὺς ἀχρείους μου πό-
κη δας, ἐπειδὴ καὶ ὁ κύριος εἶπε, πῶς κάθε πρᾶγμα εἶναι δυνατὸν εἰς ἐκεῖνον
ὁποῦ πιστεύει. Εἶδα κάποιαις ψυχαῖς ἀκάθαρταις ὁποῦ ἦσαν μαινο-
μένως καὶ ἀφορμαρίκα δοσμέναις εἰς ταῖς διεφθαρμέναις ἀγάπαις τῶν
σωμάτων, καὶ εἰς ταῖς σαρκικαῖς ἐπιθυμίαις, αἱ ὁποῖαις παίρνοντας ἀφορ-
μὴν μετανοίας ἀπὸ τὴν δοκιμὴν ἐκείνου τοῦ πονηροῦ ἔρωτος, ἐμεταβάλ-
κθ λασι τὴν αὐτὴν ἀγάπην εἰς τὸν θεὸν, καὶ πηδῶντας καὶ νικῶντας παρευ-
θὺς κάθε λογῆς σαρκικὸν καὶ κοσμικὸν φόβον, ἀχόρταγα ἐνεκεντριώθη-
κασιν εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ. διὰ τοῦτο ὁ κύριος δὲν εἶπεν ἐκείνης τῆς πόρνης
(ἡ ὁποία μετὰ ταῦτα ἔγινε σώφρων καὶ ἐγκρατὴς) ὅτι ἐκείνη ἐφοβήθη
πολὺ, ἀλλὰ διότι ἠγάπησε πολύ. καὶ ἠδυνήθη εὔκολα μὲ τὸν πνευ-
λ ματικὸν ἔρωτα νὰ διώξῃ ἀπὸ λόγου της τὸν κοσμικὸν ἢ σαρκικὸν ἔρωτα.
καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θαυμάσουσι, πῶς τὰ ἆθλα, καὶ οἱ ἀγῶνες τῶν μα-
καρίων ἐκείνων ἀνδρῶν ὁποῦ ἐδιηγήθηκα, εἰς κάποιους ἴσως θέλουσι φα-
νῆ ἀπίστευτοι, εἰς ἄλλους δύσκολοι διὰ νὰ πιστευθοῦσι, καὶ εἰς ἄλλους
θέλουσι φανῆ πράγματα, ὁποῦ νὰ γεννοῦσιν ἀπόγνωσιν. ἀλλ' ὅμως ἕνας
λα ἀνδρεῖος ἄνθρωπος, σπουδαῖος, καὶ διακριτικὸς, καὶ ὁποῦ νὰ ἔχῃ καλὴν
ὄρεξιν, ἐπαίρνει περισσότερον ἀπὸ ταῦτα πλέα ὀγλιγορώτερα κέντρον καὶ

-αγεται ἡ μὴ πύρου θέρμης ϗ προθυμίας, ὁποῦ τοῦ θέλει λαβάσει τὴν
καρδίαν μεγαλύτερα μὲ τὴν ἀγάπην νὰ διαμένῃ εἰς τὸν ζῆλον καὶ εἰς
τὴν προθυμίαν τῆς προκοπῆς, ἀναγκαζόμενος ἕως ὅντε τοῦ εἶναι δυνατὸν
νὰ μιμᾶται τὰ παραδείγματά τους, βέβαιος πῶς ὁ θεὸς ὁποῦ ἔδωκεν
ἐκεινῶν τόσην χάριν, θέλει δυνηθῆ νὰ τοῦ δώσῃ καὶ ἐκείνου ὅ, τι ὑπο- ϰ
πας. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι κατώτερος ἀπὸ τοῦτον εἰς τὴν προθυμίαν,
ἐγνώρισε τὴν ἀσθένειάν του, καὶ ἀποκτῶντας εὔκολα ταπεινοφροσύνην,
ταπεινούμενος μὲ τὴν μέμψιν ὁποῦ κάμνει τοῦ ἑαυτοῦ του, ἔδραμεν ὀπί-
σω τοῦ πρώτου, ϗ δὲν γνωρίζω μήπως ϗ ὅλως τὸν ἔφθασε. Ὁ δὲ
ἀμελὴς ϗ ὀκνηρὸς ἄνθρωπος μηδ' ἂς ἀκροᾶται ἐκεῖνα ὁποῦ εἴπαμεν, μή- ι
πως καὶ χάσῃ ϗ διασκορπίσῃ καὶ αὐτὸ τὸ ὀλίγον ὁποῦ ἐργάζεται κά-
μίαν φοράν, πέφτωντας εἰς ἀπόγνωσιν παντελῆ. ϗ πληρωθῆ ἔπειτα
εἰς αὐτὸν ἐκεῖνος ὁ λόγος ὁποῦ εἶπεν ὁ Χς, πῶς ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν ἔχει
Λουκ. ιθ. τελείαν προθυμίαν, ϗ αὐτὸ τὸ ὀλίγον ὁποῦ φαίνεται νὰ ἔχῃ, θέλει ἐπαρ-
θῆ ἀπὸ λόγου του. Δὲν εἶναι δυνατὸν ϗ ἡμεῖς ὁποῦ ἐπέσαμεν εἰς τὸν ιε
λάκκον τῶν ἀνομιῶν, νὰ δυνηθοῦμεν νὰ συρθοῦμεν ἔξω καὶ νὰ ἐλευθε-
ρωθοῦμεν ποτέ, ἂν δὲν εἰσέλθωμεν καὶ καταβοῦμεν εἰς τὴν ἄβυσσον
τῆς ταπεινώσεως τῶν ἀληθῶς μετανοούντων. Ἄλλο πρᾶγμα εἶναι βέ-
βαια ἡ σκυθρωπὴ ϗ λυπηρὰ ταπείνωσις τῶν κλαιόντων, ὁποῦ δὲν ἁμαρ-
τάνουσι πλέα, ἀλλὰ λυποῦνται διὰ ταῖς περασμέναις τους ἁμαρτίαις. ϰ
καὶ ἄλλη ἡ κατάγνωσις ϗ ἡ καταδίκη τοῦ συνειδότος ἐκείνων ὁποῦ ἀκό-
μι εὑρίσκονται εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἄλλο εἶναι ἡ ταπείνωσις ὁποῦ δι'
ἐνεργείας θεοῦ δίδεται εἰς τοὺς τελείους, καὶ διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου πνεύ-
ματος, ἡ ὁποία τοὺς πλουτίζει μὲ ταῖς πνευματικαῖς χάριτες. μὴν σπου-
δάζωμεν νὰ εὕρωμεν καὶ νὰ ἀποκτήσωμεν ἐτούτην τὴν τρίτην ταπεί- ϰε
νωσιν τῶν τελείων μόνον μὲ τὰ λόγια, ἐπαινῶντας την μὲ πολλὰ καὶ κα-
λὰ λόγια, διατὶ τοιουτοτρόπως εὔκαιρα θέλομεν δράμει. Τὸ σημάδι
τῆς δευτέρας ταπεινώσεως εἶναι, ἡ παντελὴς καὶ ὁλοτελὴς ὑπομονὴ
πάσα λογῆς ὕβρεως καὶ ἀτιμίας, γνωρίζωντας τινὰς πῶς τοῦ πρέπου-
σιν ἐτοῦτα διὰ ταῖς ἁμαρτίαις του. Πολλαῖς φοραῖς ἡ πρόληψις τυραννᾶ λ
καὶ ἀφεντεύει ἀκόμι καὶ ἐκείνους ὁποῦ κλαίουσι, ϗ ὁποῦ δὲν ἁμαρτά-
νουσι πλέον, κάμνωντάς τους νὰ λογιάζουσι μεγάλα πράγματα διὰ ταῖς
ἀρεταῖς τους, πῶς ἔχουσι τὴν χάριν τοῦ πένθους, ἡ ὁποία εἶναι σημάδι
φανερὸν εὐλαβείας. καὶ δὲν εἶναι νὰ τὸ θαυμάζεται τινάς, πῶς νὰ πει-
ράζουνται ἐκεῖνοι τοιουτοτρόπως, διατί μὲ τοῦτο τὸ χάρισμα ὁποῦ ἔχου- λε
σιν ἀπὸ τὸν θεόν, τοὺς δίδεται ἀφορμὴ εἰς τὴν πρόληψιν. Νὰ θέλει τινὰς

νά

νὰ ἀφρίσῃ τὸν λογαριασμὸν τῶν κρυπτῶν κριμάτων τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν πτωμάτων ὁποῦ πέφτουσιν αἱ ψυχαῖς, εἶν πρᾶγμα σκοτεινὸν καὶ δύσκολον, καὶ μηδεμία ψυχὴ δύναται νὰ καταλάβῃ τέτοιον πρᾶγμα εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. διατὶ δὲν ὑμπορεῖ δίχως μεγάλην δυσκολότητα νὰ γνωρίσῃ ποῖα πτώματα μᾶς συμβαίνουσι, διὰ νὰ ἤμεθεν ἡμεῖς ἀμελεῖς νὰ φυλάσσωμεν τὴν καρδίαν μας, καὶ νὰ ἐνθυμούμεθα τὰ ὕστερα τῆς ζωῆς μας. καὶ ποῖα μᾶς ἔρχουνται, διὰ ἐγκατάλειψιν οἰκονομικὴν τοῦ θεοῦ, διατὶ καμίαν φορὰν ὁ θεὸς μὲ μεγάλην πρόνοιαν καὶ οἰκονομίαν ἐγκαταλείπει τὴν ἀνθρωπίνην ψυχήν. καὶ ποῖα πτώματα μᾶς συμβαίνουσιν διὰ ἀποστροφὴν τοῦ θεοῦ, ὁπόταν ἀποστρέφει τὸ πρόσωπόν του ἀπὸ ἡμᾶς. διατὶ διὰ τὴν ἁμαρτίαν ὁποῦ δὲν διορθώνεται μὲ τὴν μετανόησιν, παραχωρεῖ ὁ θεὸς νὰ πέφτῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς πλέα βαρύτερον καὶ μεγαλύτερον πτῶμα. ὅμως τινὰς μοῦ ἐδιηγήθη, πῶς ἀπ' ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς συμβαίνουσι κατ' οἰκονομίαν θεϊκήν, ὀγλίγωρα ὑμποροῦμεν νὰ συνκινώμεθα. διατὶ καλὰ καὶ ὁ θεὸς διὰ μεγαλυτέραν μας ὠφέλειαν νὰ ἐσυγχώρησε τὸ πτῶμα, ὅμως δὲν μᾶς ἀφίνει νὰ κρατούμεθα πολὺν καιρὸν εἰς ἐκεῖνο. Ὅλοι ἡμεῖς ὁποῦ ἐπέσαμεν, πρὶν παρὰ ἄλλο κανένα πρᾶγμα, ἂς ἀντισταθοῦμεν καὶ ἂς πολεμήσωμεν μὲ τὸν δαίμονα τῆς λύπης, καὶ τῆς μικροψυχίας, ὁ ὁποῖος στέκωντας σιμά μας εἰς τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς καὶ ἀναθυμίζωντάς μας τὸ πρότερον θάρρος ὁποῦ εἴχαμεν μὲ τὸν θεόν, πρὶν νὰ πέσωμεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, πάσχει καὶ θέλει νὰ μᾶς κάμῃ νὰ ἀμελήσωμεν τὴν προσευχὴν καὶ τὴν ἐλπίδα ὁποῦ ἔχομεν νὰ ἐπακουσθῶμεν, ἀφοῦ ἐσφάλαμεν. μηδὲν θορυβῆς μὴ δὲ μικροψυχήσῃς πέφτωντας καθημερνόν, μηδὲ στραφῇς ὀπίσω ἀπὸ τὴν καλὴν ἀρχὴν ὁποῦ ἔβαλες, μὰ στέκε ἀνδρειωμένα, καὶ μὲ καλὴν ἐλπίδα. διατὶ ὁ ἀγαθὸς ἄγγελος ὁ φύλαξ τῆς ψυχῆς σου, θέλει εὐλαβηθῆ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ δὲν θέλει ὑπομένει νὰ ἀπιμηθῆ ἡ προσευχή σου, καὶ νὰ μὴν ἐπακουσθῇς. Ὥστε ὁποῦ ἡ λαβωματία εἶναι ἀκόμη νέα καὶ αἱματωμένη καὶ ζεστή, ἔχει συνήθειαν νὰ ἰατρεύεται εὔκολα, διατὶ ἐκεῖνα τὰ λαβώματα ὁποῦ ἀναμελοῦνται καὶ παραγοροῦσι νὰ ἰατρευθοῦσιν, ὡς ἀνεπιμέλητα, καὶ ξηραμμένα, εἶναι δυσκολοϊάτρευτα. καὶ ἔχουσι χρείαν πολλοῦ κόπου, καὶ σιδήρου, καὶ ξιφαρίου, καὶ τοῦ φαινομένου πυρός, πρὶν παρὰ νὰ ἰατρευθοῦσι. Πολλὰ λαβώματα ἀπὸ τὴν πολυχρονίαν ἀπομένουσιν ἀιάτρευτα. ὅμως διατὶ σιμὰ εἰς τὸν θεὸν ὅλα τὰ πράγματα εἶναι δυνατά, διατοῦτο δὲν κάμνει χρείαν νὰ ἀπελπίζεταί τινάς. Πρὶν παρὰ νὰ πέσωμεν, οἱ δαίμονες διὰ νὰ μᾶς κάμουσι νὰ ἁμαρτήσωμεν,

σωμεν, μᾶς πείθουσι πῶς ὁ θεὸς εἶναι φιλάνθρωπος καὶ ἐλεήμων. μὰ ἀφ' οὗ πέσωμεν, μᾶς βάνουσιν εἰς τὴν καρδίαν μας, διὰ νὰ μᾶς κάμουσι νὰ ἀπογνωσοῦμεν, πῶς ὁ θεὸς εἶναι ἀπότομος, καὶ σκληρὸς, καὶ χωρὶς ἐλεημοσύνην. Ὁπόταν πίπτωντας εἰς κανένα μεγάλον ἁμάρτημα, καὶ ἔπειτα πίπτωντας εἰς τίποτας μικρὸν πλημμέλημα, εὑρίσκεσαι λυπημένος, ὁ δαίμων τότε σοῦ λέγει μέσα σου, ἄμποτες νὰ μὴν ἤθελες κάμει ἐκεῖνο, ἢ ἐκεῖνο τὸ ἄλλο μεγάλον ἁμάρτημα, διὰ τί τοῦτα τὰ μικρὰ δὲν εἶναι τίποτας, ἐσὺ τότε μὴν τοῦ καταπείθεσαι, διὰ τὶ τοῦτο τὸ κάμνει ὁ διάβολος διὰ νὰ μᾶς σβύνη τὸ πνεῦμα τῆς κατανύξεως. Διὰ τὶ καθὼς πολλαῖς φοραῖς καὶ τὰ μικρὰ δῶρα ἐπραΰνασι καὶ ἐκαταπαύσασι τὸν μεγάλον θυμὸν ἑνὸς κριτοῦ, ἔτζη ἐκ τοῦ ἐναντίου τὰ μικρὰ σφάλματα ὁπόταν γίνουνται συχνὰ, καὶ μαζώνουνται ὁμάδι, καλοῦσι δικαίως εἰς ὀργὴν ἐναντίον μας τὸν χριστὸν, τὸν σπλαγχνικώτατόν μας κριτήν. Ἐκεῖνος ὁποῦ κατὰ ἀλήθειαν τιμωρᾶ καὶ κολάζει τὸν ἑαυτόν του, ὑπομένωντας θεληματικῶς διὰ ταῖς ἁμαρτίαις του, ἐτοῦτος πᾶσαν ἡμέραν εἰς τὴν ὁποίαν δὲν κλαίει, τὴν λογαριάζει ὡσὰν νὰ τὴν ἔχασεν, ἀκόμη καὶ νὰ κάμνη ἄλλα καλὰ ἔργα εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν, διὰ τὶ ὁ πρῶτος του σκοπὸς εἶναι, νὰ κλαίη τὰ σφάλματά του. μηδεὶς ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ λυποῦνται καὶ κλαίουσι διὰ ταῖς ἁμαρτίαις τως, ἃς ἀναμένη νὰ πληροφορᾶται εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, διὰ τὴν ἐπαγγελίαν ὁποῦ ἔκαμεν ὁ θεὸς, διὰ τὶ ἕνα ἄδηλον καὶ ἀφανὲς πρᾶγμα, δὲν

Ψαλ. λη. ἠμπορεῖ νὰ εἶναι βέβαιον. διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ προφήτης. ἄφες μοι μὲ πληροφορίαν διὰ νὰ ἀναψύξω ἀπὸ τὸν καύσωνα τοῦ συνειδότος, πρὶν νὰ μισσεύσω ἀπὸ τούτην τὴν ζωὴν ἀπληροφόρητος. Μὰ ὅπου εἶναι ἡ ἐνδοτέρα προθυμία, καὶ ἡ τελεία ἀγάπη ὁποῦ διώχνει τὸν φόβον, μὲ τὴν βεβαιότητα τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν, ὁποῦ δίδεται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, λύουνται τὰ δεσμά. ὁμοίως ἀκόμη ὅπου εὑρίσκεται ταπείνωσις μεγάλη καὶ ἀσύγκριτος, ἐκεῖ εἶναι λυμένοι οἱ δεσμοί. διὰ τὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ χωρὶς ἐτοῦτα τὰ δύο, ἤγουν δίχως τὴν πνευματικὴν προθυμίαν καὶ ἀγάπην, καὶ τὴν ἀσύγκριτον καὶ μεγάλην ταπείνωσιν, ἀπέρχουνται ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν, μὴν πλανηθοῦσι, λογιάζωντας νὰ τους εἶναι συγχωρημένα τὰ σφάλματά τως, διὰ τὶ εὑρίσκουνται δεμένοι. ἐκεῖνοι μόνον ὁποῦ δουλεύουσι τοῦ κόσμου, εὑρίσκουνται ξένοι καὶ ἀλλότριοι ἀπὸ ταύταις ταῖς δύο πληροφορίαις, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν πρώτην. Ὅμως τινὲς τρέχωντας τὸν δρόμον ἐτούτης τῆς ζωῆς μὲ ἐλεημοσύνης ἔργα, εἰς τὴν ἔξοδον, καὶ τὸν μισεμὸν ἀπὸ τούτην τὴν ζωὴν ἐγνωρίσασι

Right margin, in order: ϛ, ζ, ιε, κ, κε, λ, λϛ

τὸ κέρ-

τὸ κέρδος τως. Ἐκεῖνος ὁποῦ κλαίει τὸν ἑαυτόν του μὲ τὴν μετάνοιαν τῶν ἁμαρτιῶν του, δὲν θέλει γνωρίσει εὔκολα κλαῦμα, ἢ πταῖσμα, ἢ μέμψιν ἄλλονοῦ, διατὶ ἔχει νὰ κάμη πολλὰ μὲ τὸν ἑαυτόν του. Ὁ σκύλος ὁποῦ νὰ ἐδαγκάθηκεν ἀπὸ κανένα ἄγριον θηρίον, διὰ τὸν πόνον τῆς πληγῆς ὁποῦ ἐπῆρε, μὲ πλέα περισσοτέραν ἀγριότητα καὶ θυμὸν κινᾶται κατὰ πάνω του. καὶ ξαφορμίζει δίχως καμίαν σύγκρισιν. Ἂς βλεπηθοῦμεν μήπως καὶ ἔπαυσε τὸ συνειδός μας νὰ μᾶς ἐλέγχη, ὄχι διὰ νὰ γνωρίζεται πῶς εἶναι καθαρὸν καὶ ἄψογον, μὰ διὰ νὰ φύγη τὴν ψεύστικην πεποίθησιν καὶ ἐλπίδα ὁποῦ ἤθελεν ἔχει διὰ λόγου του, ἢ διὰ βαρεσιμόν του. Σημάδι φανερώτατον θέλει μᾶς εἶσθαι πῶς νὰ ἐλυθήκαμεν καὶ νὰ ἐλευθερωθήκαμεν ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ἁμαρτίας, ἂν γνωρίζωμεν πάντοτε πῶς ἤμεσθεν χρεώσται, δὲν ἐπαινῶντας τοὺς ἑαυτούς μας, καὶ λέγωντας, τόσον καλὸν ἔκαμα, οὐδὲ, τόσον κακὸν ἔπαθα. Οὐδὲ ἕνα πρᾶγμα εἶναι ἴσον, ἢ καὶ μεγαλύτερον ἀπὸ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ θεοῦ, διὰ τοῦτο ὅποιος ἀπογινώσκει τὸν ἑαυτόν του, φονεύεται ἀτός του. Εἶναι ἀκόμι σημάδι σπουδαίας καὶ καλῆς μετανοίας τοῦτο, νὰ λογαριάζωμεν τοὺς ἑαυτούς μας ἀξίους ὅλονῶν τῶν ὁρατῶν καὶ ἀοράτων θλίψεων ὁποῦ μᾶς συμβαίνουσι, καὶ ἀκόμι καὶ περισσοτέρων. Ὁ μωϋσῆς ἀφοῦ εἶδε τὸν ἄγγελον, ὁποῦ ἐκ προσώπου τοῦ θεοῦ, τοῦ ὡμίλειεν εἰς τὴν βάτον, ἐγράφη πάλιν εἰς τὴν αἴγυπτον, ὁποῦ σημαδεύει τὸ σκότος τοῦ κόσμου, εἰς τὴν πλινθουργίαν, ὁποῦ οἱ υἱοὶ τοῦ ἰσραὴλ ἀναγκασμένοι ἀπὸ τὸν φαραὼ, τὸν βασιλέα τῆς αἰγύπτου ἐκάμνασι, μὲ τὸν ὁποῖον νοεῖται ὁ διάβολος. ἀλλὰ πάλιν ἀνέβη εἰς τὴν βάτον, καὶ ὄχι μόνον εἰς τούτην, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ὄρος τὸ σίναιον. ὅποιος γνωρίζει τὴν σημασίαν ἐτουτουνοῦ τοῦ θεωρήματος, δὲν θέλει πέση ποτὲ εἰς ἀπόγνωσιν. Ὁ μέγας ἰὼβ ἀπὸ πλούσιος ὁποῦ ἦτον, ἔγινε πτωχὸς, ἀλλὰ πάλιν ἐπλούτησε διπλοῦ. Ἰώβ, α'. κ γ'. τουτοτρόπως καὶ ὁ δίκαιος ἄνθρωπος ἁμαρτάνωντας, χάνει τὸν πλοῦτον του τὸν πνευματικὸν, ἀλλ' ὅμως μετανοῶντας γίνεται πλέα σπλαγχνικὸς, καὶ πλέα τέλειος παρὰ ὁποῦ ἦτον πρωτίτερα. Τὰ πταίσματα καὶ σφάλματα ὁποῦ γίνουνται ὕστερα ἀπὸ τὸ κάλεσμα ὁποῦ μᾶς καλεῖ ὁ θεὸς εἰς τὴν δουλείαν του, σημᾶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ῥάθυμοι καὶ ὀκνηροὶ, εἶναι πολλὰ χαλεπὰ, διατὶ τοὺς ῥίχνουσι καὶ βγαίνουσι τὴν ἐλπίδα τῆς ἀπαθείας ἀπὸ λόγου τως, καὶ πείθουσιν ἐκεῖνον ὁποῦ ἔπεσε, πῶς νὰ εἶναι μακάριος, μόνον νὰ δυνηθῇ νὰ ἐγερθῇ ἀπὸ τὸν βόθρον τῆς ἁμαρτίας. Στοχάζου στοχάζου καλὰ παρακαλῶ, διατὶ δὲν στρέφομεν εἰς τὸν θεὸν ἀπὸ τὴν ἰδίαν στράτην, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπλανηθήκαμεν, ἀλλὰ κάμνομεν

χέαν

χρείαν νὰ στερούμεθα ἀπὸ ἄλλην πλέα κοντὴν καὶ σύντομον, ἔγουν ἀπὸ τὴν
στράταν τῆς ἀληθινῆς ταπεινώσεως, τῆς ὑπακοῆς, τῆς φυλακῆς τῆς καρ-
δίας, καὶ τῆς μετανοίας, καὶ σωτηριώδους λύπης. Εἶδα δύο τινὰς, οἱ
ὁποῖοι ἐξέβγασι τὴν στράταν τοῦ θεοῦ μὲ ἕνα ἴδιον τρόπον, καὶ εἰς ἕνα καὶ
τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ ὁ ἕνας ἀπὸ τούτους ἦτον γηραιὸς, καὶ ἐπερίσσευε ϛ
τὸν ἄλλον εἰς τοὺς κόπους τῆς ἀσκήσεως. καὶ ὁ ἄλλος ἦτον μαθητὴς, καὶ
ἐπάηγεν ἐμπροστὰ ὀγληγορώτερα ἀπὸ τὸν γέροντα, καὶ εἰσέβη πρῶτος
εἰς τὸ μνημεῖον τῆς ταπεινώσεως. Ἂς βλέπωμεν ὅλοι καὶ ἂς προ-
σέχωμεν, καὶ περισσότερον ἡμεῖς ὁποῦ ἐπέσαμεν, νὰ μὴν ἀρρωστήσῃ ἡ
καρδία μας ἀπὸ τὴν ἀρρωστίαν καὶ τὸ σφάλμα τοῦ ἀθέου Ὠριγένους, ὁ ϛ
ὁποῖος προβάλλωντας μὲ τὴν μιαράν του γνώμην, τὴν ἄπειρον τοῦ θεοῦ
φιλανθρωπίαν, ἐβεβαίωνε πῶς τέλος πάντων ὅλαις αἱ ψυχαῖς ἔχουσι
νὰ σωθοῦσιν. ἀλλ' ἔσφαλε μεγαλώτατα, ἐναντιούμενος εἰς τὴν ἀπό-
φασιν τοῦ χριστοῦ, ὁποῦ εἶπε, πῶς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον εἶναι ἑτοιμασμένον
εἰς ὅλους ἐκείνους, ὁποῦ δὲν ἠθέλασι πληρώσει τὰ ἔργα τῆς ἐλεημοσύ- ιε
νης, καὶ μὲ τούτην τὴν λοιμικὴν νόσον τῆς διδασκαλίας χαλῶντας
ταῖς ψυχαῖς, καὶ προβάλλωντας πλέα τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ θεοῦ παρὰ
τὴν δικαιοσύνην του, γίνεται συνολόδεκτος σιμὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀγα-
Ψαλ. λη'. ποῦσι ταῖς ἡδοναῖς ἐτούτου τοῦ κόσμου. διὰ τοῦτο ἂς ἀκούσωμεν τοῦ προ-
φήτου, ὁποῦ λέγει. εἰς τὴν μελέτην μου, μᾶλλον δὲ εἰς τὴν μετάνοιάν κ'
μου θέλει ἀνάψει πῦρ, καὶ θέρμη τῆς προσευχῆς, ἡ ὁποία θέλει κα-
τακαύσει ὅλην τὴν ὕλην τῆς ἁμαρτίας. Ἂν θέλῃς νὰ κάμῃς προκο-
πὴν εἰς τὴν μετάνοιαν, κάμε νὰ σοῦ γένουσι τέλος καὶ παράδειγμα, καὶ
ὑπογραμμὸς, καὶ εἰκόνα εἰς τοῦτο ἐκεῖνοι οἱ ἅγιοι κατάδικοι τοὺς ὁποίους
ἐνθυμήσαμεν προτήτερα, καὶ δὲν θέλεις χρειασθῇ μηδὲ ποσῶς ἄλλο κε'
βιβλίον εἰς ὅλην σου τὴν ζωὴν, ἕως ὅτου νὰ φανῇ εἰς ἐσένα ὁ χριστὸς ὁ
υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ θεὸς, καὶ νὰ σοῦ πέμψῃ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ φῶς του εἰς τὴν
πνευματικὴν ἀνάστασιν τῆς μεμεριμνημένης καὶ ὀρθῆς με-
τανοίας. Ἀνέβηκες σὺ ὁ μετανοῶν τὸν πέμπτον βαθμὸν
τῆς ἁγίας κλίμακος. διατί ἐκαθάρισες τὰς πέντε λ'
σου αἰσθήσεις μετ' αὐτὴν, φεύγωντας μὲ τὴν
θεληματικὴν καὶ αὐτοπροαίρετον κό-
λασιν καὶ τιμωρίαν, τὴν ἀπόφα-
σιν ἐκείνην καὶ κόλασιν
τὴν στανικὴν καὶ λε'
ἀκούσιον....

ΒΑΘΜΟ'Σ.

Περὶ τῆς τοῦ θανάτου ἐνθυμήσεως.

έ Καθὼς προτρέχει καὶ προηγεῖται πᾶσα ἑνὸς λόγου ἡ ἔννοια, καὶ
ὁ λογισμός, ἔτζι ἡ ἐνθύμησις τοῦ θανάτου καὶ τῶν πλασμάτων προ-
τρέχει τοῦ κλαυθμοῦ καὶ τοῦ πένθους. καὶ διὰ τοῦτο ἐβαλθήκασιν ἐτοῦ-
ται κατὰ τὴν τάξιν τως εἰς τοῦτο τὸ βιβλίον, καὶ προηγεῖται ἡ ἐνθύμη-
σις τοῦ θανάτου, καὶ ἕπεται τὰ ἀκόλουθα τὸ πένθος καὶ ὁ κλαυθμός. Ἐν-
ί θύμησις τοῦ θανάτου εἶναι, ἕνας καθημερινὸς θάνατος. καὶ ἡ ἐνθύμησις
τοῦ μισεμοῦ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωήν, εἶναι ἕνας παντοτινὸς στε-
ναγμὸς εἰς κάθε ὥραν, διὰ τὴν λύπην τῶν πλασμάτων, καὶ τῶν πειρα-
σμῶν ὁποῦ συμβαίνουσιν εἰς τὸν θάνατον. Ἡ δειλία καὶ φόβος τοῦ θα-
νάτου εἶναι, ἕνα ἰδίωμα τῆς φύσεως, τὸ ὁποῖον ἐγέννησεν ἀπὸ τὴν προγο-
ιέ νικὴν ἁμαρτίαν τοῦ προπάτορός μας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἠκολούθησεν ὁ θά-
νατος, ὁποῦ εἶναι ἡ τιμωρία τῆς παρακοῆς. Μὰ τρόμος τοῦ θανάτου εἶναι,
ἕνα σημάδι φανερὸν πλασμάτων ἀμετανοήτων. Δειλιᾷ ὁ Χριστὸς τὸν
θάνατον, δὲν τὸν τρέμει, μᾶλλον δέ, τὸν ἐνίκησε διὰ νὰ δείξῃ φανερὰ
τῶν δύο του φύσεων τὰ ἰδιώματα, ἤγουν τῆς θείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης.
κ' Καθὼς τὸ ψωμὶ εἶναι ἀναγκαιότερον εἰς τὸ κορμὶ τὸ ἀνθρώπινον, πλέα
παρὰ ὅλαις ταῖς τροφαῖς καὶ τὰ φαγητά, τέτοιας λογῆς καὶ ἡ ἔννοια τοῦ
θανάτου εἶναι πλέα ἀναγκαιοτέρα εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ ὅλαις ταῖς ἐρ-
γασίαις. Ἡ ἐνθύμησις τοῦ θανάτου σιμὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκουν-
ται εἰς τὴν συνοδίαν τῶν μοναχῶν, εἰς τὴν ὑποταγὴν τοῦ κοινοβίου, γεννᾷ
κέ πόνους καὶ γυμνάσματα λύπης, μᾶλλον δὲ γλυκύτητα ἀτιμίας, τὸ
ὁποῖον εἶναι ἕνα πρᾶγμα μακάριον. Μὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ χωρισμένοι
ἀπὸ κάθε λογῆς θόρυβον, ζοῦσι μοναχικῶς, γεννᾷ ἀπόθεσιν, καὶ ῥίψιμον
τῶν σωματικῶν φροντίδων, προσευχὴν παντοτινήν, καὶ φύλαξιν τοῦ
νοός τως. αἱ ὁποῖαις ἐτοῦται αἱ τρεῖς ἀρεταὶ εἶναι καὶ μητέρες, καὶ θυγατέ-
λ' ρες τῆς τοῦ θανάτου ἐνθυμήσεως, διατὶ ἀπ' ἐκείνην γεννοῦνται, καὶ εἰς
ἐκείνην παρασκευάζουσι. Καθὼς ὁ κασσίτερος, ἤγουν τὸ στάνιον ὁπόταν
βαλθῇ σιμὰ εἰς τὸ ἀσήμι, γνωρίζεται φανερά, καλὰ καὶ εἰς τὸ εἶδος καὶ
τὴν θεωρίαν νὰ ἔχουσιν κάποιαν ὁμοιότητα, ἔτζι σιμὰ εἰς τοὺς διακριτικοὺς
καὶ μεγάλους ἀσκητὰς εἶναι φανερὰ ποία εἶναι ἡ φυσικὴ δειλία τοῦ θανά-
λέ του, καὶ ποία ἡ παρὰ φύσιν, ἡ ὁποία γεννᾶται ἀπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ συνει-
δότος. Τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθινὸν σημάδι ἐκείνων ὁποῦ ἐξ ὅλης τως τῆς

καρδίας

καρδίας ἐνθυμοῦνται πάντοτε τοῦ θανάτου, ὁπόταν αὐτοπροαιρέτως ἢ θεληματικῶς τους διώξουν ἀπὸ λόγου τους πᾶσα κίνημα ἐμπαθές, ἢ ἀγάπην ὁλονῶν τῶν κτισμάτων, καὶ ἀφήνουσι παντελῶς καὶ ἀρνηθοῦσι τοῦ θελήματος. Ἐκεῖνος εἶναι κατὰ πάντα ἀληθινὸς δόκιμος καὶ καλὸς ἀγωνιστής, ὁ ὁποῖος προσδεχόμενος καθ' ἡμέραν τοῦτον τὸν θάνατον, ζῇ ὡσὰν νὰ ἦτον καθ' ἡμέραν ἡ ὑστερήτου ἡμέρα. Μὰ ἐκεῖνος εἶναι κατὰ ἀλήθειαν ἅγιος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχωντας κανένα ἔλεγχον τοῦ συνειδότος του, οὐδὲ καυχώμενος εἰς ταῖς ἀρεταῖς του, μὲ ἀληθινὴν ταπείνωσιν τὸν ἐπιθυμᾶ τοῦτον καθ' ἑκάστην ὥραν.

Ποία ἐπιθυμία τοῦ θανάτου, εἶναι καλή.

Ὄχι πᾶσα λογῆς ἐπιθυμία θανάτου εἶναι καλή, ἢ ἐπαινετή. Διατὶ εἶναι τινές, οἱ ὁποῖοι φταίουσι παντοτινὰ ἀπὸ τὴν ἀνάγκην τῆς ἕξεως καὶ τῆς κακῆς συνηθείας ὁποῦ ἐπήρασιν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ παρακαλοῦσι τοῦτον μὲ ταπείνωσιν καὶ ἀθυμίαν. Καὶ εἶναι πάλιν ἄλλοι, ὁποῦ δὲν θέλουσι νὰ μετανοήσουσι καὶ νὰ διορθωθοῦσι, καὶ διατοῦτο ὡς ἀπελπισμένοι προσκαλοῦνται τὸν θάνατον. καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὴν οἴησίν τους καὶ τὴν κενοδοξίαν τους, κρατῶντας καὶ λογαριάζωντας πῶς νὰ εἶναι τέλειοι, δὲν τὸν φοβοῦνται ἐτοῦτον. Καὶ εἶναι ἄλλοι, ἂν εὑρίσκωνται ἄρα καὶ τὴν σήμερον τοιοῦτοι, οἱ ὁποῖοι κινημένοι ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἀπὸ τὴν καλλιώτας θέλησιν, καὶ ἀπὸ τὴν τελείαν ἀγάπην ὁποῦ ἔχουσιν εἰς τὴν καρδίαν τους πρὸς τὸν θεόν, ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐλευθερωθοῦσι καὶ νὰ ἐκδημήσουσιν ἀπὸ τούτην τὴν ξενιτείαν, καὶ νὰ πετάξουσιν εἰς τὴν οὐράνιον πατρίδα. Ἀμφιβάλλουσι τινὲς ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς, διὰ ποίαν αἰτίαν, εὐεργετῶντάς μας τόσον ἡ ἐνθύμησις τοῦ θανάτου μας ἔκρυψεν ὁ θεὸς τὴν πρόγνωσιν τῆς ὥρας καὶ τοῦ καιροῦ ἐτούτου τοῦ θανάτου, δὲν γνωρίζωντας πῶς ὁ θεὸς μὲ τοῦτο ἐπρονόησε καὶ ἐπραγματεύθη θαυμαστὰ τὴν σωτηρίαν μας. Διατὶ οὐδεὶς ὁποῦ νὰ ἤθελε γνωρίζει προτήτερα τὸν θάνατόν του, ἤθελε προσέλθη καὶ σιμώσῃ πρὸς θεὸν εἰς τὸ βάπτισμα, ἢ εἰς τὴν μοναχικὴν πολιτείαν. μάλιστα εὑρισκόμενος ὅλαις του ταῖς ἡμέραις εἰς ταῖς ἀνομίαις, εἰς αὐτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του ἤθελεν ὁρμήσει καὶ δράμῃ εἰς τὸ βάπτισμα καὶ εἰς τὴν μετάνοιαν. καὶ λοιπὸν πληρούμενος κακίας ἀπὸ τὴν συνήθειαν τοῦ καιροῦ, καὶ τὴν πολυημερίαν εἰς τὰ κακά, ἤθελεν ἀπομείνῃ ἔπειτα παντελῶς ἀδιόρθωτος. καὶ ἂν ἤθελε διορθωθῇ κιόλας, δὲν ἤθελεν εἶσται τόσον ἀξία μισθοῦ ἡ διόρθωσίς του, διατὶ πλέα ἀπὸ δουλικὸν φόβον, παρὰ ἀπὸ ζῆλον ἀγάπης καὶ δικαιοσύνης ἤθελε κινᾶσθαι. Ἐσύ, τοῦ ὁποίου ἐχαρίσθη τὸ ἀληθινὸν χάρισμα τοῦ κλαυθμοῦ, βλέπου νὰ μὴν ἀποδεχθῇς ποτὲ κλαίωντας ἐκεῖνον τὸν σκύλον τὸν διάβολον,

βόλον, ὁποῦ σοῦ βάνει ἔμπροσθέν του, καὶ ἐπαγγέλλεται τὸν θεὸν φιλάνθρω-
πον. μὰ τότε μόνον ἐνθυμοῦ τῆς ἀγαθότητός του καὶ τῆς φιλανθρωπίας
του, ὁπόταν γλιστρήσῃς καὶ σύρνεσαι καὶ βυθίζεσαι εἰς βαθεῖαν καὶ μεγά-
λην ἀπόγνωσιν ἀπ' αὐτὸν τὸν δαίμονα. διὰ τί ὁ σκοπός του εἶναι μὲ τέ-
κε' τοιας λογῆς μηχαναῖς, καὶ ματαίαν ἐλπίδα, νὰ σοῦ βγάλῃ τὸ πένθος, καὶ
τὸν φόβον τοῦ θεοῦ, ὁποῦ κάμνει νὰ μὴν ἔχῃ τινὰς κανένα ἄλλον φόβον.
Ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ κρατεῖ πάντοτε σιμά του τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανά-
του, καὶ τὴν κρίσιν τοῦ θεοῦ, καὶ ἔπειτα δίδει αὐτοπροαιρέτως τὸν ἑαυτόν
του εἰς φροντίδαις καὶ περισπασμοὺς ὑλικοὺς καὶ γηΐνους, εἶναι ὅμοιος ἐκεί-
κϛ' νου ὁποῦ κολυμπᾷ, καὶ θέλει νὰ κτυπᾷ καὶ τὰ δύο του χέρια, ἀπὸ
τὰ ὁποῖα τὸ ἕνα ἐμποδίζει τὸ ἄλλο. Ἡ δυνατὴ καὶ φανερὰ ἐνθύμησις
τοῦ θανάτου, ἔκοψε καὶ ἔπαυσε τὰ φαγητά, καὶ κάμνει νὰ φύγῃ τὸ πά-
θος τῆς γαστριμαργίας, τὰ ὁποῖα κοπτόμενα μὲ ταπείνωσιν, καὶ χω-
ρὶς κενοδοξίας, ἐκάμασι καὶ ἐκοπήκασιν ὁμάδι μετ' αὐτὰ καὶ ἐφύγασι
κζ' καὶ τὰ πάθη. Ἡ στέρησις τοῦ πόνου τῆς καρδίας, ἐσκότισε καὶ ἐτύφλωσε
τὸν νοῦν, μὰ τὸ πλῆθος τῶν βρωμάτων, ἐξήρανε ταῖς βρύσαις τῶν δα-
κρύων. Ἡ δίψα καὶ ἡ ἀγρυπνία, ἐθλίψασι τὴν καρδίαν, ἡ ὁποία ὁπό-
ταν θεληματικῶς διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ θλιβῇ μὲ τὴν ἀγρυπνίαν, τό-
τε πηδοῦσιν ἔξω εἰς πλῆθος τὰ σωτηριώδη νερά, ἤγουν τὰ δάκρυα.
κη' Δύσκολα καὶ σκληρὰ φαίνονται εἰς τοὺς γαστριμάργους ἐκεῖνα ὁποῦ
εἴπαμεν, οἱ ὁποῖοι μισοῦσι τὴν πεῖναν καὶ τὴν δίψαν, καὶ εἰς τοὺς ῥα-
θύμους εἶναι ἀπίστευτα, ἢ ἀδιάκριτα. μὰ ἕνας ἄνθρωπος πρακτικὸς, καὶ
θερμὸς, ὁποῦ ἐπιθυμᾷ νὰ ἀρέσῃ τοῦ θεοῦ, τὰ θέλει δοκιμάσει προθυ-
μερά. καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει τὰ εὕρῃ μὲ τὴν δοκιμὴν νὰ εἶναι ἀληθινά,
κθ' θέλει γελάσει εἰς τούτους. Μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ ἀκόμι νὰ κάμῃ δοκι-
μήν, θέλει εἶσθαι πλέα σκυθρωπὸς καὶ τεθλιμμένος, διὰ τὴν δυσκολό-
τητα ὁποῦ ἀπ' ἐκείνην τὴν δίψαν καὶ τὴν ἀγρυπνίαν, καὶ ἄλλαις ἀσκήσες
τῆς μετανοίας ἔχει νὰ πάθῃ. Κατὰ πῶς ὡρίσασι καὶ ἀποφασίσασιν οἱ
πατέρες μας καὶ εἴπασι, πῶς ἡ τελεία ἀγάπη, ὅσον εἰς τοὺς λόγους της,
λ' ποτὲ δὲν πέφτει, ἔτζι ἐγὼ ἀποφασίζω καὶ βεβαιόνω, πῶς ἐκεῖνος εἶναι
μακρὰ ἀπὸ κάθε φόβον, ὁ ὁποῖος ἔχει εἰς τοὺς λόγους του τὴν τελείαν ά. κορ. ιγ.
αἴσθησιν, καὶ τὴν τελείαν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου. Πολλαῖς εἶναι βέβαια
αἱ ἐργασίαις τοῦ πρακτικοῦ νοὸς, ἀνάμεσα εἰς ταῖς ὁποίαις εἶναι ἐτοῦ- Ἐργασί-
ταις, ἡ παντοτινὴ ἔννοια καὶ λογισμὸς τῆς πρὸς θεὸν ἀγάπης. ἡ ἐνθύ- αις τοῦ
λα' μησις ὁποῦ ἔχει τινὰς τοῦ θεοῦ, ἡ ἐνθύμησις τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. ἡ νοός.
ἐνθύμησις τοῦ ζήλου τῆς θερμότητος, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῶν ἁγίων μαρ-

τύρων

τόρων, ἡ ἐνθύμησις τῆς παρουσίας τοῦ θεοῦ, πῶς εὑρίσκεται πάντοτε πα-
ψαλ. ιϛ. ρὼν, καὶ βλέπει κάθε πρᾶγμα, καθὼς ἔλεγεν ὁ προφήτης, ἐγὼ ἔβλεπα
πάντοτε τὸν θεὸν ἐνώπιον καὶ ἔμπροσθεν τοῦ νοός μου. ἡ ἐνθύμησις τῆς
ἀγάπης, καὶ τῶν ἀγγελικῶν καὶ νοερῶν δυνάμεων. ἡ ἐνθύμησις τοῦ
μισεμοῦ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ κορμὶ, τῆς ἀπαντήσεως ὁποῦ ἔχει νὰ κάμῃ ϛ
ἡ ψυχὴ ἀνάμεσα τῶν τοῦ ἀέρος τελωνίων. τῆς ἀποφάσεως εἰς τὸ φοβερὸν
βῆμα τοῦ θεοῦ καὶ τῆς κολάσεως. Ἀπὸ μεγάλα μὲν ἠρχήσαμεν νὰ δου-
λεύωμεν τοῦ θεοῦ, ἤγουν ἀπὸ τὴν ἄρνησιν τοῦ θελήματός μας, καὶ ἀπὸ
τὴν καταφρόνησιν τοῦ κόσμου, καὶ εἰς τὴν ἀγάπην ὁποῦ δὲν πέφτει εἰς τὴν
σταθερότητα τῆς καρδίας, καὶ εἰς τὴν ἀθόρυβον καὶ ἀτάραχον ταπείνω- ζ
σιν ἐτελειώσαμεν, τὰ ὁποῖα πράγματα δὲν ἀφίνουσι τὴν ψυχὴν νὰ πέ-
φτῃ εἰς ἁμαρτίαν. Ἐδιηγήθηκέ μου κάποιαν φορὰν κάποιος ἅγιος αἰ-
γύπτιος μοναχὸς, πῶς, ἔχοντας ἐγὼ ὁλοτελῶς εἰς τὰ ἐνδότερα μέρη
τῆς καρδίας μου βεβαιωμένην τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου, καὶ θέλοντας
κάποτες ἔσωντας νὰ μοῦ ἔλθῃ χρεία, νὰ παρηγορήσω καμπόσον ἐτοῦ- ιϛ
την τὴν πηλώδη μου σάρκα, ἐμποδίζετό με ὡσὰν ἀπὸ ἕνα κριτὴν ἀπότο-
μον, ἀπὸ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου. καὶ τὸ θαυμαστότερον, διότι θέλον-
τας νὰ τὴν διώξω ἀπὸ μένα, δὲν ἠδυνήθηκα, διατὶ ἡ μακρὰ συνήθεια
Παραδείγ- ἦτον γυρισμένη ὡσὰν εἰς φύσιν. Ἄλλος ἕνας μοναχὸς, ὁποῦ ἐκατοί-
ματα. κει ἐδῶ σιμὰ εἰς τόπον ὀνομαζόμενον θολᾶς, πολλαῖς φοραῖς ἀπὸ τού- κ
την τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου, ἐγίνετον ἐξεστηκὼς, καὶ
ὡσὰν νὰ ἤθελε τοῦ λείπει ἡ ζωτικὴ δύναμις, ἢ καὶ νὰ ἤθελε γένῃ ἐπι-
ληπτικὸς, ὡσὰν ξεψυχισμένος σχεδὸν ἐβαστάζετον ἀπὸ τοὺς εὑρισκομέ-
νους ἀδελφοὺς εἰς τὸ κελλίον του. Δὲν θέλω σιωπήσει νὰ σοῦ φανερώσω
Περὶ ἡσυ- καὶ τὸ διήγημα τοῦ ἡσυχάστου τοῦ χωρηβίτου. ἐτοῦτος ἔζη πάντοτε μὲ πάσαν κϛ
χάστου τοῦ λογῆς ἀμέλειαν, δὲν ἔχοντας ἔννοιαν οὐδὲ ποσῶς τῆς ψυχῆς του. καὶ
χωρηβί- κάποιαν φορὰν ἔσωντας νὰ ἀσθενήσῃ εἰς τὸ κορμὶ μεγαλώτατα, εἰς
του. μίαν ὥραν φανερὰ ἦλθεν εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, καὶ πάλιν στρεφό-
μενος εἰς τὸν ἑαυτόν του, παρακαλεῖ μὲν ἡμᾶς νὰ ἀναχωρήσωμεν πρὸς
θὺς ἀπ' ἐκεῖνον τὸν τόπον ὅλοι, κλείζοντας δὲ τὴν πόρταν τοῦ κελλίου του, λ
ἔμεινε μέτα χρόνους δώδεκα, δὲν ὁμιλῶντας οὐδὲ ποσῶς μὲ κανένα,
οὐδὲ δοκιμάζωντας κανένα ἄλλο φαγητὸν εἰμὴ ψωμὶ καὶ νερὸν, καὶ
μόνον ἐκαθέζετον ἐξεστηκὼς, βάνωντας εἰς τὸν νοῦν του ἐκεῖνα ὁποῦ εἶ-
χεν ἰδεῖ εἰς ἐκείνην τὴν ἔκστασιν τῆς ψυχῆς του. καὶ τέτοιας λογῆς ἔμε-
νε πάντοτε μὲ τὸν λογισμὸν ἐκεῖνον, εἰς τόπον ὁποῦ μηδὲ ποτὲ ἤλλαξε λϛ
λοιπὸν τὸ ἦθος του. μὰ πάντοτε ὑψόνωντας τὸν νοῦν του, καὶ μὲ τὸν λο-

γισμὸν

γισμὸν προσηλωμένον εἰς ἐκεῖνα τὰ πράγματα, δίχως κανένα θόρυβον φωνῆς ἔχωντας πλῆθος θερμῶν δακρύων. ὅμως ἐπῆταν ἔμελλε νὰ ἀποθαίνη, ἀναφράσωντας ἡμεῖς τὴν θύραν, ἐισεβήκαμεν μέσα, καὶ ἔσωντας νὰ τὸν παρακαλέσωμεν πολλὰ νὰ μᾶς διδάξη τίποτας, ἐγροικήσαμεν τοῦτο μόνον ἀπὸ λόγου του, συγχωρήσατέ μου, οὐδένας ὅπου νὰ γνωρίσει καθολικὰ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου, θέλει δυνηθῆ ποτὲ νὰ ἁμαρτήση. καὶ ἡμεῖς ἐθαυμάζαμεν καὶ ἐξενιζόμεθαν πολλά, βλέποντας ἐκεῖνον ὅπου ἔζηε πρωτήτερα τόσα ἀνάμελα, καὶ δίχως ἔννοιαν καμίαν τῆς ψυχῆς του, νὰ μεταμορφωθῆ ἐτζη παρευθὺς τὴν μακαρίαν ἀλλοίωσιν καὶ μεταμόρφωσιν. καὶ ἔσωντας νὰ τὸν θάψωμεν μὲ εὐλάβειαν εἰς τὸ κοιμητήριον ὅπου ἦτον σιμὰ τοῦ κάστρου, ἐδικοὶ ἐπεράσασι καμπόσαις ἡμέραις, γυρεύωντας τὸ ἅγιόν του λείψανον, δὲν τὸ εὑρήκαμεν, πληροφορῶντας ὁ κύριος καὶ εἰς τοῦτο τὴν σπουδαίαν καὶ ἐμμέριμνόν του μετάνοιαν καὶ ἀξιέπαινον, ὅλους ἐκείνους ὅπου θέλουσι καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν πολλήν τους ἀμέλειαν νὰ διορθώσουσι τοὺς ἑαυτούς τως. Καθὼς ἀποφασίζουσι καὶ λέγουσι τινὲς, πῶς ἡ ἄβυσσος εἶναι ἕνα πρᾶγμα ὅπου δὲν ἔχει τέλος. διατὶ τὴν κράζουσι ἕνα τόπον χωρὶς πυθμένα καὶ βάσιν, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ προσεχὴς ἔννοια τοῦ θανάτου ἔχει καὶ τὴν καθαρότητα καὶ τὴν ἐργασίαν τοῦ νοὸς ἄφθαστον, ἢ τοῦτο ὅπου εἴπαμεν μᾶς τὸ βεβαιώνει ὁ προειρημένος ὅσιος. Ἐκεῖνοι ὅπου εἶναι τέτοιας λογῆς, πέρνωντας φόβον ἀπάνω εἰς φόβον παντοτινά, δὲν παύουσιν ἕως ὅτου νὰ χαλασθῆ ἢ νὰ δαπανηθῆ καὶ αὐτὴ ἡ δύναμις τῶν ὀστέων τως. Ἄς πληροφορήσωμεν τοὺς ἑαυτούς μας πῶς καὶ τοῦτο, ἤγουν ἡ παντοτινὴ ἐνθύμησις τοῦ θανάτου, ὁ φόβος, ἢ ἡ κατάνυξις, μὲ ὅλα τὰ ἄλλα καλά, εἶναι δῶρον καὶ χάρισμα τοῦ θεοῦ. διατὶ ἂν δὲν ἤθελεν εἶσθαι δῶρον θεοῦ, πῶς πολλαῖς φοραῖς παγαίνωντας καὶ εἰς τὰ μνημεῖα τὰ ἴδια, ἀπομένομεν χωρὶς δάκρυον, καὶ σκληροὶ καὶ ἔπειτα πολλαῖς φοραῖς δὲν ἔχωντας τούτην τὴν θεωρίαν, κατανυγόμεθαν. Ἐκεῖνος ὅπου ἐνέκρωσε τὸ θέλημα εἰς ὅλα τὰ πράγματα, ἐτοῦτος κατὰ ἀλήθειαν ἐνθυμᾶται μέσα του τοῦ θανάτου. μὰ ἐκεῖνος ὅπου ἀκόμη ἔχει κάποιαν σχέσιν καὶ ἀγάπην εἰς κανένα πρᾶγμα, δὲν μπορεῖ νὰ σπουδάση καθαρία διὰ τὸν ἑαυτόν του, οὐδὲ νὰ ξεδράμη τὴν σωτηρίαν του, ἔσωντας νὰ ἐπιβουλεύεται θεληματικῶς τὸν ἑαυτόν του, καὶ δίδωντάς τον εἰς ταῖς ὑπηρείαις τῶν ἐχθρῶν τῆς σωτηρίας του. Μὴ δὲν θέλης νὰ πληροφορᾶς καὶ νὰ βεβαιώνης ὅλους μὲ λόγια τὴν ἀγάπην ὅπου ἔχεις εἰς αὐτούς, μὰ παρακάλει τὸν θεὸν νὰ τοὺς τὴν φανερώνη ἢ νὰ τοὺς τὴν ἀποκαλύπτη

μυσικά, διατί κάμνωντας ἀλλοιοτρόπως, δὲν σὲ θέλει σώσῃ ὁ καιρὸς
νὰ δυνηθῇς νὰ δείξῃς τὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχεις εἰς ἐκεῖνον, καὶ νὰ
προσέχῃς καὶ εἰς τὴν κατάνυξιν. Μὴν ἀπατᾶσαι ὦ ἄφρον καὶ ὀκνηρὲ
ἐργάτη καὶ ἀσκητὰ, λογιάζωντας νὰ ἀναπληρώνῃς καὶ νὰ ἀποσώνῃς τὸν
περασμένον καιρὸν, καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ στέκει παντοτινὰ, ὁπίσταν τὸν ξο- ϛ
διάζῃς ἄκαιρα, μὲ τὸν ἐρχόμενον καιρόν. μηδὲ ἀφίνῃς τὸ ἔργον ὁποῦ
τυχαίνει μιᾶς ὥρας, διὰ νὰ τὸ τελειώσῃς ἔπειτα εἰς ἄλλην μίαν ὥραν,
διατί δὲν φθάνει οὐδὲ ἡ ἡμέρα νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος της σωστὸν καὶ ἀνελ
λιπὲς ἐς τὸν δεσπότην. Δὲν εἶναι δυνατὸν εἶπε κάποιος, νὰ δυνη
θοῦμεν νὰ περάσωμεν τὴν ἐνεστῶσαν ἡμέραν καρτερὰ, καὶ μὲ ἀρετὴν, ζ
καὶ εὐσεβῶς, καὶ χωρὶς ἀμελείας, ἂν δὲν λογιάσωμεν πῶς αὐτὴ νὰ
εἶναι ἡ ὑστερινὴ ἡμέρα ὅλης μας τῆς ζωῆς. καὶ θαῦμα εἶναι ἀληθινὰ,
πῶς καὶ αὐτοὶ οἱ ἕλληνες οἱ σοφοὶ ἐσυμφωνήσασι μετ' ἐμᾶς, λέγωντας
καὶ ἐκεῖνοι τοιοῦτον λόγον. βεβαιώνοντας καὶ ὁρίζοντας πῶς ἡ ἀληθινὴ
Πλάτων ὁ τοῦ φαίδωνι. φιλοσοφία, εἶναι ἡ μελέτη καὶ ἡ ἔννοια τοῦ θανάτου. Ἔκτη ἀνάβα- η
σις ἤτονε ἐτούτη, τὴν ὁποίαν ὅποιος τὴν ἀνέβῃ, δὲν θέλει ἁμαρτήσει
λοιπὸν ποτέ. ἐπειδὴ ἐκεῖνον ὁποῦ λέγει ἡ γραφὴ εἶναι ἀληθινόν. ἤγουν
τὸ, ἐνθυμοῦ τὰ ὕστερά σου, ἤγουν τὸν θάνατόν σου, καὶ δὲν θέλεις σφάλη.

ΒΑΘΜΟΣ ἘΒΔΟΜΟΣ. ζ

Περὶ τοῦ πένθους καὶ τοῦ κλαυθμοῦ ὁποῦ πλυνει τὴν χαρ ευώνει τὴν ψυχὴν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἕνα παντοτινὸν βάπτισμα, καὶ εἶναι διδάσκαλος, καὶ ποιη- κε τὴς τῆς χαρᾶς τῆς ἀληθινῆς.

Διὸ ὡραῖοι ὁρισμοὶ τοῦ σεπτοῦ πένθους. ΤΟ πένθος καὶ τὸ κλαῦμα ὁποῦ γίνεται κατὰ θεὸν, εἶναι μία λύπη
τῆς ψυχῆς. καὶ μία ἀγάπη τῆς καρδίας ὁποῦ στέκει λυπημένη διὰ
τὴν κατανόησιν τῶν σφαλμάτων της, ἡ ὁποία ἀγάπη ζητᾶ καὶ ξε- α
ζέχει μὲ μεγάλην θερμότητα, καὶ ὡσὰν μαραμένη τὸν θεὸν, τὸν ὁποῖον
διψᾶ πάντοτε, καὶ ὁπόταν δὲν τὸν ἐπιτύχῃ, μὲ μεγάλην λύπην ἀπο-
μεσωθιον, καὶ μὲ μεγάλον κόπον ἀπ' ἔξω τὸν ἀκολουθᾶ, φωνάζουσα
ὀπίσω του λυπητερά. ἢ δὲ αὐτὸ ἡμεῖς θὰ νὰ εἰποῦμεν ἔτζη. τὸ πένθος εἶναι
ἕνα κέντρον, ἕνα κίνημα χρυσὸν καὶ καλοπιχειρώτατον τῆς ψυχῆς, γυ- λϛ
μνωμένον καὶ χωρισμένον ἀπὸ πᾶσαν λογῆς προσήλωσιν καὶ ἀγάπην
τῶν

τῶν γηΐνων πραγμάτων, ἐμπεπηγμένον ἀσάλευτα εἰς τὴν φύλαξιν τῆς καρδίας. ἀπὸ τὴν ἀξίαν λύπην, ὁποῦ προκινᾶται ἀπὸ τὴν θεϊκὴν ἀγάπην, ὁπόταν κατανοεῖ τινὰς ταῖς ἁμαρτίαις του, ὄχι διὰ φόβον τιμωρίας καὶ κολάσεως. οὐδὲ διὰ τὴν ζημίαν τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, μὰ μόνον
ιε πῶς ἠδίκευσε μὲ κάποιον τρόπον τὴν ἄπειρον ἀγαθότητα τοῦ θεοῦ, τὴν ὁποίαν ἀγαπᾶ πολλά. καὶ διὰ τοῦτο διὰ τὴν μεγαλότατου καὶ τὸ ἀξίωμά του, κράζεται χρυσὸν κόσμον, διὰ τὶ προερχάμενον ἀπὸ τὴν θεϊκὴν ἀγάπην, τήκει καὶ ταπεινώνει τὴν ψυχὴν τοβ... μένην νὰ μὴν χάσῃ τὴν θεϊκὴν ἀγάπην. Ἡ κατάνυξις εἶναι ἕνας παντοτινὸς βασα-
ιϛ νισμὸς καὶ ἔλεγχος τοῦ συνειδότος ὁ ὁποῖος μὲ τὴν νοερὰν διαχάραξιν ὁποῦ γίνεται τῶν ἁμαρτιῶν ἀπὸ μεσοθιὸν τοῦ ἀνθρώπου, πραγματεύεται καὶ μηχανᾶται τὴν ἀνάψυξιν καὶ δροσίαν τῆς φωλέας ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὴν καρδίαν διὰ τὰ καμωμένα σφάλματα. Ἡ ἀληθινὴ ἐξομολόγησις τῆς καρδίας, εἶναι μία ξελησμονία τῶν φυσικῶν καὶ ἀναγκαίων πραγμά-
κε των, ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦτο κινούμενος κάποιος, ἔλεγε πῶς ἐξελησμόνησε νὰ φάγῃ τὸν ἄρτον του εἰς καιρόν, καὶ νὰ ἀπολαύσῃ ταῖς ἄλλαις σωματικαῖς ἀνάγκαις. Ἡ μετάνοια, ἢ μετανόησις, εἶναι μία θεληματικὴ στέρησις χωρὶς καμίαν λύπην, πᾶσα λογῆς παραμυθίας καὶ θεραπαύσεως τοῦ κορμίου. Τὸ ἰδίωμα τὸ καθολικὸν καὶ τὸ ἔργον ἐκείνων ὁποῦ ἀκόμη
κ΄ προκόπτουσιν εἰς τὸ μακαρισμένον πένθος, εἶναι ἡ ἐγκράτεια, καὶ ἡ σιωπὴ τῶν χειλέων. ἀπὸ ταῖς ὁποίαις ἀρεταῖς φυλάσσουνται καὶ δὲν ξαναπέφτουσιν εἰς πολλαῖς ἁμαρτίαις. Μὰ τὸ ἴδιον ἔργον καὶ τὸ σημάδι ἐκείνων ὁποῦ ἐπροκόψασι καὶ αὐξήνασιν εἰς τὸ πένθος, εἶναι ἡ ἀοργησία καὶ ἀμνησικακία, ἤγουν νὰ μηδὲν ὀργίζουνται κανένας, οὐδὲ νὰ ἐνθυ-
κε μοῦνται ἂν πῶς ἔπταισε ποτὲ τινάς. μὰ τὸ ἴδιον πάλιν ἐκείνων ὁποῦ ἐγίνηκασι τέλειοι εἰς τὸ πένθος, εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη τῆς ψυχῆς, ἡ ἐπιθυμία καὶ δίψα τῶν ἀτιμιῶν καὶ ὕβρεων. ἡ θεληματικὴ πεῖνα τῶν θλίψεων ὁποῦ τῶς ἔρχουνται σανικῶς, καὶ χωρὶς τὸ θελήματος. ἡ ἀκα-
ι ταχρισία ἐκείνων ὁποῦ ἁμαρτάνουσι. καὶ ἡ ὑπὲρ δύναμιν συμπάθεια.
λ΄ ἤγουν μήτε νὰ κατακρίνουσι ποτὲ κανένα ὁποῦ ἁμαρτάνει, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ συμπάσχουσι καὶ νὰ θλίβουνται μὲ ὅλην τως τὴν δύναμιν μετ' ἐκείνους ὁποῦ ἁμαρτάνουσιν. Οἱ πρῶτοι εἶναι ἄξιοι νὰ ἀποδέχουνται ἀπὸ τὸν θεόν. οἱ δὲ δεύτεροι εἶναι ἄξιοι ἐπαίνου, μὰ οἱ τρίτοι ὁποῦ πεινοῦσι νὰ θλίβουνται, καὶ διψοῦσι νὰ ἀτιμάζουνται, εἶναι μακάριοι. διὰ τὶ αὐτοὶ
λε θέλουσι χορτασθῆ ἀπ' ἐκείνην τὴν τροφὴν τὴν ἀκόρεστον, ὁποῦ ποτὲ δὲν τῶς θέλει ἀηδήσει, μὰ μάλιστα θέλει τῶς κινᾶ πάντοτε ὄρεξιν καὶ ἐπι-

Ὁρισμὸς τῆς κατανύξεως.

Περὶ μετανοίας.

θυμίαν. Ἐσὺ ὁποῦ ἠξιώθης νὰ ἔχῃς τὸ χάρισμα τοῦ πένθους, κράτει το καὶ φύλαξέ το μὲ ὅλην σου τὴν δύναμιν, διατὶ ἂν δὲν βεβαιωθῇ καὶ συνηθισθῇ δυνατά, ἔχει συνήθειαν νὰ χάνεται καὶ νὰ πέρνεται εὔκολα διωκόμενον ἀπὸ τοὺς θορύβους καὶ ταῖς φροντίδαις ταῖς σωματικαῖς, καὶ ἀπὸ τὴν σπατάλην, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν πολυλογίαν, καὶ ἀπὸ τοὺς μετεωρισμούς, ἤγουν τὰ γελωτοποιὰ λόγια, λύεται καὶ χαλᾶται εὔκολα καθὼς ἀπὸ τὸ πῦρ τὸ κερί. Ὁ κλαυθμός, καὶ ἡ πηγὴ τῶν δακρύων, ὁποῦ προερχομένη ἀπὸ τὴν μετάνοιαν, πλύνει καὶ καθαρίζει ἀπὸ τὰ πταίσματα, εἶναι ὕστερα ἀπὸ τὸ βάπτισμα, ἄλλο ἕνα βάπτισμα πλέα μεγαλύτερον καὶ δυνατώτερον, ὁποῦ δίδεται ἀπὸ τὸν θεὸν εἰς τὴν ψυχήν, καλὰ καὶ νὰ εἶναι μεγάλη ἀποκοτία νὰ τὸ εἰπεῖ τινάς. διότις ἐκεῖνο τὸ πρῶτον βάπτισμα εἶναι καθαρτήριον ἐκείνων τῶν σφαλμάτων καὶ τῶν κακῶν, ὁποῦ ἐγεννήκασι πρότερα ἐμπράκτως, καὶ τῆς προγονικῆς ἁμαρτίας. μὰ τοῦτο τὸ δεύτερον πλύνει καὶ καθαρίζει τὰ ἁμαρτήματα ὁποῦ ἐγεννήκασιν ὕστερα ἀπ' ἐκεῖνο. καὶ ἐκεῖνο μὲν πέρνωντάς το ὅλοι ὁπόταν ἤμεσθαν βρέφη, τὸ ἐμολύναμεν, μὲ τοῦτο δὲ ξανακαθαρίζομεν καὶ ἐκεῖνο, στρέφωντας εἰς ἐκείνην τὴν πρώτην ἀπάθειαν. τὸ ὁποῖον βάπτισμα τῶν δακρύων ἂν δὲν ἤθελε χαρισθῇ ἀπὸ τὴν ἀγαθότητα τοῦ θεοῦ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, σπάνιοι καὶ ὀλίγοι καὶ δυσκολοεύρετοι ἀληθινὰ ἤθελασιν εἶσται ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐθέλασι σωθῇ. Οἱ μὲν ἀναστεναγμοί, καὶ ἡ μετὰ λύπης κατήφεια, φωνάζουσι πρὸς τὸν κύριον, νὰ μᾶς ἐλεήσῃ, τὰ δὲ δάκρυα ὁποῦ κινοῦνται ἀπὸ τὸν φόβον, πρεσβεύουσι καὶ παρακαλοῦσι. μὰ ἐκεῖνα ὁποῦ γεννοῦνται ἀπὸ τὴν ἀγάπην, μὲ λύπην πῶς ἐπαρωργίσαμεν τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ θεοῦ, μᾶς φανερώνουσι πῶς ἡ προσευχή μας καὶ τὸ παρακάλιον μας ἐπροσδέχθη ἀπὸ τὸν θεόν. Καθὼς οὐδὲ κανένα πρᾶγμα πρέπει καὶ συνέρχεται εἰς τὴν ἀληθινὴν καὶ τελείαν ταπεινοφροσύνην, ὅσον τὸ πένθος τῆς μετανοίας, ἔτζι οὐδένα πρᾶγμα τῆς εἶναι τόσον ἐναντίον ὅσον τὸ ἄπρεπον καὶ ἄτακτον γέλοιον. Ἐσὺ ὁποῦ ἀγωνίζεσαι, κρατῶντας κράτει πάντοτε σιμά σου τὴν μακαρίαν χαρμολύπην, ἤγουν τὴν λύπην ὁποῦ εἶναι γεμάτη χαρᾶς ἀληθινῆς τῆς ἁγίας κατανύξεως, καὶ μὴν παύσῃς οὐδὲ ποσῶς νὰ τὴν ἐργάζεσαι, ἕως ὅτου νὰ σὲ σηκώσῃ ὑψηλὰ ἀπὸ τὰ γήϊνα καὶ φθαρτὰ πράγματα ἐτοῦτα, καὶ νὰ σὲ παραστήσῃ ἔμπροσθεν τοῦ χριστοῦ καθαρὸν ἀπὸ πᾶσαν λογῆς κηλῖδα ἁμαρτίας. Μηδὲν παύσῃς ποτὲ νὰ ἀνατυπώνῃς καὶ νὰ ἐξετάζῃς μέσα σου τὴν ἄβυσσον τοῦ πυρὸς τοῦ αἰωνίου, κατανοῶντας τὴν ποιότητα, καὶ τὴν ποσότητά του. καὶ τοὺς σκληροὺς καὶ ἀνελεήμονας δαίμονας τοὺς ὑπη-

ρέτης τῆς δικαιοσύνης τοῦ θεοῦ. τὸν ἀσυμπάθητον καὶ ἄκλιτον εἰς συγχώ-
ρησιν κριτήν. τὸ χάος ὁποῦ δὲν ἔχει τέλος τῆς φλογὸς ὁποῦ εἶναι κάτω
εἰς τὴν γῆν, ὁποῦ διαβαίνει ἀπὸ σκοτεινόν, καὶ ζοφῶδες καὶ βρομερὸν πὺρ.
ταῖς στενοχωρημέναις κατεβασίαις τῶν τόπων ἐκείνων τῶν φοβερῶν, καὶ
ς τῶν χασμάτων ὁποῦ εἶναι ὑποκάτω εἰς τὴν γῆν. Ἂς βάνωμεν πάντοτε
εἰς τὴν καρδίαν μας ταῖς εἰκόναις ὅλων ὡσὰν ἑτοίμων τῶν πραγμάτων, διὰ
νὰ μπορῇ νὰ σύρεται ἡ λαγνεία καὶ ἡ κακότης ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὴν
ψυχήν μας ἀπὸ τὸν πολὺν τρόμον καὶ φόβον, καὶ ἀφίνοντάς την ἐτούτη
τὴν κακίαν, νὰ ξανάπτεται αὐτὴ ἡ ψυχὴ καὶ νὰ ἐσμίγῃ μὲ τὴν ἄφθαρ-
ζ τον καθαρότητα. δεχομένη τὴν φανέρωσιν τοῦ πένθους, ὁποῦ στίλβει καὶ
λαμπρύνει καθαρώτερα καὶ λαμπρότερα παρὰ ὁποῦ κάμνει ἡ φωτία.
Στέκε εἰς τὴν δέησιν τῆς προσευχῆς σου μὲ τρόμον, παρὰ στέκοντας ὡς
κατάδικος καὶ κακοποιὸς ἔμπροσθεν τοῦ δικαστοῦ, διὰ νὰ δυνηθῇς καὶ
μὲ τὸ ἦθος τὸ μέσα σου, καὶ μὲ τὸ ἀπ᾽ ἔξω εἶδος νὰ κατασβέσῃς καὶ νὰ
ιέ πραΰνῃς τὸν θυμὸν τοῦ δικαίου κριτοῦ, διατί ἐκεῖνος δὲν μπορεῖ νὰ ὑπο-
φέρει νὰ καταφρονήσῃ καὶ νὰ μὴν παρηγορήσῃ μίαν ψυχὴν χήραν, καὶ
ἐστενημένην διὰ τὴν ἁμαρτίαν τὸν νυμφίον της τὸν Χριστόν, ὁπόταν παρα-
στέκῃ σιμά του μὲ λύπην καὶ πικρότητα. οὐ δὲ θέλει θελήσει νὰ κατα-
δυναστευθῇ καὶ νὰ νικηθῇ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναγκασθῇ,
κ' οὐδὲ νὰ νικηθῇ. Κάθε τόπος εἶναι ἁρμόδιος καὶ ἐπιτήδειος εἰς τὸ κλαῦ-
μα, σιμὰ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἀπέκτησε καὶ ἔχει εἰς τοὺς λόγου του τὸ ἐνδό-
τερον καὶ πνευματικὸν δάκρυον τῆς ψυχῆς. μὰ ἀνίσως καὶ ἐργάζεται
ἀκόμι μὲ τὸ ἔξω μοναχὰς δάκρυον, μὴν παύσῃ ὁ τοιοῦτος νὰ ζητᾷ τό-
πους καὶ τρόπους ὁποῦ εἶναι χωρισμένοι ἀπὸ τὴν ὄψιν καὶ ἀπὸ τὴν ἀκοὰ ἀπὸ
κέ τῶν ἀνθρώπων. διατί καθὼς ὁ θησαυρὸς ὁποῦ εἶναι χωσμένος εἶναι πλέα
δυσκολώτερος νὰ κλεφθῇ παρὰ ἐκεῖνον ὁποῦ κείτεται εἰς τὴν μέσην
τοῦ φόρου, ἔτζι τὸ πνευματικὸν καὶ μυστικὸν δάκρυον, εἶναι δυσκολώτερον
νὰ κλεφθῇ ἀπὸ τοὺς δαίμονας, παρὰ τὸ κλαύσιμον καὶ τὸ πένθος τὸ ἀπ᾽ ἔξω
καὶ φανερόν, ὁποῦ γίνεται εἰς τόπον φανερόν. Μὴν θέλῃς νὰ γίνεσαι ὅμοιος
λ' ἐκείνων, ὁποῦ θάπτουσι τοὺς νεκρούς, οἱ ὁποῖοι καμίαν φορὰν κλαίουσιν
ἀπάνω εἰς αὐτούς, καὶ ἄλλην φορὰν διὰ ἐκείνους μεθύουσιν, διὰ τὸν μι-
σθὸν τοῦ κόπου τους ὁποῦ ἐβάλασι νὰ τοὺς θάψουσιν, ἢ διὰ τὰ καλὰ ὁποῦ
τοὺς ἀφήκασιν. ἀλλὰ κάμε νὰ γίνεσαι ὡσὰν ἐκεῖνοι ὁποῦ εὑρίσκονται
δεμένοι εἰς τὸ νὰ εὐγαίνουσι τὰ μέταλλα τῆς γῆς, οἱ ὁποῖοι κάθε ὥραν
λά μαστίζονται καὶ δέρνονται ἀπὸ τοὺς δημίους καὶ τοὺς κολαστάς. Ἐκεῖνος
ὁποῦ ποτὲ μὲν κλαίει, ποτὲ δὲ γελᾷ καὶ σπαταλᾷ, εἶναι ὅμοιος ἐκείνου

ὁπού χρούει τοῦ σκύλου μὲ τὸ ψωμί. ὁ ὁποῖος ὅσον εἰς τὸ σχῆμα ὁποῦ κάμνει, φαίνεται πῶς τὸν διώχνει, ῥίχνοντάς του μὲ δύναμιν τὸ ψωμὶ, μὰ ὅσον εἰς τὸ πρᾶγμα καὶ εἰς τὴν ἀλήθειαν, τὸν κολακεύει καὶ παρακινᾶ τον νὰ καθίζεται σιμά του. ἔτζη καὶ ὁ ὁποῖος ποτὲ μὲν κλαίει, καὶ ποτὲ γελᾶ, κολακεύει τὸν ἔρωτα τῆς φιληδονίας, καὶ δείχνοντας πῶς τὸν διώχνει, τὸν σύρνει μάλιστα ἐναντίον του. Ἐσὺ ὁποῦ κλαίεις, μὴν ἀγαπᾶς νὰ φαίνεσαι, καὶ στέκε πάντοτε προσεχὴς εἰς τὴν φύλαξιν τῆς καρδίας σου, ἐξετάζοντας καλὰ τὸ συνειδός σου. νὰ μὴν εὑρίσκεται εἰς τὸν θρῆνόν σου καμία ματαιότης ἢ ἀποφαίνησις ἐπιμεμιγμένη, διατὶ οἱ δαίμονες φοβοῦνται τὸ καθαρὸν δάκρυον, καὶ τὸν λελυπημένον λογισμὸν, καθὼς οἱ κλέπται τοὺς σκύλους. Δὲν μᾶς ἐκάλεσεν ὁ θεὸς ὦ ἀδελφοί μου εἰς τὴν μοναδικὴν ζωὴν, ὡσὰν εἰς γάμον σαρκικὸν καὶ κοσμικόν. τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ μᾶς ἐκάλεσε, μᾶς ἐκάλεσεν ἐδῶ διὰ νὰ κλαίωμεν τοὺς ἑαυτούς μας. Τινὲς κλαίοντας, ἀναγκάζουσιν ἄκαιρα τοὺς ἑαυτούς τους εἰς τὸ κλαῦμα, δὲν βάνοντας εἰς τὸν νοῦν τους, οὐδὲ ποτῶς νὰ εἰποῦσιν ἐκεῖνον ὁποῦ τοὺς εἶναι χρειαζόμενον ἀπὸ τὸν θεὸν εἰς τὴν ψυχήν τους εἰς ἐκεῖνον τὸν μακάριον καιρὸν τοῦ θρήνου. Διατὶ δὲν λογιάζουσι πῶς τὸ δάκρυον δίχως καλὸν λογισμὸν, καὶ δίχως τὸν σκοπὸν τῆς ψυχῆς διὰ νὰ συγχωρηθῇ ἀπὸ τὸν θεὸν, χυνόμενον, εἶναι ἴδιον πλέα ὀγλυγορύτερα τῆς φύσεως τῶν ἀλόγων ζώων, καὶ ὄχι τῶν λογικῶν ἀνθρώπων. Ἀπὸ τὴν προσεχῆ μελέτην καὶ ἀπὸ ταῖς ἐννοίαις τῆς περασμένης μας ζωῆς, γεννοῦνται τὰ ἔξω δάκρυα, καὶ ὁ λογικὸς νοῦς καὶ διακριτικὸς, καὶ στολισμένος μὲ τὴν ἀληθινὴν σοφίαν, εἶναι ὁ πατέρας ἐκείνης τῆς προσεχοῦς καὶ κατανυκτικῆς μελέτης καὶ ἐννοίας. Ἂς σοῦ γίνεται τὸ ξάπλωμα ὁποῦ κάμνεις εἰς τὸ στρῶμά σου, ξόμπλι καὶ παράδειγμα τοῦ καταθέσματος ὁποῦ ἔχει νὰ σοῦ γένῃ εἰς τὸν τάφον. καὶ τέτοιας λογῆς θέλεις κοιμᾶσαι ὀλιγώτερον. καὶ ὁπόταν καθήσῃς εἰς τὴν τράπεζαν, διὰ νὰ ἀπολαύσῃς τὰ φαγητὰ, ἐνθυμοῦ τῆς μερίδος τῶν σκωλήκων ὁποῦ εἶναι ἑτοιμασμένοι εἰς ὀλίγον καιρὸν νὰ σὲ καταφάγουσι λυπητερὰ, καὶ δὲν θέλεις γυρεύει τόσον καλὰ κατασκευασμένα φαγητὰ, καὶ γλυκία ποτά. Ἀλλὰ πίνοντας ἀκόμη καὶ νερὸν, μὴν λησμονήσῃς τῆς δίψας τῆς φλογὸς ἐκείνης ὁποῦ θέλει εἶσαι εἰς ἐκεῖνο τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. καὶ τοιουτοτρόπως κατὰ πᾶσαν αἰτίαν θέλεις ἀναγκάσῃ τὴν φύσιν σου. Πάλιν ὁπόταν μᾶς καταδικάζῃ ὁ ποιμένας μας ὁ λογικὸς, ὁ καθηγούμενός μας μὲ ἀτιμίαν ἔντιμον καὶ μὲ ἐπίπληξιν καὶ ἐπιτίμησιν σωτηριώδη, ἂς ὑπομένωμεν [illegible] καὶ ἀβλαβῶς, καὶ ἂς βάνωμεν εἰς τὸν νοῦν μας ἐκείνην

τὴν

τὴν φοβερὰν τοῦ κριτοῦ ἀπόφασιν, καὶ τότε κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην θέλομεν
σφάξει ὡσὰν μὲ μίαν δίστομον μάχαιραν, μὲ τὴν ὑπομονὴν, καὶ μὲ τὴν
γλυκότητα, τὴν ἄλογον λύπην, τὴν ὀργὴν καὶ τὴν πικρότητα ὁποῦ μᾶς
πέρνεται εἰς τὴν καρδίαν μας. Ἡ θάλασσα, καθὼς λέγει ὁ ἰὼβ, μὲ ἰὼβ. ιδ.
τὴν ἐπιδρομὴν καὶ ἀναδρομὴν κατ' ὀλίγον σμικρυνομένη καὶ ὀλιγο-
στεύοντας, ἤθελε λείψη. ἔτζη καὶ εἰς ἡμᾶς ὀλιγοστεύωντας κατ' ὀλίγον ἡ
ἀνυπομονησία μας μὲ τὸν καιρὸν, θέλουσιν ἔλθη καὶ τελειωθῆ τὰ προει-
ρημένα. Ἂς συγκοιμᾶται καὶ ἡμέραν καὶ ἑσπέραν μετ' ἐσένα ἡ ἐνθύμησις τοῦ
αἰωνίου πυρὸς, καὶ μετ' ἐσένα ἂς ἐγέρνεται κιόλας, καὶ δὲν σὲ θέλει κυ-
ι ριεύσει ποτὲ ῥαθυμία καὶ ὀκνηρία εἰς τὸν καιρὸν τῆς ψαλμῳδίας. Ἂς
σὲ καταπείθη καὶ εἰς τὸ κλαῦμα καὶ ἂς σὲ παρακινᾷ τὸ ἔνδυμάσου τὸ μο-
ναχικὸν, καὶ μελανὸν, διατί ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ κλαίουσι διὰ νεκρούς, ἐν-
δύωνται ἐνδύματα μελανά. ἂν ἐνὶ λοιπὸν καὶ κλαίεις, κλαῦσε διὰ
τοῦτο. μὰ ἀνίσως καὶ δὲν κλαίῃς, κλαῦσε περισσότερον διὰ τοῦτο, ὅτι πῶς
ια ἐκατέβασες τὸν ἑαυτόν σου ἀπὸ τὴν τάξιν τὴν κοσμικὴν, ὁποῦ δὲν ἔχει
κόπον κανένα, εἰς τὴν μοναδικὴν πολιτείαν, ὁποῦ εἶναι πολυκόπιαστη,
διὰ τὰ σφάλματά σου. Ὁ καλώτατος καὶ δικαιότατός μας κριτὴς
ἔτζη εἰς τὰ δάκρυα, καθὼς καὶ εἰς κάθε ἄλλο καλόν μας ἔργον στοχά-
ζεται καὶ κρίνει τὴν δύναμιν τῆς φύσεώς μας. Εἶδα ἐγὼ νὰ χύνου-
κ νται ὀλίγαις σταλαματίαις δάκρυα ὡσὰν αἷμα διὰ τὸν κόπον καὶ τὸν πό-
νον. καὶ εἶδα νὰ χύνουνται βρύσες δακρύων χωρὶς καμίαν λύπην καὶ
πόνον. ἐγὼ λοιπὸν ἔκρινα ἐκείνους ὁποῦ ταλαιπωροῦνται εἰς τὴν ἄσκη-
σιν πλέα ὀγλυγορύτερα ἀπὸ τὸν πόνον, παρὰ ἀπὸ τὰ δάκρυα. καὶ ἔτζη
λογιάζω νὰ κάμνη καὶ ὁ θεός. Δὲν ἁρμόζει οὐδὲ πρέπει ἐκεινῶν ὁποῦ
κα εὑρίσκουνται εἰς τὴν κατάστασιν τῶν κλαιόντων, νὰ κάμνουσιν ὑψηλαῖς
διαλέξαις ἀπάνω εἰς τὴν θεολογίαν, διατί τέτοιαις διαλέξαις χαλοῦσι
τὸ πένθος, διατί ἡ κατάστασις τοῦ διαλεγομένου εἶναι πολλὰ διάφορος
ἀπὸ τὴν κατάστασιν τοῦ κλαίοντος. διατί ἡ κατάστασις καὶ τὸ ἔργον
τῶν διαλεγομένων εἶναι, νὰ κάθουνται ἐπὶ θρόνου ὡσὰν διδάσκαλοι, καὶ
λ νὰ διαλέγουνται. μὰ ἡ κατάστασις, καὶ τὸ ἔργον τῶν κλαιόντων εἶναι, νὰ
καθέζουνται ἀπάνω εἰς κοπρίαν, ἐνδυμένοι μὲ σάκκον. καὶ τοῦτο λογιά-
ζω νὰ εἶναι καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ ἀποκρίνετον ὁ μέγας δαβὶδ εἰς ἐκείνους ὁποῦ
τὸν ἐρωτοῦσαν, ὁπόταν ἔστεκε εἰς τὸ κλαῦμα, καλὰ καὶ νὰ ἦτον σοφὸς
καὶ διδάσκαλος λέγωντάς τους, πῶς θέλομεν δυνηθῆ ἡμεῖς νὰ ψάλ- ψαλ. ρλϛ.
λα λωμεν τὸ ἆσμα τοῦ κυρίου, εἰς γλῶσσαν ξένην καὶ ἀλλοτρίαν, ἤγουν εἰς τὴν ἐμ-
παθῆ κατάστασιν. Καθὼς ἡ κτίσις καμίαν φορὰν κινᾶται ἀπὸ λόγου

τας, καὶ καμίαν ἀπὸ ἄλλους, ἔτζη καὶ ἡ κατάνυξις τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο ὁπόταν ἡ ψυχή μας δίχως νὰ βάλλωμεν ἡμεῖς καμίαν ἐπιμέλειαν καὶ σπουδὴν, κατανύγεται καὶ κλαίει, καὶ γίνεται ὁλοΰγρος καὶ πραεῖα καὶ ἥμερη, ἂς δράμωμεν τότε, καὶ μὲ σπουδὴν ἂς προσευχώμεθαν καὶ ἂς ἐπικαλέμεθα τὸν θεὸν διὰ ταῖς χρείαις μας. διότι τότε ὁ θεὸς ἦλθεν εἰς ἡμᾶς δίχως νὰ τὸν κράξωμεν, δίδωντάς μας διὰ τὴν εὐσπλαγχνίαν του καὶ τὸ ἔλεός του τὸ ἄμετρον, τὸ σφογγάρι τῆς λύπης, ὁποῦ μᾶς κινᾶ εἰς ἀγάπην του. καὶ νερὸν ἀναψύξεως δακρύων θεοσεβῶν, διὰ νὰ ἐξαλείφωμεν καὶ νὰ λειόνωμεν τὰ πταίσματά μας, ὁποῦ εἶναι γραμμένα εἰς τὸν χάρτην ἐκείνου τοῦ δικαίου κριτοῦ. Φύλαγε τούτην τὴν κατάνυξιν, ὡσὰν τὴν κόρην τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, ἕως ὅτου νὰ μισεύσῃ ἀπὸ λόγου της, διὰ νὰ μὴν τὴν χάσῃς ἀπὸ αἰτίαν ἐδικήν σου, διατί ἡ δύναμις ἐτούτης τῆς κατανύξεως εἶναι μεγαλώτερη παρὰ ἐκείνην ὁποῦ εὑρίσκομεν ἀπὸ σπουδὴν καὶ κόπον ἐδικόν μας. Μὴν λογιάσῃ πῶς ἀπέκτησεν εἰς τοῦ λόγου του τὴν χάριν καὶ τὴν εὐμορφίαν τῶν καρπερῶν δακρύων, ἐκεῖνος ὁποῦ κλαίει, ὅταν θέλῃ, οὐδὲ διὰ ἐκεῖνα τὰ πράγματα ὁποῦ θέλει, μὰ ἐκεῖνος ναὶ ὁποῦ κλαίει διὰ ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, διὰ τὸ ὁποῖον δικαίως τοῦ πρέπει νὰ κλαίῃ, καὶ καθὼς θέλει ὁ θεός. Πολλαῖς φοραῖς τὸ ἀχάριστον καὶ δυσάρεστον εἰς τὸν θεὸν δάκρυον τῆς κενοδοξίας συμπλέκεται καὶ ἐσμίγει μὲ τὸ πένθος ὁποῦ κάμνει τινὰς κατὰ θεὸν, ὁπόταν ἀρέσκεται εἰς τὸν ἑαυτόν του, δὲν ἔχωντας χάριν τοῦ θεοῦ διὰ τέτοιαν λογῆς εὐεργεσίαν, μὰ ἀναφέρνωντάς την εἰς τοῦ λόγου του, καὶ εἰς τὴν ἀρετήν του. τὸ ὁποῖον πρᾶγμα τότε μποροῦμεν νὰ τὸ γνωρίσωμεν καὶ νὰ τὸ δοκιμάσωμεν γνωστικὰ, καὶ ἄγια, ὁπόταν ἰδοῦμεν καὶ κλαίωμεν, καὶ πονηρεύωμεθαν κιόλας, ἢ καθὼς εἴπαμεν, ἢ ἐπαινῶντας τοὺς ἑαυτούς μας, καὶ κατακρίνωντας τοὺς ἄλλους. Ἡ ἀληθινὴ κατάνυξις κυρίως καὶ καθολικὰ εἶναι μία παντοτινὴ λύπη ψυχῆς ἀμετεωρίστου καὶ τεταπεινωμένης, ξένη καὶ ἀλλοτρία ἀπὸ πᾶσαν λογῆς ὑπερηφάνειαν, ἡ ὁποία δὲν δίδει καμίαν παρηγορίαν ἄπρεπον τῆς ἑαυτῆς της, μὰ μόνον καθ' ἑκάστην ὥραν φαντάζεται καὶ λογιάζει τὸν θάνατόν της, ἀναμένωντας ὡσὰν νερὸν ψυχρὸν, τὴν θεϊκὴν παρηγορίαν, ὁποῦ παρηγορᾶ τοὺς ταπεινοὺς μοναχούς. Ἐκεῖνοι ὁποῦ μὲ ὅλην τὴν αἴσθησιν τῆς καρδίας τους, ἀποκτήσασι τὸ ἀληθινὸν καὶ μακάριον πένθος, ἐτοῦτοι ἐμισήσασι καὶ τὴν ἰδίαν τους ζωὴν, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι γεμάτη πόνους, καὶ ἀφορμὴ καὶ αἰτία δακρύων καὶ ὀδυνῶν, καὶ βλέπουνται καὶ ἀπὸ τὸ κορμί τους ὡσὰν ἀπὸ ἕνα τους δυνατὸν ἐχθρόν. Ὁπόταν ἀνάμεσα εἰς ἐκείνους, ὁποῦ φαίνουνται

καὶ

καὶ κλαίουσι κατὰ θεὸν, σοχασοῦμεν ὀργὴν καὶ ὑπερηφάνειαν, ἂς λογαριάσωμεν πῶς ἐκείνων τὰ δάκρυα δὲν κινοῦνται ἀπὸ τὴν σωτηριώδη κατάνυξιν, μὰ εἶναι ἐναντία, διατί ποία συμφωνία καὶ κοινωνία μπορεῖ νὰ εἶναι ἀνάμεσα τοῦ σκότους καὶ τοῦ φωτός; διατί ἡ ὑπερηφάνεια τῆς καρδίας καὶ ἡ οἴησις, ὁπόταν λογιάζῃ καὶ φρονῇ τινὰς μεγάλα διὰ τοῦ λόγου του, εἶναι γεννήματα τῆς νενοθευμένης καὶ ψεύτικης κατανύξεως. μὰ τὰ γεννήματα τῆς ἀληθινῆς καὶ ἐπαινετῆς κατανύξεως, εἶναι ἡ ταπείνωσις καὶ ἡ παράκλησις. Καθὼς τὸ πῦρ καίει καὶ χαλᾷ τὸ καλάμι, τοιουτοτρόπως καὶ τὸ καθαρὸν δάκρυον, φθείρει καὶ χαλᾷ ταῖς κηλίδες καὶ ταῖς συχασαῖς ὁποῦ φαίνονται τοῦ κορμίου, καὶ ταῖς νοούμεναις, καὶ ἐκείναις ὁποῦ δὲν φαίνονται τῆς ψυχῆς. Ἡ ἀπόδοσις τοῦ λογαριασμοῦ τῶν δακρύων καὶ ἡ αἰτία τως σιμὰ εἰς πολλοὺς ἀπὸ τοὺς πατέρας ἀποφασίζεται πῶς νὰ εἶναι σκοτεινὴ καὶ δυσκολοεύρετη, καὶ μάλιστα εἰς ἐκείνους ὁποῦ νεωστὶ εἰσάγουνται εἰς τὸν θρῆνον, καὶ εἶναι ἀρχάριοι εἰς τοιαύτην ἄσκησιν. διατί τοῦτα λέγουνται πῶς γεννοῦνται ἀπὸ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους. ἤγουν ἀπὸ τὴν φύσιν ὁποῦ εἶναι εὔκολη εἰς τὸ κλαῦμα, ὡσὰν φαίνεται εἰς ταῖς γυναῖκας, καὶ εἰς τὰ παιδία. ἀπὸ τὸν θεὸν, ἀπὸ θλίψιν ἐναντίαν, ὁπόταν ἡ ψυχὴ θλίβεται διὰ τὰ ἐναντία πράγματα. ἀπὸ θλίψιν ἐπαινουμένην, ὡσὰν εἶναι διὰ ταῖς ἁμαρτίαις. ἀπὸ κενοδοξίαν. ἀπὸ πορνείαν. ἀπὸ τὴν μέθην. ἀπὸ ἀγάπην, ἀπὸ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου. καὶ ἀπὸ ἄλλα πολλά. Ὅμως ἡμεῖς ἐρευνῶντας μὲ φόβον θεοῦ, καὶ γυμνάζοντας τοὺς τρόπους τούτων ὅλονῶν τῶν πενθούντων, καὶ διαλέγοντας τοὺς καλλίτερους, πρέπει πρῶτα καὶ ἀρχῆς νὰ ἐπιμεληθοῦμεν νὰ ἀποκτήσωμεν τὰ καθαρὰ καὶ ἄδολα δάκρυα, ὁποῦ παρακινοῦνται ἀπὸ τὴν παντοτεινὴν καὶ σωτηριώδη μελέτην καὶ ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου μας, διατί δὲν εὑρίσκεται εἰς αὐτὰ καμία ἔσμιξις πονηρίας καὶ ἐπάρσεως, οὐδὲ ὑποψία κλοπῆς καὶ δόλου, μὰ μάλιστα κάθαρσις πάσα λογῆς ὑπερηφανίας, καὶ αὔξησις καὶ προκοπὴ τῆς ἀγάπης ὁποῦ χρεωστοῦμεν πρὸς τὸν θεὸν. πλύσιμον καὶ καθαρισμὸς τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἀνάπαυσις καὶ ἀναχώρησις ἀπὸ κάθε λογῆς πάθος. Δὲν εἶναι θαυμαστὸν, οὐδὲ παράξενον, ἂν καμίαν φορὰν ἀπὸ τὴν ἀχαμνότητα τοῦ νοός, οἱ πενθοῦντες, ἀρχίζουσι νὰ χύνουσι μὲ καλὸν σκοπὸν τὰ δάκρυα, καὶ ἔπειτα καταντοῦσι καὶ τελειώνουσιν εἰς τὸ ἐναντίον, εἰς κακὰ δάκρυα, ἀπὸ τὴν κακίαν τῶν δαιμόνων, οἱ ὁποῖοι δὲν παύουσι νὰ μᾶς πολεμοῦσι, διὰ νὰ διαφθείρουσι τὰ καλά μας ἔργα. ὅμως νὰ ἀρχίσῃ τινὰς ἀπὸ ἐναντία καὶ ἐμπαθῆ δάκρυα, ἢ καὶ φυσικὰ, καὶ ἔπειτα νὰ τὰ μετακινήσῃ ἀπὸ φυσικὰ καὶ

ἐναντία

Ποία εἶναι ἡ αἰτία τῶν δακρύων.

ἐναντία, εἰς πνευματικά, τοῦτο ἀληθινὰ εἶναι πρᾶγμα πολλὰ ἀξιέ-
παινον. καὶ τὴν ἀλήθειαν ἐτουνοῦ τοῦ προβλήματος καὶ τοῦ λόγου τὴν
γνωρίζουσιν ἐκεῖνοι φανερὰ ὁποῦ φυσικὰ, ἢ καὶ ἀπὸ κακιώτως προαίρε-
σιν, κλίνουσι περισσότερον εἰς τὴν κενοδοξίαν, ἢ εἰς τὴν ἔπαρσιν, ἢ εἰς τὴν
χαρὰν πῶς ἐπαινοῦνται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Μὴν θαρρεύεσαι, μηδὲ ϛ
πιστεύῃς εἰς τὸ πλῆθος καὶ ταῖς βρύσαις τῶν δακρύων, πρὶν πρῶτα νὰ κα-
θαρισθῇς τελείως καὶ νὰ ἐλευθερωθῇς ἀπὸ τὰ πάθη. διατί δὲν μπορεῖ τι-
νὰς νὰ θαρρευθῇ, οὐδὲ νὰ πιστεύσῃ τῆς καλοσύνης τοῦ κρασίου παρευθὺς
ὁπόταν χύνεται ἔξω ἀπὸ τὸ πατητήριον. Δὲν εἶναι τινὰς ὁποῦ νὰ ἐναντιω-
θῇ πῶς ὅλα μας τὰ δάκρυα τὰ κατὰ θεὸν, νὰ μὴν εἶναι ὠφέλιμα πολ- ϛ
λά. μὰ ποία νὰ εἶναι ἡ ὠφέλειά τως, τὸ θέλομεν γνωρίσει μόνον εἰς τὸν
καιρὸν τοῦ θανάτου μας. Ἐκεῖνος ὁποῦ μὲ τὸ παντοτινὸν δάκρυον τὸ
κατὰ θεὸν, αὐξαίνει καὶ προκόπτει ἐτοῦτος δὲν παύει νὰ ἑορτάζει καθημερνόν.
μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν παύει νὰ χαίρεται καὶ νὰ ἑορτάζει σωματικὰ, χαίρον-
τας εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ ἀναπαύουσι τὴν σάρκα, ἐτοῦτον μέλλει νὰ τὸν ἀνα- ιϛ
δεχθῇ τὸ κλάϊμα τὸ αἰώνιον. Δὲν εὑρίσκεται χαρὰ τῶν καταδίκων ὁποῦ
εἶναι εἰς τὴν φυλακὴν, οἱ ὁποῖοι εἶναι κατακεκριμένοι εἰς θάνατον, οὐδὲ οἱ
ἀληθινοὶ μοναχοὶ ἔχουσι ποτὲ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον καμίαν κοσμικὴν χα-
ρὰν καὶ ξεφαντώσιν. καὶ διὰ τοῦτο ἴσως ἐκεῖνος ὁποῦ ἔκλαιε τὸ καλὸν καὶ
σωτηριῶδες πένθος ἀναστενάζοντας ἔλεγεν. εὔγαλε ἔξω ἀπὸ τὴν φυ- κ'
Ψαλ. ρμά. λακὴν ὦ κέ μου τὴν ψυχήν μου, διὰ νὰ δυνηθῇ λοιπὸν νὰ χαρῇ εἰς τὸ
ἄρρητον καὶ ἀκατανόητον φῶς. Κάμε νὰ εἶσαι εἰς τὴν καρδίαν σου ὡσὰν
Ματθ. κ'. ἕνας βασιλεὺς, καθεζόμενος ὑψηλὸς εἰς τὴν ταπείνωσιν, καὶ πρόσταξε
τὸν γέλωτα νὰ μισεύῃ. καὶ θέλει μισεύῃ. καὶ τὸ γλυκὺ πένθος νὰ ἔρ-
χεται, καὶ θέλει ἔρχεσθαι. καὶ εἰς τὸ δοῦλον μας καὶ τύραννον κορμὶ, κϛ
κάμε τοῦτο, καὶ θέλει τὸ κάμει. Ἂν ἴσως καὶ τινὰς ἐγεύθηκε τὸ μακάριον
καὶ χαριτωμένον πένθος ὡσὰν φόρεμα καὶ στολὴν νυμφικὴν, ἐτοῦτος ἐγνώ-
ρισε τὸν πνευματικὸν γέλωτα, καὶ τὴν ἀληθινὴν χαρὰν τῆς ψυχῆς.
Τίς ἄρα θέλει εἶσαι τέτοιας λογῆς ἐπιμελὴς καὶ τέλειος, ὁποῦ νὰ ἐξό-
διασεν ὅλον του τὸν καιρὸν ὁποῦ ἐστάθηκεν εἰς τὴν μοναδικὴν πολιτείαν λ'
τέτοιας λογῆς εὐσεβῶς καὶ θεαρέστως, εἰς τόσον ὅτι νὰ μὴν ἐζημιώθηκε
ποτὲ μηδεμίαν ἡμέραν, μηδὲ ῥοπὴν, ὁποῦ νὰ μὴν τὴν ἐξόδιασεν ὅλην
εἰς δούλευσιν τοῦ θεοῦ. βάνωντας εἰς νοῦν του πῶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ
στοχασθῇ τινὰς δύο φοραῖς τὴν ἰδίαν ἡμέραν εἰς τούτην τὴν ζωήν; Μα- λϛ
κάριος κατὰ ἀλήθειαν εἶναι ἐκεῖνος ὁ μοναχὸς, ὁποῦ δυνηθῇ μὲ τὸ
χάρισμα τῆς ὑπομονῆς, καὶ τῆς σοφίας νὰ συνκώσῃ τὰ ὀμμάτια τῆς ψυ-

χῆς

χῆς του εἰς τὸν οὐρανὸν, ἀλλὰ νὰ ἀτενίσῃ καὶ νὰ ἰδῇ τὰς νοερὰς δυνάμεις καὶ τὰ πνεύματα τῶν μακαρίων, καὶ νὰ θεωρήσῃ καθαρῶς τὰ θεῖα πράγματα. καὶ ἐκεῖνος βέβαια δὲν μπορεῖ νὰ πέσῃ εἰς καμίαν ἀπώλειαν καὶ χαλασμὸν, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου καὶ τῶν
ί σφαλμάτων του κινούμενος, βρέχει παντοτινὰ τὸ πρόσωπόν του μὲ τὰ ζωντανὰ νερὰ τῶν δακρύων. καὶ δὲν κοπιάζω νὰ πιστεύσω, πῶς νὰ ἐπέρασεν καὶ νὰ ἐδιάβηκεν ἡ πρωτέρα κατάστασις τῆς μακαριότητος ἀπὸ τούτην τὴν δευτέραν τοῦ παντοτινοῦ πένθους. Εἶδα ἐγὼ διακονιάρους καὶ πτωχοὺς ἀδιαύζοντους, οἱ ὁποῖοι μὲ κάποια τους λόγια ἄσεια καὶ με-
ί τεωριστικὰ, διηγούμενοι μὲ καλοὺς λογαριασμοὺς τὴν χρείαν τους, ἐκλίνασι παρευθὺς εἰς συμπάθειαν καὶ αὐταῖς ταῖς καρδίαις τῶν βασιλέων. Καὶ εἶδα ἀκομὴ πτωχοὺς κάποιους, καὶ ἐστερημένους τῶν ἀρετῶν, οἱ ὁποῖοι ὄχι μὲ γελωτοποιὰ λόγια, μὰ μὲ ταπεινὰ καὶ σκοτεινὰ, καὶ ἐξηπορημένα ἀνεκράζασιν ἀπὸ βαθείαν καὶ ἀπεγνωσμένην καρδίαν ἀδιαύζο-
ιί ντα καὶ παντοτινὰ εἰς τὸν ἐπουράνιον βασιλέα, καὶ μὲ τὴν βίαν καὶ ἀνάγκασίν τους ἀναγκάσασι τὴν ἀβίαστόν του εὐσπλαγχνίαν καὶ φύσιν. Ἐκεῖνος ὁποῦ φυσιοῦται καὶ ὑπερηφανεύεται εἰς τὴν καρδίαν του διὰ τὰ δάκρυα ὁποῦ χύνει, καὶ κατακρίνει μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν του ἐκείνους, ὁποῦ δὲν κλαίουσιν, εἶναι ὅμοιος ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ζητῶντας ἅρματα ἀπὸ τὸν βα-
κ' σιλέα διὰ νὰ πάγῃ ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν του, ἐφόνευσε μὲ τοῦτα τὸν ἑαυτόν του. Δὲν χρειάζεται ὁ θεὸς πρῶτα καὶ ἀρχῆς τὰ δάκρυά μας ὦ ἠγαπημένοι μου, οὐδὲ θέλει, νὰ κλαίῃ ὁ ἄνθρωπος μὲ ὀδύνην καὶ πόνον τῆς καρδίας του, μὰ μάλιστα νὰ χαίρεται καὶ νὰ ἀγαλλιᾷ μὲ χαρὰν καὶ γέλωτα πνευματικὸν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν ἀγάπην ὁποῦ πρέπει νὰ
κί ἔχῃ πρὸς αὐτόν. Ἔβγαλε τὴν ἁμαρτίαν καὶ θέλουσιν εἶσθαι περισσὰ τὰ λυπηρὰ καὶ θλιβερὰ δάκρυα, ὁποῦ χύνονται ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ ὀμμάτια. ἀλλὰ τί ἐκεῖ ὁποῦ δὲν εἶναι λαβωματία, δὲν κάμνει χρείαν τὸ ξηράφι, καὶ ὅπου δὲν εἶναι, ἀρρωστία, δὲν κάμνουσιν χρείαν τὰ ἰατρικά. Δὲν εὑρίσκεται εἰς τὸν ἀδὰμ πρωτύτερα ἀπὸ τὴν παράβασιν δάκρυον,
λ'. ἀλλ' οὐδὲ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν δὲν θέλουσιν εἶσθαι εἰς τοὺς μακαρίους. ἀλλὰ τί ἔσωντας καὶ νὰ χαλασθῇ παντελῶς ἡ ἁμαρτία, θέλουσιν λείψει καὶ φύγει τότε πᾶσα λογὴς ὀδύνη, καὶ λύπη, καὶ στεναγμός. Εἶδα εἰς κάποιους νὰ εὑρίσκεται τὸ κλαύσιμον, καὶ ἄλλους καὶ ἐκλαίασι τοὺς ἑαυτούς τους, διότι δὲν ἐδυνόσουνταν νὰ κλαύσουσιν καθὼς ἐπιθυμοῦ-
λί σανε, οἱ ὁποῖοι καλὰ καὶ παντοτινὰ νὰ εἴχασι τὸ μέσα τὸ σωτηριῶδες καὶ καλὸν πένθος, καὶ μοναχὰς καμίαν φορὰν νὰ εἴχασι τὸ ἀπέξω, ὅμως

Θεμα-

δυμελωμένοι εἰς τὴν ταπείνωσιν, καὶ δὲν γνωρίζοντας διὰ τὴν καλλιό-
τως καὶ ἐπαινεῖ τὴν ἀγνωσίαν, πῶς ἔχουσι τὰ μέσα δάκρυα, μάλιστα
θλιβόμενοι καὶ μὲ τὸ νὰ τῶς φαίνεται πῶς νὰ εἶναι ἀχρεῖοι καὶ ἀνωφελεῖς,
ἐβλεπηθήκασι νὰ μὴν κλεφθοῦσιν ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν, ἢ ἀπὸ τὴν ἔπαρ-
σιν, τὰ ὁποῖα μὲ πικρὰν γλυκάδα ἐγδύουσι τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸν μι- δ
σθὸν τῶν κόπων της. καὶ τοῦτοι εἶναι ἐκεῖνοι, διὰ τοὺς ὁποίους λέγει ἡ γρα-
φή, πῶς ὁ κύριος κάμνει σοφοὺς τοὺς τυφλούς. Πολλαῖς φοραῖς τὸ χάρισμα
τῶν δακρύων ἔχει (συνήθειαν νὰ κάμνῃ νὰ συχαίνουν) εἰς ὑπερηφανείαν
ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι ἐλαφροί, καὶ ἐστερημένοι ταῖς ἀρεταῖς. καὶ διὰ τοῦτο κατὰ
θείαν οἰκονομίαν δὲν δίδουνται εἰς κάποιους, διὰ νὰ ταλανίζουσι καὶ νὰ η
ταλαιπωροῦσι τοὺς ἑαυτούς τως μὲ στεναγμούς, θεωρῶντας πῶς τὰ στε-
ρέουνται, καὶ νὰ τὰ ξεβέχουσι μὲ μεγαλυτέραν προθυμίαν, καὶ κα-
τάφσιαν, καὶ λύπην τῆς ψυχῆς, καὶ μὲ μεγάλην σκυθρωπότητα, καὶ
ἀμηχανίαν. τὰ ὁποῖα ὅλα ἐτοῦτα ἀναπληρώνουσι τὸν τόπον τῶν δα-
κρύων χωρὶς κανένα κίνδυνον κενοδοξίας, ἢ ἐπάρσεως, καλὰ καὶ νὰ ιβ
μὴν λογαριάζουνται τίποτας σιμὰ εἰς αὐτούς, ὁ ὁποῖος λογισμὸς εἶναι
πρὸς τὸ συμφέροντώς τως καὶ διὰ ὠφέλειάν τως. Ἂν ποιήσωμεν μὲ ἐπιμέ-
λειαν θέλομεν εὕρη πολλαῖς φοραῖς νὰ γίνεται ἀπὸ τοὺς δαίμονας εἰς
ἡμᾶς κάποιον πρᾶγμα γελαστικὸν καὶ γεμάτον ἀπάτης καὶ δόλου. διὰ-
τί ὁπόταν εὑρισκώμεθαν χορτάτοι καλά, τότε μᾶς παρακινοῦσι νὰ κα- κ'
τανυγώμεθαν. καὶ πάλιν ὁπόταν νηστεύωμεν, μᾶς κάμνουσι νὰ ἔχω-
μεν τὴν καρδίαν μας σκληρὰν καὶ ἀκατάνυκτον, διὰ νὰ δίδωμεν τοὺς
ἑαυτούς μας εἰς τὴν ἀπάτην, ὁποῦ εἶναι ἡ μητέρα τῶν παθῶν, ἠπα-
τημένοι ἀπ᾽ ἐκεῖνα τὰ ψευδῆ, καὶ νόθα δάκρυα. τῶν ὁποίων δὲν πρέπει
νὰ καταπείθωμέθα, μὰ μάλιστα νὰ κάμνωμεν τὸ ἐναντίον. Ἐγὼ ἐν- κδ
νοῶντας καὶ στοχαζόμενος μέσα μου καὶ αὐτὴν τὴν ποιότητα τῆς κατα-
νύξεως ἐξίσαμαι, καὶ θαυμάζω, πῶς εὑρισκομένη ὅσον εἰς τὸ λόγου
της πικροτάτη, καὶ ὀνομαζομένη καὶ πένθος, καὶ λύπη, ὅμως ἔχει συμ-
πεπλεγμένην καὶ ἐσμιμένην μὲ τὸ λόγου της ἀπὸ μέσα, ὡσὰν τὸ μέλι
μὲ τὸ κηρὶ τὴν χαράν, καὶ τὴν εὐφροσύνην. τὸ λοιπὸν τί διδασκόμεθαν λ'
ἀπὸ τοῦτο, τοῦτο δηλονότι, πῶς κάμνει χρείαν νὰ ὁμολογοῦμεν, πῶς
ἡ κατάνυξις ἡ ἀληθινή, εἶναι καθολικὰ δῶρον τοῦ θεοῦ. Τὸ ὁποῖον ὅταν
εὑρίσκεται εἰς τὴν ψυχήν, τότε εὑρίσκεται εἰς ἐκείνην μία ἀληθινὴ ἡ-
δονὴ καὶ τέρψις πνευματικὴ ἐσμιμένη μὲ λύπην, ἀλλοξία καὶ ξένη
ἀπὸ κάθε λογῆς σαρκικὴν χαράν, παρηγορῶντας ὁ θεὸς τότε μὲ κάποιον λδ
τρόπον κρυπτὸν ἐκείνους ὁποῦ ἔχουσι συντριμμένην καὶ ταλαιπωρημέ-
νην

νην τὴν καρδίαν τως. καὶ διὰ νὰ ἔχωμεν ἀφορμὴν καὶ παράδειγμα πένθους φανερωτάτου, καὶ ἐξαιρέτως ὠφελιμωτάτης, ἂς ἀκούσωμεν ἕνα διήγημα ψυχωφελὲς, καὶ ἐλεεινότατον. Κάποιος Στέφανος μοναχὸς ὁποῦ ἐκαθίζετο ἐδῶ εἰς τὸ ὄρος τοῦ Σινᾶ, ἀγαπῶντας πολλὰ τὸν ἐρημικὸν καὶ ἡσυχαστικὸν βίον, ἔσωντας νὰ γυμνασθῇ πολλοὺς χρόνους εἰς τὴν μοναδικὴν παλαίστραν, καὶ μάλιστα νὰ εὑρίσκεται στολισμένος μὲ ταῖς ἀρεταῖς τῶν νηστειῶν καὶ τῶν δακρύων, καὶ καλλωπισμένος μὲ ἄλλαις καλαῖς πολιτείαις τῶν ἀρετῶν, εἶχε τὸ κελλίον του εἰς τὴν καταβασίαν τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου καὶ θεόπτου Ἠλιοῦ. ἐτοῦτος λοιπὸν ὁ ἀοίδιμος καὶ μακάριος μὲ σκοπὸν μετανοίας πλέα φανερώτερης καὶ πλέα κοπιαστικῆς φθάνει εἰς ἕνα τόπον τῶν ἀναχωρητῶν, ὁποῦ ὠνομάζετον Σίδης. καὶ κάμνωντας ἐκεῖ καμπόσους χρόνους μὲ μίαν στενοτάτην ζωὴν, καὶ ὁποῦ ἐπερνοῦσανε ἡμέραις νὰ γευματίσῃ τίποτας, ἐπειδὴ ὁ τόπος ἐκεῖνος ἦτον ἐστερημένος ἀπὸ κάθε λογῆς παρηγορίαν ἀνθρωπίνην, καὶ ἀδιάβατος σχεδὸν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ὡσὰν ὁποῦ ἦτονε χωρισμένος μακρὰ ἀπὸ τὸ κάστρον σιμὰ ἑβδομήντα μίλια, ἀφ' οὗ ἔφθασεν εἰς τὰ ὕστερα τῆς ζωῆς του, ἀναβαίνει πάλιν ὁ γέρων εἰς τὸ κελλίον του τῆς ἁγίας κορυφῆς, εἶχε δὲ καὶ δύο μαθητάδες ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην, πολλὰ εὐλαβεῖς, οἱ ὁποῖοι καὶ πρωτύτερα παρὰ νὰ στρέψῃ ἐκεῖνος, ἐφυλάσασι τὸ κελλίον τοῦ γέροντος, κάμνωντας λοιπὸν ὀλίγαις ἡμέραις εἰς ἐκεῖνο, ἀρρωστεῖ μίαν ἀρρωστίαν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἐτελείωσεν. μὰ πρωτύτερα μίαν ἡμέραν παρὰ νὰ ἀποθάνῃ, γίνεται ἐξεστηκὼς, καὶ ἔχωντας τὰ ὀμμάτιά του ἀνοικτὰ, ἐσοχάζετον πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ μέρη τῆς κλίνης. καὶ ὡσὰν νὰ ἤθελεν ἐξετάζεσθαι ἀπὸ κάποιους νὰ ἀποδώσῃ λογαριασμὸν, ἀκούωντας ἡμεῖς ὅλοι ὁποῦ ἐπαραστέκαμεν, μὰ δὲν θεωρῶντας μὲ ποῖον ὡμίλειεν, ἔλεγεν ἀποκρινόμενος καμίαν φορὰν, ἔτζι εἶναι ἡ ἀλήθεια. μὰ ἐνήστευσα τόσους χρόνους διὰ τοῦτο. καὶ ἄλλην φορὰν ἔλεγεν. ὄχι κατὰ ἀλήθειαν ψωματεύετε, διότι τοῦτο δὲν τὸ ἔκαμα. ἔπειτα πάλιν, ναὶ ἀληθῶς, τοῦτο ναὶ, ἀλλ' ἔκλαυσα, καὶ ἐδιακόνισα. καὶ ἄλλην φορὰν ἔλεγεν, κατὰ ἀλήθειαν ἀδίκως μὲ κατηγορᾶτε καὶ καταβαίνετε. πάλιν κάποιαν φορὰν ἔλεγεν εἰς κάποια τινά: ναὶ ἀληθινά. καὶ εἰς τοῦτο δὲν ἔχω τινὰ εἰπῶ. μὰ ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν, ὁποῦ εἶναι ἐλεήμων. ἦτον ἀληθινὰ ἕνα θέαμα ἐκεῖνο φρικτὸν καὶ φοβερὸν, ἕνα κριτήριον ἀθεώρητον καὶ ὁποῦ δὲν ἔκλινεν εἰς συγχώρησιν. ὅμως τὸ φοβερώτερον ἦτον, πῶς τὸν ἐκατηγοροῦσαν πράγματα, ὁποῦ δὲν εἶχε καμωμένα. Οὐαί μοι τῷ ἀθλίῳ, ὁ ἡσυχαστὴς καὶ ἀναχωρητὴς ἔλεγεν εἰς

κάποια

κάποια ἀπὸ τὰ σφάλματά του, τό, ὅτι πρὸς ταῦτα δὲν ἔχω τί νὰ ἀπο-
λογηθῶ, ὅπου ἤτονε σχεδὸν σαράντα χρόνους μοναχός, καὶ εἶχε τὸ διηνε-
Ἐζεκ. ιή. κὲς δάκρυον. Ὤ ἐμένα, ὢ ἐμένα τὸν ταλαίπωρον. ποῦ ἤτονε τότε
ἐκείνη ἡ φωνὴ τοῦ Ἰεζεκιὴλ τοῦ προφήτου ἡ λέγουσα ἐκ προσώπου τοῦ θεοῦ,
διὰ νὰ εἶχεν εἰπῆ πρὸς ἐκείνους τοὺς σκληροὺς καὶ ἀποτόμους ἐξετασάς, ε
τό, εἰς ἐκεῖνον ὅπου σὲ θέλω εὕρει, σὲ θέλω κρίνει, εἶπεν ὁ θεός. δὲν ἠδυνή-
θηκεν ἐκεῖνος νὰ ἀπολογηθῇ τίποτας τοιοῦτον λόγον, οὐδὲ νὰ προφασι-
σθῇ διὰ ποίαν αἰτίαν; δόξα ἂς εἶναι εἰς ἐκεῖνον ὅπου γνωρίζει μόνος τὴν
αἰτίαν. Μάλιστα δὲ τινὲς τῶν μοναχῶν μοῦ ἐδιηγηθήκασιν ἄψευστα
καὶ ἐπ' ἀληθείας, πῶς εὑρισκόμενος ἐτοῦτος ὁ Στέφανος εἰς τὴν ἔρημον, ι
ἔτρεφε μὲ τὰ χέρια του ἕνα λεόπαρδον ὅπου ἐπήγαινε καὶ εὑρίσκετονε. καὶ
ὅμως ἐχωρίσθη ἀπὸ τὸ κορμὶ ἐτοῦτος ὁ ἔτζη μεγάλος μὲ τέτοιας λογῆς
ἐξέτασιν καὶ λογοθέσιον φοβερόν. δὲν μᾶς φανερόνοντας οὐδὲ ποσῶς,
ποῖον νὰ ἤτονε τὸ τέλος, ἢ ἡ ἀπόφασις διὰ λόγου του, ἢ τὸ τέλος τοῦ κριτη-
ρίου. Καθὼς μία χήρα ὅπου νὰ ἐστερήθηκε τὸν ἄνδρα της, καὶ νὰ ἔχῃ ἕνα ιε
μονογενῆ υἱόν, ὕστερα ἀπὸ τὸν θεὸν δὲν ἔχει παρὰ ἐκεῖνον μοναχὸν παρηγο-
ριάν της, τέτοιας λογῆς καὶ εἰς μίαν ψυχὴν ἁμαρτωλὴν δὲν μπορεῖ νὰ
εὑρεθῇ ἄλλη καμία παρηγορία εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου, παρὰ οἱ κό-
ποι τοῦ λαιμοῦ, ἤγουν ἡ νηστεία, καὶ τὸ δάκρυον. Ἐτοῦτοι ὅπου κλαίουσι
κατὰ ἀλήθειαν τὰ σφάλματά τους, δὲν θέλουσι μελωδήσει ποτὲ εἰς τὴν κ
ψαλμωδίαν τως, νὰ χαίρουνται δηλονότι πῶς ψάλλουσι μελωδικά.
οὐδὲ ὁπόταν ὑμνοῦσι τὸν θεόν, θέλουν ἀλαλάξει ποτὲ καὶ φωνάζει μά-
ταια μὲ ἔπαρσιν πρὸς τοὺς ἑαυτούς τως, διατὶ αὐτοιαῦται ψαλμῳδίαι
ἔχουσι φύσιν καὶ συνήθειαν νὰ φθείρουσι καὶ νὰ χαλοῦσι τὸ πένθος. Ἂν ἐσὺ
ξεζέχης καὶ μηχανᾶσαι νὰ παρακινήσῃς τὸ πένθος μὲ τοῦτα, κάτεχε πῶς κε
τὸ ἔργον τοῦ πένθους ἀκόμη εὑρίσκεται μακρὰ ἀπὸ ἐσένα. Διατὶ τὸ
ἀληθινὸν πένθος, εἶναι ἕνας κάποιος πόνος καὶ κατάνυξις ὅπου εὑρίσκεται
ἀπομεσωθίου τῆς ψυχῆς ὅπου θερμαίνεται καὶ πυρώνεται ἀπὸ τὴν ἀγάπην
τοῦ θεοῦ. τοῦτο τὸ πένθος ἐγίνηκεν εἰς πολλοὺς πρόδρομον τῆς μακαρίας
ἀπαθείας, προξενίζοντάς τους εἰς τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς, καὶ προσαρό- λ
νωντας καὶ φιλοκαλῶντας κάθε πάθος, καὶ προχαλῶντας καὶ κατακαίον-
τας ὅλην τὴν ὕλην τῶν ἀκαθάρτων παθῶν, νικῶντας τὰ παρόντα πάθη, καὶ
Παράδειγ- προβλέποντάς τους ἀπὸ τὰ μέλλοντα. Ἐδιηγήθηκέ μου ἕνας πολλὰ
μα. δόκιμος ἐργάτης ἐτούτου τοῦ καλοῦ τοῦ πένθους, λέγοντας διὰ τοῦ λό-
γου του. ὁπόταν πολλαῖς φοραῖς εἶχα ἀποφασισμένα καὶ ἐπεχειροῦμαν λε
νὰ κινήσω πόλεμον ἐναντίον τῆς κενοδοξίας, ἢ τῆς ὀργῆς, ἢ τῆς χορτα-
σίας

ιοίας τῆς κοιλίας, τότε ὁ λογισμὸς τοῦ πένθους ἀπὸ μεσωθιόν μου ὀκνίζοντάς με μὲ μαρτυρίαν μοῦ ἐφώναζε, λέγοντας, μὴν κενοδοξήσῃς, διατί αὐτὸ κάμνεις τοῦτο, μισθὸν ἀπὸ ἐσένα. ὁμοίως μοῦ ἐφώναζε, καὶ ὁπόταν ἐκινδύνευα νὰ πέσω καὶ εἰς ἄλλα πάθη. καὶ ἐγὼ τοῦ
ιέ ἔλεγα. δὲν σοῦ θέλω προσκυνήσει ποτὲ, ἕως ὅτου νὰ μὲ παραστήσῃς εἰς τὸν Χριστόν. Ἡ ἄβυσσος κατανύξεως καὶ τὸ πλῆθος τοῦ πένθους, ἠξιώθηκε νὰ εὕρῃ καὶ νὰ ἰδῇ τὴν οὐράνιον παρηγορίαν. καὶ ἡ καθαρότης τῆς καρδίας, ἠξιώθηκε νὰ ἀποδεχθῇ, τὴν θεϊκὴν ἔλλαμψιν καὶ τὸν φωτισμόν. Ἡ θεϊκὴ ἔλλαμψις ὁποῦ δίδεται εἰς καρδίαν, εἶναι μία ἐνέργεια τὴν
ιϛ' ὁποίαν δὲν δύναται νὰ τὴν εἰπῇ τὸ στόμα, ἡ ὁποία νοεῖται μὲ κάποιαν ἀγνωσίαν, δὲν μπορῶντας νὰ γνωρισθῇ τελείως, καὶ βλέπεται ἀοράτως, τὴν ὁποίαν βλέπει ὁ νοῦς μὲ τὴν πίστιν, καὶ μὲ τὸ χάρισμα τῆς ἐνδοτέρας καὶ πνευματικῆς σοφίας. Ἡ οὐράνιος παρηγορία εἶναι, μία πνευματικὴ καὶ θεϊκὴ ἀνάψυξις καὶ ἐλάφρωσις ἀπὸ τὴν ἐνδοτέραν
ιζ' λύπην τῆς ψυχῆς. ἡ ὁποία κινᾶται ἀπὸ τὴν θεωρίαν καὶ τὴν κατανόησιν τῆς μελλούσης μακαριότητος. ἡ ὁποία ἀνάψυξις δίδει τὴν αὐτὴν ὥραν τῆς ψυχῆς καὶ λύπην διὰ τὰ σφάλματά της, καὶ χαρὰν διὰ τὰ ἐλπιζόμενα ἀγαθά. καθὼς κάμνει ἕνα νήπιον, ἕνα μικρὸν παιδὶ, τὸ ὁποῖον δὲν βλέποντας τὴν μητέρα του, κλαίει, ἔπειτα βλέποντάς
κ' την, κλαίοντας γελᾷ, καὶ χαίρεται καὶ παρηγορᾶται. Ἀντίληψις εἶναι, μία βοήθεια θεϊκὴ, καὶ μία ἀνανέωσις τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία στοχαζομένη τὴν ἀσθένειάν της καὶ τὴν ἀθλιότητά της, πέφτει εἰς λύπην θλιβερὰν, ἡ ὁποία ἀντίληψις, μεταβάλλει καὶ ἀλλάσσει θαυμαστὰ τὸ δάκρυον ἐκεῖνο ὁποῦ γίνεται μὲ πόνους, εἰς ἄπονον. Τὸ δάκρυον
κά ὁποῦ χύνεται ὁπόταν ἐνθυμᾶται τινὰς τοῦ θανάτου του, γεννᾷ τὸν φόβον, καὶ ὁ φόβος ὁ τοιοῦτος πάλιν γεννῶντας ἀφοβίαν ἐφαίνηκεν χαρά. καὶ ὁπόταν ἐτούτη ἡ χαρὰ, ὁποῦ δὲν λείπει ποτὲ, φαίνεται καμίαν φορὰν καὶ παύει ὀλίγον, ἢ σμικραίνεται, τότε ἀνατέλλει καὶ ἀνθεῖ τὸ ἄνθος τῆς ὁσίας ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν. Δίωχνε μὲ τὴν θερμότητα τῆς ταπεινώσεως τὴν
λ' χαρὰν ὁποῦ σοῦ ἔρχεται ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα πράγματα. ὥσπου ὁποῦ δὲν εἶσαι ἄξιος εἰς τοῦτην τὴν ζωὴν τέτοιας λογῆς χαρᾶς, μήπως καὶ δεχόμενος τὴν ἄωρα, δεχθῇς τὸν λύκον τὸν δαίμονα τὸν ἐχθρὸν τῆς ψεύστικης χαρᾶς, ἀντὶ τοῦ ποιμένος τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι αἴτιος τῆς ἀληθινῆς παρακλήσεως καὶ χαρᾶς. Μὴν γυρεύῃς νὰ δίδεσαι εἰς θεωρίαν ὑψη-
λά λῶν πραγμάτων, ὁπόταν δὲν εἶναι καιρὸς θεωρίας, μὰ καιρὸς νὰ δίδεσαι εἰς ἄλλα πράγματα τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς, διὰ νὰ μπορῇ νὰ ἐ-

φθάσει

φθάσῃ ἡ θεωρία, ξεξέχωντας τὸ κάλλος καὶ τὴν εὐμορφίαν τῆς ταπει-
νώσεώς σου, διὰ τὴν ὁποίαν ταπείνωσιν δὲν θέλεις νὰ φαίνεσαι θεωρητι-
κὸς, καὶ διὰ νὰ συναφθῇ καὶ νὰ ἐσμίξῃ μετὰ σένα πλέα τελεώτερα, καὶ
νὰ ἑνωθῇ αἰωνίως εἰς τὸν πάναγνον καὶ καθαρώτατον γάμον τῆς ἀμα-
ράντου δόξης. Διὰ τὶ ἡ θεωρία δὲν μπορῇ νὰ παθῇ ἀπ᾽ ἐκείνους, ὅπου ι
ξέχουσι νὰ τὴν πάθουν, μᾶλλον δὲ ἐκείνη πιάνει ἐκείνους, ὅπου μὲ τα-
πεινὸν φόβον παύουσιν ἀπ᾽ ἐκείνην. Τὸ βρέφος ὁπόταν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν
πρ. λθιὸ ἀρχίζει νὰ γνωρίζει τὸν πατέρα του, ὅλον γίνεται γεμάτον
χαρᾶς, μὰ ἂν συνέβῃ νὰ μακρυνθῇ καμίαν ἡμέραν οἰκονομικῶς ἀπ᾽ αὐ-
τὸ ὁ πατέρας του, καὶ ἔπειτα νὰ στραφῇ, τὸ βρέφος αὐτὸ τότε ὁμάδι γίνε- ι
ται γεμάτον ἀπὸ χαρὰν καὶ λύπην, χαρὰν μὲν, διότις εἶδεν ἐκεῖνον
ὁποῦ ἐπεθύμα. λύπην δὲ, διὰ τὴν στέρησιν ὁποῦ εἶχε τόσον καιρὸν τοῦ
καλοῦ κάλλους. Χώνει καμίαν φορὰν ἡ μάνα τὴν ἑαυτήν της ἀπὸ τὸ νή-
πιον, καὶ βλέποντας τὸ πῶς τὴν ξεζέχει μὲ πόνον, χαίρεται, παιδεύων-
τάς το μὲ τοῦτον τὸν τρόπον νὰ μὴν μακρύνῃ ἀπὸ λόγου της, μὰ νὰ στέ- ιε
κῃ πάντοτε σιμά της, καὶ ἀνάπτωντας περισσότερον τὴν ἀγάπην τοῦ
Ματθ. παιδίου εἰς τοὺς λόγου της. ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει αὐτία νὰ ἀκούῃ, ἂς ἀκούῃ
ιγ'. λέγει ὁ κύριος. ὁ ὁποῖος μὲ τὴν ἄρρητον καὶ ἀκατανόητόν του σοφίαν ἐργά-
ζεται τὸ ὅμοιον εἰς μίαν ψυχὴν καλὴν καὶ εἰς ἕνα νοῦν εὐλαβῆ. Ἐκεῖ-
νος ὁ κατάδικος διὰ τὸν ὁποῖον ἐγίνηκεν ἀπόφασις νὰ ἀποθάνῃ, δὲν θέ- κ'
λει ἐννοιασθῇ ποτὲ νὰ ὀρδινιάζῃ θέατρα, διὰ νὰ βλέπῃ ὁ λαός. ὁμοίως
καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ προσέχει καὶ μελετᾷ παντοτινὰ τὸν ἀληθινὸν θρῆνον,
δὲν θέλει ἀποβλέψῃ ποτὲ εἰς σπατάλην, ἢ δόξαν ἀνθρωπίνην, ἢ ὀργὴν,
ἢ μάνιταν καὶ ὀξυχολίαν. διὰ τὶ τὸ ἀληθινὸν τὸ μετανοητικὸν πένθος
εἶναι μία λύπη καὶ ἕνας πόνος ὁποῦ εὑρίσκεται προσηλωμένος εἰς τὴν κα
ψυχὴν τοῦ μετανοοῦντος, ὁ ὁποῖος καθημερνὸν αὐξάνει ὀδύνας ἀπά-
νω εἰς ὀδύναις, ὡσὰν ἡ γυναῖκα ὁποῦ ἔχει νὰ γεννήσῃ, εἰς τὴν ὁποίαν
αὐξαίνουσιν τὸ πληθαίνουσιν οἱ πόνοι, ἕως ὅτου νὰ εὔγῃ ἔξω τὸ ἔμβρυον.
Δίκαιος καὶ ὅσιος εἶναι ὁ κύριος, ὁ ὁποῖος χαρίζει τὴν πρέπουσαν κατάνυξιν
ἐκεινοῦ, ὁποῦ μὲ λογαριασμὸν καὶ νομίμως ἀκολουθᾷ εἰς τὴν ἡσυχα- λ'
στικὴν ζωήν. καὶ καθημερνὸν χαριώνει καὶ εὐφραίνει ἐκεῖνον, ὁποῦ μετέρ-
χεται εἰς τὴν πολιτείαν τῆς συνοδίας τῶν ἀδελφῶν, τὴν κατάστασιν τῆς
ταπεινῆς ὑποταγῆς μὲ τὸ πρέπον καὶ μὲ λογαριασμόν. Ὅποιος μετέρχε-
ται καὶ φυλάσσει καμίαν ἀπὸ τούταις ταῖς δύο καταστάσες νενοθευ-
μένα τὸ ἄπρεπα, ἐτοῦτος εἶναι ἐστερημένος ἀπὸ τὸ καλὸν πένθος. διὰ τὶ λα
ἔστωντας νὰ εἶναι σαρκικὸς, ἔχει τὴν καρδίαν λιθίνην καὶ σκληράν. Διώ-

χνε

χνε ἀπὸ λόγου σου τὸν σκύλον τοῦ λυσσασμένου τὸν διάβολον, ὁ ὁποῖος
ὁπόταν εὑρίσκεσαι βυθισμένος εἰς τὸ ἐγκάρδιον καὶ βαθύτατον πέν-
θος καὶ τὴν κατάνυξιν διὰ ταῖς ἁμαρτίαις σου, τοῦ σημώνει, καὶ κάμνει
σε νὰ πιστεύσῃς μὲ τοιοὺς πειρασμοὺς τοῦτους, πῶς ὁ θεὸς εἶναι ἄσπλαγχνος καὶ
ί ἀσυμπαθὴς, διὰ νὰ σὲ σύρῃ εἰς ἀπόγνωσιν, καὶ νὰ σὲ στερεύσῃ ἐκεῖνο τὸ
σωτηριῶδες πένθος. Διὰ τί ἂν τὸν τηρήσῃς μὲ ἐπιμέλειαν, θέλεις
εὕρῃ, πῶς πρὶν νὰ πέσῃς εἰς τὴν ἁμαρτίαν, σοῦ λέγει πῶς ὁ θεὸς εἶναι
φιλάνθρωπος καὶ συμπαθὴς, καὶ συγχωρητικὸς, διὰ νὰ τὸν ὑπακούῃς
πλέα εὐκολώτερα εἰς τὴν ἁμαρτίαν, λέγωντάς σου πῶς ὕστερα θέλεις
ί μετανοήσεις, καὶ πῶς εὔκολα θέλεις πάρει τὴν συγχώρησιν. Ἡ ἐγκαρ-
διακὴ γυμνασία καὶ ἄσκησις εἰς τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς, γεννᾷ συνέχειαν, καὶ
συνήθειαν. καὶ τοῦτο τελειώνει εἰς αἴσθησιν. καὶ τὸ πρᾶγμα ὁποῦ γίνεται
μὲ αἴσθησιν καὶ συγκατάθεσιν, δύσκολα δύναται νὰ ἐπαρθῇ. Ὅ,τι
λογῆς πολιτείαις μεγάλαις ζωῆς ὑψηλῆς, καὶ αὐστηροτάτης διαίτης με
ιί τέρχωμέσθαν καὶ κάμνωμεν, ἂν δὲν ἔχωμεν τὴν καρδίαν μας τεθλιμ-
μένην καὶ πονεμένην, ἂς λογαριάζωμεν ἐκείναις ταῖς πολιτείαις νόθαις
καὶ ματαίαις. Διὰ τί πρέπον εἶναι κατὰ πᾶσαν αἰτίαν, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ
ἐμολυνθήκασιν ὕστερα ἀπὸ τὸ σωτηριῶδες λουτρὸν τοῦ βαπτίσματος
μὲ ἁμαρτίαις, νὰ καθαρίσουσι καὶ νὰ πλύνουσι τὰ χέρια τως, ἤγουν
κ' ταῖς κακαῖς τως ἐργασίαις ἀπὸ κάθε λογῆς μολυσμὸν πίασας, ἀπὸ κάθε
λογῆς σαρκικὴν ἐπιθυμίαν μὲ τὸ καυστικώτατον πῦρ τῆς ἀπαύστου θερ-
μότητος τῆς καρδίας, καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῆς τοῦ θεοῦ ἐλεημοσύνης.
Εἶδα ἐγὼ σιμὰ εἰς κάποιους ἕνα ὅρον καὶ κανόνα τοῦ πένθους ἀκρότα-
τον, διὰ τί ἀπὸ τὴν μεγάλην λύπην καὶ ὀδύνην ὁποῦ ἔθλιβε καὶ ἐλάβωνε
κί τὴν καρδίαν τως, ἐσοχάσθηκα καὶ εὐγαίνασιν αἷμα αἰσθητῶς ἀπὸ τὰ σώ-
ματά τως. καὶ ἐνθυμήθηκα τοῦ προφήτου Δαβὶδ ὁποῦ ἔλεγεν. ἐκτυ- Ψαλ. ρά.
πήθηκα καὶ ἐλαβώθηκα ὡς χόρτον, καὶ ἐξηράνθη ἡ καρδία μου. Ἐκεῖ-
να τὰ δάκρυα ὁποῦ ἀπὸ τὸν φόβον τῆς θεϊκῆς κρίσεως γεννοῦνται, φυ-
λάγουνται εἰς τοὺς λόγους τως ἀπὸ τὸν ἴδιον φόβον, καὶ δὲν νικοῦνται ἀπὸ
λ' τὴν κενοδοξίαν. μὰ ἐκεῖνα ὁποῦ προέρχουνται καὶ γεννοῦνται ἀπὸ
τὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχει τινὰς εἰς τὸν θεὸν, καὶ εἰς τὸν πλησίον του, πρὶν
νὰ εἶναι ἐκείνη ἡ ἀγάπη τελεία καὶ βεβαία, εἰς κάποιους ἀπὸ αἰτίαν τῆς
ὑπερηφανίας καὶ τῆς κενοδοξίας εἶναι εὔκολον νὰ κλέπτουνται καὶ
νὰ χάνουνται, ἂν ἐκεῖνο τὸ πῦρ τῆς θείας ἀγάπης, τὸ ἄξιον παντοτι-
λί νῆς ἐνθυμήσεως, εἰς τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς, δὲν ἤθελεν ἀνάψει καὶ
θερμαίνει τὴν καρδίαν. καὶ εἶναι βέβαια θαυμαστὸν, πῶς τὰ δάκρυα

ὁποῦ κινοῦνται ἀπὸ τὸν φόβον, ὁ ὁποῖος εἶναι ταπεινότερον πρᾶγμα, εἶναι πλέα ἀσφαλέστερα καὶ βεβαιότερα εἰς τὸν καιρὸν τως, παρὰ ἐκεῖνα ὁποῦ γίνονται ἀπὸ τὴν ἀγάπην, ὁ ὁποία εἶναι πρᾶγμα ἀξιωτέρον, καὶ τιμιώ-
Γεν. ιβ. τερον. Εἶναι κάποιαις ὕλαις, ὁποῦ ξηραίνουσι ταῖς βρύσαις τῶν δα-
Ησα. μά. κρύων μας. καὶ ἄλλαις πάλιν ὁποῦ γίνονται εἰς αὐταῖς ταῖς βρύσαις, ἐ βοῦρκον, καὶ θηρία. μὲ ταῖς πρώταις ὕλαις, ὁ Λὼτ ἔσμιξε μὲ ταῖς θυγατέρες του παρανόμως, καὶ μὲ ταῖς δεύτεραις, ἔπεσεν ὁ διάβολος. ἡ πρώτη ὕλη, εἶναι ὁ οἶνος, καὶ ἡ μέθη. ἡ δευτέρα, ἡ ὑπερηφάνεια. Μεγάλη εἶναι ἡ δύναμις τῆς κακίας τῶν ἐχθρῶν μας τῶν δαιμόνων, μὲ τὴν ὁποίαν κατεργάζονται νὰ κάμνουσι νὰ γίνωνται αἱ μητέρες τῶν ἀ ρετῶν, μητέρες τῶν κακιῶν. καὶ αἱ ὕλαι καὶ ἐνέργειαι ὁποῦ κάμνουσι τὴν ταπείνωσιν, νὰ γίνωνται τῆς ὑπερηφανίας δημιουργήτριαι. Πολλαῖς φοραῖς καὶ αὐταῖς αἱ καταμοναῖς καὶ θεωρίαις τῶν κατοικητηρίων μας, ὁποῦ εἶναι σκληραῖς, καὶ ταπειναῖς, καὶ πτωχαῖς, ἔχουσι συνήθειαν νὰ παρακινοῦσι τὸν νοῦν μας εἰς κατάνυξιν. καὶ πῶς τοῦτο εἶναι ἀλή-
Ματθ. ιζ. θεια, ἂς σὲ διδάξουσι καὶ ἂς σὲ καταπείσουσιν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ ὁ
γ' βασιλ. Ἠλίας, καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς, οἱ ὁποῖοι χωρισμένοι ἀπὸ τοὺς ἄλ-
ιή. λους, ἐπροσεύχονταν μοναχοί τους, γυρεύοντας τόπους ἡσυχαστι-
Λουκ. ά. κοὺς, καὶ ἐρήμους. Εἶδα πολλαῖς φοραῖς κάποιους, ὁποῦ εἰς ταῖς χώραις καὶ ἀνάμεσα εἰς τοὺς θορύβους κινοῦνται εἰς δάκρυα, μὲ τέτοιαν μηχανὴν καὶ τέχνην τοῦ δαίμονος. διὰ νὰ σμίγουσι καὶ νὰ πλησιάζουσι τινὲς εἰς τὸν κόσμον, βάνοντας εἰς τὸν νοῦν τως πῶς νὰ μὴν ἀδικοῦνται ἢ νὰ βλάπτουνται τίποτας. ἢ τέτοιος εἶναι ὁ σκοπὸς τῶν πονηρῶν δαιμόνων. Ἕνας λόγος πολλαῖς φοραῖς ἐχάλασε τὸ πένθος, μὰ εἶναι θαυμαστὸν τοῦτο, ἂν ἐνα καὶ μὲ ἕνα λόγον πνευματικὸν, ἠμπορεῖ πάλιν νὰ συμμαζωχθῇ ἢ νὰ ἀποκτηθῇ. Ὦ φίλοι μου καὶ ἀδελφοί μου, εἰς τὴν ὥραν τοῦ χωρισμοῦ τῆς ψυχῆς μας ἀπὸ τὸ κορμὶ, δὲν θέλομεν ἐγκαλεσθῇ ἢ κατηγορηθῇ ἔμπροσθεν τοῦ Χριστοῦ, πῶς δὲν ἐκάμαμεν θαύματα, οὐδὲ πῶς δὲν ἐγένηκαμεν θεολόγοι. οὐδ' ὅτι πῶς δὲν ἐγένηκαμεν θεωρητικοὶ, μὰ βέβαια εἰς τοῦτο θέλομεν ἔχει νὰ δώσωμεν λόγον καὶ ἀπολογίαν τοῦ θεοῦ, διότι δὲν ἐκλαύσαμεν ἀκατάπαυστα διὰ ταῖς ἁμαρτίαις μας. Ἀνάβασις ἤτον ἐτούτη ἑβδόμη. ἐκεῖνος ὁποῦ ἠξιώθηκε νὰ ἀνέβῃ εἰς τοῦτον τὸν ἕβδομον βαθμὸν, ἂς μοῦ βοηθᾷ ἢ ἐμένα, ἐπειδὴ αὐτὸς ἐβοηθήθη, νίβωντας καὶ ξεπλύνωντας μὲ τὸν ἕβδομον τοῦτον βαθμὸν ταῖς κηλίδαις καὶ ταῖς συχα-σαῖς ἐτούτου τοῦ αἰῶνος.

ΒΑΘΜΟΣ

ΒΑΘΜΟΣ ΟΓΔΟΟΣ.

Περὶ ἀοργησίας, καὶ πραότητος.

έ ΚΑθὼς ὁπόταν τινὰς ῥίχνει ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ νερὸν εἰς τὴν φωτίαν, σβίνεται τελείως καὶ παντελῶς ἡ φλόγα, τέτοιας λογῆς καὶ τὰ δάκρυα τοῦ ἀληθινοῦ πένθους ἔχουσι φύσιν νὰ σβίνουσι πᾶσαν λογῆς φλόγα τῆς ὀξυχολίας, ἢ τοῦ θυμοῦ. Διὰ τοῦτο καθὼς τὸ αἰτιατὸν ἀκολούθως μὲ πρέπουσαν τάξιν προέρχεται ἀπὸ τὴν αἰτίαν του, ἐπειδὴ
ι' ὡμιλήσαμεν διὰ τὸ πένθος, εἰς τὸ παρὸν θέλομεν διηγηθῆ διὰ τὴν ἀοργησίαν, καὶ τὴν πραότητα, ὁποῦ ἀκολουθᾶ ὕστερα ἀπ' ἐκεῖνο, καὶ τὰ ὁποῖα τὰ ἀποκτᾶται τινὰς ἀπ' ἐκεῖνο. Ἡ ἀοργησία, εἶναι μία ἐπιθυμία ἀτιμίας ἢ ὕβρεως καὶ καταφρονήσεως ἀχόρταγη. καθὼς σιμὰ εἰς τοὺς κενοδόξους, ἡ ἐπιθυμία τοῦ εὐφημισμοῦ καὶ τῶν ἐπαίνων, εἶναι τόση ὁποῦ
ιέ δὲν ἔχει τέλος. Διὰ τὶ ὅσον πλέα τοὺς ἐπαινᾶ τινὰς, τόσον πλέα ἐπιθυμοῦσι τὸν ἔπαινον. ἡ ἀοργησία, ἤγουν ὁ στερεμὸς τῆς κακῆς ὀργῆς, εἶναι μία νίκη τῆς φύσεως, δίχως νὰ αἰσθάνεται τινὰς ταῖς ὑβρισίαις καὶ τοὺς ὀνειδισμοὺς ὁποῦ τοῦ κάμνουσιν. ἡ ὁποία νίκη ἔρχεται εἰς τὴν ψυχὴν ἀπὸ ἀγῶνας καὶ ἱδρῶτας ὁποῦ ἐπόμεινε προτήτερας. Ἡ πραότης εἶναι
κ' μία ἀκίνητος κατάστασις τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία εὑρίσκεται μιᾶς λογῆς ὡσὰν εἰς τοὺς ἐπαίνους ἔτζη ἢ εἰς ταῖς ἀτιμίαις, καὶ ψόγους. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἀοργησίας εἶναι σιωπὴ τῶν χειλέων ἀπὸ κάθε λόγον μανιστικὸν, ὁπόταν εὑρίσκεται θορυβημένη καὶ ταραγμένη ἡ καρδία. ἢ ἡ μέση, εἶναι ἡ σιωπὴ τῶν λογισμῶν, εἰς τὴν μικρὰν ἢ ὀλίγην ταραχὴν τῆς ψυχῆς. ὁπό-
κέ ταν δὲν ἀφίνει τινὰς τὸν νοῦν του νὰ λογιάζῃ κανένα κακὸν διὰ ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἔβλαψασι, ἐνθυμούμενος τὴν ἀδικίαν. Μὰ τὸ τέλος, εἶναι ἡ πεπαγιωμένη καὶ ἄσειστος γαλήνη τοῦ νοὸς ὁποῦ φαίνεται εἰς ταῖς ὑποβολαῖς ἢ πειρασμοὺς ὁποῦ μᾶς κάμνουσιν οἱ δαίμονες οἱ ἀκάθαρτοι, φέρνοντάς μας εἰς ἐνθύμησιν καὶ μεγαλώνοντας τὰ κακὰ ὁποῦ μᾶς ἔκα-
λ' με τινὰς. Ἡ ὀργὴ, εἶναι μία ἐνθύμησις ἑνὸς μίσους ὁποῦ κρύβεται εἰς τὴν καρδίαν, ἤγουν ἐνθύμησις τῶν ἀδικιῶν ὁποῦ ἔκαμε τινὰς εἰς ἡμᾶς. Ἡ ὀργὴ εἶναι, μία ἐπιθυμία διὰ νὰ ἐκδικιωθῆ τινὰς ἢ νὰ κακώσῃ ἐκείνους, ὁποῦ τὸν ἐπαρόξυνασι ἢ ἐθορύβησασίν τον. Ἡ ὀξυχολία εἶναι μία ἔξαψις τῆς καρδίας, ἡ ὁποία γίνεται πάραυθα, καὶ δὲν διαμένει. ἡ πι-
λέ κρία εἶναι μία κίνησις ὁποῦ χωρὶς καμίαν ἡδονὴν διαμένει καὶ κάθεται εἰς τὴν ψυχήν. Ὁ θυμὸς εἶναι μία κίνησις ὁποῦ μεταβάλλει καὶ ἀλ-

λάσει εὔκολα τὰ ἤθη, καὶ μία ἀσχημοσύνη καὶ ἀμορφία τῆς ψυχῆς. Καθὼς ὁπόταν φανῇ τὸ φῶς, φεύγει καὶ ὑποχωρεῖ τὸ σκότος, ἔτζη ἀπὸ τὴν ὁμιλίαν τῆς ἀληθινῆς ταπεινώσεως, ἀφανίζεται ἀπὸ τὴν ψυχὴν πᾶσα λογὴς πικρία, καὶ θυμός. Τινὲς ἔσωντας καὶ νὰ μεταβάλλουνται εὔκο-
λα ἀπὸ τὸν θυμὸν, δὲν δείχνουσι καμίαν ἐπιμέλειαν διὰ νὰ θεραπεύ- ς
σουσι καὶ νὰ ἰατρεύουσι τοῦτο τὸ πάθος, δὲν ἀκούωντας ἐτοῦτοι οἱ ταλαίπωροι ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν. ἡ ῥοπὴ τοῦ θυμοῦ του, θέλει εἶσαι πτῶσις καὶ χαλασμὸς τῆς ψυχῆς του. διὰ τί καθὼς ἡ ὀγλήγορη κίνησις τοῦ μύλου, συντρίβγει καὶ ἀλέθει πλέα σιτάρι εἰς μίαν ῥοπὴν καιροῦ, παρὰ ὁποῦ
ἤθελε κάμει μία κίνησις ἀχαμνὴ τοῦ ἰδίου μύλου ὅλην τὴν ἡμέραν, τοιοῦ- ι
τοτρόπως μία ὀξεία καὶ ὀγλήγορη κίνησις τοῦ θυμοῦ συντρίβει καὶ χαλᾶ καὶ ἀφανίζει τὸν σῖτον τῆς ψυχῆς, ἤγουν τὴν ἀρετήν της, καὶ τὸν καρπὸν τῆς ζωῆς, ἤγουν τοὺς καρποὺς ὁποῦ γεννᾶ ἐκείνη ἡ ἀρετὴ, περισσότερον παρὰ ὁποῦ νὰ ἤθελε κάμει εἰς ἄλλον ὁ μικρὸς καὶ ὀλίγος θυ-
μὸς μίαν ἡμέραν. διὰ τοῦτο κάμνει χρείαν νὰ προσέχωμεν φρόνιμα, ιδ
νὰ μὴν πέφτωμεν εἰς τέτοιας λογῆς ὀξεῖαν καὶ ἄλογον κίνησιν. διὰ τί καθὼς πολλαῖς φοραῖς, μία ἔξαψις φλογὸς ὁποῦ νὰ κανάτῃ καὶ νὰ ἀνάφτῃ σύντομα ἀπὸ ἕνα ἄνεμον δυνατὸν ἤθελε κάμει εἰς μίαν ῥοπὴν καιροῦ πλέα ζημίαν εἰς ἕνα χωράφι, παρὰ μία ἀχαμνὴ καὶ ὀλίγη φωτία
εἰς πολὺν καιρὸν, ἔτζη καὶ ἡ φλόγα τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ θυμοῦ ὁποῦ ἀπὸ τὸν κ
δαίμονα ἢ ἀπὸ τὴν θορυβημένην ψυχὴν ἐξάφτει, καίει καὶ δαπανᾶ καὶ χαλᾶ τοὺς πλέα καρποὺς τῶν ἀρετῶν εἰς τὸν ἀγρὸν τῆς καρδίας εἰς ὀλίγον καιρὸν, παρὰ ὁποῦ κάμνει μία μικρὴ φλόγα τοῦ θυμοῦ, ὁποῦ ἀπομένει πολὺν καιρόν. Οὐδὲ τοῦτο πρέπει νὰ μᾶς λανθάνει ὦ φίλοι
καὶ ἀδελφοὶ, πῶς καμίαν φορὰν οἱ πονηροὶ δαίμονες λείπουσι καὶ δὲν κδ
μᾶς πειράζουσιν, διὰ νὰ ἀῤῥωστοῦμεν ἡμεῖς αἰάτρευτα, ἀμελῶντας ὡσὰν μικρὰ, καὶ δὲν ἰατρεύωντας τὰ μεγάλα μας πάθη. Καθὼς μία πέτρα σκληρὰ καὶ ὀξεία συγκρουομένη μὲ ἄλλαις πέτραις καὶ τζακιζομένη, χάνωντας ὅλην τὴν διάπλασίν της τὴν στερεὰν καὶ ὀξεῖαν, γίνεται
στρογγυλοειδὴς, ἔτζη καὶ ἡ ὀξεία ψυχὴ καὶ ἀπότομος καὶ σκληρὰ, εὑρισκο- λ
μένη καὶ περάσωντας μὲ πλῆθος σκληρῶν καὶ θυμοειδῶν ἀνθρώπων, ὑπομένει ἕνα ἀπὸ τοῦτα τὰ δύο πράγματα. ἢ μὲ τὴν ὑπομονὴν θεραπεύει τὸ
ἢ τραῦμά της, καὶ τὸ πάθος της, καὶ βαρεμένη ἀπὸ τοὺς ὀνειδισμούς τως καὶ ταῖς ὑβρίσαις τως, μισεύωντας ἀπὸ τὴν συνοδίαν τως, γνωρίζει βέ-
βαια τὴν ἀσθένειάν της, φανερόνωντάς της τὴν τοιαύτην τὴν ἀσθένειαν λδ
ὡσὰν εἰς ἕνα καθρέφτην. ἡ φυγὴ ἡ γυναικώδης καὶ φοβιτζάρα ὁποῦ

ἔφυγεν

ἔφυγεν. Ὁ θυμώδης εἶναι ὅμοιος ἑνὸς ἐπιληπτικοῦ θεληματικοῦ, ὁ ὁποῖος πέφτει καὶ κατατζακίζεται ἀπὸ μίαν σατανικὴν πρόληψιν. Οὐδένα πρᾶγμα εἶναι πλέα ἀπρεπέστερον καὶ ἀνάρμοστον εἰς ἐκείνους ὁποῦ μετανοήσουσιν, ὅσον εἶναι ὁ θυμὸς ὁποῦ ταράσσεται, διατί δὲν τοὺς ἀφίνει νὰ ταπεινώνουνται, οὐδὲ νὰ λογαριάζουσι ταῖς ἁμαρτίαις τως. ἐπειδὴ ἡ ἐπιστροφὴ ὁποῦ κάμνει τινὰς εἰς τὸν θεὸν ἐμπένωντας εἰς τὴν μοναδικὴν πολιτείαν, ἔχει χρείαν ἀπὸ πολλὴν ταπείνωσιν, μὰ ὁ θυμὸς εἶναι σημάδι πάσα λογῆς ἐπάρσεως καὶ ὑπερηφανίας. Ἂν εἶναι καὶ τοῦτο εἶναι ὅρος καὶ κανόνας τῆς ἀκροτάτης πραότητος, νὰ εὑρίσκεται τινὰς γαληνὸς καὶ ἥμερος εἰς τὴν καρδίαν καὶ ἀγαπητικὸς πρὸς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν προξενεῖ, καὶ παρακινᾶ τον εἰς ὀργήν, καὶ μάλιστα ὁπόταν εὑρίσκεται ἐκεῖνος παρών, κατὰ πᾶσαν αἰτίαν τοῦτο θέλει εἶσαι σημάδι καὶ ὅρος θυμοῦ κακωτάτου, ὁπόταν εὑρισκόμενος τινὰς καὶ μοναχός του, μάχεται μὲ λόγους καὶ μὲ σχήματα, καὶ θηριώνεται πρὸς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἐλύπησεν. Ἂν εἶναι καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ λέγεται καὶ εἶναι αἰτία τῆς ἐνδοτέρας εἰρήνης τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ ὀργὴ εἶναι καὶ λέγεται ταραχὴ τῆς καρδίας, οὐδένα πρᾶγμα ἔχει φύσιν καὶ δύναμιν νὰ ἐμποδίζῃ τὴν παρουσίαν του εἰς ἡμᾶς τέτοιας λογῆς ὡσὰν ὁ θυμός. Γνωρίζωντας ἡμεῖς πῶς τὰ γεννήματα τοῦ θυμοῦ εἶναι πολλότατα καὶ χαλεπά, ἐγνωρίσαμεν ἕνα καὶ μόνον ἀπόγονόν του καλὰ καὶ νόθον, ὅμως ὠφέλιμον. διατί εἶδα τινάς, οἱ ὁποῖοι ἐξάφτωντας ἀπὸ τὴν μεγάλην καὶ μανιώδη ὁρμὴν τοῦ θυμοῦ, ἐξεράσασι τέτοιας λογῆς μὲ τὰ λόγια τως τὴν πολυκαιρισμένην καὶ ἐγκειμένην εἰς τὴν καρδίαν τως ἐνθύμησιν τῶν κακῶν, ὁποῦ τοὺς ἔκαμε τινάς, καὶ μὲ τὸ πάθος ἐτοῦτο τοῦ μανιώδους θυμοῦ, ἐλευθερωθήκασιν ἀπὸ τὸ πάθος τοῦ μίσους, καὶ τῆς μνησικακίας. διατί φανερώνωντας τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν ἐμνησικακοῦσαν τόσον καιρόν, ἐκεῖνος ὁ πταισμένος, ἢ μετανοῶντας καὶ ταπεινούμενος εἰς αὐτούς, ἐσυγχωρήθηκεν, ἢ προφασιζόμενος εὐλόγως, καὶ ἀποδείχνωντας πῶς δὲν τὼς ἔπταισε, καὶ πληροφορῶντας τους ἐτοῦτο, ἐδιάλλαξε καὶ εἰρήνευσέ τους εἰς τοὺς λόγους του. Καὶ εἶδα ἄλλους, οἱ ὁποῖοι πλαστῶς καὶ μὲ πονηρίαν εἰς τὸ φαινόμενον δείχνωντας πῶς ἦσαν μακρόθυμοι καὶ πραεῖς ἄλογα μὲ ὅλην τως τὴν σιωπὴν ἐκρύπτασι μέσα τως τὴν μνησικακίαν. ἀναμένωντας καιρὸν νὰ ἐκδικηθοῦσι, τοὺς ὁποίους ἔκρινα νὰ εἶναι χειρότεροι ἀπ᾽ ἐκείνους ὁποῦ ἀπὸ τὸν θυμόν τως γίνουνται ὡσὰν μαινόμενοι, καὶ ἔξω ἀπὸ τὸν νοῦν τως, ἐπειδὴ μὲ τὴν μαυρότητα καὶ μελανίαν τοῦ σκοτεινοῦ μίσους ἠθελήσασι νὰ ἀφανίσουν, καὶ νὰ διώξουν τὴν ὡραιό-

ταῦτα καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς χάριτος τῆς πολυτερᾶς, τοῦ ἁγίου πνεύματος. Μὲ μεγάλην λοιπὸν ἐπιμέλειαν καὶ φροντίδα μᾶς κάμνει χρεία νὰ πολεμοῦμεν ἐναντίον ἐτούτου τοῦ ὄφεως, τοῦ πάθους λέγω τοῦ μανιώδους καὶ πλαστοῦ θυμοῦ, διατὶ ἔχοντας ἡμεῖς φυσικὸν νὰ κλίναμεν εἰς θυμὸν, πέρνει διὰ συνεργόντου καὶ συμβοηθὸν τὴν φύσιν μας, καθὼς καὶ ὁ ὄφις τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας καὶ τῶν σωμάτων, ἔχει εἰς βοήθειάν του τὴν φύσιν, ὁποῦ κλίνει εἰς τὴν ἡδονήν. Εἶδα τινὰς οἱ ὁποῖοι ἐξάφτων τους ἀπὸ μανικὴν ὀργὴν, ἀπὸ τὴν μεγάλην πικρότητα ὁποῦ εἴχασιν εἰς τὴν ψυχὴν, δὲν ἠθέλασιν, οὐδὲ ἐδυνόντανε νὰ γευματίσουσι φαγητὸν, καὶ ὅμως μὲ τούτην τὴν ἀλογόντως ἐγκράτειαν, ἐπήρασι φαρμάκι ἀπάνω εἰς φαρμάκι. Καὶ εἶδα ἄλλους, οἱ ὁποῖοι ὡσὰν νὰ εἴχασιν εὑρημένην ἀφορμὴν εὔλογον ἢ δικαίαν νὰ θυμωθοῦσιν, ἐδώκασι τοὺς ἑαυτούς τους εἰς τὴν γαστριμαργίαν, διὰ νὰ ἔχουσιν ἀπὸ τὸ φαγητὸν καὶ τὸ ποτὸν ἐκεῖνο τὸ θαράπιον ὁποῦ δὲν ἐμποροῦσαν νὰ ἔχουν ἀπὸ τὴν ἐκδίκησιν, ὁποῦ δὲν ἐδυνόντανε νὰ κάμουσι, ἢ τέτοιας λογῆς λογιάζοντας νὰ εὐγοῦσιν ἀπὸ τὸν βόθυνον καὶ τὸν λάκκον, ἐπέφτασιν εἰς τὸν ἐγκρεμνόν. Καὶ ἄλλους πάλιν εἶδα φρονίμους. οἱ ὁποῖοι ὡσὰν καλοὶ ἰατροὶ, συγκερνῶντας καὶ τὰ δύο ὁμάδι, δὲν ἐλυπήσασι μεγαλύτερα τοὺς ἑαυτούς τους μὲ τὴν ἄλογον καὶ ἀδιάκριτην ἐγκράτειαν, κινούμενοι ἀπὸ τὸν μεγάλον τους θυμὸν εἰς τοῦτο, οὐδὲ πάλιν ἐδοθήκασιν ἀπὸ τὸν ἴδιόν τους θυμὸν εἰς περισσὸν ἢ ἄτακτον φαγητὸν, μάλιστα μὲ τὰ συνειθισμένα καὶ σύμμετρα φαγητὰ, μὰ παρηγορῶντας τοὺς ἑαυτούς τους, ὠφεληθήκασι μεγαλώτατα; μανθάνωντας νὰ πραΰνουσιν ὀγλύγορα τοῦ λόγου τους, καὶ νὰ μὴν στέκουνται πολλὰ εἰς τὸν θυμὸν, καὶ εἰς τὴν ὀργήν. Καμίαν φορὰν ἡ μελῳδία, ἢ τὸ ψάλμα τὸ σύμμετρον χαλᾷ καὶ πραΰνει καλώτατα τὸν θυμόν. καὶ μὲ ταῖς πνευματικαῖς χαραῖς ἀφανίζεται. καὶ καμίαν φορὰν πάλιν ἡ ἄμετρος καὶ ἄκαιρη μελῳδία συνέρχεται καὶ ἐσμίγει μὲ τὴν φιληδονίαν ἢ τὴν ἀγάπην τῶν κοσμικῶν πραγμάτων. Διὰ τοῦτο κανονίζωντας τοὺς καιρούς, καὶ διαμοιράζωντας κάθε ὥρας τὸ ἔργον ὁποῦ τῆς πρέπει, μποροῦμεν νὰ δουλεύωμεθαν ἀπὸ ταῦτα μὲ μετρημένην διάκρισιν. Καθεζόμενος καμίαν φορὰν διὰ κάποιαν χρείαν ἀπ᾽ ἔξω εἰς τὰ κελλία κάποιων ἡσυχαστῶν, τῶς ἤκουσα καὶ ἐφιλονεικοῦσαν ἀναμεσάτως μὲ μεγάλην πικρότητα ἢ θυμὸν, καθὼς αἱ πέρδικες ὁπόταν μάχουνται εἰς τὰ κλουβία τως, ἢ πηδῶντας κατὰ πρόσωπον ἐκείνου ὁποῦ τοὺς ἐλύπησεν, ὡσὰν νὰ ἤθελεν εὑρίσκεται ἐκεῖνος παρὼν ἐκεῖ. τοὺς ὁποίους ἐγὼ ἐσυμβού-

λευσα

λεῦσα πιστῶς καὶ εὐσεβῶς νὰ μὴν ἔχουσι χώρια τους καὶ ἰδιαστικὰ, μὰ μάλιστα νὰ συγκατοικήσουσι εἰς τὴν συνοδίαν τῶν μοναχῶν. διὰ νὰ μὴν γλυοῦσιν ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ ἤθελε ἄνθρωποι, δαίμονες, εὑρισκόμενοι μὲ τοῦ τέλους τους τὴν ἀτελειότητα εἰς πολλῶν λογιῶν λογισμοὺς καὶ φαντασίαις μανιώδεις. καὶ πάλιν ἐστοχάσθηκα ἄλλους, οἱ ὁποῖοι ἔχοντας ταῖς καρδίαις τους πορνικαῖς, καὶ δοσμένοι εἰς τὰ βρώματα τῆς κοιλίας, ἐδὲ ἐτεχνάσαν τὸ ὅλον εἰς τὸ φαινόμενον νὰ εἶναι πρᾶοι καὶ μετωρισαὶ, καὶ φιλάδελφοι, καὶ καλλιπρόσωποι, καὶ παρρησιαστικοί, τοὺς ὁποίους ἐνουθέτησα νὰ μετέλθουσι τὴν ἡσυχαστικὴν ζωήν, ἡ ὁποία ὡσὰν ἕνα μαχαίρι κοφτερὸν κόφτει καὶ ξηραίνει πᾶσα λογῆς ἀκάθαρτην λαγνείαν, καὶ χορτασίαν τῶν βρωμάτων, καὶ μισᾷ καὶ τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο ἀπὸ τοῦτα τὰ πάθη, καὶ τοῦτο τοὺς ἐσυμβούλευα, διὰ νὰ μὴν μεταβάλλουσι καὶ μεταπέσουσιν ἐλεεινὰ ἀπὸ τὴν λογικὴν φύσιν εἰς τὴν ἄλογον. καὶ ἐπειδὴ τινὲς ἀπ᾽ ἐκείνους μοῦ ἔλεγασι πῶς ἐσυγνοιοῦνταν λυπητερὰ καὶ ἄθλια καὶ εἰς τοῦτα τὰ δύο πάθη ἔτζι εἰς τὴν συνοδίαν τῶν ἀδελφῶν, ὡσὰν καὶ εἰς τὴν ἔρημον, μὲ ἐμπόδισμα βλαβὲς καὶ σωτηριῶδες τοὺς ἐμπόδισα παντελῶς νὰ μὴν περιοῦσι καὶ νὰ κυβερνοῦνται αὐτεξουσίως καὶ κατὰ τὰ θελήματά τους, καὶ ἐνουθέτησα κρυφὰ καὶ φιλικὰ τοὺς προεστῶτας τους ἐτοῦτο, νὰ τυχένουσι νὰ τοὺς κάμνουν νὰ στέκουσι μοναχοί τους κάποιον καιρόν, καὶ κάποιον πάλιν εἰς τὴν τάξιν καὶ συνοδίαν τῶν ἀδελφῶν, δίδοντάς τους πότε ἐτοῦτο τὸ ἐργόχειρον, καὶ πότε ἐκεῖνον, εἰς τρόπον ὁποῦ ὑποτάσσοντας καὶ δίδοντας τὸν λαιμόν τους εἰς κάθε πρᾶγμα εἰς τὸν πνευματικόν τους προεστῶτα καὶ κυβερνήτην, νὰ εὑρίσκουνται εἰς ὑποταγὴν τελείαν. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγαπᾷ καὶ σπουδάζει εἰς τὴν γαστριμαργίαν καὶ εἰς ταῖς ἡδοναῖς τῆς σαρκός, χαλᾷ τὸν ἑαυτόν του, ἢ ἴσως καὶ κανένα ἄλλον ὁποῦ ἀγαπᾷ τὰ ἤθη του καὶ τὴν μάθησίν του. μὰ ὁ θυμώδης πολλαῖς φοραῖς ὡσὰν λύκος ταράσσει καὶ ἀνακατώνει ὅλην τὴν ποίμνην καὶ τὴν συνοδίαν τῶν ἀδελφῶν. καὶ καταφρονῶντας τοὺς ἄλλους, μὲ τὴν σκανδαλοποιόν του ζωήν, λυπεῖ καὶ πικραίνει καὶ λαβώνει πολλαῖς ψυχαῖς. Χαλεπὸν καὶ βαρὺ πρᾶγμα εἶναι βέβαια, νὰ ταράξῃ τινὰς τὸν ἔνδον ὀφθαλμὸν τῆς καρδίας μὲ τὸν θυμόν, καθὼς εἶπεν ὁ προφήτης. ἐταράχθη ἀπὸ θυμοῦ τὸ ὄμμα μου. (Ψαλ. ς.) μὰ πλέα χαλεπώτερον καὶ χειρότερον εἶναι νὰ δείξῃ τινὰς καὶ νὰ φανερώσῃ τὴν ὁρμὴν τῆς ψυχῆς μὲ τὰ λόγια ὁποῦ εὐγαίνουσιν ἀπὸ τὰ χείλη. μὰ νὰ θέλῃ τινὰς καὶ μὲ τὰ χέρια νὰ τελειώνῃ τὴν θυμώδη καὶ μανικὴν ὁρμὴν τῆς ψυχῆς, εἶναι πρᾶγμα χαλεπώτατον, καὶ ὅλως διόλου ἐχθρὸν καὶ ἀλλότριον

ἀπὸ τὴν μοναδικὴν, καὶ ἀγγελικὴν καὶ θεϊκὴν πολιτείαν. Ἂν θέλῃς, ἢ ἂν λογιάζῃς νὰ ὑγιαίνῃς ἕνα μικρὸν καρφὶ εἰς τὰ ὀμμάτια τοῦ πλησίου σου, δὲν πρέπει ἀντὶ τῆς σμύλης τοῦ ἰατρικοῦ ὀργάνου νὰ μεταχειρίζεσαι ἕνα δοκάρι, ἤγουν βαρὺν καὶ ὑβριστικὸν λόγον, καὶ σχήματα ἄπρεπα, διὰ τί τοῦ ἤθελες κάμει περισσότερον κακὸν παρὰ ὅπου ἔχει, καὶ ἤθελες τοῦ τὰ κόψῃ καὶ βγάλῃ, μὰ πρέπει νὰ μεταχειρίζεσαι τὸ ἰατρικὸν ὄργανον τῆς πραείας διδασκαλίας, καὶ τῆς μακροθύμου καὶ καλοσυνάτης ἐπιτιμήσεως, καθὼς ἐδίδαξεν ὁ ἀπόστολος λέγοντας, (β. Τιμο. δ.) ἔλεγξε, ἐπιτίμησε, παρακάλεσε μὲ κάθα ὑπομονὴν καὶ διδασκαλίαν, καὶ δὲν εἶπε, κτύπησε μὲ τὰ χέρια σου, καὶ δεῖρε, ὅμως ἂν ἤθελε κάμει καὶ τοῦτο χρεία, ἐτοῦτο πρέπει νὰ γίνεται σπανίως καὶ ὀλιγώταταις φοραῖς, καὶ ὄχι μὲ τὰ χέρια σου, μὰ μὲ ἄλλου χέρια, μήπως καὶ ἤθελες στρέψῃς καὶ γυρίσῃς τὴν διόρθωσιν εἰς ἐκδίκησιν. Ἂς στοχασοῦμεν καλὰ, καὶ θέλομεν εὕρει πολλοὺς ἀπ᾽ ἐκείνους ὅπου θυμώνουνται, νὰ κάμνουσιν προθυμερὰ τὴν νηστείαν, τὴν ἀγρυπνίαν, καὶ τὴν ἡσυχίαν. Διὰ τί τοῦτος εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ πονηροῦ δαίμονος νὰ γυρεύῃ μὲ πρόφασιν μετανοίας καὶ πένθους, νὰ τοὺς βάνῃ ὀμπρόστως, καὶ νὰ τοὺς καταπείθῃ νὰ ξετρέχουσι τὰ πράγματα, ὅπου μποροῦσι νὰ αὐξαίνουσι ταῖς ὕλαις, καὶ τὰ πάθη, καὶ ὅπου δίδουσιν ἀφορμὴν καὶ ὑπόθεσιν εἰς τέτοιας λογῆς κακὴν ἀσθένειαν τοῦ μανικοῦ θυμοῦ. ἂν ἕναι καὶ καθὼς εἴπαμεν ἕνας θυμώδης, ἄγριος καὶ θορυβώδης μοναχὸς ὡσὰν λύκος δύναται μὲ τὴν συνδρομὴν τοῦ δαίμονος νὰ ταράξῃ καὶ νὰ ἀνακατώσῃ μίαν ποίμνην καὶ συνοδίαν τῶν μοναχῶν, κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην καὶ ἕνας σοφάτατος μοναχὸς καὶ εἰρηνικὸς βοηθημένος ἀπὸ τὸν ἀγαθὸν ἄγγελον, θέλει δυνηθῆ νὰ καταπαύσει ὅλους τοὺς θορύβους, καθὼς ἕνα ἀσκὶ γεμάτον λάδι δύναται χυνόμενον εἰς τὴν θορυβώδη θάλασσαν νὰ γαληνιάσῃ τὰ κύματά της, καὶ νὰ κάμῃ νὰ σωθῇ τὸ καράβι. καὶ καθὼς ὁ πρῶτος ἀναμένει μεγάλην κόλασιν, ὅπου ἐθορύβησε τὴν συνοδίαν, τέτοιας λογῆς τοῦ δευτέρου θέλει εἶσται μεγάλος ὁ μισθὸς, ὅπου τὴν εἰρήνευσε, διατὶ θέλει εἶσται τύπος καὶ αἰτία ὠφελείας εἰς ὅλους. Ἡ ἀρχὴ τῆς μακαρίας ἀνεξικακίας, ἤγουν ὁπόταν ὑπομένει τινὰς πάντα λογῆς κακὸν ἀπὸ ἄλλον, εἶναι νὰ καταδέχεται μὲ πικράδα καὶ πόνον ψυχῆς ταῖς ἀτιμίαις καὶ ὑβρίσιαις ὅπου τοῦ ἔρχουνται. Ἡ μεσότης εἶναι, νὰ μηδὲν εὑρίσκεται λυπημένος διὰ ταύταις. καὶ ἡ τελείωσις εἶναι, ἂν εὑρίσκεται ταύτη, νὰ ταῖς λογαριάζῃ ἐτούταις τινὰς ὡς εὐφημίας καὶ ἐπαίνους. Χαῖρε ἐσὺ ὁ πρότερος, ὅπου ἤρχισες νὰ μανθαίνῃς εἰς τέτοιον

τρόπον τὴν ὑπομονήν. Στέκει ὑγιὴς καὶ ἀναπαυμένος ὁ δεύτερος, ὁποῦ προκόπτει τέτοιας λογῆς εἰς αὐτήν. Μὰ μακάριος καὶ καλορίζικος εἶσαι ὁ τρίτος ὁποῦ χαίρεσαι εἰς τὸν θεόν, λογαριάζοντας τὰς ὕβρεις διὰ ἐπαίνους: Ἐσημάδευσα ἐγὼ ἕνα θέαμα ἐλεεινὸν σιμὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ὑποκείμενοι εἰς τὴν μανικὴν καὶ θηριώδη ὀργήν, τὸ ὁποῖον εἶδα καὶ ἤρχετον εἰς ἐκείνους ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὴν ἔπαρσίν τως. Διατὶ ὀργιζόμενοι πῶς εὑρίσκουνται νικημένοι ἀπὸ τὴν ὀργήν, πάλιν κινοῦνται εἰς ὀργήν, καὶ βλέποντας ἐγὼ πῶς τὸ ἕνα πτῶμα ἐκδικιάζουν μὲ ἄλλο πτῶμα, ἐθαυμάζουμουν. καὶ θεορῶντας τους πῶς ἐκδικιώνασιν ἁμαρτίαν μὲ ἁμαρτίαν, τοὺς ἐλυπούμουν. καὶ τρέμοντας τὴν τόσην πανουργίαν τοῦ δαίμονος, παρ' ὀλίγον ἐγινούμουν ἀπεγνωσμένος ὅλος εἰς τὴν ζωήν μου. Ἂν ἴσως καὶ τινὰς ἤθελεν ἰδεῖ καὶ γνωρίση τὸν ἑαυτόν του, πῶς νικᾶται εὔκολα ἀπὸ τὴν ἔπαρσιν, καὶ τὴν ὀξυχολίαν, καὶ ἀπὸ τὴν πονηρίαν, καὶ ὑπόκρισιν, καὶ διὰ τοῦτο ἔβαλεν εἰς νοῦν του νὰ ἀνασπάση ἐναντίον ἐτουτωνῶν τῶν παθῶν τὴν δίστομον μάχαιραν τῆς πραότητος καὶ τῆς ἀνεξικακίας, ἐτοῦτος κάμνει χρείαν εὐγαίνοντας ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν ὁποῦ εὑρίσκεται, καὶ ἀπὸ τὰ κινήματα τῶν παθῶν, νὰ εἰσέβη εἰς τὴν συνοδίαν τῶν ἀδελφῶν τῶν μοναχῶν, ὡσὰν εἰς ἕνα γναφεῖον τῆς σωτηρίας του, ἂν ἔχη ὄρεξιν νὰ ἐγδυθῆ ἐτοῦτα τὰ πάθη τελείως, διὰ νὰ δυνηθῇ μὲ ταῖς ὑβρισίαις καὶ ἀτιμίαις ὁποῦ θέλει ἔχει ἐκεῖ, καὶ ἀκόμη ἀπὸ ταῖς ταραχαῖς καὶ τοὺς πειρασμοὺς τῶν ἀδελφῶν, συρνόμενος καὶ δερνόμενος νοητῶς, ἢ ἴσως καὶ αἰσθητῶς ξεόμενος καὶ λακτιζόμενος, καὶ πατούμενος, νὰ δυνηθῇ λέγω νὰ ξεπλύνη καὶ νὰ καθαρίση τὸν ῥύπον καὶ τὴν συχασίαν ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὸ ἔνδυμα τῆς ψυχῆς του. Καὶ πῶς αἱ ἀτιμίαις καὶ αἱ ὑβρισίαις νὰ εἶναι τὸ πλύσιμον τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς, αὐτὴ ἡ φωνὴ τοῦ λαοῦ ἂς σὲ καταπείση, διατὶ τινὲς ἀπὸ τοὺς κοσμικούς, ὁπόταν ἀτιμάσασι καὶ ὑβρίσωσι κανένα κατὰ πρόσωπον, ἔχουσι συνήθειαν νὰ λέγουσι, καυχώμενοι ἔμπροσθεν ἀλλονῶν, ὅτι ἐξέπλυνα τὸν δεῖνα. τὸ ὁποῖον πρᾶγμα εἶναι ἀληθινόν. Ἄλλη εἶναι ἡ ἀοργησία ὁποῦ κινᾶται ἀπὸ τὸ πένθος εἰς τοὺς ἀρχαρίους. καὶ ἄλλη ἡ ἀκινησία εἰς ὀργήν, ἡ ὁποία εὑρίσκεται εἰς τοὺς τελείους. Διατὶ ἡ πρώτη εἶναι δεμένη ὡσὰν μὲ χαλινάρι μὲ τὸ δάκρυον καὶ μὲ τὴν ὑποταγήν. μὰ ἡ δεύτερη εἶναι θανατωμένη ὡσὰν μὲ μίαν μάχαιραν ἀπὸ τὴν ἀπάθειαν. Εἶδα ἐγὼ τρεῖς μοναχοὺς ὁποῦ ἠτιμάσθησαν ὁμάδι. ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔσωντας καὶ νὰ ταραχθῇ πολλὰ ἀπ' ἐκείναις ταῖς ὑβρισίαις, ἐδαγκάθη, καὶ ἐταράχθηκε, καλὰ καὶ

νὰ

να ἐσιώπησε καὶ νὰ ὑπέμενεν. ὁ δὲ ἄλλος, ἐχάρηκε μὲν διὰ τοῦ λόγου του, ὅμως ἐλυπήθηκε διὰ ὄνομα ἐκείνου ὁποῦ τὸν ἐλοιδόρησε. μὰ ὁ τρίτος λογιάζωντας εἰς τὸν νοῦν του τὴν βλάβην τοῦ πλησίου του, ἔκλαισε μὲ θερμὰ δάκρυα. καὶ ἐδύνετον νὰ θεωρῇ τινὰς ἐκεῖ ὁμάδι τοὺς ἐργάτας τοῦ φόβου, καὶ τοῦ μισθοῦ, καὶ τῆς ἀγάπης. Καθὼς ὁ πυρετὸς τῶν ϛ
σωμάτων εἶναι μὲν ἕνας, ὅμως δὲ ἔχει πολλαῖς καὶ ὄχι μίαν ἀφορμὴν τῆς ζέσεώς του καὶ τῆς πύρας του. τοιουτοτρόπως καὶ ἡ ζέσις καὶ ἡ κίνησις τοῦ θυμοῦ, ἴσως δὲ καὶ τῶν λοιπῶν μας παθῶν, ἔχουσι πολλαῖς καὶ διαφόροις ταῖς αἰτίας καὶ ἀφορμάς των. διὰ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον νὰ μπορέσῃ τινὰς νὰ διορίσῃ μὲ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ νὰ φανερώσῃ ζ
ταῖς διαφοραῖς των. ὅμως ἐγὼ δίδω τούτην τὴν γνώμην, καὶ τὴν βουλήν, πῶς κατὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν σπουδὴν καθ' ἑνὸς ὁποῦ εὑρίσκεται ἄρρωστος εἰς τὴν ψυχήν, κάμνει χρείαν νὰ γυρεύῃ τινὰς μέθοδον καὶ στράταν νὰ τοῦ δίδῃ καὶ τὴν πρέπουσαν θεραπείαν. Πρώτη λοιπὸν θεραπεία ἤθελεν εἶσθαι, τούτη, νὰ γνωρίσῃ καθένας τὴν αἰτίαν τοῦ πόνου ιϛ
του, καὶ τῆς ἀρρωστίας του, διατί εὑρίσκωντας καὶ γνωρίζωντας τὴν αἰτίαν, τότε μὲ τὴν θεϊκὴν πρόνοιαν, καὶ μὲ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν πνευματικῶν ἰατρῶν, καὶ πνευματικῶν πατέρων, θέλομεν πάρῃ ἡμεῖς ὁποῦ ἀρρωστοῦμεν καὶ τὸ βοήθημα τοῦ ἐμπλάστρου ἁρμόδιον πρὸς τὴν ἀρρωστίαν διὰ θεραπείαν της. ὠσὰν διὰ παράδειγμα. Ἐκεῖνοι ὁποῦ θέλουσι νὰ εἰσέ- κ
βουσι κατὰ τὴν ὁμάδι μετ' ἐμᾶς εἰς τὸ προκείμενόν μας νοερὸν δικαστήριον, ὠσὰν εἰς ἕνα δικαστήριον κοσμικόν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐξεταζόμενοι οἱ κακοποιοί, παίρνουσι τὴν ἀπόφασιν τοῦ κριτοῦ κατὰ τοῦ λόγου τως, ἂς εἰσέβουσι, καὶ ἂς ἐξετάζουσιν ὁμάδι μὲ κάποιον τρόπον κρυφὸν διὰ ταῖς αἰτίαις καὶ ἀφορμαῖς τῶν προειρημένων παθῶν. καὶ πρῶτον ἂς παθῇ κϛ
ἐτοῦτος ὁ θυμὸς ὠσὰν ἕνας τύραννος, καὶ ἂς δεθῇ δυνατὰ μὲ τὰ δεσμὰ τῆς πραότητος, καὶ ἂς συρθῇ ἀπὸ τὴν ἁγίαν ἀγάπην ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ λογικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς, δερνόμενος ἀπὸ τὴν μακροθυμίαν, καὶ ἂς ἐξετασθῇ καθὼς πρέπει, ἐρωτῶντάς τον τοιουτοτρόπως καὶ λέγωντάς του. εἰπέ μας ὦ παράφρων καὶ ἄσεμνε καὶ ἀναίσχυντε θυμέ, λ
τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς ὁποῦ σὲ ἐγέννησε, καὶ τῆς μητρός σου ὁποῦ σὲ ἔβγαλε κακά, καὶ τῶν υἱῶν σου, καὶ τῶν μιαρῶν σου θυγατέρων τὰ ὀνόματα. καὶ ὄχι μόνον ἐτοῦτο, ἀλλὰ καὶ πλατυτέρον φανέρωσέ μας τὰ σημάδια, καὶ ταῖς ὀνομασίαις τῶν ἀρετῶν ὁποῦ σὲ πολεμοῦσι καὶ ἀποκτείνουσί σε, καὶ ἐκεῖνος ὁ τύραννος θυμὸς ἐξεταζόμενος τέλειας λογίς, καὶ ἀποκρινόμενος λϛ
πρὸς ἡμᾶς, θέλει φανῇ νὰ μᾶς εἰπῇ ἐτζι. αἱ γεννήσεις μου εἶναι πολλαῖς,

καὶ ὁ

καὶ ὁ πατέρας μου δὲν εἶναι μόνον ἕνας. καὶ αἱ μητέραις μου εἶναι, ἡ κε-
νοδοξία. ἡ φιλαργυρία, ἡ γαστριμαργία, καὶ ἀκόμι δὲ καὶ ἡ πορνεία. ὁ πα-
τέρας μου ὁποῦ μὲ ἐγέννησεν, εἶναι ὁ τύφος καὶ ἡ ὑπερηφάνεια. αἱ θυγα-
τέραις μου εἶναι, ἡ μνησικακία, ἡ ἐκδίκησις, ἡ ἔχθρα, ἡ φιλονεικία
ὁπόταν γυρεύγῃ νὰ δικαιώνεται τινὰς ἀτός του. καὶ τὸ μῖσος. οἱ
ἀντίδικοί μου εἶναι αἱ ἀρεταῖς ὁποῦ εἶναι ἐναντίαις εἰς ὅλα ἐτοῦτα τὰ πά-
θη, καὶ μάλιστα ἐκεῖναις αἱ δύο ὁποῦ μὲ κρατοῦσι δεμένον, ἡ πρᾳότης, καὶ
ἡ ἀοργησία. μὰ ἐκείνη ὁποῦ παντοτινὰ μὲ ἐπιβουλεύεται, ὀνομάζεται
ταπεινοφροσύνη, τὴν ὁποίαν ποῖος νὰ τὴν ἐγέννησεν, ἐρωτήσετέ την αὐ-
τήν, καὶ εἰς τὸν τόπον της θέλει σᾶς τὸ φανερώσῃ. εἰς τοῦτον τὸν ὄγδοον
βαθμόν, εἶναι βαλμένον τὸ στεφάνι τῆς ἀοργησίας, τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος
ὁποῦ τὸ φορεῖ φυσικά, ἴσως δὲν φορεῖ ἄλλο. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ φορέσει
ἀπὸ τοὺς ἱδρῶτάς του, ἐτοῦτος ἐπέρασεν ὁλοτελῶς καὶ τοὺς ὀκτὼ βαθμοὺς
τῆς κακίας καὶ ἐνίκησέ τους.

ΒΑΘΜΟ'Σ Ε'ΝΝΑΤΟΣ.

Περὶ μνησικακίας, ἤγουν διὰ τὴν ἐνθύμησιν ὁποῦ ἔχει τινὰς εἰς τὸ κακὸν ὁποῦ τοῦ ἔκαμεν ἄλλος, καὶ διὰ τὴν ἐκδίκησιν.

ΤΙ' ὅσαις ἀρεταῖς βέβαια προομοιάζονται εἰς τὴν σκάλαν ὁποῦ Γενέ. κη.
εἶδεν ὁ ἰακώβ, μὰ αἱ ἀνόσιαις κακίαις εἶναι ὅμοιαις τῆς ἁλυσίδας
ὁποῦ ἔπεσεν ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων. διὰ- πράξ. ιβ.
τὶ αἱ ἀρεταῖς ἑνωμέναις ὁμάδι, πιάνωντας μία εἰς τὴν ἄλλην, συνά-
γουσι καὶ ὑψώνουσιν ἐκεῖνον ὁποῦ ἐκ προαιρέσεώς του ταῖς μετέρχεται καὶ
ἐργάζεταί ταις, εἰς τὸν οὐρανόν. μὰ αἱ κακίαις καὶ τὰ πάθη ἔχουσι συνή-
θειαν νὰ γεννοῦσιν ἕνα τὸ ἄλλο ὁμάδι καὶ νὰ συσφίγγωνται. διὰ τοῦτο
ἠκούσαμεν τοῦ ἄφρονος καὶ ἀσυνέτου θυμοῦ καὶ ὠνόμασέ μας διὰ γέν-
νημα ἐδικόν του τὴν μνησικακίαν. ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ὁ καιρὸς καὶ ὁ τό-
πος μᾶς κράζει, ἂς ὁμιλήσωμεν καὶ διὰ τοῦ λόγου της. Η' ἐνθύμησις
λοιπὸν τῶν κακιῶν ὁποῦ ἐλάβαμεν ἀπὸ κανένα, ἤγουν ἡ μνησικακία,
εἶναι ἕνα κρύψιμον καὶ χῶσμα τοῦ θυμοῦ. ἕνας φυλακάτορας τῶν σφαλ-
μάτων. ἕνα μῖσος τῆς δικαιοσύνης. ἕνας χαλασμὸς τῶν ἀρετῶν. σα-
γίτα, καὶ φαρμάκι ὁποῦ φαρμακεύει τὴν ἀρετὴν τῆς ψυχῆς. σκώ-
ληκας ὁποῦ παντοτινὰ δαμάζει καὶ ταλαιπωρᾷ τὸν νοῦν. ἐντροπὴ

καὶ αἰσχύ-

καὶ αἰσχύνη τῆς προσευχῆς. ἀφανισμὸς καὶ κόψιμον τῶν παρακαλεμάτων του, ξένωσις καὶ ἀλλοτρίωσις τῆς ἀγάπης. καρφὶ πηγμένον εἰς τὴν ψυχήν, ὁποῦ τὴν κρατεῖ δυνατὰ πληγωμένην. μία αἴσθησις χωρὶς ἡδονήν, μὲ πικρὰν γλυκύτητα ἀγαπημένη ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ χαίρουνται νὰ κρατοῦσι καὶ νὰ τρέφουσι τὴν ἐνθύμησιν τοῦ κακοῦ. μία ἁμαρτία παντοτεινή, μία παρανομία ὁποῦ δὲν κοιμᾶται. μία κακία καθημερινὴ ὁποῦ κάθε ὥραν κινᾶται. Ἕνα πάθος εἶναι καὶ τοῦτο τὸ σκοτεινὸν καὶ πικρότατον πάθος τῆς μνησικακίας ἀνάμεσα εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ γεννοῦνται, καὶ δὲν γεννοῦσιν, ἢ καὶ ὁποῦ γεννοῦσι, διατί ἡ μνησικακία γεννᾶται ἀπὸ τὸν θυμόν, καὶ πάλιν τούτη γεννᾷ τὸν φθόνον, καὶ τὸν φόνον. Διὰ τοῦτο ἐπειδὴ ὑβρίσθη καὶ ἠτιμάσθη ἀρκετῶς, δὲν θέλομεν ὁμιλήσει πολλὰ διὰ τοῦ λόγου του. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἔπαυσε τὴν ὀργήν, ἐθανάτωσε τὴν μνησικακίαν, μὰ καθὼς ζῶντας ὁ πατέρας, δὲν παύει νὰ γεννᾷ παιδία, ἔτζι διαμένοντας καὶ ἡ ὀργή, γεννᾷ τὴν μνησικακίαν. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπόκτησεν ἀγάπην, ἐδίωξεν ἀπὸ λόγου του τὴν ὀργὴν καὶ τὴν μάνιταν, ὡσὰν ἐχθρούς του θανασίμους. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ κρατεῖ τὴν ἔχθραν, μαζώνει εἰς τοῦ λόγου του κόπους ἀκαίρους καὶ ἀδιαφόρετους, λογιάζοντας παντοτινὰ μὲ τί τρόπον νὰ ἐκδικαιωθῆ. Ἡ τράπεζα τῆς ἀγάπης, χαλᾷ τὸ μῖσος. καὶ τὰ δῶρα ὁποῦ χαρίζουνται μὲ καθαρὸν σκοπὸν καὶ γνώμην καλήν, ἐμαλάξασι καὶ ἐπραΰνασι τὴν ψυχὴν ὁποῦ εὑρίσκετον μὲ ὀργήν. ἡ τράπεζα ὁποῦ δὲν εἶναι περισσὰ πολυτελὴς καὶ πλουσία, εἶναι μάνα καὶ γεννήτρια θάρρους καὶ παρρησίας σιμὰ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ εὑρίσκεται καλεσμένος. Διατί πολλαῖς φοραῖς ἀπὸ τὴν πόρταν τῆς ἀγάπης ἐμπαίνει εἰς τὴν τράπεζαν ὁποῦ μὲ πολλαῖς περισσείαις εἶναι ἡτοιμασμένη, ἡ ἀχορτασία καὶ γαστριμαργία ἐκείνου ὁποῦ ἐκαλέσθηκεν. Εἶδα πῶς τὸ μῖσος ἔλυσε καὶ ἔκοψε τὸν δεσμὸν τοῦ σαρκικοῦ καὶ πορνικοῦ ἔρωτος, ὁποῦ ἐκράτει πολὺν καιρόν. καὶ ἡ μνησικακία τὸν ἔκαμεν ἐκεῖ θαυμαστῶς καὶ ἔξω ἀπὸ κάθε ἐλπίδα ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἐκεῖθεν νὰ ἀπομείνῃ, καὶ νὰ φυλάγεται λυτὸς καὶ ἐλεύθερος, εἰς τρόπον ὁποῦ δὲν ἤτονε πλέα δυνατὸν νὰ ξαναδεθῆ. καὶ ἦτονε βέβαια ἕνα ὅραμα θαυμαστόν, νὰ θεωρεῖ τινὰς ἕνα δαιμόνιον νὰ ἰατρεύει ἄλλο δαιμόνιον, καλὰ καὶ τοῦτο ἴσως νὰ ἦτονε ἔργον τῆς οἰκονομίας τοῦ θεοῦ, καὶ ὄχι τῶν δαιμόνων. Ἡ μνησικακία εἶναι πολλὰ μακρὰ ἀπὸ τὴν στερεὰν καὶ φυσικὴν ἀγάπην. μὰ ὁ πορνικὸς καὶ αἰσθητὸς ἔρως σιμώνει εὔκολα εἰς αὐτὴν τὴν ἀγάπην, καὶ τοιουτοτρόπως πιάνεται κρυφὰ καὶ φθείρεται ἡ περιστερὰ ἐμπαίνοντας εἰς τὴν ἀγάπην τὴν καλήν, ὁ σαρκικὸς ἔρως. Ἐσὺ ὁποῦ μνησικακεῖς

καὶ

καὶ ἐνθυμᾶσαι πάντοτε τὰ κακὰ ὁποῦ σου ἔκαμεν ὁ πλησίον σου, σρέ-
φε τέτοιας λογῆς μνησικακίαν εἰς τὴν ἐνθύμησιν τὴν παντοτινὴν τῶν
κακῶν ὁποῦ σοῦ ἐκάμασιν οἱ δαίμονες, σύρνωντάς σε εἰς τὰ πάθη. ἔτζη
ἀγαπῶντας τὴν ἔχθραν καὶ τὸ μῖσος, γίνου πάντοτε ἐχθρὸς εἰς τὸ κορ-
ί μίσου, καὶ μίσατο εἰς ἐκεῖνα τὰ πράγματα, ὁποῦ σοῦ ἐμποδίζει τὴν σω-
τηρίαν σου. Ἡ σάρκα μας εἶναι ἕνας φίλος ἀχάριςος, καὶ ἐπίβουλος,
ἡ ὁποία ὅσον πλέα θεραπεύεται, καὶ ζυφᾶ, τόσον πλέα μᾶς βλάπτει
καὶ ἀδικᾶ μας, σύρνωντάς μας εἰς τὸν ὕπνον, εἰς τὴν ὀκνηρίαν, καὶ εἰς
ἄλλα πάθη. Τινὲς ὁποῦ κρατοῦσι μνησικακίαν, ἔχουσι συνήθειαν νὰ
ί γίνουνται διδάσκαλοι, καὶ νὰ ἀποδείχνουσιν ἀπὸ τὴν γραφὴν, πῶς λέ-
γει, νὰ ἔχει τινὰς ἄδειαν νὰ μνησικακεῖ κατὰ τὸ ποιοῦντας παραβάσεις
ἢ μίσημα, καὶ ἄλλα, ἀλληγορῶντας κατὰ τὴν διάθεσίν τως καὶ τὴν
γνώμην τως τὴν κακὴν, τὰ τοῦ πνεύματος λόγια. ἂς καταισχύνουνται
οἱ τοιοῦτοι, ἀπὸ τὴν προσευχὴν τοῦ ἰῦ χῦ, τὴν ὁποίαν δὲν μποροῦσι νὰ
κί τὴν λέγουσι μετ' αὐτὸν φυλάγωντας εἰς τὴν καρδίαν τως μνησικακίαν
κατά τινος. διατὶ λέγωντας εἰς τὴν προσευχήν τως, ἄφες τὰ χρέη Ματθ.
μας. καθὼς καὶ ἡμεῖς ἀφίνομεν, καὶ ἔπειτα δὲν ἀφίνωντας, καταισχύ- κ ς´.
νουνται, ἐλεγχόμενοι ἀπὸ τὸ συνειδός τως, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ παίρνουσιν Λουκ. ς´.
ἐκεῖνο τὸ ζητοῦσι. Ὁπόταν πολεμῶντας πολλὰ, δὲν δυνηθῇς νὰ χα-
κ´ λάσης τελείως τὸ πάθος ἐτοῦτο τῆς μνησικακίας, καὶ τὴν ἄκανθαν,
κἂν μὲ τὰ λόγια, καὶ μὲ τὸ ἔξω σχῆμα τοῦ κορμίου δεῖχνε τοῦ ἐχθροῦ σου,
πῶς εἶσαι μετανοημένος, μιλῶντας του ὕςερα φιλικὰ, διὰ νὰ μπορέ-
σης, ἐλεγχόμενος καὶ νυττόμενος ὡσὰν ἀπὸ φωτίαν ἀπὸ τὸ συνειδός σου,
ἀπὸ τὴν ἐντροπὴν τέτοιας λογῆς ὑποκρίσεως ὁποῦ δείχνεις εἰς αὐτὸν,
κί νὰ τὸν ἀγαπήσης τελείως. Τότε θέλεις γνωρίσει πῶς εἶσαι τελείως
ἐλευθερωμένος ἀπὸ τὴν σηπεδόνα ἐτουτοῦ τοῦ θανατηφόρου πάθους,
ὄχι ὁπόταν παρακαλέσης καὶ προσευχηθῇς διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ σὲ ἐλύπη-
σεν, οὐδὲ ὅταν τὸν φιλοδωρήσης μὲ κανίσκια, οὐδὲ ὁπόταν τὸν σύρης
νὰ φάγη μετ' ἐσένα εἰς τὴν τράπεζαν. μὰ ὁπόταν γνωρίζωντας ἢ μανθά-
λ´ νωντας πῶς νὰ ἔπεσεν ἐκεῖνος εἰς καμίαν ψυχικὴν ἢ σωματικὴν συμ-
φοράν, πικρανθῇς καὶ κλαύσης ἐξ ὅλης σου τῆς καρδίας, ὡσὰν νὰ ἤθε-
λες ἔχει τὸ αὐτὸ πάθος ἐσὺ ὁ ἴδιος. καὶ κάμνωντας ἔτζη, θέλεις γνω-
ρίσει πῶς τότε ἀληθινὰ ἐλησμόνησες καὶ ἐλείωσες ἀπὸ τὴν καρδίαν
σου τὴν ἐνθύμησιν τοῦ κακοῦ, ὁποῦ σοῦ ἔκαμεν ὁ ἐχθρός σου. Ὁ ἡσυ-
λί χαςὴς μοναχὸς ὁποῦ φυλάγει τέτοιας λογῆς ἐνθύμησιν τοῦ κακοῦ ὁποῦ
νὰ τοῦ ἔκαμε τινὰς εἰς τὴν καρδίαν του, εἶναι παρόμοιος τῆς ἀσπίδος,
ὁποῦ

ὁποῦ φωλεύωντας εἰς τὰ σκοτεινά, βαστᾶ πανταχοῦ εἰς τοῦ λόγου της τὸ
θανατηφόρον φαρμάκι. Ἡ ἐνθύμησις τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ, θέλει
μπορεῖ νὰ ἰατρεύῃ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸ πάθος τοῦτο τῆς μνησικακίας,
ὁπόταν στοχαζομένη τὴν ὑπομονήν του, καὶ τὴν ἀνεξικακίαν του, ἔρχεται
νὰ ἐντρέπεται δυνατὰ διὰ τὴν ἀνυπομονησίαν της. Καθὼς μέσα εἰς
τὸ ξύλον τὸ λαθρακιασμένον γεννοῦνται οἱ σκώληκες, ἔτζη καὶ εἰς ἐκεί-
νους, ὁποῦ ἀπ' ἔξω δείχνουσι πλαστὰ πῶς νὰ εἶναι πρᾳεῖς, καὶ ἥσυχοι
εἰς τὸ ἦθος, εἶναι κολλημένη ἡ ὀργή, καὶ ἡ μνησικακία. Ἐκεῖνος ὁποῦ τὴν
διώξῃ ἀπὸ τοῦ λόγου του, εὑρίσκει ἐλεημοσύνην καὶ ἄφεσιν τῶν ἁμαρ-
τιῶν του. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρίσκεται κολλημένος μετ' αὐτήν, θέλει στε-
ρευθῇ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ θεοῦ. Πολλοὶ διὰ νὰ λάβουσι τὴν συγχώρησιν
τῶν ἁμαρτιῶν τως, ἐδώκασι τοὺς ἑαυτούς των εἰς κόπους καὶ εἰς ἱδρῶτας,
γυμναζόμενοι εἰς τὰ ἀπ' ἔξω ἔργα τῆς μετανοίας. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ
ἀπὸ καρδίας ξελησμονᾷ τὸ κακὸν ὁποῦ νὰ τοῦ ἤκαμε τινάς, ἐπρόφθα-
σεν ἐτούτους, παίρνωντας πρότερα παρὰ ἐκείνους τὴν συγχώρησιν τῶν
ἁμαρτιῶν του. ἐπειδὴ βέβαια εἶναι ἀληθινὸν ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Χρι-
στός, ἀφήσετε καὶ συγχωρήσετε συντόμως καὶ παρευθύς, καὶ θέλουν σᾶς
συγχωρηθῆ καὶ ἐσᾶς τὰ ἁμαρτήματά σας πλουσίως. Ἡ ξελησμονία τοῦ
Λουκ. ϛ'. κακοῦ, ὁποῦ ἔπαθε τινὰς ἀπὸ κανένα, εἶναι ἕνα σημάδι φανερὸν τῆς ἀλη-
θινῆς καὶ καθολικῆς μετανοίας. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει μέσα εἰς τὴν
καρδίαν του ἔχθραν πρὸς κανένα, καὶ λογιάζει νὰ μετανοᾷ, εἶναι ὅμοιος
ἐκεινοῦ ὁποῦ ὀνειρεύεται, καὶ φαίνεταί του εἰς τὸν ὕπνον του πῶς τρέ-
χει. Εἶδα τινὰς ὁποῦ κρατῶντας μέσα εἰς τὴν καρδίαν τως μνησικα-
κίαν, ἀνάμεσα ὁποῦ ἐπαρακινοῦσαν ἄλλους εἰς τούτην τὴν σωτηριώδη
ξελησμονίαν τῶν κακῶν, οἱ ὁποῖοι ἐντρεπόμενοι διὰ τὰ λόγια ὁποῦ
ἐλέγασιν, ἐλευθερωθήκασι καὶ ἔπαυσαν ἀπὸ τοῦτο τὸ θανατηφόρον πά-
θος. Μηδὲν λογιάσῃ τινὰς πῶς ἐτοῦτο τὸ σκοτεινὸν πάθος τοῦ θυμοῦ, καὶ
τῆς μνησικακίας, ὁποῦ σκοτίζει τὸν νοῦν καὶ τυφλώνει τον, νὰ εἶναι μι-
κρὸν ἁμάρτημα, διατί πολλαῖς φοραῖς εἶναι δυνατὸν ἀπὸ τὴν φύσιν του
νὰ ξαπλώνεται ὡς καὶ εἰς τοὺς πνευματικοὺς ἀνθρώπους.

Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀποκτήσῃ εἰς τοῦ λόγου του τοῦτον τὸν ἔν-
νατον βαθμόν, ἂς ζητᾷ ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἐκεῖθεν λοιπὸν
μὲ παῤῥησίαν καὶ ἐλπίδα τὴν λύσιν καὶ ἄφε-
σιν τῶν ἁμαρτιῶν του ἀπὸ τὸν σω-
τῆρα μας τὸν Χριστόν.

Περὶ καταλαλιᾶς, ἢ κατακρίσεως.

ε ΟΥ'δὲ τινὰς λογιάζω ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ φρονοῦσι καλὰ, δύναται νὰ
σιανιωθῆ, καὶ νὰ εἰπῆ, πῶς ἡ καταλαλιὰ νὰ μὴν γίνεται ἀπὸ τὸ
μῖσος, καὶ ἀπὸ τὴν μνησικακίαν. διὰ τοῦτο καὶ κατὰ τάξιν ὕστερα ἀπὸ
τοὺς προγόνους τῆς ἐβάλθη ἐδῶ. Ἡ καταλαλιὰ εἶναι μία γέννα Ὁρισμὸς
τοῦ μίσους. μία λεπτὴ ἀρρωστία, ὅσον πρὸς τὴν μητέρα τους τὸ μῖσος, καὶ τῆς κατα-
ς παχεῖα, ὅσον εἰς τὰ πάθη ὁποῦ γίνονται ἀπ' αὐτήν, χωσμένη καὶ κεκρυμ- λαλιᾶς.
μένη. μία ἀβδέλλα τῆς ἀγάπης, ὁποῦ καὶ εἰς ἐκεῖνον, διὰ τὸν ὁποῖον
ὁμιλεῖ, καὶ διὰ ἐκεῖνον διὰ τὸν ὁποῖον ἀκούει, πιπιλίζει καὶ δαπανᾷ ὅλον
τὸ αἷμα τῆς ἀγάπης, εἰς τὸ ὁποῖον αἷμα στέκει ὅλη ἡ πνευματικὴ ζωή.
Μία ὑπόκρισις τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία δίδει καὶ αὐξάνει εἰς τὴν καρδίαν
ια βάρος καὶ ῥυπασμούς, καὶ χαλᾷ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν ἀπομεσωθίον
τῆς καρδίας καθαρότητα. Καθὼς εὑρίσκονται κάποιαις νέαις γυ-
ναῖκες, ὁποῦ δίχως καμίαν ἐντροπὴν κάμνουσι τὰ κακὰ εἰς τὸ φανερόν,
καὶ ἄλλαις, ὁποῦ κάμνουσι χειρότερα ἀπ' ἐκείναις, μὰ ἀπόκρυφα καὶ μὲ
μεγάλην αἰσχύνην, ἔτζι καὶ εἰς τὰ πάθη τῆς ἀτιμίας ὅπου εὑρίσκουν-
κ ται εἰς τὴν ψυχὴν μπορεῖ νὰ ἰδῇ τινὰς, πῶς κάποια εἶναι ἀναίσχυντα
καὶ φανερὰ, ὡσὰν ὁποῦ εἶν ἡ γαστριμαργία, ἡ μέθη, ἡ πορνεία, καὶ ἡ κενοδο-
ξία ἡ φανερά. καὶ κάποια ἄλλα δὲν εἶναι τόσα αἰσχρὰ, καὶ φανερὰ, μὰ
εἶναι ἐπιμελῆ μὲ μεγαλύτερον πλάσμα, καθὼς εἶναι ἡ ὑπόκρισις, ἡ κατα-
λαλιά. τὸ μῖσος, ὁ φθόνος. ἡ πονηρία, ἡ μνησικακία, ὁποῦ γίνονται
κε ἀπὰ τὴν καρδίαν, τὰ ὁποῖα πάθη ὅσον εἰς τὸ φαινόμενον, καὶ ἀπ' ἔξω
δέχνουσι σχῆμα ἀρετῆς, καὶ ὅμως ὅσον εἰς τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἐκεῖνον ὅπου
εἶναι, ἀποβλέπουσιν εἰς κακὸν τέλος. Ἤκουσα τινὰς κάποιαν φοράν, ὅπου
ἐκατακρίνασι τὸν πλησίον τους, καὶ ἐκαταδίκασά τους. καὶ ὅμως ἐκεῖ-
νοι οἱ ἐργάται τοῦ κακοῦ διὰ πρόφασιν καὶ ἀπολογίαν, μοῦ ἀποκριθήκασι,
λ' πῶς τοῦτο τὸ ἐκάμνασι διὰ τὴν ἀγάπην ὁποῦ εἶχασι πρὸς ἐκεῖνον τὸν
καταλαλούμενον, καὶ διὰ τὶ ἐφροντίζασι τῆς σωτηρίας του. καὶ ἐγὼ
τοὺς ἀπεκρίθηκα. παύσατε ἀδελφοί μου, παύσατε ἀπὸ τέτοιας λογῆς
ἀγάπην, διὰ νὰ μὴν κάμετε νὰ ψευσθῆ εἰς ἐσᾶς ἐκεῖνος ὁποῦ εἶπεν.
ἐγὼ ἐδίωχνα ἐκεῖνον, ὁποῦ ἐκαταλάλει κρυφὰ τὸν πλησίον του. Ἂν ψαλ. ρ'.
λε λέγῃς καὶ ἀγαπᾷς τὸν πλησίον, προσεύχου διὰ λόγου του κρυφὰ, καὶ
μὴν τὸν ὑβρίζῃς, μὴ δὲ λέγῃς κακὸν διὰ λόγου του. διὰ τί ἐτοῦτος ὁ

τρόπος

τρόπος τῆς ἀγάπης εἶναι εὐάρεστος καὶ δεκτὸς σιμὰ εἰς τὸν θν̄. Μὴν ὅμως
λανθαίνῃ μηδὲ τοῦτο, ἂν ἐπιθυμᾶς νὰ φυλάσσεσαι ὅλως διόλου ἐγκρα-
τὴς ἀπὸ τὴν ἀπολίσκεπτον κατάκρισιν ἐκεινοῦ ὁποῦ ἁμαρτάνει. ὁ ἰούδας
εὑρίσκετον εἰς τὸν χορὸν τῶν μαθητῶν τοῦ χῦ. καὶ ὁ καλὸς λῃστὴς εἰς τὸν
χορὸν τῶν φονευτῶν. ὅμως καὶ ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος ἀπ᾽ αὐτοὺς εἰς μίαν ϛ
καιροῦ ῥοπὴν ἐπήρασιν τέτοιας λογῆς θαυμαστὴν ἀλλαγὴν, καὶ ἀν-
Ματθ. κζ'. τάδοσιν, διατὶ ὁ ἰούδας ἐγίνηκε φονεὺς τοῦ χῦ, καὶ ὁ λῃστὴς μετανοῶν-
τας, ἐσυναριθμήθηκεν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποστόλων. Ἂν τινὰς ὀρ-
Λουκ. κγ'. γέται καὶ θέλει νὰ νικήσῃ τὸ πάθος μα τῆς καταλαλιᾶς, μὴν ἀποδίδῃ τὴν
μέμψιν καὶ τὴν κατηγορίαν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ πταίει, μὰ εἰς τὸν δαίμο- ϛ
να ὁποῦ τοῦ ὑποβάλλει τὸν πειρασμὸν, διατὶ δὲν θέλει οὐδὲ τινὰς νὰ
ἁμαρτήσει εἰς τὸν θν̄, καλὰ καὶ ὅλοι μας νὰ μὴν ἀναγκάζωμεσθαν,
Ἐναντίον μὰ νὰ ἁμαρτάνωμεν θεληματικῶς. Εἶδα τινὰ ὁποῦ ἡμάρτανεν εἰς
τῆς κατα τὸ φανερὸν, καὶ κρυφὰ ἐλυπᾶτον καὶ ἐμετανόα, καὶ εὕρηκα, πῶς ἐκεῖνος
φορεσίας. τὸν ὁποῖον ἐκατέκρινα ὡς πόρνον καὶ κακώτατον, ἐλογαριάζετον σιμὰ ιϛ
εἰς τὸν θν̄ σώφρων καὶ καλός. διατὶ μὲ τὴν μετάνοιαν, καὶ τὴν καλὴν ἀνα-
στροφὴν, ὁποῦ ἔκαμνε κρυφὰ, ἦτον διαλλαγμένος καὶ ἀγαπημένος μὲ
τὸν θν̄, ἔστωντας νὰ τὸν ἐξιλεώσῃ καὶ νὰ τὸν σύρῃ εἰς ἐλεημοσύνην εἰς τοῦ
λόγου του. Μὴν ἔχῃς ποτὲ εἰς εὐλάβειαν ἐκεῖνον ὁποῦ ἔμπροσθέν σου
καταλαλεῖ τὸν πλησίον του. μάλιστα πλέα ὀγλυγορώτερα τοῦ λέγε, κ'
παῦσαι ἀδελφέ μου, διατὶ ἐγὼ πταίω καθημερνὸν εἰς τὸν θν̄ πλέα με-
γαλύτερα, καὶ βαρύτερα, καὶ πῶς δύναμαι νὰ τὸν κατακρίνω ἐκεῖνον;
καὶ μὲ τὸ ἕνα καὶ ἴδιον ἔμπλαστρι, θέλεις κερδέσῃ δύο πράγματα, ἰα-
τρεύωντας καὶ ἐσένα τὸν ἴδιον, καὶ τὸν πλησίον σου. Ἀνάμεσα εἰς ταῖς
ἄλλαις στράταις, ὁποῦ ὁδηγοῦσιν εἰς τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, εἶναι μία κϛ
καὶ τούτη καὶ σύντομος, ἤγουν νὰ μὴν κατακρίνῃ τινὰς, ἐπειδὴ εἶναι ἀλη-
Ματθ. ς'. θινώτατος ἐκεῖνος ὁ λόγος ὁποῦ λέγει, μὴν κρίνετε, καὶ δὲν θέλετε κρι-
θῆ. Καθὼς ἡ φωτία εἶναι παντελῶς ἀλλοτρία καὶ ἐναντία τοῦ νεροῦ, ἔτζι
πρέπει νὰ εἶναι ἀλλοτρία καὶ μακρὰ ἡ κατάκρισις ἀπ᾽ ἐκεῖνον ὁποῦ θέ-
λει νὰ μετανοήσῃ ταῖς ἁμαρτίαις του. Ἂν ἰδῇς κανένα ἀκόμη καὶ ὅταν λ'
μέλλῃ ἡ ψυχή του νὰ μισεύσῃ ἀπὸ τὸ κορμίτου, νὰ πταίῃ, μὴν θελή-
σῃς μηδὲ τότε νὰ τὸν κατακρίνῃς, διατὶ ἡ κρίσις τοῦ θεοῦ εἰς τὸν τοιοῦτον
ἄνθρωπον, εἶναι ἄδηλος καὶ κρυπτὴ σιμὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ἐπταί-
σασι τινὲς μεγάλα πταίσματα φανερὰ, οἱ ὁποῖοι κρυπτῶς ἐκάμασι κα-
λὰ ἔργα μεγαλύτερα παρὰ ἐκεῖνα τὰ κακά. διὰ τοῦτο ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐγυ- λϛ
ρεύασι καὶ ἀγαποῦσιν νὰ ὀνειδίζουσιν καὶ νὰ κατακρίνουσιν τὰ ἔργα τῶν
ἀλλονῶν,

ἀλλονῶν, ἢ ποῦ τεθήκασι, κρατοῦντας τὸν κανὸν εἰς τόπον τοῦ ἡλίου. Ἀκούσετέ μου, ἀκούσετέ μου ὅλοι ἐσεῖς ὁποῦ γίνεσθε κακοὶ κριταὶ καὶ λογισταὶ τῶν ἔργων τῶν ἀλλονῶν. ἂν εἶναι ἀληθινὸν, καθὼς εἶναι καὶ ἀληθινὸν ἐκεῖνον ὁποῦ λέγει ὁ χριστὸς μας, πῶς εἰς ἐκεῖνο τὸ κρίμα ὁποῦ θέλετε κρίνη, θέλετε κριθῆ, δίχως ἄλλο ἡμεῖς οἱ ἴδιοι θέλομεν πέσει εἰς ὅλα ἐκεῖνα τὰ πράγματα, ἢ πνευματικὰ, ἢ σωματικὰ ὁποῦ νὰ εἶναι, διὰ τὰ ὁποῖα θέλομεν μέμψει τὸν πλησίον μας καὶ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἀλλέως. Ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι ὀγλήγοροι καὶ πρόθυμοι, καὶ πολλὰ πολύεργοι καὶ ἐπιμελεῖς ἐξεταταστάδες διὰ νὰ ἐξετάζουσιν καὶ νὰ κατακρίνουσι τὰ σφάλματα τοῦ πλησίον τως, ὑπομένουσιν τοῦτο τὸ πάθος, διατὶ ἀκόμι δὲν ἐπῆραν εἰς τοὺς λογουτως ἐνθύμησιν τελείαν καὶ ἀρέμβασον, καὶ ἔννοιαν τῶν σφαλμάτων τῶν ἐδικῶν τως. Διατὶ ἂν ἔναι καὶ τινὰς ξεσκεπάζοντας τὸ σκέπασμα τῆς ἀγάπης ὁποῦ ἔχει εἰς τοὺς λόγου του, σοχασθῇ μὲ ἐπιμέλειαν τὰ κακά του, δὲν θέλει ἐννοιασθῆ πλέον διὰ κανένα ἄλλο πρᾶγμα ἐτουτῆς τῆς ζωῆς, λογαριάζοντας πῶς δὲν θέλει εἶσται ἀρκετὸς ὅλος ὁ χρόνος τῆς ζωῆς του διὰ νὰ κλαίει τὰ ἐδικά του ἁμαρτήματα, ἂν καὶ ἂν ἤθελε ζήση καὶ ἑκατὸν χρόνους. καὶ ἂν ἤθελε χυνὴ καὶ ἀπὸ τὰ ὀμμάτια του πλέα δάκρυα, παρὰ ὁποῦ εἶναι τὸ νερὸν τοῦ ἰορδάνου ποταμοῦ. Βάνοντας ἐγὼ εἰς τὸν νοῦν μου τὴν φύσιν, καὶ τὰ ἔργα τοῦ ἀληθινοῦ πένθους τῆς μετανοίας, δὲν εὕρηκα εἰς ἐκεῖνο κἂν μικρὸν σημάδι καταλαλιᾶς, ἢ κατακρίσεως τοῦ πλησίον, μὰ μόνον τοῦ μετανοοῦντος. Οἱ δαίμονες ἢ ἀναγκάζουσί μας νὰ ἁμαρτήσωμεν, ἢ μὴ ἁμαρτάνοντας, νὰ κατακρίνωμεν ἐκείνους ὁποῦ ἁμαρτάνουσιν. διὰ νὰ μᾶς κάμνουσιν ἐτοῦτοι οἱ φονεῖς τῆς ψυχῆς μας κἂν μὲ τοῦτον τὸν δεύτερον τρόπον νὰ μολυνώμεθεν τὸ πρῶτον, ἤγουν ἐκείνην τὴν διάθεσίν μας, ὁποῦ δὲν εἴχαμεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ἔχε, καὶ γνώριζε πῶς εἶναι τοῦτο τὸ σημάδι καὶ τὸ γνώρισμα τῶν μνησικάκων, καὶ φθονερῶν, διατί ἔσωντας νὰ εὑρίσκουνται ἐλεεινῶς ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ μίσους κρεμνισμένοι, καὶ βυθισμένοι, εὔκολα καὶ μετὰ χαρᾶς εὑρίσκουσιν ἀφορμὴν καὶ τρόπον νὰ ψέγουσι ταῖς διδαχαῖς, ἢ τὰ πράγματα, ἢ τὰ κατορθώματα, καὶ ταῖς ἀρεταῖς τοῦ πλησίοντως. Εἶδα τινὰς ὁποῦ κρυφὰ καὶ ὄχι εἰς τὸ κοινὸν ἐκάμνασι σφάλματα καὶ ἁμαρτήματα χαλεπώτατα. καὶ ἔπειτα διὰ νὰ φαίνουνται καὶ νὰ λογιάζουνται πῶς εἶναι δίκαιοι καὶ καθαρώτατοι, ἐκαταδικάζασι πολλὰ σκληρὰ καὶ χαλεπὰ ἐκείνους ὁποῦ ἐπταίασι μικρά τινα σφάλματα, καὶ ἐφανερώνασίν τα. Νὰ κρίνη τινὰς, εἶναι ἕνας δυνάστικος καὶ ἀδιαίτροπος ἁρπαγμὸς τῆς ἀξίας τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ ἔργου

τοῦ ἰδικοῦ του, τοῦ ὁποίου μόνον πρέπει νὰ κρίνῃ. μὰ νὰ κατακρίνῃ τινὰς ἄλλον, εἶναι ἕνας χαλασμὸς τῆς ψυχῆς τῆς ἰδικῆς του. Καθὼς τὸ πάθος τῆς ὑπερηφανίας, καὶ τὸ νὰ λογιάζῃ τινὰς μεγάλα πράγματα διὰ τοῦ λόγου του, δύναται μοναχόν του καὶ χωρὶς ἄλλο πάθος νὰ χαλάσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἔχει, τέτοιας λογῆς ἀκόμι καὶ τὸ πάθος τῆς κατακρίσεως μοναχόντου, δύναται νὰ μᾶς χαλάσῃ τελείως. ἐπειδὴ καὶ ὁ φαρισαῖος

Λουκ. ιη. ἐκεῖνος διὰ τοῦτο μόνον ἐκατακρίθη ἀπὸ τὸν χριστόν. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπιδέξια ξεύρει καλὰ νὰ μαζώνῃ ταῖς ῥόγαις τῶν σταφυλίων, ξεώροντας ταῖς καμωμέναις καὶ ὥριμαις ῥόγαις, δὲν ῥαγολογᾷ ταῖς ἀγκουρίδαις. ἔτζη καὶ ὁ νοῦς ὁ εὐγνώμων τοῦ ἁγίου καὶ φρόνιμος, ὅσαις ἀρεταῖς στοχασθῇ εἰς κανένα, θέλει ταῖς σημειώνει εἰς τοῦ λόγου του μὲ μεγάλην σπουδήν. μὰ ὁ ἀνόητος καὶ λωλὸς θέλει γυρεύει καὶ ἐξερευνᾷ μόνον

Ψαλ. λη. ταῖς κατηγορίαις καὶ τὰ λαθήματα. διὰ τὸν ὁποῖον εἶπεν ὁ προφήτης. ἐζήτησασι καὶ ἐρευνήσασι τὴν ἀνομίαν, καὶ ἔτζη γυρεύωντας, ἐλείψασι καὶ ἐχαθήκασι. Μηδὲ βλέπωντας μὲ τὰ ὀμμάτιασου, κατάκρινε, δὲν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ κατακρίνῃς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ κάμνει, μηδὲ πιστεύῃς μηδὲ τῶν ὀμματίων σου, διατὶ πολλαῖς φοραῖς πλανοῦνται καὶ σφάλουσι καὶ αὐτά. ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνίκησε καὶ ἐπήδησεν εἰς τοῦτον τὸν δέκατόν βαθμόν, ἐγίνηκεν ἐργάτης τοῦ πένθους, ἢ τῆς ἀγάπης.

ΒΑΘΜΟ'Σ Ε'ΝΔΕ'ΚΑΤΟΣ.

Περὶ πολυλογίας.

ΕΙ'παμεν εἰς τὰ περασμένα πρατταίνω εἰς ὀλίγα λόγια, πῶς εἶναι πολλὰ ἐπικίνδυνον καὶ σφαλερὸν πρᾶγμα, νὰ κατακρίνει τινὰς τὸν πλησίον του, καὶ μάλιστα εἰσέβαίνωντας εἰς ἐκείνους ὁποῦ φαίνουνται πνευματικοί, μᾶλλον δὲ, πῶς ἡ κατάκρισις, εἶναι τοῦτο, νὰ κατακρίνεται τινὰς, καὶ νὰ κολάζεται ἀπὸ τὴν γλῶσσαν του. ἐδᾶ λοιπὸν ἀκολουθᾷ, καὶ εἶναι χρειαζόμενον νὰ ὁμιλήσωμεν εἰς ὀλίγα λόγια, καὶ νὰ τάξωμεν ἐδῶ τὴν αἰτίαν, καὶ τὴν πόρταν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν εὐγαίνει καὶ ἐμπαίνει τοῦτο τὸ πάθος εἰς τὴν ψυχήν.

Ὁρισμὸς τῆς πολυλογίας. Ἡ πολυλογία εἶναι, μία καθέδρα τῆς κενοδοξίας, μὲ τὴν ὁποίαν ἔχει συνήθειαν νὰ φανερώνει τὴν ἑαυτήν της, καὶ νὰ ἔρχεται εἰς τὸ μέσον μὲ πόμπαν καὶ ἀποφάνισιν. Ἡ πολυλογία εἶναι ἕνα σημάδι φανερὸν ἀγνωσίας, ἐπειδὴ ἀφίνει ὁ ἄνθρωπος τὰ ἰδικάτου, καὶ στοχάζεται τὰ τῶν ἄλλων, πόρτα τῆς καταλαλιᾶς, ὁδηγὸς

γος

γρὸς τοῦ ἀτάκτου καὶ ἀπρεποῦς γέλωτος. ψεύδοις ὑπουργὸς, διάλυσις
καὶ χαλασμὸς τῆς κατανύξεως. δημιουργὸς, καὶ καλεστὴς τῆς ἀκηδίας.
πρόδρομος τοῦ ὕπνου μάλιστα εἰς τὸν καιρὸν τῆς ψαλμῳδίας, ἢ τῆς προ-
σευχῆς. σκορπισμὸς τῆς λεπτότητος τοῦ νοὸς, καὶ τοῦ ἐκτενοῦς καὶ προ-
σηλωμένου λογισμοῦ πρὸς θεόν. Ἀφανισμὸς τῆς φύλαξις τῆς ψυχῆς.
ψυχρασμὸς τῆς θέρμης τῆς πρὸς θεὸν εὐλαβείας. σκοτεινιασμὸς τῆς προ-
σευχῆς. καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου. Ἡ σιωπὴ ἡ ἀληθινὴ, ὁποῦ κρατεῖται μὲ Ὅρος τῆς
γνῶσιν καὶ διάκρισιν, εἶναι μητέρα τῆς προσευχῆς, ἀνακρασμὸς καὶ ἐξα- σιωπῆς.
γορία τοῦ νοὸς ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς πολυλογίας. φύλαξις τῆς
φωτίας τῆς πρὸς θεὸν εὐλαβείας, καὶ ἀγάπης. στοχασμὸς καὶ ἐπιμελὴς
τήρησις τῶν λογισμῶν, διακρίνωντας τοὺς καλοὺς ἀπὸ τοὺς κακούς. φύλαξις
καὶ βλέπησις ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, δὲν τοὺς ἀφίνωντας νὰ σιμώσουν. μία
φυλακὴ τοῦ κλαύματος, τὸ ὁποῖον, ὡσὰν παύσῃ ἡ σιωπὴ, χαλᾶται. φί-
λος τῶν δακρύων. ἐργάτης τῆς τοῦ θανάτου ἐνθυμήσεως. ζωγράφος τῆς
αἰωνίου κολάσεως. συζητητὴς ἐξεταστικὸς τῆς μελλούσης κρίσεως.
ὑπουργὸς τῆς κατὰ θεὸν λύπης. ἐχθρὸς τοῦ πολίτου θάῤῥους ὁποῦ ἔχει
τινὰς εἰς τοῦ λόγου του. σύζυγος καὶ συντροφος τῆς μακαρίας ἡσυχίας.
ἐχθρὸς τοῦ διδάσκειν τὴν φιλότιμον διδασκαλίαν. αὔξησις τῆς γνώ-
σεως, θεϊκῶν θεωριῶν δημιουργὸς. κρυφὴ προκοπὴ καὶ αὔξησις εἰς
τὸν θεόν. κρυφὴ ἀνάβασις τοῦ νοὸς εἰς τὸν θεόν. Ἐκεῖνος ὁποῦ γνωρίζει τὰ
σφαλματά του, κρατεῖ καὶ χαλινώνει τὴν γλῶσσαν του, μὰ ἐκεῖνος
ὁποῦ ὁμιλεῖ πολλὰ, δὲν ἐγνώρισεν ἀκόμη τὸν ἑαυτόν του καθὼς πρέπει.
Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγαπᾷ τὴν σιωπὴν, ἐγγίζει πρὸς τὸν θεὸν, καὶ συνομιλῶντας
κρυφὰ εἰς τὴν καρδίαν του ἢ μὲ τὴν προσευχὴν, ἢ μὲ τὴν μελέτην τῶν
θείων πραγμάτων, φωτίζεται ἀπὸ τὸν θεόν. Ἡ σιωπὴ τοῦ χριστοῦ, ἐσπλαγχνίσ- Ἰωάν. ιθ.
σε τὸν πιλάτον εἰς εὐλάβειαν, καὶ συμπάθειαν πρὸς τοῦ λόγου του. καὶ
ἡ ἥσυχος φωνὴ καὶ ταπεινὴ τοῦ ἀνθρώπου καταργεῖ τὴν κενοδοξίαν, ἡ
ὁποία πάντοτε μὲ τὴν ἀποφαίνησιν τῆς ὁμιλίας ὑψώνει τὴν φωνὴν της.
Διὰ ἕνα λόγον ὁποῦ εἶπεν ὁ πέτρος ὁ ἀπόστολος, ἀρνούμενος τὸν χριστὸν, Ψαλ. λη.
ἔκλαυσεν ἔπειτα πικρῶς, διατί δὲν ἐνθυμήθηκεν ἐκεινοῦ ὁποῦ εἶπεν,
εἶπα νὰ φυλάξω ταῖς στράταις μου, διὰ νὰ μὴν σφάλλω μὲ τὴν γλῶσ-
σαν μου, καὶ ἐκεινοῦ τοῦ ἄλλου, ὁποῦ εἶπεν. Κάλλιον εἶναι νὰ πέσῃ τινὰς Ἐκκλ. κ.
ἀπὸ ὑψηλὰ χάμαι εἰς τὴν γῆν, παρὰ ὁμιλῶντας κακὰ, νὰ πέσῃ μὲ τὴν
γλῶσσαν του. Δὲν θέλω νὰ γράφω πολλὰ διὰ τοῦτα τὰ πράγματα τῆς
πολυλογίας, καλὰ καὶ αἱ πανουργίαι ἐτουτουνοῦ τοῦ πάθους, καὶ ἐκεινῶν
ὁποῦ γλυκαίνονται ἀπὸ τοῦτο, νὰ μὲ παρακινοῦσιν εἰς τούτην τὴν ὁμιλίαν

Ὅμως ἤκουσα κάποιαν φορὰν ἕνα μοναχὸν, ὁποῦ μὲ ἐρώτα μὲ φι-λικὸν τρόπον διὰ τὴν ἡσυχίαν, καὶ τὴν φυλακὴν τῆς γλώσσης. ὁ ὁποῖος ἔλεγε, πῶς ἡ πολυλογία κατὰ πᾶσαν αἰτίαν ἐγεννᾶτον ἀπὸ ἕνα ἀπὸ τοῦ-τα, ἢ ἀπὸ τὴν κακὴν ἀναστροφὴν, καὶ πονηρὰν ἢ ἀκρατῆ ἢ ἀχαλίνωτον συνήθειαν, διὰ τί ἔλεγεν, ἔσωντας νὰ εἶναι καὶ ἡ γλῶσσα ἕνα μέλος τοῦ κορμίου, καθὼς θέλει παιδευθῆ καὶ συνηθίση ἢ μὲ ἀρετὴν, ἢ μὲ πάθος, ἔτζη φυλάγεται, ἢ ζητᾶ τὴν συνήθειάν της. ἢ γεννᾶται ἀπὸ τὸν δαί-μονα τῆς κενοδοξίας, μάλιστα σιμᾶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀγωνίζουνται πνευματικὰ, σύρνωντάς τους εἰς πολλὰ λόγια, ἢ εἰς τὸ νὰ ἐπαινοῦν-ται, καὶ νὰ δοξάζουνται εἰς τοὺς πολέμους ὁποῦ παθαίνουσι, καὶ εἰς ταῖς νίκαις τους. Καὶ καμίαν φορὰν πάλιν γεννᾶται ἀπὸ τὴν γαστριμαργίαν, ἢ ἀπὸ τὸ περισσὸν φαγητόν. διὰ τοῦτο πολλαῖς φοραῖς πολλοὶ χαλινό-νοντας τὴν κοιλίαν τως, καὶ δὲν τῆς δίδωντας ταῖς ὀρέξαις της μὲ κά-ποιον τρόπον δυνατὸν, καὶ μὲ τὴν ἀχαμνοσύνην τως ἐσφαλίσασι ἢ τὴν γλῶσσαν, καὶ τὴν πολυλογίαν ὁποῦ γεννᾶται ἀπ᾽ αὐτήν. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐννοιάζεται καὶ φροντίζει διὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου του, κοντένει καὶ κόπτει τοὺς λόγους του. καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπέκτησε τὸ καρπερὸν πέν-θος καὶ μετανοητικὸν τῆς ψυχῆς, φεύγει ὡσὰν ἀπὸ φωτίαν, ἀπὸ τὴν πο-λυλογίαν. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἠγάπησε τὴν ἡσυχίαν τῆς μοναξίας, ἐσφά-λισε τὸ στόμα του. μὰ ὅποιος ἀγαπᾶ νὰ ἐβγένη νὰ πηγένη τριγύρου, ἢ νὰ βλέπεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ζυγώνεται ἢ ξετρέχεται ἀπὸ τοῦτο τὸ πάθος τῆς πολυλογίας, ἀπὸ τὸ κελλίον του. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐγνώρισε τὴν μυρωδίαν, καὶ τὴν θερμότητα τοῦ ὑψίστου καὶ θεϊκοῦ πυρὸς, τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἐτοῦτος ὅσον ὁμπορεῖ φεύγει δὶ λόγως τὴν ἔσμιξιν καὶ τὴν συνομιλίαν τῶν ἀνθρώπων, ὡσὰν ἡ μέλισσα τὸν καπνόν. διατί καθὼς ὁ κα-πνὸς διώχνει ἔξω την ἀπὸ τὸ γυψέλι της, ἔτζη εἰς ἐκεῖνον ἡ συνομιλία καὶ ἡ ἀνακάτωσις τῶν ἀνθρώπων τῶν πολυλόγων κάμνει τὸ ἐναντίον. κάμνων-τας νὰ στέκει πάντοτε μὲ τοὺς λόγους τως, καὶ νὰ γίνεται ἐμπαθὴς, καθὼς ἢ αὐτοί. Πολλὰ ὀλίγοι εἶναι κατ᾽ ἀλήθειαν ἐκεῖνοι, ὁποῦ νὰ μποροῦν νὰ κρατήξουν καὶ νὰ ἐμποδίσουν ἕνα νερὸν ὁποῦ νὰ μὴν ἔχη κανένα φράκτην, νὰ μὴν τρέχη κάτω, μὰ πλέα ὀλιγώτεροι εἶναι ἐκεῖνοι, ὁποῦ νὰ ἠμποροῦν νὰ κρατήξουν καὶ νὰ χαλινώσουν, καὶ νὰ δαμάσουν ἕνα στόμα ἀκρατὲς καὶ πολύλογον. Ὅποιος λοιπὸν ἐπιθυμᾶ, καὶ ὀρέ-γεται νὰ προκόψη εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν, ἂς πιάνη μὲ πᾶσαν λο-γῆς ἐπιμέλειαν νὰ γυμνάζεται εἰς τὴν ἡσυχίαν, καὶ εἰς τὴν σιωπὴν τῆς γλώσσης. διατί ὁ ὁποῖος νικήση τὴν πολυλογίαν τῆς γλώσσης μὲ τοῦτον

τὸν

τὸν ἑνδέκατον βαθμὸν ἔνε διὰ μίαν πλῆθος πολλῶν κακῶν.

ΒΑΘΜΟ'Σ ΔΩΔΕ'ΚΑΤΟΣ.

α'
Περὶ ψεύδους.

Καθὼς ἀπὸ τὴν πέτραν, καὶ ἀπὸ τὸ σίδηρον γεννᾶται ἡ φωτία, τοιουτο-
τρόπως καὶ ἀπὸ τὴν πολυλογίαν, καὶ τὸν ἄτακτον καὶ ἀπρεπῆ γέλω- ψεῦδος.
τα, τὸ ψεῦδος. Τὸ ψεῦδος, εἶναι ἕνας ἀφανισμὸς τῆς ἀγάπης. Ἡ Ἐπιορ-
β' δὲ ἐπιορκία, μία ἄρνησις τοῦ θεοῦ. μηδεὶς ὁποῦ φρονεῖ καλὰ, ἂς λογιά- κία.
ζῃ πῶς ἡ ἁμαρτία τοῦ ψεύδους νὰ εἶναι μικρή. ἐπειδὴ τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον διὰ στόματος τοῦ προφήτου δαβὶδ ἔδωκεν ἐναντίον ἐτούτου τοῦ ψεύ-
δους ἀπόφασιν καὶ καταδίκην φοβερωτέραν παρὰ ἐναντίον κάθε ἄλλου ψαλ. ε.
πάθους, καθὼς λέγει αὐτὸς ὁ δαβὶδ πρὸς τὸν θεόν. Ἐσὺ θέλεις χαλάσει
γ' ὅλους ἐκείνους, ὁποῦ ὁμιλοῦσι τὸ ψεῦδος, ἂν δὲν διορθώσουν τοὺς ἑαυ-
τούς τως. Τί θέλουσι πάθει λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀποσώνουσιν εἰς τὸ
ψεῦδος καὶ τὴν ἐπιορκίαν, βεβαιόνοντας μὲ ὅρκον τὸ ψεῦδος καὶ ἐσμί-
γοντάς το μὲ ἐκεῖνον. Εἶδα τινὰς ὁποῦ ἐκαυχοῦνταν εἰς τὸ ψεῦδος
ὁποῦ εἴχασιν εἰπεῖ, καὶ ὑπεραίρουνταν, φαίνοντάς τως νὰ παίρνουσι τι-
δ' μήν, οἱ ὁποῖοι κατασκευάζοντας μὲ τὰ μετεωρίσματά τως καὶ τὴν ἀρ-
γολογίαν τως κάποια ἄπρεπα καὶ γελοιώδη πράγματα, ἐπροξενοῦσαν
τοὺς ἀκροατὰς τους μετανοοῦντας εἰς γέλωτα ἄτακτον, καὶ ἔτζι ἐξα-
φανίζασι καὶ ἐχαλοῦσαν ἐλεεινὰ ἀπὸ ἐκείνους τὸ πένθος τὸ σωτηριῶδες
ὁποῦ ἥρμοζεν εἰς τὴν μετάνοιάν τως. Ὁπόταν μᾶς ἰδοῦσιν οἱ δαίμο-
ε' νες πῶς προθύμως ἀφ' οὗ ἀρχίσῃ ὁ πονηρὸς καὶ χαλεπὸς αὐτὸς καὶ ὑφηγη-
τὴς νὰ διηγᾶται τέτοια κοσμικὰ καὶ γελοιώδη μετεωρίσματα, νὰ δο-
κιμάζωμεν νὰ φεύγωμεν ἀπὸ τὴν ἀκρόασίν τους ὡσὰν ἀπὸ μίαν ἀρρω-
στίαν λοιμικήν, τότε λοιπὸν διὰ νὰ μὴν ἀναχωρήσωμεν, πασχουσι νὰ
μᾶς ἐξαπατοῦσι μὲ δύο τινὰς λογισμούς, ἢ ὑποβάλλοντάς μας νὰ
ς' μὴν λυπήσωμεν ἐκεῖνον ὁποῦ τὰ διηγᾶται. ἢ νὰ μὴν δείξωμεν τοὺς
ἑαυτούς μας πλέα εὐλαβεῖς καὶ θεοφιλεῖς ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ εὑρί-
σκουνται εἰς τὴν διήγησιν παρόντες. Ἀλλὰ σὺ τότε προθύμως μίσευε
καὶ μηδὲν ἀργῇς. εἰδὲ μή, εἰς τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς σου, θέλεις
φαντάζεσθαι καὶ τὰ τοιαῦτα νοήματα καὶ ἐνθυμήσεις γελοίων, τὸ ὁποῖον
ζ' πρᾶγμα εἶναι ἄπρεπον καὶ ἐπιζημιῶδες εἰς τὸν μοναχόν, καὶ ἀπαρέσκει
τοῦ θεοῦ. Μὴν φεύγῃς μόνον, ἀλλὰ καὶ χάλα καὶ χώριζε εὐσεβῶς

ἐκεῖνο τὸ πονηρὸν συνέδριον καὶ συνομιλίαν τῶν μετεωριζόντων, φέρνοντας εἰς τὸ μέσον τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου, καὶ τῆς κρίσεως. διὰ τί κάλλιον εἶναι εἰς τοῦτο τὸ ἔργον νὰ ἐλεγχθῇς ὀλίγον διὰ κενόδοξος, καὶ τέτοιας λογῆς νὰ εὑρεθῇς πρόξενος ψυχικῆς ὠφελείας εἰς πολλούς, κάμνοντάς τους νὰ ἀναχωρίζουσιν ἀπὸ τὰ σφάλματα, παρὰ μὲ ἀνωφελῆ σιωπὴν νὰ ζημιώνῃς καὶ πολλοὺς μὲ τοὺς λόγους σου. Ἡ ὑπόκρισις, εἶναι πολλαῖς φοραῖς μητέρα, καὶ ὑπόθεσις τοῦ ψεύδους. διὰ τοῦτο τινὲς ἀποφασίζουσι λέγοντας πῶς ἡ ὑπόκρισις δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ μία μελέτη καὶ δημιουργὸς τοῦ ψεύδους, ἡ ὁποία ἔχει κεκαλυμμένον καὶ συμπεπλεγμένον μὲ τοὺς λόγους της τὸν ὅρκον. διὰ τί ὁ ὑποκριτὴς ἐξεζητεῖ δόξαν καὶ τιμὴν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸ νὰ φαίνεται πῶς εἶναι δίκαιος. ἢ ἄλλο λαλεῖ μὲ τὴν γλῶσσαν, καὶ ἄλλο ἔχει εἰς τὴν καρδίαν του. Ὁ ὁποῖος ἀπέκτησεν εἰς τοὺς λόγους του τὸν φόβον τοῦ θεοῦ, ἐξενίτευσε παντελῶς καὶ ἐχωρίσθη ἀπὸ τὸ ψεῦδος, ἔχοντας μέσα του ἕνα κριτὴν δίκαιον καὶ ἀδωροδόκητον, τὴν συνείδησίν του, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν εὑρίσκεται προσωποληψία καμία. Καθὼς εἰς ὅλα τὰ πάθη γνωρίζομεν τὴν διαφορὰν τῆς βλάβης ὁποῦ δίδουσιν, ἔτζι καὶ εἰς τὸ ψεῦδος, τὸ ἕνα εἶναι χειρότερον καὶ πλέα βαρύτερον ἀπὸ τὸ ἄλλο κατὰ ταῖς διαφοραῖς αἰτίαις, καὶ τοὺς τρόπους. διὰ τί ἀλλέως κρίνεται ἐκεῖνος, ὁποῦ διὰ φόβον κολάσεως καὶ θανάτου, ψεύδεται. καὶ ἀλλέως ἐκεῖνος, ὁποῦ χωρὶς νὰ φοβᾶται κανένα κίνδυνον, ψεύδεται. ἄλλος ἐψεύσθη διὰ τροφὴν ἢ σπατάλην, ἄλλος διὰ νὰ προκινήσῃ γέλωτα εἰς τοὺς προσεστῶτας. καὶ ἄλλος διὰ νὰ ἐπιβουλεύσῃ τὸν ἀδελφόν του, καὶ νὰ τοῦ κάμῃ κακόν. Μὲ ταῖς κολάσες καὶ τιμωρίαις ὁποῦ δίδουσιν οἱ ἀφένται καὶ οἱ κριταὶ εἰς τοὺς ψεύστας, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς ἐπιόρκους, λιώνεται τὸ ψεῦδος. καὶ ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ὠφελίμων δακρύων, χαλᾶται καὶ ἀφανίζεται παντελῶς. Καμίαν φορὰν ὁ ψεύστης, ἢ ἐκεῖνος ὁποῦ γίνεται αἴτιος τοῦ ψεύδους, προφασίζεται κάποιαις προφάσες οἰκονομικαῖς. καὶ πολλαῖς φοραῖς λογαριάζει διὰ δικαιοσύναις, ταῖς ἀπωλείαις τῆς ψυχῆς. Ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ πλάσσει τὸ ψεῦδος, πέρνει διὰ μαρτυρίαν τοιαύτης προφάσεως τὸ παράδειγμα τῆς Ῥαὰβ, λέγοντας πῶς γίνεται μιμητὴς ἐκείνης, καὶ μὲ τὴν ἀπώλειαν τὴν ἐδικήν του πραγματεύεται τὴν σωτηρίαν τῶν ἀλλονῶν. **Ὠσηὲ. β. Βασιλ. γ'. ιά.** Ὁπόταν καθαρισθοῦμεν παντελῶς ἀπὸ τὸ ψεῦδος, τότε καλῶντας μας ὁ καιρὸς καμίαν φορὰν ἂς τὸ μετέλθωμεν μὲ φόβον. Δὲν γνωρίζει ἕνα βρέφος τὸ ψεῦδος, οὐδὲ ἡ ψυχὴ ὁποῦ εἶναι στερεμένη ἀπὸ πονηρίαν. Ἐκεῖνος ὁποῦ εὐφρανθῇ εἰς τὸν οἶνον, καὶ στανικῶς του ὁμολογᾷ τὴν ἀλήθειαν

θειαν εἰς κάθε πρᾶγμα. καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει μεθυσθῆ ἀπὸ τὴν ἁγίαν κατάνυξιν, δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ ψωματεύσῃ. Ὅποιος ἀνέβη εἰς τοῦτον τὸν δωδέκατον βαθμὸν, ἔχει τὴν ῥίζαν ὅλων τῶν καλῶν.

ΒΑΘΜΟ'Σ ΤΡΙΣΚΑΙΔΕ'ΚΑΤΟΣ.

Περὶ ἀκηδίας, ἡ ὁποία χαλᾶ ταῖς δυνάμεις τῆς ψυχῆς.

Ἕνας ἀπὸ τοὺς κλάδους τῆς πολυλογίας εἶναι πολλαῖς φοραῖς καὶ ἐτοῦτος, καθὼς καὶ προτίτερα εἴπαμεν, καὶ πρῶτόν της γέννημα, ἡ ἀκηδία λέγω. καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἐδώκαμεν καὶ τούτου τὴν πρέπουσαν καὶ ἁρμόζουσαν τάξιν εἰς τὴν πονηρὰν ἁλυσίδα τῶν παθῶν. Ἡ ἀκηδία εἶναι μία ἀχαμνωσύνη τῆς ψυχῆς, καὶ μία παράλυσις τοῦ νοός. καταφρόνησις καὶ παραθέσμησις τῶν ἀγώνων τῆς μοναχικῆς πολιτείας. ἕνα μῖσος τοῦ ἐπαγγέλματος ὁποῦ ἔταξε τινὰς ὁπόταν ἐγίνηκε μοναχός. ἐπαινέτρια τῶν κοσμικῶν. καταβάλτισα τοῦ θεοῦ ὡς ἀσπλάγχνου καὶ ἀφιλανθρώπου. Ἡ ἀκηδία κάμνει νὰ στέκεται τινὰς εἰς τὴν ἀκρόασιν τῶν ψαλμῶν ἀμελής, καὶ εἰς κάθε ἄλλον τόπον μὲ τὸν νοῦν. κάμνει νὰ γίνεται τινὰς εἰς τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς, ἀσθενὴς ἢ ἀδύνατος. εἰς τὸ διακόνημα σιδερένιος. εἰς τὸ ἐργόχειρον ἄοκνος, εἰς τὴν ὑπακοὴν δόκιμος. Ὁ ἀληθινὸς ὑποτακτικὸς, δὲν γνωρίζει τί πρᾶγμα εἶναι ἡ ἀκηδία, διὰ τί ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ καὶ ταπεινὰ πράγματα, κινᾶται καὶ προκόπτει, καὶ κατορθώνει καὶ τὰ νοητὰ καὶ θεϊκά. Τὸ κοινόβιον, εἶναι ἕνας ἀντίπαλος καὶ ἐχθρὸς τῆς ἀκηδίας. μὰ εἰς τὸν ἡσυχαστὴν, εἶναι μία παντοτινὴ ἐτούτη συντρόφισσα, ὁποῦ δὲν τὸν ἀφίνει ἕως θανάτου, καὶ ὥστε ὁποῦ ζῆ, πολεμᾶ μὲ τοῦ λόγου του, καὶ ποτὲ δὲν τὸν ἀφίνει νὰ ἡσυχάζει. Ἡ ἀκηδία στοχαζομένη τὸ κελλίον τοῦ ἀναχωρητοῦ, ἐγέλασε, καὶ προσεγγίζοντάς του, ἐκατοίκησε σιμά του. Ὁ ἰατρὸς ἔχει συνήθειαν ἀπὸ ταχυτέρου νὰ ἐπισκέπτεται τοὺς ἀρρώστους, καὶ ἡ ἀκηδία τοὺς μοναχοὺς καὶ τοὺς ἀσκητάδες κάθε μεσημέριον. Ἡ ἀκηδία παρακινᾶ νὰ γίνεται τινὰς ξενοδόχος, νὰ ἀποδέχεται τοὺς ξένους, νουθετᾶ καὶ παρακαλεῖ νὰ γίνουνται τὰ ἐργόχειρα, διὰ νὰ γίνουνται αἱ ἐλεημοσύναις. παρακινᾶ νὰ ἐπισκέπτουνται προθυμερὰ οἱ ἄρρωστοι, ἐνθυμίζοντας ἐκεῖνον ὁποῦ λέγει, ἀσθενὴς ἤμουν, καὶ ἤλθετε πρὸς ἐμένα. Ματθ. κέ. νουθετᾶ ἀκόμη νὰ πηγαίνει τινὰς εἰς τοὺς λυπημένους, εἰς τοὺς ὀλιγοψύχους, καὶ ἐκεῖνη ὁποῦ εἶναι ἡ ὀλιγόψυχος καταπείθει νὰ παρακαλοῦμεν

Ἀκηδίας ὅρος.

κοῦμεν τοὺς ὀλιγοψύχους. Ὁπόταν στεκοῦμεν εἰς προσευχήν, μᾶς ἐνθυμίζει ἀναγκαῖα πράγματα ἀπὸ μεσωθίον τοῦ μοναστηρίου, καὶ ἀπ' ἔξω, καὶ κάνει πᾶσαν μηχανήν, διὰ νὰ μπορέσῃ μὲ τὴν λεπτὴν τούτην ἐπίνοιαν, καὶ μὲ τοῦτο τὸ εὔλογον καὶ πιστευτόν, νὰ μᾶς εὐγαίνῃ ἀλόγως ἢ ἄλογος ἀπὸ τὴν προσευχήν μας. Τρεῖς ὥραις τῆς ἡμέρας, ὁποῦ εἶναι ὥραις τῆς προσευχῆς καὶ τῆς ἀσκήσεως, εἶναι μεγάλη ζουμάρα καὶ φόβος εἰς τὸν μοναχὸν ὁποῦ χρατζίεται ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς ἀκηδίας, ἤγουν ἡ πρώτη, ἡ τρίτη, καὶ ἡ ἕκτη, εἰς ταῖς ὁποίαις ἡ ἀκηδία τοῦ φέρνει πόνον τῆς κεφαλῆς, συρίγωμα καὶ ἀνακάτωσιν τοῦ στομάχου. μὰ ὁπόταν σιμώσῃ ἡ ἐννάτη, εὑρίσκεται καλλίτερα. καὶ ὁπόταν βαλθῇ ἡ τράπεζα, πηδᾶ ἀπὸ τὸ στρῶμα, καὶ εὑρίσκεται ἔξω ἀπὸ τὸ κελλίον. μὰ ὁπόταν φθάσῃ πάλιν ἡ ὥρα τῆς προσευχῆς, ἀρχίζει πάλιν καὶ βαραίνει τὸ κορμί. καὶ στέκωντας εἰς τὴν προσευχήν, βυθίζεται πάλιν εἰς τὸν ὕπνον, καὶ πάλιν αὐτὴ ἡ ἀκηδία τοῦ ἥρπαξεν ἀπὸ τὸ στόμα τὸν στίχον μὲ χασμουρήσματα ἄχαρα. Τὰ ἄλλα πάθη διώχνουνται μὲ μίαν κάποιαν ἀρετὴν ἐναντίαν τως νὰ ἀφανίζουνται. μὰ ἡ ἀκηδία, ἀφ' οὗ στραφῇ εἰς ἕξιν καὶ συνήθειαν, εἶναι τοῦ μοναχοῦ ἕνας θάνατος ὁποῦ περιέχει ὅλα τὰ πάθη. μία ψυχὴ ἀνδρειωμένη ἀνασταίνει τὸν νοῦν ὁπόταν ἀποθαίνῃ ἀπὸ τὴν ἀκηδίαν. μὰ ἡ ἀκηδία καὶ ἡ ὀκνηρία σκορπᾶ ὅλον τὸν πλοῦτον τῶν ἀρετῶν. Ἔσωντας νὰ εἶναι καὶ τοῦτο ἕνα ἀπὸ τὰ ὀκτὼ πρῶτα καὶ θανάσιμα πάθη τὰ βαρύτατα τῆς κακίας. ἂς κάμωμεν καὶ εἰς τοῦτο τὴν ἐξέτασιν τῆς ἀναλογίας τῆς μεγαλότητός του πρὸς τὰ ἄλλα πάθη, καθὼς ἐκάμαμεν καὶ εἰς τὴν ἀκολουθίαν τως ἐκείνων, τοῦ ἑνὸς πρὸς τὰ ἄλλα. ὅμως ἂς ἀποσώσωμεν καὶ τοῦτο. ὁπόταν δὲν εἶναι καιρὸς ψαλμωδίας, δὲν φαίνεται ἡ ἀκηδία, μὰ ὁπόταν τελειωθῇ ὁ κανόνας, τότε ἀνοίγουσι τὰ ὀμμάτια, καὶ φεύγει ὁ ὕπνος. Εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ πειράζει ἡ ἀκηδία, γνωρίζουνται ἐκεῖνοι ὁποῦ βιάζουνται διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, διατί δὲν εἶναι πρᾶγμα νὰ στεφανώνει τόσον τὸν μοναχόν, ὅσον ἡ ἀκηδία, ὁπόταν πολεμᾶ μὲ τοῦ λόγου της. Στοχάζου καλά, καὶ θέλεις τὴν εὕρει ὁπόταν πολεμᾶ εἰς τὸ στάσιμον τῶν ποδαρίων, διατί ἐκείνους ὁποῦ στέκουνται ὀρθοὺς τοὺς κάμνει νὰ ἀκουμποῦσι τὸ ἕνα ποδάρι ἀπάνω εἰς τὸ ἄλλο, καὶ ἔπειτα ὁπόταν καθίζουνται, τοὺς καταπείθει νὰ ἀκουμπίζουσιν εἰς τὸν τοῖχον, ἢ εἰς τὸ στασίδιον τὴν κεφαλήν τως. Πάλιν ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκουνται εἰς τὸ κελλίον τως, τοὺς παρακινᾶ νὰ εὐγαίνουν πράξω καὶ νὰ προβάλλουσι, κατασκευάζωντας θορύβους καὶ κτυπήματα τῶν ποδίων. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι δοσμένος νὰ κλαίῃ τὸν ἑαυτόν του καὶ τὰς ἁμαρτίας

ζίας του, δὲν γνωρίζει τί εἶναι ἡ ἀκηδία. Ἂς δένεται καὶ ἐτοῦτος ὁ τύραν-
νος, τὸ πλῆθος λέγω τῆς ἀκηδίας ἀπὸ τὴν ἐνθύμησιν τῶν πταισμάτων, καὶ
ἂς δέρνεται ἀπὸ τὸ ἐργόχειρον. καὶ ἀπὸ τὴν συχνὴν ἔννοιαν καὶ μελέτην
τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἂς κατασύρνεται. καὶ παριστάμενος ἔμπροσθεν
ε' εἰς τὸ κριτήριον τοῦ λογικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς, ἂς ἐρωτᾶται καθὼς πρέ-
πει, ἐρωτῶντάς τον τοιουτοτρόπως. εἰπέ μας ὦ ὀκνηρὲ, καὶ ῥάθυμε, καὶ Ἐξέτασις τῆς ἀκηδίας.
παμπάλαιε τύραννε, ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ σὲ ἐγέννησε κακέ; ποῖοι εἶναι
οἱ ἀπόγονοί σου. ποῖοι εἶναι ὁποῦ σὲ πολεμοῦσι; ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ
σὲ θανατώνει. καὶ ἐτοῦτος ἀναγκαζόμενος τοιουτοτρόπως, θέλει φανῇ νὰ
ι' ἀποκριθῇ λέγωντας. ἐγὼ ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἀληθινοὺς ὑπηκόους δὲν ἔχω
ποῦ κλίνω τὴν κεφαλήν μου, μὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ καθεζόμενοι εἰς
τὴν ἡσυχίαν, μοῦ ἀκούουσιν, ἀναπαύομαι, καὶ συγκατοικῶ μετ' ἐκεί-
νους. αἱ γεννήτριαί μου, εἶναι πολλαῖς καὶ διάφοραις. καμίαν φορὰν ἡ
ἀναισθησία τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ σκληρότης, ἄλλην φορὰν ἡ λησμονία τῶν
ιε' οὐρανίων καὶ αἰωνίων πραγμάτων. καὶ ἄλλην φορὰν οἱ περίσσοι κόποι
τοῦ κορμίου, καὶ οἱ μεγάλοι πειρασμοί, καὶ αἱ πνευματικαῖς θλίψεις.
τὰ τέκνα μου εἶναι αἱ μεταβάσεις τῶν τόπων. ἀδελφάδες μου, ὁποῦ γεννοῦν-
ται μετ' ἐμένα, ἡ παρακοὴ τοῦ πνευματικοῦ πατρός. ἡ λησμονία τῆς μελ-
λούσης κρίσεως, καὶ καμίαν φορὰν, καὶ ἡ καταφρόνησις τοῦ ἐπαγγέλμα-
κ' τος καὶ τῆς ὑποσχέσεως ὁποῦ ἔκαμε τινὰς εἰς τὸν θεόν. οἱ ἀντίδικοί μου,
ἀπὸ τοὺς ὁποίους εὑρίσκομαι ἐδὰ δεμένη, εἶναι ἡ ψαλμῳδία ἐσμιμένη
καὶ [illegible] μὲ τὸ ἐργόχειρον. ἐχθρός μου, ὁ λογισμὸς καὶ ἡ ἐνθύμη-
σις τοῦ θανάτου. μὰ ἐκείνη ὁποῦ ὁλοτελῶς μὲ θανατώνει, εἶναι ἡ θερμὴ καὶ
παντοτινὴ προσευχή, ἐσμιμένη μὲ τὴν βεβαίαν ἐλπίδα τῶν αἰωνίων
κε' ἀγαθῶν. τὴν ὁποίαν προσευχὴν ποῖος νὰ τὴν ἐγέννησε, ἐρωτήσετέ
την. καὶ εἰς τὸν τόπον της θέλει σᾶς τὸ φανερώσει. ἐτοῦτος ὁ τρισκαιδέ-
κατος βαθμὸς εἶναι μία νίκη, τὴν ὁποίαν ἄποιος τὴν ἀποκτήσῃ, εἶναι
δόκιμος εἰς κάθε ἔργον καλόν.

λ' ## ΒΑΘΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΚΑΙ ΔΕΚΑΤΟΣ.

Περὶ τῆς παμφήμου, καὶ πονηρᾶς δεσποίνης, τῆς γαστρός, ἤτοι τῆς γαστριμαργίας, καὶ περὶ νηστείας τῆς ταύτης ἀντιπάλου.

λε' ΘΕλλωντας νὰ εἰποῦμεν εἰς τοῦτον τὸν τόπον διὰ τὴν γαστριμαργίαν, καθὼς

καθὼς εἰς ὅλα μὰ ἐδᾶ ἁπλούστερον, ἐποφασίσαμεν νὰ φιλοσοφήσωμεν καὶ νὰ διαλεχθοῦμεν ἐναντίον ἡμᾶς τῶν ἰδίων. διατί θαυμάζω, ἂν εὑρέθη ποτὲ τινὰς εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν, ὁποῦ νὰ ἔμεινεν ἐλεύθερος ἀπὸ τοῦτο τὸ πάθος τῆς γαστριμαργίας, ἐξότου ἀφ' οὗ ἐμπῆκεν εἰς τὸν τάφον.

Ἡ γαστριμαργία εἶναι μία ὑπόκρισις καὶ ψευδὴς ἀπόδειξις τῆς ε'
χρείας τῆς κοιλίας. ἡ ὁποία ὁπόταν εἶναι χορτασμένη, μὲ τὰ αἰσχρὰ ἐρεύγματα φωνάζει, καὶ λέγει πῶς ἔχει χρείαν. καὶ ὁπόταν εἶναι καλὰ γεμάτη, καὶ σπᾶ ἀπὸ τὸ τόσον φαγητόν, φωνάζει ἀκόμη δείχνοντας πῶς πεινᾶ.

ὅρος τῆς γαστριμαργίας.

Ἡ γαστριμαργία εἶναι μία κατασκευάστρια καὶ
δημιουργήτρια τῶν ἡδόνων φαγητῶν, ὁποῦ τέρπουσι τὴν αἴσθησιν. ι'
μία βρύσις τῶν γλυκυτήτων τῶν ἀτόπων. ὅθεν ἂν εἶναι καὶ ἀπὸ τὴν μίαν μεριὰν σφαλίσῃς μὲ τὴν νηστείαν καὶ μὲ τὴν ἐγκράτειαν τὴν ξεχαμένην φλέγα τῆς ἡδονῆς, ἐκείνη ἀνοίγει ἀπὸ τὴν ἄλλην μεριάν. καὶ ἀνίσως καὶ ἀπὸ τοῦτο τὸ μέρος πάλιν κατηγορῶντας τὴν σάρκα, καὶ δαμάζοντας τὴν ἄτοπον ἐπιθυμίαν, σφαλίσῃς τὴν ὕλην καὶ ἀποφράξῃς την, ιε'
ἐκείνη κάμνει ἀπὸ ἄλλην μεριὰν τὴν στράταν. εἰς τρόπον ὁποῦ ὁπόταν σβύσῃς μίαν φλόγα καυστερὴν μίας ἡδονῆς ἀτόπου, γεννᾶται ἄλλη, καὶ νικῶντας ἐτούτην, νικιέσαι ἀπὸ ἄλλην. Ἡ γαστριμαργία εἶναι μία ἀπάτη τῶν ὀμματίων, ἡ ὁποία δέχεται ἢ τρώγει ὀλίγα, μὰ βάνει εἰς νοῦν της νὰ καταπίνει διὰ μίαν, ὅλον ἐκεῖνον ὁποῦ βλέπει. Ἡ χορτα- κ'
σία τῶν φαγητῶν, εἶναι γεννήτρια τῆς πορνείας. μὰ ἡ θλίψις τῆς κοιλίας, εἶναι χορηγήτρια τῆς καθαρότητος, καὶ τῆς σωφροσύνης. Ἕνας ὁποῦ ἐκολάκευσε τὸ λεοντάρι, πολλαῖς φοραῖς τὸ ἡμέρωσε, μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ μὲ πολλὰ καὶ ποικίλα φαγητὰ ἐθεράπευσε τὸ κορμί, τὸ ἔκαμε περισσότερον ἀγριώτερον. Ὁ ἰούδας χαίρεται εἰς τὸ σάββατον, καὶ εἰς κε'
τὴν ἑορτήν, καὶ ὁ μοναχὸς ὁ γαστρίμαργος, εἰς τὸ σάββατον ἢ τὴν κυριακήν. πρὶν νὰ ἔλθῃ ὁ καιρός, κάμνει λογαριασμὸν διὰ τὸ πάσχα, καὶ προτίτερα πολλαῖς ἡμέραις, παρασκευάζει τὰ φαγητά. Λογαριάζει ὁ κοιλιόδουλος, μὲ ποῖα φαγητὰ νὰ κάμῃ τὴν ἑορτήν, μὰ ὁ εὐλαβὴς δοῦ-
λος τοῦ θεοῦ στοχάζεται μὲ ποῖα χαρίσματα πνευματικὰ πρέπει νὰ λ'
εὑρίσκεται πλούσιος εἰς ἐκείνην τὴν ἑορτήν. Ὁπόταν τύχῃ νὰ ἔλθῃ κάνας ξένος μοναχός, τότε ὁ γαστρίμαργος μοναχὸς διὰ τὴν ὄρεξιν ὁποῦ ἔχει νὰ χορτασθῇ, κινᾶται ὅλος εἰς τὴν ἀγάπην καὶ εἰς σπλάγχνος. καὶ λογιάζει τὴν κατάλυσιν τὴν ἐδικήν του, καὶ τὴν ζημίαν ὁποῦ κάμνει
εἰς τὸν ἑαυτόν του, χαλῶντας μὲ τὴν γαστριμαργίαν τὴν συνειθισμένην λε'
του ἐγκράτειαν, νὰ γίνεται παράκλησις τοῦ ἀδελφοῦ ὁποῦ πάγει νὰ τὸν ἰδῇ.

ιδ'. Ὁπόταν εὑρεθοῦσι γέροντές τινες, ἔβαλεν εἰς νοῦν του νὰ κατα-
λύσῃ τὸ κρασί, καὶ δὲ γνωρίζοντας πῶς θέλει νὰ κρατεῖ χωσὴν τὴν ἀρετὴν
τῆς ἐγκρατείας του, γίνῃ δοῦλος τοῦ πάθους τῆς γαστριμαργίας. Πολ-
λαῖς φοραῖς, ἡ κενοδοξία γίνεται ἐχθρὸς τῆς γαστριμαργίας, καὶ μά-
ξ χονται εἰς τὸν ἄθλιον μοναχὸν ὡσὰν εἰς ἕνα δοῦλον ἀγορασόν. ἡ γα-
στριμαργία τὸν ἀναγκάζει νὰ κάμνῃ κατάλυσιν. ἡ κενοδοξία τὸν
σφίγγει νὰ φυλάξῃ τὴν τιμήν του εἰς τὴν ἐγκράτειαν, ἀλλὰ νὰ φανερώνῃ
ἐπιδεικτικῶς εἰς καθ' ἕνα τὴν ἀρετὴν τῆς ἐγκρατείας του. μὰ ὁ σοφὸς
μοναχὸς θέλει φύγει καὶ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης τὸν πειρασμόν, διώ-
ξ χνωντας τὴν μίαν μὲ τὴν ἄλλην εἰς τὸν καιρὸν τὸν χρειαζόμενον. διὰ
τοῦτο ὁπόταν ἡ σάρκα σφριγᾷ, καὶ βράζει, καὶ γίνεται πλέα δυναμερή, τό-
τε εἰς πᾶσα καιρὸν καὶ τόπον ἂς τὴν τιμωροῦμεν φυλάσσωντας τὴν ἐγ-
κράτειαν. μὰ ὁπόταν ἡ πύρωσις τῆς σαρκὸς εἶναι ἐσβεσμένη καὶ ἡσυ-
χασμένη (τὸ ὁποῖον πρᾶγμα δὲν λογιάζω ποτὲ νὰ μπορεῖ νὰ εἶναι τε-
ιξ λείως, ὥστε ὁπού εὑρισκόμεθαν εἰς τούτην τὴν ζωήν) τότε ἂς κρύπτω-
μεν τὴν καλὴν ἐργασίαν τῆς ἐγκρατείας μας. Εἶδα καμίαν φορὰν γέ-
ροντας ἱερεῖς ὁποῦ ἐνεμπαίζουνταν ἀπὸ τοὺς δαίμονας, οἱ ὁποῖοι ἐδί-
δασι θέλημα μὲ εὐλογίαν νὰ χαλοῦσι τὴν ἐγκράτειαν καὶ εἰς τὸ κρασὶ
καὶ εἰς τὰ ἄλλα, ἐκείνων τῶν νέων ὁποῦ δὲν ἦσαν ὑποκείμενοί τως. Ἐτου-
κ' νῶν πρέπει νὰ ὑποτάσσωμέθαν καὶ νὰ κάμνωμεν μὲ βίαν κατάλυσιν,
ὁπόταν εἶναι δόκιμοι ἄνθρωποι, καὶ καλῆς ζωῆς καὶ καλῆς φήμης, καὶ εὐσε-
βείας μεμαρτυρημένοι, μὰ ἂν εἶναι καὶ ἐτοῦτοι ζοῦσιν ἀμελεῖς καὶ ἀκρα-
τῶς, μηδὲν βάνωμεν οὐδὲ ποσῶς εἰς νοῦν μας τὴν εὐλογίαν τως καὶ τὴν
συγκατάβασιν καὶ συγχώρησίν τως, μάλιστα ὁπόταν εὑρισκόμενοι νὰ
κξ ἤμεθα νέοι, μαχόμεθαν μὲ τὴν βράσιν καὶ τὴν πύρωσιν τῆς σαρκός.
Ἐδοκίμασεν ὁ Θεόργιος ἀγγέλιος νὰ γένῃ σοφώτερος ἀπὸ τοὺς σοφοὺς
μὲ τοὺς λόγους του καὶ μὲ τὰ νοήματά του, μὰ ἐψεύσθη ὁ ταλαίπωρος
ἔσωντας νὰ φανῇ ἀφρονέστερος τῶν ἀφρόνων καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα, καὶ εἰς
τοῦτο. ἀλλὰ τί εἶπε, πῶς ὁπόταν ἡ ψυχὴ ἐπιθυμᾷ διάφορα φαγητά,
λ' τότε τυχαίνει νὰ στενεύγεται μὲ ψωμίον καὶ νερόν. καὶ ἐπρόσταξε ἕνα
ὅμοιον πρᾶγμα καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ εἶπεν ἑνὸς νέου μοναχοῦ νὰ ἀνέβῃ
μὲ ἕνα βῆμα ὅλην τὴν σκάλαν τῆς τελειότητος. ἀλλὰ τοῦτο ἡμεῖς ἀνα-
στρέπωντας καὶ χαλῶντας τὸν ὅρον του καὶ τὴν γνώμην του, λέγομεν
τοιουτοτρόπως. ὁπόταν ἡ ψυχὴ ἐπιθυμᾷ διάφορα βρώματα, ζητᾷ κά-
λξ ποιον πρᾶγμα ἴδιον τῆς φύσεως. ἀλλὰ τοῦτο ἂς τεχνευθοῦμεν μὲ ἐπι-
δέξιον μηχανὴν καὶ τέχνην, καὶ ἀλλὰ νὰ συστέσωμεν τὴν φύσιν, καὶ διὰ

νὰ ἐναντιωθοῦμεν εἰς ταῖς πονηραῖς μηχαναῖς καὶ ποικίλαις τῆς γαστριμαργίας, καὶ αὐτὸς δὲν εἶναι βαρύτατος ὁ πόλεμος, ἢ τιμωρίαις καὶ κολάσεις τῶν πταισμάτων, ὡς τὰς πολυκόπτωμεν τότε τὰ φαγητὰ ὁποῦ παχαίνουσι τὸ κορμί. καὶ ἔπειτα ἐκεῖνα ὁποῦ δυνόουνται νὰ τὸ εἰνκάμνουσιν εἰς τὴν ἡδονήν, ἀλλὰ νὰ μὴν βάνωμεν λάδι εἰς τὴν πυρὰν τῆς φωτίας. καὶ ὕστερα ἐκεῖνα ὁποῦ τὸ γλυκαίνουσιν. Ἂν εἶναι δυνατόν, διὰ τῆς κοιλίας σου ζορίζεις ὁποῦ νὰ τὴν χορτάζῃ, καὶ νὰ χωνεύεται εὔκολα, ἀλλὰ νὰ χορταίνωμεν μὲ τὴν πλησμονὴν τὴν ἀχόρταγον τῆς γνώμης, καὶ μὲ τὴν ὀγλήγορον διὰ πάνδοσιν καὶ χώνευσιν, νὰ δυνώμεθαν νὰ ἐλευθερώνωμέσθαν ὄχι ἀπὸ μίαν μάστιγα καὶ δαρμὸν ἀπὸ τὴν καυστικὴν θέρμην τῆς φύσεως, καὶ ἀπὸ τὴν φλόγα τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας. Ἂς στοχασοῦμεν ἐπιμελῶς, καὶ θέλομεν εὕρει πῶς τὸ πλέα μερικὸν ἀπὸ τὰ φυσώδη φαγητά, αὐξάνουσιν εἰς ἡμᾶς καὶ πρακινοῦσι τὰ ὑπεκκαύματα τῆς σαρκός. Γέλα ἐκεῖνον τὸν δαίμονα ὁποῦ σὲ καταπείθει ὕστερα ἀπὸ τὸ γεῦμα νὰ παραθεσμᾶς τὸν κανόνα συγυρίζοντάς σε εἰς ἀργίαν, ἢ εἰς ὕπνον. ἀλλὰ τί φθάνοντάς σε ἡ ἐννάτη εἰς τὸν ὕπνον, σοῦ ἀρνήθη τὴν συμφωνίαν μὲ ταῖς πρότεραις ὥραις, ἀλλὰ τί ἐκεῖ ἔκαμνες ἀγῶνα, καὶ εἰς ἐτούταις ταῖς ὥραις, ἀργίαν. Ἄλλη ἐγκράτεια πρέπει καὶ ἁρμόζει εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι χωρὶς πταίσματα, καὶ ἄλλη εἰς ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς πταίσματα. ἀλλὰ τί οἱ πρῶτοι ἔχουσι διὰ σημάδι τους τὴν πύραν τὴν φυσικὴν τῆς σαρκός, διὰ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ κάμνουσι τόσην ἐγκράτειαν, διὰ νὰ τὴν ἐχροικοῦσιν ὅσον ἐλιγώτερον εἶναι δυνατόν. μὰ οἱ ἄλλοι δίχως καμίαν θεραπείαν ἀπὸ δὲν καὶ ἀπλαστίαν τυχένουσιν ἕως θανάτου νὰ σπουδάζουσι εἰς τὴν νέκρωσιν, καὶ ἐγκράτειαν, καὶ δαμασμὸν τῆς σαρκός τους. Οἱ πρῶτοι ἀκόμη θέλουσι καὶ τυχαίνουσι νὰ φυλάγουσι πάντοτε τὴν σωφροσύνην τοῦ νοός τους καὶ τῆς καρδίας τους. οἱ δεύτεροι μὲ σκυθρωπότητα καὶ λύπην τῆς ψυχῆς, καὶ μὲ τὴν τῆξιν καὶ θλῖψιν τῆς σαρκός τους, ἀναγκάζουνται νὰ πραΰνουσι τὸν θεὸν καὶ νὰ τὸν ἐξιλεώνουσι εἰς ταῖς ἁμαρτίαις τους. Ὁ καιρὸς τῆς εὐφροσύνης καὶ τῆς παρακλήσεως σημαίνει εἰς τὸν τέλειον μοναχόν, εἶναι ἀμεριμνία εἰς κάθε πρᾶγμα, διὰ τί ἔχοντας νικημένα τὰ πάθη, εὑρίσκεται ἀμέριμνος, καὶ δὲν φροντίζει κανενὸς πράγματος οὐδὲ εἰς τὸν καιρὸν τῆς εὐφροσύνης μὲ ἡδονὴν ἢ ἐμπάθειαν, μὰ σημαίνει εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἀγωνίζεται ἀκόμη εἰς τὰ πάθη, καὶ ὁ καιρὸς τῆς εὐφροσύνης, εἶναι καιρὸς πολέμου. μὰ σημαίνει εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι δεσμευμένος εἰς τὰ πάθη, ὁ καιρὸς τῆς εὐφροσύνης, εἶναι ἑορτὴ τῶν ἑορτῶν, καὶ πανήγυρις πανηγύρεων, ἤγουν ἀφορμὴ πᾶσα λο-

γῆς ἢ δι' ὑπαθείας καὶ ἀπολαύσεως τῶν καλῶν. Οἱ γαστρίμαργοι πάντοτε σχεδὸν ὀνειρεύουνται ταῖς τροφαῖς καὶ τὰ φαγητά, ὅπου πάντοτε λογιάζουσι μὲ τὸν νοῦν τως. μὰ ἐκεῖνοι ὅπου κλαίουσι διὰ ταῖς ἁμαρτίαις τως, πάντοτε ὀνειρεύουνται ὀνείρατα κρίσεως καὶ κολάσεων. Νίκα καὶ κράτει τὴν ὄρεξιν τῆς κοιλίας, πρὶν σὲ νικήσει αὐτὴ ἐσένα, διατί ἂν σὲ νικήσῃ, τότε μέλλεις νὰ ἐγκρατεύεσαι μὲ αἰσχύνην καὶ ἐντροπήν σου. ἐγροικοῦσιν ἐτοῦτον τὸν τρόπον τῆς ὁμιλίας ἐκεῖνοι ὅπου ἐπέσασιν εἰς τὸν αἴσχιστον καὶ ἀνάξιον ὀνόματος λάκκον τῆς ἁμαρτίας, καὶ τῆς μαλακίας. μὰ ἐκεῖνοι ὅπου ἐυνουχίσασι θεληματικῶς τοὺς ἑαυτούς τως μὲ τὴν ἐγκράτειαν, χωρὶς καμμία κόψιμον τῆς σαρκός τως, δὲν ἔχουσι καμμίαν πεῖραν καὶ δοκιμὴν οὐδὲ ἐγνώραν ἐτουνοῦ τοῦ πράγματος. Ἂς πολεμέψωμεν τὴν γαστριμαργίαν, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς κοιλίας μας μὲ τὴν ἔννοιαν καὶ μελέτην τοῦ αἰωνίου πυρός. διατί τινὲς ὅπου τῆς ὑπακούσασιν, ἐποθάνασι διπλοῦν θάνατον, διατί ἀκολουθῶντας τῆς ὀρέξεώς τως, δὲν ἐμποροῦσαν νὰ φυλάγουνται σώφρονες, καὶ ἀπὸ φόβον τῆς αἰωνίου κολάσεως, διὰ νὰ δυνῶνται εὐκολώτερα νὰ φυλάξουσι σωφροσύνην, ἔκοψασι τὰ γεννητικά τως μόρια, καὶ ἠκολούθησε λοιπὸν ὁ θάνατος τῆς ψυχῆς εἰς τὸν θάνατον τοῦ κορμίου. Ἂς γυρεύσωμεν, καὶ θέλομεν εὕρει πῶς τούτη μοναχὴ ἡ γαστριμαργία εἶναι αἰτία τοῦ ναυαγίου καὶ τοῦ τζακισμοῦ τῶν καλῶν μας ἔργων τῶν πνευματικῶν. Ὁ νοῦς τοῦ νηστευτοῦ καὶ ἐγκρατοῦς, προσεύχεται καθάρια καὶ ἄγρυπνα. μὰ ὁ νοῦς τοῦ ἀκρατοῦς εἰς τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς εἶναι γεμάτος διαφόροις ἀκαθάρτοις λογισμοὺς καὶ φαντασίαις. Ἡ χορτασία τῆς κοιλίας ἐξήρανε ταῖς βρύσαις τῶν σωτηριωδῶν δακρύων, μὰ ὁπόταν ξηρανθῇ καὶ ἀδυναμήσῃ ἡ κοιλία, γεννᾷ τὰ νερὰ τὰ καθαρτικὰ τῶν ἁμαρτιῶν, τὰ δάκρυα. Ἐκεῖνος ὅπου θεραπεύωντας τὴν κοιλίαν του, πάγει καὶ φιλονεικᾷ νὰ νικήσῃ τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας, εἶναι ὅμοιος ἐκείνου ὅπου μὲ τὸ λάδι θέλει νὰ σβέσῃ ἕνα μεγάλον ἀφανόν. Ὁπόταν ἡ κοιλία θλίβεται καὶ στενοχωρᾶται μὲ τὴν πεῖναν, τότε ταπεινώνεται ἡ καρδία, μὰ ὁπόταν ἐτούτη τρέφεται καὶ θεραπεύεται, ὁ λογισμὸς ὑπερηφανεύεται. καὶ πῶς τοῦτο νὰ εἶναι ἀληθινόν, ἐξέταζε τὸν ἑαυτόν σου καλὰ εἰς τὴν πρώτην ὥραν τῆς ἡμέρας, καὶ τὸ μεσημέριον, καὶ εἰς τὴν ὑστέρην ὥραν πρὶν νὰ φάγῃς, καὶ θέλεις γνωρίσει ἀπὸ τοῦτα τὴν ὠφέλειαν τῆς νηστείας. Ταχυτέρου μέν, ὁπόταν δὲν εἶναι εὔκαιρον ἀκόμι τὸ κορμί, οἱ λογισμοὶ καὶ αἱ φαντασίαι καὶ τὰ κινήματα τῆς σαρκὸς σκιρτοῦσι καὶ πλανοῦνται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, τὰ ὁποῖα φθάνωντας ἡ ἕκτη ὥρα, ἡσυχάζουσι καὶ ὀλιγό-

νουσι καμπόσον, καὶ ὁπόταν δύνη καὶ βασιλεύη ὁ ἥλιος, εἶναι τελείως τεταπεινωμένα. Θλῖβε μὲ τὴν πεῖναν τὴν κοιλίαν, καὶ κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην θέλεις ἔχει κλεισμένον καὶ τὸ στόμα. διατὶ ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν βρωμάτων δυναμώνεται ἡ γλῶσσα. καὶ διὰ τοῦτο πολεμῶντας πολέμα καὶ ἀγωνίζου κατὰ τῆς γαστριμαργίας, καὶ ἀγρυπνῶντας ἀγρύπνα διὰ αὐτήν, μὲ τὴν ἐγκράτειαν καὶ μὲ τὴν ἀγρυπνίαν. διατὶ ἂν κοπιάσῃς ὀλίγον, παρευθὺς καὶ ὁ κύριος θέλει συνεργήσει μετὰ σένα καὶ παρηγορῶντάς σε μὲ τὴν χάριν του, θέλει σοῦ βοηθήσει νὰ ὑπομένῃς τὸν κόπον. Τὰ ἀσκία ὁπόταν μαλαχθοῦσι καὶ γίνουσιν ἀπαλά, γίνουνται χωρητικὰ περισσοτέρου πράγματος, μὰ ὁπόταν καταφρονοῦνται, δὲν δέχουνται τόσον. Ὅποιος καταναγκάζει καὶ γεμάζει τὴν κοιλίαν, πλατύνει καὶ μεγαλώνει τὰ ἔντερα. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγωνίζεται πρὸς αὐτήν, τὰ σφίγγει καὶ στενοχωρᾶται, εἰς τρόπον ὁποῦ ὡσὰν στενωθοῦσιν ἐτοῦτα, δὲν ἔχουσι χρείαν πολλῶν φαγητῶν. καὶ τότε λοιπὸν γινόμεθαν νηστικοὶ φυσικά. Καμίαν φορὰν ὑπομένωντας τὴν δίψαν, διώχνεται ἡ δίψα, μὰ εἶναι δύσκολον καὶ ἀδύνατον πρᾶγμα εἰς τὴν φύσιν, μὲ τὴν πεῖναν νὰ διώξῃ τινὰς τὴν πεῖναν. Ὁπόταν νικώμενος ἀπὸ τὴν πεῖναν σοῦ κάμνει χρείαν νὰ βοηθήσῃς τῆς σαρκός, τότε ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος δάμαζε καὶ ταλαιπώρα την μὲ τοὺς κόπους. μὰ ἀνίσως καὶ δὲν δύνεσαι νὰ τὸ κάμῃς τοῦτο ἀπὸ ἀσθένειαν, πολέμα πάλιν πρὸς αὐτὴν μὲ τὴν ἀγρυπνίαν. Ὁπόταν τὰ ὀμμάτια σου βαρένουνται ἀπὸ τὸν ὕπνον, πιάνε τὸ ἐργόχειρον. μὰ ὁπόταν εἰς τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς καὶ τῆς ἀκολουθίας δὲν νικᾶσαι ἀπὸ τὸν ὕπνον, μὴν πιάνῃς τὸ ἐργόχειρον. διατὶ δὲν εἶναι δυνατὸν εἰς ἕνα ἴδιον καιρόν, ὁπόταν χρεωστοῦμεν νὰ κάμνωμεν προσευχήν, νὰ δίδωμεν τὸν νοῦν μας καὶ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ μαμωνᾶ, τοῦ θεοῦ λέγω, καὶ τοῦ ἐργοχείρου. Γνώριζε καὶ τοῦτο πῶς πολλαῖς φοραῖς ὁ δαίμων καθέζεται ἀπάνω εἰς τὸν στόμαχόν μας, καὶ παρασκευάζει τοιουτοτρόπως τὸν ἄνθρωπον νὰ μηδὲν χορταίνῃ ἂν φάγῃ καὶ ὅλην τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἂν πίῃ καὶ ὅλον τὸν ποταμὸν τὸν Νεῖλον. διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ χορταίνωμεν ἐτοῦτον τὸν βέθυσον, οὐδὲ ἐτούτην τὴν ὄρεξιν τῆς κοιλίας, διατὶ ἀφοῦ χορταστοῦμεν μὲ τὴν περίσσαν τροφήν, ἀναχωρεῖ ὁ ἀνόσιος δαίμων τῆς γαστριμαργίας, καὶ πέμπει μας τὸν δαίμονα τῆς πορνείας. λέγωντάς του ὅσον ἔκαμεν εἰς ἡμᾶς, πιάσε τον πιάσε τον λέγει, ῥίχνε κάτω σέ τον, νίκησέ τον, ἐπειδὴ εἶναι χορτασμένος ἀπὸ τὴν γαστριμαργίαν. διατὶ ἔχωντας τὴν κοιλίαν του γεμάτην, ὀλίγον κόπον θέλεις πάρει, καὶ ἐλθὼν ὁ δαίμων τῆς πορνείας, θεωρῶντας τὸν γαστρίμαργον

χορτασμένον, γελᾶ καὶ ἐμπαίζει τον, καὶ δένωντάς μας μὲ τὸν ὕπνον τὰς
χεῖρας τοῦ καλοῦ ἔργου, καὶ τοὺς πόδας τῶν καλῶν ὀρέξεων, κάμνει εἰς
ἡμᾶς ὅ,τι θέλει. μολύνωντας καὶ μαγαρίζωντας τὴν ψυχὴν καὶ τὸ κορ-
μὶ μὲ φαντασίαις καὶ μολυσμοὺς καὶ ῥύσεις. καὶ γίνεται ἕνα πρᾶγμα
ἑ κατὰ ἀλήθειαν θαυμαστὸν, νὰ θεωρεῖ τινὰς τὸν νοῦν ὁποῦ εἶναι χωρὶς σῶ-
μα, νὰ μολύνεται καὶ νὰ σκοτίζεται ἀπὸ τὸ κορμὶ, καὶ ἔπειτα πάλιν τὸν
αὐτὸν νοῦν μὲ τὸν πηλὸν τῶν δαιμόνων, καὶ μὲ τὴν σύζευξιν τὴν ἐνδο-
τέραν τῆς ἰδίας σαρκὸς νὰ καθαρίζεται καὶ νὰ στρέφῃ εἰς τὴν λεπτοτά-
την του φύσιν. Ἂν ἔταξες τοῦ Χριστοῦ νὰ παγαίνῃς εἰς ἐκεῖνον μὲ τὴν στενὴν
ι καὶ τεθλιμμένην, καὶ στενοχωρημένην στράταν, στένωσε καὶ λύπησε τὴν
κοιλίαν σου. διατί ἂν τὴν θεραπεύσῃς καὶ πλατύνῃς την μὲ τὴν χορ-
τασίαν τῶν βρωμάτων, ἐτζάκισες τὰς συνθήκας, καὶ τὴν σύμβασιν ὁποῦ
ἔκαμες μετ᾽ ἐκεῖνον, νὰ ζῇς στενοχωρημένα. Στοχάζου καλὰ καὶ θέλεις
ἀκούσει τὸν δεσπότην μας νὰ λέγῃ, πῶς πλατεῖα καὶ εὐρύχωρος εἶναι ἡ
ιἑ στράτα τῆς κοιλίας, ὁποῦ σύρνει εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ εἰς τὸν χαλα-
σμὸν τῆς πορνείας, καὶ πολλοὶ εἶναι ὁποῦ περιπατοῦσιν εἰς αὐτήν. καὶ στε-
νὴ καὶ στενοχωρημένη εἶναι ἡ στράτα τῆς νηστείας καὶ τῆς ἐγκρατείας, ἡ ὁποία
φέρνει καὶ ὁδηγᾶ εἰς τὴν στράταν τῆς καθαρότητος καὶ τῆς σωφροσύνης, καὶ
ὀλίγοι εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐμπαίνουσιν εἰς αὐτήν. Κατὰ πῶς ὁ ἑωσφό-
κ' ρος ὁποῦ ἔπεσεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, εἶναι ἄρχων τῶν δαιμόνων, ἔτζι ἡ ἐπι-
θυμία τοῦ λαιμοῦ, καὶ ἡ χορτασία τῆς κοιλίας, εἶναι ἄρχων τῶν παθῶν.
Ὁπόταν καθέζεσαι εἰς τὴν τράπεζαν πεπληρωμένην πᾶσαν λογῆς φα-
γητῶν, φέρνε εἰς μέσον εἰς τὸν νοῦν σου τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου καὶ
τῆς κρίσεως, διατί καὶ ἂν μὲ τοῦτην τὴν ἐνθύμησιν μετὰ βίας θέλεις ἐμ-
κἑ ποδίσει ὀλίγον τὸ πάθος τῆς γαστριμαργίας, καὶ θέλεις φύγει τὸ πτῶμα
ὁποῦ γίνεται ἀπ᾽ αὐτήν. ὁμοίως ὁπόταν πίνῃς τὸ ποτὸν, μὴ δὲν παύσῃς
νὰ ἐνθυμᾶσαι τὸ ὄξος καὶ τὴν χολὴν τοῦ δεσπότου σου τοῦ Χριστοῦ, καὶ κατὰ
πᾶσαν ἀνάγκην ἢ θέλεις ἐγκρατευθῇ ἀπὸ τὸ πολύαστον ποτὸν, ἢ ἀναστενά-
ζωντας, θέλεις κάμει ταπεινότερον τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἔπαρσίν σου, λογι-
λ' ζόμενος οὐδὲ τίποτας τὴν ἐγκράτειάν σου. Μὴ δὲν θελήσῃς νὰ πλα-
νᾶσαι, διατί δὲν θέλεις δυνηθῇ ποτὲ νὰ ἐλευθερωθῇς ἀπὸ τὴν σκλα-
βίαν τοῦ νοητοῦ φαραὼ τοῦ διαβόλου, καὶ τῆς ἁμαρτίας. οὐδὲ θέλεις στο-
χασθῇς ἀπάνω πάσχα, ἤγουν νὰ περάσῃς εἰς τὴν οὐράνιον βασιλείαν,
ἂν δὲν φάγῃς πάντοτε πικρίδας καὶ ἄζυμα. πικρίδας λέγω τὴν
λἑ βίαν καὶ τὴν κακοπάθειαν τῆς νηστείας, τὴν ὑπομονὴν τῶν κόπων καὶ
τῶν πειρασμῶν. ἄζυμα δὲ, τὸ ταπεινὸν καὶ μὴ φυσιωμένον φρόνημα.

Ἔχει

Ἔχει πάντοτε καινὰ εἰς τὴν ἀνάπαυσίν του καὶ εἰς τὴν ἐνθύμησίν σου κολλη-
Ψαλ. λδ'. μένην ἐκεῖνον τὸν λόγον τοῦ προφήτου ὁποῦ εἶπεν. ὁπόταν μὲ ἐνοχλοῦ-
σασιν οἱ δαίμονες, ἐνδυνόμουν σάκκον, καὶ ἐταπείνωνα μὲ νηστείαν
τὴν ψυχήν μου, καὶ ἡ προσευχή μου ἦτον κολλημένη εἰς τὸν κόλπον
Νηστείας ὅρος. τῆς ψυχῆς μου. ἡ νηστεία εἶναι μία ἀνάγκη τῆς φύσεως, καὶ ἕνα πολυκό-
ψιμον τῆς γλυκύτητος τοῦ λαιμοῦ. κόψιμον τῆς πυρότητος τῆς ἐπιθυ-
μίας καὶ σαρκικῆς ὀρέξεως, χωρισμὸς καὶ φυγὴ τῶν πονηρῶν λογισμῶν
καὶ φαντασιῶν, ἐλευθερία ἀπὸ τὰ κακὰ καὶ ἀκάθαρτα ὀνείρατα. καθα-
ρότης τῆς προσευχῆς, φωτισμὸς τῆς ψυχῆς, φύλαξις τοῦ νοός, ἐλευθερία
τυφλώσεως. θύρα τῆς κατανύξεως, στεναγμὸς ταπεινός. χαράμενος
συντριμμὸς τῆς καρδίας μὲ σωτηριώδη καὶ μετανοητικὴν λύπησιν. ἀρ-
γία καὶ σχολασμὸς τῆς πολυλογίας. ἀφορμὴ τῆς ἡσυχίας. φύλαξ τῆς
ὑπακοῆς. ἐλάφρωμα καὶ σμίκρεμα τοῦ ὕπνου. ὑγεία τοῦ κορμίου. προ-
ξενῆτρα τῆς ἀπαθείας. ἄφεσις τῶν ἁμαρτημάτων. πόρτα καὶ τρυφὴ τοῦ
παραδείσου. Καθὼς ἐξετάσαμεν τὰ ἄλλα πάθη, ἔτζη ἀκόμη μὰ πλέα
πολλοστότερα καὶ μὲ μεγαλυτέραν ἐπιμέλειαν ἂς ἐρωτήσωμεν ἐτοῦτον
τὸν τύραννον, τὴν γαστριμαργίαν, ὁ ὁποῖος εἶναι προστάτης καὶ ἀρχηγὸς τῶν
κακῶν μας ἐχθρῶν, τῶν παθῶν, ὁποῦ μᾶς πολεμοῦσι, τὴν πόρταν τῶν
Γεν. γ'. κή. παθῶν. τὸ πτῶμα τοῦ ἀδάμ. τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἡσαῦ. τὸν θάνατον τοῦ
Ἀριθ. ιά. ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ εἰς τὴν ἔρημον. τὴν ἀσχημοσύνην καὶ ἐντροπὴν τοῦ
Γεν. θ'. ιθ'. νῶε. τὴν προδότισσαν τῶν γομόρρων. τὴν μέμψιν τοῦ λώτ. τὴν ἐξολό-
θρευσιν τῶν υἱῶν τοῦ ἠλεὶ τοῦ ἱερέως. ἐκείνην ὁποῦ μᾶς σύρνει μὲ τὴν πο-
νηρίαν της, ὡσὰν μὲ χαίρια εἰς τοὺς μολυσμοὺς καὶ εἰς τοὺς ἀτόπους λο-
γισμούς. ἂς τὴν ἐρωτήσωμεν ἀπὸ ποῦ γεννᾶται, καὶ ποῖα εἶναι τὰ τέκνα
της. ποῖος εἶναι ὁποῦ τὴν κατατζακίζει, καὶ ποῖος ὁποῦ τὴν χαλᾷ παν-
τελῶς. εἰπέ μας ὦ δέσποινα καὶ τύραννε ὅλων τῶν θνητῶν ἀνθρώπων,
ἡ ὁποία μᾶς ἠγόρασες ὅλους μὲ τὸ χρυσάφι τῆς ἀχορταγίας, μὲ τί λο-
γῆς τρόπον ἐμπαίνεις εἰς ἡμᾶς, καὶ τί λογῆς ἐμπαθεῖς ἐργασίας εἶσαι συ-
νηθισμένη νὰ γεννᾶς ἀφοῦ εἰσέβης εἰς ἡμᾶς; καὶ ποῖος εἶναι ὁ μισεμός σου
καὶ ἡ ἐβγαλσίς σου ἀπὸ ἡμᾶς; καὶ αὐτὴ ταλαιπωρουμένη, ἀπὸ ταῖς
ὑβρισίαις, θέλει ἀποκριθῆ πρὸς ἡμᾶς ἡ αἱματώδης καὶ τυραννικὴ καὶ
ἀγρία. διὰ τί μὲ ὀνειδίζετε ἐσεῖς ὁποῦ αὐτοπροαιρέτως καὶ θεληματι-
κῶς ἐγεννήκετε δοῦλοί μου μὲ ἁμαρτίαν καὶ πταίσιμον ἐδικόν σας;
πῶς σπουδάζετε καὶ ξεξέχετε νὰ χωρισθῆτε ἀπὸ ἐμένα; καὶ ἐγὼ συν-
δεμένη εἶμαι μὲ τὴν φύσιν σας, ἡ ὁποία ἐφθάρθη μὲ τὴν προπατο-
ρικὴν ἁμαρτίαν. ἡ πόρτα ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐγὼ ἐμβαίνω, εἶναι ἡ φύσις καὶ
ἡ ἡδονή

ἡ ἡδονὴ τῶν φαγητῶν. ἡ κακὴ συνήθεια εἶναι αἰτία τῆς ἀχορτασίας μου,
καὶ ἀφορμὴ τοῦ πάθους μου, ἡ προλαβοῦσα συνήθεια, καὶ ἡ στέρησις τῆς
λύπης καὶ τοῦ συντριμμοῦ τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ ἀλησμονία τοῦ θανάτου. καὶ
ζητᾶτε νὰ μάθετε πῶς ὀνομάζουνται τὰ τέκνα μου; ἀριθμήσει τὰ θέ-
ϛ λω, καὶ θέλουσι πληθυνθῆ πλέα παρὰ τὸν ἄμμον τῆς θαλάσσης. ὅμως
ἀκούσετε τὰ ὀνόματα τῶν πρωτοτόκων μου καὶ ἀγαπητῶν μου, πῶς ὀνο-
μάζουνται. ὁ πρωτότοκός μου υἱὸς, εἶναι ὁ ὑπουργὸς τῆς πορνείας, ὁποῦ
ἀνάπτει τὴν ἐπιθυμίαν τῶν σαρκικῶν πραγμάτων. ὁ δεύτερος ἀπ' ἐ-
κεῖνον, εἶναι ἡ σκληρότης τῆς καρδίας. ὁ τρίτος ὕπνος, εἶναι ὁ τρίτος.
ζ ὕστερα ἀπὸ τούτους γεννᾶται ἀπὸ ἐμένα ἡ θάλασσα τῶν λογισμῶν τῶν κα-
κῶν. τὰ κύματα τῶν μολυσμῶν, ὁ βυθὸς τῶν ἀῤῥήτων ἀκαθαρσιῶν. αἱ
θυγατέρες μου εἶναι, ἡ ὀκνηρία. ἡ πολυλογία. ἡ ἐλπίδα καὶ τὸ θάῤῥος
τῆς ἰδίας δυνάμεως. ἡ αἰτία τοῦ γέλωτος. ὁ μετεωρισμὸς, ἡ ἀντιλο-
γία. ἡ σκληροτραχηλία. ἡ ἀνηκοΐα. ἡ ἀναισθησία εἰς τὰ θεῖα πράγμα-
κε τα. ἡ αἰχμαλωσία, ἡ καύχησις. ἡ ἀποκοτία. ἡ φιλοκοσμία. τῆς ὁποίας
εἶναι διάδοχοι, καὶ ἀκολουθοῦσιν, ἡ ῥυπαρὰ καὶ ἀκάθαρτος προσευχὴ, οἱ
ῥεμβασμοὶ τῶν πονηρῶν λογισμῶν. καὶ πολλαῖς φοραῖς, αἱ συμφοραῖς αἱ
ἀνέλπιστες καὶ ἀπροσδόκητες, τῶν ὁποίων ἔπειτα ἀκολουθᾶ, ἡ ἀπόγνω-
σις καὶ ἀνελπισία ἡ πλέα χαλεπωτέρα παρὰ ὅλαις. Ἐμένα πολεμᾶ,
κϛ μὰ δὲν μὲ νικᾶ, ἡ ἐνθύμησις τῶν πταισμάτων, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν. ἐχθρὰ
μου εἶναι παντελῶς ἡ ἔννοια τοῦ θανάτου. ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ
τὸ κορμὶ, ἡ κρίσις τοῦ θεοῦ, ἡ αἰωνία κόλασις, καὶ καλὰ καὶ καμίαν φορὰ
ἐγὼ νὰ νικοῦμαι πρόσκαιρα ἀπὸ κανένα πρᾶγμα, ὅμως δὲν εὑρίσκεται
κανένα πρᾶγμα ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὁποῦ νὰ δύναται νὰ μὲ χαλά-
κζ σει καὶ νὰ μὲ διώξει τελείως. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπέκτησε τὴν χάριν τοῦ
ἁγίου πνεύματος τοῦ παρακλήτου, παρακαλεῖ ἀδιαλείπτως ἀπὸ ἐκεῖνον ἐναν-
τίον μου, παρακαλῶντας τον, τὸν κάμνει καὶ ἐπακούει του, καὶ δὲν μὲ
ἀφίνει νὰ ἐργάζωμαι κανένα πρᾶγμα ἐμπαθῶς. μὰ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν
πέρνουσιν ἀπ' ἐκεῖνο τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καμίαν γεῦσιν πνευματικὴν,
λ' καὶ παρηγορίαν ἀπὸ μεσωθιόντως, ζητοῦσι κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην
νὰ γλυκαίνουνται ἀπὸ τὴν γλυκύτητα τὴν ἐδικήν μου.
Ἀνδρειωμένη νίκη εἶναι, νὰ νικᾷ τινὰς ἐτούτην τὴν
αἰσχροτάτην γαστριμαργίαν. καὶ ὅποιος δυνη-
θῆ νὰ τὴν νικήσῃ φανερὰ ἀναβαίνει καὶ
λα σπουδάζει εἰς τὴν ἀπάθειαν, καὶ εἰς
τὴν ἀκροτάτην σωφροσύνην.

Περὶ τῆς ἀφθάρτου καθαρότητος καὶ σωφροσύνης, ἡ ὁποία ἀποκτᾶται εἰς τοὺς φθαρτοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ κόπους, καὶ ἱδρῶτας.

Ἠκούσαμεν τῆς παράφρονος γαστριμαργίας ὁποῦ μᾶς εἶπε πρὸ ὀλίγου, πῶς ἦτονε ἀπόγονός της, ὁ πόλεμος τῆς πορνείας, ὁποῦ γίνεται εἰς τὰ σώματα. καὶ δὲν εἶναι θαυμαστόν. διατὶ τοῦτο μᾶς τὸ διδάσκει καὶ ἐκεῖνος ὁ παλαιός μας προπάτωρ ἀδάμ, ὁ ὁποῖος ἂν δὲν ἤθελε νικηθῆ ἀπὸ τὴν ἡδονὴν τῆς γαστρὸς, δὲν ἤθελε γνωρίση ποτὲ μὲ ἐπιθυμίαν ἡδονικὴν τί ἦτονε ἡ γυναῖκά του. λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ φυλάττουσι τὴν πρώτην ἐντολὴν τῆς ἐγκρατείας, δὲν πέφτουσιν εἰς τὴν δευτέραν παράβασιν καὶ παρανομίαν τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας, μὰ μένουσιν υἱοὶ τοῦ πρώτου ἀδάμ, καθὼς ἦτονε ἐκεῖνος πρὶν τῆς παραβάσεως, δὲν γνωρίζοντας μὲ τὴν ἐμπαθῆ δοκιμὴν τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας τί ἦτονε ὕστερα αὐτὸς ὁ ἀδάμ, ἔσωντας νὰ εἶναι διὰ τὴν κατάστασιν τῆς θνητότητος, ὀλίγον κατώτεροι ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους. καὶ τοῦτο, διὰ νὰ μὴν γένη ἀθάνατον τὸ κακὸν εἰς τοὺς ὕστερους καθὼς λέγει ὁ ἐπώνυμος τῆς θεολογίας γρηγόριος, μὰ μάλιστα σπουδάζοντας εἰς ταῖς ἀρεταῖς, μὲ ταῖς ὁποίαις ὁ ἀδὰμ πρὶν τῆς πτώσεως ἦτονε στολισμένος, νὰ μπορῆ νὰ λύνεται καὶ νὰ ξαλείφεται. Ἡ ἁγνεία καὶ καθαρότης εἶναι, μία συγγένεια τῆς ἀσωμάτου φύσεως, ἤγουν τῆς ἀγγελικῆς. ἡ ἁγνεία εἶναι, ἕνα σπίτι ἠγαπημένον τοῦ Χριστοῦ. καὶ ἕνα σκουτάρι γήϊνον, τῆς καρδίας, γήϊνον λέγω, διότι δὲν φθάνει μόνον εἰς τοῦτο διὰ νὰ διώχνει τὰ βέλη τὰ πεπυρωμένα τῆς σαρκὸς τοῦ πονηροῦ, ἂν δὲν μᾶς φυλάττη τὸ σκουτάρι ἐκεῖνο τὸ οὐράνιον τοῦ παναγίου πνεύματος, ἡ ἁγνεία εἶναι μία ἄρνησις ὑπὲρ φύσιν τῆς φύσεως, καὶ παράδοξος κατὰ ἀλήθειαν φιλονεικία τοῦ φθαρτοῦ καὶ θνητοῦ σώματος πρὸς ὁμοίωσιν τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων, ἤγουν τῶν ἀγγέλων. Ἁγνὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ διώχνει μὲ τὸν ἔρωτα τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν, τὸν ἔρωτα τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ ὁποῦ σβύνει τὴν φλόγα τῆς ἁμαρτίας ὁποῦ ἀνάφτει εἰς τοῦ λόγου του, μὲ τὸ ἄϋλον πῦρ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ. Ἡ σωφροσύνη εἶναι ἡ καθολικὴ ὀνομασία ὅλων τῶν ἀρετῶν, διατί πᾶσα ἀρετὴ, εἶναι ἐγκράτεια καὶ ἀποχὴ καὶ σωφροσύνη ἀπὸ τὸ πάθος ὁποῦ εἶναι ἐναντίον της. σώφρων εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ

οὐδὲ

οὐδὲ εἰς τὸν ὕπνον του δὲν γροικᾶ οὐδεμίαν κίνησιν ἢ ἀλλοίωσιν τῆς καταστάσεώς του ἐκείνης ὁποῦ εὑρίσκετον εἰς τὲ λόγου του, ὁπόταν ἤτονε ἔξυπνος. Ἐκεῖνος εἶναι σώφρων ἀληθῶς καὶ ἐγκρατὴς, ὁ ὁποῖος ἀπέκτησε τελείαν ἀναισθησίαν πάντοτε εἰς τὴν διαφορὰν τῶν σωμάτων, ἤγουν ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν γροικᾶ περισσότερον κακὸν ἀναστρεφόμενος μὲ ταῖς γυναῖκες παρὰ μὲ τοὺς ἄνδρας. ἐτοῦτος εἶναι ὁ κανόνας καὶ τὸ τέλος τῆς τελείας καὶ καθαρωτάτης ἁγνείας, νὰ μὴν κλίνει τινὰς περισσότερον μὲ τὴν ὄρεξιν εἰς τὰ ἔμψυχα σώματα ἢ εἰς τὰ ἄψυχα, ὥσὰν εἶναι πέτραις ξύλα, καὶ τὰ τοιαῦτα. οὐδὲ περισσότερον εἰς τὰ κορμία τὰ λογικὰ καὶ ἀνθρώπινα, ἢ εἰς τὰ τῶν ἀλόγων ζώων. Μὴ δὲ τινὰς ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ ἀποκτήσανε τὴν ἁγνείαν, ἂς λογαριάζει καὶ ἂς δίδῃ τοῦ ἑαυτοῦ του, ἐκ τῆς δυνάμεώς του ἐτοῦτο τὸ χάρισμα. Ἀλλὰ τί ἀδύνατον εἶναι νὰ μπορέσῃ τινὰς νὰ νικήσῃ τὴν φύσιν του. Ἀλλὰ τί ἐκεῖ ὁποῦ ἐνικήθηκεν ἡ φύσις ἤγουν ἡ πύρωσις τῆς σαρκὸς, καὶ τὸ σαρκικὸν φρόνημα, ἐκεῖ γνωρίζεται πῶς ἔφθασεν ἡ δύναμις καὶ ἡ παρουσία ἐκείνου ὁποῦ περισσεύει τὴν φύσιν, καὶ εἶναι ὑπὲρ τὴν φύσιν. Ἀλλὰ τί χωρὶς καμίαν ἀντιλογίαν τὸ μικρότερον πρᾶγμα χαλᾶται ἀπὸ τὸ καλλιώτερον καὶ δυνατώτερον. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἀρετῆς τῆς ἁγνείας εἶναι, νὰ μὴν κάμνει τινὰς συγκατάθεσιν εἰς τὸν σαρκικὸν λογισμὸν, καὶ αἱ ρεύσεις ὁποῦ γίνουνται σπανίως χωρὶς καμίαν φαντασίαν εἰς τοὺς ὕπνους. Μεσότης τῆς ἁγνείας εἶναι, ὁπόταν ἔχῃ τινὰς φυσικὰ κινήματα, ὁποῦ νὰ κινοῦνται μοναχὰς ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν φαγητῶν, δίχως καμίαν φαντασίαν ἢ ρεῦσιν. Τὸ τέλος καὶ ἡ τελειότης ἐτούνης τῆς ἀρετῆς εἶναι, ἡ νέκρωσις τοῦ κορμίου, ἔχωντας προτίτερα θανατωμένους τοὺς ἐμπαθεῖς λογισμούς. ἤγουν νὰ μὴν ἔχῃ τὸ κορμὶ κινήματα σαρκικὰ, οὐδὲ λογισμὸς πάθους σαρκικοῦ νὰ εὑρίσκεται εἰς τὸν νοῦν. Μακάριος καὶ καλότυχος εἶναι ἀληθινὰ ἐκεῖνος ὁ μοναχὸς, ὁ ὁποῖος ἐγίνηκε τελείως καὶ παντελῶς ἀναίσθητος εἰς πᾶσα χρῶμα, εἰς πᾶσαν λογῆς κορμὶ, καὶ εἰς πᾶσαν λογῆς εὐμορφίαν. δὲν εἶναι ἁγνὸς καὶ καθαρὸς, ἐκεῖνος ὁποῦ ἐφύλαξε μοναχὰς τὸ πήλινον κορμὶ χωρὶς κανένα ρύπον καὶ μολυσμόν. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ ὑποτάσσει τὰ μέλη του ἐτουνοῦ τοῦ κορμίου εἰς τὸ πνεῦμα, δουλευόμενος ταῖς αἰσθησαῖς του κατὰ φύσιν, χωρὶς νὰ παίρνῃ κανένα βλάβος ἀπὸ καμίαν, ἐκεῖνος εἶναι τέλειος. Μεγάλος εἶναι ἀληθινὰ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπόμεινεν ἀπαθὴς, δὲν ἐγγίζοντας εἰς ξένην σάρκα, μὰ μεγαλύτερος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπὸ θεωρίαν προσώπου, ἔμεινε χωρὶς καμίαν λαβωματίαν πνευματικὴν, καὶ ἐνίκησε τὴν θεωρίαν ὁποῦ γεννᾶ τὸ καυστικὸν πῦρ τῆς ἡδονῆς, μὲ τὴν ἔννοιαν

καὶ τὸν λογισμὸν τῆς δυσοσφίας τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν. Ἐκεῖνος ὁποῦ διώχνει ἀπὸ τοῦ λόγου του μὲ τὴν προσευχὴν τὸν σκύλον, ἤγουν τὸ ἀκάθαρτον ἐνθύμημα τῆς πορνείας, ὁμοιάζει ἐκείνου ὁποῦ μάχεται μὲ τὸ λεοντάρι, μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ καὶ ἀντιλέγωντάς του τὸ γυρίζει εἰς φυγήν, ὁμοιάζει ἐκείνου ὁποῦ ἔξω ὁποῦ βοηθᾶται, καὶ διώχνει ἀκόμη τὸν ἐχθρόν του. ε'
μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ ὁλοτελῶς ἐξουθένησε καὶ ἐκαταφρόνησε τὴν προσβολήν του καὶ τὸν πειρασμόν του, καλὰ καὶ νὰ εὑρίσκεται εἰς τὴν σάρκα, ὅμως ἐσυκώθηκεν ἀπὸ τὸν τάφον. Ἂν εἶναι καὶ τοῦτο ἕνα σημάδι τῆς ἀληθινῆς ἁγνείας, ἤγουν νὰ μὴν νικᾶται κανὰς οὐδέποσῶς εἰς τὸ ἐναντίον ἀπὸ τὰ φαντάσματα τὰ σαρκικὰ ὁποῦ φαίνουνται εἰς τὸν ὕπνον, τοῦ- ς'
το κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην εἶναι τέλος τῆς λαγνείας, καὶ τῆς πορνείας, νὰ πέφτη κανὰς εἰς ῥεῦσιν σαρκικὴν ὁπόταν εὑρίσκεται ἔξυπνος μόνον μὲ τὴν ἐνθύμησιν. Ἐκεῖνος ὁποῦ πολεμᾶ μὲ κόπους καὶ μὲ ἱδρῶτας ἐναντίον ἐτουνοῦ τοῦ ἀντιδίκου του, εἶναι ὅμοιος ἐκείνου ὁ ὁποῖος καταδένει τὸν ἐχθρόν του μὲ ἕνα βοῦλον μικρόν. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν πολεμᾶ μὲ ἐγ- ιε'
κράτειαν ἀπὸ ταῖς ἡδοναῖς τῆς σαρκὸς, καὶ μὲ τὴν ἀποχὴν τῶν ἐμπαθῶν νοημάτων, καὶ μὲ ἀγρυπνίαν, ὁμοιάζει ἐκείνου ὁποῦ βάνει δεσμοὺς τοῦ ἐχθροῦ του. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν πολεμᾶ μὲ τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ μὲ τὴν ἀοργησίαν καὶ μὲ τὴν δίψαν, ὁμοιάζει ἐκείνου ὁποῦ ἐθανάτωσε τὸν ἐχθρόν του, καὶ ἔκρυψέν τον εἰς τὴν ἄμμον, καὶ νόει ἄμμον, τὴν κ'
ταπείνωσιν. Διατί δὲν ἀναφέρει βοσκαριὰν τῶν παθῶν, μὰ εἶναι γῆ καὶ σποδός. Ἄλλος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ κρατεῖ δεμένον ἐτοῦτον τὸν τύραννον μὲ κόπους καὶ ἀγῶνας. καὶ ἄλλος μὲ τὴν ταπείνωσιν. καὶ ἄλλος μὲ θείαν ἔλλαμψιν καὶ ἀποκάλυψιν. Ὁ πρῶτος εἶναι ὅμοιος τοῦ ἑωσφόρου τοῦ πρωῒ ἀνατέλλοντος. ὁ δεύτερος, τῆς σελήνης ὁπόταν εἶναι με- κε'
γάλη καὶ πλησιφαής. ὁ τρίτος, τοῦ λαμπροῦ ἡλίου, ὅμως καὶ οἱ τρεῖς ἔχουσι τὸ πολίτευμα εἰς τοὺς οὐρανούς. Ἀπὸ τὴν λάμψιν τὴν ἑωθινὴν γίνεται τὸ φῶς, καὶ ἀπὸ τὸ φῶς ἀνατέλλει ὁ ἥλιος. τουτοτρόπως μποροῦμεν νὰ νοήσωμεν καὶ νὰ εὕρωμεν καὶ εἰς τὰ εἰρημένα. Διατί ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ τοὺς ἀγῶνας γίνεται ἡ ταπείνωσις. ἀπὸ τὴν ταπείνωσιν ἡ θεϊκὴ λ'
ἀποκάλυψις, ἀπὸ τὴν θεϊκὴν ἀποκάλυψιν, ἡ ἐγκράτεια. Καθὼς ἡ ἀλεποῦ ὑποκρίνεται, καὶ κάμνει πῶς κοιμᾶται, διὰ νὰ ἀπατήση καὶ νὰ ἁρπάξη κανένα πουλὶ, τουτοτρόπως καὶ ὁ δαίμων καὶ τὸ κορμὶ ὑποκρίνουνται σωφροσύνην, διὰ νὰ ἀπολέσουσι τὴν ψυχήν, μὲ τοῦτον δηλονότι τὸν τρόπον. ὁ διάβολος κρατεῖ τέτοιας λογῆς τὸ κορμὶ ἐκεινῶν λε'
ὁποῦ χρεωστοῦσι νὰ φυλάγουν σωφροσύνην, ὁποῦ τῶς βάνει εἰς νοῦν τως

νὰ

νὰ μὴν ξυπνᾶται εἰς τοὺς λογισμούς τους κανένα κίνημα ἐμπαθὲς τῆς σαρκὸς, ὁπόταν εὑρίσκουνται μὲ γυναῖκες, διὰ νὰ θαρροῦσι πῶς ἔχουσι τελείαν σωφροσύνην, καὶ διὰ τοῦτο κρατιοῦνται διὰ στερεοί, καὶ δυνατοί. Καὶ ἔπειτα ὡσὰν συνειθίσουν κάμποσον, ὁ διάβολος ἀφίνει τὸ κορμὶ νὰ κάμνει τὰ ἔργα του, καὶ τοιουτοτρόπως πέφτουσιν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. διὰ τοῦτο μηδέποτε εἰς τὴν ζωήν σου πιστεύσῃς τῆς πηλώδους σου σαρκὸς, καλὰ καὶ νὰ ὑποκρίνεται σωφροσύνην. μηδὲ θαρρεύσῃς τοῦ ἑαυτοῦ σου, ὥστε νὰ ὑπαντήσῃς τοῦ χῦ. Μὴν παίρνῃς θάρρος νὰ βαίνῃς εἰς νοῦ σου πῶς δὲν πέφτεις διὰ τὴν ἐγκράτειάν σου, διὰ τί ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔφαγε τίποτας, ἐκρεμνίσθηκεν ἀπὸ τὸν οὐρανόν. Τινὲς ἀπὸ τοὺς γνωστικοὺς δίδωντάς μας νὰ γνωρίσωμεν τὴν φύσιν τῆς ἀποταγῆς, τί πρᾶγμα εἶναι, λέγουσι πῶς εἶν' νὰ φυλάγῃ τινὰς μίαν ἔχθραν παντοτινὴν πρὸς τὸ κορμί, καὶ νὰ πολεμᾷ μὲ τὴν κοιλίαν καὶ τὴν γαστριμαργίαν. Τὰ πταίσματα τῆς σαρκὸς ταῖς πλέα φοραῖς ἔχουσι συνήθειαν νὰ γίνουνται εἰς τοὺς ἀρχαρίους μοναχοὺς ἀπὸ τὴν τρυφὴν καὶ τὴν σπατάλην τῶν βρωμάτων. εἰς δὲ τοὺς μέσους καὶ ἐκείνους ὁποῦ προκόπτουσιν εἰς τὴν ἀσκητικὴν πολιτείαν, καὶ ἀπὸ τὴν σπατάλην, καὶ ἀπὸ τὴν ὑψηλοφροσύνην, λογαριάζοντας πῶς εἶναι καλοί, τὸ ὁποῖον ἀκόμι συμβαίνει καὶ τῶν ἀρχαρίων. μὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐγγίζουσιν εἰς τὴν τελειότητα, συμβαίνουσι τὰ πταίσματα τῆς σαρκὸς, μόνον ἀπὸ τὴν κατάκρισιν τοῦ πλησίον τους. Τινὲς ἐμακαρίσασιν ἐκείνους ὁποῦ ἐγεννηθήκασι φυσικὰ εὐνοῦχοι, ὡσὰν ὁποῦ ἦσαν ἐλευθερωμένοι ἀπὸ τὴν τυραννίδα τοῦ κορμίου, μὰ ἐγὼ μακαρίζω καὶ ἐπαινῶ τοὺς καθημερινοὺς εὐνούχους, οἱ ὁποῖοι ἔχουσι συνήθειαν νὰ κόπτουσι τὰ πρῶτα κινήματα τῶν ἐμπαθῶν λογισμῶν, καὶ τὰς ὀρέξεις τὰς ἀρχὰς τῆς σαρκὸς μὲ τὸ λογικὸν μέρος τῆς ψυχῆς, ὡσὰν μὲ μίαν μάχαιραν. Ἐστοχάστηκα κάποιους, οἱ ὁποῖοι ἐπέσασι σαρκικῶς τους. καὶ εἶδα ἄλλους, οἱ ὁποῖοι θεληματικῶς ἐθέλασι νὰ πέφτουσιν, ὅμως δὲν ἐδύνουνταν, καὶ ἐλογάριαζά τους πλέα ἀθλίους καὶ δυστυχεστέρους παρὰ ἐκείνους ὁποῦ ἐπέφτασι καθημερινόν, διὰ τί καλὰ καὶ νὰ μὴν ἐδύνουνταν, ὅμως ἐπιθυμοῦσαν τὸν βρώμον καὶ τὴν δυσωδίαν. Ἐλεεινὸς καὶ ἄθλιος εἶν' ἐκεῖνος ὁποῦ πέφτει, μὰ ἐλεεινότερος καὶ ἀθλιώτερος εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ γίνεται αἴτιος καὶ τοῦ πτώματος τοῦ ἀλλονοῦ, διότι αὐτὸς ἔχει νὰ ὑπομείνῃ τὸ βάρος καὶ τῶν δύο πτωμάτων, καὶ τῆς ἡδονῆς τοῦ ἀλλονοῦ. Μὴν θελήσῃς μὲ δικαιώματα καὶ μὲ ἀντιλογίαις νὰ κάμνῃς νὰ φύγῃ ἀπὸ τοῦ λογισμοῦ σου ὁ δαίμων τῆς πορνείας, καὶ οἱ πονηροὶ λογισμοὶ ὁποῦ σοῦ σπείρουνται ἀπὸ τὸν ἐχθρόν, μὰ πάσχε νὰ ἐλευ-

θερμώνουσι ἀπ' αὐτοὺς μὲ προσευχὴν πρὸς τὸν θεόν, διατί δὲν εἶναι ἄλλη βοήθεια, παρὰ ὁ θεός, διατί ἐκεῖνος ἀποκρίνεται πάντοτε μὲ εὔλογον πρόφασιν, ὡσὰν ὁποῦ μάχεται φυσικὰ μετ' ἐμᾶς. Ἐκεῖνος ὁποῦ θελή-
ση νὰ νικήση, ἢ νὰ πολεμήση τὴν σάρκα του, καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις της
ἀπὸ λόγου του, τρέχει καὶ κοπιάζει εἰς κενά. διατὶ ἂν ὁ κύριος, δὲν χαλά- ϛ'
ση τὸ σπίτι τῆς σαρκὸς καὶ κτίση τὸν οἶκον τῆς ψυχῆς, εἰς κενὰ κοπιά-
ζει ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ τὸ χαλάση μὲ τὴν νηστείαν καὶ μὲ τὴν ἀγρυ-
πνίαν. δεῖξε τοῦ κυρίου τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεως τῆς σαρκός σου, γνωρίζων-
τας τελείως τὴν ἀδυναμίαν σου, καὶ θέλεις λάβει χάρισμα σωφρο-
σύνης νοερᾶς καὶ χωρὶς καμίαν αἴσθησιν. Εὑρίσκεται εἰς ἐκείνους ὁποῦ ϛ'
εἶναι δοσμένοι εἰς ταῖς ἡδοναῖς καὶ εἰς τὰ πάθη (τὸ ὁποῖον μοῦ ἐδιηγήθηκεν ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ὁποῦ τὸ εἶχε δοκιμάσει, ἀφ' οὗ ἐλευθερώθηκεν ἀπ' ἐκεῖνο) μία κάποια αἴσθησις ἡδονικὴ τινὸς ἔρωτος τῶν σωμάτων, καὶ ἕνα πνεῦμα ἀδιάντροπον, καὶ ἀπάνθρωπον, ὁποῦ ἐγκαθέζεται
ἀναίσχυντα εἰς αὐτὴν τὴν αἴσθησιν τῆς καρδίας, καὶ κάμνει νὰ ἐγροικᾷ ιϛ'
ἐκεῖνος ὁποῦ πολεμᾶται κάποιον πόνον μεγάλον σωματικὸν τῆς καρδίας, ὡσὰν μίαν κάμινον τῆς φωτίας, μὲ τὸ ὁποῖον χάνει ὁ ἄνθρωπος τὸν φόβον τοῦ θεοῦ, καὶ καταφρονᾷ ὡσὰν οὐδετίποτας τὴν ἐνθύμησιν τῆς κολάσεως, συχαίνεται τὴν προσευχήν, καὶ τὰ νεκρὰ λείψανα λογαριάζει
ὡσὰν λίθους ἀψύχους, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν τελείωσιν τῆς αἰσχρᾶς καὶ ἀν- κ'
δόνου πράξεως κάμνει αὐτὸ τὸ δαιμόνιον τὸν πάσχοντα τοιουτοτρόπως, ἔξω ἀπὸ τὸν νοῦν του καὶ ἐξεστηκότα, καὶ μεθυσμένον μὲ παντοτεινὴν ἐπιθυμίαν τῶν λογικῶν καὶ ἀλόγων σωμάτων. τοῦ ὁποίου πνεύματος τοῦ πονηροῦ ἂν δὲν ἐκοντεύασιν αἱ ἡμέραις, δὲν ἤθελε σωθῆ πᾶσα ψυχὴ
ὁποῦ εἶναι ἐνδυμένη ἐτοῦτον τὸν πηλὸν τῆς σαρκὸς ὁποῦ εἶναι ἀνακατωμέ- κϛ'
νος μὲ αἷμα καὶ μὲ χυμὸν ῥυπαρόν. διατί μὲ τίνα τρόπον ἤθελε μπορῆ νὰ εἶναι τοῦτο; ἐπειδὴ πᾶσα πρᾶγμα ὁποῦ ἐγέννηκεν, ἐπιθυμᾷ ἀχόρταγα τὸ συγγενές του, καὶ τὸ ὅμοιον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιόν του. τὸ αἷμα, τὸ αἷμα. καὶ ὁ σκώληκας, τὸν σκώληκα. καὶ ὁ πηλός, τὸν πηλόν. καὶ ἡ σάρ-
κα λοιπὸν τὴν σάρκα, καλὰ καὶ ἡμεῖς ὁποῦ βιάζομεν τὴν φύσιν, καὶ ὁποῦ λ'
ἐπιθυμοῦμεν τὴν βασιλείαν, νὰ δοκιμάζωμεν νὰ ἐξαπατοῦμεν μὲ κάποιαις τέχναις καὶ μέθοδες τὴν ἀπατηλήν μας σάρκα. ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἐδοκιμάσασι τὸν προειρημένον πόλεμον, εἶναι καλότυχοι καὶ μακάριοι, μὰ ἂς παρακαλοῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ λυτρωθοῦμεν παντελῶς ἀπὸ τέ-
τοιαν του δοκιμήν. διατί ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπέσασιν εἰς τὸν προειρημένον λϛ'
λάκκον, πέφτουσι μακρὰ ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἀναβαίνουσιν καὶ ἐκείνην

τὴν

τὴν σκάλαν ὁπού εἶδεν ὁ Ἰακὼβ, οἱ ὁποῖοι διὰ νὰ μπορέσουσι νὰ ἐγερθοῦσιν ἀπ᾽ ἐκεῖνο τὸ πτῶμα, ἔχουσι χρείαν πολλῶν ἱδρώτων, καὶ κόπων, καὶ θλίψεων, καὶ πείνας, καὶ δίψης ἀκροτάτης. Ἄς στοχασθῶμεν καὶ εἰς τοὺς νοερούς μας ἐχθροὺς καὶ θέλομεν εὕρει ἴσως καθὼς εἰς τὸν αἰσθη-
ή τὸν πόλεμον, ἔτζι καὶ καθ᾽ ἕνα ἀπ᾽ αὐτοὺς πῶς εἶναι τεταγμένοι νὰ ἔχουσι καθ᾽ ἕνας τὸ ἔργον του καὶ τὴν παγίδα του, εἰς τὸν πόλεμον ὁπού μᾶς κινοῦσι, διὰ νὰ μᾶς ὑποσκελίσουσι. τὸ ὁποῖον εἶναι θαυμαστὸν, μὰ εὑρίσκεται τάξις καὶ εἰς αὐτούς. καθ᾽ ἕνα δίνει ὁ ἐχθρὸς εἰς ἐκεῖνον ὁπού τὸν βλέπει καὶ κλίνει περισσότερον, διὰ νὰ χαίρεται εἰς τοὺς δεσμούς,
ζ καὶ νὰ μὴν θέλη νὰ λύεται ἀπ᾽ αὐτούς. Ἐσημάδευσα εἰς ἐκείνους ὁπού πειράζουνται πολλὰ πτώματα, καὶ εἶδα ἄλλα χαλεπώτερα ἀπὸ ἄλλα, ὅποιος ἔχει νοῦν νὰ ἀκούη καὶ νὰ τὰ βάνει εἰς νοῦν του, ἄς ἀκούη. Συνήθειαν ἔχει ὁ πονηρὸς δαίμων νὰ κινᾷ περισσότερα εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους καὶ εἰς ἐκείνους ὁπού μετέρχουνται τὸν μοναδικὸν βίον, πᾶσαν
ιή λογῆς ὁρμὴν καὶ σπουδὴν καὶ μηχανὴν, καὶ πανουργίαν, καὶ ἐπίνοιαν, διὰ νὰ τοὺς ὑποσκελίζη πολλαῖς φοραῖς εἰς τὴν παρὰ φύσιν ἁμαρτίαν, καὶ ὄχι εἰς τὴν κατὰ φύσιν, καὶ νὰ τοὺς κάμνη νὰ πολεμοῦνται ἀπὸ τοῦτα τὰ πάθη περισσότερον. διὰ τοῦτο καμίαν φορὰν εὑρισκόμενοι μὲ γυναῖκες οἱ ταλαίπωροι, καὶ μὴ πειραζόμενοι οὐδὲ πολεμούμενοι εἰς αὐταῖς μὲ
κ' ἐπιθυμίαν, ἐμακάρισασι τοὺς ἑαυτούς τως, δὲν γνωρίζοντας οἱ ἄθλιοι, πῶς ἐκεῖ ὁπού εἶναι μεγαλύτερος ὁ χαλασμὸς τῆς ψυχῆς, ἐκεῖ δὲν κάμνει χρείαν ὁ μικρότερος. Διὰ δύο αἰτίαις λογιάζω νὰ ἔχουσι συνήθειαν οἱ φονικοὶ καὶ πανάθλιοι δαίμονες νὰ μᾶς πολεμοῦσι, καὶ νὰ μᾶς κρυστεύουσι τοὺς ἀθλίους εἰς ταῖς παρὰ φύσιν ἁμαρτίαις. ἡ μία εἶναι, διὰ τὶ
κά μποροῦμεν πανταχοῦ νὰ ἔχωμεν τὴν ὕλην τῆς τοιαύτης ἁμαρτίας. ἡ δευτέρα εἶναι, διὰ τὶ ἔχομεν νὰ κολάζωμέθαν μεγαλύτερα διὰ τούτην τὴν ἁμαρτίαν. γνωρίζει ἐκεῖνον ὁπού εἴπαμεν ἐκεῖνος ὁπού πρότιτερα ὁρίζοντας καὶ ἡμερόνωντας τοὺς ὀνάγρους, ὕστερα ὡρίσθηκε καὶ ἐνεμπαίχθηκεν ἐλεεινὰ ἀπὸ τοὺς ἀγρίους ὀνάγρους, τοὺς πονηροὺς δαίμονας. καὶ
λ' ὁ ὁποῖος πρότερας ἔθρεφετον μὲ ἄρτον οὐράνιον, καὶ ὕστερα ἐστερεύθηκε τέτοιας λογῆς καλὸν χάρισμα. καὶ τὸ πλέα ἄξιον θαύματος, διὰ τὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν μετάνοιάν του, ἐσῶντας καὶ νὰ λυπᾶται πικρῶς ὁ διδάσκαλός μας ὁ Ἀντώνιος, στύλος μεγάλος, εἶπεν, ἔπεσε, μὰ δὲν ἐφανέρωσε τὸν τρόπον τοῦ πτώματος ὁ σοφός. διὰ τὶ ἐγνώριζε πῶς εὑρίσκεται
λά καὶ πορνεία σωματικὴ καὶ χωρὶς ἄλλου σώματος καὶ κορμίου ἔσμιξιν. εὑρίσκεται εἰς ἡμᾶς κάποιος θάνατος, καὶ πταῖσμα ἀπωλείας, ὁ ὁποῖος

συμπεριφέρεται εἰς ἡμᾶς, καὶ μετ' ἐμᾶς πάντοτε, καὶ μάλιστα εἰς τὴν
νεότητα, τὸν ὁποῖον ἐγὼ δὲν ἐποκότισα νὰ τὸν γράψω, διατί μου ἐκρά-
τηξε τὴν χεῖρά μου ἐκεῖνος ὁποῦ εἶπε, δηλονότι ὁ μακάριος παῦλος, ὅτι
πᾶς ἐκεῖνα ὁποῦ γίνουνται κρυφὰ ἀπὸ κάποιους, εἶναι αἰσχρὸν καὶ ἐντροπῆς
πρὸς ἐφ. ε. πρᾶγμα καὶ νὰ τὰ λέγει τινὰς καὶ νὰ τὰ γράφει, ἢ νὰ τὰ ἀκούῃ. Ἐτού-
την τὴν ἰδικήν μου καὶ ὄχι ἰδικήν μου, ἐχθράν μου καὶ ἠγαπημένην
μου σάρκα, ἰδικήν μου ὡς ἐσμιμένην μὲ τὴν ψυχήν, καὶ ἀγαπωμέ-
νην ἀπ' αὐτῆς, καὶ ὄχι ἰδικήν μου, ἐπειδὴ ὁποῦ πολεμᾶ κατὰ τῆς ψυχῆς,
πρὸς ῥωμ. ζ. ὁ μακάριος παῦλος τὴν ὠνόμασε θάνατον, λέγωντας, ποῖος μὲ θέλει
ἐλευθερώσει ἀπὸ τὸ κορμὶ τούτου τοῦ θανάτου, ἤγουν ἀπὸ τὰ πάθη
τῆς σαρκός. καὶ ἄλλος πάλιν θεολόγος, ἤγουν ὁ γρηγόριος ὁ θεολόγος
τὴν ὠνόμασεν, ἐμπαθῆ καὶ δούλην καὶ νυκτερινήν, μὰ διὰ ποίαν ἀφορ-
μὴν ἐτοῦτοι οἱ ἅγιοι τὴν ὠνομάσασι τοιουτοτρόπως, ἐδίψαν νὰ μάθω.
Ἂν εἶναι καὶ καθὼς ἐπροείπαμεν, ἡ σάρκα εἶναι θάνατος, ἐκεῖνος ὁποῦ
τὴν νικήσει τούτην, κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην δὲν ἀποθαίνει. καὶ ποῖος πα-
ρακαλῶ εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὁποῦ νὰ ζήσει, ἢ νὰ μὴν ἰδῇ τὸν θά-
νατον τοῦ μολυσμοῦ τῆς σαρκός του; Παρακαλῶ νὰ ζητήσωμεν καὶ νὰ
ἐξετάσωμεν, ποῖος ἀπὸ τούτους εἶναι μεγαλύτερος, ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπέ-
θανε, καὶ ἀναστάθηκεν, ἢ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἀπέθανεν οὐδὲ ποσῶς. ἐκεῖ-
νος ὁποῦ ἐμακάρισε τὸν δεύτερον, ἐψεύσθη. διατὶ ὁ χριστὸς ἀποθα-
νόντας, ἀναστάθηκε. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐμακάρισε τὸν πρῶτον, δὲν θέλει
νὰ εὑρίσκεται μηδεμία ἀπόγνωσις εἰς ἐκείνους ὁποῦ πέφτουσιν, ἢ καὶ
ἀποθαίνουσι. διατὶ καλλίτερος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀποθαίνει τὸν θάνατον
τῆς ἁμαρτίας, ὁπόταν ἐγερθῇ μὲ τὴν ἀληθινὴν μετάνοιαν, παρὰ ἐκεῖ-
νος ὁποῦ τοῦ φαίνεται νὰ μὴν εἶναι ἀπεθαμμένος, διατὶ δὲν εὑρίσκεται ἄν-
θρωπος ὁποῦ νὰ μὴν ἥμαρτεν, ἀλλ' ὁ χριστὸς δὲν θέλει τὸν θάνατον τοῦ
ἁμαρτωλοῦ. Ὁ ἀπάνθρωπος ἐχθρὸς καὶ τῆς πορνείας προστάτης καὶ
αἴτιος, ὁ διάβολος μᾶς λέγει καὶ ὑποβάλλει μας πρὶν νὰ κάμωμεν τὴν
ἁμαρτίαν, πῶς ὁ θεὸς εἶναι φιλάνθρωπος καὶ δίδει πολλὴν συγχώρησιν
εἰς τοῦτο τὸ πάθος τῆς πορνείας ἐπειδὴ ὁποῦ εἶναι φυσικόν. μὰ ἂς στοχάζω-
μεθαν καλὰ τοὺς δόλους καὶ ταῖς ἐπιβουλίαις τῶν δαιμόνων, διατὶ πά-
λιν θέλομεν τοὺς εὕρει πῶς ὕστερα ἀπὸ τὴν πρᾶξιν τῆς ἁμαρτίας, τὸν
ὀνομάζουσι δικαιοκρίτην ἢ ἀσυμπαθῆ, διατὶ ἐκεῖ μᾶς τὸν ἐλέγασι φι-
λάνθρωπον, διὰ νὰ μᾶς παρακινήσουσιν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. ἰδοὺ πάλιν
ὕστερα ἀπὸ τὸ ἔργον τῆς ἁμαρτίας, τὸν λέγουσι δικαιοκρίτην, διὰ νὰ μᾶς
καταποντίσουσιν εἰς ἀπόγνωσιν. ὁπόταν γίνεται εἰς ἡμᾶς ἡ λύπη καὶ
ἡ ἀπο-

ἡ ἀπόγνωσις διὰ ταῖς ἁμαρτίαις μας, δὲν δυνόμεθαν νὰ ταλανίζωμεν, ἢ νὰ μέμφωμέθαν, ἢ νὰ ἐκδικιώνωμέθαν κατὰ τοῦ λόγου μας τοὺς ἑαυτούς μας διὰ τὸ σφάλμα ὁποῦ ἐκάμαμεν. καὶ ὁπόταν σβύσῃ καὶ χαθῇ ἐτούτη, πάλιν ἀκολουθᾶ ὁ τῆς φιλανθρωπίας τύραννος. Καθὼς γὰρ εἶναι καὶ ἀσώματος ὁ κύριος, κατὰ τοσοῦτον χαίρεται εἰς τὴν καθαρότητα καὶ εἰς τὴν ἀφθαρσίαν τοῦ κορμίου μας. καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου ὁ δαίμων χαίρεται εἰς τὸ ἐναντίον. διὰ τοῦτο εἶπασι τινὲς, πῶς εἰς οὐδὲ κανένα ἄλλο πρᾶγμα χαίρουνται οἱ δαίμονες τόσον ὅσον εἰς τὸν βρῶμον καὶ τὴν δυσωδίαν. οὐδὲ εἰς ἄλλο πάθος λοιπὸν χαίρουνται τόσον ὅσον εἰς τὸν μολυσμὸν τοῦ κορμίου μας. Ἡ ἁγνεία καὶ ἡ καθαρότης εἶναι μία συγγένεια καὶ ἔσμιξις καὶ ὁμοίωσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν θεὸν, ὅσον τοῦ εἶναι δυνατόν. Μητέρα τῆς γλυκύτητος εἶναι ἡ ἔνδροσος γῆ. καὶ μητέρα τῆς ἁγνείας καὶ τῆς καθαρότητος εἶναι ἡ ἡσυχία ἐσμιμένη μὲ τὴν ὑπακοήν. Ἡ ἀπάθεια τοῦ κορμίου ὁποῦ κατορθώνεται ἀπὸ τὴν ἡσυχίαν, σιμώνοντας πολλαῖς φοραῖς εἰς τὸν κόσμον, δὲν ἔμενεν ἀσάλευτος. μὰ ἐκείνη ὁποῦ γίνεται ἀπὸ τὴν ὑπακοὴν, εἰς πᾶσα τόπον εἶναι δόκιμη καὶ ἀσάλευτη. Εἶδα καμίαν φορὰν πῶς ἡ ὑπερηφανία, ἐγέννησε τὴν ταπεινοφροσύνην, διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ὑπερηφανεύθη, ἀφίνοντάς τον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ, πέφτει, καὶ πέφτωντας, ταπεινώνεται, καὶ γίνεταί του ἡ ὑπερηφανία, αἰτία τῆς ταπεινοφροσύνης. καὶ ἐνθυμήθηκα ἐκείνου ὁποῦ εἶπε. τίς ἐγνώρισε τὸν νοῦν τοῦ θεοῦ; ὁ ὁποῖος ἀπὸ κακὸν ἐβγάνει καλὸν; Λάκκος, καὶ γέννημα τῆς ὑπερηφανίας, εἶναι τὸ σφάλμα ὁποῦ γίνεται εἰς τὴν ἁμαρτίαν. τὸ ὁποῖον σφάλμα πολλαῖς φοραῖς εἰς ἐκείνους ὁποῦ θέλουν νὰ ἐγερθοῦσιν εἶναι ἀφορμὴ καὶ ὑπόθεσις ταπεινοφροσύνης. ἐκεῖνος ὁποῦ μὲ γαστριμαργίαν καὶ χορτασμὸν τῆς κοιλίας θέλει νὰ νικήσει τὸν δαίμονα τῆς πορνείας, εἶναι ὅμοιος ἐκείνου ὁποῦ μὲ τὸ λάδι σβύνει τὴν φλόγα. Ἐκεῖνος ὁποῦ μὲ μόνην τὴν ἐγκράτειαν δοκιμάζει νὰ καταπαύσῃ τοῦτον τὸν πόλεμον, εἶναι ὅμοιος ἐκείνου ὁποῦ κολυμπᾶ μὲ τὴν μίαν χέρα, καὶ φιλονικᾶ νὰ ἐβγῇ ἀπὸ τὸ πέλαγος. ἔσμιξε τὴν ταπείνωσιν μὲ τὴν ἐγκράτειαν, διατὶ χωρὶς τὴν ταπείνωσιν ἡ ἐγκράτεια εἶναι ἀνωφελὴς, τὸ ὁποῖον φανερόνοντας καὶ ὁ μακάριος Δαβὶδ ὁ προφήτης, ἔλεγεν εὐχόμενος πρὸς τὸν θεὸν, ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου. Ἐκεῖνος ὁποῦ στοχασθῇ τὸν ἑαυτόν του νὰ πολεμᾶται καὶ νὰ πολιορκεύεται ἀπὸ κανένα πάθος, ἂς ἁρματώνεται ἐναντίον ἐκείνου μοναχοῦ, καὶ μάλιστα ἐναντίον τοῦ ἐμφυλίου ἐχθροῦ, τῆς ἐπαναστάσεως λέγω τῆς σαρκὸς, διατὶ ὁπόταν δὲν χαλασθῇ ἐτοῦτος,

ἐτοῦτος, δὲν ὠφελούμεσθαν τίποτας ἀπὸ τὴν νίκην ὁποῦ κάμνομεν ἐναντίον τῶν λοιπῶν. μὰ ἂν ἔναι καὶ λαβώσωμεν καὶ ἡμεῖς ἐτοῦτον τὸν ἀγύπτιον, ἤγουν τὸν λογισμὸν τῆς πορνείας, κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην θέλομεν ἰδεῖ εἰς τὴν βάτον τῆς ταπεινώσεως τὸν θεόν. Ἐγνοίκησα ἐγὼ ἔσωντας νὰ πειράζωμαι τὸν λύκον ἐτοῦτον, τὸν πονηρὸν τῆς πορνείας λογισμὸν πῶς ἔβανε μὲ ἀπάτην χαρὰν ἄλογον καὶ παράκλησιν εἰς τὴν ψυχήν μου. καὶ ἐφαίνετό μου τοῦ μωροῦ καὶ νηπιώδους πῶς νὰ ἐκράτουν καρπὸν καὶ

ἀπ. κεφ. ς. ὄχι χαλασμόν. Ἂν ἔναι καὶ κάθε ἁμαρτία ὁποῦ νὰ κάμῃ ὁ ἄνθρωπος, εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ κορμί, μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ πορνεύει, ἁμαρτάνει εἰς τὸ ἰδιόν του κορμί, διὰ τούτην τὴν αἰτίαν εἶπεν ἔτζι ὁ Παῦλος, ἐπειδὴ ἔχει συνήθειαν νὰ μολύνει τὴν οὐσίαν τῆς σαρκὸς μὲ τὸ ῥύσιμον, τὸ ὁποῖον ἔναι ἀδύνατον νὰ γίνεται εἰς ἄλλην ἁμαρτίαν. διὰ τὶ ἡ γυναῖκα εἶναι σάρκα τοῦ ἀνδρός της, καὶ σώματου, ἐπειδὴ λέγει ἡ γραφὴ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν, ὁπόταν λοιπὸν πορνεύει τινάς, ἁμαρτάνει εἰς τὸ σῶμά του τουτέστιν εἰς τὴν γυναῖκα του. πάλιν ζητῶ ἐγώ, διὰ ποίαν αἰτίαν εἰς πᾶσαν ἁμαρτίαν λέγομεν τοὺς ἀνθρώπους πῶς σφάλλουσι, καὶ ὁπόταν ἀκούσωμεν πῶς ἐπόρνευσε τινάς, λέγομεν μὲ μεγάλον πόνον, ὁ δεῖνα ἔπεσεν; ἡ αἰτία εἶναι, διὰ τὶ τὸ ἐπάγγελμα καὶ ἡ κατάστασις τῆς μοναχικῆς πολιτείας, ἔχει ἴδιον, νὰ φυλάσσει τὴν παρθενίαν, ἐκεῖνος λοιπὸν ὁποῦ χαλᾶ τὸ ἐπαγγελμάτου λέγεται πῶς πέφτει ἀπὸ τὴν ὁμολογίαν του. Τὸ ψάρι φεύγει ὀγλύγορα τὸ ἀγκίστρι, καὶ μία ψυχὴ ὁποῦ εἶναι δοσμένη εἰς ταῖς ἡδοναῖς τῆς σαρκός, μισᾶ καὶ ἀποστρέφεται τὴν ἡσυχίαν. Ὁπόταν ὁ διάβολος θελήσῃ νὰ δέσῃ τινὰς ἀλλήλως μὲ ἕνα δεσμὸν αἰσχρὸν ἐτούτου τοῦ πάθους, δοκιμάζωντας καὶ τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο μέρος, ἀρχίζει ἀπ' ἐκεῖνον τὴν φλόγα τοῦ πειρασμοῦ του, εἰς τὸν ὁποῖον στοχάζεται πῶς μπορεῖ εὐκολώτερα νὰ ἀνάψῃ τὴν πύρωσιν τῆς ἐπιθυμίας. Πολλαῖς φοραῖς ἐκεῖνοι ὁποῦ κλίνουσι καὶ εἶναι δοσμένοι εἰς τὴν φιληδονίαν τῆς σαρκός, φαίνουνται πῶς ἔναι συμπαθεῖς, καὶ ἐλεήμονες, καὶ εὐκολοκατάνυκτοι. μὰ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπιμελοῦνται τὴν ἁγνείαν καὶ καθαρότητα, δὲν τὰ ἔχουσιν ἐτοῦτα τοιουτοτρόπως. Κάποιος σοφώτατος ἄνθρωπος μὲ ἠρώτησε τὸ φοβερὸν τοῦτο ζήτημα, λέγωντάς μου, ποία ἁμαρτία ἀπὸ ὅλαις, ἔξω ἀπὸ τὸν φόνον, καὶ τὴν ἄρνησιν, εἶναι βαρύτερη, καὶ ἐγὼ ἀποκρινόμενος καὶ λέγωντάς του, πῶς ἤτονε ἐτούτη, ἤγουν νὰ πέσῃ τινὰς εἰς αἵρεσιν, ἐκεῖνος μοῦ εἶπε, καὶ πῶς ἡ καθολικὴ ἐκκλησία δεχομένη τοὺς αἱρετικούς, ὅταν ἀναθεματίσουν καθολικὰ καὶ ἀληθινὰ τὴν αἵρεσίν τους, τοὺς ἀξιώνει τῆς κοινωνίας τῶν ἀχράντων μυστηρίων, καὶ

ἐκεῖνο

ἐκεῖνον ὁποῦ ἐπόρνευσεν ἀφ' οὗ ἐξομολογηθῇ καὶ παύσῃ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καλὰ καὶ νὰ τὸν δέχεται, ὅμως ἔχει ὁρισμὸν ἀπὸ τοὺς ἀποστολικοὺς κανόνας νὰ τὸν χωρίζει ἀπὸ τὴν ἁγίαν μετάληψιν εἰς τινῶν χρόνων διάστημα. καὶ ἐγὼ ἔστωντας νὰ ἐκπλαγῶ ἀπὸ τὴν ἀπορίαν, ἐπόμενεν ἐκεῖνο τὸ ζήτημα ἄπορον, καὶ ἀμφίβολον. εἰς τοῦτο τὸ ζήτημα μπορεῖ νὰ γένῃ τούτη ἡ ἀπόκρισις. ἡ αἵρεσις εἶναι ἁμαρτία πνευματική, ἤγουν τῆς ψυχῆς μοναχῆς, καὶ διὰ τοῦτο ὁ αἱρετικὸς ἀρνούμενος καὶ ἀφίνωντας τὸ σφάλμα του, αὐτὴν τὴν ὥραν καθαρίζεται μὲ ἐκείνην τὴν ἄρνησιν. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ πορνεύει, μολύνει καὶ τὰς αἰσθήσεις τοῦ σώματος, καὶ τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς, καὶ διὰ τοῦτο χρειάζεται καιρὸν μετανοίας καὶ δακρύων, διὰ νὰ λιώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς ὁποῦ ἐκράτησε τὴν ψυχήν. μὰ ἂν ἀπομείνουσι καὶ οἱ δύο ἀμετανόητοι, βαρυτέραν κόλασιν ἔχει ὁ αἱρετικός, παρὰ ὁ πόρνος. Ἂς ἐξετάσωμεν, καὶ ἂς μετρήσωμεν μὲ τὸν νοῦν μας, καὶ ἂς στοχασθοῦμεν, ποία ἡδονὴ καὶ γλυκύτης μᾶς γίνεται εἰς τὴν ψαλμῳδίαν ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας, καὶ ποία ἀπὸ τὰ ἱερὰ λόγια τοῦ πνεύματος, καὶ ἀπὸ τὴν χάριν καὶ τὴν δύναμιν ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς αὐτά. Μὴν σὲ λανθάνῃ μηδὲ τοῦτο ὦ νέε, διατί ἐγὼ εἶδα πολλαῖς φοραῖς τινὰς ὁποῦ ἐπροσεύχουνταν μὲ ὅλην τως τὴν ψυχὴν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοὺς ἠγαπημένους τως, οἱ ὁποῖοι καλὰ καὶ νὰ ἐκινοῦνταν ἀπὸ πορνείαν, τως ἐφαίνετον πῶς νὰ πληρώνουσι τὸν νόμον τῆς ἀγάπης. Καμίαν φορὰν γίνεται καὶ ἀπὸ πίασμα μόνον νὰ μολύνεται τινὰς σωματικῶς, διατί οὐδένα πρᾶγμα εἶναι πλέα βαρύτερον καὶ πλέα κινδυνῶδες ὥσαν εἶναι τούτη ἡ αἴσθησις τῆς ἁφῆς. ἐνθυμοῦ ἐκεῖνον ὁποῦ ἐτύλιξε εἰς τὴν χέρα τῆς μητρός του τὸ ῥάσον του, καὶ νέκρωνε τὴν χέρα καὶ ἀπὸ τὰ φυσικὰ καὶ ἀπὸ τὰ μὴ φυσικὰ μέλη καὶ τοῦ κορμίου τοῦ ἐδικοῦ του, καὶ τοῦ ξένου. Λογιάζω νὰ μὴν δύναται τινὰς νὰ ὀνομάζεται παντελῶς ἅγιος, ἂν δὲν μεταποιήσῃ καὶ ἀλλάξῃ πρότερα τούτην τὴν γλῶ

τῆς

Μάξιμος.

Καθὼς ἔπαν ταχθὲ ἀκοσμᾶς διδάσκει νὰ ἐδιώκωμεν τὸν τῦφον, καὶ τὴν κενοδοξίαν εἰς τὰ καλὰ ἔργα διανομένην ἀπατούμεθαν ἀπὸ τὸν κλέπτην τῶν καλῶν μας

νοημάτων τὸν διάβολον, ἔτζι λογιάζω νὰ μᾶς νουθετᾷ καὶ ἐδῶ νὰ κάμνωμεν εἰς τὴν ψαλμῳδίαν, νὰ μὴν ἀφίνωμεν δηλονότι νὰ μᾶς πλανᾷ ὁ δαίμων τῆς πορνείας, κάμνωντας τὸν νοῦν μας νὰ κλίνῃ εἰς τὴν ἡδονὴν τῆς ἀναρεσκείας, καὶ μακρεύωντάς μας τον ἀπὸ τὴν ἔννοιαν ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχωμεν εἰς τὸν θεόν, καὶ διὰ τοῦτο λογιάζω καὶ ὠνόμασεν ὁ ἅγιος τοῦτον τὸν πειρασμὸν τοῦ διαβόλου εἰς ἡμᾶς ὁπόταν ψάλλωμεν διὰ κενοδοξίαν καὶ ἀναρέσκειαν, δαίμονα τῆς πορνείας, διότι κάμνει τὸν νοῦν μας νὰ βγῇ καὶ νὰ κλίνῃ μακρὰ ἀπὸ τὸν θεόν. καὶ διατί καμίαν φορὰν ψάλλοντας ἀντιπρόσωπα ἕνας μὲ ἄλλον, κινᾶται εἰς φιληδονίαν. διὰ τοῦτο ἀντιπαλαίει καὶ χωρίζει τούτην τὴν ἄτοπον γλυκύτητα καὶ χαράν, ἀπ' ἐκείνην τὴν καθαρὰν καὶ πνευματικὴν γλυκύτητα ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχωμεν εἰς τὰ ἱερὰ λόγια, ἀπὸ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀρετὴν ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς αὐτά.

τῆς σαρκὸς εἰς ἁγιασμὸν, ἤγουν ἂν δὲν ἐκβάλη ἀπὸ τοῦ λόγου του πά-
ντων λογὶς αἴσθησιν τῆς σαρκὸς, ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ τὴν μεταβάλλη.
Ὁπόταν πέσωμεν διὰ νὰ πλαγιάσωμεν εἰς τὸ στρῶμα, τότε ἂς ἀγρυ-
πνοῦμεν, καὶ ἂς βλέπωμεθαν, διατί ὁ νοῦς τότε χωρὶς τὸ κορμὶ πα-
λαίει καὶ πολεμᾶ μὲ τοὺς δαίμονας, καὶ ἂν εὑρεθῇ νὰ εἶναι δοσμένος ε'
εἰς ταῖς ἡδοναῖς, γίνεται εὔκολα προδότης τοῦ ἑαυτοῦ του. Διὰ τοῦτο σπού-
δαζε καὶ κάμνε νὰ συγκοιμᾶται μετὰ σένα ἡ ἐνθύμησις τοῦ θανάτου, καὶ
νὰ ἐγέρνεται καὶ μετὰ σένα, καὶ ἡ μονολόγιστος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εὐχὴ, ἤγουν ἐκεί-
νη ὁποῦ ἀποβλέπει εἰς ἕνα πρᾶγμα τὴν σωτηρίαν σου, τὸ κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ
υἱὲ καὶ λόγε τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἐλέησόν με, καὶ σῶσόν με. διατὶ δὲν θέλεις
εὕρη ἄλλο βοήθημα μεγαλύτερον εἰς τὸν ὕπνον σου ἀπὸ τοῦτα. Τινὲς ι'
λογιάζουσι πῶς οἱ πόλεμοι τῆς σαρκὸς, καὶ αἱ ῥεύσεις νὰ γίνουνται μο-
ναχὰς ἀπὸ τὰ φαγητὰ, μὰ ἐγὼ εἶδα τινὰς ὁποῦ ἐρρέωσευσαν μεγάλα
καὶ πρὸς θάνατον, καὶ εἶχε νηστείαν ἄκρως, ὁποῦ ἐμολύνουνταν ἀπὸ τού-
ταις δυνατά. Ἠρώτησα καμίαν φορὰν ἕνα ἀπὸ τοὺς δοκιμωτάτους ιε'
καὶ διακριτικοὺς μοναχοὺς περὶ τούτων, καὶ ἐδίδαξέ με ὁ μακάριος πολ-
λὰ φανερὰ, λέγοντάς μου. εἶναι ῥεῦσις εἰς τοὺς ὕπνους, ὁποῦ γίνεται ἀπὸ
τὸ πλῆθος τῶν φαγητῶν καὶ τὴν ἀνάπαυσιν, ἄλλην φορὰν γίνεται ἀπὸ ὑπε-
ρηφανίαν, ὁπόταν καυχούμεθαν πῶς εἶναι πολὺς καιρὸς ὁποῦ δὲν ἐπά-
θαμεν ῥεῦσιν. καὶ πάλιν γίνεται ῥεῦσις, διατὶ κατακρίνομεν τὸν πλη- κ'
σίον μας, ἀπὸ ταῖς ὁποίαις αἱ δύο ἔλεγχεν, ἤγουν ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη,
μποροῦσι νὰ συμβαίνουσι καὶ εἰς τοὺς ἀρρώστους, τάχα δὲ καὶ αἱ τρεῖς. μὰ
ἂν εἶναι καὶ τινὰς στοχάζεται τὸν ἑαυτόν του καὶ εἶναι καθαρὸς ἀπὸ ὅλαις
ταῖς προειρημέναις αἰτίαις, μακάριος εἶναι διὰ τούτην τὴν ἀπάθειαν,
παθαίνοντας τοῦτο μόνον ἀπὸ τὸν φθόνον τοῦ δαίμονος, συγχωρῶντας κε'
ὁ θεὸς νὰ γίνεται τοῦτο εἰς αὐτὸν καμίαν φορὰν, διὰ νὰ ἀποκτήση ὑψη-
λοτάτην ταπείνωσιν ἀπὸ μίαν συμφορὰν ἀναμάρτητον. Μηδὲ τινὰς θε-
λήσει νὰ λογαριάζει τὴν ἡμέραν μοναχός του τὰ φαντάσματα ὁποῦ εἶ-
δεν εἰς τὸν ὕπνον του, διατὶ σκοπὸς εἶναι καὶ τοῦτος τῶν δαιμόνων, νὰ μᾶς
μολύνουσιν ἀπὸ τὰ ὀνείρατα ὁπόταν εὑρισκόμεθαν ἔξυπνοι. Ἂς ἀκού- λ'
σωμεν καὶ ἄλλην πανουργίαν καὶ πονηρίαν τῶν ἐχθρῶν μας, καθὼς τὰ
βρώματα ὁποῦ βλάπτουσι τὸ κορμὶ ὕστερα ἀπὸ καιρὸν ἢ ἡμέραν ἔχουσι
συνήθειαν νὰ μᾶς γεννοῦσι τὴν ἀρρωστίαν, τοιουτοτρόπως γίνεται πολ-
λαῖς φοραῖς καὶ εἰς ταῖς αἰτίαις ὁποῦ μᾶς μολύνουσι τὴν ψυχήν. διατὶ
εἶδα καμίαν φορὰν κάποιους ὁποῦ ἐσπαταλοῦσαν, καὶ δὲν ἐπολεμοῦν- λε'
ταν παρευθύς. καὶ εἶδα ἄλλους ὁποῦ ἐζοῦσασι καὶ ἐπράσασι ὁμάδι μὲ

γυναῖκες

γυναῖκες, καὶ δὲν ἐβάνασι παραυτα κανένα κακὸν λογισμὸν εἰς τὸν
νοῦν τως, καὶ ὅμως πέρνωντας θάρρος αὐτοὶ ὁποῦ ἀπατοῦνται, καὶ
στέκωντας ἀμέριμνοι, ἐπότεν ἐλογιάζασι νὰ εὑρίσκεται εἰρήνη καὶ ἀσφά
λεια εἰς τὸ κελλίον τως, ἐπάθασιν ἀξαφνικοῦ χαλασμόν. ὅποιος τὸ ἐδο
έ κίμασε, τὸ γνωρίζει. καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν τὸ ἐδοκίμασε, δὲν ἔχει χρείαν
νὰ τὸ γνωρίσῃ. Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εἶναι καλὸν βοήθημα εἰς ἡμᾶς, ὁ
σάκκος, καὶ ἡ ἀποδὸς, ἡ ὁλονύκτιος στάσις. ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἄρτου, ἡ γλῶσ
σα φλεγομένη ἀπὸ τὴν δίψαν, καὶ ὀλίγον δροσιζομένη. ἡ εἰς τοὺς τάφους
κατοίκησις. καὶ περισσότερα ἀπὸ ὅλα, ἡ ταπείνωσις τῆς καρδίας, καὶ ἂν
ί εἶναι δυνατὸν, πατέρας ἢ ἀδελφὸς συναγωνιστὴς, καὶ γηραιὸς εἰς τὴν
φρόνησιν διὰ βοήθειάν μας, διατὶ θαυμάζομαι ἂν δυνῶνται τινὰς μο
ναχός του νὰ σώσῃ ἕνα καράβι ἀπὸ τὸ πέλαγος. Πολλαῖς φοραῖς ἕνα
καὶ τὸ αὐτὸ πταίσιμον ἔχει τὴν τιμωρίαν ἑκατὸν φοραῖς διπλὴν ἀπ' ἐκεῖ-
νον ὁποῦ ἔπραξεν ἄλλος, οὐδὲ τὸ ἴδιον πταίσιμον γίνεται ἀδιαφόρως
ιέ ἀπὸ καθ' ἕνα, μὰ ἀπὸ τὸ αὐτὸ πταῖσμα ἄλλος τιμωρᾶται πλειότερα καὶ
ἄλλος ὀλιγώτερα, καὶ ἐτούτη ἡ διαφορὰ τῆς τιμωρίας γίνεται, ἀπὸ
τὰ ἤθη ἀπὸ τὴν προκοπὴν, καὶ ἀπὸ ἄλλα πολλά. Ἐδιηγήθηκέ μου
κάποιος μίαν ὑψηλὴν καὶ παράδοξον, καὶ θαυμαστὴν εἰκόνα τῆς καθα
ρότητος, λέγωντάς μου πῶς τινὰς θεωρῶντας μίαν εὐμορφίαν ἑνὸς σω-
κ' ματικοῦ πλάσματος, ἐπαρακινήθηκεν ἀπ' ἐκεῖνο νὰ δοξάζῃ μεγάλα τὸν
ποιητὴν, καὶ μόνον ἀπ' ἐκείνην τὴν θεωρίαν ἐκινᾶτον εἰς τὴν ἀγά-
πην τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς πλῆθος καὶ βρύσιν δακρύων, καὶ ἦτονε θαῦμα, νὰ
θεωρεῖ τινὰς πῶς ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα ὁποῦ εἶναι εἰς ἕνα αἰτία ἀπωλείας,
ἦτονε εἰς ἄλλον ὑπὲρ φύσιν αἰτία τῶν στεφάνων. Ἂν ἐτοῦτος εἰς πᾶσα τό-
κέ πον, καὶ εἰς καθὲ καιρὸν ἔχει ἐτούτην τὴν ἐργασίαν καὶ αἴσθησιν, πρὶν παρὰ
νὰ ἔλθῃ ἡ κοινὴ ἀνάστασις, ἐστάθηκεν ἄφθαρτος. Τοῦτον τὸν ἴδιον κα-
νόνα πρέπει νὰ φυλάγωμεν καὶ εἰς ταῖς ψαλμῳδίαις, καὶ εἰς τὰ ἄσμα-
τα. διατὶ οἱ ἀληθινοὶ φίλοι τοῦ θεοῦ ἔχουσι συνήθειαν νὰ κινοῦνται φυ-
σικὰ εἰς ἱλαρότητα, καὶ θεϊκὴν ἀγάπην, καὶ δάκρυα, καὶ ἀπὸ τὰ ἔξω
λ' ἄσματα τὰ κοσμικὰ, καὶ ἀπὸ τὰ πνευματικά. μὰ ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι
δοσμένοι εἰς ταῖς ἡδοναῖς, τὸ ἐναντίον. Τινὲς καθὼς εἴπαμεν καὶ περισσό-
τερα πολεμοῦνται πλέα περισσότερα εἰς τοὺς ἡσυχαστικοὺς καὶ ἐρημι-
κοὺς τόπους. τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι νὰ τὸ θαυμάζεται τινάς. διατὶ οἱ δαίμο-
νες κατοικοῦσι πλέα ἀρεσκούμενά τους εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους, ἔστωντας
λέ καὶ νὰ ἐξορισθοῦσιν ἐκεῖνοι ἀπὸ τὸν δεσπότην ἡμῶν διὰ τὴν σωτηρίαν μας
εἰς ταῖς ἐρήμους, καὶ εἰς τὴν ἄβυσσον. Πολεμοῦσιν οἱ πονηροὶ δαίμονες

Τὸν Νόννον ἴσως λέγει τὴν ἁγίαν Πελαγίαν βαπτίσαντα.

τῆς

τῆς πορνείας χαλεπὰ τὸν ἡσυχαστὴν, διὰ νὰ τὸν κάμνουσι νὰ τοῦ φαίνεται
πῶς δὲν ὑπορεῖ νὰ κάμῃ προκοπὴν τῆς ἀρετῆς εἰς τὴν ἔρημον, μὴ δὲ καμ-
μίαν ὠφέλειαν, ἀλλὰ νὰ τὸν σύρουσιν εἰς τὸν κόσμον. μὰ ὁπόταν εὑρισκώ-
μεθαν ἡμεῖς εἰς τὸν κόσμον, μισεύγουσιν ἀπὸ ἡμᾶς, ἀλλὰ νὰ μείνωμεν
μὲ τοῦ κοσμικοῦ, βλέποντας πῶς δὲν πολεμούμεθαν ἐκεῖ. Ἐκεῖ ὅπου ε'
πολεμούμεθαν ἀπὸ τὸν δαίμονα, εἰς ἐκεῖνον ἂς πολεμοῦμεν καὶ ἡμεῖς
κατὰ τοῦ λόγου του, ἀλλὰ ὁπόταν δὲν πολεμᾶται ἀπὸ ἡμᾶς, εὑρίσκεται
φίλος μας καὶ αὐτός. Ὁπόταν ἀλλὰ καμίαν ἀναγκαίαν χρείαν εὑρι-
σκόμεθαν εἰς τὸν κόσμον, σκεπόμεθαν μὲ τὴν χεῖρα τοῦ κυρίου ἀπὸ τὸν πό-
λεμον τῆς σαρκὸς, καὶ ἴσως ἀκόμη καὶ διὰ πρεσβειῶν καὶ προσευχῆς τοῦ ι'
πατρός μας τοῦ πνευματικοῦ. διὰ νὰ μὴν βλασφημᾶται ὁ κύριος ἀπὸ
λόγου μας, διὰ τὸ σκάνδαλον ὅπου παίρνουσιν οἱ κοσμικοὶ ἀπὸ τὸ κακόν
μας παράδειγμα. Ἀλλὰ καὶ καμίαν φορὰν δὲν ἐγγιζοῦμεν τοιοῦ πει-
ρασμοῦ, διὰ τὶ ἤμεθαν ἐστερημένοι τὴν λύπην τῆς σωτηριώδους κατα-
νύξεως, καὶ διὰ τὶ ἡ καρδία μας εἶναι πολλὰ γεμάτη ἀπὸ δοκιμὴν, ιε'
καὶ χορτασίαν ἐκείνων τῶν κοσμικῶν πραγμάτων ὅπου λέγουνται καὶ γί-
νουνται, καὶ ἐχάσαμεν τὴν ἐντροπήν. ἢ ἀκόμη καὶ διὰ τὶ οἱ δαίμονες
μισεύουσι καὶ ἀναχωροῦσι θεληματικῶς ἀπὸ ἡμᾶς, διὰ νὰ μᾶς ἀφήνουσι
τόπον νὰ ὑπερηφανεύωμεθαν, καὶ νὰ ὑπεραιρώμεθαν εἰς ἡμᾶς τοῦ
ἰδίου, θεωρῶντας πῶς δὲν πειράζουμεθαν, καὶ τούτη ἡ οἴησις καὶ ἡ ὑπε- κ'
ρηφανία νὰ ἀναπληρώνῃ εἰς ἡμᾶς ὅλα τὰ ἄλλα πάθη. Ἀκούσετε καὶ
ἄλλην μίαν μηχανὴν καὶ πανουργίαν ἐτούτου τοῦ ἀπατεῶνος δαίμονος,
ὅλοι ἐσεῖς ὅπου ἐπιθυμᾶτε νὰ φυλάσσετε τὴν ἁγνείαν, καὶ βλέπεσθε.
ἐδιηγήθη κἀμοῦ κάποιος ὅπου εἶχε δοκιμάσει τέτοιας λογῆς δόλον,
πῶς πολλαῖς φοραῖς ὁ δαίμων τῆς πορνείας εὐγάζει παντελῶς τὸν ἑαυ- κε'
τόν του, καὶ καμώνεται πῶς νὰ μὴν δίδει πλέα κανένα πειρασμὸν, οὐ-
δὲ κίνημα τῆς σαρκὸς, κάμνοντας τὸν μοναχὸν νὰ ἔχει μεγαλώτατην
εὐλάβειαν. καὶ νὰ χύνῃ καὶ δακρύων ἴσως πολὺ πλῆθος τὸν καιρὸν
ὅπου κάθεται μὲ ταῖς γυναῖκες ἢ συνομιλεῖ, παρακινῶντας τον νὰ ταῖς
νουθετᾷ καὶ νὰ ταῖς διδάσκῃ διὰ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου, ἀλλὰ τὴν κρί- λ'
σιν, διὰ τὴν σωφροσύνην, διὰ νὰ τρέχουσιν ἀπὸ τὰ λόγια του καὶ ἀπὸ τὴν
πλαστήν του καὶ ψεύτικην εὐλάβειαν αἱ ἄθλιαις εἰς ἐκεῖνον τὸν λύκον,
ὡσὰν νὰ ἐτρέχασιν εἰς τὸν βοσκόν. καὶ ἔπειτα παίρνοντας παρρησίαν καὶ
συνήθειαν λοιπὸν ἀνάμεσά τως, τέλος πάντων νὰ κρημνίζεται ὁ ἄθλιος
μοναχὸς εἰς τὸ πτῶσμα τῆς ἁμαρτίας. Ἂς φεύγωμεν ἐπιμελῶς διὰ λε'
νὰ μὴν βλέπωμεν μὴ δὲ νὰ ἀκούωμεν καρπὸν θανατηφόρον. τὸν ὁποῖον

ἐτάξαμεν νὰ μὴν τὸν δοκιμάσωμεν οὐδέποτε. διὰ τί θαυμάζω ἂν
λογιάζωμεν ἡμεῖς τοὺς ἑαυτούς μας πλέα δυνατωτέρους ἀπὸ τὸν
προφήτην Δαβίδ, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον. Τέτοιας λογῆς ὑψηλὸς
καὶ μεγάλος εἶναι ὁ ἔπαινος τῆς ἁγνείας, καὶ τῆς καθαρότητος, ὁποῦ πολ
ε λοὶ ἀπὸ τοὺς πατέρας ἀποκοτήσασι νὰ τὴν ὀνομάσουν ἀπάθειαν. Τινὲς
λέγουσι πῶς εἶναι ἀδύνατον, νὰ ἠμπορέσῃ τινὰς νὰ ὀνομασθῇ καθαρός,
ἀφ' οὗ δοκιμάσῃ τὴν ἁμαρτίαν τῆς σαρκός, μὰ ἐγὼ ἐναντιούμενος τῆς
γνώμης τως ἐτουνῶν, ἀποφασίζω, καὶ λέγω πῶς εἶναι δυνατὸν καὶ εὔκο-
λον εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ θέλει νὰ μετακεντρίζῃ τὴν ἀγρίαν καὶ ἄκαρπον
ζ ἐλαίαν τοῦ ἐμπαθοῦς σώματος, εἰς ὡραίαν καὶ ἔγκαρπον, καὶ καλὴν ἐλαίαν.
Ἂν ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου ἐδόθηκασι τὰ κλειδία τῆς βασιλείας τῶν οὐρα
νῶν, ἤθελεν εἶσται παρθένος εἰς τὸ κορμί, ἤθελεν εἶσται ἀληθινή, καὶ δι
καία, καὶ βεβαία ἡ γνώμη τῶν προειρημένων, μὰ ἂν δὲν εἶναι ἔτζη, ἂς
τοὺς καταισχύνῃ ἐκεῖνος, ἤγουν ὁ Πέτρος, ὁποῦ εἶχε πενθερὰν, καὶ ἔγινε
ιε καθαρός, καὶ ἠξιώθηκε νὰ βαστάξῃ τὰ κλειδία τῆς βασιλείας τῶν οὐρα
νῶν. Μὲ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους ἐτοῦτος ὁ ὄφις τῆς πορνείας
ἀναγκάζεται πολεμῶντας νὰ ἐξαπατᾷ τοὺς ἀνθρώπους, παρακινῶντας
ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἐδοκιμάσασι ποτὲ τὸ σαρκικὸν ἔργον, νὰ τὸ δοκιμά-
σουσι μόνον μίαν φορὰν, καὶ ἔπειτα νὰ παύσουσιν. ἐκείνους πάλιν ὁποῦ
κ τὸ ἐδοκιμάσασιν, ὁ ἄθλιος τοὺς παρακινᾷ, ἀπὸ τὴν ἐνθύμησιν τῆς γλυ
κύτητος τῆς ἁμαρτίας ἐκείνης τῆς θανατηφόρου, νὰ τὴν δοκιμάσουσιν
ἄλλην μίαν φορὰν. πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πρώτους, ἀπὸ τὴν ἀγνωσίαν τοῦ
κακοῦ, εὑρίσκουνται χωρὶς πόλεμον. μὰ οἱ δεύτεροι, ἔχοντας δοκιμα
σμένην τούτην τὴν σπατασίαν, ὑπομένουσι θορύβους καὶ πολέμους.
κε ὅμως καμίαν φορὰν συμβαίνει καὶ τὸ ἐναντίον, διὰ τί ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν
ἐδοκιμάσασιν, πειράζουνται περισσότερον ἀπὸ τὴν πονηρίαν. καὶ ἐκεῖ
νοι ὁποῦ ἐδοκιμάσασιν μισοῦσιν αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν. Ὁπόταν συκό-
νωμέσθαν ἀπὸ τὸν ὕπνον καλοὶ καὶ ἥσυχοι, καὶ εἰρηνικοί, ἐτοῦτο μᾶς τὸ
κάμνουσιν οἱ ἅγιοι ἄγγελοι, περιγορῶντας μας κρυφά, μάλιστα ὁπόταν
λ' μὲ πολλὴν προσευχὴν καὶ ἀγρυπνίαν ὁποῦ νὰ ἔχωμεν καμωμένην, πα
γαίνομεν νὰ ἀναπαυθοῦμεν, καλὰ καὶ καμίαν φορὰν πάλιν συκόνωμέ-
σθαν ἀπὸ τὸν ὕπνον καλοί, καὶ περίχαροι, παθαίνοντας τὸ ἐτοῦτο ἀπὸ
καλὰ ὀνείρατα καὶ φαντασίαις, διὰ νὰ ταῖς πιστεύωμεν καλαῖς καὶ ἀλη-
θιναῖς. Εἶδα τὸν ἀσεβῆ δαίμονα νὰ ὑπερυψοῦται, καὶ νὰ ἐπαίρεται ψαλ. λε.
λε ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου καὶ νὰ περιπατῇ καὶ νὰ μαίνεται εἰς ἐσμέ-
να ὡσὰν οἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου. καὶ ἐπέρασα μὲ ἐγκράτειαν, καὶ ἰδοὺ ὁ
θυμός

θυμὸς του δὲν ἤτονε ὡσὰν πρῶτα. καὶ ἐγύρευσά τον, ταπεινόνωντας τὸν
λογισμόν μου, λογιάζωντας νὰ μπορῶ νὰ τὸν ἐναντιωθῶ ὄχι μὲ τὴν δύ-
ναμίν μου, μὰ μὲ τὴν θεϊκὴν χάριν, καὶ δὲν ἀρέθηκεν εἰς ἐμένα ὁ τό-
πος του ἢ τὸ ζάλον του. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνίκησε τοῦ κορμίτου, ἤγουν τὰς
ἡδονικὰς κινήσεις καὶ ἐμπαθεῖς τοῦ σώματος, ὑποτάσσωντάς τες εἰς τὸ λο- ἰ
γικὸν μέρος τῆς ψυχῆς, ἐκεῖνος ἐνίκησε τὰ φυσικὰ καὶ αἰσθητὰ κινήμα-
τα. καὶ νικῶντας τὴν φύσιν του, ἐνίκησε κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην ὑπὲρ φύ-
ψαλ. ή. σιν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνίκησεν τοῦτο, ἐμικρύνθηκεν ὀλίγον ἀπὸ τοὺς
ἀγγέλους, ἀλλὰ νὰ μὴν εἰπῶ, οὐδὲ τίποτας. Δὲν εἶναι θαῦμα, οὐδὲ
μεγάλον πρᾶγμα, νὰ πολεμᾶται καὶ νὰ νικᾶται ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι κα- ἰ
μωμένος ἀπὸ κορμὶ ὑλικόν, ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι ἀσώματος καὶ ἄυλος,
μὰ εἶναι πρᾶγμα ἄξιον θαύματος, ἂν εἶναι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι ἐνδυ-
μένος μὲ κορμί, πολεμῶντας μὲ τοῦτην τὴν ἔχθραν καὶ ἐπίβουλον ὕλην,
νικᾶ καὶ κάμνει καὶ φεύγουσιν οἱ ἐχθροί του οἱ ἀσώματοι. Δείχνωντας
καὶ εἰς τοῦτο πολλὴν πρόνοιαν καὶ ἔννοιαν τῆς σωτηρίας μας ὁ ἀγαθὸς καὶ ιέ
φιλάνθρωπος κς, ἐπρόσμοισε τὴν ἀποκοτίαν καὶ ἀδιαντροπίαν τῶν γυ-
ναικῶν μὲ τὴν ἐντροπὴν ὡσὰν μὲ ἕνα χαλινάρι. ἀλλὰ τί ἂν ἐκεῖναις εἴχα-
σιν ἀπὸ λόγου τως εἰς τοὺς ἄῤῥενας, δὲν ἤθελε σωθῆ κάθε σάρκα ἀν-
θρώπινη. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πατέρας ὁποῦ εἴχασι τὴν χάριν τῆς διακρί-
σεως, ἐδείξασι πῶς ἄλλο πρᾶγμα εἶναι ἡ προσβολή, καὶ ἡ πρώτη ἀρ- κ'
χὴ τοῦ πειρασμοῦ τοῦ ἐχθροῦ, ἄλλο ὁ συνδυασμὸς τοῦ λογισμοῦ, καὶ ἡ νο-
σιμάδα ὁποῦ χροικᾶ τινὰς ἀπ' ἐκεῖνον, καὶ ἄλλο ἡ συγκατάθεσις, καὶ ἡ
συνίβασις, καὶ ἄλλο αἰχμαλωσία, καὶ ἄλλο πόλεμος. καὶ ἄλλο, τὸ πά-
θος εἰς τὴν ψυχήν. Τὴν προσβολὴν ἢ τὴν πρώτην ἀρχὴν τοῦ πονηροῦ
ἐνθυμήματος εἴπασιν ἐκεῖνοι οἱ μακάριοι πῶς εἶναι ἕνας ὀγλύγορος κέ
λογισμὸς ἢ φαντασία καινενὸς πράγματος ἐπιθυμητοῦ, ὁποῦ συμβαί-
νει εἰς τὴν καρδίαν, ἀπὸ ἕνα μοναχὸν λόγον, ἢ φαντασίαν καὶ εἰκόνα
τινὸς πράγματος, ὁποῦ φαίνεται νεωστὶ εἰς τὴν καρδίαν, ἀπὸ μέρους τῶν
ὀμματίων, ἢ τῶν αὐτίων. Τὸν συνδυασμὸν λέγουσι πῶς εἶναι, ἡ συλ-
λαλιὰ καὶ συνομιλία ἡ πνευματική, ἢ κοσμική, ὁποῦ γίνεται ἀπὸ τὸν λ'
νοῦν μὲ τὸ πρᾶγμα ὁποῦ ἐπιθυμᾶται ἢ μὲ πάθος ἢ χωρὶς πάθος, ὁπό-
ταν φαίνεται εἰς τὴν καρδίαν. μὰ τὴν συγκατάθεσιν λέγουσι πῶς εἶναι,
μία νεῦσις καὶ συγκατάβασις τῆς ψυχῆς μὲ ἡδονήν, ὁποῦ γίνεται πρὸς
ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, ὁποῦ ἐγκαρδιώθηκεν ὁ ἄνθρωπος. Αἰχμαλωσίαν πά-
λιν λέγουσι πῶς εἶναι μία ἀναγκαστικὴ καὶ σατανικὴ ἀπαγωγὴ καὶ ἀλλο- λέ
τρίωσις τῆς καρδίας, ἢ μία ἔσμιξις τῆς καρδίας ὁποῦ ἀπομένει μὲ ἐκεῖ-

τὸ τὸ πρᾶγμα ὁποῦ τῆς ἐφαίνη, ὁ ὁποία ἀφανίζει καὶ χαλᾷ τὴν καλώτατην μας κατάστασιν, καὶ τὴν ἀρίστην πολιτείαν τῆς ψυχῆς μας. Πάλιν καὶ πόλεμον λέγουσι τὴν ἐναντιότητα, ὁποῦ κάμνει ἡ ψυχὴ ἐναντίον τῆς ἀρεσκείας τοῦ πράγματος ὁποῦ τῆς φαίνεται, ὁπόταν πολεμᾷ μετ᾽ ἐκεῖνο καὶ δὲν τὸ δέχεται, καὶ ἢ νικᾷ θεληματικῶς, ἢ νικᾶται. Πάθος λέγουσι πῶς εἶναι, ὁπόταν ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, ὁποῦ μὲ τὸν πολὺν καιρὸν κάμνει φωλίαν ἐμπαθῶς εἰς τὴν ψυχήν, καὶ μὲ τὴν πολλὴν συνήθειαν ὁποῦ κάμνει εἰς αὐτό, καταστένεται εἰς ἕξιν, εἰς τρόπον ὁποῦ θεληματικῶς της, καὶ ἀπὸ ἰδικήν της κακότητα σύρνεται εἰς ἐκεῖνο τὸ πάθος. ἀπὸ τοῦτα ὅλα τὸ πρῶτον εἶναι χωρὶς ἁμαρτίαν, ἀλλὰ τί δὲν στέκει εἰς ἡμᾶς νὰ τὸ φύγωμεν. τὸ δεύτερον, ὁποῦ εἶναι ὁ συνδυασμός, δὲν εἶναι χωρὶς ἁμαρτίαν παντελῶς, ἀλλὰ τί μποροῦμεν νὰ τὸ φύγωμεν, ἢ προσευθὺς νὰ τὸ διώξωμεν. τὸ τρίτον, ὁποῦ εἶναι ἡ συγκατάθεσις, ἢ πολλῆς ἢ ὀλίγης τιμωρίας κρίνεται ἄξιον κατὰ τὴν κατάστασιν καὶ τελειότητα τοῦ ἀγωνιζομένου, ἐκεινοῦ ὁποῦ πολεμᾷ. Μὰ ἡ αἰχμαλωσία τῆς καρδίας καὶ τοῦ νοὸς ἀλλεοτρόπως κρίνεται εἰς τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς, καὶ ἀλλεοτρόπως ὁπόταν δὲν εἶναι ἐτοῦτος ὁ καιρός. καὶ ἀλλέως λογίζεται διὰ τὰ πονηρὰ ἐνθυμήματα, καὶ ἀλλέως διὰ τὰ μέσα, ὁποῦ οὔτε κακὰ εἶναι οὔτε καλά. Τὸ πέμπτον ὁποῦ εἶναι ἡ πάλη, καὶ ὁ πόλεμος, εἶναι προξενία εἰς τὸν ἀγωνιζόμενον ἢ νὰ κερδέσῃ στεφάνους, πολεμῶντας ἀνδρειωμένα καθὼς πρέπει, καὶ νικῶντας. ἢ νὰ κολασθῇ, ἂν ἤθελε νικηθῇ. Μὰ ὁ ὕστερος βαθμός, ὁποῦ εἶναι τὸ πάθος, χωρὶς καμίαν ἀμφιβολίαν εἰς ὅλους ἀδιαφόρως ἢ εἶναι ἀποκατωθιὸν εἰς μετάνοιαν ὁποῦ νὰ ζυγιάζεται καὶ νὰ μετρᾶται ἴσα μὲ τὸ πάθος εἰς τούτην ζωήν, ἢ θέλει εἶσαι ὑποκατωθιὸν τῆς μελλούσης κολάσεως. ἐκεῖνος λοιπὸν ὁποῦ περνᾷ καὶ νικᾷ τὸ πρῶτον χωρὶς κανένα πάθος, θέλει φύγει καὶ ποδοκόψει διὰ μίαν ὅλα τὰ ἄλλα κακὰ ὁποῦ ἀκολουθοῦσιν ἀπ᾽ ἐκεῖνο. Εὑρίσκεται σιμὰ εἰς τοὺς ἀκριβεστάτους καὶ γνωστικοὺς πατέρας καὶ ἄλλη πλέα λεπτοτέρα ἔννοια τῶν προειρημένων, τριγύρου εἰς ταῖς συζυγίαις τῆς ψυχῆς, τριγύρου εἰς τοῦτο τὸ πάθος τὸ σαρκικόν. ἀλλὰ τί ἀφήκασιν ἄλλον ἕνα λογισμὸν πλέα λεπτὸν καὶ πλέα ὀγλύγορον, τὸν ὁποῖον τινὲς λέγουσι νὰ ὀνομάζεται προχαριτισμὸς τοῦ νοός, ὁ ὁποῖος εἶναι ἕνα κίνημα τοῦ λογισμοῦ, ὁποῦ προσευθὺς χωρὶς καιροῦ τινὸς διάστημα, πλέα ὀγλυγορύτερα παρὰ κανένα λόγον, καὶ φαντασίαν, ἔχει συνήθειαν νὰ φανερώνει εἰς τὸν πάσχοντα τὸ πάθος. ἀνάμεσα εἰς τὰ ἄλλα πταίσματα δὲν εὑρίσκεται ἄλλο πλέα ὀγλυγορύτερον, οὐδὲ πλέα κρυπτὸν ὡσὰν ἐτοῦτο, ἔσωντας νὰ φανερώνῃ τὴν παρουσίαν του εἰς

τὴν ψυχὴν μὲ μίαν λεπτὴν ἐνθύμησιν, δίχως καμίαν ἀρχεται συγκαταθέσεως, ἄχρονον καὶ ἄφθασον καὶ σιμὰ εἰς κάποιους καὶ ἄγνωστον. ἂν εἶναι λοιπὸν καὶ τινὰς ἐδυνήθη νὰ καταλάβη τὴν τοιαύτην του λεπτότητα μὲ τὸ ἀληθινὸν πένθος, ἐτοῦτος δύνεται νὰ μᾶς διδάξη πῶς εἶναι δυνατὸν μὲ μίαν ἁπλῆν καὶ ὀγλύγορην θεωρίαν, μὲ ἕνα μοναχὸν κε
πιάσμα τοῦ χερίου, μὲ μίαν ἀκρόασιν ἑνὸς τραγουδίου, δίχως καμίαν ἄλλην ἔννοιαν καὶ λογισμὸν, νὰ πορνεύη ἡ ψυχὴ ἐμπαθῶς. Τινὲς λέγουσι πῶς ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς τῆς πορνείας, ἔρχεται τὸ κορμὶ εἰς τὰ πάθη, καὶ εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς ἁμαρτίας, λέγοντας πῶς ἂν δὲν ἔτρεχεν πρῶτον ὁ λογισμὸς, τὸ κορμὶ δὲν ἤθελεν ἀκολουθᾶ, διατὶ τὸ κορμὶ εἶναι κς
ἀποκατώθιον τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ νοός. Τινὲς ἄλλοι πάλιν εἶπασι τὸ ἐναντίον, δηλονότι πῶς ἀπὸ ταῖς αἰσθήσες τοῦ κορμίου, νὰ γεννοῦνται οἱ πονηροὶ λογισμοὶ, ἀναφέρνοντας τὴν κακὴν ἐργασίαν τοῦ πάθους τοῦ κορμίου εἰς εἰς αὐτὴν τὴν σάρκα, ἀλλὰ νὰ βεβαιώνουσι τὴν γνώμην τους. λέγοντας πῶς καμίαν φορὰν ἀπὸ μίαν γλυκυτάτην ὄψιν καὶ θεωρίαν, κζ
ἢ ἀπὸ πίασμα χαιρίων, ἢ ἀπὸ καμίαν εὔοσμον μυρωδίαν. ἢ ἀπὸ μίαν ἀκρόασιν μιᾶς φωνῆς γλυκυτάτης, οἱ πονηροὶ λογισμοὶ, ἐμβαίνουσιν ἀπὸ ταῖς αἰσθήσες εἰς τὴν καρδίαν. ἀπὸ τούταις ταῖς γνώμαις ποία νὰ εἶναι ἡ ἀληθινὴ ὅποιος δύνεται μὲ ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ θέλει μᾶς διδάξει. διατὶ τοῦτα εἶναι πολλὰ ἀναγκαῖα καὶ ὠφέλιμα εἰς ἐκείνους ὁποῦ μετέρ- κη
χονται μὲ γνῶσιν τὴν πρακτικὴν φιλοσοφίαν, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ πολεμοῦσιν ἀκόμη κατὰ τῶν παθῶν, τῶν ὁποίων πρέπει νὰ γνωρίζουσι, ἀπὸ ποίαν αἰτίαν γεννᾶται κάθ᾽ ἕνα πάθος. μα᾽ ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι δίκαιοι καὶ ἁπλοῖ ἐργάται, καὶ πορεύονται μὲ ἁπλότητα καὶ εὐθύτητα τῆς καρδίας, δὲν ἔχουσι καμίαν χρείαν ἐτούτων, διατὶ δὲν εἶναι ὅλοι σοφοὶ ἢ γνῶσις. οὐδὲ ὅλοι ἔχουσι τὴν μακαρίαν ἁπλότητα. ἡ ὁποία εἶναι κθ
μία σιγούρα κράτζα ἐναντίον καθ᾽ ἑνὸς δόλου καὶ ἐπιβουλῆς τῶν πονηρῶν δαιμόνων. καὶ στρέφων τας εἰς τὸ προκείμενον ζήτημα, λέγω, πῶς κάποια πάθη ἀρχίζουσιν ἀπὸ τὰ μέσα, ἤγουν ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς, καὶ περιέρχονται εἰς τὸ κορμὶ ἔξω, καὶ τοῦτο συμβαίνει περισσότερον εἰς λ'
ἐκείνους ὁποῦ μετέρχονται τὴν μοναχικὴν ζωὴν, τὸ ὁποῖον γίνεται ἀπὸ τὴν στέρησιν τῶν ὑλῶν, διατὶ δὲν ἔχουσι ταῖς ὕλαις τῶν πειρασμῶν. ἄλλα πάθη ἀρχίζουν ἀπὸ ταῖς ἔξω αἰσθήσες, καὶ ἐμβαίνουσιν εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ τοῦτο συμβαίνει εἰς ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὸν κόσμον. ὅμως ἐγὼ τέλος πάντων λέγω διὰ τοῦτο, πῶς δὲν ἠμπορεῖ τινὰς νὰ λα
δώση βέβαιαν γνώρισιν καὶ κανόνα εἰς τοῦτο, διατὶ ἂν ζητήσης σιμὰ

εἰς τὴν

εἰς τὰ πονηρὰ πνεύματα, δὲν θέλεις εὕρει οὔτε σύνεσιν, οὔτε κατανόησιν, οὔτε τάξιν καμίαν. Ὁπόταν ἀγωνιζόμενοι ἡμεῖς καὶ πολεμοῦντας πολλὰ κατὰ τοῦ συζύγου καὶ συντρόφου τῆς σαρκός μας δαίμονος τῆς πορνείας, βασανίζοντάς τον, τὸν εὐγάλωμεν καὶ διάξωμεν αὐτὸν ἀπὸ τὴν καρδίαν μας μὲ τὴν πέτραν τῆς νηστείας, καὶ μὲ τὴν μάχαιραν τῆς ταπεινώσεως, τότε λοιπὸν καθεζόμενος ὡσὰν κάποιος σκώληκας εἰς τὸ κορμί μας, γαργαλίζοντάς μας ὁ ἄθλιος εἰς κάποια κινήματα ἄπρεπα καὶ ἄκαιρα, πάσχει νὰ μᾶς μολύνῃ. Καὶ τοῦτο μάλιστα ἔχουσι συνήθειαν νὰ πάσχουσιν ἐκεῖνοι ὁποῦ ὑποτάσσονται τοῦ δαίμονος τῆς κενοδοξίας, διὰ τί δὲν ἔχοντας πλέα εἰς τὴν καρδίαν τως λογισμοὺς συχνοὺς πορνικούς, συμφώνουσιν εἰς τοῦτο τὸ πάθος. Καὶ πῶς τοῦτο νὰ εἶναι ἀληθινόν, ὁπόταν ἐτοῦτοι εὕρουσι καμίαν ἡσυχίαν, ἂς ἐξετάζουσι νουνεχῶς καὶ ἐπιμελῶς τοὺς ἑαυτούς τως, καὶ κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην θέλουσιν εὕρει κάποιον λογισμὸν νὰ κρύπτεται εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας τως, ὡσὰν ὄφιν ἢ σκώληκα εἰς τὸ κόπρειον. ὁ ὁποῖος λογισμὸς τῶς δίδει νὰ γνωρίσουσιν, πῶς ἀπὸ ἐδικήν τως σπουδὴν καὶ προθυμίαν ἐκατορθώσασι τὴν ἀρετὴν τῆς ἐνδοτέρας ἁγνείας καὶ καθαρότητος τῆς καρδίας, δὲν βάνοντας εἰς τὸν νοῦν τως οἱ ταλαίπωροι τὸν ἱερὸν λόγον τοῦ ἀποστόλου ὁποῦ λέγει. Τί ἔχεις ὁποῦ νὰ μὴν τὸ ἔλαβες χάριτι καὶ δωρεάν, ἢ ἀπὸ τὸν Θεόν, ἢ ἀπὸ συνεργίαν καὶ βοήθειαν προσευχῆς ἀλλονοῦ, ἢ ἀγγέλου, ἢ ἀνθρώπου. Ἂς στοχάζονται λοιπὸν καλὰ καὶ μὲ πᾶσαν λογῆς σπουδὴν νεκρόνοντας μὲ πολλὴν ταπεινοφροσύνην τὸν προειρημένον ὄφιν, ἂς τὸν διώξουσιν ἀπὸ τὴν καρδίαν τως, διὰ νὰ μπορέσουσιν, ἐλευθερωμένοι ἀπ᾽ αὐτόνον, ἴσως καὶ ἐτοῦτοι καμίαν φορὰν νὰ ἐκδυθοῦσι τοὺς δερματίνους χιτῶνας, ἤγουν ταῖς ἐπιθυμίαις τοῦ κορμιοῦ, καὶ τὰ κινήματα τῶν παθῶν, καὶ νὰ ψάλλουσι τοῦ Κυρίου τὸν ἐπινίκιον ὕμνον τῆς ἁγνείας καὶ καθαρότητος ὁποῦ ἀποκτήσανε, καθὼς ἐκάμασιν ἐκεῖνα τὰ ἄκακα καὶ καθαρὰ νήπια τῶν Ἑβραίων, μὲ τοῦτο ἂν καὶ ἐτοῦτοι τοιουτοτρόπως ἐνδυμένοι, δὲν εὑρεθοῦσι γυμνοὶ ἀπὸ τὴν ἀκακίαν τως ἐκείνων, καὶ φιλικὴν ταπείνωσιν. Καὶ ἐτοῦτος ὁ δαίμων τῆς πορνείας καὶ περισσότερον παρὰ τοὺς ἄλλους τηρᾷ καὶ στοχάζεται τοὺς καιρούς, καὶ ὅταν δὲν δυνόμεθαν νὰ κάμωμεν προσευχὴν ἐναντίον του μὲ τὸ κορμί, τότε μάλιστα ὁ ἀνόσιος δοκιμάζει νὰ μᾶς πολεμᾷ. Δίκαιον πρᾶγμα εἶναι νὰ ἔχῃ ὁ μοναχὸς καὶ προσευχὴν νοεράν, ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ γίνεται, καὶ ὁπόταν ὑπηρετᾷ μὲ τὸ κορμί. διὰ τί ὁπόταν οἱ δαίμονες τὸν ἴδουσι νὰ σπουδάζῃ εἰς τὰ διακονήματα τὰ σωματικά, καὶ νὰ μὴν κάμνῃ τὴν καρδιακὴν

α' Κορινθ. δ.

Ματθ. κα'.

Τρόποι πολέμων, καὶ ἐπιτηδεύματα πολεμίων, καὶ ἀντιθέσεις ἀγωνιζομένων

προσευχήν, ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ προσέχῃ εἰς τὰ τῶν ἐχθρῶν του σωματικά, τὸν πολεμοῦσι μὲ τοὺς αἰσχίστους λογισμούς, καὶ πάσχουσι νὰ τὸν νικήσουσι. τότε λοιπὸν εἶναι χρεία νὰ προλημήσῃ τοῦ διακονήματος τὴν

Περὶ προσευχῆς.

συνειθισμένην σωματικὴν προσευχήν. εἰς τούτους λοιπὸν ὅπου δὲν ἔχουσιν ἀκόμη τὴν ἀληθινὴν προσευχὴν τῆς καρδίας, μπορεῖ νὰ ἔρχεται ἀπὸ ἐκείνης ἡ ταλαιπωρία τῆς σωματικῆς προσευχῆς. ἤγουν ἡ ἔκτασις καὶ τὸ ξάπλωμα τῶν χειρῶν τως. ὁ δαρμὸς τοῦ στήθους τως, ἡ καθαρὰ ἀναβαίνησις πρὸς τοὺς οὐρανούς, ἡ ἀνακάτωσις καὶ ὁ θόρυβος τῶν ἀναστεναγμῶν. ἡ συχνία κλίσις τῶν γονάτων, τὰ ὁποῖα πολλαῖς φοραῖς δὲν ἠμποροῦντας ἡμεῖς νὰ τὰ κάμωμεν διὰ ἐκείνους ὅπου εὑρίσκουνται μετ' ἡμᾶς, τότε μάλιστα μᾶς πολεμοῦσιν οἱ δαίμονες. ὁπόταν ἀκόμη μὴ δυνάμενοι μὲ τὴν σταθερότητα τοῦ νοός μας, καὶ μὲ τὴν ἀόρατον δύναμιν τῆς προσευχῆς νὰ ἐναντιωθοῦμεν τῶν ἐχθρῶν μας, ἴσως ἐξ ἀνάγκης νικούμεθαν ἀπ' αὐτούς. Ἀποπήδησε λοιπὸν πάραυτα ἂν δαίνεσαι, ὁπόταν πειράζεσαι τοιουτοτρόπως, φύγε μὲ τὴν νοερὰν προσευχήν, κρύψε ὀλίγον ἀγνώριστα εἰς τὰ ἔνδον τῆς ψυχῆς σου, σήκωσε πρὸς τὸν θεὸν τὸ ὀμμάτι τῆς ψυχῆς σου διὰ νὰ σοῦ βοηθήσῃ, ἂν τὸ δύνεσαι ἐτοῦτο, εἰδὲ μή, κἂν κάμε τοῦτο τὸ ἴδιον μὲ τὸ ἔξω ὀμμάτι τοῦ κοσμίου σου.

Ἐξοδ. ιζ.

Σταύρωσε τὰ χαίρια σου ἀκίνητα, διὰ νὰ ὁμοιωθῇς καὶ μὲ τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ, καὶ μὲ τὸν σωματικὸν τρόπον τῆς προσευχῆς νὰ καταισχύνῃς, καθὼς καὶ ὁ Μωϋσῆς, καὶ νὰ νικήσῃς τὸν ἐχθρόν σου τὸν πονηρὸν δαίμονα, τὸν ἀμαλήκ. φώναξε πρὸς ἐκεῖνον ὅπου δύναται νὰ σὲ ἐλευθερώσῃ, ὄχι μὲ λόγια στολισμένα μὲ σοφίαν ἀνθρωπίνην, ἀμὴ μὲ ταπεινὰ φθέγματα, πρὶν παρὰ ὅλα λέγοντας ὡσὰν ἕνα προοίμιον καὶ ἀρχὴν ἐτοῦτα τὰ λόγια. ἐλέησόν με, λυπήσου με κύριέ μου, διατὶ εἶμαι ἀδύνατος, καὶ δὲν δύναμαι νὰ βοηθηθῶ. τότε θέλεις δοκιμάσει τὴν δύναμιν τοῦ ὑψίστου θεοῦ, καὶ θέλεις διώξει ἀπὸ λόγου σου τοὺς ἀοράτους δαίμονας ἀοράτως μὲ μίαν βοήθειαν ἀόρατον. Ἐκεῖνος ὅπου συνειθίσῃ νὰ πολεμᾷ τοιουτοτρόπως, ὀγλήγορα, καὶ μὲ τὸ καλὸν θέλημα μοναχὰ τῆς ψυχῆς θέλει δυνηθῆ νὰ διώχνῃ τοὺς ἐχθρούς του, ἡ ὁποία δωρεὰ καὶ τὸ χάρισμα τῆς βοηθείας τοῦ θεοῦ δίδεται εἰς τοὺς ἐργάτας του καὶ μὲ δίκαιον τρόπον ἀπ' ἐκεῖνον, ὡσὰν ἕνα ἀντίδωρον καὶ ἀντιχάρισμα τοῦ κόπου τως, καὶ τῆς προθυμίας τως τῆς καλῆς. Ἔστωντας καὶ νὰ εὑρεθῶ μίαν φορὰν εἰς ἕνα μοναστήριον, ἐνόησα ἕνα ἀδελφὸν σπουδαῖον καὶ ἐπιμελῆ, ὁ ὁποῖος ἐνοχλεῖτον ἀπὸ πονηροὺς λογισμούς, καὶ δὲν εὑρίσκωντας τόπον ἁρμόδιον διὰ νὰ κάμῃ τὴν προσευχήν του, ἔκαμεν αὐ-

ἴς του

τὶς του πῶς ἐπάγαινε νὰ κάμῃ τὴν χρείαν τῆς σαρκός του, εὐθὺς νὰ ἐπειράζετον ἀπ' αὐτὴν, καὶ ἐκεῖ μὲ μίαν δυνατὴν προσευχὴν, καὶ μὲ θερμὰ δάκρυα ἐπολέμησε κατὰ τῶν πονηρῶν ἐχθρῶν τῶν δαιμόνων. καὶ ἠκο
ταδικάζοντάς του ἐγὼ διὰ τὴν ἀπρεπὴ δειότητα τοῦ τόπου, μοῦ εἶπεν,
ϛ ἐγὼ ἔκαμα τὴν προσευχήν μου εἰς τόπον ἀκάθαρτον διὰ νὰ καθαρισθῶ ἀπὸ τὸν ῥύπον, καὶ διὰ νὰ διώξω τοὺς ἀκαθάρτους λογισμοὺς. Ὅλοι κατὰ ἀλήθειαν οἱ δαίμονες ἀγωνίζουνται καὶ πάσχουν νὰ σκοτίζουσι τὸ νοερὸν μέρος τῆς ψυχῆς μας μὲ τοὺς πειρασμοὺς καὶ τὰ πάθη, καὶ ἔτσι τοῦ φέρνουσιν ἔμπροσθέν του τὰ πράγματα ὁποῦ τοῦ ἀρέσουσι. διὰ τί
ϛ αὖ δὲν μᾶς σκοτίσουν πρῶτερα τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς μὲ τὴν ὀκνηρίαν μας, δὲν ἠμποροῦσι νὰ μᾶς κλέψουν τὸν θησαυρὸν τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων ὁποῦ ἔχομεν. μὰ περισσότερον ὁ δαίμων τῆς πορνείας πλέα παρὰ τοὺς ἄλλους πάσχει νὰ μᾶς σκοτίζῃ τὸν νοῦν, ὁ ὁποῖος πολλαῖς φοραῖς σκοτίζει τοιουτοτρόπως τὸν νοῦν, τὸν ἡ
ιϛ γεμόνα τῶν παθῶν, ὁποῦ κάμνει τοὺς ἀθλίους ἁμαρτωλοὺς νὰ κάμνουσι καὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα κάμνουσι μόνον ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸν νοῦν τως. διὰ τοῦτο ὕστερα μὲ καιρὸν ἐξυπνῶντας ὀνοῦς ἀπὸ τέτοιας λογῆς μέθην τῆς ἀφροσύνης, ὄχι μόνον ἐντρεπόμεθαν ἐκείνους ὁποῦ μᾶς εἴδασι, μὰ ἀκομὴ καὶ τοὺς ἑαυτούς μας διὰ ταῖς αἰ
κ' σχραῖς μας πράξαις καὶ ὁμιλίαις, καὶ τὰ σχήματά μας τὰ ἄπρεπα, καὶ θαυμαζόμεθαν τὴν προτιτέραν μας τυφλότητα, καὶ πολλαῖς φοραῖς τινὲς ἀπὸ τέτοιας λογῆς διάκρισιν καὶ ἐγνώραν τοῦ σφάλματός τως, ἐπαύσασιν ἀπὸ τὸ κακὸν. Φεῦγε μὲ κάθε τρόπον τὸν ἐχθρόν σου τὸν δαίμονα ὁ ὁποῖος ὕστερα ἀφ' οὗ ἔπεσες εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς ἁμαρτίας, σὲ ἐμπο
κϛ δίζει ἀπὸ τὴν προσευχὴν, ἀπὸ ἔργα θεοσεβῆ, καὶ ἀπὸ τὴν ἀγρυπνίαν.
ἐνθυμούμενος ἐκεῖνο τοῦ εὐαγγελικοῦ ῥητοῦ, πῶς ἡ χήρα ψυχὴ ὅσον Λουκ. ιη.
πλέα θέλει τυραννᾶσθαι καὶ θλίβεσθαι ἀπὸ τὴν κακὴν συνήθειαν, ἀπὸ τοὺς αἰσχροὺς καὶ ἀτόπους λογισμοὺς καὶ πειρασμοὺς τοῦ διαβόλου, ὁποῦ τὴν ἐπρολάβασι, τόσον περισσότερον χωρὶς καμίαν ἀνάπαυσιν πρέπει
λ' νὰ εἶναι θερμὴ καὶ δοσμένη εἰς τὰ καλὰ ἔργα, καὶ μάλιστα εἰς τὴν προσευχὴν, παρακαλῶντας τὸν θεὸν, νὰ τὴν ἐκδικαιώσῃ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς της τοὺς δαίμονας. Τίς ἐνίκησε τὸ κορμί του, ἐκεῖνος ὁποῦ ἐσύντριψε τὴν καρδίαν του. ποῖος ἐσύντριψε τὴν καρδίαν του; ἐκεῖνος ὁποῦ ἀρνήθη ὁλοτελῶς καὶ ἐθανάτωσε τὸν ἑαυτόν του. διατί πῶς νὰ μὴν εἶναι συντριμμένος
λϛ καὶ κατατζακισμένος ἐκεῖνος ὁποῦ εἰς τὰ θελήματα τῆς σαρκός του εὑρίσκεται ἀπεθαμένος. Ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἐμπαθεῖς καὶ ἐκείνους ὁποῦ

εἶναι δοσμένοι εἰς τὰ κακὰ εἶναι ἐμπαθὴς ἄλλου ἐμπαθοῦς πλέα ἐμπαθέστερος, ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὴν τὴν ἐξαγόρευσιν τῶν ἁμαρτιῶν του καὶ τῶν μολυσμῶν του, τὴν κάμνει μὲ ἡδυπάθειαν καὶ μὲ ἡδονὴν ὄχι μὲ θλίψιν καὶ συντριμμὸν τῆς καρδίας, καθὼς πρέπει. Οἱ ἀκάθαρτοι καὶ αἰσχροὶ λογισμοὶ ὁποῦ γεννοῦνται εἰς τὴν καρδίαν, ἔχουσι συνήθειαν νὰ γί- ι
νουνται ἀπὸ τὸν ἀπατεῶνα τῆς καρδίας, τὸν πονηρὸν τῆς πορνείας δαίμονα, τοὺς ὁποίους ἰατρεύει ἡ ἐγκράτεια, καὶ ὁπόταν δὲν τοὺς βάνει εἰς

Ἐρώτησις τῆς ψυχῆς πρὸς τὴν αὐτῆς σάρκα.

τοῦτου τινὰς οὐδὲ ποσῶς. μὰ μὲ τί λογῆς ἦθος, καὶ μὲ ποῖον τρόπον. δένοντας ἐγὼ ἐτοῦτον μου τὸν φίλον, τὴν σάρκα μου, θέλω δυνηθῆ νὰ ι
τὸν κρίνω ἀκολούθως καθὼς ἔκαμα καὶ εἰς τὰ ἄλλα πάθη, δὲν γνωρί- ι
ζω. διατί πρὶν παρὰ νὰ τὸν δέσω, λύεται. καὶ πρὶν παρὰ νὰ κριθῶ μετ' αὐτὸν, κάμνω ἀγάπην μὲ τοῦ λόγου του. καὶ πρὶν παρὰ νὰ τὸν τιμωρήσω, κλίνω εἰς αὐτόνον. πῶς νὰ νικήσω ἐκεῖνον ὁποῦ φυσικὰ ἔχω νὰ τὸν ἀγαπῶ; πῶς νὰ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τοῦτον, μὲ τὸν ὁποῖον εἶμαι δεμένος παντοτινὰ εἰς ἐτούτην μου τὴν ζωήν; πῶς νὰ καταργήσω ἐκεῖνο ὁποῦ ι ι
ἔχει νὰ συναναστηθῆ μετ' ἐμένα; πῶς νὰ δείξω ἄφθαρτον ἐκεῖνο ὁποῦ ἔλαχε φύσιν φθαρτήν; τίνα λογαριασμὸν ἢ λόγον νὰ εἰπῶ ἐγὼ εἰς ἐκεῖνο ὁποῦ μπορεῖ νὰ δώσει κάθε λογῆς ἢ λόγον λογαριασμὸν διὰ τὴν φύσιν του; ἂν τὸν δέσω μὲ νηστείαν, πάλιν τοῦ παραδίδομαι, κατακρίνοντας τὸν πλησίον μου. ἂν εἶμαι καὶ παύοντας ἀπὸ τὴν κατάκρισιν, κ'
τὸν νικήσω, ἐξανάπεσα πάλιν εἰς τοῦτον, ὑψούμενος εἰς ὑπερηφάνειαν τῆς καρδίας. εἶναι καὶ συνεργός μου εἰς τὸν πόλεμον, καὶ εἶναι καὶ ἐχθρός μου. καὶ βοηθός μου, καὶ ἀντίδικός μου, συντρέχει μου ὁμάδι, καὶ ἐπιβουλεύεταί με. ἂν τὸν θεραπεύσω καὶ θρέψω τον, μὲ πολεμᾷ. ἂν τὸν δαμάσω, καὶ θλίψω τον, ἀχαμνεύει. ἂν ἀναπαύεται, κάμνει ἀταξίαις. κ ι
πάλιν ἂν κουράζεται καὶ βασανίζεται, δὲν ὑποφέρει. ἂν τὸν λυπήσω, κινδυνεύω. ἂν τὸν δείρω, καὶ κτυπήσω τον, δὲν ἔχω μὲ ποῖον νὰ ἀποκτήσω ταῖς ἀρεταῖς. τί εἶναι τοῦτο τὸ μυστήριον τριγύρου μου; τί θαυμαστὸν πλάσμα εἶμαι ἐγώ; ποία εἶναι ἡ αἰτία τῆς συγκράσεως ἐτούτης, καὶ τῆς ἐσμίξεως ὁποῦ ἔχω εἰς ἐμένα; πῶς εἶμαι καὶ ἐχθρὸς καὶ φί- λ'
λος τοῦ ἐμαυτοῦ μου, εἰπέ μου σὺ εἰπέ μου ὦ σύντροφε σάρκα μου, ὦ φύσις μου. διατί δὲν θέλω χρειασθῆ νὰ μάθω ἀπ' ἄλλον διὰ ἐσένα, πῶς νὰ ἀπομείνω ἀλάβωτος ἀπὸ ἐσένα; πῶς νὰ δυνηθῶ νὰ φύγω τὸν φυσικὸν κίνδυνον; νὰ μὴν ὑποτάσσωμαι εἰς ταῖς φυσικαῖς σου ἐπιθυμίαις; ἐπειδὴ λοιπὸν ἔκαμα συνταγὴν πρὸς τὸν Χριστὸν νὰ σὲ ἐχθραίνωμαι. λ ι
πῶς νὰ νικήσω τὴν τυραννίδα σου. ἐπειδὴ ἐδιάλεξα νὰ γένω βιαστής

σου;

ου. καὶ τοῦτη αἴσχειν ἀποκρινομένη εἰς τοὺς λόγους τῆς, θέλει φανῇ νὰ εἰπῇ
οὕτζη. δὲν σοῦ θέλω εἰπεῖ πρᾶγμα ὁποῦ ἐσὺ νὰ μὴν τὸ γνωρίζῃς, μὰ
ἐκεῖνον ὁποῦ καὶ οἱ δύο μας κρατοῦμεν μὲ τὴν γνῶσιν. ἐγὼ καυχοῦμαι Ἀπόκρισις τῆς σαρκὸς πρὸς τὴν ψυχήν.
εἰς τὴν ἐμαυτήν μου διὰ μητέρα μου τὴν ἀγάπην τὴν αἰσχρὰν, καὶ ἔχω εἰς
ς ἐσένα διὰ γεννήτριαν τῆς ἔξω πυρώσεως καὶ καυστικῆς ὀρέξεως τῶν ἡδο-
νῶν, τὸ θεράπιον τὸ ἐδικόν μου, καὶ τὴν καθολικήν μου ἀνάπαυσιν, καὶ
ἄνεσιν. πάλιν αἱ ἀφορμαῖς τῆς ἐνδοτέρας φλογὸς, καὶ τῆς κινήσεως τῶν
πονηρῶν λογισμῶν γίνονται ἀπὸ περισσοτέραν ἄνεσιν ὁποῦ νὰ εἶχα, καὶ
ἀπὸ πράξαις αἰσχραῖς ὁποῦ νὰ εἶχα καμωμέναις. ἐγὼ ὁπόταν ἐγγαστρω-
ς θῶ τοὺς παρανόμους λογισμοὺς, γεννῶ ἁμαρτίαις θανάσιμαις, καὶ πτώ-
ματα, καὶ ἔπειτα ὁπόταν γεννηθοῦσι, γεννοῦσι μὲ τὴν ἀπόγνωσιν τὸν αἰώ-
νιον θάνατον. ἂν γνωρίσῃς φανερὰ τὴν ἐδικήν μου καὶ τὴν ἐδικήν σου
μεγάλην ἀσθένειαν, τὴν ὁποίαν ἔχεις καὶ σὺ διὰ τὴν ἔσμιξιν ὁποῦ
ἔχεις μετὰ μένα, ἤγουν τὴν δειλότητα ὁποῦ ἔχω εἰς πᾶσα καλὸν, ἔδε-
ις σές μου τὰ χέριά μου, μὲ τὴν ὁποίαν γνώρισιν θέλεις μπορεῖς νὰ τα-
πεινώνεσαι, καὶ νὰ ζητᾷς μὲ μεγάλην θερμότητα τοῦ θεοῦ βοήθειαν, καὶ
οὕτζη θέλεις δυνηθῇ ἐναντίον μου. καὶ ἂν εἶσαι καὶ μὲ τὴν ἐγκράτειαν
καὶ τὴν νηστείαν βασανίσῃς καὶ χαλινώσῃς τὸν λαιμὸν, καὶ τὴν γαστριμαρ-
γίαν, τότε θέλεις ἔχει δεμένα καὶ τὰ πόδιά μου, εἰς τόσον ὁποῦ δὲν θέ-
κ λουσι πλέον παρέχει εἰς τὰ ἔργα τῆς ἁμαρτίας. καὶ ἂν εἶσαι καὶ εἰς
ὅλα τὰ πράγματα θέλεις ἐσμιχθῇ μὲ τὴν ὑπακοὴν, δὲν μισεύοντας πο-
τὲ ἀπὸ τὸ θέλημά της, θέλεις χωρισθῇ παντελῶς ἀπὸ ἐμένα. διατί τό-
τε οἱ πειρασμοί μου ἢ ὀλίγον ἢ οὐδὲ τίποτες δύνουνται. ἂν ἀποκτή-
σῃς εἰς τοὺς λόγους σου τὴν ταπείνωσιν, μὲ ἐνίκησες, καὶ ἔκοψες τὴν κεφα-
κς λήν μου. εἰς τρόπον ὁποῦ νικῶντας τὰ πρῶτα μου κινήματα, θέλεις ἀφα-
νίσει παντελῶς τὴν ὑπερηφανίαν καὶ ἀποστασίαν μου. Βραβεῖον καὶ χάρι-
σμα νίκης πεντεκαιδέκατον. ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὴν σάρκα, καὶ
ἐτήρησε τοῦτο, ἀπέθανε καὶ ἀνεστάθηκε. καὶ ἀπὸ τούτην τὴν ζωὴν ἐγνώ-
ρισε τὸ προοίμιον καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς μελλούσης ἀφθαρσίας.

ΒΑΘΜΟΣ ἝΚΤΟΣ καὶ ΔΈΚΑΤΟΣ.

Περὶ φιλαργυρίας, ἡ ὁποία εἶναι εἰδωλολατρεία, καὶ ἐν τούτῳ καὶ περὶ ἀκτημοσύνης.

λς ΠΟλλοὶ ἀπὸ τοὺς σοφοὺς διδασκάλους, ὕστερα ἀπὸ τὸν προειρημένον

τύραννον τῆς πορνείας, ἔχουσι συνήθειαν νὰ τάττουσι καὶ νὰ θέτουσι τὸν
πρόντα μυριοκέφαλον δαίμονα τῆς φυλαργυρίας, ἀπὸ τὸν ὁποῖον γεν-
νοῦνται πολλὰ πάθη. λοιπὸν διὰ νὰ μὴν ἀλλάξω μὲν ἡμεῖς οἱ ἄσο-
φοι τὴν τάξιν ὁποῦ ἐφυλάξασιν ἐκεῖνοι οἱ σοφοὶ, ἐκολουθήσαμεν εἰς
τὸν ἴδιόν τους κανόνα καὶ ὅρον. λοιπὸν ἂς φαίνεται ἂς ὁμιλήσωμεν περὶ- ε
των ὀλίγα τινὰ διὰ τὴν ἀρρωστίαν ἐτούτην τὴν ψυχικὴν, ἢ ἔπειτα θέ-
Ὅρος τῆς φιλαργυρίας. λομεν ὁμιλήσει ἢ διὰ τὴν ὑγείαν καὶ θεραπείαν της. Ἡ φιλαργυρία
εἶναι μία προσκυνήσις τῶν εἰδώλων, διατὶ ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα ἔχει ὁ
ἄνθρωπος διὰ θεόν του, εἰς τὸ ὁποῖον ἔβαλε τὴν καρδίαν του, καὶ τὴν ἀγά-
πην του. θυγατέρα τῆς ἀπιστίας, καταπείθωντας νὰ τὸν δίει περισσό- ε
τερον τινὰς εἰς τὸ ἀργύριον, ἢ τὸ χρυσίον, παρὰ εἰς τὸν θεὸν ὁποῦ εἶναι προ-
νοητὴς πάσης τῆς κτίσεως. ἀσθενικῶν προφασίζεται, διατὶ ὁ φιλάργυρος, ζ
θέλωντας νὰ δείξῃ πῶς μὲ λογαριασμὸν κρατεῖ σιμάτου τὰ περίσ-
σα χρήματα, εὑρίσκει πρόφασιν, λέγωντας πῶς φοβᾶται μήπως ἢ
ἔλθῃ του καμία ἀσθένεια. γήρους μάλιστα, προφασιζόμενος μήπως ιε
καὶ πλακώσῃ τὸ γηρατεῖον, μήπως καὶ τύχῃ ἀβροχία, ἢ ἀφορία τῶν
καρπῶν τῆς γῆς, καὶ εἶναι ἀκόμη ἡ φιλαργυρία καὶ πείνας προμηνύτρια.
ὁ φιλάργυρος εἶναι ἕνας καταφρονητὴς καὶ παραβάτης θεληματικὸς τῶν
Ματθ. ιϛ. εὐαγγελίων τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἀκούοντας τοῦ εὐαγγελίου νὰ λέγῃ, πώ-
λησόν του τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς, ὡς ἀδύνατην καταφρονᾷ κ
τὴν ἐντολὴν λέγωντας ἂν πωλήσουσιν ὅλοι, τίς νὰ ἀγοράσει, ὁμοίως
ἀκούωντας, μὴ μεριμνήσετε περὶ τῆς αὔριον, δὲν τὸ πιστεύει, μὰ θελημα-
τικῶς ἐναντιώνεται. ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπόκτησεν εἰς τοῦ λόγου του τὴν ἀγά-
πην, ἐκαταφρόνησε καὶ ἐσκόρπισεν εἰς τόπους χρειαζόμενους τὰ χρήματα.
μὰ ὅποιος λέγει καὶ ζῇ καὶ μὲ τὰ δύο, ἤγουν νὰ κρατεῖ εἰς τοῦ λόγου κε
του τὰ ἄσπρα, ἢ νὰ ἔχῃ καὶ ἀγάπην, ψεύδεται, καὶ ἀπατᾷ τὸν ἑαυ-
τόν του. Καθὼς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐσμίξουσιν ὁμάδι ζωὴ, καὶ θάνατος,
ἔτζη εἶναι ἀδύνατον νὰ συσμίξῃ ἡ ἀγάπη, καὶ τὰ χρήματα. Ὅποιος κλαίει
τὸν ἑαυτόν του, ἤγουν ταῖς ἁμαρτίαις του, ἠρνήθηκε ἢ τὸ κορμί του,
ἀπαρνούμενος καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς, διατὶ καλῶντας ἡ χρεία λ
καὶ ὁ καιρὸς, οὐδὲ ἐτοῦτο ἐλυπήθηκε. μὴν εἰπῇς, μαζόνω χρήματα,
διὰ νὰ τὰ δώσω εἰς τοὺς πτωχούς, διατὶ δύο λεπτὰ τῆς χήρας ἠγο-
ράσασι τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἔτζη καὶ σὺ ἐκεῖνο τὸ ὀλίγον ὁποῦ
ἔχεις, μπορεῖς νὰ δίδεις ἐλεημοσύνην. Φιλόξενος καὶ φιλάργυρος ὑπαν-
τήσασιν ὁμάδι, καὶ ὁ φιλάργυρος ἐκατάδικαζε τὸν φιλόξενον ὡς ἀδιά- λε
κριτον, καὶ κακὸν οἰκονόμον, ἢ ὁ φιλόξενος τὸν φιλάργυρον, σκληρόν.

Ὅποιος

Ὁ ὁποῖος ἐνίκησε τὸ πάθος τῆς φιλαργυρίας, ἔκοψε ταῖς περισσαῖς μέ- Λουκ. ιβ'.
ριμναις. μὰ ὅποιος εἶναι δεμένος μὲ τοῦτο, δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ κάμη προ-
σευχὴν πρὸς τὸν θεὸν καθαρὰν, λογιάζωντας πάντοτε μὲ τὸ ζόσπον νὰ
κάμῃ σάμμα. Ἡ ἀρχὴ τῆς φιλαργυρίας, εἶναι ὑπόθεσις τῆς ἐλεημοσύ-
νης, διατὶ ὁ φιλάργυρος εὑρίσκει ἀφορμὴν νὰ μαζώνη, διὰ νὰ κάμη
ἐλεημοσύνην. μὰ τὸ τέλος της, εἶναι τὸ μῖσος τῶν πτωχῶν. ὥστε ὁποῦ
συνάζει ὁ φιλάργυρος, εἶναι ἐλεήμων, μὰ ἀφοῦ μαζώξη τὰ χρή-
ματα, ἔσφιγξε τὸ ζημίον τὰ χέριατου. Εἶδα τινὰς ὁποῦ ἦσαν προ-
τίτερας πτωχοὶ, οἱ ὁποῖοι ἐπλουτίνασι μὲ τὰ χρήματα ὁποῦ τοὺς ἐδό-
θηκασι, διὰ νὰ τὰ μοιράσουν εἰς τοὺς πτωχοὺς, καὶ ἐτοῦτοι ἀλησμονήσασι
τὴν προτιτερινήν τως πτωχείαν. Ὁ φιλοχρήματος καλόγηρος, δὲν πέφτει
ποτὲ εἰς ἀκηδίαν, ἐνθυμούμενος κάθε ὥραν τοῦ ἀποστολικοῦ λόγου, ὁποῦ
λέγει. ὁ ἀργὸς, μηδὲν τρώγη, καὶ πάλιν. τοῦτα τὰ χέρια ὑπηρετήσα- πρὸς Θεσ-
σιν ἐμένα, καὶ τῶν συντρόφων μου. ἐτούτη ἡ φιλαργυρία εἶναι ἕνας μεγά- σαλ. γ'.
λος καὶ δυνατὸς πόλεμος, τὸν ὁποῖον ὅποιος τὸν νικήσει, ἢ ἀποκτήζει τὴν
ἀγάπην, ἢ ἔκοψε τὴν μέριμναν. ΠΕΡΙ ἀκτημοσύνης, καὶ γυμνό-
τητος ὅλονῶν τῶν γηΐνων πραγμάτων, μὲ τὴν ὁποίαν κληρονομᾶ τινὰς
τὴν οὐράνιον βασιλείαν, καὶ εἶναι ἰατρεία τῆς ἀρρωστίας τῆς φιλαργυρίας.
Ἡ ἀκτημοσύνη, καὶ ἡ θεληματικὴ πτωχεία, καὶ γυμνότης ἀπὸ τὰ πράγ-
κ' ματα, εἶναι μία ἐλευθερία ἀπὸ ταῖς φροντίδαις ταῖς γηΐναις. μία
ἀμεριμνία τῆς προσκαίρου ζωῆς. μία ὁδοιπορία εἰς τὴν οὐράνιον πατρίδα
ἀνεμπόδιστος. μία ἀλλοτρίωσις ἀπὸ πᾶσαν λύπην κοσμικήν. πιστὴ φύ-
λαξις ὅλονῶν τῶν θεϊκῶν ἐντολῶν. ὁ ἀκτήμων μοναχὸς, εἶναι κύριος
καὶ αὐθέντης ὅλου τοῦ κόσμου, δίδωντας τὴν φροντίδα του εἰς τὸν θεὸν,
κα' καὶ ἔχωντας ὅλους δούλους του μὲ τὴν πίστιν ὁποῦ ἔχει εἰς ἐκεῖνον. δὲν
λέγει οὐδὲ φανερώνει κανενὸς αὐτοῦ τὴν χρείαν του, μὰ ὅλον ἐκεῖνον ὁποῦ
τοῦ δίδεται καὶ ἔρχεταίτου, τὸ δέχεται διὰ τὴν μεγάλην του χρείαν ὡς
ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ θεοῦ, τοῦ ὁποίου ἐνεπίστευσε τὴν ἔννοιάτου. Ὁ ἀκτήμων
ἐργάτης τῶν ἐντολῶν τοῦ θεοῦ, εἶναι υἱὸς τῆς ἀπροσπαθείας, λογαριάζων-
λ' τας, ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ ἔχει, ὡσὰν νὰ μὴν τὰ εἶχε. καὶ ὁπόταν ἀναχωρή-
σουν καὶ μισεύσουν ἀπὸ λόγου του, τὰ λογιάζει ὅλα σκύβαλα, μὰ
ἂν λυπεῖται εἰς κανένα ἀπ' αὐτὰ, χάνωντάς το, ἀκόμι δὲν ἐγίνηκεν
ἀκτήμων, νὰ ἔχη ἀληθινὰ τὴν ἀρετὴν τῆς ἀκτημοσύνης. Ἕνας ἄν-
θρωπος ἀκτήμων, εὑρίσκεται καθαρὸς εἰς τὴν προσευχήν του. μὰ ἐκεῖ-
λα' νος ὁποῦ ἀγαπᾷ τὰ ἔχη, καὶ τὰ σάμμα, στοχάζεται εἰς τὴν προσευχή-
του ταῖς εἰκόναις τῆς ὕλης, τερπόμενος εἰς ἐκείναις, καὶ εἰς τὸν καιρὸν

τῆς

τῆς ψαλμῳδίας ἔχει πλέα τὸν τοιοῦτον εἰς ἐκεῖναις, παρὰ εἰς τὸν θεόν.
Ἐκεῖνοι ὁποῦ εὑρίσκουνται εἰς ὑποταγὴν, εἶναι μακρὰ ἀπὸ τὴν ὄρεξιν καὶ
ἐπιθυμίαν τῶν χρημάτων. διατί ἐκεῖ ὁποῦ ἐδῶκαν καὶ τὸ κορμί τως
καὶ τὸ θέλημά τως, τί ἠμποροῦσι πλέα νὰ ἔχουσιν ἐδικόν τως; εἰς ἕνα πρᾶ
γμα μοναχὰς ἔχουσι συνήθειαν νὰ ἀδικεύουνται ἐτοῦτοι, ὁπόταν γένουν
ται δύσκολοι καὶ ἕτοιμοι νὰ μεταβοτίζουσι. Εἶδα ἐγὼ ὕλην καὶ ἀγάπην ϛ
χρημάτων, καὶ ἐγέννησεν ὑπακοὴν εἰς τοὺς μοναχοὺς, καὶ μένοντας ἔξω νὰ
στέκουνται εἰς τὸν τόπον ὁποῦ στέκουσι, διὰ τὰ χρήματά τως, ὅμως ἐγὼ
ἐμακάρισα περισσότερον ἀπὸ ἐκείνους, ἐκείνους ὁποῦ πάγουσιν ἐδῶ
καὶ ἐκεῖ διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐδοκίμασε τὰ θεῖα ί
καὶ οὐράνια πράγματα, εὔκολα καταφρονᾶ τὰ γήινα. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ
δὲν τὰ ἐδοκίμασε, χαίρεται εἰς τὰ κτήματα καὶ εἰς τὰ σάμψα, καὶ εἰς
τὰ ἔχητου. Ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι ἀκτήμων καὶ πτωχὸς χωρὶς λογαρια-
σμὸν, ἀδικεύεται μὲ δύο τρόπους, διατί πλέπει καὶ ἀπὸ τοῦτα τὰ γήϊ-
να· καὶ στερεύεται καὶ τὰ οὐράνια. καὶ ἐτοῦτος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ οὔτε ιϛ
διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ, οὔτε διὰ ταπείνωσιν, εἶναι πτωχὸς. μὴ φαινού-
μεθα λοιπὸν ὦ ἀδελφοὶ μοναχοὶ ἀπιστότεροι τῶν πουλίων, τὰ ὁποῖα οὔτε
μεριμνοῦσιν, οὔτε ἀποθέτουσιν, οὐδὲ μαζώνουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ θεὸς
τὰ τρέφει. Ἐκεῖνος εἶναι μεγάλος ἀληθινὰ, ὁποῦ εὐγαίνωντας εὐσε-
βῶς ἀπὸ πάνωτου τὰ σάμψα, τὰ διαμοιράζει εἰς ταῖς χέραις τῶν πτω κ΄
χῶν, μὰ ἅγιος εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ εἰς ὅλα τὰ πράγματα ῥίχνει καὶ ἀρνᾶ-
ται τὸ θέλημάτου. ὁ πρῶτος θέλει λάβει ἀπὸ τὸν θεὸν ἢ εἰς τὰ πρόσκαι
ρα πράγματα, ἢ εἰς τὰ χαρίσματα τὰ πνευματικὰ, ἑκατονταπλασιό-
να. μὰ ἐτοῦτος ὁποῦ θέλει ἀρνηθῆ τὸ θέλημάτου, θέλει κληρονομήσει
τὴν αἰώνιον ζωήν. Οὐδέποτε θέλουσι λείψει τῆς θαλάσσης κύματα. κε
οὐδὲ ὁ φιλάργυρος θέλει εἶσαι ποτὲ δίχως ὀργὴν, καὶ λύπην, διὰ τὰ
ἐναντία ὁποῦ τοῦ συμβαίνουσι συχνίαις φοραῖς. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκαταφρό
νεσε τὴν ὕλην τῶν προσκαίρων πραγμάτων, ἐλευθερώθηκεν ἀπὸ τὴν ἀν-
τιλογίαν, καὶ ἀπὸ τὸ, νὰ κρίνεται διὰ νὰ δικαιωθῆ. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγα
πᾶ νὰ ἔχῃ πράγματα γήϊνα καὶ πρόσκαιρα, θέλει πολεμᾶ ἕως θανά λ΄
του ἀκόμη καὶ διὰ μίαν βελόναν. Ἡ βεβαία καὶ ἀκλινὴς πίστις ὁποῦ ἔχει
τινὰς εἰς τὸν θεὸν, θέλει κόψει ταῖς ἔννοιαις καὶ ταῖς φροντίδες ὅλαις. καὶ ἡ
ἐνθύμησις τοῦ θανάτου, κάμνει νὰ ἀπαρνᾶται τινὰς καὶ τὸ κορμίτου, διώ-
χνωντας ὅλαις ταῖς σαρκικαῖς ὀρέξαις ἀπ' αὐτόνον. Δὲν εὑρίσκεται εἰς
τὸν Ἰὼβ κανένα ζάλον καὶ σημάδι φιλαργυρίας, διὰ τοῦτο ἔστωντας λε
νὰ στερευθῆ ἀπὸ τὰ καλά του τὰ πρόσκαιρα, ἐπόμεινε χωρὶς κανένα θό-
ρυβον

ρυβον τῆς ψυχῆς του. Ἡ φιλαργυρία καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεται ῥίζα ὅλωνῶν τῶν κακῶν. διὰ τί αὐτὴ ἐκάμνει καὶ τὸ μῖσος, καὶ ταῖς κλεψίαις, καὶ τοὺς φθόνους, καὶ τοὺς φόνους. καὶ τοὺς χωρισμούς. καὶ ταῖς ἔχθραις, καὶ ταῖς ζάλαις τῆς ψυχῆς, καὶ ταῖς μνησικακίαις, καὶ ταῖς ἀσπλαγχνίαις, καὶ τέλος πάντων, ὅλα τὰ κακά. Πολλοὶ μὲ ὀλίγην φωτίαν ἐκαύσασι πολλὴν ὕλην, καὶ ἕνα δάσος. καὶ μὲ μίαν ἀρετὴν μόνον τῆς ἀπροσπαθείας, χωρὶς νὰ ἔχουσι κανένα πάθος, καὶ ἐμπαθῆ ὄρεξιν εἰς κανένα πρόσκαιρον πρᾶγμα, ἐφύγασιν ὅλα καὶ τὰ περασμένα καὶ τὰ παρόντα πάθη. καὶ τούτην τὴν ἀπροσπάθειαν τὴν ἐγέννησεν ἡ δοκιμὴ καὶ ἡ γνῶσις τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ, καὶ ἡ ἔννοια, πῶς ἔχομεν νὰ δώσωμεν ἀπολογίαν εἰς τὸν θάνατόν μας διὰ τὴν ζωήν μας τοῦ θεοῦ. Γνωρίζει καλὰ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀναγινώσκει μὲ προσοχὴν τὸν λόγον τῆς μητρὸς τῶν κακῶν, ἤγουν τῆς γαστριμαργίας, ἡ ὁποία εἰς τὴν πονηρὰν καὶ καταραμένην της τεκνογονίαν λέγει, πῶς δεύτερόν της παιδὶ ἦτονε ὁ λίθος τῆς ἀναισθησίας, ἤγουν ἡ σκληρότης τῆς καρδίας τοῦ ὁποίου τὴν τάξιν τὴν ἐδικήν του μὲ ἐμπόδισε νὰ τὴν δώσω ὁ πολυκέφαλος ὄφις τῆς εἰδωλολατρείας, ἤγουν ἡ φιλαργυρία. ὁ ὁποῖος ὄφις τῆς φιλαργυρίας δὲν κατέχω πῶς ἔλαχε τρίτην τάξιν σιμὰ εἰς τοὺς διακριτικοὺς πατέρας, εἰς τὴν τάξιν καὶ ἄλυσίδα τῶν ὀκτὼ θανασίμων ἁμαρτημάτων. ἐπειδὴ λοιπὸν ὡμιλήσαμεν κάμποσον διὰ τὸ πάθος τῆς φιλαργυρίας, θέλομεν λοιπὸν νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ διὰ τὴν ἀναισθησίαν, ἡ ὁποία κατὰ τὴν τάξιν ὁποῦ ἐβάλαμεν εἶναι τρίτη, μὰ ὅμως εἰς τὴν τάξιν τῆς γεννέσεώς της, εἶναι δευτέρα. ὕστερα ἀπὸ τὴν ὁποίαν, θέλομεν ὁμιλήσει πάλιν διὰ τὸν ὕπνον καὶ τὴν ἀγρυπνίαν. καὶ ἔπειτα θέλομεν εἰπεῖ ὀλίγα τινὰ διὰ τὴν ἄνανδρον καὶ νηπιώδη δειλίαν καὶ τὸν φόβον. διατί τούταις αἱ ἀῤῥωστίαις καὶ τὰ πάθη ἔχουσι συνήθειαν νὰ γίνουνται εἰς τοὺς ἀρχαρίους μοναχούς. ὅποιος λοιπὸν ἀποκτήσει τὸ βραβεῖον τῆς νίκης κατὰ τῆς φιλαργυρίας, ἀφὲν νὰ ἦτονε ἄϋλος, πορεύεται καὶ πηγαίνει εἰς τὸν οὐρανόν.

ΒΑΘΜΟΣ ΕΠΤΑΚΑΙΔΕΚΑΤΟΣ.

Περὶ ἀναισθησίας ἡ ὁποία εἶναι μία νέκρωσις τῆς ψυχῆς, καὶ θάνατος τοῦ νοὸς πρὶν τοῦ θανάτου τοῦ κορμίου.

Η ἀναισθησία ἔτζι εἰς τὰ κορμία, ἀμὴ καὶ εἰς ταῖς ψυχαῖς, εἶναι μία ἀναίσθησις νενεκρωμένη, καὶ μία σκληρότης, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ αὐτὸς — Ὁρισμὸς τῆς ἀναισθησίας.

οὕτω

οὔτε σωματικὰ οὔτε πνευματικά κινᾶται εἰς κατάνυξιν, ἡ ὁποία νεκρὰ αἴσθησις ἀπὸ μένει εἰς τὰ κορμία ἀπὸ πολυκαιρίαν ἀῤῥωστίας, καὶ εἰς ταῖς ψυχαῖς ἀπὸ ἀμέλειαν πολλήν, καὶ τελειώνει εἰς παντελῆ ἀναισθησίαν. Ἡ ἀναλγησία καὶ ὁ στερεμὸς τοῦ πόνου, καὶ τῆς κατανύξεως, εἶναι μία ἀμέλεια τῆς ψυχῆς γυρισμένη εἰς ἕξιν. μία ἔννοια τῆς ψυχῆς ὀκνηρὰ καὶ ὑπνώδης, καὶ ἀκίνητη εἰς κάθε καλὸν ἔργον, ἡ ὁποία γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἄτοπον πρόληψιν, καὶ τὸ περίσσον θάῤῥος ὁποῦ ἔχει τινὰς εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ θεοῦ. ἕνα δίκτυον, καὶ ἕνα ἐμπόδισμα τῆς προθυμίας τῆς πνευματικῆς, καὶ προθυμία εἰς τὸ κακόν. ἕνας δεσμὸς καὶ μία βροχάδα τῆς ἀνδρείας τῆς ψυχῆς, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀργεῖ νὰ λυθῆ ἡ ψυχή. ἀγνωρισία τῆς κατανύξεως. πόρτα τῆς ἀπογνώσεως τῆς σωτηρίας, μάλιστα εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς. μητέρα τῆς ξελησμονίας ὅλωνῶν τῶν πραγμάτων ὁποῦ κάμνουσιν εἰς τὴν σωτηρίαν, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν γέννησιν γίνεται θυγατέρα τῆς θυγατέρας της. καὶ διὰ τοῦτο ὁπόταν γεννηθῆ ἐκείνη ἡ ἀναίσθητος σκληρότης ἀπὸ τὴν ὀκνηρίαν, γεννᾶ μεγαλύτερην ὀκνηρίαν, καὶ ἔτζη ἐκείνη ἡ ἀναισθησία ἔρχεται νὰ γίνεται θυγατέρα τῆς ὀκνηρίας, ἡ ὁποία ὀκνηρία εἶναι καὶ μητέρα της, καὶ θυγατέρα της. ἐτούτη ἡ ἀναισθησία καὶ σκληρότης διώχνει ἀκόμη, ὅτι κάμνει νὰ φεύγη ὁ φόβος τῆς κρίσεως, καὶ τῆς μελλούσης κρίσεως ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον. Ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν αἰσθάνεται τὴν λύπην τοῦ κινδύνου τῆς ψυχῆς του, εἶναι ἕνας φιλόσοφος, διὰ τοὺς ἄλλους σοφὸς, καὶ εἰς τοὺς λόγους του ἄφρων, καὶ λωλός. ἐξηγητὴς τῆς γραφῆς αὐτοκατάκριτος, ἀπὸ λόγου του. εἶναι φιλόλογος καὶ λόγιος ἐναντίος τοῦ ἑαυτοῦ του, ἐναντιούμενος καὶ εἰς τοὺς λόγους του καὶ εἰς τὰ λόγιά του ἀπὸ τὸ πράδειγμα τῶν πονηρῶν του πράξεων. καὶ ἔσωντας νὰ εἶναι τυφλὸς ἀπὸ τὸ σκότος τῆς ἁμαρτίας, γίνεται διδάσκαλος τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ βλέπειν, εἰς ἄλλους. Διαλέγεται πῶς μποροῦν νὰ ἰατρευθοῦν αἱ λαβωματίαις τῶν ἀλλονῶν, δὲν παύωντας νὰ μεγαλώνει τὰ τραύματα τῆς ψυχῆς του, κνίθωντάς τα, καὶ τρίβωντάς τα. Ὁμιλεῖ κατὰ τῶν πάθων, ὅτι δὲν παύει νὰ τρώγη ἐκεῖνα ὁποῦ τὸν βλάπτουσι. ἐναντίον του προσδέχεται, καὶ παρευθὺς παγαίνει εἰς τὸ ἔργον του. Μανίζει καὶ ὀργίζεται ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ του διὰ τὴν ἁμαρτίαν, ὅτι δὲν ἐντρέπεται τοὺς λόγους του ὁ ταλαίπωρος. φωνάζει, κακὰ κάμνω, ὅτι μὲ προθυμίαν μένει εἰς τὸ ἔργον τῆς ἁμαρτίας. Μὲ τὸ στόμα προσδέχεται κατὰ τῆς ἁμαρτίας του, καὶ τὸ κορμὶ, φιλοσοφᾶ, καὶ ἀναστενάζει διὰ τὸν χωρισμὸν, καὶ θέλει νὰ ἦτον αἰώνιος, νυστάζει. Ὁμιλεῖ διὰ τὴν ἐγκράτειαν, διηγούμενος τὴν μεγαλοπρέπειάν της. καὶ ἀγωνίζεται

καὶ

καὶ πολεμᾷ διὰ τὴν γαστριμαργίαν, λυπούμενος ὁπόταν δὲν ἔχει ἐκεῖ-
νον ὁποῦ τὸν τέρπει καὶ χαροποιεῖ τον. Ἀναγινώσκει διὰ τὴν κρίσιν πέ-
σον εἶναι φοβερά, καὶ ἔπειτα παρευθὺς ἀρχίζει νὰ γελᾷ. Ἀναγινώσκει
καὶ μελετᾷ διὰ τὴν κενοδοξίαν, καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν κενοδοξᾷ, ἔσων-
ι τας νὰ τοῦ φαίνεται πῶς ἀνέγνωσε καλὰ καὶ καθαρά. Διὰ τὴν ἀγρυ-
πνίαν ξεστηθίζει, δείχνωντας πόσον εἶναι ὠφέλιμη, καὶ ἔτζη μιλῶν-
τας πάραυτα πέφτει εἰς τὸν ὕπνον. τὴν προσευχὴν ἐγκωμιάζει, καὶ
φεύγει ἀπ᾽ ἐκείνην ὥσαν ἀπὸ μάστιγα. Τὴν ὑπακοὴν μακαρίζει, καὶ
πρῶτος αὐτὸς κάμνει παρακοήν. Ἐπαινᾷ ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἀγαποῦσι
ι ἐμπαθῶς κανένα πρᾶγμα γήϊνον, καὶ δὲν ἐντρέπεται μνησικακῶντας
καὶ πολεμῶντας διὰ ἕνα ῥάσον. Ὁπόταν ὀργίζεται, πικραίνεται, καὶ πά-
λιν ὀργίζεται διὰ ἐκείνην τὴν πίκραν. καὶ ἔτζη δὲν αἰσθάνεται, οὐδὲ βά-
νει εἰς τὸν νοῦν του, πῶς ἀποτώνει χαλασμὸν ἀπάνω εἰς χαλασμόν, καὶ πτῶ-
μα ἀπάνω εἰς πτῶμα. Ἀφοῦ χορτάσῃ, μεταγνιώθει πῶς ἔφαγε πολ-
ιε λά, καὶ ἀπ᾽ ἐκεῖ καὶ ὀλίγον, πάλιν χορταίνει καλλίτερα. μακαρίζει τὴν
σιωπήν, καὶ μὲ πολυλογίαν τὴν ἐγκωμιάζει. Διδάσκει διὰ τὴν πραό-
τητα, καὶ πολλαῖς φοραῖς ὀργίζεται ἀναμεταξὺ ὁποῦ διδάσκει. Λο-
γιάζωντας εἰς τί εὑρίσκεται, ἀναστενάζει. καὶ κινῶντας τὴν κεφα-
λήν του, πάλιν σύρνεται πρὸς τὴν ἁμαρτίαν. Ψέγει τὸ γέλοιον, καὶ γε-
κ λῶντας διδάσκει διὰ τὸ πένθος. Καταδικάζει τὸν ἑαυτόν του ὥσαν κε-
νόδοξον ἔμπροσθεν τινῶν, καὶ μὲ τὸν ψόγον πραγματεύεται δόξαν εἰς
τοὺς λόγους του. Μὲ πάθος στοχάζεται εἰς τὰ πρόσωπα τῶν γυναικῶν, καὶ
ὁμιλεῖ διὰ τὴν σωφροσύνην. Εὑρισκόμενος εἰς τὸν κόσμον, ἐπαινᾷ ἐκεί-
νους ὁποῦ καθέζουνται εἰς τὴν ἡσυχίαν, καὶ δὲν βάνει εἰς τὸν νοῦν του,
κε πῶς καταισχύνει τὸν ἑαυτόν του ζῶντας ὀπίσω τοῦ κόσμου. Δοξάζει,
καὶ ἐπαινᾷ τοὺς ἐλεήμονας, καὶ ὀνειδίζει τοὺς πτωχούς. Πάντοτε κατη-
γορᾷ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ποτὲ δὲν θέλει, νὰ γνωρίσῃ τὸν ἑαυτόν του, καὶ
νὰ διορθωθῇ, διὰ νὰ μὴν λέγω, πῶς δὲν δύναται. Εἶδα ἐγὼ πολλοὺς
τοιούτους, οἱ ὁποῖοι ἀκούωντας νὰ μιλεῖ τινὰς διὰ τὸν χωρισμὸν τῆς ψυ-
λ χῆς ἀπὸ τὸ κορμί, καὶ διὰ τὴν μέλλουσαν κρίσιν, ἐκλαίασι, καὶ ἔσωντας
νὰ εὑρίσκουνται ἀκόμι τὰ δάκρυα εἰς τὰ ὀμμάτια τως, ἐσέβασι ἀπε-
δαυτικὰ εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ ἐθαύμασα, πῶς τούτη ἡ δέσποινα
ἡ βρωμερὴ γαστριμαργία ὁποῦ κυβερνᾷ τούτην τὴν σωματικὴν ζωήν,
ἔσωντας νὰ δυναμώνεται ἀπὸ τὴν ἀναλγησίαν, καὶ ἀναισθησίαν, ἐδυνή-
λι θηκε νὰ νικήσῃ καὶ τὸ πένθος, ἐπειδὴ τὸ κλαύσιμον ἔχει συνήθειαν νὰ
ἀγαίνει τὴν ὄρεξιν τοῦ φαγητοῦ, καὶ φεύγει ἀπὸ ταῖς χαραῖς τοῦ κορμιοῦ,

ὥσαν

παρὰ ἀπὸ ἐχθροὺς τους, καὶ ἐτοῦτοι ἦσαν τόσον ἀναίσθητοι, καὶ χωρὶς καμμίαν πόνον, ὁποῦ καὶ μὲ τὰ ὀμμάτια ἐβγάλασιν εἰς τὸ τραπέζι. Κατὰ τὴν ὀλίγην γνῶσιν καὶ δύναμιν ὁποῦ εἶχα, ἐφανέρωσα τοὺς δόλους, καὶ ταῖς λαβωματίαις ἐτούτης τῆς πόρνης σκληρᾶς, καὶ μωρᾶς καὶ ἀποτόμου ἀναισθησίας καὶ σκληρότητος. καὶ δὲν ὑποφέρω νὰ ἐναντιολογοῦμαι πλέον πρὸς αὐτήν. μὰ ἂν εἶναι καὶ τινὰς δύναται μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ νὰ εὕρη ἀπὸ δοκιμὴν τὴν θεραπείαν τῶν τραυμάτων της, μηδὲν ὀκνήσει νὰ κάμη τοῦτο τὸ ἔργον. ἀλλὰ τί δὲν ἐντρέπομαι ἐγὼ νὰ ὁμολογῶ τὴν ἀδυναμίαν μου εἰς τοῦτο, παρὰ ἐπειδὴ κρατιοῦμαι δυνατὰ ἀπὸ τούτην, οὐδὲ τοὺς δόλους της καὶ ταῖς μηχαναῖς της ἠδυνήθηκα νὰ καταλάβω ἀπὸ λόγου μου, ἂν δὲν τὴν ἤθελα πιάσει εἰς κάποιον τόπον κατὰ δύναμιν. καὶ βασανίζοντάς την, τὴν ἔκαμα καὶ ὡμολόγησε τὰ προειρημένα, δέρνοντάς την μὲ τὴν μάστιγα τοῦ φόβου τοῦ θεοῦ καὶ μὲ τὴν ἄπαυστον προσευχήν. Διὰ τοῦτο ἐφαίνετον καὶ ἔλεγεν ἐτούτη ἡ τύραννος καὶ κακοῦργος. ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι ἠγαπημένοι μετ' ἐμένα, βλέποντας τοὺς νεκροὺς, γελοῦσι, δὲν λογιάζοντας πῶς ἔχουσι νὰ ἀποθάνουσι ποτέ. στέκοντας εἰς τὴν προσευχήν, λίθινοι, καὶ σκληροὶ καὶ σκοτεινοὶ εὑρίσκονται. ὁπόταν βλέπουσι τὴν ἱερὰν τράπεζαν, εἶναι ἀνευλαβεῖς καὶ ἀναίσθητοι. ὁπόταν μεταλαμβάνουσι τὴν ἁγίαν δωρεάν, εὑρίσκονται τέτοιας λογῆς ὡσὰν νὰ ἐδοκιμάζασι ψωμὶ κοινόν, καὶ ἐγὼ ὁπόταν βλέπω τινὰς νὰ κατανύγουνται, καὶ νὰ κλαίουσι, τοὺς γελῶ. ἔμαθα ἀπὸ τὸν πατέρα μου τὸν δαίμονα τῆς ὀκνηρίας ὁποῦ μὲ ἐγέννησε, νὰ θανατόνω ὅλα τὰ καλὰ καὶ ταῖς ἀρεταῖς ὁποῦ γίνουνται, ἀπὸ τὴν ἀνδρείαν τῆς ψυχῆς, καὶ ἀπὸ τὴν καλὴν προθυμίαν καὶ ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας. ἐγὼ εἶμαι μητέρα τοῦ γέλωτος. ἐγὼ εἶμαι βυζάστρα τοῦ ὕπνου, καὶ ἠγαπημένη τῆς χορτασίας. ὁπόταν ἐλέγχομαι, δὲν πονῶ, οὐδὲ μεταγνώθω. Ἐγὼ εἶμαι ἐσμιγμένη καὶ συντροφιασμένη μὲ τὴν ψεύστικην εὐλάβειαν. Ἔστωντας λοιπὸν νὰ θαυμάζω ἀπὸ τὰ λόγια ἐτούτης τῆς ἀφορμαρᾶς, τὴν ἠρώτησα τὸ ὄνομα ἐκείνου ὁποῦ τὴν ἐγέννησε. καὶ ἐκείνη μου ἐποκρίθηκε λέγουσα, ἐγὼ δὲν ἔχω μίαν γέννησιν μόνον. ἀλλὰ τί ἡ αἰτία τῆς συλλήψεώς μου εἶναι ἐσμιγμένη, καὶ ἀβέβαιος, ἐπειδὴ ποτὲ μὲν γίνουμαι ἀπὸ μίαν αἰτίαν, καὶ ποτὲ ἀπὸ ἄλλην, καὶ ποτὲ ἀπὸ μίαν αἰτίαν, καὶ ἄλλοτε ἀπὸ πολλαῖς. Ἡ πολίασα χορτασία μὲ δυναμόνει. τὸ μάκρος τοῦ καιροῦ μὲ κάμνει καὶ αὐξαίνω. ἐμένα μὲ ἐβεβαίωσεν ἡ κακὴ συνήθεια. τὴν ὁποίαν ὅποιος τὴν κρατεῖ, οὐδέποτε θέλει ἐλευθερωθῆ ἀπὸ ἐμένα. Διάμενε καὶ στέκε συχνία μελετῶντας μὲ

πολλὴν

πολλὴν ἀγρυπνίαν τὴν αἰωνίαν κρίσιν, ἴσως διὰ τοῦτο θέλω μακρυνθῇ καμπόσον ἀπὸ ἐσένα. Στοχάζου καὶ βλέπε ἐπιμελῶς τὴν αἰτίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν γίνουμαι εἰς ἐσένα, καὶ πολέμα ἐναντίον ἐκείνης τῆς μητρός μου, διὰ τί δὲν ἔχω εἰς καθὲ ἄλλον τὴν ἰδίαν αἰτίαν καὶ μητέρα μου.

ε' Προσεύχου συχνὰ εἰς τοὺς τάφους, καὶ εἰς τὰ κοιμητήρια, ζωγραφίζοντας εἰς τὴν καρδίαν σου ἀληθινὴν τὴν εἰκόνα τῶν ἀπεθαμμένων, διατὶ ἂν δὲν ζωγραφισθοῦσιν εἰς τὴν καρδίαν σου μὲ τὸ κονδύλι τῆς νηστείας, δὲν θέλεις δυνηθῇ ποτὲ νὰ μὲ νικήσῃς. Ἀπὸ τούτην τὴν πετρώδη ἀναισθησίαν, ἡ ὁποία εἶναι θάνατος τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοὸς πρὶν τοῦ θανάτου τοῦ
ι' κορμίου, ἄμποτες νὰ μᾶς ἐλευθερώνει ὁ κύριος ἰς χς διὰ τῶν ἀχράντων του παθῶν. διατὶ ὁ ὁποῖος εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ τούτην, ἔχει τὴν χαρὰν τῆς ἀρετῆς, μὲ ἁγιασμὸν τῆς ζωῆς του.

ΒΑΘΜΌΣ ὈΚΤΩ ΚΑΙ ΔΈΚΑΤΟΣ.

Περὶ ὕπνου, καὶ προσευχῆς, καὶ τῆς ψαλμῳδίας ὁποῦ γίνεται εἰς τὴν συνοδίαν τῶν ἀδελφῶν.

α' Ὁ ὕπνος εἶναι μία κάποια συμμάζωξις τῶν μερῶν τῆς φύσεως. διατὶ
παύωντας εἰς τὸν ὕπνον ὁ διασκορπισμὸς τῶν ἔξω αἰσθήσεων εἰς διάφορα πράγματα, ἡ φύσις μαζώνει ὁμάδι ταῖς δυνάμες της, καὶ ἔτζη ἀναπαυομένη τρέφεται, καὶ συσταίνεται. Ὁ ὕπνος εἶναι μία εἰκόνα καὶ ὁμοίωσις τοῦ θανάτου, ἔχωντας εἰς πολλὰ πράγματα συνδρομὴν μὲ τὸν
ιε' θάνατον. μία ἀνάπαυσις καὶ ἀργία ἀπὸ ταῖς ἐνεργείαις τῶν ἔξω αἰσθήσεων. Καθόλου ὁ ὕπνος εἶναι ἕνας μόνον, μὰ ἔχει διάφοραις ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἀφορμαῖς καθὼς καὶ ἡ ἐπιθυμία. ἤγουν ἀπὸ τὴν φύσιν, ἀπὸ τὰ φαγητά, ἀπὸ τοὺς δαίμονας. ἢ τάχα καμίαν φορὰν καὶ ἀπὸ τὴν πολλὴν καὶ ἄμετρον νηστείαν, διατὶ ἔσωντας καὶ νὰ ἐξασθενῇ ἡ σάρ-
λ' κα, ἀπ᾽ αὐτὴν, θέλει νὰ παρηγορᾷ τὴν ἑαυτήν της μὲ τὸν ὕπνον. Καθὼς τὸ πολὺ ποτὸν κινᾶται ἀπὸ τὴν συνήθειαν τὴν κακήν, ἔτζη καὶ ὁ πολὺς ὕπνος, διὰ τοῦτο πρέπει ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὁποῦ ἀποτασσόμεθαν εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, ἂς ἀγωνισθοῦμεν ἐναντίον του. διατὶ ἔπειτα εἶναι πολλὰ δύσκολον πρᾶγμα, νὰ ἰατρεύσῃ τινὰς μίαν κακὴν συνήθειαν,
λε' καὶ μίαν μακρὰν καὶ πολυχαιρισμένην ἀῤῥωστίαν. Ἂς τηρήσωμεν μὲ ἐπιμέλειαν, καὶ θέλομεν εὕρει, πῶς ὁπότου σημαίνει ἡ πνευματικὴ σάλπιγξ

πυγξ, ἢ γρου ἢ καμπάνα, ὅσον εἰς τὸ φανούμενον συναθροίζουνται οἱ ἀ-
δελφοὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. μὰ ὅσον εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν βλέπεται, συ-
ναθροίζουνται ἀναμεσόντως οἱ ἐχθροὶ δαίμονες, διὰ νὰ τοὺς πειρά-
ζουσι, πολεμοῦντας τους. διὰ τοῦτο ἄλλοι παρασέκωντάς μας εἰς τὴν
κλίνην ἀφ' οὗ συκωθοῦμεν, μᾶς ἀναγκάζουσι πάλιν νὰ θέσωμεν εἰς ϛ'
αὐτὴν, λέγοντάς μας, ἀναπαύου ὥστε νὰ πληρωθοῦσιν οἱ προοιμιακοὶ
ὕμνοι, καὶ ἔπειτα θέλεις πάγει εἰς τὴν ἐκκλησίαν. ἄλλοι ὁπόταν στε-
κωμέσθαν εἰς τὴν προσευχήν μας, μᾶς κάμνουσι καὶ βυθιζόμεσθαν εἰς
τὸν ὕπνον. ἄλλοι κεντοῦσι τὴν κοιλίαν μας πολλὰ ἔξω ἀπὸ τὴν συνή-
θειαν. ἄλλοι μᾶς παρακινοῦσι νὰ συντυχαίνωμεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Χριστοῦ. ι'
ἄλλοι σύρνουσι τὸν νοῦν μας εἰς πονηροὺς λογισμούς. ἄλλοι μᾶς κάμνουσι
νὰ κλίνωμεν εἰς τὸν τοῖχον ὡσὰν ἀχαμνισμένοι, καὶ καμίαν φορὰν μᾶς
σύρνουσι καὶ εἰς πολλὰ χασμουρίσματα. Τινὲς ἀκομὴ ἀπ' αὐτοὺς εἰς
τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς, μᾶς κινοῦσιν εἰς τὸ γέλοιον, διὰ νὰ παρακι-
νήσουσι μὲ ἐκεῖνο τὸν Θεὸν ἐναντίον μας. ἄλλοι μᾶς ἀναγκάζουσιν ἀπὸ ιδ'
ῥαθυμίαν νὰ σπουδάζωμεν εἰς τὴν στιχολογίαν. ἄλλοι μᾶς παρακινοῦσι
νὰ ψάλλωμεν ἀργότερα, ὄχι ἀπὸ εὐλάβειαν, μὰ ἀπὸ φιληδονίαν καὶ
ἀγάπην τῆς κενοδοξίας. καὶ καμίαν φορὰν ἀκομὴ καθέζονται. καὶ
εἰς τὸ στόμα μας, καὶ κάμνουσιν τὸ σφαλισμένον, καὶ δύσκολον νὰ ἀνοιχθῇ.
Μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ λογιάζει μὲ ὅλην τὴν αἴσθησιν τῆς καρδίας του, καὶ μὲ κ'
μεγάλην προσοχὴν νὰ στέκει σιμὰ εἰς τὸν Θεὸν, ὁπόταν εὑρίσκεται εἰς
τὴν προσευχὴν, θέλει εὑρεθῇ ὡσὰν ἕνας στύλος ἀκίνητος, χωρὶς νὰ ἐμ-
παίζεται ἀπὸ κανένα τῶν προειρημένων δαιμόνων. Ὁ ἀληθινὸς ὑπή-
κοος, ἐξαίφνου παρασέκωντας εἰς τὴν προσευχὴν, πολλαῖς φοραῖς γίνεται
ὅλος φωτεινὸς καὶ πασίχαρος, καὶ τοῦτο διότις ἦτονε προπαρασκευα- κϛ'
σμένος καὶ προτήτερα ἀπὸ τὴν προσευχὴν, ὡσὰν ἀνδρειωμένος πολεμι-
στὴς, καὶ προπεπυρωμένος, καὶ ἀναμμένος μὲ πῦρ ἀγάπης, μὲ τὴν
ἀόθευτον διακονίαν τῆς ἁγίας ὑπακοῆς. Καθένος εἶναι δυνατὸν, νὰ
προσεύχεται μὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀδελφῶν, μὰ εἰς πολλοὺς εἶναι ἁρμό-
διον, νὰ προσεύχουνται μόνον μὲ ἕνα ὁμοψυχόντως. μὰ ὀλίγων λ'
εἶναι δοσμένη ἡ μοναχὴ καὶ εὐλαβὴς προσευχή. Ὅταν ὑμνῇς τὸν Θεὸν
ὁμάδι μὲ τὸ πλῆθος, δὲν θέλεις δυνηθῇ νὰ παρακαλέσῃς τὸν Θεὸν, οὐδὲ
καὶ τοῦ προσφέρῃς τὴν προσευχήν σου καθαρὰν, καὶ χωρὶς καμίαν ὕλην.
ὅμως μὲ τὴν συχνὴν αἴσθησιν τοῦ νοός σου, μελέτα ἐκεῖνα τὰ λόγια ὁποῦ
ψάλλουνται ἢ ἀναγνώθουνται. ἢ πάλιν ἔχε μίαν ὡρισμένην προσευ- λϛ'
χὴν, ἀνάμεσα ὁποῦ ἀναμένεις τὸ τέλος τοῦ στίχου τοῦ πλησίου σου. Δὲν

πρέπει

ωρίσει κάμινος ὁποῦ τὴν κάμνει τὴν προσευχήν του, νὰ πάθῃ ἄλλο τί-
ποτας ἐργόχειρον, ἢ ἔργον ἄλλο διὰ ἀναγκαῖον ὁποῦ νὰ εἶναι, διὰ τί
τοῦτο φανερὰ τὸ ἐπαίδευσε καὶ ἐδίδαξέ το ὁ κατὰ τὸν μέγαν Ἀντώνιον
ἄγγελος. Καθὼς ἡ κάμινος δοκιμάζει τὴν καλοσύνην τοῦ χρυσαφίου,
ι ἔτζη καὶ τὸ στάσιμον καὶ τὸ ἀσάλευτον τῆς προσευχῆς τοῦ μοναχοῦ, δεί-
χνει τὴν σπουδὴν καὶ τὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχει εἰς τὸν θεὸν, καὶ διὰ τὴν σω-
τηρίαν τῆς ψυχῆς του.

ΒΑΘΜΟ'Σ Ε'ΝΝΕΑ ΚΑΙ ΔΕ'ΚΑΤΟΣ.

ι

Περὶ ἀγρυπνίας τοῦ κορμίου, καὶ πῶς μὲ τούτην ἔρχεται εἰς τὴν ψυχὴν ἡ χάρις τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ πῶς πρέπει νὰ ἀγρυπνοῦμεν.

ι ΕΙμὰ εἰς τοὺς βασιλεῖς τοὺς γηΐνους, ἄλλοι παραστέκουνται χωρὶς κα-
μίαν ὕλην καὶ ἄρματα, ὡσὰν οἱ ἄρχοντες. ἄλλοι κρατοῦσι ῥαβ-
δία εἰς τὰ χέρια τως. ἄλλοι σκουτάρια, καὶ ἄλλοι σπαθία. καὶ εἶναι
πολλὴ διαφορὰ ἀναμεταξὺ τῶν πρώτων καὶ τῶν ὑστέρων, καὶ δίχως κα-
κ μίαν σύγκρισιν. διατί ἐκεῖνοι ἔχουσι συνήθειαν νὰ εἶναι καὶ συγγενεῖς,
καὶ τοῦ σπιτίου τοῦ βασιλέως, μὰ οἱ ὕστεροι, ὄχι, μὰ δοῦλοι καὶ ὑπηρέ-
ται. καὶ τοῦτα γίνουνται εἰς τούτους, μὰ ἡμεῖς ἀφίνοντας τοῦτα τὰ γηΐ-
να, ἂς στοχαζώμεθεν πῶς πρέπει νὰ παραστεκώμεθαν πρὸς τὸν θεὸν καὶ βα-
σιλέα μας, καὶ εἰς ταῖς ἑσπεριναῖς, καὶ ἡμεριναῖς καὶ νυκτεριναῖς μας
κέ παράστασες καὶ εὐχαῖς. διατί τινὲς εἰς τὴν ἑσπερινὴν προσευχὴν, ἡ ὁποία
διαμένει καὶ ὁλονύκτιος, ἀπομένοντας ἐλεύθεροι καὶ γυμνοὶ ἀπὸ πᾶσαν
λογῆς φροντίδα κοσμικὴν, ξαπλώνουσι τὰ χέρια τως εἰς τὴν προσευ-
χὴν, προσευχόμενοι νοερῶς. Ἄλλοι παραστέκουνται εἰς τὴν προσευ-
χὴν μὲ ψαλμῳδίαν. Ἄλλοι προσκαρτεροῦσι περισσότερον εἰς τὴν ἀνά-
λ γνωσιν, διατί πῶς φαίνεται νὰ θερμαίνουνται πλέα εἰς τὴν εὐλάβειαν
μὲ τοῦτον τὸν τρόπον. Ἄλλοι ἔσωντας νὰ εἶναι ἀκόμι ἀτελεῖς, καὶ ὄχι τό-
σον γυμνασμένοι, ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν τως μάχουνται ἀνδρειωμένα ἐναν-
τίον τοῦ ὕπνου μὲ τὸ ἐργοχειρόντως. ἄλλοι στέκουνται εἰς τὴν μελέτην
καὶ τὴν θεωρίαν τοῦ θανάτου, θέλοντας μὲ τούτην νὰ πάρουν κατάνυξιν
λέ εἰς τοὺς λόγους τως. Ἀπὸ τούτους ὅλους οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ὕστεροι προσκαρ-
τεροῦσιν εἰς τὴν ἀγρυπνίαν ὁποῦ ἀγαπᾷ ὁ θεός. οἱ δεύτεροι, εἰς τὴν

μονα-

μοναχικὴν ἀγρυπνίαν. οἱ δὲ ξῖτοι προβάλλουνται μίαν στράταν πλέα κατωτέραν καὶ χαμηλήν. ὅμως ὁ θεὸς δέχεται καὶ λογαριάζει τὰ δῶρα κατὰ τὸν λογισμὸν καὶ τὴν δύναμιν ἐκείνου ὁποῦ τὰ προσφέρει. Τὸ ὀμμάτι τὸ ἄγρυπνον, ὁποῦ γυμνάζεται εἰς τὴν ἀρετήν, καθαρίζει τὸν νοῦν, μὰ ὁ ὕπνος ὁ πολύς, ἐτύφλωσε τὴν ψυχήν. Διὰ τί ἡ πολλὴ ἀνάπαυσις, δίδει ξοφλὴν εἰς τὰ πάθη. Ὁ ἄγρυπνος μοναχός, εἶναι ἐχθρὸς τῆς πορνείας, μὰ ὁ ὑπνώδης, γίνεται σύντροφός της, καὶ ἄνδρας της. Ἡ ἀγρυπνία ὁποῦ ἀσχολεῖται εἰς τὰ κατ᾽ ἀρετὴν γυμνάσματα, εἶναι ἕνας τζακισμὸς τῶν σαρκικῶν κινημάτων, καὶ πυρώσεων. μία ἐλευθερία ἀπὸ τοὺς ἐνυπνιασμούς. ὀμμάτι ὑγρὸν ἀπὸ τὰ δάκρυα. μία καρδία ἁπαλεμένη μὲ τὴν εὐλάβειαν. φύλαξις ἀπὸ τοὺς λογισμούς, χωνευτήριον τῶν φαγητῶν. δαμαστήριον τῶν παθῶν, γλώσσης κολαστήριον, καὶ τῶν φαντασιῶν φυγαδευτήριον. Ὁ ἄγρυπνος μοναχός, εἶναι ψαρέας τῶν πονηρῶν λογισμῶν, δυνάμενος νὰ τοὺς κατανοᾷ καὶ νὰ τοὺς κυνηγᾷ εὔκολα ἐτούτους εἰς τὴν γαλήνην τῆς νυκτός. Ὁ μοναχὸς ὁποῦ ἔχει θερμὴν ἀγάπην εἰς τὸν θεόν, ὁπόταν γροικᾷ τὴν σάλπιγγα, ἤγουν τὴν καμπάναν ὁποῦ κράζει εἰς προσευχήν, ὅλος χαίρεται, καὶ δοξάζοντας τὸν θεόν, λέγει, καλόν, καλόν. μὰ ὁ ῥάθυμος, λέγει. ὢ ἐμένα ὢ ἐμένα. Ἡ ἑτοιμασία τῆς τραπέζης δοκιμάζει τοὺς γαστριμάργους. καὶ ἡ συχνία ἐργασία τῆς προσευχῆς, δοκιμάζει ἐκείνους ὁποῦ ἀγαποῦσι τὸν θεόν. ὁ πρότερος ἤγουν ὁ γαστρίμαργος θεωρῶντας τὴν τράπεζαν ἡτοιμασμένην, χαίρεται καὶ σκιρτᾷ. μὰ ὁ δεύτερος ἤγουν ὁ εὐλαβὴς μοναχός, λυπᾶται, καὶ γίνεται σκυθρωπός. Ὁ ὕπνος ὁ πολὺς εἶναι αἴτιος τῆς ξελησμονίας, μὰ ἡ ἀγρυπνία καθαρίζει τὴν ἐνθύμησιν. Ὁ πλοῦτος τῶν γεωργῶν μαζώνεται εἰς τὸ ἁλώνι, καὶ εἰς τὸ πατητήρι, καὶ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ γνῶσις τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων εἰς τοὺς μοναχούς, μαζώνεται καὶ εἰς ταῖς ἑσπεριναῖς καὶ νυκτεριναῖς στάσαις τῆς προσευχῆς, καὶ εἰς ταῖς ἐργασίαις τοῦ νοός. Ὁ πολὺς ὕπνος, εἶναι ἕνας σύντροφος ἄδικος, ἁρπῶντας ἀπὸ τοὺς ῥαθύμους τὸ ἥμισυ τῆς ζωῆς τους ἢ καὶ τὸ περισσότερον. Ὁ ἀδόκιμος καὶ κακὸς μοναχός, εὑρίσκεται ἄγρυπνος εἰς ταῖς ἀνωφελεῖς συντυχίαις, τοῦ δ᾽ ὁποίου φθάνοντας ἡ ὥρα τῆς προσευχῆς βαρένουνται τὰ ὀμμάτια του. Ὁ μάταιος καὶ ἀμελὴς μοναχός, εἶναι δόκιμος εἰς ταῖς πολυλογίαις, καὶ ὁπόταν ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς ἀναγνώσεως, δὲν δύεται νὰ βλέπῃ ἀπὸ τὸν ὕπνον. Ὁπόταν ἠχήσῃ ἡ ἐσχάτη σάλπιγξ, τότε θέλει γένῃ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. καὶ ὁπόταν φθάσῃ ἡ ἀργολογία, γίνεται ἀγρυπνία ἐκείνων, ὁποῦ κοιμοῦνται. Ὁ ὕπνος εἶναι ἕνας φίλος,

μᾶλλον

μᾶλλον δὲ ἕνας τύραννος ψεύστης καὶ δολερός, ὁ ὁποῖος ὁπόταν χορτα-
σθοῦμεν, πολλαῖς φοραῖς μισεύει. καὶ ὁπόταν ταλαιπωρούμεθαν μὲ
πεῖναν καὶ μὲ δίψαν, μᾶς πολεμᾶ δυνατά. παρακινᾶ μας εἰς τὸ ἔρ-
γον χεῖρον, ὁπόταν εὑρισκόμεθαν εἰς τὴν προσευχήν, διατὶ ἀλλέως δὲν
ε' δύναται νὰ ἀφανίσῃ τὴν προσευχὴν ἐκείνων ὁποῦ γρηγοροῦσιν. Ὁ ὕπνος
εἶναι ὁ πρῶτος ἐχθρὸς ὁποῦ νὰ ἔχουσιν οἱ ἀρχάριοι, ὁ ὁποῖος τοὺς πολεμᾶ,
ἢ διατὶ νὰ τοὺς κάμῃ νὰ γένουσιν ὀκνηροὶ ἀπὸ τὴν ἀρχήν, ἢ διατὶ νὰ προ-
παρασκευάσῃ εἰς ἐκείνους τὴν στράταν τοῦ τῆς πορνείας δαίμονος. ὥστε
ὁποῦ νὰ ἐλευθερωθοῦμεν ἀπὸ τοῦτον τὸν τύραννον, μὴν ἀφήσωμεν νὰ
ι' ψάλλωμεν μὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀδελφῶν, διατὶ πολλαῖς φοραῖς ἐξεταζό-
μενοι, δὲν νυστάζομεν. Καθὼς ὁ σκύλος εἶναι ἐχθρὸς τῶν λαγωῶν, ἔτζη
καὶ τὸ πνεῦμα τῆς κενοδοξίας εἶναι ἐχθρὸν τοῦ ὕπνου, ὡσὰν πραγματευτὴς
ὁποῦ εἶναι ἐντροπῆς, ὄχι ἐπάρυ. Ὁ πραγματευτὴς ὡσὰν περάσῃ ἡ ἡμέ-
ρα, στοχάζεται καὶ μετρᾶ τὴν νύκτα τὸ διάφορόν του. Καὶ ὁ εὐλαβὴς μονα-
κι' χός, ὡσὰν τελειώσῃ ἡ ψαλμωδία, ἐξετάζει τὸ συνοδόν του, πόσην εὐ-
λάβειαν νὰ ἐκέρδεσε, πολεμῶντας ἀνδρειωμένα ἐναντίον τῶν πονηρῶν
λογισμῶν. Ὡσὰν τελειώσουν οἱ ψαλμοί, ἢ ἡ προσευχή, μὴ δὲν μισεύ-
σῃς παρευθύς, μὰ ἀνάμενε καὶ στέκε ἀγρύπνως, καὶ τότε θέλεις στοχα-
σθῇ ὁρμαθοὺς καὶ πλῆθος δαιμόνων. οἱ ὁποῖοι ὡσὰν ὁποῦ ἐπολεμηθή-
η' κασιν ἀπὸ ἡμᾶς, ὕστερα ἀπὸ τὴν προσευχὴν δοκιμάζουσι νὰ μᾶς λα-
βώνουσι μὲ αἰσχραῖς καὶ ἄτοπαις φαντασίαις. Καθεζόμενος, στοχάζου ἀπι-
μελῶς καὶ θέλεις ἰδεῖ τὰ πονηρὰ πνεύματα, ὁποῦ ἔχουσι συνήθειαν νὰ
ἁρπάζουσι τῆς ψυχῆς τῆς ὀκνηρᾶς τὴν καλὴν μελέτην ὁποῦ εἶχε καὶ
ἔκαμεν εἰς τὴν ψαλμωδίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἀπαρχὴ τῆς ψυχῆς. Ἐμπο-
κι' ροῦμεν καμίαν φορὰν καὶ εἰς τὸν ὕπνον μας νὰ μελετοῦμεν καὶ νὰ προφέ-
ρωμεν κάποια λόγια ἀπὸ τοὺς ψαλμούς, τὰ ὁποῖα ὁπόταν ἤμεσθαν
ἔξυπνοι ἤμεσθαν συνηθισμένοι νὰ τὰ στρέφωμεν εἰς τὸν νοῦν μας μὲ
τὴν συχνὴν μελέτην. μὰ καμίαν φορὰν καὶ οἱ δαίμονες μᾶς τὰ φέρουσιν
αὐτά, διατὶ νὰ ἐπαιρώμεσθαν εἰς ὑπερηφανίαν, βάνοντας εἰς τὸν νοῦν μας
κ' πῶς ταῦτα μᾶς ἔρχονται διατὶ τὴν ἀρετήν μας. Ἄλλο ἕνα τρίτον πρᾶ-
γμα δὲν ἤθελα νὰ εἰπῶ, παρὰ καὶ ἐνάγκασέ με τινάς. ἐκείνη ἡ ψυχὴ
ὁποῦ δίχως καμίαν παῦσιν καθημερινὸν μὲ μίαν εὐλάβειαν μεγάλην
μελετᾶ καὶ λογιάζει τὸν λόγον τοῦ κῦ, ἔχει συνήθειαν καὶ εἰς τὸν ὕπνον
της, νὰ εὑρίσκεται μετ' αὐτὸν ἀγαπητερά. Διατὶ καθολικὰ ἐτούτη
λε' ἡ γυμνασία ἡ νυκτερινὴ εἶναι μία ἀναπλήρωμη τῆς μελέτης τῆς καθη-
μερινῆς, μὲ τὴν ὁποίαν νυκτερινὴν γυμνασίαν φυγαδεύουνται τὰ πο-

γημὲ ... σματα καὶ αἱ δαιμονικαῖς φαντασίαις.

Ἔνατος καὶ δίκαιος βαθμὸς· ὅποιος ἔφθασεν εἰς τοῦτον, ἰδὲ ἔχει χαρὰς εἰς τὴν καρδίαν του.

ΒΑΘΜΟ'Σ ΕΙ'ΚΟΣΤΟ'Σ.

Περὶ δειλίας, καὶ τοῦ νηπιώδους φόβου τοῦ ἀνάνδρου.

Ἐκεῖνος ὁποῦ μετέρχεται, ἢ κάμνει τὴν ἀρετὴν εἰς τὰ κοινόβια, καὶ εἰς τὴν συνοδίαν τῶν ἀδελφῶν, δὲν ἔχει συνήθειαν νὰ πολεμᾶται πολλὰ ἀπὸ τὴν δειλίαν, καὶ τὸν φόβον. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τοὺς τόπους τοὺς ἡσυχαστικοὺς, ἂς ἀγωνίζεται καὶ ἂς κοπιάζῃ, μήπως καὶ ἀφεντεύσῃ τὸν τὸ γέννημα τῆς κενοδοξίας, καὶ ἡ θυγατέρα τῆς ἀπιστίας, ἡ δειλία. Ἡ δειλία εἶναι ἕνα ἦθος παιδικὸν καὶ νηπιῶδες εἰς μίαν ψυχὴν ὁποῦ ἐγέρασεν εἰς τὰ πάθη, καὶ κενόδοξον. Ἡ δειλία εἶναι ἕνα λεῖψιμον τῆς πίστεως, ὁπόταν ἀναμένει τινὰς πράγματα ἀνέλπιστα καὶ δυσάρεστα. Ὁ φόβος εἶναι ἕνας κίνδυνος ὁποῦ προμελετᾶται. ἢ πάλιν ὁ φόβος εἶναι μία τρομασμένη αἴσθησις τῆς καρδίας, ὁπόταν κλονεῖται καὶ λυπᾶται διὰ συμφοραῖς ὁποῦ δὲν φαίνονται ἀκόμι. Ὁ φόβος εἶναι ἕνας στερεμὸς τοῦ θάρρους καὶ τῆς παρρησίας. Ἡ ὑπερήφανος ψυχὴ, εἶναι δούλη τῆς δειλίας, διατὶ θαρρῶντας εἰς τὴν ἑαυτήν της, μὲ δικαίαν κρίσιν τοῦ θεοῦ, φοβᾶται τὰ ὀνείρατα, πάντα κτύπον καὶ θόρυβον, ἢ καὶ θ' ἑνὸς πράγματος σκιάν. Ἐκεῖνοι ὁποῦ κλαίουσι διὰ ταῖς ἁμαρτίαις τως, καὶ δὲν χροικοῦσι πλέα κανένα πόνον εἰς τὴν ἀσκητικὴν πολιτείαν, δὲν ἔχουσι καμίαν δειλίαν. μὰ οἱ κενόδοξοι συχνία ἀπὸ τὴν δειλίαν τως ὑπομένουσιν ἔκστασιν τοῦ νοός τως, καὶ πρεπόντως. Διατὶ δίκαιος εἶναι ὁ κύριος ὁποῦ ἐγκαταλείπει τοὺς ὑπερηφάνους, διὰ νὰ διδασκώμεθαν καὶ οἱ λοιποὶ νὰ μὴν ὑπερηφανεύωμεθαν. Ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ δειλιοῦσιν, εἶναι κενόδοξοι, μὰ ὄχι ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν δειλιοῦσι, εἶναι ταπεινόφρονες, διατὶ καὶ οἱ λησταὶ, ἢ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀνασκάπτουσι τοὺς τάφους διὰ νὰ κλέψουσι, δὲν δειλιοῦσιν ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν. Ἂν θέλῃς νὰ ἐναντιωθῇς εἰς τοῦτο τὸ πάθος τῆς δειλίας, μὴν ὀκνεύῃς νὰ παγαίνῃς τὴν νύκτα εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους ὁποῦ φοβᾶσαι, διατὶ ἂν ἀφήσῃς νὰ σὲ νικήσῃ ἐτοῦτο τὸ μικρὸν πάθος, καὶ ἄξιον γέλωτος, θέλει γεράσει ὁμάδι μετ' ἐσένα. μὰ ὁπόταν θέλῃς νὰ πάγῃς νὰ περάσῃς τὴν νύκτα σου εἰς ἐκείνους

τοὺς

τοιοῦ τόπου, ἁρματωνου μὲ τὴν προσευχήν. καὶ φθάνοντας, ξεπλύνεσαι τὰ χέρια σου εἰς τὸν χριστὸν, καὶ μὲ τὸ ἁγιόν του ὄνομα μάστιζε τοὺς δαίμονας ὁποῦ σὲ πολεμοῦσι μὲ τοῦτο τὸ πάθος. διατί οὔτε εἰς τὸν οὐρανὸν, οὔτε εἰς τὴν γῆν εὑρίσκεται ἄρμα πλέα δυνατώτερον ἀπὸ
κε' τοῦτο. ἀφ' οὗ ἐλευθερωθῇς ἀπὸ τὴν ἀῤῥωστίαν, δόξαζε τὸν θεὸν ὁποῦ σὲ ἐλύτρωσε, διατὶ εὐχαριστούμενος ἀπὸ ἐσένα, θέλει σὲ σκεπάζει πάντοτε. καθὼς δὲν δύνεσαι ποτὲ νὰ γεμώσῃς τὴν κοιλίαν σου διὰ μίαν φοράν, τέτοιας λογῆς δὲν θέλεις δυνηθῆ νὰ νικήσῃς διὰ τὴν πρώτην τὴν δειλίαν. κατὰ τὸ μέτρον τῶν δακρύων μας ὁπόταν κλαίωμεν πολλά,
κϛ' μισεύγει ὀγλήγορα, καὶ κατὰ τὸ λείψιμόν τως, ἀπομένομεν δειλοί. Ὁ ἐλιφάζ ὁ φίλος τοῦ ἰὼβ διηγούμενος τὴν πανουργίαν ἐκείνου τοῦ δαίμονος εἶπεν, ἐφρίξασιν αἱ τρίχες μου, καὶ αἱ σάρκες μου. Πολλαῖς φοραῖς ἐτούτη ἡ δειλία καὶ ὁ φόβος ἔρχεται ἔμπροσθεν εἰς τὴν ψυχήν, καὶ ἔπειτα σώνει καὶ εἰς τὴν σάρκα. καὶ καμίαν φορὰν φθάνει εἰς τὸ κορμὶ, Ἰώβ. δ.
κζ' καὶ ἀπ' ἐκεῖνο μεταφέρεται καὶ εἰς τὴν ψυχήν. Ὁπόταν δειλιᾶ μόνη ἡ σάρκα, ὁ ἄκαιρος φόβος δὲν εἰσέβη εἰς τὴν ψυχήν, εἶναι σημάδι πῶς σιμὰ εἶναι ἡ ἐλευθερία ἀπὸ τέτοιαν ἀῤῥωστίαν. μὰ ὁπόταν προθυμερὰ δεχώμεσθαν μὲ συντριμμὸν τῆς καρδίας νὰ ὑπομένωμεν, ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν εἶναι ἀρεστά μας, οὐδὲ κατὰ τὴν γνώμην μας, τότε εἶναι
κη' σημάδι πῶς κατὰ ἀλήθειαν ἐλευθερωθήκαμεν ἀπὸ τὴν δειλίαν. δὲν ἔχουσι τόσην δύναμιν οἱ δαίμονες ἐναντίον μας ἀπὸ τὴν σκοτεινάγραν τῶν τόπων καὶ ἀπὸ τὴν ἐρημίαν, μὰ ἀπὸ τὴν ἀκαρπίαν τῆς ψυχῆς μας, καὶ τὴν ὀλίγην εὐλάβειαν. μὰ καὶ καμίαν φορὰν τὸ ἀπὸ οἰκονομικὴν παίδευσιν, διὰ νὰ ταπεινώνεται περισσότερον ἡ ψυ-
κθ' χή μας. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐγίνηκεν ἀληθινὸς δοῦλος τοῦ κυρίου, θέλει φοβηθῆ μόνον τὸν δεσπότην του. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν τὸν φοβᾶται ἀκόμη ἐτοῦτον, πολλαῖς φοραῖς φοβᾶται καὶ τὴν σκιάν του. Ὁπόταν μᾶς σιμώνει ὁ ἀόρατος ἐχθρὸς, φοβᾶται τὸ κορμὶ, μὰ ὁπόταν φαίνεται, ἡ μᾶς συμφωνῇ ὁ ἀγαθὸς ἄγγελος, τότε ἡ ψυχὴ τῶν ταπεινῶν
λ' χαίρεται καὶ ἀγαλλιᾶ. λοιπὸν θέλοντας καθολικὰ καὶ ἀληθινὰ νὰ γνωρίσωμεν ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τὴν παρουσίαν τοῦ καλοῦ ἀγγέλου, παρευθὺς ἂς πηδήσωμεν εἰς προσευχήν, κατέχοντας βέβαια, πῶς ὁ καλὸς ἄγγελος καὶ εὔσπλαγχνός μας φύλαξ, ὁπόταν φαίνεται, ἔρχεται
λα' διὰ νὰ μᾶς βοηθήσῃ, καὶ νὰ προσευχηθῇ ὁμάδι μετ' ἐμᾶς.

ΒΑΘΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Περὶ τῆς φυγῆς τῆς πολυμόρφου κενοδοξίας.

Ἔχουσι συνήθειαν τινὲς ὁπόταν διαλέγουνται διὰ τὰ πάθη, νὰ χω- ϛ
ρίζουσι μὲ χωριστὴν τάξιν τῶν λόγων τως τὴν κενοδοξίαν ἀπὸ τὴν
ὑπερηφανίαν. καὶ διὰ τοῦτο λέγουσι πῶς εἶναι ὀκτὼ οἱ πρῶτοι λογισμοὶ καὶ
ἐπίσκοποι τῆς κακίας. ἀμὴ ὁ θεολόγος Γρηγόριος, καὶ ἄλλοι διδάσκα-
λοι, τῶν ὁποίων ἐγὼ ἀκολουθῶ, εἶπασι πῶς τὰ θανάσιμα ἁμαρτήμα-
τα εἶναι μόνον ἑπτὰ, βεβαιόνοντας πῶς τινὰς δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι ὑπε- ζ
ρήφανος, ὁποῦ νὰ ἐνίκησε τὴν κενοδοξίαν. μὰ μόνον τότε διαφορὰ εἶναι
ἀνάμεσά τως, ὅσην ἔχει φυσικὰ τὸ παιδὶ ἀπὸ τὸν ἄνδρα, καὶ τὸ σιτάρι
ἀπὸ τὸ ψωμίον. διατί ἡ κενοδοξία εἶναι ἀρχὴ τῆς ὑπερηφανίας. καὶ ἡ
ὑπερηφανία, εἶναι τὸ τέλος τῆς κενοδοξίας. Πρῶτον λοιπὸν θέλομεν
εἰπῆ διὰ τὴν πρώτην, ἔπειτα θέλομεν ὁμιλήσει καὶ διὰ τὸ πλήρωμα τῶν ιϛ
παθῶν, ἤγουν τὴν ἀνοσίαν οἴησιν καὶ ἔπαρσιν, καὶ ταῦτα συντόμως.
διατί ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπιχειρεῖ νὰ φιλοσοφᾷ καταλεπτῶς καὶ μὲ μάκρος
διὰ ταῦτα τὰ πάθη, εἶναι ὅμοιος ἐκείνου ὁποῦ πολυεργάζεται καὶ πολυ-
πραγμονᾷ δι᾽ ἐκεῖνα πῶς ζυγιάζουνται οἱ ἄνεμοι. Ἡ κενοδοξία ὅσον
εἰς τὸ εἶδος της, εἶναι μία ἄλλαξις τῆς φυσικῆς τάξεως, διαστροφὴ καὶ χα- κ'
λασμὸς τῶν καλῶν ἠθῶν καὶ ἐργασιῶν, ἀναφέροντας εἰς τὴν ἑαυτήν
της κάθε καλὸν φυσικόν. Ἡ κενοδοξία εἶναι μία παρατήρησις μέμψεως,
διατί ξετρέχει ἀφορμὴν νὰ μπορέσει νὰ χάσῃ τὸν ἔπαινον τοῦ ἀλλο-
νοῦ, ἢ καταδικάζοντάς τον, ἢ μεμφόμενός τον. μὰ ὅσον εἰς τὴν ποιό-
τητά της ἡ κενοδοξία, εἶναι ἕνας διασκορπισμὸς τῶν κόπων, καὶ τῶν κα- κθ
λῶν τῶν πνευματικῶν. χαλασμὸς τῶν ἱδρώτων, καὶ παράδοσις εἰς τὰ χαί-
ρια τῶν δαιμόνων, καὶ ἐπιβουλὴ τοῦ πνευματικοῦ θησαυροῦ τῶν ἀρετῶν,
καὶ τοῦ οὐρανίου καὶ αἰωνίου μισθοῦ. Ἡ κενοδοξία εἶναι μία θυγατέρα
τῆς ἀπιστίας, πρόδρομος ὁποῦ προτρέχει τῆς ὑπερηφανίας, καὶ παρα-
σκευάζει τὴν στράταν πρὸς αὐτήν. τζακισμὸς τοῦ πνευματικοῦ κα- λ'
ραβίου ὁποῦ εἶναι φορτωμένον ταῖς πολύφημαις ἀρεταῖς, εἰς τὸν λιμιῶνα.
Ἡ κενοδοξία εἶναι ὡσὰν ἕνας μύρμηγκας εἰς τὸ ἁλώνι. ὁ ὁποῖος καλὰ καὶ
νὰ εἶναι μικρὸς καὶ λεπτὸς, ὅμως ὀλίγον τὸ κατολίγον ἐπιβουλεύεται
ὅλους τοὺς κόπους τοῦ γεωργοῦ, καὶ ὅλους τοὺς καρποὺς τῆς γῆς. Ἀνα-
μένει ὁ μύρμηγκας νὰ τελειωθῇ τὸ σιτάρι καὶ ἡ κενοδοξία, νὰ μαζω- λϛ
χθῇ ὁ πλοῦτος ὁ πνευματικὸς τῶν ἀρετῶν. διατί ἐκεῖνος χαίρεται διὰ νὰ
κλέψῃ.

κλέψη. καὶ ἡ κενοδοξία, διὰ νὰ σκορπίση. Χαίρεται τὸ πνεῦμα τῆς
ἀπογνώσεως, ὁπόταν βλέπη καὶ πληθαίνει ἡ κακία: καὶ τὸ πνεῦμα τῆς
κενοδοξίας, θεωρῶντας νὰ πληθαίνουσιν αἱ ἀρεταῖς. Διὰ τὶ ἡ πόρτα,
ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐμπαίνει ὁ δαίμων τῆς ἀπογνώσεως διὰ νὰ πειράξη, εἶναι
ί τὸ πλῆθος τῶν λαβωματίων τῶν πνευματικῶν, ἤγουν τῶν ἁμαρτιῶν.
καὶ ἡ πόρτα τῆς κενοδοξίας, εἶναι τὸ πλῆθος καὶ ὁ πλοῦτος τῶν κόπων
ὁποῦ γίνονται διὰ δούλευσιν τοῦ θεοῦ. Στοχάζου ἐπιμελῶς, καὶ θέ-
λεις εὕρει ἐτούτην τὴν ἀνοσίαν κενοδοξίαν πῶς σὲ συνζοφιάζει ὡς καὶ
εἰς τὸ μνῆμα, ἀνθῶντας μὲ ροῦχα μὲ μῦρα, μὲ πόμπαις τῆς συνζο-
ί φίας καὶ μὲ μυρωδίαις, καὶ ἄλλα τινά. Ὁ ἥλιος ἀπάνω εἰς ὅλα τὰ
πράγματα λάμπει μὲ πολλὴν λαμπρότητα, καὶ εἰς ὅλα τὰ καλὰ ἐπι-
τηδεύματα καὶ ἀρεταῖς χαίρεται ἡ κενοδοξία. Τί θέλω νὰ εἰπῶ. ἂν νη-
στεύω, κενοδοξῶ. ἂν ἔμαι καὶ διὰ νὰ μὴν γνωρισθῶ καλὸς, χαλῶ τὴν
νηστείαν, καὶ τρώγω, πάλιν ὡσὰν φρόνιμος, κενοδοξῶ. ἂν εἶμαι ἐνδυ-
ί ε μένος μὲ λαμπρὰ καὶ πολύτιμα ροῦχα, νικοῦμαι ἀπὸ τούτην τὴν κενο-
δοξίαν. ἂν ἀλλάξω καὶ βάλω εὐτελῆ ράσα, πάλιν κενοδοξῶ. ἂν
ὁμιλῶ καλὰ εὔμορφα, καὶ χαρπερὰ, νικοῦμαι ἀπὸ τούτην. ἂν σιω-
πῶ, πάλιν μὲ νικᾶ, δείχνωντας πῶς κατέχω νὰ χαλινώνω τὴν γλῶσ-
σαν μου. ὡς καὶ ἂν θέλω νὰ ρίψω ἐτούτην τὴν ἄκανθαν, στέκει ὀλόρθον
κ' τὸ κεντρόν της. Ὁ κενόδοξος εἶναι ἕνας εἰδωλολάτρης πιστὸς, ὁ ὁποῖος
ὄντας εἰς τὸ φαινόμενον, φαίνεται πῶς προσκυνᾶ καὶ ἀγαπᾶ τὸν θεὸν, μὰ
μὲ τὴν καρδίαν πάσχει νὰ ἀρέση τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὄχι τοῦ θεοῦ, Καθ'
ἕνας ὁποῦ εἰς τὰ λόγια του, καὶ εἰς τὰ ἔργα του ἀγαπᾶ νὰ δείχνεται καὶ νὰ
φαίνεται, εἶναι κενόδοξος. Ἡ νηστεία τοῦ κενοδόξου, εἶναι χωρὶς μισθόν.
κά καὶ ἡ πρὸς θεόν του προσευχὴ, ἄκαιρος. διὰ τὶ καὶ τὰ δύο τοῦτα τὰ κά-
μνει, διὰ νὰ πέρνη ἔπαινον ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ κενόδοξος ἀσκη-
τὴς ἀδικᾶται μὲ δύο τρόπους, διὰ τί πικραίνει καὶ κατατήκει τὸ κορμίτου
μὲ τὴν νηστείαν, καὶ ἄλλους κόπους. καὶ οὐδὲ πέρνει διὰ τούτους κανένα
μισθὸν ἀπὸ τὸν θεόν. Ποῖος δὲν ἤθελε γελάσει τὸν μοναχὸν τὸν ἐργάτην
λ' τῆς κενοδοξίας; θεωρῶντας τον νὰ στέκεται εἰς ταῖς ψαλμῳδίαις, καὶ
νὰ νικᾶται ἀπὸ τούτην, εἰς τρόπον ὁποῦ ποτὲ μὲν νὰ γελᾶ, ποτὲ δὲ νὰ
κλαίη ἔμπροσθεν ὅλωνῶν; Πολλαῖς φοραῖς χώνει ὁ θεὸς ἀπὸ τὰ μέσα
ὀμμάτια τῆς ψυχῆς μας τὰ καλὰ ὁποῦ ἔχομεν διὰ νὰ μὴν πέφτωμεν
εἰς κενοδοξίαν. Μὰ ἕνας ἄνθρωπος ἐπαινέτης μᾶλλον δὲ πλανήτης,
ί διὰ τὶ ἐπαινῶντας μας, μᾶς πλανᾶ, μᾶς ἀνοίγει τὰ ὀμμάτια μας
διὰ νὰ χάνωμεν τὸν μισθὸν καὶ τὸν πλοῦτον τῶν καλῶν ἔργων, ἀποβλέ-

 πωντας

σῶντας καὶ σοχαζόμενοι εἰς αὐτὰ μὲ κενοδοξίαν. Ὁ κόλακας αὐτὸς εἶναι ὑπηρέτης τῶν δαιμόνων. ὁ ὁδηγὸς ὁποῦ μᾶς σύρνει εἰς τὴν ὑπερηφανίαν. ἐξολοθρευτὴς τῆς κατανύξεως, ἀφανιστὴς τῶν καλῶν μας ἔργων.. πλάνος τῆς στράτας μας τῆς ὀρθῆς. διὰ τὶ καθὼς λέγει ὁ προφήτης, ἐκεῖνοι ὁποῦ σᾶς ἐπαινοῦσι καὶ μακαρίζουσι σας, σᾶς πλανοῦσιν.

Ησα. γ. Τῶν ὑψηλῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν ἀρετὴν εἶναι ἔργον κατὰ ἀλήθειαν, νὰ ὑποφέρουσι μετὰ χαρᾶς καὶ ἀνδρειωμένα τὴν ὕβριν ὁποῦ τῶς κάμνει τινὰς· μὰ ἁγίων, καὶ ὁσίων εἶναι, νὰ πράξῃ τινὰς τοὺς ἐπαίνους, χωρὶς νὰ βλάπτεται ἀπ' αὐτούς. Εἶδα τινὰς ὁποῦ ἐκλαίασιν, οἱ ὁποῖοι διὰ τὶ ἐπαινεθήκασιν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐξάψασιν εἰς ὀργὴν ἐναντίοντως, καὶ ὡσὰν νὰ ἐθέλαν εἶσαι εἰς τὸν κόσμον ἐλλάξασι τὸ ἕνα πάθος μὲ ἄλλο πάθος, μὲ τὴν ὀργὴν τὴν ματαίαν αὐταρέσκειαν, διὰ τί διὰ νὰ μὴν κενοδοξήσουν, ἐπέσασιν εἰς ὀργὴν καὶ μανίαν. Καθὼς λέγει ὁ μακάριος παῦλος, οὐδὲ τινὰς μπορεῖ νὰ γνωρίσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ ἔχει ὁ ἄνθρωπος μέσα εἰς τὸν νοῦν του, παρὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, ὁποῦ εἶναι εἰς αὐτόν. Ἂς αἰσχύνουνται λοιπὸν καὶ ἂς σφαλίζουν τοῦ στόματος ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπιχειροῦσι νὰ ἐπαινοῦσι κανένα ἔμπροσθεν εἰς τοῦ προσώπου του. Ὁπόταν ἀκούσῃς, πῶς ὁ πλησίον σου καὶ ὁ φίλος σου σὲ ἐλοιδόρησεν ἢ ὁπόταν λείπῃς, ἢ ὁπόταν εὑρίσκεσαι παρὼν, τότε δεῖξε τὴν ἀγάπην εἰς αὐτὸν, ἐπαινῶντας τον. Μεγάλον πρᾶγμα εἶναι ἀληθινὰ νὰ διώξῃ τινὰς ἀπὸ τὴν ψυχήν του τὸν ἔπαινον τῶν ἄλλων, μὰ πλέα μεγαλύτερον εἶναι νὰ διώχνωμεν ἀπὸ πάνω μας τοὺς μέσα ἐπαίνους ὁποῦ μᾶς κάμνουσιν οἱ δαίμονες. Δὲν δείχνει νὰ εἶναι ταπεινόφρων ἐκεῖνος ὁποῦ ὀνομάζει εὐτελῆ καὶ μικρὸν τὸν ἑαυτόν του, διὰ τί δὲν εἶναι μεγάλον πρᾶγμα νὰ ὑποφέρει τινὰς τὸν ἑαυτόν του, μὰ ἐκεῖνος εἶναι ταπεινόφρων, ὁ ὁποῖος ὀνειδιζόμενος ἀπὸ ἄλλον, δὲν σμικρένει τὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχει πρὸς ἐκεῖνον. Ἐσημάδευσα, πῶς ὁ δαίμων τῆς κενοδοξίας ἔκαμε καὶ τούτην τὴν ἀπάτην, ἀπεκάλυψε ἑνὸς μοναχοῦ τοὺς λογισμοὺς ὁποῦ εἶχε βάλη εἰς τὴν καρδίαν ἑνὸς ἄλλου μοναχοῦ, καὶ ἔπειτα ἐπαρακινήσασιν ἐκεῖνον νὰ εἰπεῖ τὰ ἐγκάρδιά του, καὶ λοιπὸν ἐμακάριζεν ἐτοῦτον ὡσὰν προγνώστην τῆς καρδίας τοῦ προτέρου, καὶ ἐτοῦτος ἀποδεχόμενος τοῦτον τὸν ἔπαινον, ἐχαίρετον μέσα του, καὶ τέτοιας λογῆς μὲ ἕνα ἴδιον δεσμὸν ἔδενε καὶ τὸν ἐπαινέτην, καὶ τὸν ἐπαινούμενον. Ἐτοῦτος ὁ ἀκάθαρτος δαίμων τῆς κενοδοξίας ἔχει συνήθειαν νὰ ἐγγίζει ὡς καὶ εἰς τὰ μέλη τοῦ κορμίου, κινῶντας εἰς τὸ κορμὶ, κάποιους παλμοὺς καὶ κινήματα. Μὴν τὸν δεχθῇς οὐδὲ ποσῶς ὁπόταν σὲ καταπείθῃ καὶ κάμνει

α΄ πρὸς κο ρινθ. β΄.

μένει σε να λογιάζης, πῶς εἶσαι ἄξιος να γένης ἐπίσκοπος, ἢ ἡγούμενος κανενὸς μοναστηρίου ἢ διδάσκαλος, μὰ φεύγε καὶ μίσα πάντων φιλοτιμίαν. διατί καθὼς εἶναι δύσκολον να διώξη τινὰς ἕνα σκύλον ἀπὸ τὸ τραπέζι, καὶ τὸ σκαμνὶ τοῦ μακελλίου, ἔτζη εἶναι δύσκολον να μπορέση τινὰς να διώξη ἀπὸ τὴν καρδίαν ἐκείνου ὁποῦ ἔχει εἰς τοὺς λόγους του καμίαν ἀρετὴν φανερὰν τὸ ἀκάθαρτον καὶ λυσσῶδες πνεῦμα τῆς κενοδοξίας, καὶ φιλοτιμίας. Ὁπόταν ἐτοῦτος ὁ δαίμων στοχασθῆ τινὰς να μέλλουσι καμπόσον με ἀρετὴν εἰς μίαν κατάστασιν εἰρηνικὴν καὶ ἡσυχίαν, παραυτα τους προκινᾶ να μισεύουν ἀπὸ τὴν ἔρημον, καὶ να πάγουσιν εἰς τὸν κόσμον διὰ ἐπιστροφὴν καὶ σωτηρίαν πολλῶν ψυχῶν ὁποῦ χάνουνται. Καθὼς ἄλλη εἶναι ἡ φυσικὴ μελανία καὶ μαύρη μορφὴ τῶν αἰθιόπων, τῶν σαρακηνῶν, καὶ ἄλλη ἐκείνη ὁποῦ γίνεται εἰς ταῖς εἰκόναις, καὶ εἰς τοὺς ἀνδριάντας με τέχνην, ἔτζη εἶναι ἄλλος καὶ διάφορος ὁ τρόπος τῆς κενοδοξίας ἐκείνων ὁποῦ εὑρίσκουνται εἰς τὸ κοινόβιον, ἀπ' ἐκεῖνον ἐκείνων ὁποῦ εὑρίσκουνται εἰς ταῖς ἐρήμους, καὶ εἰς τὰ μοναστήρια. διατί καθὼς ὁπόταν οἱ κοσμικοὶ παγένουν εἰς κανένα μοναστήριον διὰ ἐπίσκεψιν καὶ ἱστορίαν, τοὺς προλαμβάνει ἡ κενοδοξία, ἔτζη τοὺς πλέα ἐλαφροτέρους καὶ ματαίους μοναχοὺς προκινᾶ να εὐγένουν εἰς συναπάντησιν τῶν ἐρχομένων, καὶ προσκαλάζει τους να προσπίπτουσιν ἔμπροσθεν τῶν ποδίων τους, καὶ καμώνεται καὶ πλάσει ταπείνωσιν, ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι γεμάτος ὑπερηφανίας, ταπεινώνει καὶ χαμηλώνει τὸ ἦθος του, καὶ τὴν φωνήν του, καὶ στοχάζεται συχνὰ εἰς τὰ χέρια ἐκείνων ὁποῦ ἦλθασι, διὰ να λάβη ἐλεημοσύνην, κράζει τους δεσπότας καὶ βοηθούς, καὶ πῶς τοῦ χαρίζουσι τὴν ζωὴν ὕστερα ἀπὸ τὸν θεόν. Καὶ ὁπόταν εὑρίσκουνται εἰς τὴν τράπεζαν με τοὺς λαϊκούς, τοὺς προκινᾶ ἡ κενοδοξία να ἐγκρατεύουνται, καὶ να καταδικάζουσι χωρὶς ἐλεημοσύνην καὶ ἀσπλαγχνία τοὺς κατωτέρους. Ὁπόταν στέκουσιν εἰς ψαλμῳδίαν, διατί εὑρίσκουνται ἐκεῖνοι οἱ ξένοι, ἐκάμνει τους ῥαθύμους να φαίνουνται ἀνδρειωμένοι. καὶ ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἔχουν φωνήν, τοὺς ἐκάμνει καλλιφώνους. καὶ τοὺς νυσταχτάς, ἀγρύπνους. Κολακεύει ἀκόμι καὶ τὸν κανονάρχην, προκαλῶντας να τοὺς δώσουν τὰ πρωτεῖα εἰς τὸν χορόν, κράζοντάς τον πατέρα καὶ διδάσκαλον ὥστε να μισεύουσιν οἱ ξένοι. ἐκείνους ὁποῦ εἶναι πλέα τιμημένοι καὶ προτιμοῦνται ἀπὸ τοὺς ἄλλους, τοὺς κάμνει ὑπερηφάνους. καὶ ἐκείνους ὁποῦ καταφρονοῦνται, τοὺς διεγείρει καὶ κάμνει τους μνησικάκους. Ἡ κενοδοξία πολλαῖς φοραῖς εἰς τόπον τιμῆς, πέρνει ἐντροπήν, διατί ὀργιζομένη τῶν μαθητῶν της, τοὺς δίδει μεγάλην αἰσχύνην

κρυμμένο καὶ ἐντροπιασμένο. Ἡ κενοδοξία ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ὀξεῖς καὶ θυ-
μώδεις, τοὺς κάμνει νὰ φαίνουνται πρᾳεῖς ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων
διὰ νὰ μὴν καταφρονοῦνται. πηδᾷ μεγάλα καὶ ἀγκωνεῖ εἰς τὰ φυσι-
κὰ χαρίσματα, ὡσὰν εἶναι ἡ εὐγλωττία, ἡ ἐπιστήμη, ἡ εὐμορφία, ὁ πλοῦ-
τος, καὶ ἄλλα ὅμοια, μὲ τὰ ὁποῖα ῥίχνει εἰς τὴν γῆν πολλαῖς φοραῖς ι
τοὺς ἀθλίους κενοδόξους. Εἶδα ἕνα δαίμονα καὶ ἐπίκραινε καὶ ἐδίω-
χνεν ἄλλον ἕνα δαίμονα ἀδελφόν του καὶ συντροφόν του μὲ τοῦτον τὸν
τρόπον. διατί ὀργιζόμενος ποτὲ ἕνας ἀδελφὸς μοναχός, ἀνάμεσα ὁποῦ
ὠργίζετον, ἐφθάσασιν κοσμικοί, καὶ ἐπυλήθηκεν ἀπὸ τὴν ὀργὴν εἰς τὴν
κενοδοξίαν ὁ ἄθλιος, διατί δὲν ἐδυνέτον ὁ ταλαίπωρος ὁμάδι καὶ εἰς ι
ἕνα καιρὸν νὰ δουλεύσῃ δύο ἀφεντῶν, δύο δαιμόνων, καὶ διὰ τοῦτο
μὲ τὸν ἕνα ἐδίωξε τὸν ἄλλον. Ὁ μοναχὸς ὁποῦ ἐπυλήθηκεν εἰς τὴν
κενοδοξίαν, ζῇ δύο ζωαῖς εἰς ἕνα ἴδιον καιρόν, διατί εὑρισκόμενος
ἀνάμεσα εἰς τοὺς μοναχούς, ζῇ ζωὴν μοναχικὴν μοναχὰς μὲ τὸ σχῆ-
μα, καὶ μὲ τὸν νοῦν καὶ μὲ τὴν καρδίαν ζῇ ζωὴν κοσμικήν. Ἂν εἶναι καὶ σπου- ιθ
δάζωμεν νὰ τρέχωμεν εἰς τὴν εὐαρέστησιν τοῦ θεοῦ, ἂς ἀναγκάζωμέθαν
νὰ γεύωμέθαν τὴν παρηγορίαν τῆς οὐρανίου δόξης, διατί ὅποιος τὴν δο-
κιμάσει ἐκείνην, θέλει καταφρονέσει πᾶσαν λογῆς παρηγορίαν, καὶ δό-
ξαν γηΐνην. διατί θαυμάζω, ἂν ἕναι καὶ τινὰς ἐδυνήθη νὰ κατα-
φρονέσῃ ἐτούτην τὴν γηΐνην δόξαν, ἂν πρωτήτερα δὲν ἐδοκίμασε τὴν κ
οὐράνιον. Πολλαῖς φοραῖς ἔστωντας νὰ κλεφθοῦμεν ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν
ταῖς ἀρεταῖς μας, καὶ τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, στρεφόμενοι ἡμεῖς
ὕστερα, τόσον πλέα ἐπιτήδεια τὴν ἐκλέψαμεν. Εἶδα τινὰς μοναχούς,
οἱ ὁποῖοι μὲ κενοδοξίαν ἀρχήσασι καν ἕνα ἔργον πνευματικόν, καὶ ὕστε-
ρα βάνωντας εἰς τὸν νοῦν τως τὸν κακὸν σκοπὸν τῆς κακῆς ἀρχῆς ὁποῦ κα
ἐβάλασι, καὶ διορθούμενοι, ἐτελειώσασι τὸ ἔργον πολλὰ ἐπαινετά
ὁποῦ μὲ κακὴν ἔννοιαν εἴχασιν ἀρχησμένον, μεταφέρνωντας τὴν κα-
κὴν ἔννοιαν εἰς καλήν. Ὅποιος ἐπαίρεται καὶ ὑπερηφανεύεται εἰς τὰ
φυσικὰ καλὰ καὶ πλεονεκτήματα, ὁποῦ ἀπὸ τὴν φύσιν χωρὶς κανένα κό-
πον τὰ ἔχει, ὡσὰν εἶναι ἡ λεπτότης τοῦ νοός, ἡ ἐπιτηδειότης εἰς τὸ μαν- λ
θάνειν, ἡ εὐκολότης εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, εἰς τὴν προφοράν, καὶ εἰς τὴν ἐπι-
τηδειότητα τῆς φύσεως, ἐκεῖνος δὲν θέλει ἐπιτύχει ποτὲ τὰ ὑπὲρ φύσιν
ἀγαθά. διατί ὅποιος εἶναι ἄπιστος εἰς τὸ ὀλίγον, καὶ εἰς τὸ πολὺ θέλει
ἔσου ἄπιστος. καθὼς εἶναι ὁ κενόδοξος. Πολλοὶ ἐκατατήξασι τὰ κορ-
μία τως μάταια μὲ μεγάλην μετάνοιαν, διὰ νὰ ἀποκτήσουσιν εἰς τοῦ λα
λόγου τως ἀκροτάτην ἀπάθειαν, τὸν πλοῦτον τῶν πνευματικῶν χαρι-
σμάτων

σμάτων, καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν θαυμάτων, καὶ πλέγνως τὴν δύναμιν, ἀγνοῶντας οἱ ταλαίπωροι, πῶς τέτοιας λογῆς μεγάλα χαρίσματα γίνουνται ἀπὸ μίαν μεγάλην καὶ βαθεῖαν ταπείνωσιν, ὄχι ἀπὸ τοιούτοις κόποις, καὶ μετάνοιαις τοῦ κορμίου. Ἐκεῖνος ὁποῦ μὲ τούτους καὶ
ε μὲ τοιούτοις ἄλλους κόποις ζητᾷ τὴν ἀνταμοιβὴν τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων, ἔβαλε ὑποκατωθιὸν εἰς τὴν οἰκοδομήν του καὶ τὸ κτίσμα του ἕνα ἀχαμνὸν θεμέλιον. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ λογαριάζει πῶς εἶναι χρεώστης, θέλει λάβει ἕνα πλοῦτον χαρισμάτων ἐξαφνικὸν καὶ ἀνέλπιστον. Μὴν καταπείθεσαι τοῦ δαίμονος τοῦ προδότου καὶ φθορέως, ὁποῦ σὲ
ι πρακινᾷ διὰ ὠφέλειαν τῶν ἀκουόντων νὰ φανερώνῃς ταῖς ἀρεταῖς σου. διὰ τί τί ὠφέλειαν θέλει πάρῃ ὁ ἄνθρωπος, ἂν ὠφελήσῃ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ζημιώσῃ τὸν ἑαυτόν του. Οὐδένα πρᾶγμα δύναται ἔτζι Ματθ.
καλὰ νὰ οἰκοδομᾶ τοῖς ἀκροαταῖς, καὶ ἐκείνοις ὁποῦ μᾶς βλέπουσιν, κϛ'.
ὡσὰν τὸ ταπεινὸν καὶ ἀνόθευτον ἦθος, καὶ ὁ λόγος ὁποῦ εἶναι χωρὶς καμίαν
ιε πλάσιν καὶ ψεῦδος, καὶ ἡ ἄπλαστος ὁμιλία, διὰ τί τοῦτα γίνουνται καὶ εἰς ἄλλοις μία στράτα καὶ σκόλη, νὰ μηδὲν ἐπαίρουνται μηδὲ νὰ ὑπερηφανεύουνται ποτέ, τοῦ ὁποίου πράγματος ποῖον ἤθελε δυνηθῇ νὰ εἶναι ὠφελιμώτερον; Κάποιος θεωρητικὸς πατέρας, ὁποῦ ἐδύνετον νὰ θεωρεῖ πολλὰ ἐξετασμένα, ἐκατάλαβε τούτην τὴν μηχανὴν καὶ πο-
κ' νηρίαν τοῦ δαίμονος ὁποῦ εἶχεν ἰδεῖ, καὶ ἐδιηγᾶ τοιαύτην, λέγωντας ἔστωντας νὰ καθίζωμαι μίαν φορὰν εἰς τὴν σύνοδίαν τῶν μοναχῶν, ἤλθασιν οἱ δαίμονες τῆς κενοδοξίας καὶ τῆς ὑπερηφανίας, καὶ ἐκάθισεν ὁ ἕνας ἀπὸ τὴν δεξιάν μου μεράν, καὶ ὁ ἄλλος ἀπὸ τὴν ἀριστεράν. καὶ ὁ ἕνας μοῦ ἔδερνε τὸ πλευρόν μου μὲ τὸν κενόδοξόν του δάκτυλον, πρα-
κε κινῶντάς με νὰ εἰπῶ καμίαν θεωρίαν ἢ ἐργασίαν, ὁποῦ νὰ εἶχα καμωμένην εἰς τὴν ἔρημον, μὰ ἀφ' οὗ τὸν ἐδίωξα ἐτοῦτον λέγωντας ἐκεῖνο τοῦ ψαλμῳδοῦ, ἂς στραφοῦσιν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἂς καταισχυνθοῦσιν ἐκεῖνοι Ψαλ. λδ'.
ὁποῦ λογαριάζουσι διὰ ἐμένα κακά, παρευθὺς τὸ ἄλλο δαιμόνιον τῆς ἀριστερᾶς μου μερέας μοῦ ἔλεγεν εἰς τὸ αὐτί, καλὰ καλὰ ἔκαμες, καὶ ἔγινες
λ' μεγάλος, ἔστωντας νὰ νικήσῃς τὴν ἀναιδεστάτην μου μητέρα, τὴν κενοδοξίαν. καὶ ἐγὼ ὁμοίως στρεφόμενος καὶ πρὸς αὐτόν, τοῦ ἐκτύπησα μὲ τὸ ἀκόλουθον τοῦ στίχου τοῦ ψαλμοῦ, λέγωντάς του. ἂς μισευθοῦσι παρευθὺς ἐντροπιασμένοι ἐκεῖνοι ὁποῦ μᾶς λέγουσιν, καλὰ καλὰ ἔκαμες. ἔστωντας καὶ νὰ τὸν ἐρωτήσω αὐτὸν τὸν ἴδιον πῶς ἡ κενοδοξία εἶναι μη-
λε τέρα τῆς ὑπερηφανίας, μοῦ ἀπεκρίθηκεν· Οἱ ἔπαινοι ἔπαρνοι ὑψώνουσι καὶ φυσοῦσι τὴν ψυχήν, καὶ ὡσὰν ὑψωθῇ ἡ ψυχή, τότε πιάνοντάς την

ἡ ὑπερη-

ἡ ὑπερηφανία, τὴν φέρνει ἕως τῶν οὐρανῶν, κάμνωντάς την νὰ λογιάζει
πῶς εἶναι ὡσὰν ἄγγελος, καὶ ἔπειτα τὴν καταβάζει ὡς τὴν ἄβυσσον, βυ-
θίζωντάς την. Εὑρίσκεται μία δόξα ὁποῦ μᾶς γίνεται ἀπὸ τὸν θεόν, διὰ
τὴν ὁποίαν εἶπεν ἐκεῖνος, ἐγὼ θέλω δοξάσει ἐκείνους ὁποῦ μὲ δοξά-
Λουκ. ϛ. ζουσιν. εἶναι καὶ ἄλλη δόξα ὁποῦ ἀκολουθᾶ ἀπὸ ἀπάτην διαβολικὴν, ε
καὶ βλάπτει τὴν ψυχὴν διὰ τὴν ὁποίαν εἶπεν ὁ δεσπότης ἡμῶν, κακὸν
τὸ πάθετε ἐσεῖς ὁπόταν σᾶς ἐπαινέσουν οἱ ἄνθρωποι, καὶ εἰποῦσι καλὸν
Λουκ. ϛ. διὰ τ' ἐσᾶς. Τότε θέλεις γνωρίσει φανερὰ τὴν πρώτην καλὴν δόξαν,
ὁπόταν μὲ πᾶσαν μηχανὴν καὶ σπουδὴν θέλεις φύγει πᾶσαν λογῆς ἄλ-
λην δόξαν, λογαριάζωντάς την διὰ βλάψιμον τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἂν ι
εἶναι καὶ ὅπου καὶ ἂν πάγῃς χώνῃς τὴν ἀρετήν σου, καὶ τὴν καλήν σου πολι-
τείαν. Μὰ τὴν δευτέραν δόξαν θέλεις γνωρίσει πῶς εἶναι ματαία
μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, ὁπόταν κάμνωντας καὶ μικρὸν τίποτας καλὸν πρᾶγ-
Ματθ. ϛ. μα, τὸ ἐργάζεσαι διὰ νὰ σὲ ἰδοῦσιν οἱ ἄνθρωποι. Διδάσκει μας καὶ
ὑποβάλλει μας ἐτοῦτο ἡ μιαρὰ κενοδοξία, νὰ καμώνωμέσθαν καὶ νὰ ιε
σχηματίζωμέσθαν πῶς ἔχομεν τὴν ἀρετὴν, ὁποῦ δὲν εὑρίσκεται εἰς
ἡμᾶς, πλανῶντας μας μὲ τὸ ῥητὸν τῆς γραφῆς ὁποῦ λέγει. ἂς λάμ-
ψῃ τοιουτοτρόπως τὸ φῶς σας ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, διὰ νὰ εἰδοῦ-
σι τὰ καλά σας ἔργα. Πολλαῖς φοραῖς ὁ θεὸς ἐκατάστησεν ἀκενοδόξους
τοὺς κενοδόξους, μὲ κάποιαν ἀτιμίαν καὶ ὕβριν ὁποῦ τοὺς ἐσυνέβηκε. κ
Ἀρχὴ τῆς ἀκενοδοξίας εἶναι, ἡ φύλαξις τοῦ στόματος, ὁπόταν δὲν λέγῃ
κανένα πρᾶγμα ὁποῦ νὰ βλέπῃ εἰς ἐπαινόν του, καὶ ἡ ἀγάπη τῆς ἀτι-
μίας καὶ τῆς ὕβρεως. μεσότης δὲ εἶναι, τὸ κόψιμον καὶ ἐμπόδισμα τῶν νοου-
μένων ἔργων τῆς κενοδοξίας, ὡσὰν εἶναι, αἱ διπλότητες, καὶ τὰ ψεύδη
πλάσματα. τὸ τέλος εἶναι, ἂν ἔναι καὶ εἰς τὴν ἄβυσσον εὑρίσκεται τέλος, κε
νὰ ἐργάζεται τινὰς καὶ νὰ λογιάζει ὁπόταν εἶναι παρόντες καὶ ἄλλοι, ὅλα
ἐκεῖνα τὰ ἔργα καὶ ἐπιτηδεύματα ὁποῦ σύρνουσιν εἰς ἀτιμίαν, μὲ τὰ
ὁποῖα νὰ ἔχει νὰ ἀτιμάζεται ἀπ' ἐκείνους, δίχως νὰ ἐγροικᾷ κανένα πό-
νον καὶ λύπην μέσα του. Μὴν θέλῃς νὰ χώνῃς τὴν ἀρετήν σου, διὰ
νὰ φαίνεσαι πῶς δὲν δίδεις σκάνδαλον ἀλλονῶν. λοιπὸν διὰ νὰ θε- λ
ραπεύσωμεν καὶ ἐτούτην τὴν ἀῤῥωστίαν, καὶ τὸ εἶδος τοῦ σφάλματος,
δὲν εἶναι πρέπον νὰ δουλεύωμέσθαν μὲ ἕνα ἔμπλαστρι μόνον μιᾶς
λογῆς εἰς ὅλους, μὰ μὲ διάφορα κατὰ ταῖς διάφοραις κράσες καὶ ποιότη-
τες τῶν κενοδόξων. Ὁπόταν ἡμεῖς ζητοῦμεν νὰ δοξάζωμέσθαν ἀπὸ λό-
γου μας, καὶ κράζωμέν την. καὶ ὅταν χωρὶς νὰ τὴν κράξωμεν, ἔρχεται λε
εἰς ἡμᾶς πεμπομένη ἀπὸ ἄλλους. καὶ ὁπόταν ἐπιχειριαθοῦμεν νὰ κά-
μωμεν

μώμεν τὰ ἔργα, διὰ κενοδοξίαν, ἂς ἐνθυμηθοῦμεν πῶς ἐκλαίαμεν
ταῖς ἁμαρτίαις μας, καὶ πῶς ἐπρᾶξες ἐκάμαμεν μὲ φόβον εἰς τὴν χωρὶς τὴν
μας προσευχὴν ὁποῦ ἐκάμναμεν εἰς τὸν Θεόν, καὶ κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην
θέλομεν τὴν κάμει τὴν ἀδιάντροπην κενοδοξίαν νὰ γυρίσῃ καὶ νὰ
ἑ φύγῃ ἀπὸ ἡμᾶς, ἂν ἐσαι καὶ ἤμεσθαν δοσμένοι, καὶ ἐπιμελεῖς εἰς τὴν
ἀληθινὴν προσευχήν. μὰ δὲν ἔχοντας τέτοιας λογῆς ἐπιμέλειαν, ἂς
πάρωμεν ἔννοιαν προδυθιὸ εἰς τοῦ λόγου μας τοῦ θανάτου μας. καὶ ἂν
δὲν δυνηθοῦμεν νὰ τὸ κάμωμεν ἐτοῦτο, ἂς φοβηθοῦμεν κὰν τὴν αἰσχύ-
νην καὶ τὴν ἐντροπὴν ὁποῦ μᾶς ἀκολουθᾶ ὕστερα ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν.
ἱ Διατί ἐκεῖνος ὁποῦ ὑψώνει τὸν ἑαυτόν του, θέλει ταπεινωθῆ ὄχι μόνον
εἰς τὴν ζωὴν τὴν μέλλουσαν, μὰ ἀκόμι καὶ εἰς τούτην. Ὅταν οἱ ἐπαινέ-
ται, μᾶλλον δὲ οἱ πλανῆται ἀρχήσουν νὰ μᾶς ἐπαινοῦσι, προδυθιὸ ἂς
ἐνθυμηθοῦμεν, καὶ ἂς βάλωμεν εἰς τὸν νοῦν μας τὸ πλῆθος τῶν ἀνο-
μιῶν μας, καὶ θέλομεν εὑρεῖ τοὺς ἑαυτούς μας ἀναξίους τῶν λεγομένων
ιἑ ἢ καὶ ἐκεινῶν ὁποῦ γίνουνται διὰ ἐπαινόν μας. Εὑρίσκουνται ἀληθῶς
καὶ τινὲς κενόδοξοι, οἱ ὁποῖοι παίρνουσιν ἀπὸ τὸν Θεὸν ὡσὰν χρέος νὰ τοὺς
εἰσακούῃ εἰς κάποια τως ζητήματα, τῶν ὁποίων ὁ Θεὸς προφθαίνει τὴν
προσευχήν τως καὶ τὰ παρακαλέματά τως, δίδωντάς τως τα πρὶν τὰ
ζητήσουσι, μήπως καὶ παίρνωντάς τα μὲ τὴν προσευχήν τως, πιστεύσουσι τὸ
κ΄ ὅλον τῆς προσευχῆς τως εἰς τοῦ λόγου τως, καὶ φανῇ τως πῶς τὰ ἐπήρασι διὰ
τί τως ἔπρεπε, καὶ ἔτζι γίνουσιν πλέα ὑπερήφανοι παρὰ ὁποῦ ἦσαν πρωτί-
τερα. Ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι ἁπλοῖ καὶ ἀπόνηροι, δὲν πλανοῦνται, οὐδὲ
ἔχουσι συνήθειαν νὰ πέφτουσι πολλὰ εἰς τοῦτο τὸ φαρμακερὸν πάθος.
Διατί ἡ κενοδοξία εἶναι διωγμὸς τῆς ἁπλότητος, καὶ μία πλαστὴ ἄσκη-
κἑ σις. Εὑρίσκεται κάποιος σκώληκας, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ γεννηθῇ καὶ αὐξη-
θῇ, κάμνοντας πτερὰ πετᾶ εἰς τὸ ὕψος. ἔτζι καὶ ἡ κενοδοξία ὡσὰν
αὐξηθῇ μὲ τὴν ἄτοπον συγκατάβασιν, γεννᾶ τὴν ὑπερηφανίαν, ἡ ὁποία
εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ τελείωσις ὅλονῶν τῶν κακῶν. Βαθμὸς εἰκοστὸς
πρῶτος, ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν νικηθῇ ἀπὸ τούτην τὴν κενοδο-
λ΄ ξίαν, δὲν θέλει πέσει εἰς τὴν ἔχθραν καὶ ἐναντίαν τοῦ
Θεοῦ ὑπερηφανίαν, ἡ ὁποία δὲν ἔχει ἄλλην
πρωτύτερην ἀρχὴν καὶ κεφαλήν, διὰ
τί αὐτὴ εἶναι ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ ἀρ-
χή, καὶ ἡ ῥίζα ὅλονῶν
λἑ τῶν παθῶν.

ΒΑΘΜΟΣ

Περὶ ὑπερηφανίας λόγος.

Ἡ ὑπερηφανία εἶναι μία ἄρνησις τοῦ Θεοῦ. διατί ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει νὰ ἀποκτήσῃ, ἢ νὰ ἔκαμε καμίαν καλὸν ἀπὸ λόγου του, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἀρνᾶται τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος τοῦ βοηθᾷ καὶ κατευθύνει τον εἰς τὸ ἀγαθόν, καὶ διὰ τοῦτο δικαίως πίπτει ἔσωντας νὰ τὸν ἐγκαταλείπῃ ἡ χάρις, τὴν ὁποίαν καταφρονᾷ. Ἡ ὑπερηφανία εἶναι εὕρεμα τῶν δαιμόνων διατί εὑρέθηκε πρῶτον ἀπὸ τὸν πρωτάγγελον. ἐξουδένωσις καὶ καταφρόνησις τῶν ἀνθρώπων, μητέρα τῆς κατακρίσεως, θυγατέρα τῶν ἐπαίνων. σημάδι τῆς ἀκαρπίας τῶν μέσα κατ' ἀρετὴν καρπῶν. διῶξις τῆς θεϊκῆς βοηθείας. πρόδρομος τῆς ἐκστάσεως τοῦ νοός, καὶ τῆς μωρίας. προξενήτρα τῶν πταισμάτων εἰς ταῖς ἁμαρτίαις. ὑπόθεσις καὶ ἀφορμὴ τῆς ἀχαμνότητος τῆς καρδίας καὶ τοῦ νοός. βρύσις τοῦ θυμοῦ. πόρτα τῆς ὑποκρίσεως, στήριγμα καὶ βεβαίωσις τῶν δαιμόνων. φύλαξ τῶν ἁμαρτημάτων. ἐργάτης καὶ δόξια τῆς ἀσπλαγχνίας: ἀγνωσία τῆς συμπαθείας καὶ τῆς ἐλεημοσύνης. λογοθέτρια καὶ τιμωρὸς πικρά, καὶ ἀπάνθρωπος κριτὴς εἰς τὰ ἔργα τῶν ἄλλων. ἐναντίος καὶ ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ. ῥίζα τῆς βλασφημίας. ἡ ἀρχὴ τῆς ὑπερηφανίας εἶναι τὸ τέλος τῆς κενοδοξίας. ἡ μεσότης της, εἶναι ἡ καταφρόνησις τοῦ πλησίον, καὶ ἡ φανέρωσις ἡ ἀδιάντροπη τῶν ἰδίων κόπων καὶ ἀρετῶν. ἀγάπη ἐγκάρδιος τῶν ἀνθρωπίνων ἐπαίνων. μῖσος τοῦ ἐλέγχου καὶ τῆς ἐπιτιμήσεως. τὸ τέλος τῆς ὑπερηφανίας εἶναι, νὰ μὴν ὁμολογᾷ τινὰς, ἢ νὰ ἀρνᾶται πῶς βοηθᾶται ἀπὸ τὸν Θεόν, εἰς τὰ καλά του ἔργα, καὶ νὰ ὑπεραίρει καὶ νὰ ὑψώνει τὴν σπουδήν του καὶ τὴν προθυμίαν του, καὶ νὰ ὁμοιώνεται εἰς τὰ ἤθη τοῦ δαίμονος. Ἂς ἀκούσωμεν ὅλοι ὁποῦ θέλομεν νὰ φύγωμεν ἐτοῦτον τὸν λάκκον. πολλαῖς φοραῖς ἔχει συνήθειαν νὰ αὐξάνει ἐτοῦτο τὸ πάθος ἀπὸ τὴν εὐχαριστίαν ὁποῦ κάμνει εἰς τὸν Θεόν, διατί δὲν εἶναι τόσον ἀναιδής, ὁποῦ νὰ μᾶς καταπείθῃ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν νὰ ἀρνούμεθαν τὸν Θεόν, καὶ τὴν χάριν του. Εἶδα τινὰ ὁποῦ εὐχαρίστα μὲ τὸ στόμα τὸν Θεόν, καὶ εἰς τὴν καρδίαν μὲ ὑπερηφανίαν ἐκαυχᾶτον καὶ ἐπαίρετον. καὶ τοῦτο τὸ μαρτυρᾷ ἐκεῖνος ὁ φαρισαῖος ὁποῦ ἔλεγε πρὸς τὸν Θεὸν εἰρωνικῶς. ὦ Θεέ μου εὐχαριστῶ σε, πῶς δὲν εἶμαι κακὸς ὡσὰν οἱ λοι-
Λουκ. ιη. ποὶ ἄνθρωποι. ὅπου ἔφθασε τὸ πτῶμα, ἐκεῖ ἔβαλε προτίτερα τὴν κατοικίαν της ἡ ὑπερηφανία, ἀλλὰ τὸ δεύτερον ἤγουν ἡ ὑπερηφανία εἶναι

σημάδι

σημάδι ἡ φανέρωσις τοῦ πρώτου ἤγουν τοῦ πλάσματος. Ἤκουσα κάποιον τίμιον ἄνδρα ὁποῦ ἔλεγεν ἔτζι, βάλε εἰς τὸν νοῦν σου καθ᾽ ὑπόθεσιν πῶς νὰ εἶναι διώδεκα τὰ πάθη τῆς ἀτιμίας, ὁποῦ παρακινοῦσι τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐργάζεται ταῖς ἁμαρτίαις, ἂν ἀγαπήσῃς ἕνα ἀπὸ τοῦτα,

ι' ἤγουν τὴν ὑπερηφανίαν μὲ ὅλον σου τὸ θέλημα, ἐκεῖνο μόνον ἀναπληρόνωντας τὸν τόπον τῶν ἕνδεκα, φθάνει νὰ σὲ κατακρίνῃ. Ὁ ὑψηλόφρων μοναχὸς, ἀντιλέγει καὶ ἐναντιώνεται δυνατὰ τοῦ προεστῶτος καὶ τοῦ καθηγουμένου του, μὰ ὁ ταπεινόφρων δὲν κατέχει νὰ ἐναντιολογεῖται οὐδὲ νὰ τὸν θεωρῇ ἀντιπρόσωπα. Καθὼς τὸ κυπαρίσσι δὲν ὑπο-

ι κλίνεται νὰ περιπατῇ εἰς κάτω εἰς τὴν γῆν, τέτοιας λογῆς καὶ ὁ ὑψηλοκάρδιος μοναχὸς δὲν ὑποφέρει νὰ κλίνει εἰς τὴν ὑπακοήν. ἕνας αὐτὸς ὑψηλοκάρδιος, ὀρέγεται νὰ ἀφεντεύῃ ὁ ὁποῖος δὲν δύναται, μάλιστα δὲ, δὲν θέλει νὰ χαλασθῇ καὶ νὰ πέσῃ εἰς ἀπώλειαν ἀλλιοτρόπως, παρὰ μὲ τὴν φιλοτιμίαν. Ὁ κύριος ἀντιτάσσεται καὶ ἐναντιώνεται τῶν ὑπερηφάνων, Ἐπιστ. ι.

ιε ποῖος λοιπὸν δύναται νὰ τοὺς ἐλεήσῃ. Ἂν εἶναι καὶ κάθε ὑψηλοκάρδιος καὶ ὑπερήφανος, εἶναι ἀκάθαρτος ἐμπρὸς εἰς τὸν θεὸν, ποῖος θέλει δυνηθῇ νὰ καθαρίσῃ τὸν τοιοῦτον; Ἡ παίδευσις τῶν ὑπερηφάνων, εἶναι τὸ πτῶμα καὶ πλάσματος, διατὶ ὅσον πλέα τοὺς ἐπιτιμᾶ τινὰς, γίνονται χειρότερα. Ὁ σκόλοψ καὶ τὸ κεντροῦντος, εἶναι ὁ δαίμων, ὁ ὁποῖος τοὺς κεν- παροιμ. ις.

κ' τᾷ εἰς τὸ κακοποιεῖν, διὰ νὰ μπορέσῃ ὕστερα νὰ τοὺς κεντᾷ αἰώνια. καὶ ἡ ἔκστασις, ἢ ὁ χαϊμὸς τοῦ νοός τους ὁποῦ τέλος πάντων τοὺς ἀκολουθᾷ, εἶναι τὸ σημάδι πῶς τοὺς ἐγκατέλιπεν ὁ θεός. ἀπὸ τὰ πρῶτα πάθη πολλαῖς φοραῖς δύνανται καὶ ἄνθρωποι νὰ θεραπευθοῦσι καὶ νὰ ἰατρευθοῦσιν ἀπὸ ἀνθρώπους. μὰ τὸ ὕστερον ἐμπρὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἶναι ἀϊάτρευ-

κε τον. Ἐκεῖνος ὁποῦ διώχνει καὶ δὲν ἀποδέχεται τὸν ἔλεγχον, ἢ τὸ ἐπιτίμιον, δείχνει πῶς εἶναι βαρέα κρατημένος ἀπὸ τοῦτο τὸ πάθος τῆς ὑπερηφανίας, μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ τὰ δέχεται ἐτοῦτα, ἐλύθηκε καὶ ἐλευθερώθηκεν ἀπὸ τοῦτον τὸν δεσμόν. Ἂν εἶναι καὶ χωρὶς ἄλλο κανένα πάθος, μόνον διὰ τοῦτο ἐξέπεσεν ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, ὁ πρωτάγγελος, καὶ μένει

λ' χρείαν νὰ ζητήσωμεν, μήπως καὶ χωρὶς ἄλλην ἀρετὴν ὑμποροῦμεν μόνον μὲ τὴν ταπείνωσιν νὰ ἀναβαίνωμεν εἰς τοὺς οὐρανούς. Ἡ ὑπερηφανία εἶναι χαλασμὸς τοῦ πλούτου τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν ἱδρώτων τῶν πνευματικῶν. καὶ διὰ τοῦτο εἶπε διατὶ κάποιους ὁ προφήτης, ἐφωνάξασι, καὶ δὲν εὑρέθηκε τινὰς νὰ τοὺς σώσῃ, διατὶ ἐκράξασι μὲ ὑπερηφανίαν. ψαλμ. ζ.

λε Ἐκράξασι πρὸς τὸν κύριον, καὶ δὲν τοὺς εἰσήκουσε, διατὶ δὲν ἐμποδίζασι ταῖς αἰτίαις τῶν ἁμαρτιῶν, ἐναντίοι τῶν ὁποίων ἐπαρακαλοῦσαν. κάποιος

γέρων

γέρων γνωστικώτατος ἐνοῦθέτησε τινὰ μοναχὸν ἕνα ἀδελφὸν ὁποῦ
ἦτον ὑπερήφανος, νὰ μηδὲν ὑπερηφανεύεται, καὶ ἐκεῖνος ἔσωντας νὰ
εἶναι τυφλωμένος ἀπὸ τὸ πάθος, τοῦ ἀπεκρίθηκε, συγχώρησόν μοι πάτερ
μου, δὲν εἶμαι ὑπερήφανος, καὶ ὁ πάνσοφος γέρων τοῦ ἀνταπεκρίθηκε. καὶ
ποίαν ἀπόδειξιν πλέα φανερωτέραν ἀπὸ ταύτην ὦ τέκνον μου ἤθελες ι
μπορέσῃ νὰ μᾶς δώσῃς ἐτουτουνοῦ τοῦ πάθους τῆς ὑπερηφανίας πῶς εὑ-
ρίσκεται εἰς ἐσένα, ἀπὸ ταύτην, λέγωντας, δὲν εἶμαι ὑπερήφανος; Εἰς
τοὺς τοιούτους ὠφελεῖ πολλὰ ἡ ὑποταγή, ἡ κατάστασις ἡ ἀτιμοτέρα καὶ
ἐντροπιασμένη, ἡ παχυτέρα ζωὴ καὶ εἰς τὰ ἐνδύματά τως καὶ εἰς τὴν
ζωοτροφήν τως, ἡ ἀνάγνωσις τῶν κατορθωμάτων ὁποῦ περνοῦσι τὴν φύ- ι
σιν, ὁποῦ ἐκάμασιν οἱ πατέρες, ἴσως καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἤθελε
μπορέσῃ νὰ ἔχῃ τινὰς καὶ μικρὰν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας τως ἀπὸ τέ-
τοιαν ἀρρωστίαν. Καθὼς εἶναι ἐντροπὴ εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐπαίρεται
καὶ νὰ στολίζεται μὲ τὸ ξένον ῥοῦχον, ἔτζη εἶναι ἐσχάτη ἄνοια καὶ ἀφροσύ-
νη, νὰ καυχᾶται τινὰς καὶ νὰ ἐπαίρεται εἰς τὰ χαρίσματα τοῦ θεοῦ, θαρρῶν- ια
τας πῶς νὰ τὰ ἔχῃ ἀπὸ λόγου του. Καυχοῦ καὶ ἐπαίρου μόνον εἰς
ἐκεῖνα τὰ κατορθώματα, καὶ ταῖς ἀρεταῖς ὁποῦ εἶχες πρὶν τῆς γεννή-
σεώς σου, διατὶ ταῖς ἀρεταῖς ὁποῦ ἔχεις ὕστερα ἀπὸ τὴν γέννησίν του,
ποῦ ταῖς ἐχάρισεν ὁ θεός, ὡσὰν καὶ αὐτὴν τὴν γέννησιν. ἰδικαί του εἶναι μο-
ναχὰς ἐκεῖναι αἱ ἀρεταί, ὁποῦ ἐκατώρθωσες χωρὶς τοῦ νοός, διατὶ ὁ θεὸς κ'
σοῦ ἐχάρισε τὸν νοῦν. ταῖς νίκαις ὁποῦ ἔκαμες χωρὶς τὸ κορμὶ δὲν εἶναι
ἰδικαῖς σου, καὶ καμωμέναι ἀπὸ τὴν σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειάν σου, διατὶ
τὸ κορμὶ δὲν εἶναι ἰδικόν σου, μὰ εἶναι ποίημα τοῦ θεοῦ. Μὴν θαρρεύεσαι
εἰς τοὺς λόγους σου πῶς ἔχεις καλὸν καὶ ἐνίαν, μηδὲ στέκε χωρὶς φόβον, ἕως
ὅτου νὰ κριθῇς καὶ νὰ πάρῃς τὴν ἀπόφασιν ἀπὸ τὸν θεόν, βλέποντας ἐκεῖ- κι
νον εἰς τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον, πῶς ἀφοῦ ἐκαλέσθηκεν εἰς τοὺς γάμους, καὶ
ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν μετ' ἐκείνους ὁποῦ ἐτρώγασιν ἔμπροσθεν τοῦ
νυμφίου τοῦ ἐδέθηκασι τὰ χέριά του καὶ τὰ πόδιά του, καὶ ἐξορίσθηκεν
εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. Μὴν θέλεις νὰ εἶσαι ὑπερήφανος, ὑψόνων-
τας τὴν κεφαλήν σου, ἔσωντας νὰ εἶσαι πλασμένος ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ τὸ λ'
χῶμα, διατὶ πολλοὶ ἄγγελοι, ὁποῦ ἦσαν ἐλεύθεροι ἀπὸ κάθε βάρος
ὕλης σωματικῆς, καὶ ἅγιοι, ἐριφθήκασιν ἀπὸ τοὺς οὐρανούς, διὰ τὴν ὑπε-
ρηφανίαν τως. Ὁπόταν ὁ δαίμων τῆς ὑπερηφανίας πιάσῃ τόπον καὶ
κατοικίσῃ εἰς τοὺς ἐργάτας του, τότε φαινόμενος εἰς αὐτοὺς εἰς τὸν ὕπνον
τως, ἢ καὶ φανερὰ ὡσὰν εἰς σχῆμα ἁγίου ἀγγέλου, ἢ καὶ τινὸς μάρτυρος, λε
τοὺς χαρίζει χαρισμάτων δωρεάν, ἢ καὶ ἀποκάλυψιν μυστηρίων, διὰ νὰ
τους

τοὺς καὶ μένη τους ταλαίπωρους, νὰ χαίσουν τὸν νοῦν τους πλανώμενοι καὶ ἀπατώμενοι μὲ τοῦτα τὰ πράγματα. Ἀκόμη καὶ νὰ ἐθέλαμεν ὑπομένει μυρίους θανάτους διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἐθέλαμεν μπορέσει νὰ πληρώσωμεν τὸ χρέος ὁποῦ ἔχομεν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἔχαμεν διὰ ἡμᾶς, διὰ τί ἄλλο εἶναι τὸ αἷμα τοῦ θεοῦ, καὶ ἄλλο τὸ αἷμα τῶν δούλων ὅσον εἰς τὸ ἀξίωμα, ὄχι ὅμως εἰς τὴν οὐσίαν. Μὴν παύσωμεν ποτὲ νὰ συζητοῦμεν, καὶ νὰ ἀνακρίνωμεν τοὺς ἑαυτούς μας, βάνοντας εἰς τὸν νοῦν μας παντοτινὰ ταῖς ζωαῖς, καὶ τὰ ἤθη τῶν μακαρίων πατέρων τῶν φωστήρων, ὁποῦ ἦσαν πρότερά μας, καὶ ἐξετάζοντας ἐπιμελῶς τὰ ἔργα μας πρὸς τὰ ἔργα τους, θέλομεν εὕρει πῶς πρὸς ὁμοίωσιν ἐκείνων, δὲν ἐβάλαμεν κἂν τὸ ποδάριμας διὰ νὰ εἰσέβωμεν εἰς τὴν ἀκριβῆ πολιτείαν τῆς μοναδικῆς πολιτείας, μάλιστα ἀκόμη εὑρισκομέθαν εἰς τὴν κοσμικὴν κατάστασιν. Ὁ μοναχός, ὅμως εἰς τὸ ἔργον του τὸ μοναχικόν, κυρίως καὶ καθολικὰ εἶναι ἕνα ὀμμάτι τοῦ νοός, ἀλλότριον ἀπὸ πᾶσαν λογῆς ἔπαρσιν ὑπερήφανον. καὶ μία αἴσθησις τοῦ κορμίου ἀκίνητη ἀπὸ κάθε πρᾶξιν ὑπερηφανίας. Μοναχὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος φεύγοντας τοὺς δαίμονας ἀπὸ λόγου του τοὺς προσκαλεῖται, καὶ πρακινᾶ του ὡσὰν θηρία ὁπόταν φεύγουσιν ἀπὸ λόγου του. Ὁ μοναχὸς εἶναι μία παντοτινὴ ἔκστασις τοῦ νοὸς εἰς τὰ οὐράνια πράγματα, καὶ μία λύπη ἀκατάπαυστος εἰς τούτην τὴν ζωήν. Μοναχὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι τέτοιας λογῆς πεποιωμένος καὶ στολισμένος μὲ ταῖς ἀρεταῖς, ὡσὰν ἄλλος δολεμένος μὲ ταῖς ἡδοναῖς. Ὁ μοναχὸς εἶναι ἕνα ἄπαυστον φῶς, ὁποῦ παντοτινὰ φωτίζει τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας του. Ὁ μοναχὸς εἶναι μία ἄβυσσος τῆς ταπεινώσεως, ὁποῦ ἐκρήμνισε καὶ ἔπνιξε κάθε λογῆς πνεῦμα πονηρὸν καὶ ἀκάθαρτον τῆς κακίας. Ἡ ὑπερηφάνια εἶναι ὁ τύφος τοῦ νοός, κάμνει νὰ λησμονοῦμεν ταῖς ἁμαρτίαις μας. διατί ἡ παντοτινή τους ἐνθύμησις ἐκείνων, προξενεῖ τὴν ταπεινοφροσύνην. Ἡ ὑπερηφάνια εἶναι ἡ ἐσχάτη πενία καὶ πτωχεία τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία ὁπόταν φαντάζεται πῶς ἔχει πλοῦτον τῶν ἀρεταῖς καὶ φῶς, εὑρίσκεται εἰς πτωχείαν, καὶ εἰς μεγάλον σκότος. Ὄχι μόνον δὲν ἀφήνει ἐτούτη ἡ μιαρὰ νὰ προκόπτει τινὰς εἰς τὴν ἀρετήν, μὰ καὶ ῥίχνει καὶ ξεκουμπίζει ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν ἀρετῶν. Ὁ ὑπερήφανος εἶναι ὡσὰν τὸ ῥόγδι, τὸ ὁποῖον εἶναι σάπιον ἀπὸ μέσα, καὶ ἀπ' ἔξω λάμπει εἰς τὸ χρῶμα. Ὁ ὑπερήφανος μοναχὸς δὲν ἔχει χρείαν ἀπὸ ἄλλον δαίμονα, διατί αὐτὸς εἶναι εἰς τὸν ἑαυτόν του καὶ δαίμων καὶ ἐχθρός. Καθὼς τὸ σκότος εἶναι ξένον καὶ ἀλλότριον ἀπὸ τὸ φῶς, ἔτζι καὶ ὁ ὑπερήφανος εἶναι ἀλλότριος ἀπὸ κάθε λογῆς ἀρετήν. Παν-

Ὁρισμὸς τοῦ μοναχοῦ, ἴδε καὶ εἰς τὸν πρῶτον βαθμόν.

τοτε εἰς ταῖς καρδίαις τῶν ὑπερηφανῶν, ὁπότε πῶς τύχῃ καμία συμφορά, θέλουσι γίνεσθαι, λόγια βλασφημίας. μὰ εἰς ταῖς ψυχαῖς τῶν ταπεινῶν, λόγια ἀρετῆς, καὶ θεωρήματα οὐράνια. Ὁ κλέπτης συχαίνεται καὶ μισᾶ τὸν ἥλιον, καὶ ὁ ὑπερήφανος ἐξουθενεῖ καὶ καταφρονᾶ τοὺς πράους καὶ ταπεινούς. Δὲν κατέχω πῶς τινὲς ἀπὸ τοὺς ὑπερηφάνους ἐπλάνεσαν τοὺς ἑαυτούς των, λογιάζοντας νὰ εὑρίσκουνται χωρὶς κακίας καὶ ἀπαθεῖς, καὶ ἔπεσαν εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς τως ἐγνωρίσασι καὶ εἶδασι τὴν πτωχείαν τως. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνικήθηκεν ἀπὸ τούτην, θέλει παρακαλέσει τὸν θεόν, ἀλλὰ τί σιμᾶ εἰς ἐκεῖνον εἶναι ματαία καὶ οὐδεμιᾶς δυνάμεως ἡ ὀρθία τῶν αἰῶν, ἐκείνη λέγω τὴν ὁποίαν ἐλπίζουσι νὰ ἔχουσι χωρὶς τῆς βοηθείας καὶ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. Εὑρισκόμενος εἰς τινὰ τόπον, ἐπίρασα καὶ εὕρηκα ἐτούτην τὴν ἀκέφαλον πλάνην τὴν ὑπερηφανίαν, καὶ εἰσέβαινεν μὲ κόπον καὶ βίαν εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ ἐβαστάζεν εἰς τοὺς ὤμους τῆς μητέρας τῆς κενοδοξίας, ταῖς ὁποίαις δένοντάς ταις μὲ τὸν δεσμὸν τῆς ὑπακοῆς, καὶ δέρνοντάς ταις μὲ τὴν μάστιγα τῆς εὐτελείας, ταῖς ἐξέταζα καὶ ἐρώτουνταις νὰ μάθω πῶς εἰσέβησαν εἰς ἐμένα. καὶ αὐταῖς μαστιζόμεναις μοῦ ἐλέγασιν, ἡμεῖς δὲν ἔχομεν ἀρχήν, οὐδὲ γέννησιν, μὰ ἤμεσθαν ὅλονῶν τῶν παθῶν ἀρχαὶ καὶ γεννήτριαι. πολεμᾶ μας ἡμᾶς ὄχι ὀλίγα ὁ συντριμμὸς τῆς καρδίας, ὁποῦ γίνεται ἀπὸ τὴν ὑποταγήν. καὶ δὲν ὑποφέρομεν νὰ ἤμεσθαν ὑποκατώθιον εἰς ἐξουσίαν κανενός, διὰ τοῦτο ἀρχοντεύοντας καὶ εἰς τοὺς οὐρανούς, ἐξεπέσαμεν καὶ ἀπεστατήσαμεν ἀπ᾽ ἐκεῖ. καὶ διὰ νὰ εἰποῦμεν εἰς κονδολόγιον, ἡμεῖς ἤμεσθαν γεννήτριαις ὅλονῶν τῶν παθῶν καὶ ἐκεινῶν ὁποῦ εἶναι ἐναντία τῆς ταπεινοφροσύνης. διὰ τὶ ὅλα ὁποῦ συνεργοῦσιν εἰς ἐκείνην, εἶναι ἐναντία μας. Πλὴν εἰς τὸν οὐρανὸν ἰσχύσαμεν, καὶ ἐνικήσαμεν τοὺς πονηροὺς ἀγγέλους, καὶ σὺ ποῦ θέλεις φύγῃ ἀπὸ προσώπου μας, ἡμεῖς ἤμεσθαν συνηθισμέναις νὰ ἀκολουθοῦμεν ἐκεινῶν ὁποῦ ὑπομένουσι ταῖς ἀτιμίαις, τῶν ὑπηκόων, ἐκεινῶν ὁποῦ δὲν ὀργίζουνται, καὶ τῶν ἀμνησικάκων, καὶ ἐκεινῶν ὁποῦ δουλεύουσι καὶ ὑπηρετοῦσι μετὰ χαρᾶς καὶ τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ πλησίον τως. Τὰ παιδία ὁποῦ γίνουνται ἀπὸ ἡμᾶς, εἶναι τὰ πτώματα καὶ σφάλματα τῶν πνευματικῶν ἀνδρῶν. ἡ ὀργή. ἡ καταλαλιά. ἡ πικρία. ὁ θυμός. ἡ κραυγή. ἡ βλασφημία. ἡ ὑπόκρισις, τὸ μῖσος, ὁ φθόνος, ἡ ἀντιλογία. Νὰ θέλῃ τινὰς νὰ ἔχει αὐτοπροαίρετον, καὶ πλέα ὀγλυγορύτερα κατὰ τὸ θέλημά του καὶ τὴν βουλήν του νὰ κυβερνᾶται, παρὰ κατὰ τὴν βουλὴν ἀλλονοῦ, καὶ ἡ ἀπείθεια, νὰ μὴν θέλῃ νὰ καταπείθεται ἀλλονῶν. ἕνα μοναχὸν πρᾶγμα

εἶναι τὸ ὁποῖον δὲν δυνόμεθαι νὰ νικήσωμεν, τοῦτο διὰ τὸ τόσον φαρμάκι ὁποῦ μᾶς δίδεις σοῦ φανερώνωμεν. Ἀνίσως καὶ διαμένης παντοτεινὰ καταμεμφόμενος τὸν ἑαυτόν σου μὲ ὅλην σου τὴν καρδίαν ἢ καθαρία ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ, τότε μᾶς θέλεις λογαριάζει ὡσὰν ἀράχνην. Διὰ τί καθὼς βλέπεις τὸ ἄλογον τῆς ὑπερηφανίας εἰς τὸ ὁποῖον ἐγὼ καθίζομαι, εἶναι ἡ κενοδοξία, μὰ ἡ ὁσία ταπείνωσις, καὶ ἡ αὐτομεμψία, ἤγουν ἡ κατηγορία ἡ ὁποία μέμφεται καὶ κατηγορᾶ τὴν ἑαυτήν της, θέλουν καταγελάσει καὶ τὸ ἄλογον, καὶ τὸν ἀναβάτην του διὰ τὴν κατὰ τῆς ὑπερηφανίας καὶ τῆς κενοδοξίας νίκην, ξαγουδῶντας μὲ καλὸν μέλος τὴν ἐπινίκιον ᾠδὴν, ὁποῦ λέγει, ἂς ᾄσωμεν Ἐξοδ. ιε. εἰς τὸν κῦ, καὶ ἂς τὸν ὑμνήσωμεν, διὰ τί ἐνδόξως ἐδοξάσθη, ἐπειδὴ ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς ταπεινώσεως τὸ ἄλογον καὶ τὸν ἀναβάτην του. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀνέβη εἰς τοῦτον τὸν βαθμὸν, ἂν ἠδυνήθη νὰ ἀνέβη, ἐνίκησε.

ΒΑΘΜΟ'Σ ΕΙ'ΚΟΣΤΟ'Σ ΤΡΙ'ΤΟΣ.

Περὶ τῶν ἀνεκφράστων λογισμῶν τῆς βλασφημίας.

Ἐγροικήσαμεν εἰς τὰ περασμένα, πῶς ἤτονε ὑιὸς τῆς χαλεπῆς ῥίζας καὶ μητρὸς, τῆς μιαρᾶς λέγω ὑπερηφανίας, ὁ ἄρρητος ὁ μιαρὸς τῆς βλασφημίας ἀπόγονος. καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον εἶναι νὰ τὸν φέρωμεν εἰς τὸ μέσον, καὶ νὰ ὁμιλήσωμεν διὰ λόγου του. Διὰ τί ἐτοῦτο τὸ πάθος δὲν εἶναι μικρὸν, μὰ εἶναι πλέα χαλεπώτερος καὶ πολέμιος ἐχθρὸς ἀπὸ ὅλους τοὺς νοητοὺς τοῦ ἀνθρώπου. καὶ τὸ πλέα χειρότερον, καὶ δυσκολώτερον, διότις δὲν δύναται εὔκολα νὰ ὁμιληθῇ καὶ νὰ ἐξομολογηθῇ ἢ νὰ φανερωθῇ μὲ ἐκεῖνον τοῦ πνευματικοῦ ἰατροῦ. διὰ τοῦτο καὶ πολλαῖς φοραῖς ἐγέννησεν εἰς πολλοὺς ἀπόγνωσιν καὶ ἀνελπισίαν, ἀναλόνοντας καὶ χαλῶντας ἐτοῦτος ὁ ἀνόσιος δαίμων τῆς βλασφημίας ὁλοτελῶς τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας, καθὼς ὁ σκώληκας κατατρώγει ὅλον τὸ ξύλον εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται κρυμμένος. Ἐτοῦτος λοιπὸν ἐτοῦτος ὁ παμμίαρος ἔχει συνήθειαν πολλαῖς φοραῖς εἰς αὐτὴν τὴν ἁγίαν σύναξιν ὁπόταν εὑρίσκεται εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀκολουθίαν ὁ χριστιανὸς, καὶ μάλιστα ὁ μοναχὸς, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν φρικτὴν καὶ φοβερὰν τῶν θείων μυστηρίων ὥραν, νὰ βλασφημᾷ τὸν κῦ, καὶ τὰ τελούμενα ἅγια μυστήρια. Διὰ τὸ ὁποῖον πρᾶγμα μάλιστα μανθάνομεν φα-

κρά, πῶς δὲν εἶναι ἡ ψυχή μας ἐκείνη ὁποῦ μιλεῖ μέσα μας, καὶ λέγει ἐκεῖνα τὰ ἀσεβῆ καὶ ἄθεα καὶ ἄρρητα λόγια, μὰ ὁ δαίμων ὁ μισόθεος, καὶ μισόκαλος. ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο ἔπεσεν ἀπὸ τοὺς οὐρανούς, διότι καὶ

Ἠσαι. ε. ἐκεῖ ἐφαίρετον καὶ ἐβλασφήμα τὸν κύριον. Διατί ἂν ἐκεῖνοι οἱ λόγοι οἱ ἄσεμνοι καὶ ἀσεβεῖς, καὶ ἀπρεπεῖς τῆς βλασφημίας ἦσαν ἐδικοί μου, ἢ νὰ ἐσυλλαμβάνουνταν ἀπὸ ἐμένα, πῶς ἀποδεχόμενος τὸ δῶρον τῆς ἀχράντου εὐχαριστίας, προσκυνῶ; πῶς δύνομαι ὁμάδι νὰ ὑβρίζω, καὶ νὰ εὐλογῶ, ἐτοῦτος ὁ ἀπατεὼν καὶ πλάνος καὶ ψυχοφθόρος δαίμων τῆς βλασφημίας πολλαῖς φοραῖς ἔφερε τινὰς εἰς ἔκστασιν φρενῶν, καὶ ἔκαμέ τους νὰ εὔγουν ἔξω ἀπὸ τὸν νοῦν τως, διατὶ ἐσέκασι πολλὰ βυθισμένοι εἰς τούτους τοὺς λογισμούς. διατὶ οὐδὲ τινὰς ἄλλος λογισμὸς εἶναι ἔτζη δύσκολος νὰ τὸν ἐξαγορευθῇ τινάς, ὡσὰν ἐτοῦτος. διὰ τοῦτο πολλαῖς φοραῖς ἐγέρασεν εἰς πολλούς. διατὶ οὐδένα πρᾶγμα δίδει τόσην δύναμιν τῶν δαιμόνων, καὶ τῶν λογισμῶν ἐναντίον μας, ὡσὰν νὰ ἔχει τινὰς κρυμμένους καὶ ἀξαγόρευτους τέτοιους λογισμοὺς μέσα του, καὶ νὰ τοὺς τρέφει εἰς τὴν καρδίαν του. Μὴν λογαριάζῃ τινὰς τὸν ἑαυτόν του αἴτιον τῶν λόγων τῆς βλασφημίας, μηδὲ φοβᾶται νὰ κριθῇ ἀπὸ τὸν θεὸν δι' αὐτούς, διατὶ ὁ κύριος εἶναι καρδιογνώστης, καὶ κατέχει καλὰ πῶς τὰ τοιαῦτα λόγια καὶ νοήματα τῆς βλασφημίας δὲν εἶναι ἐδικά μας, μὰ τῶν ἐχθρῶν μας. μὰ ἐκεῖνοι ὁποῦ δίδουσιν αἰτίαν καὶ ἀφορμὴν τέτοιων λόγων καὶ λογισμῶν τῆς βλασφημίας, διὰ τὴν ὑπερηφάνειάν τως θέλουσι κολασθῇ. Καθὼς ἡ μέθη εἶναι αἰτία νὰ προσκόπτῃ καὶ νὰ σκοντάφνῃ τινάς, ἔτζη καὶ ἡ ὑπερηφανία, ὁπόταν ὑπερηφανεύεται τινάς, εἶναι αἰτία τῶν ἀπρεπῶν καὶ πονηρῶν λογισμῶν. καὶ ὅσον εἰς τὸ σκόνταμμα εἶναι ἀναίτιος ἐκεῖνος ὁποῦ ἐσκόνταψε, διατὶ δὲν σκοντάφνει θεληματικῶς. ὅμως διὰ τὴν μέθην, κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην θέλει τιμωρηθῇ, ἡ ὁποία μέθη ἦτον αἰτία τοῦ σκοντάματός του. Ὁπόταν στεκόμεθαν εἰς τὴν προσευχήν μας ἢ τὴν νοεράν, ἢ τὴν διὰ σώματος γινομένην, τότε οἱ ἀκάθαρτοι ἐκεῖνοι καὶ μιαροὶ καὶ ἄρρητοι λογισμοὶ συκώνουνται κατάπανω μας, μὰ ἀφ' οὗ πληρώσωμεν τὴν προσευχήν μας, παρευθὺς μισεύουσι καὶ ἀναχωροῦσι. διατὶ ἐτοῦτοι οἱ δαίμονες δὲν ἔχουσι συνήθειαν νὰ μάχουνται παρὰ μετ' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι μάχουνται κατὰ τοὺς λόγους τως. Καὶ ὄχι μόνον βλασφημοῦσιν ἐκεῖνοι οἱ ἄθεοι δαίμονες τὸν θεόν, καὶ ὅλα τὰ θεῖα πράγματα, μὰ ὁμιλοῦσι καὶ μέσα μας νοερούς τινας λόγους αἰσχροτάτους καὶ ἀπρεπεῖς, διὰ νὰ κάμουν ἕνα ἀπὸ ταῦτα τὰ δύο εἰς ἐμᾶς, ἢ νὰ ἀφήσωμεν τὴν προσευχήν μας, ἢ νὰ πέσωμεν εἰς

μεν εἰς ἀπόγνωσιν. Διὰ τοῦτο πολλαῖς φοραῖς μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἐτοῦτος ὁ πονηρὸς δαίμων ἀνέκοψε πολλοὺς ἀπὸ τὴν προσδοχεύτας, καὶ πολλοὺς ἐχώρισεν ἀπὸ τὴν ἄχραντον κοινωνίαν τῶν θείων μυστηρίων. Τινῶν ἐκατάτηξε καὶ ἐδαπάνησε τὰ κορμία τους ἀπὸ τὴν πολλὴν λύπην ὁπού εἴχασιν. ἄλλους πάλιν ὁ πονηρὸς ἐτοῦτος καὶ ἀπάνθρωπος τύραννος τοὺς ἐταλαιπώρησε μὲ νηστείαν, ὅπου δὲν τοὺς ἔδωκε καμίαν ἄνεσιν, ὄχι μοναχὰς κάμνοντας τοῦτο εἰς κοσμικούς, μὰ καὶ εἰς καλογέρους, βάνοντάς τους εἰς τὸν νοῦν τους πῶς δὲν ἔχουσι πλέον ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἐκεῖθεν καμίαν σωτηρίαν, μάλιστα δείχνοντάς τους πῶς εἶναι ἐλεεινότεροι καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀπίστους, καὶ τοὺς ἕλληνας. Ἐκεῖνος ὁπού ἐνοχλεῖται ἀπὸ τοῦτο τὸ πονηρὸν πνεῦμα τῆς βλασφημίας, καὶ θέλει νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τοῦτο, ἂς γνωρίσει καλὰ καὶ ἐπιμελῶς, πῶς ἡ ψυχή του δὲν εἶναι αἰτία τῶν τοιούτων λογισμῶν, μὰ ὁ ἀκάθαρτος δαίμων, ὁ ὁποῖος εἶπε καμίαν φορὰν τοῦ κυρίου μας, ταῦτα ὅλα σοῦ θέλω δώσει, ἂν πέσῃς, καὶ προσ- Matth. 4.
κυνήσῃς με. διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐξουθενῶντας καὶ καταφρονῶντας τον, μὴν ἔχωμεν εἰς κανένα μέτρον ἐκεῖνα ὁπού λέγονται ἀπ' αὐτόν. μὰ ἂς τοῦ λέγωμεν. ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ, διατί ἐγὼ θέλω προσκυνᾷ μόνον τὸν κύριον καὶ θεόν μου, καὶ αὐτοῦ μόνου θέλω δουλεύει. μὰ ὁ λόγος σου ἔστωντα καὶ ὁ πόνος σου θέλει ἐπιστρέψει εἰς τὴν κεφαλήν σου. καὶ ἡ βλασφημία σου θέλει καταβῇ εἰς τὴν κορυφήν σου, καὶ εἰς τὸν νῦν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν μέλλοντα. Ἐκεῖνος ὁπού βάνει εἰς τὸν νοῦν του, καὶ θέλει νὰ πολεμᾷ ἀλλιοτρόπως ἔξω ἀπὸ τὸν τρόπον ὁπού εἴπαμεν μὲ τὸν πονηρὸν δαίμονα τῆς βλασφημίας, εἶναι ὅμοιος ἐκείνου ὁπού δοκιμάζει νὰ κρατήσῃ μὲ τὰ χέρια του τὴν ἀστραπήν. διατί πῶς θέλει μπορέσει τινὰς νὰ πιάσῃ ἢ νὰ ἐναντιωθῇ, ἢ νὰ πολεμήσῃ μὲ ἐκεῖνον τὸν δαίμονα, ὁ ὁποῖος ἔτζη ὀγλήγορα καθὼς ἔρχεται εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐξάφνου, ἔτζη μισεύει κιόλας ὡσὰν ἄνεμος; καὶ ἔχει τὸν λόγον του ὀγληγορώτερον παρὰ μίαν ῥοπὴν καιροῦ, καὶ παρευθὺς γίνεται ἄφαντος; διατί ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀληθινοὶ ἐχθροὶ στέκουνται καὶ μάχουνται, καὶ ἀφήνουσι καμπόσον διάστημα καιροῦ μὲ ἐκεῖνον ὁπού πολεμοῦσι, καὶ δίδουσι καιρὸν ἐκείνου ὁπού ἀγωνίζεται ἐναντίον τους, μὰ ἐτοῦτος καθὼς φανῇ, ἔτζη μισεύει κιόλας, καὶ παραυτὰ ἀφ' οὗ ὁμιλήσῃ εἰς τὴν καρδίαν, ἀναχωρεῖ. Πολλαῖς φοραῖς ἐτοῦτος ὁ πονηρὸς δαίμων ἔχει συνήθειαν νὰ ἐμφιλοχωρῇ καὶ νὰ κατοικᾷ εἰς τὴν διάνοιαν τῶν ἁπλουστέρων καὶ καθαρωτέρων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι μάλιστα ἀπὸ τοὺς ἄλλους ταράσσονται καὶ θορυβοῦνται διὰ τοῦτο, εἰς τοὺς ὁποίους λέγομεν πῶς γίνεται

ἐτοῦτος ὁ πειρασμὸς τῆς βλασφημίας ὄχι ἀπὸ ὑπερηφανίαν καθολικά, μὰ πλέα ὀγλυγορύτερα ἀπὸ φθόνον τῶν δαιμόνων. Ἂς πάυσωμεν νὰ κρίνωμεν καὶ νὰ κατακρίνωμεν τὸν πλησίον μας, καὶ τότε δὲν θέλομεν φοβηθῆ τοὺς λογισμοὺς τῆς βλασφημίας. τὸ πρότερον ἔρχεται ἡ κρίσις καὶ ἡ κατάκρισις τοῦ πλησίον, εἶναι αἰτία καὶ ἀφορμὴ τῶν λογισμῶν τῆς βλασφημίας. Καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρίσκεται σφαλισμένος εἰς ἕνα σπίτι, ἀκούει τοὺς λόγους ἐκείνων ὁποῦ περνοῦσιν εἰς τὴν στράταν, δὲν συνομιλῶντας μετ' ἐκείνους, τέτοιας λογῆς καὶ ἡ ψυχὴ εὑρισκομένη εἰς τοῦ λόγου της, καὶ ἀκούουσα ταῖς βλασφημίαις τοῦ δαίμονος ταῖς ὁποίαις λέγει περνῶντας ἀπ' αὐτήν, ταράσσεται, λογιάζοντας πῶς νὰ εἶναι λόγοι ἐδικοί της. Ὅποιος τὸν ἐξουδενώσει ἐτοῦτον καὶ τὰ λόγιά του, γνωρίζοντας πῶς ἡ βλασφημία εἶναι ἔργον ἐδικόν του, ἐλευθερώθηκεν ἀπὸ τὸ πάθος, μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ σοφίζεται καὶ νὰ πολεμᾷ ἀλλιοτρόπως μετ' ἐκεῖνον, τέλος πάντων θέλει νικηθῆ ἀπὸ λόγου του. Διατί ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ νικήσῃ τὰ πονηρὰ πνεύματα μὲ λογαριασμούς, εἶναι ὅμοιος ἐκείνου ὁποῦ πάσχει νὰ σφαλίσῃ τοὺς ἀνέμους. Κάποιος σπουδαῖος καὶ καλὸς μοναχὸς ἔσωντας νὰ ἐνοχλεῖται ἀπὸ τοῦτον τὸν δαίμονα εἴκοσι χρόνους, ἐκατάτηξε καὶ ἐταλαιπώρησε ταῖς σάρκαις του μὲ ταῖς νηστείαις καὶ μὲ ταῖς ἀγρυπνίαις, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐγροίκησε νὰ πάρῃ καμίαν ὠφέλειαν ἀπὸ τοῦτα, γράφοντας εἰς ἕνα χαρτὶ τὸ πάθος του, ἐδιάβηκεν εἰς ἕνα κάποιον ἅγιον ἄνθρωπον, καὶ πέφτοντας ἐπὶ πρόσωπον ἔμπροσθέν του, τοῦ τὸ ἔδωκε δὲν μπορῶντας νὰ ἀνανεύσῃ πρὸς αὐτόν, ἀπὸ τὴν μεγάλην του ἐντροπήν. ἀφ' οὗ ἐκεῖνος ὁ ἅγιος γέρων ἀνέγνωσε τὸ χαρτί, ἐγέλασε, καὶ σηκώνοντας τὸν ἀδελφόν, τοῦ λέγει. παιδί μου βάλε τὴν χεῖρά σου εἰς τὸν λαιμόν μου, καὶ κάμνοντάς το τοῦτο ὁ ἀδελφός, τοῦ λέγει ὁ μέγας ἐκεῖνος ἅγιος, ὅσην ζημίαν σοῦ ἔκαμεν ἀδελφέ μου τοὺς εἴκοσι χρόνους, καὶ θέλει σοῦ κάμει ἐτούτη ἡ ἁμαρτία, ἂς εἶναι εἰς τὸν τράχηλόν μου ἐμένα, μόνον ἐσὺ μὴν τὴν ἔχῃς πλέα ἐτούτην, εἰς κανένα μέτρον. καὶ ἐβεβαίωσεν ὁ ἀδελφὸς μετὰ ἀληθείας, πῶς δὲν ἤτονε καλὰ εὐγαλμένος ἀπὸ τὸ κελλίον τοῦ γέροντος, καὶ τὸ πάθος ἤτονε ἀφανισμένον. ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐδοκίμασεν ἐτοῦτο, μοῦ τὸ ἐδιηγήθηκεν ἐμένα, εὐχαριστῶντας τὸν Θεόν.

ΒΑΘΜΟ'Σ ΕΙ'ΚΟΣΤΟ'Σ ΤΕ'ΤΑΡΤΟΣ.

Περὶ πραότητος, καὶ ἁπλότητος, καὶ ἀκακίας, ὄχι φυσικῶν, μὰ ὁποῦ ἀπὸ βοήθειαν τῆς θείας χάριτος, καὶ ἀπὸ ἰδικήν μας σπουδὴν καὶ προθυμίαν ταῖς ἀποκτοῦμεν, καὶ περὶ τοῦ πάθους τῆς πονηρίας.

Καθὼς τὸ πρωϊνὸν φῶς τρέχει καὶ φαίνεται πρωτήτερα ἀπὸ τὸ φῶς τὸ ἡλιακὸν, τοιουτοτρόπως ὁ δρόμος τῆς πραότητος τρέχει πρωτήτερα ἀπὸ κάθε ταπεινοφροσύνην· ὡς πῶς ἐτοῦτο ὁποῦ λέγομεν εἶναι ἀληθινὸν, ἂς ἀκούσωμεν αὐτοῦ τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ θέτωντας κατὰ βαθμοὺς αὐταῖς ταῖς δύο ἀρεταῖς, ἔλεγε μάθετε ἀπὸ ἐμένα, ὅτι εἶμαι πρᾶος, καὶ ταπεινὸς εἰς τὴν καρδίαν. Πρέπον εἶναι λοιπὸν νὰ φωτισθῇ ὁ (Ματθ. ια'.) ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ φῶς τὸ πρωϊνὸν πρωτήτερα νὰ λάμψῃ ὁ ἥλιος, διὰ νὰ μπορῇ νὰ ἰδῇ καθαρώτερα τὸν ἥλιον. ἔτζι εἶναι πρέπον καὶ ἡ ψυχὴ νὰ ἔχῃ πρωτήτερα εἰς τοὺς λόγους της τὸ φῶς τῆς πραότητος, καὶ ἔπειτα νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἁγίαν ταπείνωσιν. διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μπορέσῃ τινὰς νὰ ἰδῇ τὸν ἥλιον τῆς ταπεινώσεως, ἂν δὲν φωτισθῇ πρωτήτερας καὶ γνωρίσῃ τὸ φῶς τῆς πραότητος, καθὼς μᾶς διδάσκει ἡ ἀληθινὴ τάξις καὶ κατάστασις τῶν προειρημένων δύο πραγμάτων. Ἡ πραότης εἶναι μία (Ὁρισμὸς τῆς πραότητος.) κατάστασις καὶ βεβαιότης τοῦ νοὸς ἀμετάθετος, ἡ ὁποία εὑρίσκεται μιᾶς λογῆς καὶ μὲ ἕνα ἴδιον τρόπον ἔτζι εἰς ταῖς τιμαῖς, ὡσὰν καὶ εἰς ταῖς ἀτιμίαις. ἡ πραότης εἶναι, νὰ ὑποφέρει τινὰς δίχως καμίαν ἀνακάτωσιν τοῦ θυμοῦ καὶ χωρὶς καμίαν αἴσθησιν ταῖς ταραχαῖς ὁποῦ τοῦ γίνουνται ἀπὸ τὸν πλησίον του, καὶ νὰ προσεύχεται καθαρῶς εἰς τὸν θεὸν διὰ τ' ἐκεῖνον. Ἡ πραότης εἶναι ὡσὰν ἕνα χαράκι, ὁποῦ κείτεται ἀποπανωθίον τῆς θαλάσσης τοῦ θυμοῦ, τὸ ὁποῖον χαλᾷ καὶ διασκορπᾷ ὅλα τὰ κύματα ὁποῦ τὸ κτυποῦσι, καὶ ἐκεῖνο ποτὲ δὲν τζακίζεται, οὐδὲ ὑπομένει κανένα κλόνον. Ἡ πραότης, εἶναι ἕνα στήριγμα, καὶ ἕνα θεμέλιον βέβαιον καὶ ἀσάλευτον τῆς ὑπομονῆς, μία πόρτα, ἢ νὰ εἰπῶ πλέα ὀγλυγορώτερα, μητέρα τῆς ἀγάπης, ὑπόθεσις καὶ ἀφορμὴ τῆς διακρίσεως, καθὼς λέγει ὁ προφήτης, ὁ κύριος θέλει διδάξει τοὺς πραεῖς ταῖς στράταις του. ἡ πραότης (Ψαλμ. κδ'.) εἶναι ἡ προξενήτρα καὶ ἡ χορηγὸς τῆς ἀφέσεως καὶ συγχωρήσεως τῶν

ἁμαρτιῶν. τὸ θάῤῥος καὶ ἡ παῤῥησία τῆς προσευχῆς, πῶς ἐπακούεται ἐκεῖνος ὁποῦ τὴν ἔχει, ἀπὸ τὸν θεόν. τόπος τοῦ ἁγίου πνεύματος, καθὼς
Ἡσα. ξϛ'. εἶπεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ προφήτου. πρὸς τίνα νὰ στοχασθῶ, καὶ εἰς ποῖον νὰ ἀναπαυθῆ τὸ πνεῦμά μου, παρὰ εἰς τὸν πρᾶον, καὶ ἡσύχιον. Ἡ πραότης εἶναι συνεργὸς καὶ βοηθήτρια τῆς ὑπακοῆς. ὁδηγὸς καὶ φύλαξ τῆς ἀδελφότητος. χαλινάρι τῶν μαινομένων, κόψιμον καὶ κράτημα ἐκείνων ὁποῦ θυμώνουνται. πρόξενα τῆς χαρᾶς. μιμήτρια τοῦ Χριστοῦ. ἰδίωμα τῶν ἀγγέλων. δεσμὸς τῶν δαιμόνων, καὶ σκουτάρι ἐναντίον τῆς πικρότητος τῆς ὀργῆς. Εἰς ταῖς καρδίαις τῶν πραέων θέλει ἀναπαύεσθαι ὁ κύριος. μὰ ἡ
Ψαλ. λϛ'. ψυχὴ ὁποῦ ταράχτεται καὶ ταράττει, εἶναι καθέδρα τῶν δαιμόνων. Οἱ πραεῖς θέλουν κληρονομήσει, μᾶλλον δὲ, θέλουν ἀφεντεύσει τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. μὰ οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ ξαφορμίζουσι μὲ τὸν θυμόν τως καὶ ὀργίλοι καὶ θυμώδεις, θέλουν ξορισθῆ καὶ διωχθῆ ἀπὸ τὴν γῆν τως. Ἡ πραεῖα ψυχὴ εἶναι ἀνάπαυσις καὶ θρόνος τῆς ἁπλότητος. ἀμὴ ὁ νοῦς ὁ θυμώδης καὶ ὀργίλος, εἶναι δημιουργὸς τῆς πονηρίας. Ἡ ψυχὴ ἡ ἥμερη θέλει χωρήσει καὶ δεχθῆ εἰς τὴν ἑαυτήν της, καὶ θέλει μεταδώσει καὶ εἰς ἄλλους, τοὺς λόγους τῆς σοφίας, καθὼς λέγει ὁ προφήτης.
Ψαλ. κδ'. Ὁ κύριος θέλει ὁδηγήσει τοὺς πραεῖς εἰς κρίσιν, μᾶλλον δὲ εἰς διάκρισιν, διὰ νὰ γνωρίζουσι νὰ κρίνουσι καὶ νὰ διοικοῦσι τὰ καμώματα τῶν ἀλλονῶν. Ἡ ψυχὴ ἡ ἴσα καὶ εὐθεία, εἶναι σύμβιος τῆς ταπεινώσεως, μὰ ἡ πονηρὰ, εἶναι δούλευτρα τῆς ὑπερηφανίας. Αἱ ψυχαῖς τῶν πραέων θέλουν ἐμπλησθῆ γνῶσιν. μὰ ὁ θυμώδης νοῦς, εἶναι συγκάτοικος τοῦ σκότους, καὶ τῆς ἀγνωσίας. Ὁ θυμώδης καὶ ὁ εἰρωνικὸς ἐσυναπαντήσαν ἀλλήλους των, καὶ δὲν ἦτον νὰ εὕρη τινὰς εἰς τοὺς λόγους των κανένα λόγον ἴσον, καὶ ἀπόνηρον. ἂν ξανοίξης καὶ στοχασθῆς τὴν καρδίαν τοῦ θυμώδους δὲν θέλεις εὕρη ἄλλο παρὰ μανίαν. καὶ ἐξετάζοντας τὴν ψυχὴν τοῦ δευτέρου, θέλεις ἰδεῖ πονηρίαν, μὲ σκοπὸν διὰ νὰ βλάψη. Ἡ ἁπλότης εἶναι μία ἕξις χωρὶς διπλότητα καὶ πονηρίαν καμίαν, ἡ ὁποία δὲν κινᾶται εἰς κανένα κακὸν λογισμὸν, καὶ σκοπόν. ἡ πονηρία εἶναι, μία ἐπιστήμη, μᾶλλον δὲ μία ἀσχημοσύνη δαιμονική, ἐστερημένη ἀληθείας, καὶ ὁποῦ λογιάζει νὰ λανθάνει τοὺς πολλούς. Ἡ ὑπόκρισις εἶναι μία ἐναντία κατάστασις καὶ διάθεσις τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ κορμίου ἐναντία, ἡ ὁποία δείχνει ἀπ' ἔξω εἰς τὸ κορμὶ ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν εἶναι ἀπὸ μεσωθίον τῆς ψυχῆς, πλασμένη καὶ ἀνακατωμένη μὲ πάσαν λογῆς ἐπίνοιαν κακὴν διπλότητος, καὶ δολιότητος. Ἡ ἀκακία εἶναι μία ἱλαρὰ καὶ πασίχαρη κατάστασις τῆς ψυχῆς, ἐλεύθερη καὶ ἀλλότρια

ἀπὸ.

ἀπὸ πᾶσαν ἐπίνοιαν πλασμοῦ ἢ δολιότητος, καὶ κακίας. Ἡ εὐθύτης ἢ ἰσότης εἶναι μία ἔννοια καθαρὰ χωρὶς καμίαν περιεργίαν, ἕνα ἦθος ἀνόθευτον. ἕνας λόγος καθαρὸς, ἄπλαστος, δίχως καμίαν στολισίαν περίεργον, καὶ ὁποῦ δὲν τεχνεύεται νὰ ἀρέσῃ κανενός. Ὁ ἀπόνηρος, εἶναι μία φύσις τῆς ψυχῆς καθαρὰ, ἡ ὁποία κάμνει ταῖς ὁμιλίαις της πρὸς ὅλους, καθὼς ἐκτίσθη ἀπὸ τὴν ἀρχήν. Ἡ πονηρία εἶναι μία ἀναστροφὴ ἢ ἀλλαξία τῆς εὐθύτητος καὶ ἰσότητος, μία ἔννοια πεπλανημένη καὶ πλανῶσα. μία ψεύστικη οἰκονομία, ὅρκοι συγκερασοὶ, καὶ λόγοι συμπεπλεγμένοι, μὲ κακίαν. Βυθὸς τῆς καρδίας, ὁποῦ ἔχει μέσα του κρυπτὴν τὴν κακίαν, λογιάζοντας κακοὺς ἢ ἀδίκους λογισμούς. ἄβυσσος δολιότητος καὶ ἀπάτης. ἕνα ψεῦδος μεταμορφωμένον εἰς ἀλήθειαν, φερμένον εἰς συνήθειαν, καὶ ἕξιν. Τέλος πάντων μία φυσικὴ ὑπερηφάνεια, ἔχθρα καὶ ἐναντία τῆς ταπεινώσεως, ὑπόκρισις τῆς μετανοίας. μακρυσμὸς ἀπὸ τὸ σωτηριῶδες πένθος, ἔχθρα τῆς ἐξομολογήσεως, μία χωριστὴ ἐργασία τῆς γνώμης, καὶ τοῦ αὐτεξουσίου, καὶ κανόνας τοῦ ἰδίου θελήματος. δόξια καὶ προξενήτρα τῶν πτωμάτων ἢ τῶν πταισμάτων τῆς ἁμαρτίας, ἐναντιότης τῆς ἐγέρσεως ἀπ' αὐτὰ, μὲ τὴν ἀληθινὴν μετάνοιαν τῶν ἁμαρτιῶν. ἕνας γέλωτας εἰς τὰς ὕβρεις, ὑποκρινομένη νὰ γελᾷ, ὁπόταν ὑβρίζεται, καλὰ ἢ νὰ λογιάζῃ πῶς νὰ ἐκδικηθῇ. μία κατήφεια ἢ σκυθρωπότης ἀπαίδευτη. μία εὐλάβεια πλαστὴ ἢ ψεύστικη. μία ζωὴ δαιμονική. Ὁ πονηρὸς εἶναι συντρόφος τοῦ δαίμονος, καὶ συνώνυμος μετ' αὐτὸν, ἐπειδὴ ἢ αὐτὸς ὁ δαίμων ὀνομάζεται πονη- Ματθ. θ'.
ρός. διὰ τί καὶ ὁ κύριος μᾶς ἐδίδαξε νὰ τὸν ὀνομάζωμεν ἔτζι, λέγωντας, ῥῦσαι μας ἢ ἐλευθέρωσέ μας ἀπὸ τὸν πονηρόν. Ἂς φύγωμεν ἀπὸ τὸν γκρεμνὸν τῆς ὑποκρίσεως, καὶ ἀπὸ τὸν λάκκον τῆς ὑπουλότητος καὶ δολιότητος, ἀκούοντες ἐκεῖνον ὁποῦ λέγει. ἐκεῖνοι ὁποῦ πονηρεύονται, θέ- Ψαλ. λς'.
λουν ἐξολοθρευθῆ ἢ ὡσὰν φύλλα τοῦ χλωροῦ χόρτου, θέλουν πέσει ὀγλήγορα, ἢ θέλουν ξεριζωθῆ, διατὶ οἱ τοιοῦτοι εἶναι βοσκαρὰ τοῦ δαίμονος. Καθὼς ὁ θεὸς ὀνομάζεται ἀγάπη, ἔτζι καὶ εὐθύτης, διὰ τοῦτο καὶ ὁ σοφὸς λέγει εἰς τὸ ᾆσμα τῶν ᾀσμάτων, ὁ μιλῶντας πρὸς μίαν καθα- ᾆσμα ἀσμ.
ρὰν καρδίαν, ἡ εὐθύτης σὲ ἠγάπησε. καὶ πάλιν ὁ δαβὶδ ὁ τούτου πατὴρ, κεφ. α'.
εἶπεν. ὁ κύριος εἶναι καλὸς καὶ εὐθής. ἢ ἐκείνους ὁποῦ συνονομάζουνται Ψαλμ. κδ'.
μετ' αὐτὸν λέγει πῶς σώζουνται, διότι λέγει, ὁ κύριος σώζει ἐκείνους ὁποῦ Ψαλμ. ζ'.
εἶναι εὐθεῖς καὶ ἴσοι εἰς τὴν καρδίαν. καὶ πάλιν λέγει. εἶδεν ὁ θεὸς τὴν Ψαλμ. ι'.
εὐθύτητα τῶν ψυχῶν, ἢ ἐπέσκεψε καὶ ἐσοχάσθηκέν ταις μὲ τὸ πρόσωπόν του. Πρῶτον ἰδίωμα τῆς πρώτης αὐξήσεως τῆς ἡλικίας τῶν παιδίων,

εἶναι,

εἶναι, ἡ ἁπλότης ἡ καθαρά, ὁποῦ εἶναι ἀλλοτρία καὶ ξένη ἀπὸ κάθε λογῆς ποικιλότητα καὶ πολυκατεχίαν. τὴν ὁποίαν ὥστε ὁποῦ τὴν εἶχεν ἐκεῖνος ὁ Ἀδάμ, δὲν εἶδε τὴν γύμνωσιν τῆς ψυχῆς του, οὐδὲ τὴν ἀσχημάδα τῆς σαρκός του. Καλὴ εἶναι κατὰ ἀλήθειαν καὶ μακαρία καὶ ἡ ἁπλότης ἐκείνη ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς κάποιους φυσικά, μὰ ὄχι τέτοιας λογῆς καλή, ὡσὰν ἐκείνη ὁποῦ ἐμεταστράφηκεν ἀπὸ τὴν πονηρίαν εἰς ἁπλότητα μὲ κόπους καὶ μὲ ἱδρῶτας. διατὶ ἡ πρώτη σκέπεται καὶ φυλάγεται ἀπὸ πολλὴν ποικιλίαν τῆς κακίας καὶ τῶν παθῶν, μὰ ἐτούτη ἡ δευτέρα γίνεται δότειρα καὶ προξένητρα τῆς ὑψηλοτάτης ταπεινοφροσύνης καὶ πραΰτητος. καὶ ἐκείνη ἡ πρώτη δὲν ἔχει πολλὺν τὸν μισθόν. μὰ ὁ μισθὸς τῆς δευτέρας εἶναι μεγάλος καὶ ὑπεράπειρος, καὶ ὑπερένδοξος. Ὅλοι ἡμεῖς ὁποῦ θέλομεν νὰ σύρωμεν εἰς τὸ λόγου μας, καὶ νὰ κάμωμεν νὰ κατοικήσει εἰς ταῖς καρδίαις μας ὁ θεός, πρέπει νὰ προσερχώμεσθαν εἰς αὐτόν, ἁπλαῖς καὶ ἀπλάστως, καὶ ἀπονήρως, καὶ χωρὶς καμίαν περιεργίαν, ὡσὰν πηγαίνουσι τὰ παιδία εἰς τὸν διδάσκαλον, διατὶ νὰ μανθάνουσι. Διατὶ ὁ θεὸς ἔσωντας καὶ νὰ εἶναι καθαρώτατος, καὶ ἁπλούστατος, καὶ ἅγιος, καὶ δίκαιος, θέλει καὶ ταῖς ψυχαῖς ὁποῦ πηγαίνουσιν εἰς αὐτὸν νὰ εἶναι ὁμοίως ἁπλαῖς καὶ καθαραῖς καὶ ἀπόνηραις. Διατὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μπορέσῃ νὰ ἰδῇ τινὰς ποτὲ ἁπλότητα, ὁποῦ νὰ εἶναι χωρὶς ταπείνωσιν. Πονηρὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἶναι ἕνας προβλέπτης καὶ προθεωρητὴς ψευματικὸς τῶν λογισμῶν καὶ τῶν ἐνδοτέρων ἐννοιῶν, ὁ ὁποῖος φαντάζεται πῶς νὰ καταλαμβάνει, καὶ νὰ γνωρίζει ἀπὸ τὰ λόγια, τοὺς λογισμούς. καὶ ἀπὸ τὰ σχήματα, τὰ ἐγκάρδια τοῦ ἀνθρώπου. Εἶδα τινὰς οἱ ὁποῖοι ἔσωντας καὶ νὰ εἶναι ἐκ φύσεως εὐθεῖς τὴν καρδίαν, καὶ ἁπλοῖ, περπατῶντας μὲ τοὺς πονηρούς, ἐμάθασιν ἀπ᾽ ἐκείνους νὰ πονηρεύονται, καὶ ἐθαύμασα, πῶς τόσα ὀγλήγορα ἐδυνηθήκασι νὰ χάσουσι τὸ ἰδίωμα καὶ τὸ προτέρημα τῆς φύσεώς τους. Ὅσον ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι εὐθεῖς εἰς τὴν καρδίαν, πέφτουσιν εὔκολα ἀπὸ τὴν εὐθύτητα εἰς τὴν πονηρίαν, τόσον ἐκ τοῦ ἐναντίου δύσκολα δύνουνται οἱ πονηροὶ καὶ ἄτυχοι νὰ μεταποιηθοῦσιν ἀπὸ τὴν κακίαν εἰς τὴν ἁπλότητα. Ἡ ξενιτεία ἡ ἀληθινή, καὶ ἡ ὑποταγή, καὶ ἡ φυλακὴ τῶν χειλέων ἐδυνηθήκασι πολλαῖς φοραῖς νὰ μεταποιήσουν, καὶ νὰ μεταλλάξουν τοὺς ἐμπαθεῖς εἰς ἀπαθεῖς, καὶ νὰ ἰατρεύουν παραδόξως πάθη ἀνίατα καὶ ἀθεράπευτα. Ἂν ἔναι καὶ ἡ γνῶσις, καὶ ἡ κοσμικὴ σοφία εἶναι αἰτία νὰ ὑπερηφανεύουνται πολλοί, στοχάζου μήπως καὶ ἡ ἰδιωτεία καὶ ἀμαθεία ἡ ἀξία ἔχουσι συνήθειαν νὰ ταπεινώνουσι σύμμετρα. ὅμως σπάνιοι καὶ

ἀσωρὸς κορυθ. ι.

ὀλίγοι

ὀλίγοι εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ νὰ ἐπαίρνουνται καὶ νὰ καυχοῦνται εἰς τὴν
ἀγνωσίαν τως. Ἀπόδειξις, καὶ διδασκαλία φανερὰ καὶ τύπος τῆς μα
καρίας ἁπλότητος μᾶς ἐγίνηκεν ὁ τρισμακάριος παῦλος ὁ ἁπλοῦς. Διὰ
τί οὐδὲ τινὰς εἶδε ποῦποτας οὐδὲ ἤκουσε τέτοιας λογῆς προκοπὴν ἄνα εἰς τὸν
ί τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων εἰς τόσον ὀλίγον καιρὸν, οὐδὲ δύναται δ' βαθμόν.
νὰ ἰδεῖ ποτέ. Ὁ ἁπλοῦς μοναχὸς εἶναι ὡσὰν ἕνα κτῆνος λογικὸν,
ὁποῦ ὑπακούει καὶ ὑποτάσσεται ἁπλῶς, δὲν ἐξετάζωντας κανένα
λογαριασμὸν, ἀποθέτωντας τελείως τὸ φορτίον του εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ
τὸν ποιμαίνει καὶ κυβερνᾶτον. Τὸ ἥμερον ζῶον δὲν ἐναντιώνεται ἐκεί-
ί νου ὁποῦ τὸ δένει. οὐδὲ μία ψυχὴ εὐθεῖα καὶ ἀπόνηρος τοῦ προεστῶ-
τός της, ὁπόταν τὴν προστάσσῃ τίποτας. ἀκολουθᾶ ἐκείνου ὁποῦ τὸν
σύρνει, καθὼς θέλει ἐκεῖνος, καὶ ἕως θανάτου καὶ θυσίας, δὲν ἠξεύ- Ματθ. ιθ.
ρει νὰ ἐναντιώνεται. Καθὼς ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι πλούσιοι εἰς τὸ θέλη-
μα δύσκολα μποροῦσι νὰ ἐμποδῆν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν,
ιή ἔτζη καὶ οἱ φρόνιμοι ἐκεῖνοι ὁποῦ λογιάζουνται τέτοιοι μέσα τως, οἱ ὁποῖοι
εἶναι κατὰ ἀλήθειαν ἄφρονες, δύσκολα θέλουν μπορέσει νὰ ἀποκτήσουν
τὴν ἁγίαν ἁπλότητα. Πολλαῖς φοραῖς ἕνα πταίσιμον ἐσωφρόνισε τοὺς
κακοὺς, χαρίζωντάς τως σωτηρίαν καὶ ἀκακίαν ἀκούσιον, τὴν ὁποίαν
ἐκεῖνοι θεληματικῶς δὲν τὴν ἐξεζήτησαν. Ἀγωνίζου νὰ μὴν κάμνης
κ' ἐκεῖνα ὁποῦ φαίνουνται τῆς φρονήσεώς σου, δίχως τὴν δοκιμασίαν τοῦ
προεστῶτός σου, καὶ κάμνωντας τέτοιας λογῆς θέλεις εὕρει σωτηρίαν καὶ
εὐθύτητα μὲ τὴν δύναμιν τοῦ χῦ ἡμῶν ἰῦ χῦ. ἀμήν. Ἀνάβασις εἶναι
στη τετάρτη, ὅποιος ἠδυνήθη νὰ ἀνέβη εἰς τοῦτον τὸν βαθμὸν, ἂς ἔχει
θάρρος, διατὶ μιμούμενος τὸν διδάσκαλόν του χν̄, ἐσώθη.

κέ

ΒΑΘΜΟ'Σ ΕΙ'ΚΟΣΤΟ'Σ ΠΕ'ΜΠΤΟΣ.

Περὶ τῆς ὑψηλῆς καὶ ἁγιωτάτης ταπεινοφροσύνης, ἡ
λ' ὁποία εἶναι ἀφανιστικὴ ὅλων τῶν παθῶν
μὲ ἀόρατον αἴσθησιν.

Ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ διηγᾶται μὲ λόγους αἰσθητοὺς τὴν αἴσθησιν καὶ
τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀγάπης τοῦ θῦ, τῆς ταπεινοφροσύνης τῆς ἁγίας,
λί τῆς μακαρίας καθαρότητος, τῆς ἐλλάμψεως, καὶ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ θεοῦ,
καὶ τοῦ φόβου του, καὶ τῆς πληροφορίας τῆς καρδίας, κυρίως, καὶ πρεπόντως,

καὶ ἀλη-

καὶ ἀληθινῶς καὶ καθαρῶς, καὶ ἀψευδῶς, καὶ ἀπλανῶς, καὶ βαίνει εἰς τοιοῦτον
νὰ διδάσκει καὶ νὰ φωτίζει ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἐδοκιμάσασι τὴν ἐνέργειαν
τους, ἐτοιαῦτα τέτοιας λογῆς πράγματα μὲ ἐξήγησιν λόγων, κάμνει ὅμοιον
πρᾶγμα καθὼς κάμνει ἐκεῖνος, ὁποῦ θέλει νὰ διδάσκει μὲ λόγια καὶ μὲ
παραδείγματα τὴν γλυκύτητα τοῦ μέλιτος, ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν τὴν ἐγεύ- ε
θη, καὶ δὲν τὴν ἐδοκίμασε ποτέ του. Ἀλλ᾽ ὁ δεύτερος μὲν ἤγουν ἐτοῦτος,
εὐκαιρία ἄγαπα νὰ πειράζεται μὲ τὰ λόγια; διατὶ νὰ μὴν λέγω πᾶς εὔ-
καιρος μιλεῖ πολλὰ λόγια, διατὶ ποτὲ δὲν θέλει κάμει ἐκεῖνον ὁποῦ
λογιάζει. οὐδὲ πρότερος, ὁποῦ θέλει νὰ διηγᾶται διὰ τούταις ταῖς ἀρε-
ταῖς, ἢ δὲν γνωρίζει ὡς ἀμαθὴς ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον ὁμιλεῖ, ἢ ἐμπαί- ε
ζεται μεγάλα ἀπὸ κενοδοξίαν. Ὁ πρῶτος λόγος ἔφερεν εἰς τὸ μέσον
εἰς τοὺς ἀκροατὰς ὡσὰν ἕνα θησαυρὸν πολύτιμον, τὴν ἀρετὴν τῆς ταπει-
νοφροσύνης, διατὶ δοκιμὴν, κατασφαλισμένον εἰς σκεύη ὀστράκινα, ἤγουν
εἰς σώματα ἀνθρώπων ὁποῦ εἶναι καμωμένοι ἀπὸ μίαν σάρκα αἰσθητὴν
καὶ ἀσθενῆ. ὁ ὁποῖος θησαυρὸς δὲν μπορεῖ νὰ γνωρισθῇ μὲ κανένα λό- ιε
γον τί λογῆς εἶναι. μὰ ἔχει μοναχὰς τὴν ὑπερογραφὴν ἀκατάληπτον,
μὲ τὴν ὁποίαν εἶναι σημαδεμένος ἀπ᾽ ἔξω ἐτοῦτος ὁ θησαυρὸς, ἡ ὁποία
δίδει πολλὴν καὶ ἀτελείωτην τὴν ἐξέτασιν καὶ τὸν κόπον, ἐκείνων ὁποῦ
ζητοῦσι τὴν γνώρισίν του μὲ λόγια. ἡ ὁποία λέξις καὶ ἐπιγραφὴ εὑρίσκε-
ται ἔτζη. Ἡ ἁγία ταπείνωσις. ἡ ἐπιγραφὴ μὲ τὴν ὁποίαν γνωρίζεται κ
ἐτούτη ἡ ἁγία ταπείνωσις, εἶναι νὰ κρατῆται τινὰς ταπεινὸς καὶ οὐδαμι-
νὸς, καὶ νὰ θέλει νὰ κρατῆται ἔτζη ἀπὸ τοὺς ἄλλους, τὸ ὁποῖον πρᾶγ-
μα ἀκόμι εἶναι σχεδὸν ἀκατάληπτον, καὶ δύσκολον νὰ δυνηθῇ νὰ τὸ κα-
ταλάβῃ τινὰς ἀληθινά. πάλιν ὁ θησαυρὸς δείχνει ἕνα κόπον ὁποῦ
δὲν ἔχει τέλος σιμὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν γυρεύουσι μὲ λόγια, διατὶ δὲν κε
θέλομεν μπορέσει νὰ φθάσωμεν μὲ λόγια εἰς τὴν ἁγίαν ταπείνωσιν,
μὰ μὲ ἁπλὴν ὑπακοὴν, καὶ ἀπάρνησιν τοῦ ἑαυτοῦ μας, καὶ βάσανα τοῦ
σταυροῦ. Ὅσοι ὁδηγοῦνται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἃς εἰσέβουσιν ὁμά-
δι μετ᾽ ἐμᾶς εἰς τοῦτο τὸ νοερὸν καὶ πάνσοφον συνέδριον, ἤγουν ἃς ζη-
τήσουσι μετ᾽ ἐμᾶς ἐτοῦτον τὸν θησαυρὸν τῆς ταπεινώσεως, ἐρευνῶντας λ
μετ᾽ ἐμᾶς τοὺς λόγους ὁποῦ εἴπασιν οἱ ἅγιοι διὰ τοῦτον τὸν θησαυρὸν
τῆς ταπεινώσεως, καὶ ἃς βαστάζουσι καὶ ἐτοῦτοι, νοερῶς εἰς τὰς χεῖρας τους
τὰς θεογράφους πλάκας τῆς γνώσεως τῆς ἁγίας γραφῆς. Καὶ ἐσυμ-
μαζωχθήκαμεν, καὶ ἐσυνεζητήσαμεν, καὶ ἐδοκιμάσαμεν ὁμάδι τῆς τι-
μίας ἐπιγραφῆς τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξήγησιν. καὶ ἕνας ἀπ᾽ ἐκεί- λε
νους ὁποῦ ἦτονε μετ᾽ ἐμᾶς, δίδωντας νὰ τὴν γνωρίσῃ τινὰς, ἔλεγε,

πῶς

πῶς ἡ ταπείνωσις εἶναι μία ξελησμονία ἐκείνων ὁποῦ κατορθόνομεν εἰς τὴν προσευχὴν μας. ἄλλος ἔλεγε, πῶς ἡ ταπείνωσις εἶναι, νὰ λογαριάζει τινὰς τὸν ἑαυτόν του ἐσχατώτερον καὶ ἁμαρτωλότερον ἀπὸ ὅλους. ἄλλος ἔλεγε, πῶς ἡ ταπείνωσις εἶναι ἕνας γνωρισμὸς τοῦ νοός, μὲ τὸν ὁποῖον γνωρίζει ὁ ἄνθρωπος τὴν ἀδυναμίαν του καὶ τὴν ἀσθένειάν του. ἄλλος ἔλεγε, πῶς ἡ ταπείνωσις εἶναι, νὰ προφθάνει τινὰς ὁπόταν εὑρίσκεται πειρασμένος καὶ σκανδαλισμένος μὲ τὸν πλησίον του, καὶ νὰ εἶναι πρῶτος νὰ χαλᾷ τὴν ὀργήν, καὶ νὰ δίδει συγχώρησιν. Ἄλλος, πῶς ἡ ταπείνωσις εἶναι, νὰ γνωρίζει τινὰς τὴν χάριν τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν συμπάθειάν του πρὸς ἡμᾶς. Ἄλλος πάλιν, πῶς ἡ ταπείνωσις εἶναι μία αἴσθησις καὶ γνώρισις πῶς εἶναι συντριμμένη ἡ ψυχή, καὶ μία ἄρνησις τοῦ θελήματος, ἤγουν νὰ ἀρνᾶται τινὰς τὸ θέλημά του. καὶ ἐγὼ ἀκούοντάς τα τοῦτα ὅλα, καὶ δοκιμάζοντάς τα πολλὰ ἐπιμελῶς καὶ μὲ μεγάλην σκέψιν ἀνάμεσά μου, δὲν ἠδυνήθηκα νὰ μάθω τὴν ἐξήγησιν τῆς τὴν μακαρίαν ἀπὸ τὴν ἀκοὴν ἐτουτῶν ὁποῦ εἶπασι. Διὰ τοῦτο ἐγὼ ὁ ἔσχατος ἀπὸ τούτους ὅλους, ἔσωντας νὰ μαζώξω ὡσὰν σκύλος πεινασμένος ἀπὸ ταῖς ψύχαις ὁποῦ ἐπέφτασιν ἀπὸ τὴν τράπεζαν τῆς θεϊκῆς γνώσεως ἐκείνων τῶν γνωστικῶν καὶ μακαρίων πατέρων, ὁρίζοντας καὶ ἐγὼ καὶ δίδωντας κάποιαν ἐξήγησιν εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ἐτούτης τῆς ὑψηλῆς ἀρετῆς, λέγω. Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι μία χάρις τῆς ψυχῆς ἀνωνόμαστη, ἡ ὁποία μοναχὰς ἀπ᾽ ἐκείνους μπορεῖ νὰ ὀνομάζεται, οἱ ὁποῖοι τὴν ἐδοκιμάσασιν. ἕνας πλοῦτος ὁποῦ δὲν ἠμπορεῖ νὰ μιληθῇ. μία ὀνομασία τοῦ θεοῦ καὶ χάρις καὶ δωρεά, ἐπειδὴ ἐκεῖνος λέγει, μάθετε, ὄχι ἀπὸ ἄγγελον, ὄχι ἀπ᾽ ἄνθρωπον, ὄχι ἀπὸ βιβλίον, μὰ ἀπὸ ἐμένα, ἤγουν ἀπὸ τὴν ἐνοίκησίν μου καὶ τὴν ἔλλαμψιν καὶ τὴν ἐνέργειαν ὁποῦ ἐργάζομαι εἰς ἐσᾶς, πῶς εἶμαι πρᾶος καὶ ταπεινὸς εἰς τὴν καρδίαν, καὶ εἰς τὸν λογισμόν, καὶ εἰς τὸ φρόνημα, καὶ θέλετε εὕρη ἀνάπαυσιν εἰς ταῖς ψυχαῖς σας ἀπὸ τοὺς πολέμους, ἀπὸ τοὺς πειρασμούς. ἀπὸ τοὺς κακοὺς λογισμούς, ὁποῦ βαρένουσι τὴν ψυχήν, τὸν νοῦν, καὶ τὴν καρδίαν. Ἄλλη εἶναι ἡ θεωρία ἐτούτης τῆς ὁσίας καὶ μακαρίας ἀμπέλου, τῆς ταπεινώσεως ὁπόταν εὑρίσκεται τινὰς εἰς τὸν λειμῶνα τῶν παθῶν, εἰς τοὺς ἀχαρίους, οἱ ὁποῖοι πειράζουνται ἀκόμη ἀπὸ τὸ κρύος τῶν πειρασμῶν, καὶ ἄλλη εἰς τὸ καλοκαίρι τῶν καρπῶν τῶν προκοπτόντων. καὶ ἄλλη εἰς τὸ θέρος τῶν ἀρετῶν τῶν τελείων. καλὰ καὶ ὅλαις της αἱ θεωρίαις νὰ συντρέχουσιν εἰς μίαν εὐφροσύνην καὶ καρποφορίαν, διὰ τοῦτο ἔχουσι καὶ ὡσὰν κάποια σημάδια ἐδικά τως τῶν καρπῶν. Διὰ τὶ ὁπόταν ἀρχήσῃ νὰ ἀνθῇ

Ὁρισμὸς τῆς ταπεινώσεως.

Ματθ. ιά.

εἰς ἡμᾶς τὸ σαφύλι ἐκείνης τῆς ὁσίας ταπεινώσεως, παρευθὺς μισοῦμεν μὲ κόπον πᾶσαν λογῆς ἀνθρωπίνην δόξαν καὶ ἔπαινον, ἐξορίζοντας ἀπὸ λόγου μας τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὀργήν. ἀμὴ πλακώνοντας λοιπὸν καὶ αὐξαίνοντας ἐτούτη ἡ βασίλισσα τῶν ἀρετῶν μὲ τὴν πνευματικὴν ἡλικίαν εἰς τὴν ψυχήν, λογαριάζομεν διὰ οὐδὲ τίποτας, μᾶλλον δὲ σιχαινόμεθαν ὅλα τὰ καλὰ ὁποῦ γίνουνται ἀπὸ ἡμᾶς, λογιάζοντας πῶς κάθε ἡμέραν ἀποσώνομεν ἀπάνω μας πλειότερον φορτίον τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ ἤμεσθαν πλέα ἄξιοι κολάσεως διὰ ταῖς κρυφαῖς καὶ ἀγνωσταῖς μας ἀμέλειαις, ταῖς ὁποίαις δὲν ἠμποροῦμεν νὰ καταλάβωμεν διὰ τὸ πλῆθος. βάνοντας εἰς τὸν νοῦν μας τὸ πλῆθος τῶν θεϊκῶν χαρισμάτων ὁποῦ μᾶς δίδουνται, νὰ μᾶς γένουνται προσθήκη καὶ ἀπόσωσμα πλειοτέρας κολάσεως, ὡσὰν ὁποῦ τὰ ἔχομεν δίχως νὰ μᾶς πρέπουσι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ νοῦς τότε ἀπομένει ἄκλεφτος, καὶ δὲν στερεύγεται τὴν ἀρετὴν τῆς ταπεινώσεως ἀσφαλίζοντας καὶ βεβαιώνοντας τὸν ἑαυτόν του εἰς ἕνα μικρὸν σακκουλάκι τῆς μετριότητος, γροικῶντας μόνον τοὺς κτύπους, καὶ ταῖς κολακείαις, καὶ τὰ παιγνίδια τῶν κλεπτῶν δαιμόνων, καὶ μὴ δυνάμενος ὅμως νὰ πάθη καμίαν ἐπήρειαν ἢ ἐπιβουλὴν καὶ ἀπάτην ἀπὸ κανένα ἀπὸ τούτους, διατί ἡ μετριότης εἶναι ἄρμαρι ἄκλεφτον, ἢ εἰς τὸ ὁποῖον δὲν δύνεται νὰ ἐπιχειρισθῆ τίποτας κανεὶς δαίμων. Ἡμεῖς λοιπὸν ἐδιηγήθημεν ἀξετασικῶς εἰς κοντολόγιον, διὰ τὰ ἄνθη καὶ τὴν μικρὰν προκοπὴν ἐκείνου τοῦ καρποῦ ὁποῦ εἶναι ἀνθηρὸν πάντοτε τῆς ταπεινώσεως, μὰ ποῖον νὰ εἶναι τὸ τέλειον βραβεῖον καὶ ἔπαθλον ἐκείνης τῆς ἁγίας ἀρετῆς, ἐσεῖς ὁποῦ εἶστε οἰκειακοὶ τοῦ κυρίου, ἐρωτήσετέ τον, διατί γλῶσσα ἀνθρωπίνη δὲν δύνεται νὰ εἰπῆ. Διὰ τὴν ποσότητα καὶ μεγαλότητα ἐκείνης τῆς ὁσίας ἀρετῆς, δὲν δύνομαι νὰ εἰπῶ. ἢ διὰ τὴν ποιότητα καὶ καλοσύνην της πάλιν νὰ εἰπεῖ κανεὶς εἶναι πλέα ἀδύνατον. Ἂς ἐπιχειρισθοῦμεν λοιπὸν πάλιν νὰ εἰποῦμεν διὰ τὴν ἰδιότητα, καὶ ἐνέργειαν της, κατὰ τὴν ἔννοιαν καὶ ἐγροίκησιν ὁποῦ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν μας. Ἡ παντοτινὴ καὶ μεμεριμνησμένη μετάνοια, τὸ κλαύσιμον ὁποῦ εἶναι καθαρὸν ἀπὸ πᾶσαν λογῆς κηλίδα ἁμαρτίας, καὶ ἡ πανοσία τῶν εἰσαγομένων καὶ ἀρχαρίων ταπείνωσις, ἔχουσι τόσην διαφορὰν καὶ χωρισμὸν ἀλλήλως τως, ὅσην ἔχει ἀπὸ τὸ ψωμὶ ἡ ζύμη καὶ τὸ ἀλεύρι. Ἡ ψυχὴ βέβαια συντρίβεται καὶ λεπτύνεται ὡσὰν ἀλεύρι μὲ τὴν μετάνοιαν τὴν καθολικὴν ἀπὸ κάθε ῥύπον καὶ κηλίδα αἰσθητῆς ἐπιθυμίας. μὰ ἑνώνεται μὲ κάποιον τρόπον, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ ἔτζι συνανακατώνεται μὲ τὸν θεὸν μὲ τὸ νερὸν τοῦ πένθους τοῦ ἀληθινοῦ, καὶ ἔπειτα

ἀνάφτων-

ἀναρτῶντας ἀπ' ἐκεῖνο μὲ τὴν θερμότητα τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου πνεύματος, γίνεται ψωμὶ, καὶ στερεώνεται ἡ μακαρία ταπείνωσις, καθαρὰ καὶ ἀμέτοχος πάσης ζύμης κακίας καὶ ὑπερηφανίας. Ὅθεν καὶ συνέχοντας ὡσὰν εἰς μίαν δύναμιν καὶ ἐνέργειαν ἡ πανοσία ἕνωσις ἐτούτων τῶν τριῶν ἀρετῶν, τῆς μετανοίας, τοῦ σωτηριώδους πένθους, καὶ τοῦ πυρὸς τῆς ἀγάπης, ὡσὰν μία ἁλυσίδα ὁποῦ ἔχει τρία κρικέλια, μᾶλλον δὲ ὡσὰν τὸ οὐράνιον τόξον ὁποῦ φαίνεται εἰς τὰ νέφαλα μὲ τρία χρώματα, ἔχει καὶ τὰ ἰδιώματα μὲ κάποιον τρόπον ἐδικά της, εἰς τρόπον ὁποῦ ἐκεῖνον ὁποῦ ἤθελες εἰπεῖ καὶ εἶναι σημάδι τῆς μιᾶς, ἐτοῦτο εὑρίσκεις καὶ εἶναι γνώρισμα καὶ τῆς ἄλλης. Διὰ τοῦτο θέλω δοκιμάσει καὶ μὲ ἀπόδειξιν συντόμως νὰ βεβαιώσω τὸ εἰρημένον. Διὰ τὶ πρῶτον καὶ ἐξαίρετον ἰδίωμα, τῆς καλῆς ἐκείνης καὶ ἀξίας θαύματος τριάδος τῶν ἀρετῶν, εἶναι, νὰ ἀποδέχεται τινὰς μετὰ πάσης χαρᾶς ταῖς ὑβρισίαις καὶ ταῖς ἀτιμίαις, προσδεχόμενός ταις μὲ πᾶσαν προθυμίαν καὶ μὲ τὰ χέρια, διὰ νὰ εἰπῶ ἔτζη, τῆς ψυχῆς. καὶ ἐναγκαλιζόμενός ταις, βάνοντας εἰς τὸν νοῦν του πῶς τέτοιας λογῆς ἀποδοχὴ καταπαύει καὶ κατακαίει ταῖς ἀρρωστίαις τῆς ψυχῆς καὶ ταῖς μεγάλαις ἁμαρτίαις, καὶ τοῦτο εἶναι ἰδίωμα τῆς μετανοίας. δεύτερον ἰδίωμα εἶναι, ὁ χαλασμὸς πάσα λογῆς θυμοῦ καὶ ὀργῆς, καὶ ἡ μετριότης εἰς τὴν κατάπαυσιν ἐτούτου τοῦ θυμοῦ. καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἰδίωμα τοῦ πένθους. Ὁ τρίτος καὶ καλώτατος βαθμὸς, ἢ τὸ τρίτον ἰδίωμα ἐτούτης τῆς τριάδος τῶν ἀρετῶν, εἶναι ἡ πιστὴ ἀπιστία τῶν καλῶν ἔργων ὁποῦ κάμνει τινὰς, νὰ μὴν θαρρεύεται εἰς ἐκεῖνα, καὶ ἡ παντοτινὴ ἐπιθυμία καὶ ὄρεξις νὰ μανθάνει καὶ νὰ διορθώνεται εἰς τὰ σφάλματά του ἀπὸ ἄλλους. καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἰδίωμα τῆς τελείας ταπεινώσεως, καὶ τῆς μεγάλης θερμότητος. Τὸ τέλος τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν εἶναι ὁ χριστὸς εἰς δικαιοσύνην καὶ σωτηρίαν εἰς καθ' ἕνα ὁποῦ πιστεύει εἰς αὐτόν. καὶ τὸ τέλος τῶν ἀκαθάρτων παθῶν, εἶναι ἡ κενοδοξία καὶ ἡ ὑπερηφανία σιμὰ εἰς καθ' ἕνα ἄνθρωπον ὀκνηρὸν, καὶ ἀπρόσεκτον, ὁποῦ δὲν προσέχει καλὰ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἑαυτοῦ του, τῶν ὁποίων παθῶν ὄντας καὶ νὰ εἶναι ἀφανισμένα ἐτούτη ἡ νοερὰ ἔλαφος ὁποῦ διώχνει καὶ θανατώνει τοὺς νοητοὺς ὄφεις τοὺς δαίμονας, φυλάσσει τὸν σύμβιόν της τὸν νοῦν τὸν ἀνθρώπινον ἀνεπίδεκτον παντὸς θανατηφόρου φαρμάκου. Διὰ τί ποῦ εὑρίσκεται καὶ φανερώνεται εἰς αὐτὴν φαρμάκι ὑποκρίσεως; ποῦ καταλαλιᾶς, ποῦ εὑρίσκεται εἰς αὐτὴν νὰ κρύπτεται καὶ νὰ ἐμφωλεύῃ ὁ διαβολικὸς ὄφις, ὁποῦ νὰ μὴν δημοσιευθῇ καὶ νὰ θανατωθῇ μὲ τὴν ἐξομολόγησιν, διηγώντας καὶ

διακ-

διωκόμενος, ἀπὸ τὴν γῆν τῆς καρδίας; Δὲν δύναται νὰ φανῆ εἰς τὴν ψυχὴν ἡ ὁποία εἶναι ἐσμιγμένη μὲ τὴν ταπείνωσιν, κανένα σημάδι καὶ γνώρισμα μίσους, κανένα εἶδος ἀντιλογίας, καμία ὀσμὴ καὶ μυρωδία ἀπειθείας, καὶ ἀνυποταξίας, μόνον ἂν δὲν εἶναι πολὺ πίστεως ὁ λόγος, διατὶ τότε πειράζεται ἡ ἀλήθεια τῆς ὁμοιοίας. Ἐκεῖνος ὁ κύ ι
ριος ἐνώθηκεν οἰκειακῶς μὲ τούτην τὴν ταπεινὴν καὶ θρηνώδη σύζυγον, ὡσὰν ἐνώνεται ὁ νυμφίος ἀγαπητικῶς μὲ τὴν νύμφην, γίνεται ἥμερος, πραῢς καὶ γλυκύς, ὁλονοητάνυκτος, συμπαθὴς καὶ ἐλεήμων πρὸς κανένα, γαληνός, φαιδρός, ὑποτακτικός, πασίχαρος, ἄγρυπνος, ἄοκνος. καὶ τί κάμνει χρείαν νὰ λέγω πολλά; ἐλεύθερος ἀπὸ κάθε πά- ι
θος, διατί καθὼς λέγει ὁ προφήτης. ὁ κύριος μᾶς ἐνθυμήθηκεν εἰς τὴν ταπείνωσίν μας, καὶ ἐλύτρωσέ μας ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς μας, ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ ἀπὸ τοὺς μολυσμούς. Ὁ ταπεινὸς μοναχὸς δὲν θέλει πολυπραγμονήσει ποτὲ νὰ μανθάνῃ τὰ μυστήρια. μὰ ὁ ὑπερήφανος πολυπραγμονᾷ ὡς καὶ τὰ ἀκατάληπτα κρίματα τοῦ θεοῦ. Ἤλθασιν οἱ δαίμονες κά- ιϛ
ποιαν φορὰν ἐμπρὸς εἰς ἕνα ἀπὸ τοὺς γνωστικωτάτους καὶ δοκιμωτάτους ἀδελφούς, καὶ ἐπαινοῦσάν τον ὀφθαλμοφανῶς λέγοντάς του, πῶς ἦτον μακάριος, ἀμὴ ἐκεῖνος ὁ πάνσοφος τοὺς εἶπεν, ἀνίσως καὶ παύσετε νὰ μὲ ἐπαινᾶτε μὲ τοὺς λογισμοὺς εἰς τὴν ψυχήν, ἐγὼ θέλω λογαριάσει ἀπὸ τὴν ἀναχώρησίν σας μεγάλον τὸν ἑαυτόν μου, μὰ ἂν εἶναι καὶ δὲν παύ- κ'
σετε νὰ μὲ ἐπαινᾶτε, ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους σας θέλω στοχασθῆ τὴν ἀκαθαρσίαν μου, διατί κάθε ὑψηλοκάρδιος εἶναι ἀκάθαρτος σιμὰ εἰς τὸν θεόν. λοιπὸν ἢ ἀναχωρήσετε, καὶ θέλω εἶσθαι μεγάλος εἰς τὸν θεόν. ἢ ἐπαινᾶτε, καὶ ἐγὼ τόσον πλέα θέλω ἐπαινᾶσθαι ἀπὸ ἐσᾶς, τόσον πλέα, γνωρίζοντας πῶς εἶμαι ἀνάξιος τῶν ἐπαίνων, θέλω ταπεινώνεσθαι. τότε οἱ δαίμονες πά- κϛ
ραυτα ἔστωντας νὰ θαυμάζουσι διατὶ δὲν ἐκατέχασι τί νὰ τοῦ ἀποκριθοῦσιν, ἐγενήκασιν ἀφανεῖς ὅλοι. Στοχάζου νὰ μὴν εἶναι ἡ ψυχή σου λάκκος ἑτοιμοῦ τε νὰ μάζῃ ἐκεῖ ὁποῦ δίδει τὴν ζωὴν ἡ βρύσις τῶν δακρύων τῆς ταπεινώσεως, καμίαν φορὰν χώνοντάς το μὲ πλῆθος, καὶ καμίαν φορὰν πάλιν παύοντάς το ἀπὸ τὸν καύσωνα τῆς κενοδοξίας καὶ τῆς ἐπάρ- λ'
σεως. μὰ ἂς εἶναι μία βρύσις τῆς ἀπαθείας ὁποῦ νὰ ἀναβλυσαίνει καὶ νὰ χύνῃ παντοτινὰ ἀπὸ λόγου της τὸν ποταμὸν τῶν ἀρετῶν τῆς πτωχείας, ὁποῦ σὲ κάμνει καὶ σιμώνεις εἰς τὸν θεόν. Γνώριζε ὦ φίλε μου, πῶς τὰ λαγκάδια πληθαίνουσι τὸν σῖτον, καὶ τὸν πνευματικὸν καρπὸν εἰς τοῦ λόγου τως, λαγκάδι εἶναι μία ψυχὴ ταπεινή, ἡ ὁποία εὑρίσκεται ἀναμέσον τῶν ὀρέων, τῶν κόπων καὶ τῶν ἀρετῶν, καὶ τῶν κατορθωμάτων, λϛ

μένει

ρλύει πάντοτε χωρὶς κανένα τύφον καὶ ὑπερηφάνειαν, καρποφορῦσα καλὰ
λὰ ἔργα καὶ ἀπὸ μέσα καὶ ἀπ' ἔξω. Διὸ λέγει ὁ προφήτης, ἐνήστευσα,
σα, ἠγρύπνησα, ἔθεκα χαμαὶ εἰς τὴν γῆν, μὰ ἐταπεινώθηκα, καὶ Ψαλ. ριγ'.
ἔσωσέ με παραυθὺς ὁ κς. Ἡ μετάνοια ἀνασυκώνει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ
[illegible] τὸ βάθος τῆς ἁμαρτίας. τὸ πένθος καὶ τὸ κλαύσιμον τὸ ἀληθινὸν, τὸν
κάμνει νὰ κατακρούη εἰς τὸν ὀυρανὸν, ἀμὴ ἡ ὁσία ταπείνωσις τοῦ ἀνοίγει
τὴν θύραν τοῦ παραδείσου. Μὰ καθὼς ἐγὼ ὁμολογῶ καὶ προσκυνῶ
τὴν τριάδα τῶν προσώπων εἰς τὴν μονάδα τῆς οὐσίας καὶ τῆς θεότητος
ἀχώριστον, καὶ τὴν ἑνότητα τῆς θείας οὐσίας, εἰς τὴν τριάδα τῶν προσώ-
[illegible] πων, ἔτζη λέγω πῶς τοῦταις αἱ τρεῖς ἀρεταῖς τῆς θεϊκῆς χάριτος, ἡ με-
τάνοια, τὸ πένθος, καὶ ἡ ταπείνωσις περιέχουνται καὶ εἶναι ἑσμιμμέναις
ἀχωρίστως, αἱ ὁποίαις ὁδηγοῦσιν εἰς τὸν οὐρανὸν τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν,
εἰς τὸν ὁποῖον κατοικοῦσιν. Ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ βλέπουνται, τὰ φωτί-
ζει καὶ λαμπρύνει ὁ ἥλιος. καὶ ἡ ταπείνωσις δυναμώνει καὶ φυλάγει
[illegible] ὅλα τὰ πράγματα ὁποῦ γίνουνται μὲ λογαριασμόν. Ὁπόταν δὲν εἶναι
τὸ φῶς, ὅλα τὰ πράγματα εἶναι ζοφώδη καὶ σκοτεινὰ, καὶ δίχως τὴν
ταπείνωσιν ὅλα τὰ ἔργα μας εἶναι μάταια καὶ ἀνωφελῆ. Ἕνας τό-
πος εὑρίσκεται εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην, ὁποῦ εἶδε μίαν φορὰν τὸν ἥλιον,
ὁ πυθμένας λέγω τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ὁπόταν ἐξηράνθηκε, καὶ ἐδιά-
[illegible] βηκεν ὁ ἰσραηλιτικὸς λαὸς, καὶ ἕνας ἀληθινὸς λογισμὸς, ἐγέννησε τὴν
ταπείνωσιν, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ συχνία ἐνθύμησις καὶ μελέτη τοῦ θανάτου,
ἢ τῆς κρίσεως, ἢ τοῦ πάθους τοῦ δεσποτικοῦ. Εἰς μίαν καὶ μόνην ἡμέραν Γεν. η'.
ὅλος ὁ κόσμος ἐχάρη, ἤγουν ὁπόταν ὁ νῶε μετὰ τῶν συντρόφων του ἐ-
γῆκεν ἀπὸ τὴν κιβωτὸν, ἢ ὁπόταν ἀνεστάθηκε ὁ δεσπότης ἡμῶν καὶ θεός.
κέ καὶ μία καὶ μόνη εἶναι ἐτούτη ἡ ἀρετὴ τῆς ταπεινώσεως, τὴν ὁποίαν δὲν
δύνουνται νὰ μιμηθοῦσιν οἱ δαίμονες διὰ τὴν ὑπερηφάνειαν τως. Ἄλ-
λο εἶναι νὰ ἐπαίρεται καὶ νὰ ὑπερηφανεύεται τινὰς, ἄλλο, νὰ μὴν ἐπαί-
ρεται, καὶ ἄλλο, νὰ ταπεινώνεται. Ὁ πρῶτος κατακρίνει καὶ καταφρο-
νᾶ τοὺς ἄλλους ὅλην τὴν ἡμέραν. ὁ δεύτερος δὲν κρίνει τοὺς ἄλλους, μὰ
λ' ὅμως δὲν κατακρίνει καὶ τὸν ἑαυτόντου, μὰ ὁ τρίτος, ἤγουν ἐκεῖνος
ὁποῦ ταπεινώνεται, ὁπόταν δὲν καταδικάζεται ἀπὸ κανένα, καταδικά-
ζει παντοτινὰ τὸν ἑαυτόντου. Ἄλλο εἶναι νὰ εἶναι τινὰς ταπεινόφρων.
καὶ ἄλλο, νὰ ἀγωνίζεται διὰ νὰ ἀποκτήση τὴν ταπεινοφροσύνην. καὶ
ἄλλο, νὰ ἐπαινᾶ τὸν ταπεινόφρονα. τὸ πρῶτον, εἶναι τῶν τελείων. τὸ
λά δεύτερον, τῶν ἀληθινῶν ὑποτακτικῶν. τὸ τρίτον, ὅλονῶν τῶν πιστῶν.
Ἐκεῖνος ὁποῦ κατὰ ἀλήθειαν εἶναι καμωμένος ταπεινὸς εἰς τὰ ἔνδον,

ἤγουν εἰς τὸ θέλημα, εἰς τὴν καρδίαν, καὶ εἰς τὸν νοῦν, δὲν θέλει ζημιωθῆ, καὶ κλεφθῆ οὐδὲ ἀπὸ τὰ χείλη του, οὐδὲ ἀπὸ τὰ ξένα χείλη, ἐπαρνέμενος διὰ πρᾶγμα ὁποῦ νὰ γλυνᾶ κενοδοξίαν. διατὶ ἡ πόρτα τοῦ στόματος δὲν προφέρει, οὐδὲ φανερώνει ἐκεῖνον, ὁποῦ δὲν ἔχει τὸ ἀπίτι καὶ ὁ θησαυρὸς τῆς συνειδήσεως. τὸ ἄλογον ὁποῦ εὑρίσκεται μοναχόν του, πολλαῖς φοραῖς τοῦ φαίνεται νὰ τρέχῃ ἀνδρειωμένα, μὰ ὁπόταν ἐσμίγοντας μὲ τὰ ἄλλα δίδεται εἰς τὸν δρόμον, τότε ἐγνώρισε τὴν ὀκνηρίαν του ἢ τὴν προθυμίαν του. ἔτζη τινὲς στέκοντας κατὰ μόνας, τοὺς φαίνεται νὰ ἐργάζουνται μὲ μεγάλην θερμότητα, μὰ ὁπόταν συγκρίνουνται τοὺς ἐργάτας μὲ κεῖνα τῶν ἀλλονῶν, εὑρίσκουνται ὀκνηροὶ καὶ ῥάθυμοι. Ὁπόταν δὲν ἐπαίρεται πλέα ὁ λογισμὸς εἰς τὰ χαρίσματα τὰ φυσικά, τότε εἶναι τοῦτο ἕνα σημάδι τῆς ἀρχῆς τῆς ἁγίας, καὶ τῆς ταπεινώσεως. μὰ ὥστε ὁποῦ αἰσθάνεται καὶ χοϊκὰ ἐκεῖνον τὸν βρῶμον τῆς ὑπερηφανίας, δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ ὀσφρανθῇ καὶ νὰ μυρισθῇ τὴν εὐωδίαν τοῦ μύρου τοῦ πνευματικοῦ τῆς ταπεινώσεως. ἡ ὁποία λέγει ἔτζη, ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι ἀγαπητικὸς μὴ δὲν θέλει μανίσει, δὲν θέλει καταδικάσει, οὐδὲ θέλει φιλονεικήσει μὲ τὸν προεστῶτα του, δὲν θέλει κατακρίνει, δὲν θέλει δικαθῆ, οὐδὲ θέλει θελήσει νὰ αὐθεντεύσῃ, οὐδὲ θέλει εἰπεῖ, οὐδὲ κάμει κανένα πρᾶγμα πλαστόν, καὶ μὲ δολιότητα, ὥστε νὰ ἐσμίξῃ μετὰ ἐμένα, διατὶ ἀφοῦ ἐσμίξῃ καὶ ἑνωθῇ μετ᾽ ἐμένα, δὲν θέλει τοῦ δοθῇ λοιπὸν νόμος τινάς, διατὶ τισώνεστον ὁ νόμος τῆς ταπεινώσεως, ὁποῦ δὲν ἀφίνει νὰ γίνεται κανένα πρᾶγμα ἐμπαθῶς.

Παράδειγμα.

Ἑνὸς δυνατωτάτου ἀγωνιστοῦ τοῦ Χριστοῦ ἀπ᾽ ἐκείνους ὁποῦ σπουδάζουσι νὰ τρέχουσι εἰς τούτην τὴν μακαρίαν ἀρετὴν τῆς ταπεινώσεως οἱ ἀνόσιοι δαίμονες τοῦ ἐπείρασαν εἰς τὴν καρδίαν ἔπαινον τοῦ ἑαυτοῦ του, καὶ ἐκεῖνος μηχανᾶται ἀπὸ θεϊκὴν ἔμπνευσιν νὰ νικήσῃ τὴν πονηρίαν τῶν πονηρῶν δαιμόνων μὲ μίαν εὐσεβῆ καὶ ἁγίαν μέθοδον, τέτοιας λογῆς. Συχάνεται, καὶ βάνει καὶ γράφει εἰς τὸν τοῖχον τοῦ κελλίου του ταῖς ὀνομασίαις τῶν ὑψηλοτάτων ἀρετῶν, ἤγουν τῆς τελείας ἀγάπης, τῆς ἀγγελικῆς ταπεινοφροσύνης, τῆς καθαρᾶς προσευχῆς, τῆς ἀφθάρτου ἁγνείας, καὶ τῶν τοιούτων. ὁπόταν ἤρχουνταν λοιπὸν οἱ λογισμοὶ νὰ τὸν ἐπαινοῦσι, τοὺς ἔλεγεν, ἂς πᾶμεν εἰς τὴν κρίσιν. καὶ πηγαινάμενος λοιπόν, ἀνέγνωθε τὰ ὀνόματα, καὶ ἐφώναζεν εἰς τὸν ἑαυτόν του. ὁπόταν ταῖς ἀποκτήσῃς ἐτούταις, θέλεις γνωρίσει πῶς ἀκόμη εὑρίσκεσαι μακρὰ ἀπὸ τὸν θεόν. διατὶ ἐσὺ εἶσαι ἀχρεῖος δοῦλος, ἐπειδὴ ἔκαμες τὸ χρέος σου εἰς τὸν θεόν, καὶ ἀκόμη δὲν εἶσαι ἄξιος νὰ λάβῃς χάρισμα κανένα. μὰ ἂν δὲν ἀπὸ κτήσῃς

Ἰωάν. ιζ.

ἐτούταις

τούταις ταῖς ἀρεταῖς, θέλει εἶσαι μακρὰ ἀπὸ τὴν φύλαξιν τῶν ἐντολῶν τοῦ θεοῦ. Ποία νὰ εἶναι ἡ δύναμις ἐτουτῆς τῆς ἁγίας ταπεινώσεως καὶ ἡ οὐσία της, ἡ ὁποία λάμπει εἰς ταῖς ψυχαῖς ἐκείνων ὁποῦ τὴν ἔχουσιν, ὡσὰν ὁ ἥλιος εἰς τὰ κτίσματα, ἡμεῖς δὲν δυνόμεσθαν νὰ εἰποῦμεν, ὅμως ἐφανερώσαμεν κατὰ τὸ δυνατόν μας τὴν οὐσίαν της ἀπὸ τὰ ἰδιώματα, καὶ ταῖς ἐνέργειαίς της. Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι μία σκέπη θεϊκή, ἡ ὁποία σκεπάζει τὰ ὀμμάτιά μας διὰ νὰ μὴν βλέπωμεν τὰ κατορθώματά μας. Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι μία ἄβυσσος τῆς εὐτελείας, διὰ τὴν ὁποίαν τινὰς μὲ ὑπομονὴν καὶ μὲ χαρὰν ἀποδέχεται πᾶσαν λογὶς ὕβριν καὶ ἀτιμίαν, καὶ ἡ ὁποία δὲν μπορεῖ νὰ κλεφθῇ ἀπὸ κανένα κλέπτην ἢ ὁρατὸν ἢ ἀόρατον. Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι ἕνας πύργος δυνάμεως ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ ἐχθροῦ, διατὶ ὁ ἐχθρὸς δὲν μπορεῖ νὰ πάρῃ τίποτας ἀπὸ λόγου της ἀπ' ἐκεῖνον εἰς τὸν ὁποῖον εὑρίσκεται, καὶ ὁ ἐχθρὸς, μᾶλλον δὲ ὁ λογισμὸς τῆς ἀνομίας δὲν θέλει ἀποσώσει νὰ τὸν κακώσῃ καὶ νὰ τὸν βλάψῃ, μάλιστα αὐτὸς θέλει κατακόψει τοὺς ἐχθρούς του ἀπὸ τὸ πρόσωπόν του, καὶ θέλει καταδιώξει ἐκείνους ὁποῦ τὸν μισοῦσιν. Ἄλλα εἶναι τὰ ἰδιώματα ὁποῦ εὑρίσκουνται εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ μεγάλου ἐτουτοῦ κτήτορος τῆς ταπεινοφροσύνης, παρὰ ἐκεῖνα ὅλα ὁποῦ ἐφανερώσαμεν πρωτύτερα, διατὶ ἐκεῖνα, ἔξω ἀπὸ ἕνα, ἤγουν ἔξω ἀπὸ τὴν καταφρόνησιν ὁποῦ κάμνει τινὰς τοῦ ἑαυτοῦ του, ἡ ὁποία δὲν μπορεῖ νὰ φανῇ κανενὸς ἐπειδὴ εἶναι κρυμμένη εἰς τὴν καρδίαν, εἶναι σημάδια σιμᾶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὰ βλέπουσι τοῦ πλούτου τοῦ πνευματικοῦ, τὸν ὁποῖον ἔχει ἡ ταπείνωσις. Διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ βλέπουσι ταῖς ἀρεταῖς κανενὸς ταπεινοῦ θελήσειν ἠθέλασι νὰ ἔχουσιν ἐκείναις ταῖς ἀρεταῖς, μὰ ὄχι τὴν καταφρόνησίν του. Γνωρίσει θέλεις ἐν ἀληθείᾳ ἐτοῦτον τὸν πλοῦτον, καὶ δὲν θέλεις ἀπατηθῇ, ὁπόταν θέλῃς βλέπει τὴν ὁσίαν ἐτούτην οὐσίαν τῆς ταπεινώσεως νὰ εὑρίσκεται εἰς ἐσένα, μὲ ἕνα πλῆθος φωτὸς ἀρρήτου, καὶ μὲ μίαν ἀγάπην ἀμύθητον προσευχῆς. μὰ πρὶν παρὰ νὰ τὰ καταλάβῃ τινὰς ἐτοῦτα, κάμνει χρείαν νὰ ἔχῃ τὴν καρδίαν του τέτοιας λογῆς διαθεμένην, ὁποῦ διὰ ὅ,τι ὕβριν καὶ ἂν τοῦ κάμουσι, νὰ μὴν λοιδορᾷ, οὐδὲ νὰ ὀργίζεται, οὐδὲ νὰ κατακρίνῃ τὰ ξένα σφάλματα· καὶ πρωτύτερα πάλιν παρὰ ἐτοῦτο, νὰ δείχνῃ πῶς μισᾷ πᾶσαν κενοδοξίαν. Ἐκεῖνος ὁποῦ μὲ τὴν ἐνδοτέραν αἴσθησιν τῆς ψυχῆς γνωρίσῃ ταῖς ἁμαρτίαις του, καὶ τὴν κατάστασίν του, ἐτοῦτος ἔσπειρε τὸν σπόρον του εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, διατὶ ἀδύνατον εἶναι ἂν δὲν σπείραμεν ἔτζη, νὰ αὐθήσουν εἰς ἡμᾶς τὰ ἔργα τῆς ταπεινοφροσύνης. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ

ψαλμ. ξ.
Ψαλ. πέ.
Ματθ. κγ'.

ἐγνώρισε τὸν ἑαυτόντου μὲ τὸν προειρημένον τρόπον; ἐκατάλαβεν ἀπὸ τοῦ λόγου του ἔννοιαν τοῦ φόβου τοῦ θεοῦ, μὲ τὴν ὁποίαν περιπατῶντας ἔφθασεν εἰς τὴν πόρταν τῆς ἀγάπης. ἡ ὁποία πόρτα εἶναι ἡ ταπείνωσις, ὁποῦ ὁδηγᾶ καὶ βάνει μέσα εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἐκείνους ὁποῦ τῆς συμφωνοῦσι. διὰ τούτην τὴν πόρταν λογιάζω καὶ εἶπεν ὁ χριστὸς,

Ἰωάν. ι. πῶς θέλει ἔμπει ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει, καὶ θέλει εὔγει ἀπὸ τὴν ζωὴν χωρὶς φόβον, ἢ θέλει εὑρεῖ βοσκαραὶ πνευματικὴν καὶ χλόην εἰς τὸν παράδεισον. Ὅλοι ὅσοι ἐμπήκασιν ἀπὸ ἄλλην πόρταν, ἢ τῆς κενοδοξίας, ἢ τῆς ὑπερηφανίας εἰς τὸ μοναδικὸν σχῆμα, εἶναι κλέπται τοῦ μισθοῦ τῆς ζωῆς των, καὶ λησταὶ τῶν ψυχῶν τως, καὶ φονεῖς τοῦ πλησίον τως. Ἡμεῖς ὁποῦ ἐπιθυμοῦμεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ ἀληθινὸν μέτρον τῆς ταπεινώσεως, μὴν λείπωμεν νὰ ἐξετάζωμεν ἐπιμελῶς τοὺς ἑαυτούς μας, καὶ ἂν εἶναι ἢ μὲ ὅλον μας τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν γνωρίσωμεν καὶ λογιάσωμεν πῶς πανταχοῦ εἶναι καλλίτερός μας ὁ πλησίον μας, τότε ἤμεσθεν βέβαιοι πῶς εἶναι σιμά μας ἐκ θεοῦ ἡ χάρις τῆς ταπεινώσεως. Ἀδύνατον εἶναι νὰ εὐγῇ καὶ νὰ γεννᾶται ἀπὸ τὸ χιόνι φλόγα, μὰ πλέα ἀδύνατον εἶναι, νὰ εὑρίσκεται ταπεινοφροσύνη εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι ἄλλης γνώμης ἢ αἱρέσεως ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους, διατὶ τὸ κατόρθωμα τῆς ταπεινώσεως εἶναι πιστῶν καὶ εὐσεβῶν ἀνθρώπων, καὶ τούτων κεκαθαρισμένων ἀπὸ ταῖς ἁμαρτίαις. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ ἡμᾶς ἢ λέγομεν, καὶ κρατοῦμεν καὶ ἴσως τοὺς ἑαυτούς μας διὰ ἁμαρτωλοὺς, ἀμὴ ἡ ὕβρις καὶ ἡ ἀτιμία ὁποῦ γίνεται εἰς καν ἕνα, δοκιμάζει τὴν καρδίαν του, ἢ ταπεινὸς εἶναι ἢ ὄχι, διατὶ ἡ ἀτιμία εἶναι δοκιμασία τῆς ταπεινώσεως. Ἐκεῖνος ὁποῦ σπουδάζει νὰ φθάση εἰς τοῦτον τὸν ἀκύμαντον καὶ ἀτάραχον λιμιῶνα τῆς ταπεινώσεως, δὲν θέλει παύση ποτὲ νὰ κάμνη, νὰ νοᾶ, καὶ νὰ εὑρίσκη, τρόπους, καὶ λόγους, καὶ ἐννοίας, ἢ εὑρέματα, καὶ ζητήματα, καὶ ἐπιμελῆ ζητήματα, καὶ ἐπιτηδεύματα, καὶ μηχανὰς, ἢ εὐχὰς, ἢ προσευχὰς, ὥστε ὁποῦ νὰ ἐλευθερώση τὴν βάρκαν τῆς ψυχῆς του μὲ τὴν συνεργίαν τοῦ θεοῦ, ἢ μὲ ταπεινότερα καὶ ἀτιμότερα ἐπιτηδεύματα ἀπὸ τὴν κινδυνώδη καὶ ἀσύχειμαστον θάλασσαν τῆς οἰήσεως καὶ τῆς ὑπερηφανίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει ἐλευθερωθῆ, εὔκολα, καθὼς ἔκαμεν ὁ τελώνης, θέλει δώσει ἀπολογίαν, καὶ θέλει ἐλευθερωθῆ ἀπὸ ὅλαις του ταῖς λοιπαῖς ἁμαρτίαις. Τινὲς διὰ νὰ ἔχουσιν ἀφορμὴν νὰ εἶναι ταπεινόφρονες, ἔχουσιν εἰς τὴν ἐνθύμησίν τως τὰ κακὰ ὁποῦ ἐκάμασι πρότερα, καλὰ ἢ νὰ τὼς ἐσυγχωρηθήκασι, διὰ νὰ κολαφίζουσι ἢ νὰ μαστίζουσι μὲ ἐκεῖνα τὸ μάταιον φρόνημα

νημα τῆς ὑπερηφανίας καὶ κενοδοξίας. Ἄλλοι βάνωντας εἰς τὸν νοῦν
τως τὸ πάθος τοῦ ἰῦ χῦ, λογιάζουσιν τοὺς ἑαυτούς των πάντοτε χρεώστας.
ἄλλοι κράζουσιν ἀτελεῖς καὶ ἀχρείους τοὺς ἑαυτούς των διὰ τὰ σφάλ-
ματά τως τὰ καθημερινά. Ἄλλοι ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ τῶς ἐσυ-
κε' νέβηκαν, ἢ ταῖς ἀῤῥωστίαις, καὶ τὰ πλάσματα, ἐῤῥίξασι καὶ ἐκοίμασι ἢ
ἔπεσεν ἡ ἔπαρσίς τως. Ἄλλοι ἀπὸ τὴν ἔνδειαν καὶ τὴν στέρησιν ὁποῦ
ἔχασι τῶν χαρισμάτων, ἀποκτήσασιν εἰς τοὺς λόγους τως τὴν μητέρα τῶν
χαρισμάτων τὴν ταπείνωσιν. Εἶναι ἀκόμη τινὲς, (οἱ ὁποῖοι ἂν εὑρίσκον-
ται καὶ τὴν σήμερον, δὲν μπορῶ νὰ τὸ εἰπῶ) οἱ ὁποῖοι μὲ ταῖς δωρεαῖς
κς' ἐκείναις καὶ τὰ χαρίσματα ὁποῦ ἔχουσιν ἀπὸ τὸν θεὸν, ὅσον πλέα αὐξαίνουσιν
ἐκεῖνα εἰς τοὺς λόγους τως, τόσον περισσότερον ταπεινώνουσι τοὺς ἑαυτούς
τως, λογιάζωντας πῶς εἶναι ἀνάξιοι τοῦ τοιούτου πλούτου, ἢ εὑρίσκουνται
τοιουτοτρόπως, ὡσὰν νὰ ἐπληθύνῃ καθημερινὸν τὸ χρέος τῶν ἁμαρτιῶν
τως. Ἐτοῦτο εἶναι ἡ ταπείνωσις, ἐτοῦτο εἶναι ἡ μακαριότης. ἐτοῦτο εἶναι
κζ' τὸ τέλειον ἔπαθλον, καὶ δῶρον τῆς κατὰ τοῦ δαίμονος τῆς ὑπερηφανίας
νίκης. Ὁπόταν ἰδῇς ἢ ἀκούσῃς τινὰ, ὁποῦ εἰς ὀλίγους χρόνους νὰ ἀπέ-
κτησε μίαν ὑψηλοτάτην ἀπάθειαν, μὴ δὲν λογιάσῃς πῶς νὰ ἐπερπά-
τησεν αὐτὸς ἄλλην παρὰ ἐτούτην τὴν μακαρίαν καὶ σύντομον στράταν.
Ἁγία ἕνωσις καὶ συζυγία εἶναι ἀγάπη καὶ ταπείνωσις. διατί ἡ ταπείνω-
κη' σις ὑψώνει τὴν ταπεινὴν ψυχὴν ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ. ἡ ἀγάπη, ἀφ' οὗ
ὑψωθῇ, τὴν κρατεῖ βεβαίαν εἰς τὴν ταπείνωσιν, διὰ νὰ μὴν πέσῃ, κα-
θὼς εἶπεν ὁ παῦλος, πῶς ἡ ἀγάπη ποτὲ δὲν πίπτει. Ἄλλο πρᾶγμα α. κορινθ.
εἶναι ὁ συντριμμὸς. καὶ ἄλλο ἡ ἐπίγνωσις; καὶ ἄλλο ἡ ταπείνωσις. Ὁ συν- ιγ.
τριμμὸς εἶναι μία λύπη ὁποῦ γίνεται εἰς τὴν καρδίαν ἀπὸ τὸ πταῖσμα
κθ' εἰς τὴν ἁμαρτίαν, διατί ἐκεῖνος ἐποῦ ἁμαρτάνωντας πίπτει, συντρίβε-
ται μετανοῶντας, καὶ χωρὶς καμίαν παῤῥησίαν ἢ θάῤῥος παραστέκει εἰς
τὴν προσευχὴν, μὲ μίαν ἐπαινετὴν ἀδιαντροπίαν, ἀπακουμπίζωντας
ὡσὰν κατατζακισμένος εἰς τὸ ῥαβδὶ τῆς ἐλπίδος τοῦ θεοῦ, ἢ διώχνον-
τας μετ' αὐτὸ τὸν λυσσασμένον σκύλον τῆς ἀπογνώσεως. Ἡ ἐπίγνω-
λ' σις εἶναι, μία γνώρισις βεβαία τῶν μέτρων εἰς τὰ ὁποῖα εὑρίσκεται κά-
θε εἷς, ἢ τῆς ταλαιπωρίας, καὶ μία ἐνθύμησις συνεχὴς καὶ ἀρέμβασος
ἢ τῶν μικρῶν πταισμάτων. Ἡ ταπείνωσις εἶναι μία διδασκαλία νοε-
ρὰ διδαγμένη ἀπὸ τὸν χριστὸν ἢ μὲ παραδείγματα καὶ μὲ λόγους, ἡ
ὁποία φυλάσσεται ἢ εἶναι σφαλιστὴ ὡσὰν εἰς μίαν κάμεραν, εἰς τὸ τα-
λα' μεῖον ἢ τὸ ἀρμάρι τῆς ψυχῆς, ἤγουν εἰς τὸν νοῦν, εἰς τὴν ἐνθύμησιν,
καὶ εἰς τὴν θέλησιν, σιμὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἠξιωθήκασι νὰ τὴν ἔχουσιν.

ἡ κατάστασις τῆς ὁποίας δὲν δύναται μὲ αἰσθητὰ λόγια νὰ ὁμιληθῇ. Ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει νὰ ἐγροίκησεν ὅλως διόλου εἰς τὸν λόγον του τὴν μυρωδίαν ἐτουνοῦ τοῦ ἐκλεκτοῦ μύρου τῆς ταπεινώσεως, καὶ ἐπαινούμενος καμίαν φορὰν, κινᾶται κἂν ὀλίγον μὲ τὴν καρδίαν του, καὶ γνωρίζοντας τὴν δύναμιν τῶν λόγων τῶν ἐπαινετικῶν, ἁρπᾶται ὀλίγον πρὸς ἐκείνους μὲ χαρὰν, καλὰ καὶ νὰ μὴν ἐπλανήθη τελείως, ὅμως ἐπλανήθη, καὶ δὲν εἶναι ἀληθινὰ ταπεινός. Ἤκουσα τινὸς προφήτου ὁποῦ ε

ἔλεγε μὲ ὅλην του τὴν καρδίαν, κύριέ μου μὴν δώσης ἡμᾶς τὴν δόξαν
Ψαλ. ριγ. μὴ, μὰ δός την τοῦ ὀνόματός σου. Διατὶ ἐγνώριζε καλὰ ὁ προφήτης πῶς ὁ κτιστὸς νοῦς, καὶ ἡ φύσις ἡ ἀνθρωπίνη δὲν ἐδύνετον μὲ τὴν δύναμίν της, καὶ χωρὶς πταῖσμα νὰ διαμείνῃ, ἂν δὲν ἤθελε βοηθᾶσθαι πάντοτε ἀπὸ τὴν θεϊκὴν χάριν. καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγεν ἀκόμι, ἀπὸ ἐσένα ἂς εἶναι ὁ ϛ
Ψαλ. κά. ἔπαινός μου εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, διατὶ πρὶν ἐκείνου τοῦ χρόνου δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸν βαστάξω χωρὶς κίνδυνον.

Τέλος πάντων, ἂν εἶναι καὶ τοῦτο εἶναι ὁ ὅρος, καὶ ὁ λόγος, καὶ ὁ τρόπος κζ τῆς ἐσχάτης ὑπερηφανίας, νὰ καμώνεται ὁ ἄνθρωπος καὶ νὰ πλάσει εἰς τὸν λογισμόν του πῶς ἔχει ἐκείναις ταῖς ἀρεταῖς ὁποῦ δὲν ἔχει, διὰ κενοδοξίαν, τοῦτο λοιπὸν εἶναι σημάδι μεγαλωτάτης ταπεινοφροσύνης καὶ βαθυτάτης, νὰ σχηματιζώμεσθαν ἔμπροσθεν τινῶν πῶς ἔχομεν ἐκεῖνα τὰ πταίσματα ὁποῦ δὲν ἔχομεν, διὰ νὰ καταφρονούμεσθαν καὶ νὰ ἐξουτελίζωμέσθαν. κη Ἔτζη ἔκαμεν ἐκεῖνος ὁ ὅσιος σεραπίων, ὁποῦ ἐπίασεν εἰς τὸ χέριτου τὸ ψωμίον καὶ τὸ τυρὶ καὶ ἔτρωγεν, ὁπόταν ἤκουσε πῶς ὁ ἄρχων τῆς χώρας ἤθελε νὰ πάγῃ νὰ τὸν χαιρετίσῃ διὰ τὴν εὐλάβειαν ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸν λόγον του. Ἔτζη ἔκαμεν ἐκεῖνος ὁ σίμεων ὁ ἅγιος ὁποῦ ἐγδύθη τὸ ροῦχον του, καὶ ἐξουγύριζεν ἀπαθῶς ὁ τῆς ἀπαθείας ἐργάτης κθ τὴν χώραν. Δὲν θέλουν φροντίσει οἱ τέτοιοι ταπεινόφρονες ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἐκεῖθεν πρόσκομμα ἀνθρώπινον, ἔστωντας νὰ ἔχουν ἐπιτομένην δύναμιν εἰς τὴν προσευχὴν τως ἀπὸ τὸν θεὸν νὰ πληροφοροῦσιν καὶ νὰ δίδουσι παράδειγμα καλὸν ἀοράτως εἰς καθ' ἕνα μὲ τὴν ἐνδοτέραν ἔμπνευσιν. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐννοιάζεται διὰ τὸ πρῶτον, ἤγουν τὴν ὑποψίαν τοῦ λ προσκόμματος, δείχνει καὶ σημάδι πῶς δὲν ἔχει τὸ δεύτερον, ἤγουν, τὴν πληροφορίαν. Διατὶ ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι ἕτοιμος ὁ θεὸς νὰ μᾶς ὑπακούει, δυνόμεσθαν νὰ κάμωμεν κάθε πρᾶγμα. Μὰ ἂς ὑποθέσωμεν πῶς καὶ νὰ ἤθελε σκανδαλίζεσθαι τινὰς, θέλει πλέα ὀγλιγορώτερα νὰ λυπῆς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὄχι τὸν θεὸν. ὁ ὁποῖος χαίρεται θεωρῶντας μας λα νὰ τρέχωμεν προθύμως εἰς ταῖς ἀτιμίαις, διὰ νὰ θλίψωμεν τὴν ματαίαν

ματαίαν

ταίαν οἴησιν καὶ ὑπερηφάνειαν, καὶ νὰ τὴν πλήξωμεν, καὶ νὰ τὴν χαλάσωμεν. Ἡ ἀκροτάτη καὶ μεγάλη ξενιτεία καὶ ἀναχώρησις ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, εἶναι πρὸς ῥίζα τῶν τοιούτων ἄθλων, καὶ νικᾷ τὴν προειρημένην ὑποψίαν. Διὰ τί μεγαλοψύχων καὶ ἀνδρείων αἰῶν εἰς τὴν
ς ἀρετὴν, εἶναι ἔργον, νὰ ὑποφέρουσι νὰ ἐμπαίζουνται ἀπὸ τοὺς οἰκείους των, καὶ τοὺς ἰδικούς των. Μηδὲν θαυμάσης εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ εἴπαμεν, μὴ δὲ θορυβηθῇς, διὰ τί οὐδὲ τινὰς ἠδυνήθη ποτὲ νὰ ἀνέβη μίαν σκάλαν διὰ τὴν πρώτην. Εἰς τοῦτο θέλουσι γνωρίσει ὅλοι πῶς ἤμεσθαν μαθηταὶ τοῦ θεοῦ, ὄχι διὰ τὶ μᾶς ὑπακούουσι τὰ δαιμόνια, μὰ διότι
ς τὰ ὀνόματά μας ἐγράφησαν εἰς τὸν οὐρανὸν τῆς ταπεινώσεως. Τὰ κλαδία εἶναι τοιαύτης φύσεως, ὁποῦ οἱ κλάδοι τως ὁποῦ ὑψώνουνται, εἶναι ἄκαρποι, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ κλίνουσι κάτω καὶ μένουσι πλέα καρπὸν, καὶ γλυκύτερα. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐξετάσει ἐπιμελῶς μὲ τὸν νοῦν του ἐτοῦτο ὁποῦ λέγομεν, κατέχει τί εἶναι ἡ ταπείνωσις. Τινὲς εἰς τούτην τὴν ὁσίαν Λουκ. ι.
γς ταπείνωσιν ἀναβαίνουσι σιμὰ εἰς τὸν θεὸν εἰς τὸν τριακοστὸν βαθμὸν. ἄλλοι εἰς τὸν ἑξηκοστὸν. καὶ ἄλλοι εἰς τὸν ἑκατοστὸν, καὶ ἐτοῦτοι οἱ ὕστεροι εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀπολαύουσι τὴν μακαρίαν ἀπάθειαν. οἱ δεύτεροι εἶναι ἐκεῖνοι, ὁποῦ εἶναι ἐμπιστευμένοι καὶ ἀνδρειωμένοι πολεμισταὶ. μὰ εἰς τὸν πρῶτον τὸν τριακοστὸν βαθμὸν δύνουνται νὰ ἀνα-
κ' βαίνουν ὅλοι οἱ πιστοὶ ἀκόμη νὰ εἶναι καὶ ἀρχάριοι. Ἐκεῖνος ὁποῦ γνωρίσῃ τὸν ἑαυτόν του, δὲν θέλει ἐμπαιχθῇ οὐδὲ ποτὲ, νὰ ἐπιχειρισθῇ πράγματα ὁποῦ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν δύναμίν του, μὰ ἔχει βεβαιωμένον τὸν πόδα του ἀσφαλῶς ἀπάνω εἰς τοῦτον τὸν τρίποδα τῆς μακαρίας ταπεινώσεως, ὁ ὁποῖος εἶναι, ἡ μετάνοια, ὁ θρῆνος, καὶ ἡ ταπείνωσις. Τὰ
κς πουλία φοβοῦνται τὴν θεωρίαν τοῦ γερακίου. καὶ οἱ ἐργάται, καὶ ποιηταὶ τούτης τῆς ταπεινώσεως, τὸν ἦχον καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀντιλογίας. Πολλοὶ χωρὶς νὰ ἔχουσι τὸ χάρισμα τῆς προφητείας, τῶν ὁράσεων, καὶ σημείων καὶ θαυμάτων, ἐπετύχασι τὴν σωτηρίαν τως, μὰ χωρὶς ἐτούτην τὴν ταπείνωσιν, οὐδὲ τινὰς θέλει εἰσέβη ποτὲ εἰς τὸν νυμφῶνα τοῦ
λ' χριστοῦ. Διὰ τί ἡ δευτέρα ἤγουν ἡ ταπείνωσις εἶναι φυλάκτρια τῶν προειρημένων χαρισμάτων. μὰ τὰ πρότερα χαρίσματα σιμὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἀτελεῖς μὲ τὴν οἴησίν τως, θανατώνουσι καὶ χαλοῦσι τὴν ταπείνωσιν. Ὠικονόμησεν ὁ κύριος διὰ νὰ ταπεινωνόμεσθαν καὶ μὴ θέλοντες, καὶ τοῦτο. Διὰ τί οὐδὲ τινὰς δύναται νὰ εἰδῇ ταῖς λαβωματίαις
λς του καὶ τὰ πτώματά του ἔτζη καθάρια, ὡσὰν ὁ πλησίον του, διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ μὴν ἀποδίδωμεν εἰς ἡμᾶς τοὺς ἰδίους τὴν χάριν τῆς

ὑγείας, μὰ εἰς τὸν πλησίον μας, καὶ εἰς τὸν θεόν. Ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι ταπεινὸς εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν, συχαίνεται πάντοτε τὸ θέλημά του ὡσὰν πλάνον καὶ ψεύστικον, καὶ εἰς τὰ ζητήματά του ὁποῦ κάμνει πρὸς τὸν κύριον, ἔχει συνήθειαν νὰ μανθάνῃ μὲ πίστιν ἀναμφίβολον καὶ βεβαίαν τὰ πράγματα ὁποῦ κάμνουσιν εἰς τὴν σωτηρίαν του, καὶ νὰ ὑπακούῃ προθυμερὰ εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ λέγουνται καὶ προστάσσουνται, χωρὶς νὰ πολυεργάζεται τὰ ἔργα καὶ τὴν ζωὴν τοῦ προεστῶτός του. μὰ μιμῶντας τον εἰς τὰ καλὰ ἔργα, δίδει καὶ ἀναφέρει τὴν μέριμναν του εἰς τὸν θεόν, ὁ ὁποῖος καὶ διὰ στόματος τῆς ὄνου ἐδίδαξε τὸν βαλαὰμ τὰ ἀναγκαῖα καὶ ὠφέλιμα πράγματα. ιζ

Ἀριθμ. κβ'. Ἂν κάμνῃ, καὶ ἂν νοᾶ, καὶ ἂν ὁμιλῇ ὁ ἐργάτης τῆς ταπεινώσεως ὅλα τὰ πράγματα κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ὅμως οὐδὲ τοιουτοτρόπως πιστεύει τοῦ ἑαυτοῦ του, οὐδὲ ἀκολουθᾶ τοῦ θελήματός του, βάνωντας εἰς τὸν νοῦν του πῶς εἶναι μεγάλος σκόπελος, καὶ μεγάλον ἐμπόδισμα καὶ βάρος νὰ πιστεύῃ τινὰς καὶ νὰ θαρρεύεται τοῦ ἑαυτοῦ του. ἀλλὰ φαίνεται τοῦ ὑπερηφάνου μεγάλον βάρος ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ λέγει, καὶ προστάσσει τον τινὰς ἄλλος. Ἐμένα φαίνεται νὰ εἶναι ἔργον ἀγγέλου, νὰ μὴν κλέπτεται καὶ νὰ πλανᾶται τινὰς εἰς τὰ σφάλματα, διατί ἤκουσα τὸν παῦλον τὸν ἐπίγειον ἄγγελον ὁποῦ ἔλεγε, δὲν μὲ ἐλέγχει τὸ συνειδός μου διὰ καμίαν ἁμαρτίαν, ὅμως μὲ ὅλον ἐτοῦτο δὲν εὑρίσκομαι δικαιωμένος εἰς τοῦ λόγου μου. ἀμὴ ὁ κύριος εἶναι ὁποῦ μὲ ἀνακρίνει, ὁ ὁποῖος βλέπει εἰς ἡμᾶς ἐκεῖνα τὰ λείψιματα, ὁποῦ δὲν βλέπομεν ἡμεῖς. Διὰ τοῦτο χρεωστοῦμεν παντοτεινὰ νὰ κατακρίνωμεν καὶ νὰ μέμφωμεν τοὺς ἑαυτούς μας, διὰ νὰ ῥίχνωμεν ἀπὸ πάνω μας ταῖς ἁμαρτίαις ὁποῦ κάμνομεν ἐκ συναρπαγῆς τοῦ ἐχθροῦ, καὶ σατανικῶς μας μὲ τὴν θεληματικὴν ἀτέλειαν καὶ καταφρόνησιν ἡμᾶς τῶν ἰδίων. εἰ δὲ μή, εἰς τὴν ὥραν τοῦ θανάτου μας κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην, θέλει ζητηθῇ ἀπὸ ἡμᾶς ἀπολογία χαλεπὰ καὶ σκληρότατα διὰ αὐταῖς ταῖς ἁμαρτίαις. Ἐκεῖνος ὁποῦ προσευχόμενος ζητᾶ ἀπὸ τὸν θεὸν ζητήματα μικρότερα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ πρέπουσι, κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην θέλει ἐπιτύχῃ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι πολλὰ ἀνώτερα παρὰ τὴν ἀξίαν του.

Λουκ. ιη'. καὶ τοῦτο μαρτυρᾶ ὁ τελώνης, ὁ ὁποῖος ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν θεὸν τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν του, καὶ ἔξω ἀπὸ τοῦτο ἐδικαιώθη κιόλας. καὶ ὁ λῃστὴς ἐκεῖνος ἐζήτησε μόνον τοῦ χριστοῦ, νὰ τοῦ ἐνθυμηθῇ εἰς τὴν βασιλείαν του, καὶ ὅμως ἐκληρονόμησεν ὅλον τὸν παράδεισον. Καθὼς δὲν εἶναι μπορετὸν νὰ ἰδῇ τινὰς εἰς τὴν κτίσιν ἐτοῦτην φωτίαν μικρὴν καὶ μεγάλην λ

Λουκ. κγ'. ... ἐμπρός εἰς τὴν φύσιν της, ἔτζη εἰς τὴν ἀληθινὴν καὶ ἀνόθευτον ταπεινοφροσύνην λα

φροσύνην δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ στοχασθῇ τινὰς πῶς ἐνα πομένει, ὁ λοτε-
λῶς κανένα εἶδος ὕλης γήϊνον. Διατὶ ἡ τελεία ταπείνωσις δὲν ἀγα-
πᾷ κανένα πρᾶγμα ἐμπαθῶς, μάλιστα ἀλησμονῶντας ὅλα τὰ ὑποκάτω
τὸν οὐρανὸν, γεύεται μόνον καὶ ἀπολαύει ὅλα τὰ πράγματα ὁποῦ εἶναι
κε' τοῦ θεοῦ. Ὥστε ὁποῦ φταίομεν θεληματικῶς, δὲν εὑρίσκεται τοῦτο τὸ κα-
λὸν εἰς ἡμᾶς, ἤγουν νὰ μὴν προσπάσχωμεν εἰς τὰ πράγματα τῆς ὕλης,
καὶ ἡ ἀληθινὴ ταπεινοφροσύνη, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ σημάδι τῆς παρουσίας
τούτου τοῦ καλοῦ τῆς ταπεινώσεως εἰς ἡμᾶς, ὁπόταν δὲν φταίωμεν θε-
ληματικῶς, οὐδὲ εὑρισκόμεθαν ἐμπαθεῖς εἰς τὰ ὑλικὰ πράγματα.
κϛ' Γνωρίζωντας ὁ δεσπότης ἡμῶν πῶς ἀπὸ τὰ σχήματα τὰ ἔξω τοῦ κορ- Ἰωάν. ιγ'.
μίου, συσχηματίζεται καὶ ἡ ἀρετὴ τῆς ψυχῆς, παίρνωντας τὸ λέντιον,
καὶ ζωσάμενός το, καὶ πλύνων τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, μᾶς ἔδειξε
μίαν μέθοδον τῆς στράτας τῆς ταπεινώσεως. Διατὶ ἡ ψυχὴ πολλαῖς
φοραῖς ἐξομοιώνεται εἰς τὰ ἔξω ἐπιτηδεύματα τοῦ κορμίου, καὶ τυπώ-
κζ' νεται πρὸς ἐκεῖνα ὁποῦ κάμνει τὸ κορμὶ, καὶ σχηματίζεται εἰς αὐτά.
Ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ ἀφεντία, ἐγέννησεν ἀφορμὴν καὶ αἰτίαν τῆς ὑψηλοφροσύνης Ἡσα. ιδ'.
εἰς τινὰ ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους, ἤγουν τὸν διάβολον, ὁ ὁποῖος διὰ τούτην
τὴν ὑψηλοφροσύνην καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν δὲν ἐτήρει τὴν ἀρχήν, μὰ
ἔπεσεν. Μὲ ἄλλον τρόπον εὑρίσκεται ἐκεῖνος ὁποῦ καθέζεται ἐπάνω
κη' εἰς ἕνα θρόνον, καὶ ἀλλέως ἕνας ὁποῦ καθέζεται ἐπάνω εἰς τὴν κοπρίαν.
καὶ διὰ τοῦτο ἴσως ὁ μέγας ἐκεῖνος δίκαιος Ἰὼβ ἐκαθέζετον εἰς τὴν κο- Ἰώβ. μβ'.
πρίαν ἔξω ἀπὸ τὴν χώραν, διατὶ ἔχωντας τότε τὴν τελείαν ταπεινοφρο-
σύνην, εἶπε μὲ ὅλην του τὴν καρδίαν. ἐκαταφρόνησα τὸν ἐμαυτόν μου
καὶ ἐξωλοθρεύτηκα, καὶ ἐταλαιπωρήθηκα, καὶ λογαριάζω τὸν ἐμαυτόν μου,
κθ' γῆν καὶ σποδόν. Εὑρίσκω τὸν Μανασσῆν ἐκεῖνον τὸν βασιλέα τῆς Ἰου-
δαίας ὁποῦ ἥμαρτεν ὥσπερ οὐδὲ τινὰς ἄλλος ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐμό-
λυνε τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ μὲ τὰ εἴδωλα, καὶ ὅλην τὴν εὐσέβειαν, διὰ τὸν
ὁποῖον ἂν ἤθελε νηστεύσῃ ὅλος ὁ κόσμος, δὲν ἤθελε δυνηθῇ νὰ φέρῃ κα-
νένα καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας ἀντάξιον διὰ τόσαις του ἁμαρτίαις, Βασιλειῶν δ'. κά.
λ' ὅμως ἡ ταπείνωσις ἰατρεύσει καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ ἦσαν ἀδύνατα νὰ ἰατρευ-
θοῦσι σιμὰ εἰς αὐτόν. Ὁ Δαβὶδ ὁμιλῶντας μὲ τὸν θεὸν, εἶπεν, ἂν ἤθε-
λες θελήσει θυσίαν διὰ ταῖς ἁμαρτίαις μου, ἤθελα σοῦ δώσει, ἀμὴ Ψαλ. ν'.
δὲν θέλεις θελήσει τούταις ταῖς νομικαῖς καὶ τυπικαῖς θυσίαις, ὁλο-
καυτούμενα σώματα μὲ τὴν νηστείαν, θυσία εἶναι εὐάρεστος εἰς ἐσένα,
λα' πνεῦμα συντετριμμένον διὰ ταῖς ἁμαρτίαις του, καρδίαν συντετριμ-
μένην καὶ τεταπεινωμένην δὲν θέλεις ἐξουδενώσει, τὸ ὁποῖον ἀκολουθᾷ

εἰς τὸν

εἰς τὸν αὐτὸν ψαλμόν. Μὲ τούτην τὴν μακαρίαν ταπείνωσιν ὁπόταν ἔκαμεν ὁ Δαβὶδ τὴν μοιχείαν, καὶ τὸν φόνον, ἐφώναξε, λέγωντας, ἐγὼ ἥμαρτον εἰς τὸν Χριστόν μου, καὶ παρευθὺς ἠξιώθηκε νὰ ἀκούσῃ ἀπὸ τὸν νάθαν τὸν προφήτην, ὁ θεὸς σοῦ ἐσυγχώρησε τὸ ἁμάρτημά σου. Οἱ ἅγιοι καὶ ἀοίμνηστοι πατέρες, εἴπασι, πῶς οἱ σωματικοὶ κόποι εἶναι ἡ στράτα καὶ ἡ ϛ
ἀφορμὴ διὰ νὰ φθαίνῃ τινὰς εἰς τούτην τὴν ἁγίαν ταπείνωσιν, μὰ ἐγὼ λέγω πῶς ἡ στράτα διὰ νὰ καταντᾶ τινὰς εἰς τὴν ἀληθινὴν ταπείνωσιν, εἶναι ἡ ἀληθινὴ καὶ τελεία ὑπακοή, καὶ ἡ ἰσότης τῆς καρδίας, αἱ ὁποίαις φυσικὰ ἐναντιώνουνται τῆς ὑπερηφανίας, καὶ τῆς οἰήσεως. Ἂν εἶναι καὶ ἡ ὑπερηφάνεια ἔκαμεν ἀπὸ ἀγγέλους τινὰς, δαίμονας, κατὰ πᾶσαν ζ
ἀνάγκην καὶ ἡ ταπείνωσις δύεται νὰ κάμῃ ἀγγέλους ἀπὸ δαίμονας, διὰ τοῦτο ἃς ἔχουσι θάῤῥος ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπέσασιν εἰς ἁμαρτίαις, καὶ ἃς ἐπιστρέφουσι ὡσὰν ἐγέρνουνται μὲ τὴν μετάνοιαν. Ἃς σπουδάσωμεν καὶ ἃς πολεμήσωμεν μὲ ὅλην μας τὴν δύναμιν νὰ ἀναβοῦμεν εἰς τὴν κορυφὴν ἐτούτης τῆς ταπεινώσεως. καὶ ἂν δὲν δυνώμεθαν νὰ τὸ ιϛ
κάμωμεν ἐτοῦτο, ἃς σπουδάσωμεν κἂν νὰ κάμωμεν εἰς τρόπον ὁποῦ νὰ βασταχθοῦμεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀπάνω εἰς τοὺς ὤμους της. μὰ ἂν μᾶς φαίνεται καὶ τοῦτο δύσκολον διὰ τὴν ὀκνηρίαν, καὶ τὴν ὀλιγοπιστίαν μας, μὴν πέσωμεν κἂν ἀπὸ ταῖς ἀγκάλαις της, διατί ἐκεῖνος ὁποῦ πέφτει ἀπ' ἐκείναις, θαυμάζω ἂν ἐπιτύχῃ καμίαν αἰώνιον δωρεάν. κ
Νῦρα ἐτούτης τῆς ταπεινώσεως καὶ στράταις, μὰ ὄχι σημάδια, εἶναι ἡ πτωχεία, ἡ ξενιτεία ἡ ἀφανὴς ἡ ἀπὸ μεσωθίον τῆς καρδίας, νὰ κρύπτῃ τινὰς τὴν σοφίαν του, ἡ ἁπλῆ καὶ ἀποίκιλος ὁμιλία, ὁποῦ δὲν ἔχει καμίαν διπλότητα, ἡ ζήτησις τῆς ἐλεημοσύνης, νὰ χώνῃ τινὰς τὴν εὐγένειάν του, καὶ νὰ ἔχῃ ξορισμένην τὴν παῤῥησίαν, νὰ μὴν ἔχει θάῤῥος κϛ
εἰς συγγενεῖς. εἰς φίλους, ἢ εἰς κανένα πρᾶγμα γήϊνον, παρὰ εἰς τὸν Χριστόν. ὁ μακρυσμὸς τῆς πολυλογίας, διατί οὐδένα πρᾶγμα δύεται ποτὲ νὰ ταπεινώσῃ τὴν ψυχὴν τέτοιας λογῆς ὡσὰν ἡ πτωχὴ κατάστασις, καὶ ἡ ζωὴ τῶν ζητούντων τὴν ἐλεημοσύνην. Τότε δείχνομεν πῶς ἀγαποῦμεν τὴν σοφίαν καὶ τὸν θεόν, ὁπόταν δυνάμενοι νὰ ὑψώνωμέθαν, λ
φεύγομεν τὸ ὕψος δίχως νὰ στρέφωμέθαν ὀπίσω μας. τὰ προειρημένα λέγουνται στράταις καὶ νῦρα τῆς ταπεινώσεως, διατί καθὼς αἱ στράταις φέρνουσιν εἰς τοὺς σημαδευμένους τόπους, καὶ τὰ νῦρα κρατοῦσιν ὁμάδι καὶ βαστοῦσι τὰ μέλη ὅλον τῶν ζώων, ἔτζι τὰ προειρημένα εἶναι νῦρα καὶ στράταις. δίχως τὰ ὁποῖα οὐδὲ τινὰς μπορεῖ νὰ ὁδηγηθῇ καὶ λε
νὰ συρθῇ εἰς τὴν ἁγίαν ταπείνωσιν. μὰ δὲν εἶναι ἐτοῦτα σημάδια πῶς

νὰ

να έχει τινάς την ταπείνωσιν, διατί τη δεν ακολουθά, και όποιος έχει τα προειρημένα, να είναι ταπεινός. Αν αρματώνεται καμίαν φοράν ενάντιον ό, τινος πάθος και αν είναι, ενδύσου την συμμαχίαν και την βοήθειαν ετοιμης της ταπεινώσεως, διατί να σου συνζεύχη να πολεμάς κατά του πάθους, διατί η εδικήτη θέλει αναβή απάνω εις την ασπίδα και τον βασιλίσκον κάθε αμαρτίας και θέλει καταπατήσει λέοντα, τον δαίμονα της υπερηφανίας και αποιγνώσεως και τον ακάθαρτον και βρωμισμένον και μυσαρόν δράκοντα του σαρκικού του φρονήματος. Η ταπεινοφροσύνη είναι ένας ουράνιος σίφουνας, ο οποίος δύναται να ανεβάση την ψυχήν εις τον ουρανόν από την άβυσσον των αμαρτημάτων. Είδε τινάς κάποιαν φοράν την ευμορφίαν της ετοιμης εις την καρδίαν του, και εκπληττόμενος και θαυμάζοντας, ηρώτα να μάθη το όνομα του γονέως της, του οποίου εκείνη με ένα φαιδρόν και γαληνόν πρόσωπον γελώντας, απεκρίθη, πως σπουδάζεις και επιθυμάς να μάθης το όνομα εκείνου όπου με εγέννησεν. επειδή εκείνος είναι χωρίς όνομα· εγώ δεν θέλω σου φανερώσει ποτέ το όνομά του, ώστε να αποκτήσης και να απολαύσης εις την βασιλείαν των ουρανών τον θεόν, τον κύριον ημών Ιησούν Χριστόν, αυτώ η δόξα εις τους αιώνας, αμήν.

ΒΑΘΜΟ'Σ ΕΙ'ΚΟΣΤΟ'Σ Ε'ΚΤΟΣ.

Περί της διακρίσεως και γνώσεως των λογισμών των παθών, και των αρετών.

Η διάκρισις και ο γνωρισμός, εις τους αρχαρίους είναι, η αληθινή γνωρισία καθ' ενός του εαυτού του, οπόταν στοχάζεται καθ' ένας απ' εκείνους τα έργα του, ταις δυνάμαις του, και τα ελλείψιμά του. εις τους μέσους και προκόπτοντας, η διάκρισις είναι, η νοερά αίσθησις και η γνώρισις του νοός, όπου διακρίνει και εξετάζει άπταιστα και γνωρίζει το κυρίως αγαθόν της χάριτος, το οποίον είναι το αληθινόν καλόν, από το φυσικόν καλόν, και από το εναντίον πάθος. εις τους τελείους, η διάκρισις είναι μία γνώσις όπου ευρίσκεται εις εκείνους από θείαν έλλαμψιν, και φωτισμόν, η οποία έλλαμψις δύναται να φωτίζει με τον λύχνον της και με την διδασκαλίαν της και εκείνα όπου ευρίσκονται εις τους άλλους σκοτεινά. ή μιλώντας καθολικά, τούτο και γνωρίζεται και είναι η διάκρισις, η βεβαία κατάληψις Ορισμός της διακρίσεως.

πάληψις καὶ γνῶσις τοῦ θείου θελήματος εἰς κάθε πρᾶγμα, καὶ καιρὸν,
καὶ τόπον, ἡ ὁποία, ἔχει συνήθειαν νὰ εὑρίσκεται μόνον εἰς ἐκείνους
ὁποῦ εὑρίσκονται καθαροὶ εἰς τὴν καρδίαν, εἰς τὸ κορμὶ, καὶ εἰς τὸ στό-
μα. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἔρριξε κάτω καὶ ἐνίκησε τοὺς τρεῖς πειρασμοὺς τῶν πα-
θῶν, ὁποῦ ἐνίκησεν ὁ χριστός μας εἰς τὴν ἔρημον. ἤγουν τὴν γαστριμαρ- ι
γίαν, τὴν φιλαργυρίαν, καὶ τὴν κενοδοξίαν, ἐνίκησεν ὁμάδι καὶ ἐχά-
λασε καὶ τοὺς ἄλλους πέντε, ἤγουν τὸν τῆς ὀργῆς, τῆς ἀκηδίας, τῆς λύ-
πης, καὶ τῆς ὑπερηφανίας. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει εἶσαι ἀνάμελος εἰς τὸν
πόλεμον τῶν τριῶν, δὲν θέλει νικήσει κανένα. Ἡ διάκρισις εἶναι, μία συ-
νείδησις ἀμόλυντος, καὶ μία αἴσθησις καθαρά. Μηδὲ τινὰς ὁποῦ ἀκούει
ἢ βλέπει πῶς εἰς τὴν μοναδικὴν πολιτείαν ἔκαμε τινὰς πράγματα
ὑπὲρ τὴν φύσιν τὴν ἀνθρωπίνην μὴν ἀμφιβάλη, ἀπὸ τὴν ἀγνωσίαν του, καὶ
πέση εἰς ἀπιστίαν, ἀλλὰ τί ἐκεῖ ὁποῦ θέλει κατοικήσει ὁ ὑπὲρ φύσιν θεὸς,
ἐκεῖ λοιπὸν γίνονται καὶ τὰ πράγματα ὑπὲρ φύσιν. Μὲ τούτους τοὺς
τρεῖς γενικωτάτους τρόπους γίνεται εἰς ἡμᾶς πᾶσα λογὴς πόλεμος τῶν ιθ
δαιμόνων, ἢ ἀπὸ ἀμέλειάν μας, ὁπόταν δὲν φεύγωμεν σπουδαίως
ταῖς ἀφορμαῖς τῶν πειρασμῶν. ἢ ἀπὸ ὑπερηφάνειάν μας, ὁπόταν φεύ-
γωντας ταῖς ἀφορμαῖς, μᾶς φαίνεται πῶς ἤμεσθαν καλοὶ, καὶ λογιά-
ζομεν τοὺς ἄλλους, ἀμελεῖς. ἢ ἔχουσιν οἱ πειρασμοὶ τὴν ἀρχὴν μό-
νον ἀπὸ τὸν φθόνον τῶν δαιμόνων, ὁπόταν φεύγομεν ταῖς ἀφορμαῖς τῶν κ
πειρασμῶν, καὶ δὲν κρίνομεν τοὺς ἄλλους. οἱ πρῶτοι εἶναι ἐλεεινοί. οἱ
δεύτεροι, ταλαίπωροι. οἱ τρίτοι, μακάριοι. Ἂς δουλεύωμεσθαν καὶ
ἂς ἔχωμεν ἀλλὰ σκοπὸν καὶ κανόνα μας εἰς ὅλα ὕστερα ἀπὸ τὴν βοήθειαν
τοῦ θεοῦ, τὸ συνειδός μας, ἀλλὰ νὰ δυνώμεσθαν, γνωρίζωντας ἀπὸ ποίαν
μερέαν ἔρχεται ἡ πνοὴ τῶν πειρασμῶν, νὰ ξαπλόνωμεν ἐναντίον της κε
τὰ ἄρμενα τὰ πνευματικὰ, τὴν ἐναντίωσιν, καὶ τὴν προσευχήν. Εἰς
ὅλα μας τὰ ἔργα ὁποῦ κάμνομεν κατὰ θεὸν, οἱ δαίμονες μᾶς ὀρθονιά-
ζουσι καὶ σκάπτουσι κρυφὰ τρεῖς λάκκους, ἀλλὰ νὰ πέφτωμεν καὶ εἰς τὸν
ἕνα. πρῶτον παλαίουσι καὶ μάχονται μετ' ἐμᾶς, ἀλλὰ νὰ ἐμποδίσουσι
νὰ μὴν γένη τὸ καλὸν, καὶ ἂν ἐνικηθοῦσιν εἰς τοῦτον τὸν πόλε- λ'
μον, μᾶς προετοιμάζουσι τὸν δεύτερον λάκκον, πειράζωντάς μας, νὰ
μὴν κάμωμεν τὸ καλὸν ἔργον κατὰ θεὸν, ἀμὴ ὁπόταν ἐκεῖνοι οἱ κλέπται
ἀστοχήσουσι καὶ ἀπὸ τοῦτον τὸν σκοπὸν, τότε λοιπὸν προσέχοντας ἥσυχα
εἰς τὴν ψυχήν μας, μᾶς ἐπαινοῦσιν ὡσὰν ὁποῦ πολιτευόμεσθαν κατὰ
τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ εἰς ὅλα μας τὰ ἔργα. Εἰς τὴν πρώτην τους μηχανὴν λε
καὶ τὸν πόλεμον, εἶναι πολλὰ ἐχθρὸς καὶ ἐναντίος, ἡ σπουδὴ τοῦ λογισμοῦ

διὰ τὸν θάνατον, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ θανάτου. εἰς τὴν δευτέραν, ἡ ὑπο-
ταγὴ, καὶ ἡ ἐξουδένωσις καὶ καταφρόνησις τοῦ ἑαυτοῦ μας. εἰς τὴν τρί-
την μηχανὴν ὁποῦ ἔχει ὁ ἐναντίος ἐχθρὸς, νὰ μέμφωμέσθαν παντοτεινὰ τοὺς
ἑαυτούς μας, κατανοῶντας τὰ ἐλλείψιματά μας, ἀμὴ ἐτοῦτος ὁ κόπος,
ε' καὶ ἐτούτη ἡ λύπη, καὶ ἡ σπουδὴ θέλει κάμει χρείαν νὰ εἶναι πάντο-
τε ἔμπροσθεν εἰς τὰ ὀμμάτιά μας ἕως ὅτου νὰ ἔλθη εἰς τὸ ἁγιαστήριον
τῆς καρδίας μας, καὶ τοῦ νοός μας ἡ θερμότης τοῦ θείου καὶ πυρός. διὰ τὶ
τότε δὲν θέλει εἶναι πλέα καμία ἀνάγκη προλήψεως καὶ ἐμπαθοῦς συ-
νηθείας εἰς ἡμᾶς, διὰ τὶ ὁ θεὸς ἡμῶν εἶναι τὸ πῦρ ὁποῦ καταναλίσκει καὶ
ι' ἀφανίζει πᾶσαν λογῆς κίνησιν σαρκικὴν, καὶ πύρωσιν, καὶ πρόληψιν,
καὶ τυφλότητα, καὶ σκοτισμὸν καὶ μέσα καὶ ἔξω, καὶ βλεπόμενον, καὶ
μὴ βλεπόμενον. ἀμὴ οἱ δαίμονες πάλιν ἔχουσι συνήθειαν νὰ κάμνουσι
τὰ ἐναντία ἐκείνων ὁποῦ εἴπαμεν. διὰ τὶ ἀφ᾽ οὗ νικήσουσι τὴν ψυχὴν,
καὶ διαστρέψουσι τὸ φῶς τοῦ νοός μας, ἀπ᾽ ἐκεῖ καὶ ἐκεῖθεν δὲν θέλει εὑρε-
ιε' θῆ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀθλίους, οὔτε νῆψις καὶ ἀγρυπνία ἐναντίον τῶν πειρα-
σμῶν, οὔτε διάκρισις τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, οὔτε γνωρισμὸς, οὔτε ἐν-
τροπή. μὰ θέλει εἶναι εἰς ἡμᾶς μία ἀναισθησία τοῦ πόνου, μία ἀδιακρι-
σία, καὶ ἀβλεψία μεγάλη, καὶ στερεμὸς τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, καὶ κάθε κα-
λοῦ. Ἐκεῖνοι ὁποῦ μὲ μετάνοιαν ἀνανήψασι καὶ ἐσηκωθήκασιν ἀπὸ τὴν
κ' πορνείαν, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐσυρθήκασιν ὀπίσω ἀπὸ τὴν ματαίαν παῤῥη-
σίαν καὶ τὸ θάῤῥος, καὶ ἀπὸ τὴν ἀδιαντροπίαν, καὶ ἐστράφησαν εἰς τοὺς
ἑαυτούς των, γνωρίζουσι πῶς ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀνάνηψιν καὶ ἀγρυπνίαν τοῦ
νοὸς, τὴν ἀφάνισιν καὶ τῆς πωρώσεως καὶ σκληρότητος, ἢ νὰ εἰπῶ πλέα
ὀγλυγορύτερα τῆς τυφλότητός του, ἐντρέπουνται καὶ τοῦ λόγου τως ἀπὸ
κε' μεσωθιόντως, διὰ ἐκεῖνα τὰ πράγματα ὁποῦ ὁμιλοῦσαν καὶ ἐκάμνασι
προτίτερα ὁπόταν εὑρίσκουνταν εἰς τὴν τυφλότητα τοῦ νοός των, καὶ βυ-
θισμένοι εἰς τὰ πάθη. Ἂν ἐνταὶ καὶ προτίτερα δὲν γένη ἑσπέρα καὶ
νύκτα εἰς τὴν ἡμέραν τῆς χάριτος τῆς ψυχῆς, καὶ δὲν σκοτισθῆ ὁ νοῦς
ἀπὸ τὴν ἀμέλειάν μας καὶ πέσωμεν εἰς ἄγνοιαν, καὶ λήθην, καὶ ῥαθυ-
λ' μίαν, δὲν θέλουσι κυριεύσει τὰ πάθη εἰς τὴν ψυχήν μας, οὐδὲ οἱ κλέ-
πταις καὶ παμπόνηροι δαίμονες, δὲν θέλουσι κλέψει ἀπὸ τὴν ψυχὴν τὰ
θεῖα χαρίσματα, οὐδὲ θέλουσι τὴν θύσει καὶ ἀπολέσει πνευματικά. Ἰωάνν. [illegible] 1.
Ἡ κλεψία ὁποῦ παθαίνει ἡ ψυχὴ, εἶναι ὁ χαλασμὸς τοῦ πνευματικοῦ της
πλούτου. κλεψία εἶναι, νὰ ἐργάζεται τινὰς ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν εἶναι καλὸν,
λε' ὡσὰν καλόν. διὰ τὸ ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος στερεύεται τὸν πνευματικὸν πλοῦ-
τον. ἡ κλεψία ὁποῦ κλέπτεται ἡ ψυχὴ, εἶναι μία αἰχμαλωσία τῆς ψυ-

χῆς

χῆς, ὁποῦ αἰχμαλωτίζεται δίχως νὰ τὸ γνωρίζῃ ἀπὸ τὸν δαίμονα. ἡ θυσία τῆς ψυχῆς εἶναι, ὁ θάνατος τοῦ λογικοῦ νοὸς, ὁπόταν πέμψῃ εἰς ταῖς ἀτόπαις καὶ αἰσχραῖς πράξεις. ἡ ἀπώλεια δὲ ὁ χαλασμὸς τῆς ψυχῆς εἶναι, νὰ πέσῃ εἰς ἀπόγνωσιν ὕστερα ἀφ' οὗ πέσῃ εἰς ταῖς αἰσχραῖς καὶ παραλόμεις πράξεις. Μηδὲ τινὰς προφασίζεται νὰ λέγῃ πῶς δὲν δύναται νὰ πληρώνῃ καὶ νὰ κάμνῃ τὰ εὐαγγελικὰ παραγγέλματα, διατὶ εὑρίσκονται ψυχαῖς, αἱ ὁποῖαις ἔκαμασι δὲ περισσότερον ἀπὸ τὰ εὐαγγελικὰ προστάγματα, τοῦτο μπορεῖ νὰ σὲ κάμει νὰ τὸ πιστεύσῃς ἐκεῖνος ὁ ἀββᾶς λέων ὁ μάρτυς, ὁποῦ ἠγάπησε περισσότερον τὸν πλησίον του παρὰ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ὁποῦ ἔβαλε τὴν ζωήν του διὰ ἐκεῖνον, καλὰ καὶ νὰ μὴν εἶχε πρόσταγμα εἰς τοῦτο ἀπὸ τὸν θεόν. Ἂς πέρνουν θάρρος ἐκεῖνοι ὁποῦ εὑρίσκονται τεταπεινωμένοι εἰς ταῖς ἁμαρτίαις, διατὶ ἂν πέσουσι καὶ εἰς ὅλους τοὺς λάκκους, δὲ πέσουσιν εἰς ταῖς βροχάδες ὅλων τῶν δικτύων, καὶ τῶν πειρασμῶν τοῦ δαίμονος, καὶ ἀρρωστήσουσι κάθε λογῆς ἀρρωστίαν ἁμαρτίας, ὅμως ὕστερα ἀφ' οὗ ἰατρευθοῦσι, γίνονται εἰς ὅλους αὐτοὶ ἰατροὶ, δὲ φωστῆρες δὲ κυβερνῆται, διδάσκωντας τοὺς τρόπους διὰ νὰ ἰατρεύῃ τινὰς κάθε λογῆς ἀρρωστίαν, καὶ φυλάγωντας ἀπὸ τὴν δοκιμήν τως ἐκείνους ὁποῦ μέλλουσι νὰ πέφτουν εἰς τὰ πάθη διὰ νὰ μὴν πέφτουσιν. Ἂν εἶναι καὶ τινὲς ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ κρατοῦνται ἀκόμη ἀπὸ τὰ πάθη καὶ τυραννοῦνται, δύνονται νὰ διδάσκουσι καὶ αὐτοὶ μὲ μοναχὸν λόγον, ἂς διδάσκουσι, καλὰ καὶ ἡ διδασκαλία τως νὰ εἶναι ματαία καὶ ἄκαρπος. καὶ καλὰ καὶ νὰ διδάσκουσιν εἰς τέτοιον τρόπον, ὅμως δὲν πρέπει νὰ εἶναι προεστῶτες καὶ ἡγούμενοι ἄλλονῶν, διὰ νὰ μὴν τοὺς φθείρουσι μὲ τὸ κακόν τως παράδειγμα, διατὶ ἴσως ἐντρεπόμενοι καμίαν φορὰν κἂν τοὺς λόγους τως, θέλουσιν ἀρχήσει νὰ ἐργάζονται κἂν ἐκεῖνον ὁποῦ διδάσκουσι τοὺς ἄλλους. δὲ θέλει γένη καὶ εἰς αὐτοὺς ἐκεῖνον ὁποῦ εἶδα δὲ ἐγίνηκεν εἰς κάποιους ὁποῦ ἐκυλίουνταν εἰς τὸ βοῦρκον, διατὶ εὑρισκόμενοι μολυσμένοι μὲ τὸν πηλὸν, ἐδιδάσκασιν ἐκείνους ὁποῦ ἐδιαβαίνασι τὸν τρόπον πῶς ἐκαταποντίσθηκασιν ἐκεῖ, διηγούμενοι ἐν τούτῳ, διὰ τὴν σωτηρίαν τως, καὶ διὰ νὰ μὴν ἔχουν νὰ πέσουν καὶ ἐκεῖνοι λ'
ὁμοίως, καὶ νὰ ἀπολεσθοῦσιν εἰς τὴν ἰδίαν στράταν, καὶ ὅμως διὰ τὴν σωτηρίαν ὁποῦ ἐπρονοοῦσαν εἰς τοὺς ἄλλους μὲ τὰ λόγιά τως, τοὺς ἐλύτρωσε καὶ ἐκείνους, ὁ παντοδύναμος θεὸς ἀπὸ τὸν πηλόν. μὰ ἂν εἶναι δὲ ἐτοῦτοι οἱ ἐμπαθεῖς θεληματικῶς τως ῥίχνουσι τοὺς ἑαυτούς τως εἰς ταῖς ἡδοναῖς,
Πραξ. α'. θέλουσι δείχνει μὲ τὴν σιωπήν πῶς εἶναι ἀνάξιοι νὰ διδάσκουσιν ἄλ- λ'
λους, βάνοντας εἰς νοῦν τως ἐκεῖνον ὁποῦ λέγει ἡ γραφὴ, τὰ ἔργα τὰ

ὁποῖα

ὁποῖα ἤρχησεν ὁ Χριστὸς πρῶτον νὰ κάμνῃ, καὶ ἔπειτα νὰ διδάσκῃ.
χαλεπὸν κατὰ ἀλήθειαν χαλεπὸν πέλαγος περνοῦμεν ὦ ταπεινοὶ μο-
ναχοί, τὸ ὁποῖον εἶναι γεμάτον πολλὰ πνεύματα, καὶ πολλαῖς ἀνεμοζά-
δες, καὶ σκοτοδινίαις, καὶ βράχη, καὶ θηρία, καὶ κουρσάρους, καὶ σιφούνους,
ί καὶ κύματα. καὶ ἀνεμοζάδας ἂς νοήσωμεν εἰς τὴν ψυχήν, τὸν ἄγριον καὶ
ἐξαφνικὸν θυμόν. ἴλιγγα καὶ σκοτοδινίαν, τὴν ἀνελπιστίαν ὁποῦ περι-
κυκλώνει τὸν νοῦν μας, καὶ σπουδάζει νὰ τὸν καταποντίσῃ εἰς τὸν βυ-
θὸν τῆς ἀπογνώσεως. βράχη, καὶ χαράκια, ἂς νοήσωμεν τὴν ἄγνοιαν,
ὁποῦ κρατεῖ τὸ κακόν, ὡσὰν καλόν. καὶ θηρία, ἤτουν τὸ βαρὺ καὶ ἄγριόν
ί μας κορμὶ μὲ τὰ ἄλογά του κινήματα. κουρσάρους ἂς νοήσωμεν τοὺς
δαίμονας τοὺς χαλεπωτάτους ὑπουργοὺς τῆς κενοδοξίας, ὁποῦ μᾶς
ἁρπάζουσι τὸ φορτίον τῶν ἀρετῶν μας, καὶ τοὺς κόπους μας, στερεύοντάς
μας ἀπὸ τὸν μισθὸν τῶν ἐξουσιῶν. κύματα πάλιν καὶ φορτωμέναι ἐτούτης
τῆς θαλάσσης ἂς νοήσωμεν τὴν φουσκωμένην καὶ βαρουμένην κοιλίαν
ί ἀπὸ τὴν περίσσαν χορτασίαν, ἡ ὁποία μὲ τὴν ὁρμήν της καὶ μὲ τὴν ἄτακ-
τόν της κίνησιν, μᾶς πέμπει εἰς τὴν θηριώδη καὶ κτηνώδη πορνείαν καὶ
ἀσέλγειαν. σιφούνους πάλιν ἂς νοήσωμεν, τὴν ὑπερηφάνειαν ὁποῦ
ἐδιώχθηκε καὶ ἔπεσεν ἀπὸ τὸν οὐρανόν, ἡ ὁποία ἀναβάζει τὴν ψυχήν
μας, καὶ ἔπειτα τὴν καταβάζει ὡς εἰς τὴν ἄβυσσον. ἐτούτη εἶναι λοιπὸν
κ' ἐκείνη ἡ σκληρὰ καὶ ταραχώδης θάλασσα ἐτούτης μας τῆς ζωῆς ὁποῦ ἔχο-
μεν νὰ περάσωμεν, ἡ ὁποία εἶναι γεμάτη ὅλα ταῦτα τὰ κακά. Ὅλοι
ὁποῦ εἶναι μαθημένοι τὰ ἱερὰ γράμματα, γνωρίζουσι ποῖα εἶναι τὰ μαθή-
ματα καὶ αἱ ἀρεταῖς, καὶ τὰ γυμνάσματα ὁποῦ πρέπουσι τῶν ἀρχαρίων.
καὶ ποῖα ἐκείνων ὁποῦ προκόπτουσι, καὶ ποῖα τῶν διδασκάλων, οἱ ὁποῖοι
κί διὰ τὴν τελειότητά τους εἶναι ἐπιτήδειοι νὰ διδάσκουσι καὶ ἄλλους. Ἂς
ἔχωμεν καλὰ τὸν νοῦν μας, μήπως καὶ κάμνοντας πολὺν καιρὸν εἰς
τὸ σχολίον τῶν οὐρανίων ἀρετῶν, ὁπόταν ἔπρεπε νὰ ἤθελαν διδάσκαλοι
καὶ τέλειοι, εὑρεθοῦμεν εἰς τὸν πρῶτον βαθμὸν τῶν εἰσαγωγικῶν καὶ τῶν
ἀρχαρίων. τὸ ὁποῖον εἶναι μία μεγαλωτάτη ἐντροπή, νὰ ἰδῇ τινὰς ἕνα
λ' γέροντα νὰ παγαίνῃ εἰς τὸ σχολίον τῶν μικρῶν παιδίων. Ἡ καλωτάτη καὶ
τελεία ἀλφάβητος ὅλων τῶν ἀρχαρίων εἰς τὸ μοναστήριον, εἶναι ἐτοῦ-
τη. ὑπακοή, νηστεία σάκκος, αἰθάλη, ἤγουν νὰ κείτεται κατάχαμα. τὰ
δάκρυα, ἡ ἐξομολόγησις. ἡ σιωπή. ἡ ταπείνωσις. ἡ ἀγρυπνία, ἡ ἀν-
δρεία, τὸ ψύχος, ὁ κόπος, ἡ ταλαιπωρία, ἡ ἐξουδένωσις, ἡ συντριβή, ἡ
λί ἀμνησικακία, νὰ δουλεύσκεται μὲ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ νὰ συνκοπιάζῃ μετ' αὐ-
τούς, ἡ ἡμερότης. ἡ πίστις ἡ ἁπλῆ καὶ βεβαία καὶ ἀπολυπραγμόνευτος. ἡ ἀμεριμνία

Ἀλφάβητος τῶν ἀρχαρίων.

τῶν

Ἀλφάβητος τῶν ἀρχομένων τελείων

τοῦ κόσμου. τὸ μῖσος τῶν γονέων τὸ χωρὶς πάθος. ἡ ἀπροσπάθεια εἰς ὅλα τὰ πράγματα. ἡ ἁπλότης ἐσμιγμένη μὲ ἀγχινοίαν. ἡ θεληματικὴ ἀτέλεια καὶ καταφρόνησις καὶ εἰς τὴν ἐνδυμασίαν, καὶ εἰς τὴν δούλευσιν, καὶ εἰς ἄλλα πράγματα, ὅλα τοῦτα ἔχουσι νὰ διδάσκουνται οἱ ἀρχάριοι. ὁ καθάλογος, καὶ τὸ μάθημα, καὶ ἡ ψῆφος τῶν προκοπτόντων, εἶναι τοῦτη. νὰ μὴν κενοδοξᾶ τινάς. νὰ μὴν ὀργίζεται, καὶ νὰ θυμώνεται. νὰ ἔχῃ καλὴν ἐλπίδα. τὴν διάκρισιν, τὰ ὁποῖα φυλάσσουσι καὶ προβλέπουσι ἀπὸ πᾶσαν ταραχὴν τῆς ψυχῆς. τὴν παντοτεινὴν καὶ βεβαίαν ἐνθύμησιν τῆς κρίσεως. τὴν εὐσπλαγχνίαν, τὴν φιλοξενίαν. τὴν σύμμετρον νουθεσίαν κατὰ τὴν δύναμιν ἐκεινῶν ὁποῦ τὴν δέχουνται, τὴν ἀπαθῆ προσευχήν, τὴν ἀφιλαργυρίαν, καὶ τὸ μῖσος τῶν χρημάτων. ἐτοῦτος εἶναι ἔπειτα ὁ ὅρος καὶ ὁ λόγος, καὶ ὁ νόμος τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ὁποῦ τελειώνουνται εὐσεβῶς εἰς τὴν σάρκα. μία καρδία, ὁποῦ δὲν μισεύει ποτὲ ἀπὸ τὸν θεόν. μία τελεία ἀγάπη. μία βρύσις τῆς ταπεινοφροσύνης. τὸ σήκωμα καὶ ὕψωμα τοῦ νοὸς μὲ τὴν καταφρόνησιν καὶ ξελησμονίαν ὅλονῶν τῶν γηΐνων καὶ προσκαίρων πραγμάτων. ἡ πνευματικὴ ἐνδημία τοῦ χριστοῦ εἰς τὸν νοῦν. ἡ μεσαφορεσία τοῦ θείου καὶ νοητοῦ φωτός. ἡ προσηλωμένη προσευχή, ὁποῦ νὰ μὴν κλέπτεται ἀπὸ ἀνωφελῆ πράγματα. τὸ πλῆθος τῆς ἐλλάμψεως τοῦ θεοῦ. ἡ ἐπιθυμία τοῦ θανάτου. τὸ μῖσος τῆς ζωῆς, εἰς ὅσον ἀργεῖ ἡ ἀΐδιος ζωή. ἡ φυγὴ τοῦ κορμίου. τὸ διηνεκὲς πρεσβευτήριον καὶ ἡ μεσιτεία διὰ τὸ καλὸν ὅλου τοῦ γένους τοῦ ἀνθρωπίνου. ἡ ἀνάστασις τοῦ θεοῦ. ἡ συλλειτουργία μετὰ τῶν ἀγγέλων. ἄβυσσος τῆς γνώσεως τῆς πνευματικῆς, σπήτι καὶ γνῶσις τῶν θείων μυστηρίων. Φύλαξ ἀσφαλὴς καὶ βεβαία τῶν ἀρρήτων πραγμάτων, ἀνθρώπων σωτὴρ διὰ χάριτος θεοῦ. θεὸς ὁποῦ προστάσσει τοὺς δαίμονας. κύριος καὶ ἀφέντης τῶν παθῶν. δεσπότης τοῦ κορμίου. ἐπίτροπος καὶ βλεπάτορας τῆς φύσεως ἀπὸ κάθε ἐμπόδισμα τῆς σωτηρίας. ξένος ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. σπήτι τῆς ἀπαθείας. μιμητὴς τοῦ θεοῦ, ἀπὸ τὴν βοήθειαν τοῦ. Ὁπόταν ἀρρωστῇ τὸ κορμί μας, ἔχομεν μεγάλην χρείαν νὰ ἀγρυπνᾷ ὁ νοῦς μας. διατί θεωρῶντας μας οἱ δαίμονες νὰ κείτωμεσθαν χάμαι, καὶ νὰ μὴν δυνώμεσθαν ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν τότε νὰ πολεμοῦμεν κατ' αὐτῶν μὲ τὴν γυμνασίαν τῆς ἀρετῆς, τότε δοκιμάζουσι καὶ νὰ μᾶς πειράζουσι σκληρότερα. Εἰς ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκουνται εἰς τὸν κόσμον καὶ ἀρρωστοῦσι, τοὺς πειράζει ὁ δαίμων τοῦ θυμοῦ καὶ καμίαν φορὰν καὶ τῆς βλασφημίας. μὰ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμον, ἂν ἔχουσι πλῆθος ἀπὸ τὰ χρειαζόμενα πράγματα, πειράζει ὁ δαίμων

μένον τῆς γαστριμαργίας καὶ τῆς πορνείας. μὰ ἂν εὑρίσκουνται εἰς τόπους σκληροὺς καὶ ἀγωνιστικοὺς ἐστερημένους ἀπὸ ἀνθρωπίνην παρηγορίαν, τότε πειράζουνται ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς ἀκηδίας, καὶ τῆς ἀχαριστίας. Ἐστοχάσθηκα καὶ ἐσημάδευσα τὸν ἅρπαγα λύκον τὸν δαίμονα τῆς πορνείας,
ε' καὶ ἀπόσωνε ὀδύνας καὶ πόνους εἰς ἕνα ὁποῦ ἠῤῥώστει, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς πόνους τοῦ ἔκαμνε κινήματα τῆς αἰσχρᾶς ἐπιθυμίας, καὶ ῥεύσεις, καὶ ἦτον θαῦμα νὰ στοχάζεται τινὰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἐγίνετον τότε, ἀνάμεσα εἰς τοὺς μεγάλους πόνους νὰ θεωρεῖ τινὰς τὴν σάρκα νὰ πυρώνεται μὲ ταῖς ἀτάκταις ὄρεξαις καὶ νὰ ξαφορμίζῃ. καὶ ἐπῆγα νὰ ἰδῶ ἀῤῥώ-
ς' στους τινάς, καὶ εἶδα τους ὁποῦ ἐκείτουνταν εἰς τὴν κλίνην. καὶ εἰς αὐτὴν τὴν κλίνην ἐπαρηγοροῦνταν ἀπὸ θεϊκὴν ἐνέργειαν, ἢ ἀπὸ κατάνυξιν, καὶ μὲ κείνην τὴν παράκλησιν καὶ παρηγορίαν ἐδιώχνασι τοὺς πόνους, καὶ εὑρίσκουνταν τοιουτοτρόπως, ὁποῦ δὲν ἐθέλασι νὰ ἐλευθερωθοῦσι ποτὲ ἀπὸ τὴν ἀῤῥωστίαν, ἢ καὶ μὲ τὴν ἀῤῥωστίαν ὡσὰν μὲ κάποιον ἐπιτί-
ζ' μιον, ἐλευθερώνουνταν ἀπὸ πάθος ψυχικόν, καὶ ἐδόξασα τὸν θεόν, ὁποῦ μὲ τὸν πηλὸν τῆς σωματικῆς ἀσθενείας, ἐκαθάριζε τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸν πηλὸν τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας. Ὁ νοῦς ὁ νοερός, κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην εἶναι ἐνδυμένος καὶ μὲ μίαν αἴσθησιν νοερὰν, καὶ μὲ μίαν φυσικὴν διάκρισιν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. τὴν ὁποίαν νοερὰν αἴσθησιν, ὡσὰν ὁποῦ
κ' εἶναι εἰς ἡμᾶς, ἐσμιμένη μὲ τὸν νοῦν εἰς πᾶσα ἕνα ἄνθρωπον, καὶ ὡσὰν ὁποῦ δὲν εἶναι εἰς ἡμᾶς τοὺς ἐμπαθεῖς, σκεπαζομένη ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ διὰ τοῦτο ἀπομένουσα ἄπρακτος, μὴν παύσωμεν νὰ τὴν ζητήσωμεν ἐπιμελῶς. διατί ἀφ' οὗ φανερωθῇ αὐτὴ ἡ νοερὰ καὶ θεία αἴσθησις εἰς ἡμᾶς, καὶ λάμψῃ εἰς ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ συνειδότος, αἱ ἔξω αἰσθήσεις θέλουν
κε' παύσει νὰ ἐνεργοῦσι τὰ κινήματα τὰ ἐδικά τως ὁποῦ σύρνουσιν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. καὶ τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον γνωρίζοντας κάποιος σοφός, ἤγουν ὁ ἅγιος Νεῖλος, εἶπε, θέλεις εὕρει εἰς τοὺς λόγους σου τὴν θεϊκὴν αἴσθησιν. Ἡ μοναχικὴ ζωή, ἂς γίνεται ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, εἰς τὰ ἔργα, εἰς τὰ λόγια, εἰς τὰ ἐνθυμήματα, καὶ εἰς τὰ κινήματα. ἐκεῖνος
λ' ὁποῦ κάμνει ἀλλέως δὲν εἶναι ἄξιος νὰ κράζεται μοναχός, διὰ νὰ μὴν λέγω ἀγγελικός. Ἄλλο πρᾶγμα εἶναι ἡ θεϊκὴ πρόνοια, καὶ ἄλλο ἡ βοήθεια τοῦ θεοῦ. ἄλλο ἡ φύλαξίς του. καὶ ἄλλο ἡ ἐλεημοσύνη του, καὶ ἄλλο ἡ παράκλησίς του. τὸ πρῶτον εἶναι, εἰς πᾶσαν λογικὴν φύσιν. τὸ δεύτερον μοναχὰ εἰς τοὺς πιστούς. τὸ τρίτον, εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔχουσιν ἀληθῶς τὴν
λε' πίστιν μὲ τὰ ἔργα. τὸ τέταρτον, εἰς ἐκείνους ὁποῦ δουλεύουσι τοῦ θεοῦ. καὶ τὸ ὕστερον, φανερώνεται εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἀγαποῦσι. καμίαν φορὰν

κείνοι ὁπου εἶναι βοτάνι καὶ θεραπεία τοῦ ἑνός, εἶναι φαρμάκι τοῦ ἀλλου-
νοῦ, καὶ καμίαν φορὰν καὶ τὸ ἴδιον βοτάνι εἰς τὸν ἴδιον ἄνθρωπον, ὁπόταν
πέρνεται εἰς τὸν καιρόν του, τοῦ γίνεται βοτάνι, καὶ ὁπόταν δὲν πέρνεται
εἰς τὸν καιρόν, τοῦ γίνεται φαρμάκι. λόγου χάριν, ἡ νηστεία εἶναι ἕνα βο-
τάνι ὁπου καθαρίζει ἀπὸ τὰ πάθη, ὁπόταν γίνεται μοναχήτης χωρὶς ἄλ-
λο μὴ εἰς ταῖς συμβουλίαις καὶ εἰς τὰς πανηγύρεις, εἶναι φαρμάκι θανά-
σιμον φθείροντας μὲ πολλοὺς τρόπους ἐκεῖνον ὁπου τὴν κάμνει, ἢ γίνομένη
εἰς ἄλλους πρόσκομμα. ἢ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον ὁπόταν καυχᾶται καὶ
φυσιοῦται καὶ ὑπερηφανεύεται. Εἶδα ἰατρὸν σκληρὸν καὶ ἄγνωστον πρὸς
σώπα, ὁ ὁποῖος ἠτίμασεν ἀκαίρως ἕνα ἄρρωστον τζακισμένον, καὶ δὲν ε
τοῦ ἔδωκεν ἄλλο τίποτας ὠφέλιμον πρᾶγμα, παρὰ ὁπου τὸν ἔσυρεν εἰς
ἀπόγνωσιν. καὶ εἶδα ἄλλον ἰατρὸν ἐπιτήδειον καὶ γνωστικόν, ὁ ὁποῖος
ἰατρεύοντας μὲ τὸ ξιφάρι τῆς μεγάλης ἐπιτιμήσεως καὶ ἀτιμίας ἕνα ἄρ-
ρωστον ὁπου εἶχε τὴν καρδίαν ὑπερήφανον, εὐκαίρισεν ἀπ' αὐτὸν ὅλην
τὴν δυσωδίαν καὶ τὸν βρόμον. καὶ εὐγαλέ του τὸ φαρμάκι. Εἶδα ἕνα ιζ
καὶ τὸν αὐτὸν ἄρρωστον, ὁ ὁποῖος κάποιαν φορὰν διὰ κάθαρσιν τοῦ ῥύπου,
ἤγουν τῆς σαρκικῆς ἀκαθαρσίας, ἔπινε τὸ ποτὸν καὶ τὸ θεράπευμα τῆς
ὑπακοῆς, καὶ ἐκινᾶτον καὶ ἐπεριπάτει, καὶ δὲν ἐκοιμᾶτον εἰς κανένα ἔρ-
γον καλόν, καὶ ἄλλην φορὰν ὁπου ἀρρώστησεν εἰς τὰ μέσα ὀμμάτια τῆς ψυ-
χῆς εἰς τὸν νοῦν ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ ἔπειτα ἐθεραπεύετον ἡσυχάζοντας ιη
καὶ σιωπῶντας μὲ τὴν νοερὰν σιωπὴν ἐκεῖνος ὁπου ἔχει αὐτία νὰ ἀκούῃ,
ἂς ἀκούῃ. Ευρίσκονται τινές, οἱ ὁποῖοι, διὰ νὰ εἰπῶ ἔτζη, φυσικὰ
εἶναι δοσμένοι εἰς τὴν ἐγκράτειαν, εἰς τὴν ἡσυχίαν, εἰς τὸ νὰ εἶναι καθα-
ροί, καὶ ἀπαῤῥησίαστοι καὶ ταπεινοί, καὶ πρᾶοι καὶ εὐκατάνυκτοι, ἢ καὶ
εἰς ὅλα τοῦτα ὁμάδι, ἢ καὶ εἰς ἄλλα, μὰ ἀπὸ ποῦ νὰ ἔχουσι τοῦτα τὰ χα- κδ
ρίσματα, ἐγὼ δὲν τὸ κατέχω μερικῶς, διατὶ δὲν ἔμαθα νὰ ξεξεχω-
νὰ μανθάνω μὲ ὑπερηφάνειαν τὰ κρυπτὰ χαρίσματα τοῦ θεοῦ. καὶ εὑρί-
σκουνται ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι ἔχουσι σχεδὸν αὐτὴν τὴν φύσιν τως ἐναντίαν
τως εἰς τοῦτα, καὶ κατὰ τὴν δύναμίν τως βιάζουσι τοὺς ἑαυτούς των διὰ
νὰ φύγουσι τὰ πάθη εἰς τὰ ὁποῖα εὑρίσκουνται δοσμένοι, διὰ νὰ ἀπο- λ
λαύσουσι ταῖς ἐναντίαις τῶν παθῶν ἀρεταῖς, οἱ ὁποῖοι καλὰ καὶ καμίαν
φορὰν νὰ νικοῦνται ἀπὸ τὰ πάθη, ὅμως ἐγὼ ἐπαινῶ περισσότερον τοιού-
τους τοιούτους ὡσὰν ἀνδρειωμένους πολεμιστάς, καὶ ἀναγκαστὰς τῆς φύσεώς
των, ὁπου μὲ σωτηριώδη βίαν καὶ ἀνάγκην ἐνικήσασι τοὺς ἑαυτούς των.
Μὴν καυχᾶσαι ὦ ἄνθρωπε, ὁ ὁποῖος ἔχεις τὴν φύσιν σου ἐπιτηδείαν λα
εἰς τὸ καλόν, μὴν ἐπαίρεσαι εἰς τὸν πλοῦτον τὸν ἐνδυματικὸν ὁπου ἐπῆ-

ρες χωρὶς κανένα κόπον, διατὶ ὁ χορηγὸς τῶν χαρισμάτων καὶ τῶν πνευματικῶν δωρεῶν θεὸς, προγνωρίζωντας τὴν πολλήν σου ἀσθένειαν, καὶ βλάβην, καὶ ἀπώλειαν εἰς τὴν ὁποίαν ἔμελλες νὰ πέσῃς πρὶν παρὰ νὰ λάβῃς ἐτοῦτα τὰ χαρίσματα, ἠθέλησε κἂν εἰς κάποιον μέρος νὰ σὲ σώσῃ μὲ τοῦτα τὰ δῶρα καὶ ταῖς εὐεργεσίαις του, ὁποῦ δὲν δίδουνται διὰ μισθὸν τῶν κόπων σου. Τὰ παιδεύματα ἀπὸ μικρόθεν αἱ ἀναθροφαῖς, καὶ τὰ ἔργα συνέρχουνται μὲ τὴν φύσιν καὶ ὠφελοῦσιν ὁπόταν μεγαλώσωμεν καὶ αὐξήσωμεν, εἰς τὸ νὰ δεχώμεθαν παίδευσιν ἀρετῆς καὶ τὴν μοναδικὴν πολιτείαν, καὶ ἐναντιώνουνταί μας. Οἱ ἄγγελοι εἶναι τὸ φῶς τοῦ νοὸς τῶν μοναχῶν. καὶ φῶς ὅλονῶν τῶν ἀνθρώπων καλῆς ὁδηγίας καὶ καλοῦ βίου παραδείγματος, εἶναι ἡ μοναχικὴ πολιτεία. ἂς ἀγωνίζουνται λοιπὸν εἰς ὅλα τὰ ἔργα τως, νὰ γίνουνται καλὸν ξόμπλι ὁλονῶν, δὲν δίδωντας κανένα πρόσκομμα καὶ σκάνδαλον κανενὸς εἰς κανένα πρᾶγμα ὁποῦ λέγουσιν, ἢ ὁμιλοῦσιν, ἢ ἐργάζουνται. διατὶ ἂν τὸ φῶς γένῃ σκότος, τὸ σκότος, ἤγουν ἐκεῖνοι ὁποῦ στρέφουνται εἰς τὸν κόσμον, πόσον περισσότερον θέλουν σκοτισθῇ. διατοῦτο ἀνίσως καὶ καταπείθεσθέ μου, ἐσεῖς οἱ ὑποτακτικοὶ ὁποῦ θέλετε νὰ ὑπακούετε, καλὸν μας εἶναι νὰ μὴν ἤμεθαν ἀκατάστατοι, καὶ νὰ μὴν γινώμεθαν πολλῶν λογιῶν, καὶ νὰ μὴν διαμοιράζωμεν τὴν ἀθλίαν μας ψυχὴν νὰ πολεμοῦμεν μὲ χιλιάδες καὶ μύριες μυριάδες ἐχθροὺς, διατί δὲν θέλομεν δυνηθῇ νὰ γνωρίσωμεν, ἢ ὅλως νὰ εὕρωμεν ὅλαις τως ταῖς πανουργίαις καὶ τοὺς δόλους τως. Λοιπὸν μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ἁγίας καὶ ὑπερουσίου τριάδος, ἂς ὁπλίσωμεν καὶ ἂς ἀρματώσωμεν τοὺς ἑαυτούς μας μὲ ταῖς τρεῖς ἀρεταῖς μὲ τὴν ἐγκράτειαν, καὶ μὲ τὴν ἀγάπην, καὶ μὲ τὴν ταπείνωσιν, ἐναντίον τῶν τριῶν γλυκωτάτων παθῶν, ἤγουν τῆς φιληδονίας, τῆς φιλαργυρίας, καὶ τῆς φιλοδοξίας. διατί ἂν δὲν κάμωμεν ἔτζι, θέλομεν δώσει πολλοὺς κόπους εἰς τοὺς ἑαυτούς μας, ἂν λογιάσωμεν μὲ τὴν δύναμίν μας νὰ ταῖς νικήσωμεν. Κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην ἂν ἔλθῃ εἰς ἡμᾶς ἐκεῖνος ὁποῦ ἐμετάστρεψε τὴν θάλασσαν εἰς ξηρὰν, ὁ νοῦς μας θεωρῶντας τὸν θεὸν μὲ θεωρίαν καὶ μὲ πίστιν, θέλει περάσει ἀτάραχα ἐτούτην τὴν θάλασσαν τῶν πειρασμῶν καὶ τῶν παθῶν δίχως κύματα καὶ ἀτάραχα, καὶ θέλει ἰδεῖ εἰς τὸ νερὸν τῶν σωτηριωδῶν δακρύων πνιγμένους τοὺς νοητοὺς αἰγυπτίους, τὰ πάθη. μὰ ἂν δὲν ἐγκατοικᾷ εἰς ἡμᾶς αὐτὸς, τίς θέλει ὑποφέρει τὰ κύματά της, ἤγουν ἐτουνῆς τῆς σαρκὸς τὰ ἄτακτα κινήματα; Ἀνίσως καὶ ἀναστηθῇ ὁ θεὸς εἰς ἡμᾶς μὲ τὴν πρακτικὴν ζωὴν, θέλουν διασκορπισθῇ καὶ διωχθῇ ἀπὸ ἡμᾶς οἱ ἐχθροί του δαίμονες καὶ τὰ

β. [illegible] ραθ. [illegible] 5

Ματθ. ς.

Ψαλμ. ξέ.

ψαλ. ξζ.

πάθη. Καὶ ἂς σιμώσωμεν πρὸς αὐτὸν μὲ τὴν θεωρητικὴν ζωήν, θέ-
λουσι φύγει ἐκεῖνοι ὁποῦ μισοῦσι καὶ αὐτὸν καὶ ἡμᾶς, ἀπὸ τὸ πρόσωπόν
Ψαλμ. ξζ. του καὶ οἱ ἐδικοί μας, τουτέστιν ἀπὸ τὸν νοῦν μας, ὁποῦ εἶναι εἰκόνατου. Ἂς
σπουδάσωμεν νὰ μανθάνωμεν τὰ θεῖα παραγγέλματα πλέα ὀγλυγο-
ρύτερα μὲ ἱδρῶτας καὶ κόπους, καὶ πίκραις, παρὰ μὲ λόγια εὔκαιρα, καὶ ιζ
μὲ ἀνάγνωσες, διατί εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου μας δὲν θέλει κάμει
χρείαν νὰ δείξωμεν λόγια, μὰ ἔργα. Ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀκούουσι πῶς εὑ-
ρίσκεται τινὰς θησαυροὺς κρυμμένους εἰς κανένα τόπον, τὸν γυρεύουσι
μὲ μεγάλην ζήτησιν, καὶ διὰ τὸν πολὺν κόπον τῆς ζητήσεώς τως, φυ-
λάγουσι μὲ κόπον ἐκεῖνον ὁποῦ εὑρήκασι, φοβούμενοι μήπως καὶ κλε- ιη
φθῆ πως. Διατί ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐγίνηκασι πλούσιοι χωρὶς κόπον, σκορπίζου-
σιν εὔκολα τὸν πλοῦτον τως καὶ ξοδιάζουντον. Δύσκολον εἶναι νὰ νι-
κήση τινὰς τὴν συνήθειαν ὁποῦ ἐπῆρεν εἰς τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, μὰ ἐκεῖ-
νοι ὁποῦ δὲν παύουσι νὰ ἀποσώνουσι κακαῖς συνήθειαις εἰς κακαῖς, ἢ ἐπέ-
σασιν εἰς ἀπόγνωσιν τῶν ἑαυτῶν τως, ἢ δὲν ὠφεληθήκασι τίποτας ἀπο- ιθ
τασσόμενοι τοῦ κόσμου. ὅμως γνωρίζω πῶς ὁ θεὸς δύναται κάθε πρᾶγ-
μα, καὶ οὐδὲν ἀπρᾶγμα εἶναι ἀδύνατον σιμὰ εἰς αὐτόν. Ἠρωτήσασί με
τινὲς κάποιον θεώρημα καὶ ζήτημα δεινότατον καὶ δυσκολώτατον τὸ
ὁποῖον ὑπερέβαινε καὶ ἐπερίσσευε τὴν δύναμιν ὅλον ὧν ὁποῦ εἶναι ὡσὰν
ἐμένα, καὶ δὲν ἐπεριέχετον οὐδὲ εὑρίσκετον εἰς κανένα βιβλίον ἀπ᾽ ἐκεῖ- κ
να ὁποῦ ἦλθασιν εἰς τὰ χέριά μου. καὶ ἐλέγασί μου, ποίαις εἶναι χωριστὰ
αἱ ἴδιαις θυγατέρες τῶν ὀκτὼ ἐμπαθῶν λογισμῶν τῆς ψυχῆς καὶ ποῖος
ἀπὸ τοὺς τρεῖς τοὺς πρώτους, εἶναι ἡ μητέρα καθενὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους πέντε,
καὶ ἐγὼ φέρνωντας ὀμπρὸς τὴν ἐπαρμένην ἄγνοιαν εἰς τέτοιας λογῆς ἀπο-
λκα ρίαν καὶ ζήτημα, τοὺς ἀπεκρίθη καθὼς ἔμαθα ἀπὸ τοὺς πανοσίους ἄν- κε
δρας καὶ πατέρας. μητέρα τῆς πορνείας εἶναι ἡ γαστριμαργία. μάνα
τῆς ἀκηδίας, ἡ κενοδοξία. καὶ ἡ λύπη, καὶ ἡ ὀργὴ εἶναι γέννημα ἐκεί-
νων τῶν τριῶν, ἤγουν τῆς γαστριμαργίας, τῆς φιλαργυρίας, καὶ τῆς κενο-
δοξίας. πάλιν μάνα τῆς ὑπερηφανείας εἶναι ἡ κενοδοξία. ἐγὼ δὲ πά-
λιν ἀποκρινόμενος, πρὸς ἐκείνους τοὺς μακαρίους καὶ ἀειμνήστους, ἔλε- λ'
γα, παρακαλῶντας τους νὰ μάθω λοιπὸν καὶ τὰ γεννήματα τῶν ὀκτώ,
καὶ ποῖον ποίου ἦτονε γέννημα. καὶ ἐκεῖνοι οἱ ἅγιοι καὶ ἀπαθεῖς ἄνθρωποι
μὲ πολλὴν καλοσύνην μὲ ἐδιδάσκασι, λέγωντας, πῶς εἰς πράγματα
ἀσύνετα καὶ ἀναίσθητα δὲν εὑρίσκεται καμία σύνεσις καὶ καμία τάξις,
ἀμὴ πᾶσα λογῆς ἀταξία καὶ ἀκαταστασία, καὶ καταπείθωντάς με ἐκεῖ- λα
νοι οἱ μακαρῖται διὰ τοῦτο μὲ παραδείγματα ὁποῦ ἐδίδασι πιστά, καὶ
βέβαια

βέβαια, μοῦ ἐλέγασι, φέρνοντας ἀποδείξεις συχναῖς εἰς τὸ μέσον, ἀπὸ ταῖς ὁποίαις θέλω βάλει τινὰς εἰς τοῦτον τὸν λόγον, ἀλλὰ νὰ μπορέσωμεν λοιπὸν ἀπὸ ταύταις νὰ φωτισθοῦμεν, καὶ νὰ διδαχθοῦμεν καὶ ταῖς ἄλλαις. λόγου χάριν. τὸ ἄκαιρον γέλοιον, ποτὲ μὲν γίνεται ἀπὸ πορ-
ί νείαν. ποτὲ δὲ, ἀπὸ κενοδοξίαν, ὁπόταν τινὰς καυχᾶται ἄσεμνα εἰς τὸν ἑαυτόν του μέσα του. πότε δὲ καὶ ἀπὸ τὴν τυφλὴν καὶ ἀπατάλην. ὁ πολὺς ὕπνος, καμίαν φορὰν γίνεται ἀπὸ τὴν τυφλήν, καμίαν φορὰν καὶ ἀπὸ νηστείαν, ὁπόταν ἐκεῖνοι ὁποῦ νηστεύουσιν, ὑπερηφανεύουνται. καὶ ἄλλην φορὰν ἀπὸ ἀκηδίαν. καὶ ἄλλην, ἀπὸ τὴν φύσιν. ἡ πολυλογία,
ί ποτὲ μὲν γίνεται ἀπὸ κενοδοξίαν, ποτὲ δὲ, ἀπὸ γαστριμαργίαν. ἡ ἀκηδία ποτὲ μὲν γίνεται ἀπὸ τὴν ἀπατάλην. ποτὲ δὲ, ἀπὸ τὴν ἀφοβίαν τοῦ θεοῦ. Ἡ βλασφημία κυρίως καὶ καθολικὰ εἶναι γέννημα τῆς ὑπερηφανίας. καὶ πολλαῖς φοραῖς γίνεται καὶ διὰ τί κατακρίνομεν τὸν πλησίον μας διὰ ἐκεῖνο τὸ σφάλμα, εἰς τὸ ὁποῖον εὑρισκόμεθαν ἡμεῖς, ἢ καὶ
ιέ ἀπὸ τὸν ἄκαιρον φθόνον τῶν δαιμόνων. ἡ σκληροκαρδία γίνεται καμίαν φορὰν ἀπὸ τὴν χορτασίαν. μὰ πολλαῖς φοραῖς, καὶ ἀπὸ τὴν ἀναισθησίαν, καὶ ἀπὸ τὴν προσπάθειαν, ὁπόταν εὑρισκόμεθαν τόσον δοσμένοι εἰς τὰ πάθη, ὁποῦ δὲν αἰσθανόμεθαν κανένα πρᾶγμα πνευματικὸν καὶ σωτηριῶδες. Πάλιν ἡ προσπάθεια, καὶ ἡ ἀγάπη ἡ ἐμπαθὴς ὁποῦ ἔχει τινὰς
κ' εἰς κανένα πρᾶγμα, καμίαν φορὰν γίνεται καὶ ἀπὸ πορνείαν καὶ ἀπὸ κενοδοξίαν, καὶ ἀπὸ φιλαργυρίαν, καὶ ἀπὸ γαστριμαργίαν, καὶ ἀπὸ ἄλλα πολλά. ἡ πονηρία πάλιν γίνεται ἀπὸ τὴν ὑπερηφανίαν καὶ τὴν ἔπαρσιν, καὶ τὴν ὀργήν. ἡ ὑπόκρισις γίνεται ἀπὸ τὴν αὐταρέσκειαν καὶ ἰδιορυθμίαν, ὁπόταν ἀγαπᾷ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀρέσῃ τοῦ ἑαυτοῦ του, καὶ νὰ εἶναι τοῦ θελήμα-
κί τός του. ἀμὴ τὰ ἐναντία ἐτουνῶν, γίνουνται ἀπὸ τὰ ἐναντία τως. καὶ ἀλλὰ νὰ μὴν λέγω πολλά, διὰ τί λείπει μου ἤθελεν ὁ καιρός, ἂν ἤθελα θελήσει νὰ διηγοῦμαι καὶ νὰ ἐξετάζω κατὰ μέρος διὰ καθ᾽ ἕνα πάθος. Ἡ ταπεινοφροσύνη κυρίως καὶ καθολικὰ εἶναι ἡ φονεύτρια ὅλονῶν τῶν προειρημένων παθῶν, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνοι ὁποῦ τὴν ἀπόκτησαν, τὰ ἐνικήσα-
λ' σιν ὅλα. ἀμὴ γεννήτρια ὅλονῶν τῶν κακῶν εἶναι ἡ ἡδονὴ καὶ ἡ πονηρία, ταῖς ὁποίαις ὅποιος ταῖς κρατεῖ μέσα του, δὲν θέλει ἰδεῖ τὸν κύριον. ὅμως ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τὴν πρώτην, ἤγουν ἀπὸ τὴν ἡδονήν, δὲν μᾶς θέλει ὠφελήσει τίποτας χωρὶς τὴν δευτέραν. ἤγουν χωρὶς νὰ κάμνωμεν ἀποχὴν καὶ ἀπὸ τὴν πονηρίαν. Ἂς πάρη καθ᾽ ἕνας ξόμπλι καὶ παράδειγμα πῶς ἔχει
λέ νὰ φοβᾶται τὸν θεόν, ἀπὸ τὸν φόβον ὁποῦ ἔχει ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας, καὶ ἀπὸ τὰ θηρία. καὶ πάλιν ἡ ἀγάπη ἡ σαρκικὴ ἂς σοῦ γίνεται τύπος τοῦ

πόθου ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχῃ πρὸς τὸν θεόν. διατὶ δὲν μᾶς ἐμποδίζει τίπο-
τας νὰ βγαίνωμεν παραδείγματα καλὰ καὶ χαλεπά, καὶ ὅλη εἶναι γι-
μάτη ὑπερηφανίαν καὶ ὑπόκρισιν, δείχνοντας ἴσως κόπους σωματι-
κοὺς κατὰ τοὺς παλαιούς μας πατέρας, μὰ ὅμως δὲν εἶναι ἀξία νὰ ἀξιώνεται
τὰ χαρίσματα ὁποῦ εἴχασιν ἐκεῖνοι. καλὰ καὶ λογιάζω καὶ μηδὲ ποτὲ ι
ἄλλην φορὰν νὰ εἶχε χρείαν ἡ φύσις ἀπὸ τὰ χαρίσματα ὡσὰν ἐδῶ ἄ. καὶ
πάσχομεν τοῦτο δικαίως καὶ πρεπόντως, διατὶ ὁ θεὸς δὲν φανερώνεται
μὲ τούτους τοὺς ἔξω κόπους τοῦ κορμίου, μὰ μὲ τὴν ἁπλότητα καὶ τὴν τα-
πείνωσιν τὴν ἀπὸ μέσα τῆς καρδίας ἀπολαύει τινὰς τὴν θεωρίαν τῆς χα-
ριτωμένης παρουσίας κατὰ χάριν τοῦ θεοῦ. καὶ καλὰ καὶ ἡ δύναμις ὁποῦ ι
δίδεται ἀπὸ τὸν θεὸν γυμνάζεται εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ κάμνει καὶ τελειώνει τὴν
ὑπομονήν του διὰ νὰ ὑποφέρῃ ταῖς συμφοραῖς, ὅμως δὲν θέλει διώξει
ἀπὸ λόγου του διὰ τοῦτο τὸν πιστὸν ἐργάτην τῆς ταπεινοφροσύνης, μά-
λιστα τὸν θέλει πληρώσει χαρίσματα πνευματικά. Ὁπόταν στοχαζόμεθα κα-
νένα ἀγωνιστὴν τοῦ Χριστοῦ μοναχὸν νὰ πάσχῃ ἀρρωστίαν σωματικήν, μὴν ιε
σπουδάσωμεν νὰ μάθωμεν μὲ πονηρίαν τὴν κρίσιν τοῦ θεοῦ εἰς τοὺς λόγους
του, δείχνοντας πῶς ἐκείνη ἡ ἀσθένεια τοῦ ἦλθεν ἐξ ἁμαρτιῶν του, μᾶλ-
λον δὲ μὲ μίαν ἀγάπην καθαρὰν καὶ ἀπόνηρον δεχόμενοί τον ὡσὰν μέ-
λος ἐδικόν μας, καὶ ὡς συστρατιώτην μας λαβωμένον ἀπὸ τὸν πόλεμον τῶν
πονηρῶν δαιμόνων, ἂς σπουδάζωμεν νὰ τὸν ἰατρεύωμεν μὲ τὰ καλὰ πα- κ'
ραδείγματα, μὲ ταῖς παραίνεσες καὶ καλαῖς νουθεσίαις ἀπὸ τούτην τὴν λα-
βωματίαν. Ὁ θεὸς δὲν μᾶς δίδει πάντοτε ταῖς ἀρρωστίαις, διὰ ταῖς ἁμαρ-
τίαις, μὰ καμίαν φορὰν διὰ καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ ἄλλην φορὰν
διὰ νὰ ταπεινώσωμεν τὸ φρόνημά μας, ὁπόταν βάνωμεν εἰς τὸν νοῦν
μας καὶ ἤμεσθαν καλοὶ διὰ τὰ ἔργα μας. Ὁ ἀγαθὸς καὶ πανάγαθος ἡμῶν κε
δεσπότης καὶ κύριος ὁπόταν ἰδῇ πολλαῖς φοραῖς τινὰς μοναχοὺς ὀκνηροτέρους
εἰς τὴν ἄσκησιν, τότε λοιπὸν ταπεινώνει τὴν σάρκα τως μὲ ἀσθένειαν,
ὡσὰν μὲ μίαν πλέα μικροτέραν καὶ πλέα ἐλαφροτέρην ἄσκησιν, παρὰ
ὁποῦ εἶναι ὁ πειρασμὸς τοῦ διαβόλου, ἢ ἄλλαις τινὲς θλίψεις. καὶ καμίαν
φορὰν ὁμοίως μὲ τὴν ἀσθένειαν καθαρίζει καὶ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοὺς κακοὺς λ'
λογισμούς, καὶ ἀπὸ τὰ πάθη. Ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς συμβαίνουσι καὶ
ἔρχουνταί μας ἢ ὁρατὰ ἢ ἀόρατα ἠμποροῦμεν νὰ τὰ δεχθοῦμεν καὶ
μὲ καλὸν τρόπον, καὶ ἐμπαθῶς, καὶ μὲ μέσον τρόπον. Εἶδα τρεῖς ἀδελφοὺς
μοναχοὺς ὁποῦ εἴχασι πάθη ζημίαν. καὶ ὁ ἕνας ἀπ᾽ ἐκείνους ἐσκανδαλί-
ζετον, καὶ ἐλυπᾶτον, καὶ ὁ ἄλλος, ἔμενε χωρὶς λύπην, καὶ ὁ ἄλλος, ἔπαρ- λε
νεν ἀπὸ τοῦτο μεγάλην χαράν. Εἶδα σιμὰ εἰς γεωργοὺς τοὺς μοναχοὺς

δηλονότι

δηλονότι, πῶς ἐσπέρνετον ἕνα σπέρμα ἀπὸ λόγου τως, καὶ ἔκαμνα-
σιν ἕνα ἴδιον ἔργον, ἔχωντας καθ' ἕνας ἀπ' ἐκείνοις χωριστὸν ἀπὸ τὸν
ἄλλον τὸν σκοπόν του. ὁ ἕνας, διὰ νὰ ἀποδώση τὰ χρέη του. ὁ ἄλλος,
διὰ νὰ θησαυρίση πλοῦτον εἰς τοὺς λόγους του. καὶ ὁ τρίτος διὰ νὰ τιμήση
μὲ δῶρα τὸν δεσπότην του. ὁ πρῶτος βαθμὸς εἶναι τῶν πιστῶν δούλων.
ὁ δεύτερος εἶναι ἐκείνων ὁποῦ πραγματεύουσιν. ὁ τρίτος, εἶναι τῶν τελείων, καὶ
τῶν φίλων. Ἄλλος ἕνας ἐσπέρνε καλὰ διὰ νὰ πάρη ἔπαινον τοῦ καλοῦ
του ἔργου ἀπ' ἐκείνοις ὁποῦ διαβαίνουσιν εἰς τούτην τὴν στράταν τῆς ζωῆς.
καὶ τοῦτος ὁ ταλαίπωρος εἶναι ὅμοιος τῶν φαρισαίων, καὶ τῶν ὑποκριτῶν.
ι' Ἄλλος τὸ ἔκαμνε, διὰ νὰ θλίβη τὸν ἐχθρόν του καὶ ἀφρασίαν, ἢ ὁρα-
τὸν, ἢ ἀόρατον, ὁποῦ τοῦ ἐφθόνησε. καὶ ἄλλος τὸ ἔκαμεν ἐτοῦτο, διὰ νὰ
μὴν ὀνειδισθῆ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἀργός. Ἐτούταις αἱ ὀνομασίαις
τῶν γεωργῶν τοῦ σπόρου, ὁποῦ κοπιάζουσιν εἰς τὴν ἄμπελον τὴν πνευ-
ματικὴν τοῦ Χριστοῦ, εἶναι αἱ νηστείαις, αἱ ἀγρυπνίαις, αἱ ἐλεημοσύναις, αἱ ὑπη-
ια' ρεσίαις τῶν πτωχῶν, καὶ τὰ ὅμοια. τοὺς σκοποὺς ἔπειτα ἐτούτων οἱ ἀ-
δελφοὶ προθυμερὰ τοὺς θέλουν δοκιμάσει μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ ἀλ-
λήλως των. Καθὼς καμίαν φορὰν σύρνωντας νερὸν ἀπὸ τὴν βρύσιν,
ἐσύραμεν χωρὶς νὰ τὸ κατέχομεν καὶ ἕνα βοθρακὸν ὁμάδι μὲ τὸ νερόν.
τοιουτοτρόπως ὁπόταν κάμνωμεν καὶ ταῖς ἀρεταῖς, πολλαῖς φοραῖς ἐρ-
κ' γαζόμεθαν καὶ ταῖς κακίαις συμπλεγμέναις καὶ ἀνακατωμέναις κρυφὰ
εἰς αὐταῖς ταῖς ἀρεταῖς. Τί θέλω νὰ εἰπῶ, ὁπόταν γινώμεθαν ξενοδό-
χοι, συμπλέκεται εἰς τὴν ξενοδοχίαν ἡ γαστριμαργία. εἰς τὴν ἀγάπην
συμπλέκεται τὸ πολὺ θάρρος καὶ ἡ πορνεία. εἰς τὴν διάκρισιν, ἡ πονη-
ρία. εἰς τὴν φρόνησιν, ἡ πολυκατεχία. εἰς τὴν πραότητα, ἡ δολιό-
κα' της, καὶ ἀμέλεια, καὶ ὀκνηρία, καὶ ἀντιλογία, καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ θελή-
ματος τοῦ ἰδίου. καὶ ἡ ἀνηκοΐα. εἰς τὴν σιωπὴν, τὸ φούσκωμα καὶ ἡ ὑπε-
ρηφάνεια τῆς διδασκαλίας. εἰς τὴν χαρὰν, ἡ ἔπαρσις. εἰς τὴν ἐλπί-
δα, ἡ ὀκνηρία. εἰς τὴν ἀγάπην πάλιν, ἡ κατάκρισις τοῦ πλησίον. εἰς
τὴν ἡσυχίαν, ἡ ἀκηδία, καὶ ἡ ὀκνηρία. εἰς τὴν καθαρότητα, ἡ πικρία.
λ' εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην, ἡ παῤῥησία, μὰ εἰς ὅλα ἐτοῦτα συντροφιάζε-
ται καὶ ἀκολουθᾶ ἡ κενοδοξία, ὡσὰν ἕνα ἔμπλαστρον ὁποῦ δίδει τὴν λαμ-
πρότητα εἰς τὸ ἔργον, μάλιστα ὡσὰν ἕνα ποτὸν φαρμακερὸν καὶ θανάσι-
μον, ὁποῦ φθείρει καὶ χαλᾶ καθ' ἕνα ἔργον καλόν. Μὴν λυπούμεθαν
ἂν δὲν ἐπακουώμεθαν ἀπὸ τὸν θεὸν ὁπόταν τοῦ ζητοῦμεν τίποτις πολλὴν
λα' καιρὸν, διὰ τί ἐκεῖνος θελήσειν ἤθελε νὰ γινοῦμεν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι
ἀπαθεῖς εἰς μίαν ῥοπὴν καιροῦ, καὶ παράυτα. Ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ

ζητοῦσι, καὶ δὲν παίρνουσιν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τὰ ζητήματά τως, κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην δὲν λαμβάνουσιν ἐκεῖνον ὁποῦ ζητοῦσι διὰ μίαν ἀπὸ τούταις ταῖς αἰτίαις. ἢ διότι ζητοῦσι τίποτας πρὶν τοῦ καιροῦ, ἢ διὰ τί ζητοῦσιν ἀνάξια καὶ μὲ κενοδοξίαν. ἢ διότι παίρνωντάς το ἐκεῖνο τὸ ζήτημα, ἐμέλλασι νὰ ἐπαρθοῦσι, καὶ νὰ ὑπερηφανευθοῦσιν, ἢ ἐμέλλασιν ἔπειτα νὰ γένουσιν ἀμελεῖς καὶ ὀκνηροὶ εἰς τὸ καλὸν ὕστερα ἀφ' οὗ τὸ θέλουσι λάβη τοῦ ζητήματός τως. Πῶς νὰ ἀναχωροῦσιν οἱ δαίμονες καὶ τὰ πάθη καμίαν φορὰν ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ μετανοοῦντος, ἢ καὶ παίζει, λογιάζω νὰ μὴν ἀμφιβάλλῃ διὰ τοῦτο τινάς. ἀμὴ ἀπὸ πόσους τρόπους νὰ ἀναχωροῦσι, καὶ νὰ μισεύουσιν ἀπὸ ἡμᾶς, ὀλίγοι τὸ γνωρίζουσιν. Ἀναχωρήσασι τὰ πάθη ἀπὸ τινὰς ὄχι μοναχὰς πιστοὺς μὰ καὶ ἀπίστους ἔξω ἀπὸ ἕνα ἤγουν τὴν ὑπερηφανίαν, ἀφίνωντάς το ἐκεῖνο μοναχὸν διὰ νὰ ἀναπληρώνῃ τὸν τόπον τως ὁλονῶν, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι πρῶτον εἰς τὰ κακά, ἐπειδὴ εἶναι τοιουτοτρόπως βλαπτικόν, ὁποῦ ἠδυνήθη νὰ καταβάσει καὶ τὴν ἀγγελικὴν φύσιν ἀπὸ τὸν οὐρανόν. Ἕνας τρόπος τῆς ἀναχωρήσεως τῶν παθῶν, εἶναι ἐτοῦτος, ὁπόταν ἀναλίσκεται καὶ δαπανᾶται ἡ ὕλη τως μὲ τὴν φωτίαν τὴν θεϊκήν, ἤγουν μὲ τὴν ἐνέργειαν τοῦ παναγίου πνεύματος, ὁποῦ εἰσεβαίνει εἰς τὴν ψυχήν, καθὼς τὰ ξύλα δαπανοῦνται ἀπὸ τὴν φωτίαν. καὶ ἀφ' οὗ ξεριζωθῇ ἡ ὕλη, καὶ καθαρισθῇ ἡ ψυχή, διαγέρνουσιν ὀπίσω τὰ πάθη λοιπόν, ἂν δὲν τὰ σύρωμεν πάλιν εἰς τοὺς ἑαυτούς μας μὲ τὴν ὕλην καὶ πηλώδη μας ἀναστροφήν, ἢ ῥαθυμίαν, καὶ ἀσχολίαν εἰς τὰ γήϊνα πράγματα. Μισεύουσι μὲ ἄλλον τρόπον ἀπὸ ἡμᾶς οἱ δαίμονες θεληματικῶς ἀπατῶντάς μας, καὶ κάμνοντάς μας νὰ ἀμεριμνήσωμεν, καὶ ἔπειτα αἰφνιδίως ἁρποῦσι τὴν ἀθλίαν μας ψυχήν, αἰχμαλωτίζοντάς την εἰς τὸ πονηρόν τως θέλημα. Ἄλλος τρόπος τῆς ὑποχωρήσεως τῶν δαιμόνων εἶναι ἐτοῦτος, ἀφ' οὗ κάμουσι τὴν ψυχὴν νὰ συνηθίσῃ τελείως τὸ κακόν, ἤγουν νὰ ἔλθῃ εἰς ἕξιν τῶν παθῶν, καὶ νὰ εἶναι λοιπὸν αὐτὴ καὶ ἐχθρὸς ἤγουν ἐπίβουλος τῆς ἑαυτῆς της, τότε ἀναχωροῦσι, θεωρῶντάς την, πῶς μοναχή της κάμνει τὸ ἔργον τως. καὶ ἐτουτουνοῦ τοῦ πράγματος μᾶς δίδουσι φανερὸν παράδειγμα ἤγουν σημάδι τὰ μωρὰ βρέφη, τὰ ὁποῖα ἀφ' οὗ συνηθίσουν πολὺν καιρὸν νὰ βυζάνουσι, καὶ χωρὶς βυζί, βυζάνουσι καὶ τὰ δακτύλιά τως. Γνωρίζω ἀκόμη καὶ πέμπτην ἀπάθειαν ὁποῦ γίνεται εἰς τὴν ψυχὴν ἀπὸ πολλὴν ἁπλότητα καὶ καθαρότητα ἐπαινουμένην, διὰ τί ἡ βοήθεια ἐτουτωνῶν πῶς ἐδόθηκε δικαίως ἀπὸ τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος σώζει ἐκείνους ὁποῦ εἶναι εὐθεῖς καὶ ἴσοι εἰς τὴν καρδίαν, ἤγουν δίχως νὰ τὸ κατέχουσιν αὐτοί, τοὺς λυτρώνει ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ ἀπὸ τὰ

κακά.

κακά. καὶ τὰ νήπια ἀκόμι ὁπόταν ἐκδυθοῦσι δὲν τὸ γνωρίζουσιν. Ἡ κακία καὶ τὸ πάθος, δὲν εὑρίσκεται φυσικὰ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, διατὶ ὁ θεὸς δὲν εἶναι κτίστης τῶν παθῶν. ἀμὴ ἐγεννήκασιν εἰς ἡμᾶς ἀπ᾽ αὐτὸν πολλαῖς ἀρεταῖς φυσικαῖς, ἀπὸ ταῖς ὁποίαις εἶναι φανερὰ καὶ ἐτούταις, ἡ ἐλεημοσύνη, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἔλλινες συμπαθοῦσι, καὶ ἐλεημονοῦσιν. ἡ ἀγάπη, ἐπειδὴ καὶ τὰ ἄλογα ζῶα πολλαῖς φοραῖς ἐκλαύσασιν, ὁπόταν ἐστερεθήκασιν ἀλλήλωστων. ἡ πίστις εἶναι φυσικὰ εἰς ἡμᾶς, τὴν ὁποίαν γεννοῦμεν ἀπὸ τοῦ ἑαυτοῦ μας. ἡ ἐλπίδα, ἐπειδὴ καὶ ὁπόταν δανείζωμεν, καὶ ὁπόταν δανειζώμεθαν χρήματα, καὶ ὁπόταν ταξιδεύωμεν, καὶ ὁπόταν σπέρνωμεν, ἢ κάμνωμεν, ἐλπίζοντες νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ καλλίτερα. ἀλλ᾽ ἕνα λοιπὸν καὶ ἡ ἀγάπη, καθὼς ἀπεδείξαμεν, εἶναι φυσικὴ ἀρετὴ εἰς ἡμᾶς, καὶ αὐτὴ εἶναι σύνδεσμος καὶ ἕνωσις τοῦ νοὸς εἰς τὸν θεόν, καὶ πλήρωμα τοῦ νόμου, δίχως καμίαν ἀμφιβολίαν λοιπὸν αἱ ἀρεταὶ δὲν εἶναι μακρὰ ἀπὸ τὴν φύσιν. ἃς καταισχυνθοῦσι λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ προφασίζουνται ἀδυναμίαν εἰς τὸ, νὰ ἐργάζουνται ταύταις ταῖς ἀρεταῖς. Αἱ ἀρεταῖς ὁποῦ εἶναι ὑπὲρ τὴν φύσιν, εἶναι ἐτούταις, ἡ καθαρότης, ἡ ἀοργησία, ἡ ταπεινοφροσύνη, ἡ προσευχή, ἡ ἀγρυπνία, ἡ νηστεία, ἡ παντοτινὴ κατάνυξις. Τινῶν ἀπὸ τούταις ἐγεννήκασιν ἄνθρωποι διδάσκαλοι, τινῶν ἄγγελοι. καὶ τινῶν αὐτὸς ὁ σωτήρ, καὶ διδάσκαλος καὶ δοτήρ. ὡσὰν τῆς καθαρότητος, ὁ Ἠλίας, καὶ Ἰωάννης ὁ πρόδρομος, καὶ ὁ θεολόγος Ἰωάννης. τῆς πραότητος, ὁ μωσῆς καὶ ὁ δαβίδ. τῆς προσευχῆς αὐτὸς ὁ θεὸς καὶ λόγος, καὶ ὁ φανεὶς ἄγγελος τοῦ Ἀντωνίου καὶ τοῦ Παχωμίου, πάλιν τῆς νηστείας ὁ μωσῆς καὶ ὁ κύριος. τῆς ἀγρυπνίας, πολλοί, οἱ ὁποῖοι ἐπήρασι καὶ κατάνυξιν ἀπὸ τοῦτο. τῆς ταπεινοφροσύνης αὐτὸς ὁ θεὸς καὶ λόγος, ὁποῦ ἔλαβε τὴν σάρκαμας. Ὁπόταν εὑρισκομέθαν στενοχωρημένοι ἀνάμεσα εἰς δύο κακά, κάμνει χρείαν νὰ διαλέγωμεν τὸ μικρότερον. λόγου χάριν, πολλαῖς φοραῖς στέκωντας εἰς τὴν προσευχήν μας, ἤλθασιν ἀδελφοὶ εἰς ἡμᾶς, καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ κάμωμεν ἕνα ἀπὸ τοῦτα τὰ δύο πράγματα, ἢ νὰ ἀφήσωμεν τὴν προσευχήν μας, ἢ νὰ λυπήσωμεν τὸν ἀδελφόν μας, ἀφίνοντάς τον νὰ μισεύσῃ χωρὶς νὰ τοῦ ἀποκριθοῦμεν. ὅμως ἡ ἀγάπη εἶναι μεγαλύτερη παρὰ τὴν προσευχήν. διατὶ ἡ προσευχή, εἶναι μία ἀρετὴ μερική, ἀμὴ ἡ ἀγάπη ταῖς περιέχει ὅλαις ταῖς ἀρεταῖς. Πάλιν κάποιον καιρὸν ἔσωντας νὰ εἶμαι ἀκόμι νέος, καὶ παγαίνωντας εἰς τὴν χώραν, καθεζόμενος εἰς τὸ τραπέζι, ἐπιάσθηκα ἀπὸ τοῦ λογισμοῦ ἐτουνῶν τῶν δύο παθῶν ὁμάδι τῆς γαστριμαργίας, καὶ τῆς κενοδοξίας. διὰ

τι ἡ γαστριμαργία μὲ ἐπρακίνα νὰ φάγω καλά. καὶ ἡ κενοδοξία μὲ
ἐπρακίνα νὰ φάγω ὀλίγα. διὰ νὰ δείξω πῶς εἶμαι ἐγκρατής. καὶ ὅμως
ἐγὼ ἔστωντας νὰ φοβηθῶ περισσότερον τὴν θυγατέρα τῆς κοιλιομα-
νίας, ἤγουν τὴν πορνείαν, ἠθέλησα πλέα ὀγλυγορύτερα νὰ νικηθῶ
ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν. Ἐγνώρισα ἐγὼ πολλαῖς φοραῖς καὶ ἐνίκησε τὸ ι
πάθος τῆς κενοδοξίας εἰς τοὺς νέους ὁ δαίμων τῆς γαστριμαργίας, καὶ
μὲ τὸ πρέπον, διατὶ σιμὰ εἰς ἐκείνους ὅπου εὑρίσκουνται εἰς τὸν κό-
σμον εἶναι ῥίζα ὁλονῶν τῶν κακῶν ἡ φιλαργυρία. καὶ σιμὰ εἰς τοὺς μονα-
χοὺς, εἶναι ἡ γαστριμαργία. Πολλαῖς φοραῖς εὑρίσκουνται εἰς τοὺς πνευ-
ματικοὺς κάποια εὐτελέστατα καὶ μικρότατα πάθη ἀπὸ οἰκονομίαν θεοῦ, ι'
διὰ νὰ ἀποκτήσουσιν εἰς τοὺς λόγους τως τὸν ἄκλεφτον πλοῦτον τῆς ταπει-
νοφροσύνης, μεμφόμενοι τοὺς ἑαυτούς των διὰ τοῦτα τὰ μικρὰ καὶ ἀνα-
μάρτητα πάθη. Δὲν δύνεται ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀποταγῆς του νὰ ἔχῃ
ταπείνωσιν ἐκεῖνος ὁ μοναχὸς ὅπου δὲν εὑρίσκεται ὑποκατώθιον εἰς κανέ-
να πνευματικὸν πρᾶ. ἐπειδὴ καθ' ἕνας ὅπου μάθῃ καμίαν τέχνην ἀπὸ ιϐ
λόγου του χωρὶς διδάσκαλον, μὰ μόνον μὲ τὸ θέλημά του, φαντάζε-
ται, καὶ εὔκαιρα κοπιάζει. Οἱ ἅγιοι πατέρες ἀποφασίσασι καὶ πρεπόν-
τως πῶς ἡ πρακτικὴ ζωὴ ἐμπεριέχεται εἰς δύο γλυκώτατες ἀρεταῖς,
ἤγουν εἰς τὴν ταπεινὴν ἐγκράτειαν, ἡ ὁποία θανατώνει ταῖς ἡδοναῖς τῆς
σαρκός. καὶ εἰς τὴν ἁπλὴν καὶ ἀπερίεργον ὑπακοὴν, ἡ ὁποία μὲ τὴν νέ- κ'
κρωσιν τοῦ ἰδίου θελήματος, δίχως ζημίαν καμίαν τὴν ἐνδυναμώνει
καὶ φυλάσσει την. διὰ τοῦτο καὶ τὸ πένθος εἶναι δύο λογιῶν, θανατώνει τὴν
Λουκ. ϛ'. ἁμαρτίαν, καὶ γεννᾷ τὴν ταπεινοφροσύνην. Εὐσεβῶν ἀνθρώπων εἶναι
ἔργον, νὰ δίδουσι καθ' ἑνὸς ὅπου τῶς ζητήσῃ, μὰ πλέα εὐσεβεστέρων ψυ-
χῶν εἶναι ἔργον, νὰ δίδουσι καὶ ἐκεινῶν ὅπου δὲν τῶς ζητᾶ, ὁπόταν γνω- κ
ρίσουν τὴν χρείαν τως. μὰ νὰ μὴν ζητᾷ τινὰς ἕνα πρᾶγμα ἀπ' ἐκεῖνον
ὅπου τὸ ἐπῆρε, καὶ μάλιστα ὁπόταν δύνεται, τοῦτο εἶναι μόνον ἴδιον ἐκεί-
νων ὅπου δὲν εἶναι ὑποκατώθιον εἰς κανένα πάθος. Εἰς ὅλα τὰ πάθη,
καὶ εἰς ὅλαις ταῖς ἀρεταῖς ὅπου νὰ εὑρισκώμεθαν, μὴν παύωμεν νὰ
ἐξετάζωμεν τοὺς ἑαυτούς μας ποῦ εὑρισκόμεθαν, εἰς ταῖς ἀρχαῖς, ἢ εἰς λ'
τὴν μέσην, ἢ εἰς τὸ τέλος. Ὅλοι οἱ πόλεμοι τῶν δαιμόνων ὅπου γί-
νουνται εἰς ἡμᾶς, ἔχουσι τὴν ἀφορμὴν ἀπὸ τούταις ταῖς τρεῖς αἰτίαις,
ἢ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῶν ἡδονῶν, ἢ ἀπὸ ὑπερηφάνειάν μας, ἢ ἀπὸ
τὸν φθόνον αὐτονῶν τῶν δαιμόνων. ἐτοῦτοι οἱ ὕστεροι ὅπου πειρά-
ζουνται ἀπὸ τὸν φθόνον τῶν δαιμόνων, εἶναι μακάριοι. οἱ μέσοι λϐ
ἄθλιοι
εἶναι πανάθλιοι. καὶ οἱ πρῶτοι εἶναι ἀχρεῖοι ἕως τέλους, διατὶ πάντοτε
θέλουν

θέλουν εἶσαι μὲ πάθος. Εὑρίσκεται μία κάποια αἴσθησις, μᾶλλον δὲ μία ἕξις καὶ συνήθεια, ἡ ὁποία εἶναι ἀγαπητικὴ καὶ ὑπομονητικὴ τῶν κόπων, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὅποιος θέλει παθῆ, δὲν θέλει φοβηθεῖ ποτὲ κανένα κόπον, καὶ καμίαν λύπην. Μὲ ταύτην τὴν ἐπαινετὴν ἕξιν καὶ
ι αἴσθησιν τὴν ὑπομονητικὴν ἢ σὰν κρατημέναις αἱ ψυχαῖς τῶν μαρτύρων καὶ διὰ τοῦτο εὔκολα ἐκαταφρονήσασι τὰς βασάνους καὶ ταῖς τιμωρίαις. Ἄλλο πρᾶγμα εἶναι ἡ φύλαξις τοῦ νοὸς διὰ νὰ μὴν εἰσεβαίνουσιν οἱ πονηροὶ λογισμοί. καὶ ἄλλο, ἡ φύλαξίς του, ὁπόταν ἀπομείνει αἰχμάλωτος ἀπ' αὐτούς, καὶ ὅσον ἀπέχει ἡ ἀνατολὴ ἀπὸ τὴν δύσιν, τόσον ἡ
ι δευτέρα εἶναι πλέα ὑψηλότερη καὶ πλέα κοπιαστικὴ παρὰ τὴν πρώτην. ἄλλο πρᾶγμα εἶναι, νὰ κάμνη τινὰς προσευχὴν ἐναντίον τῶν πονηρῶν λογισμῶν, καὶ ἄλλο νὰ τοὺς ἐναντιώνεται μὲ λογαριασμούς. καὶ ἄλλο, νὰ τοὺς ἐξουδενεῖ, καὶ νὰ τοὺς βάνει ὑποκατωθιόν του. Εἰς τὸν πρῶτον τρόπον μαρτυροῦσι τὰ λόγια τοῦ ψαλμωδοῦ ὁποῦ λέγει. ὁ θεός μου πρόσ- Ψαλ. λζ.
ι ι χες εἰς τὴν βοήθειάν μου, καὶ τὰ ὅμοια. εἰς τὸν δεύτερον δίδει μαρτυρίαν ὁ αὐτός, ὁπόταν λέγει, καὶ θέλω ἀποκριθῆ λόγον ἀντιρρητικὸν εἰς Ψαλ. ρη.
ἐκείνους ὁποῦ μὲ ὀνειδίζουσι. καὶ πάλιν. ἔβαλές μας θεέ μου εἰς ἀντιλογίαν μὲ τοὺς γείτονάς μας, τοὺς ἐχθρούς μας. εἰς τὸν τρίτον δίδει μαρτυρίαν ὁπόταν λέγει. ἐγὼ ἐκωφώθηκα, καὶ δὲν ἤνοιξα τὸ στόμα μου, καὶ Ψαλ. ριη.
κ' ἔβαλα τοῦ φύλαξιν ὁπόταν ἐστάθηκεν ἔμπροσθέν μου ὁ ἁμαρτωλός.
σα καὶ πάλιν. οἱ ὑπερήφανοι ἐφθάσασι παρανομῶντας τρίτους μου πολλά, ἀμὴ ἐγὼ δὲν ἀνεχώρησα ἀπὸ τὴν θεωρίαν σου. ὁ δεύτερος καὶ μέσος ἀπὸ τούτους τοὺς τρόπους, ἤγουν νὰ ἀντιλογᾶται τινὰς εἰς τοὺς κακοὺς λογισμούς, δουλεύεται πολλαῖς φοραῖς μὲ τοῦ πρώτου τρόπου τὴν βοή-
κε θειαν, ἤγουν μὲ τὴν προσευχήν, διὰ τί δὲν ἔχει πάντοτε εἰς τὸ πρόχειρον ὀρδινιασμένα τὰ ἅρματά του. μὰ ὁ πρῶτος τρόπος δὲν δύναται νὰ διώξει μὲ τὸν δεύτερον τρόπον τοὺς ἐχθρούς. ἀμὴ ὁ τρίτος καταπατεῖ καὶ καταφρονᾶ ὅλως διόλου τοὺς δαίμονας, καὶ ἔτζη ὁ πρῶτος τρόπος εἶναι τῶν ἀσθενῶν καὶ ἀρχαρίων. ὁ δεύτερος τῶν πολεμούντων
λ' καὶ προκοπτόντων. ὁ τρίτος, τῶν τελείων καὶ θεωρητικῶν. Ἀδύνατον εἶναι φυσικὰ τὴν ἀσώματον οὐσίαν, ὡσὰν εἶναι ὁ νοῦς μας, ἢ ὁ ἄγγελος, νὰ ὁρίζεται καὶ νὰ περιέχεται ἀπὸ τὸ κορμί. ὅμως ὅλα εἶναι δυνατὰ σιμὰ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἀπέκτησεν εἰς τοῦ λόγου του τὸν θεόν. Καθὼς ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουσιν ὑγιῆ τὴν αἴσθησιν τῆς ὀσφρήσεως, δύνουνται νὰ γνωρίζου-
λε σιν ἐκεῖνον ὁποῦ βαστάζει ἀπάνω του κρυφὰ μυρωδίαις, τοιουτοτρόπως καὶ μία ψυχὴ καθαρὰ ἔχει συνήθειαν νὰ γνωρίζη χωρὶς νὰ τὸ αἰσθαίνεται

ται ἄλλο. ἔτζη τὴν μυρωδίαν τῶν θείων χαρίτων τὴν ὁποίαν ἐπῆρε καὶ
αὐτὴ ἀπὸ τὸν θεὸν, καὶ τὸν βρόμον τῶν παθῶν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐλευθε-
ρώθηκε τελείως, ὁπόταν εὑρίσκουνται τοῦτα εἰς ἄλλους. Δὲν εἶναι δυνα
τὸν κατὰ ἀλήθειαν νὰ γένουσιν ὅλοι ἀπαθεῖς. μὰ νὰ σωθῆ κάθε ἄνθρωπος,
καὶ νὰ διαλλαχθῆ μὲ τὸν θεὸν γυαγέρνωντας εἰς μετάνοιαν τῶν ἁμαρτιῶν ε
του, δὲν εἶναι ἀδύνατον. Μὴν ἀφήσης νὰ σὲ ἀρεντεύουσιν ἐκεῖνοι οἱ
αἱρετικοὶ, ὁποῦ θέλουσι νὰ πολυπραγμονοῦσι καὶ νὰ ἐξετάζουσι μὲ πε-
ριεργίαν ἄρρηταις οἰκονομίαις καὶ ὀπτασίαις καὶ ἀποκαλύψεις ὁποῦ γί-
νουνται ἀπὸ τὸν θεὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὁποῦ λέγουσι κρυφὰ εἰς τὴν καρ-
δίαν τῶν ἀνθρώπων, πῶς ὁ θεὸς εἶναι προσωπολήπτης, διατὶ οἱ τοιοῦτοι εἶναι ι
καὶ γνωρίζουνται πῶς εἶναι γεννήματα τῆς ὑπερηφανίας καὶ τῆς
ἐπάρσεως. Εὑρίσκεται πολλαῖς φοραῖς ὁ δαίμων τῆς φιλαργυρίας καὶ
ὑποκρίνεται τὴν ταπείνωσιν, ὁ ὁποῖος καταπείθωντας τὸν ἄνθρωπον νὰ μὴν
δίδη ἀπὸ τὴν φιλαργυρίαν του, καμώνεται πῶς τὸ κάμνει διὰ νὰ φεύ-
γη τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν. καὶ εὑρίσκεται δαίμων τῆς κενοδοξίας, ὡσαύτως ιε
καὶ τῆς φιληδονίας, ὁ ὁποῖος μᾶς παρακινᾶ νὰ κάμωμεν ἐλεημοσύ-
νην, διὰ νὰ μπορέσωμεν νὰ κάμνωμεν τὴν ἄσωτον καὶ αἰσχρὰν ἁμαρτίαν.
λοιπὸν ἂν εὑρισκώμεθαν καθαροὶ ἀπὸ τοῦτα τὰ δύο πάθη τῆς κενο-
δοξίας καὶ τῆς φιληδονίας, μὴν παύσωμεν νὰ κάμνωμεν ἐλεημοσύ-
νην εἰς κάθε τόπον. Εἶπασι τινὲς πῶς οἱ δαίμονες ἐναντιώνονται ἀλ- κ'
λήλως τους, ἀμὴ ἐγὼ ἐγνώρισα, πῶς ὅλοι ξετρέχουσι τὴν ἀπώλειάν
μας. Ἡ προαίρεσις ἡ ἐδική μας, καὶ ὁ καλλώτατος πόθος, ὁποῦ γίνουν-
ται ἀπὸ τὴν συνεργίαν τοῦ θεοῦ προφθαίνει πάντα λογῆς ἐργασίαν πνευ-
ματικὴν ἐδικήν μας ἔτζη ἐξωτερικὴν, ὡσαύτως καὶ ἐσωτερικὴν, καὶ ἢ κρυ-
πτὴν, ἢ φανερὰν, καὶ ὅταν δὲν βάλωμεν θεμέλιον τῶν προτέρων, τὸ δεύ- κε
τερον δὲν ἔχει συνήθειαν νὰ ἀκολουθᾶ. Ἂν εἶναι καὶ καθὼς λέγει ὁ
ἐκκλησιαστὴς κάθε πρᾶγμα ὁποῦ εἶναι ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ ἔχει τὸν ἴδιόν
του καιρὸν, καὶ ἀνάμεσα εἰς ὅλα εἶναι καὶ τὰ ἱερὰ τῆς πολιτείας μας
τῆς μοναχικῆς πράγματα, ἂς στοχασοῦμεν λοιπὸν ἐπιμελῶς ἂν φαίνε-
ται, τί πρᾶγμα, εἰς ποῖον καιρὸν ἔχει νὰ γίνεται, καὶ εἰς κάθε καιρὸν ἂς λ'
ζητήσωμεν ἐκεῖνα ὁποῦ πρέπει νὰ γίνουνται. διατὶ ὁποῦ ἀγωνίζουνται
νόμιμα, ἔχουσι καιρὸν τῆς ἀπαθείας, καὶ καθαρότητος ἀπὸ τὰ πάθη. καὶ
καιρὸς ἐμπαθείας, καὶ ταραχῆς τῶν παθῶν, διὰ τὴν νηπιότητα καὶ ἀ-
κατεχίαν ἐκείνων ὁποῦ ἀγωνίζουνται. καιρὸς τοῦ πολεμεῖν κατὰ τῶν ἐχ-
θρῶν, καὶ καιρὸς τοῦ ἡσυχάζειν. καιρὸς δακρύων, καὶ καιρὸς σκληροκαρ- λε
δίας. καιρὸς ὑποταγῆς, καὶ καιρὸς τοῦ προστάζειν. καιρὸς νηστείας, καὶ

καὶ

καιρὸς γεύσεως τοῦ φαγητοῦ, καιρὸς πολέμου ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ μας χωρμίου, καὶ καιρὸς νὰ θανατώνωμεν ταῖς σαρκικαῖς πυρώσες καὶ τὰ κινήματα τὰ ἄτοπα. καιρὸς τοῦ χειμῶνος τῆς ψυχῆς, τῶν θλίψεων καὶ τῶν πειρασμῶν, καὶ καιρὸς τῆς γαλήνης τοῦ νοός μας. καιρὸς λύπης τῆς καρδίας, καὶ καιρὸς χαρᾶς πνευματικῆς. καιρὸς νὰ διδάσκει τινάς. καὶ καιρὸς νὰ μανθαίνη καὶ νὰ ἀκούη ἀπὸ ἄλλους. καιρὸς τῶν μολυσμῶν ἴσως διὰ τὴν ὑπερηφάνειαν. καὶ καιρὸς καθαρισμοῦ ἀπὸ τοὺς μολυσμοὺς μὲ ταπείνωσιν, ἐξομολογῶντας ταῖς ἁμαρτίαις μας. καιρὸς νὰ πολεμοῦμεν κατὰ ἐχθρῶν ὁρατῶν καὶ ἀοράτων τῆς ψυχῆς μας, καὶ καιρὸς αἰνέσεως καὶ βεβαίας ἀγάπης. καιρὸς νὰ ἡσυχάζωμεν, καὶ καιρὸς νὰ δίδωμεσθαν εἰς δουλείαις ἀναγκαίαις, ἀμὴ ὄχι ἄτακτες. καιρὸς προσευχῆς ἀκαταπαύστου, καὶ καιρὸς ὑπηρεσίας χωρὶς καμίαν ὑπόκρισιν. Μὴν ζητοῦμεν λοιπὸν νὰ κάμνωμεν πρὶν τοῦ καιροῦ, τὰ πράγματα ὁποῦ θέλουσι νὰ γίνουνται εἰς τὸν καιρόντως, καὶ νὰ ἀπατοῦμεσθαν ἀπὸ μίαν προθυμίαν ὑπερήφανον, μὴν ζητοῦμεν εἰς τὸν χειμῶνα, ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι τοῦ θέρους. μηδὲ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ σπόρου, γυρεύωμεν ταῖς θημωνίαις καὶ τὰ δράγματα. διατὶ καιρὸς εἶναι νὰ σπέρνη τινὰς μὲ κόπους καὶ μὲ ἱδρῶτας, καὶ ἄλλος καιρὸς εἶναι νὰ θερίζη ταῖς μεγάλαις καὶ ἀνεκδιήγηταις χάριταις. διατὶ ἂν δὲν κάμωμεν ἔτζι, δὲν θέλομεν ἔχει οὐδὲ εἰς τὸν καιρὸν, ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἴδια τοῦ καιροῦ νὰ τὰ δίδει. Τινὲς κατ' οἰκονομίαν ἀνεκδιήγητον τοῦ θεοῦ, ἐπήρασιν ἀπ' αὐτὸν ταῖς ὁσίαις ἀνταμοιβαῖς καὶ ἀνταποδόσεις τῶν κόπων τως πρὶν παρὰ νὰ κοπιάσουσι. τινὲς ἀναμεταξὺ ὁποῦ ἐκοπιάζασι. καὶ τινὲς ὕστερα ἀπὸ τοὺς κόπους τως, καὶ τινὲς ἄλλοι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου τως. καὶ κάμνει χρείαν νὰ ζητήσωμεν ποῖος ἀπὸ τούτους εἶναι ταπεινότερος ἀπὸ τὸν ἄλλον, καὶ εὑρίσκομεν πῶς βέβαια ἐκεῖνοι οἱ ὕστεροι, ὁποῦ ἐπήρασιν ὕστερα ἀπὸ τοὺς κόπους των. Καμίαν φορὰν ἔρχεται ἡ ἀπόγνωσις ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ συνειδότος, καὶ ἀπὸ λύπην ἀνυπομόνητον, ὁπόταν ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν λαβωματίων τῶν ἁμαρτιῶν καταβαπτίζεται καὶ καταβυθίζεται, καὶ ἀπὸ τὸ βάρος τως καταποντίζεται εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀπογνώσεως. καὶ καμίαν φορὰν ἔρχεται ἡ ἀπόγνωσις ἀπὸ ὑπερηφάνειαν καὶ ἔπαρσιν, ὁπόταν λογιάζωμεν τοὺς ἑαυτούς μας ἀνάξιους ἐκείνου τοῦ πτώματος καὶ τῆς ταλαιπωρίας εἰς τὴν ὁποίαν ἐπέσαμεν. ἀμὴ ὅποιος σκοπήσει ἐπιμελῶς, θέλει εὕρει τοῦτο τὸ ἰδίωμα καὶ εἰς τοὺς δύο τούτους. εἰς τὸν ἕνα, διατὶ ἐδόθηκε λοιπὸν χωρὶς καμίαν διαφορὰν εἰς τὰ πάθη. εἰς τὸν ἄλλον, διατὶ κρατιέται εἰς τὴν ἄσκησιν ὁλοτελῶς μὲ

Περὶ ἀπογνώσεως.

μίαν κάποιαν ἀπὸ γνῶσιν, τὸ ὁποῖον πρᾶγμα εἶναι ἄπρεπον καὶ ἀσύμφωνον, ἀλλὰ ἐκεῖνον ὁποὺ ἔχει τὴν πρώτην ἀπόγνωσιν τὸν θεραπεύει καὶ ἰατρεύει τον ἡ ἐγκράτεια ἀπὸ τὰ πάθη καὶ ἡ καλὴ ἐλπίδα. καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ ἔχει τὴν δευτέραν, ἔχει συνήθειαν νὰ τὸν ὑγιαίνει ἡ ταπείνωσις, καὶ τὸ νὰ μὴν κατακρίνῃ κανένα. Δὲν πρέπει νὰ θαυμάζωμεν, οὐδὲ νὰ παραξενιζώμεθαν, ὁπόταν βλέπωμεν τινὰς καὶ μετέρχουνται ἔργα πονηρά, καὶ ὅμως λέγουν λόγια καλά. διατὶ ὁμοίως καὶ τὸν ὄφιν ἐκεῖνον ὁποῦ ηὑρίσκετον εἰς τὸν παράδεισον ὑψόνωντάς τον ἡ ὑπερηφάνεια τὸν ἐχάλασεν. ἔτζη παθαίνουσι καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀπὸ οἴησιν καὶ κενοδοξίαν τως διδάσκουσιν ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἐδοκιμάσασιν οὔτε μὲ γνῶσιν, οὔτε μὲ πρᾶξιν. ιζ

Εἰς ὅλα σου τὰ ἔργα καὶ τὰ πολιτεύματα ὁποῦ κάμνεις, εἴτε ὑποτακτικὸς εἶσαι, εἴτε καὶ εἶσαι ἀσκητὴς μοναχός σου χωρὶς ὑποταγὴν, καὶ εἴτε νὰ βλέπουνται. εἴτε νὰ μὴν βλέπουνται, ἢ σωματικὰ ἔργα εἶναι, ἢ πνευματικά, ἔχε τοῦτον τὸν τύπον καὶ τὸν κανόνα, διὰ νὰ ἐξετάζῃς, ἂν τὰ ἐργάζεσαι τοῦτα κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἢ ὄχι. ιη τοῦτο θέλω νὰ εἰπῶ, ὁπόταν ἡμεῖς οἱ εἰσαγωγικοὶ καὶ ἀρχάριοι ἐπιτηδεύωμεν καὶ κάμνωμεν ὅ,τι ἔργον καὶ ἂν εἶναι καλόν, καὶ ἀπὸ τὴν τελείωσιν ἐκεινοῦ τοῦ ἔργου δὲν πίονωμεν εἰς τὴν ψυχήν μας περισσοτέραν ταπείνωσιν ἀπ' ἐκείνην ὁποῦ εἴχαμεν, δὲν μοῦ φαίνεται νὰ τὸ μετέρχωμέθαν αὐτὸ τὸ ἔργον κατὰ θεόν, ἢ μικρὸν εἶναι, ἢ μεγάλον. ιθ

εἰς ἡμᾶς λοιπὸν τοὺς ἀρχαρίους μπορεῖ νὰ εἶναι αὐτὴ ἡ πληροφορία τοῦ θελήματος τοῦ κυρίου, ἢ κάμνομεν αὐτό, ἢ ὄχι. εἰς τοὺς μέσους, ἤγουν εἰς ἐκείνους ὁποῦ προκόπτουσιν, εἶναι σημάδι τοῦ θεϊκοῦ θελήματος, ἡ ἀναχώρησις ἀπὸ τοὺς πολέμους. εἰς τοὺς τελείους εἶναι σημάδι πῶς τὸ ἔργον ὁποῦ κάμνουσιν εἶναι κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἡ αὔξησις καὶ τὸ πλῆθος τοῦ θεϊκοῦ φωτός. κα

Ἐκεῖνα ὁποῦ λογαριάζουνται καὶ κρίνουνται μικρὰ σιμὰ εἰς τοὺς μεγάλους διατὶ εἶναι ἐκεῖνοι τέλειοι, ἴσως δὲν εἶναι μικρά; ἀμὴ ἐκεῖνα ὁποῦ λογαριάζουνται ἀπὸ τοὺς μικρούς, μεγάλα, δὲν εἶναι κατὰ πάντα ἀνάγκην τέλεια. Ὁ ἀέρας ὁπόταν καθαρισθῇ ἀπὸ τὰ νέφαλα, δείχνει λαμπρότερον τὸν ἥλιον, καὶ ἡ ψυχή, ἐλευθερωμένη ἀπὸ τὴν λ' ἀκούσιον πρόληψιν καὶ ἐνθύμησιν τῶν προτέρων κακῶν ἔργων καὶ ἐννοιῶν, καὶ ὁποῦ ἠξιώθηκε συγχωρήσεως, θεωρεῖ τὸ φῶς ἀληθῶς τῆς θείας χάριτος.

Ἄλλο πρᾶγμα εἶναι ἡ ἁμαρτία. καὶ ἄλλο ἡ ἀργία. καὶ ἄλλο ἀμέλεια. καὶ ἄλλο, πάθος. καὶ ἄλλο, πτῶμα. ἐκεῖνος ὁποῦ δύνεται μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ νὰ ζητᾷ τὴν διαφορὰν τουτωνῶν, ἂς τὴν ζητᾷ φανερά. λα ἡ ἁμαρτία εἶναι παράβασις καὶ παρακοὴ τοῦ θεϊκοῦ νόμου, καὶ τῶν

ἐντολῶν

ἐντολὴν τῶν διατολικῶν εἰς ἔργον, ἢ εἰς λόγον, ἢ καὶ εἰς συγκατάθε-
σιν λογισμοῦ. Ἀργία εἶναι, νὰ μὴν κάμνῃ τινὰς τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ. ἡ δὲ ἀμέ-
λεια εἶναι, νὰ κάμνῃ τινὰς τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, μὰ μὲ ῥαθυμίαν καὶ ὀκνη-
ρίαν. τὸ πάθος εἶναι ἡ βεβαία καὶ δυσκολοεύγαλτη ῥοπὴ καὶ συγκα-
κέ τάθεσις τῆς διανοίας εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ βλάπτουσι. πτῶμα εἶναι, ὁπόταν
ἡ ψυχὴ πέφτει εἰς ἀπιστίαν, ἢ τὸ κορμὶ εἰς σαρκικὴν ἁμαρτίαν. Εὑρί-
σκουνται τινὲς, οἱ ὁποῖοι εἰς τὰ πνευματικὰ χαρίσματα ἐπαινοῦσι καὶ
μακαρίζουσι περισσότερον παρὰ ὅλα τὸ θαυματουργεῖν, ὁπόταν θαυμα-
τουργᾷ τινὰς, καὶ κάμνει καὶ ἄλλα ἔργα πνευματικὰ ὁποῦ φαίνουνται
κϛ' φανερὰ, δὲν γνωρίζοντας οὗτοι πῶς εὑρίσκουνται πολλὰ ἄλλα ὑψη-
λότερα ἀπὸ τοῦτο τὸ χάρισμα καὶ ἀπόκρυφα, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι πλέα βέ-
βαια, καὶ δὲν χάνουνται εὔκολα. Ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρίσκεται τελείως καθα-
ρισμένος ἀπὸ ταῖς ἁμαρτίαις, βλέπει μὲ κάποιαν ἔμπνευσιν τὴν
ψυχὴν τοῦ πλησίον του εἰς ὅ,τι πάθος καὶ ἂν εὑρίσκεται, καὶ εἶναι ἐπιρρε-
κζ' πὴς, καὶ εἰς τί πρᾶγμα ἔχει βαλμένην τὴν ἀγάπην του, καλὰ καὶ νὰ
μὴν βλέπῃ τὴν οὐσίαν αὐτῆς τῆς ψυχῆς. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκόμη προ-
κόπτει, καὶ δὲν εἶναι τέλειος, γνωρίζει τὴν διάθεσιν καὶ τὴν ἀγάπην τῆς
ψυχῆς, καὶ εἰς τί πρᾶγμα κλίνει, ἀπὸ στοχασμὸν τῶν ἰδιωμάτων ὁποῦ
φαίνουνται ἔξω εἰς τὸ κορμί. Πολλαῖς φοραῖς ὀλίγον πῦρ ἐκαθάρισεν
κή ὅλον τὸ δάσος, καθὼς καὶ μία τρύπα μικρὴ εἰς ἕνα σακκοῦλι, ἢ εἰς
ἕνα καράβι, ἐχάλασεν ὅλον ἐκεῖνον ὁποῦ ἦτον μαζωμένον μὲ μεγά-
λον κόπον. καὶ εἶναι ὁ νοῦς, πῶς κάλλιον εἶναι ὀλίγη κατάνυξις διὰ νὰ
λειώνῃ καὶ νὰ καθαρίζῃ τινὰς ταῖς ἁμαρτίαις του, παρὰ χίλια ἐξωτερικὰ
χαρίσματα, καὶ μία μικρὴ εἴσοδος πονηροῦ λογισμοῦ ὁπόταν εἰσέβῃ
κθ' εἰς τὸν νοῦν καὶ γένῃ συγκατάθεσις, ἐχάλασε τὰ καλὰ νοήματα τῆς ψυ-
χῆς. Εὑρίσκεται κάποια ἀνάπαυσις εἰς τὴν ἐχθράν μας σάρκα, ἡ ὁποία
ἐξυπνᾷ τὴν δύναμιν τοῦ νοὸς, καὶ ὅμως δὲν παρακινᾷ τὴν πύρωσιν τοῦ
σώματος, καὶ εὑρίσκεται πολλὴ κατάνυξις καὶ ταλαιπωρία τοῦ κορμιοῦ,
ἡ ὁποία μιᾶς λογῆς μὲ τὴν κίνησιν τοῦ νοὸς κινᾷ καὶ ταῖς κινήσεις τῆς σαρ-
λ' κὸς, καὶ τοῦτο γίνεται ἀπὸ τὴν πάνσοφον οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ, διὰ νὰ τα-
πεινώνωμεσθαν καὶ νὰ μὴν θαρροῦμεν εἰς τὴν δύναμίν μας, ἢ εἰς τὰ
ἔργα μας, ἀμὴ εἰς τὸν θεὸν ὁποῦ μὲ τρόπον ὁποῦ δὲν γνωρίζομεν ἡμεῖς
θανατώνει τὴν σάρκα τὴν ζωντανήν. Ὁπόταν ἰδοῦμεν τινὰς νὰ μᾶς
ἀγαποῦσι κατὰ θεὸν, ἂς βλεπηθοῦμεν νὰ μὴν πέρνωμεν μάλιστα πε-
λα' ρισσὸν θάρρος πρὸς ἐκείνους, διατὶ οὐδένα πρᾶγμα ἔχει φύσιν νὰ χαλᾷ
ἔτζη τὴν ἀγάπην, καὶ νὰ γεννᾷ καὶ νὰ κάμνῃ τὸ μῖσος, ὡσὰν τὸ θάρρος.

τὸ πολὺ, καὶ ἡ παῤῥησία. Ἡ νοερὰ γνῶσις, καὶ τὸ νοερὸν καὶ ἀφαιρέτα-
τον ὀμμάτι τῆς ψυχῆς, εἶναι πολλὰ καθαρὸν, καὶ περνᾷ πάσαις λο-
γῆς ἄλλαις ἰδέαις, καὶ πᾶσα ἄλλον εἶδος κλειστὸν ὕστερα ἀπὸ τὰς ἀσωμά-
τους οὐσίας, ἤγουν τοὺς ἀγγέλους. Διὰ τοῦτο πολλαῖς φοραῖς καὶ κά-
ποιοι εὐσπλαθεῖς ἀπὸ τὴν περίσσην ἀγάπην ὁποῦ ἔχουσιν εἰς ἄλλας ϛ
ψυχαῖς, ἠδυνηθήκασι νὰ γνωρίσουσι τὰ νοήματά τως καὶ μάλιστα ὁπό-
ταν δὲν καταπονιάζουνται ἀπὸ ταῖς σαρκικαῖς ἐπιθυμίαις εἰς τὰ πάθη,
καὶ εἰς τοὺς ῥύπους τῆς ἁμαρτίας. Ἂν εἶναι καὶ οὐδένα πρᾶγμα εἶναι
ἐναντίον τοιουτοτρόπως εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ φυσικὰ εἶναι χωρὶς ὕλην, ἤ-
γουν εἰς τὸν νοῦν, ὡσὰν τὸ ἔνυλον, ἤγουν τὸ κορμί, ἐπειδὴ ὁ νοῦς ϛ
διὰ τὴν ἀϋλίαν εἶναι ἀνωφερὴς, καὶ τὸ κορμὶ διὰ τὸ βάρος τῆς ὕ-
λης, κατωφερὴς, ἐκεῖνος ὁποῦ ἀναγινώσκει, ἂς νοᾷ τὸ λεγόμενον.
Τὰ παρατηρήματα σιμὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκουνται εἰς τὸν κόσμον,
εἶναι ἐναντία τῆς προνοίας τοῦ θεοῦ ὁποῦ ἔχει εἰς τὸ γένος τὸ ἀνθρώπινον.
καὶ σιμὰ εἰς ἡμᾶς τοὺς μοναχοὺς, ἐναντιώνουνται τῆς νοερᾶς γνώσεως, ιϛ
διὰ τὶ ἐμποδίζουσι τὴν θεωρίαν, καὶ τὸν θεϊκὸν φωτισμόν. Οἱ κοσμι-
κοὶ, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι ἀσθενεῖς εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ ἀτελεῖς, ἂς γνω-
ρίζουσι τὴν ἐπίσκεψιν καὶ τὸν στοχασμὸν τὸν σπλαγχνικὸν ὁποῦ κάμνει
ὁ θεὸς εἰς αὐτοὺς ὡσὰν εἰς ἀῤῥώστους ἀπὸ ταῖς συμφοραῖς τοῦ κορμίου,
ἀπὸ τοὺς κινδύνους, καὶ ἀπὸ τοὺς ἔξω πειρασμοὺς ὁποῦ τοὺς συμβαί- κ
νουσι. μὰ οἱ τέλειοι ἂς γνωρίζουσι τὴν τοιαύτην ἐπίσκεψιν τοῦ θεοῦ εἰς
αὐτοὺς ἀπὸ τὴν ἔκχυσιν καὶ τὴν παρουσίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος ὁποῦ τοὺς γίνε-
ται, καὶ ἀπὸ τὴν αὔξησιν τῶν θεϊκῶν χαρισμάτων. Εὑρίσκεται κάποιος
δαίμων ὁ ὁποῖος ἔρχεται πρὸς ἡμᾶς, ὁπόταν πέσωμεν εἰς τὴν κλί-
νην, καὶ πολεμᾶ μας καὶ δοξαρεύγει μας μὲ πονηραῖς καὶ ῥυπαραῖς ἐν- κϛ
θυμήσεις, διὰ νὰ μᾶς κάμνει μὲ τὸ νὰ μὴν συκώνωμέσθαν ἀπὸ ὀκνη-
ρίαν εἰς προσευχὴν, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἁρματώνωμέσθαν ἐναντίον του, νὰ
ἀποκοιμούμεσθαν εἰς ῥυπαροὺς καὶ ἀκαθάρτους λογισμοὺς, καὶ νὰ θεω-
ροῦμεν συχαστερὰ καὶ ἄτοπα ὀνείρατα. Καὶ εὑρίσκεται ἄλλος δαίμων
ὀνομαζόμενος πρόδρομος τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ὁ ὁποῖος παρευ- λ
θὺς ἀφοῦ ἐξυπνίσωμεν μᾶς δέχεται, καὶ καταμολύνει μὲ πονηροὺς
λογισμοὺς τὰ πρῶτα νοήματα τῆς ψυχῆς μας. Διὰ τοῦτο λοιπὸν δίδε
καὶ ἀφιέρωνε τὰς πρώτας ἀπαρχὰς τῆς ἡμέρας σου, ἤγουν τοὺς πρώ-
τους σου λογισμοὺς καὶ τὰ διανοήματα, εἰς τὸν θεὸν, διὰ τὶ ὅλη ἐκείνη
ἡ ἡμέρα θέλει εἶσαι ἐκείνου ὁποῦ τὴν πιάσῃ πρῶτα. Ἐδιηγήθηκέ- λϛ
μου κάποιος καλώτατος ἀγωνιστὴς μοναχὸς ἕνα λόγον μίαν φορὰν ἄ-

ξιον νὰ ἀκουσθῇ ἀπὸ καθένα, λέγωντάς μου, πῶς ἀπὸ ταχύτερα ἀπ' αὐτὴν τὴν πρωϊνὴν ὥραν, γνωρίζω τὸν δρόμον τῆς ἡμέρας ὅλης. Πολλαῖς εἶναι αἱ στράταις καὶ τῆς εὐσεβείας, διὰ νὰ ἀρέσῃ τινὰς τοῦ θεοῦ, καὶ τῆς ἀπωλείας. διὰ τοῦτο πολλαῖς φοραῖς κάποιος ἀντιπασχόμενος καὶ ἐναν-

ἑ τιώμενος εἰς ἄλλον εἰς κανένα καλὸν, συμβαίνει ἡ συμφωνία καθολικὰ μὲ ἄλλον εἰς ἄλλο καλλίτερον, ὅμως ὁ σκοπὸς καὶ τῶν δύο εἶναι διάφεσος σιμὰ εἰς τὸν θεόν. Πολεμοῦσιν οἱ δαίμονες καὶ πάσχουσι νὰ μᾶς παρακινήσουν ἢ νὰ εἰποῦμεν κανένα λόγον ἄτοπον ἢ νὰ κάμωμεν τίποτας κακὸν διὰ τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ μᾶς συμβαίνουσι, καὶ ὁπόταν δὲν

ί δυνηθοῦσι νὰ μᾶς νικήσουν εἰς τοῦτο, ἐρχόμενοι κρυφὰ εἰς ἡμᾶς, μᾶς κινοῦσι νὰ εὐχαριστοῦμεν τὸν θεὸν μὲ ὑπερηφάνειαν καὶ μὲ κενοδοξίαν πῶς ἐνικήσαμεν. Ἐκεῖνοι ὁποῦ στέκωντας εἰς τούτην τὴν ζωὴν ἐφρονοῦσαν τὰ ἄνω καὶ οὐράνια πράγματα καὶ ἐπολιτεύουνταν εἰς τὰ καλὰ ἔργα καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν, ὁπόταν χωρισοῦσιν εἰς τὸν θάνατόν τως ἀπὸ τὸ

ιέ κορμὶ, ἀναβαίνουσι μὲ τὸ ἕνα τως μέρος τῆς ψυχῆς εἰς τὸν οὐρανὸν, τὸν ὁποῖον ἠγαπήσασι. ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐφρονοῦσαν τὰ κάτω καὶ γήϊνα πράγματα, πηγαίνουσι κάτω, διατί ἀναμεταξὺ ἐκεινῶν ὁποῦ χωρίζουνται, δὲν εἶναι ἄλλος ὁποῦ νὰ στέκει εἰς τὸ μέσον τως. Ἕνα ἀπὸ τὰ κτίσματα, ἤγουν ἡ ψυχὴ, ἔλαβε τὸ εἶναι της, καὶ τὴν οὐσίαν της

κ' εἰς ἄλλο καὶ ὄχι εἰς τοῦ λόγου του, ἤγουν εἰς τὸ κορμί. καὶ εἶναι θαυμαστὸν, πῶς ἡ ψυχὴ χωρὶς ἐκεῖνον εἰς τὸ ὁποῖον ἐπῆρε τὴν οὐσίαν της ἔχει φύσιν νὰ στέκει εἰς τὴν ἑαυτήν της, καὶ νὰ ζῇ χωρὶς ὕλην. Αἱ μητέρες, ἤγουν αἱ ἀρεταῖς αἱ γενικαῖς καὶ καθολικαῖς, γεννοῦσι τὰς εὐσεβεῖς θυγατέρας, ἤγουν ταῖς μερικαῖς ἀρεταῖς. καὶ τὰς μητέρας, ὁ κό-

κέ ὁμοίως δὲν εἶναι ἄσοφον καὶ ἄπρεπον πρᾶγμα, νὰ δουλωθῇ τινὰς εἰς τοῦτον τὸν προειρημένον κανόνα καὶ εἰς τὰ ἐναντία, ἤγουν εἰς ταῖς κακίαις. διατί καὶ εἰς αὐτὰς αἱ καθολικαῖς, γεννοῦσι ταῖς μερικαῖς, καὶ τὰς καθολικὰς γεννᾷ ὁ διάβολος μὲ τὴν ὑποβολὴν τῶν πειρασμῶν, καὶ μὲ τὴν ἀπάτην. Ὁ μωϋσῆς, μᾶλλον δὲ, ὁ θεὸς διὰ τοῦ μωσέως ὥρισεν εἰς τὸν Δευτερ. κ'.

λ' νόμον, νὰ μὴν τυχαίνῃ ἐὰν ἀφοβιτζάρης νὰ εὐγαίνῃ εἰς τὸν πόλεμον. ἔτζη πνευματικὰ ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ εἶναι ὑποκείμενος, καὶ εὔκολος εἰς τὰ πάθη τοῦ κορμίου, δὲν πρέπει νὰ δίδεται εἰς τὸν κίνδυνον τῶν πειρασμῶν, διὰ νὰ μὴν γένεται ἡ ἐσχάτη πλάνη τῆς ψυχῆς μεγαλύτερη καὶ πλέα ἐπιζήμιος παρὰ τὴν πρώτην πτῶσιν τοῦ κορμίου. ἢ καὶ ἐκεῖνος

λέ ὁποῦ εἶναι δειλὸς καὶ φοβᾶται τὸν κόπον, δὲν πρέπει νὰ γένεται μοναχὸς, μήπως ὕστερα ἀφοῦ ἀρχίσῃ νὰ ζῇ ὅλως διόλου πνευματικὰ, ὑπομένῃ

βαρυτέραν τὴν κόλασιν εἰς τὸ ὕστερον, ἐπιστρέφοντας εἰς τὴν πρωτέραν του ζωήν. καὶ ἤθελεν εἶσται τοιοῦτος τρόπος τὸ πτῶμα βαρύτερον παρὰ ὁπόταν ἀρχίσει τὸν κοσμικὸν, καὶ μὲ κάθε πρέπον.

Περὶ διακρίσεως, ἡ ὁποία διακρίνει εὔκολα καὶ εὔλογα.

Καθὼς τὸ ἐλάφι ὁπόταν θερμανθῇ καὶ ἐκκαυθῇ ἀπὸ τὸν καύσωνα τῆς δίψας, ἢ τοῦ ἡλίου, ἐπιθυμᾷ τὰ ῥεύματα τοῦ νεροῦ, ἔτζι ἐπιθυμᾶται σιμᾶ εἰς τοὺς ἀληθινοὺς μοναχοὺς ἡ γνῶσις τοῦ θεϊκοῦ καὶ καλοῦ θελήματος τοῦ θεοῦ, καὶ ὄχι μόνον ἐτούτου, ἀμὴ καὶ τοῦ καλοῦ, ὁπόταν γίνεται μὲ κακὸν σκοπὸν, καὶ ἀκόμη καὶ τοῦ ἐναντίου. Ἀλλὰ τὰ ὁποῖα πράγματα κάμνει χρείαν νὰ κάμωμεν πολλὴν ὁμιλίαν, καὶ δύσκολον νὰ μπορῇ νὰ ὁμιληθῇ. μὲ τίνα τρόπον δυνόμεσθαν νὰ γνωρίσωμεν ποῖα εἶναι ἐκεῖνα μας τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ γίνουνται ἀπὸ ἡμᾶς χωρὶς καμίαν ἀργητὰν, καὶ ὀγληγορώτερα παρὰ καμίαν ἀναμονήν. κατὰ τὸν λέγοντα. κακὸν τὸ ἔπαθεν ἐκεῖνος ὁποῦ ἀργεῖ ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν, καὶ ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν, καὶ ποῖα εἶναι ἀκόμη ἐκεῖνα τὰ ἔργα, ὁποῦ ἔχομεν νὰ τὰ κάμνωμεν μὲ πραότητα καὶ περίσκεψιν, καὶ στοχασμὸν, καθὼς μᾶς νουθετᾷ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶπε, μὲ πολλὴν κυβέρνησιν καὶ φρόνησιν κάμνει χρείαν νὰ γίνεται ὁ πόλεμος. καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶπεν ἀκόμη, ὅλα μας τὰ ἔργα ἂς γίνουνται εὔμορφα, καὶ μὲ τάξιν. διὰ τί κατὰ ἀλήθειαν δὲν εἶναι ἔργον καθ' ἑνὸς καὶ ὅ, τινος τύχη νὰ γνωρίζουσι μὲ καλὴν κρίσιν, καὶ ὀγλήγορα τέτοιας λογῆς πράγματα ὁποῦ εἶναι δύσκολα νὰ ἠμποροῦσι νὰ διακριθοῦσι καὶ νὰ γνωρισθοῦσιν, ἐπειδὴ καὶ ὁ θεοφόρος Δαβὶδ, καλὰ καὶ νὰ εἶχε τὸ ἅγιον πνεῦμα καὶ ὡμίλησεν εἰς τοῦ λόγου του, ὅμως φαίνεται καὶ ἐπαρακάλει πολλαῖς φοραῖς ἐτοῦτο τὸν θεὸν, καμίαν φορὰν λέγωντας, δίδαξόν με κύριέ μου νὰ κάμνω τὸ θέλημά σου, διὰ τί ἐσὺ εἶσαι ὁ θεός μου. καὶ ἄλλην φορὰν λέγωντας, ὁδήγησόν με εἰς τὴν ἀλήθειάν σου. καὶ πάλιν, φανέρωσέ μου θεέ μου τὴν στράταν ἀπὸ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ πορευθῶ, διὰ τί ἐσήκωσα καὶ ὕψωσα τὴν ψυχήν μου πρὸς ἐσένα, βγαίνοντάς την ἀπὸ κάθε λογῆς φροντίδα κοσμικὴν, καὶ ἀπὸ κάθε πάθος. Ὅσοι θέλουσι νὰ γνωρίσουσι κατὰ ἀλήθειαν ποῖον εἶναι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ εἰς ὅλα τὰ ἔργα ὁποῦ ἔχουσι νὰ κάμουσι, καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ ἀρέσει, χρεωστοῦσι πρωτύτερα νὰ θανατώσουσι τὸ θέλημά τους. ἔπειτα προσευχόμενοι καὶ παρακαλῶντας τὸν θεὸν μὲ πίστιν καὶ ἀπλότητα χωρὶς καμίαν πονηρίαν, καὶ ἐρωτῶντας μὲ ταπείνωσιν καρδίας, καὶ μὲ ἕνα λογισμὸν ἀναμφίβολον ψυχαῖς πατέρων, ἢ καὶ ἀδελφῶν, νὰ δέχουνται ὡσὰν ἀπὸ στόματος τοῦ θεοῦ ἐκεῖνα ὁποῦ ἤθελαν συμβουλεύ-

Left margin, with the line each note stands beside:

- Ἐκκλ. γ'. (beside "κατὰ τὸν λέγοντα. κακὸν τὸ ἔπαθεν…")
- Παροιμ. κδ'. (beside "ἔχομεν νὰ τὰ κάμνωμεν… καθὼς μᾶς νουθετᾷ…")
- α' πρὸς κορινθ. ιδ'. (beside "μὲ τάξιν. … κατὰ ἀλήθειαν…")
- Ψαλ. ρμβ'. (beside "δίδαξόν με κύριέ μου…")
- Ψαλ. λβ'. (beside "σου, διὰ τί ἐσὺ εἶσαι ὁ θεός μου…")
- Ψαλ. ρμβ'. (beside "εἰς τὴν ἀλήθειάν σου…")

Right margin, with the line each number stands beside:

- ιϛ (beside "ραν, καὶ ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν…")
- κ (beside "τὰ ἀλήθειαν δὲν εἶναι ἔργον…")
- λ (beside "ἀπὸ κάθε πάθος…")
- λϐ (beside "ψυχαῖς πατέρων…")

θῆ ἀπ' αὐτούς, ἂν ἤθελαν εἶσται καὶ ἐναντία ἐκεῖνα ὁποῦ τῶς ἤθελασιν εἰπεῖ εἰς τὸν σκοπόντως τῶν ἐρωτώντων, καὶ ἂν δὲν ἤθελαν εἶσται καὶ πολλὰ ἀποδώματικοὶ ἐκεῖνοι τοιοὶ ὁποῖοι ἤθελαν ἐρωτήσει, διατί δὲν εἶν ἄδικος ὁ θεὸς νὰ ἀφήσῃ νὰ ἀπατηθοῦσι καὶ ψυχαῖς ἐκεινῶν, ὁποῦ ἐστασιάσθηκασι μὲ πίστιν καὶ ἀκακίαν εἰς τὴν συμβουλὴν καὶ τὴν κρίσιν τῶν πλησιόντως. διατί ἂν καλὰ καὶ ἤθελαν εἶσται καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐρωτηθήκασι βουβοὶ καὶ χωρὶς λόγον, ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνος ὁποῦ λαλεῖ εἰς ἐκείνοις, εἶναι χωρὶς ὕλην, καὶ ἀόρατος, ὁ ὁποῖος κατέχει καὶ οἰκονομᾷ τὰ λόγια καὶ ταῖς ἀποκρίσεις ἐκείνων ὁποῦ συμβουλεύουσι, κατὰ τὴν χρείαν καὶ τὴν ἀξίαν ἐκεινῶν ὁποῦ ἐρωτοῦσιν. Ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀκολουθήσασιν εἰς τὸν προειρημένον κανόνα χωρὶς καμίαν ἀμφιβολίαν, εἶναι γεμάτοι καὶ πληρωμένοι πολλὴν παρρησίαν. διατί ἂν εἶν καὶ τοῦ προφήτου, εἰς τὴν μελωδίαν καὶ τὸν ἦχον ὁποῦ ἔκαμνε τοῦ ψαλτηρίου, Βασιλ. δ. γ.
τοῦ ἐφανερώθηκεν ἡ δύσκολη λύσις τοῦ προβλήματος ἐκείνου ὁποῦ τὸν εἶχαν ἐρωτήσει ἐκεῖνοι οἱ τρεῖς βασιλεῖς, πόσῳ μᾶλλον πρέπει νὰ πιστεύσωμεν, πῶς ὁ θεὸς θέλει ἀποκαλύψει εἰς μίαν καρδίαν ταπεινὴν τῆς νοερᾶς καὶ λογικῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία χωρὶς καμίαν σύγκρισιν εἶναι πλέα τελειότερη καὶ ὑψηλότερη ἀπὸ τὸν ἦχον τοῦ ἀψύχου πράγματος, μὰ πολλοὶ ὁποῦ ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειάντως καὶ ἀπὸ τὴν αὐτοαρέσκειάντως, δὲν ἐδυνηθήκασι νὰ ἀποκτήσουσιν ἐτοῦτο τὸ τέλειον καὶ ἐλαφρὸν καλὸν ἤγουν νὰ ὑποκύψουσιν εἰς ταῖς βουλαῖς καὶ εἰς ταῖς ἀποκρίσεις τῶν πατέρων καὶ ἀδελφῶν, μὰ ἐλογιαζόμενοι ἀφ' ἑαυτοῦ τως μὲ ὀλίγην γνῶσιν, νὰ καταλάβουσιν ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι διάρεστον τοῦ θεοῦ, μᾶς ἐδιηγηθήκασι πολλὰ καὶ διάφορα παραδείγματα, καὶ κρίσεις ἀξίαν περὶ τούτου. Τινὲς γυρεύοντάς τα ἐτοῦτα, ἐχωρίσασι τὸν λογισμόντως ἀπὸ πᾶσαν λογῆς προσπάθειαν, καὶ ἐμπαθές τως θέλημα καὶ εἰς τὴν μίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην βουλὴν τῆς ψυχῆς ἤγουν καὶ εἰς ἐκείνην ὁποῦ βεβαιώνει, καὶ εἰς ἐκείνην ὁποῦ ἐναντιάνεται, καὶ παρασταίνοντας τὸν τοιοῦτον εἰς τὸν θεὸν μὲ ἕνα θερμὸν παρακάλεσιν καὶ προσευχήν, γυμνὸν καὶ στερημένον ἀπὸ τὸ θελημάτως, εἰς ὀλίγαις ἡμέραις ἐπετύχασι τὴν γνώρισιν τοῦ θελήματός του, μὲ ἕνα ἀπὸ τούτους τοὺς δύο τρόπους, ἢ μὲ θείαν καὶ ἀγγελικὴν ἐμπνεύσιν ὁποῦ τῶς ἐγίνηκε μέσα τως, καὶ ἐλάλησεν εἰς τὴν καρδίαντως, ἢ ἔσωντας νὰ ἀφανισθῇ τελείως καὶ νὰ χαθῇ ἀπὸ τὴν ψυχήντως ἡ μία ἀπ' ἐκείναις ταῖς ἐννοίαις ὁποῦ εἶχασιν, ἢ τοῦ ναὶ ἢ τοῦ ὄχι ὁποῦ ἦτονε ἐναντία τοῦ θελήματος τοῦ θεοῦ. ἄλλοι τινὲς πάλιν ἀπὸ ταῖς πολλαῖς θλίψες καὶ θορύβοις καὶ ἐμποδίσματα ὁποῦ ἠκολουθήσασιν

Εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἐπιχειροῦσασι νὰ κάμουσι, ἐγνωρίσασι πῶς ἐκεῖνο
πρᾶγμα δὲν ἦτον κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, κατὰ τὴν διδασκαλίαν
ά Πρὸς Θεσ. β'. ἐκείνου ὁποῦ εἶπεν. Ἠθελήσαμεν νὰ ἔλθωμεν εἰς ἐσᾶς μίαν, καὶ δύο
φοραῖς, καὶ ἐμπόδισέ μας ὁ σατανᾶς. Καὶ ἄλλοι πάλιν ἐκ τοῦ ἐναντίου
ἀπὸ τὴν ἀνέλπιστην συνέργειαν καὶ βοήθειαν ὁποῦ παίρνουσιν εἰς ἐκεῖνο τὸ
πρᾶγμα ὁποῦ ἔχουν νὰ κάμουσιν, ἐγνωρίσασι πῶς ἐκεῖνον ἦτον ἀρέ- ι
σκον καὶ εὐπρόσδεκτον εἰς τὸν θεόν, κατὰ τὴν γραφὴν ὁποῦ λέγει, πῶς
καθένος ὁποῦ ἀγαπᾷ καὶ διαλέγει νὰ κάμῃ καλόν, βοηθᾷ, καὶ συνεργά-
ζεταί ὁ θεός. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπόκτησεν εἰς τοὺς λόγους του τοῦ θεοῦ ἀπὸ φωτι- ι
σμόν, καὶ ἐμπνεύσιν θεϊκήν, ἔχει συνήθειαν νὰ πληροφορᾶται ἔτζη εἰς ι
τὰ πράγματα ὁποῦ ἔχουσι βίαν, ὡσὰν καὶ εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ ἔχουσιν ἀναμο-
νήν, μὲ τὸν δεύτερον τρόπον ὁποῦ εἴπαμεν, ὄχι μὲ τὸν καιρόν. Νὰ ἀμ-
φιβάλλει τινὰς εἰς ταῖς κρίσες καὶ διακρίσες τῶν πραγμάτων, καὶ νὰ στέκῃ
ἀπληροφόρητος πολλὺν καιρόν, εἶναι σημάδι μιᾶς ψυχῆς κενοδόξου, καὶ
ὁποῦ δὲν ἔχει εἰς τοὺς λόγους της φωτισμὸν θεϊκόν. Δὲν εἶναι ἄδικος ὁ θεός, ιέ
ὁποῦ νὰ σφαλίζῃ τὰ σπλάγχνα του ἐκείνων ὁποῦ τὸν κατακρούουσι καὶ
τὸν παρακαλοῦσι μὲ ταπείνωσιν. Κάμνει χρείαν νὰ ζητᾶται εἰς ὅλα ὁ
σκοπὸς ἀπὸ τὸν θεόν, ἔτζη εἰς τὰ πράγματα τὰ βιαστικά, ὡσὰν καὶ εἰς
ἐκεῖνα ὁποῦ χρειάζονται νὰ ἔχουσιν ἀναμονήν, διατὶ ὅλα τὰ πράγματα
ὁποῦ εἶναι καθαρὰ ἀπὸ πᾶσαν λογῆς προσπάθειαν, καὶ ἀπὸ πᾶσαν λο- κ
γῆς μολυσμὸν τοῦ θελήματός μας, καὶ ὁποῦ γίνουνται καθολικὰ διὰ τὴν
ἀγάπην τοῦ θεοῦ, καὶ ὄχι δι' ἄλλο πρᾶγμα, καλὰ καὶ νὰ μὴν εἶναι εἰς τοὺς
λόγους τους τελείως καλά, ἀλλ' ὅμως εἰς ἡμᾶς θέλουν λογαριασθῆν
ὡσὰν καλά, διατὶ νὰ θέλωμεν νὰ γυρεύωμεν τὰ πράγματα ὁποῦ περ-
νοῦσι τὴν δύναμίν μας, τούτη ἡ ζήτησις, δὲν ἔχει τὸ τέλος χωρὶς κινδύ- κέ
νου. Ἀνεκδιήγητα εἶναι τὰ κρίματα τοῦ κυρίου ὁποῦ γίνουνται εἰς ἡμᾶς,
διατὶ πολλαῖς φοραῖς θέλει νὰ εἶναι κρυπτὸν εἰς ἡμᾶς τὸ θέλημά του μὲ
θαυμαστὴν οἰκονομίαν καὶ μὲ ὄφελος ἐδικόν μας, γνωρίζοντας πῶς ἂν τὸ
μάθωμεν κιόλας, ἔχομεν νὰ τὸ παρακούσωμεν, καὶ διὰ τοῦτο ἔχομεν νὰ
λάβωμεν περισσοτέραν τιμωρίαν. Μία ὀρθὴ καρδία εἶναι ἐλεύθερη ἀπὸ λ'
τὴν ποικιλίαν τῶν πραγμάτων, καὶ ἀπὸ πᾶσαν ἀβεβαιότητα καὶ διπλότη-
τα, ἡ ὁποία ἐπιθυμῶντας μόνον νὰ ἀρέσῃ τοῦ θεοῦ, ἀσφαλῶς καὶ χωρὶς κα-
νένα κίνδυνον πλέει εἰς τὸ καράβι τῆς ἀκακίας. Εἶναι κάποιαις ψυ-
χαῖς ἀνδρειωμέναις, αἱ ὁποῖαις μὲ ἀγάπην θεοῦ, καὶ μὲ ταπείνωσιν καρ-
δίας ἐπιχειροῦσι νὰ ἐργάζουνται καὶ ἐκεῖνα τὰ ἔργα ὁποῦ εἶναι ἔξω ἀπὸ λέ
τὴν δύναμίν τους. καὶ εἶναι καὶ καρδίαις ὑπερήφανες, ὁποῦ διὰ ἐπιθυ-

μίαν

μίαν ἔπαινον νὰ κάμνουσι τὸ αὐτὸ ὅσον εἰς ταῖς σωματικαῖς ἐργασίαις. διὰ τί πολλαῖς φοραῖς ἔχουσι σκοπὸν οἱ ἐχθροί μας οἱ δαίμονες νὰ μᾶς καταπείθουσιν ἐκεῖνα ὁποῦ περισσεύουσι τὴν δύναμίν μας, διὰ νὰ ἀφίνωμεν, καὶ νὰ μὴν κάμνωμεν ἀπὸ ἀκηδίαν μας καὶ ἐκεῖνα τὰ πράγματα ὁποῦ δυνόμεθαν, δὲν μποροῦντας νὰ τὰ κάμωμεν ἐκεῖνα, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ κάμνωμεν νὰ μᾶς ἐμπαίζουσι καὶ νὰ μᾶς γελοῦσι μεγαλώτατα. Εἶδα τινὰς οἱ ὁποῖοι εἶχασιν ταῖς ψυχαῖς ἀσθενημέναις, καὶ τὰ κορμία ἀχαμνισμένα, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν πταισμάτων τως, ἀναγκασθήκασι νὰ κάμουσι μεγάλα πράγματα, καὶ ἀγῶνας ὁποῦ ἐπερισσεύασι τὴν δύναμίν τως, καὶ ὅμως δὲν ἐδυνηθήκασι. τῶν ὁποίων τὴν μετάνοιαν εἶπα ἐγὼ πῶς ἐκρίνετον σιμὰ εἰς τὸν θεὸν πλέα ὀγληγορύτερα ἀπὸ τὸ μέτρον τῆς ταπεινώσεώς τως παρὰ ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν κόπων τως. Καμίαν φορὰν ἡ κακὴ ἀναστροφὴ εἶναι αἰτία τῶν ἐσχάτων κακῶν. καὶ καμίαν φορὰν καὶ ἡ συναναστροφὴ μὲ τὴν καλὴν συντροφίαν εἶναι συνεργὸς τοῦ κακοῦ. ὅμως πολλαῖς φοραῖς καὶ μία ψυχὴ ὁποῦ εἶναι διεστραμμένη καὶ ἄτυχη, φθάνει καὶ ἀπατήτης νὰ πέση εἰς ἀπώλειαν. ἐκεῖνος ὁποῦ χωρισθῆ καὶ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ ταῖς δύο πρώταις αἰτίαις, ὁμοίως ἐλευθερώνεται καὶ ἀπὸ τούτην τὴν τρίτην. ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὴν τρίτην, εἰς πᾶσα τόπον θέλει εἶσαι ἀδόκιμος καὶ πονηρός, καὶ μὲ πολλὴν κόπον θέλει ἐμπορέσει νὰ διορθωθῆ. διὰ τὶ οὐδὲ τινὰς εὑρίσκεται νὰ εἶναι πλέα στερεὸς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, ἢ γοῦν ἀπὸ τὸν ἄγγελον ὁποῦ ἔπεσεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν διὰ τὴν κακίαν του. Πρέπον εἶναι νὰ παύωμεν ὡσὰν νουθετήσωμεν πρώτην καὶ δευτέραν φορὰν τοὺς ἀπίσους οἱ ὁποῖοι μάχουνται κακοθελῶς μετ' ἐμᾶς, μὰ ἐκείνων ὁποῦ θέλουσι νὰ μάθουν τὴν ἀλήθειαν δὲν εἶναι πρέπον νὰ λείπωμεν νὰ τοὺς κάμνωμεν παντοτινὰ καλὸν καὶ εὐεργεσίαν, πλὴν καὶ μὲ τοὺς δύο ἐτούτους ἂς δουλεύωμεθαν διὰ νὰ στηρίζωμεν τὴν καρδίαν μας. πρὸς τίτο γ'. Πολλὰ εἶναι ἄλογος καὶ ἄνους ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἀκούωντας τὰς ὑπὲρ φύσιν ἀρετὰς ὁποῦ εἶχασιν οἱ ἅγιοι, πέφτει εἰς ἀπόγνωσιν τοῦ ἑαυτοῦ του, Τυχαίνωντας πλέα ὀγληγορύτερα νὰ παίρνῃ καλὸν παράδειγμα καὶ διόρθωσιν διὰ ἕνα ἀπὸ τοῦτα τὰ δύο πράγματα. διὰ τὶ ἢ παρακινοῦσι τον πρὸς μίμησίν τως μὲ τὴν ὁσίαν ἀνδρείαν, ἢ πρὸς πολλὴν κατάγνωσιν καὶ φανέρωσιν τῆς ἀσθενείας εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται, καὶ ἔτζη θέλει τὸν ἐπιστρέψει μὲ τὴν ὁσίαν ταπείνωσιν. Εἶναι τινὲς δαίμονες ἀκάθαρτοι πονηρότεροι ἀπὸ τοὺς πονηρούς, οἱ ὁποῖοι μᾶς συμβουλεύουσι νὰ μὴν κάμνωμεν μοναχοί μας τὴν ἁμαρτίαν, μὰ θέλουσι νὰ ἔχωμεν

Σημείωσαι πόσον κακὸν εἶναι, μὲ κακὸν παράδειγμα, ἢ λόγους νὰ βλάπτῃ τινὰς τὸν πλησίον του.

καὶ ἄλλους σινσόφους μας εἰς τὸ κακὸν, διὰ νὰ μᾶς παρασκευάζωσι χαλεπωτέραν τὴν κόλασιν. Εἶδα καὶ ἔμαθον ἄλλος ἀπὸ ἄλλον μίαν συνήθειαν πονηρὰν, καὶ ὅμως ἐκεῖνος ὁποῦ τὴν ἐδίδαξε, γυρίζοντας εἰς τὸν ἑαυτόντου, ἤρχησε νὰ μετανοᾷ, καὶ ἔπαυσεν ἀπὸ τὸ κακὸν, ὅμως διὰ τὴν κακὴν ἐργασίαν τοῦ μαθητοῦτου, ἡ μετάνοιάτου ἦτον χωρὶς δύναμιν, διατὶ δὲν ἐκόπιασεν ὅσον ἐδύνετον καὶ ἐχρεώστει νὰ βγάλῃ ἐκεῖνόν του τὸν μαθητὴν ἀπὸ τὸ κακὸν παράδειγμα, καὶ ἀπὸ τὴν διαμονὴν τῆς ἁμαρτίας. Πολλὴ κατὰ ἀλήθειαν εἶναι, πολλὴ, καὶ δύσκολη νὰ νοηθῇ ἡ πονηρία τῶν πονηρῶν πνεύμάτων τῶν δαιμόνων, καὶ ἀπὸ ὀλίγους βλέπεται καὶ γνωρίζεται καὶ λογιάζω οὐδὲ ἀπὸ ὀλίγους ὅλη ἡ πονηρία. πῶς ὁπόταν ζυφοῦμεν καὶ χορταίνομεν, ἀγρυπνοῦμεν ὥσαν νὰ ἤμεσθαν ἐγκρατεῖς, καὶ ὁπόταν νηστεύομεν καὶ ταλαιπωρούμεσθαν, βυθιζόμεσθαν ἐλεεινὰ εἰς τὸν ὕπνον. στέκοντας μοναχοί μας καὶ ἥσυχοι, σκληρυνόμεσθαν, ὁπόταν εὑρισκώμεσθαν μὲ ἄλλους, ἤμεσθαν εὐλαβεῖς καὶ εὐκατάνυκτοι. Ὁπόταν λιμάζωμεν ἀπὸ τὴν τόσην ἐγκράτειαν, πειραζόμεσθαν εἰς τὸν ὕπνονμας. καὶ ὁπόταν ἤμεσθαν καλὰ χορτάτοι, ἀπομένομεν χωρὶς καμίαν πεῖραξιν. ὁπόταν εὑρισκώμεσθαν πτωχοὶ καὶ ἐνδεεῖς, γινόμεσθαν σκοτεινοὶ, χωρὶς φῶς καμμία εὐλαβείας, καὶ ἀκατάνυκτοι, μὰ ὁπόταν πιοῦμεν κρασὶ καλὰ, γινόμεσθαν ἱλαροὶ, περιχαροὶ, καὶ εὐκατάνυκτοι. Ἐκεῖνος ὁποῦ δύναται νὰ γνωρίσῃ τὰς αἰτίας ἐτουτῶν τῶν πραγμάτων, καὶ νὰ ταῖς διδάξῃ εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν γνωρίζουσιν, οὐδ' ἔχουσι τοιοῦτον φῶς, ἂς ταῖς διδάξῃ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ διατὶ ἡμεῖς εὑρισκόμεσθαν ἀρρώστοι εἰς τέτοιας λογῆς πράγματα, ὅμως λέγομεν ἐτοῦτο, πῶς τέτοιας λογῆς μεταβολὴ δὲν γίνεται πάντοτε ἀπὸ τοὺς δαίμονας, μὰ καμμίαν φορὰν καὶ ἀπὸ τὴν σύγκρασιν καὶ ἀνακάτωσιν τῆς ῥυπαρᾶς καὶ ἀκαθάρτου σαρκικῆς παχύτητος ὁποῦ δὲν κατέχω πῶς ἐδόθηκε καὶ ἐπεριδέθηκεν εἰς τὴν φύσινμας. Διὰ τοῦτο διὰ νὰ μπορέσωμεν νὰ διακρίνωμεν τὴν αἰτίαν τῆς μεταβολῆς τῶν προειρημένων πραγμάτων, ἡ ὁποία εἶναι δύσκολη νὰ γνωρισθῇ ἀπὸ ἡμᾶς, ἂς παρακαλέσωμεν μὲ καθαρὸν συνειδὸς, καὶ ἂν εἶναι καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν προσευχήνμας, καὶ τὸν καιρὸν τῆς εὑροῦμεν καὶ γίνεται πάλιν μιᾶς λογῆς ἐκεῖνον ὁποῦ γίνεται, θέλομεν γνωρίσει κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην πῶς τοῦτο δὲν εἶναι ἀπὸ τοὺς δαίμονας, μὰ ἀπὸ τὴν φύσιν, μὰ πολλαῖς φοραῖς θέλει καὶ ὁ Θεὸς νὰ μᾶς ἐνεργῇ τὰ οἰκονομικῶς μὲ τὰ ἐναντία, διὰ νὰ μᾶς ταπεινώνῃ καὶ νὰ χαλᾷ μὲ ὅλα τὴν ὑπερηφάνειάνμας. Χαλεπὸν καὶ δύσκολον πρᾶγμα εἶναι

Right-margin numbers, in order from top to bottom: ϛ · ί · ιέ · κ' · κά · λ' · λά

κατὰ ἀλήθειαν νὰ ἐρευνᾶ τινὰς καὶ νὰ περιεργάζεται τὸν βυθὸν τῶν κριμάτων τοῦ θεοῦ, διατί οἱ περίεργοι καὶ οἱ περίσσα ἐξετασαὶ ταξιδεύουσι εἰς πολλοὺς κινδυνώδεις τόπους, μὲ τὸ καράβι τῆς ὑπερηφανείας τως, ὅμως διὰ τὴν ἀθένειαν τῶν πολλῶν, κάμνει χρείαν νὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινά. Ἠρώτησε τινὰς ἕνα θεωρητικὸν ἄνθρωπον ἀπ᾽ ἐκείνους ὁποῦ ἀξιώνουνται νὰ βλέπουσι, διὰ ποίαν αἰτίαν προγνωρίζοντας ὁ θεὸς τὰ σφάλματα τινῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν ἀπώλειαν τως, τοὺς ἐστόλισε μὲ χαρίσματα καὶ μὲ σημεῖα καὶ θαύματα, καὶ ἐκεῖνος τοῦ ἀπεκρίθηκε, διὰ νὰ ἀσφαλίσῃ καὶ νὰ βεβαιώσῃ καὶ τοὺς λοιποὺς πνευματικοὺς ἀνθρώπους, κατέχοντας ἐκεῖνοι μὲ ἀλήθειαν καὶ βεβαιότητα, πῶς ἀκόμι καὶ νὰ λάβουσι καὶ τοιαῦτα χαρίσματα, ὅμως μποροῦσι νὰ κατακριθοῦσι, καὶ διὰ τοῦτο νὰ ἀναγκάζουνται νὰ ἁρματώνουνται μὲ φόβον καὶ μὲ ταπείνωσιν. ἡ δεύτερη αἰτία εἶναι, διὰ νὰ κάμνῃ νὰ γνωρίσωμεν, πῶς ἡ χάρις δὲν στερεύει τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸ αὐτεξούσιον, νὰ μὴν μπορῇ νὰ κάμει κακόν. ἡ τρίτη αἰτία εἶναι, διὰ νὰ μὴν ἔχουσιν εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως τί νὰ ἀπολογηθοῦσιν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπέσασιν εἰς τὰ σφάλματα, διατί εἴχασι τὸ αὐτεξούσιον, καὶ εἴχασι καὶ τὴν χάριν καθὼς καὶ οἱ ἅγιοι. Ὁ νόμος τοῦ μωσέως ὡσὰν ἀτελὴς προστάσσει, νὰ προσέχῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τοῦ λόγου του. μὰ ὁ χριστὸς ὡσὰν τελειότατος ὁποῦ εἶναι, μᾶς ἐπαράγγειλεν ἔξω ἀπὸ τοῦτο νὰ ξετρέχωμεν καὶ τὴν διόρθωσιν τοῦ ἀδελφοῦ μας, λέγοντας, ἂν σφάλῃ ὁ ἀδελφός σου εἰς ἐσένα, καὶ τὰ λοιπά. Ἂν εἶναι καὶ ὁ ἔλεγχός σου καὶ ἡ ἐπιτίμησίς σου, μᾶλλον δὲ ἡ νουθεσία σου μὲ τὴν ὁποίαν διορθώνεις τὸν ἀδελφόν σου, θέλει εἶσαι καθαρὰ ἀπὸ πάθος, καὶ ταπεινή, μὴν ὀκνεύσῃς νὰ πληρώσῃς τὸ προειρημένον πρόσταγμα τοῦ θεοῦ, καὶ μάλιστα εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀποδέχουνται τὴν νουθέτησιν, μὰ ἂν ἐσὺ καὶ ἀκόμι δὲν ἔφθασες εἰς τοῦτο τὸ μέτρον τῆς ἀρετῆς νὰ κάμνῃς τὴν διόρθωσιν χωρὶς πάθος καὶ μὲ ταπείνωσιν, κάμνε κἂν ἐκεῖνον ὁποῦ παραγγέλνει ὁ νόμος τῆς δουλείας, ἤγουν ἔχε τὴν ἔννοιαν τοῦ ἑαυτοῦ σου. Μὴ δὲν θαυμάζεσαι βλέποντας καὶ τοὺς φίλους σου νὰ σὲ ἐχθρεύουνται ὁπόταν τοὺς ἐλέγχῃς, διατί οἱ τοιοῦτοι ὁποῦ εἶναι ἐλαφροὶ εἰς τὸν νοῦν καὶ δειλοὶ ἀπὸ φόβον, εἶναι ἐργαλεῖα μὲ τὰ ὁποῖα ἐργάζεται ὁ δαίμων καὶ μάλιστα ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τως καὶ ἐκείνων ὁποῦ τοὺς καταδικάζουσι. ἔρχεταί μου νὰ θαυμάζωμαι περίσσα εἰς ἕνα πρᾶγμα ὁποῦ βλέπεται εἰς ἡμᾶς πῶς ἔχοντας ἡμεῖς συνεργοὺς καὶ βοηθοὺς εἰς ταῖς ἀρεταῖς τὸν παντοδύναμον θεὸν, καὶ τοὺς ἀγγέλους, καὶ εἰς τὰ ἐναντία πάθη τὸν πονηρὸν δαίμονα μοναχὸν,

Σημείωσαι καλὴν ἐρώτησιν.

Δευτερ. δ΄. Ματθ. ιή.

ὅμως κλίνομεν πλέα ὀγλυγορώτερα καὶ μὲ πλέα ἀρεπισμὸν εἰς τὰ
πάθη, παρὰ εἰς ταῖς ἀρεταῖς. μὰ ἐγὼ οὔτε θέλω, οὔτε δύνομαι νὰ ὁμι-
λῶ διὰ τοῦτα καταλεπτῶς. Ἂν εἶναι καὶ ὅλα τὰ κτιστὰ πράγματα εὑρί-
σκουνται εἰς τὴν φύσιν τους καθὼς καὶ ἐγεννήκασι, πῶς εἶμαι εἰκόνα τοῦ θεοῦ,
καὶ ἀνακατόνομαι μὲ τὸν πηλὸν, καθὼς λέγει ὁ μέγας γρηγόριος, ϛ
πῶς ἔπεσεν ὁ ἄνθρωπος; ὅμως ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐφύλαξεν ἐκεί-
νην τὴν εὐγένειαν εἰς τὴν ὁποίαν ἦτονε κτισμένος, ἠθέλησεν αὐτεξουσίως,
καὶ ἐλαβώθηκε ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν τῆς παρακοῆς, τῆς ἐπιθυμίας, καὶ
τῆς ἀγνωσίας. ἂν εἶναι λοιπὸν, καὶ κάποιον ἀπὸ τὰ κτιστὰ πράγματα,
ἤγουν ἡ φύσις ἡ ἀνθρώπινη εἶναι ἄλλη, παρὰ καθὼς ἐκτίσθηκεν ἀπ' ἀρ- ϛ
χῆς, ἤγουν δοσμένη εἰς τὴν ἁμαρτίαν, διὰ τοῦτο κατὰ πᾶσαν ἀνάγ-
κην ὀρέγεται τοῦ συγγενοῦς της πράγματος, ἤγουν τῆς ἁμαρτίας. μὰ
ἐπειδὴ ὁ υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, νὰ σώσῃ τὴν εἰ-
κόνα του, καὶ νὰ ἀπαθανατίσῃ τὴν σάρκα, δίδωντάς μας ἐξουσίαν νὰ
γινώμεθαν τέκνα θεοῦ, καὶ κληρονόμοι του, διὰ τοῦτο καθεεῖς ἀπὸ ἡμᾶς ιϛ
χρεωστεῖ νὰ πάσχει μὲ κάθε λογῆς μηχανὴν, διὰ νὰ εἰπῶ ἔτζη καὶ μὲ
τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ νὰ νικᾷ ταῖς κακαῖς του ὀρέξες, διὰ νὰ δυνηθῇ
νὰ συκώσῃ μὲ τὴν πολιτείαν τῶν ἀρετῶν εἰς τὸν θρόνον τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς
τὴν ἀθανασίαν ἐτοῦτον τὸν πηλὸν τῆς σαρκός. Μηδὲ τινὰς λοιπὸν ἂς
προφασίζεται πῶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀνέβῃ εἰς ἐκεῖνον τὸν θρόνον τῆς θεϊ- κ'
κῆς δόξης, διατὶ ἡ στράτα καὶ ἡ πόρτα ὁποῦ φέρνει ἐκεῖ ἀνοίχθη κε μὲ
τὸ πάθος τοῦ χριστοῦ μας. Ἡ ἀκρόασις ἐκείνων τῶν κατορθωμάτων καὶ
τῶν θαυμαστῶν καὶ ἐναρέτων ἔργων ὁποῦ ἐκάμασιν οἱ ἅγιοι πατέρες οἱ
πνευματικοὶ ἐξυπνᾶ τὸν νοῦν, καὶ τὴν ψυχὴν εἰς μίμησιν, μὰ ἡ ἀκρόα-
σις τῆς διδασκαλίας τως, ἔχει συνήθειαν νὰ ὁδηγᾷ τοὺς ζηλωτὰς καὶ κϛ
μιμητάς των εἰς μίμησιν τῶν ἔργων τως. Ἡ διάκρισις εἶναι μία γνῶσις
ὁποῦ ὡσὰν ἕνας λύχνος ἀφθούμενος διαχύνει τὸ σκότος τῆς ἀγνωσίας,
ἕνας μαγερμὸς εἰς τὴν καλὴν στράταν ἐκείνων ὁποῦ εὑρίσκουνται πλανε-
μένοι ἀπὸ τὴν στράταν τῆς σωτηρίας, ἕνας φωτισμὸς ἐκείνων ὁποῦ ἀπὸ
τὸν σκοτισμὸν τῆς καρδίας τως, πηγαίνουσι ψηλαφῶντας. Ὁ διακρι- λ'
τικὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρίσκει τὸ μέτρον τῆς ἁγνείας τῆς ψυχῆς, καὶ ὁποῦ
χαλᾷ τὴν ἀρρωστίαν της, καὶ τὰ πάθη της. κατὰ δύο τρόπους συμβαίνει
καὶ τινὲς θαυμάζουνται τὰ μικρὰ πράγματα τὰ καλὰ, ἐπαινῶντας τα
ὡσὰν μεγάλα, διατί τοῦτο τὸ παθαίνουσιν, ἢ ἀπὸ τὴν ἐσχάτην καὶ μεγαλώ-
τατην τους ἀγνωσίαν, δὲν γνωρίζωντας τὰ μικρὰ πράγματα ἀπὸ τὰ λϛ
μεγάλα. ἢ μὲ σκοπὸν διὰ νὰ ἀποκτήσουσι πλέα μεγαλυτέραν καὶ τε-

λειότε-

λειότερην τὰ ταπεινοφροσύνην, διατὶ ὅσον πλέα μεγαλύνουσι καὶ ἐπαι-
νοῦσι τὰ καλὰ ἔργα τοῦ πλησιόντως, τόσον περισσότερον ἐξευτελίζουσι
τοὺς ἑαυτούς των. Ἂς ἀγωνισθοῦμεν μὲ ὅλην μας τὴν δύναμιν ὄχι μό-
νον νὰ παλαίωμεν, μὰ καὶ νὰ πολεμοῦμεν μὲ τοὺς δαίμονας. διατὶ
ί ἐκεῖνος ὅπου παλαίει, ἄλλην φορὰν κτυπᾶται καὶ λαβώνεται, καὶ ἄλ-
λην φορὰν λαβώνει. ἀμὴ ἐκεῖνοι ὅπου πολεμοῦσι, πάντοτε διώχνουσι
τὸν ἐχθρόντως. Ἐκεῖνος ὅπου νικήσῃ τὰ πάθη, λαβώνει τοὺς δαίμονας,
κάμνωντας αὐτόςτου νὰ εἶναι ἐμπαθής, καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἀπατῶν-
τας τοὺς ἐχθρούςτου, καὶ μένωντας ἀπολέμητος ἀπ᾽ αὐτούς. Ἀτιμά-
ί σθηκε ἢ ὑβρίσθηκε κάποιαν φορὰν τινὰς ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἔστωντας
νὰ μὴν ταραχθῇ οὐδὲ ποσῶς εἰς τὴν καρδίαντου μὲ ἀμνησικακίαν, μά-
λιστα δὲ εὐχαριστῶντας τὸν θεὸν, ἐπαρακάλει μὲ τὸν νοῦν διὰ τὸν ὑβριστήν-
του. καὶ ἔτζι ἤρχησε νὰ κλαίῃ διὰ ταῖς ἀτιμίαις του, χάνωντας τὴν
ἀπάθειάν του, τὴν ὑπομονήντου, καὶ τὴν πραότητάτου, μὲ πάθος πλα-
ιέ στόν. Ἄλλος ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς ἔστωντας νὰ εἶναι παντελῶς μα-
κρὰ ἀπὸ πᾶσαν λογῆς ὄρεξιν προεδρίας, ἐκαμώθηκε, καὶ ἔκαμεν αὐτός-
του πῶς τὴν ἐπεθύμα πολλὰ, καὶ ἐκόπιαζε δι᾽ ἐκείνην, διὰ νὰ μπορέσῃ
μὲ ἐκείνην τὴν πλαστὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἀπομείνῃ ἐλεύθερος. Ἀλλὰ
πῶς νὰ σοῦ διηγηθῶ τὴν καθαρότητα ἐκείνου τοῦ ἀββᾶ σεραπίωνος,
* ὁποῦ σὰν εἰς τὸ φαινόμενον ἐπήδησε μέσα εἰς ἕνα πορνεῖον διὰ νὰ κάμῃ
ἁμαρτίαν, καὶ ἔσυρε κατὰ ἀλήθειαν εἰς μετάνοιαν καὶ εἰς τὴν κατ᾽ ἀρετὴν
ζωὴν ἐκείνην τὴν πόρνην τὴν θαΐδα. Κάποιος πάλιν ἔφερε εἰς τινὰ
ἀπ᾽ ἐκείνους τοὺς μοναχοὺς ὅπου ἐστέκουνταν εἰς τὴν ἡσυχίαν ἕνα στα-
φύλι πολλὰ ταχυτέρου, ἢ ἐκεῖνος ἀφοῦ ἐδιάβηκεν ἐκεῖνος ὅπου τοῦ τὸ
κά ἔφερε, τὸ ἔφαγε μὲ μίαν ἐρμηνὴν ὀγλιγορην χωρὶς νὰ ἔχῃ ὄρεξιν, διὰ νὰ
ἐξαπατήσῃ τοὺς δαίμονας, δείχνωντάς τως πῶς ἤτονε γαστρίμαργος.
Ἄλλος πάλιν ἔστωντας νὰ χάσῃ ὀλίγα τινὰ βαΐα, ἔκαμνεν αὐτόςτου
πῶς ἔστεκεν ὅλην τὴν ἡμέραν πικραμένος, δείχνωντας πῶς ἠγάπα πε-
ρίσσα ἐκεῖνα τὰ βαΐα. Πολλὰ ἔχουσι χρείαν νὰ νήφουσι, καὶ νὰ στέκου-
λ' νται προσεχεῖς οἱ τοιοῦτοι, μήπως καὶ δοκιμάζωντας νὰ ἐμπαίξουσι τοὺς
δαίμονας, καταντήσουσιν εἰς ἐμπαιγμὸν τῶν ἑαυτῶντως. διατὶ ἐτοῦτοι β. πρὸς κο-
εἶναι κατὰ ἀλήθειαν ἐκεῖνοι, διὰ τοὺς ὁποίους εἶπεν ὁ ἀπόστολος παῦ- ρινθ. ς'.
λος, ἂς δείχνωμεν πῶς ἤμεσθαν πλάνοι, καὶ ἂς ἤμεσθαν ἀληθινοί.
Ἂν ἔναι καὶ θέλει τινὰς νὰ παραστήσῃ εἰς τὸν θεὸν τὸ κορμίτου καθαρὸν,
λί καὶ νὰ τοῦ δείξῃ τὴν καρδίαν του καθαρὰν, ἂς στοχασθῇ ἐπιμελῶς νὰ
μὴν εἶναι θυμώδης καὶ ὀργίλος, καὶ ἂς εἶναι ἐγκρατὴς, διατὶ χωρὶς ἐτοῦτα

τὰ

τὰ δυὸ κάθε εἷς μας κόσμος θέλει εἶσαι ἀνωφελής. Καθὼς τὸ φῶς τῶν
ὀμματίων εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἶναι διαφορετικόν, τέτοιας λογῆς εἶναι πολ-
λὰ καὶ διάφορα τὰ φωτίσματα καὶ τὰ ἐπισκιάσματα ὁποῦ γίνουνται εἰς
τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸν νοητὸν ἥλιον, ἤγουν ἀπὸ τὸν θεόν. διὰ τί ἄλλος φω-
τισμὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ γίνεται μὲ τὰ σωματικὰ δάκρυα, μὲ τὸν συν- ι
τριμμὸν τῆς καρδίας, καὶ ἄλλος ἐκεῖνος ὁποῦ γίνεται, μὲ τὰ δάκρυα
τῆς ψυχῆς, ἤγουν μὲ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εὐλάβειαν. ἄλλος γίνεται
μὲ τὰ ὀμμάτια τοῦ κορμίου, ὁπόταν, καθὼς λέγει ὁ ἀπόστολος, τὰ ἀό-
ρατα τοῦ θεοῦ διὰ τῶν κτιστῶν πραγμάτων νοούμενα φανεροῦται. καὶ ἄλ-
λος μὲ τὰ ὀμμάτια τοῦ νοός, ἤγουν ὁπόταν ὁ νοῦς δὲν κινᾶται ἀπὸ ι
κανένα πρᾶγμα ἀπ' ἔξω, μὰ μόνον ἀπὸ μέσα φωτίζεται διὰ τὰ
νοητὰ πράγματα. Ἄλλος γίνεται ἐξ ἀκοῆς τῶν λόγων τῆς πίστεως μὲ
τὴν γνῶσιν καὶ τὸν φωτισμὸν τῶν μυστηρίων τοῦ θεοῦ. καὶ ἄλλος, ὁπόταν
ἡ ψυχὴ ἀγαλλιᾶ καὶ χαίρεται ἀτή της. ἄλλος γίνεται ἀπὸ τὴν ἡσυ-
χίαν, ἤγουν ὁπόταν ὁ ἡσυχαστὴς φυλάττει τοὺς λογισμοὺς τῆς καρδίας, ι
καὶ τότε παίρνει αὔξησιν ἐπιστήμης καὶ γνώσεως, καὶ θεϊκοῦ φωτισμοῦ. ἄλ-
λος γίνεται ἀπὸ τὴν ὑπακοήν, καὶ εἶναι μία κάποια αἴσθησις ταπεινώσεως,
τὴν ὁποίαν αἴσθησιν δίδει ὁ θεὸς ἐκείνων ὁποῦ ἐσταυρώσασι τοὺς ἑαυτούς των
καὶ εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἰς τὰ πάθη. ἔξω ἀπὸ τούτους ὅλους, ἄλλος μὲ κά-
ποιον χωριστὸν τρόπον, ἀπὸ ἔκστασιν, καὶ κάποιον ἁρπαγμὸν τῆς ψυχῆς κ'
ὁ ὁποῖος γίνεται ἀπὸ θεϊκὴν δύναμιν, ὁ ὁποῖος παρασταίνει ἀρρήτως καὶ
ἀνεκδιηγήτως τὸν νοῦν εἰς τὸν χριστὸν μὲ φῶς νοερόν. Εὑρίσκουνται
ἀρεταῖς, καὶ μητέρες τῶν ἀρετῶν. μητέρες τῶν ἀρεταῖς εἶναι, ἡ φρόνησις, ἡ
σωφροσύνη, ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡ ἀνδρεία. ἡ διάκρισις, ἡ ἐλεημοσύνη, καὶ
ἡ ἀγάπη. θυγατέρες τους εἶναι ἐκείναις ὁποῦ γεννοῦνται μὲ μεγάλην κ
ἐπιμέλειαν ἀπὸ ταύταις. ἐκεῖνος λοιπὸν ὁποῦ εἶναι φρόνιμος σπουδά-
ζει καὶ ἀγωνίζεται περισσοτέρως νὰ ἀποκτήσῃ ταῖς μητέρες τῶν ἀρετῶν.
ὁ θεὸς εἶναι αὐτουργὸς καὶ δημιουργὸς καὶ διδάσκαλος τῶν μητέρων, μὰ
τῶν θυγατέρων εἶναι πολλοὶ οἱ διδάσκαλοι. Ἂς προσέχωμεν μή-
πως καὶ ἀναπληρόνωμεν τὸ λείψιμον τῆς τροφῆς καὶ τὴν ἐγκράτειάν μας λ'
μὲ τὸν πολὺν ὕπνον, διὰ τί τοῦτο εἶναι ἔργον τῶν ἀφρόνων καὶ λωλῶν.
καθὼς καὶ νὰ κάμνῃ τινὰς τὸ ἐναντίον, εἶναι ἔργον σοφῶν καὶ φρονίμων, διὰ
τί μεγαλυτέρη εἶναι ἡ ζημία ὁποῦ παίρνει τινὰς ἀπὸ τὸν πολὺν ὕπνον,
παρὰ τὸ κέρδος ὁποῦ γίνεται ἀπὸ τὴν ἐγκράτειαν τοῦ φαγητοῦ. Εἶδα
τινὰς ἐργάτας καὶ ἀσκητάς, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ κάποιαν τύχην καὶ περίστα- λ
σιν δίδοντας κάποιον τόπον καὶ ἀνάπαυσιν τῆς κοιλίας, συγκαταβαί-

νοντας

νῶντας εἰς τὰ ἔργοντας, παρ' ὅλον ὅτι ἐκεῖνοι οἱ ἀνδρεῖοι τὴν ἐταλαιπωρή-
σασι καὶ ἐβασάνισασι τὴν τάλαιναν μὲ μίαν στάσιν ὁλονύκτιον, καὶ ἐπει-
δὴ ἐστάσασιν τὴν ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἐκεῖθεν νὰ φάγῃ μετὰ χαρᾶς τὴν χορτασίαν.
Μάχεται δυνατὰ ὁ δαίμων τῆς φιλαργυρίας μετ' ἐκείνους ὁποῦ δὲν
ε ἔχουσι καμμίαν πρᾶγμα ἰδικόν τους, διὰ νὰ τοὺς σύρῃ νὰ ἐπιθυμήσουσι
νὰ ἔχουσιν ἢ ἰδικόν τους, ἢ τὸ ξένον, μὰ ὁπόταν δὲν δυνηθῇ νὰ τοὺς πα- Ματθ. ιη.
σαλεύσῃ ἀπὸ τὴν γνώμην τους, τότε πάλιν τοὺς φέρνει εἰς τὸ μέσον τὴν
ἀφορμὴν τῆς βοηθείας τῶν πτωχῶν, διὰ νὰ τοὺς κάμῃ μὲ τοῦτον τὸν τρό-
πον ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν γυμνοὶ καὶ θεωρητικοί, νὰ γίνουσιν ὑλικοὶ οἱ
ς ἄϋλοι, καὶ νὰ πολυπλεχθοῦσιν εἰς ταῖς ὑλικαῖς φροντίδας τοῦ κόσμου.
Ὁπόταν λυπούμεθα καὶ πικραινόμεθαν διὰ ταῖς ἁμαρτίαις μας, διὰ
νὰ μὴν μᾶς σύρῃ ὁ δαίμων εἰς ἀπόγνωσιν, ἂς ἐνθυμούμεθαν πάντοτε
τὴν ἐντολὴν τοῦ κυρίου, ὁποῦ εἶπε πρὸς τὸν Πέτρον, ἤγουν πῶς κάμνει
χρείαν νὰ συγχωροῦμεν ἐκεινοῦ ὁποῦ σφάλει ἑβδομήκοντα φοραῖς ἑπτά.
ιε Διατί ἐκεῖνος θέλει πληρώσει εἰς ἡμᾶς πολλαπλασιότερον ἐκεῖνον ὁποῦ μᾶς
ἐπρόσταξε νὰ κάμνωμεν εἰς ἄλλους. μὰ ὁπόταν ὑπερηφανευώμεσθαν
καὶ καυχούμεθαν διὰ τὰ κατορθώματά μας, ἂς ἐνθυμούμεθαν ἐκεῖ-
νον ὁποῦ εἶπεν ὁ θεῖος Ἰάκωβος, ὅποιος πληρώσῃ ὅλον τὸν πνευματικὸν
νόμον, καὶ πταίσει εἰς ἕνα πάθος μόνον, ἤγουν εἰς τὴν ὑψηλοφρο-
κ' σύνην καὶ ὑπερηφάνειαν, θέλει εἶσαι παράνομος, καὶ πταισμένος ὡσὰν
παραβάτης ὅλων τῶν προσταγμάτων τῶν θεϊκῶν. Εὑρίσκονται τινὲς
κατάστασες πονηρῶν, καὶ φθονερῶν δαιμόνων, οἱ ὁποῖοι θεληματικῶς
ἀναχωροῦσιν ἀπὸ τοὺς ἁγίους καὶ τελείους ἄνδρας, καὶ δὲν τοὺς πειρά-
ζουσι, διὰ νὰ μὴν εἶναι αἴτιοι στεφάνων εἰς ἐκείνους, πολεμῶντας τους
κε χωρὶς νὰ δυνόνουνται νὰ τοὺς νικοῦσι. Μακάριοι εἶναι βέβαια ἐκεῖνοι ὁ-
ποῦ εἶναι αἴτιοι τῆς εἰρήνης ἔτζη εἰς τοὺς λόγους τους, φέρνωντας εἰς εἰρή-
νην τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τῆς σαρκός, καὶ κάμνωντας τὴν σάρκα νὰ
μὴν ἐπιθυμᾷ κατὰ τοῦ πνεύματος, ὡσὰν καὶ εἰς ἄλλους, κάμνον-
τάς τους νὰ εἰρηνεύουσιν ἀλλήλως τως, καὶ δὲν ἀντιλέγει τινὰς εἰς τοῦ-
λ' το, ἀλλ' ἐγνώρισα καὶ τινὰς ὁποῦ ἐβάνασιν ἔχθραν εἰς ἄλλους, καὶ ἦσα-
ν καὶ ἐκεῖνοι μακάριοι. Διατί δύο τινὲς εἴχασιν ἀλλήλως τως μίαν
ἀγάπην πορνικήν, ἀμὴ κάποιος ἄνδρας γνωστικὸς καὶ δοκιμώτατος εἰς
τὴν ἀρετήν, πῶς ἐγίνηκεν αἴτιος νὰ μισήσῃ ἕνας τὸν ἄλλον, καταβά-
νοντας εἰς ἐκεῖνον ἐτοῦτον, ὅτι πῶς τὸν ὑβρίζει, καὶ πάλιν ἐκεῖνον εἰς
λε τοῦτον ὁμοίως, καὶ ἠδυνήθηκεν ὁ σοφώτατος ἐκεῖνος νὰ διώξῃ τὴν πονη-
ρίαν τῶν δαιμόνων μὲ τὴν ἀνθρωπίνην πολυτεχνίαν, καὶ νὰ κάμῃ εἰς
ἐκείνους

ἐκείνης τὸ δύο μῖσος, τὸ ὁποῖον ἐχάλα τῆς πορνείας τὸν δεσμόν. Ἤσα-
νε πάλιν τινὲς, οἱ ὁποῖοι διὰ νὰ τελειώσουσι καὶ νὰ πληρώσουσι μίαν ἐν-
τολὴν, ἐπαρεβίκασιν ἄλλην, διατὶ εἶδα κάποιους νέους οἱ ὁποῖοι ἠ-
γαπούσαντα ἀλλήλως τως κατὰ θεὸν, καὶ ὅμως γνωρίζωντας πῶς
ἐτοίτη ἡ ἀγάπη τως ἐγίνετον εἰς ἄλλους σκάνδαλον, καὶ ἔβλαπτε τοῦ σου- ἱ
νήδός τως, ἐσυμβιβασθήκασι νὰ στέκουνται καμπόσον καιρὸν μακρὰ
ἀπ' ἀλλήλως τως. Καθὼς εἶναι ἐναντία ἀνάμεσόν τως τοῦτα τὰ δύο,
ἤγουν ὁ γάμος, καὶ ἡ ἐξόδη, τέτοιας λογῆς καὶ ἡ ὑπερηφανία, καὶ ἡ ἀπό-
γνωσις δὲν ἔχουν καμίαν συμφωνίαν ἀνάμεσά τως. ὅμως δυνατὸν
εἶναι νὰ τὰ ἰδῇ τινὰς καὶ τὰ δύο ἐτοῦτα ὁμάδι εἰς ἕνα ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν ἱ
ἀκαταστασίαν τῶν δαιμόνων. Εὑρίσκουνται τινὲς ἀπὸ τοὺς ἀκαθάρτους
δαίμονας, οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀποταγῆς μας, ἢ τοῦ πειρασμοῦ,
ἔρχουνται ὀμπρός μας διηγούμενοι τὴν ἑρμηνείαν τῶν θείων γραφῶν,
καὶ τοῦτο ἔχουσι συνήθειαν νὰ τὸ κάμνουσι μάλιστα εἰς ταῖς καρδίαις.
ἐκεινῶν ὁποῦ εἶναι κενόδοξοι, καὶ μάλιστα εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐπαιδευθή- ιε'
κασι τὴν ἔξω σοφίαν, διὰ νὰ μπορέσουσιν ὀλίγον τὸ κατ' ὀλίγον πλανῶν-
τας τους νὰ τοὺς σύρουσιν εἰς αἱρέσες καὶ βλασφημίαις. Ὁπόταν ἐγγρι-
κοῦμεν καὶ ταραζόμεσθαν εἰς τὴν ψυχὴν, βλέποντας πῶς δὲν ἀπο-
δέχουνται οἱ ἄλλοι τὴν ἑρμηνείαν τῆς ἱερᾶς γραφῆς ὁποῦ κάμνομεν ἀπὸ
λόγου μας καταφρονῶντας τοὺς ἄλλους διδασκάλους, ἢ ὁπόταν χαί- κ'
ρωμέσθαν, καὶ ἐγχιώνωμέσθαν εἰς μίαν ἀγαλλίασιν ἄσεμνον καὶ ἄπρε-
πον μὲ αὐταρέσκειαν, φαίνωντάς μας νὰ λέγωμεν καλὰ, τότε μποροῦ-
μεν νὰ γνωρίσωμεν πῶς ἡ ἑρμηνεία μας δὲν εἶναι θεολογία, μὰ εἶναι καθα-
ρὴ βαττολογία, καὶ ματαιολογία τῶν δαιμόνων. Τινὰ πράγματα
ἀπ' ἐκεῖνα ὁποῦ ἐκτισθήκασιν ἐπήρασιν ἀπὸ τὸν δημιουργόντως καὶ κε'
τάξιν καὶ ἀρχὴν, καὶ τινὰ ἐπήρασι καὶ ἀρχὴν, καὶ τέλος. ἀμὴ ἡ ἀρε-
Ψαλ. ριή. τὴ ἔχει τὸ τέλος ἄπειρον καὶ ἀτελείωτον. Διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ ψαλμῳ-
δὸς τῶν οὐρανίων, εἶδα καὶ ἐσοχάσθηκα κάθε λογῆς συντελείας ἤγουν
ἀνθρωπίνης τελειότητος τὸ τέλος, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἀμὴ ἡ
ἐντολή σου τῆς ἀγάπης εἶναι πλατεία καὶ ἀπέραντος, ἐπειδὴ ξαπλώνεται λ'
ά πρὸς κο ὡς καὶ εἰς τοὺς ἐχθρούς. Ἂν ἔναι καὶ τινὲς ἐργάται καλοὶ τῶν ἠθικῶν
ρινθ. ιγ'. ἀρετῶν τῆς πρακτικῆς ζωῆς θέλουν προσθῆ ἀπὸ τούταις εἰς ταῖς θεο-
Ψαλ. ρκ'. λογικαῖς ἀρεταῖς τῆς θεωρητικῆς ζωῆς, καὶ ἂν ἡ ἀγάπη ποτὲ δὲν παύει,
οὐδὲ τελειώνει, καὶ ἂν ὁ κύριος φυλάξῃ τὴν εἴσοδον τοῦ φόβου σου, καὶ
τὴν ἔξοδον τῆς ἀγάπης σου, ἀρχήζωντας ἀπὸ φόβον, καὶ τελειώ- λε'
νωντας εἰς ἀγάπην, ἢ ἀπὸ κτῆσίς της ἐτουνῆς τῆς ἀγάπης βέβαια,

καὶ

καὶ ὁ μισθός της εἶναι ἕνα τέλος ὁποῦ δὲν ἔχει τέλος, εἰς τὴν ὁποίαν προκόπτωντας, δὲν θέλομεν παύσει ποτὲ οὐδὲ εἰς τοῦτην τὴν ζωήν, οὐδὲ εἰς τὴν μέλλουσαν νὰ πέρνωμεν φῶς ἀπάνω εἰς φῶς γνώσεως ἀληθινῆς, καὶ διακρίσεως ἀπταίστου τοῦ καλοῦ ἀπὸ τὸ κακόν. Καλὰ δὲ θέλει φανῆ παράξενον ἴσως εἰς τοὺς πολλοὺς ἐκεῖνον ὁποῦ θέλομεν νὰ εἰποῦμεν, ὅμως εἰπεῖν τὸ θέλομεν. κατὰ τὴν προειρημένην ἀπόδειξιν ὦ μακάριε ἐγὼ ὁρίζω δὲ ἀποφασίζω, πῶς ὄχι μόνον αἱ ψυχαὶ τῶν ἁγίων εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν αὐξάνουσι πάντοτε προκόπτωντας ἀπὸ δόξαν εἰς δόξαν, καὶ ἀπὸ γνῶσιν εἰς γνῶσιν, ἀμὴ καὶ ἐκεῖναις ἀκόμι αἱ νοεραῖς καὶ ἀγγελικαῖς οὐσίαι δὲν λείπουσι νὰ προκόπτουσιν ἀπὸ δόξαν εἰς δόξαν, καὶ ἀπὸ γνῶσιν εἰς γνῶσιν. Μηδὲν θαυμάσης ἂν ἔναι καὶ καμίαν φορὰν οἱ δαίμονες μᾶς βάνουσι δὲ καλὰ νοήματα, καὶ ἔπειτα ἐναντιώνουνται κροφὰ εἰς τοῦτα, καὶ παρακινοῦσιμας νὰ μὴν τὰ πιστεύωμεν διατὶ σκοπός τως εἶναι τῶν ἐχθρῶν μας νὰ μᾶς καταπείσουν μὲ τοῦτον τὸν τρόπον πῶς γνωρίζουσι καὶ τὰ ἐγκάρδιάμας ἐνθυμήματα, διὰ νὰ μποροῦσι μὲ πλέα σκληρότητα νὰ μᾶς πειράζουσι. Μὴν θέλης νὰ εἶσαι πικρὸς καὶ αὐστηρὸς κριτὴς ἐκεινῶν ὁποῦ διδάσκουσι μεγάλα πράγματα μὲ λόγια, βλέπωντάς τους ἐκείνους πῶς εἶναι ὀκνηροὶ εἰς τὰ ἔργα τὰ καλά. διατὶ πολλαῖς φοραῖς ἀναπληρώσει τὸ λείψιμον τοῦ ἔργου τως ἡ ὠφέλεια τῶν λόγων τως. Δὲν ἔχομεν ὅλοι μίας λογῆς ὅλα τὰ χαρίσματα, διατὶ εἰς κάποιους πληρώνει ὁ λόγος τὸ ἔργον. καὶ εἰς ἄλλους πάλιν τὸ ἔργον πληρώνει τὸν λόγον. Ὁ θεὸς οὔτε ἔκαμεν οὔτε ἐδημιούργησε τὸ κακόν. Σοφ. ά. ἠπατήθηκασι λοιπὸν, καὶ ἐπλανηθήκασιν ἐκεῖνοι, ὁποῦ λέγουσι πῶς τινὰ πάθη εὑρίσκουνται φυσικὰ εἰς τὴν ψυχήν, ἔσωντας νὰ μηδὲν γνωρίζουσι πῶς ἡμεῖς ἐμεταλλάξαμεν εἰς πάθη τὰ ἰδιώματα ἐκεῖνα ὁποῦ συσταίνουσι τὴν φύσιν μας, ἔσωντας νὰ τὰ δουλεύωμεθαν εἰς κακὸν μερικόν. οἷον διὰ παράδειγμα, τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σπορᾶς ὁποῦ εὑρίσκεται φυσικὰ εἰς ἡμᾶς διὰ τεκνογονίαν, τὴν ἐμεταστρέψαμεν εἰς πορνείαν. Ὁ θυμὸς εὑρίσκεται εἰς ἡμᾶς φυσικὰ, διὰ νὰ τὸν χρειάζωμέθαν κατὰ τοῦ ὄφεως τοῦ νοητοῦ, τοῦ διαβόλου, καὶ τῶν παθῶν, δὲ ἡμεῖς τὸν χρειαζόμέθαν κατὰ τοῦ πλησίον μας. ὁ ζῆλος ὁ φυσικὸς εἶναι εἰς ἡμᾶς, διὰ νὰ ἀγαποῦμεν καὶ νὰ μιμοῦμεθαν ταῖς ἀρεταῖς, καὶ ἡμεῖς ζηλεύομεν εἰς κακόν. φυσικὰ εὑρίσκεται εἰς τὴν ψυχὴν νὰ ἐπιθυμᾶ τὴν δόξαν, μὰ τὴν ἄνω καὶ οὐρανίαν, ὄχι τὴν ματαίαν δὲ γήϊνην, φυσικὸν εἶναι εἰς τὴν ψυχὴν νὰ ὑπερηφανεύεται, ἀλλὰ ἐναντίον τῶν δαιμόνων, μὲ τὸ, νὰ μὴν γένεται συγκαταθετικὴ εἰς τὸ θέλημάτως. ὁμοίως δὲ ἡ χαρὰ εἶναι φυσικὰ

εἰς

εἰς τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ διὰ νὰ χαίρεται εἰς τὸν θεὸν, καὶ διὰ τὴν εὐτυχίαν τοῦ πλησίον της, καὶ διὰ τὰ καλά του ἔργα. Ἐπήραμεν ἀπὸ τὴν φύσιν καὶ τὴν μνησικακίαν, νὰ ἐνθυμούμεσθαι ὁπόταν μᾶς κάμῃ τινὰς κακὸν, καὶ νὰ ἐκδικιόνωμέσθαι, ἀλλὰ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ψυχῆς μας, ὄχι κατὰ ἀνθρώπων. ἐπήραμεν ἀπὸ τὴν φύσιν τὴν ἐπιθυμίαν τῆς τροφῆς, ἀμὴ ὄχι τῆς ἀσωτίας εἰς τὴν κραιπάλην καὶ τὴν μέθην, καὶ τὴν ἀσωτάλλην. Μία ψυχὴ προθυμαρὴ καὶ ὁποῦ δὲν ἔχει ὀκνηρίαν, ἐξυπνᾶ καὶ ἐγείρει κατὰ τῆς ἑαυτῆς της τοὺς δαίμονας. μὰ ὁπόταν πληθύνουσιν οἱ πόλεμοι τῶν πειρασμῶν, ἐπληθύνασιν ἀκόμη καὶ οἱ στέφανοι. Ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν λαβώνεται ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, δὲν θέλει στεφανωθῇ. ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν βαρύνεται οὐδὲ κουράζεται εἰς ταῖς συναρπαγαῖς τῶν δαιμόνων, καὶ εἰς τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ τοῦ συμβαίνουσι καμίαν φορὰν, θέλει δοξασθῇ ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους ὡσὰν ἀνδρειωμένος πολεμιστής. Ὁ ἰησοῦς χριστὸς ὁ δεσπότης ἡμῶν ἀφοῦ ἐστάθηκε τρεῖς νύκτας εἰς τὴν γῆν, ἀνεστάθηκε καὶ ἀνέζησε δοξασμένος, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νικήσει τρεῖς ὥρας, δὲν θέλει ἀποθάνῃ. Τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, ἐκάμεν εἰς τὴν γῆν ἀποθαμένος ὁ χριστός μας, καὶ ὅποιος εἰς ὁμοίωσιν τοῦ κυρίου μας θέλει νικήσει τὴν ἁμαρτίαν τῶν τριῶν ὡρῶν, δὲν θέλει ἀποθάνῃ τὸν παντινὸν θάνατον. τούταις αἱ τρεῖς ὥραις εἶναι, ἡ μυσαρὰ καὶ συγχασορὴ προσβολὴ τοῦ ἐχθροῦ, ὁπόταν δὲν τὴν καταδέχεται τινὰς εἰς τοὺς λόγους του, μὰ διώχνει την, δευτέρα εἶναι ὁ συνδυασμὸς, ὁπόταν δὲν κρατεῖ εἰς τοὺς λόγους του μὲ ἡδονὴν ἐκείνην τὴν ἐνθύμησιν. τρίτη εἶναι, ἡ συγκατάθεσις, ἢ ἡ πρᾶξις, ὁπόταν δὲν καταπεισθῇ καὶ ἀποφασίσῃ νὰ κάμῃ τὴν ἁμαρτίαν. αἱ τρεῖς ὥραις εἶναι, ἡ νεότης, ἡ μεσοκαιρία τῆς ζωῆς, καὶ τὸ γηρατεῖον, ταῖς ὁποίαις ἡλικίαις ὀνομάζει τὸ εὐαγγέλιον τρεῖς φυλακαῖς. (ματθ. ιδ.) αἱ τρεῖς ὥραις εἶναι, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, τῶν ὀμματίων, καὶ ἡ ὑπερηφανία τῆς ζωῆς, ἤγουν ἡ γαστριμαργία, ἡ κενοδοξία, καὶ ἡ φιλαργυρία, ταῖς ὁποίαις κακίαις ὅποιος ταῖς νικήσῃ, ἐνίκησεν ὅλαις ὁμάδι. Ἂν εἶναι καὶ κατὰ οἰκονομικὴν παίδευσιν, ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης ὕστερα ἀπὸ τὸν φωτισμόν του καὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ φωτός του ὁποῦ ἔκαμεν εἰς ἡμᾶς, (ψαλμ. ρι.) ἐγνώρισε πάλιν τὴν δύσιν τως, ἀναχωρῶντας οἰκονομικῶς ἀπὸ ἡμᾶς, κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὁποῦ ἐστάθηκε κρυμμένος ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ἀπὸ ταῖς καρδίαις μας, ἔβαλεν εἰς ἡμᾶς τὸ σκότος τῶν θλίψεων, καὶ τῶν πειρασμῶν τῶν δαιμόνων, καὶ ἐγίνηκεν εἰς ἡμᾶς ἡ νύκτα μιᾶς κάποιας τυφλότητος, καὶ ξηρότητος τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία μένοντας εἰς τὴν ψυχήν μας, περνοῦσιν ἀπὸ ἡμᾶς τὰ ἄγρια κινήματα

νήματα καὶ κινήματα τῶν παθῶν, καὶ τῶν λεόντων τῶν δαιμόνων, καὶ ὅλα τὰ θηρία τῶν ἀκανθωδῶν παθῶν, τῆς ὀργῆς, τῆς ἀνυπομονησίας, τοῦ φθόνου, ὁποῦ ἤβγαινε πρότιτερα μισημένα ἀπὸ λόγου μας, μουγκρίζοντας εἰς ἡμᾶς διὰ νὰ μᾶς ἁρπάσουσι τὴν ἐλπίδα, καὶ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ ζητῶντας ἀπὸ τὸν θεὸν τὴν βρῶσιν τως, ἤγουν δύναμιν νὰ μᾶς πειράζουσι, διὰ νὰ μποροῦσι νὰ ἔχουσι θρέψιμον ἀπὸ τὰ κακάμας, ἢ ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς, ἢ ἀπὸ τὰ ἔργα μας. μὰ ἀφ᾽ οὗ γνωρίσωμεν πάλιν μὲ ταπείνωσιν τὴν ἀσθένειάνμας, καὶ τὴν ἀδυναμίαν ὁποῦ ἔχομεν εἰς τὰ πάθη χωρὶς τῆς βοηθείας τοῦ θεοῦ, τότε πάλιν ἀνατέλλει εἰς ἡμᾶς ὁ ἥλιος τῆς

ιη δικαιοσύνης, τὸ φῶς τῆς προτέρας χάριτος, καὶ τὰ θηρία συμμαζώνουνται εἰς ἀλλήλως τως, καὶ θέλουν κοιτάσει καὶ ἀναπαυθῆ ὄχι εἰς ἡμᾶς, μὰ εἰς ταῖς συνηθισμέναις τως καλιαῖς, εἰς ταῖς μάνδραις, καὶ καρδίαις ἐκεινῶν ὁποῦ εἶναι δοσμένοι εἰς τὰ ἄλογα πάθη, καὶ ὁποῦ ἀγαποῦσι ταῖς ἡδοναῖς. Τότε θέλουν εἰπεῖ ἀλλήλως τως οἱ δαίμονες. ὁ θεὸς ἐμε- Ψαλ. ρκε.

ιθ γάλυνε πάλιν τὸ ἔλεός του εἰς αὐτούς. καὶ ἡμεῖς θέλομεν τὼς εἰπεῖ. ἐμεγάλυνεν ὁ θεὸς τὴν δόξαν του, κάμνωντας πάλιν τὸ ἔλεός του μετ᾽ ἐμᾶς, ἐγγίνηκαμεν εὐφραινόμενοι, καὶ πλήρεις χαρᾶς, διώχνωντάς μας ἐσεῖς καὶ πολεμῶντας μας μὲ τοὺς πειρασμοὺς, καὶ ἡμεῖς διώκωντας, καὶ νικῶντας σας μὲ τὴν ἔνστασιν καὶ ἐναντιστεκόμας. καὶ θέλει πληρωθῆ ἔπειτα

κ τα εἰς ἡμᾶς ἡ προφητεία τοῦ Ἡσαΐου, ὁποῦ λέγει. ἰδοὺ ὁ κύριος καθέζεται ἐπάνω μιᾶς νεφέλης ἐλαφρῆς, ἤγουν ἐπάνω τῆς ψυχῆς ὁποῦ ἐσυκώθηκε καὶ ὑψώθηκεν ἀπὸ πᾶσαν λογῆς γηΐνην ἐπιθυμίαν, καὶ θέλει ἔλθει εἰς τὴν καρδίαν, ὁποῦ ἦτονε προτίτερα αἰγυπτιακὴ καὶ ἐσκοτισμένη, καὶ θέλουν σεισθῆ καὶ φύγη ἀπὸ τὴν καρδίαν τὰ εἴδωλα τὰ καμω- Ἡσ. ιθ.

κα μωμένα μὲ τὰ χέρια, ἤγουν τὰ ἐμπαθῆ καὶ πονηρὰ ἔργα, καὶ τὰ πονηρὰ ἐνθυμήματα τοῦ νοός. καὶ ἔτζη φωτισμένος ὁ ἄνθρωπος καὶ βοηθημένος ἀπὸ τὸν χριστὸν, θέλει πορεύεσθαι εἰς τὸ ἔργον του τὸ σωματικὸν καὶ πνευματικὸν ὥστε ὁποῦ τοῦ λάμπει ἡ ἡμέρα τῆς θεϊκῆς χάριτος, ὁποῦ εἶναι ἕως τῆς ἑσπέρας καὶ ἕως εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του. Ἂν ἐν καὶ

κβ καὶ ὁ χριστὸς ἔσωντας καὶ νὰ εἶναι παντοδύναμος, ὅμως ἔφυγε σωματικῶς ἀπὸ τὸν ἡρώδην, ἂς παιδεύουνται καὶ ἂς μανθάνουσιν οἱ προπετεῖς, γνωρίζωντας τὴν ἀσθένειάν τως, νὰ μὴν ῥίπτουσι τοὺς ἑαυτούς τως εἰς τοὺς πειρασμοὺς, καὶ διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ προφήτης, μὴν δώσῃς εἰς ἀνακίνησιν καὶ ταραχὴν τὸν πόδα σου, ἤγουν τὴν προκοπήν σου Ψ. ρκ.

κγ τὴν πνευματικὴν, οὐδὲ τὴν ὄρεξιν τῆς καρδίας σου, οὐδὲ τὴν στερεότητα τοῦ νοός σου, καὶ δὲν θέλει κοιμηθῆ οὐδὲ νυστάξῃ ὁ ἄγγελος ὁ

φύλαξ

φύλαξ τῆς ψυχῆς σου. Ἡ ὑπερηφανία πολλαῖς φοραῖς σύμπλέκεται
καὶ σμίγει μὲ τὴν πνευματικὴν ἀνδρείαν, καθὼς συμπλέκεται τὸ
χόρτον ὁποῦ λέγεται σμίλαξ εἰς τὸ κυπαρίσσι. Ἂς ἔχωμεν πάντοτε ζωντ-
την τὴν ἔννοιαν καὶ ἔργον, νὰ μηδὲν λογαριάζωμεν οὐδὲ καν μὲ μονα-
χὸν λογισμὸν πῶς ἔχομεν εἰς τοῦ λόγου μας κανένα καλὸν ἀρετῆς, μὰ ϛ
στοχαζόμενοι ἐπιμελῶς τὸ ἰδίωμα καθ' ἑνὸς ἀγαθοῦ, ἂς ἰδοῦμεν ἂν
εὑρίσκεται εἰς ἡμᾶς, καὶ τότε θέλομεν εὕρει κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην τὸν
ἑαυτόν μας ἐλλιπεῖς ἀπ' ἐκεῖνο τὸ ἀγαθόν. Γύρευε καὶ ζήτα εἰς τοῦ
λόγου σου ἀπαύστως καὶ τὰ σημάδια τῶν παθῶν, καὶ τότε θέλεις γνω-
ρίσει πῶς πολλὰ ἀπὸ τοῦτα εὑρίσκουνται εἰς ἐσένα, τὰ ὁποῖα εὑρισκό- ζ
μενοι εἰς ταῖς ἀρρωστίαις, δὲν δυνόμεσθαν νὰ τὰ γνωρίσωμεν, ἢ διὰ τὴν
πολλήν μας ἀρρωστίαν, ἢ διατὶ αὐτὰ τὰ πάθη μᾶς ἔχουσι βαθεῖα κρα-
τημένους περισσότερα, καὶ κρατημένους ἐδικῶς τως, καὶ ἔτζη ἐγκαταλιμ-
πάνεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν θεόν. Ὁ θεὸς κρίνει τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν
προαίρεσιν καὶ πρόθεσιν τῆς καρδίας του. ἀμὴ εἰς τὰ πράγματα ὁποῦ κη'
στέκουνται εἰς τὴν δύναμίν μας ζητᾷ φιλανθρώπως καὶ τὰ ἔργα τῆς
κλήσεως ὁποῦ μᾶς ἔκαμε. Μέγας εἶναι κατὰ ἀλήθειαν ἐκεῖνος, ὁποῦ
δὲν ἀφήνει νὰ κάμῃ τίποτας ἀπ' ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι τῆς δυνάμεώς του, μὰ
μεγαλύτερος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ μὲ ταπείνωσιν ἀναγκάζεται νὰ κάμνῃ
καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ περνοῦσι τὴν δύναμίν του. Πολλαῖς φοραῖς οἱ δαί- κ
μονες μᾶς ἐμποδίζουσι νὰ κάμνωμεν τὰ πλέα ἐλαφρότερα πράγμα-
γέν. λθ. τα καὶ πλέα ὠφελιμώτερα εἰς ἡμᾶς, μὰ παρακινοῦσί μας νὰ κάμνω-
μεν τὰ πλέα δύσκολα, καὶ κοπιαστικά, καὶ ὀλίγον ὠφέλιμα. Εὑρί-
σκω τὸν πατριάρχην ἐκεῖνον τὸν ἰωσὴφ, τὸν ἐμακαρίζει τον καὶ ἐπαι-
νάτον, ὄχι μὲ τὸ νὰ δείχνῃ πῶς ἦτονε παντελῶς ἀλλότριος ἀπὸ τὰ κθ
πάθη, μὰ μὲ τὴν ἀποστροφὴν τῆς ἁμαρτίας, ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησε νὰ
πέσῃ εἰς τὸ μῖσος τῆς μοιχείας. Χρείαν κάμνει νὰ ζητήσωμεν καὶ νὰ ἐξε-
τάσωμεν ἐπιμελῶς, εἰς ποίαις καὶ πόσαις ἁμαρτίαις ἡ ἀποστροφὴ καὶ
φυγὴ τῆς ἁμαρτίας ἀξιόνεται νὰ παίρνῃ στέφανον. Διατὶ ἄλλο πρᾶγ-
μα εἶναι νὰ φεύγῃ τινὰς τὴν σκιὰν τῆς πονηρίας, μισεύωντας ἀπὸ τὴν λ'
ἁμαρτίαν, καὶ ἄλλο νὰ προσέχῃ τινὰς εἰς τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης
ἀγκαλιζόμενος μοναχὰς διὰ τὴν ἀγάπην τῆς δικαιοσύνης τὸ ἀγαθόν.
Ἡ σκότωσις, ἤγουν ἡ τυφλότης καὶ ἡ ἀγνωσία τοῦ νοὸς, εἶναι αἰτία νὰ σκοτ-
τάφνῃ τινάς. τὸ σκόνταμα εἶναι αἰτία τοῦ πτώματος, νὰ πέφτῃ τι-
νὰς, ἤγουν τὸ παίσιμον, εἶναι αἰτία τοῦ θανάτου. Ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐσκοτιστήκασιν λα
ἀπὸ τὸ κρασὶ, ἐκαθήκασι πολλαῖς φοραῖς μὲ νερὸν, καὶ ἀναβλέψασι

ὁμοίως

ἀληθείας καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι στολισμένοι ἀπὸ τὰ πάθη, ἐνίφθηκασι μὲ τὰ
δάκρυα τοῦ συντριμμοῦ, καὶ ἐστραφήκασιν εἰς τὴν προτιτέραν σωφροσύ-
νην. Ἄλλο πρᾶγμα εἶναι ἡ θόλωσις καὶ ἀνακάτωσις τοῦ νοὸς μὲ τὴν ἐπι-
ι θυμίαν τῆς γαστριμαργίας καὶ τῆς πορνείας. ἄλλο ἡ ἐπίχυσις καὶ ὁ δια-
σκορπισμὸς τριγύρου εἰς τὰ γήϊνα πράγματα. καὶ ἄλλο εἶναι ἡ τύ-
φλωσις τοῦ νοὸς, διὰ τὴν ἀποστασίαν τοῦ θελήματός του. ἡ πρώτη ἰατρεύε-
ται μὲ τὴν ἐγκράτειαν. ἡ δευτέρα πλιώνεται μὲ τὴν μοναστικὴν ἡσυ-
χίαν, καὶ μὲ τὴν προσευχήν. καὶ ἡ τρίτη μὲ τὴν ὑποταγήν, καὶ ἀπὸ τὸν
ι δῖ, διατὶ ὁ χριστὸς ἐγέννηκεν ὑπήκοος διὰ τ' ἐμᾶς ἕως θανάτου. Ἡμεῖς
ἀπὸ δύο τινὰ ὑποδείγματα ἐκείνων ὁποῦ καθαρίζουσιν ἐτοῦτα τὰ κάτω,
λογιάζομεν πρεπόντως πῶς νὰ εἶναι δύο καὶ αἱ κάθαρσεις ἐκείνων ὁποῦ
φρονοῦσι τὰ ἄνω καὶ τὰ οὐράνια, καὶ κναφεῖον λέγομεν ὡσὰν εἰς ὑπό-
δειγμα, τὸ κατὰ κύριον κοινόβιον, τὸ ὁποῖον ξύει καὶ ἐβγάνει τὸν ῥύ-
πον καὶ τὴν παχύτητα καὶ ἀκαθαρσίαν τῆς ψυχῆς. βαφεῖον δὲ πά-
ιέ λιν, τὴν ἀναχώρησιν, εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐῤῥίψασιν ἀπὸ τοῦ λόγου τως
τὴν πορνείαν καὶ τὴν μνησικακίαν, καὶ τὸν θυμὸν, καὶ λοιπὸν ἔρχονται
πρὸς τὴν ἡσυχίαν. Τινὲς λέγουσι πῶς νὰ πέφτη τινὰς εἰς τὰ ἴδια σφάλ-
ματα, γίνεται ἀπὸ τὸ λείψιμον τῆς πρεπούσης μετανοίας, ἡ ὁποία ἔπρε-
πε νὰ ἀναπληρώνη μὲ τὴν διόρθωσιν τὰ προτίτερα κακά. Μὰ κάμνει
κ' χρείαν νὰ ζητήσωμεν ἂν ἕναι καὶ ἕνας ὁποῦ ὕστερα ἀπὸ τὴν μετάνοιαν,
δὲν πέφτη εἰς τὰ πρῶτα ἁμαρτήματα, μὰ εἰς ἄλλα, ἔκαμεν ἀξίαν
καὶ πρέπουσαν μετάνοιαν. Λέγω πῶς ὄχι, διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει
ἀξίαν μετάνοιαν, ὄχι μόνον δὲν στρέφει εἰς τὰ αὐτὰ ἁμαρτήματα,
μὰ διώχνει καὶ ἀπὸ λόγου του πᾶσα λογῆς πτῶμα θανάσιμον. Ἐπέσασι
κά τινὲς ὕστερα ἀπὸ τὴν μετάνοιαν εἰς τὰ αὐτὰ ἁμαρτήματα, ἢ χώνοντας
τὰ προτίτερα σφάλματα εἰς τὸν βυθὸν τῆς λήθης, ἢ λογιάζοντας
ἀπὸ τὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχουσιν εἰς ταῖς ἡδοναῖς πῶς ὁ Θεὸς εἶναι φιλάν-
θρωπος, ἢ διατὶ ἐπέσασιν εἰς ἀπόγνωσιν τῆς σωτηρίας τως. καὶ ἂν δὲν
ἔμελλε νὰ μὲ μεμφθῆ καὶ νὰ μὲ καταδικάση τινὰς, ἤθελα εἰπεῖ, πῶς
λ' ἐκεῖνοι πέφτουσι εἰς τὰ προτίτερα ἁμαρτήματα, ἔσοντας νὰ μὴν δύνων-
ται νὰ δέσουν, καὶ νὰ χαλινώσουν ἐτοῦτον τὸν ἐχθρὸν, ὁποῦ τους ἀναγ-
κάζει μὲ τὴν τυραννίδα τῆς συνηθείας. Διατοῦτο μὲ περισσοτέραν ἐπι-
μέλειαν κάμνει χρείαν νὰ ἐξετάσωμεν, ποία εἶναι ἡ αἰτία, καὶ ἔσοντας
νὰ εἶναι ἡ λογικὴ ψυχὴ ἀσώματος, δὲν δύναται νὰ ἰδῆ οὐδὲ νὰ γνωρίση
λά τους ἀγγέλους τους καλούς, οὐδὲ τους κακοὺς εἰς τὴν ἰδίαν τως φύσιν καὶ
οὐσίαν ὁπόταν παγαίνουσι πρὸς αὐτὴν, ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖνοι εἶναι ὡσὰν ἐκεί-

νην τῆς αὐτῆς νοερᾶς φύσεως, μήπως λοιπὸν δὲν γίνεται τοῦτο διὰ τὴν ἕνωσιν καὶ τὴν ἔσμιξιν ὁποῦ ἔχει μὲ τὸ κορμί, τὴν ὁποίαν τὴν γνωρίζει μόνος ἐκεῖνος ὁποῦ τὰ ἔδεσεν ὁμάδι. Ἠρώτα μὲ καμίαν φορὰν κάποιος ἀπὸ τοὺς θεωρητικοὺς ἄνδρας, λέγοντάς μου, εἰπέ μου, εἰπέ μου πρακαλῶ σε ὁποῦ θέλω νὰ μάθω, ποῖα συνδύματα ἔχουσι συνήθειαν εἰς ταῖς ἁμαρτίαις νὰ ταπεινώνουσι τὸν νοῦν τοῦ ἁμαρτωλοῦ, καὶ ποῖα ἔχουσι συνήθειαν νὰ τὸν ὑψώνουν διὰ ταῖς ἁμαρτίαις του; καὶ ἐγὼ ἀμφιβάλλοντας καὶ δὲν κατέχοντας νὰ τοῦ ἀποκριθῶ εἰς τοῦτο τὸ ζήτημα, καὶ βεβαιόνοντας μὲ ὅρκον τὴν ἄγνοιάν μου, τέλος πάντων ἐκεῖνος ὁποῦ εἶχεν ὄρεξιν νὰ μάθη, μὲ ἐδίδαξε, λέγοντάς μου μὲ ὀλίγα λόγια. Ὁπόταν σοῦ δείξω τὴν ζύμην, ἤγουν τὴν δύναμιν, καὶ τὴν κατανόησιν τῆς διακρίσεως, νὰ μπορεῖς νὰ διακρίνης ἀνάμεσα εἰς τὰ συνδύματα τῶν παθῶν, θέλω σὲ ἀφήσει νὰ γυρεύης μὲ κόπον διὰ τὰ ἄλλα. Ὁ δαίμων τῆς σαρκικῆς πορνείας, καὶ τῆς ὀργῆς, καὶ τῆς κοιλιομανίας, καὶ τῆς ἀκηδίας, καὶ τοῦ ὕπνου, δὲν ἔχουσι συνήθειαν νὰ συκώνουσι μὲ κάποιον τρόπον τὸ κέρας, ἤγουν τὴν δύναμιν τοῦ νοός, μὰ τὰ συνδύματα τῆς φιλαργυρίας, τῆς φιλαρχίας, ὁπόταν ἀγαπᾷ νὰ ἀφεντεύη τινάς, καὶ τῆς πολυλογίας, καὶ ἄλλοι πολλοστότεροι δαίμονες ἔχουσι συνήθειαν νὰ ἀποσώνουσι κακὸν εἰς κακόν, ἐσμίγοντας τὴν ὑπερηφανίαν εἰς τὰ προειρημένα πάθη, εἰς τὰ ὁποῖα κλίνουσι τὸν ἄνθρωπον. καὶ εἰς τοῦτα τὰ πονηρὰ συνδύματα παρομοιάζει ἀκόμη καὶ ὁ δαίμων τῆς κατακρίσεως. Ἂν εἶναι καὶ ἐπῆγε τινὰς μοναχὸς εἰς τοὺς κοσμικούς, ἢ τοὺς ἀποδέχθηκεν ἐκεῖνος, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸν μισεμόντως ἢ ὥρας ἢ ἡμέρας, ἐδέχθηκεν εἰς τοῦ λόγου του σαγίταν λύπης, καὶ ὄχι πλέα ὀγλυγορύτερα χαρὰν, ὡσὰν ὁποῦ ἠλευθερώθηκεν ἀπὸ ἐμπόδισμα καὶ ἀπὸ τὴν παγίδα, ἐτοῦτος ἐμπαίζεται ἢ ἀπὸ κενοδοξίαν, ἢ ἀπὸ πορνείαν. Ἂς ζητήσωμεν ἀπάνω εἰς ὅλα ἀπὸ ποῖον μέρος φυσᾷ ὁ ἄνεμος τοῦ πειρασμοῦ, καὶ ἀπὸ ποίαν ῥίζαν γεννᾶται ἡ κίνησις τῆς ἐπιθυμίας, διὰ νὰ μὴν εὑρεθοῦμεν νὰ ξαπλόνωμεν τὰ ἅρμενα ἀπὸ τὴν ἐναντίαν μεριὰν ὁποῦ δὲν κάμνει χρείαν. Παρηγόρα τοὺς γέροντας μὲ ἀγάπην ὁποῦ ἐπολυμναθήκασιν εἰς τὴν ἀσκητικὴν ἀρετὴν καὶ ἐκατηγορήσασι τὰ κορμία τως εἰς τοὺς ἀγῶνας, δίδοντάς τως μικρὰν ἀνάπαυσιν καὶ παραμυθίαν εἰς τὸ φαγητόν. ἀνάγκαζε τοὺς νέους νὰ ἐγκρατεύουνται, οἱ ὁποῖοι ἀναλώνουν ταῖς ψυχαῖς τως εἰς ταῖς ἁμαρτίαις, διηγούμενός τως τὴν ἐνθύμησιν τῆς αἰωνίου κολάσεως. Ἀδύνατον εἶναι, καθὼς εἴπαμεν καὶ εἰς ἄλλον τόπον, εὐθὺς εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιστροφῆς μας νὰ εὑρισκώμεθαν κα-

θαρὰ

θαροὶ ὁλοτελῶς ἀπὸ γαστριμαργίαν καὶ κενοδοξίαν. μὰ μὴν θελήσωμεν μὲ τὴν ζυφλὴν, καὶ τὴν ἀπατάλην νὰ πολεμοῦμεν ἐναντίον τῆς κενοδοξίας, διατί εἰς τοῦτο ὁπόταν νικᾶται εἰς τέτοιον τρόπον, γεννᾶ καὶ ἄλλην κενοδοξίαν, κενοδοξῶντας πῶς ἐνίκησε τὴν κενοδοξίαν, καὶ μάλιστα εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι νέοι καὶ ἀρχάριοι. μὰ μάλιστα μὲ τὴν χρείαν τοῦ φαγητοῦ ἂς πολεμήσωμεν κατ' αὐτῆς, παρακαλῶντας μὲ εὐλάβειαν τὸν δεσπότην ἡμῶν. διατί ἦλθε θέλει ἡ ὥρα, καὶ ἐδῶ εἶναι εἰς ἐκείνους ὁποῦ θέλουσιν, διὰ νὰ τὴν ὑποτάξῃ καὶ τούτην ὁ Χριστὸς ὑποκατωθίον εἰς τὰ πόδιά μας. Δὲν πολεμοῦνται ἀπὸ τὰ ἴδια πάθη ἐκεῖνοι ὁποῦ νέοι, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ γέροντες προσέρχονται νὰ δουλεύσουσιν τοῦ θεοῦ, διατί πολλαῖς φοραῖς ἔχουσι παντελῶς ἐναντίαις ἀρρωστίαις καὶ σωματικαῖς καὶ πνευματικαῖς. διατί τούτη μακαρισμένη εἶναι ἡ μακαρία ταπείνωσις, διατί τὸ καὶ εἰς νέους, καὶ εἰς γέροντας γίνεται μία βεβαία καὶ δυνατὴ μετάνοια. Μὴν θορυβηθῇς διατί ἐκεῖνον ὁποῦ ἔρχομαι νὰ εἰπῶ, εὑρίσκονται, μὰ σπανίως, τινὲς ψυχαῖς εὐθεῖς καὶ ἴσαι καὶ ἀπόνηροι, ἀλλότριαι καὶ ἐλεύθεραις ἀπὸ κάθε λογῆς κακίαν, καὶ ὑπόκρισιν, καὶ δολιότητα. τῶν ὁποίων εἶναι παντελῶς ἐναντία ἡ συναναστροφὴ καὶ συνανακάτωσις μὲ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ εὑρίσκωντας τούταις κανένα καλὸν ὁδηγόν, καὶ πατέρα πνευματικόν, δύνονται ὡσὰν ἀπὸ ἕνα λιμιῶνα τῆς ἡσυχίας νὰ ἀναβοῦσιν εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ νὰ μὴν ἔχουσιν χρείαν νὰ ὑποφέρουσι τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς πειρασμοὺς τῶν κοινοβιακῶν θορύβων. Τοὺς πόρνους δύνονται νὰ ἰατρεύσουσιν ἄνθρωποι. τοὺς πονηρούς, οἱ ἄγγελοι, μὰ τοὺς ὑπερηφάνους ὁ θεὸς δύναται νὰ τοὺς ἰατρεύσῃ. Καμίαν φορὰν εἶναι καὶ τοῦτο ἕνα εἶδος τῆς ἀγάπης ἴσως, νὰ ἀφήνωμεν τὸν πλησίον μας ὁπόταν ἔρχεται πρὸς ἡμᾶς νὰ κάμνῃ εἰς ὅλα καθὼς βούλεται, δείχνοντας ὅμως ἡμεῖς εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ θέλει, πᾶσαν χαρὰν καὶ ἱλαρότητα. Ἂς ζητήσωμεν καὶ ἂς ἐξετάσωμεν ἐπιμελῶς ἂν ἡ μετάνοια ἔχει συνήθειαν νὰ χαλᾷ τὰ καλὰ ὡσὰν καὶ τὰ κακά, καὶ πῶς, καὶ εἰς πόσον καιρόν, καὶ πότε. Ἂς ἔχωμεν πολλὴν διάκρισιν διατί νὰ γνωρίσωμεν πότε χρεωστοῦμεν νὰ στέκωμεν βέβαιοι εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τῶν ὑλικῶν τῶν παθῶν, καὶ πότε πρέπει νὰ μισεύσωμεν, διατί τὸ καμίαν φορὰν εἶναι κάλλιον νὰ προκρίνωμεν τὴν φυγὴν τοῦ πειρασμοῦ διατί τὴν ἀσθένειάν μας, διὰ νὰ μὴν ἀποθάνωμεν. Ἂς ἰδοῦμεν καὶ ἂς παρατηρήσωμεν εἰς ποῖον καιρόν, καὶ πῶς μὲ τὴν πικρότητα τῆς συντριβῆς τῆς καρδίας δυνόμεθαν νὰ ξυκερίσωμεν τὴν χολὴν τῆς καρδίας μας. καὶ μὲ τὴν ἐπιτίμησιν, νὰ ἐβγάνωμεν τὴν ὑπερηφάνειαν. Καὶ ἂς στοχαστοῦμεν ἀκόμη

ποῖοι ἀπὸ τοὺς δαίμονας ὑψώνουνται, καὶ ποῖοι ταπεινώνουνται. ποῖοι σκληρύνονται καὶ ποῖοι παρακαλοῦσι. ποῖοι σκοτίζουνται τὸν νοῦν μας, καὶ ποῖοι κάμνουσιν αὐτὴς τῶς πῶς μᾶς φωτίζουσι. ποῖοι μᾶς κάμνουσι νωθροὺς καὶ ἀμελεῖς, καὶ ποῖοι μᾶς κάμνουνται δολίους καὶ ἐπιτήδειους εἰς τὰ κακά, ποῖοι γεννιάρους, καὶ ποῖοι πάλιν μᾶς κάμνουσι χαραμένους καὶ ἱλαρούς. Μὴν θορυβηθοῦμεν, ὁπόταν θεωροῦμεν τοὺς ἑαυτούς μας εἰς ταῖς ἀρχαῖς ὁπόταν εἰσέβωμεν εἰς τὸ μοναστήριον πλέα ἐμπαθεῖς καὶ δοσμένους εἰς τὰ πάθη, παρὰ ὁποῦ ἤμεσθαν εἰς τὴν κοσμικὴν ζωήν, διατί κάμνει χρείαν νὰ συκωθοῦσι καὶ νὰ εὐγοῦσιν ὅλα τὰ αἴτια τῶν παθῶν πρωτίτερα. καὶ ἔπειτα νὰ μᾶς ἔλθῃ ἡ καθαρότης. διατὶ τότε τὰ θηρία κρυπτόμενα, δὲν ἐβλέπουνται. Ἐκεῖνοι ὁποῦ συμμαχοῦνται λοιπὸν καὶ ἀγγίζουνται εἰς τὴν τελειότητα κάθε φορὰν ὁποῦ τῶς συνέβη νὰ νικηθοῦσιν ἀπὸ τοὺς δαίμονας εἰς τίποτας μικρὸν σφάλμα, ἢ πειρασμόν, χρειάζουνται πάσαν λογῆς μηχανὴν νὰ ἁρπάζουνται ἑκατὸν φοραῖς πλειότερον παρὰ ὁποῦ εἴχασιν ἀπ᾽ ἐκείνους διατὶ ἐκεῖνον τὸν πειρασμόν, ἢ πέσιμον ὁποῦ ἔπαθασιν. Κατὰ πῶς οἱ ἄνεμοι καμίαν φορὰν ἔχουνται συνήθειαν νὰ ἀνακατώνουσι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, διατὶ τὸ γαλήνιον, πνέωντας ἥσυχα, καὶ καμίαν φορὰν τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης, φυσῶντας δυνατά, τέτοιας λογῆς ἐχρόικα καὶ εἰς τοὺς σκοτεινοὺς ἀνέμους τῆς πονηρίας, ἢ γοῦν τὰ αἰσχρὰ κινήματα τῶν πονηρῶν δαιμόνων, διατὶ τὸ φυσικὸν ἔργον τινὰν ἀπ᾽ ἐκείνους εἶναι, νὰ κάμνουνται μὲ τὴν ταραχώδη ἀνακάτωσιν τῶν παθῶν νὰ χειμάζεται καὶ νὰ θορυβεῖται ἡ αἴσθησις τῆς καρδίας, καὶ ὁ νοῦς ἐκείνων ὁποῦ εἶναι ἀκόμη ἐμπαθεῖς. μὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐκάμασι προκοπήν, ταράσσουνται μόνον τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ νοός τως. διατὶ τοῦτο ἂν πέσουσι τοῦτοι καμίαν φοράν, ἢ νικηθοῦσιν εἰς κανένα λογισμὸν ἁμαρτίας, γνωρίζουσι παρευθὺς τὸ σφάλμα τως, καὶ ἀπομένουσιν ἥσυχοι εἰς τὸν νοῦν, δὲν χάνωντας τὴν τάξιν καὶ τὴν κρίσιν τοῦ λογικοῦ. Τέλειον εἶναι ἔργον, νὰ γνωρίζουσι εἰς τὴν ψυχήν τως, ποία εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ συνειδότος τως, καὶ ποία ἐκ θεοῦ, καὶ ποία τῶν δαιμόνων. Διατί οἱ δαίμονες εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ πειρασμοῦ, ἢ τῆς ἀποταγῆς μας δὲν μᾶς παρακινοῦσιν εἰς ὅλα τὰ πράγματα τὰ ἐναντία τῆς σωτηρίας μας, μὰ κατ᾽ ὀλίγον κατ᾽ ὀλίγον μᾶς σύρνουσιν εἰς τὰ χειρότερα, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς δίδουσι ζημίαν. καὶ διατὶ τοῦτο ἐτοῦτη ἡ διδασκαλία εἶναι κατὰ ἀλήθειαν πολλὰ σκοτεινὴ καὶ δύσκολη νὰ δυνηθῇ νὰ τὴν εὕρῃ τινάς. Μὲ δύο ὀμμάτια αἰσθητὰ φωτίζεται τὸ κορμί, καὶ μὲ τὴν νοητὴν καὶ ὁρατὴν διάκρισιν λαμπρύνουνται οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς καρδίας.

Ἀνακο-

Ἀνακεφαλαίωσις σύντομος τῶν προειρημένων ἁπάντων.

Ἡ βεβαία πίστις εἶναι ἡ μητέρα τῆς ἀποταγῆς τῶν κοσμικῶν πραγμάτων.
τὸ ἐναντίον τοῦ ἐτουτουνοῦ, εἶναι φανερόν. Ἡ ἐλπὶς ἡ βεβαία, εἶναι μία
ί πόρτα καὶ αἰτία νὰ μὴν ἔχῃ τινὰς ἐμπαθῆ ἀγάπην εἰς οὐδένα πρᾶγμα·
τὸ ἐναντίον της, εἶναι φανερόν. ἡ θερμὴ ἀγάπη ὁποῦ ἔχει τινὰς εἰς τὸν
θεὸν, κάμνει τὴν ψυχὴν νὰ εἶναι ξένη εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, διατί εἶναι
ῥίζα καὶ αἰτία ὁποῦ κάμνει τὴν ψυχὴν νὰ ἐγκαταλείπῃ διόλου ὅλα τὰ
πρόσκαιρα πράγματα. τὸ ἐναντίον της εἶναι φανερόν. ἡ ὑποταγὴ γεννᾶ-
ί ται, ὁπόταν καταφρονήσῃ τινὰς, καὶ ἀπαρνηθῇ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ὀρέ-
γεται τὴν πνευματικὴν ἐνδοτέραν ὑγείαν τῆς ψυχῆς. ἡ παντοτεινὴ ἔν-
νοια τοῦ θανάτου, καὶ ἡ ἐνθύμησις ἡ βεβαία τῆς χολῆς καὶ τοῦ ὄξους τοῦ
δεσπότου μας, εἶναι ἡ μητέρα τῆς ἐγκρατείας. ἡ ἡσυχία εἶναι βοηθήτρα
τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς καθαρότητος. ἡ ταπεινὴ νηστεία, εἶναι ὁ χαλα-
ιέ σμὸς καὶ τὸ τζάκισμα ὁποῦ τζακίζει, καὶ σβένει ταῖς καύσαις καὶ ταῖς
πυρώσαις τῆς ἐπιθυμίας τῆς σαρκός. Ὁ συντριμμὸς τῆς διανοίας, εἶναι
ὁ ἀντίπαλος καὶ νικητὴς τῶν αἰσχρῶν λογισμῶν. Ἡ πίστις, καὶ ἡ ξενιτεία,
ἤγουν ἡ ἀληθινὴ καταφρόνησις ὁλονῶν τῶν γηΐνων πραγμάτων, εἶναι
ὁ θάνατος τῆς φιλαργυρίας. ἡ συμπάθεια καὶ λύπησις καὶ ἡ ἀγάπη
ἐπροδώκασι τὸ χαρμίτως, δίδοντάς το εἰς θάνατον διὰ τὴν ἀλήθειαν
κ' τῆς πίστεως, καὶ διὰ σωτηρίαν τοῦ πλησίον. ἡ εὐλάβεια καὶ παντοτεινὴ
προσευχὴ, εἶναι ὁ χαλασμὸς τῆς ἀκηδίας. Ἡ ἐνθύμησις τῆς μελλού-
σης κρίσεως, εἶναι αἰτία τῆς προθυμίας εἰς τὰ καλὰ ἔργα. ἡ ἰατρεία
τοῦ θυμοῦ, καὶ τῆς ὀργῆς, εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς ἀτιμίας, καὶ τῶν ὕβρεων,
καὶ ἡ ὑμνῳδία ἡ εὐλαβὴς πρὸς τὸν θεὸν, καὶ ἡ συμπάθεια καὶ ἐλεημοσύνη.
κέ ἡ ἀκτημοσύνη, καὶ ἡ γυμνότης ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα, εἶναι ὁ πνιγμὸς
τῆς λύπης τῆς ἀτάκτου. καὶ ἡ ἀπροσπάθεια τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων,
εἶναι ἀρχὴ τῆς θεωρίας τῶν νοητῶν καὶ οὐρανίων. ἡ σιωπὴ, καὶ ἡ ἡσυχία,
εἶναι ἐχθροὶ θανάσιμοι τῆς κενοδοξίας. μὰ ἂν εὑρίσκεσαι εἰς τὴν μέ-
σην τῶν ἀνθρώπων, γύρευε νὰ δύνεσαι νὰ ὑποφέρῃς ὕβρεις καὶ ἀτιμίαις,
λ' καὶ ἀκολούθως, δίχως νὰ ἐντρέπεσαι ὁπόταν σὲ ἀτιμάζουσι. τὴν
ὁρατὴν καὶ σαρκικὴν ὑπερηφανίαν καὶ τὴν ἔξω θέλουσιν ἰατρεύσει
τὰ ἐναντία συμβάματα, καὶ ἡ μετὰ λύπης κατάστασις. μὰ τὴν ἀό-
ρατον καὶ μέσα ὑπερηφανίαν, δύναται νὰ τὴν ἰατρεύσει μοναχὰς ὁ θεὸς,
ὁ πρὸ αἰώνων ἀόρατος. Καθὼς ἡ ἔλαφος ἔχει φύσιν νὰ θανατώνει ὅλα τὰ
λέ αἰσθητὰ θηρία τὰ ἑρπετὰ, ἔτζη καὶ ἡ ταπείνωσις σκοτώνει ὅλα τὰ πάθη,
καὶ τὰ νοητὰ θηρία, τοὺς δαίμονας. Ἀπὸ τὰ φυσικὰ τέλη τῶν κτιστῶν

πραγμάτων, δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν, καὶ νὰ παιδεύωμεθα ὅλα τὰ νοητὰ πράγματα. Καθὼς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκδυθῇ ὁ ὄφις τὸ παλαιόν του δέρμα, ἂν δὲν εἰσέβη εἰς καμίαν τρύπαν στενήν, τοιουτοτρόπως οὐδὲ ἡμεῖς θέλομεν δυνηθῆ νὰ ῥίψωμεν καὶ νὰ βγάλωμεν ἀπὸ πάνω μας ταῖς παλαιαῖς συνήθειαις τοῦ κακοῦ, καὶ τὴν παλαιότητα τῆς ψυχῆς εἰς τὴν ἁμαρτίαν, οὐδὲ νὰ ἐκδυθοῦμεν τὸ παλαιὸν ἔνδυμα τῆς σαρκικῆς ἀναστροφῆς, ἂν δὲν περάσωμεν ἀπὸ τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην στράταν τῆς νηστείας, τῆς θανατώσεως τῶν αἰσθήσεων, τοῦ θελήματός μας, καὶ τὴν στράταν τῆς ἀτιμίας καὶ τῆς ὕβρεως. Καθὼς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἠμποροῦν νὰ πετοῦσιν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐκεῖνα τὰ πουλία ὁποῦ εἶναι βαρεμένα ἀπὸ τὴν πολυσαρκίαν, ἔτζη καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τρέφει καὶ θεραπεύει τὴν σάρκα του εἶναι ἀδύνατον νὰ πετάξῃ εἰς τὸν οὐρανὸν μὲ τὸν νοῦν. Ὁ χοῖρος δὲν ἐννοιάζεται πλέα διὰ τὸ βοῦρκον ὁπόταν ξηρανθῇ, ἔτζη καὶ ὁ δαίμων δὲν εὑρίσκει ἀνάπαυσιν καὶ θαράπιον εἰς τὴν σάρκα μας ὁπόταν εἶναι μαραμένη καὶ ξηραμένη ἀπὸ τὴν ἐγκράτειαν. Καθὼς πολλαῖς φοραῖς τὸ πλῆθος τῶν σχιζῶν καὶ τῶν ξύλων τῶν ὑγρῶν συμπνίγει τὴν φωτίαν καὶ σβύνει την, κάμνωντας πλῆθος καπνοῦ, τέτοιας λογῆς πολλαῖς φοραῖς καὶ μία πίκρα ὁπόταν περισσεύει τὸ μέτρον κάμνει τὴν ψυχὴν καπνώδη καὶ σκοτεινὴν μὲ τὴν μικροψυχίαν καὶ τὴν ἀκηδίαν, καὶ ξηραίνει της τὸ ὕδωρ τὸ σωτηριῶδες τῶν δακρύων. Καθὼς ἕνας τοξότης τυφλὸς, εἶναι ἀδόκιμος καὶ ὑβρισμένος, ἔτζη καὶ ἕνας μαθητὴς ὁποῦ ἀντιλέγει τοῦ διδασκάλου του καὶ τοῦ προεστῶτός του, χαλᾶται. Καθὼς τὸ σίδηρον τὸ καλὸν καὶ δόκιμον μπορεῖ νὰ ὀξύνῃ καὶ τὸ ἀχαμνὸν καὶ ἀδόκιμον, τέτοιας λογῆς καὶ ἕνας ἀδελφὸς μοναχὸς πρόθυμος πολλαῖς φοραῖς μὲ τὴν προθυμίαν της ἔδωκεν αἰτίαν σωτηρίας καὶ εἰς ἄλλον ὁποῦ ἦτον ῥάθυμος, παρακινῶντάς τον μὲ τὸ παράδειγμα του τὸ καλόν. Καθὼς τὰ αὐγὰ τῶν ὀρνίθων ὁπόταν θερμαίνουνται εἰς τὴν κοπρίαν, ζωογονοῦνται, τέτοιας λογῆς καὶ οἱ πονηροὶ λογισμοὶ ὁπόταν δὲν φανερώνουνται μὲ τὴν ἐξομολόγησιν, ἔρχουνται εἰς ἔργα. καθὼς τὰ ἄλογα τρέχωντας παρακινοῦσιν ἕνα τὸ ἄλλο τως εἰς τὸν δρόμον φιλονικῶντας ποῖον νὰ πάγῃ ὀμπρὸς, ἔτζη καὶ μία συνοδία ἀδελφῶν μοναχῶν καλὴ, παρακινᾷ εἰς τὰ καλὰ ἔργα τὴν ἑαυτήν της. Καθὼς τὰ νέφαλα χώνουσι τὸν ἥλιον ἀπὸ τὰ ὀμμάτια μας, ἔτζη καὶ αἱ πονηραῖς ἔννοιαις, καὶ οἱ κακοὶ λογισμοὶ σκοτίζουσι καὶ χαλοῦσι τὸν νοῦν. καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπῆρε τὴν ἀπόφασιν ἀπὸ τὸν κριτὴν διὰ νὰ λάβῃ θάνατον, παγένωντας εἰς τὴν καταδίκην του, ὁμιλεῖ διὰ θέατρα, καὶ ἑορταῖς, ἔτ-

ζη καὶ

τζη καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ κλαίει ἀληθινὰ διὰ ταῖς ἁμαρτίαις του, δὲν θέλει
θεραπεύσει ποτὲ τὴν κοιλίαν του μὲ τὴν γαστριμαργίαν. Καθὼς οἱ πτω
χοὶ ὁπόταν στοχάζουνται καὶ θεωροῦσι τοὺς βασιλικοὺς θησαυρούς, γνω
ρίζουσι περισσότερον τὴν πτωχείαν τως, τέτοιας λογῆς καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ
ἑ μοναχοῦ ἀναγινώσκωντας ταῖς μεγάλαις ἀρεταῖς τῶν ἁγίων πατέρων,
κατασταίνει τὸ φρόνημά της ταπεινότερον, ἐξευτελίζωντας τὸν ἑαυτήν της.
Καθὼς τὸ σίδερον καὶ δὲν θέλωντας ἔρχεται ἀτόρτου πρὸς τὸν μαγνή-
την λίθον τὸν λεγόμενον καλαμίταν· ἔσωντας νὰ σύρνεται πρὸς αὐτὴν
ἀπὸ ἀνάγκην τῆς φύσεώς του ἀνεκδιήγητα, τέτοιας λογῆς ἐκεῖνοι ὁποῦ
ἱ ἐσυνηθήσασιν εἰς τὰ κακά, σύρνουνται μὲ κάποιον τρόπον τυραννικῶς
ἀπὸ αὐτά. Καθὼς τὸ λάδι ἡμεράνει καὶ πραΰνει τὴν θάλασσαν ἀπὸ
σανικῶς της, τέτοιας λογῆς καὶ ἡ νηστεία κατασβένει καὶ μὴ θέλουσας
τὰς πυρώσεις τῆς ἀγρίας ἐπιθυμίας τοῦ σώματος. Καθὼς τὸ πολὺ
νερὸν βρέχωντας ἀπὸ στενοτοπίαν, ὑψηλόνει καὶ βρέχει ἀπάνω, τοιοῦτο τρό-
ιέ πως πολλαῖς φοραῖς καὶ ἡ ψυχὴ στενοχωρουμένη ἀπὸ τοὺς κινδύνους, καὶ
τὰ βάσανα, ὑψώθηκε πρὸς τὸν θεὸν μὲ τὴν μετάνοιαν, καὶ ἐσώθηκε.
Καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ βαστᾶ ἀπάνωτου μυρωδίαις, καὶ μὴ θέλωντας φα-
νερώνεται ἀπὸ τὴν εὐωδίαν, τέτοιας λογῆς καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει πνεῦ-
μα θεοῦ, γνωρίζεται ἀπὸ τοὺς λόγους του, καὶ ἀπὸ τὴν ταπείνωσίν του.
Καθὼς οἱ ἄνεμοι ταράσσουσι καὶ θορυβοῦσι τὴν ἄβυσσον, ἔτζη καὶ ὁ θυ-
μὸς πλέα παρὰ ὅλα τὰ ἄλλα πάθη ταράσσει καὶ ἀνακατώνει τὴν διά-
νοιαν. Καθὼς ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐπιθυμᾶ πολλὰ νὰ δοκιμάση τὰ πράγ
ματα ὁποῦ δὲν εἶδε, καλὰ καὶ νὰ τὰ ἤκουσεν, ἔτζη καὶ οἱ παρθένοι καὶ
καθαροὶ εἰς τὸ κορμί, ἔχουσι πολλὴν ἐλάφρωσιν ἀπὸ τοῦτο εἰς τοὺς πει
κέ ρασμούς, ἤγουν διὰ τὶ δὲν εἴδασι. Καθὼς οἱ κλέπται ὁπόταν βλέ-
πουσιν ἄρματα τοῦ βασιλέως νὰ κείτουνται εἰς κανένα τόπον, δὲν πά-
γουσιν ὡς ἔτυχεν ἐκεῖ νὰ κλέψουσι, τέτοιας λογῆς καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐσμί-
ξη προσευχὴν εἰς τὴν καρδίαν του, δὲν κλέπτεται ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν
ἀπὸ τοὺς νοερούς λῃστὰς τοὺς δαίμονας. Καθὼς τὸ πῦρ δὲν γεννᾶ χιό-
λ' νι, τέτοιας λογῆς οὐδὲ ἐκεῖνος ὁποῦ ζητεῖ τιμὴν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον,
δὲν θέλει ἔχει, οὐδὲ θέλει ἀπολαύσει τὴν μέλλουσαν. Καθὼς πολ-
λαῖς φοραῖς μία σπίθα φωτίας ἐκατάκαυσε πολὺ δάσος, τέτοιας λο
γῆς εὑρίσκεται καὶ ἕνα καλὸν καὶ μία ἀρετὴ ὁποῦ δύνεται νὰ λειώση καὶ
νὰ χαλάση τὸ πλῆθος τῶν πολλῶν πταισμάτων. Καθὼς δὲν εἶναι δυ
λέ νατὸν νὰ σκοτώσει τινὰς κανένα ἄγριον θηρίον χωρὶς ἄρματα, τέτοιας
λογῆς οὐδὲ χωρὶς τὴν ταπείνωσιν δύνεται τινὰς νὰ ἀποκτήση τὴν ἀοργη-

 σίαν,

σίαν, καὶ τὸν θερμὸν τοῦ θυμοῦ. καθὼς φυσικὰ δὲν ἠμπορεῖ τινὰς νὰ ζῇ πολὺν καιρὸν χωρὶς φαγητὸν, τέτοιας λογῆς ὅποιος θέλει νὰ σωθῇ, τοῦ κάμνει χρείαν ἕως θανάτου νὰ μὴν ἀμελήσῃ κἂν ὀλίγον καὶ εἰς μίαν ῥοπὴν ἀπὸ τὰ ἔργα τὰ καλά. Καθὼς μία ἀκτῖνα τοῦ ἡλίου ἐμπαίνοντας ἀπὸ μίαν τρύπαν εἰς ἕνα σπίτι, κάμνει καὶ φαίνονται ὅλα ὅπου εὑρίσκονται ἐκεῖ, εἰς τόπον ὅτι βλέπει τινὰς καὶ λεπτοτάτην σκόνιν καὶ πετᾶ, τέτοιας λογῆς καὶ ὁ φόβος τοῦ θεοῦ ὅταν εἰσέβῃ εἰς τὴν ψυχὴν, τῆς δείχνει ὅλα της τὰ ἁμαρτήματα. Καθὼς οἱ κάβουροι εἶναι δύσκολοι νὰ πιάνουνται, διατὶ ποτὲ μὲν πηγαίνουσιν ὀμπρὸς, ποτὲ δὲ ξαγέρνουσιν ὀπίσω, τέτοιας λογῆς καὶ μία ψυχὴ ὅπου ποτὲ μὲν γελᾷ, ποτὲ δὲ κλαίει, ποτὲ δὲ τρυφᾷ, δὲν δύναται νὰ ὠφεληθῇ τίποτας. Καθὼς ἐκεῖνοι ὅπου κοιμοῦνται, κλέπτονται εὔκολα, τέτοιας λογῆς καὶ ἐκεῖνοι ὅπου μετέρχουνται τὴν ἀρετὴν σιμὰ εἰς τὸν κόσμον. Καθὼς ἐκεῖνος ὅπου μάχεται μὲ ἕνα λεοντάρι, ἂν στραφῇ καὶ ἰδῇ ἀλλοῦ πούπετας μὲ τὰ ὀμμάτια του, παραυτα θανατώνεται ἀπ' ἐκεῖνο, τέτοιας λογῆς καὶ ἐκεῖνος ὅπου μάχεται μὲ τὴν σάρκα του, ἀνίσως καὶ ἀναπαύσῃ την. Καθὼς ἐκεῖνοι ὅπου ἀναβαίνουσιν εἰς καμίαν σκάλαν λαθρακιασμένην καὶ χαλασμένην, κινδυνεύουσι νὰ πέσουσι, τέτοιας λογῆς πᾶσα τιμὴ, καὶ δόξα, καὶ δυναστεία ἐναντιούμεναι τῆς ταπεινοφροσύνης, ῥίπτουσι χάμαι καὶ κάμνουσι νὰ κινδυνεύσῃ ψυχικῶς ἐκεῖνος ὅπου ταῖς ἀγαπᾷ. Καθὼς εἶναι ἀδύνατον ἐκεῖνος ὅπου πεινᾷ, νὰ μὴν ἐνθυμᾶται τοῦ ψωμίου. τέτοιας λογῆς εἶναι ἀδύνατον, νὰ μὴν ἐνθυμᾶται τοῦ θανάτου καὶ τῆς μελλούσης κρίσεως ἐκεῖνος ὅπου σπουδάζει νὰ σωθῇ. Καθὼς τὸ νερὸν χαλᾷ καὶ λειώνει τὰ γράμματα, τέτοιας λογῆς τὸ δάκρυον δύναται νὰ λειώνῃ τὰ πταίσματα. Καθὼς τινὲς δὲν ἔχοντας νερὸν, λειώνουσι τὰ γράμματα μὲ ἄλλους τρόπους, τέτοιας λογῆς εὑρίσκονται ψυχαῖς ὅπου δὲν ἔχουσι δάκρυα, καὶ μὲ τὴν λύπην, καὶ τὸν ἀναστεναγμὸν, καὶ τὸν συντριμμὸν τῆς καρδίας, καὶ τὴν πολλὴν σκυθρωπότητα, λειώνουσι καὶ ξέουσι καὶ εὐγάνουσι ταῖς ἁμαρτίαις ἀπὸ λόγου τως. Καθὼς τὸ πολὺ πλῆθος τῆς κοπρείας γεννᾷ καὶ ἐργάζεται πλῆθος σκωλήκων, τέτοιας λογῆς καὶ τὸ πλῆθος τῶν βρωμάτων, ἐργάζεται πλῆθος πτωμάτων, καὶ πονηρῶν λογισμῶν, καὶ ὀνειράτων. Καθὼς ἐκεῖνος ὅπου δεθῇ εἰς τὰ ποδάρια, δὲν δύναται νὰ περιπατήσῃ, τέτοιας λογῆς καὶ ἐκεῖνοι ὅπου θησαυρίζουσι χρήματα, δὲν δύνουνται νὰ ἀνέβουσιν εἰς τὸν οὐρανόν. Καθὼς εὔκολα ἰατρεύεται μία πληγὴ ὁπόταν εἶναι ζεστὴ, ἔτζι καὶ αἱ λαβωματίαις αἱ πολλαῖς τῆς ψυχῆς, πάσχουσι τὸ ἐναντίον, καὶ ἰατρεύουνται δύσκολα,

ὁπόταν ἰατρεύσωνται. Καθὼς εἶναι ἀδύνατον νὰ δυνηθῇ νὰ περιπα-
τήσῃ ἕνας ἀπεθαμμένος, ἔτζη εἶναι ἀδύνατον νὰ σωθῇ ἕνας ὁποῦ πέσῃ
εἰς ἀπόγνωσιν. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει καὶ κρατεῖ πίστιν ὀρθήν, καὶ ὅμως ἐρ-
γάζεται ταῖς ἁμαρτίαις, εἶναι ὅμοιος ἑνὸς προσώπου, ὁποῦ δὲν ἔχει ὀμ-
ε' μάτια. Ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει πίστιν, καὶ ὅμως ἐργάζεται τινὰ καλὰ ἔρ-
γα, εἶναι ὅμοιος ἑνὸς ὁποῦ ξαγλίζει καὶ σύρνει νερόν, καὶ βάνει το εἰς ἕνα
πιθάρι τρυπημένον. Καθὼς ἕνα καράβι ἔχοντας ἕνα κυβερνήτην κα-
λόν, ἐμπαίνει μέσα εἰς τὸν λιμιῶνα χωρὶς κανένα κίνδυνον, συνεργοῦν-
τος τοῦ θεοῦ, τέτοιας λογῆς καὶ μία ψυχὴ ὁποῦ ἔχει καλὸν ποιμένα, καὶ
ι' προεστῶτα, ἀναβαίνει εὔκολα εἰς τὸν οὐρανόν, ἂν καλὰ καὶ νὰ ἔκαμε
πολλὰ ἁμαρτήματα. Καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει ὁδηγόν, πλανᾶται
εὔκολα εἰς τὴν στράταν, ἔτζη καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ αὐτεξουσίως, καὶ κατὰ τὸ
θέλημά του πορεύεται εἰς τὴν μοναδικὴν ζωήν, χαλᾶται εὔκολα, ἂν
καὶ ἂν ἐκατέχει ὅλην τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου. Ὁπόταν τινὰς εὑρίσκεται
ιε' ἀσθενὴς εἰς τὸ κορμί, ὁποῦ νὰ ἔκαμε χαλεπὰ ἁμαρτήματα, ἂς παγαίνῃ
ἀπὸ τὴν στράταν τῆς ταπεινώσεως, καὶ τῶν ἰδιωμάτων της, διατὶ δὲν θέ-
λει εὕρει ἄλλην στράταν σωτηρίας. Καθὼς δὲν εἶναι δυνατόν, ἐκεῖνος
ὁποῦ ἀρρωστήσῃ μακρὰν ἀρρωστίαν, νὰ γένῃ γερὸς καὶ ὑγιὴς διὰ μίαν φο-
ράν, καὶ παραυτα, τέτοιας λογῆς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νικήσῃ τινὰς τὸ πά-
κ' θος ἢ τὰ πάθη τὸ ζημίον, εἰς τὰ ὁποῖα εὑρίσκεται. Στοχάζου εἰς τί
μέρος εὑρίσκεσαι παντὸς πάθους, ἢ πάσης ἀρετῆς, ἢ εἰς τὴν ἀρχήν, ἢ
εἰς τὸ μέσον, ἢ εἰς τὸ τέλος, καὶ θέλεις γνωρίσει τὴν προκοπήν σου, ἢ γνω
πόσον ἐπρόκοψες ἢ εἰς τὸ καλόν, ἢ εἰς τὸ κακόν. Καθὼς ἐκεῖνοι ὁποῦ
ἀλλάσσουσι καὶ παίρνουσι πηλὸν ἀντὶς χρυσάφι, ζημιώνουνται, ἔτζη καὶ
κε' ἐκεῖνοι ὁποῦ διὰ νὰ κερδέσουσι τὰ σωματικά, διηγοῦνται, καὶ φανερώ-
νουσι τὰ πνευματικά. Πολλοὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν ἀποκτήσασι τὴν συγ-
χώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν τους, μὰ τὴν ἀπάθειαν καὶ ἐλευθερίαν ἀπὸ τὰ πά-
θη, δὲν ἐδυνήθηκε τινὰς νὰ τὴν ἀποκτήσῃ παραυτα, διατὶ τοῦτο ἔχει
χρείαν καὶ πολλοῦ καιροῦ, καὶ πολὺν πόθον, καὶ πολλὴν βοήθειαν τοῦ
λ' θεοῦ. Ἂς ζητήσωμεν ποῖα θηρία, ἢ πετεινὰ μᾶς ἐπιβουλεύουσι, καὶ ζη-
μιώνουσί μας εἰς τὸν σπόρον, ἢ εἰς τὴν μέσην, ὁπόταν ἔχει τὸ χόρτον, καὶ
ποῖα εἰς τὸ θέρος, διὰ νὰ μπορέσωμεν νὰ στήσωμεν τὰ ἁρμόζοντα δί-
κτυα, καὶ τὰ ρεμέτια, διὰ νὰ τὰ πιάνωμεν. Καθὼς δὲν εἶναι δίκαιον, καὶ
ἕνας ὁποῦ ἔχει πυρετὸν καὶ ρίγος νὰ φονεύσῃ ἀτός του τὸν ἑαυτόν του, τέ-
λε' τοιας λογῆς δὲν πρέπει ποτὲ νὰ πέφτῃ τινὰς εἰς ἀπόγνωσιν καὶ μέχρις
ἐσχάτης ἀναπνοῆς. Καθὼς εἶναι ἄπρεπον, ὁπόταν στρέφεται τινὰς ἀπὸ

λόγ-

ῦ λείψανον, καὶ ἀπὸ τὴν θανὴν τοῦ παξόςου, νὰ παγαίνῃ εἰς γάμον, ἔτζη εἶναι ἄπρεπον εἰς ἐκείνους ὁποῦ κλαίουσι ταῖς ἁμαρτίαις τους, νὰ ζητοῦσιν εἰς τούτην τὴν ζωὴν, τιμὴν, ἢ δόξαν, ἢ ἀνάπαυσιν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Καθὼς εἶναι ἄλλαις αἱ κατοικίαις τῶν πολιτῶν, καὶ ἄλλαις ἐκεινῶν ὁποῦ εἶναι κατάδικοι καὶ δορυσμένοι εἰς τὰ χώρια τῆς αὐθεντίας, τέτοιας λογῆς κάμνει χρείαν νὰ εἶναι διάφορος καὶ ἀλλαγμένη ἡ κατάστασις τῶν μοναχῶν ὁποῦ κλαίουσι διὰ ταῖς τιμωρίαις ὁποῦ ἀναμένουσι διὰ ταῖς ἁμαρτίαις τους, ἀπ' ἐκείνην τῶν ἀθωωμένων, καὶ ὁποῦ δὲν ἔχουσι καμμία πταίσιμον. Καθὼς ἕνας βασιλεὺς δὲν ὁρίζει νὰ χωρίζεται ἀπὸ τὴν στρατείαν ἐκεῖνος ὁ στρατιώτης ὁποῦ ἐπῆρε λαβωματίαις χαλεπαῖς εἰς τὸ πρόσωπόν του εἰς τὸν πόλεμον, ἀλλὰ μάλιστα ὁρίζει νὰ ἀναβαίνῃ εἰς πλειότερην τιμὴν εἰς αὐτὴν τὴν στρατείαν, τέτοιας λογῆς καὶ ὁ ἐπουράνιος βασιλεὺς στεφανώνει τὸν μοναχὸν ὁποῦ ὑπομένει πολλοὺς κινδύνους καὶ πειρασμοὺς ἀπὸ τοὺς δαίμονας. Τὸ ἰδίωμα τῆς ψυχῆς, ἤγουν ἡ ἐνέργειά της, καὶ ἡ γνῶσίς της, εἶναι ἡ αἴσθησίς της, καὶ ἡ ἐγνώρα της. Καὶ ἡ ἁμαρτία, εἶναι κολάρισμα καὶ ἁρμὸς τῆς αἰσθήσεως. ἡ συναίσθησις, ἤγουν ἡ ἐνέργεια τῆς αἰσθήσεως τῆς ψυχικῆς γεννᾷ ἡ κατάπαυσιν τοῦ κακοῦ, ἢ σμίκρεμα. καὶ ἐτοῦτο εἶναι γέννημα τῆς συνειδήσεως. Ἡ δὲ συνείδησις εἶναι ὁ λόγος καὶ ὁ ἔλεγχος τοῦ φύλακός μας ἀγγέλου, ὁποῦ μετὰ τὸ βάπτισμά μας ἐπαραδόθηκε. διὰ τοῦτο δὲν εὑρίσκομεν ἐκείνους ὁποῦ ἀκόμη δὲν ἐφωτίσθηκασι μὲ τὸ βάπτισμα εἰς τὴν ψυχὴν, νὰ δέρνουνται εἰς τὴν ψυχὴν τόσον διὰ ταῖς πράξες τους ταῖς κακαῖς, μὰ πλέα ὀλιγώτερα, καὶ πλέα ἐλαφρότερα παρὰ ἐκείνους ὁποῦ ἐσφάλασιν ἀφ' οὗ ἐλάβασι τέτοιον φωτισμὸν εἰς τὸ βάπτισμα. Τὸ σμίκρεμα τοῦ κακοῦ, γεννᾷ τὴν ἀποχὴν τοῦ κακοῦ. καὶ ἡ ἀποχὴ τοῦ κακοῦ, εἶναι ἀρχὴ τῆς μετανοίας. καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς σωτηρίας, εἶναι ἡ καλὴ προαίρεσις. καὶ ἡ καλὴ προαίρεσις, εἶναι γεννήτρια τῶν κόπων. καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν κόπων, εἶναι αἱ ἀρεταῖς. ἡ ἀρχὴ τῶν ἀρετῶν, εἶναι τὸ ἄνθος καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς πνευματικῆς ζωῆς. καὶ τοῦτο τὸ ἄνθος, εἶναι ἡ ἀρχὴ τῶν ἔργων. ἀρετῆς γέννημα, εἶναι ἡ συχνότης τῆς ἐργασίας. καὶ ὁ καρπὸς καὶ τὸ γέννημα τῆς συχνοτέρας μελέτης τῶν ἔργων, εἶναι ἡ ἕξις. τὸ γέννημα τῆς ἕξεως, εἶναι μία πρόθυμη συνήθεια τῆς ψυχῆς εἰς τὰ καλὰ, καὶ τούτη ἡ ποίωσις καὶ συνήθεια εἰς τὰ καλὰ, εἶναι γεννήτρια τοῦ φόβου τοῦ θεοῦ. καὶ ὁ φόβος γεννᾷ τὴν φύλαξιν τῶν ἐντολῶν τῶν ἐπιγείων καὶ τῶν οὐρανίων. καὶ ἡ φύλαξις τῶν ἐντολῶν, εἶναι σημάδι ἀγάπης. καὶ ἀγάπης ἀρχὴ, εἶναι τὸ πλῆθος τῆς ταπεινώσεως. καὶ τὸ πλῆθος τῆς ταπεινώσεως, εἶναι θυγατέρα τῆς ἀπαθείας. καὶ ἡ ἀπόκτησις τῆς ἀπαθείας, εἶναι πλή-

Τί πρᾶγμα εἶναι ἡ συνείδησις.

ρωμα

ρωμα, καὶ τελείωσις τῆς ἀγάπης, ἤγουν καὶ νίκησις τοῦ θεοῦ τελεία εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι καθαροὶ εἰς τὴν καρδίαν μὲ τὴν ἀπάθειαν, οἱ ὁποῖοι καὶ αὐτοὶ θέλουσιν ἰδεῖ τὸν θεόν, αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Περὶ τῆς ἱερᾶς σώματος, καὶ ψυχῆς ἡσυχίας, ἤγουν τῆς ἀναχωρήσεως, καὶ τῆς μοναχικῆς ζωῆς. βαθμὸς ἔβδομος καὶ εἰκοστός.

Ἡμεῖς ὡσὰν ἀγορασμένοι ὁποῦ εὑρισκομέσθαν πάντοτε ἀπὸ τὰ αὐθόσια πάθη, καὶ ὡς δοῦλοι τους ὁποῦ ἐγενήκαμεν συμβιβαστικῶς, ἀπὸ τούτην τὴν αἰτίαν γνωρίζομεν καμπόσον καὶ τοὺς δόλους, καὶ τοὺς τρόπους, καὶ τὰ ἐντάλματα, καὶ ταῖς πανουργίαις τῶν πονηρῶν πνευμάτων ὁποῦ ἀφεντεύουσι τὴν ἀθλίαν καὶ ταλαίπωρόν μας ψυχήν. ἀμὴ ἄλλοι εἶναι ὁποῦ ἐμάθασι, καὶ ἐφωτισθήκασι ταῖς μηχαναῖς των ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τοῦ παναγίου πνεύματος, καὶ ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν ὁποῦ ἔχουσιν ἀπὸ τοῦτα. διατὶ ἄλλος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ στοχάζεται τὴν ἀνάπαυσιν τῆς ὑγείας ἀπὸ τὴν ὀδύνην καὶ τὸν πόνον ὁποῦ εἶχεν εἰς τὴν ἀρρωστίαν, καὶ ἄλλος ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπὸ τὴν χαρὰν ὁποῦ ἀπολαμβάνει ὁπόταν εὑρίσκεται εἰς τὴν ὑγείαν, καταλαμβάνει καὶ γνωρίζει μὲ κάποια σημάδια τὴν λύπην ὁποῦ ἔχει τινὰς ὁπόταν εὑρίσκεται εἰς ἀρρωστίαν, καὶ εἰς πειρασμόν. ἡμεῖς λοιπὸν ὡς ἀσθενεῖς ὁποῦ ἤμεσθαν, φοβούμεσθαν νὰ ὁμιλήσωμεν βαθέα καὶ ὑψηλὰ εἰς τοῦτον τὸν λόγον διὰ τὸν λιμιῶνα τῆς ἡσυχίας, γνωρίζοντας πῶς πάντοτε παραστέκει ἕνας κάποιος σκύλος εἰς τὴν τράπεζαν τῆς καλῆς σοφίας τῶν ἀκροατῶν, ὁ ὁποῖος ξετρέχει, καὶ δοκιμάζει νὰ ἁρπάζῃ ἀπὸ τούτην ἄρτον, ἤγουν τὴν ψυχὴν ἐκείνου ὁποῦ διδάσκει, καὶ βαστῶντας τὴν εἰς τὸ στόμα, φεύγει λοιπόν, καὶ τρώγει την κατὰ μόνας, καὶ εἰς ἡσυχίαν. διὰ τοῦτο διὰ νὰ μὴ δὲν δώσωμεν τόπον ἐταιωνοῦ τοῦ σκύλου μὲ τὴν ὁμιλίαν μας ἐτούτην, καὶ ἀφορμὴν εἰς ἐκείνους ὁποῦ γυρεύουσιν ἀφορμὴν νὰ μιλοῦσι διὰ ἡμᾶς, ἐλογιάσαμεν πῶς νὰ μὴν εἶναι πρέπον νὰ διαλέγωμέσθαν κατὰ τὸ παρὸν, οὐδὲ νὰ ὁμιλήσωμεν διὰ τὴν εἰρήνην εἰς τοὺς εὐψύχους καὶ ἀνδρειωμένους πολεμιστὰς τοῦ βασιλέως ἡμῶν τοῦ χριστοῦ, οἱ ὁποῖοι μὲ μίαν μεγαλοψυχίαν εὑρίσκονται στεθεροὶ εἰς τὴν ὑποταγὴν τοῦ μοναστηρίου εἰς τὸν παντοτεινὸν πόλεμον κατὰ τῶν δαιμόνων, τῶν ἐχθρῶν τῆς τιμῆς τοῦ θεοῦ, καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. μὰ λέγομεν μόνον τοῦτο, πῶς εἰς ἐκείνους ὁποῦ πολεμοῦσι μὲ ὅλην τους τὴν δύναμιν εἶναι πλεγμένοι καὶ παρασκευασμένοι οἱ στέφανοι τῆς εἰρήνης καὶ τῆς γαλήνης. ὅμως διὰ νὰ μὴν λυπήσωμεν τινάς, ἀφήνοντας ἀνάμεσα εἰς

τοις ἄλλοις λόγοις ἀπεξέτασον τὸν περὶ τῆς ἡσυχίας λόγον, ἃς εἰποῦμεν, ἂν σᾶς φαίνεται, ὀλίγα τινὰ ὡσὰν εἰς τύπον καὶ ὁμοίωσιν διακρίσεως καὶ γνωρισμοῦ τινος τούτου τοῦ πράγματος. Ἡ ἡσυχία τοῦ σώματος εἶναι μία κατάστασις, καὶ ἕνας εὐτρεπισμὸς, καὶ ἐπιστήμη τῶν ἠθῶν, καὶ τῶν αἰσθήσεων. ἡ ἡσυχία τῆς ψυχῆς, εἶναι ἕνας γνωρισμὸς τῶν λογισμῶν, καὶ μία ἔννοια ἄκλεπτος ἀπὸ τοὺς πονηροὺς δαίμονας. φίλος τῆς ἡσυχίας εἶναι, ἕνας λογισμὸς ἀνδρειωμένος καὶ αὐστηρὸς, ὁ ὁποῖος στέκει πάντοτε εἰς τὴν πόρταν τῆς καρδίας, ἤγουν εἰς τὸν νοῦν, ἀλύσακτα, καὶ ἢ ἀποκτείνει τοὺς προσερχομένους λογισμοὺς, ἢ ἀποκρούει, καὶ διώχνει τους, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἡσυχάζει εἰς τὰ ἔνδον τῆς καρδίας, γνωρίζει ἐκεῖνον ὁποῦ εἴπαμεν. μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι ἀκόμι ἀρχάριος καὶ νήπιος, δὲν γνωρίζει, οὐδὲ ἔχει γνῶσιν καὶ δοκιμὴν ἐτουτουοῦ τοῦ πράγματος. Ὁ γνωστικὸς ἡσυχαστὴς δὲν θέλει ἔχει χρείαν ἀπὸ λόγους διδασκαλίας. διατὶ ἐκεῖνος φωτίζεται μὲ τὰ ἔργα ἐκεῖνον ὁποῦ ἄλλοι διδάσκουσι μὲ τὰ λόγια. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐνδοτέρας ἡσυχίας εἶναι, νὰ διώχνει τινὰς μὲ τὴν ταπεινὴν προσευχὴν τοὺς κτύπους καὶ ταῖς ταραχαῖς ὁποῦ ἐργάζουνται τὰ πονηρὰ πνεύματα διὰ νὰ θορυβοῦσι καὶ νὰ ταράσσουσι τὸν βυθὸν τῆς καρδίας μας καὶ τοῦ νοός μας. καὶ τὸ τέλος της εἶναι, νὰ μηδὲν φοβᾶται τινὰς τοὺς θορύβους τως, μηδὲ νὰ τοὺς ἐγροικᾶ, ὡσὰν νὰ μὴν ἦσαν. Ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι φίλος τῆς ἡσυχίας, εὐγένωντας ἀπὸ τὸ κελλίον του διὰ τινὰς χρείας, δὲν εὐγαίνοντας ἀπὸ τὴν σιωπὴν μὲ τὴν πολυλογίαν, δὲν παύει μὲ τὸν νοῦν νὰ συνομιλῇ μὲ τὸν θεὸν, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ὅλος ἥμερος, καὶ σπίτι καὶ κατοικία τῆς ἀγάπης, δυσκολοκίνητος εἰς πολυλογίαν, καὶ πρὸς θυμὸν καὶ ὀργὴν ἀκίνητος. τὸ ἐναντίον ἐτουτουοῦ, εἶναι φανερόν. Ὁ ἀληθινὸς ἡσυχαστὴς καὶ θεωρητικὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος φιλονεικᾷ καὶ σπουδάζει νὰ σφαλίσῃ εἰς τὸ σπίτι τοῦ κορμίου του τὸ πρᾶγμα ὁποῦ εἶναι οὐσία ἀσώματος, ἤγουν τὸν νοῦν, σφαλίζοντας ταῖς πόρταις τῶν αἰσθήσεων, τὸ ὁποῖον εἶναι παραδοξότατον καὶ ἔνδοξον πρᾶγμα. Τηρᾷ, καὶ στοχάζεται ἐπιμελῶς ἡ κυνηγήτρια ἤγουν ἡ γάτα τὸν ποντικὸν, διὰ νὰ τὸν πιάσῃ. καὶ ἡ ἔννοια καὶ ὁ λογισμὸς τοῦ ἡσυχαστοῦ στέκει προσεχὴς διὰ νὰ καταλαμβάνῃ ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν νοητῶν ποντικῶν, τῶν δαιμόνων, καὶ νὰ ταῖς θανατώνῃ. Μὴν σοῦ φανῇ μικρὸν καὶ ἄτοπον τὸ προειρημένον ὑπόδειγμα, διατὶ ἂν τὸ ἀποβάλῃς, καὶ καταφρονήσῃς το, δὲν ἐγνώρισες ἀκόμι τί πρᾶγμα εἶναι ἡ μέσα ἡσυχία τοῦ νοὸς, καὶ ἡ θεωρητικὴ ζωή. Ὁ μοναχὸς ὁ σωματικὸς, ὁποῦ ἡσυχάζει μοναχός του, δὲν εἶναι ἔτζι τέλειος

λειος μοναχὸς, οὐδὲ ἡσυχαστὴς πνευματικὸς, καθὼς ὁ μοναχὸς ἀπτοῦ
εἶναι ἐσμιμένος σωματικὰ μὲ μοναχοὺς, μὰ δίδεται ὅλος τοῦ θεοῦ μὲ
τὸν νοῦν, διότι ὁ μοναχὸς ὁποῦ ἡσυχάζει κατὰ μόνας σωματικῶς διὰ
τοὺς πανίσχυρους πειρασμοὺς τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ἔχει χρείαν ἀπὸ
πολλὴν ἀγρυπνίαν τῆς ψυχῆς, καὶ ἀπὸ ἕνα νοῦν ἀμετεώριστον εἰς τὴν
ε προσευχὴν, καὶ τοῦτα δὲν τὰ ἀπολαύει τινὰς εὔκολα. διατὶ τοῦ προτέ-
ρου πολλαῖς φοραῖς τοῦ ἐγίνηκεν ἄνθρωπος βοηθὸς, ἄλλος μοναχὸς δηλο-
νότι, ἀμὴ ὁ δεύτερος, ἤγουν ὁ μοναχὸς μὲ τὸν νοῦν καὶ ὄχι μὲ τὸ σῶμα,
ἔχει τὴν συνέργειαν καὶ τὴν βοήθειαν ἀπὸ ἀγγέλους. Αἱ νοεραὶ δυνά-
ι μεις, ἤγουν οἱ ἄγγελοι συνεργάζουνται καὶ ἀγαποῦσι νὰ κατοικοῦσιν
ὁμάδι μὲ τοῦτον τὸν πνευματικὸν ἡσυχαστὴν, ἀμὴ τὸ ἐναντίον θέλω τὸ
σιωπήσει διατὶ τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας περιτριγυρίζουσι τὸν σωμα-
τικὸν καὶ μόνον μοναχόν. Ὁ βυθὸς τῶν δογμάτων τῆς θείας γραφῆς,
εἶναι πολλὰ βαθὺς καὶ δυσνόητος, καὶ ὁ νοῦς τοῦ ἡσυχαστοῦ δὲν πηδᾶ χω-
ιε ρὶς κίνδυνον εἰς αὐτόν. Δὲν εἶναι χωρὶς κίνδυνον, νὰ κολυμβᾶ τινὰς
μὲ τὰ ῥοῦχά του. οὐδὲ ἔχοντας πάθος, νὰ ἁπλώνει εἰς τὰ πράγματα τῆς
θεολογίας, διατὶ μὲ πολλοὺς τρόπους μπορεῖ νὰ σφάλῃ ὁ τοιοῦτος εἰς
τὰ πράγματα τῆς πίστεως. Τὸ κελλίον τοῦ ἡσυχαστοῦ, εἶναι ὁ σφαλισμὸς
τοῦ κορμίου, ὁποῦ ἔχει ἀπὸ μέσα τὸ σπήτι τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, ἤγουν
κ τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχήν. Ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρίσκεται ἀσθενὴς μὲ τὴν
ἀσθένειαν τῶν παθῶν, καὶ πάγει νὰ ἀφήσῃ τὸ μοναστήριον, καὶ νὰ πιάσῃ
τὴν ἡσυχίαν, εἶναι ὅμοιος ἐκείνου ὁποῦ πηδᾶ ἀπὸ ἕνα καράβι εἰς τὸ
πέλαγος, καὶ φαίνεταί του νὰ μπορεῖ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν γῆν μὲ μίαν ταύ-
λαν χωρὶς κανένα κίνδυνον. Ἐκεῖνοι ὁποῦ νικῶντας τὰ θελήματά
κε τους, μάχονται μὲ ὅλην τους τὴν δύναμιν ἐναντίον τοῦ πηλοῦ τῆς
σαρκός τους, εἰς τούτους δὲν θέλει λείψει ἡ ἡσυχία εἰς τὸν καιρὸν τὸν
χρειαζόμενον, μόνον νὰ ἔχουσι καὶ καλὸν προεστῶτα καὶ ὁδηγὸν νὰ τοὺς
ὁδηγᾶ. διατὶ ὅποιος θέλει μοναχός του χωρὶς ὁδηγὸν νὰ ἡσυχάζῃ καὶ
νὰ εὑρίσκεται μεμονωμένος, ἔχει χρείαν μίαν δυνατὴν σταθερότητα
λ τοῦ νοὸς, καὶ τῆς ὁδηγίας καὶ τῆς δυνάμεως τῶν ἀγγέλων. ὅμως ἐγὼ ὁμι-
λῶ διατὶ ἐκείνους ὁποῦ κατὰ ἀλήθειαν ἀκολουθοῦσι τῆς ἡσυχίας τοῦ σώμα-
τος καὶ τοῦ πνεύματος. Ὁ ὀκνηρὸς καὶ ῥάθυμος ἡσυχαστὴς θέλει ὁμι-
λήσει ψεύματα, καταπείθωντας τοὺς ἀνθρώπους μὲ αἰνίγματα καὶ μὲ
σκοτεινοὺς λόγους καὶ ψευδεῖς, πῶς μισεύει καὶ παύει ἀπὸ τὴν ἡσυχίαν,
λε διατὶ νὰ μπορεῖ καλλίτερα καὶ πλέα βέβαια νὰ δουλεύει τοῦ θεοῦ. καὶ
ἀφίνωντας τὸ κελλίον του, κατηγορᾷ καὶ μέμφεταί τους δαίμονας, πῶς

τὸν

τὸν πειράζουσι, καὶ δὲν βάλλῃ εἰς τὸν νοῦν του ὁ ἄθλιος, πῶς αὐτὸς ὁ ἴδιος γίνεται δαίμων καὶ πειρασμὸς εἰς τὸν λογισμόν του. Εἶδα ἀληθινοὺς ἡσυχαστάς, οἱ ὁποῖοι μὲ τὴν πολλὴν ἡσυχίαν ὁποῦ ἐγύμνασιν, ἐπληρώσασιν ἀπλήρωτα καὶ ἀχόρταγα τὴν διαπαντὸς ἐπιθυμίαν ὁποῦ εἶχασι πρὸς τὸν θεόν, καὶ ἐγέννουσαν καὶ ἀνῆψασι φωτίαν ἀπάνω εἰς φωτίαν, καὶ ϛ'
ἔρωτα ἀπάνω εἰς ἔρωτα, καὶ πόθον ἀπάνω εἰς πόθον. Ὁ ἥσυχος καὶ ἀληθινὸς θεωρητικὸς εἶναι ἕνας τύπος ἐπίγειος ἀγγέλου. Ὁ ὁποῖος μὲ τὸ χαρτὶ τῆς ἐπιθυμίας, καὶ μὲ τὰ γράμματα τῆς σπουδῆς ἠλευθέρωσε
Ψαλ. ρζ'. τὴν προσευχήν του ἀπὸ ὀλιγωρίας καὶ ῥαθυμίας. Ἡσυχαστὴς ἀληθινὸς
ἀσμ. ε'. εἶναι, ἐκεῖνος ὁποῦ φανερὰ καὶ μὲ ἐνέργειαν μεγάλην δύναται νὰ φωνάξῃ ζ'
πρὸς τὸν θεόν, λέγοντας. ἡτοιμασμένη εἶναι ἡ καρδία μου ὦ θεέ μου εἰς ὅλα σου τὰ θελήματα. Ἐκεῖνος εἶναι ἀληθινὸς ἡσυχαστὴς ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ. ἐγὼ κοιμοῦμαι μὲ τὸ κορμί, μὰ ἡ καρδία μου ἀγρυπνᾷ πρὸς ἐσένα ὦ θεέ μου. Σφάλιζε τὴν πόρταν τοῦ κελλίου σου εἰς τὸ κορμί σου. καὶ τὴν πόρταν τῆς γλώσσας σου, εἰς ταῖς ὁμιλίαις, καὶ τὴν μέσα πόρταν τῆς ιϛ'
καρδίας σου εἰς τὰ πονηρὰ πνεύματα. Ἡ γαλήνη τῆς θαλάσσης καὶ ὁ μεσημερινὸς ἥλιος ἐφανερώσασι τὴν ὑπομονὴν τοῦ ναύτου, καὶ ὁ στερεμὸς τῶν πραγμάτων τῶν ἀναγκαίων ἔδειξε τὴν καρτερίαν τοῦ ἡσυχαστοῦ. διατὶ ὁ ναύτης ἀθυμῶντας καὶ λυπούμενος διὰ τὸν καύσωνα καὶ διατὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ταξιδεύῃ, καταβαίνει εἰς τὰ νερά, καὶ κολυμβᾷ, καὶ ὁ ἀνυπομόνητος ἡσυχαστὴς ἀναγκαζόμενος καὶ θορυβούμενος καὶ ἀκηδιῶντας μὲ κ'
τὴν ἀνυπομονησίαν τῆς πτωχείας δίδεται εἰς τὴν συναναστροφὴν τῶν ἀνθρώπων γυρεύοντας ταῖς ἀνθρωπίναις χρείαις καὶ ἀνάπαυσες. Μὴν φοβᾶσαι τοὺς κτύπους, ἢ τὰ παιγνίδια τῶν δαιμόνων, διατὶ ἡ ψυχὴ ὁποῦ ἔχει τὸ σωτηριῶδες πένθος, δὲν θορυβεῖται, οὐδὲ γνωρίζει τί πρᾶγμα εἶναι ὁ φόβος. Ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων ὁ νοῦς ἔμαθε νὰ προσεύχεται κε'
ἀληθινά, εὑρισκόμενοι πάντοτε ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ, συνομιλοῦσι μετ' ἐκεῖνον πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, καθὼς ἐκεῖνοι ὁποῦ ὁμιλοῦσιν εἰς τὸ αὐτὶ τοῦ βασιλέως. ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ προσεύχονται μὲ τὸ στόμα, ὁμοιάζουσιν ἐκείνων, ὁποῦ ἔμπροσθεν ὅλης τῆς βουλῆς καὶ τῆς λ'
συγκλήτου πέφτουσιν ἔμπροσθεν εἰς αὐτόν. ὅσοι πολιτεύονται καὶ εὑρίσκονται εἰς τὸν κόσμον, ἐτοῦτοι παρακαλοῦσι τὸν βασιλέα εἰς τὴν
με μέσην τοῦ θορύβου, καὶ ὅλου τοῦ λαοῦ. Ἂν ἔμαθες τὴν τέχνην τῆς προσευχῆς μὲ καλὴν ἐπιστήμην, καὶ καθὼς πρέπει, θέλεις γνωρίσει ἐκεῖνον ὁποῦ λέγομεν. Ὦ ἡσυχαστὰ καθεζόμενος εἰς τὰ ὑψηλά, καθὼς ὁ ἀμπελικὸς ἀπάνω εἰς τὸ ἀμπέλι, συκώνοντας ὅλον ὅτι λα'

τὸν

τὸν νοῦν σου ἀπὸ τὰ γήινα πράγματα, καὶ στοχάζου εἰς τὸν ἑαυτόν σου,
ἂν κατέχεις νὰ στοχάζεσαι κιόλας, καὶ τότε θέλεις ἰδεῖ, πῶς, καὶ πό-
τε καὶ ἀπὸ πού, καὶ πόσοι, καὶ τί λογῆς κλέπται καὶ δαίμονες ἔρχουνται
διὰ νὰ εἰσέβουσι, καὶ νὰ κλέψουσι τὰ σταφύλια καὶ τοὺς καρποὺς τῶν
ί ἀρετῶν τῆς ἀμπέλου τῆς ψυχῆς σου. Ὁπόταν ὁ νοῦς ὁ φυλακάτορας κου-
ρασθῇ εἰς τέτοιας λογῆς βλέπησιν καὶ ἐξετασμόν, τότε σηκώνου εἰς τὴν
προσευχήν, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν προσευχήν, καθεζόμενος ξανάπιασε
ἀνδρειωμένα τὸ πρότερόν σου ἔργον. Ἤθελε κάποιος ὁποῦ εἶχε λάβει πεῖ-
ραν καὶ δοκιμὴν ἐτούτου τοῦ ἐξετασμοῦ καὶ τῆς προσευχῆς, νὰ ὁμιλή-
ί ση λεπτὰ καὶ μὲ ἀκρίβειαν διὰ τοῦτα, ἀμὴ ἐφοβήθηκε, μήπως καὶ
ἤθελε κάμη καὶ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἐπιτήδειοι νὰ στέκουνται εἰς τὴν προ-
σευχήν, νὰ ῥαθυμοῦσι, καὶ νὰ ὀκνεύουσι. ἢ διὰ νὰ μὴν φοβερίση καὶ μὲ
τὸν κτύπον ἢ δυσκολότητα τῶν λόγων του ἐκείνους ὁποῦ ἔχουσι πρόθυ-
μα καὶ μὲ τὴν προαίρεσίν τως εἰς τὴν τοιαύτην κατάστασιν. Ἐκεῖνος
ιί ὁποῦ διηγᾶται λεπτῶς καὶ γνωστικῶς διὰ ἡσυχίαν, ἐγείρνει καὶ ἐξυπνᾷ
ἐναντίον του τοὺς δαίμονας, διατί οὐδὲ τινὰς ἄλλος ἠμπορεῖ νὰ φανε-
ρώση ταῖς ἀχνημάδες τως καὶ ταῖς μηχαναῖς τως ὡσὰν ἐκεῖνος. Ἐκεῖνος
ὁποῦ ἔφθασεν εἰς τὴν τελείαν ἡσυχίαν, ἐγνώρισε τὸν βυθὸν τῶν μυστη-
ρίων τοῦ θεοῦ, καὶ δὲν ἐκατέβηκεν εἰς τούτην τὴν γνῶσιν, ἂν δὲν εἶδε καὶ ἤκουσε
κ' πρωτύτερα, καὶ ἔπαθεν εἰς τοὺς λόγους του, ἢ ἐρραντίσθη ἀπὸ θορύβους τῶν
κυμάτων, καὶ τοὺς ἀνέμους, καὶ τὰ κινήματα, καὶ τοὺς πειρασμοὺς
τῶν πονηρῶν πνευμάτων. Καὶ βεβαιώνει τὸ εἰρημένον ὁ μακάριος Παῦ-
λος ὁ ἀπόστολος, ὁ ὁποῖος ἂν δὲν ἤθελεν ἁρπαγῇ εἰς τὸν παράδεισον,
ὡσὰν εἰς μίαν κρυφωτάτην ἡσυχίαν τοῦ νοός, δὲν ἤθελε δυνηθῇ ποτὲ
κί μὲ τὰ μέσα αὐτία τῆς ἡσυχαζούσης ψυχῆς νὰ ἀκούση τὰ ἄρρητα ῥήμα-
τα τῶν μυστηρίων τοῦ θεοῦ. Τὸ αὐτὶ τοῦ ἡσυχαστοῦ, θέλει δεχθῇ ἀπὸ τὸν
θεὸν μυστήρια, καὶ ἐξαίσια πράγματα, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰὼβ εἰς ἐκείνην
τὴν πάνσοφον ἡσυχίαν ἔλεγε, λογιάζεις νὰ μὴν δεχθῇ τὸ αὐτί μου ἀπὸ
αὐτὸν τὸν θεὸν ἐξαίσια καὶ θαυμαστὰ πράγματα. Ἡσυχαστὴς εἶναι ἐκεῖ-
λ' νος ἀληθινός, ὁ ὁποῖος φεύγει τέτοιας λογῆς πάντα συναναστροφὴν ὅλο-
νῶν χωρὶς κανένα μέσον, δὲν θέλοντας νὰ διακόπτη τὴν γεῦσιν τῆς θεΐ-
κῆς γλυκύτητος, καθὼς ὁ ἀμελὴς μοναχὸς τὴν ἔχει πρόθυμα εἰς καθ-
ένα. Ἐσὺ ὁποῦ θέλεις νὰ ἀπολαύσης μὲ πλῆθος ταῖς θεϊκαῖς χάριτες,
καὶ μετ᾿ ἐκείναις νὰ γνωρίσης πόσον εἶναι γλυκὺς ὁ δεσπότης ἡμῶν, ὕπα-
λί γε, καὶ σκόρπισε συντόμως τὰ ὑπάρχοντά σου, διατί νὰ θέλης ς νὰ τὰ
πουλήσης, κάμνει χρείαν καιρός, καὶ δός τα τῶν πτωχῶν μοναχῶν, διὰ νὰ

ἐμπ

ἐμποδίζουσι μὲ τὴν βοήθειαν τῆς προσευχῆς τους νὰ συζωσφράμουσι, καὶ
νὰ τοὺς βοηθοῦσι νὰ καταντήσῃς εἰς τούτην τὴν ἀγίαν ἡσυχίαν, ὦ σύνκοσε
τὸν σταυρόν σου, βαστῶντας τον τοῦτον μὲ τὴν ὑπακοήν, καὶ ὑπομένον-
τας δυνατὰ τὸ βάρος τῆς ἐκκοπῆς τοῦ θελήματός σου, καὶ ἔλα λοι-
πὸν ἀκολούθα μου εἰς τὴν ἔσμιξιν τῆς μακαριωτάτης ἡσυχίας, καὶ ἐκεῖ ι'
σὲ θέλω διδάξει βλεπούμενα τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν πολιτείαν τῶν νοε-
ρῶν δυνάμεων, ἤγουν τῶν ἀγγέλων, δὲν θέλουν χορτάσει ποτὲ ἐτοῦτοι
εἰς αἰῶνα αἰῶνος νὰ ὑμνοῦσι τὸν ποιητήν, οὐδὲ ἐκεῖνος ὁποῦ εἰσέβηκεν
εἰς τὸν οὐρανὸν τῆς ἡσυχίας, ἀνυμνῶντας τὸν κτίσαντα. Οἱ ἄγγελοι, ὁποῦ
εἶναι χωρὶς καμίαν ὕλην, δὲν φροντίζουσι καμίαν φροντίδα διὰ ὕλην
καὶ πράγματα ὑλικά, οὐδὲ οἱ μοναχοὶ οἱ ἡσυχασταὶ ὁποῦ καλὰ καὶ νὰ
ἔχουσι τὴν ὕλην τοῦ κορμίου, ὅμως ἔχουσι τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν χω-
ρὶς καμίαν ὕλην, δὲν θέλουσι πάρει καμίαν φροντίδα διὰ τὴν ζωοτρο-
φίαν τους. Οἱ πρῶτοι ἤγουν οἱ ἄγγελοι δὲν θέλουν δοκιμάσει σω-
ματικὸν φαγητόν. οὐδὲ οἱ δεύτεροι ἤγουν οἱ ἡσυχασταὶ θέλουν χρειασθῇ ιε'
ὑπόσχεσες ἀνθρώπων. δὲν θέλουν φροντίσει ἐκεῖνοι διὰ χρήματα,
καὶ κτήματα, οὐδὲ ἐτοῦτοι διὰ κάκωσες καὶ θλίψεις πρόσκαιρες τῶν
πονηρῶν πνευμάτων. Δὲν εὑρίσκεται καμία ὄρεξις καὶ ἐπιθυμία ὁ-
ρατῆς κτίσεως εἰς τούτους τοὺς γηΐνους ἀγγέλους, καμία ἐπιθυμία αἰ-
σθητῆς ὄψεως. Ἐκεῖνοι δὲν θέλουσι παύσει ποτὲ προκόπτοντας καὶ αὐ- κ'
ξαίνοντας εἰς τὴν ἀγάπην, οὐδὲ ἐτοῦτοι θέλουσι παύσει φιλονεικῶν-
τας νὰ ὁμοιώνουνται εἰς ἐκείνους εἰς τὴν αὔξησιν τῆς ἀρετῆς. δὲν εἶναι
ἄγνωστος σιμὰ εἰς ἐκείνους ὁ πλοῦτος τῆς προκοπῆς τῆς πνευματικῆς,
οὐδὲ σιμὰ εἰς τούτους ἡ ἀγάπη ἡ πνευματική, καὶ ἡ ἐπιθυμία νὰ ἀνα-
βαίνουσιν εἰς τὴν ἀΐδιον μακαριότητα. δὲν θέλουν παύσει οὐδὲ στα- κε'
θῇ ἐτοῦτοι οἱ μακάριοι ἡσυχασταί, ἕως ὅτου νὰ φθάσουσι τὰ σεραφίμ,
οὐδὲ θέλουσι λείψει νὰ κοπιάζουσιν εἰς τὸ ἀγαθοεργεῖν ἕως ὅτου νὰ γε-
νοῦσιν ἄγγελοι. μακάριος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τούτην τὴν ἐλπίδα. τρι-
σμακάριος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ μέλλει νὰ φθάσῃ, ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔφ-
θασεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἡσυχίας, ἐγίνηκεν ἄγγελος, στέκωντας καὶ πα- λ'
ρακαλῶντας μετ᾽ ἐκείνους παντοτινὰ τὸν θεὸν μετὰ σώματος.

Περὶ διαφορᾶς καὶ διαχωρίσεως ἡσυχιῶν.

Φανερὸν καὶ γνώριμον εἶναι εἰς καθ᾽ ἕνα, πῶς εἰς ταῖς καταστάσαις
ὅλων τῶν ἐπιστημῶν, εὑρίσκονται διαφοραῖς γνωμῶν καὶ βουλῶν
καὶ θελημάτων. διατὶ ὅλοι δὲν ἔχουσιν εἰς τοῦ λόγου τως πᾶσαν λα- λε'
χὴς τελειότητα, ἔτζι ἀπὸ τὸ λείψιμον τῆς σπουδῆς καὶ τῆς ἐπιμελείας,

ὅσαι

ὡσὰν ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν στέρησιν τῆς δυνάμεως. ὁμοίως καὶ εἰς τοῦτην
τὴν κατάστασιν τῆς ἡσυχαστικῆς ζωῆς εἶναι διαφοραῖς ἀναμέσα εἰς ἕνα
τρόπον ἡσυχίας καὶ ἄλλον. διατὶ εἶναι τινὲς ὁποῦ ἐμπαίνουσιν εἰς τοῦτον
τὸν λιμιῶνα, μᾶλλον δὲ τὸ πέλαγος, ἢ τάχα καὶ τὸν βυθὸν τῆς ἡσυ-
ϛ χίας, διατὶ δὲν δύνουνται νὰ κρατοῦσι τὴν γλῶσσαν τως ἀπὸ τὴν πο-
λυλογίαν ἀναμέσα εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ διατὶ ἐσυνηθήσασι νὰ εἶναι
ἀργοὶ, καὶ νὰ ἀναπαύουσι τὰ κορμία τως. ἄλλοι ἐμπαίνουσιν εἰς τὴν ἡσυ-
χίαν, διατὶ εἶναι πολλὰ εὔκολοι εἰς τὸν θυμὸν, τὸν ὁποῖον δὲν ἐμποροῦσι
νὰ νικήσουν οἱ ἄθλιοι ὥστε ὁποῦ στέκουνται καὶ εὑρίσκουνται μὲ τὸ πλῆ-
ζ θος τῶν ἀδελφῶν. ἄλλοι πάλιν τὸ κάμνουσι τοῦτο, διατὶ θαρρῶντας εἰς
τὴν φρόνησίν τως, ἀποφασίσασι νὰ πλέουσι εἰς τὸ πέλαγος ἐτοῦτης τῆς
ἡσυχίας, ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειάν τως τὴν περίσσην πλέα
ὀγληγορώτερα κατὰ τὸ θέλημά τως καὶ τὴν βουλήν τως, παρὰ μὲ τὴν
βουλὴν καὶ τὴν ὁδηγίαν ἀλλονοῦ. ἄλλοι πιάνουσι τὴν ἡσυχίαν τῆς μο-
ιϛ ναστικῆς ζωῆς, διατὶ εὑρισκόμενοι εἰς τὸ μέσον τῶν ὑλικῶν πραγμάτων,
δὲν μποροῦσι νὰ ἀπέχουσιν ἀπὸ τὴν κακὴν καὶ ἄτοπον ἐπιθυμίαν τῶν πα-
θῶν, καὶ τῶν ὑλῶν, ὁποῦ ἔχουσιν ἐμπροσθέν τως. τινὲς τὴν πιάνουσι, διὰ
νὰ μπορέσουν μὲ τοῦτην τὴν χωρισμένην ζωὴν νὰ γίνουσι πλέα ἀσουδαῖοι,
καὶ ἐπιμελεῖς εἰς τὰ πράγματα τῆς σωτηρίας τως. ἄλλοι διὰ νὰ μπο-
κ΄ ροῦσι νὰ τιμωρήσουν τοὺς ἑαυτούς τως διὰ τὰ ἁμαρτήματά τως, χωρὶς
νὰ τοὺς κατέχη τινάς. ἄλλοι τὸ κάμνουσι, διὰ νὰ ἀποκτήσουσι περισ-
σοτέραν δόξαν καὶ τιμὴν ἀνθρωπίνην. καὶ εἶναι ἀκόμη τινὲς ἄλλοι ὁποῦ
μπαίνουσιν εἰς τοῦτην τὴν ἡσυχίαν, μόνον ἂν εὕρη τοιούτους ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ὅταν ἔλθη εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ κρίνη τὸν κόσμον, οἱ ὁποῖοι ἐ-
κϛ δώκασι τοὺς ἑαυτούς τως, καὶ ἐσμίξασι μὲ τοῦτην τὴν ὁσίαν ζωὴν διὰ ἐπι-
θυμίαν ὁποῦ εἴχασι νὰ ἀπολαύσουσι τὴν πνευματικὴν τροφὴν, καὶ διὰ
τὴν δίψαν ὁποῦ εἴχασι νὰ χορτασθοῦσι μὲ τὴν ἀγάπην καὶ γλυκύτητα
τοῦ θεοῦ, τὸ ὁποῖον πρᾶγμα δὲν ἐκάμασι, πρὶν παρὰ νὰ διώξουσιν ἀπὸ
τοῦ λόγου τως πᾶσαν λογὴς ἀκηδίαν, καὶ νὰ τῆς δώσουσιν ἀποστάσιον, διατὶ
λ΄ ἡ συνάφεια καὶ ἡ ἔσμιξίς της ἐτοῦτης λογαριάζεται πορνεία σιμὰ εἰς
τὴν ἡσυχαστικὴν ζωήν. Κατὰ τὴν ὀλίγην γνῶσιν καὶ ἀτελῆ ὁποῦ μοῦ
ἐδόθηκεν, ὡσὰν ὀλίγον σοφὸς ἀρχιτέκτων καὶ διδάσκαλος ἐτελείωσα
καὶ ἐκατασκεύασα τοῦτην τὴν σκάλαν τῆς ἀναβάσεως εἰς τοῦτην τὴν ἡσυ-
χίαν. καθ' ἕνας λοιπὸν ὁποῦ ἀναβαίνει, ἂς βλέπη, καὶ ἂς στοχάζεται
λϛ εἰς ποῖον βαθμὸν στέκει, καὶ διατὶ πρᾶγμα ἐκινήθηκε νὰ πιάση ἐτοῦτην
τὴν ἡσυχαστικὴν ζωὴν, ἂν εἶναι καὶ καθὼς εἴπαμεν παρὰ πάνω, διὰ ἰδιορ-

 ρυθμίαν

μυθμίαν καὶ πλήρωμα τοῦ θελήματός του, ὃ νὰ ζῆ ὡς τοῦ φαίνεται. ἢ
διὰ νὰ πάρη δόξαν ἀνθρώπινην. ἂν ἀπὸ ἀθέλειαν διὰ νὰ μὴν μπορῆ
νὰ κρατῆ τὴν γλῶσσαν του, ἂν ἀπὸ ἀθελείαν διὰ νὰ μὴν μπορῆ νὰ κρατῆ τοὺς
θυμούς του, ἂν διὰ πλῆθος περισσαγαθείας εἰς τὰ γήϊνα καὶ ὑλικὰ πράγ-
ματα. ἂν εἶναι διὰ νὰ τιμωρηθοῦσι διὰ ταῖς ἁμαρτίαις τως, ἂν εἶναι ϛ
διὰ νὰ γένουσι πλέα ἐπιμελεῖς καὶ σπουδαῖοι εἰς τὴν σωτηρίαν τως, ἢ
διὰ νὰ πάρουσι περισσοτέραν ἐπιθυμίαν καὶ ἔρωτα εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ
θεοῦ. οἱ πρῶτοι ἀπὸ τούτους ὁποῦ ὠνομάσαμεν, ὁποῦ θέλουν πιάσει τὴν
ἡσυχαστικὴν ζωήν, θέλουσιν εἶσθαι ὕστεροι, καὶ ἀναξιώτεροι, καὶ ὀλίγον
δοξασμένοι εἰς τὴν αἰώνιον δόξαν. μὰ ἐκεῖνοι ὁποῦ ὠνομαθήκασιν ϛ
ἐδῶ εἰς τὸν ὕστερον τόπον, ἤγουν ἐκεῖνοι ὁποῦ θέλουν πιάσει τὴν ἡσυχα-
στικὴν ζωὴν ἀπὸ τὴν περισσὴν ὄρεξιν τῆς θεϊκῆς ἀγάπης, θέλουσιν εἶσθαι
οἱ πρῶτοι καὶ πλέα μεγαλύτεροι καὶ ἀξιώτεροι εἰς τὴν αἰώνιον μακα-
ριότητα. οἱ πρῶτοι ἑπτὰ βαθμοὶ λοιπὸν εἶναι αἱ ἐργασίαις τοῦ παρόντος
αἰῶνος, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος. ἀπὸ ταῖς ὁποίαις ιϛ
ἐργασίαις ἄλλαις εἶναι δεκταῖς ὃ ἀρεσταῖς σιμὰ εἰς τὸν θεόν, καὶ ἄλλαις
ἀδέκταις ὃ δυσαρέσταις, διατί τινὲς κινοῦνται μὲ καλὸν σκοπόν, καὶ
ἄλλοι τινὲς μὲ κακόν, καθὼς εἴπαμεν ἀνωτέρω. ἀμὴ ὁ ὄγδοος βαθ-
μός, εἶναι σημάδι τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, καὶ τῆς μακαριότητος τῶν ἐκλεκ-
τῶν εἰς τὴν οὐράνιον πατρίδα. Στοχάζου καὶ τήρα τοὺς μοναχοὺς ἡσυχαστὰς κ
καὶ μεμονωμένους ταῖς ὥραις τῶν θηρίων, ἤγουν τῶν δαιμόνων, οἱ ὁποῖοι
εἰς διάφοραις ὥραις μὲ διαφόρους τρόπους πειρασμοῦ πηδοῦσιν εἰς ἐκεῖ-
να. εἰ δὲ μή, δὲν θέλεις δυνηθῆ νὰ στέσης ἐναντίον τως τὰ δίκτυα ὁποῦ
περιπατοῦν, ἤγουν τὴν ἔνστασιν, καὶ τὴν ἐναντιότητα, διὰ νὰ τοὺς πιά-
σης, καὶ νὰ τοὺς ξεριζώσης. Ἂν εἶναι καὶ ἐμίσευσεν ἀπὸ σένα τελείως ἡ κϛ
ἀκηδία, δὲν σοῦ κάμνει πλέα χρείαν νὰ στένης τέτοια δίκτυα, καὶ εἶναι
περισσός ὁ κόπος σου. ἀμὴ ἂν ἀκόμι ἡ ἀκηδία περιπατῶντας ἀποκοτᾶ νὰ
σοῦ ἔρχεται, καὶ νὰ σὲ πειράζη, δὲν ἠξεύρω μὲ τί τρόπον νὰ ὑμπορέσω
νὰ ἔχω τὴν ἡσυχίαν τῆς θεωρητικῆς ζωῆς. Εἰπέ μου παρακαλῶ σε, διὰ
ποίαν αἰτίαν δὲν ἐγένηκασι τόσοι φωστῆρες καὶ εἰς τοὺς λόγους τως, καὶ εἰς λ
ἄλλους σιμὰ εἰς τοὺς ὁσίους ταβεννησιώτας τοὺς κοινοβιάτας, ὅσοι ἐγε-
νήκασι σιμὰ εἰς τοὺς σκηνιώτας τοὺς ἡσυχαστάς. ἐκεῖνος ὁποῦ δύνε-
ται νὰ νοήσει, ἂς νοήση, διατί ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ τὸ εἰπῶ, μᾶλλον δὲ
δὲν θέλω νὰ τὸ εἰπῶ. Ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκουνται εἰς τοῦτον τὸν βυ-
θὸν τῆς ἡσυχίας, καὶ εἰς τὴν ἔρημον, καὶ τὴν σκήτην, τινές, ἤγουν οἱ ἀρ- λϛ
χάριοι

χαρίσῃ σμικρύνουσι τὰ πάθη τως μὲ τὴν λύπην καὶ τὴν προαίρεσιν ὅπου ἔχουσι νὰ τὰ ἀφήσουσι παντελῶς, καὶ μὲ τὸ ἐργόχειρον ὅπου κάμνουσι. ἄλλοι, ἤγουν οἱ προκόπτοντες, ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ψαλμωδίαν. Ἄλλοι προσκαρτεροῦσιν εἰς τὴν προσευχὴν, ἤγουν ἐκεῖνοι ὅπου ἐκάμασι προκοπὴν. καὶ ἄλλοι προσέχουσιν εἰς τὴν θεωρίαν, οἱ ὁποῖοι εἶναι οἱ τέλειοι. Κατὰ τὸν τρόπον μιᾶς σκάλας, ἂς ζητηθῇ καὶ τοῦτο τὸ πρόβλημα, ποία ἀπὸ ταύταις ταῖς ἐργασίαις εἶναι ὑψηλότερη, καὶ ποία μέση, καὶ ποία ὕστερη, ἐπειδὴ ἀπὸ τὰ ταπεινότερα ἐδράμαμεν εἰς τὰ ὑψηλότερα. καὶ ὅποιος ἔχει χάριν ἀπὸ τὸν θεὸν νὰ μπορῇ νὰ ταῖς νοήσῃ, καὶ νὰ ταῖς χωρίσῃ, ἂς ταῖς νοήσῃ.

Εἶναι κάποιαις ψυχαῖς ῥάθυμες ὅπου εὑρίσκουνται εἰς τὰ κοινόβια, καὶ ποίαις εὑρίσκωντας εὔκολα ταῖς ὕλαις καὶ ταῖς ἀφορμαῖς διὰ νὰ ῥαθυμοῦσι καὶ νὰ ὀκνεύουσιν, ὡσὰν εἶναι ἡ συνοδία τῶν ῥαθύμων μοναχῶν, ἐκαταντήσασιν εἰς τελείαν ἀπώλειαν. Καὶ εἶναι πάλιν ἄλλοι τινὲς ῥάθυμοι μοναχοὶ, οἱ ὁποῖοι ἐκδυθήκασι τὴν ῥαθυμίαν τως συναναστρεφόμενοι μὲ ἄλλους προθύμους καὶ τελείους μοναχούς. τὸ ὁποῖον πρᾶγμα δὲν ἐσυνέβηκε μόνον εἰς τοὺς ῥαθύμους καὶ ἀμελεῖς, μὰ ἀκόμι καὶ εἰς τοὺς σπουδαίους καὶ θερμοτέρους, οἱ ὁποῖοι μὲ τὸ καλὸν τῶν παράδειγμα ἐγενήκασι πλέα θερμότεροι καὶ σπουδαιότεροι. τὸν ἴδιον κανόνα μποροῦμεν νὰ χρειασθοῦμεν καὶ εἰς τοὺς ἡσυχαστικοὺς μοναχοὺς, λέγωντας, πῶς πολλοὶ ἐπήγασιν εἰς τὴν ἡσυχίαν οἱ ὁποῖοι εἰς ταῖς ἀρχαῖς ἦσαν δόκιμοι, καὶ καλοὶ, ἀμὴ ἔπειτα ἀπεδοκιμασθήκασι, καὶ ἐλογιασθήκασι κακοὶ, ἔσωντας νὰ φανοῦσι φιλήδονοι, μὲ τὸ νὰ θέλουσι νὰ ζοῦσι κατὰ τὸ θέλημάτως, καὶ τὴν ὄρεξίν τως. ἄλλοι ἐπήγασιν εἰς τὴν ἡσυχαστικὴν ζωὴν, καὶ μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν καὶ φροντίδα ηὐξήνασιν εἰς ταῖς ἀρεταῖς, καὶ ἐγενήκασι σπουδαῖοι καὶ θερμοὶ φοβούμενοι καὶ μεριμνῶντας νὰ μὴν κατακριθοῦσιν εἰς τὴν ἐσχάτην κρίσιν τοῦ θεοῦ, ὡς ῥάθυμοι, ἐπειδὴ εἴχασι καὶ τόπον καὶ καιρὸν νὰ κάμουσι καλόν. Μηδὲ τινὰς ὅπου νὰ ἐνοχλεῖται ἀπὸ θυμὸν καὶ ὑπερηφάνειαν, ἢ ἀπὸ ὑπόκρισιν καὶ μνησικακίαν, τολμήσῃ ποτὲ νὰ ἰδῇ κἂν τὸ ἴχνος, ἢ τὴν στράταν καὶ τὰ σημάδια τῆς ἡσυχαστικῆς ζωῆς, διὰ νὰ μὴν ἔμπῃ ὄχι μόνον εἰς πολλαπλότερον πειρασμὸν τῶν δαιμόνων, μὰ ἀκόμι νὰ ἔλθῃ καὶ εἰς ἔκστασιν καὶ ἀνοησίαν τῆς καρδίας του, καὶ τοῦ νόος του, μὲ τὸν πειρασμὸν τῶν δαιμόνων. μὰ ἂν εἶναι καὶ εὑρίσκεται τινὰς καθαρὸς ἀπὸ τοῦτα τὰ πάθη, ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἐκεῖθεν θέλει γνωρίσει τὸ συμφέροντου, ἂν τοῦ εἶναι συμφέρον καὶ πρὸς ὠφέλειάντου ἡ ἡσυχία, ἢ ὄχι, καὶ λογιάζω πῶς οὐδὲ αὐτὸς νὰ τὸ γνωρίσῃ πολλὰ καλὰ, ἂν δὲν βάνῃ μεγάλην σπουδὴν

νὰ φυλάσση τὰ παραγγέλματα τοῦ θεοῦ, καὶ νὰ ζῆ μὲ ἀρετήν. Τὰ σημάδια, καὶ τὰ τεκμήρια, ἐκείνων ὁποῦ μὲ φρόνησιν καὶ μὲ λογαριασμὸν μετέρχονται τὴν ἡσυχίαν, εἶναι ἐτοῦτα. νὰ ἔχῃ τινὰς τὸν νοῦν του χωρὶς καμίαν ὕψωσιν ὑπερηφανίας, νὰ μὴν βαίνῃ εἰς τὸν νοῦν του πῶς γνωρίζει καλά, νὰ ἔχῃ τὸν λογισμὸν καθαρόν. Νὰ ἔχῃ τὸν νοῦν του ἀρπαγμένον ἀπὸ τοῦτα τὰ γήϊνα πράγματα πρὸς τὸν θεόν. νὰ θέλῃ ι
νὰ πάσχῃ μετὰ χαρᾶς πάντοτε νὰ διὰ τὸν χριστόν, νὰ βιάζεται νὰ ἀποθάνῃ διὰ τὸν χριστόν. νὰ μὴν ὀκνυάζεται, οὐδὲ νὰ χορτένῃ νὰ στέκῃ εἰς προσευχήν, νὰ φυλάσσῃ ἄκλεφτον τὴν καρδίαν του ἀπὸ τοὺς κλέπτας τοὺς δαίμονας. νὰ ἔχῃ θανατωμένην εἰς τοῦ λόγου του τὴν σωματικὴν, καὶ ι
πνευματικὴν πορνείαν. νὰ μηδὲν γνωρίζῃ τί πρᾶγμα εἶναι ἡ προσπάθεια, νὰ προσπάσχῃ τινὰς καὶ νὰ ἔχῃ τὴν ἀγάπην του εἰς κανένα πρᾶγμα γήϊνον. νὰ δείχνῃ πῶς εἶναι ἀποθαμένος τοῦ κόσμου. νὰ μὴν ἔχῃ καμίαν ὄρεξιν γαστριμαργίας. Ἡ ἀρχὴ καὶ ὑπόθεσις τῆς θεολογίας, διὰ νὰ ὁμιλῇ τινὰς διὰ τὰ θεῖα πράγματα. ἡ βρύσις τῆς διακρίσεως, τὸ δάκρυον τὸ ἄσκολον, καὶ ὁποῦ στέκει εἰς τὴν ἐξουσίαν του, ὅταν θέλῃ νὰ τὸ χύνῃ. ἡ ἀπώλεια καὶ ὁ χαλασμὸς τῆς πολυλογίας καὶ τῆς φιλονεικίας, ιθ
καὶ ἐναντιότητος, καὶ κάθε ἄλλης τοιαύτης ὁμιλίας, μὲ τὴν ὁποίαν ἔχουσι συνήθειαν τὰ πλήθη νὰ ἐναντιώνονται ἀλλήλως των. μὰ τὰ σημάδια ἐκείνων ὁποῦ δὲν παύουσι μὲ λογαριασμὸν τὴν προειρημένην ζωήν, καὶ ἡ πτωχεία τοῦ πλούτου των, εἶναι τοῦτα. ἡ αὔξησις τῆς ὀργῆς. ἡ φύλαξις τῆς μνησικακίας. τὸ σμίκρυμα τῆς ἀγάπης. τὸ ἀπόσωμα τῆς ὑπερηφανίας. σιμὰ τὰ ἀπομονάρια ὁποῦ ἀκολουθοῦσιν, ἤγουν τὸ σωματικὸν πτῶμα, ἡ ἔκστασις τοῦ νοός, τὰ ὁποῖα εἶναι γεννήματα τῆς ὑπερηφανίας, καθὼς καὶ ἡ βλασφημία. ὅμως ἐπειδὴ ὁ λόγος μας ἦλθεν ὡς ἐδῶ, ἀνάγκη εἶναι νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ διὰ ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὴν ὑποταγήν, ἐπειδὴ ὁ λόγος μας μάλιστα γίνεται πρὸς ἐκείνους. Τὰ σημάδια ὁποῦ ὁρίζονται καὶ διδάσκονται ἀπὸ τοὺς θεοφόρους πατέρας ἐκείνων ὁποῦ ἐσμίξασι μὲ τούτην τὴν κοσμίαν καὶ ὡραιοτάτην ἀρετὴν τῆς ὑποταγῆς εἰς τὸ κοινόβιον νόμιμα, καὶ ἀμοίχευτα, καὶ ἀμόλυντα, εἶναι ἐτοῦτα, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν ἀρχὴν εἶναι ἀτελῆ, μὰ αὐξάνοντας καθημερινὸν μὲ τὴν γυμνασίαν τὴν πάντοτε, γίνονται τέλεια εἰς τὸν καιρὸν τῶν, καὶ πέρνουσι προκοπήν. τὰ ὁποῖα εἶναι τοῦτα. ἡ αὔξησις τῆς πρώτης ταπεινώσεως τῶν ἀρχαρίων. ὁ σμικρυσμὸς τοῦ θυμοῦ, διὰ τί λιγοστεύοντας ἡ καρδία καὶ ὁ νοῦς ἀπὸ παλαιὰν χολὴν καὶ πικρίαν τῆς ὀργῆς, ἔρχεται νὰ σμικρύνει καὶ νὰ λείπει τὸ σκότος τῶν παθῶν.

θῶν, ὁποῦ σκοτίζει τὴν ψυχήν. ἡ πρόσληψις, καὶ τὸ ἀπόσωσμα τῆς
ἀγάπης. ἡ ἀλλοτρίωσις τῶν παθῶν. ἡ λύτρωσις τοῦ μίσους. τὸ σμίκρυμα
τῆς λαγνείας ὁποῦ γίνεται ἀπὸ τὸν ἔλεγχον, καὶ ἀπὸ τὸ καταδίκασμα. ἡ ἀδυνα-
σία τῆς ὀκνηρίας εἰς τὰ καλὰ ἔργα. ἡ αὔξησις τῆς σπουδῆς καὶ τῆς προθυμίας
ϛ' εἰς τὸ ἐργάζεσθαι τὸ ἀγαθόν. ἡ ἀγάπη τῆς συμπαθείας, νὰ ἀγαπᾷ νὰ συμ-
πάσχει εἰς τὴν λύπην τοῦ πλησίον. ἡ ξενιτεία, καὶ ὁ μακρυσμὸς ἀπὸ τὴν
ὑπερηφάνειαν, τὸ ὁποῖον κατόρθωμα πρᾶγμα λαλοῦσι πολλοί, μὰ ὀλίγοι τὸ
ἔχουσιν. Ὁπόταν δὲν εὑρίσκεται νερὸν εἰς τὴν βρύσιν, δὲν εἶναι ὀνομασμένη
κυρίως βρύσις, οὐδὲ πρέπει τις νὰ ὀνομάζεται βρύσις, τὸ ἐπίλοιπον ὁποῦ
ι' θέλω νὰ εἰπῶ, νοοῦσιν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουσι νοῦν. ἤγουν, ὁ κοινοβιά-
της μοναχὸς ὁπόταν δὲν ἔχει ταῖς προειρημέναις ἀρεταῖς βρεγμέναις
μὲ τὰ καθαρὰ καὶ σωτηριώδη δάκρυα, ὀνομάζεται δὲ χήρα μοναχός.
Μία ὕπανδρος γυναῖκα ὁποῦ δὲν ἐφύλαξε ἐμπιστικὰ τὸ στρῶμα τοῦ ἀν-
δρός της, ἐμίανε καὶ τὴν φάμαν της, καὶ τὸ κορμί της, τοιοῦτοτρόπως
ιε' καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ μοναχοῦ, ὁποῦ δὲν ἐφύλαξε τὰς συνθήκας, καὶ τὴν ἐπαγ-
γελίαν ὁποῦ ἤκαμεν εἰς τὸν Χριστόν, ἐμίανε τὸ πνεῦμα της μὲ τὸν θά-
νατον. καὶ καθὼς ἐκείνης τῆς μοιχαλίδος ἀκολουθᾶ φόβος, μῖσος, Σημάδια
δαρμοὶ ἀπὸ τὸν ἄνδρα της, καὶ τὸ πλέα ἐλεεινότερον ἀπὸ ὅλα, ὁ χωρι- τοῦ κακοῦ
σμὸς ἀπὸ τὸν ἄνδρα της, τοιουτοτρόπως καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ μοναχοῦ, μοναχοῦ.
κ' ὁποῦ δὲν εἶναι μοναχὸς ὡς πρέπει, ἀκολουθοῦσι μολυσμοί, ξελησμο-
νία τοῦ θανάτου, ἀχορτασία τῆς κοιλίας, ἡ ἀκρασία τῶν ὀμματίων, ἡ
ἀψηφησία νὰ βλέπει ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν πρέπει. ἐργασία τοῦ ὕπνου.
σκληροκαρδία, ἀναισθησία. ἀποθήκη τῶν πονηρῶν καὶ ἀνωφελῶν λογι-
σμῶν. αἰχμαλωσία καὶ σκλαβία τῆς καρδίας. ἀπόσωσμα τῆς συγκα-
κε' ταθέσεως καὶ συμβασίας εἰς τοὺς κακοὺς λογισμούς. ταραχῆς ἐρ-
γασία, ἀνυποταξία. ἀντιλογία, ἀπιστία. νὰ ἔχει τινὰς τὴν καρδίαν του
ἀπληροφόρητον ἀπὸ πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας, πολυλογία. προσπάθεια
εἰς κάθε πρᾶγμα. περισσὸν θάρρος εἰς τὸν ἑαυτόν του καὶ παρρησία, ἡ
ὁποία εἶναι χαλεπωτέρα ἀπὸ κάθε πάθος. καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι πλέα
λ' ἐλεεινότερον ἀπὸ ὅλα, μία καρδία χωρὶς καμίαν κατάνυξιν. τὸ ὁποίας
ἀκολουθᾶ σιμὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν προσέχουσιν, ἡ ἀναλγησία,
ἤγουν νὰ ἔχει τινὰς τὴν καρδίαν του σκληρὰν καὶ ἐστερημένην ἀπὸ τὴν
σωτηριώδη λύπην, ἡ ὁποία ἀναλγησία εἶναι μητέρα ὅλων τῶν πονη-
ρῶν πνευμάτων, καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν παθῶν, καὶ τῶν πτωμάτων. Ὀκτὼ
λε' εἶναι οἱ γενικοὶ τῆς κακίας λογισμοί, ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ πέντε πολεμοῦ-
σι καὶ πειράζουσι τοὺς ἡσυχαστάς, ἤγουν ἡ ὑπερηφανία, ἡ ἀκηδία, ἡ

κενοδοξία, ἡ λύπη, ἡ ὀργή. τοὺς δὲ ὑποτασσομένους, καὶ κοινοβιάτας,
οἱ ζʹ εἰς, ἤγουν ἡ γαστριμαργία, ἡ φιλαργυρία, καὶ ἡ πορνεία. Ὁ μονα-
χὸς ἡσυχαστὴς, ὁποῦ δὲν ἐδίωξε ὁλοτελῶς ἀπὸ ἀπάνω του τὴν ἀκη-
δίαν, ζημιώνεται πολλαῖς φοραῖς, διατὶ τὸν καιρὸν ὁποῦ ἔμελλε νὰ ἀνα-
λώσῃ εἰς τὴν προσευχὴν, καὶ εἰς τὴν θεωρίαν, τὸν ἀναλώνει πολεμῶν- ις
τας καὶ μαχόμενος κατ' αὐτῆς τῆς ἀκηδίας. Ἡ ῥαθυμία ἐκεῖνα τὰ κα-
λὰ ὁποῦ ἔχει τινὰς, τοῦ τὰ κλέπτει. καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἔχει, δὲν τὸν
ἀφίνει νὰ τὰ ἀποκτήσῃ. Κάποιαις φοραῖς καθεζόμενος εἰς τὸ κελλίον μου,
καὶ ῥαθυμῶντας, καὶ βαίνωντας εἰς τὸν νοῦν μου σχεδὸν νὰ τὸ ἀφήσω, ἐ-
στωντας νὰ ἦλθουσι τινὲς μοναχοὶ, μὲ ἐπαινέσασι πολλὰ ὡς ἡσυχαστὴν ιζ
τέλειον καὶ θεωρητικόν. καὶ παρευθὺς ὁ λογισμὸς τῆς ῥαθυμίας ἀνεχώ-
ρησεν ἀπ' ἐμένα ἔστωντας νὰ διωχθῇ ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν. καὶ ἐθαύμα-
σα πῶς ἐτοῦτος ὁ τρίβολος δαίμων, ἡ πονηρὰ ἄκανθα τῆς κενοδοξίας
ἐναντιώνεται εἰς ὅλα τὰ ἄλλα πνεύματα τῆς πονηρίας. Στοχάζου κάθε
ὥραν ὦ ἡσυχαστὰ τὰ φυσικὰ κινήματα τῶν ῥεπισμῶν τῆς σαρκὸς, καὶ ταῖς ιη
ἀλλοιώσεις τῶν παθῶν ὁποῦ εἶναι μία ἐναντία τῆς ἄλλης, ἤγουν λύπης, καὶ
χαρᾶς. ἐπιθυμίας πότε φαγητοῦ, πότε ἐγκρατείας, πότε ὕπνου, πότε
ἀγρυπνίας, τὰ ὁποῖα πάθη, καὶ ῥεπισμοὶ, κινοῦνται ἀπὸ τὴν σάρκα σου, ἡ
ὁποία εἶναι σμιμένη εἰς τὴν ψυχήν σου καθὼς ἡ γυναῖκα πρὸς τὸν ἄν-
δρα. καὶ στοχάζου πῶς αὐτὴ ἡ σάρκα ἡ σύζυγός σου, κλίνει, καὶ ῥέπει καὶ κ'
ἐπιθυμᾶ ποτὲ μὲν ἐτοῦτο, ποτὲ δὲ ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, καὶ πῶς καὶ που
πολεμᾶ κατὰ τοῦ πνεύματος. Ἐκεῖνος μόνον ὁποῦ μὲ τὴν χάριν τοῦ
παναγίου πνεύματος ἀπόκτησε τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἔνδον εἰρήνην
τοῦ νοός του, γνωρίζει καὶ ἐγροικᾶ ἐτοῦτο τὸ θεώρημα. Ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν
εἶναι ἐλευθερωμένος ἀπὸ κάθε λογῆς μέριμναν κοσμικὴν ἢ εὔλογον, ἢ κα
ἄλογον, δὲν μπορεῖ νὰ ἔχῃ τὸ προηγούμενον ἔργον τῆς ἡσυχίας, ἤγουν
τὴν ἔννοιαν τῆς καθαρᾶς προσευχῆς, καὶ τὴν διηνεκῆ ἀγάπην πρὸς τὸν
θεὸν, διατὶ τὸ καθολικὸν καὶ πρῶτον ἔργον τοῦ ἡσυχαστοῦ εἶναι ἡ ἀμερι-
μνία ὅλωνῶν τῶν πραγμάτων, καὶ εὐλόγων, καὶ ἀλόγων. διατὶ ἐκεῖ-
νος ὁποῦ ἀνοίξῃ τὴν πόρταν εἰς τὰ εὔλογα πράγματα, χωρὶς ἄλ- λ'
λο θέλει πέσει καὶ εἰς τὴν φροντίδα τῶν ἀλόγων πραγμάτων. τὸ
δεύτερον ἔργον τοῦ ἡσυχαστοῦ, εἶναι ἡ ἄοκνος προσευχή. τὸ τρίτον ἔρ-
γον τοῦ ἡσυχαστοῦ εἶναι, νὰ ἔχει τέτοιας λογῆς προσηλωμένην τὴν καρ-
δίαν του εἰς τὸν θεὸν, ὁποῦ νὰ μὴν δύναται νὰ κλέπτεται ἀπὸ κανένα πει-
ρασμόν. Ἀδύνατον εἶναι ὅποιος δὲν ἔμαθε γράμματα, νὰ μπορεῖ νὰ ἀνα- λβ
γνώσῃ φυσικὰ εἰς τὰ βιβλία, καὶ νὰ σπουδάζῃ καθὼς πρέπει, σιμὰ

πλέα

ἀλλὰ ἀδύνατον εἶναι, νὰ μπορεῖ ὁ ἡσυχαστὴς μοναχὸς ὅπου δὲν ἔχει τὸ πρῶτον ἔργον ἀπὸ τὰ προειρημένα, ἤγουν ὅπου δὲν εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ πᾶσαν λογῆς μέριμναν γηΐνων πραγμάτων, νὰ ἀποκτήσῃ τὰ ἄλλα δύο

κε' ὅπου ἀκολουθοῦσιν. Μετερχόμενος ἐγὼ μὲ εὐλάβειαν εἰς τὸ μέσον καὶ δεύτερον ἀπὸ τοῦτα τὰ τρία πράγματα ὅπου εἴπαμεν ἤγουν τὴν ἄσκνον προσευχήν, ὅπου εἶναι μέσον καὶ ἀναμεταξὺ τῆς ἀμεριμνίας, καὶ τῆς ἐργασίας τῆς καρδιακῆς, ἡρπάγηκα μὲ ἔκστασιν τοῦ νοός μου, καὶ εὑρέθηκα εἰς τὸ μέσον, ἤγουν εἰς τὸν ἀγγελικὸν χορόν, οἱ ὁποῖοι ἄγγελοι εἶναι ἀνάμεσα τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι χορτάζουσι μὲ τὸν φω-

Εἶδε βανὲ ὁ ἅγιος κάποιαν ἔκστασιν καὶ θεωρίαν ὅπου ἀδ.

κς' τισμὸν ἐκεῖνον ὅπου διψοῦσι τὴν θεϊκὴν χάριν, καὶ φυλάττουσιν εἰς ἐκεῖνα, ἤγουν εἰς τὰ ἄκρα, εἰς τὴν ἀμεριμνίαν, καὶ τὴν ἐργασίαν. καὶ εἰς ἐκείνην μου τὴν ἔκστασιν, ἠρώτουν τὸν ἄγγελον ὅπου μὲ ὡδήγα, τί λογῆς μορφῆς ἦτον ὁ Χριστὸς πρὶν τῆς οἰκονομίας τῆς ἐνανθρωπήσεώς του. τὸ ὁποῖον πρᾶγμα δὲν ἐδυνόταν ὁ ἄγγελος νὰ μὲ διδάξει, διατί

κζ' οὐδὲ αὐτὸς τὸ ἐγνώριζε, διατὶ ἡ οὐσία τῆς θεότητος εἶναι ἄγνωστος καὶ σιμὰ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀγγέλους. ἀλλὰ οὐδὲ ὁ ἄρχων εἰς ἐμένα νοῦς δὲν ἐδέχετον νὰ θεωρῇ τοιαῦτα ὑψηλὰ θεωρήματα, ἔστωντας καὶ νὰ εἶναι συνδεμένος ἀκόμη μὲ τὸ κορμί. ἔπειτα ἀστοχῶντας εἰς τὸ πρῶτον ζήτημα, τὸν ἐπαρακάλουν, νὰ μοῦ εἰπῇ πῶς εὑρίσκεται τώρα ὁ Χριστός, καὶ ἐκεῖ-

κη' νος μοῦ ἔλεγε, πῶς εὑρίσκεται εἰς τὰ ἴδιά του, ἤγουν εἰς τὴν θεότητα καὶ τὴν ἀνθρωπότητα, πλέον ὄχι εἰς ῥεῦσιν καὶ φθορὰν καθὼς καὶ ἡμεῖς. καὶ ἐγὼ πάλιν τὸν ἠρώτουν, πῶς ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς εὐαγγελιστὰς λέγει διὰ τοῦτον πῶς κάθεται, καὶ ὁ Στέφανος πῶς στέκει ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐκεῖνος ὁ μυσταγωγὸς πάλιν ἄγγελος ἐμποδίζωντάς με καὶ

κθ' ἀπὸ ταύτην τὴν ζήτησιν, μοῦ ἔλεγε πῶς εἶναι ἀδύνατον νὰ τὰ διδαχθῇ τοῦτα σωματικὴ ἀκοή. πάλιν ἐγὼ παρακινούμενος ἀπὸ τὸν διάπυρον πόθον ὅπου εἶχα καὶ ζητῶντάς νὰ καταλάβω τίποτας ἀπὸ τὴν ὑπερούσιον μεγαλειότητα, καὶ λέγωντάς του νὰ μὲ κάμῃ νὰ συμώσω εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρόν, διὰ νὰ μπορέσω νὰ θεωρήσω τὸν σαρκωθέντα λόγον,

λ' μοῦ ἔλεγεν ἐκεῖνος, πῶς ἀκόμη δὲν ἦλθεν ἡ ὥρα ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν ἐλευθερωμένος ἀπὸ τὴν φθοράν, καὶ ἀξιωμένος τῆς μελλούσης ἀφθαρσίας ἤθελα δυνηθῇ. διατί φορῶντας ἀκόμη τὴν σάρκα, εἶναι ἀδύνατον νὰ καταντήσω εἰς τέτοιαν θεωρίαν, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν δύναται νὰ καταντήσῃ τινάς, ἂν δὲν γένῃ ἄφθαρτος ἀπὸ τὸ πῦρ τοῦ παναγίου πνεύματος,

λα' τὸ ὁποῖον ἀναλώνει καὶ φθείρει πᾶσαν λογῆς ὕλην. ἂν ἐτούτη ἡ θεωρία μοῦ ἐσυνέβηκε εἰς τοῦτο τὸ κορμὶ ὅπου εἶναι πλασμένον ἀπὸ χῶμα, ἢ χω-

ρίχα καὶ ἔξω ἀπὸ τοῦτο τὸ κορμί, δὲν δυνόμαι νὰ τὸ εἰπῶ. Χαλεπὸν καὶ δύσκολον πρᾶγμα εἶναι νὰ δυνηθῇ τινὰς νὰ διώχνῃ ἀπὸ πάνω του τὸν ὕπνον τοῦ μεσημερίου, μάλιστα εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θέρους. Ἀλλὰ τοῦτο τότε καὶ μόνον δὲν τυχαίνει νὰ ἀφίνωμεν καὶ νὰ διώχνωμεν ἀπὸ τὴν προσευχήν μας καὶ τὸ ἐργόχειρον, ἀλλὰ νὰ νικοῦμεν ἐκεῖνον τὸν κινδυνώδη ὕπνον. Ἐγνώρισα τὸν δαίμονα τῆς ἀκηδίας καὶ ἐπιπρασκιάζει καὶ προοδοποίει, καὶ ἔκαμνε στράταν τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας, ἀλλὰ νὰ δυνηθῇ ἀχαμνώνοντας δυνατὰ τὸ κορμί, καὶ βυθίζοντάς το εἰς τὸν ὕπνον, νὰ κάμνῃ εἰς τὸν ὕπνον τῶν μοναχῶν τῶν ἡσυχαστῶν νὰ τοὺς γίνεται μολυσμὸς τῆς σαρκός τους, ὡσὰν νὰ ἤτονε καὶ ἐξύπνητος. Ἀμὴ ἂν εἶσαι καὶ πολεμῶντας ἀνδρειόντως μὲ τὴν προσευχὴν καὶ μὲ τὸ ἐργόχειρον, τοὺς ἀντιστάθῃς δυνατά, σὲ θέλουσι πειράξῃ καὶ πολεμήσῃ κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην δυνατώτερα, ἀλλὰ νὰ σὲ κάμουσι νὰ παύσῃς ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας, καὶ ἀπὸ τὸν πόλεμον ὁποῦ κάμνεις ἀνδρειόφντως, μὲ τὸ νὰ λογιάζῃς πῶς δὲν ὠφελᾶσαι τίποτας, οὐδὲ νὰ μπορῇς νὰ τοὺς νικήσῃς, ὅμως δὲν εἶναι φανερώτερον σημάδι, πῶς οἱ δαίμονες νικοῦνται ἀπὸ ἡμᾶς, ὅσον εἶναι τοῦτο, ἤγουν ὁπόταν μᾶς πολεμοῦσι καὶ πειράζουσί μας χαλεπὰ καὶ δυνατά. Φυλάγου νὰ μὴν φανερώνῃς μὲ τὸ στόμα σου ταῖς ἀρεταῖς σου, ὁπόταν εὐγαίνῃς ἀπὸ τὸ κελλίον σου, ταῖς ὁποίαις ἐμάζωξες μὲ πολὺν κόπον στέκοντας εἰς τὴν ἡσυχίαν. Ἀλλὰ τί καθὼς τὰ πουλία φυλάσσονται ὡς ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι κλεισμένα, μὰ ὡσὰν τοὺς ἀνοιχθῇ, πετοῦσι καὶ φεύγουσιν, ἔτζη καὶ αἱ πνευματικαῖς ἀρεταῖς ὁποῦ ὑψώνουσι τὸν νοῦν εἰς τὸν θεὸν, ὁπόταν ἀνοιχθῇ τὸ στόμα νὰ ταῖς διηγᾶται, πετοῦσι, καὶ χάνονται. Καὶ τότε λοιπὸν δὲν εὑρίσκομεν κανένα ὄφελος τῆς ἡσυχίας. Μία μικρὰ τρίχα, ταράσσει καὶ θορυβεῖ τὸ ὀμμάτι, καὶ μία μικρὰ φροντίδα κοσμική, ἀφανίζει τὴν ἡσυχίαν. Ἀλλὰ τί ἡ ἡσυχία ἐστὶν; ἀπορρίψιμον τῶν νοημάτων τῶν σαρκικῶν. καὶ μία ἄρνησις εὐλόγων καὶ ἀναγκαίων φροντίδων. Ἐκεῖνος ὁποῦ κατ᾽ ἀλήθειαν ἔπιασε τὴν ἡσυχαστικὴν ζωήν, δὲν θέλει φροντίσει πλέα, οὐδὲ θέλει ἐννοιασθῇ οὐδὲ διὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ σάρκα. Διὰ τί ἀψευδὴς εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ μᾶς ἔταξε νὰ ἔχῃ τὴν ἔννοιάν μας. Ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ παραστήσῃ τὸν νοῦν του καθαρὸν εἰς τὸν θεὸν, καὶ ὅμως κλονεῖται ἀπὸ ταῖς φροντίδες τοῦ κόσμου, εἶναι ὅμοιος ἐκείνου ὁποῦ ἔδεσε δυνατὰ τὰ πόδιά του, καὶ ἔπειτα δοκιμάζει νὰ περιπατῇ γλήγορα. Σπάνιοι καὶ ὀλίγοι εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ νὰ ἐπαιδεύθησαν τελείως τὴν κατὰ κόσμον φιλοσοφίαν. καὶ ἐγὼ λέγω, πῶς εἶναι ὀλιγώτεροι ἐκεῖνοι ὁποῦ γνωρίζουσι κατὰ θεὸν τὴν φιλοσοφίαν τῆς ἀληθινῆς ἡσυχίας.

Ἐκεῖνος

Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκόμι δὲν ἐγνώρισε μὲ τὴν πίστιν, καὶ μὲ τὸ χάρισμα τῆς
σοφίας, τὸν Θεὸν, εἶναι ἀδόκιμος εἰς τὴν ἡσυχίαν. καὶ ὑπομένει πολ-
λοὺς κινδύνους. Ἡ ἡσυχία ἀποπνίγει τοὺς ἀπαιδεύτους, καὶ ἀμα-
θεῖς, διατὶ δὲν ἔχοντες δοκιμασμένην τὴν γλυκύτητα τοῦ Θεοῦ, ἀνα-
ιϛ' λώνουσι καὶ χαλοῦσι τὸν καιρόντως εἰς αἰχμαλωσίας καὶ σκλαβίαις
τῆς καρδίας τως, καὶ τοῦ νοός τως, εἰς στερεμὸν τῶν πνευματικῶν χαρι-
σμάτων, ὁποῦ τοὺς κλέπτουνται ἀπὸ τοὺς δαίμονας, εἰς ἀκηδίας καὶ
ὀκνηρίαις, καὶ ἀργίαν ἀπὸ τὰ καλὰ ἔργα, καὶ εἰς ῥεμβασμοὺς, καὶ ὑπε-
ρηφανίαις. Ἐκεῖνος ὁποῦ δοκιμάση, καὶ πιάση τὸ κάλλος καὶ τὴν
ιζ' εὐμορφίαν τῆς προσευχῆς, θέλει φύγει τὸν ὄχλον καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀν-
θρώπων. καθὼς ὁ ἄγριος ὄνος. διατὶ τί ἄλλο πρᾶγμα ἀφήκει ἐλεύθε-
ρον τὸν ἡσυχαστὴν ἀπὸ πᾶσαν λογῆς συνουσίαν καὶ ἔσμιξιν ἀνθρώπων,
παρὰ ἐτούτη ἡ προσευχή. Ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι περικυκλωμένος ἀπὸ
τὰ πάθη, καὶ εὑρίσκεται εἰς τὴν ἔρημον, ἔχει τὸν νοῦν του καὶ προσέχει
ιη' πάντοτε εἰς τοῦτα. καθὼς μοῦ εἶπε καὶ ἐδίδαξέ με ἐτοῦτο τὸ πρᾶγ-
μα καὶ κάποιος ἅγιος γέρων, ὁ Γεώργιος λέγω ὁ Ἀρσιλαΐτης, τὸν ὁποῖον
γνωρίζει καὶ ἡ τιμιότης σου. Ἐτοῦτος πιάνωντας κάποιαν φορὰν νὰ δι-
δάξη μίαν ψυχὴν ἀργείαν, καὶ ἁπλὴν καὶ ἀπαίδευτην, καὶ νὰ τὴν ὁδη-
γήση εἰς τὴν ἡσυχίαν, τῆς ἔλεγεν. Ἔβαλα εἰς νοῦν μου, καὶ εἶδα
κ' πῶς κάθε ταχυτέρου ταῖς πλέα φοραῖς πάγουσι τριγύρου διὰ νὰ πειρά-
ζουσι τοὺς μοναχοὺς οἱ δαίμονες τῆς κενοδοξίας, καὶ τῆς αἰσχρᾶς ἐπιθυμίας,
καὶ τὸ μεσημέριον, οἱ δαίμονες τῆς ἀκηδίας, καὶ τῆς ὀργῆς, καὶ τῆς λύπης,
μὰ κάθε ἀργὰ πειράζουσι τοὺς μοναχοὺς οἱ δαίμονες οἱ σκληροὶ τύραν-
νοι, ὁποῦ ἀγαποῦσι τὸ κέρδον τῆς ἁμαρτίας, καὶ τῆς ἀθλίας γαστρός.
κθ' Καλλιώτερος εἶναι ἕνας πτωχὸς ὑποτακτικὸς, παρὰ ἕνας ἡσυχαστὴς ὁ-
ποῦ συγχέεται μὲ ταῖς βιωτικαῖς φροντίδες. Ἐκεῖνος ὁποῦ μετέρχε-
ται τὴν ἡσυχίαν μὲ λογαριασμὸν, καὶ δὲν βλέπει καθημερινὸν τὸ κέρ-
δος ὁποῦ ἔχει ἀπ' ἐκείνην, πάγωντας εἰς τὸ καλλίτερον, ἐτοῦτος ἢ δὲν
ἐπῆγε νὰ ἡσυχάση μὲ λογαριασμὸν, ἢ κλέπτεται εἰς τὸν νοῦν ἀπὸ τὴν
λ' οἴησιν καὶ ὑπερηφάνειαν του. Ἡ ἡσυχαστικὴ ζωὴ εἶναι μία λατρεία καὶ
δούλευσις καὶ παράστασις εἰς τὸν Θεὸν πάντοτεινὴ, ὁπόταν παραστέκει τι-
νὰς πάντοτε μὲ τὸν νοῦν ἔμπροσθέν του. Κάμε νὰ εἶναι πάντοτε ἡνωμέ-
νη καὶ ἐσμιμένη ἡ ἐνθύμησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ἀναπνοήν σου, καὶ τότε
θέλεις γνωρίσει τὴν ὠφέλειαν τῆς ἡσυχίας. Τὸ πτῶμα καὶ τὸ σφάλ-
λα' μα τοῦ ὑποτακτικοῦ, εἶναι τὸ ξαναπιασμα τοῦ θελήματός του. καὶ τὸ
ἁμάρτημα τοῦ ἡσυχαστοῦ, εἶναι ὁ χωρισμὸς τῆς προσευχῆς. Ἂν χω-
ρισθῇ

ρεσαι ὁπόταν ἔρχουνται οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὸ κελλίον σου, γνώριζε τὸν ἑαυ-
τόν σου πῶς δὲν προσέχεις οὐδὲ ἀσχολεῖσαι εἰς τὰ πράγματα τοῦ θεοῦ,
Λουκ. ιή. ἀμὴ εἰς τὴν ἀκηδίαν. Ἂς σοῦ εἶναι παράδειγμα τῆς διαμονῆς εἰς τὴν
προσευχὴν ἐκείνη ἡ χήρα ὁποῦ ἀδικᾶτον ἀπὸ τὸν ἀντίδικόν της, ἡ ὁποία
δίχως νὰ παύῃ ποτὲ ἐπαρακάλει τὸν κριτὴν νὰ τὴν δικαιώσῃ. Καὶ ἡσυ- ι
χίας τύπος καὶ ὑπόδειγμα ἂς σοῦ εἶναι ὁ μέγας ἐκεῖνος καὶ ἰσάγγελος ἡσυ-
χαστὴς Ἀρσένιος. Ἐνθυμοῦ ἐσὺ ὦ μοναχὲ ἡσυχαστὰ τὴν ἀναστροφὴν
ἐτούτου τοῦ ἡσυχαστοῦ ἀγγέλου, καὶ στοχάζου πῶς πολλαῖς φοραῖς ἀπεύ-
γαινε καὶ ἔπεμπεν ὀμπρὸς ὀπίσω ἐκείνας ὁποῦ ἐπαγαίνασιν εἰς τὸ κελλίον
του, διὰ νὰ μηδὲν χάσῃ τὸ μεγαλύτερον, ἤγουν τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν παν- ι
τοτεινὴν ὁμιλίαν πρὸς τὸν θεόν. Ἐγνώρισα τοὺς δαίμονας, καὶ πολλαῖς
φοραῖς καταπείθουσι τοὺς ἀλόγους ἐξετασὰς, νὰ παγαίνουσι νὰ εὑρί-
σκουσι συχνὰ ἐκείνους ὁποῦ μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν, καὶ μὲ λογαρι-
ασμὸν μετέρχονται τὴν ἡσυχίαν, διὰ νὰ δυνηθοῦσι κἂν μετ' ἐκείνους νὰ
ἐμποδίσουσιν ὀλίγον τοὺς ἐργάτας τῆς ἡσυχίας. Σημάδευε τούτους ιέ
τοὺς ὦ ἀδελφὲ ἡσυχαστὰ, καὶ μὴν λείπῃς νὰ πικραίνῃς ἀναφέτως καὶ
κατὰ θεὸν τοιούτους ῥαθύμους, διὰ τί ἴσως ἀπὸ τὴν λύπην τούτην κινού-
μενοι, θέλουσι παύσει νὰ παγαίνουσι τριγύρου. ὅμως βλέπε μήπως
καὶ μὲ τοῦτον τὸν σκοπὸν τὸν προειρημένον, πικραίνῃς κανένα δυκάμιρα.
ὁποῦ νὰ ἔρχεται εἰς ἐσένα μὲ δίψαν καὶ ἐπιθυμίαν τῆς σωτηρίας του, κ'
ἀλλὰ νὰ σύρῃ καὶ νὰ πίῃ νερὸν τῆς πνευματικῆς καὶ σωτηριώδους διδα-
σκαλίας. καὶ διὰ τοῦτο εἰς κάθε πρᾶγμα σοῦ κάμνει χρείαν νὰ βαστᾶς
τὸν λύχνον τῆς διακρίσεως. Ἡ ζωὴ τῶν ἡσυχαστῶν μοναχῶν, μᾶλλον
δὲ καὶ ὁλονῶν τῶν μοναχῶν, τυχαίνει νὰ γίνεται κατὰ συνείδησιν μὲ ὅλην
τὴν μέσα αἴσθησιν τῆς καρδίας. Ἐκεῖνος ὁποῦ τρέχει μὲ λογαριασμὸν, κ
καὶ κάμνει καὶ τὰ ἐπιτηδεύματά του, καὶ ταῖς ὁμιλίαις του, καὶ τὰ ἐνθυμή-
ματά του, καὶ τὰ διαβήματά του, καὶ τὰ κινήματά του ὅλα κατὰ θεὸν, ἐργάζεται
μὲ ὅλην του τὴν καρδίαν, καὶ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ. ἀμὴ ἂν κλέπτεται εἰς
τὸν νοῦν, ἢ ἀπατᾶται ἀπὸ τοὺς δαίμονας, εἶναι σημάδι, πῶς ἀκόμη
δὲν πολιτεύεται κατ' ἀρετήν. διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ προφήτης, θέλω λ'
ἀνοίξει ψάλλοντας τὸ πρόβλημά μου, καὶ τὸ θέλημά μου, καὶ τοῦ-
το εἶπε, διὰ τὸ λείψιμον τῆς διακρίσεως. ἀμὴ ἐγὼ μὲ τὴν προ-
σευχὴν θέλω ἀναφέρω καὶ φανερώσω εἰς τὸν θεὸν τὸ θέλημά μου, καὶ
ἀπὸ τούτην τὴν προσευχὴν θέλω δεχθῇ κάποιον σημάδι καὶ πληροφο-
ρίαν, πῶς ἐπακούσθηκα. Ἡ πίστις, εἶναι ἕνα πτερὸν τῆς προσευχῆς, ὁποῦ λ
ἀνακουφίζει τὸν νοῦν πρὸς τὸν θεόν, ἀμὴ ἂν δὲν ἔχῃ τὴν πίστιν, ἡ προσευ-

χή μου,

χήμου, θέλει γράφη πάλιν ἀνενέργητας καὶ ματαία εἰς τὸν κόλπον μου.
Ἡ πίστις εἶναι μία κατάστασις τῆς ψυχῆς ἀναμφίβολος, ἡ ὁποία δὲν κλο-
νεῖται οὐδὲ θορυβεῖται ἀπὸ καμίαν ἐναντιότητα. Πιστὸς εἶναι, ὄχι
μοναχὰς ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει πῶς ὁ θεὸς δύναται νὰ κάμη κάθε πρᾶγ-
ι μα, ἀμὴ καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει πῶς κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην ἔχει νὰ
λάβη ἐκεῖνον ὁποῦ παρακαλεῖ ἀπὸ τὸν θεόν. Ἡ πίστις εἶναι ἡ προξενή-
τρια καὶ δότρια τῶν πραγμάτων ὁποῦ δὲν ἐλπίζομεν, καὶ τοῦτο ἔδειξεν
ἀπάνω εἰς τὸν σταυρὸν ἐκεῖνος ὁ καλὸς ληστής, ὁ ὁποῖος ἔλαβεν ἐκείνην
ι τὴν χάριν, ὁποῦ καμίαν φορὰν δὲν ἤλπιζεν. Ὁ κόπος καὶ ἡ εὐθύτης
καὶ ἰσότης τῆς καρδίας, εἶναι ἡ μητέρα τῆς πίστεως. διατὶ ὁ κόπος κάμνει
τὸν ἡσυχαστὴν, νὰ μηδὲν διστάζη καὶ νὰ ἀμφιβάλλη. καὶ ἡ εὐθὴς καὶ ἴσα
καρδία, κτίζει καὶ δημιουργεῖ. Ἡ πίστις, εἶναι μητέρα τῶν ἡσυχα-
στῶν, διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν πιστεύσει, πῶς δύναται νὰ ἡσυχάσει, καὶ
νὰ ἀναπαυθῆ; Ἐκεῖνος ὁποῦ δεθῆ εἰς τὴν φυλακὴν, φοβᾶται τὸν φό-
ιθʹ βον ἐκείνου ὁποῦ μέλλει νὰ τὸν κολάση. ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἡσυχάζει εἰς
τὸ κελλίον του, γνωρίζει τὸν φόβον τοῦ κυρίου. Δὲν φοβᾶται τόσον ἐκεῖνος ὁ πρό-
τερος φυλακιασμένος τὸ κριτήριον, ὅσον ὁ δεύτερος, ἤγουν ὁ ἡσυχα-
στὴς φοβᾶται τὸ κριτήριον τοῦ κριτοῦ τοῦ ἀδεκάστου. Ὢ θαυμάσιε ἡ-
συχαστὰ πολὺς φόβος σοῦ κάμνει χρείαν εἰς τὴν ἡσυχαστικὴν ζωὴν, διά-
κʹ τι οὐδὲ ἕνα πρᾶγμα δύναται νὰ διώξη τὴν ἀκηδίαν ὡσὰν ὁ φόβος. Ὁ
κακοποιὸς καὶ κατάκριτος ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὴν φυλακὴν, στοχάζεται
πάντοτε πότε ἔρχεται ὁ κριτὴς εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ὁ ἀληθινὸς ἐργά-
της τῆς ἡσυχίας, τηρᾶ καὶ στοχάζεται πάντοτε πότε θέλει ἔλθει ἐκεῖνος,
ὁποῦ τὸν βιάζει νὰ ἔβγη ἀπὸ τὸ δεσμωτήριον ἐτούτης τῆς σαρκός. Ὁ κα-
καʹ κοποιὸς εἶναι δεμένος μὲ τὸ φορτίον τῆς λύπης, καὶ ὁ ἄλλος ἤγουν ὁ
ἡσυχαστὴς εἶναι πάντοτε ἐσμιμένος μὲ βρύσιν σωτηριωδῶν δακρύων.
Ἂν ἀποκτήσης εἰς τοὺς λόγους σου τὴν ῥάβδον τῆς ὑπομονῆς, θέλουσι φύγει,
καὶ θέλουσι παύσει τὸ γλυγορώτερον. οἱ ἀδιάντροποι σκύλοι τῆς ἀκη-
δίας καὶ τῆς λύπης νὰ ξεδιαντρέπονται. Ἡ ὑπομονὴ εἶναι ἕνας
λʹ κόπος τῆς ψυχῆς ἀτζάκιστος, ὁ ὁποῖος δὲν σαλεύεται οὐδὲ ποσῶς ἀπὸ
τοὺς εὐλόγους κτύπους τῶν συμφορῶν, καὶ τῶν πειρασμῶν. Ἡ ὑπομονὴ
εἶναι ἕνας ὁρισμὸς καὶ μία ἀπόφασις θλίψεων, ὁποῦ ἔρχεται καθη-
μερινόν. Ὁ ὑπομονητικὸς εἶναι ἕνας ἐργάτης ἄπταιστος, καὶ χωρὶς πταῖσ-
μα ἁμαρτίας, ὁ ὁποῖος μὲ τὰ πτώματα τῶν ἄλλων, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν
λαʹ κάμνει συγκατάθεσιν, κάμνει τὴν νίκην, δὲν θορυβούμενος οὐδὲ ποσ-
ῶς. ἡ ὑπομονὴ εἶναι τὸ κόψιμον καὶ ὁ χωρισμὸς τῶν προφάσεων τῶν

πτω-

πτωμάτων; ὁπόταν δὲν θέλῃ τινὰς νὰ συμφώνῃ εἰς ἐκείνας θελημα-
τικῶς, καὶ μετὰ προσοχὴ καὶ ἔννοια τοῦ ἑαυτοῦ του καθ᾽ ἑνός. Δὲν ἔχει τό-
σῃν χρείαν ὁ καλὸς ἐργάτης τὴν ζοφλώτου, ὥσαν τῆς ὑπομονῆς. διατί
ὑπομένοντας τὸ λείψιμον τοῦ φαγητοῦ, θέλει λάβῃ στέφανον, μὰ διὰ
τὸ λείψιμον τῆς ὑπομονῆς, θέλει λάβῃ ὄλεθρον καὶ τιμωρίαν. Ὁ ὑπο-
μονητικὸς ἄνθρωπος πρὶν παρὰ νὰ ἔλθῃ ὁ καιρὸς τοῦ σωματικοῦ θανά-
του, ἀπέθανεν εἰς τὸν ἑαυτόν του. κάμνωντας τάφον τοῦ θελήματός του,
τὸ κελλίον του. Ἡ ἐλπίδα καὶ τὸ πένθος ἐγέννησε τὴν ὑπομονήν, ἀλλὰ τὶ
ὅποιος δὲν ἔχει τοῦτα τὰ δύο, εἶναι δοῦλος τῆς ἀκηδίας, καὶ ὀκνηρὸς εἰς
κάθε πρᾶγμα. Κάμνει χρείαν νὰ γνωρίζῃ ὁ παλαιστὴς καὶ στρατιώτης τοῦ
Χριστοῦ, ποίους ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς ἔχει νὰ διώχνῃ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ ποίους
ἔχει νὰ ἀφίνῃ νὰ τοὺς σιμώνουσι, διὰ νὰ πολεμοῦσι μὲ τοὺς λόγους του. ἀλλὰ
τινὰ καμίαν φορὰν ἡ μάχη, ἔδωκε ἢ ἐπροξένησε τὸ στεφάνι, καὶ καμίαν
φορὰν, ἡ φυγὴ τοῦ πολέμου καὶ ἡ παραίτησις, ἔκαμε τοὺς ἀγωνιστὰς ἀδο-
κίμους καὶ ἀδόξους. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μαθαίνουνται τοῦτα τὰ πράγ-
ματα μὲ λόγια, ἀλλὰ τὶ δὲν ἤμεσθαν μιᾶς λογῆς εὑρισκόμενοι ὅλοι, οὐ-
δὲ πειραζόμεσθαν μὲ τοὺς ἰδίους πειρασμούς. Στοχάζου μὲ μεγάλην
ἐπιμέλειαν καὶ προσοχὴν ἕνα ἀπὸ τὰ πονηρὰ πνεύματα, διὰ τί καὶ αὐτὸ
σὲ πολεμᾷ ἄπαυστα, ὁπόταν στέκῃς εἰς κανένα τόπον, ὁπόταν μεταβαί-
νῃς εἰς ἄλλον, ὁπόταν καθέζεσαι, ὁπόταν κινᾶσαι, ὁπόταν ἀναπαύε-
σαι. καὶ εἰς τὴν προσευχήν σου, καὶ εἰς τὸν ὕπνον σου. ἐτοῦτος ὁ δαίμων
εἰς τοὺς ἀρχαρίους εἶναι μάλιστα ὁ δαίμων τῆς πορνείας. εἰς τοὺς προκό-
πτοντας, εἶναι ὁ δαίμων τῆς ἀκηδίας. εἰς τοὺς τελείους, ἢ εἰς ἐκείνους ὁποῦ
ἐγγίζουσιν εἰς τὴν τελείωσιν, εἶναι ὁ δαίμων τῆς κενοδοξίας. Τινὲς ἀπ᾽
ἐκείνους ὁποῦ προσκαθέζουνται καὶ διαμένουσιν εἰς τὸν δρόμον τῆς ἡσυ-
χαστικῆς ζωῆς, ἔχουσι πάντοτε καὶ κρατοῦσιν εἰς τοὺς λόγους τως τὴν ἐργα-
Ψαλ. κγ'. σίαν ἐκείνην ὁποῦ διηγᾶται ὁ προφήτης, λέγωντας. τὸ, ἔβλεπα πάν-
Λουκ. ιβ'. τοτε ἔμπροσθέν μου τὸν κύριον. διὰ τί δὲν εἶναι ὅλοι οἱ ἄρτοι τῆς πνευμα-
τικῆς τοῦ οὐρανίου σίτου ζοφῆς ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ εἴδους, καὶ μιᾶς λογῆς.
Ματθ. ιδ'. ἄλλοι πάλιν γυμνάζουνται, καὶ μετέρχουνται ἐκεῖνον τὸν λόγον, μὲ
τὴν ὑπομονήν σας θέλετε ἀποκτήσει τὰς ψυχάς σας. ἄλλοι μελετοῦ-
Ἐκκλ. ιή. σιν ἐκεῖνον τὸν λόγον, γρηγορεῖτε, καὶ προσεύχεσθε. ἄλλοι, ἑτοιμάζου
νὰ ἀποδώσῃς λόγον διὰ τὰ ἔργα σου εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς σου. ἄλλοι
Ψαλ. ριδ'. μελετοῦσιν, ἐκεῖνο, τὸ, ἐταπεινώθηκα, καὶ ἔσωσέ με ὁ θεός. ἄλλοι με-
Πρὸς Ῥωμ. λετοῦσιν ἐκεῖνα τὰ λόγια, δὲν εἶναι ἄξια τὰ παθήματα τοῦ αἰῶνος τούτου
Ψαλ. μθ'. πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν. τινὲς δὲ πάλιν μελετοῦσιν ἐκεῖνον τὸν λό-

γον ὁποῦ λέγει, διὰ νὰ μὴ ἀφπάσῃ ὁ δαίμων τὴν ψυχήν μου, καὶ δὲν εὑρεθῆ τινὰς νὰ μὲ λυτρώσῃ ἀπὸ τὰ χέρια του. ὅλοι ἐτοῦτοι τρέχουσιν τὸν καλὸν δρόμον, ἀμὴ ἕνας ἀπὸ τούτους πέρνει τὸ βραβεῖον χωρὶς κανένα κόπον, ἤγουν ὁ πρῶτος, ὁποῦ εἶπε προορώμην τὸν κύριον, ἢ ἐκεῖνος ὁποῦ
ε εἶπεν, ἐταπεινώθηκα. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπρόκοψε, ὄχι μόνον ὅταν εἶναι ἔξυπνος, ἀμὴ καὶ ὁπόταν κοιμᾶται, ἐργάζεται, διὰ τοῦτο τινὲς ἀπομάζουσιν τοὺς δαίμονας, καὶ διώκουσίν τους, ὁπόταν τοὺς φράζουσι καὶ εἰς τὸν ὕπνον τως, καὶ νουθετοῦσι καὶ περὶ σωφροσύνης τὰ ἀκόλαστα γυναῖκα. Μὴν στέκῃς νὰ ἀναμένῃς νὰ ἔλθῃ τινὰς εἰς τὸ κελλίον σου, καὶ μὴν κά-
ϛ μνῃς καμίαν προπαρασκευὴν διὰ τὸν ἐρχόμενόν του, διατὶ ὅλη ἡ κατάστασις τῆς ἡσυχίας πρέπει νὰ εἶναι ἁπλῆ, καὶ ἐλευθέρα ἀπὸ πᾶσαν λογῆς δεσμόν. Οὐδὲ τινὰς ὁποῦ θέλει νὰ οἰκοδομήσῃ ἕνα πύργον, ἢ τὸ κελλὶ τῆς ὑψηλότητος καὶ τῆς τελειότητος τῆς ἡσυχίας, ἀρχίζει πρότερα τοῦτο, ἂν δὲν καθίσῃ πρότερα μὲ τὴν προσευχὴν, λογαριάζοντας
ζ τας καὶ ψηφίζοντας καὶ ψηλαφῶντας, ἂν ἔχῃ τὰ ἰδιώματα ὁποῦ εἶναι ἀναγκαῖα διὰ νὰ τελειωθῇ, μήπως καὶ ἀφοῦ βαλθῇ τὸ θεμέλιον ἤθελε γένῃ γέλως εἰς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς δαίμονας, καὶ εἰς ἄλλους ἐμπόδισμα, ὁποῦ ἐθέλασι θελήσει νὰ περάσουν ἐκείνην τὴν ζωὴν, σκανδαλίζοντάς τους μὲ τὸ νὰ μικρένουσιν αὐτοὶ εἰς ἐκείνην τὴν ἡσυχαστικὴν ζωὴν,
η ἢ εἰς τέτοιον τρόπον ἐθέλασιν ἔχει εἰς ὑποψίαν ἐκείνην τὴν κατάστασιν τῆς ἡσυχίας. Στοχάζου καὶ τήρα καλὰ ὦ ἡσυχαστὰ τὴν γλυκύτητα ἐκείνην τὴν πνευματικὴν, ὁποῦ καμίαν φορὰν σοῦ ἔρχεται δίχως αἰτίαν, μήπως καὶ ἐπαρασκευάσθηκέ σου, καὶ ἐσυνανακατώθηκε δολίως ἀπὸ πικροὺς ἰατρούς, μᾶλλον δὲ ἀπὸ τοὺς ἐπιβούλους δαίμονας. Τὴν νύκτα ταῖς πλέα
κθ φοραῖς καὶ τὸ πλέα μέρος τοῦ καιροῦ, δίδε τὸν ἑαυτόν σου εἰς τὴν κατὰ νοῦν προσευχὴν, καὶ ὀλιγώτερον καιρὸν εἰς τὴν ψαλμῳδίαν. καὶ πάλιν τὴν ἡμέραν παρασκευάζου κατὰ τὴν δύναμίν σου εἰς τὴν ψαλμῳδίαν, ἢ καὶ εἰς τὸ ἐργόχειρον. Ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἱερῶν γραφῶν ἔχει δύναμιν καὶ φύσιν νὰ φωτίζῃ μεγάλα, καὶ νὰ μαζώνῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του τὸν νοῦν,
λ διατὶ εἶναι λόγοι τοῦ παναγίου πνεύματος, οἱ ὁποῖοι διορθώνουσι καὶ καθοδηγοῦσι πληρέστατα ἐκείνους ὁποῦ τοὺς μετέρχουνται, καὶ μελετοῦσι τους. Ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι ἐργάτης τῆς ἡσυχίας, ἀναγίνωσκε ἐκεῖνα τὰ πράγματα, ὁποῦ σὲ παρακινοῦσιν εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν καλῶν ἔργων, καὶ βάνε εἰς ἔργον ἐκεῖνα ὁποῦ ἀναγινώσκεις, διατὶ ἡ ἐργασία τως
λα ἐπουμένων, κάμνει καὶ δείχνει περισσὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν λοιπῶν, διατὶ ἐκείνη ἡ ἀνάγνωσις εἶναι περισσὰ, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν εὑρίσκουνται

διδά-

διαλάγματα ἔργων. Γύρευε νὰ φωτίζεσαι καὶ νὰ μανθαίνῃς τοὺς σω-
τηριώδεις λόγους τῆς γραφῆς καὶ τῆς ὑγείας τῆς ψυχῆς σου, πλέα γλυ-
γορύτερα μὲ τοὺς κόπους, παρὰ μὲ τὰ βιβλία, διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει
τὰ πράγματα, ὁποῦ εὑρίσκονται γραμμένα, καὶ ὁποῦ πρέπει νὰ γί-
νωνται, λογαριάζει ἀνωφελῆ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἀλλονῶν βιβλίων ε
ὁποῦ δὲν εἶναι πρὸς οἰκοδομήν. Μὴν θέλῃς νὰ λέγῃς, μὴ δὲ νὰ ἀναγνώ-
θῃς τοὺς λόγους, ὁποῦ μποροῦσι νὰ φαρμακεύσουν τὸν νοῦν σου, πρὶν
νὰ τὸν ἔχῃς βεβαιωμένον καλλίτερα εἰς τὴν πίστιν, διατὶ τὰ σκοτεινὰ
καὶ ἀσαφῆ λόγια, σκοτίζουσιν ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἀδυνάτοι εἰς τὸν νοῦν,
ὁπόταν τὰ ἀναγνώθουσιν, ἢ τὰ ἀκούουσι. Πολλαῖς φοραῖς ἕνα μικρὸν ϛ
ποτήρι γεμάτον κρασί, ἔδειξε καὶ ἐφανέρωσε τὴν γεῦσιν καὶ τὴν καλοσύ-
νην ὅλου τοῦ κρασίου ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ βουτζί, καὶ ἕνας λόγος τοῦ ἡσυχα-
στοῦ σιμὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ δύνονται νὰ δοκιμάζουσιν, ἔδειξε τὴν μέ-
σα του ἐργασίαν καὶ κατάστασιν. Κράτει πάντοτε ἀνοικτὸν τὸ μέσα ὄμ-
μάτι τῆς ψυχῆς σου ἀρέμβασον καὶ μακρὰ ἀπὸ πᾶσαν λογῆς ὑπερηφά- ιη
νειαν, διατὶ δὲν εἶναι καμία κλεψία ἀνάμεσα εἰς τοὺς πονηροὺς κλέ-
πτας τῆς ψυχῆς, τοὺς δαίμονας πλέα φθαρτικωτέρη καὶ χειροτέρη κλε-
ψία τῆς ψυχῆς, ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν. Ἐγκρατεύου καὶ χαλίνωνε τὴν
γλῶσσαν σου ἀπὸ τὴν ματαίαν ἔνδειξιν, ὁπόταν εὐγαίνῃς ἔξω ἀπὸ τὸ
κελλίον σου, καὶ μὴν διηγᾶσαι καινενὸς τὴν αὔξησιν τῶν πνευματικῶν κ
σου χαρισμάτων. διατὶ ἡ γλῶσσα κατέχει νὰ σκορπᾷ καὶ νὰ χαλᾷ μὲ
τὴν καύχησιν σύντομα καὶ γλίγορα τὸν μισθὸν τῶν καλῶν ἔργων, ὁποῦ
ἀπέκτησε τινὰς μὲ πολλοὺς κόπους. Μετέρχου τὴν κατάστασίν σου χωρὶς
καμίαν περιεργίαν, διατὶ ἡ περιεργία δύναται νὰ μολύνῃ τὴν ἡσυχίαν
ὅσον οὐδένα ἄλλο πάθος. ἐτούτη ἡ περιεργία εἶναι κατὰ δύο τρόπους. ὁ κβ
πρῶτος εἶναι εἰς τὸν ἄμετρον εὐτρεπισμὸν τοῦ κορμίου, τῶν ἐνδυμάτων,
τοῦ κελλίου. ὁ ἄλλος τρόπος εἶναι, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ χειρότερον, νὰ κρα-
τῇ τινὰς κάποιαις ἐργασίαις, ἀπὸ ταῖς ὁποίαις νὰ ἔχει νὰ λαμβάνῃ
ὄνομα τῆς ἁγιωσύνης, καὶ πῶς εἶναι καλός. Εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔρχον-
ται καὶ εὑρίσκουσί σε, βάνετως ἔμπροσθέν τους τὰ χρειαζόμενα πράγμα- λ'
τα εἰς τὴν τοῦ κορμίου τως χρείαν καὶ τῆς ψυχῆς τως, χωρὶς νὰ τῶς βάνῃς
πολλῶν λογιῶν βρώματα, καὶ λόγους σοφούς. Καὶ ἂν εἶναι καὶ ἤμεσθαν σο-
φώτεροι ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἔρχονται, ἂς δείξωμεν μὲ τὴν σιωπὴν πῶς
ἤμεσθαν φιλόσοφοι, ἐπιθυμοῦντες πλέα γλυγορώτερα νὰ διδαχθοῦμεν
τίποτες ἀπ' ἐκείνους, παρὰ νὰ θέλωμεν νὰ τοὺς διδάσκωμεν, διατὶ πόσο- λβ
[illegible]ὸς πλέα χαιρόμενα ἀγαπᾷ νὰ ἀκούῃ, παρὰ νὰ ὁμιλῇ.. ἀμὴ ἂν εἶναι

ἀδελ-

ἀδελφοί μας εἰς τὴν κατάστασιν, ἤγουν μοναχοί, ἂς ἀνοίξωμεν τὸ στόμα μας, καὶ ἂς ὁμιλήσωμεν σύμμετρα λόγια μετ' αὐτοὺς, ὅμως κάλλιον εἶν' νὰ βάνωμεν εἰς τὸν νοῦν μας, πῶς ὅλοι μας πόσοι δύνουσι, καὶ εἶναι καλλίτεροι παρὰ ἡμᾶς. Θέλωντας ἐγὼ νὰ βγάλω καὶ νὰ ἐμποδίσω
ιζ παντελῶς νὰ μὴν γίνεται ὁ σωματικὸς κόπος εἰς ταῖς συνάξεις τῶν ἀδελφῶν ἀπ' ἐκείνους ὅπου ἦσαν ἀκόμη νήπιοι, μὲ ἐκράτησεν ὀπίσω τὸ παράδειγμα ἐκείνου ὅπου ὅλην τὴν νύκτα ἐβάστα τὸν ἄμμον εἰς τὸ παλλιόνι του διὰ νὰ συνηθήσῃ νὰ ἀγρυπνᾷ. Καθὼς εἰς τὴν ἁγίαν γραφὴν τὰ δόγματα ὅπου ὁμιλοῦσι διὰ τὴν ἔνσαρκον τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ οἰκονο-
ιη μίαν ὅπου εἶναι ὁ εἷς τῆς πανυμνήτου τριάδος, φαίνονται πῶς ἐναντιώνονται εἰς τὸ δόγμα τῆς ἁγίας καὶ ἀχωρίστου καὶ προσκυνητῆς τριάδος. (διατί τὰ πράγματα ὅπου εἶναι εἰς τὴν ὑπερούσιον τριάδα εἶναι πληθυντικὰ, εἰς τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν εἶναι ἑνικὰ, καὶ ἐκεῖνα ὅπου εἶναι εἰς ἐκείνην τὴν τριάδα ἑνικὰ, εἰς τούτην τὴν σάρκωσιν τοῦ υἱοῦ καὶ λόγου, εἶναι
ιθ πληθυντικὰ,) τοιουτοτρόπως ἄλλα εἶναι τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ τὰ ἔργα ὅπου πρέπουσι τῆς ἡσυχαστικῆς ζωῆς, καὶ ἄλλα ἐκεῖνα ὅπου πρέπουσιν ἐκείνων ὅπου εὑρίσκονται εἰς ὑποταγὴν, καὶ ὑπακοήν. ὁ θεῖος ἀπόστολος Παῦλος εἶπε, τίς ἐγνώρισε τὸν νοῦν τοῦ κυρίου; ἀμὴ ἐγὼ λέγω, ποῖος πρὸς ῥωμ. ια.
ἐγνώρισε τὸν νοῦν τοῦ ἡσυχαστοῦ ἀνθρώπου; ὁ ὁποῖος εἶναι δόκιμος εἰς
κ τὴν ἡσυχαστικὴν ζωὴν καὶ μὲ τὸ κορμὶ, καὶ μὲ τὸ πνεῦμα;

ΒΑΘΜῸΣ ΕἸΚΟΣΤῸΣ ὌΓΔΟΟΣ.

κα Περὶ τῆς ἱερᾶς, καὶ μητρὸς τῶν ἀρετῶν, τῆς μακαρίας προσευχῆς, καὶ περὶ τῆς νοητῆς καὶ αἰσθητῆς παραστάσεως ὅπου εὑρίσκεται εἰς αὐτὴν τὴν προσευχήν,

λ Η προσευχὴ, ὅσον εἰς τὴν ποιότητά της, εἶναι μία ἕνωσις καὶ σμίξις ἀνθρώπων μὲ τὸν θεὸν, ὁπόταν ὑψώνουσι τὸν νοῦν τως εἰς αὐτόν. ὅσον εἰς τὴν ἐνέργειάν της, εἶναι μία σύστασις τοῦ κόσμου, κάμνωντας νὰ διαμένῃ ὁ κόσμος, καὶ νὰ μὴν χαλᾶται διὰ ταῖς μεγάλαις ἁμαρτίαις. μία καταλλαγὴ τοῦ θεοῦ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, διατὶ τὸν κάμνει καὶ πραΰνεται καὶ διαλλάττεται μὲ τοὺς ἀνθρώπους. μητέρα τῶν δακρύων, καὶ
λα πάλιν θυγατέρα τως. ἱλασμὸς τῶν ἁμαρτημάτων. εἶναι ἕνα γεφύρι ἀπάνω εἰς τὸ ὁποῖον περνᾷ χωρὶς κανένα βλάψιμον τινὰς τοὺς πειρασμούς.

σμός. ἡ προσευχὴ εἶναι ἕνα μεσότοιχον ἀνάμεσα τῶν θλίψεων καὶ ἡμῶν, μὲ τὸ ὁποῖον βοηθούμεθαν ἀπὸ ταῖς θλίψες. Εἶναι ἕνας τζακισμός, καὶ μία νίκη τῶν πολέμων ὁποῦ μᾶς πολεμᾶ ὁ πονηρὸς δαίμων. ἕνα ἔργον τῶν ἀγγέλων. μία τροφὴ ὁλονῶν τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων. ἡ μέλλουσα εὐφροσύνη, ἔργον ἀπέραντον, ὁποῦ ἔχει νὰ τὸ ἐργάζεται τινὰς πάντοτε χωρὶς νὰ βάνη εἰς αὐτὸ τέλος. μία βρύσις τῶν ἀρετῶν. μία δόξα καὶ προξενήτρα τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων. μία προκοπὴ εἰς τὸ καλόν, ὁποῦ δὲν φαίνεται. μία τροφὴ τῆς ψυχῆς. ἕνας φωτισμὸς τοῦ νοός. μία πέλεκυς ὁποῦ κόπτει καὶ ξορίζει τὴν ἀπόγνωσιν. μία ἀπόδειξις τῆς ἐλπίδος ὁποῦ ἔχει τινὰς διὰ νὰ ἐπακουσθῆ. μία λύσις τῆς λύπης. ἕνας πλοῦτος τῶν μοναχῶν. ἕνας θησαυρὸς τῶν ἡσυχαστῶν. ἕνα σμίκρεμα τοῦ θυμοῦ. ἕνας καθρέφτης τῆς προκοπῆς εἰς τὴν ἀρετήν. μία φανέρωσις τοῦ μέτρου τῆς ἀρετῆς, εἰς τὸ ὁποῖον ἤμεσθεν φθασμένοι. μία ξεκαθαρωσύνη τῆς καταστάσεώς μας. μία ἀποκάλυψις τῶν θείων μυστηρίων, καὶ τῶν μελλόντων πραγμάτων. ἕνα σημάδι καὶ γνώρισμα τῆς τιμῆς ὁποῦ ἔχει τινὰς σιμὰ εἰς τὸν θεόν. Ἡ προσευχὴ σιμὰ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ προσεύχεται ἀληθινά, καὶ ὡς πρέπει, εἶναι ἕνα δικαστήριον καὶ κριτήριον, καὶ ἕνα βῆμα τοῦ κυρίου πρωΐτερα παρὰ νὰ ἔλθη ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως. εἰς τὸ ὁποῖον κριτήριον, ἐξετάζει καθ' ἕνας τὸν ἑαυτόν του πῶς εὑρίσκεται πρὸς τὸν θεόν, καὶ διορθώνεται. Ἂς συνκαθούμενοι ὅλοι ἀπὸ τὴν ὀκνηρίαν εἰς τὴν θερμότητα, καὶ ἂς ἀκούσωμεν τῆς ἱερᾶς ἐξουσίας βασιλίσσης τῶν ἀρετῶν ὁποῦ φωνάζει πρὸς ἡμᾶς μὲ ὑψηλὴν

ματθ. ια.

φωνὴν καὶ λέγει. ἐλᾶτε πρὸς ἐμένα ὅλοι ἐσεῖς ὁποῦ κοπιάζετε πολεμῶντας ἐναντίον τῶν πειρασμῶν τοῦ δαίμονος, τοῦ κόσμου καὶ τῆς σαρκός, καὶ ὁποῦ εἶστε φορτωμένοι μὲ τὸ βαρὺ φορτίον τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ ἐγὼ σᾶς θέλω ἀναπαύσει μὲ τὴν γλυκύτητα τῆς χάριτος εἰς τούτην τὴν ζωήν, καὶ μὲ τὴν εὐφροσύνην τῆς μακαριότητος εἰς τὴν μέλλουσαν δόξαν, συκώσετε ἀπάνωσας τὸν ζυγόν μου, καὶ θέλετε εὕρη ἀνάπαυσιν εἰς ταῖς ψυχαῖς σας, καὶ ἴασιν καὶ θεραπείαν εἰς ταῖς πληγαῖς σας.

ματθ. κβ.

διατὶ ὁ ζυγός μου εἶναι καλός, καὶ θεραπευτικὸς τῶν μεγάλων σας πταισμάτων. Ὅθεν πηγαίνομεν διὰ νὰ παρασταθοῦμεν, καὶ νὰ συνομιλήσωμεν μὲ τὸν βασιλέα καὶ θεὸν ἡμῶν, μὴν κάμωμεν τοῦτον μας τὸν δρόμον χωρὶς προσοχὴν καὶ ὀρθινίαν τοῦ νοός μας, μήπως καὶ θεωρῶντάς μας ἀπὸ μακρόθεν νὰ μὴν ἔχωμεν ἄρματα πνευματικά, καὶ ἐνδύματα ἄξια διὰ νὰ παραστέκωμεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, ὁρίση καὶ προστάξη τοὺς ὑπηρέτας του νὰ μᾶς δέσουσι, καὶ νὰ μᾶς ξορίσουσι μακρὰ

ἀπὸ

ἀπὸ τὸ πρόσωπόν του, καὶ διαγύρη μας ὀπίσω κατὰ τοῦ προσώπου μας καταφρονεμένας τὰς ἀνωφελεῖς καὶ ἀνεπιτηδείους μας προσευχάς. Ὁπόταν πάγῃς διὰ νὰ παρασταθῇς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, κάμε νὰ ἔχῃς τὸ ποκάμισον τῆς ψυχῆς σου ἐξυφασμένον ὅλον μὲ πλῶμα, μᾶλλον δὲ μὲ τὸ λύμα τῆς ἔχθρας καὶ τῆς ἀμνησικακίας πρὸς ἐκείνους ὁποῦ σοῦ ἐπταίσασι. διατί ἂν δὲ κάμῃς ἔτζη, δὲν θέλεις πάρῃ καμίαν ὠφέλειαν ἀπὸ τὴν προσευχήν σου. Ἂς εἶναι ὅλον τὸ ὕφασμα τῆς προσευχῆς σου χωρὶς πολυλογίαν, καὶ χωρὶς καμίαν στολισμὸν τῶν λόγων. διατί καὶ ὁ τελώνης, καὶ ὁ ἄσωτος μὲ ἕνα λόγον μοναχὰς ἐκαταλλαχθήκασι καὶ ἐφιλιωθήκασι μὲ τὸν Θεόν. Μία εἶναι ἡ παράστασις πρὸς τὸν Θεὸν τῶν προσευχομένων, ὅμως ἔχει ἐτούτη ἡ παράστασις εἰς τοὺς λόγους της πολλὴν τὴν διαφοράν. Οἱ μὲν ἀπ' αὐτοὺς ὁποῦ προσδέχονται, παρασταίνονται ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως, καὶ συνομιλοῦσι μετ' αὐτὸν ὡσὰν μὲ φίλον τους καὶ αὐθέντην τους, φέρνοντάς του τὸν ὕμνον καὶ τὸ παρακάλεμα ὄχι διὰ λόγου τως, ἀμὴ διὰ βοήθειαν ἀλλονῶν. ἄλλοι τοῦ ζητοῦσι πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ πλειοτέραν παῤῥησίαν, καὶ θάῤῥος. ἄλλοι ζητοῦσι, νὰ ἐλευθερωθοῦσι τελείως, ἀπὸ τὸν ἀντίδικόν τως. ἄλλοι παρασταίνονται, παρακαλῶντας τον νὰ πάρουσι κανένα ἀξίωμα. ἄλλοι τελείαν τὴν ἀμεριμνίαν τῆς χρείους. ἄλλοι, ἐλευθερίαν ἀπὸ τὴν φυλακήν, καὶ τὴν ξενιτείαν. καὶ ἄλλοι συγχώρησιν τῶν σφαλμάτων τως. μὰ ἡμεῖς πρὶν παρὰ ὅλα θέλομεν βάλλει εἰς τὸ χαρτὶ τοῦ παρακαλέματός μας τὴν καθαρὰν εὐχαριστείαν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ ταῖς εὐεργεσίαις ὁποῦ ἐπήραμεν ἀπ' αὐτόν. εἰς τὸν δεύτερον στίχον τῆς προσευχῆς μας θέλομεν βάλει τὴν ἐξομολόγησιν τῶν ἁμαρτιῶν μας, καὶ τὴν ἐνδοτέραν συντριβὴν καὶ λύπην τῆς καρδίας μας διὰ ταῖς ἁμαρτίαις μας. ἔπειτα θέλομεν φέρη ἔμπροσθεν εἰς τὸν Θεὸν τὸν βασιλέα ἡμῶν τὴν αἴτησίν μας, καὶ τὸ παρακάλιον μας. καὶ ὁ προειρημένος τρόπος τῆς προσευχῆς, εἶναι καλότατος, καθὼς ἐφανερώθηκεν εἰς ἕνα ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς ἀπὸ ἕνα ἄγγελον τοῦ κυρίου. Ἂν ἐπαραστάθηκες καμίαν φορὰν κατάκριτος καὶ ἔπαισες εἰς κανένα κριτὴν κοσμικὸν καὶ ὁρατόν, ἀναμένοντας νὰ σὲ τιμωρήσῃ διὰ τὰ σφαλματά σου, δὲν θέλεις ἔχει χρείαν ἀπὸ ἄλλο ξόμπλι καὶ παράδειγμα τοῦ φόβου τοῦ μεγάλου, καὶ τῆς ταπεινῆς ὄψεως ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχῃς ὁπόταν παρασταίνῃς εἰς τὴν προσευχήν σου. ἀμὴ ἂν εἶναι καὶ ἀκόμι οὔτε ἐσὺ ἐπαραστάθηκες εἰς τὸν κριτήν, μήτε ἄλλους εἶδες νὰ ἐξετάζονται ἀπὸ τὸν κριτήν, κἂν μάθε τοῦτο τὸ πρᾶγμα νὰ παρασταίνῃς ἔμπροσθεν τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ τὸν παρακαλῇς μὲ δάκρυα, ἀπὸ τὸ παρακάλιον ὁποῦ κάμνουσι πρὸς

διὸ ἰατροὺς οἱ ἄῤῥωστοι, ὁπόταν μέλλουσι νὰ πάρουσι καμμίαν καῦσιν,
ἢ καντζία κόψιμον ἀπ' αὐτούς. Μὴν θέλης νὰ σοφίζεσαι τὰ λόγια εἰς
τὴν προσευχήν σου, διατὶ πολλαῖς φοραῖς τὰ ἁπλᾶ λόγια τῶν παιδίων
τῶν βουβῶν, ἤγουν ἐκείνων ὁποῦ λέγει ὁ χριστὸς, ἂν δὲν στραφῆτε ὡς τὸ
παιδίον τοῦτο, δὲν θέλετε ἔμπη εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἔθεραπεύσασι τὸν πατέρα τως ὁποῦ εἶναι εἰς τὸν οὐρανόν. Μὴν ἀρχίζῃς νὰ πο- ι'
λυλογᾷς εἰς τὴν προσευχήν σου, διατὶ νὰ μὴν διασκορπᾶται ὁ νοῦς σου νὰ
ξυρεύῃ λόγια. Ἕνας λόγος τοῦ τελώνου, ἐπράϋνε τὸν θεὸν εἰς τοῦ λόγου
του, καὶ ἐξιλέωσέ τον. καὶ ἕνας λόγος πιστὸς, ἔσωσε τὸν λῃστήν. Ἡ
πολυλογία ὁποῦ γίνεται εἰς τὴν προσευχὴν, πολλαῖς φοραῖς ἔῤῥιψε τὸν ιβ'
νοῦν εἰς φαντασίαις καὶ ἐδιασκόρπισέ τον. μὰ ἡ μονολογία, ἤγουν νὰ
λέγῃ τινὰς ἕνα λόγον, ἢ ὀλίγα λόγια εἰς τὴν προσευχήν του, ἔχει φύσιν καὶ συνήθειαν νὰ συμαζώνῃ τὸν νοῦν. Ὁπόταν γροικᾶς καὶ γλυκαίνεσαι καμμίαν φορὰν καὶ κατανύγεσαι εἰς κανένα λόγον τῆς προσευχῆς σου, στέκε εἰς αὐτὸν, διατὶ τότε ὁ φύλαξ μας ἄγγελος συμπρο- ιγ'
σεύχεται μετ' ἐμᾶς. Μὴν πέρνῃς ποτὲ θάῤῥος, ἂν καλὰ καὶ νὰ εὑρίσκεσαι καθαρὸς καὶ ἐλεύθερος ἀπὸ πᾶσαν ἁμαρτίαν, ἀμὴ προσέχου εἰς τὴν
προσευχήν σου μὲ πολλὴν ταπεινοφροσύνην, καὶ τότε θέλεις πάρη περισσότερον θάῤῥος. Ἂν ἀνέβηκες καὶ ὅλην τὴν σκάλαν τῶν ἀρετῶν, παρακάλει ὅμως τὸν θεὸν διὰ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν σου, γροικῶν- κ'
τας τί λέγει ὁ μακάριος παῦλος λέγει διὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς, ἀπὸ τοὺς
ὁποίους ἐγὼ εἶμαι ὁ πρῶτος. Τὸ λάδι, καὶ τὰ ἅλας ἔχουσι φύσιν νὰ
ἀρτύουσι τὰ φαγητὰ, καὶ ἡ σωφροσύνη, καὶ τὸ δάκρυον ἔχουσι φύσιν νὰ
κάμνουσι πτερὰ τῆς προσευχῆς νὰ ἀναβαίνῃ πρὸς τὸν θεόν. Ἂν εἶσαι καὶ
ἐνδυθῆς πᾶσαν λογῆς πραΰτητα καὶ ἀοκνερμὸν τῆς ὀργῆς, καὶ τοῦ θυ- κα'
μοῦ, δὲν θέλεις πάρη πολὺν κόπον, διὰ νὰ ἐλευθερώσῃς τὸν νοῦν σου
ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ διασκορπισμοῦ, καὶ τῆς διαχύσεως. Ὥστε ὁποῦ
δὲν ἔχομεν τὴν προσευχὴν βεβαίαν καὶ ἔμπρακτον καὶ καθαρὰν, παρομοιόνομεν ἐκείνων ὁποῦ εἰς ταῖς ἀρχαῖς γυμνάζουσι τὰ μωρὰ παιδία νὰ περιπατοῦσι, διατὶ καθὼς ἐκεῖνα παγαίνοντας ὀλιγάκι ὀμπρὸς, λ'
καὶ ἔπειτα πέφτοντας, σηκώνονται, καὶ πάλιν περιπατοῦσι, τοιουτοτρόπως καὶ ἡμεῖς ὁπόταν εἰς τὴν προσευχώμεθας πέφτῃ ὁ νοῦς ἀπὸ ἐκείνην
τὴν νόησιν ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχῃ πρὸς τὸν θεὸν, τὸν ἀνορθόνομεν πάλιν καὶ
συνάγομέν τον ἕως ὅτου νὰ ἀποκτήσῃ τὸ ἄπλωτον. Ἀναγκάζου καὶ κάμνε
μὲ ὅλην σου τὴν δύναμιν νὰ ἀνασυκώνῃς τὸν νοῦν σου πρὸς τὸν θεὸν εἰς λα'
τὴν προσευχήν σου, μᾶλλον δὲ, νὰ σφαλίζῃς ὅλην σου τὴν ἔννοιαν καὶ

τὸν λογισμὸν, εἰς τὰ λόγια τῆς προσευχῆς σου, καὶ ἂν εἶναι καὶ ξαθεριῶντας ὁ λογισμός σου πέση, καὶ εὔγη ἔξω διὰ νὰ εἶσαι ἀκόμι νήπιος, φέρνετον πάλιν μέσα, καὶ συμάζωνέτον. διὰ τί τοῦ νοὸς εἶναι ἴδιον, νὰ εἶναι ἄστατος, μὰ τοῦ θεοῦ εἶναι ἴδιον, νὰ δύναται, νὰ στέκῃ, καὶ νὰ βεβαιώνῃ κάθε
έ πρᾶγμα. Α᾿ν εἶσαι καὶ κοπιάζῃς καὶ ἀγωνίζεσαι ἄπαυστα ἐναντίον τῆς ἀκαταστασίας τοῦ νοός σου, θέλει ἔλθει καὶ εἰς ἐσένα μὲ τὴν χάριν του, καὶ θέλει ἐπισκεφθῆ τὴν καρδίαν σου ὁ θεὸς, ὁ ὁποῖος ἔβαλε τριγύρου τῆς θαλάσσης τοὺς ὅρους της, καὶ θέλει περιορίσει καὶ ἐσένα τὴν θάλασσαν Παροιμ. η.
τοῦ νοός σου, καὶ θέλει τῆς εἰπεῖ εἰς τὴν προσευχήν σου, ἔλθει θέλεις ὡς
έ ἐδῶ καὶ δὲν θέλεις περάσῃ παρέκει, οὐδὲ θέλεις διασκορπισθῆ ἐδῶ καὶ Ιώβ. λή.
ἐκεῖ. Α᾿δύνατον πρᾶγμα εἶναι, νὰ δέσῃ τινὰς τελείως τὸ πνεῦμα, καὶ τὸν νοῦν, νὰ μὴν πλανᾶται, καὶ νὰ διασκορπᾶται, μὰ ὅπου κατοικᾷ ὁ κτίστης τοῦ νοὸς, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὅλα τὰ πράγματα τοῦ ὑποτάσσονται. Α᾿ν εἶδες καμίαν φορὰν καθὼς πρέπει τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης τὸν
ιέ ἰν χν, θέλεις δυνηθῆ νὰ συνομιλήσῃς καὶ μετ᾿ αὐτὸν παρακαλῶντάς τον, καὶ ὑμνῶντάς τον. Α᾿μὴ ἂν δὲν τὸν εἶδες, πῶς θέλεις δυνηθῆς ἐσὺ νὰ συνομιλῇς ἀψευδῶς μετ᾿ ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον δὲν εἶδες; Η῾ ἀρχὴ, καὶ ὁ πρῶτος βαθμὸς τῆς προσευχῆς, εἶναι, νὰ διώχνῃ ὁ προσευχόμενος δυνατὰ μὲ ὀλίγα καὶ ἄλογα λόγια ταῖς προσβολαῖς, καὶ τοὺς ῥαντι-
κ' σμοὺς τῶν λογισμῶν, ἀπὸ τὴν ἀρχήν ὥσπως. ἡ μεσότης τῆς προσευχῆς εἶναι, νὰ εὑρίσκεται ἡνωμένος ὁ νοῦς ὅλος εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ λέγει, καὶ ὁποῦ νοεῖ. τὸ τέλος τῆς προσευχῆς, εἶναι, νὰ εἶσαι τελείως αἰχμαλωτισμένος ὁ νοῦς πρὸς τὸν θν. Α῎λλη χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις εἶναι ἐκείνη ὁποῦ συμβαίνει εἰς τὴν προσευχὴν ἐκείνων ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὴν συνοδίαν τῶν ἀδελ-
κέ φῶν, καὶ ἄλλη ἐκείνη ὁποῦ γίνεται εἰς ἐκείνους ὁποῦ προσεύχονται κατὰ μόνας εἰς τὴν ἡσυχίαν. διὰ τί ἐκείνη τῆς συνοδίας, καμίαν φορὰν ἴσως πάσχει μικρὰν ἀπάτην τοῦ διασκορπισμοῦ τοῦ νοὸς, καὶ φαντασίας, καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι τελείως καθαρὰ, ἀμὴ ἡ ἀγαλλίασις τῶν τελείων ἡσυχαστῶν, εἶναι ὅλη πληρωμένη καὶ γεμάτη μὲ ταπεινοφροσύνην τοῦ ἑαυτοῦ
λ' τως. Α᾿ν εἶσαι καὶ γυμνάζῃς καὶ συνηθίζῃς πάντοτε τὸν νοῦν σου νὰ μὴν μακρύνῃ ἀπὸ τὸν θν, ὡς καὶ εἰς τὸ θέσμα τῆς τραπέζης, θέλει εἶσαι σιμάσου. μὰ ἂν ἀφήσῃς τὸν νοῦν σου νὰ πλανᾶται χωρὶς νὰ τὸν ἐμποδίζῃς, οὐδὲ νὰ τοῦ ἐναντιώνεται, δὲν θέλεις δυνηθῆ νὰ κρατῇς σιμάσου τὴν παρουσίαν τοῦ θεοῦ. Ε᾿κεῖνος ὁ μεγάλος ἐργάτης τῆς μεγάλης, καὶ α΄ πρὸς κο
λά τελείας προσευχῆς, εἶπε. θέλω νὰ εἰπῶ πέντε λόγους εἰς τὴν συνοδίαν ρινθ. ιδ'.
μὲ τὸν νοῦν μου, διὰ νὰ διδάξω ἄλλους, παρὰ νὰ εἰπῶ δέκα χιλιάδες

δες μὲ ποικιλότητα, καὶ μὲ λιπότητα τῆς γλώσσης. ἀμὴ ὁ τρόπος ἐτοῦτος τῆς προσευχῆς εἶναι ἀλλότριος καὶ ξένος ἀπὸ τοὺς νηπιωδεστέρους, καὶ τοὺς νέους. διὰ τοῦτο ἡμεῖς οἱ ἀτελεῖς προσευχόμεθαν ὡς δυνόμεθαν καὶ μὲ τὴν ποιότητα, ἤγουν μὲ κάποιαν ἕνωσιν τοῦ νοός, ἢ μὲ τὸ πλῆθος τῶν λόγων, ὅμως ἐκεῖνοι ὁποῦ μὲ καλὸν σκοπὸν προσεύχονται τὰ ἴδια λόγια ἁπλᾶς, φθάνουσιν ἔπειτα εἰς τὴν τελείαν προσευχήν, διατὶ ἡ δευτέρα προσευχή, ἤγουν ἡ ἀτελὴς ὁποῦ εἶναι μὲ τὰ λόγια, εἶναι γεννήτρα καὶ δότρια καὶ τῆς πρώτης, ἤγουν τῆς τελείας προσευχῆς τοῦ νοός, καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ προφήτης διὰ τὸν θεόν. ἐκεῖνος ὁποῦ δίδει προσευχὴν καθαράν, ἐκείνου ὁποῦ προσεύχεται χωρὶς καμίαν ὀκνηρίαν, καὶ ῥυπαρά, ἢ μὲ κόπον.

Διαφοραὶ προσευχῆς.

Ἄλλο πρᾶγμα εἶναι ὁ ῥύπος τῆς προσευχῆς, καὶ ἄλλο ὁ ἀφανισμός, καὶ ἄλλο τὸ κλέψιμον, καὶ ἄλλο, τὸ μέμψιμον. Ὁ ῥύπος τῆς προσευχῆς εἶναι, νὰ παρασέκη τινὰς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ σωματικῶς, καὶ μὲ τὸν νοῦν νὰ φαντάζεται ἀτόπους καὶ συχαστερούς λογισμούς. Ὁ ἀφανισμὸς εἶναι, νὰ αἰχμαλωτίζῃ τινὰς τὸν νοῦν του ὅταν εἶναι καιρὸς τῆς προσευχῆς, εἰς ἀνωφελεῖς φροντίδας. Κλέψιμον εἶναι τῆς προσευχῆς, ὁπόταν κρυφὰ καὶ χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανώμεθαν, ῥέμβεται ὁ νοῦς μας. μέμψιμον τῆς προσευχῆς εἶναι, ὅ,τι λογῆς προσβολὴ πειρασμοῦ καὶ ἂν εἶναι ὁποῦ νὰ μᾶς ἐγγίζῃ τότε ὁπόταν προσευχώμεθαν. Ἂν εἶναι καὶ δὲν εὑρισκώμεθαν κατὰ μόνας εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ παρασεκόμεθαν εἰς τὴν προσευχήν, ἂς ἀνατυπώνωμεν ἀπὸ μέσα τῆς καρδίας μας τὸ σχῆμα τοῦ παρακαλίου μας, χωρὶς νὰ δείχνωμεν ἀπ' ἔξω τίποτας σημάδι, μὰ ἂν δὲν εὑρισκώμεθαν μὲ ἄλλους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἠθέλαμεν ἐπαινεθῆ, τότε ἂς τυπόσωμεν εἰς τὸ παρακάλιον καὶ τὸ ἔξω ἦθος, διατὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἀκόμη ἀτελεῖς, ὁ νοῦς τως πολλαῖς φοραῖς συσχηματίζεται μὲ τὰ ἤθη τοῦ κορμίου. Ὅλοι βέβαια, μὰ περισσότερον ἐκεῖνοι ὁποῦ πηγαίνουσι πρὸς τὸν βασιλέα διὰ νὰ πάρουσιν ἄφεσιν τοῦ χρέους τως, ἔχουσι χρείαν ἀπὸ πολλὴν καὶ ἀρίφνητον συντριμμὸν τῆς καρδίας, καὶ ταπείνωσιν. Ἂν εὑρισκώμεθαν ἀκόμη εἰς τὴν φυλακὴν ἐτούτης τῆς σκοτεινῆς καὶ φθαρτῆς σαρκός, ἂς ἀκούσωμεν ἐκεῖνον ὁποῦ εἶπεν ὁ Χριστὸς τοῦ Πέτρου, ζώσου τὸ λέντιον τῆς ὑπακοῆς, καὶ ἐκδύσου τὰ θελήματά σου, καὶ ἔτζη γυμνὰς ἀπὸ τοῦτα, πρόσελθε εἰς τὸν κύριον μὲ τὴν προσευχήν σου, ἐπικαλούμενος μόνον τὸ θέλημά του. καὶ τότε θέλεις λάβῃ τὸν θεὸν νὰ κρατῇ τὸ τιμόνι τῆς ψυχῆς σου, καὶ νὰ σὲ κυβερνᾷ χωρὶς κανένα κίνδυνον.

Πράξ. τῶν ἀποστόλ.

Ἐσὺ ὁποῦ θέλεις νὰ προσεύχεσαι τελείως, σιχάσου καὶ μίσευσε ὁλοτελῶς ἀπὸ ταῖς ἡδοναῖς τοῦ κόσμου, καὶ ἀπὸ ταῖς αἰσχραῖς ἐπιθυμίαις

τῆς

τῆς σαρκός. ῥίψε ἀπὸ πάνω σου πᾶσαν λογῆς φροντίδα κοσμικὴν καὶ
σαρκικήν. ἔγδυσε τὸν νοῦν σου ἀπὸ ὅλαις ταῖς ἔννοιαις καὶ τοὺς λογι-
σμοὺς ὁποῦ δὲν εἶναι πρὸς τὸν θεὸν, καὶ ἀπαρνήσου τὸ κορμί σου. Διὰ τί ἡ
προσευχὴ δὲν εἶναι ἄλλο πρᾶγμα, παρὰ μία ἀλλοίωσις καὶ ξένωσις ἀπὸ
ι τὸν ὁρατὸν καὶ ἀόρατον κόσμον, ἤγουν ἀπὸ τὰ κτίσματα ὁποῦ βλέπουν-
ται, καὶ ὁποῦ δὲν βλέπουνται, καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγε πρὸς τὸν θεὸν ὁ προ-
φήτης, κύριέ μου τί πρᾶγμα τοῦ ζητῶ ἐγὼ εἰς τὸν οὐρανὸν, οὐδένα, καὶ τί
θέλω ἀπὸ ἐσένα ἀπάνω εἰς τὴν γῆν; οὐδὲ τίποτας, παρὰ νὰ εὑρίσκωμαι
προσκολλημένος ἀπαδιάστατα μετὰ σένα χωρὶς καμμία διασκορπισμὸν
ι τοῦ νοός μου μὲ τὴν προσευχὴν πάντοτε. Τινὲς ἐπιθυμοῦσι πλοῦτον.
ἄλλοι δόξαν, τιμαῖς, ἢ ἀπὸ κτῆσιν καμμιᾶς θνητοῦ καὶ φθαρτοῦ πράγμα-
τος, μὰ ἐκεῖνον ὁποῦ ἐπιθυμᾶται ἀπὸ ἐμένα, εἶναι τοῦτο, νὰ προσκολ-
λοῦμαι εἰς τὸν θεὸν, καὶ νὰ βάνω εἰς αὐτὸν τὴν ἐλπίδα τῆς ἀπαθείας μου.
Ἡ πίστις ἔκαμε πτερὰ τῆς προσευχῆς, διατί δίχως ἐτούτην δὲν δύναται
ιε ἡ προσευχὴ νὰ πετάξῃ εἰς τὸν οὐρανόν. Ἡμεῖς ὁποῦ εὑρισκόμεσθαν ἀκό-
μη κρατημένοι ἀπὸ διάφορα πάθη, ἂς παρακαλέσωμεν μὲ διαμονὴν τὸν
κύριον. διατί ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ εὑρίσκουνται ἐμπαθεῖς, ἀπὸ τὴν ἐμπά-
θειαν ὁποῦ εὑρίσκουνται, ἐπροκόψασιν εἰς τὴν ἀπάθειαν μὲ τὴν προ-
σευχήν. Καθὼς ἐκεῖνος ὁ ἄδικος κριτὴς ὁποῦ ἐφοβᾶτον τὸν θεὸν, ἐκδι- Λουκ. ιη.
κ κάμωσε τὴν χήραν ἀπὸ τὸν ἀντίδικόν της διὰ τοὺς πολλοὺς κόπους ὁποῦ
τοῦ ἔδιδε, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ δεσπότης ἡμῶν θέλει καμεῖ τὴν ἐκδίκη-
σιν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ ἀντίδικόν της κορμί, καὶ ἀπὸ τοὺς πονηροὺς δαίμονας
τοὺς ἐχθρούς της, ἐκείνην λέγω ὁποῦ μὲ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ μὲ τὸ πτῶμα
ἐχήρευσε καὶ ἐστερεύθηκέν τον, διὰ τοὺς κόπους ὁποῦ τοῦ δίδει μὲ τὴν
κε ἀδιάλειπτον προσευχήν. Ὁ καλὸς ἡμῶν πραγματευτὴς ὁ θεὸς σύρνει
εἰς τὴν ἀγάπην του τοὺς εὐγνώμονας καὶ εὐχαρίστους, δίδωντάς τως
παρευθὺς τὸ ζήτημά τως, μὰ ταῖς ψυχαῖς ταῖς ἀγνώμονες καὶ ἀχάρισταις
καὶ μὲ κάποιον τρόπον σκύλιναις, ὁποῦ παίρνωντας πολλαῖς φοραῖς τὰ
χαρίσματα, ξελησμονοῦσιν ἐκεῖνον ὁποῦ τῶς τὰ ἔδωκε, ταῖς παρασκευά-
λ ζει καὶ ἀφίνει ταις νὰ στέκουνται πάντοτε σιμά του μὲ τὴν προσευχήν,
μὲ πεῖναν καὶ δίψαν τοῦ ζητήματός τως. διατί ὁ σκύλος ὁ ἀχάριστος,
ἀφ᾽ οὗ πάρῃ τὸ ψωμί, πάραυτα ἀναχωρεῖ καὶ μισεύει ἀπ᾽ ἐκεῖνον ὁποῦ
τοῦ τὸ ἔδωκεν. Ὁπόταν στέκωντας πολλὺν καιρὸν εἰς τὴν προσευχήν, δὲν
ἔλαβες ἐκεῖνον ὁποῦ ἐζήτας, μὴν λέγῃς, πῶς δὲν ἐκατόρθωσες τίπο-
λε τας, οὐδὲ ἔλαβες τίποτας, διατί ἐπῆρες τὴν διαμονὴν τῆς προσευχῆς.
διατί τί πρᾶγμα καλὸν μπορεῖ νὰ εἶναι ὑψηλότερον, ὡσὰν νὰ προσκολ-

λᾶται τινὰς καὶ νὰ ἐβγάζῃ τοῦ θεοῦ μὲ τὸν νοῦν, καὶ νὰ ἑνώνεται πνευματικὰ
μετ' ἐκεῖνον μὲ τὴν προσευχήν. Ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι καταδεκριμένος
εἰς θάνατον σωματικὸν, δὲν φοβᾶται ἔτζη ἐκείνην τὴν ἀπόφασιν τῆς τι-
μωρίας του, ὡσὰν ἐκεῖνος ὁποῦ ὀλιγωρεῖ καὶ ἀμελᾶται τὴν προσευχήν, τὴν ὥραν
ὁποῦ ἔχει νὰ πραγματευθῇ μετ' αὐτὴν εἰς τὸν θεόν. διὰ τοῦτο ἂν εἶναι τινὰς σο- ι
φὸς καὶ ὀξὺς εἰς τὸν νοῦν, μὲ τὴν ἐνθύμησιν ταύτης ἐκείνης, δύναται νὰ ἀπο-
στρέφεται καὶ νὰ μισᾷ παντελῶς λογῆς ὀργὴν καὶ ὕβριν, καὶ φροντίδα, καὶ ἀσχο-
λίαν κοσμικὴν, καὶ θλίψιν, καὶ χορτασίαν, καὶ πειρασμὸν, καὶ λογισμόν. Ὁπό-
ταν ἔχῃς νὰ πραγματευθῇς εἰς τὴν νοερὰν, ἢ τὴν διὰ λόγων προσευχὴν, προ-
παρασκευάζου πρότερα μὲ συχνίαν προσευχὴν τῆς ψυχῆς σου, διὰ νὰ ι
πραγματευθῇς καθὼς πρέπει ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ, καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον θέλεις
προκόψει σύντομα εἰς τὴν προσευχήν σου. Εἶδα κάποιους οἱ ὁποῖοι ἐλάμ-
πασι, καὶ ἐξαστράπτασιν εἰς τὴν ὑπακοὴν, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀμελοῦσαν ὅσον
τοὺς ἦτον δυνατὸν, ἀπὸ τὴν ἐνθύμησιν ὁποῦ εἴχασιν εἰς τὸν νοῦν τως
τοῦ θεοῦ, καὶ παραστέκωντας πάραυτα εἰς τὴν προσευχὴν, ἐκινήσασι τὸν ιϛ
νοῦν τως σύντομα, καὶ ἐχύνασιν ὡσὰν βρύσιν τὰ δάκρυα, διατί ἦσαν
προπαρασκευασμένοι μὲ τὴν ὁσίαν ὑπακοήν. Εἰς τὴν ψαλμωδίαν ὁ-
ποῦ γίνεται ὁμάδι μὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀδελφῶν, ἔχουσι συνήθειαν νὰ ἀ-
κολουθοῦσιν αἱ αἰχμαλωσίαις καὶ διασκορπισμοὶ τοῦ νοὸς, τὰ κινήμα-
τα τῆς κενοδοξίας, καὶ οἱ ῥεμβασμοὶ ὁποῦ χωρίζουσι τὸν νοῦν ἀπὸ τὸν κ'
θεὸν, μὰ εἰς τὴν ψαλμωδίαν ὁποῦ γίνεται κατ' ἰδίαν καὶ μοναχικῶς, δὲν
συμβαίνει ἔτζη. ἀλλὰ κατὰ ταύτης πολεμᾷ ἡ ἀκηδία. καὶ εἰς ἐκείνην
συνεργᾷ ἡ προθυμία. Ὁ καιρὸς τοῦ πολέμου ἐφανέρωσε τὴν ἀγάπην ὁ-
ποῦ ἔχει ἕνας στρατιώτης πρὸς τὸν βασιλέα του. καὶ τὴν ἀγάπην ὁποῦ
ἔχει ὁ μοναχὸς πρὸς τὸν θεὸν, τὴν ἐφανέρωσεν ὁ καιρὸς τῆς προσευχῆς, κα
καὶ τῆς πραγματείας της. Ἡ προσευχή σου θέλει σοῦ φανερώσει τὴν κα-
τάστασιν καὶ τὴν προκοπὴν ὁποῦ ἔχεις εἰς τὴν ἀρετὴν, διατί οἱ θεολό-
γοι ἐδείξασι καὶ ἐδιδάξασι, πῶς ἡ προσευχὴ εἶναι ὁ καθρέφτης τοῦ μο-
ναχοῦ. Ἐκεῖνος ὁποῦ μετέρχεται ὅ,τι πρᾶγμα καὶ ἂν εἶναι ἐκεῖνο, καὶ
φθάνωντας ἡ ὥρα τῆς προσευχῆς, διαμένει ὅλος ἕνα εἰς αὐτὸ, ἐμπαί- λ'
ζεται ἀπὸ τοὺς δαίμονας. διατί σκοπὸς εἶναι αὐτωνῶν τῶν κλεπτῶν
νὰ μᾶς κλέψουσι μίαν ὥραν διὰ ἄλλην. Μὴν παραιτῆσαι, μὴ δὲ ἀφή-
νῃς νὰ προσεύχεσαι διὰ καμίαν ψυχὴν ὁποῦ σὲ παρακαλεῖ, καλὰ καὶ νὰ
μὴν ἔχῃς ἀρετὴν, οὐδὲ καρπὸν προσευχῆς, διατί ἡ πίστις ἐκείνου ὁποῦ
ζητεῖ ταπεινὰ, πολλαῖς φοραῖς ἔσωσε καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ παρακαλεῖ μὲ λ
συντριμμὸν τῆς καρδίας, καὶ μὲ κατάνυξιν. Μὴν ἐπαίρεσαι καὶ ὑπε-
ρηφα-

ρηφανεύεσαι, ὁπόταν παρακαλῶν τις διὰ ἄλλον, ἐπακουσθῇς, διὰ τί ὄχι ἡ καλοσύνησου, ἢ ἡ ἀρετήσου, μὰ ἡ πίστις του ἐκείνου ἐνήργησε, καὶ ἐδυνήθηκε νὰ κάμῃ νὰ ἐπακουσθῇς. Κάθε παιδὶ θέλει ζητηθῇ ἀπὸ τὸν διδάσκαλόν του καθημερινὸν ἐκεῖνο τὸ μάθημα ὁποῦ ἔμαθε, καὶ πᾶς νοῦς θέλει ζητηθῇ δικαίως ἀπὸ τὸν θεὸν τὴν δύναμιν ὁποῦ ἐπῆρεν ἀπ' αὐτὸν εἰς πᾶσαν του προσευχήν, διὰ τοῦτο κάμνει χρείαν νὰ προσέχωμεν. Ὅταν κάμῃς ἀγρύπνως καὶ ἐπιμελῶς τὴν προσευχήν σου; τὸ ζημίον θέλεις πολεμηθῇ καὶ πειραθῇ ἀπὸ τὴν ὀργὴν καὶ τὸν θυμόν. Διὰ τί ἐτοῦτος εἶναι ὁ σκοπὸς τῶν ἐχθρῶν μας, διὰ νὰ στερεύγωμέσθαν τὸν καρπὸν τῆς προσευχῆς. Πᾶσαν λογῆς ἀρετὴν ἂς κάμνωμεν πάντοτε μὲ πολλὴν προσοχήν, καὶ αἴσθησιν τῆς καρδίας μας, μὰ περισσότερον τὴν προσευχήν. Τότε προσεύχεται ἡ ψυχὴ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, ὁπόταν νικήσῃ τὸν θυμὸν καὶ τὴν μάνιταν. Τὰ πράγματα ὁποῦ εἰς πολὺν καιρὸν καὶ μὲ πολλοὺς κόπους, καὶ παρακάλια ἀποκτήζει τινάς, εἶναι πλέα σαθερὰ καὶ βέβαια καὶ διαμένοντα. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀποκτήσῃ τὸν θεὸν εἰς τὴν προσευχήν του, δὲν θέλει εὑρίσκει ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἐκεῖθεν ἐκ τοῦ λόγου του τὸν σκοπὸν τῆς προσευχῆς του. διὰ τί τὸ χάρισμα τοῦ παναγίου πνεύματος, ὁποῦ ἔχει ἡ ψυχὴ παρακαλεῖ τότε διὰ λόγου του τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον μὲ ἀλαλήτους στεναγμούς. Μηδεμίαν φαντασίαν αἰσθητὴν δεχθῇς εἰς τὴν προσευχήν σου, διὰ νὰ μὴν ὑπομείνῃς ἔκστασιν τοῦ νοός σου, καὶ γενόμενος φαντασμένος, πέσῃς εἰς κανένα σφάλμα ἐναντίον τῆς πίστεως, ἡ ὁποία πίστις θέλει νὰ πιστεύωμεν τὰ πράγματα ὁποῦ δὲν βλέπομεν. Ἡ πληροφορία πᾶσα λογῆς ζητήματος καὶ παρακάλιου, φαίνεται εἰς τὴν προσευχήν. Ἡ πληροφορία εἶναι, νὰ εὑρίσκεται τινὰς μακρὰ ἀπὸ πᾶσαν ἀμφιβολίαν, πῶς ἡ προσευχή του εἶναι εὐπρόσδεκτη πρὸς τὸν θεόν. Ἡ πληροφορία εἶναι ἕνας φωτισμός, καὶ μία φανέρωσις ἀσφεσος καὶ ἀμετάβλητος ἑνὸς πράγματος ὁποῦ εἶναι ἀφανέρωτον, καὶ κρυπτόν. Ἐσὺ ὁποῦ ἐπιμελᾶσαι εἰς τὴν προσευχήν, γίνου πολλὰ ἐλεήμων πρὸς τὸν πλησίον σου. διὰ τί εἰς αὐτὸ τὸ ἔργον τῆς ἐλεημοσύνης θέλουσι λάβῃ οἱ μοναχοὶ ἑκατονταπλασίονα εἰς τούτην τὴν ζωήν, καὶ τὴν αἰώνιον ζωήν, εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα. Τὸ πῦρ καὶ ἡ φωτία τοῦ θεϊκοῦ πόθου ἐρχομένη εἰς τὴν καρδίαν, ἐσύκωσε τὴν ψυχὴν εἰς προσευχήν, ἡ ὁποία ἐγειρομένη καὶ ἀναβαίνουσα εἰς τὸν οὐρανόν, γίνεται κατάβασις τοῦ πυρὸς τῆς χάριτος τοῦ παναγίου πνεύματος εἰς τὸ ἀνώγεων τῆς ψυχῆς, ἤγουν εἰς τὸν νοῦν, ὁποῦ εἶναι ὑψηλότερος τῶν γηΐνων καὶ κοσμικῶν φρονημάτων, καθὼς ἐγίνηκε καὶ εἰς τοὺς ἀποστόλους αὐθεντικῶς. Τινὲς λέγουσι

πῶς ἡ προσευχὴ εἶναι καλλιώτερη παρὰ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου, ἀμὴ ἴσα ἑνώνει δύο οὐσίαις εἰς μίαν ὑπόστασιν, ἤγουν καὶ ταῖς δύο ταύταις ἐνεργείαις εἰς τὴν αὐτὴν ψυχὴν, διὰ τί καὶ αἱ δύο τὴν ἀγαθοεργετοῦσιν ὁμοίως, καὶ κατανύγουσίν την, χωρίζοντάς την ἀπὸ τὰ γήϊνα πράγματα, καθὼς ὑμνοῦμεν δύο οὐσίαις εἰς ἕνα πρόσωπον τοῦ χριστοῦ. Ἕνα ἄλογον καλὸν καὶ δόκιμον ὅσον πλέα παγένει ὁ μπρὸς, τόσον πλειότερον θερμαίνεται, καὶ ἀποσώνει δρόμον εἰς δρόμον. δρόμον θέλω νὰ εἰπῶ τὴν ὑμνῳδίαν. καὶ ἄλογον, τὸν ἀνδρειωμένον νοῦν. τοιουτοτρόπως λοιπὸν καὶ ὁ ἀνδρειωμένος νοῦς, ὅσον πλέα παγένει ὁ μπρὸς εἰς τὴν ὑμνῳδίαν, καὶ εἰς αἶνον τοῦ θεοῦ μὲ ψαλμοὺς, καὶ ἄλλαις προσευχαῖς, ϐ
τόσον πλειότερον ἀνάφτει ἀπὸ μέσα μὲ τὸν θεϊκὸν πόθον, μὲ τὸν ὁποῖον ἐνδυναμώνεται, καὶ νικᾷ παίζοντας κάθε πειρασμόν. καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον μυρίζεται καὶ γνωρίζει ἀπὸ μακρὰς τὸν πόλεμον τῶν πειρασμῶν, καὶ προπαρασκευαζόμενος κατ' ἐκείνου τοῦ πολέμου, ἀντιστέκοντας εἰς ἐκεῖνον, ἀπομένει λοιπὸν ὁλοτελῶς ἀνίκητος. Χαλεπὸν καὶ δύσκολον πρᾶγμα εἶναι νὰ ἁρπάσῃ τινὰς τὸ νερὸν ἀπὸ τὸ στόμα ἐκεινοῦ ὁποῦ διψᾷ, ἀμὴ δυσκολώτερον εἶναι νὰ στερεύσῃ τινὰς τὴν ψυχὴν ὁποῦ προσεύχεται μὲ κατάνυξιν ἀπ' ἐκείνην τὴν πολυπόθητον στάσιν ὁποῦ ἔχει στιμᾶ εἰς τὸν θεὸν, πρὶν νὰ τελειώσῃ τὴν προσευχὴν ἐκείνην καὶ τὴν κατάνυξιν. Μὴν ἀναχωρήσῃς ἀπὸ τὴν προσευχήν σου ὥστε νὰ ἰδῇς νὰ παύσουσι πάλιν οἰκονομικῶς εἰς ἐσένα, διὰ νὰ μὴν ἐπαίρεσαι, τὸ πῦς τῆς κατανύξεως, καὶ τὰ θεοκίνητα δάκρυα ὁποῦ σοῦ δίδουνται ἀπὸ τὸν θεὸν. διὰ τί ἴσως δὲν θέλεις λάβει καιρὸν τοιοῦτον ἐπιτήδειον διὰ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν σου εἰς ὅλην σου τὴν ζωήν. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐγεύθηκε καὶ ἐδοκίμασε τὴν γλυκύτητα τῆς προσευχῆς, πολλαῖς φοραῖς μὲ τὴν ἐνθύμησιν ἑνὸς λόγου διὰ ἐπαινόντου, ἢ κενοδοξίαν ὁποῦ νὰ εἰπῇ ἀπεριστέπτως, ἐμόλυνε τοιουτοτρόπως τὸν νοῦν, ὁποῦ πέρας ἔχοντας εἰς τὴν προσευχὴν ἐπάρτα, δὲν ἐδυνήθηκε πλέα νὰ εὕρῃ, καθὼς εἶχε συνήθειαν, ἐκεῖνον ὁποῦ ἐπεθύμα. Ἄλλο πρᾶγμα εἶναι νὰ ἐπισκέπτεται τινὰς καὶ νὰ στοχάζεται συχνότερα τὴν καρδίαν του μὲ τὸν νοῦν ὡσὰν μὲ ἀρχιερέα, ὁπόταν προσφέρνῃ εἰς τὸν χριστὸν ταῖς λογικαῖς θυσίαις τῆς προσευχῆς. καὶ ἄλλο, νὰ ἐπισκεφθῇ, καὶ νὰ στοχασθῇ ταῖς καρδίαις μὲ τὸν αὐτὸν νοῦν, ὡσὰν μὲ ἄρχοντα. ἄρχων εἶναι ὁ νοῦς, ὁπόταν κυβερνᾷ καὶ στοχάζεται προνοητικῶς καὶ καλῶς καὶ ταῖς δυνάμεις τῆς ψυχῆς, καὶ τὰ αἰσθητήρια τοῦ κορμίου. ἀρχιερεὺς εἶναι πάλιν ὁ αὐτὸς ὁπόταν προσφέρῃ μὲ τὴν προσευχὴν εἰς τὸ θεῖον θυσιαστήριον τὰ νοήματά του

καθαρὰ

καθαρὰ καὶ ἀκίβδηλα. καὶ ἄρχοντος εἶναι ἴδιον, νὰ ἐπισκεφθῇ καλὰ τὰ ἔξω, ἀμὴ ἀρχιερέως εἶναι ἴδιον νὰ ἐπισκέπτεται συχνά, καὶ τὰ ἔξω, καὶ τὰ ἐντός. λοιπόν, καθὼς λέγει ὁ θεολόγος γρηγόριος ὁ ναζιανζηνός, ἐκείνους ὁποῦ ἐπισκέπτουνται καὶ ἀναθεωροῦσι ταῖς καρδίαις τως μὲ τὸν νοῦν ὡς ἄρχοντα, τὸ ἅγιον καὶ ὑπερούσιον πῦρ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου πνεύματος ἐρχόμενον εἰς αὐτούς, τοὺς καταφλέγει καθαρτικῶς, διότι δὲν εἶναι ἀκόμι τελείως καθαροί. ἀμὴ ἐκείνους ὁποῦ ἐπισκέπτουνται συχνὰ ταῖς καρδίαις τως μὲ τὸν νοῦν ὡσὰν μὲ ἀρχιερέα, τοὺς φωτίζει πάλιν καὶ λαμπρύνει τοὺς τὸ αὐτὸ πῦρ, διὰ τὸ μέτρον τῆς τελειότητος ὁποῦ ἔχουσι. καὶ δὲν κάμνει χρείαν νὰ θαυμάζωμεν διὰ ταύταις ταῖς διάφοραις ἐνεργείαις τοῦ παναγίου πνεύματος, διατὶ εἰς τὴν ἱερὰν γραφὴν ὁ θεὸς ὀνομάζεται καὶ πῦρ ὁποῦ καταναλίσκει καὶ φθείρει τὴν κακίαν, καὶ φῶς ὁποῦ φωτίζει ταῖς καρδίαις. διὰ τοῦτο τινὲς μισεύοντας ἀπὸ τὴν προσευχήν, γίνουνται ὡσὰν ἀπὸ μίαν κάμινον πυρός, χροικῶντας ἐλάφρωσιν καὶ καθαρισμὸν τινὸς ῥύπου ἁμαρτίας, καὶ σαρκικῆς ὕλης. καὶ ἄλλοι, ὡσὰν ἀπὸ ἕνα φῶς μεγαλώτατον φωτισμένοι, καὶ ἐνδυμένοι μὲ ἕνα ῥοῦχον ταπεινώσεως καὶ ἀγαλλιάσεως. διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ διένουσι καὶ μισεύουσιν ἀπὸ τὴν προσευχὴν χωρὶς καμίαν ἐνέργειαν ἀπὸ ταύταις ταῖς δύο, προσεύχουνται σωματικῶς, καὶ ὄχι πνευματικῶς, διὰ νὰ μὴν λέγω, ἰουδαϊκῶς. Ἂν εἶναι καὶ ἐγγίζοντας ἕνα κορμὶ πρὸς ἄλλο, ἀλλοιοῦται τοιουτοτρόπως, ὁποῦ ἐμποδίζεται καὶ ἄλλο τριώνιται ἀπὸ τὴν ἐνέργειάν του, πῶς δὲν θέλει ἀλλοιωθῇ ἐκεῖνος, ἢ καθαρρόμενος, ἢ φωτιζόμενος, ὁποῦ μὲ ἄθωα καὶ καθαρὰ χέρια, ἤγουν μὲ τὴν ἐνέργειαν τῆς θεωρίας μὲ τὴν προσευχὴν ἐσμίγει μὲ τὸν θν, ἢ μὲ τὸ καθοικητήριον τοῦ θεοῦ, προσπίπτωντας εἰς τὸ θεῖον θυσιαστήριον; Πρὸς τὴν ὁμοιότητα ἑνὸς γηΐνου βασιλέως ὑμποροῦμεν νὰ σκοπήσωμεν καὶ νὰ στοχασοῦμεν καὶ τὴν οἰκονομίαν τοῦ οὐρανίου καὶ παναγάθου ἡμῶν βασιλέως. ὁ ὁποῖος ποτὲ μὲν ὁ ἴδιος καὶ χαρίζει τὰ χαρίσματάτου τῶν στρατιωτῶν του αὐτὸς ἀτόςτου, ποτὲ δὲ δι᾽ ἑνός του φίλου, καὶ ἄλλοτε μὲ δοῦλον του κανένα, καὶ καμίαν φορὰν ἀκόμι καὶ μὲ τρόπον ὁποῦ δὲν γνωρίζεται, καὶ τέλος πάντων, καὶ κατὰ τὸ ἔνδυμα τῆς ταπεινώσεως ὁποῦ φοροῦμεν. Καθὼς ἔτζι μισητὸς σιμᾶ εἰς τὸν ἐπίγειον βασιλέα ἐκεῖνος ὁποῦ στέκεται σιμάτου, καὶ ἔπειτα στρέφει καὶ γυρίζει ἀλλαχοῦ τὸ πρόσωπόν του, καὶ διαλέγεται καὶ συνομιλεῖ μὲ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ ἀφεντός του, τέτοιας λογῆς μισᾶται καὶ ἀπὸ τὸν θν ἐκεῖνος ὁποῦ παραστέκεται εἰς τὴν προσευχήν, καὶ ἀποδέχεται εἰς τοῦ λόγουτου ἀκαθάρ-

τους

τοιου ϗ αἰσχροῦ λογισμοῦ, ὁπόταν ἔρχεται εἰς ἐσένα ἐκεῖνος ὁ ἀναιδὴς ϗ ἀδιαίτρεπτος σκύλος, ὁ δαίμων, ὁποῦ θέλει νὰ κλέψῃ τὸν νοῦν σου μὲ καμίαν πρόφασιν ἀπὸ τὴν προσευχὴν, ἢ νὰ σὲ πειράξῃ ἀδιάκριτον μὲ τὰ ἄρματα τῆς ἀρετῆς, ἢ τῆς πρὸς τὸν θεὸν ὁμιλίας κατὰ τοῦ λόγου του· καὶ ὅσαις φοραῖς ξαναέρχεται χωρὶς ἐντροπὴν, καὶ γαυγίζει σε, τόσαις φοραῖς διώχνοντάς τον, μὴν τοῦ δώσῃς τόπον, μηδὲ ὑπακούσῃς του. ζήτα τὴν θεϊκὴν βοήθειαν μὲ δάκρυα. γύρευγέ την μὲ ὑπακοὴν, καὶ κροῦε εἰς τὴν πόρταν τῆς θεϊκῆς εὐσπλαγχνίας μὲ ὑπομονὴν ϗ μακροθυμίαν, διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾶ εἰς τέτοιον τρόπον, παίρνει, ϗ ἐκεῖνος ὁποῦ γυρεύγει, εὑρίσκει, ϗ ἐκεῖνος ὁποῦ κτυπᾶ καὶ κατακρούει ἔτζη, τοῦ θέλει ἀνοιχθῆ. Φυλάγου νὰ μὴν προσεύχεσαι ἁπλῶς ϗ ὡς ἔτυχε διὰ καμίαν γυναῖκα εἰς τὴν προσευχήν σου, ἤγουν κατανοῶντας την ϗ φανταζόμενός την, μήπως ϗ ζημιωθῇς ϗ κλεφθῇς καταντῶντας ἀπὸ καλὸν ϗ δεξιὸν σκοπὸν τῆς κατὰ θεὸν ἀγάπης, εἰς κακόν. Μὴν θέλῃς νὰ ξαγορεύεσαι ϗ νὰ λέγῃς καταλεπτῶς ϗ μίαν μίαν καθὼς εἶναι, ταῖς αἰσχραῖς σου πράξαις ὁποῦ νὰ ἔκαμες, εἰς τὴν προσευχήν σου, μήπως καὶ πέφτοντας εἰς κακίαν συνδυασμὸν, ϗ συγκατάθεσιν γένῃς ἐπίβουλος τοῦ ἑαυτοῦ σου ἐσὺ αὐτός σου. Μόνον γένῃ ὁ καιρὸς τῆς προσευχῆς σου, ὥρα στοχασμάτων ἀναγκαίων, ἤγουν πραγμάτων πνευματικῶν, διατὶ κάμνοντας ἔτζη, ἤθελε σοῦ κλεφθῇ ὁ καλλίτερος καρπὸς καὶ ὁ πλέα ὠφέλιμος. Ἐκεῖνος ὁποῦ κρατεῖ πάντοτε τὸ ῥαβδὶ τῆς προσευχῆς, δὲν θέλει σκοντάψει, καὶ ἂν τοῦ τύχῃ κιόλας νὰ σκοντάψῃ, ὅμως δὲν ἀπολεῖται εἰς τέλος, διατὶ ἐκεῖνο τὸν ἐστυλώνει. διατὶ ἡ προσευχὴ εἶναι μία τύραννος εὐσεβὴς τοῦ θεοῦ, ἡ ὁποία τὸν βιάζει καὶ ἀναγκάζει τον νὰ ἐπακούσῃ. Ἂς σημαδεύγωμεν ϗ ἂς γνωρίζωμεν τὴν ὠφέλειαν ὁποῦ ἔχει τῆς προσευχῆς ἀπὸ τὰ ἐμποδίσματα ὁποῦ μᾶς ἔρχονται ἀπὸ τοὺς δαίμονας ὁπόταν συνάζονται οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, διατὶ ἂν δὲν ἤτονε πολλὰ ὠφέλιμος εἰς ἡμᾶς, ἐκεῖνοι οἱ ἐχθροί μας οἱ δαίμονες εἰς τὸν καιρὸν τῆς ψαλμωδίας ϗ τῆς προσευχῆς, δὲν μᾶς ἤθελασι δί-
Ψαλμ. μ'. δει τόσα ἐμποδίσματα. ϗ τὸν καρπόν της ἂς γνωρίζωμεν, ἀπὸ τὴν νίκην ὁποῦ νικᾶται ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ ἡμᾶς τότε, καθὼς λέγει ὁ προφήτης. εἰς τοῦτο ἐγνώρισα πῶς μὲ ἠθέλησες κύριέ μου, διότι ὁ ἐχθρός μου δὲν ἐχάρηκεν εἰς ἐμένα εἰς τὸν καιρὸν τοῦ πολέμου. καὶ πάλιν λέγει, ἐφώναξα
Ψαλ. ριη. εἰς ἐσένα μὲ ὅλην μου τὴν καρδίαν, ἤγουν μὲ τὸ σῶμα, τὴν ψυχὴν, ϗ μὲ τὸ πνεῦμα, διατὶ ὁποῦ εἶναι οἱ δύο οἱ ὕστεροι ἑνωμένοι, ἤγουν ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ πνεῦμα, ἐκεῖ εὑρίσκεται ὁ θεὸς εἰς τὸ μέσον τως. οὔτε τὰ

σωμα-

σωματικὰ χαρίσματα, οὔτε τὰ πνευματικὰ ὅλα, εἶναι μιᾶς λογῆς εἰς ὅλους. διὰ τοῦτο εἰς τινὰς συνέχεται καὶ συμβαίνει εἰς τὴν ψαλμωδίαν, ἡ ὀγλυγορότης καὶ τὸ σύντομον. καὶ εἰς ἄλλους ἡ ἀργητα, καὶ τὸ βραδύτερον. Εκεῖνοι ὁποῦ ψάλλουσι σύντομα καὶ ὀγλύγορα, λέγουσι πῶς
ί τὸ κάμνουσι τοῦτο, διὰ νὰ μὴν νικηθοῦσι καὶ παθοῦσιν ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ διασκορπισμὸν τοῦ νοός τως. καὶ οἱ ἄλλοι, πῶς πολεμοῦσι μὲ τὴν ἀμαθίαν τως, διὰ τί δὲν εἶναι ἔτζη πεπαιδευμένοι εἰς τὴν ψαλμωδίαν. Αν εἶσαι καὶ συνομιλῆς καὶ παρακαλῆς πάντοτε τὸν παμβα-
ί σιλέα καὶ θεὸν κατὰ τῶν ἐχθρῶν σου, τῶν δαιμόνων, ὁπόταν ἔρχουνται πρὸς ἐσένα διὰ νὰ σὲ πειράξουσιν, ἔχε θάρρος εἰς ἐκεῖνον, διὰ τί δὲν θέλεις κοπιάσει πολλὺν καιρὸν νὰ τοὺς διώξῃς, διὰ τί αὐτοὶ ἀπὸ λόγου τως θέλουσι μισεύει ἀπὸ σένα σύντομα, δὲν θέλωντας ἐκεῖνοι οἱ ἀνόσιοι νὰ σὲ βλέπουσι νὰ πέρνῃς στεφάνι καὶ νὰ στεφανώνεσαι κάθε ὥραν πολεμῶντας ἐναντίον τως μὲ τὴν προσευχήν. καὶ ἔξω ἀπὸ τοῦτο, θέλουσι φύγει ἀκόμη
α μαστιζόμενοι καὶ δερνόμενοι ἀπὸ τὴν προσευχήν, ὡσὰν ἀπὸ φωτίαν. Κάμνε νὰ εὑρίσκεσαι πάντοτε εἰς τὴν προσευχήν σου σταθερὸς καὶ ἀνδρεῖος καὶ προθυμερὸς, διὰ τί κάμνοντας τέτοιας λογῆς, θέλεις ἔχει τὸν θεὸν διδάσκαλον τῆς προσευχῆς σου. Δὲν μποροῦμεν νὰ μάθωμεν κανένα μὲ τὰ λόγια, νὰ βλέπῃ, διὰ τί εἶναι πρᾶγμα φυσικόν. ἔτζη δὲν δυνά-
κ' μεθαν μὲ διδαχὴν ἀλλονοῦ, νὰ μάθωμεν τὴν πλατύτητα καὶ τὴν εὐμορφίαν τῆς προσευχῆς, διὰ τί αὐτὴ ἔχει εἰς τὴν ἑαυτήν της διδάσκαλον τὸν θεὸν, ὁποῦ διδάσκει τὸν ἄνθρωπον γνῶσιν, καὶ ὁποῦ δίδει εὐχὴν ἐκείνου ὁποῦ εὔχεται, καὶ ὁποῦ εὐλογάει τοὺς χρόνους τῶν δικαίων, ἀμήν.

κέ

ΒΑΘΜΟ'Σ ΕΙ'ΚΟΣΤΟ'Σ Ε'ΝΝΑΤΟΣ.

Περὶ τοῦ ἐπιγείου οὐρανοῦ, ἤγουν τῆς θεομιμήτου ἀπαθείας, καὶ τελειότητος, καὶ περὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ψυχῆς, πρὶν τῆς κοινῆς ἀναστάσεως.

λ'

Ιδοὺ λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ὁποῦ ἐβαλθήκαμεν εἰς τὸν βαθύτατον λάκκον τῆς ἀγνωσίας, καὶ εἰς τὰ σκοτεινὰ πάθη, καὶ εἰς τὴν σκιὰν τοῦ θανάτου, ἤγουν τοῦ σώματος, ἀρχίζομεν μὲ ἀποκοτίαν νὰ φιλοσοφοῦμεν
λί διὰ τὸν ἐπίγειον οὐρανόν. Τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ ἔχει κάλλος καὶ εὐμορφίαν του, τοὺς ἀστέρας. καὶ ἡ ἀπάθεια ἔχει στολίδι εἰς τοὺς λόγους

της,

της, τὰς ἀρετάς. καὶ ἐγὼ δὲν λογιάζω νὰ εἶναι ἄλλο πρᾶγμα ἡ ἀπά-
θεια ἐτούτη, παρὰ ἕνας ἐγκάρδιος καὶ μυστικὸς οὐρανὸς τοῦ νοός, ὁ ὁποῖος
ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἐκεῖθεν λογαριάζει καὶ ἔχει ὡσὰν παιγνίδια ταῖς πανουρ-
γίαις τῶν δαιμόνων. Ἐκεῖνος λοιπὸν εἶναι, ὡς γνωρίζεται κυρίως ὡς καθο-
λικὰ ἀπαθής, ὁποῦ ἐκαθάρισεν ἀπὸ κάθε λογῆς ῥύπον καὶ κηλίδα τῆς
φθορᾶς τῆς ἁμαρτίας τὴν σάρκα του, κάμνοντάς την ἄφθαρτον, καὶ ὁποῦ
ὕψωσε τὸν νοῦν του ἀπὸ τὰ γήϊνα πράγματα, καὶ ἔβαλεν ὑποκατω-
θιόν του ὅλαις ταῖς αἰσθήσες τοῦ σώματος, καὶ ἐπαράστησε καὶ ἐβεβαίωσε
τὴν ψυχήν του ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ξαπλώνοντας τὴν προθυμίαν της ὡς τὴν
ἀγάπην της πάντοτε εἰς αὐτὸν καὶ περισσότερον παρὰ τὴν δύναμίν
της. Τινὲς δὲ πάλιν λέγουσι καὶ ἀποφασίζουσι πῶς ἀπάθεια εἶναι ἀνά-
στασις τῆς ψυχῆς, ὁποῦ γίνεται πρωτύτερα παρὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ σώ-
ματος. ἄλλοι λέγουσι, πῶς ἡ ἀπάθεια εἶναι ἕνας τέλειος γνωρισμὸς τοῦ
θεοῦ, δεύτερος ἀπ' ἐκεῖνον τῶν ἀγγέλων. Τούτη λοιπὸν ἡ τελεία τῶν τε-
λείων ὁδοιπόρων ἐζωυῆς τῆς ζωῆς ἀτελείωτη τελειότης, διατὶ οἱ ὁδοι-
πόροι δὲν ἔχουσιν ἀκόμη τὸ τέλειον, καθὼς μοῦ ἐδιηγήθηκε κάποιος ὁποῦ
τὴν ἐδοκίμασε, τέτοιας λογῆς ἁγιάζει τὸν νοῦν, καὶ ἁρπάζει τον
ἀπὸ ὅλα τὰ γήϊνα πράγματα, ὁποῦ τὸ πλέα μέρος τῆς ἐν σαρκὶ ζωῆς,
ἀφ' οὗ φθάσῃ καὶ καταλάβῃ τὸν οὐράνιον λιμιῶνα τῆς ἱερᾶς ἡσυχίας,
ἐπαίρεται καὶ ὑψώνεται εἰς τὴν θεωρίαν ὡς ἐξεστηκώς, ὡσὰν νὰ εὑρίσκετον κ'
εἰς τὸν οὐρανόν. Διὰ τὸ ὁποῖον ἔλεγε κάπου ἐκεῖνος ὁποῦ εἶχε πάρη δο-
κιμὴν τοιούτου πράγματος. Ὅτι οἱ δυνατοὶ τοῦ θεοῦ, πολλὰ ὑψωθή-
κασιν ἀπὸ τὴν γῆν. Τοιοῦτος ἐγνωρίσαμεν καὶ ἦτον ἐκεῖνος ὁ αἰγύπτιος,
Ψαλ. μϛ
ὁ ὁποῖος δὲν ἄφινε τὰ χέρια του πολλὴν ὥραν ξαπλωμένα εἰς τὴν προ-
Ὁ ἅγιος σισόης.
σευχήν, ὁπόταν ἐπροσεύχετον ὁμάδι μὲ ἄλλους τινάς. Διηρημένοι
καὶ διάφοροι εἶναι οἱ βαθμοὶ τῆς ἀπαθείας, διατὶ εὑρίσκεται τινὰς ἀπα-
θής, καὶ εἶναι ἄλλος τινὰς πλέα ἀπαθέστερος ἀπὸ ἕνα ἀπαθῆ. Διατὶ ὁ
ἕνας μισᾷ δυνατὰ καὶ πολλὰ ταῖς κακίαις καὶ τὰ πάθη. ὁ ἄλλος
εὑρίσκεται ἀχόρταγος εἰς τὸν πλοῦτον τῶν ἀρετῶν. Ἡ ἁγνεία ἀκόμη
ἤγουν ἡ καθαρότης, λέγεται ἀπάθεια, καὶ πρεπόντως, διατὶ εἶναι
προοίμιον ὡς ἀρχὴ τῆς κοινῆς ἀναστάσεως, καὶ τῆς ἀφθαρσίας τῶν φθαρ-
τῶν πραγμάτων. Ἀπάθειαν ἔδειξεν ὁ μακάριος παῦλος ὁποῦ εἶπεν,
α΄ πρὸς κορινθ. β.
ἡμεῖς ἔχομεν νοῦν κυρίου. Ἀπάθειαν ἔδειξεν ὁ μέγας Ἀντώνιος ὁποῦ
εἶπε, πῶς δὲν ἐφοβᾶτο τὸν κύριον, μὰ ἠγάπα τον. ἀπάθειαν ἔδειξεν ἐκεῖ-
νος ὁ ὅσιος Ἰωάννης ὁ κολοβός, ὁ ὁποῖος ἐπαρακάλει τὸν θεὸν νὰ ὑποστρέ-
ψουν τὰ πάθη εἰς τοῦ λόγου του, καὶ οἱ πειρασμοὶ ὁποῦ τοῦ εἶχασι λεί-

ψει

Ὅρος τῆς ἀπαθοῦς ψυχῆς.

ψει. Τίς ἠξιώθηκεν ἀπαθείας ἀληθινὴν πρὸ τῆς μελλούσης λαμπρότητος τῆς αἰωνίου ζωῆς, ὡσὰν ὁ σῦρος ἐκεῖνος ὁ ὅσιος ἐφραίμ. Διατὶ ὁ περιβόητος ἀνάμεσα εἰς τοὺς προφήτας ὁ θεῖος δαβὶδ, ἐπαρακάλει τὸν θεὸν, λέγοντας, θεέ μου, συγχώρησέ μου, καὶ ἀγάλε μου πᾶσαν λογῆς λύπην καὶ θλίψιν, διατὶ νὰ ἐμπορέσω νὰ ἔχω καμπόσην ἀνάψυξιν, καὶ ἀνάπαυσιν. (Ψαλ. λδ) ἀμὴ ἐτοῦτος ὁ διάπυρος τοῦ θεοῦ ἀθλητὴς ἔλεγε, κράτηξε, καὶ σμίκρυνε τὸ πλῆθος τῶν κυμάτων τῆς χάριτός του, καὶ τῆς εἰρήνης σου, ἡ ὁποία εἶναι τόση, ὁποῦ ἐγὼ δὲν δύνομαι νὰ τὴν βαστάξω. Ἐκείνη ἡ ψυχὴ ἔχει τὴν ἀπάθειαν, ἡ ὁποία εἶναι τέτοιας λογῆς πεποιωμένη καὶ μορφωμένη μὲ ταῖς ἀρεταῖς, καθὼς οἱ ἐμπαθεῖς μὲ ταῖς ἡδοναῖς. Ἂν ἐτοῦτος εἶναι ὁ ὅρος, καὶ τὸ τέλος τῆς γαστριμαργίας, ὁπόταν χωρὶς νὰ ὀρέγεται τινὰς, καὶ νὰ ἔχῃ ὄρεξιν, βιάζει τὸν ἑαυτόν του, τοῦτο εἶναι κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην ὁ ὅρος, καὶ τὸ τέλος τῆς ἐγκρατείας, ὁπόταν καὶ πεινῶντας τινὰς, νικᾷ τὴν φύσιν του, καὶ σύρνει την ὀπίσω, ὁπόταν ἐκείνη δὲν εἶναι ὑποκατωθιον εἰς κανένα πταίσιμον. Ἂν ἔναι καὶ τὸ τέλος τῆς λαγνείας ἢ πορνείας εἶναι, νὰ μαίνεται τινὰς καὶ νὰ ἐξαφορμίζῃ ὡς καὶ εἰς τὰ ζῶα τὰ ἄλογα καὶ ἄψυχα, τοῦτο θέλει εἶσθαι βέβαια τὸ τέλος τῆς ἁγνείας, καὶ καθαρότητος, νὰ φυλάττῃ τινὰς ὅλαις ταῖς αἰσθησες, καθαραῖς, καὶ χωρὶς πταίσιμον πρὸς ὅλα τὰ κτίσματα, ὡσὰν νὰ ἦσαν χωρὶς ψυχὴν, καὶ ἀναίσθητα. Ἂν καὶ τοῦτο εἶναι τὸ τέλος τῆς φιλαργυρίας, νὰ μηδὲν παύῃ τινὰς, ἢ νὰ μηδὲν χορταίνῃ ποτὲ νὰ μαζώνῃ χρήματα, τοῦτο πάλιν εἶναι τέλος τῆς ἀκτημοσύνης, νὰ μηδὲν ψηφᾷ τινὰς οὐδὲ τὸ κορμίτου, μὰ νὰ τὸ μισᾷ, καὶ νὰ μὴν ἐννοιάζεται δι' ἐκεῖνο εἰς τὰ ἀναγκαῖα πράγματα. Ἂν ἔναι καὶ τοῦτο εἶναι τὸ τέλος τῆς ἀκηδίας, εὑρισκόμενος τινὰς εἰς πᾶσαν λογῆς ἄνεσιν, νὰ μὴν ἔχῃ ὑπομονὴν, τοῦτο εἶναι τὸ τέλος τῆς ὑπομονῆς, νὰ εὑρίσκεται τινὰς εἰς θλίψιν, καὶ νὰ λογαριάζει πῶς ἔχει ἄνεσιν. Ἂν ἔναι καὶ τοῦτο εἶναι τὸ πέλαγος τῆς ὀργῆς, ὁπόταν εὑρισκόμενοι καὶ μοναχοί μας γινώμεθαν ὡσὰν θηρία ἄγρια ἀπὸ τὸν θυμόν. Τοῦτο εἶναι τὸ τέλος τῆς μακροθυμίας, νὰ εὑρίσκεται τινὰς ἥμερος καὶ ἥσυχος καὶ ἀτάραχος μιᾶς λογῆς καὶ ὁπόταν λείπει, καὶ ὁπόταν εὑρίσκεται παρὼν ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ὑβρίζει. Ἂν ἔναι καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ὕψος τῆς κενοδοξίας, νὰ σχηματίζεται τινὰς ἀτός του ἔργα ὑποκρίσεως καὶ κενοδοξίας, δίχως νὰ εὑρίσκεται καὶ τινὰς ὁποῦ μέλλει νὰ τὸν ἐπαινέσῃ, τοῦτο κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην εἶναι εἶδος ἀκενοδοξίας, νὰ μηδὲν κλέπτεται ποτὲ τινὰς εἰς τὴν ἔννοιάν του, ὁπόταν εἶναι παρόντες ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸν ἐπαινοῦσιν. Ἂν ἔναι καὶ τοῦτο εἶναι ἕνα εἶδος τῆς ἀπωλείας,

λείας, ἢ γοιου ὑπερηφανίας, νὰ ἐπαίρεται τινὰς καὶ νὰ ὑπερηφανεύεται
ὁπόταν εὑρίσκεται εἰς ἕνα σχῆμα εὐτελὲς καὶ καταφρονεμένον, τοῦτο εἶναι
ἕνα σημάδι μιᾶς ταπεινώσεως σωτηριώδους, νὰ ἔχῃ τινὰς τὸ φρόνημα
καὶ τὴν διάνοιάν του ταπεινὴν ὁπόταν κατορθώνῃ ὑψηλὰ κατορθώμα-
τα καὶ ἐπιχειρήματα. Ἀντὶ τοῦτο εἶναι σημάδι τελείας ἐμπαθείας, ε'
πῶς εἶναι ὁλοτελῶς τινὰς ἐμπαθὴς, νὰ ὑπτιάζεται τινὰς παραυτὰ εἰς
ὅλους σχεδὸν τοὺς πειρασμοὺς, καὶ ταῖς προσβολαῖς, ὁποῦ τοῦ σπέρνει
εἰς τὴν καρδίαν του ὁ δαίμων, ἐγὼ λογιάζω πῶς τοῦτο νὰ εἶναι ἕνα ση-
Ψαλ. ρ'. μάδι καὶ γνώρισμα τῆς ἁγίας ἀπαθείας, νὰ δύναται τινὰς νὰ λέγῃ φα-
νερὰ, ὁπόταν ὁ πονηρὸς πειραστὴς ὁ διάβολος ἔφευγεν ἀπὸ ἐμένα, δὲν ι'
τὸν ἐγνώριζα, οὐδὲ ἐκάτεχα διὰ τί ἦλθε καὶ πῶς, οὐδὲ διὰ τί ἐμί-
σευσε, καὶ πῶς, ἀμὴ εὑρίσκομαι ὅλως διόλου ἀναίσθητος εἰς τέτοιας
λογῆς πράγματα, ἔσωντας καὶ νὰ εἶμαι ὅλος ἡνωμένος μὲ τὸν θεὸν, καὶ νὰ
ἔχω νὰ εἶμαι πάντοτε. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἠξιώθηκε νὰ καταντήσῃ εἰς
τοιαύτην κατάστασιν, εὑρισκόμενος ἀκόμι εἰς τὴν σάρκα, ἔχει τὸν θεὸν ιε'
ἐγκάτοικον εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ κυβερνᾷ ὅλους του τοὺς λόγους, καὶ τὰ
ἔργα, καὶ τὰ διανοήματα, καὶ διὰ τοῦτο ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἐπειδὴ μὲ τὸν ἐν-
δότερον φωτισμὸν ὁποῦ τοῦ γίνεται, παίρνει καὶ αἰσθάνεται μέσα του ὡσὰν
μίαν κάποιαν φωνὴν λοιπὸν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, καὶ γινόμενος πλέα ὑψη-
Ψαλμ. α'. λότερος ἀπὸ κάθε λογῆς ἀνθρωπίνην διδασκαλίαν, λέγει. Πότε θέ- κ'
λω ἔλθει, καὶ θέλω φανῆ ἔμπροσθεν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ, διὰ τί δὲν
δύνομαι λοιπὸν νὰ ὑποφέρω τὴν τόσην ἐνέργειαν καὶ τὴν δύναμιν
τοῦ πόθου, μὲ τὸν ὁποῖον ἐπιθυμῶ καὶ ζητῶ νὰ εὑρεθῶ πληρέστατα καὶ
ὁλοτελῶς ἡνωμένος μὲ τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ ἔχω ἐκεῖνο τὸ ἀθάνατον κάλλος, τὸ
ὁποῖον μοῦ ἔδωκες, πρὶν πρῶτα νὰ πέσω εἰς τούτην τὴν πηλώδη καὶ γεώδη κε'
σάρκα, τὴν ὁποίαν ἐνδύθηκε μετὰ τὴν παράβασιν ὁ ἀδάμ. Τί κάμνει
πρὸς γαλ. χρείαν νὰ λέγωμεν πολλά. Ἕνας ὁποῦ εἶναι ἀπαθὴς εἰς τέτοιον τρόπον,
β'. δὲν ζῇ πλέα αὐτὸς, μὰ ζῇ εἰς αὐτὸν ὁ Χριστὸς, καθὼς λέγει ἐκεῖνος ὁ μακά-
ριος Παῦλος ὁποῦ ἠγωνίσθη τὸν καλὸν ἀγῶνα, καὶ ἐτελείωσε τὸν δρόμον,
καὶ ἐτήρησε τὴν πίστιν. Δὲν γίνεται ἕνα στεφάνι βασιλικὸν ἀπὸ ἕνα λιθάρι λ'
πολύτιμον μόνον, οὐδὲ ἀπάθεια τελειώνεται, ἂν ἀμελήσωμεν καὶ μιᾶς
ἀρετῆς, ἢ μικρότερη ὁποῦ νὰ εἶναι. Ἀπάθειαν θέλεις νοήσει, τὸ παλά-
τιον ὁποῦ εἶναι εἰς τοὺς οὐρανοὺς τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως. καὶ πολλαῖς μο-
ναῖς, τὰ σκηνώματα καὶ ταῖς κατοικίαις ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς τούτην τὴν
χώραν, καὶ τὸ τεῖχον ἐτούτης τῆς ἐπουρανίου ἱερουσαλὴμ, τὴν συγχώρησιν τῶν λε'
σφαλμάτων. Ἂς δράμωμεν ἀδελφοὶ παρακαλῶ, ἂς δράμωμεν, διὰ
νὰ

νὰ ἐμποσέσωμεν νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν εἴσοδον καὶ τὸ ἔμπασμα τοῦ νυμφῶνος τοῦ οὐρανίου παλατίου, ἤγουν τῆς ἀπαθείας. Ἀμὴ ἂν εἶναι καὶ ἐπεριπαθήκαμεν ἀπὸ κακίαν ἢ φορτίον τῆς ἁμαρτίας, ἢ συνήθειαν κακὴν, ἢ κακίαν καιρὸν καὶ ἄργηταν, μεγάλη εἶναι βέβαια τέτοιας λογῆς
ι δυστυχία, ὅμως κἂν ἂς ἀναγκαθοῦμεν νὰ προφθάσωμεν καὶ νὰ πιάσωμεν κάμμίαν κάμμίαν ξεγύρου εἰς αὐτὸν τὸν νυμφῶνα. Ἀμὴ ἂν εἶναι καὶ ἀκόμι ἤμεσθαν ψυχροὶ καὶ ἀμελεῖς, κἂν ἂς κάμωμεν μὲ κάθε τρόπον νὰ ἔμπωμεν μέσα εἰς τὸ τεῖχον, διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν θέλει ἔμπει μέσα εἰς ἐκεῖνον πρὶν τοῦ θανάτου του, μᾶλλον δὲ, ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν
ι θέλει περάσει ἐτοῦτο τὸ τεῖχον, θέλει κατοικήσει εἰς τὴν ἐρημίαν τῶν δαιμόνων, καὶ τῶν παθῶν. διατοῦτο καὶ κάποιος ἐπαρακάλει λέγοντας, Ψαλμ. ιζ.
μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ μου θέλω περάσει τὸ τεῖχος, καὶ ἄλλος λέγει Ἠσαΐα λθ.
ὡς ἐκ προσώπου τοῦ θεοῦ. ἆρα δὲν εἶναι αἱ ἁμαρτίαις σας, ὁποῦ διαχωρίζουσιν ἀναμέσον σας καὶ ἐμένα; Ἂς διακόψωμεν ὦ φίλοι τὸ μεσότειχον
ιε τοῦ φραγμοῦ, ὁποῦ φράσσει ἀναμεταξὺ εἰς ἡμᾶς καὶ τὸν θεὸν, τὸ ὁποῖον ᾠκοδομήσαμεν κακὰ μὲ τὴν παρακοήν. Ἂς σπουδάσωμεν μὲ τὴν μετάνοιαν νὰ πάρωμεν ἀπ' ἐδῶ τὴν λύσιν τοῦ χρέους μας. διατὶ δὲν εὑρίσκεται εἰς τὸν ᾅδην τινὰς ὁποῦ νὰ δύναται νὰ μᾶς ἀφίνῃ τὰ χρέη μας. Ἂς σπουδάσωμεν ἀδελφοὶ ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐκεῖθεν, καὶ ἂς ἐπιμεληθοῦ
κ μεν νὰ δοθοῦμεν εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ νὰ σχολάσωμεν ἀπὸ τὰ κακὰ, διατὶ σχολασταὶ ἀπεγραφήκαμεν τῶν κακῶν, καὶ ἐργάται τῶν ἀγαθῶν. Δὲν Ἰωάννης. α.
ἐμποροῦμεν ποτὲ νὰ προφασιζοῦμεν διὰ σφάλμα ὁποῦ νὰ ἐκάμαμεν. Δὲν ἐμποροῦμεν νὰ εἰποῦμεν, πῶς δὲν ἔχομεν καιρὸν οὐδὲ πῶς ἤμεσθαν φορτωμένοι μὲ πολλὰ φορτία ἁμαρτιῶν. διατὶ ὅλοι ἐκεῖνοι
κα ὁποῦ ἐλάβασιν εἰς τοὺς λόγους τους τὸν Χριστὸν μὲ τὸ λουτρὸν τῆς παλιγγενεσίας, μὲ τὸ ἅγιον βάπτισμα, ὅλοι ἐλάβασιν ἀπ' αὐτὸν καὶ ἐξουσίαν νὰ γενοῦσι τέκνα τοῦ θεοῦ. ἐπειδὴ πῶς εἶπεν ἡσυχάσατε, καὶ σχολάσετε ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ γνωρίσετε πῶς ἐγὼ εἶμαι ὁ θεὸς, καὶ ἡ ἀπάθεια, αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

λ Συκώνει ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τὸν οὐρανὸν τὸν πένητα νοῦν. καὶ ἀπὸ τὴν κοπρίαν τῶν παθῶν ἐγέρνει τὸν πτωχὸν ἡ μακαρία ἀπάθεια. ἀμὴ ἡ πανύμνητος ἀγάπη τὸν κάμνει νὰ καθίσῃ μετὰ ἀρχόντων ἀγγέλων, μετὰ ἀρχόντων λαοῦ κυρίου.

ΒΑΘΜΟ'Σ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ'Σ.

Περὶ τοῦ συνδέσμου τῆς ἐναρέτου τριάδος τῶν τριῶν ἀρετῶν, ἀγάπης, ἐλπίδος, καὶ πίστεως. ε

Τώρα λοιπὸν ὕστερα ἀπὸ ὅλα τὰ προειρημένα, ἀπομένει νὰ εἰποῦμεν διὰ ταύταις ταῖς τρεῖς ἀρεταῖς, διὰ τὴν πίστιν, τὴν ἐλπίδα, καὶ τὴν ἀγάπην, αἱ ὁποίαις συσφίγγουσι, καὶ κρατοῦσιν εἰς τοὺς λόγους των τὸν σύνδεσμον ὁλονῶν τῶν ἀλλονῶν ἀρετῶν. ἀπὸ ταῖς ὁποίαις τρεῖς ἡ μεγαλυτέρη εἶναι ἡ ἀγάπη. διατὶ ὁ θεὸς ὀνομάζεται ἀγάπη. Ἡ πρώτη ἀπὸ ταύταις ζ
ταῖς ἀρεταῖς καθὼς ὑπονοῶ ἐγὼ, ἤγουν ἡ πίστις, εἶναι μία ἀκτῖνα, ὁποῦ φωτίζει. ἡ δευτέρα, ὁποῦ εἶναι ἡ ἐλπίδα, εἶναι ἕνα φῶς. καὶ ἡ τρίτη, ὁποῦ εἶναι ἡ ἀγάπη, μοῦ φαίνεται νὰ εἶναι ἕνας κύκλος, καὶ ὅλα ὁμάδι ἕνα ἀπαύγασμα καὶ μία λαμπρότης. Διατὶ ἡ πρώτη δύναται νὰ ιβ
Ματθ. ε. κάμνη καὶ νὰ δημιουργᾷ κάθε πρᾶγμα. Τὴν δευτέραν περικυκλώνει τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ, καὶ κάμνει την ἀκαταίσχυντον, ἤγουν τὴν ψυχὴν ὁποῦ τὴν ἔχει. Ἡ τρίτη δὲν πέφτει ποτὲ, οὐδὲ παύει ποτὲ νὰ τρέχη, οὐδὲ ἀφίνει νὰ ἀναπαύεται ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλαβώθηκε λοιπὸν ἀπὸ ταύτην τὴν μακαρίαν μανίαν. Ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ ὁμιλῇ διὰ τὴν ἀγάπην, κ
ἐπιχειρᾶ καὶ δοκιμάζει νὰ ὁμιλῇ διὰ τὸν θεόν. ἀμὴ κατὰ ἀλήθειαν νὰ θέλη νὰ ὁμιλῇ τινὰς μὲ λόγια διὰ τὸν θεὸν, εἶναι σφαλερὸν καὶ ἐπικίνδυνον σιμὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν προσέχουσι τὸ τί κάμνουσιν. Ὁ περὶ ἀγάπης λόγος, εἶναι μόνον γνώριμος εἰς τοὺς ἀγγέλους, καὶ εἰς ἐκείνους κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἐλλάμψεως τῆς μακαρίας των θεωρίας. Ὁ θεὸς κβ
εἶναι ἀγάπη. Ἐκεῖνος λοιπὸν ὁποῦ θέλει νὰ ὁρίση, νὰ περιγράψη, καὶ νὰ φανερώση, τί πρᾶγμα εἶναι κυρίως ὁ θεὸς, εἶναι ὅμοιος ἐκείνου, ὁποῦ εἶναι τυφλὸς, καὶ βιάζεται καὶ προθυμᾶ νὰ μετρήση τὴν ἄμμον ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς θαλάσσης. Ἡ ἀγάπη ὅσον εἰς τὴν ποιότητα
Καταχρηστικῶς τὴν αὐτὴν, ἐνέργειαν ἐκάλεσε. τάτης, εἶναι μία ὁμοίωσις τοῦ θεοῦ, ὅσον δύναται νὰ χωρήση ἡ δύναμις λ
ἡ ἀνθρωπίνη, ἀμὴ ὅσον εἰς τὴν ἐνέργειαν της, εἶναι μία μέθη τῆς ψυχῆς, καὶ κατὰ τὴν ἰδιότητά της, εἶναι μία βρύσις τῆς πίστεως, μία ἄβυσσος τῆς μακροθυμίας καὶ ὑπομονῆς, μία θάλασσα τῆς ταπεινώσεως. Ἡ ἀγάπη ἡ καθολικὴ, εἶναι ἕνα ῥίψιμον παντὸς λογισμοῦ ἐναντίου, ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη δὲν λογαριάζει τὸ κακόν. ἡ ἀγάπη, καὶ ἡ ἀπάθεια, καὶ ἡ υἱοθεσία διαχωρίζουνται μόνον ὅσον εἰς τὰ ὀνόματα. Καθὼς τὸ φῶς, καὶ τὸ

πῦρ

πῦρ, καὶ ἡ φλόγα συνεξέχουσιν εἰς μίαν ἐνέργειαν. τοιουτοτρόπως νόησε διὰ τοῦτα τὰ τρία. Κατὰ τὸ μέτρον τοῦ λείψιματος τῆς ἀγάπης εὑρίσκεται εἰς τὴν ψυχὴν ὁ φόβος. διὰ τὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει φόβον, ἢ εἶναι γεμάτος ἀγάπης, ἢ παντελῶς εἶναι νενεκρωμένος εἰς τὴν ψυχήν.
κε' Δὲν κάμνομεν τίποτας ἄπρεπον πρᾶγμα, ἂν πιάσωμεν καὶ φέρωμεν εἰς τὸ μέσον, ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, παραδείγματα τοῦ πόθου, τοῦ φόβου, τῆς σπουδῆς, τοῦ ζήλου, τῆς δουλείας, καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ. Μακάριος εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει τόσον πόθον πρὸς τὸν θεόν, ὅσον ἔχει ἕνας ἀγαπητικὸς ξαφορμισμένος πρὸς τὴν ἀγαπητικήν του.
κς' Μακάριος εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ φοβᾶται τὸν θεόν, καθὼς φοβοῦνται τὸν κριτὴν οἱ κατάδικοι, ὁποῦ διὰ τὰ σφάλματά τως ἔχουσι νὰ δώσουν θάνατον. Μακάριος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ γίνεται τέτοιας λογῆς σπουδαῖος εἰς τὴν ἀληθινὴν σπουδὴν καὶ μελέτην τῶν πνευματικῶν ἔργων, καθὼς οἱ πιστοὶ καὶ εὐγνώμονες δοῦλοι πρὸς τὸν αὐθέντην τως. Μακάριος ἐκεῖ-
κζ' νος ὁποῦ ἐγίνηκε τέτοιας λογῆς ζηλωτὴς εἰς ταῖς ἀρεταῖς καθὼς ἐκεῖνοι ὁποῦ στέκουνται ἄγρυπνοι τριγύρου εἰς τὴν φύλαξιν τῶν γυναικῶν τως ἀπὸ τὸν ζῆλόν τως. Μακάριος ἐκεῖνος ὁποῦ παραστέκεται εἰς τὴν προσευχήν του τέτοιας λογῆς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ, καθὼς οἱ ὑπηρέται ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως. Μακάριος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγωνίζεται νὰ θε-
κη' ραπεύει καὶ νὰ ἀναπαύει τὸν κύριον, καθὼς βιάζεται νὰ θεραπεύει χωρὶς καμμία λείψιμον τοὺς ἀνθρώπους. Δὲν ἀνταμώνεται καὶ ἐσμίγει ὅτ' ζῇ μία μητέρα μὲ ἕνα τῆς βρέφος ὑπομάζιον, ὁπόταν τοῦ δίδει τὸ γάλα, ὡσὰν ἔχει συνήθειαν νὰ προσεγγίζει πάντοτε εἰς τὸν θεὸν ἕνας υἱὸς τῆς ἀγάπης. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγαπᾷ ἀληθινά, φαντάζεται πάντοτε τὸ πρό-
κθ' σωπον ἐκείνου ὁποῦ ἀγαπᾷ, καὶ ἐναγκαλίζεταί το μέσα εἰς τὴν καρδίαν του, μὲ ἡδονήν. ὁ τοιοῦτος δὲν δύναται πλέα οὐδὲ εἰς τὸν ὕπνον του νὰ ἡσυχάζει, καὶ νὰ ἀναπαύεται, ἀμὴ καὶ ἐκεῖ βλέπει ἐκεῖνο τὸ πρόσωπον, καὶ εἶναι ὅλως διόλου δεσμένος μὲ τὸν νοῦν εἰς τὸν ποθούμενόν του. καὶ καθὼς γίνεται εἰς τὰ σωματικὰ πράγματα, τέτοιας λογῆς ἀκόμι ἔχει
λ' φύσιν νὰ γίνεται καὶ εἰς τὰ ἀσώματα σώματα πρὸς τὸν θεόν, ἤγουν εἰς ἐκείνους ὁποῦ καλὰ καὶ νὰ εὑρίσκουνται εἰς τὸ κορμί, ὅμως πρέπει μὲ κάποιον τρόπον νὰ εἶναι χωρισμένοι ἀπ' αὐτό, διὰ τὴν ἀγάπην ὁποῦ τυχαίνει νὰ ἔχουσι πρὸς τὸν θεόν. διὰ τί ὁ πνευματικὸς ἔρως καὶ ἡ ἀγάπη φανερώνεται μὲ τὰ ἴδια ἰδιώματα καὶ μὲ ταῖς ἐνέργειαις τῆς σαρκικῆς
λα' ἀγάπης. μὲ τούτην τὴν σαγίταν τῆς πνευματικῆς ἀγάπης λαβωμένος κάποιος, ἔλεγε διὰ τὸν ἑαυτόν του, τὸ ὁποῖον θαυμάζω ἐγώ) ἐγὼ

Ἆσμ. ε. κοιλοῦμαι διὰ τὴν χρείαν τῆς φύσεως τοῦ σώματος, ἀμὴ ἡ καρδία μου
στέκεται ἄγρυπνος, διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἀγάπης. Καὶ ἔχεις νὰ σημαδεύ-
σῃς ὦ θαυμάσιε πάτερ, πῶς ἡ ἐνάρετος ψυχή, ὁποῦ παρομοιώνεται τῆς
Ψαλμ. μα ἐλάφου, ἀφ' οὗ φονεύσῃ εἰς τοῦ λόγου της τὰ θηριώδη καὶ ἐμπαθῆ κινήμα-
τα, τότε ἐπιθυμᾶ, καὶ ἐκλείπει πρὸς τὸν κύριον. ἕσωντας νὰ κτυπᾶται καὶ ε'
νὰ λαβώνεται ὡσὰν ἀπὸ φαρμάκι, ἀπὸ τὴν καῦσιν τῆς ἀγάπης ὁποῦ
ἔχει πρὸς αὐτόν. Ἡ ἐνέργεια κατὰ ἀλήθειαν τῆς πείνας τῆς πνευμα-
τικῆς τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ, δὲν μπορεῖ νὰ γνωρισθῇ μὲ κανένα σημάδι
μερικόν. ἀμὴ ἡ ἐνέργεια τῆς δίψας, ξαπλώνει, καὶ φανερώνεται, καὶ ση-
Ψαλμ. μα. μαδεύει εἰς ὅλους τὸν φλογμὸν καὶ τὸν καϋμόν της. διὰ τοῦτο ὁ προφήτης γ'
ὁποῦ ἐπεθύμα τὸν θεόν, ἔλεγεν. ἐδίψησεν ἡ ψυχή μου, καὶ ἐπιθυμᾶ νὰ
ἔλθῃ πρὸς ἐσένα τὸν θεὸν τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς. Ἂν εἶναι καὶ τὸ πρόσω-
πον ἑνός μας ἀληθινοῦ ἠγαπημένου ὁπόταν φανῇ εἰς ἡμᾶς, μᾶς ἀλ-
λάζει ὅλους, καὶ κατασταίνει μας λαμπρούς, καὶ ἱλαρούς, καὶ χωρὶς κα-
μίαν λύπην, τί δὲν θέλει κάμει τὸ πρόσωπον τοῦ δεσπότου ἡμῶν, ὁπόταν ιδ'
ἐπιδημᾶ καὶ ἔρχεται καὶ κατοικᾷ ἀοράτως εἰς μίαν καθαρὴν ψυχήν.
Ὁ φόβος ὁπόταν γένεται μὲ ὅλην τὴν προθυμίαν τῆς ψυχῆς, ἔχει φύσιν
καὶ συνήθειαν νὰ κατατήκῃ καὶ νὰ καταβάλῃ τὴν ῥυπαρὴν καὶ ὑλικὴν ἐπι-
Ψαλ. ριη. θυμίαν τῆς σαρκός, καὶ τὰ πάθη. καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ προφήτης, κα-
θήλωσον, καὶ χαλίνωσε, καὶ θανάτωσε ἀπὸ τὸν φόβον σου τὰ κινήματα κ'
Ἆσμ. δ. τῆς σαρκός μου. Ἡ δὲ ὁσία ἀγάπη ἔχει συνήθειαν νὰ καταβάλῃ τι-
νάς, κατὰ τὸν εἰπόντα, ἐλάβωσές μας ἐλάβωσές μας τὴν καρδίαν, καὶ
ἔβαλές την εἰς ἀθυμίαν καὶ λύπην. καὶ ἄλλην φορὰν κάμνει τινὰς νὰ
Ψαλ. κζ. χαίρουνται, καὶ λαμπρύνει τους, διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ προφήτης, ἡ καρ-
Σολομῶν. δία μου ἤλπισεν εἰς αὐτὸν καὶ ἐβοηθήθημα, τὸ ξανάνθησεν ἡ σάρ- κδ'
κα μου, καὶ ὁπόταν ἡ καρδία εὐφραίνεται εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ θεοῦ, λαμ-
πρύνεται καὶ ἀνθεῖ, καὶ γίνεται πασίχαρον τὸ πρόσωπον. ἀμὴ ὁπόταν
λοιπὸν ὅλος ὁ ἄνθρωπος μὲ κάποιον τρόπον συνανακατωθῇ μὲ τὴν
ἀγάπην τοῦ θεοῦ, τότε δείχνει τὸ ἔξω εἰς τὸ κορμὶ ὡσὰν εἰς ἕνα καθρέ-
Ἐξ. λγ. φτην τὴν λαμπρότητα τῆς ψυχῆς. μὲ τέτοιας λογῆς δόξαν ἐδοξά- λ'
λδ. σθηκεν ἐκεῖνος ὁ θεόπτης Μωσῆς. Ἐκεῖνοι ὁποῦ φθάσουσιν εἰς τέλειον βαθ-
μὸν τῆς ἀγάπης, πολλαῖς φοραῖς ξελησμονοῦσι καὶ τῆς σωματικῆς τρο-
φῆς. Μᾶλλον δέ, οὐδὲ ὀρέγονταί την ἐτούτην συχνότερα, καὶ δὲν εἶναι
θαυμαστόν, ἐπειδὴ καὶ μία ἐπιθυμία ἐναντία ἐτοιαύτης τῆς ἀρετῆς, ἐδιώ-
ξε καὶ ἔβγαλε πολλαῖς φοραῖς τὴν ὄρεξιν ἐτούτου τοῦ φαγητοῦ. Λο- λβ'
γιάζω πῶς ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐδοκιμάσασιν αὐτὰ τὰ πράγματα, ἕσωντας

καὶ

καὶ νὰ εἶναι κεκαμμένοι μὲ καὶ τὸν τρόπον ἄφθαρτοι, νὰ μὴ δὲν ἀρχίσουσιν ὡς ἔτυχεν οὐδὲ εἰς τὸν καιρὸν, διατὶ ἔσωντας νὰ γίνῃ ἄξιον ἄφθαρτον, ἐκαθαρίσθηκεν ἀπὸ τὴν φλόγα τῆς καθαρότητος, ὅπου ἔκοψε καὶ ἔσβεσε καὶ τὴν ἄλλην φλόγα γηΐνης ἐπιθυμίας, μάλιστα λογιάζω
ε πῶς μὴ δὲ ἐκείνην τὴν βρῶσιν ὅπου τρώγουσιν, νὰ μηδὲν τὴν δέχουνται καθόλου μὲ νοστιμάδα καὶ γλυκύτητα. Διατὶ τὸ νεκρὸν τὸ ὑπόγειον ἔχει συνήθειαν νὰ πολίζῃ καὶ νὰ τρέφῃ τὴν ῥίζαν τῶν φυτῶν, καὶ ταῖς ψυχαῖς τως ἐτοιμασῶν ἔχει συνήθειαν νὰ ταῖς τρέφῃ τὸ οὐράνιον πῦρ τῆς θεϊκῆς ἀγάπης. Ἡ αὔξησις τοῦ φόβου τοῦ θεοῦ, εἶναι ἀρχὴ τῆς ἀγάπης. καὶ τὸ
ι τέλος τῆς καθαρότητος, εἶναι ἀρχὴ καὶ ὑπόθεσις τῆς θεολογίας, καὶ τῆς ζητήσεως τῶν θείων πραγμάτων. Ἐκεῖνος ὅπου ἥνωσε καὶ ἔσμιξε τὰς αἰσθήσεις τοῦ νοός του τελείως μὲ τὸν θεὸν, διδάσκεται μυστικῶς ἀπ' αὐτόν τους λόγους του, διατὶ ἂν ἐκείναις αἱ αἰσθήσεις δὲν ἐσμίξουσι μὲ τὸν θεὸν, εἶναι δύσκολον πρᾶγμα νὰ διαλέγεται τινὰς καὶ νὰ ὁμιλῇ διὰ τὸν θεόν.
ιε Ὁ τοῦ θεοῦ πατρὸς λόγος, εἰς ἐκεῖνον ὅπου θέλει κατοικήσῃ, τελειώνει εἰς αὐτὸν τὴν καθαρότητα, νεκρώνοντας μὲ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν παρουσίαν του εἰς τὴν ψυχὴν, τὸν θάνατον τῶν παθῶν, ὁ ὁποῖος ἀφ' οὗ νεκρωθῇ, εὐθὺς ὁ ἀληθινὸς καὶ πιστὸς μαθητὴς τῆς θεολογίας φωτίζεται. Ὁ λόγος τοῦ χριστοῦ, καὶ ἡ γραφὴ, ὅπου ἔρχεται ἀπὸ θεϊκὴν ἐμπνευσιν, εἶναι ἁγνὴ
κ' καὶ καθαρὰ, καὶ διαμένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Διατὶ ἐκεῖνος ὅπου δὲν γνωρίσῃ τὸν θεὸν, ὁμιλεῖ καὶ διαλέγεται διὰ ἐκεῖνον, καὶ ὁμιλῶντας ἄσχημα. Ἡ καθαρότης ἔκαμε τὸν μαθητὴν τοῦ χριστοῦ τὸν Ἰωάννην, θεολόγον, ὁ ὁποῖος ἐκράτησε καὶ ἐβεβαίωσε μὲ τὴν καθαρότητά του τὰ δόγματα τῆς ὑπερουσίου τριάδος. Ἐκεῖνος ὅπου ἀγαπᾷ τὸν θεὸν, ἐπροηγά-
κε πησε προτίτερα τὸν ἀδελφόν του, διατὶ τὸ δεύτερον εἶναι ἀπόδειξις τοῦ πρώτου. Ἐκεῖνος ὅπου ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του, ποτὲ δὲν θέλει ὑπομείνῃ νὰ ἀκούῃ ἐκείνους ὅπου καταλαλοῦσι καὶ κατακρίνουσι, μὰ μάλιστα θέλει φύγει ἀπ' αὐτούς ὡσὰν ἀπὸ φωτίαν. Ἐκεῖνος ὅπου λέγει πῶς ἀγαπᾷ τὸν θεὸν, καὶ ὀργίζεται τοῦ ἀδελφοῦ του, εἶναι ὅμοιος ἐκείνου
λ' ὅπου τοῦ φαίνεται νὰ τρέχῃ εἰς τὸν ὕπνον του. Ἡ δύναμις τῆς ἀγάπης, εἶναι ἡ ἐλπίδα, διατὶ μὲ τούτην ἐκδεχόμεθαν τὸν μισθὸν καὶ τὸ πλέον τέλειωμα τῆς ἀγάπης μας. Ἡ ἐλπίδα εἶναι ἕνας πλοῦτος ἑνὸς πλούτου ὅπου δὲν φαίνεται. Ἡ ἐλπίδα εἶναι ἕνας ἀναμφίβολος θησαυρὸς πρὶν τοῦ αἰωνίου θησαυροῦ, ἐτούτη εἶναι ἡ ἀνάπαυσις τῶν κόπων. ἡ πόρτα τῆς
λε ἀγάπης. ἐτούτη θανατώνει τὴν ἀπόγνωσιν. ἐτούτη εἶναι μία εἰκόνα ἀπ' οὗ μᾶς φέρνει εἰς νοῦν μας τὰ πράγματα ὅπου λείπουσιν. Τὰ λεί-

ψιμον τῆς ἐλπίδος, εἶναι ὁ ἀφανισμὸς τῆς ἀγάπης. Παρευθὺς ὁποῦ φαίνεται ἡ ἐλπίδα, φανερώνεται ἡ ἀγάπη. Μὲ τούτην τὴν ἐλπίδα εἶναι δεινοὶ οἱ πόνοι, διὰ τούτην κρέμουνται κόποι. τούτην περικυκλώνει τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ. Ὁ μοναχὸς ὁποῦ ἔχει καλὴν καὶ βεβαίαν ἐλπίδα, εἶναι σφάκτης τῆς ἀκηδίας, νικῶντάς την μὲ τὴν μάχαιράν της. Ἡ δο- ς
κιμὴ τῶν χαρισμάτων τοῦ θεοῦ γεννᾶ τὴν ἐλπίδα. Διὰ τί ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν δοκιμάσῃ, δὲν εὑρίσκεται χωρὶς δισταγμὸν καὶ ἀμφιβολίαν. Τὴν ἐλπίδα χαλᾷ ὁ θυμός. Διὰ τί τούτη ποτὲ δὲν καταισχύνει, μὰ ὁ ἄνθρωπος ὁ θυμώδης καὶ ὀργίλος, δὲν εἶναι ποτὲ καλοῦ σχήματος. Ἡ ἀγάπη εἶναι δότρια καὶ χορηγήτρια τῆς προφητείας. ἡ ἀγάπη εἶναι δό- ζ
τρια τῶν σημείων. ἡ ἀγάπη εἶναι ἄβυσσος τῆς ἐλλάμψεως. ἡ ἀγάπη εἶναι μία βρύσις τῆς θερμότητος τῆς πνευματικῆς, ἡ ὁποία ὅσον πλέα ἀναβλύζει, τόσον πλέα καταφλέγει ἐκεῖνον ὁποῦ διψᾷ. ἡ ἀγάπη εἶναι μία στάσις τῶν ἀγγέλων, μία προκοπὴ τῶν ἐκλεκτῶν εἰς πάντας τοὺς αἰῶ-
Ἀσμ. α. νας. Εἰπέ μας ὦ καλὴ ἀνάμεσα εἰς ταῖς ἀρεταῖς, ποῦ ποιμαίνεις τὰ ιε
πρόβατά σου. ποῦ κατασκηνώνεις τὸ μεσημέριον. φώτισέ μας, πότισέ μας, ὁδήγησέ μας, ἐπειδὴ λοιπὸν θέλομεν νὰ ἀνέβωμεν εἰς ἐσένα, διὰ τί ἐσὺ εἶσαι κυρία καὶ δέσποινα ὅλων τῶν ἀρετῶν. καὶ ἐσὺ ἐλάβωσες τὴν ψυχήν μου εἰς τὸ μέσον τῆς καρδίας, καὶ δὲν δύναμαι νὰ κρύπτω
ψαλ. πη τὴν φλόγα σου. Διὰ τοῦτο ὑμνῶντάς σε, θέλω παύσει. ἐσὺ ἀφεντεύεις κ.
τὸ κράτος τῆς θαλάσσης, τῶν κινημάτων τῆς ταραχώδους καρδίας, καὶ τῆς ἐπιθυμίας της, καὶ τῆς πλάνης. ἐσὺ καταπραΰνεις καὶ ἡμερώνεις τὸν σάλον τῶν κυμάτων της, τὴν ὑπερηφάνειάν της. ἐσὺ ταπεινώνεις ὡσὰν ἕνα λαβωμένον, ἕνα λογισμὸν ὑπερήφανον, καὶ μὲ τὴν μεγάλην δύναμιν τοῦ βραχίονός σου, ἐδιασκόρπισες τοὺς ἐχθρούς σου. καὶ κάμνεις κδ
τοὺς ἀγαπητικούς σου ἀπολεμήτους καὶ ἀνικήτους ἀπὸ τοὺς πειρασμούς. Ἐγὼ σπουδάζω καὶ ἐπιμελοῦμαι νὰ μάθω μὲ τίνα τρόπον σὲ εἶδεν ὁ Ἰακὼβ καὶ ἦσουν ἐστηριγμένη καὶ ἀκουμπισμένη εἰς τὴν σκάλαν ἐκείνην. εἰπέ μου παρακαλῶ ἐρωτῶντάς σε, ποῖον εἶναι τὸ εἶδος τῆς ἀναβά-
Γεν. κη. σεως ἐτούτης τῆς σκάλας. Ξεκαθάρισέ μου ἀκόμη ποῖος εἶναι ὁ τρόπος λ
καὶ τὸ ἔσμιγμα τῶν ἀρετῶν τῆς συνθέσεως καὶ τοῦ ἁρμοσμάτου τῶν βαθμῶντων, τοὺς ὁποίους ἐδιέθηκε καὶ ἔβαλεν ὡσὰν ἀναβάσματα εἰς τὴν καρδίαν του ὁ ἀγαπητικός σου ὁ Ἰακώβ. Ἔχω ἔτι τούτην ἐπιθυμίαν νὰ γνωρίσω ἀκόμη πόσος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τούτων τῶν βαθμῶν, καὶ εἰς πόσον καιρὸν τρέχοντας κανεὶς ἠμπορεῖ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν τῆς σκά- λ
λας. Διὰ τί ἐκεῖνος ὁποῦ ἔμαθε τὴν ἀνάβασίν σου, καὶ πῶς πρέπει νὰ γυ-

μνάζεται.

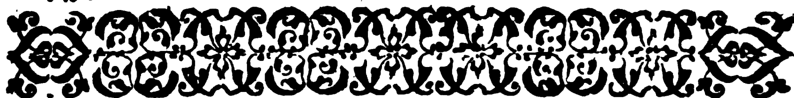
μνάζεται τινὰς εἰς ἐσένα ἐναντίον τῶν ἀντιδικοῦντου, δὲν εἶπε, οὐδὲ
ἐφανέρωσεν παρὰ τοὺς ἀγγέλους τοὺς χειραγωγοὺς ὁποῦ ἤσχενε ἀπάνω
σου, καὶ ἄλλο τίποτας δὲν ἠθέλησεν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, δὲν ἠδυνήθη
κι νὰ φωτίσῃ, καὶ νὰ διδάξῃ. καὶ ἐκείνη ἡ βασίλισσα, μάλιστα νὰ
ζ εἰπῶ πλέα ἁρμοδιώτερα, ἐκεῖνος, ἤγουν ὁ θεὸς, ὁποῦ εἶναι ἀγάπη,
ἀλλὰ νὰ μοῦ ἐφαίνετον ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, ὁμιλῶντας εἰς τὰ αὐτία τῆς ψυ-
χῆς μου, μοῦ ἔλεγεν. Ἂν εἶναι καὶ δὲν ἐλευθερωθῇς ὦ ἀγαπητικέ
μου ἀπ' αὐτὴν τὴν παχύτητα τῆς σαρκὸς, δὲν δύνεσαι νὰ γνωρίσῃς τὴν
εὐμορφίαν μου τέλειος εἶναι, ὅμως ἡ σκάλα ἂς σὲ διδάσκῃ τὴν πνευμα-
η τικὴν σύνθεσιν τῶν ἀρετῶν, ἀπάνω εἰς τὴν κορυφὴν τῆς ὁποίας ἐγὼ εἶμαι
ἐστηριγμένη, καθὼς εἶπε διὰ ἐμένα ἐκεῖνος ὁ μέγας γνώστης τῶν μυστη- α' πρὸς κο-
ρίων μου ὁ μωσῆς. μὰ ἐδὰ ἀπομένουσι τοῦτα τὰ τρία, ἡ πίστις, ἡ ἐλπίδα, ρινθ. ιγ'.
καὶ ἀγάπη, μὰ ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀπὸ ὅλαις.

ιθ Τέλος τῶν τριάκοντα βαθμῶν τῆς νοερᾶς καὶ
σωτηριώδους κλίμακος.

κ'

Προτροπὴ καὶ παρακίνησις εἰς τὴν ἀνάβασιν τῆς σκάλας.

ἈΝαβαίνετε, ἀναβαίνετε ἀδελφοὶ, κατασκευάζοντας προθυμερὰ
ἀναβάσεις εἰς τὴν καρδίαν σας, ἐνθυμούμενοι, καὶ ἀκούοντας ἐκεῖ-
νον ὁποῦ εἶπεν. ἐλᾶτε, ἂς ἀνέβωμεν εἰς τὸ ὄρος τοῦ κυρίου, καὶ εἰς τὸν οἶκον
τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὁ ὁποῖος καταρτίζει καὶ κάμνει τὰ πόδια μας δυνατὰ ψαλ. ιζ'.
κε ἀλλὰ τῆς ἐλάφου. καὶ ὁποῦ μᾶς στένει ἐπάνω εἰς ὑψηλὰ πράγματα, διὰ Ἡσα. β.
νὰ νικήσωμεν εἰς τὴν στράταν του. Δράμετε παρακαλῶ μὲ τὸν μακά-
ριον Παῦλον ὁποῦ λέγει, ἂς σπουδάσωμεν ἕως ὅτου νὰ καταντήσωμεν Ἐφεσ. δ'.
ὅλοι εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα
τέλειον. εἰς τὸ μέτρον τῆς ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἔσον-
λ' τας νὰ εἶναι τριάκοντα χρόνων, καὶ νὰ βαπτισθῇ εἰς τὴν ὁρωμένην καὶ
σωματικὴν ἡλικίαν, ἀπέκτησε καὶ ἐστήριξε τὸν τριακοστὸν βαθμὸν εἰς τοῦ-
την τὴν νοερὰν, καὶ πνευματικὴν σκάλαν, ἐπειδὴ ὁ θεὸς εἶναι ἡ ἀγάπη, τοῦ
ὁποίου πρέπει ὕμνος, κράτος, δύναμις, εἰς τὸν ὁποῖον εὑρίσκεται ἡ αἰ-
τία ὅλον ὧν τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἦτον πρὸ τῆς κτίσεως, καὶ θέλει εἶσθαι εἰς
λε τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας, ἀμήν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

τοῦ συγγραφέως τῆς κλίμακος λόγος ἰδιαίτερος πρὸς τὸν ποιμένα, ὁ ὁποῖος περιέχει, καὶ διδάσκει, τί λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ὁ ποιμὴν τῶν λογικῶν προβάτων.

Εἰς τὸ κάτω τοῦτο βιβλίον καὶ γήϊνον σὲ ἔταξα ἔσχατον
ἀπὸ ὅλους ὦ θαυμασιώτατε ἄνθρωπε, ἀμὴ εἰς τὸ ἄνω
καὶ οὐράνιον εἶμαι βέβαιος πῶς νὰ προτερεύῃς ὅλους
μας εἰς τὴν ἀπογραφήν, ἐπειδὴ εἶναι ἀληθινὸς ἐκεῖνος
Ματθ. κ'. ὁποῦ εἶπε, πῶς οἱ ἔσχατοι εἰς τὸ φρόνημα, καὶ εἰς τὴν τα-
πείνωσιν, θέλουσιν εἶσθαι οἱ πρῶτοι εἰς τὸ ἀξίωμα. Ποιμὴν καθολικά,
Ὅρος τοῦ ποιμένος. καὶ βοσκὸς πνευματικὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ μὲ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ σπου-
δήν, καὶ προσευχὴν τὴν ἐδικήν του δύναται νὰ ξεζέξῃ, καὶ νὰ ἀνορθώ-
σῃ τὰ πρόβατα τὰ λογικὰ ὁποῦ ἀπωλεσθήκασι μὲ τὴν κακίαν τως.
Κυβερνήτης. Κυβερνήτης εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ ἐπῆρε καὶ ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ, καὶ
ἀπὸ τοὺς κόπους του μίαν νοερὰν δύναμιν, ὄχι μοναχὰς νὰ φυλάττῃ
ἄβλαπτον καὶ ἀζήμιον τὸ καράβι ἀπὸ τὸν κλύδωνα καὶ τὴν φουρτούναν
Ἰατρός. τῆς θαλάσσης, μὰ νὰ τὸ ἐβγάνῃ καὶ ὅλως ἀπὸ τὴν ἄβυσσον. Ἰατρὸς
εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ ἔχει καὶ τὸ κορμὶ καὶ τὴν ψυχὴν χωρὶς καμίαν ἀῤῥω-
στίαν, καὶ δὲν ἔχει χρείαν ἀπὸ κανένα ἔμπλαστρον εἰς αὐτά. Διδάσκα-
λος κατὰ ἀλήθειαν εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπῆρεν ἀπὸ τὸν θεὸν διὰ λόγου
του τὴν νοερὰν δέλτον τῆς γνώσεως γεγραμμένην μὲ τὸν δάκτυλον αὐτοῦ,
ἤγουν μὲ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἐλλάμψεως, καὶ δὲν ἔχει πλέα χρείαν ἀπὸ
τὰ λοιπὰ βιβλία. Ἄπρεπον πρᾶγμα εἶναι εἰς τοὺς διδασκάλους, νὰ
διδάσκουσιν ἀπὸ τὰ ἀντίγραφα τῶν παλαιῶν, καὶ εἰς τοὺς ζωγράφους,
νὰ ζωγραφίζουσιν ἀπὸ παλαιὰ ἀνθυβόλαια καὶ σκιάσματα. Ἐσὺ ὁποῦ
ἔπιασες νὰ παιδεύῃς τοὺς κάτω, τοὺς μαθητὰς καὶ ὑπηκόους σου, δί-
δασκέ τους τὴν ἄνω καὶ ὑψηλὴν διδασκαλίαν. καὶ μὲ τὸ αἰσθητὸν χρῶ-
μα καὶ ὁμοίωμα ὁποῦ τοὺς παιδεύεις ἐκείνους, μάνθανε καὶ διδάσκου τὸ
πρὸς Γαλ. α'. ἄλλο τὸ πνευματικόν. Μὴν λησμονήσῃς τοῦ λέγοντος, δὲν ἐπαρέλα-
βα.

βα οὐδὲ ἔμαθα τὴν διδασκαλίαν ἀπὸ ἀνθρώπους, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου. Διατὶ δὲν εἶναι δυνατὸν εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν εἶναι διδαγμένοι τὰ ἄνω, ἀμὴ φρονοῦσιν ἀκόμη τὰ κάτω, νὰ θεραπεύσουσι, καὶ νὰ ὑγιαίνουσι ποτὲ τοὺς κάτω, καὶ ὁμοίους των, διατὶ ἂν ὁδηγᾷ τυφλὸς τυφλὸν, καὶ οἱ δύο θέλουσι πέση εἰς τὸν βόθυνον. Ἕνας καλὸς κυβερνήτης διασώζει καὶ φυλάσσει τὸ καράβιον. καὶ ἕνας καλὸς βοσκὸς ζωοποιεῖ, καὶ ἰατρεύει τὰ ἀσθενημένα πρόβατα, ὁπόταν εἶναι θανατωμένα ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ἢ ἀῤῥωστοῦσιν ἀπὸ τὴν ἕξιν τῆς κακίας. Ὅσον τὰ πρόβατα προκόπτοντας θέλουσιν ἀκολουθᾶ ἄπαυστα τοῦ ποιμένος, τόσον πλέα ἔχει νὰ ἀποδώσει λογαριασμὸν διὰ ἐκεῖνα ὁ ποιμὴν τοῦ οἰκοδεσπότου. ἂς πεζοβολᾶ μὲ τὸν λόγον, καὶ μὲ τὴν διδασκαλίαν ὁ πνευματικὸς βοσκὸς τὰ πρόβατα ὁποῦ ἀπομένουσιν ὀπίσω ἀπὸ τὴν ὀκνηρίαν τως, ἢ ἀπὸ τὴν γαστριμαργίαν τως, διατὶ καὶ τοῦτο εἶναι σημάδι ἑνὸς καλοῦ βοσκοῦ. Ὁπόταν τὰ πρόβατα ἀρχήσουν νὰ νυστάξουν πνευματικὰ εἰς τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὴν φλόγα τῆς καύσωνος, μᾶλλον δὲ τῆς σώματος, τότε κάμνει χρεία καὶ χρεωστεῖ πλειότερα καὶ δυνατώτερα νὰ ἀγρυπνᾷ διὰ λόγου τως ὁ ποιμὴν, στοχαζόμενος εἰς τὸν οὐρανὸν μὲ τὴν προσευχὴν, διατὶ εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τῆς καύσωνος ἔχουσι συνήθειαν νὰ καταξεσχίζουνται πολλὰ ἀπὸ τὸν νοητὸν λύκον, τὸν διάβολον. πλὴν ἂν εἶναι καὶ κλίνουσι καὶ αὐτοὶ, κατὰ τὸν τύπον καὶ τὴν συνήθειαν ὁποῦ βλέπομεν εἰς τὰ ἄλλα ἄλογα πρόβατα, τὴν κεφαλὴν τῆς ψυχῆς, ἤγουν τὸ φρόνημά τως εἰς τὴν γῆν, εἰς τὸν καιρὸν ἐκεινοῦ τοῦ φλογμοῦ καὶ τῆς καύσωνος, ἔχομεν ἐκεῖνον ὁποῦ εἶπεν. ὁ θεὸς δὲν θέλει ἐξουδενώσει μίαν καρδίαν συντετριμμένην, καὶ τεταπεινωμένην. Ὁπόταν πλακώσῃ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς, καὶ τὰ πάθη τὴν ποίμνην, ὅρισε καὶ στέκε ἀκίνητον τὸν σκύλον νὰ γαυγίζῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ εἰς τὴν νυκτερινὴν φυλακήν. καὶ δὲν εἶναι τίποτας ἄπρεπον πρᾶγμα νὰ ἐγκοινήσης διὰ σκύλον, τὸν νοῦν σου, τὸν φονέα τῶν νοητῶν θηρίων, ἤγουν τῶν δαιμόνων. Ὁ παντάγαθος ἡμῶν δεσπότης μᾶς ἔκαμε καὶ τοῦτο τὸ ἰδίωμα τῆς φύσεως, νὰ εὐφραίνεται ὁ ἄῤῥωστος στοχαζόμενος τὸν ἰατρὸν, καλὰ καὶ νὰ μὴν πέρνῃ ἴσως καμμία ὄφελος εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἀπ' αὐτόν. Ἔχει καὶ σὺ ὦ θαυμάσιε πάτερ ἔμπλαστρα, δόσεις ποτῶν. ξιφάρια. κολλούρια. σφουγγάρια. φλεβοτόμα. καυτῆρας, ἀλοιφάς. ὑπνωτικὰ βοτάνια. μάχαιραι. καταθέρμους, καὶ τὴν λεγομένην ἀναυσίαν, ἤγουν τὰ φάρμακα ὁποῦ κινοῦσι τὴν ὄρεξιν. διατὶ ἂν δὲν τὰ ἔχομεν ὅλα ἐτοῦτα τὰ ὄργανα, καὶ τὰ φάρμακα, δὲν ἠξεύρω μὲ τί τρόπον θέλομεν δυνηθῆ νὰ δείξωμεν πῶς ἔχο-

μεν τὴν ἐπιτήμησιν τῆς ἰατρικῆς. οὐδὲ μὲ κανένα βέβαια, διατὶ δὲν δίδουνται οἱ μισθοὶ εἰς λόγια ἁπλᾶ ὁποῦ εἶναι ἄπρακτα, ἀμὴ εἰς τὰ βεβαιούμενα μὲ τὰ ἔργα. Τὸ ἔμπλαστρον εἶναι, ἡ θεραπεία καὶ ἰατρεία τῶν παθῶν ὁποῦ βλέπουνται, ἤγουν τῶν σωματικῶν. Ἡ δόσις τῶν ποτῶν, εἶναι ἡ ἰατρεία τῶν μέσα παθῶν, καὶ τὸ ξεκαθάρισμα τοῦ ῥύπου καὶ μολυσμοῦ ὁποῦ δὲν φαίνεται. Τὸ ξυράφι εἶναι, ἡ ἀτιμία καὶ ὕβρις ὁποῦ δαγκάνει, καὶ καθαρίζει τὴν σηπεδόνα τῆς ὑπερηφανίας. Τὸ κολλούριον εἶναι ἡ κάθαρσις τοῦ ὀμματίου τῆς ψυχῆς, ἤγουν τοῦ νοός, ὁπέταν θολώνη, καὶ ταραχθῆ ἀπὸ τὸν θυμόν. τὸ κολλούριον εἶναι, ἡ ἐπίπληξις καὶ ἐπιτίμησις ὁποῦ στύφει, καὶ πικραίνει, μὰ μετ' ὀλίγον θεραπεύει. Τὸ φλεβοτόμον εἶναι ϛ
μία σύντομος καὶ ὀγλύγορη ξεκαίρισις τοῦ βρόμου καὶ τῆς δυσωδίας ὁποῦ δὲν φαίνεται. Τὸ φλεβοτόμον κυρίως καὶ καθολικὰ εἶναι, μία σκληρὰ καὶ προσωρινὴ ἐπιτίμησις καὶ καταδίκασις, ὁποῦ γίνεται διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀρρώστων. Τὸ σφουγγάρι εἶναι μία καταψυκτικὴ καὶ δροσερὴ θεραπεία ἡ ὁποία γίνεται ἀπὸ τὸν ἰατρὸν εἰς τὸν ἄρρωστον ὕστερα ιϛ
ἀπὸ τὴν φλεβοτομίαν, ἢ χειρουργίαν, μὲ λόγια καλοσύνατα καὶ ἥμερα καὶ χαρίεντα. Ὁ καυτὴρ εἶναι, ἕνας ὅρος ἢ ἐπιτίμιον ὁποῦ δίδεται καμπόσον καιρὸν φιλανθρώπως διὰ μετάνοιαν τοῦ πταίσαντος. Ἄλειμμα εἶναι, ἡ παρηγορία ὁποῦ δίδεται τοῦ ἀρρώστου ὕστερα ἀπὸ τὸν καυτῆρα, ἢ μὲ λόγον, ἢ μὲ μικρὴν παράκλησιν. Τὸ βότανον τὸ ὑπνωτικὸν εἶναι, νὰ κ
δεχθῆ τινὰς ἀπάνω του τὸ βάρος τοῦ ὑπηκόου, καὶ μὲ τὴν ὑποταγὴν νὰ τοῦ χαρίση ἕνα ὕπνον ἄυπνον, καὶ μίαν τύφλωσιν ὁσίαν νὰ μὴν στοχάζεται τὰ κακά του ἔργα. Οἱ καταδεσμοὶ εἶναι, νὰ στερεώνη τινὰς καὶ νὰ συσφίγγη μὲ τὴν τοῦ θανάτου ὑπόμνησιν ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκουνται ἀχαμνισμένοι, καὶ ὡσὰν παράλυτοι μὲ τὴν κενοδοξίαν. Τέλος ὅλον τῶν ὀργάνων κϛ
τῆς χειρουργίας εἶναι, ἡ μάχαιρα, ἡ ὁποία εἶναι, ὁ ὅρος, καὶ ἡ ἀπόφασις νὰ κόπτη τινὰς πνευματικῶς τὸ σάπιον καὶ νενεκρωμένον μέλος τοῦ κορμίου, διὰ νὰ μὴν μεταδώσει τὴν ψώραν του καὶ τὴν κακότητά του καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέλη. Μακάριον καὶ ἐπαινετὸν πρᾶγμα εἶναι εἰς τοὺς ἰατρούς, ἡ ἀναισθησία, ἤγουν νὰ μὴν δειλανδρίζουσιν, οὐδὲ νὰ σικχαίνουνται ταῖς λαβωματίαις. ὁμοίως εἰς τοὺς προεστῶτας εἶναι πρᾶγμα μακάριον, νὰ μὴν λ
ἔχουσι πάθος εἰς κανένα πρᾶγμα. διατὶ οἱ ἰατροὶ ὁπόταν δὲν σικχαίνουνται, ἀποκτοῦσι χωρὶς κανένα ὄκνον εἰς τὴν θεραπείαν καὶ ἰατρείαν πᾶσα λογῆς δυσωδίας καὶ βρόμου. καὶ οἱ προεστῶτες ὁπόταν εὑρίσκουνται χωρὶς πάθος, δύνουνται νὰ ἀναστήσουσι πᾶσαν ψυχὴν τεθανατωμένην εἰς τὴν ἁμαρτίαν. καὶ μία ἀπὸ ταῖς προσευχαῖς τοῦ προεστῶτος λϛ

ἂς γίνεται ἐτούτη, νὰ προσπάχουσι τὸ νὰ συλλυπῶνται μὲ ὅλους κατὰ τὴν ἀξίαν καθ' ἑνὸς, μήπως καὶ καθὼς ἐκεῖνος ὁ ἰακὼβ, ὁ ὁποῖος ἐφοβᾶτον νὰ μὴν βλάψη τὸν ἀδελφόν του, καὶ νὰ μὴν περιασοκατασπάση τὴν συντροφίαν ὁποῦ ἔσυρνε μὲ τοὺς λόγους του, ἔτζη καὶ αὐτὸς ἤθελε βλάψη θανασίμως τὸ ἐκεῖνον ὁποῦ ἀγαπᾷ, ὁ ὁποῖος εὑρίσκεται εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τοὺς ἄλλους συμμαθητὰς, τὸ ὁποῖον πρᾶγμα ἔχουσι συνήθειαν νὰ πάσχουσιν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀκόμη δὲν ἔχουσι τελείως γεγυμνασμένα καὶ παιδευμένα τὰ αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς τως, νὰ ἐμποροῦσι νὰ διακρίνουσι τὸ καλὸν, καὶ τὸ κακὸν, καὶ τὸ μέσον καλοῦ καὶ κακοῦ. Μεγάλη ἀξιοσύνη εἶναι βέβαια εἰς ἕνα προεστῶτα νὰ παρακαλῇ τὸν θεὸν νὰ χαρισθῇ τίποτας καλὸν τοῦ ὑποτακτικοῦ του, τὸ ὁποῖον αὐτὸς δὲν ἔχει ἀκόμη πρότερα. Καθὼς ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐσοχαθήκασιν ἑνὸς βασιλέως πρόσωπον, καὶ ἐκάμασίν τον φίλον τως, δύνονται λοιπὸν ἂν θελήσουσι νὰ φιλιώσουσιν εἰς τὸν βασιλέα καὶ νὰ διαλλάξουσι, καὶ τοὺς ὑπηρέτας του ὅλους, καὶ ἐκείνους ὁποῦ δὲν γνωρίζει, ἢ καὶ τοὺς ἐχθρούς του, καὶ νὰ γίνουσι μέτοχοι τῆς δόξης του, ἔτζη λογιάζε πῶς γίνεται καὶ ἀνάμεσα τῶν ἁγίων, καὶ τῶν φίλων τοῦ θεοῦ. Οἱ φίλοι βέβαια καὶ ἀντιλαμβάνουνται τοὺς μεγαλώτατούς τως καὶ ἀληθινοὺς φίλους, καὶ ὑπακούουσίν τως, τάχα δὲ καὶ ἀναγκάζουνται ἀπ' αὐτούς. Καλὸν πρᾶγμα εἶναι νὰ ἔχῃ τινὰς φίλους, τοὺς πνευματικοὺς καὶ ἀγγελικοὺς φίλους. Ἀλλὰ τί οὖν δὲ τινὰς δύνεται ἔτζη νὰ μᾶς συνεργήσῃ καὶ νὰ μᾶς βοηθήσῃ ἀλλὰ νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν ἀρετὴν ἀξίαν ὁ ἀγγελικὸς φίλος. Ἐδιηγήθηκέ μου κάποιος θεοφιλὴς ἄνθρωπος, πῶς πάντοτε μὲν ὁ θεὸς, μάλιστα δὲ εἰς ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς ὁποῦ γίνουνται κάθε χρόνον, ἀνταμοιβάζει τοὺς δούλους του μὲ πνευματικαῖς δωρεαῖς. Ὁ πνευματικὸς ἰατρὸς ἔχει χρέος νὰ εἶναι γεγυμνωμένος καὶ ἀλλότριος τελείως ἀπὸ τὰ πάθη, διὰ νὰ δυνηθῇ εἰς κανένα καιρὸν νὰ ὑποκρίνεται τινὰ πάθη, καὶ μάλιστα τὸν θυμόν. διατὶ ἂν αὐτὸς δὲν θέλει σπουδάση, καὶ ἐπιμεληθῇ νὰ τὰ διώξῃ αὐτὰ τελείως ἀπὸ λόγου του, δὲν θέλει ἐμπορέσει νὰ τὰ ὑποκρίνεται, καὶ νὰ πλάσει πῶς τὰ ἔχει ἀπαθῶς. Εἶδα ἕνα ἄλογον ἀκόμη μικρὸν, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτον ἀκόμη δαμασμένον καὶ ἡμερωμένον, τὸ ὁποῖον συρνάμενον ἀπὸ τὸ χαλινάρι, καὶ περιπατῶντας ἥσυχα καὶ ἀναπαυτικὰ, ἀχαμνίζοντάς του τὸ χαλινάρι καμπόσον, ἐξάφνου ἐπιβουλεύθηκε τὸν ἀφέντην του. Εἰς δύο τινὰς δαίμονας ἔχει συνήθειαν πολλὰ τὸ πλέας νὰ συμβαίνῃ τοῦτο τὸ σκοτεινὸν πρόβλημα ὁποῦ εἴπαμεν, ἤγουν εἰς τὸν δαίμονα τῆς κενοδοξίας καὶ τῆς γαστριμαργίας, ἢ τῆς

Ὁ ἅγιος Νεῖλος τοῦ το λέγει ὅπερ φησὶν, ὁ χρυσορρήμων.

ὀξυχο-

ὀξυχολίας, καὶ τῆς πορνείας, διὰ τὶ ἂν ἀμελήσῃ τινὰς κἂν ὀλίγον, εὐ-
θὺς συνάπτουνται, καὶ τόσον ὁποῦ μεγαλώνουσιν εἰς τὸ ὕστερον. Ἐκεῖνοι ὁποῦ
θέλουσι νὰ τὸ ζητοῦσι τοῦτο διὰ νὰ μάθουσι τὴν ἀλήθειαν, εἰς τὸ γυρεύουσι
μὲ κόπον. Τότε θέλει γνωρίσει ὁ ἰατρὸς τὴν σοφίαν ὁποῦ τοῦ ἐδόθηκεν
ἀπὸ τὸν θεὸν, ὁπόταν θέλει δυνηθῆ νὰ ἰατρεύσῃ ἐκεῖνα τὰ πάθη ὁποῦ ἐ- ς'
σημάδευσαν ἄλλους πολλοὺς ἢ σὰν ἀϊάτρευτα. Δὲν πρέπει νὰ θαυμάζει τι-
νὰς ἐκεῖνον τὸν διδάσκαλον ὁποῦ ἔκαμε σοφοὺς ἐκείνους τοὺς παῖδας ὁποῦ
ἦσαν ἐπιτήδειοι εἰς τὸ μάθημα καὶ εὐφυεῖς, μὰ ἐκεῖνος ἔχει νὰ θαυ-
μάζεται, ὁποῦ ἐσόφισε, καὶ ἔκαμε τελείους τοὺς ἀμαθεῖς καὶ ἀσό-
φους. Τότε φανερώνεται καὶ ἐπαινᾶται ἡ ἐπιδεξιοσύνη τῶν κα- ι'
βαλάρων, ὁπόταν νικήσουσι μὲ ἄλογα κακὰ καὶ ἀνεπιτήδεια, καὶ
φυλάξουσι καὶ αὐτὰ τὰ ἄλογα. Ἂν ἔλαβες ὁμμάτια, καὶ χάρι
ἀπὸ τὸν θεὸν, νὰ προβλέπῃς τὰ κύματα πρὶν παρὰ νὰ ἔλθουσιν
καὶ ταῖς φουρτοῦναις, προλέγεταις φανερὰ ἐκείνων ὁποῦ εὑρίσκονται
εἰς τὸ καράβι, διὰ τί ἀλλέας λογῆς ἐσὺ θέλεις εἶσαι ἡ δευτέρα αἰτία τοῦ ιε'
τζακισμοῦ τοῦ καραβίου, ὡσὰν ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπῆρες ἀπάνω σου, παρὰ
τοὺς ἄλλους ὁποῦ εὑρίσκονται ἀμέριμνοι, τὴν κυβέρνησιν τοῦ καρα-
βίου. Εἶδα τινὰς ἰατροὺς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐπροείπασιν οὐδὲ ἐφανέρωσαν
τῶν ἀρρώστων ταῖς αἰτίας τῆς ἀρρωστίας τους, διὰ τὸ ὁποῖον ἐδώκασι καὶ
εἰς τοὺς ἀρρώστους, καὶ εἰς τοῦ λόγου τως πολλὴν κόπον, καὶ λύπην, καὶ πα- κ'
ραδαρμόν. Ὅσον πλέα θέλει θεωρῆ ὁ προεστὼς νὰ τοῦ δίδεται πολλὴ
πίστις, καὶ εὐλάβεια, καὶ ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους του καὶ ἀπὸ τοὺς ἔξω, τόσον
περισσότερον ἔχει νὰ φυλάγῃ καὶ νὰ τηρᾷ τὸν ἑαυτόν του μὲ πᾶσαν φύ-
λαξιν εἰς ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ κάμνει, καὶ ὁποῦ λέγει, γνωρίζοντας πῶς
ὅλοι στοχάζονται εἰς αὐτὸν ὡσὰν εἰς μίαν εἰκόνα ἀρχέτυπον, καὶ ὅλα κς'
ἐκεῖνα ὁποῦ λέγονται ἢ γίνονται ἀπ' ἐκεῖνον, τὰ λογαριάζουσι καὶ ἔχου-
σίν τα ὡσὰν ὅρον, καὶ νόμον ἀπαράβατον. Τὸν ἀληθινὸν ποιμένα θέλει
ἀποδείξει ἡ ἀγάπη, διὰ τί ἐκεῖνος ὁ ἀληθινὸς καὶ πρῶτος ποιμὴν ἐσταυ-
ρώθηκε διὰ τὴν περισσὴν ἀγάπην ὁποῦ εἶχεν. Κάμνε ἐδικόν σου μό-
νον μὲ τὰ λόγια ἐκεῖνα τὰ σφάλματα ὁποῦ γίνονται ἀπὸ τοὺς ἄλλους, λ'
ὁπόταν ἔρχεται τινὰς καὶ ἐξομολογᾶται εἰς ἐσένα, λέγοντάς του, μὴν
λυπᾶσαι ἀδελφέ μου, καὶ ἐγὼ ἁμαρτωλὸς εἶμαι, καὶ ἐκεῖνος πέρνοντας
θάρρος, σοῦ θέλει εἰπῆ τὰ πάντα καθαρῶς, καὶ τέτοιας λογῆς δὲν θέλεις
ἔχει χρείαν πάντοτε ἀπὸ πολλὴν ἐντροπὴν ἀπὸ μέρους τοῦ ἐξομολογου-
μένου. Λύπαι, καὶ πίκραις πρὸς καμπόσον καιρὸν ἐκείνοι ὁποῦ ἀρρω- λα'
στεῖ πνευματικά, διδάσκοντάς του τὴν λείψιν τοῦ ἀμαρτήματος,
διὰ

διὰ νὰ μένῃ ςέκῃ πολυχρόνιος εἰς τὴν ἀῤῥωςίαν, ἢ καὶ ἀποθαίνῃ εἰς ἐκεί-
νην ἀπὸ αἰτίαν τῆς κατηραμένης του σιωπῆς. Πολλοὶ μὲ τὴν σιωπὴν
τοῦ κοβερνήτου, ἐλογιάζασι πῶς νὰ πλέουσι καλά, ὥςε ὁποῦ ἐπροσκρού-
σασι καὶ ἐτζακιθήκασιν εἰς τὸ βράχος καὶ εἰς τὴν πέτραν τοῦ θανάτου.
κε' Α'ς ἀκούσωμεν τοῦ μεγάλου Παύλου ὁποῦ γράφει πρὸς τὸν Τιμόθεον. α' πρὸς Τιμόθ. δ'.
ςέκε ἀπάνωτως καὶ καταδίκαζε τοὺς εὐκαίρως, ἀκαίρως. λογιάζω
πῶς εὐκαίρως θέλει νὰ εἰπῇ, ὁπόταν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐλέγχουνται καὶ
ὀνειδίζουνται, ὑπομένουσι μετὰ χαρᾶς τὸν ἔλεγχον. Α'καίρως δὲ,
ὁπόταν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐλέγχουνται, θυμώνουνται καὶ θορυβοῦνται,
κϛ' καὶ σκανδαλίζουνται διὰ τοῦτο. Αἱ βρύσες, καὶ χωρὶς νὰ διψᾶ τι-
νὰς, ὅμως ἀναβλύζουσι καὶ χύνουσι τὰ ῥεύματά τως. Εὑρίσκεται καί-
ποια φύσις εἰς τοὺς προεςῶτας ὁποῦ ῥέπει καὶ κλίνει εἰς τὴν σιω-
πὴν, καὶ σιωπᾶ πολλαῖς φοραῖς καὶ δὲν λέγει ἐκεῖνα ὁποῦ χρεωςοῦσι
νὰ γίνουνται ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους, ἀλλὰ ἐτοῦτοι ὅμως μὴν παραιτοῦν-
κζ' ται νὰ κάμνουσι τὸ ἔργον ἐκεῖνον ὁποῦ κάμνουσιν οἱ διδάσκαλοι εἰς
τοὺς μαθητάς τως. καὶ ἂς κοπιάζουσι νὰ δείχνουσιν εἰς τούτους ἐκεῖνα τὰ
προςάγματα καὶ παραγγέλματα ὁποῦ χρεωςοῦσι νὰ φυλάσσουσι, καὶ
μὲ μαρτυρίαις τῆς ἱερᾶς γραφῆς. Α'ς ἀκούσωμεν τῆς θείας γραφῆς
ὁποῦ λέγει διὰ τινας. κόψε ὁλοτελᾶς αὐτὴν τὴν συκὴν, διὰ τί τὴν ἀφί- Λουκ. ιγ'.
κη' νες νὰ πέρνῃ τὸν τόπον τῆς γῆς εὔκαιρα; καὶ εὐγάλετε τὸν πονηρὸν ἀπὸ α'. πρὸς κορινθ. ε'.
λόγου σας. καὶ μὴν θέλῃς νὰ παρακαλῇς διὰ τοῦτον τὸν λαὸν, καὶ ὁ σα- ἱερεμ. ζ.
μουὴλ ἐμποδίσθηκε νὰ παρακαλεῖ διὰ τὸν σαοὺλ. τοῦτα ὅλα κάμνει α'. βασιλ. ε'.
χρείαν νὰ τὰ γνωρίζει ὁποιμὴν εἰς ποίους, καὶ μὲ τίνα τρόπον, ἢ πότε
χρεωςοῦσι νὰ γίνουνται. διὰ τί οὐδένα πρᾶγμα εἶναι ἀληθινώτερον τοῦ
κθ' θῦ, ὁ ὁποῖος τὰ παραγγέλνει τοῦτα. Α'ν εἶναι καὶ ἐλεγχόμενος τινὰς χω-
ρισὰ, δὲν ἐντρέπεται, ἐτοῦτος θέλει κάμει ἀφορμὴν ἀδιαντροπίας, καὶ
τὸν ἔλεγχον ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ γίνεται ἔμπροσθεν τοῦ πλήθους, ἔςωντας καὶ
νὰ βδελυχθῇ καὶ νὰ μισήσῃ θεληματικῶς του τὴν σωτηρίαν του. Στοχά-
ζομαι ἀκομὴ καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ εἶδα καὶ γίνεται σήμερα εἰς πολλοὺς εὐγενό-
λ' μενας καὶ εὐχαρίςους ἀῤῥώςους, διὰ τί γνωρίζωντας τὸν φόβον τως,
καὶ τὴν ἀθένειάν τως, ἐπαρακαλέσασι τοὺς ἰατροὺς καὶ δὲν θέλον-
τας νὰ τοὺς δέρνουσι, καὶ νὰ τοὺς ἰατρεύουσι μὲ ἑκούσιον καὶ θεληματι-
κὴν δυναςείαν. διότι τὸ μὲν πνεῦμα ἦτον πρόθυμον, διὰ τὴν μέλ-
λουσαν ἐλπίδα τῆς ὑγείας, ἀμὴ ἡ σάρκα ἦτον ἀσθενὴς, διὰ τὴν προ-
λα' τέραν πεπαλαιωμένην κακὴν συνήθειαν. Καὶ ἐγὼ βλέποντάς το
τοῦτο, ἐπαρακάλεσα τοὺς ἰατροὺς νὰ τοὺς καταπείθουνται. Δὲν τυχένει

πάντοτε ὁ ὁδηγὸς ὁ πνευματικὸς καὶ ὁ προεστὼς νὰ λέγῃ καὶ νὰ διηγᾶται
ὅλον ἐκεῖνο ὁποῦ παθαίνουσιν εἰς τὸ μοναστήριον, πῶς ἡ στράτα τῆς θεϊκῆς ὑπη-
ρεσίας εἶναι στενὴ καὶ τεθλιμμένη. οὐδὲ πάλιν νὰ λέγῃ ὁλονῶν πῶς ὁ ζυ-
γὸς τοῦ Χριστοῦ εἶναι χρηστὸς καὶ καλὸς, καὶ τὸ φορτίον του εἶναι ἐλαφρὸν, μα-
λίστα ὀγλυγορώτερα νὰ στοχάζεται, καὶ νὰ ἁρμόζει καὶ νὰ δίδει πρεπόν- ϛ
τως εἰς καθ' ἕνα τὰ φάρμακα κατὰ τὰ πρόσωπα, εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι
βαρεμένοι ἀπὸ χαλεπὰ ἁμαρτήματα, καὶ ὁποῦ εὑρίσκουνται εὔκολοι
νὰ πέσουσιν εἰς ἀπόγνωσιν, πρέπει νὰ δίδῃ τὸ δεύτερον φάρμακον. εἰς
ἐκείνους πάλιν ὁποῦ κλίνουσιν εἰς τὸ ὑψηλὸν καὶ ὑπερήφανον φρόνημα
καυχόμενοι εἰς τὴν δύναμίν τους, εἶναι ἁρμόδιον τὸ πρῶτον φάρμακον. ζ
Τινὲς μέλλοντες νὰ περιπατήσουσι μακρὰν στράταν, καὶ ἐρωτῶντας ἐκεί-
νους ὁποῦ γνωρίζουσιν, ἠκούσασιν ἀπ' αὐτοὺς πῶς ἦτον ἴσα καὶ χωρὶς
κανένα κίνδυνον. καὶ ὅμως μὲ τούτην τὴν ἀκοὴν ἔστωντας νὰ ἀχαμνε-
θοῦσιν εἰς τὴν ὁδοιπορίαν, ὁπόταν εὑρίσκουνται εἰς τὸ μέσον τῆς στρά-
τας, ἢ ἐκινδυνεύσασιν, ἢ ἐστραφήκασιν ὀπίσω, ἔστωντας νὰ εὑρεθοῦσιν η
ἀπαράσκευοι εἰς τὰς θλίψεις, καθὼς μπορεῖς νὰ νοήσῃς καὶ τὸ ἐναν-
τίον πνευματικῶς εἰς καθ' ἕνα. Καθὼς εἶναι καλότυχοι ἐκεῖνοι ὁποῦ εὑρή-
κασι καλὸν ὁδηγὸν, ἔτζη εἶναι κακότυχοι ἐκεῖνοι ὁποῦ εὑρήκασι τὸ ἐναν-
τίον. Ἐκεῖ ὁποῦ ἐγγίσῃ εἰς τὴν καρδίαν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, δὲν ἠδυνήθη-
κε τίποτας ὁ φόβος τῶν λόγων. καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἐφανερώθηκεν ὁ φόβος κ
τῆς γεέννης, καὶ τοῦ αἰωνίου πυρὸς, ἐκεῖ αὐθεῖ καὶ αὐξαίνει ἡ ὑπομονὴ τῶν
μυρίων κόπων. Ἀμὴ ἐκεῖ ὁποῦ γνωρίζεται ἡ ἐλπίδα τῆς βασιλείας
τῶν οὐρανῶν, ἐκεῖ εὑρίσκεται ἡ καταφρόνησις ὁλονῶν τῶν κάτω καὶ γηΐνων
πραγμάτων. Πρέπει νὰ κατέχῃ φανερὰ ὁ καλὸς στρατηγὸς καὶ τὴν στά-
σιν καὶ τὴν τάξιν καθ' ἑνὸς ἀπὸ τοὺς ὑποτακτικούς του καὶ ἀπὸ τοὺς στρα- κϛ
τιώτας του, διατὶ ἴσως εὑρίσκουνται τινὲς εἰς τὴν συντροφίαν του, ἢ
εἰς τὸ πλῆθος, οἱ ὁποῖοι ἔστωντας νὰ εἶναι πρωτοπολεμισταὶ, καὶ μονομάχοι
ἀνδρειωμένοι, τυχαίνουσι νὰ στέκουνται ἥσυχοι ὁμάδι μετ' αὐτὸν διὰ
ὄνομα τῶν στρατιωτῶν. Δὲν δύναται μοναχὸς ὁ κυβερνήτης χωρὶς τὴν
συνέργειαν καὶ τὴν βοήθειαν τῶν ναυτῶν, νὰ φυλάξῃ τὸ καράβι. οὐδὲ ὁ λ'
ἰατρὸς νὰ θεραπεύσῃ τὸν ἄρρωστον, ἂν δὲν παρακαλεσθῇ πρότερα ἀπ'
αὐτὸν, καὶ παρακινηθῇ μὲ τὴν φανέρωσιν τῆς λαβωματίας του, καὶ μὲ
τὴν πίστιν ὁποῦ τοῦ δίδει. Ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐντραπήκασι τοὺς ἰατροὺς, νὰ
τοὺς δείξουν ταῖς πληγαῖς τους, ταῖς ἐκάμασι καὶ ἐσαπηθήκασι, καὶ πολ-
λαῖς φοραῖς ἀπεθάνασι καὶ πολλοί. Ἀναμεταξὺ ὁποῦ βόσκουνται τὰ λϛ
πρόβατα, μὴν παύῃ ὁ βοσκὸς νὰ παίζῃ τὴν σύριγγα τοῦ λόγου, καὶ
μάλιστα

μάλιστα ὁπόταν μέλλουσι νὰ ἀποκοιμηθοῦσι, διατὶ οὐδένα πρᾶγμα
φοβᾶται τόσα ὁλίγως ὡσὰν τὸν ἦχον καὶ τὴν φωνὴν τῆς σύριγγος τῆς
ποιμαντικῆς. Δὲν τυχαίνει ὁ προεστὼς χωρὶς λογαριασμὸν ἢ αἰτίαν νὰ
ταπεινώνεται πάντοτε, οὐδὲ πάλιν πάντοτε νὰ ὑψώνεται· καὶ νὰ ἐπαί-
ἑ ρεται ἀφρόνως, βλέποντας τὸν παῦλον πῶς καὶ εἰς τοῦτα τὰ δύο ἐπολι-
τεύετο μὲ πολλὴν σκέψιν καὶ στοχασμόν. Πολλαῖς φοραῖς ἐσφάλισεν
ὁ θεὸς τὰ ὀμμάτια τῶν ὑποτακτικῶν νὰ μηδὲν βλέπουσι κάποια σφάλ-
ματα καὶ ἐλλείψιματα τοῦ προεστῶτος των, ἀμὴ ἂν ὁ προεστὼς τὼς τὰ ἀνοί-
ξῃ, καὶ φανερώσῃ πῶς τα, γλυτᾶ ἀπιστίαν εἰς αὐτοὺς πρὸς τοὺς λόγους του.
ἑ εἶδα τινὰς προεστῶτας, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τὴν ἄκραντως ταπείνωσιν ἐσυμ-
βουλεύουνται εἰς κάποια πράγματα μὲ τὰ ἴδια τῶν τέκνα. καὶ εἶδα
ἄλλους, οἱ ὁποῖοι ἐθέλασιν ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν τως νὰ τὼς δείχνουσι
τὴν σοφίαν τως, ἄσοφον, καὶ ἄγνωστην, καὶ εἰρωνεύουνται πρὸς αὐτούς, καὶ
ἐκλάπτασί τους. Εἶδα, καλὰ καὶ ὀλίγαις φοραῖς, καὶ κατά τινα περίστα-
κέ σιν καὶ σύμβαμα, κάποιους ἐμπαθεῖς προεστῶτας καὶ ἦσαν ἡγούμενοι
ἐκείνων ὁποῦ ἦσαν καθαροὶ ἀπὸ κάθε λογῆς πάθος, οἱ ὁποῖοι κατ' ὀλί-
γον ἐντρεπόμενοι τοὺς ὑποτακτικούς των, ἐπόλεμήσασι καὶ ἐσμίκρυνασι
τὰ πάθη τως, καὶ λογιάζω πῶς τοῦτο νὰ τὸ ἐνήργησε καὶ νὰ τὸ ἔκαμεν ὁ
μισθὸς ἐκείνων τῶν ὑποτακτικῶν ὁποῦ ἐσώζουνταν ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς τέτοιους
κ' προεστῶτας, καὶ ἐγίνηκε τως ἡ ἐμπαθὴς ἐγχείρησις, καὶ τὸ ἔργον τῆς ἡγου-
μένιας, ὑπόθεσις καὶ ἀφορμὴ ἀπαθείας. Ἂς προσέχωμεν καλὰ μή-
πως καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐμαζώξαμεν εἰς τὸν λιμιῶνα, τὰ σκορπίσωμεν
εἰς τὸ πέλαγος, καὶ εὐγαίνοντας ἀπὸ τὸν λιμιῶνα, πέσωμεν εἰς ἀπόγνω-
σιν, καὶ πνιγοῦμεν εἰς τὴν θάλασσαν, γνωρίζουσι τοῦτο ὁποῦ εἴπαμεν
κἑ ἐκεῖνοι ὁποῦ παλαίουσιν εἰς τοὺς ἔξω θορύβους, καὶ ἀνακάτωσες τοῦ
κόσμου, εὑρισκόμενοι ἀκόμη ἀγύμναστοι, καὶ ἀκάτεχοι. Μεγάλον πρᾶγ-
μα εἶναι κατὰ ἀλήθειαν, νὰ ὑπομένει τινὰς εὐψύχως καὶ προθυμότατα καὶ
ἀνδρειωμένα τὸν καύσωνα τῆς ἡσυχίας, καὶ τὴν γαλήνην, καὶ τὴν κατα-
φρόνησιν ὅλων ἐκείνων τῶν γηΐνων φροντίδων, καὶ νὰ μὴν γυρεύῃ ἔξω ἀπὸ τὴν
λ' βαρκοπούλαν τοῦ κελλίου του διὰ μετεωρίσματα, καὶ ταῖς μικραῖς καὶ
οὐδαμιναῖς παρακλήσεις καὶ παραμυθίαις, καθὼς κάμνουσιν οἱ ὀκνηροὶ
ναῦται. οἱ ὁποῖοι ὁπόταν εἶναι ἡσυχία τοῦ ἀνέμου καὶ γαλήνη, γυρεύουσι
νὰ κολυμποῦσιν εἰς τὰ νερὰ τῆς θαλάσσης· ἀμὴ μεγαλύτερον εἶναι χω-
ρὶς καμίαν σύγκρισιν, ὄχι μόνον νὰ μὴν φοβᾶται τινὰς τοὺς θορύβους,
λά μὰ νὰ στέκῃ ἀκόμη καὶ εἰς τοὺς κτύπους τως ἄφοβος, καὶ ἀκίνητος εἰς τὴν
καρδίαν, εὑρισκόμενος καὶ ἀναστρεφόμενος ὁμοῦ εἰς τὰ ἔξω, μὲ τοὺς ἀνθρώ-
πους,

πους, ὅσον δὲ εἰς τὰ μέσα καὶ εἰς τὸν νοῦν, ἑνούμενος μὲ τὸν θεόν. Ἀς εἶναι τὸ θαυμάσιον πάτερ ἡ κατάστασις καὶ ὁ τρόπος τῶν ἔξω καὶ κοσμικῶν κριτηρίων, ὑπόθεσις τῶν ἰδικῶν μας καὶ γνωρισμός, τίς μὲν κατάδικος καὶ ὑπόδικος ἔρχεται εἰς τὸ ἀληθινὸν καὶ φοβερόν μας κριτήριον. τίς δὲ ἀνεύθυνος καὶ χωρὶς πταῖσμα ἔρχεται σπουδάζοντας εἰς τὸ ἔργον, καὶ τὴν δούλευσιν τοῦ θεοῦ. διατὶ κατὰ τὰ πάθη ἀνάγκη οἱ ἐρχόμενοι καὶ αἱ ἐλεύσεις τῶς καὶ τῶν δύο εἶναι ἐναντίαις ἀναμεσόντως, ἢ καθ' ἕνας ἔχει χρείαν ἰδικῆς του καταστάσεως, καὶ κυβερνήσεως. Ἀς ἐρωτᾶται ὁ κατάδικος ἢ ὑπεύθυνος πρὶν παρὰ ὅλα, χωριστὰ ὅμως, ποίαις εἶναι κατὰ μέρος καὶ καταλεπτῶς αἱ πράξεις του, διὰ δύο αἰτίαις. πρῶτον, διὰ νὰ ἀπομένει ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἐκεῖθεν χωρὶς κανένα θάρρος καὶ καμίαν παρρησίαν, κενούμενος πάντοτε ἀπὸ τὴν ἐξομολόγησιν ὁποῦ ἔκαμε. δεύτερον, διὰ νὰ παρακινᾶται νὰ μᾶς ἀγαπᾷ, γνωρίζοντας τὰ λογῆς λαβωματιῶν ὁπου μᾶς ἐφανέρωσεν, ἐγίνηκαμεν ἀνάδοχοι, διὰ νὰ ἔχωμεν βάρος νὰ ταῖς ἰατρεύωμεν. Μὴ δὲ τοῦτο ἂς σὲ λανθάνῃ ὦ ἁγιώτατε πάτερ, καθὼς οὐδὲ λανθάνει σε, μὴ γνώσῃς, ἤγουν νὰ συγκρίνῃς καὶ τοὺς τόπους, καὶ ταὶς ἀναστροφαὶς, καὶ ταὶς κράσεις καὶ ἕξεις ἐκείνων ὁπου εἶναι πταισμένοι σιμὰ εἰς τὸν θεόν, ἀλλὰ καὶ τοῦτα ἔχουσι πολλὴν ποικιλότητα καὶ διαφορὰν ἀναμεσόντως. Πολλαῖς φοραῖς ἐκεῖνος ὁπου εἶναι ἀσθενέστερος, καὶ βαρεμένος ἀπὸ ἁμαρτίαις, εὑρίσκεται ταπεινότερος εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλὰ τοῦτα κάμνει χρείαν νὰ τιμωρᾶται καὶ νὰ κανονίζεται καὶ ἐλαφρότερα ἀπὸ τοὺς πνευματικοὺς κριτάς. καὶ ἕνας ὁπου θέλει ἔχει ὀλιγώτερα πταίσματα, θέλει εἶσαι ὑπερήφανος, καὶ διὰ τοῦτο τυχαίνει νὰ τιμωρᾶται βαρύτερα. ἢ ἐκεῖνος ὁπου θέλει ἁμαρτήσει ὀλιγώτερα, πρέπει νὰ τοῦ δίδουνται βαρύτερα τὰ ἐπιτίμια, διὰ νὰ ταπεινωθῇ περισσότερον. Δὲν εἶναι δίκαιον οὐδὲ πρέπον νὰ βόσκῃ ἕνας λεοντάρι πρόβατα, τοιουτοτρόπως δὲν εἶναι ἀσφαλὲς καὶ σύγουρον πρᾶγμα, νὰ κυριεύῃ ἕνας ὁπου εἶναι ἀκόμη ἐμπαθὴς, καὶ νὰ εἶναι προεστὸς ἐμπαθῶν ὑποτακτικῶν. Ἄπρεπη καὶ ἄσχημη θεωρία εἶναι, νὰ βλέπῃ τινὰς νὰ εὑρίσκεται μία ἀλουποῦ ἀναμεταξὺ εἰς πουλία καὶ ὄρνιθας, διὰ κυβερνήσιν τως, ἀμὴ οὐδένα πρᾶγμα εἶναι πλέα ἀπρεπέστερον ἑνὸς ποιμένος ὁπου θυμώνεται, καὶ ὀργίζεται. διατὶ ἡ ἀλουποῦ ταράσσει, καὶ θορυβεῖ καὶ θανατώνει τὰ πουλία, καὶ ταὶς ὄρνιθας. ἀμὴ ἐτοῦτος ταράζει καὶ θανατώνει ταῖς λογικαῖς ψυχαῖς. Βλέπε νὰ μὴν εἶσαι, μηδὲ νὰ γίνεσαι πολλὰ λεπτὸς ἐξεταστὴς τῶν μικροτάτων σφαλμάτων, διατὶ δὲν θέλεις εἶσαι λοιπὸν μιμητὴς τοῦ θεοῦ. Ἔχε καὶ σὺ

διὰ

διὰ οἰκονόμον καὶ ἡγούμενον ὅλων τῶν ἔξω καὶ τῶν μέσα σου πραγμάτων, ὡσὰν ἕνα καλώτατον κυβερνήτην, καὶ κόπτωντας μετ' ἐκεῖνον τὸ θέλημά σου, θέλεις γένη καὶ σὺ χωρὶς καμίαν φροντίδα, συρνόμενος μόνον καὶ ὁδηγούμενος ἀπὸ τὸ νόημά του καὶ θέλημά του. Κάμνει χρείαν νὰ
ε' γυρεύῃς καὶ νὰ ἐξετάζῃς καὶ σὺ καὶ ὅλοι ὅπου εἶναι ὡσὰν ἐσένα, μήπως καὶ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ὠνόμησε νὰ ἐργάζεται πολλὰ πράγματα μὲ τοὺς λόγους μας, ἀπὸ τὴν πίστιν τῶν προσερχομένων, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν καθαρότητα τὴν ἐδικήν μας. Διὰ τί καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἐμπαθεῖς ἐθαυματουργήσασι μὲ τὸν προειρημένον τρόπον. Ἂν εἶναι καὶ πολλοί, καθὼς
ι' λέγει ὁ Χριστός, νὰ θέλουσιν εἰπεῖ εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, Κύριε, κύριε, δὲν ἐπροφητεύσαμεν μὲ τὸ ὄνομά σου, καὶ τὰ λοιπά, δὲν εἶναι ἄπιστον τὸ προειρημένον κεφάλαιον. Ἐκεῖνος ὅπου ἐξιλέωσε καὶ ἐφιλίωσε καταλλάγως εἰς τοὺς λόγους του τὸν θεόν, μπορεῖ νὰ εὐεργετᾷ ὅλους ἐκείνους ὅπου κουράζουνται καὶ θλίβουνται καὶ χωρὶς νὰ τὸ αἰσθαίνουνται, καὶ νὰ
ιε' τὸ ἐγνοιάζουσι. Πραγματευόμενος καὶ κάμνωντας μὲ τοῦτο δύο μεγαλώτατα πράγματα, φυλάσσωντας καὶ τὸν ἑαυτόν του ἄβλαπτον ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν, ὡσὰν ἀπὸ τὴν λεγομένην ἐρυσίβην, καὶ κοτζιπάδαν, καὶ προξενεύωντας ἐκείνους ὅπου ἐπαλαίχνιάσθηκε καὶ ἠλέησέ τους, νὰ εὐχαριστοῦσι μόνον τοῦ θεοῦ. Πλέα τιμημένα καὶ πλέα σοφώτερα φαγητὰ
κ' πνευματικὰ καὶ ὑψηλότερα προξενιάζει εἰς ἐκείνους, ὅπου ἀνδρίζουνται πολλὰ καλὰ καὶ ἀνδρειωμένα εἰς τὸν δρόμον τῆς στράτας τους. ἀμὴ εἰς ἐκείνους ὅπου ἢ διὰ τοὺς τρόπους τους, ἢ διὰ τὴν γνώμην τους παγαίνουσιν ὀπίσω, δίδει γάλα ὡσὰν εἰς νήπια βρέφη, διὰ τί πᾶσα πρόσκλησις ἔχει τὸν καιρόν της. Τὸ ἴδιον φαίνεται πολλαῖς φοραῖς ἔδωκε καὶ
κε' ἔκαμεν εἰς ἄλλους προθυμίαν, καὶ εἰς ἄλλους ἀθυμίαν καὶ λύπην. Κάμνει χρείαν νὰ προσέχῃς εἰς ἐκείνους ὅπου ἔρχουνται εἰς τὴν διδασκαλίαν σου, διὰ νὰ ἀποδέχουνται τὰ πνευματικὰ σπέρματα, διὰ τί δὲν πρέπει νὰ σπέρνῃς εἰς ὅλους ἁπλῶς καὶ μιᾶς λογῆς τὰ σπέρματα, ἀμὴ κατὰ τὰ πρόσωπα, καὶ τὸν καιρόν, καὶ τὴν προθυμίαν, καὶ τὸ πλῆθος
[illegible] τῶν μαθητευομένων. Τινὲς δὲν λογαριάζωντας διὰ οὐδὲ πόσο τὸ κρίμα τῆς διαδοχῆς, νὰ ἀναδέχεται τινὰς ψυχαῖς, ἢ νὰ παίρνῃ ἀπάνω του τὴν προστασίαν τινῶν ἀδελφῶν, ἐπιχειρήσασι νὰ ποιμαίνουσι ψυχαῖς χωρὶς κανένα λογαριασμόν, καὶ κατὰ τὸ θέλημά τως. καὶ ὅμως ἔχωντας προτίτερα πολλὺ πλοῦτον, ἐκινδύνευσαν ἀπὸ τούτην τὴν προστασίαν
λ' μὲ ἄδεια χέρια, διαμοιράζωντάς τον ὅλον εἰς ἄλλους μὲ τὴν ἀναδοχὴν ὅπου ἐδέχθησαν ἀπρόσεκτως. καθὼς εἶναι τινὰ σπουδαῖα κύρια καὶ νόμιμα.

τόμιμα καὶ καθολική, καὶ ἄλλα εἶναι ἀπὸ ἀγαμίαν, καὶ ἄλλα ἀπὸ δυ-
λάζαις. καὶ ἄλλα ὁποῦ ῥίπτουνται χάμαι, ἔτζη καὶ εἰς τοὺς ἀνα-
δόχους καμίας προσαγίας εὑρίσκουνται καὶ γνωρίζουνται πολλὰ πράγ-
ματα σύμφωνα, καὶ ὅμοια εἰς τοῦτα. Λοιπὸν ἡ κυρίως καὶ καθολικὴ ἀνα-
δοχὴ εἶναι, νὰ δίδει τινὰς τὴν ψυχήν του εἰς κάθε πρᾶγμα, διὰ τὴν ψυ- [illegible]
χὴν τοῦ πλησίον του. Ἄλλοι ἀναδέχουνται καὶ πέρνουσι μόνον ἀπάνωτως
τὸ βάρος τῶν περασμένων ἁμαρτιῶν καθενός, πρὶν νὰ ἐπιστρέψουσιν. ἄλ-
λοι μόνον ἐκεῖνα ὁποῦ ἀκολουθοῦσι καὶ γίνουνται ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπι-
στροφήν, καὶ ἀποταγήν. Ἄλλοι πέρνουσιν ἀπάνωτως τὸ βάρος μό-
νον τῶν σφαλμάτων ὁποῦ ἐγίνηκασιν ἐναντίον τῶν προσαγμάτων ί
τως, ἀλλὰ τὸ λείψιμον τῆς πνευματικῆς δυνάμεως, καὶ διὰ τὴν
στέρησιν τῆς ἀπαθείας. καὶ εἰς τούτους εὑρίσκεται τὸ σφάλμα ἔτζη
ἀπὸ μέρους τοῦ προεστῶτος, ὡσὰν καὶ τοῦ μαθητοῦ. ὁπόταν καὶ οἱ δύο
τους εὑρίσκουνται ἐμπαθεῖς, ὁ ἕνας δὲν κάμνει ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ
προστάσσουνται, καὶ ὁ ἄλλος δὲν προστάσσει ἐκεῖνα ὁποῦ πρέπει νὰ ιέ
γίνουνται ἀπὸ τὸν ὑποτακτικὸν κατὰ ἀναλογίαν τῆς δυνάμεως, καὶ
τοῦ τρόπου, καὶ τῆς τάξεως, καὶ τοῦ προσώπου. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν
πρώτην καὶ τελείαν ἀναδοχήν, βαστάζομεν καὶ τὸ βάρος κατὰ
τὴν ἐκκοπήν, καὶ τὸ κόψιμον τῶν θελημάτων τῶν ὑποτακτικῶν
μας. Ὁ γνήσιος καὶ καθολικὸς υἱὸς γνωρίζεται μάλιστα ὁπόταν λείπει κ'
ὁ πατέρας του. Ἂς στοχάζεται καὶ ἂς σημαδεύγη πολλὰ ὁ προεστὼς
ἐκείνους ὁποῦ τοῦ ἀντιλέγουνται καὶ ἐναντιώνουνταί του, καὶ ἂς τους
ἐπιτιμᾷ αὐτοὺς ἔμπροσθεν τινῶν γερόντων μεγιστάνων μὲ βαρύτατα ἐπι-
τίμια, κάμνωντας καὶ εἰς τοὺς ἄλλους φόβον μὲ τοῦ λόγου τως ἐκεινῶν,
ἂν καλὰ καὶ δαγκάνουνται καὶ πικραίνουνται βαρὰ διὰ τοῦτα τὰ ἐπιτί- κέ
μια, διατὶ εἶναι καλλιώτερον πρᾶγμα, νὰ βλάπτεται τινὰς τοιοῦτο τρό-
πως, διὰ νὰ σωφρονίζουνται ἀπὸ μέρους του οἱ πολλοί. Εὑρίσκουνται
τινὲς, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ ἀγάπην πνευματικὴν κινούμενοι, ἀναδεχθήκασιν
Ἰωάν. ιε. ἀπάνωτως βάρη ἀλλονῶν καὶ ὑπὲρ τὴν δύναμίν τως, ἐνθυμούμενοι
ἐκείνου ὁποῦ εἶπε, πῶς δὲν ἔχει τινὰς μεγαλυτέραν ἀγάπην ἀπὸ ταύτην, λ'
ὡσὰν νὰ βάλῃ τὴν ψυχήν του διὰ τοὺς φίλους του. καὶ εὑρίσκουνται ἄλ-
λοι, ὁποῦ ἐπήρασι καὶ τὴν δύναμιν νὰ ἀναδέχουνται ἄλλους ἴσως ἀπὸ
τὸν θεόν, καὶ ὅμως δὲν βαστοῦσι μετὰ χαρᾶς τοὺς ἑαυτούς τως ὑποκά-
τω θεῖον εἰς βάρη, διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀδελφοῦ τως ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐπαλά-
νιστα καὶ ἔψεξα τοὺς τοιούτους, ὡσὰν ὁποῦ δὲν εἴχασιν ἀγάπην. λέ
ἀμὴ διὰ τοὺς πρώτους εὕρηκα καὶ λέγεται εἰς τὴν θείαν γραφήν. ἂν ἐυ-

γάλης

γάλης ἀπὸ ἀναξίους ἀνθρώπους, καὶ κάμνης τὸν τίμιον ἐδικόν μου, θέλεις εἶσαι ὡσὰν τὸ στόμα μου. καὶ καθὼς ἔκαμες εἰς τὸν ἀνάξιον, κάμνοντάς τον ἄξιον, θέλει σοῦ γένει καὶ ἐσένα. διὰ τὶ ἂν εἶσαι ἀνάξιος, σιμὰ εἰς ἐμένα θέλεις γενῆ ἄξιος. Στοχάζου καὶ ἐκεῖνο παρακαλῶ, πῶς
ε' πολλαῖς φοραῖς ἡ κατ' ἔννοιαν καὶ τὸν λογισμὸν τοῦ προεστῶτος ἁμαρτία, κρίνεται χειρότερη παρὰ ἐκείνην ὁποῦ κάμνει ὁ ὑποτακτικὸς μὲ τὸ ἔργον. ἂν ἔναι καὶ ἡ ἁμαρτία τοῦ στρατιώτου εἶναι ἐλαφρότερη παρὰ τὴν κακογνωμίαν καὶ κακὴν βουλὴν τοῦ στρατηγοῦ. Νουθέτα τοὺς ὑπηκόους σου, νὰ μὴν ἐξαγορεύουνται κατὰ μέρος τοὺς λογισμοὺς τοὺς λάγνους καὶ σαρ-
ς' κικούς. μὰ ὅλα τὰ λοιπά τως ἁμαρτήματα, νὰ τὰ ἀνακινοῦσι καὶ νὰ τὰ μελετοῦσι καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν, διὰ νὰ τὰ διορθώνουσι. Γύμναζε ὅλους ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ὑποκατωθιόν σου, νὰ εἶναι ἀκέραιοι καὶ καθαροὶ καὶ ἁπλοῖ πρὸς ἀλλήλους τως, βάνωντάς τως εἰς τὸ μέσον τὸν ἑαυτόν σου διὰ ἐξόμπλι, καὶ παράδειγμα. ἀμὴ πολλὰ φρονίμους πρὸς τὴν μά-
ιε' χην τῶν δαιμόνων καὶ τοὺς πειρασμούς τως. Μὴν σὲ λανθάνῃ ὁ σκοπὸς τῶν προβάτων σου, εἰς τὰς ἕξεις τως καὶ ταῖς συνήθειαίς τως, διὰ τὶ οἱ ἅρπαγες λύκοι οἱ δαίμονες ἔχουσι σκοπὸν νὰ χαλοῦσι τοὺς σπουδαίους μὲ τοὺς ῥαθύμους. Μηδὲν ὀκνεύῃς νὰ παρακαλῇς τὸν θεὸν καὶ διὰ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι παντάπασιν ἀμελεῖς, ὁπόταν σὲ παρακαλοῦσι νὰ τὸ κά-
κ' μνης, ὄχι διὰ νὰ ἐλεηθοῦσι, διὰ τὶ τοῦτο εἶναι τελείως ἀδύνατον, ὁπόταν δὲν συνεργάζουνται καὶ ἐκεῖνοι, μὰ διὰ νὰ ἐγερθοῦσι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ εἰς τὴν σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν τῆς σωτηρίας τως. Ἐκεῖνοι ὁποῦ εὑρίσκουνται ἀσθενεῖς εἰς τὰ πράγματα τῆς πίστεως, μὴν ζώνουσιν ὁμάδι μὲ τοὺς αἱρετικούς, καθὼς ὁρίζουσιν οἱ κανόνες τῶν ἁγίων πατέρων.
κε' ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι δυνατοὶ εἰς τὸν κύριον, καὶ εἰς τὰ πράγματα τῆς πίστεως, ἂν εἶναι καὶ εἰς κανένα καιρὸν παρακινοῦνται μὲ πίστιν ἀπὸ τοὺς ἀπίστους, καὶ θέλουσι νὰ πάγουσιν, ἂς παγένουσι πρὸς δόξαν τοῦ κυρίου. Μὴ δὲν προφασίζεσαι ἄγνοιαν, διὰ τὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν γνωρίζει, καὶ κάμνη ὑπωστὰς κακὸν ἄξιον τιμωρίας, θέλει δαρθῇ, διότι δὲν ἔμα-
λ' θεν. Ἐντροπὴ εἶναι εἰς ἕνα ποιμένα νὰ φοβᾶται τὸν θάνατον ἐπειδὴ ἡ ὑπακοὴ διδάσκεται πῶς εἶναι τοῦτο, ἤγουν ἡ ἀφοβία τοῦ θανάτου. Ζήτα ὦ μακάριε χωρὶς ποίαν ἀπὸ ταῖς ἀρεταῖς οὐδὲ τινὰς θέλει ἰδεῖ τὸν κύριον, ἡ ὁποία εἶναι ἡ σωφροσύνη, καὶ ἐκείνην περισσότερα παρὰ ὅλα σπούδαζε νὰ ἀποκτήσουσι τὰ τέκνα σου, καὶ οἱ ὑπήκοοί σου, ἐλευθερόνωντάς
λα' τους παντελῶς ἀπὸ τὴν συντροφίαν τῶν ἀγενείων, καὶ ἐκείνων ὁποῦ ἔχουσι ταῖς ὄψεις καὶ τὰ πρόσωπα ὡραῖα καὶ θηλυκώδη. εἰς ὅλους ἐκείνους ὁπο-

σαῖς ὑποτάσσουνται μὲ φόβον θεοῦ, ὡς εἶναι διάφοραις καὶ αἱ καταστάσεις τως καὶ αἱ κατοικίαις τως κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας, διὰ τί δὲν εἶναι πρέπον νὰ διώχνετε κανένα ἀπὸ τὸν λιμιῶνα. Πρὶν τῆς νομίμου φρονήσεως τῆς κοσμικῆς, μὴν ἀποκοτήσωμεν νὰ κουρεύσωμεν ἢ νὰ ἐνδύσωμεν κανένα εἰς μοναχὸν, μήπως καὶ τινὰ ἀπὸ τὰ πρόβατα ἐρχόμενα εἰς τὸ μοναστήριον κατὰ ἄγνοιαν, ἔπειτα λοιπὸν ἐρχόμενα εἰς γνῶσιν καὶ δοκιμὴν, καὶ μὴ ὑπομένοντα τὸ βάρος καὶ τὸν καύσωνα τῆς μοναχικῆς πολιτείας, ἤθελασι στραφῆ εἰς τὸν κόσμον, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι χωρὶς κίνδυνον καὶ ἐξοπλὴν ἔτζη εἰς ἐκείνους ὁποῦ τοὺς ἐκουρεύσασιν, ὥσπερ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους. Τίς ἄρα ἐκαταστάθηκε τοιοῦτος οἰκονόμος ἀπὸ τὸν θεὸν, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχοντας χρείαν πλέον ἀπὸ ταῖς βρύσαις τῶν δακρύων του καὶ τῶν ἀναστεναγμῶν του, καὶ τῶν κόπων του, δουλεύεται μὲ τοῦτα πρὸς τὸν θεὸν χωρὶς καμίαν φειδωλίαν πρὸς τὴν κάθαρσιν τῶν ἀλλονῶν; Μὴν ταύτης ποτὲ νὰ καθαρίζῃς ταῖς ψυχαῖς ταῖς μολυσμέναις, καὶ μάλιστα τὰ κορμία ἀπὸ τοὺς ῥύπους τως καὶ τοὺς μολυσμούς τως, ἀλλὰ νὰ μὴν ζητήσῃς μὲ θάῤῥος καὶ παῤῥησίαν ἀπὸ τὸν καλὸν ἀγωνοθέτην ἡμῶν τὸν χριστὸν μόνον στεφάνους ἐδικούς σου, ἀμὴ καὶ ξένων ψυχῶν. Εἶδα ἕνα ἀσθενημένον, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν πίστιν του ἐκαθάρισε τὴν ἀσθένειαν ἀλλονοῦ ἀσθενοῦς, ὁ ὁποῖος ἐπαρακάλει τὸν θεὸν διὰ ἐκεῖνον μὲ μίαν ἀδιαντροπίαν ἐπαινετὴν, καὶ ἔβανε τὴν ψυχήν του διὰ ἐκεῖνον, ὅμως μὲ ταπείνωσιν. καὶ μὲ τὸ ἰάτρεμα ὁποῦ ἔκαμεν ἐκείνου, ἰάτρευσε λοιπὸν καὶ τὸν ἑαυτόν του. καὶ εἶδα, ἄλλον ἕνα ἀσθενῆ ὁποῦ ἔκαμε τὸ ὅμοιον, πλὴν μὲ ἐπαρσιν καὶ ὑπερηφάνειαν, ὁ ὁποῖος ἤκουσε μὲ ὀνειδισμὸν καὶ καταδίκασμα τὸ, ἰατρὲ, θεράπευσε πρότερον τὸν ἑαυτόν σου. Καμίαν φορὰν μπορεῖ νὰ προξενηθῇ τινὰς ἕνα ἀγαθὸν, ἀλλὰ μεγαλύτερον ἀγαθὸν, ἢ γολυτὴν ἡσυχίαν διὰ μίαν προστασίαν δαιμονικὴν ἀπὸ τὸν θεὸν, καθὼς ἔκαμεν ἐκεῖνος ὁποῦ ἔφυγε τὸ μαρτύριον, ὄχι ἀπὸ δειλίαν καὶ φόβον. μὰ διὰ τὴν ὠφέλειαν ἐκεινῶν ὁποῦ ἐτάχθησαν ἀπ' ἐκεῖνον. Εὑρίσκεται τινὰς ὁποῦ ἔδωκεν εἰς ἀτιμίαν τὸν ἑαυτόν του, διὰ τὴν μὴν ἀλλονῶν, ὁ ὁποῖος καλὰ καὶ νὰ λογαριάζεται σιμὰ εἰς τοὺς πολλοὺς ὡς φιλήδονος, ὅμως εὑρίσκεται ὡς πλάνος καὶ ἀληθής. Ἂν εἶναι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει εἰς τοὺς λόγους του λόγον ὠφελείας, καὶ δὲν τὸν μεταδίδει καὶ εἰς ἄλλους ἀφθόνως, δὲν θέλει ἀπομείνη ἀζημιόρητος, πόσον κίνδυνον θέλουσιν ὑπομείνει οἱ δίλε ἐκεῖνοι ὁποῦ δύνανται καὶ μὲ τὴν ἀπουσίαν τῶν ἔργων νὰ συμπαθήσουν μὲ ἐκείνους ὁποῦ κινδυνεύουνται εἰς ταῖς συμφοραῖς καὶ εἰς τοὺς πειρασμοὺς, καὶ ὅμως δὲν θέλουσιν νὰ συμπονέσουσιν; Ἐλευθέρωσε κατὰ τὸ δυνατόν σου τὸν πλησίον, ἐσὺ ὁποῦ ἐρύσθης ἀπὸ

Margin notes, left (printed beside the lines "φορὰν μπορεῖ νὰ προξενηθῇ…" and "νῶν, ὁ ὁποῖος…"): Τὰ θαυματο[illegible] λέγει Γρηγόριον. — β' πρὸς Κορινθ. ς'.

Margin numbers, right: ϛ — ι — ιδ — κ' — κδ — λ' — λδ

τὸν Θεὸν, καὶ σῶσε ἐσὺ ὁποῦ ἐγλύτωσες, ἐκείνους ὁποῦ σύρνουνται ἀπὸ τοὺς δαίμονας εἰς τὸν θάνατον, καὶ μὴν παραθεσμίσῃς νὰ ἐξαγοράσῃς ἐκείνους ὁποῦ κτείνουνται καὶ φονεύουνται πνευματικῶς ἀπ' αὐτούς. διὰ τί τοῦτο εἶναι τὸ μέγα ἔπαθλον καὶ γέρας ὁμοῦ εἰς τὸν Θεὸν, τὸ ὁποῖον ὑποβάλλει καὶ πλουτίζει πᾶσαν λογῆς ἐργασίαν ἀνθρώπων, καὶ ἀγγέλων. Ἐκεῖνος δείχνει τὸν ἑαυτόν του ὡσὰν συνεργὸν τῶν ἀσωμάτων καὶ νοερῶν δυνάμεων, τῶν ἀγγέλων, ὁποῦ καθαρίζει καὶ βγάνει τὸν ῥύπον ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τοὺς ἄλλους, μὲ τὴν καθαρότητα ὁποῦ τοῦ ἐδόθηκεν ἀπὸ τὸν Θεόν. καὶ ὁποῦ ἀπὸ τοὺς ἀκαθάρτους καὶ ἐπιψόγους, προσφέρει τοῦ Θεοῦ δῶρα ἄμωμα καὶ καθαρά. διὰ τί τοῦτο καὶ μόνον εἶναι πάντοτε τὸ ἔργον τῶν θείων λειτουργῶν. διὰ τί ὅλοι ἐκεῖνοι λέγει ἡ γραφὴ ὁποῦ σέκονται τριγύρου του, τοῦ φέρνουσι δῶρα τῆς ψυχῆς. Οὐδένα πρᾶγμα δείχνει τέτοιας λογῆς τὴν φιλανθρωπίαν ἢ τὴν ἀγαθότητα τοῦ πλάστου καὶ δημιουργοῦ ἡμῶν ὁποῦ ἔδειξεν εἰς ἡμᾶς, ὡσὰν τοῦτο, ἤγουν διὰ τί ἀφῆκε τὰ ἐνενηκονταεννέα πρόβατα, διὰ νὰ ζητήσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ ἦτον πεπλανημένον. πρόσεχε λοιπὸν καὶ σὺ ὦ θαυμάσιε πάτερ, καὶ δεῖχνε ὅλην σου τὴν σπουδὴν, τὴν ἀγάπην, τὴν θέρμην καὶ ἐπιμέλειαν, καὶ τὸ πρὸς τὸν Θεὸν παρακάλιον πρὸς ἐκείνους ὁποῦ ἐπλανήθηκασι πολλὰ καὶ εὑρίσκουνται συντετριμμένοι. διὰ τί ὅπου εἶναι αἱ ἀῤῥωστίαις καὶ αἱ λαχβωματίαις μεγάλαις, ἐκεῖ καὶ οἱ ἰατροὶ πέρνουσι πλειότερον μισθὸν καὶ πλέρωμα χωρὶς ἀμφιβολίαν. Ἂς σκοπήσωμεν, καὶ ἂς τηρήσωμεν, πῶς ὁ πρεσβύτης χρεωστεῖ νὰ προκρίνῃ τὸ δίκαιον, διὰ τί δὲν πρέπει πάντοτε νὰ προκρίνῃ τὸ δίκαιον, διὰ ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκουνται ἀσθενεῖς. Εἶδα ἐγὼ δύο τινὰς ὁποῦ ἐδικάζουνταν εἰς ἕνα σοφώτατον κριτήν. ὁ ὁποῖος ἐδικαίωσεν ἐκεῖνον ὁποῦ ἦτον ἄδικος, ὡσὰν ὁποῦ ἦτονε ἐκεῖνος πλέα ἀχαμνὸς, καὶ ἀσθενής. καὶ τὸν δίκαιον ἐκατεδίκασεν ὡς ἄδικον, ὡσὰν ὁποῦ ἦτονε ἀνδρειωμένος ἐκεῖνος καὶ εὔψυχος, διὰ νὰ μὴν γένῃ πλειότερον τὸ σχίσμα μὲ τὴν δικαιοσύνην. ὅμως χωριστὰ εἶπε καθ' ἕνας τὸ ἐδικόν του, καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ ἔπρεπε, καὶ μάλιστα ἐκείνου ὁποῦ ἠῤῥώστειεν εἰς τὴν ψυχήν. Ἕνας κάμπος ὁποῦ εἶναι γεμάτος βότανα καὶ χόρτα, εἶναι ἁρμόδιος καὶ ἐπιτήδειος εἰς τὰ πρόβατα, καὶ ἡ διδασκαλία καὶ ἡ ἐνθύμησις τοῦ θανάτου εἶναι πλέα ἁρμόδιος καὶ ἐπιτηδειοτέρα εἰς τὰ λογικὰ πρόβατα, διὰ τί τοῦτα τὰ δύο δυνοῦνται νὰ θεραπεύσουν πᾶσαν λογῆς ψάραν ψυχήν. Ὁπότεν ἐπισκέπτεσαι καὶ στοχάζεσαι τοὺς εὐψύχους καὶ ἀνδρειωμένους, ἀτιμάζετους χωρὶς καμίαν αἰτίαν ἔμπροσθεν ἐκείνων ὁποῦ εἶναι ἀσθενημένοι εἰς τὴν ψυχήν.

διὰ νὰ δαύεσαι μὲ τὸ βοτάνι τοῦ ἑνὸς, νὰ ἰατρεύῃς τὴν πληγὴν τοῦ ἀλλο-
νοῦ, καὶ νὰ παιδεύῃς νὰ εἶναι στερροὶ καὶ ὑπομονητικοὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι
ἀχαμνοὶ καὶ ἐκλελυμένοι. Δὲν φαίνεται ὁ θεὸς νὰ ἐδημοσίευσε καὶ
νὰ ἐφανέρωσε πούπετας, τὴν ἐξομολόγησιν ὁποῦ νὰ ἤκουσε, ἀλλὰ νὰ μὴν
ἀνακόψῃ καὶ ἐμποδίσῃ μὲ τέτοιας λογῆς φανέρωσιν ἐκείνους ὁποῦ ἐξο- ι
μολογοῦνται, καὶ παρασκευάσῃ καὶ κάμῃ τους λοιπὸν νὰ ἀῤῥωστοῦσιν
ἀνιάτρευτα. Ἂν προγνωρίζωμεν καὶ μὲ κάποιον τρόπον τὰ σφάλματα
ἐκεῖνα ὁποῦ σφάλουσι, μηδὲν τοὺς τὰ προλέγωμεν, ἀμὴ πλέα ὀγλυγο-
ρύτερα ἂς τοὺς παρακινοῦμεν εἰς τὴν ἐξομολόγησιν, μὲ κάποια κουφὰ
παραδείγματα, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐξαγόρευσιν ὁποῦ κάμνουσι καὶ εἰς ἡμᾶς
τοὺς δίδεται πολλὴ συγχώρησις ἀπὸ τὸν θεόν. καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐξομο- ι
λόγησιν, ἂς τοὺς δίδωμεν νὰ ἔχουσι πρὸς ἡμᾶς περισσότερον θάῤῥος καὶ
παῤῥησίαν παρὰ ὁποῦ εἴχασι πρότερα, ἔχοντας ἀλλὰ λόγου τως περισ-
σοτέραν φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν, ἀλλὰ καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον προκόπτουσι
πολλὰ εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην τὴν πρὸς ἡμᾶς. Ἔξω ἀπὸ τοῦτο
χρεωστοῦμεν νὰ τοὺς δείχνωμεν καὶ ξόμπλι καὶ παράδειγμα μεγάλης
καὶ ἄκρας ταπεινώσεως. ἀλλὰ καὶ ἂς τοὺς παιδεύωμεν νὰ ἔχουσι φόβον
καὶ πρὸς ἡμᾶς. Εἰς πᾶσα πρᾶγμα πρέπει νὰ εἶσαι ὑπομονητικὸς, ἔξω
ἀπὸ τοῦτο, ἤγουν ὁπόταν παρακούουσιν εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ τοὺς λέγεις. Βλέ-
πε μήπως καὶ ἡ ταπείνωσίς σου ἡ περισσὰ καὶ ὁποῦ γίνεται ὑπὲρ τὴν χρείαν, κ
νὰ μὴν μαζώξῃ κάρβουνα πυρὸς ἀπάνω εἰς τὴν κεφαλὴν τῶν τέκνων
σου. Στοχάζου καὶ ἐπιμελοῦ πολλὰ μήπως καὶ ἰδῇς δένδρα ἄκαρπα
εἰς τὸν ἀγρόν σου, ὁποῦ νὰ καταργοῦσι τὴν γῆν, τὰ ὁποῖα μεταφέροντάς τα εἰς εἰς ἄλλην γῆν ἴσως δυνοῦνται νὰ καρποφορήσουσι. τὰ
ὁποῖα μὴν παραιτηθοῦμεν νὰ τὰ ἀνασποῦμεν ἀγαπητερά, καὶ νὰ τὰ με- κε
ταφυτεύωμεν μὲ τὴν συμβουλήν μας. Καμίαν φορὰν ὁ προεστὼς κα-
τεργάζεται τὴν ἀρετὴν χωρὶς κανένα κίνδυνον, εἰς τόπους ἀνεπιτη-
δείους. Ἂς στοχάζεται λοιπὸν ἐπιμελῶς, καὶ ἂς προσέχῃ ὁπόταν ἀποδέ-
χεται τὰ πρόβατα. ἀλλὰ καὶ δὲν εἶναι ἐμποδισμένη σιμὰ εἰς τὸν θεὸν πᾶσα
λογῆς παρατήρησις καὶ ἀποτροπή. Ἂν εἶναι καὶ ἰατρὸς ὁ πνευματικὸς, λ
ἤγουν ὁ προεστὼς ἔχει τὴν κουπτὴν ἡσυχίαν τῆς ψυχῆς, δὲν ἔχει τόσην
χρείαν τῆς σωματικῆς, ἀλλὰ τὴν ἐπιμέλειαν ἐκεινῶν ὁποῦ εἶναι ἄῤῥωστοι.
Ἀμὴ ἂν δὲν ἔχῃ τὴν περισσοσύνην, ἂς δουλεύεται μὲ τὴν δευτέραν. Δὲν
εἶναι κανένα δῶρον ὁποῦ νὰ ἀποδέχεται μὲ πλέα χαρὰν ὁ θεὸς ἀπὸ ἡμᾶς,
ὡσὰν νὰ τοῦ προσφέρωμεν ψυχὰς λογικὰς μὲ τὴν μετάνοιαν διωρθωμέ- λα
νας. Ὅλος ὁ κόσμος δὲν εἶναι ἄξιος νὰ συγκριθῇ εἰς μίαν ψυχήν, ἀλλὰ τί

ὁ κόσμος

ὁ κόσμος παρέρχεται, ἀμὴ ἡ ψυχὴ διὰ τί εἶναι ἀθάνατος, διαμένει πάν
τοτε ἄφθαρτη. Μὴν ἐπαινᾶς λοιπὸν ὦ μακάριε πάτερ ἐκείνους ὁποῦ προ-
σφέρουσι χρήματα εἰς τὸν θεὸν, ἀμὴ ἐκείνους ὁποῦ τοῦ ἀναφέρουσι πρόβατα
λογικά. ἂς εἶναι λοιπὸν τὸ ὁλοκαύτωμάσου ἄμωμον εἰς τὸν θεὸν, λογιζό-
ϛ μενος οὐδαμινὸν τὸν ἑαυτόνσου, διὰ τί οὐδένα πρᾶγμα θνητὸν καὶ γήϊ
νον εἶναι εὐάρεστον τοῦ θεοῦ. καθὼς πρέπει νὰ νοοῦμεν ἐκεῖνον ὁποῦ λέγει Λουκ. κβ.
ὁ χριστὸς, ἔκαμνε χρείαν νὰ παραδοθῆ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνου, μὰ κακὸν τὸ ἔπαθεν
ἐκεῖνος μὲ τὸ ἔργον τοῦ ὁποίου παραδίδεται, ἔτζη ἐγνοίκα καὶ τὸ ἐναντίον.
πῶς κάμνει χρείαν νὰ σωθοῦσι πολλοὶ, ἐκεῖνοι δηλονότι ὁποῦ προαιροῦν
ζ ται καὶ θέλουσιν, ἀμὴ ὁ μισθὸς θέλει δοθῆ εἰς ἐκείνους, διὰ μέσου τῶν
ὁποίων ἐγίνηκεν ἡ σωτηρία τῶν σωζομένων ὕστερα ἀπὸ τὴν βοήθειαν τοῦ
θεοῦ. Προτίτερα παρὰ ὅλα μᾶς κάμνει χρεία μία δύναμις πνευματικὴ
ὦ τίμιε πάτερ, διὰ νὰ μπορέσωμεν ἐκείνους ὁποῦ ἐδοκιμάσαμεν νὰ
εἰσφέρωμεν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, καὶ ἐπιχειρήσαμεν νὰ τοὺς δείχνω-
η' μεν τὸν χριστὸν ἀναπαυόμενον εἰς τὴν μυστικὴν καὶ κρυπτὴν ὡς τράπε
ζαν, μάλιστα ὡσὰν ὁποῦ εὑρίσκουνται εἰς τὰ πρόθυρα τῆς εἰσόδου, ὁπό-
ταν τοὺς ἰδοῦμεν νὰ θλίβουνται καὶ νὰ στενοχωροῦνται ἀπὸ τὸν ὄχλον τῶν
δαιμόνων, ὁποῦ πάσχουσι νὰ τοὺς ἐμποδίζουσι, διὰ νὰ μπορέσωμεν λέ-
γω, παίρνοντάς τους ἀπὰ τὸ χέρι ὡσὰν μικρὰ βρέφη, νὰ τοὺς ἐλευθερώ
θ' σωμεν ἀπὸ τὸν ὄχλον, καὶ τὴν ταραχὴν τῶν λογισμῶν. μὰ ἂν εἶναι ἀκόμη
νήπιοι καὶ ἀσθενεῖς, κάμνει χρείαν νὰ τοὺς βαστάσωμεν εἰς τὸν ὦμον μας,
νὰ τοὺς συκώσωμεν καὶ νὰ τοὺς ἀνυψώσωμεν ἕως ὅτου νὰ περάσουσι τὴν
πόρταν τῆς ἐμπασίας, τῆς κατὰ ἀλήθειαν στενῆς ἐμβασίας πρὸς τὸν θεόν.
διὰ τί εἰς τὴν ἐμβασίαν ἐκείνης τῆς πόρτας ἔχει συνήθειαν νὰ γίνεται
κ' ὅλος ὁ πνιγμὸς, καὶ ἡ στενοχωρία. διὰ τοῦτο ἔλεγε καὶ κάποιος διὰ λόγου
τις, τοῦτο εἶναι ὁ κόπος μου ἔμπροσθέν μου, ἕως ὅτου νὰ εἰσέλθω εἰς τὸ ἁγια Ψαλ. κβ.
στήριον τοῦ θεοῦ. εἴπαμεν ἡμεῖς δὲ εἰς τὰ περασμένα ὦ πρῶτε πάτερ διὰ Εἰς τὸν τέ
ἐκεῖνον τὸν πρῶτα τῶν πρώτων, καὶ διδάσκαλον τῶν διδασκάλων, τί λογῆς ταρτον, καὶ
ἦτονε ὅλος ἐνδυμένος μὲ τὴν ἄνω καὶ θεϊκὴν σοφίαν, χωρὶς καμίαν ὑπό πέμπτον
λ' κρισιν, ἐλεγκτικὸς, διακριτικὸς. σώφρων, συγκαταβατικὸς, φαιδρὸς δὲ βαθμόν.
πασίχαρος εἰς τὴν ψυχήν. καὶ τὸ πλέον θαυμαστὸν ὁποῦ νὰ εἶχε, διότι
ἐκείνους ὁποῦ ἔβλεπε καὶ εἴχασιν ὄρεξιν νὰ σωθοῦσι, τοὺς ἐδίδασκε δὲ
εὐθέτα τους μὲ πολλωτάτην ἐπιμέλειαν. καὶ ἐκείνους πάλιν ὁποῦ ἔ-
βλεπε καὶ εἴχασι τὸ θελήματος, ἢ καμίαν προσπάθειαν εἰς κανένα πρᾶγ
λα' μα, τέτοιας λογῆς τοὺς ἐστέρευεν ἀπ' ἐκεῖνον εἰς τὸ ὁποῖον εἴχασι τὴν προ-
σπάθειαν, εἰς τόσον ὅτι ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἐκεῖθεν ὅλοι ἐβλέπουνται νὰ μὴ

δὲν δ' εἴχασι θέλημα ἰδικόντως εἰς ἐκεῖνα τὰ πράγματα ὁποῦ ἀπου δάζουσιν. ἔλεγε δὲ καὶ τοῦτο ὁ ἀοίδιμος ἐκεῖνος πατήρ, πῶς ἦτον καλλιώτερον νὰ διώξῃ τινὰς ἕνα μοναχὸν ἀπὸ τὸ μοναστήριον, ἢ νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ κάμῃ θέλημα ἰδικόν του. διὰ τί ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ τὸν διώξῃ πολλαῖς φοραῖς ἔκαμε ταπεινότερον ἐκεῖνον ὁποῦ ἔδιωξε, ὁ ἔκαμε ὅτι νὰ κόψῃ τὸ θέλημά του, μὰ ἐκεῖνος ὁποῦ τῶς κάμνει χάριν ἐτοιουτῶν ὡσὰν διὰ φιλανθρωπίαν καὶ συγκατάβασιν, συγκαταβαίνοντας εἰς τὰ θελήματά τως, θέλει εἶσαι αἴτιος νὰ τῶς καταρουῦται εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου τως ἐλεεινά, ἔσωντας νὰ τοὺς ἀπατήσῃ πολλιανότερον, παρὰ νὰ τοὺς ὠφελήσῃ τοιουτοτρόπως. ἦτονε λοιπὸν νὰ θεωρῇ τινὰς μετὰ τὴν τελείωσιν τῶν ἑσπερινῶν εὐχῶν, νὰ κάθεται ἐκεῖνος ὁ μέγας, ὡσὰν βασιλέας εἰς τὸν θρόνον, ὁ ὁποῖος ἦτονε ἀπ' ἔξω πλεκτὸς μὲ ξύλα, μὰ ἀπὸ μέσα, μὲ χαρίσματα πνευματικά, τὸν ὁποῖον ἐπολυκυκλώνασιν ὡσὰν σφαὶ μέλισσαις ἡ καλὴ συνάθροισις καὶ ἡ συνοδία τῶν ἀδελφῶν. καὶ ἠκούασι τοὺς λόγους του καὶ τὰ προστάγματά του, καθὼς τοῦ θεοῦ. καὶ τὸν ἕνα ἄριζε πλὴν παρὰ νὰ πάγῃ νὰ κοιμηθῇ, νὰ εἰπῇ ἐκ στήθους πεντήκοντα ψαλμούς, ἄλλον, τριάκοντα. καὶ ἄλλον, ἑκατόν. τὸν ἄλλον, νὰ κάμνῃ τόσαις γονυκλισίαις. τὸν ἄλλον, νὰ κοιμᾶται καθήμενος. τὸν ἄλλον, νὰ ἀναγνώθῃ μίαν ὥραν ὡρισμένην. καὶ ἄλλον, νὰ στέκεται ὁμοίως εἰς προσευχὴν ἔξω ἀπὸ τοῦτο. εἶχε καμωμένους δύο ὁποῦ ἐβλέπασι καὶ ἐσοχάζουνταν τοὺς ἀδελφούς, τὴν ἡμέραν, πότε ἐσυντυχένασιν ὁμάδι, πότε ἐστέκουνταν ἀργοί, καὶ ἐπαύχασιν τοιοῦ. Τὴν νύκτα, πότε ἀγρυπνοῦσαν ἄκαιρα, καὶ πότε ἤθελε λαληκάμνει τίποτας ἄπρεπον πρᾶγμα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι πρέπον νὰ τὰ παραδίδομεν εἰς γραφήν. καὶ ὄχι μόνον ἔκαμνεν ἐτοῦτα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ φαγητὸν ἔδιδεν ὁ μέγας ἐκεῖνος καθ' ἑνὸς τὴν τάξιν του καὶ τὸν τόπον του. διὰ τί δὲν ἐτρώγασιν ὅλοι τὸ ἴδιον φαγητόν, οὐδὲ ὁμοίως ἀμὴ ἐδιαμοιράζετον καθ' ἑνὸς κατὰ τὴν κατάστασίν του. διὰ τί ὁ καλὸς οἰκονόμος; ἐκεῖνος ἄλλονῶν ἔδιδε τὸ φαγητὸν ξηρότερον, ἄλλονῶν περισσότερον. καὶ τὸ θαυμαστὸν ἦτον, διότι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἤθελε προστάξει τρώγεντον καὶ ἐπελεζώνετον ἀγόγγυσα ὡσὰν νὰ ἤθελεν ὁρισθῇ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ θεοῦ. Εἶχε καὶ ἄλλο μοναστήριον ὁ ἀοίδιμος ὁποῦ τοῦ ὑποτάσσετον λεγόμενον λαύραν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐμετάθετε ἀπὸ τὴν μονὴν τοὺς δυνατοὺς πρὸς τὸ νὰ κάμνουσιν ἡσυχίαν, ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον εἰς ὅλα τέλειος. Μὴν θέλῃς παρακαλῶ μὲ ταῖς πανουργίαις τῶν λογισμῶν, νὰ κάμνῃς πανοῦργος, ὁ νὰ ποικίλῃς τὸν νοῦν τῶν ἁπλῶν καὶ ἀκεραιοτέρων, μᾶλλον δὲ ἂν εἶσαι δυνατὸν μετάβαλε καὶ τοὺς πανούργους καὶ πολυκατέχους εἰς

ἁπλότητα, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ θαυμαστόν. Ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι ἀκρότατα κεκαθαρμένος ἀπὸ τὴν ἄκραν ἀπάθειαν ὁποῦ ἔχει, ἀξίζει ἕνας θεϊκὸς κριτὴς θέλει ἔχει καὶ μεγάλην ἐπιμέλειαν εἰς τὸ κρίνειν. διατὶ ὁπόταν δὲν εἶναι ὁ κριτὴς τελείως ἀπαθής, τοῦτο τὸ λείψιμον τοῦ κρούει τὴν καρδίαν του, καὶ δὲν τὸν ἀφίνει νὰ τιμωρᾷ, καὶ νὰ καθαρίζῃ, καθὼς εἶναι τὸ πρέπον. Πρὶν παρὰ ὅλα ἀφίνε τὴν τέκνων σου κληρονομίαν μιᾶς πίστεως ἀπαθοῦς καὶ ἀζημίου, καὶ δογμάτων εὐσεβῶν, διὰ νὰ σύρνῃς πρὸς τὸν θεὸν μὲ τὴν στράταν τῆς ὀρθοδοξίας ὄχι μοναχὰς τοὺς ἱερούς σου, ἀμὴ καὶ τὰ ἔγγονά σου. Μὴν παύῃς νὰ καταμαραίνῃς καὶ νὰ δαμάζῃς μὲ τοὺς κόπους, τοὺς δυνατοὺς καὶ ὑπερηφάνους νέους, μηδὲ λυπηθῇς τους, διὰ νὰ σὲ ἐπαινέσουσι καὶ νὰ σὲ ἐγκωμιάζουσι εἰς τὸν θανατόντως. Ἐξόμπλι καὶ παράδειγμα ἂς σοῦ εἶναι ὦ πάνσοφε καὶ εἰς τοῦτο ὁ μέγας Μωϋσῆς, Ἐξ. ιέ. διατὶ δὲν ἠδυνήθηκε νὰ ἐλευθεράσῃ τὸν ἰσραηλιτικὸν λαόν, καλὰ καὶ νὰ τοῦ ὑποτάσσετον, καὶ νὰ τοῦ ἠκολούθα μὲ ὑπακοήν, ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Φαραώ, καὶ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ὥστε ὁποῦ ἐφάγασι τὸ ἄζυμον μὲ ταῖς πικρίδες. τὸ ἄζυμον εἶναι, ἡ ψυχὴ ὁποῦ δὲν ἔχει τὸ πρόσλημμα καὶ τὸ προζύμιον τοῦ θελήματός της. διατὶ τοῦτο δύναται νὰ τὴν φυσιώνει καὶ νὰ τὴν ὑπεραίρει. ἀμὴ τὸ ἄζυμον πάντοτε εἶναι ταπεινόν, καὶ χαμηλόν. μὲ ταῖς πικρίδες πάλιν θέλομεν νοήσει, ποτὲ μέν, τὴν δριμύτητα ὁποῦ τῶς ἀκολουθᾷ ἑτοίμων ἀπὸ τὴν ἐπιταγὴν καὶ τὸν ὁρισμὸν τοῦ προεστῶτος. ποτὲ δέ, τὴν στενοχωρίαν ὁποῦ ἔχουσι μὲ τὴν πικράδα τῆς νηστείας. Ὅμως ἐγὼ ὦ πατέρων πάτερ γράφωντας ταῦτα πρὸς ἐσένα, γίνομαι ἔμφοβος, ἀκούωντας ἐκείνου ὁποῦ λέγει, ἐσὺ ὁποῦ διδάσκεις ἄλλον, δὲν γίνεσαι διδάσκαλος εἰς τὸν ἑαυτόν σου; τόρα ὅμως ἀφ' οὗ εἰπῶ τοῦτο μόνον, θέλω καταπαύσω τὸν δρόμον τοῦ λόγου μου. Ἡ ψυχὴ ὁποῦ δροσίζεται ἑνωμένη μὲ τὸν θεὸν μὲ τὴν καθαρότητα, δὲν θέλει χρειασθῇ λόγου ἄλλου νοῦ πρὸς διδασκαλίαν της, βαστάζωντας ἡ μακαρία εἰς τοῦ λόγου της τὸν ἀΐδιον λόγον, διὰ διδάσκαλον, καὶ ὁδηγόν, καὶ φωτισμόν της, ὅτι λογῆς γνωρίζω καὶ ἐδιδάχθηκα [illegible] εἶναι καὶ ἡ ἱερωτάτη καὶ λαμπροτάτη σου κορυφή, ἡ ξεύρωντας ὄχι μὲ λόγον ἁπλὸν καὶ μοναχόν, ἀμὴ μὲ ἐνέργειαν, καὶ δοκιμὴν τῆς καθαρωτάτης της γνώμης. ἡ ὁποία ἐξαστράπτει μάλιστα μὲ μίαν πραότητα καὶ ταπείνωσιν φονευτικὴν τῶν ὀλεθρίων θηρίων τῶν παθῶν, κατὰ τὸν μέγαν ἐκεῖνον νομοθέτην Μωσέα τοῦ ὁποίου ἀκολουθῶντας καὶ κατὰ πόδας ὦ καρτερικώτατε, καὶ παγαίνωντας πάντοτε ὀμπρὸς εἰς τὸ ὕψος, παρ' ὀλίγον τὸν ἐπέρασες καὶ ἐκεῖνον, εἰς τὸ ἐγκώμιον λέγω τῆς καθαρότητος, καὶ εἰς τὸ

ἔπαθλον καὶ νικητήριον τῆς σωφροσύνης, μὲ ταῖς ὁποίαις μάλιστα ἀρχὴν
οὐ δὲ μὲ ἄλλαις δυνάμεθαν νὰ σιμώνωμεν πρὸς τὸν θεὸν, ὁποῦ εἶναι ὁ
καθαρώτατος, καὶ πάσης ἀπαθείας καὶ καθαρότητος χορηγὸς καὶ βοη-
θὸς, καὶ ὁποῦ μὲ ταύτην μεταφέρνει ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐκείνους
ὁποῦ εὑρίσκουνται ἀκόμι εἰς τὴν γῆν. ἀπάνω εἰς τὴν ὁποίαν ἔσωντας ς
δ' βασιλ. β. νὰ ἀνέβης, καὶ νὰ προκαθεσθῆς μὲ τὰ πόδια τῆς ἀοκνίας καὶ τῆς προθυ-
μίας, ὡσὰν μὲ ἕνα ἁμάξι πύρινον, κατ' ἐκεῖνον τὸν καθαρώτατον ἡλίαν,
ὄχι μόνον ἐρόνδωσες τὸν αἰγύπτιον, τὴν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν, καὶ ἔχωσες
εἰς τὴν ἄμμον τῆς ταπεινώσεως τὸ γέρας τῆς νίκης καὶ τὸ ἔπαθλον, ἀμὴ
Ἐξ. β. ἀνέβηκες καὶ εἰς τὸ ὄρος, καὶ εἶδες τὸν θεὸν μὲ τὴν ἀκανθώδη του, καὶ δυ- ς
σπόρευτον ἀπὸ τὰ θηρία, καὶ ἀγγελικὴν πολιτείαν, καὶ ἀπέλαυσες
θεϊκὴν φωνὴν καὶ φωταυγίαν, καὶ ἔλυσες τὸ ὑπόδημά σου, λέγω δὲ, τὸ
νεκρῶδες σύσκεπασμα, καὶ ἔπιασες τὴν οὐρὰν, ἤγουν τὸ τέλος ἐκείνου
ὁποῦ ἀπὸ ἄγγελος ἐμεταβλήθηκεν εἰς δράκοντα, καὶ ἐπαρέδωκές τον
εἰς κατώτατον λάκκον, πέμπωντάς τον εἰς τὸ σκότος, καὶ ἐνίκησες τὸν ιβ
φαραὼ, τὸν ὑψηλὸν καὶ ὑπερήφανον νοῦν. καὶ ἐκατέπληξες τοὺς αἰγυ-
πτίους, καὶ ἐθανάτωσες τὰ πρωτότοκά τως, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ μεγαλύτε
τερον νικητήριον ἀπὸ τὰ ἄλλα. καὶ διὰ τοῦτο ὁ θεὸς σου ἐνεπίστευσεν ὡς στε-
ρεωτάτου καὶ ἀμετασαλεύτου ἀπὸ τὴν ἀρετὴν, τὴν ὁδηγίαν καὶ προστασίαν
τῶν ἀδελφῶν, τοὺς ὁποίους ἐσὺ ὁδηγὲ τῶν ὁδηγῶν ἀφόβως τοὺς ἐχώρι- κ
σες καὶ ἠλευθέρωσές τους ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ φαραὼ, καὶ ἀπὸ τὴν ῥυπα-
ρὰν καὶ μεμολυσμένην πλινθείαν τοῦ πηλοῦ, καὶ μὲ πᾶσαν λογῆς δοκι-
μὴν πῶς ἐμετάδωκες τὴν θεωρίαν καὶ παρηγορίαν τοῦ θεϊκοῦ πυρὸς, καὶ
τὴν νεφέλην τῆς καθαρότητος, ὁποῦ σβύνει πᾶσαν λογῆς φλόγα τῶν πα-
θῶν, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀμὴ πῶς ἐδιεσκόρπισες ἀκόμι καὶ τὴν αἱμα- κς
τώδη καὶ φλογερὰν ταύτην θάλασσαν, τὴν σαρκικὴν λέγω πύρωσιν,
εἰς τὴν ὁποίαν μάλιστα τὰ πλεῖα μερικοὶ ἔχομεν συνήθειαν νὰ κινδυνεύω-
μεν. καὶ ἔκαμές τους νικητὰς καὶ τροπαιούχους μὲ τὸ ῥαβδίον σου, καὶ μὲ τὴν
ἐπισήμωσίν σου τὴν ποιμαντικὴν, κάμνωντάς τους νὰ ἀποπνίξουσι τε-
λείως ὅλους ἐκείνους ὁποῦ τοὺς ἐξεδέχασι καὶ ἐδιώχνασίν τους. καὶ ὄχι λ
μόνον τοῦτο ἀμὴ καὶ ὕστερα ἀπὸ τοῦτο ἐνίκησες καὶ ἐγύρισες ὀπίσω τὸν
ἀμαλὴκ τῆς ὑπερηφανείας μὲ τὸ ξάπλωμα τῶν χειρῶν σου, ὁ ὁποῖος εἶχε
συνήθειαν νὰ παγαίνῃ ἐναντίον τῶν νικητῶν ὕστερα ἀπὸ τὴν νίκην τῆς θα-
λάσσης. καὶ στέκωντας ἀναμεταξὺ τῆς πράξεως καὶ τῆς θεωρίας, καὶ
περικαλῶντας διὰ τὸν λαὸν ὁποῦ σου ἐνεπιστεύθηκεν ἀπὸ τὸν θεὸν, καὶ λε
ἐφωτίσθηκεν ἀπ' αὐτὸν, ἐνίκησες τὰ ἔθνη. καὶ ἔφερες εἰς τὸ ὑψηλὸν καὶ
οὐράνιον

οὐράνιον ὄρος τῆς ἀπαθείας ἐκείνας ὁποῦ εὑρίσκουνται μετ᾽ ἐσένα.
ἐκατάστεσές τους ἱερεῖς. ἔδωκες των προστομήν, χωρὶς τὴν κάθαρσιν
ὁποῦ ἔχει τινὰς μετ᾽ αὐτὴν, ἐκεῖνοι ἀδυνάζουν νὰ ἰδεῖ τὸν θεόν. ἀνέβης εἰς
τὸ ὕψος, διώχνωντας ἀπὸ λόγου σου πάντων λογῆς γνόφον, καὶ ζόφον,
ί καὶ συστροφὴν ἀνεμικὴν, λέγω δὲ τὸ τρίπλοκον σκότος τῆς ἀγνωσίας τοῦ
τριμεροῦς τῆς ψυχῆς, τοῦ λογικοῦ, τοῦ θυμικοῦ καὶ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ.
ἐσίμωσες εἰς τὸ φῶς τὸ πλέα αἰδεσιμώτερον, ἢ λαμπρότερον, καὶ ὑψη-
λότερον παρὰ τὸ βάτου. ἠξιώθηκες θεωρίας, ἢ προφητείας. εἶδες σχεδὸν
τάχα εὑρισκόμενος ἀκόμη εἰς τούτην τὴν ζωὴν, ἐκεῖνα ὁποῦ μέλουσι νὰ
ί εἶναι ὕστερα ἀπὸ τοῦτον τὸν αἰῶνα, τὸν ἔχασεν τὸ τέλειον φωτισμὸν λέ-
γω τῆς γνώσεως ὁποῦ ἔχει νὰ γένῃ εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα. ἔπειτα μὲ
τὴν φωνὴν ἐγροίκησες, τὸ πῶς ἄνθρωπος δὲν θέλει ἰδεῖ. διὰ τοῦτο ἐκα-
τέβηκες ἀπ᾽ ἐκείνην τὴν θεωρίαν τοῦ θεοῦ, εἰς τὴν βαθυτάτην φά-
ραγγα τῆς ταπεινώσεως, εἰς τὸ χωρὴβ, βαστῶντας καὶ τὰς πλάκας τῆς
γνωστικῆς ἀναβάσεως, καὶ ἔχοντας δεδοξασμένον τὸ πρόσωπον τῆς ψυ-
χῆς καὶ τοῦ σώματος. μὰ οὐαὶ εἰς τὸ εἶδος τῆς μοσχοποιΐας, τῆς κοιλιο-
μανίας λέγω διὰ τὶ τοῦτο εἶναι τῆς συνοδίας τῆς ἐδικῆς μου. οὐαὶ διὰ τὴν
συντριβὴν, καὶ τὸ τζάκισμα τῶν πλακῶν. ἔπειτα τί ἔκαμες; ἔλαβες
τὸν λαόν σου ἀπὸ τὸ χέρι. ἐπέρασές τον τὴν ἔρημον. ὁ ὁποῖος μέλλον-
ί τας ἴσως νὰ καυθῇ καμίαν φορὰν ἀπὸ τὴν φλόγα τοῦ ἐδικοῦ του πυρὸς,
ἤγουν τῶν ἐπιθυμιῶν του, καὶ τῶν παθῶν, τοῦ ἐβοήθησες μὲ τὸ ξύλον τοῦ
σταυροῦ, ἤγουν μὲ τὴν κακοπάθειαν, καὶ μὲ τὴν σταύρωσιν τῆς σαρκὸς,
γένωντας εἰς αὐτοὺς πηγὴν ὕδατος τῶν δακρύων. πολεμᾷς τὰ ἔθνη
ὁποῦ τοῦ συναπαντοῦσι μὲ τὰ παθήματα, καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις, ἀναλό-
κέ γωντάς τα μὲ τὸ πῦρ τοῦ κυρίου, μὲ τὴν ἀγάπην τὴν πρὸς τὸν θεόν. ἔρχεσαι
ἔπειτα εἰς τὸν ἰορδάνην, ἀλλὰ τί δὲν μὲ ἐμποδίζει τίποτας νὰ περάσω
καμπόσον τὴν ἱστορίαν. διαμοιράζεις τὸν λαόν σου μὲ τὸν λόγον ὡσὰν ὁ
ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυῆ, καὶ προετοιμάζεις του εἰς τὴν διάβασιν ἐτούτου τοῦ κόσμου,
καὶ τὰ μὲν πρότερα ὕδατα, τὰ εἰσαγωγικὰ δάκρυα, τὰ ἔδωκες εἰς τὴν
λ΄ πικρότητα καὶ ἁλμυράδα τῶν παθῶν, καὶ εἰς τὴν νέκρωσιν τῶν ἡδονῶν,
ἀλλὰ τί ταῦτα δὲν κάμνουσι πλέα χρείαν ὕστερα ἀπὸ τὴν νέκρωσιν. τὰ δὲ
τῆς ἀγάπης ὁποῦ ἀκολουθοῦσιν ὕστερα ὡς τελειοποιὰ, τὰ ἔστεσες, καὶ
ἔκαμές τα βέβαια καὶ ἀναλλοίωτα ἀπὸ τῆς ἄνωθεν χάριτος ἐμπρὸς θεν
εἰς τὰ ὀμμάτια τῶν νοητῶν σου ἰσραηλιτῶν, τῶν μαθητῶν σου. ἔπειτα
λβ τοὺς προστάσσεις νὰ βαστοῦσι δώδεκα λίθους, ἢ δείχνωντάς τους, καὶ δι-
δάσκωντάς τους νὰ τρέχουσι τὸν ἀποστολικὸν δρόμον. ἢ δείχνωντας μὲ τοῦ

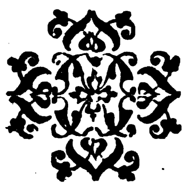
τον τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν μυστικά, τὴν κατὰ τῶν ὀκτὼ ἐθνῶν, καὶ παθῶν νίκην, καὶ τὴν ἀποδοχὴν καὶ ἀπόκτησιν τῶν τεσσάρων γενικωτάτων ἀρετῶν. καὶ τὴν νεκρὰν λοιπὸν καὶ ἄγονον θάλασσαν τὴν ἔκαμες νὰ στραφῇ ὀπίσω παντελῶς. Ἔρχεσαι εἰς τὴν πάλην τοῦ ἐχθροῦ σου. παίζεις τὴν σάλπιγγα τῆς προσευχῆς μὲ τὸν ἕβδομον τοῦτον κύκλον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. ἐχάλασές την. ἐνίκησές την, εἰς τόσον ὁποῦ καὶ ἐσὺ νὰ ᾄδεις καὶ νὰ εὐχαριστῇς τὸν ἄϋλον καὶ ἀόρατον συμβοηθόν σου τὸν θεόν. αἱ ἀπάται, οἱ δεσμοί, καὶ αἱ ὁμαστείαι τοῦ ἐχθροῦ ἐλείψασιν ἕως τέλους, καὶ ταῖς καρδίαις μας καὶ τὰ κωρία μας, ὁποῦ εἶναι αἱ κατοικίαι καὶ αἱ πόλεις τῶν παθῶν μας, ταῖς ἐχάλασες. θέλεις νὰ εἰπῶ δὲ πλέα κυριώτερον καὶ δικαιότερον ἀπὸ ὅλα. ἀνέβηκες εἰς τὴν ἱερουσαλήμ, ἤγουν τὴν ὅρασιν τῆς τελέας εἰρήνης τῶν ψυχῶν. βλέπεις τὸν χριστόν, τὸν θεὸν τῆς εἰρήνης. συγκακοπαθεῖς ὡς καλὸς στρατιώτης. συσταυρώνεσαι μετ' αὐτὸν μὲ τὴν σάρκα, καὶ μὲ τὰ παθήματα, καὶ μὲ ταῖς ἐπιθυμίαις, καὶ πρεπόντως. διὰ τί ἐνίκηκες θεὸς τοῦ φαραώ, καὶ πάσης ἀντικειμένης δυνάμεως. συνθάπτεσαι λοιπόν, καὶ συγκαταβαίνεις εἰς τὸν ᾅδην ἤγουν εἰς τὸν ἄπειρον βυθὸν τῆς θεολογίας, καὶ τῶν ἀρρήτων μυστηρίων. μυρίζεσαι λοιπὸν καὶ ἐνταφιάζεσαι ἀπὸ τῶν συγγενῶν, καὶ φίλων γενναίων, ἢ ἀρετῶν διὰ τί τί με θέλεις ἐμποδίσει νὰ τὸ εἰπῶ καὶ τοῦτο. ἐπειδὴ εὑρίσκεσαι καθήμενος καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν δεξιᾷ, ὦ τῆς ἐπαινουμένης κλοπῆς, ἀνασταίνεσαι καὶ σὺ ξεήμερος ὕστερα ἀπὸ τὴν νίκην τῶν ξένων τυραννιῶν. ἢ τάχα διὰ νὰ εἰπῶ πλέα ἁρμοδιώτερα, μετὰ τὴν νίκην τοῦ σώματος, τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ πνεύματος, ἢ καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸν καθαρισμὸν τοῦ τριμεροῦς τῆς ψυχῆς, τοῦ πάθους λέγω τῆς ἐπιθυμίας, τοῦ θυμοῦ, καὶ τοῦ λογιστικοῦ. ἔρχεσαι εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, διὰ τί πρέπει νὰ συντέμω τὸν λόγον μου, καὶ νὰ μὴν σοφίζωμαι πολλά, μάλιστα γράφοντας πρὸς ἕνα τόσον σοφίας ἀνάπλεων, καὶ ὁποῦ πολλὰς δεῖξεις ὅλους ὁποῦ μᾶς πολλὰς δύνουσιν ἡμᾶς εἰς τὴν γνῶσιν. διὰ τὸ ὁποῖον ὅρος λογιάζω καὶ ἔλεγε κάποιος δρομεὺς καλὸς κελαδῶντας, τὰ μεγάλα καὶ ὑψηλὰ ὄρη τῆς θεϊκῆς θεωρίας εἶναι ἡ καταφυγὴ τῶν ἐλάφων, ἤγουν τῶν ψυχῶν, ὁποῦ φονεύουσι τοὺς ὄφεις, αἱ ὁποίαις ὀπίσω τιμωροῦνται καὶ βασανίζουνται, φεύγουσι καὶ ἔχωντας εἰς τὴν θείαν θεωρίαν. μὲ τοῦτον λοιπὸν καὶ σὺ ἔχωντας ὁμάδι, ἦλθες εἰς τὴν βάσιν τοῦ ὄρους. ἀνέβλεψες εἰς τὸν οὐρανόν, διὰ τί πάλιν κάμνει χρείαν νὰ εἰπῶ τὸν τύπον τοῦ λόγου εἰς τὸν οὐράνιον λόγον, εὐλογῶντας ἡμᾶς τοὺς μαθητάς σου. ἐστοχάστηκες τὴν πεπληρωμένην καὶ βεβαιωμένην τῶν ἀρετῶν κλίμακα, τῆς ὁποίας

κατὰ

κατὰ τὴν χάριν ὁποῦ σοῦ ἐδόθηκεν ἀπὸ τὸν θεὸν, ὡσὰν σοφὸς ἀρχιτέκτων,
ἔβαλες τὸ θεμέλιον, μᾶλλον δὲ καὶ τὸ τέλος. καλὰ καὶ καταπείθωντας
ἡμᾶς τοὺς ἀνοήτους μὲ τὴν ταπεινοφροσύνην σου, ἐτυράννησες τὸ ῥυπαρῶδες
μας στόμα νὰ σοῦ ὑπηρετήσῃ πρὸς τὸν λαόν σου. καὶ δὲν εἶναι θαυμαστὸν
ε' διατὶ ἔθος ἦτονε καὶ τοῦ μωσέως κατὰ τὸν τύπον τῆς ἱστορίας νὰ καλῇ
τὸν ἑαυτόν του ἰσχνόφωνον καὶ βραδύγλωσσον. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἐπέτυχε
διακόνου καὶ ὑπηρέτου ἀρίστου καὶ λογοδότου τοῦ ἀαρὼν, θέτωντας εἰς
ἐκεῖνον, ἐκεῖνον ὁποῦ ἤθελεν νὰ εἰπῇ ἐκεῖνος. ἀμὴ σὺ ὦ μύστα τῶν ἰησ. γ'. καὶ. δ'.
ἀρρήτων, δὲν ἠξεύρω ἀπὸ τί ἐκινήθης νὰ ἔλθῃς εἰς μίαν βρύσιν ἄνυδρον,
ς' γεμάτην αἰγυπτίων βατράχων, μᾶλλον δὲ, ἀνθράκων. ὅμως ἐπειδὴ
δὲν πρέπει ἀφίνωντας τὸν δρόμον τοῦ λόγου ἀτελείωτον, νὰ μισεύσω
τὸν οὐρανοδρόμον, πάλιν ἐξυφαίνωντας τὸν στολισμὸν τοῦ κάλλους σου, λέ-
γομεν ἔτζι. πῶς ἐπροσέγγισες εἰς τὸ ὄρος τὸ ἅγιον, καὶ ἐξάπλωσες τὸ
ὀμμάτι σου εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἀνέβασες εἰς τὴν βάσιν τὸν πόδα σου, καὶ
ιθ' ἔδραμες. καὶ ἔδραμες ἀπάνω, καὶ ὑψώθηκες καὶ ἀνέβης ἀπάνω εἰς τὰ
χερουβὶμ τῶν ἀρετῶν, καὶ ἐπετάσθης, καὶ ἀνέβης. μὲ ἀλαλαγμὸν ξαπά-
νωντας καὶ νικῶντας τὸν ἐχθρόν σου καὶ προέκαμες τὴν στράταν, καὶ
ἐπῆγες ὀμπρὸς, μᾶλλον δὲ καὶ ἕως τώρα πηγαίνεις ὀμπρὸς ἀπὸ ὅλους
μας, ἔστωντας καὶ νὰ δράμῃς ἀπάνω εἰς αὐτὴν τὴν κορυφὴν τῆς ὁσίας
κ' κλίμακος, καὶ νὰ ἑνωθῇς μὲ τὴν ἀγάπην, καὶ ἡ ἀγάπη, εἶναι ὁ θεὸς,
αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

ΤΕΛΟΣ.

Δόξα τῷ φωτοδότῃ θεῷ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΣΕΣΗΜΕΙΩΜΕΝΩΝ ΕΝ τούτῳ τῷ συγγράμματι.

Ὁ πρῶτος ἀριθμὸς σημαίνει τὴν σελίδα.
Ὁ δεύτερος, τὸν στίχον.

Α

Ἐγ

Καθα-

Νέκρω-

Φαντα

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ ΤΗΣ ἹΕΡΑΣ ΓΡΑΦΗΣ, ἑρμηνευόμεναι ἐν τούτῳ τῷ συγγράμματι.

ΓΕΝΕΣΙΣ.

Γέν. κεφ. ιβ. Ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, σελ. μ'. στίχος λα'.
Κεφ. ιθ. περὶ τοῦ Λὼτ, λζ, λγ.

ἜΞΟΔΟΣ.

Ἔξοδ. κεφ. γ. Λῦσον τὸ ὑπόδημα ἐκ τῶν ποδῶν σου τμϛ, ιϛ. κεφ. ιε'. Ἄσωμεν τῷ κυρίῳ, ἐν δόξως γὰρ δεδόξασαι, ἵππον, καὶ ἀναβάτην ἔῤῥιψεν εἰς θάλασσαν σθ, ε.

ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟΝ.

Δεῦτερ. κεφ. δ. πρόσεχε σεαυτῷ, καὶ φύλαξον τὴν ψυχήν σου. σξα, ιη. κεφ. κ. Τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος καὶ δειλὸς τῇ καρδίᾳ, πορευέσθω, καὶ ἀποστραφήτω εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ σνε, κθ'.

Γώβ. δ. πνεῦμα ἐπὶ πρόσωπόν μου ἐπῆλθεν. ἔφριξαν δέ μου τρίχες, καὶ σάρκες ρμη.
κθ. Τίς ἄν με θείη κατὰ μῆνα ἔμπροσθεν ἡμερῶν. ρα, κ.

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ.

Ψαλμ. ε. Ἀπολεῖς πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος ρμθ, ιε.
ϛ. Ἐταράχθη ἀπὸ θυμοῦ ὁ ὀφθαλμός μου ρλε, λβ.
ζ. τοῦ σώζοντος τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ σιε, λδ.
η. Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ᾽ ἀγγέλους ρος, ιη.
ι. Εὐθύτητας εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ σιε, λε.
ιε. προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου ριζ, β.
ιζ. Ἐκέκραξαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ σώζων, σε, λδ, Καταρτιζόμενος τοὺς πόδας μου ὡσεὶ
ἐλάφου, καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἱστῶν με τκγ, κδ. Ἐν τῷ θεῷ μου ὑπερ-
βήσομαι τεῖχος, τιζ, κβ.λα. παρὰ σοῦ ὁ ἔπαινός μου ἐν ἐκκλησίᾳ
μεγάλῃ. σκη, ιϛ.
κγ. Αὕτη ἡ γενεὰ ζητούντων τὸν κύριον. λθ, θ.
κδ. Ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου, καὶ τὸν κόπον μου, ρξθ. λβ. Χρηστὸς καὶ εὐθὴς ὁ
κύριος. σιε, λγ. Διδάξει πραεῖς ὁδοὺς αὐτοῦ σιγ. λε. ὁδηγήσει
πραεῖς ἐν κρίσει. σιδ, ιη.
κδ. Τίς δώσει μοι πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς. μδ, ζ. ἐν τῷ αὐτοὺς παρενοχλεῖν
μοι, ἐνεδυόμην σάκκον. ρξ, β. Ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ
καταισχυνθήτωσαν οἱ λογιζόμενοί μοι κακά. αἰσχυνθήτωσαν παραυτί-
κα οἱ λέγοντές μοι εὖγε, εὖγε. σα, κζ, λβ.
Καὶ ἡ προσευχή μου εἰς κόλπον μου ἀποστραφήσεται, σϥζ, α.
κϛ. Οἱ δὲ πραεῖς κληρονομήσουσι γῆν. σιδ, ια. ὅτι ὡσεὶ χόρτος ταχὺ ἀποξηραν-
θήσονται. σιε, κϛ. Εἶδον τὸν ἀσεβῆ ὑπερυψούμενον, καὶ ἐπαιρόμε-
νον ὡς τὰς κέδρους τοῦ λιβάνου. ροε, λδ.
λζ. Μὴ ἐγκαταλίπῃς με κύριε ὁ θεός μου, πρόσχες εἰς τὴν βοήθειάν μου. σμθ, ιε.
Ἐταλαιπώρησα, καὶ κατεκάμφθην ἕως τέλους ρϥ, δ.
λη. Ἐκωφώθην, καὶ οὐκ ἤνοιξα τὸ στόμα μου. σμθ, κ.
μ. Ἐν τούτῳ ἔγνων ὅτι τεθέληκάς με, ὅτι οὐ μὴ ἐπιχαρῇ ὁ ἐχθρός μου ἐπ᾽ ἐμέ.
τιβ, λα.
μα. πότε ἥξω, καὶ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ. τιϛ, κ.
ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, τκδ.
με. Σχολάσατε, καὶ γνῶτε ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ θεός. τιζ, κη.
μϛ. ὅτι τοῦ θεοῦ οἱ κραταιοὶ τῆς γῆς σφόδρα ἐπήρθησαν. τιδ, κβ.
μη. Ἀνοίξω ἐν ψαλτηρίῳ τὸ πρόβλημά μου. σϥϛ, λα.
ν. Εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἄν, ὁλοκαυτώματα οὐκ εὐδοκήσεις. σλα, λβ.
νθ. Καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου. ση, θ.
ξγ. Εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὃς οὐκ ἔδωκεν ἡμᾶς εἰς θήραν, ρ, ιε.
Ἐξηρεύνησαν ἀνομίαν, ἐξέλιπον ἐξερευνῶντες ἐξερευνήσεις. ρμε, ιδ.
ξε. Ὁ μεταστρέφων τὴν θάλασσαν εἰς ξηράν. σμα, κθ.

ξζ.

ξζ. Ἀναστήτω ὁ θεὸς, [illegible] οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ, σ μ δ, λ α.

ο. Ὅσας ἔδειξάς μοι θλίψεις πολλὰς καὶ κακάς. ξ ς, λ.

οβ. Τί γάρ μοι ὑπάρχει ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ παρὰ σοῦ τί ἠθέλησα ἐπὶ τῆς γῆς, τ ζ ζ.

οθ. Ἔθου ἡμᾶς εἰς ἀντιλογίαν τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, σ μ θ, ι η.

πη. Ποῦ εἰσι τὰ ἐλέη σου τὰ ἀρχαῖα κύριε. ρ α, ι η.

Οὐκ ὠφελήσει ἐχθρὸς ἐν αὐτῷ, καὶ υἱὸς ἀνομίας οὐ προσθήσει τοῦ κακῶσαι αὐτόν, σ κ ε, ι β.

Σὺ δεσπόζεις τοῦ κράτους τῆς θαλάσσης. τὸν δὲ σάλον τῶν κυμάτων αὐτῆς σὺ καταπραΰνεις. τ κ β, κ.

Ϟ. Ἐπὶ ἀσπίδα, καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ, καὶ καταπατήσεις λέοντα. καὶ δράκοντα. σ λ γ, ε.

Ϟγ. Κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀδυνῶν τῆς καρδίας μου, αἱ παραμυθίαι σου ηὔφραναν τὴν ψυχήν μου. ξ ς, κ η.

ρ. Ἐκκλίνοντος ἀπ' ἐμοῦ τοῦ πονηροῦ, οὐκ ἐγίνωσκον. τ ι ϛ, ι.

Τὸν καταλαλοῦντα λάθρα τοῦ πλησίον αὐτοῦ. ρ μ γ, λ δ.

ργ. Ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ, ἔθου σκότος καὶ ἐγένετο νύξ. σ ξ η, λ α.

Ὄρη τὰ ὑψηλὰ ταῖς ἐλάφοις. τ μ δ. λ.

ρζ. Ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ὁ θεός. τ π δ, ι α. ρ η. Ἄνες μοι ἵνα ἀναψύξω πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν. ρ ς, κ ϛ. Ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται πῦρ ρ η, ι.

ριβ. Ὁ ἐγείρων ἀπὸ γῆς πτωχὸν, καὶ ἀπὸ κοπρίας ἀνυψῶν πένητα. τ ι ζ, λ.

ριγ. Μὴ ἡμῖν κύριε, μὴ ἡμῖν, ἀλλ' ἢ τῷ ὀνόματί σου δὸς δόξαν. σ κ η. η.

ριη. Ὑπερήφανοι παρηνόμουν ἕως σφόδρα, ἐγὼ δὲ, σ μ θ. κ β.

Πάσης συντελείας εἶδον πέρας, πλατεῖα ἡ ἐντολή σου σφόδρα. σ ξ ς, κ η. Καὶ ἀποκριθήσομαι τοῖς ὀνειδίζουσί μοι λόγον. σ μ ϑ, ι ς. Ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου ἐξεζήτησά σε. τ ι β, λ δ.

ριθ. ὅτι ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν, ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ κύριος. σ κ β, ι α.

ρκ. Κύριος φυλάξει τὴν εἴσοδόν σου, καὶ τὴν ἔξοδόν σου. σ ξ ς, λ δ.

Μὴ δώῃς εἰς σάλον τὸν πόδα σου, καὶ οὐ νυστάξει ὁ φυλάσσων σε. σ ξ θ. λ δ.

ρκγ. Ἄρα διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον. ρ, ι η.

ρκε. Τότε ἐροῦσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆσαι μετ' αὐτῶν. σ ξ θ, ι δ.

ρλβ. Ἰδοὺ δὴ τί καλὸν, ἢ τί τερπνὸν, ξ δ, ι γ.

ὅτι ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν, ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ κύριος, ο γ, κ ζ.

ρλς. πῶς ᾄσωμεν τὴν ᾠδὴν κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας. ρ ι θ, λ ε.

ρμα. Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχήν μου. ρ κ β, κ.

Ὠδὴ τρίτη τοῦ ψαλτῆρος. Διδοὺς ἀρχὴν τῷ ἀρχομένῳ, τ ς, ε.

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ.

παροιμ. ι. Φειδόμενος ῥημάτων, νοήμων ἔσῃ. σ ε, λ γ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΗΣ.

Ἐκκλησ. δ. Ἀγαθοὶ δύο ὑπὲρ τὸν ἕνα. ο δ, ι δ.

Ἀσμα

ΑΣΜΑ ΑΣΜΑΤΩΝ.

Ἆσμα ἀσμ. α. Ἐυθύτης ἠγάπησέ σε. σιε, λα.
δ. Ἐκκαρδίωσας ἡμᾶς ἀδελφὴ ἡμῶν νύμφη. τκ, κβ.
ε. Ἐγὼ καθεύδω, καὶ ἡ καρδία μου ἀγρυπνεῖ. σπδ, ιγ. καὶ τκ, α

ΗΣΑΙΑΣ.

Ἡσαϊ. γ. Λαός μου οἱ μακαρίζοντες ὑμᾶς, πλανῶσιν ὑμᾶς. ρμη, ε.
ιδ. πῶς ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ ὀρανοῦ ὁ ἑωσφόρος ὁ πρωὶ ἀνατέλλων. σι, δ
ιθ. Ἰδοὺ κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέλης κούφης, καὶ ἥξει εἰς αἴγυπτον. σξθ, κ.
λβ. Ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῆς. λγ, κδ.

ΙΕΖΕΚΙΗΛ.

Ἰεζεκιη. Ἐν ᾧ ἂν εὕρω σε, ἐν τούτῳ καὶ κρινῶ σε ρκς, δ.

ΣΟΦΙΑ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ.

α. ὁ θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησε. σξζ, κβ.
σοφία. γ. Ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτούς. ϙβ, ι.

ΜΑΤΘΑΙΟΣ.

Ματθ. ϛ οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν. λθ, ιδ.
Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. ρμδ, κζ.
Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον, σμα, ιε.
ουκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην. λθ, ιε.
ια. Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι. τϛ, κγ.
Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρᾶός εἰμι, καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ. σιγ, ιε. καὶ σιθ, κβ.
ιβ. Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασι. λη κη.
α ιδ. Τετάρτη δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς. σξη, κε.
ιη. Ἐὰν ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου. σξα, κ
ιθ. Δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν ὀρανῶν. σιζ, ιβ.
πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς. ρπβ, κ.
κ. Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι, πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι, ἔσχατοι. τκδ, ιϛ.

ΜΑΡΚΟΣ.

Μάρ. ι. Ὕπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα. πϛ, λε.

ΛΟΥΚΑΣ.

ϛ. Λουκ. Οὐαὶ ὅταν καλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι. σβ, ζ.
θ. Τίς ὁ στραφεὶς εἰς τὰ ὀπίσω. λα, ια.
ι. Μὴ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται. χαίρετε δὲ ὅτι
τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς. σκθ, ι.
ιε. Τίνες ποιοῦνται φίλοι τοῦ θεοῦ. ιζ, κ.
ιζ. Καὶ ὅταν τ' ταῦτα πάντα ποιήσητε, λέγετε ἀχρεῖοι δοῦλοι ἐσμέν.
ιη. Ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. πϛ, λϛ. (οζ, ιϛ.
Διὰ δὲ τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτὴν
ροθ, τε. τοε, κϛ. καὶ τζ, ιη.
ὁ θεὸς εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων. σδ, κδ.
ιθ. Ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει καὶ ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. σδ, ιγ.

Ἰωάν.

ΙΩΑΝΝΗΣ.

Ἰωάν. ι. Εἰσελεύσεται, καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει. σκς, ε.

ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται, εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ, καὶ θύσῃ, καὶ ἀπολέσῃ. σλε, λα.

ιγ. Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε. ξδ, ς.

ΠΑΥΛΟΣ.

Παῦλ. πρὸς ῥωμ. ζ. Τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου. ρξη, θ.

ια. Τίς ἔγνω νοῦν κυρίου. ρξθ, κ.

ιδ. πᾶν ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστί. μζ, λε.

Πρὸς Κορινθ. α. β. Ἡμεῖς δὲ νοῦν χριστοῦ ἔχομεν. τιδ, λγ.

δ. Τί γὰρ ἔχεις ὅπερ οὐκ ἔλαβες, ρσθ, κ.

Οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι. σλ, ιβ.

ς. Ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ρο, ι.

η. Ἡ γνῶσις φυσιοῖ. σις, λδ.

ιγ. Ἡ ἀγάπη οὐ λογίζεται τὸ κακόν. νζζ.

Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει. σκζ, κβ. καὶ σξς, λγ.

ιδ. Θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός μου λαλῆσαι ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ. τε, λε.

ιε. Φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ, ὁμιλίαι κακαί. μα, ιη.

Πρὸς Κορινθ. β. ς. Μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν. σμα, ιβ.

Ὡς πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς. σξγ, λβ. καὶ τκζ, κζ.

Πρὸς γαλάτας. α. οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό. τκδ, λς.

β. Ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ ὁ χριστός. τις, κη.

Πρὸς Ἐφεσίους ε. Τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν. ρξη, γ.

Πρὸς τιμόθ. α. δ. Ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, εὐκαίρως, ἀκαίρως. ρλς, η. καὶ τκθ, ε.

Διορθώσεις τῶν σφαλμάτων.

Σελίδι, κ, στίχῳ. α. ἀνάγνωθι. μὲ δίχως, καὶ τοὺς τρεῖς.

κ	ια	καὶ νὰ	ξθ	κδ	κατορθώματα
κβ	κ	θελήματός του	πζ	λδ	ἀμορφότατα
κβ	λε	ἀρχίζουσι	ϟγ	ς	μάχουνται
κς	ις	ταπεινήν ἰζ. καὶ	ϟζ	δ	ἄλλοι
λβ	ιβ	δὲν ἐργάζουνται	ϙθ	ις	μετανοίας τη, καμία
λδ	λς	ἀχώριστη	ρ	δ	ἴδε, θ. εἰπὲ. ι η. ὁδυνηρ
λς	λβ	συνήθειαις.	ρια	α	σοῦ ἐπαγγέλλεται
μγ	λς	καταφρονῶντας	ριγ	ια	χεῖρον
να	κα	σκανδαλίζουνται	ριδ	ιε	πλάτων ἐν τῷ φαίδωνι κζ. διονύσιος
ξβ	ιη	θαυμαστὸν κατόρθωμα	ρις	ιη	θεραπεύσεως
κβ.		μαρτυρουμένου	ρλβ	λγ	ἡ βαρυμένη

ρλη

ρλε	λδ. λέγια	σμε	ε. ἔργον. ιζ. συμβαίνουσι καὶ ξενοδοχεῖ
ρνϛ	κγ. θεράποντα	σμθ	ιϛ, ἐν τῇ σελίδι. φαλ. ρξθ.
ρνα	λδ. λέγει	ιζ	φαλ. οθ. ιθ. φαλ. λθ. καὶ ἐπαγγέλματα,
ρξ	φαλμ. λδ.	σκγ	ι, γνωρίζοντες
ρξγ	ι. εἰς τὰ τῶν ἀλόγων	σξγ	ι, λαβάνεται
ρξη	κα. τὸν πρῶτον	σο	κβ, ἐν τῇ σελίδι, φύλλ. θ.
ροα	κδ. σου, λε, γλυκύτητα	σοδ	γ ἀρτίστως
ροϛ	ι. γηραιός. ιγ, ἔχει	σοϛ	λϛ δὲν ὁμιλεῖ
ροε	λε. εἰς ἐμένα	σπ	ιδ ἐνέργεια τῆς καὶ ἐπαράδοθη,
ροη	λδ. συμβαίνει	σπα	στοιχεῖον
ροθ	πρῶτος, δεύτερος, τρίτος.	σπδ	κ, ταξιδεύω
ροθ	δεύτερος ιθ, σαύρωσε.	σπδ	λγ, μέσον
ρπα	κε. τὴν κεφαλὴν	σπε	α, στοχάζει, χωρὶς τοῦ καὶ
ρπϛ	κε. τυφλός. λα. ἔργον τον	σπε	ιθ, εἰς τούτην τὴν γνῶσιν συμβαίνει ἐναντίοντως.
ρπζ	λδ. καὶ ἀναισθησίαν ἔδωκε		
ρϙη	ε. Ἡ σελ. γ. κβ. διώκωμεν	τγε	κα προσέξουν
σιϛ	ι. φαλ. λϛ. ι. ε. φαλ. κδ.	τα	ιθ. τὸν νοῦν
σιε	λβ. φαλ. κδ.	τδ	ϛ. ἀρχῆς
σιϛ	ιγ. λάμπει	τϛ	ιδ ἀσπούς
σιζ	ιγ. ματθ. ιθ.	τθ	κβ, νὰ πιστεύωμεν
σκα	κα. τριάδος	τιβ	ιγ. καταντῶντας, κγ. συνκαίπτει
σκε	κ. ἡ ὁποία	τιδ	ἐν αὐτῇ σελ. φαλ. μϛ.
σλγ	ε. φαλ. γ	τκγ	ἐν τῇ σελ, φαλ. ιζ.
σλε	λα. Ἰωάννης.	τκθ	λα. καὶ δὲν θέλοντας
σλη	ἐν τῇ σελ. προκοπτόντων.	τλ	ιζ, καλότυχοι
σμα	ἐν τῇ σελ. πρὸς κορινθ. ϛ.	τλθ	ι. τὸν θεόν
σμδ	β. παραδείγματα τῶν ἀρετῶν καὶ ἀπὸ τὰ ἐναντία, καὶ ἀπὸ τὰ πάθη. Ἡ παροῦσα ζωὴ ἐστὶ γεμάτη πολλὰ κακά.	τκε	κε, εἰς αὐτὸν
		τκκ	κδ. δόγματα
		τκβ	λγ. καιρόν,

ΤΕΛΟΣ.

Ἐτυπώθη ἐν Βενετίαις παρὰ Φραγκίσκῳ τῷ Ἰουλιανεῖ. εἰς ζήτησιν τῶν τὸ προσωνόμιον ἐχόντων.

α φ ϛ.

